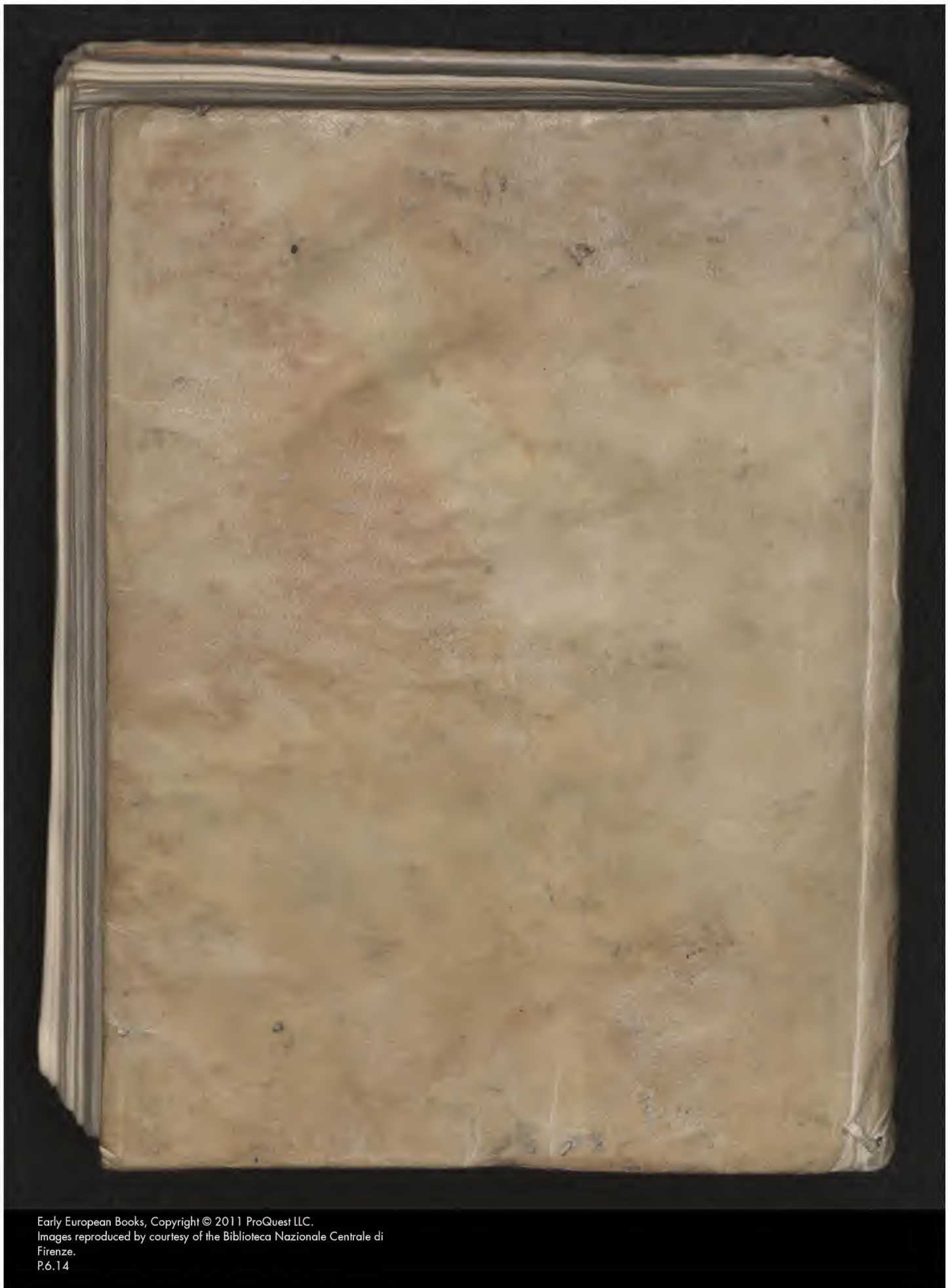

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.6.14

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.6.14

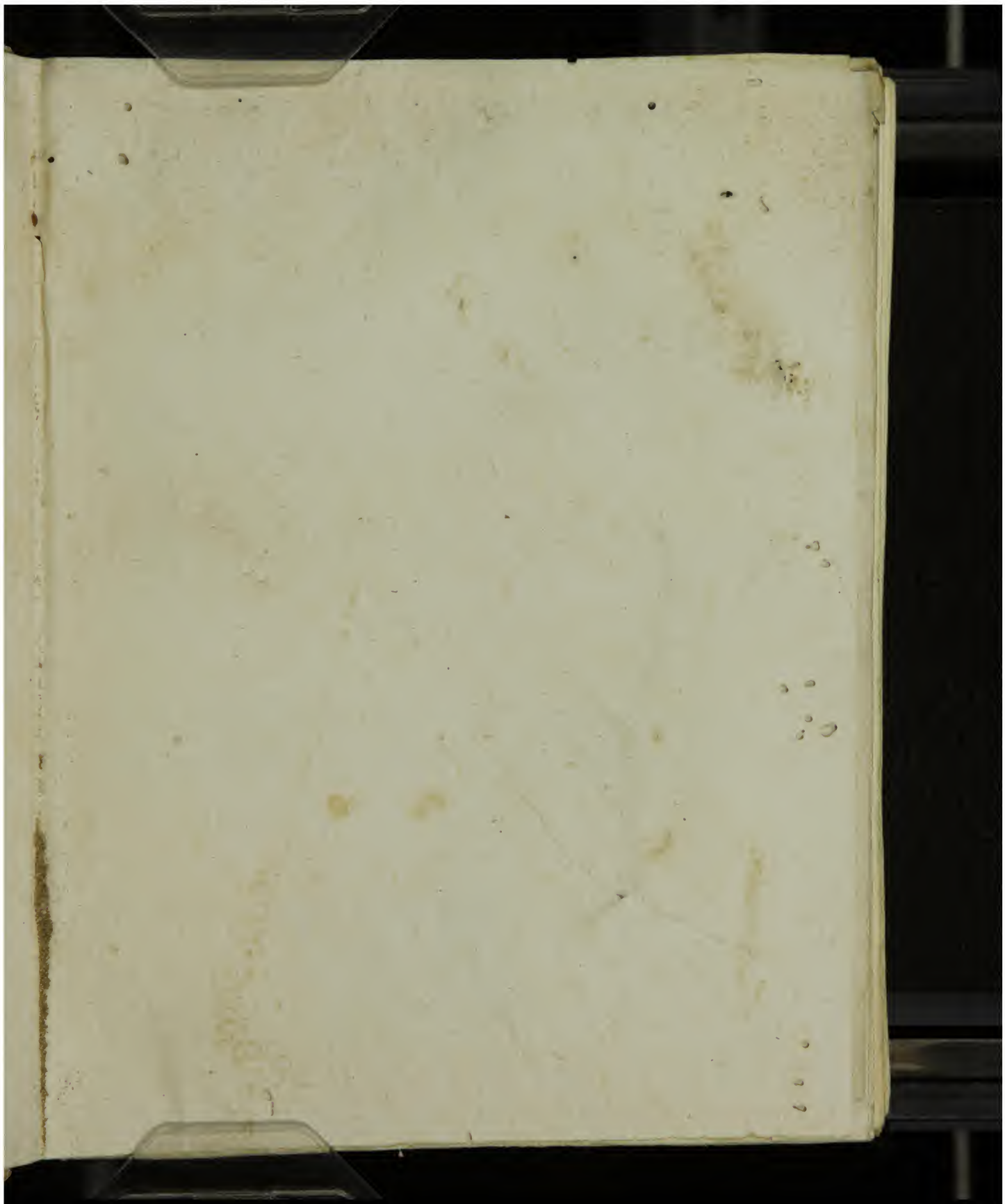
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.6.14

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.6.14

F
6
14
BIBLIOTECA NAZIONALE
FIRENZE
20 000 - 3-1938

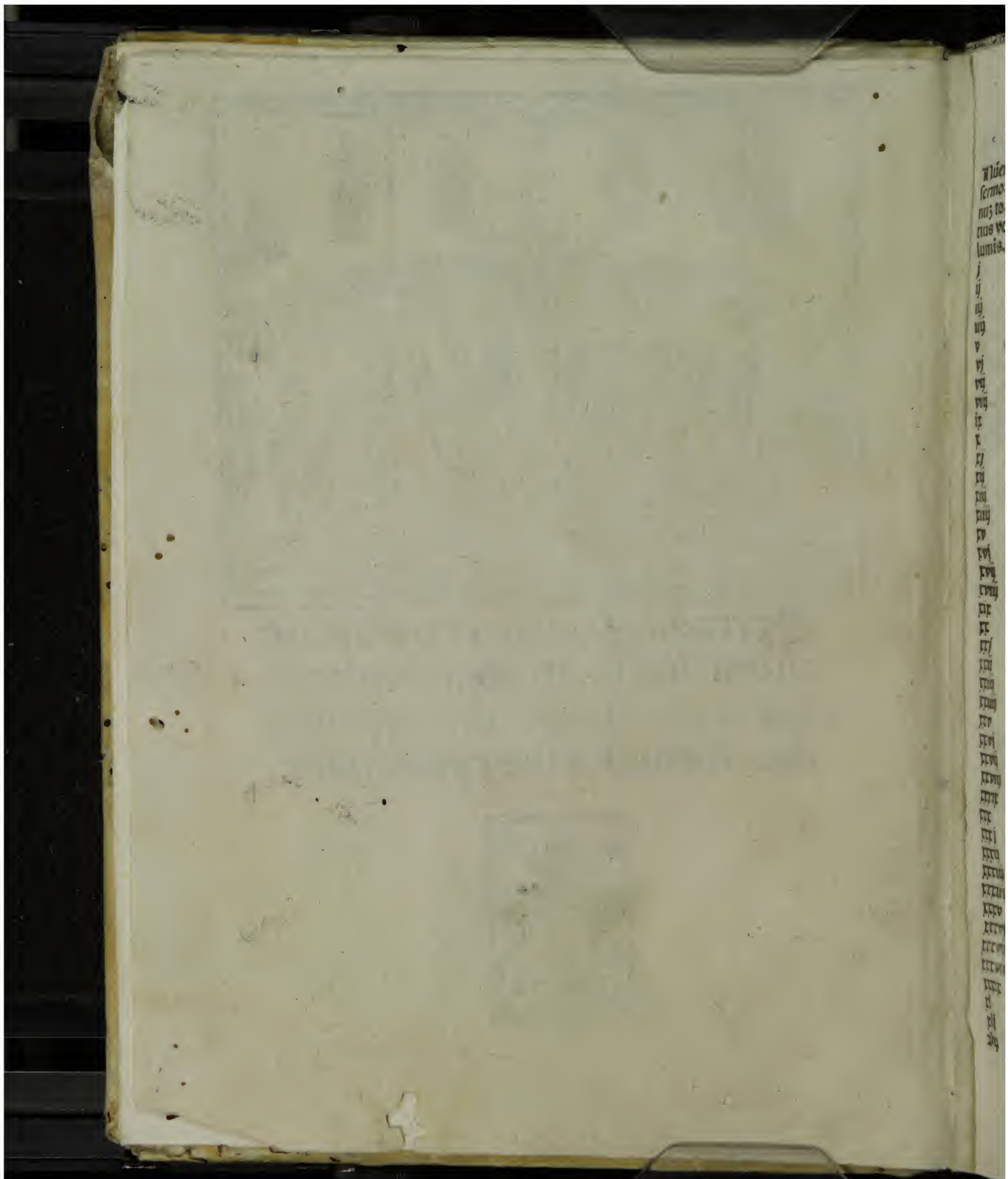
p. 6. 14

Sermones de tpe et de sanctis
cū omelijs beati Bernardi ab-
batis clareuallē ordinis cister-
ciensiscū nōnullis eplis eiusdē.

Au. sermonū Principia Au.
 q^o ad matias sermonū foli.

Tabula sermonum beati Bernardi
 qui in hoc volumine continentur.
Beati bernardi abbatis clareuallensis ordinis
 cysterciensis sup euangelio. **Missus est gabriel**
 angelus ad mariā virginēz. **Omelie quattuor.**
Officia pma i aduētū de sex circūstātijs ad. Sermo p^m.
In aduētū dñi de v̄bis isaie p̄cte tibi signum. **fmo secundus**
De triplici aduētū z de. vii. colunio. **fmo tertius**
De duplici aduētū z p̄nis de argentatis. **fmo quartus**
De aduētū medioz z triplici innoatione. **fmo quintus**
De tertio aduētū z carnis resurrectione **fmo sextus**
De triplici vtilitate aduētus dñi. **fmo septimus**
In vigilia sancti andree apostoli. **fmo vnicus**
In natali sancti andree de mundis piscibus. **fmo p^m**
In eadem festiuitate **fmo secundus**
In eadē festiuitate de triplici genere bonorūz **fmo tertius**
Epla d̄ p̄ceptiōe marie ad canonicos lugd. **fmo vnicus**
In festo scē lucie de thesauro absco. i agro. **fmo vnicus**
In vigilia natal dñi de p̄nūciatiōe ihs xps **fmo p^m**
In eadē vigilia d̄ eo qd scriptū ē i iuda z hie **fmo secundus**
Item vnde supra **fmo tertius**
Item in vigilia eadem. **fmo quartus**
In eadem de eo qd scriptū ē Sanctificamini. **fmo quintus**
In eadē vigilia d̄ p̄nūciatiōe dñice natiuitatē **fmo sextus**
In natiuitate dñi de fontibus saluatoris **fmo p^m**
Unde supra de tribus mixtura. **fmo secundus**
Un̄. s. d̄ loco z alijs circūstātijs natiuitatē dñi. **fmo tertius**
Un̄. s. d̄ eo qd pastores inueniunt mariā z ioseph **fmo quartus**
Un̄. s. d̄ v̄bis apli: bñdict̄ de^a z p̄ dñi n̄f̄ n̄sū **fmo quintus**
In natali inoceti de q̄ttuor p̄tinuis festini. **fmo vnicus**
In circūcisōe d̄ circūcisōe n̄ra z festi. tri. **fmo p^m**
Unde supra de nominibus eius. **fmo secundus**
Item vnde supra de octauo die. **fmo tertius**
In eph̄ia dñi: de v̄bis apli. Appuit benign. **fmo p^m**
Un̄. s. d̄ magis z d̄ expositiōe Egredimī filie. **fmo secundus**
Item vnde supra. **fmo tertius**
In octa. epi. de circūcisōe z baptismo. **fmo vnicus**
Officia infra octa. epi. contēplatio euāgelij. **fmo vnicus**
Officia post oct. epi. expositio euāgelij de nup. **fmo primus**
Unde supra de mutatione aque in vinum. **fmo secundus**
In conuersione sancti pauli apostoli. **fmo primus**
Unde supra. **fmo secundus**
In purificatiōe beate marie semp virginis **fmo primus**
Unde supra de ordine z modo p̄cessiōis **fmo secundus**
Unde supra de puero z maria z ioseph. **fmo tertius**
Officia in. ixx. **fmo primus**
Item vnde supra de duplici topore **fmo secundus**

In pino q̄tuo p to.

Hodie fr̃es ce.	fo. 9
Audiuim ⁹ sua.	11
In aduētū dñi.	12
Dignū ē fr̃es	13
Diximus nup.	14
Colo vos fr̃es.	14
Si deuote.	15
Sanctorū festa.	16
Lelebantes	16
Beati andree	18
Ut propensius.	19
Inter ceteras.	20
Sapientia vincit	21
Sonuit vox.	24
Quida t hierlm	25
Hodie sciētis.	27
Hodiernū qdē.	29
Sāctificamini.	30
Auditū audiui.	32
Brandis quidē	34
Magna opera.	35
Duo quedā rez.	36
Agnoscite dilec.	37
Bēdictus deus	38
Undictus q ve	38
Post qz p̃sumati	39
Postqz p̃sumati.	40
In circūcisōe	41
Appetit benigni	42
Tres appetitōes	44
Necessariū nob.	44
Populo dure cer	46
Petis a me chari	46
In lectiōe enā.	51
In opib ⁹ dñi.	52
Uiderito quidē.	53
Conuersus est	54
Hodie tēplū dñz	55
Marias redē.	55
Purificatiōē.	56
Magnanobis.	56
Immisit dñs.	57

Ma. hmo
nuz totu
voluminis

Tabula sermonū huius voluminis

Ma. hmonū Principia Ma.
q^o ad martias sermonū foli.

xliv	C ^o feria. iij. i capite ieiunij de vbo dñi vnge. Sermo p ^o	Hodie dilectissi.	58
xlv	Unde sup ^a de pphetica lectioe Conuertimini. hmo secundus	Conuertimini ad.	59
xlvi	In quadragesima de ieiunio hmo tertius	Rogo vos dilec.	60
xlviij	Un ^a sup ^a d ^o eo qd scriptu ē Sactificate ieiunij hmo quartus	Quia ieiunij	60
xlviij	Unde supra de triplici modo oratiois hmo quintus	Echaritas qua p.	61
xlviij	Un ^a sup ^a de pegrino z mortuo z crucifixo hmo sextus	Obsecro vos.	62
xlviij	Unde supra. hmo septimus	In via estis frēs.	62
l	C ^o In. xl. de psal. Qui habitat de pmo versu. hmo primus	Cōsidero labo.	64
li	Unde supra de secundo versu. hmo secundus	Qui habitat.	65
liij	Unde supra de tertio versu. hmo tertius	De ^o meus spabo.	65
liij	Unde supra de quarto versu. hmo quartus	Scapulis suis.	66
lv	Unde supra de pma parte quinti versus hmo quintus	Scuto circunda.	67
lv	Unde supra de vltima parte eiusdem versus. hmo sextus	Solet in diuinis.	68
lvj	Unde supra de versu septimo. hmo septimus	In spe viuimus.	69
lvij	Unde supra de octauo versu. hmo octauus	Breuius qdē.	71
lvij	Unde supra de nono versu hmo nonus	Etiā bodie.	74
lix	Unde supra de versu decimo. hmo decimus	Nec nostra est.	75
lx	Unde supra de versu vndecimo. hmo vndecim ^o	Scriptum est	76
lxj	Unde supra de eodem versu. hmo. xij.	Si meministis.	78
lxij	Unde supra de. xij. versu. hmo. xij.	Possim ^o buc.	80
lxij	Unde supra de. xij. versu. hmo. xij.	Agamus grās.	81
lxij	Unde supra de. xij. versu. hmo. xv.	Venite ad me.	82
lxv	Unde supra de. xv. versu. hmo. xvj.	Clamauit ad me.	84
lxvj	Unde supra de versu. xvj. hmo. xvij.	Māne nobiscū.	84
lxvij	In natali sancti benedicti abbatis hmo primus	Dixit simon.	86
lxvij	Un. s. d ^o eo qd scriptu ē: Erut tanqz lignū plā. hmo secundus	Conueniētib ^o vo.	87
lxix	Unde supra. hmo tertius	Dilectus deo.	89
lxx	Item de eodem. hmo quartus	In fide z leni.	90
lxxj	C ^o In annūciatioe dñica d adultera z susāna. hmo primus	De diues es.	91
lxxij	Un. s. d ^o vfu psalmi vt ihabitet glia i terra nra hmo secundus	Ut ihabitet glia.	93
lxxij	Item vnde supra. hmo tertius	Cōsiderare est.	95
lxxij	Item vnde supra. hmo quartus	Aue gratia ple.	96
lxxv	C ^o dñica in ramis palmarū de pcessionē hmo primus	Non sine causa.	96
lxxvj	Un. s. de pcessionē z qttuor ordinib ^o pcessionū hmo secundus	Necesse est.	97
lxxvij	Unde supra de qnqz diebus pcessionis. hmo tertius	Eum vniuersa.	98
lxxvij	C ^o feria. v. in cena dñi de sacramentis. hmo vnicus	Hi sunt dies.	99
lxxix	feria. vj. in parascaue. hmo primus	Vigilate animo	99
lxxx	Unde supra. hmo secundus	De vga iesse.	102
lxxxj	Unde supra. hmo tertius	Iesu nazarenū.	103
lxxxij	In die sancto pasche de obprobrijs indeorum hmo primus	Vicit leo.	106
lxxxij	Itē vñ sup ^a de lectioe euāgelica marie magda. hmo secundus	Accepim ^o ab.	109
lxxxij	Feria. ij. post pascha de lectioe euāgelica hmo vnicus	Conuertere aia.	111
lxxxvij	Intra octa. pasche de lepra naamā. hmo primus	Sicut i corpore.	116
lxxxvij	Unde sup ^a quō qbusdā nondū natus ē xps. hmo secundus	Oia q de salua.	117
lxxxvij	In oct. pasche d vbi bti iohānis apli. De qd hmo primus	Oē qd natū ē.	117
lxxxvij	Item vnde supra. hmo secundus	Ex epla bti iohā.	119
lxxxix	Item vnde supra. hmo tertius	Iesus christus.	119

a Ma.
u soli.
rifi. 58
u ad. 59
uilec. 60
u. 60
uap. 61
os. 62
u firs. 62
abo. 64
al. 65
spabo. 65
uis. 66
cunda. 67
uuma. 68
uimus. 69
ogde. 71
odie. 74
tra est. 75
mest. 76
mstis. 78
duc. 80
ogras. 81
adme. 81
uit ad me. 84
mobici. 84
mon. 86
ad no. 87
dep. 89
leni. 90
es. 91
et glia. 93
re est. 95
ia ple. 96
causa. 96
st. 97
veria. 98
ica. 99
mimo. 99
fie. 102
renu. 103
106
b. 109
ia. 111
z. 116
a. 117
117
b. 119
a. 119

Mu. sino
niz toti
volumis

Tabula sermonū huius voluminis

cc Dominica prima post octauas pasce
ccj In rogationibus de euangelica lectione
ccij In ascensione dñica de euangelica lectione.
ccijj Unde supra
ccxij Unde supra de intellectu et affectu
ccxv Unde supra de diuersis ascensionibus
ccxvi Unde supra de triplici virtute
ccxvij Unde supra de verbis psalme
ccxviij In die scō pēth de manifestatione sci spūs
ccxix Unde supra
ccx Unde supra
ccxj Unde supra
ccxij In festo sacratissimi corporis christi
ccxij In na. sci iohis baptiste de lucerna ardēte
ccxij In vigilia apostolorū petri et pauli
ccxij In festiuitate sanctorū aploz petri et pauli.
ccxij Unde supra
ccxij Unde supra de vbiis sapiētie hi sunt viri mīe.
ccxij De dauid et golia et v. lapidibus.
ccxij Dñica. vij. post pēth. de euangelica lectione.
ccxij Unde supra de fragmētis. vij. misericordiarū
ccxij Unde supra de vij misericordiis.
ccxij Unde supra de triplici mīa et quatuor miserationibus
ccxij De tribus generib⁹ hominū q sunt i religioe
ccxij De labore messis
ccxij In labore messis
ccxij Unde supra quō duplex malū coopef maluz.
ccxij Unde supra de duabus mensuris
ccxij In festo sancte marie magdalene.
ccxij In assumptione beate marie semp virginis
ccxij Unde supra
ccxij Unde supra
ccxij Unde supra
ccxij Unde supra
ccxij Unde supra de verbis apocalipsis
ccxij In natiuitate bte semp virginis de aq ductu
ccxij Ad abbates qñ quenerāt ad caplū gñale cyst.
ccxij In solennitate sancti michaelis archangeli
ccxij In eadem solennitate
ccxij In solennitate omnū sanctorū
ccxij In eadem festiuitate
ccxij In eadem solennitate
ccxij Unde supra
ccxij Unde supra
ccxij Cñica in kl nouēbris de visiōe psalme pphē
ccxij Unde supra
ccxij Unde supra

Mu. sermonū Principia Mu. q ad matias sermonū soli.

Reuerēdissimi 120
Quis vñū ha. 123
Recubētib⁹. xj 123
Solēnitas ista 124
Hodie celozum 125
Si natiuitatis 126
Triplicē in nob 127
Hodie sedenti 128
Celebriamus 130
Hodie dil ectis. 131
Oz libenter 132
Cōgregati estis 133
Danez angeloz 136
Sit procul 139
In scōz vigilijs 141
Gloriosa nobis 141
Sancti isti 142
Merito frēs 143
Audiuitis. 144
Misereor sup 145
Scitis qd 146
Misericordias 147
Misere mei 147
Nusq est 148
Deo qd nup. 148
Hec est genera. 149
Maupes quidē 150
Labor iste 150
Hodiēmia 151
Virgo glorioza 153
Intrauit iesus 153
Intrauit iesus 155
Intrauit iesus 157
Tēpus loquēdi 158
Signū magnū 160
Secūde vgin. 162
Hoc mare ma. 165
Angeloz hodie 166
Eudistis frēs 167
Festiuitatē 168
Quia sanctor 171
Aduertistis 171
Cum de altari 173
Festiuā nobis 174
Uidi dominū 176
Plena erat 176
Nō nob arbi. 177

Alu. Anno
niz totu
volumis

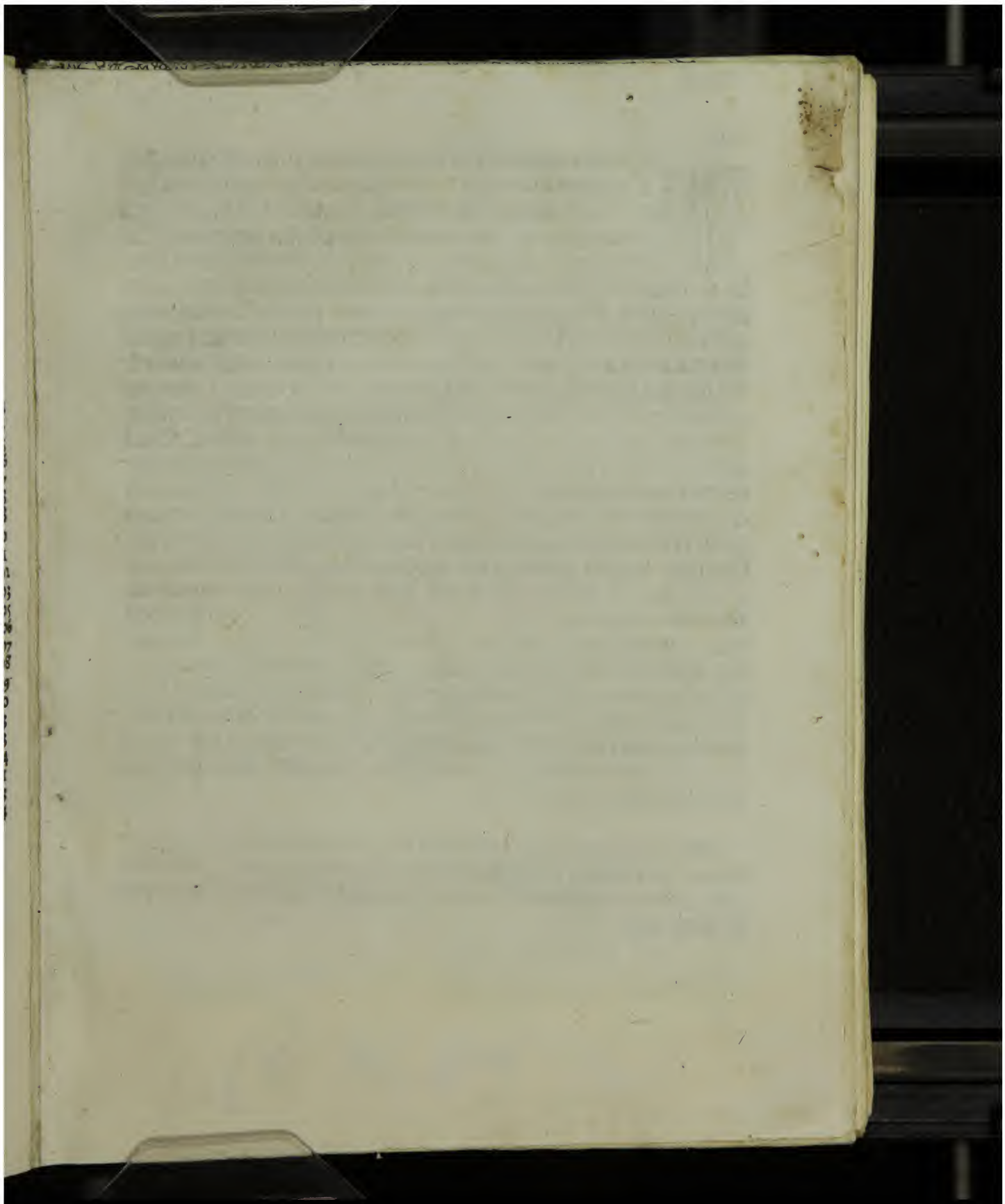
Tabula sermonū huius voluminis

cxxxvii	Unde supra
cxxxviii	Unde supra
cxxxix	In festo sancti martini.
cxl	In natali sci clemētis de tribus aquis.
cxli	In dedicatione ecclesie.
cxlii	Unde supra
cxliii	Unde supra
cxliv	Unde supra de triplici mansione.
cxlv	Unde supra de gemina consideratione sui.
cxlvj	Unde supra
cxlvij	In transitu sancti malachie episcopi.
cxlviii	Epistola de transitu eiusdem
cxljx	In obitu reuerendissimi patris humberti.
cl	De humilitate.
clj	De verbis apli. Non est regnū dei esca ꝛc.
clij	De obsecratione postulatione ꝛc.
cliiij	De victoria sapientie contra malitiam.
cliiij	De querenda sapientia.
clv	De verbis ps. Quis ascendet in montē dñi.
clvj	Stimulus amoris.
clvj	Stimulus anime ad sui cognitionem.
clviij	De miseria humana
clx	De pugna spiritali.
clxi	De pugna spiritali.
clxj	De pugna spiritali.
clxij	De verbis sapientie
clxiiij	De spiritali negociatione
clxiiij	De vijs dñi ꝛ confessione.
clxv	De obedientia.
clxvj	De laudibus religionis
clxviij	De verbis euangelij. Ecce nos reliquimus.
clxviij	De vita episcopi.
clxix	De lege charitatis
clxx	De laudibus virginitatis
clxxj	De contemptu seculi.

Alu. sermonū Principia Alu. q^o ad matias sermonū foli.

sermo quartus	Cum dixisset p.	178
sermo quintus	Comédant no.	179
sermo vnicus	Puto sermonē	181
sermo vnicus	Preciosa i cō.	184
sermo primus	Festiuitas ho.	185
sermo secundus	Olim rex	186
sermo tertius	Domus hec	186
sermo quartus	Notius laudi.	188
sermo quintus	Etiā hodie.	187
sermo sextus	Domestica	190
sermo vnicus	De celo nobis	191
sermo vnicus	Religiosis fra.	192
sermo vnicus	Hubert ^o famu.	193
sermo vnicus	Ois q se exal.	194
sermo vnicus	Solet apostol ^o	195
sermo vnicus	Quatuor mihi	196
sermo vnicus	Sapiētia vin.	197
sermo vnicus	In hoc mūdo	198
sermo vnicus	Quis ascendet	198
sermo vnicus	Q ^o uehementi	200
sermo vnicus	Terret me vita	201
sermo vnicus	O bono q ex.	201
sermo primus	Rex diues ꝛ.	203
sermo secundus	Inter hierusalē	205
sermo tertius	Inter hierlin.	206
sermo vnicus	Sentite de dño	207
sermo vnicus	Negotiam ^o dñi	208
sermo vnicus	Notas mihi se.	209
sermo vnicus	Non possumus	210
sermo vnicus	Reges terre	213
sermo vnicus	Ecce nos	213
Epistola vnica	Dño venerabili	214
Epistola vnica	Inter patres	211
Epistola vnica	Bernard ^o ab.	213
Epistola vnica	Thom ^o dilecto	214

Finis.

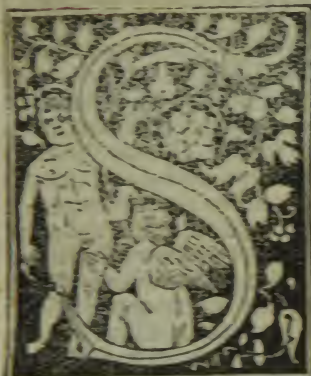
Quisquis adipe cupis replere animā tuam atq; pingue-
dine summe beati bernardi clareuallensis abbatis per
optimos ad mentem in deum excitandā sermones qui
nimirum recte eum deuotum appellari testantur sicut
approbat cōmunis religiosorum consuetudo chřisticolarū. Ha-
beas insuper in eodem hoc volumine contentas omelias talem
tibi ex granis ab horreo dominico delatis panem conficientes
q; si de manibus tuis nullatenus recesserint: nec repente degluti-
as sicut animalia qbus vesci israeliticus populus prohibitus est:
sed mentis ore diligenter ruminatas ventri memorie seruanda
transmiseris vtiq; dices quia esurientes animā satiauit bonis nec
quibuscunq; sed illis quibus gustatis omnis caro desipit. Quid
autem mirum si preceteris celestia luculenrer ille diseruit qui pre
ceteris mortali adhuc detentus velamine celestia p̄gustauit qđ
ei non dubiū est cōtigisse quia deo in mensa dñi reficiebat vt non
qualē ceteris incongruus liquor sitienti sed congruū saporē pre-
beret nec mutata quādoq; pocula cognosceret licet pro vino ole-
um deglutisset. Zicuit etiaz chřisti myſteria non pauca dignissime
elucidare vtiq; cui nō fidei solū oculis sicut z alijs q̄ plurimis sed
z carneis visibilē se chřistus exhibuit qualis z genitrici nascens
apparuit. Longū z vite illius integritas z doctrine sacundia ser-
monē exposcunt que sua quoq; dogmata comēdant sed talia hic
tradendi locus deest. asseras me tamē esse mentitū nisi calicē me-
briantē repereris sitiente ad deum fontē vinum anima tua qđ z si
non arida multuz sitis inualuerit gusta vt amplius sitias sitiensq;
fonte amplius leteris adesse.

Sciendum q; sequens opus est impressum obtenta gratia per
eños conciliarios cancellarie illustrissimi dñatus venetozū: Ne-
quis audeat imprimere seu imprimi facere zc. fm tenorem copie
ibidem date.

Cui Bernardi abbatis clericali
lexis codicibus litterarum doctoris
devotissimi Omelie et sermones de
tempore et de sanctis: multis per an-
ni circulum: sollemnibus et debitis
accommodati.

Et primo Omelie super euangelio:
Quis est angelus gabriel a deo ad
bonorum sacramentum semper virgi-
nis marie edite.

Prologus.

Scribere
reme

aliquid et d
uotio iuby:
et prohibet
occupatio:
Uerunt:
men q: pre
pediete cor
porali mole
stia fratrū
ad presens
nō valeo se

ctari conventum id tantillum ocu: quod
vel mihi de somno fraudans in noctibus
intercipere sinuon finam octosum. Li-
bet ergo tentare id potissimum aggredi:
quod sepe animum pulsauit loqui videli-
cet aliquid in laudibus virginis matris
super illa lectione euangelica: in qua luca
referente dominice annunciationis con-
tinetur bystoria. Ad quod sane opus faci-
endum: et si nulla fratrum: quo um me pro-
fectibus deferuire necesse est: vel necessi-
tas urgeat: vel utilitas moneat: dū tamen
ex hoc non impediatur: quo ad queq: ipso-
rum necessaria minus paratus inueniatur:
non arbitror eos debere grauari: si pprie
satisfacio deuotioni.

Lectio sancti euangelij
Scdm Lucam.

AUE MARIA GRATIA PLENA

nomen ioseph de domo dauid: et nomen
virginis maria. Et reliqua. Omelia pma.

Quid si

bi vult euangeli-
stas tot ppria no-
mina rex in hoc
loco tam signan-
ter exprimere?
Eredo q: noluit
nos negligēter
audire: q: taz di-
ligenter studuit
enarrare. No-

minat siquidē nūcū qui mittit: deū a quo
mittit: virginē ad quā mittitur: sponsum
quoq: virginis: amborumq: genus ciuita-
tem: ac regionem propriis nominibus desi-
gnat. Ut qd hoc? Puta sine aliquid horum
superuacue positū sit? Nequaquā. Si enim
nec solū de arbore sine causa: nec vnus ex
passeribus sine patre celesti cadit sup ter-
rā: pūc ego de ore sancti euangeliste supflu-
um defluere verbū: plectum in sacra by-
storia verbi. Nō puto: Plena quippe sunt
omnia supernis mysterijs: ac celesti singula
dulcedine redundantia: si tamē diligētē
habeāt inspectore: qui nouerit suggerere mel
de petra: oleūq: de saxo durissimo. Nepe i

A

Al. X. 1. 2.

Omelia prima sup

illa die stillarūt mōtes dulcedinē: et colles fluxerūt lac et mel: qm̄ rosātibus celis defu- per: nubibusq; pluentibus iussū aperta est terra leta germinās saluatorē: qm̄ dñs dan- te benignitatē: et terra nostra reddēte fru- ctū suū super illum montē montiū: mon- tem coagulātū et pinguem: misericordia et veritas obuiauerūt sibi: iusticia et pax oscu- late sunt. Illo quoq; in tempore vnus iste inter ceteros mōtes non modicus: beatus hic videlicet euāgelista: dñi desideratū no- bis nostre salutis exordii suo melliflūo cō- mēdauit eloquio: veluti perflante aūstro atq; e vicino sole radiāte iusticie: quedam ex eo spiritualia profluxerūt aromata. Cū- nam etiā nunc deus emittat verbum: et li- quefaciat ea nobis: perflet spiritus eius: et fiant nobis intelligibilia verba euāgelica: fiant in cordibus nostris desiderabilia sup- aurum et lapidem preciosum multum: fiat et dulciora sup mel et fauū. Alit itaq;: Alit- sus est angelus gabriel a deo. Nō arbitror hūc angelum de minoribus esse: qui quali- bet ex causa crebra soleāt ad terras fungi legatiōe. Quod et ex eius nomine palaz in- telligi daf: qd̄ interpretatur: fortitudo dei dicitur. Et quia nō ab alio aliquo forte ex- cellētiore se: vt assolet: spū: sed ab ipso deo mitti phibet: ppter ea hicq; positus ē a deo. Vel ideo dictū ē a deo: ne cū beatorū spū- tui suū de⁹ anteq; virgini reuelasse putet q̄ filiū: excepto dūtaxat archāgelo gabriele q̄ utiq; tāte iter suos lueniri potuerit ex cel- letie: vt tali et noīe dign⁹ habere: et nūcio. nec discordat nomē a nūcio. Dei q̄pe vir- tutē xp̄s: quē melius nunciare decebat: q̄ hunc: quē sile nomē honorat. Nā qd̄ aliud ē fortitudo q̄ virt⁹? Nō aut̄ indecēs aut ī cōgruū videat dñs: et nūciū cōi cēseri vo- cabulo: cum similis in vtroq; appellatiōis nō sit tamē vtriusq; similis causa. Aliter q̄- pe xp̄s fortitudo: vel virtus dei dicitur: ali- ter angelus. Angelus enim tm̄ nūcupati- ne: xp̄s aut̄ etiā substātiue. Abustus dei virtus et dicitur et est: qui forti armato: qui suū atrium in pace custodire solebat: for- tior superneniēs: ipm̄ suo brachio debella- uit: et sic ei vasa captiuitatis potēter eripu-

it. Angelus vō fortitudo appellatus est: vel q̄ huiusmodi meruit p̄rogatiuam offi- cii: quo eiusdem nūciaret aduentum vir- tutis: vel quia virginem natura pauidam: simplicem: verecundam: de nouitate mira- culi non expauescere: sed confortare debe- ret. Nō et fecit: ne timeas inquiens maria inuenisti enim gr̄az apud deū. Sed et ip̄s sponsum hominem utiq; nobile minus hu- milem: ac timorātū nō irrationabiliter for- sitā idem angelus confortasse credit: q̄q; tunc ab euāgelista nō nōminetur. Ioseph inquit filiū dauid: noli timere accipere ma- riam coniugem tuaz. Conuenienter itaq; gabriel ad hoc opus eligitur: imo quia illi tm̄ negocium iniūgitur: recte tali nomine designatur. Alit sus est ergo angelus ga- briel a deo. Quo? In ciuitate galilee: cui nomē nazareth. Videamus si vt ait nat ha- nael: a nazareth potest aliqd̄ boni ēē. Na- zareth interpretat̄ flos. Videtur aut̄ mihi quoddaz semen fuisse diuine cognitionis: tanq; e celo iactatum in terras allocutiōes et p̄missiones facte celitus ad p̄es abraam s. ysaac et iacob. De quo semine scriptum ē Nisi dñs sabaoth reliq̄set nobis semen: si- cut sodoma fuisset: et sicut gomorra simi- les essemus. Floruit aut̄ hoc semē in mira- bilibus: que ostēsa sunt in exitu isrl̄ de egi- pto: in figuris: et enigmatibus p̄ totū iter ī deserto v̄q; ī terram p̄missionis: et de- inceps ī visionibus et vaticinijs p̄phetaz: ī ordinatōe quoq; regnū: ac sacerdotij v̄q; ad xp̄m. Abustus autem huius seminis et horum florum non īmerito fructus esse in- telligif: dicēte dauid: Dñs dabit benigni- tatē: et terra n̄sa dedit fructū suū. Et iter: De fructu vētris tui ponam sup sedem tu- am. In nazareth ergo nūciat xp̄s nasci- turus: quia ī flore speratur fructus p̄cessu- rus. Sed prodeūte fructu flos decidit: q̄ veritate apparente ī carne: figura pertrā- sit. Unde et nazareth ciuitas galilee dicit̄ i. trāsmigrationis: q̄ nascente xp̄o illa oīa trāsierūt que superius enumerauit: que vt ait apostolus in figura contingebant eis. Illos ergo flores nos qui iam fructū tene- mus p̄trāsire videmus: et dum adhuc flore-

re videbant transitori pvidebant. Unde dauid. *Adane sicut herba transeat: mane floreat: et transeat: vespere decidat: induret et areseat.* *Uespere etenim. i. qm venit plenitudo temporis in quo misit deus vnigenitum suum factum ex muliere factum sub lege dicente ipso: ecce nona facio omnia: vetera transierunt et disparuerunt: quomodo in nouitate succrescentis fructus flores decidunt et arefcunt vnde rursum scriptum est: *semu aruit et decidit flos: verbum autem domini manet in eternum.* Credo non ambigis quin verbum fructus sit: verbum autem christus est. Bonus itaque fructus christus: qui manet in eternum. Sed ubi est seminum quod aruit: ubi flos qui decidit? Propheta respondeat. *Dis caro semini: et ois gloria eius tanquam flos semini.* Si ergo ois caro semini: ergo carnalis ille populus indeorum semini fuit. An non semini aruit: dum idem populus ab omni spiritu pinguedine vacuus: sicce littere adhesit? An non etiam flos decidit: quando gloriatio quam habebant in lege remansit? Si flos non decidit: ubi ergo regnum: ubi sacerdotium: ubi phibete ubi templum ubi denique magnalia illa: de quibus gloriari solebant: et dicere: quanta audiimus et cognouimus ea: et patres nostri narrauerunt nobis? Et iterum: Quanta mandauit patribus nostris nota facere ea filiis suis. Et hec dicta sint. per eos: quod positum est in nazareth ciuitate galilee. In illa ergo ciuitate missus est angelus gabriel a deo. Ad quem? Ad virginem desponsatam viro: cui nomen erat ioseph. Que est hec virgo tam venerabilis: ut salutetur ab angelis: tam humilis: ut desponsata sit fabro? Pulchra pmutio virginis et humilitatis: nec mediocriter placeat deo illa anima in qua et humilitas commendat virginis: et virginis exornat humilitatem. Sed quanta putas veneratio digna est in quo humilitate exaltat fecunditas: partus psecrat virginis. Audis virginem audis humilem: si non potes virginis humilis: imitare humilitatem virginis. Laudabilis virtus virginis: sed magis humilitas necessaria. Illa consultatur: ista precipitur. Ad illam iutaris: ad istam cogis. De illa dicitur: Qui potest capere capiat. de ista dicitur: Nisi quis*

efficiat sic paruus iste: non intrabit in regnum celorum. Illa ergo remunerat: ista exigit. Potes denique sine virginis saluari: sine humilitate non potes. Potes inquam placere humilitas quod virginis: tate deplorat amissam: sine humilitate autem audio dicere: nec virginis marie deo placuisse. Super que inquit regescet spiritus meus: nisi super humilem et getum. Super humilem dixit: non super virginem. Si igitur maria humilis non esset: super eam spiritus sanctus non regnasset. Si super eam non regnasset: nec impernasset. Quod enim dicitur ipso: sine ipso percipet. Patet itaque: quod ut de spiritu sancto concipet: sic ipsa phibet: Resperit dominus humilitatem ancille sue potius quam virginis. Et si placuit ex virginis: tamen ex humilitate percipit. Ubi constat: quod etiam ut placet virginis: perculdubio humilitas fecit: quod dicitur ergo superbe? Maria se virginem oblata gloriatur humilitate: et tu negliges de humilitate blandiris tibi de virginis? Resperit ait illa de humilitate ancille sue. Que illa? Virgo utique sancta: ergo sobria: ergo deuota nunquam tui castior: illa? nunquam deuotior: aut nunquam tua forte pudicitia gratior: castitate marie: ut tu. sine humilitate placere sufficiat ex tua virginis: quod illa non potuit ex sua? Denique quanto honorabilior es ex singulari munere castitatis: tanto tibi tu maiorem iniuriam facis: quod ei in te decoris sedas pmutio superbie. Alioquin expedit tibi virginem non esse: quod de virginis supbire et insolescere. Non ois quod de virginis: multo tamen pauciorum est cum virginis humilitas. Si virginis in maria non potes nisi mirari: stude humilitatem imitari: et sufficit tibi. Quod si et ergo et humilis es: quod es magnus es. Est tamen aliquid maius quod mireris in maria. scilicet cum virginis fecunditas. A seculo enim non est auditum: ut aliquis filius esset et ergo. O si et cuius mirum attendas: quod te tua super et mirabili celsitudine ducet admirationis? Nonne ad hoc ut te videas nec satis potes mirari? Nonne tuo imo vitatis iudicio illa quod dei habuit filium: super oes etiam choros exaltabit angelorum? An non dei et dominum angelorum maria suum audacter appellat filium dices: filium quod fecisti nobis sic? Quis habere audeat angelorum? Sufficit eis: et per magno habent: quod cum sint spiritus ex pditione: ex gratia facti: et vocati sunt angeli: testante dauid: Qui facit inquit angelos suos spiritus. Maria vero matrem se agno

A u

Omelia secunda sup euangelio

sceno: maiestate illaz cui illi cum reueretia
seruiunt: cui fiducia sua nuncupat filium. Nec
dedignatur nuncupari deus: quod esse digna-
tus est. Nam paulo post subdit euangelista:
et erat ingens subditus illis. Quis? Qui-
bus? de hominibus. Deus inquit cum angeli sub-
diti sunt cui principat? et potestates obediunt
subiectus erat marie. Nec tantum marie:
sed etiam ioseph propter mariam. Adirare ergo
vtrilibet: et elige quod amplius mireris: siue
filij benignissimam dignationem: siue matris
excellensimam dignitatem. Utriusque stupor:
vtriusque miraculi. Et quod deus femine obtinere
peret: humilitas absque exemplo: et quod femi-
na deo princeps: sublimitas sine socio. In
laudibus virginum singulariter canit: quod se-
quuntur agni quocumque ierit. Quibus ergo
laudibus iudicas dignam que etiam preit. Vi-
sce homo obedire: discere terra subdi: discere
pulvis obtemperare. De auctore tuo euange-
lista loquens. Et erat inquit subditus illis: haud
dubium quoniam marie: et ioseph. Erubescere super
be cinis deus se humiliat: et tu te exaltas?
Deus se hominibus subdit: et tu diuini ge-
stus hominibus: tuo te preponis auctori. Uti
nam mihi aliquando tale aliquid cogitasti de? respo-
dere dignetur: quod et suo increpando apostolo re-
spondit: Uade inquit post me sathana: quoniam non
sapis ea que dei sunt. Quotiens enim homi-
bus pesse desidero: totiens deum me vni pre-
cedo: et tunc vere non sapio ea que dei sunt.
De ipso namque dictum est: Et erat subditus illis.
Si hominis obsequium imitari dedignaris exemplum
certe non erit tibi indignum sequi auctorem tuum.
Si non potes forsitan sequi eum quocumque
ierit: dignare vel sequi quo tibi precedet.
Hoc est si non potes sublimem incedere se-
mitam virginum: sequere vel deum per tutissi-
mam viam humilitatis. Et cuius rectitudi-
ne siquidem etiam de virginibus deuiaueris: ut ve-
rum fatear: nec ipsi sequitur agni quocumque
ierit. Sequitur quidem agni comquina-
tus humilis sequitur et superbus virgo: sed
neuter quocumque ierit: quia nec ille ascende-
re potest ad iudiciam agni: qui sine macula
est: nec is ad eiusdem mansuetudinem descen-
dere dignatur: quia scilicet non solum coram ton-
dente se sed coram occidente se obmutuit.

Altam salubriorem elegit sequendi partem
in humilitate peccator: quam in virginitate su-
perbus: cum et illius imundicia sua humi-
lis satisfactio purget: et huius pudicitia su-
perbia inquinet. Sed felix nimis maria: cui
nec humilitas defuit nec virginitas. Et quod
dem virginitas singularis: quam non temera-
uit: sed honorauit secunditas: et nihilomi-
nus specialis humilitas: quam non abstulit: sed
extulit: secunda virginitas: et incompabilis pri-
us secunditas quam virginitas simul comita-
tur et humilitas. Quid horum non mirabile
Quid non in comparabile? Quid non sin-
gulare? Adirum vero si non hesitas in eorum
ponderatione quid tua iudices dignius ad-
miratio: vtrumque videlicet potius stupenda
sit secunditas in virgine: an in matre integri-
tas: sublimitas in prole an cum tanta subli-
mitate humilitas: nisi quod indubitanter ho-
rum singulis preferenda sunt simul cuncta
et incomparabiliter excellentius est atque seli-
tius omnia precepisse quam aliqua? Et quid mi-
rum si deus qui mirabiliter legit et cernitur
in sanctis suis: mirabilior se exhibuit in
matre sua? Veneramini ergo coniuges in
carne corruptibili carnis integritatem: mi-
ramini etiam vos sancte virgines in virgi-
ne secunditatem: imitamini omnes homi-
nes dei matris humilitatem. Honorate san-
cti angeli vestri regis matrem: qui nostre vir-
ginis adoratis prolem: ipsum vtriusque nostrum
pariter ac vestrum regem: nostri generis re-
demptorem: vestre ciuitatis restauratorem.
Cuius apud vos tam sublimis: inter nos
tam humilis a vobis pariter et a nobis detur
et dignitati debita reuerentia: et dignationi
honor et gloria in secula seculorum Amen.

Omelia secunda.

Quoniam quidem

canticum illud quod solis in
regno dei dabitur decantare
virginibus ipsam virginum re-
ginam cum ceteris: imo primam inter cete-
ros esse canitur: nemo qui ambigat. Pu-
to autem illam preter illud quod solis licet cum
omnibus tamen virginibus ei ut dixi com-
mune erit: dulciori quodam atque elegantiori

carmine: letificaturam esse ciuitatem dei. Quis vtiq; dulcisonos depromere vel exprimere modulos: ne ipaz quidē virginū vlla digna inueniet: qd soli merito decātan dū seruabit: que sola de partu; & partu diuino gloriat. Vnde dixerim de ptu nō in se: sed in ipō quē peperit. Deus siquidem deus enim ē quē peperit: matrē suā singulari in celestibus donaturus est gloria; singulari i terris puenire curauit & grā: qua videlicet ineffabiliter: & intacta cōciperet & pareret incorrupta. Porro deus decebat huiuscemodi natiuitas: qua nō nisi de virgine nasceret. Talis & congruebat virginitas: vt nō pareret nisi deum. Proinde factoz hominū: vt bō fieret nasciturus dōmine: talem sibi debuit ex oibus eligere: i mo pderē matrē: qualē & se decere sciebat & sibi nouerat placiturā. Voluit itaq; esse virginē: de qua immaculata immaculatus pcederet omniū maculas purgaturus. Voluit & humilē: de qua mitis & humilis cor de pderet: hāc in se virtutū necessariūz oibus saluberrimūq; exēplūz ostēsurus. Dedit ergo virgini ptū: qd ei nā ante & virginitatis inspirauerat votū: & humilitas progauerat meritū. Alioq; quō angelus in cōse quētibz eā grā plenā pnuclat: si gppiam vlt paz boni: qd ex grā nō esset: habebat. Ut igit qd sanctū sanctorū pceptura erat piter: & pitura scā esset corpore: accepit donū virginitatis: vt esset & mēte: accepit humilitatis. Hic nimirūz virgo regia: gēmis ornata virtutum: geminog mētis piter et corporis decore pfulgida: specie sua & pulchritudine sua in celestibus cognita: celi ciuium in se puocauit aspectū: ita vt & regis auium in sui pcupiscētiā inclinaret: & celestē mētiū ad se educeret de supnis. Et hoc ē qd hic euāgelista nobis cōmēdat: cū angelū pphibet a deo destinātū ad vginē. Et dco inqt ad virginē: id est a celso ad humilē: a dño ad acillā: a creatore ad creaturā. Quāta dignatio dei: quāta virginis excellētia. Currite mīres: currite filie: currite oēs: q post euā & ex euā & pturimi cum tristitia: & pcuritis. Adite vginē: i thalamū: ingrediemini si potestis pudicū sororis vīe cubicu.

lū. Ecce. n. deus mittit ad vginē: ecce affat angelus mariā. Apponite aurē: in parietib; auscultate quid nūciat: si forte audiat vñ psolemini. Retare pī adā: sed magis o euā mī exulta: q sicut oīm parētes: ita fuistis omniū pemptores: & q infelici ē pus pemptores qz parētes. Ambo in quā psolemini sup filia: & tali filia: illa amplī de q malū ortū ē pus: cū obprobriū i oēs ptrāsit muliereo: Instat nāq; tps quo tā tollat obprobriū: nec habeat vir qd causet aduersus se minā: q vtiq; dū se ipudenter excusare conaret: crudeliter illā acculare nō cūctatus ē dicēs: Mulier quam dedisti mihi dedit mihi de ligno: & comedi. Propterea curre euā ad mariā: curre mī ad filiam. filia p te mīe rīdeat: ipsa mīs obprobria auferat: ipsa pī pro mīe lauslaciāt: q: ecce si vir cecidit p feminā: nā nō erigit nisi p feminam. Quid dicebas o adam: Mulier quā dedisti mihi dedit mihi d ligno & comedi. Verba malicie lunt hec: qd magis augeas qz deleas culpā. Verūtm sapia vincit maliciā: cū occasione venie quā a te deus inter rogādo elicere tētauit: sed nō potuit i thesauro i deficientis sine pietatis inuenit. Reddit i ēpe femina p feminā: prudēs p fatua humilis p supba: qd p ligno mortis gūstū tibi porrigat vite: et pro venenoso cibo illo amaritudinis dulcedinē pariat fructū eter nū. Vta igit verbū inique excusatiōis in vocē grāz actiōis. & dic: Dñe: mulier quā dedisti mihi dedit mihi de ligno vite & comedi: & factū est dulce sup mel in ore meo: qd in ipō viuificasti me. Ecce enim ad hoc missus ē angelus ad virginē. O admirandā & oī honore dignissimā virginem. O feminā singulariter venerādā: sup oēs feminas admirabilē: pemptorū repatricē: posteroz viuificatricē. Missus ē inqt angelus ad vginē. Virginē carne: vginē mēte: vginē p feliōe: vginē deniq; qle describit apls: mēte & corpe scāz. Nec nouiter nec fortuitū i uetā: s; a sclo electā: ab altissimo p cognitā & sibi pparā: ab angel seruātā: a pibus pfigurātā: a philosophis pmissam. Scrutare scripturas: & pba q dico. Uisne aliqua vt & ego ex his testimonia hic iserā. Et pauca

A ii

Omelia secunda sup

loquar de pluribus: quam tibi aliam deus
p̄dixisse videt: qm̄ ad serpētem ait inimici-
tias ponaz inter te et mulierē? Et si adhuc
dubitas an de maria dixerit: audi qd̄ seq̄t
Ipsa p̄teret caput tuū. Qui seruata ē victo-
ria hęc: nisi marie? Ipsa p̄culdubio caput
cōtriiuit venenatū: q̄ oīmodā suggestiōē
maligni tā de carnis illecebra: q̄ de mētis
supbia deduxit ad nihilū. Quā vō aliaz sa-
lomon regrebat: cū dicebat? Mulierē for-
tē q̄s inueniet? Monerat qp̄pe vir sapiens
hui⁹ seruis infirmitatem: fragile corpus: lu-
bricā mētē. Quia tñ legerat et deū p̄misisse
et ita videbat cōgruere: vt q̄vicerat p̄ femi-
nā vinceret p̄ ip̄am: vehemēter admirans
aiebat: Mulierē fortē q̄s inueniet? Qd̄ ē vi-
cere? Si ita de manu femine pender n̄ra et
omniū salus et inocētie restitutio et d̄ hoste
victoria: fortis oīno necesse ē vt p̄iudicaf:
q̄ ad tñ opus possit eē idonea. S; mulierē
fortē q̄s inueniet? Al̄ ne hoc quesisse videat-
tur disperādo: subdit p̄phetādo. Procul et
de vltimis finib⁹ p̄ciū eius. Illoc ē nō vile:
nō parū: nō mediocre: non deniq; de ter-
ra sed de celo: nec de celo p̄mo terris p̄e-
cium huius mulieris fortis: sed a sūmo celo
egressio eius. Quid deinde rubus ille mo-
sapiens portēdebat flāmas q̄de; emittēs s;
nō ardēs: nisi mariā parietem: et dolorē nō
sentientem? Quid rogo vga aaron florida
nec humectata: nisi ip̄az p̄cipientē q̄uis vi-
rū nō cognoscētē? Illius magni miraculi
mai⁹ m̄ysteriū ysaia edulcerit dicēs: egre-
diē vga de radice iesse et flos de radice ei⁹
ascēdet: vga vginē: florē vginis pt̄uz intelli-
gēs. Sed si tibi q̄ nūc in flore xps̄ intelligi
d̄ superiori videt aduersari sn̄ie: q̄ nō vge
flore: sed floris fructu designari dicebatur
noueris i eadē aaronitica vga: q̄ nō solum
floruit: sed etiā frōduit et fructū emisit: nō
solū flore vl̄ fructu: sed et ips̄is etiā frōdib⁹
eundē significari: noueris et apud moysen
nec fructu vge nec flore: s; ip̄a vga demon-
strari. Illa vtiq; vga: q̄ feriente aq̄ vl̄ diui-
dis trāsituris: vl̄ de petra excutit bibiturū.
Nullū aut̄ icōueniēs ē diuersis ex reb⁹: di-
uersis ex causis xpm̄ figurari et i vga q̄de;
potētiā: in flore vō fragratiā: in fructu aut̄

saporis dulcedinē: in frōdib⁹ quoq; sedu-
lā eius intelligi p̄tectionē: q̄ videlicet par-
uulos a se cōfugiētes sub vmbra alaz suaz
ptegere nō desinit: siue ab estu carnaliū de-
siderioz: siue a facie ip̄ioz q̄ eos affligerūt
Bona et desiderabilis vmbra sub alis iesu
vbi tutū ē fugiētibus refugiu: gratū festis
refrigeriū. Adulcerere mei dñe iesu xpe mi-
serere mei: qm̄ in te confidit aīa mea: et in
vmbra alaz tuarū sperabo donec trāseat
iniquitas. In hoc tñ ysaie testimonio: florez
filiū: vga intellige matrē: qm̄ et vga floruit
absq; gerimine: et vgo cōcepit non ex homi-
ne. Nec vge virore floris lesit emissio: nec
vginis pudorez sacri ptus editio. Profera
mus et alia vginē inf̄: deoq; filio cōgrua d̄
scripturis testimonia. Quid illud gedeo-
nis significat vellus qd̄ vtiq; de carne ton-
sum sed sine vulnere carnis in aera ponit:
et nūc qd̄ lana: nunc vō arca rore p̄fundit:
nisi carnē assumptā de carne vginis: et abs-
q; detrimento vginis: Et in vtiq; distillā-
tib⁹ cel⁹ tota se infudit plenitudo diuinita-
tis: adeo vt ex hac plenitudine oēs accipi-
amus: q̄ vere sine ip̄a nō aliud q̄ terra ari-
da sum⁹. Hunc quoq; gedeonico facto pul-
chre p̄phetici dictūz satis cōuenire videt
vbi legit: Descēdet sicut pluuia in vellus.
Illa p̄ hoc q̄ seq̄t: et sicut stillicidia stillātia
sup̄ terrā: idē intelligi dat: qd̄ p̄ inuētā
rore madida arē. Pluuia nepe volūtaria
quā segregauit de hereditati sue: placide
pus et absq; strepitu opatiōis humane suo
se getissimo elapsū vginē demisit in vter
postmodū vō vbiq; terraz diffusa est p̄ ora
p̄dicatoz: nō iāz sicut pluuia in vellus: sed
sicut stillicidia stillātia sup̄ terram: cū quo-
dā vtiq; strepitu verboz ac sonitu miracu-
loz. Siq̄dē recordeate sunt nubes ille q̄ por-
tabāt pluiā: p̄ceptū sibi fuisse cū mitterē
Qd̄ dico vob̄ i tenebris dicite i lumine: et
qd̄ i aure auditis p̄dicate sup̄ tecta: Qd̄ et
fecerūt. Et enī i oēs terrā exiuit sonus eoz:
et in fines orbis terre verba eozum. Au-
diamus et hieremiā noua veterib⁹ vatici-
nantē: et quē p̄sentē monstrare nō poterat:
venturū et ardēter desiderabat et fidēter p̄-
mittebat. Nonū iqt̄ creauit dñs sup̄ terrā

femina circūdabit virū. Que ē hec femina
Quis vō iste vir? Aut si vir quomodo a fe-
mina circūdatus? Aut si a femina circū-
dari potest? quomodo vir? Et vt apertius
dicā: quō potest simul z vir esse z in vtero
matris? Hoc est enī a femina circūdari.
Mouim⁹ viros q. s. infantia pueritia z ado-
lescētia atq. iuuentute transeuntes: ad
gradu vsq. senectuti proximū puenerunt.
Qui ergo a deo iam grādis est: quō a femi-
na circūdari potest? Si dixisset femina cir-
cūdabit infantē: vel femina circūdabit puu-
lum nec nouū videret nec mirū. Nūc autē
q. n. nil tale posuit: sed dixit virū q. r. m. u. s.
q. s. h. e. c. n. o. u. i. t. a. s. q. u. o. d. d. i. x. i. t. d. e. u. s. i. n. t. e. r. r. a. v. t.
femina circūdaret virū: z vir itra feminei
vnius corpusculi membra sese cohiberet.
Quid est hoc miraculi? Nunq. d. p. o. t. h. o. v. t.
ait nicodemus in ventre matris sue itera-
to introire: z renasci? Sed vto me ad cō-
ceptū partū q. s. g. i. n. a. l. e. s. i. f. o. r. t. e. i. t. e. r. p. l. u. r. i. m. a.
noua ac mira q. i. b. i. p. f. e. c. t. o. i. n. s. p. i. c. i. t. q. d. i. l. i. g. e. n. t. e. r.
i. n. g. r. i. t. e. r. i. a. b. a. n. c. q. u. ā. d. e. p. p. h. e. t. a. p. t. u. l. i. t.
r. e. p. i. a. z. n. o. u. i. t. a. t. e. D. o. r. o. i. b. i. a. g. n. o. s. c. i. t. l. o. n. g. i.
t. u. d. o. b. r. e. i. u. s. l. a. t. i. t. u. d. o. a. n. g. u. s. t. a. a. l. t. i. t. u. d. o. s. u. b.
d. i. t. a. p. f. u. n. d. i. t. a. s. p. l. a. n. a. A. b. i. a. g. n. o. s. c. i. t. l. u. x. n. o.
l. u. c. e. s. v. e. r. b. ū. i. n. f. a. n. s. a. q. u. a. s. i. t. i. e. s. p. a. n. i. s. e. s. u.
r. i. e. n. s. C. l. i. d. e. a. s. s. i. a. t. t. e. d. a. s. p. o. t. e. n. t. i. ā. r. e. g. i. s. s. a.
p. i. e. n. t. i. ā. i. n. s. t. r. u. i. v. i. r. t. u. t. ē. s. u. s. t. ē. t. a. r. i. d. e. ū. d. e. n. i.
q. s. l. a. c. t. e. n. t. ē. s. e. d. a. n. g. e. l. o. s. r. e. f. i. c. i. e. n. t. ē. v. a. g. i. e. t. ē.
s. e. d. m. i. s. e. r. o. s. p. s. o. l. a. n. t. C. l. i. d. e. a. s. s. i. a. t. t. e. n. d. a. s.
t. r. i. s. t. a. r. i. l. e. t. i. t. i. a. z. p. a. u. e. r. e. f. i. d. u. c. i. a. m. s. a. l. u. t. e. m.
p. a. t. i. v. i. t. ā. m. o. r. i. f. o. r. t. i. t. u. d. i. n. e. i. n. f. i. r. m. a. r. i. S. e. d.
q. d. n. o. n. m. i. n. u. s. m. i. r. a. n. d. ū. e. s. t. i. p. s. a. i. b. i. c. e. r. n. i. t.
t. r. i. s. t. i. t. i. a. l. e. t. i. f. i. c. ā. s. p. a. u. o. r. p. s. o. r. t. ā. s. p. a. s. s. i. o. s. a. l.
u. ā. s. m. o. r. s. v. i. u. i. f. i. c. ā. s. i. n. f. i. r. m. i. t. a. s. r. o. b. o. r. ā. s.
C. u. i. i. a. i. l. l. u. d. q. u. o. q. n. o. o. c. c. u. r. r. a. t. q. d. q. r. e. b. ā.
N. u. n. q. d. n. o. f. a. c. i. l. e. t. i. b. i. ē. i. n. t. e. r. h. e. c. s. e. m. i. n. a. z.
a. g. n. o. s. c. e. r. e. v. i. r. ū. c. i. r. c. ū. d. a. n. t. ē. c. ū. m. a. r. i. ā. v. i. d. e.
a. s. v. i. r. ū. a. p. p. o. b. a. t. ū. a. d. e. o. i. e. s. u. m. s. u. o. v. t. e. r. o.
c. o. p. l. e. c. t. e. n. t. ē. C. l. i. r. ū. a. ū. t. d. i. x. e. r. i. i. e. s. u. m. f. u. i. s. s. e.
n. o. s. o. l. ū. c. ū. i. a. m. d. i. c. e. r. e. s. v. i. r. p. p. h. e. t. a. p. o. t. e. n. s.
i. n. o. p. e. r. e. z. s. e. r. m. o. n. e. s. e. d. e. t. i. ā. c. ū. z. t. e. n. e. r. a. a. d.
h. u. c. i. n. f. a. n. t. i. s. d. e. i. m. ē. b. r. a. m. a. t. e. r. b. l. a. n. d. o. v. e. l.
r. e. f. o. u. e. r. e. t. i. n. g. r. e. m. i. o. v. e. l. d. u. r. a. r. e. t. i. n. v. t. e. r. o.
C. l. i. r. i. g. i. f. e. r. a. t. i. e. s. u. s. n. e. c. d. ū. n. a. t. i. s. s. e. d. s. a. p. i. ē.
t. i. a. n. o. e. t. a. t. e. a. n. i. m. i. v. i. g. o. r. e. n. o. c. o. r. p. o. r. i. s. m. a.
t. u. r. i. t. a. t. e. s. e. n. s. u. m. n. o. c. o. r. p. u. l. ē. t. i. a. m. e. m. b. o. r. z.

Neq. enī minus sapiētie habuit: vel poti⁹
nō min⁹ fuit sapiētia dei iesus xcept⁹ q. z. n. a.
tus: parū q. s. magn⁹. Siue igit. lates in vte-
ro: siue vagies in psepio: siue iā grādiu scu-
lus interrogās doctores in tēplo: siue iā p-
fecte etatis docēs in pplo: eque pfecto ple-
nus fuit spūscō. Nec fuit hora in q. cūq. eta-
te sua: q. de plenitudine illa quā in sua cōce-
ptione accepit in vtero: v. l. aliqd minueret
vel eidē aliqd addiceret: sed a pncipio pfe-
ctus: a principio in quā plen⁹ fuit spū sapiē-
tie z intellectus: spū consilij z fortitudinis:
spū sciētie z pietatis: z spū timoris dñi. Nec
te moueat q. d. de eo legeris in alio loco. Ne
suis autē pficiebat sapiētia etate z grā apud
deū z hoies. Nā q. d. de sapiētia h. z. grā di-
ctū ē: nō s. m. q. erat: s. m. q. apparebat itel-
ligendū est. Nō q. videlicet aliqd nouū ei
accederet: quod ante nō haberet: sed q. ac-
cedere videret q. n. volebat ipse v. l. videret
Tu hō cū pficis: nec q. n. nec quātū vis pfic-
cis: s. te nesciēte tuus pfect⁹ moderat⁹: tua
vita disponit. Et vō puer iesus q. disponit
tuā: ipe disponebat z suaz: z q. n. volebat: z
q. b. volebat sapiēs apparebat: q. n. volebat
z q. b. volebat sapiēti⁹: q. n. volebat z q. b. u. s.
volebat sapiētissim⁹: q. s. q. i. s. e. n. u. n. q. s. e. ē. t. n. i. s. i.
sapiētissim⁹. Silr z cū oī grā semp plen⁹ fu-
isset: siue quā apud deū: siue quā apud ho-
mines h. e. deberet: pro suo tñ arbitrio cā-
nūc plus nūc min⁹ ostēdebat: put cernētū
v. l. meritis pgruere v. l. saluti expedire scie-
bat. Cōstat igit q. semp iesus virilē animū
habuerit: z h. semp i corpe vir nō apparuit
Cur deniq. dubito viz fuisse i vtero: quē
inibi deū fuisse nō ambigo? Adm⁹ qppe ē
eē viz q. s. eē deū. S. z. v. i. d. e. s. i. n. o. e. t. i. ā. h. ā. c. b. i. e.
f. e. m. i. n. e. n. o. u. i. t. a. t. ē. p. s. a. i. a. s. l. u. c. i. d. i. s. s. i. m. e. a. p. i. t. q. z.
n. o. u. o. s. a. a. r. o. n. i. t. i. c. o. s. f. l. o. r. e. s. e. x. p. o. s. i. t. E. c. c. e. i.
q. t. v. g. o. p. e. c. i. p. i. e. t. z. p. a. r. i. e. t. f. i. l. i. u. m. E. n. h. ē. s. f. e. m. i.
n. ā. i. v. g. i. n. e. z. C. i. s. z. d. e. v. i. r. o. a. u. d. i. r. e. q. s. i. t. E. t.
v. o. c. a. b. i. t. n. o. m. ē. e. i. a. i. t. e. m. a. n. u. e. l. i. v. o. b. i. s. c. u. m.
d. e. s. f. e. m. i. n. a. i. t. a. q. s. c. i. r. c. ū. d. ā. s. v. i. z. v. g. o. ē. c. o. c. i.
p. i. ē. s. d. e. u. m. C. l. i. d. e. s. q. s. p. u. l. c. h. r. e. z. c. o. c. o. r. d. i. t. e. r.
s. a. n. c. t. o. r. m. i. r. a. f. a. c. t. a. z. m. i. s. t. i. c. a. d. i. c. t. a. s. i. b. i. i. n. u. i.
c. ē. p. e. c. i. n. i. t. C. l. i. d. e. s. q. s. s. t. u. p. e. d. ū. s. i. t. h. e. c. v. n. u. m.
d. e. v. g. i. n. e. z. i. n. v. g. i. n. e. f. a. c. t. ū. m. i. r. a. c. u. l. ū. q. u. o. d.
t. o. t. p. r. e. u. e. n. e. r. u. n. t. m. i. r. a. c. u. l. a. t. o. t. o. r. a. c. u. l. a. p. r. o.

A iij

Omelia secunda sup euan gelio

miserunt? Unus nimirum fuit spiritus propheta-
rum et 13 diuersis modis signis et temporibus: et
de rem diuerse: non diuerso spiritu et prouiderunt
et prouiderunt. Quod moysi monstratum est in rubo
et igne: aaron in uirga et flore: gedioni in vel-
lere et rore: hoc apte salomō prouidit in forti
muliere et ei? prouiderunt: apti? hieremias prouin-
it de semina et viro: aptissime ysaas declara-
uit de uirgine et deo: gabriel tandem exhibuit
ipam uirginē salutis. Ipsa namque est: de qua
nunc ait euangelista. Misit angelus gabriel a deo: ad uirginē desponsatā ioseph.
Ad uirginē inquit desponsatā. Quare despon-
satam? Cui cēt in quā uirgo electa ut ostēdit
est uirgo pceptura uirgo pitura: mirum cur de-
sponsata fuerit non nuptura. Nunquid vel
hoc casu factū quod dixerit? Non ē casu factū
quod rōnabilis eā cōmendatā: utique valde
utilis et necessaria: et diuini prorsus adiuncti-
one filij digna. Dicaz quod mihi imo quod ahi
me patribus uisus fuit. Illa itaque fuit rō de-
sponsationis marie: quod et dubitationis thome
Ad hoc siquidem erat indeo: ut a die despon-
sationis sue usque ad tempus nuptiarum: spon-
sis uirgo traderetur custodiende: quatenus
earum ipsi eo pudicitia sibi curiosius serua-
rēt quo sibi ipsi fideles existerēt. Sicut
igitur thomas dubitādo: palpādo constā-
tissimus factus est dñice resurrectionis con-
fessor: ita et ioseph mariā sibi desponsando
eius puerationē in tpe custodie studiosi-
cōprobādo factus est pudicitie fidelissim-
testis. Pulchra utriusque rei pueritā. Et du-
bitatio thome: et desponsatio marie poterāt
quodē similis nobis laqueus erroris inire:
fidei uidelicet in illo castitatis in illa verita-
te in suspicionē adducere. Sed valde prou-
denter et pie pertrariū factū est: ut uir me-
tuebat suspitio firma sit certitudo. Nam et
de filij resurrectione citius quodē ego qui infir-
mus sum credideri thome dubitati et pal-
panti: quod cephe audiēti et credēti: et de ma-
tri et pueritā facili? spōso ei? custodiēti et ex-
piēti quod ipi quod uirgini de sola sua pueritā se
defendēti. Dic quod quod eā uidēs non despon-
satā et grandā: non pot? diceret meretricē
quod uirginē? Non autē decebat hoc dici de ma-
tre dñi. Tolerabilis uero atque honestus

fuit putari ad tempus christum de coniugio na-
tū fuisse quod de fornicatione. Sed non poterat
inquit deus apti aliquid ostendere signum? quo
uidelicet fieret: ut eius nec or? infamaret
nec inf? crimineret? Poterat utique. Sed non
poterat latere demones quod scirent homines.
Opporteat autē a pncipe mundi aliquādiu
celari diuini filij sacramētum: non quod si uellet
deus palā opus suū facere: impedire ab illo
metueret? sed quod ipse: qui non solum poten-
ter: sed etiā sapiēter quicquid uoluit fecit: sicut
in omnibus opibus suis quasdam res vel tem-
poris congruentias: propter ordinis pulchritu-
dinē seruare puenit: ita in hoc quoque tam
magnifico ope suo: nre uidelicet repatiōis
non tñ potētia: sed etiā prudentiā suā osten-
dere uoluit: et quod illud aliter quomodo
uellet perficere potuisset: placuit ei tñ eo po-
tius et mō et ordine hominē sibi reconcilia-
re: quod non erat cecidisse: ut sicut diabol-
pus femina seduxit et postmodū uir p eaz
uicit: ita pus a femina uirgine seduceret:
et postmodū a uiro christo ap se debellaretur:
quatenus malicie et fraudis: dum ars pieta-
tis illuderet: ac maligni fortitudinem: christi
virtus conterret: diabolo deus et prouiden-
tior appareret et fortior. Ita quippe decuit
incarnatā sapiētiā spiritālē vincere mali-
tiam: quo non solum attingeret a fine usque
ad finē fortiter: sed et disponderet omnia sua-
uiter. Attingit autē a fine usque ad finē. i. a ce-
lo usque ad infernū. Si ascendero inquit in
celum tu illic es: si descendero in infernum
ades. Utrobique uo fortiter: quia et de sup-
nis expulit superbū: et apud inferos spolia-
uit auarum. Conueniens ergo erat: ut suani-
ter quoque omnia celestia. i. et terrena dispo-
neret: quatenus et illine deiciens inquietum
reliquos in pace firmaret: et hic debellatu-
rus inuidū nobis per sue humilitatis et mā-
suetudinis valde necessariū exemplū relin-
queret: si secum mirabili fieret moderamine
sapiētiē: ut et suis suauis: et hostibus appa-
reret fortis. Quid enī prodesset diabolū
a deo uinci: nobis remanētibus superbis?
Necessario igitur desponsata est maria io-
seph: quando et per hoc et sanctum a canib-
absconditur: et a sponso uirginitas compo-

batur: et virginis tā verecūdie parcutitur q̄s
fame prouidet. Quid sapiētius? Quid di-
gnius diuina puidētia? Uno tali p̄silio se-
erētis celestib⁹: et admittit testis: et excludi-
tur hostis: et integra seruat fama virginis
matris. Alioqn qñ peccisset iustus adulte-
rē? Scriptū est enī: Ioseph aut vir eius cū
esset iustus: et nollet eā traducere: voluit oc-
culte dimittere eā. Bene cū esset iustus nō
luit eā traducere: q̄ sicut nequaquā iustus
ēēt si cognitā eam ducere p̄sensisset: sic ni-
hilomin⁹ iustus non esset: si p̄batā innoxia
p̄demnasset. Eū igit esset iustus: et nollet eā
traducere: voluit occulte dimittere eā. Qua-
re voluit dimittere eā? Accipe et in hoc nō
meā sed patrū sententiā. Propter hoc vo-
luit ioseph dimittere eam: propter qd et pe-
trus dñs a se repellebat dicēs: exi a me dñe
q̄ hō peccator: sum. propter quod et centu-
rio a domo sua eū repellebat cum diceret:
Dñe nō sum dignus vt intres sub tectum
meum. Ita ergo et ioseph indignū et pecca-
torē se reputās dicebat intra se: a tali: a tan-
ta nō debere sibi vltra familiare prestari cō-
tuberniū: cui⁹ supra se mirabilē expatuesce-
bat dignitatez. Videbat et horebat diuine
p̄ntie certissimū gestantē infigne: et q̄ mys-
terij penetrare nō poterat: volebat dimit-
tere eā. Expauit petr⁹ potentie magnitudi-
nē: expauit cēturio p̄ntie maiestātē: exhor-
ruit nimirū et ioseph sicut hō hui⁹ tāti mira-
culi nouitatez: mysterij p̄funditatē. et ideo
voluit occulte dimittere eā. Adiraris q̄ io-
seph pregnātis sese p̄sortio virginis iudica-
bat indignū: cū audias et sanctaz elisabeth
eius nō posse ferre p̄sentia: nisi cū tremore
quidē et reuerētia. Aut nāq̄ Unde h mibi
vt veniat mas dñi mei ad me? Ad itaq̄ io-
seph voluit dimittere eā. Sed q̄re occulte?
et nō palā? Ne videlicet si diuorij cā in qui-
reret: exigeret reddere rationē. Quid enī
r̄fideret vir iustus pp̄lo dure cernicis? po-
pulo non credēti et tradicenti? Si diceret
qd sentiebat: qd de illi⁹ puritate cōproba-
uerat: nonne mor increduli et crueles iu-
dei subānarēt illū: lapidarēt illā? Quādo
nāq̄ veritati crederēt tacēti in vtero: quāz
postea p̄tēpserūt clamātē ī tēplo. Quid fa-

cerēt necdū apparētī: cui postmodū ip̄as
man⁹ iniecerūt et miracul⁹ coiuscātī? Adē-
rito ergo vir iustus ne aut mētiri: aut disfa-
mare cogeret innoxia: occulte voluit dimit-
tere eam. Sin vō aliter q̄s sentiat: et ioseph
sicut hominē dubitasse cōmēdat: sed q̄ iu-
stus erat noluisse quidē habitare cū ea pro-
pter suspiciōnē: nec tñ q̄ pius erat traducē
voluisse suspectam: et ideo voluerit occulte
dimittere eam. breuiter r̄ndeō etiā sic illaz
dubitatiōnē ioseph fuisse necessariā: q̄ diuini
nō meruerit certificari oraculo. Sic quip-
pe scriptū est: Ille aut eo cogitante: quō. s.
dimitteret eaz: apparuit ei angelus ī sonis
dicēs Ioseph fili dauid noli timere accipe
mariā coniugē tuā: qd enī in ea natū est: de
sp̄scō est. Itaq̄ p̄pter has rōnes despōsa-
ta est maria ioseph: vel potius sicut ponit
euangelista: viro cui nomē erat ioseph. Ti-
rū noiāt nō q̄ marit⁹: s̄ q̄ hō virtutis erat
vel potius q̄ iuxta aliū euangelistā nō vir
simpliciter: sed vir ei⁹ dictus est merito ap-
pellat⁹: quod necessario putatur. Debuit ḡ
vir eius appellari: q̄ necesse fuit et putari
sicut et pater saluatoris nō quidē esse s̄ di-
ci meruit: vt putaretur esse: dicēte hoc ip̄so
euangelista. Et ipse iesus erat incipiens q̄si
annorū triginta: vt putabatur fili⁹ ioseph.
Nec vir ergo matris: nec filij pater extitit:
q̄uis certa vt dictus ē et necessaria dispen-
satione vtrūq̄ ad tempus et appellatus sit
et putatus. Conijce tamen ex hac appella-
tione: qua licz dispensatoria meruit hōne-
rari: adeo vt pater dei et dictus et creditus
sit. conijce et ex proprio vocabulo quod au-
gmentum non dubitas interpretari: qui et
qualis homo fuerit iste ioseph. Siml et me-
mento illius quondam magni patriarche
venditi in egypto: et scito ip̄ius istum non
solum vocabulum fuisse sortitum: sed et ca-
simoniam adeptum: innocentiam assecu-
tum et gratiam. Siquidem ille ioseph fra-
terna ex inuidia venditus et ductus in egyptum
christi venditiōnē p̄signauit: iste io-
seph herodianam inuidiam fugiens: chris-
tum in egypto portauit. Iste domino suo
fidem seruans domine noluit commisceri.
Iste dominā suā domini sui matrē virgī

Emelia tertia sup euangelio

ne agnosces et ipse primis fideliter custodi-
uit. Illi data est intelligentia in mysterijs som-
niorum: illi datum est percipi fieri atque participare ce-
lestium sacramentorum. Ille frumenta suavit: non
sibi sed omni populo: iste panem viuum e celo suan-
di accepit tam sibi quam toti mundo. Non est du-
bium qui bonus et fidelis fuerit iste ioseph.
cui mirum desponsata est saluatoris. Fidelis inquam
seruus et prudens quem constituit dominus sue misericordie
solatium sue carnis nutrimentum: solum denique in
terris magni consilij coadiutor sibi fidissimus.
Illum accedit quod dicitur fuisse de domo da-
uid. Clere. n. de domo dauid: vere de regia
stirpe descendit vir iste ioseph: nobilis genere
mente nobilior. Plane filius dauid non dege-
neras a patre suo dauid. Propterea inquam filius
dauid non tamen carne sed fide scitatus sed de-
uotione. Quod tamquam alterum dauid dominus inuenit
in corde suo: cui tuto promitteret secretissimum
ac sacratissimum sui cordis arcanum. Cui tam-
quam alteri dauid incerta et occulta sapientie sue
manifestauit: et dedit illi non ignorare esse my-
sterij quod nemo principum huius seculi cognouit.
Cui denique datum est quod multi reges et prophete
cum vellent videre non viderunt: et audire
et non audierunt: non solum audire et videre sed
et portare et ducere amplecti deosculari: nu-
trire et custodire. Non tamen aut ioseph: sed et
maria descendisse credenda est de domo da-
uid. Alioquin non fuisset desponsata viro de
domo dauid: si non esset et ipsa de domo da-
uid. Ambo igitur de domo dauid: sed in al-
tera completa est veritas: quam dominus dauid al-
tero tamen perfecit: et teste adimplet promissionis.
In fine autem versus: et nomen inquit virginis
maria. Loquamur pauca et super hoc noiet
quod interpretatum maris stella dicitur: et matri
virginis conuenienter aptatur. Ipsa namque aptissi-
me fieri comparatur: quod sicut sine sui corrupti-
one fidus suum emittit radium: sic absque sui le-
sione virgo parturit filium. Nec fieri radi-
um suum minuit claritatem: nec virgini filius suum in-
tegritatem. Ipsa igitur est nobilis illa stella ex ia-
cob orta: cuius radii vniuersum orbem illumi-
nat cuius splendore et perfulget in supernis et in-
feros penetrat terras etiam plustras et cale-
faciens magis mentes quam corpora: fouet virtu-
tes excogit vitia. Ipsa est inquam perfecta et exi-

mia stella super mare magnum et spaciosum ne-
cessario sublimata: micans meritis: illustras
exemplis. O quod te intelligis in huius seculi perfu-
sione magis in perfectas et tepitates fluctua-
re quam per terram ambulare: ne auertas oculos a
fulgore huius sideris: si non vis obui perfectis.
Si insurgat vetus tentationum: si incurras scopu-
los tribulationum: respice stellam uoca maria.
Si iactaris superbie vindiis: si ambitionis: si
detractiois: si emulatiois: respice stellam: in-
uoca maria. Si iracundia: aut auaritia: aut
carnis illecebra nauiculam concusserit metis:
respice ad maria. Si criminum immanitate
turbat: percipe feditate perfusus: iudicij horro-
re perterritus: baratro incipias absorberi: tristi-
tie: despatiois abyssos: cogita maria. In pe-
riculis: in angustijs: in rebus dubijs maria cogi-
ta: maria inuoca: non recedat ab ore: non rece-
data corde. et ut impetres ei omnis suffra-
giu: non desideras persequatiois exemplum. Ipsa
sequens non deuinas: ipsa rogans non desperas:
ipsa cogitans non erras. Ipsa tenete non corru-
is: ipsa pregeat non metuas: ipsa duce non fati-
garis: ipsa peripitia peruenis: et sic in temetipso
expiris quam merito dictus sit et nomen virginis
maria. Si iam modice pausandum est: ne et nos
in transitu claritate tanti luminis itineam. Ut
non vbiis aplice vtar: bonum est nos habere: et libz
dulciter preplari in silentio: quod laboriosa non
sufficit explicare locutio. Interim autem ex
nota scit illatis sideris preplatio de seruati-
o: repabit in his que sequuntur disputatio.

Emelia tertia.

Ibeter vbi mi

bi pergruere video: vbi scilicet as-
sumo: quo vel ex vasculorum pul-
chritudine gratior fiat: quam in eis
lector apposuerit. Ut autem a prophetis ver-
bis incipiam: ve mihi non quod sicut propheta qui ta-
cui: sed qui locutus sum: qui vir pollutus labijs ego
sum. Denique quot vana: quot falsa: quot turpia
per ipsum spurcissimum os meum enuntiante me
recolo: in quo nunc celestia reuoluunt vba plurimum
vehementer tunc me iam iam audiam ad me deum: qui
re tu enarras iniusticias meas: et assumis
testamentum meum per os tuum. Quamquam et in somno al-
tari: non quod carbo vniuersum: sed in igne globus igne

afferat: q videlicet multas: et inueteratam
puriētis ois mei rubiginē ad plenū exco-
quere sufficiat: quaten⁹ angeli ad vginē: et
vginis ad ipm gta iunice: et casta colloquia
dignus habear med qualicumq; replicare
sermone. At igit euāgelista: Et ingressus
angelus ad eā: haud dubiū qn ad mariam
dixit: Ave gfa plena dñs tecū. Quo igres-
sus ad eā? Puto in secretariū pudici cubi-
culi: vbi illa fortassis clauso super se hostio
orabat patrē suū in abscondito. Solēt ange-
li astare orātib⁹: et delectari in his quos
videt leuare puras manus i oratiōe: et ho-
locaustū sancte deuotiōis gaudent se offer-
re deo in odorē suauitatis. Marie aut ora-
tiōes quātū placuerint in conspectu altissi-
mi angelus indicauit: q ingressus ad eā tā
reuerenter salutauit. Nec fuit difficile an-
gelo p clausū hostiū penetrare ad abdi-
ta vginis: q vtiq; ex subtilitate sue substan-
tie hoc h̄ in natura: vt nec seris ferreis ar-
ceat eius ingressus: quocūq; suus eū iper⁹
ferat. Angelicis enim spiritibus parietes
nō obstitūt: sed cūcta illis visibilia cedunt
cūcta eque corporea quātūlibet solida: vel
spissa penetrabilia sunt eis: ac peruiā. Su-
spiciādū igit nō ē: q apertū inuenerit ange-
lus hostiolum vginis: cui nimir in pposito
erat hominū fugere frequentias: vitare col-
loquia: ne vel orātis perturbaret silentiū: vlt
cōtinentis castitas tētare. Clauserat itaq;
etiā illa hora suū sup se habitaculū prude-
tissima vgo: sed hominib⁹ nō angelis. Pro-
inde etsi potuit ad eā intrare angelus: sed
nulli hominū facilis patebat accessus. In-
gressus ergo angelus ad eā dixit: Ave gfa
plena dñs tecū. Legimus in actibus aplo-
rū: et stephanū plenū gfa: et aplos repletos
fuisse spū scō: sed lōge dissimiliter a maria.
Alioqn nec in illo habitauit plenitudo di-
uinitatis corporaliter: quēadmodū in ma-
ria: nec illi cōceperūt de spū scō quōd maria
Aue inqt gfa plena dñs tecū. Quid mirū
si gfa plena erat: cū qua deus erat? Sed h̄
potius mirādū ē: quō q angelū miserat ad
vginē: ab angelo inuēt⁹ ē eē cū vGINE. Ita
ne velocior angelo fuit de⁹? vt festinātem
nūciū celerior ipe pueniēt ad terras? Nec

mirum. Illā cū eēt rex in accubitu suo: nar-
dus vginis dedit odorē suū: et ascēdit i cō-
spectu glorie eius summis aromātū: et inne-
nit gfa corā oculis dñi clamantibus q cir-
cūstabāt. Que ē ista que ascēdit p desertū
sicut vcula fumi ex aromātibus in pyrrebe et
thuris? Statimq; rex egrediēs de loco scō
suo exultauit vt gygas ad currendā viā: et
lz a summo celo egressio eius: nimio tamē
puolās desiderio: puenit suū nūciū dens
ad vginē quā amauerat: quā sibi elegerat
cuius decorē cōcupierat. Quē pspiciens a
lōge venientē gratulās et exultās ait eccle-
sia: Ecce venit is saliens in mōtibus transi-
liens colles. Viderito aut cōcupiuit rex de-
corē vginis. Fecerat enim qcqd lōge ante-
premonita fuerat a patre suo dauid: dicen-
te sibi: Audi filia et vide et inclina aurē tuā
obliuiscere populū tuū et domū patris tui.
Et si hec feceris: cōcupiscet rex decorē tu-
um. Audiuim qppe et vidit i nō vt quidā: q
audientes nō audiūt: et vidētes nō intelli-
gūt: sed audiuit et credit: vidit et intellexit.
Et inclinauit aurē suā: videlicet ad obedi-
entiam: et cor suū ad disciplinā. Et oblita
ē populū suū et domū patris sui: qz nec po-
pulū suū augere plis successione: nec do-
mū patris sui relinquere curauit herede: sed
qcqd honoris in populo: qcquid de pa-
terna domo: de rerūq; terrenarū substantia
habere potuisset: oīa arbitrata ē quasi ster-
cora vt xpm lucrificaret. Nec sefellit eā in-
tētiō: qn et xps sibi filiū vēdicauit: nec ppo-
siti pudicitie violauit. Vñ igit gfa plena:
q et vginis gfa tenuit et isup secūditas
tis gliaz acqsiuit. Ave inqt gfa plena dñs
tecū. Nō dixit dñs in te: sed dñs tecū. De-
us enī q vbiq; eq̄liter tor⁹ ē p suā simpliciē
substantiam: aliter tñ in rōnabilibus creatu-
ris qz in ceteris: et ipsarū aliter in bonis
qz in malis ē p efficacā. Ita sane ē in irrati-
onabilib⁹ creaturis: vt tñ non capiatur ab
ipsis. A rationabilib⁹ aut oīb⁹ qdē capi po-
test p cognitionē: sed a bonis tñ capī etiā
p amorem. In solis ergo bonis ita ē: vt sit
etiā cū illis ipsis p cōcordiā volūtatis. Illā
dum suas volūtates: ita iusticie subdūt: vt
dei nō dedecet velle: qd ipsi volunt: pro-

Omelia. iij. sup euangelio

pter hoc qd ab eius voluntate nō dissentiūt
deum sibi spiritualiter iungūt. Sed cuz ita
sit cum oībus sanctis: specialiter tñ cuz ma-
ria: cū qua vtiq; ei tanta cōfensio fuit: vt illi-
us nō solū voluntatē: sed etiā carnē sibi cō-
iungeret: ac de sua vginisq; substantia vnū
xpm efficeret vel potius vnus xps fieret:
q; nō nec totus de deo: nec totus de vGINE:
totus tñ dei: et tot' vginis eēt: nec duo filij
sed vnus vtriusq; filius. Aut itaq; Ave gra-
plena: dñs tecū. Nec tñ dñs filius tecum:
quē tua carne induis: sed et dñs spūs scūs:
de quo concipis: et dñs pater q; genuit: quē
concupis. Pater inq; tecū: q; suū filiū facit:
et tuū. Filius tecū: q; ad pndū in te mira-
bile sacramētū miro mō et sibi reſerat geni-
tale secretū: et tibi ſeruat vginale ſignaculū
Spūs sanct' tecū: q; cū patre et filio tuū ſan-
ctificat vteri. Dñs ergo tecū. Bñdicta tñ
i mulierib'. Liber adiūgere: qd helisabeth
cuius hec quoq; vba sunt pſecuta ſubim-
xit: Et bñdictus fructus ventris tui. Non
q; tu bñdicta ideo bñdictus fructus v̄tris
tui: sed q; ille te puenit in bñdictionib' dñl
cedinis: ideo tu bñdicta. Vere etenī bene-
dictus fructus ventris tui: in quo bñdicte
sunt oēs gētes: de cuius plenitudine tu q; z
accepisti cū ceteris: et differētius a ceteris
Ac ppter ea bñdicta qdē tu: sed in mulieri-
bus. Ille vō bñdictus nō in hoībus: nō in
angelos: sed q; est vt ait apls: sup oīa de' bñ-
dictus in ſclā. Dicis bñdictus vir: bñdicta
mulier: bñdictus panis: bñdicta terra: vel
ſiq; tale in creaturis bñdictū eſſe memora-
tur. Sed ſingulariter bñdictus fructus v̄-
tris tui: cū ſit sup oīa deus bñdictus in ſclā
Bñdictus q; fructus ventris tui. Bñdict'
in odore: bñdictus in ſapore: bñdictus i ſpē
Huius odori ſeri fruct' fragratiā ſentiebat
qui dicebat: Ecce odor filij mei ſicut odor
agri pleni: cui benedixit dñs. An non vere
benedictus: cui benedixit dñs? De ſapore
huius fructus qdam qd guſtauerat taliter
eructuabat dicens: Buſtare et videte: qm
ſuauiſ eſt dñs. Et alibi: O; magna multitu-
do dulcedinis tue dñe: quam abſcōdidisti
timentibus te. Et alius qdam: Si tñ inquit
guſtaſtis qm dulcis dñs. Et ipſe fructus de

ſe inuitās nos ad ſe: qui edit me adhuc eſu-
riet: et qui bibit me adhuc ſciet. Vtiq; pp
ſaporis dulcedinē hoc dicebat: q; ſemel gu-
ſtatus magis excitat appetitum. Bon' fru-
ctus q; aiā et eſurientū et ſitientū inſtitiam:
et eſca: et potius ē. Audisti de odore: audisti
et de ſapore: audi et de ſpecie. Si enī fruct'
ille mortis non ſolum ſuauiſ fuit ad veſcen-
dum: ſed etiam teſte ſcriptura delectabilis
aſpectus: quāto magis huius vitalis fruct'
vniſfici decorē debemus inquirere: in quē
teſte alia ſcriptura deſiderāt etiā angeli p-
ſpicere? Eius pulchritudinē in ſpiritu vi-
debat: et in corpore videre cupiebat: q; dice-
bat: Ex ſpon ſpecies decoris eius. Et ne me
diocrem tibi videat cōmendat ſe decorē:
recole qd in alio pſalmo legitur: Specioſus
forma pte filiis hoīum: diſfuſa eſt gra in la-
bijs tuis: ppter ea benedixit te deus in eter-
num. Benedictus ergo fructus v̄tris tui
cui benedixit deus in eternū. Et cuius be-
nedictionē benedicta etiā tu in mulierib'
q; non pōt arbor mala bonum fructū facē.
Benedicta inq; tu in mulieribus que illaz
generalem maledictionē euasiſti qua dñi
eſt: in triſticia paries filios: et nihilominus
nec illam allecuta es maledicta ſterilis iſrl'
ſed ſingularē pſecuta es benedictionem: vt
nec ſterilis maneas: neccū dolore parturi-
as. Dura neceſſitas: et graue iugū sup oēs
filias eue. Et ſi pariunt cruciant: et ſi nō pa-
riunt maledicunt. Et dolor phibet parere:
et non parere maledictio. Quid facies vgo
que hec audis: et q; hec legis? Si parturis
angustiariſ: ſi ſterilis maneſ malediceris.
Quid eliges prudens vgo? Anguſtie inqt
mibi ſunt vndiq;. Adeliuſ eſt tñ mibi ma-
ledictū incurrere et caſtā pmanere: q; pūo
qdem concipere p cōcupiſcētiā qd merito
poſt cum dolore parturiā. Hinc etenim et ſi
videro incurrere maledictum ſed non pec-
catum: illuc vō et peccatum ſimul et crucia-
tum. Deniq; hec maledictio: quid aliud ē
q; hominū exprobatio? Neq; ob aliud ſa-
ne dicitur maledicta ſterilis: niſi q; obpro-
briū et contēptu ſit habenda tanq; inutilis
et infructuoſa: et hoc in iſrael tñ. Alibi aut
pro minimo eſt: q; hominibus diſpliceo:

dum me possim virginem castam exhibere christo. O virgo prudens: o virgo deuota: qd te docuit deo placere virginitate. Que lex: que iustitia: q pagina veteris testamen ti: vel precipit vel consiliit vel hortat in car ne non carnaliter viuere: z in terris angelicā ducere vitam? Ubi legeras beata virgo: sa pientia carnis mors est: z curā carnis ne p feceritis in desiderijs? Ubi legeras de vir gimbus quia cantant canticū nouū: quod nemo alijs cantare potest? z sequit agnū quocūq; ierit? Ubi legeras: laudatos ee q se castrauerūt propter regnū dei? Ubi lege ras In carne enī ambulantes nō sūm carnē militam? z qui iūgit matrimonio virginē suā benefacit: z qui non iūgit melius fa cit? Ubi audieras Volo vos esse sicut me ipsum? z bonū est homini si sic permaneat sūm meum consiliū? De virginib? inqt pre ceptū dñi non habeo: consiliū autē dō. Tu dō non dicam preceptū: sed nec cōsiliū nec exemplū: nisi q vinctio eius docebat te de omnib? z sermo dei viuus z effigat ante ti bi factus est magister qz filius: prius instru xerit mentē qz induerit carnē. Christo q te deuotes exhibere virginē? z nescis q ipsi te exhiberi oporteat z matrē? Eligis in isra el esse pceptibil: z vt illi placeas cui te pba sti maledictū incurrere sterilitatis. Et ecce maledictio benedictiōe mutat: sterilitas fe cunditate recōpensat. Aperī virgo sinum: expande gremiū: prepara vterū: qz ecce fa cturus est tibi magna q potens est: intantū vt pō maledictione israhel beatam te dicāt oēs generationes. Illec suspectam habebas virgo pudēs fecunditatē: qz non auferet integritatē. Lōcipies: sed sine peccato: gra uida eris: sed nō granata. paries sed nō cū tristitia: nescies virū z paries filiū. Qualē filiū? Illius eris mater: cū deus est pater. Filius paterne claritatis erit corona tue ca stitatis. Sapientia paterni cordis erit fru ctus vteri vaginalis. Deū deniq; paries: z de deo cōcipies. Confortare ergo virgo fecunda: casta puerpera: mater intacta: qz nō eris in israhel vltra maledicta: neq; inter steriles deputata. Et si adhuc malediceris ab israhel sūm carnē: nō qz sterile vident: sed

qz secundā inuident: memēto qz z christus maledictū ptulit crucis: qui te suā matrem benedixit in celis: sed z in terris ab ange lo benedicta: z a cunctis generationib? ter re merito beata predicaris. Benedicta er go tu in mulierib?: z benedictus fruct? vē tris tui. Que cū audisset: turbata est in ser mone eius: z cogitabat qualis esset ista salu tatio. Solent virgines q vere virgines sūt semp pāide z nunq; esse secure: z vt caue ant timenda etiā tuta ptimefcere: scientes se in vasis fictilibus thesaurū portare pre ciosum: z nimis arduū esse vinere angelūz inter hoies: z in terris more celestū cōuer sari: z in carne celibē agere vitā. Ac pnde quicqd nouū quicqd subitū fuerit ortum suspectas habet infidias: z totū ptra se esti mant machinatū. Accirco z maria turbata est in sermone angeli. Turbata est: sed non pturbata. Turbatus sum inquit z nō sum locutus: sed cogitavi dies antiquos: z an nos eternos in mēte habui. Ita ergo z ma ria turbata est: z nō est locuta: s; cogitabat qualis esset ista salutatio. Qz turbata est ve recūdie fuit virginalis: qz non perturbata fortitudinis: qz tacuit z cogitauit prudētie Cogitabat autēz qualis esset ista salutatio. Sciebat autē prudens virgo q sepe ange lus sathane trāsfiguratur se in angelū lucis: z qz nimū humilis z simplex erat: nihil ta le penitus a sancto angelo sperabat: z ideo cogitabat qualis esset ista salutatio. Tunc angelus intutus virginē: z varias eā secū voluere cogitatiōes facillime deprehēdēs pauidā consolaf: confirmat dubiā: ac fami liariter vocās eā ex noie: benigne ne time at pstradet. Ne timeas inquit maria: inue nisti gratiā apud deū. Nihil hic doli: nihil hic fallacie est: nullā circumuētiōne: nullas hic suspiceris infidias. Nō sum homo: sed spīritus: z dei angelus: non sathane. Ne ti meas maria: inuenisti gratiā apud deum. O si scires quantū tua humilitas altissimo placeat: quanta te apud ipsum sublimitas maneat: angelico te nec alloquio: nec obse quio indignā iudicares. Ut quid enim in debitā tibi dixeris gratiā angelo: um? que inuenisti gratiā apud deum? Inuenisti qd

¶ Mel. iij. sup euāgelio Miffus est.

querebas? iuenisti quod nemo ante te potuit inuenire: inuenisti gratiā apud deum. Quā gratiā? Dei et hominū pace: mortis destructionem: vite reparationē. Nec est q̄ gratia quā inuenisti apud deum. Et hoc tibi signū. Ecce cōcipies et paries filiū: et uocabis nomen eius iesum. Intellige prudēs uirgo ex nomine promissi filiū: quantā et q̄ specialē gratiā inueneris apud deū. Et uocabis ait nomen eius iesum. Rationem uocabuli huius ponit alius euāgelista: angelo interpretante sic: Ipse enim saluū faciet populum suū a peccatis eorū. Duos iesus lego in typo huius quem nunc habemus pre manibus precessisse: ambos populis preuisse. Quorum vnus populū suū de babilone eduxit: alter populū suū in terram promissionis introduxit. Et illi quidē illos quibus preerat ab hostibus defendebant. S; nūquid saluabāt a peccatis eorū? Is autē noster iesus et a peccatis saluat populū suū: et introducit in terrā uiuentium. Ipse enī saluū faciet populū suū a peccatis eorū. Quis ē h; q̄ etiā pctā dimittit? Utinā et me peccatōre dignet dñs iesus annuere populo suo: ut saluū me faciat a peccatis meis. Clere enī beat⁹ populus: cui⁹ iste iesus dñs deus eius: q̄ ipse saluū faciet populū suū a pctis eorū. Clereor autē ne multi se p̄fiteant esse de populo ei⁹: quos tñ ipse nō habeat de populo suo. Clereor autē ne plerisq; qui q̄si in populo eius religiosiores esse uident: ipse aliqui dicat: Populus h; la hīs me honorat: cor autē eorū lōge est a me. Mouit autē dñs iesus qui sunt ei⁹: mouit et quos elegerit a p̄ncipio. Quid uocatis me ait dñe dñe: et non facitis que dico? Uis scire an p̄tineas ad populū eius? uel poti⁹ uis esse de populo eius? Fac que dicit iesus: et cōputabit te in populo suo. Fac que iubet in euangelio dñs iesus: que iubet in lege et prophetis: que iubet p̄ ministros suos: qui sunt in ecclesia: obtēpera eius uicarij prepositi: tuis nō tñ bonis et modestis: s; etiā discipulis: et discipulis ab ipso iesu: q̄ mitis ē et humilis corde: et eris de b̄to populo eius: quē elegit in hereditate: sibi: eris de laudabili populo eius: quem dñs benedixit dicens:

Opus manū mearū tu es hereditas mea israel: cui ne forte israel carnalē emuleris: et testimonium perhibet dicens: Populus quem nō cognoui seruiuit mihi: in auditu auris obediuit mihi. Sed audiamus quid idem angelus sentiat de illo: cui necdū cōcepto talē indidit nomē. Ait nāq; Hic erit magn⁹: et fili⁹ altissimi uocabit. Bene magnus: quia filius altissimi merebitur appellari. An nō magnus? cuius magnitudinis nō est finis? Et quis magnus inquit: sicut dominus deus noster? Plane magn⁹: qui tam magnus q̄ altissimus: quia et ipse altissimus. Neq; enim altissimi filius rapinam arbitratur: esse se equalē altissimo. Ille merito arbitrādus est cogitasse rapinam: qui cū de nulla in angelicā formā factus fuisset: factori suo se comparans usurpauit sibi quod filij altissimi propriū est: q̄ utiq; in forma dei a deo non factus est: sed genitus. Altissimus enim pater q̄uis omnipotens sit: non potuit tamen uel equalē sibi condere creaturam: uel in equalē gignere filium. Fecit itaq; angelum magnū: sed non quantus ipse: et ideo nec altissimū. Solum autē unigenitum: quem non fecit: sed genuit: omnipotens omnipotentē: altissimus altissimū: eternus coeternū: ipsum per omnia sibi comparans: nec rapinam estimat nec iniuriā. Recte igitur hic erit magnus: qui filius altissimi uocabitur. Sed quare hic erit: et nō potius hic est magnus: qui semper equaliter est magnus: et non habet quo crescat: nec maior post conceptum futurus sit q̄ ante fuerit? An forte propterea dixit erit? quia qui magnus deus erat: magnus homo futurus sit? Bene ergo hic erit magn⁹. Magn⁹ homo? magn⁹ doctor: magn⁹ propheta. Sic enim dicitur de eo in euangelio: quia propheta magnus surrexit in nobis. Et a minori quodaz p̄pha magn⁹ itidē p̄pheta uerturū promittitur. Ecce ueniet inquit: propheta magnus: et ipse renouabit hierusalem. Et tu quidem o uirgo paruulum paries: paruulum nutries: paruulū lactabis: sed uidens paruum cogita magnum. Erit enim magnus: q̄ magnificabit eum deus i

conspetu regum: adeo ut adorent euz oēs
reges: oēs gentes seruiant ei. Magnificet
igitur aia tua dñm: qz hic erit magnus: et fi-
lius altissimi vocabit. Magnus erit: et ma-
gna faciet tibi qui potens est: et sanctus no-
men eius. Qd enim sanctius nomen? qz qd
fili? altissimi vocabit. Magnificet et a no-
bis paruulis magnus dñs: quos ut faceret
magnos: factus est paruulus. Paulus ait
natus est nobis: filius datus est nobis. No-
bis inqz non sibi: qui utiqz ante tpa multo
nobilis natus ex patre: nasci tpaliter non
indigebat ex matre. Non angelis quoqz: q
cum magni haberent: paruulū nō require-
bant. Nobis ergo natus: nobis et datus: qz
nobis necessari. Jam de nobis natus: et da-
to facianus ad qd natus est: et datus. Uta-
mur nostro in nostrā utilitatē. De saluato-
re salutē opemur. Ecce paruulus in medio
statuit. O paruulus paruulus desideratus
O vere paruulus: sed malicia nō sapientia.
Studeam? effici sicut paruulus iste? disca-
mus ab ipso quia mitis est et humilis corde
ne magnus videlicet deus sine cā fact? sit
homo paruulus: ne gratis mortuus: ne i va-
cuum crucifixus. Discamus eius humilita-
tem: imitemur mansuetudinem amplecte-
mur dilectionē: cōmunicemus passionibus
lauemur in sanguine ipsius ipm offeram?
propiciationē pro peccatis nrīs: qm ad hoc
ipse natus et datus est nobis. Ipsum oculis
patris ipm offeramus et suis: qz pater pro
filio non pepercit: sed pro nobis oibus tra-
didit illum: et ipse filius semetipsum exina-
niuit formā serui accipiens: ipse tradidit i
mortem aīam suā et cum sceleratis reputat?
est: et ipse peccata multoz tulit et p trāsgres-
sionibus rogauit ut non perirent. Non pos-
sunt perire pro quibus filius rogat ne pe-
reant: pro quibus pater tradidit filium in
mortē: ut uiuant. Equali ergo et ab utroqz
speranda est venia quibus equalis in pieta-
te misericordia: par in voluntate potentia?
vna in deitate substantia: in qua vnus cum
eis spiritus sanctus uiuit et regnat deus p
omnia secula seculozum. Amen

Omelia.iiij.

Non ē dubium
quicqd in laudibus matris p-
ferim? ad filiū ptinere? et rur-
sum cū filiū honoram?: a glia
patris non recedimus. Mā si iuxta salomo-
nem filius sapiēs est glia patris: quāto ma-
gis gloriosum est matrem ipsius effici sapi-
entē? Sed qd ego tento in eius laudibus
quā laudabilem predicant pphete? phibet
angelus narrat euangelista? Non igit lau-
do qz non audeo: sed tm replico denotus:
qd iam explicant per os euangeliste spūs
sanctus. Sequit nāqz et ait: Et dabit illi do-
minus deus sedē dauid patris ei. Uerba
sunt angeli ad virginē: de pmissio filio pro-
mittēti: qz debeat possidere regnū dauid.
Qd de stirpe dauid originem duxerit dñs
iesus: nemo dubitat. Quero at quō dderit
ei deus sedem dauid patris sui: cum ipse in
hierlm non regnauerit? quāto turbis eum
volentibus pstituerē regē nō acquirerit:
sed et ante faciem pilati ptestatus sit regnū
meū non est de hoc mūdo? Deniqz qd ma-
gnū pmittit ei qui sedet sup cherubim: quē
propheta vidit sedentē sup solium excelsū
et eleuatū: sedere in sede dauid patris sui?
Sed nouimus quandā aliā hierlm ab ea q
nec est in qua regnauit dauid significatam
multo ista nobiliozem multo ditiorē. Hanc
igit puto hic fuisse designatā: illo videlicet
vsluquēdi: quo sepe reperis in scripturis
significans poni p significato. Tūc sane de-
dit ei deus sedem dauid patris sui: qm psti-
tutus est rex ab eo sup syon montē sanctū
eius. Sed hic ppheta de quo regno dix-
rit: expressius aperuisse videt in eo q nō in
syon posuit: sed sup syon. Nam ideo fortas-
sis dictum est super? quia in syon qdem re-
gnauit dauid: super syon vō regnū est illi?
de quo dictum est ad dauid: de fructu ven-
tris tui ponam super sedem tuam: de quo et
dictum est per alium prophetam: super so-
lum dauid et super regnum eius sedebit.
Uides quia ubiqz reperis sup? Sup syon
super sedem: super solium: super regnum.
Dabit ergo ei dñs deus sedem dauid pñs
sui non tpicam: sed veram: nō tēporalē sed

eternam: non terrenam sed celestē. Que id
circo vt iam dictum est memoratur fuisse
dauid: qz hec in qua tpaliter sedet eterne il
lius gerebat imaginē. Et regnabit i domo
iacob in eternū: z regni eius non erit finis.
Ilic quoqz si domū iacob tpalez accipim?
quō in illa que eterna nō est i eternū regna
turus est? Querenda est g dom⁹ eterna ia
cob: in qua regnet i eternū: cuius regni n
erit finis. An nō deniqz exasperās domus
illa iacob impiē abnegauit eū z insipienter
respuit aū faciem pilati? qñ illo phibete: re
gem vīm crucifigā: vno ore rīdēdo clama
uit: nō habem⁹ regē nisi cesarē? Regre itaqz
apostolū: z discernet tibi eū q in occulto in
deus est ab eo q in manifesto: z que in spū ē
circūcisio ab ea que fit in carne: z spūalem
isrl a carnali: z filios fidei abraē a filys car
nis. Nō enī inqt oēs q ex isrl hī sūt isrlae.
Ite: neqz q de semine sunt abraē hī sunt filij
Sequere g z dic: Silt non oēs q ex iacob:
hī reputādi sunt in domo iacob. Iacob qp
pe ipse est q isrlae. Solos igit q i fide iacob
profecti inueniendi sunt reputa in domo ia
cob: vel potius ipsos noueris fore spūalem
z eternā domū iacob: in qua regnabit dñs
iesus in eternū. Quis ex nobis est q iuxta
interpretationē noīs iacob supplantet dia
bolū de corde suo: fluctet cū vitijs: z pcupi
scentijs suis: vt nō regnet pctm in suo mor
tali corpore: sed regnet in eo xps iesus: z nūc
quidē p grām: z in eternū p glām? Beati
in qb⁹ iesus regnabit in eternū: qz et ipi cū
eo regnabūt: z regni ei⁹ nō erit finis. Qz
gloriosum est regnū illud in quo reges cōgre
gati sunt: z cōtinerūt in vnū ad laudandū
scz z glorificandū eū: q sup oēs est rex regū
z dñs dominātū. De cuius splendīdissima
cōtēplatiōe fulgebūt iusti sicut sol in regno
pñs eoz. Q si z mei peccatois meminerit
iesus in bñplacito ppli sui: cū venerit in re
gnū suū. Q si me in illa die cōtradietur⁹ est
regnū deo: z pñ visitare dignabit in saluta
ri suo: ad videndū. s. in bonitate electozum
suo: ad lectandū in leticia gētis sue: vt lau
det etiā a me cū hereditate sua. Veni inte
rum dñe iesu: aufer scandala de regno tuo
qđ est aīa mea: vt regnes tu: q debes in ea.

Veni enī auaricia: z vendicat in me sibi se
dem: iactātia cupit dñari mibi: luxuria vult
ēē mibi rex: luxuria dicit ego regnabo: am
bitio detractio: inuidia: z iracūdia certant
in me iplo de me ipso cuius ego potissimū
esse videar. Ego aut quātū valeo resistō re
nitor quātū iuuor: dñm deū meū ielūm re
clamo. Ipsi me defendo: qz ipius me iuris
agnosco: ipm mibi decum ipm mibi dñm te
neo z dico: Non habeo regem nisi iesum.
Veni ergo dñe dispge illos in virtute tua
z regnabis in me: qz tu es ipse rex meus et
deus meus q mandas salutez iacob. Dixit
aut maria ad angelū: Quō fiet istud? Qm
viz non cognosco. Primo qdem prudēter
tacuit cū adhuc dubia cogitabat qualis eēt
salutatio: malens nimirū humiliter reticere
qz temere loq qđ nesciret. Jam vō pfortata
z bene premeditata angelo qdem foris lo
quente sed deo intus pīuadēde: erat enī
dñs cum illa diceret angelo: dñs tecū: ita g
pfortata fide. s. depellente timorē leticia ve
recundia: dixit ad angelū: Quō fiet istud?
Qm viz non cognosco. Nō dubitat de fa
cto: sed modū requirit z ordinē. Nec enim
querit an fiat istd: s. quō. Quasi dicat: Eū
sciat dñs meus testis pscientie mee votum
esse ancille sue non cognoscere viz? qua le
ge quo ordine placebit ei vt fiat istud? Si
oportuerit me frangere votum vt parā ta
lem filiū: z gaudeo de filio z doleo de pro
futo. Fiat in voluntas eius. Si vō virgo cō
cipiā virgo z parā: qđ vtiqz si placuerit ei
impossibile nō erit: tunc scio vere qz respe
xit dñs humilitatē ācille sue. Quō ergo fiet
istud? Qm viz non cognosco. Et rīdēs an
gelus dixit ei. Spūs sanctus supueniet i te
z virtus altissimi obumbrabit tibi. Supius
dicta est fuisse grā plena: z nunc quemodo
dicat spūs sanctus supueniet in te z vir
tus altissimi obumbrabit tibi. Nunqd po
tuit repleri grā z necdum habere spiritum
sanctum? cum ipse sit dator grāz? Si autē
spiritus sanctus iam in ea erat? quō adhuc
tanqz nouiter superuenturus reponitit?
En forte non ideo dixit simpliciter veniet
in te: sed addidit super? quia si prius qui
dem in ea fuit per multā gratiā s. nūc sup.

Missus est.

uenire nunciat ppter abundantioris gr̃e plenitudinē quā effusus est sup illas. Et vō cū plena iam sit: illud abundantiū quō capere poterit. Si aut plus aliqd cape pōt: quō ante plena fuisse intelligenda ē. An prior qdem gr̃a, cuius tñm replenerat mentes sequēs vō etiam ventrē pfundere debet: q̃ tenus scz plenitudo diuinitatis que ante i illa sicut z i multis sanctoz spiritualiter habitabat: etiam sicut in nullo sanctoz corporaliter in ipsa habitare incipiat. Et itaqz. Spiritus sanctus superueniet in te: z ṽtus altissimi obumbrabit tibi. Quid est z ṽtus altissimi obumbrabit tibi? Qui pōt capere capiat. Quis enim excepta fortassis illa: q̃ hoc sola in se felicissime meruit experiri: intellectu capere rōne discernere possit: qualiter splendor ille inaccessibilis: virginis sese visceribus infuderit: z vt illa qd̃ inaccessibile est: accedens ad se ferre potuisset: de portuncula eiusdem corporis: cui se amate contemperauit relique masse: vmbra- culum fecerit. Et forte ppter hoc maxime dictum est obumbrabit tibi: quia res in sacramento erat: z q̃ sola per se trinitas in sola: z cui sola virgine voluit operari: soli datum est nosse: cui soli datum ē experiri. Dicatur ergo: Spiritus sanctus superueniet i te: qui vtiqz z sua potentia fecundabit te. Et virtus altissimi obumbrabit tibi: hoc ē illum modū quo de spiritu sancto cōcipies dei virtus: z dei sapientia christus sic i suo secretissimo cōsilio obumbrando conteget: z occultabit: quaten⁹ sibi tñm notus habeat z tibi. Ac si angelus respondeat ad virginē. Quid a me requiris: qd̃ in te mox experieris. Scies scies: z feliciter scies: sed illo doctore quo z auctore. Ego autē missus sum nunciare virginalem cōceptum: nō creare. Nec potest doceri nisi a donante: nec pōt adisci: nisi a suscipiente. Ideoqz z qd̃ nascetur ex te sanctum: vocabitur filius dei. Qd̃ est dicere: Qm̃ non de homine sed de spū sancto concipies: concipies aut virtutez altissimi: hoc est filium dei: ideo z qd̃ nascetur ex te sanctū vocabis filius dei. Id est nō solum qui de sinu patris in vterū tuū veniēs obumbrabit tibi: sed etiā id qd̃ de tua sub-

stantia sociabit tibi ex hoc iam vocabitur filius dei: quēadmodum z is qui a patre ē ante secula genitus tuus quoqz amodo reputabitur filius. Sic autem z qd̃ natus est ex ipso erit tuus: z qd̃ nascetur ex te erit ei⁹ vt tñ nō sint duo filij: sed vnus. Et licet aliud quidem ex te: aliud ex illo sit: iam nō tñ cuiusqz suus: sed vnus vtriusqz filius erit. Ideoqz z qd̃ nascetur ex te sanctum: vocabitur filius dei. Attende quēso qz reuerenter dixerit: quod nascetur ex te sanctum. Ut quid enim ita simpliciter sanctum: z absqz aditamento? Eredo quia non habuit: qd̃ p pte dignē noīaret illud eximū: illd̃ magnificum: illud reuerendum: qd̃ de purissima videlicet virginis carne cuius sua anima vincto patri erat viuendum. Si diceret scā caro: vel sanctus homo: vel sanctus infans quicqd̃ tale poneret: parū sibi dixisse videretur. Posuit ergo indiffinitē sanctum: q̃ quicqd̃ illud sit quod virgo genuit sanctū proculdubio ac singulariter sanctum fuit: z per spiritus sanctificationem: z p verbi assumptionē. Et adiecit angelus: Et ecce ait helisabeth cognata tua: z ipsa cōcepit filium in senectute sua. Quid fuit necesse etiā huius sterilis virgini nunciare cōceptū? Nū quid forte dubiam adhuc z incredulā oraculo: recentiori voluit pfirmare miraculo? Absit. Legimus zacharie incredulitatem ab hoc ipso angelo fuisse castigatam: maria aut in aliquo reprehensam nō legimus: qñ potius fidem ipsius helisabeth pphetante laudatam agnouimus. Beata inquit q̃ credidisti: qm̃ perficiēs in te que dicta sunt tibi a dño. Sed ideo sterilis cognate cōcept⁹ virgini nunciat: vt dum miraculum miraculo addit: gaudiū gaudio cumulet. Porro necesse erat nō modico leticie z amoris preueniente inflammari incēdio: que filij paternę dilectionis cuius gaudio sancti spūs mox fuerat conceptura. Neqz enim nisi in deuotissimo atqz hylarissimo corde: tāta se capere poterat dulcedinis z alacritatis affluentia. Vel ideo cōceptus helisabeth nūciatur marie: qz pfecto decebat vt verbū mox diuulgandū vbiqz p̃s sciret vgo per angelū: qz audiret ab Lōcine mater v3 dei

In festo sancti benedicti.

a consilijs filij videre amota: si eorū que in
terris tam ppe gererent remāssisset ignara
Uel ideo potius conceptus helisabeth ma
rie nunciatus est: ut dum nunc saluatoris:
nunc precursoris edoceat aduentus: rerum
tps et ordinē tenens ipsa postmodū melius
scriptoribus: et predicatoribus euangelij re
feraret veritatem: que plene de oībus a pñ
cipio celi fuerat instructa mysterijs. Uel
ideo adhuc nunciat marie conceptus heli
sabeth: ut audiens cognatā vetulā: et graui
dam cogitet inuencula de obsequio: qz il
la properante ad visitandū: paruo pphē
te loc⁹ et occasio dei quominori adhuc do
mino sui officij valeat exhibere primitias:
et dum ad se inuicem cōcurrunt matrū infan
tumqz ab alterutro excitata deuotio mira
bilis fiat miraculum de miraculis. Uide
autem ne hec tam magnifica que ab ange
lo audis prenunciata: ab ipso speres pfici
enda. A quo ergo si queris ipsum angeluz
audi. Quia non erit inquit impossibile apd
deum omne vbum. Et qz diceret: Nec que
ego tam fideliter pmitto nō de mea: sed de
illius qui me misit virtute presumo: qz non
erit impossibile apud deū omne vbum. Qua
le enim vbum impossibile illi poterit esse?
qui oīa fecit in verbo? Adouet me et hoc i
verbis angelicis: qz signanter nō ait: qz nō
erit impossibile apud deum omne factuz s;
omne verbum. An idcirco posuit vbuz: qz
qz facile possunt hoīes loqui qd volunt: et
qd nullatenus facere possunt: tā facile imo
incomparabiliter facilius valet deus ope
implere quicqd illi verbo valent exprimē?
Dicam apertius. Si hominib⁹ tā facile eēt
facere qz dicere: qd volūt: et ipsis quoqz nō
esset impossibile omne verbum. Nunc autē
qz vulgaris: et vetus sermo est: multū inter
esse inter loqui et facere: sed apud homīes
non apud deum: soli deo qz idem est facere
quod loqui: idem loqui quod velle: merito
non erit impossibile apud deum omne vbum.
Terbi grā: Potuerunt preuidere et predi
cere pphete virginē: vel sterilem cōceptu
ram ac pariturā: sed nunqd facere vt cōci
peret: vlpareret? Deus autē qui dedit eis
posse puidere qz facile potuit tūc qd voluit

p illos pdicere: tā facile potuit nūc qsi vo
luit p seipsum qd pmissit implere. Sigdem
apud deū nec vbum diffidet ab intentioe: qz
veritas est: nec factū a vbo: qz vtrū est: nec
modus a facto: qz sapientia est: ac p hoc nō
erit impossibile apud deū oē vbum. Audisti
virgo factū: audisti et modū: vtrūqz mirum
vtrūqz iocūdū. Jocūdare filia syon: et exul
ta satis filia hierlm. Et qm auditui tuo da
tū est gaudiuz et leticia: audiam⁹ et nos a te
rūsum leticie: qd desideram⁹: vt iam exul
tent ossa humiliata. Audisti inqz scū et cre
didisti: crede et de mō: quē audisti. Audisti
qz cōcipies et paries filiū: audisti qd nō p
hoīem: sed p spm sanctū: expectat angelus
responsū. tps est enī vt reuertat ad eum.
qui misit illum. Expectam⁹ et nos: o dñā v
bum miserationis quos miserabilr premit
sua dānatiois: et ecce offert tibi preciū nre
salutis. Statim liberabimur si cōsentis. In
sempiterno dei vbo facti sumus oēs: et ecce
morimur: in tuo breui responsū: sum⁹ refici
endi: vt ad vitā reuocemur. Hoc supplicat
a te o pia vgo flebil⁹ adam cū misera sobole
sua exul de paradiso: hoc abraam: hoc da
uid: hoc ceteri flagitant sancti p̄ ses. scilicet: q
et ipi habitāt in regione vmbre mortis: hoc
totus mūdus tuis genibus puolutus expe
ctat. Nec immerito qm ex ore tuo pendet
psolatio miseroz: redēptio captiuoz: libe
ratio dānatoz: salus deniqz vniuersū fi
lioz adam: totius generis tui. Da vgo re
sponsū: festināter o dñā rñde vbum: qd fra
qd inferi: qd expectant et supi. Ipse quoqz
hoīuz rex et dñs: quātū cōcupiunt decorem
tui: tñ desiderat rñsionis assensum: in qua
nimiz pposuit saluare mūdū. Et cui pla
cui in filētio: nam magis placebis ex vbo:
cum ipse tibi clamet de celo. O pulchra inf
mulieres: fac me audire vocē tuā. Si ergo
eum tu facias audire vocē tuā: ipse te fa
ciet videre salutē nram. Nunqd nō hoc est
qd qrebas qd gemebas et qd dieb⁹ ac nocti
b⁹ orādo suspirabas? Quid igit? Tu es cui
hoc pmissū ē: an aliā expectam⁹? Immo tu
ipā n aliā. Tu inqz illa pmissa illa expectata
illa desiderata ex q scūs p̄ tū iacob iā mor
ti appropinquās vitā spabat eternā cū dice

bat expectabo salutare tuū dñe: ī q̄ deniq̄:
 ⁊ p̄quā deus ipse n̄ ante sc̄la disposuit ope
 rari salutem in medio terre. Quid ab alia
 speras? quod tibi offertur. Quid per alia
 expectas: quod p te mox exhibet? dūmodo
 p̄beas assensum: ⁊ respondeas verbum?
 Responde itaq̄ citius angelo: imo p ange
 lum dñi. Responde verbū: ⁊ suscipe verbū
 Profer tuū: ⁊ cōcipe diuinū. Emitte trāsi
 tōnū: ⁊ amplectere sempiternū. Quid tar
 das? Quid trepidas? Crede: confitere: ⁊
 suscipe. Sumat humilitas audaciā: verecū
 dia fiducia: nullaten⁹ puenit nūc vt virgi
 nalis simplicitas obliuiscatur prudentiam
 An hac sola re ne timeat prudēs virgo p̄e
 sumptionē? quia et̄i grata in silentio vere
 cundia: magis tñ nunc in verbo pietas ne
 cessaria. Aperi virgo beata cor: fide: labia
 confessioni: viscera creatori. Ecce dñi crea
 tus cunctis gentib⁹: foris pulsā ad hostiū.
 O si te morante pertrāsierit: ⁊ rursus inci
 pias dolens querere quē diligit anima tua
 Surge: curre: aperi. Surge per fidē: curre
 per deuotionē: aperi per confessionē. Ecce
 inquit ancilla dñi. Que est hec tā sublimis
 humilitas? que cedere nō nouit honorib⁹:
 insolescere gloria nescit? Mater dei eligit:
 ⁊ ancillam se nominat? Non mediocris re
 uera humilitatis insigne: nec oblata tanta
 gloria obliuisci humilitatem. Non est ma
 gnum esse humilem in abiectioe: magna
 propterea ⁊ rara virtus humilitas honorata
 Si memiserim hominum actionem meis dece
 pta simul actionib⁹ ad aliquem vel medio
 crem honorem prouexerit ecclesia: deo ni
 mirū hoc vel propter mea: vel propter sub
 ditorum peccata permittente: nōne statim
 oblitus qui fuerim talē me puto qualis ab
 hominib⁹ qui cor nō vident putatus sum?
 Credo fame: conscientiam non attendo: et
 reputans non honores virtutibus: sed vir
 tutes honoribus eo sanctiorē: quo superio
 rem me estimo. Uideas plerosq̄ in eccle-

sia de ignobilibus nobiles: de pauperibus
 diuites factos subito intumescere: p̄stine
 obliuisci abiectiois: genus quoq̄ suū eru
 belcere: ⁊ infimos dedignari parentes. U
 deas ⁊ hoīes pecuniosos ad honores q̄sq̄
 ecclesiasticos peruolare: moxq̄ sibi applau
 dere sanctitatem: vestium dumtaxat muta
 tione: nō mentium: ⁊ dignos se estimare di
 gnitate ad quam ambiendo peruenerunt:
 quodq̄ si audeo dicere: adepti sunt nūmis
 attribuire meritis. Omitto autē de his q̄
 execat ambitio: ⁊ honor ipse superbiendi
 eis materia est. Sed video quod magis do
 leo: post sp̄etam seculi pompā: nōnullos in
 scola humilitatis superbiam magis addi
 scē: sub alis mitis humilissq̄ magistrī gra
 uius insolescere: ⁊ impatientes amplius fie
 ri in claustro q̄ fuissent in seculo. Quodq̄
 magis peruersum est: pleriq̄ in domo dei
 non patiuntur haberi contemptui: qui in
 sua non nihil contēptibiles esse potuerūt:
 vt quia videlicet vbi a pluribus honores
 appetunt: ipsi locū habē nō muerunt: sal
 tē ibi honorabiles videant vbi ab omnib⁹
 honores cōtemnunt. Uideo ⁊ alios: quod
 nō sine dolore videri debet: post aggressas
 chasti militiā rursus secularibus implica
 ri negocijs: ⁊ rursus terrenis cupiditatib⁹
 imergi: cū magna cura erigē muros ⁊ ne
 gligē mores: sub p̄textu q̄ cōis utilitatis
 vbavēdē diuitib⁹: ⁊ matronis salutatiōes
 s; ⁊ sui impatoris edictū ꝑcupiscē aliena:
 ⁊ sua cū lite repetē: nō audiētes apl̄ ex ip̄e
 rio regis tubicinantē. hoc ip̄m inqt ī vob̄ ē
 delictū q̄ cās hētis. Quare nō maḡ frau
 dem patimī? Ita ne mūdū sibi: ⁊ se mūdō
 crucifixērūt: vt q̄ anteavix ī suo dico vl op
 pido cogniti fuerunt: mō circūeūtes pūn
 cias: ⁊ curras frequentantes: regum noti
 tias: principū familiaritates affēcūti sint?
 Quid de ip̄so habitu dicā: in quo iam non
 calor: sed color requirit: magisq̄ cultui ve
 stium q̄ virtutū insititur? Uider dicere:
 vincuntur muliercule in suo studio: quar
 do a monachis precium affectatur in vesti
 bus: non necessitas nec saltem forma reli
 gionis retenta in habitu. Quari: nō arma
 ri appetunt milites christi: qui dum prepa-

rare se ad prelium: et contra aereas potestas pretendere paupertatis insigne debuerant: quod aduersarii utique valde formidant: in mollitie vestimentorum pacis potius preferentes indicium vltro se hostibus sine sanguine tradunt inermes. Nec aliunde hec omnia mala contingunt: nisi quod illam qua se culum deseruimus: deserentes humilitatem dum per hoc cogimur inepta denuo sectari studia secularium: canes efficiamur reuerentes ad vomitum. Audiamus itaque quatenus tales sumus: quid illa responderit: que dei mater eligebatur: sed humilitatem non obliuiscatur. Ecce ait ancilla domini: fiat mihi secundum verbum tuum. Fiat est desiderii signum: non dubitationis iudicium. Et per hoc quod dicit: fiat mihi secundum verbum tuum: magis intelligenda est affectum exprimere desiderantis quam effectum requirere more dubitantis. Quod quod nil obstat intelligi: fiat esse verbum orationis. Nemo quippe orat nisi quod credit et sperat. Vult autem a se requiri deus: etiam quod pollicetur. Et ideo forte multa que dare disponit prius pollicetur: ut ex promissione deuotio excitetur: sicque quod gratis daturus erat deuota oratio promeretur. Sic pius dominus: qui vult omnes homines saluos fieri: merita nobis extorquet a nobis: et dum nos preuenit tribuendo quod retribuatur: gratis agit ne gratis tribuat. Hoc utique prudens virgo intellexit: quando preuenienti se muneri gratuite promissionis iunxit meritum sue orationis: fiat inquit mihi secundum verbum tuum. Fiat mihi de verbo secundum verbum tuum. Verbum quod erat in principio apud deum fiat caro de carne mea secundum verbum tuum. Fiat obsecro mihi verbum non prolatum: quod transeat: sed conceptum ut maneat: carne videlicet indutum: non aere fiat mihi non tantum audibile auribus: sed et visibile oculis: palpabile manibus: gestabile humeris. Nec fiat mihi verbum scriptum et mutum: sed incarnatum et viuus: hoc est non mutis figuris: mortuis in pellibus exaratum: sed in forma humana meis castis visceribus viuaciter impressum: et hoc non mortui calami depictione: sed spiritus sancti

operatione. Et videlicet modo fiat mihi: quo nemini ante me factum est: nemini post me faciendum. Porro multis modis multisque modis olim deus locutus est patribus in prophetis: et alijs quidem in aure: alijs in ore: alijs etiam in manu factum esse verbum domini memorat. Adhuc autem oro ut et in vtero fiat iuxta verbum tuum. Nolo ut fiat mihi aut declaratione predicatum: aut figuratim significatum: aut imaginatione conuatum: sed simpliciter inspiratum: personaliter incarnatum: corporaliter inuisceratum. Verbum igitur quod in se nec poterat fieri nec indigebat: dignetur in me: dignetur et mihi fieri secundum verbum tuum. Fiat quidem generaliter omnimundo: sed specialiter fiat mihi secundum verbum tuum. Lectionem euangelicam exposui sicut potui: nec ignoro quod non omnibus placebit: sed scio me ob hanc rem multorum fore indignationi obnoxium. Et aut iudicabor superfluum aut presumptum: quod videlicet post patres qui hunc ipsum locum plenissime exposuerunt rursus in eodem nouus expositor ausus fuerim mittere manu. Sed siquid dictum est post patres quod non sit contra patres: nec patribus arbitror: nec cuiquam displicere debere. Vbi autem dixi quod a patribus acceptum sic absit typus presumptionis: ut non desit fructus deuotionis: patienter audiam de superfluitate causantes. Non ueruntamen qui me tanquam de ociosa et non necessaria explanatione sigillant: non tam intendisse exponere euangelium: quam de euangelio sumere occasionem loquendi: quod loqui delectabat. Si vero peccam quod proprias magis ex hoc excitari deuotionem quam commune querendum utilitatem: potens erit pia uirgo apud suum misericordem filium hoc meum excusare petam: cui hoc meum qualecunque opusculum deuotissime destinaui.

CDñica. j. in aduentu dñi de sex circumstantijs aduentus dñi Sermo primus.

I

odie fratres ce-

lebiam⁹ aduentus initiuz⁹ cuiusv⁹tiq⁹ sicut et ceterarū solennitatu⁹ nomen quide⁹ celebre satis et notum

mundo: sed ratio nominis forte non ita. Infelices enim filij adam omisissis veris et salutaribus studijs: cadauca potius et transtoria querūt. Quibus assimulabimus homines generatiōis huius: aut qbus cōparabim⁹ illos: quos videm⁹ a terrenis et corporalibus cōsolationib⁹ auelli: separariq⁹ non posse. Profecto similes sūt his q sub mētē p̄elitant in aquis. Minimū videas illos tenētes tenere: nec vlla rōne deferere qd̄ p̄mū occurrerit manib⁹ quicq⁹ sit illud: s̄ sit tale aliqd̄ qd̄ oīno prodesse non possit: vt sint radices herbarū ceteraq⁹ similia. Nam et si qui ad eos forte veniāt ut subueniant: nōnunq⁹ solent apprehensos inuoluere secum: adeo ut iam nec sibi nec illis auxiliū ferre p̄ualeāt. Sic peiunt in hoc mari magno et spaciofo: sic peiunt miserū dum peritura sectantes: omittūt solida quib⁹ app̄hensis emergē et saluare possent aīas suas. Neq⁹ enī de vanitate s̄ de veritate dī cognoscetis eam: et liberabit vos. Vos ergo fratres qbus tanq⁹ paruulis reuelat deus que abscondita sunt a sapientibus et p̄ndentib⁹: circa ea q̄ vere salutaria sunt sedula cogitatioe versamini. Diligenter pensate rationē aduentus huius: q̄rentes minimū q̄ sit qui veniat: vnde: quo: ad qd̄: qñ: et qua. Laudabilis sine dubio curiositas ista est et salubris. Neq⁹ enī tam de note ecclesia vniuersa presentē celebraret aduentū: nisi lateret in eo magnū aliqd̄ sacramentū. Primo igit cum ap̄lo stupēte et admirate intuemini et vos quantus sit iste

q̄ ingredit⁹. Ipse enī est fm gabrielis testi. monij altissimi filius: ac p̄de coalitissim⁹ ipse. Neq⁹ enī fas est dei filiū degenerē suspicari: sed equalis fateri necesse est altitudinis: et eiusdē penitus dignitatis. Nam et principū filios p̄ncipes et filios regum reges esse q̄s nesciat? Clericū qd̄ sibi vult q̄ e tribus p̄sonis quas in summa trinitate credimus: p̄fitemur: et adoramus: nō p̄ non spūs sanctus aduenit: s̄ filius? Ad dñm me qdem ego id scī esse arbitro: sine causa. S̄ q̄s cognouit sensum dñi: aut q̄s p̄filiarius eius fuit? Neq⁹ enī sine altissimo trinitatis p̄filio factū est vt filius adueneret. Et si p̄sideram⁹ exilij nostri cām: fortassis aduētere possumus vel ex parte q̄s cōgruū fuerit a filio nos maxie liberari. Lucifer enī ille q̄ mane oriebat⁹: p̄ eo q̄ altissimi similitudinē vsurpare tētauit et rapinā arbitratus est esse se equalē deo: qd̄ vtiq⁹ filius est: p̄cipitatus ilico corruit: qm̄ zelauit p̄ filio p̄: et opere dixisse videt⁹: Ad dñi vindictā: ego retribuā: p̄tinuo videbis sathanā tanq⁹ fulgur cadentē de celo. Quid tu sup̄bis: terra et cinis? Si sup̄bientib⁹ angelis deus non p̄cepit: quanto magis tibi putredo et vermis? Nihil ille fecit: nihil opatus est: tū cogitauit superbiā: et in momento in ictu oculi irreparabil⁹ p̄cipitatus est: q̄ iuxta p̄pham in veritate non stetit. Fugite sup̄biā fratres mei: queso multū fugite: imitūz oīs p̄cti sup̄biā: que tam velociter ip̄m quoq⁹ fiderib⁹ cunctis clari⁹ us emicantē eterna caligine obtenebratū lucifex: quē non modo angelū s̄ angeloz p̄mū in diabolū cōmutauit. Un⁹ p̄tinuo inuidens hoī: quā p̄cepit in semetipso in eo p̄cepit iniquitatē: suadens vt lignū vetitūz gustans fieret sicut deus: sciens bonū et malū. Quid enī polliceris: qd̄ p̄mittis miser: cui⁹ filius altissimi scie clauē habeat imo et ipse sit clauis dauid: q̄ claudit et nemo ap̄it? In eo sunt oēs thesauri sapiētie et scie absconditi: tunc eos vt hoī p̄stes iniqui furaberis? Videte q̄r verē iuxta sn̄iaz dñi mēdax est iste et p̄ eius. Nā mēdax fuit dicens: Sillis ero altissimo: et mēdaciū p̄: cū in homie quoq⁹ venenatū sue falsitatis se

a

In aduentu dñi

minariū fudit dicens: Eritis sicut dii. Tu quoq; o hō si vides furē: curris cū eo. Tu dilis frēs q; hac nocte lectus est in ysaia dicēte dño: Principes tui infideles: vel vt alia trāslatio habet inobedientes: socij furū. Reuera enī principes nostri adā z ena principia nostre propaginis: inobediētes z socij furū: qđ filij dei ē serpētis: imo diaboli p serpentē: p filio surripe tētant. Nec dissimulat iniuriā filij pater. pater enī diligit filiū: sed continuo z in ipsum hominē vindictam retribuit: z aggrauat sup nos manū suā. Dēs enī in adā peccauim: z in eos sententiā damnationis excepim⁹ oēs. Quid agat filius videns pro se zelare patre: z nulli penitus parcere creature. Ecce inqt occasiōe mei creaturas suas pater amittit. Altitudinē meā prim⁹ angelus affectauit: z populū q sibi crederet habuit: sed pūmo patris zelus grauit̃ vindicauit in illū: pcutiēs eū pariter cū oib⁹ suis plagis incurabili: castigatiōe crudeli. Sciētā quoq; q nihilomin⁹ mea ē: surripe voluit hō: z ne illi quidē misertus est nec percipit oculus eius. Nūquid de bobus est cura deo? duas tm fecerat nobiles creaturas: rationis participes: capaces beatitudinis: angelū videlicet atq; hominē: sed propter me pdidit angelos multos: hoies vniuersos. Ergo vt sciant quia z ego diligo patrē: per me recipiat quos quodāmodo propter me amississe videt. Sz si ppter me tēpestas hec orta ē ait ignas tollite me z mittite in mare. oēs inuidēt mihi. Venio z talē eis exhibeo memetipm: vt quisquis inuidere voluerit: quisquis gesserit imitari: fiat ei emulatio ista in bonū. Nōm tm in affectū malitiē z nequitie trāsisse angelos desertores: nec ex ignorātia aliq seu infirmitate peccasse: ideoq; perire necesse ē penitere nolētes. Nōis enī amor z honor regis iudiciū diligit. Propter h⁹ enī z ipse creauit hoies ab initio vt repleant ex eis loca vacua: z ruine hierusalē restaurent. Sciebat enī nullā angelis patere redeundi viā: nēpe nōm supbiā moab q supbus est valde: z supbia eius penitētiē remediū nō admittit: ac p hoc nec venie. At vō ho

minis vice nullā pdidit creatorā: immo ex hoc ipso redimēdū adhuc hoies. quippe quē supplātauit aliena malitia: ideoq; pdesse ei potest charitas aliena. Ita dñe obsecro complacat tibi vt eruas me: qm ego infirm⁹ sum: qm de terra mea furtim sublati sum: z nūc in oēs in lacū missus sum. Nō quidē penitus innocēs: sed qstū ad eū q me seduxit innocēs aliqten⁹. Adē daciū mihi pñasum est dñe: veniat veritas vt possit falsitas dephēdi: z cognoscat veritatem: z veritas liberabit me: si tñ deprehense falsitati penitus abrenūciauero: z cognite adhefero veritati. Alioquin nō humana erit tēratio: nec humanū pctm: sed obstinatio diabolica. Nēpe pseuerare in malo diabolicū est: z digni sunt perire cū illo quicūq; in similitudinē eius pmanet in pctō. Ecce frēs audistis q; sit q veniat: considerate iam vnde veniat z quo. Venit vtiq; de corde dei patris in vterū virginis matris. Venit a sūmo celo in inferiores partes terre. Quid ergo? Nōpe z nobis in terra est cōuersandū. Est: si tñ in ea pstitit ille. Ubi enī bene erit fine illo aut vbi male poterit esse cū illo? Quid mihi est in celo: z a te quid volui sup terrā? Deus cordis mei: z pars mea de⁹ in eternū. Nā et si ambulauero in medio vmbre mortis non timebo mala: si tñ tu mecū es. Nūc autē vt video z ad terras z ad ipm quoq; descendis infernū: nō tanq; viuēt⁹ sed tanq; inter mortuos liber: sicut lux q in tenebris lucet: z tenebre eā nō cōprehēdunt. Qm nec relinquit aia eius in inferno: nec sanctū corpus in terra videt corruptionē. Christus enī q descendit: ipse est q z ascendit: vt adimpleret oia: de quo z scriptum est: Qui pertrāsijt benefaciēdo z sanando oēs oppressos a diabolo. Et alibi: Exultauit vt gigas ad currendā viā: a sūmo celo egressio eius: z occursum eius vsq; ad summū eius. Adscrito proinde clamat Apl̃s dicēs: Que sursum sunt querite: vbi christus est in dextera dei sedēs. In casus enī laboraret erigere corda nostra: nisi collocatum in celis salutis nostre doceret auctore. Sed videam⁹ iam q sequunt. Nā et

si materia quidē copiosa inuenit et vberri-
ma valde: sed angustie tēpōis tantā sermōis
lōgitudinē nō admittūt. Cōsiderātib⁹ er-
go q̄s veniat: magna oīno et ineffabil⁹ ma-
iestas innotuit. Suspiciētib⁹ vnde veniat:
grādis plane patuit via sū eius testimo-
niū q̄ prophetico p̄uenit spū: ecce inquit
nomē dñi venit de lōgino. Porro quo
veniat intuentib⁹: apparuit ineffimabil⁹ di-
gnatio et penitus incogitabilis: q̄ in carce-
ris huius hororē tāta descēdere dignata
est celsitudo. Nam q̄s dubitet magnū ali-
quid in causā fuisse: vt maiestas tāta de tā
lōgino in locū tā indignū descēdere di-
gnaret⁹. Plane magnū aliqd: quia miseri-
cordia magna: quia miseratio multa: quia
charitas copiosa. Ad quid enī venisse cre-
dendus est? Hoc nāq̄ est qd iuxta propo-
sitū ordinē oporteat iam perscrutari. Nec
sane laborandū nobis est in hac parte: cū
manifeste aduēt⁹ eius causam et vba ipsi⁹ et
opera clament. Ad querendā quippe oīe
centesimā q̄ errauerat de mōtib⁹ propera-
uit: et vt manifest⁹ p̄stetant dñō misericor-
die eius et mirabilia ei⁹ filijs hominū pro-
pter nos venit. Ad quaerētis dei digna-
tione: magna dignitas hoīs sic quesiti. In q̄
si gloriari voluerit non erit inspiēs: nō q̄
aliqd esse videat tanq̄ a seipso: sed q̄ tāti
eū fecerit ipse q̄ fecit. Oēs enī diuitie: oīs
gloriā di: et quicqd in eo cōcupiscit: min⁹
est ad hāc gloriā: imo nec est aliqd in eius
cōparatione. Dñe qd est hō quia magnifi-
cas eū: aut quid apponis erga eū cor tuū?
Attē vellē nosse: quid sibi voluerit q̄ ad
nos venit ille: aut q̄re nō magis inim⁹ nos
ad illū. Nostra enī erat necessitas. S; nec
est p̄suetudo diuitū vt ad paupes veniāt:
nec si prestare voluerint. Dīno sic est frēs:
nos magis ad eū venire dignū fuit: s; du-
plex erat impedimentū. Nā et caligabant
oculi nostri: ille vō lucē habitat inaccessibi-
lē: et iacētes paralytici in grabbato diuinā
illam nō poteram⁹ attingere celsitudinē.
Prop̄ea benignissim⁹ saluator: ac medic⁹
aīarū et descēdit ab altitudine sua: et clari-
tatē suā in firmis oculis tēperauit. Induit
se laterna qdā: illo vtiq̄ glioso et ab oī la-

be purissimo corpore qd suscepit. Nec est
enī illa leuissīma plane et p̄fulgida nubes:
supra quā ascensurū eū p̄phā p̄dixerat vt
descēderet i egyptū. Et p̄s enī ipm q̄s p̄si-
derare tēpōis: q̄ saluator aduenit. Venit enī
qd et vos credim⁹ nō latē: nō in initio nec i
medio tēpōis: s; in fine. Nec icōgrue factū ē
s; et vere sapiēter disposuit sapientia: vt cū
magis eēt necessariū: tūc p̄mo ferret auxi-
liū p̄nos ad ingratitudinē filios ade non
ignorās. Clere enī aduersperascebat et icli-
nata erat tā dies: recesserat paulomin⁹ sol
iustitie: ita vt exiguus nimis splēdor eius
aut calor eēt in terris. Nā et lux diuine no-
titie parua admodū erat: et abundāte inig-
tate feruor refriguerat charitatis. Nā nō
apparebat angel⁹: nō loq̄bat p̄phā: et cessa-
bāt velut desp̄atiōe victi: p̄e nimia vtiq̄
duritia hoīz et obstinatiōe: at ego ait fili⁹
tūc dixi ecce venio. Sic sic dū mediū silen-
tū tenerēt oīa: et nox suo cursu iter pagē:
oīpotēs sermo tuus dñe a regalib⁹ sedib⁹
venit. Ad et p̄p̄s itūēs aiebat: Qñ venit
plenitudo tēpōis misit de⁹ filiū suū. Nimirū
plenitudo et abundātia t̄palū: obliuionē et
iopiā fecerat et nox. Oportune q̄ tūc adue-
nit eternitas: qñ magis t̄palitas p̄ualebit.
Nā vt cetera sileā: ipsa q̄s pax t̄pal illo in-
tpe tāta fuit: vt ad hoīs vni⁹ edictū descri-
beret vniuersus orbis. Nābetis iam. et p̄so
nā venientis et locū vtrūq̄. i. a q̄ et ad quē
venit. causam quoq̄ et temp⁹ nō ignoratis
Unum restat adhuc: via scilicet per quam
vēit. S; et hec q̄s diligēter regreda: vt pos-
sim⁹ sic dignū ē occurrē ei. Clertū sic ad
operādā salutē in medio fre semel venit i
carne visibil: ita q̄t die ad saluandas aīas
singulorū i spū venit et invisibil: sic scriptū ē
Spūs an facie nostrā christ⁹ dñs. Et vt no-
ueris occultū eē hūc spūalē aduētū: i vni-
bra ei⁹ inq̄t vniem⁹ inr gētes. Prop̄ea di-
gnū ē: vt si nō valet in firm⁹ in occurrū tāti
medici p̄cedē lōgī: saltē conet erigere ca-
put: et aliq̄ten⁹ assurgē veniētū. Nō te opor-
tet o hō maria trāsfretare: non penetrare
nubes: nō trāsaīmare necesse ē. Nō grā-
dis in quā tibi oñdis via: vsq̄ ad temetipz
occurrē deo tuo. ppe ē enī vbi in ore tuo

et in corde tuo: vsq; ad cordis cōpūctionē
et p̄fessionē oris occurre: vt saltē exreas de
sterquilino misere p̄scientie: qm̄ indignū
est illuc auctore puritatis intrare. Et hec
quidē de eo aduētū sunt dicta: quō singu-
lorū mentes inuisibili dignat illustrare po-
tētia. Libet autē et manifesti aduentus viā
cōsiderare: qm̄ vie eius vie pulchre: et oēs
semitę eius pacifice. Ecce inquit sp̄s: ve-
nit is saltes in mōtib⁹: trāsiliēs colles. Cle-
mentē vides o pulchra: sed cubantē vidē
ante nō poteras. Dixisti enī Indica mihi
quē diligit aīa mea: vbi pascis: vbi cubas
Cubās pascit angelos in illas perpetuas
eternitates: quos satiat visioe eternitatis
et immutabilitatis sue: sed ne ignores te o
pulchra qm̄ mirabilis facta est visio illa ex-
te: p̄fortata est et nō poteris ad eā. Clertū
ecce egressus est de loco sancto suo: et q
cubans pascit angelos ipse cepit: sicq; sana-
bit nos: et videbit veniēs et pascus: qui cu-
bās et pascēs videri ante nō poterat. Ecce
venit hic saltes in mōtib⁹ trāsiliēs colles.
Adōtes et colles patriarchas et prophetas
accipe: et quemadmodū venerit saliens et
trāsiliēs: in libro generationis lege. Abraā
genuit isaac: isaac genuit iacob et c. Ex his
mōtib⁹ p̄dijt: vt iuuenies radix iesse: vnde
iuxta prophetā egressa est virga: et exinde
flos ascēdit: sup̄ quē requieuit sp̄s septi-
formis. Qd̄ manifestus alio loco aperies
idem propheta: ecce inquit virgo cōcipiet et
pariet filiū: et vocabit nōmē ei⁹ emmanuel:
qd̄ interpretat nobiscū deus. Quē enī pri⁹
flore: ipm̄ deinde emmanuel: et quā dixerat
virgā: ipsam manifestus exprimes virgi-
nē noīant. Sed necesse est altissimi hui⁹
sacri p̄fiderationē diei alteri reservare. di-
gna ē enī pprio sermōe materia: p̄ferti q
in longū iam hodiernus sermo p̄cellerit.
De verbis Isaac ad achaz: vbi ait: De-
te tibi signum a dño: vsq; butyrū et mel co-
medet: vt sciat reprobare malū et eligere
bonū. Sermo secundus.

II

Andiuimus sua-
dentē regi achaz isaiā petere
signū a dño siue in pfundū in

ferri: siue in excelsū supra. Andiuim⁹ re-
spōsionē eius formā quidē habentē p̄cta-
tis: sed nō virtutē. Propter hoc deniq; ab
eo q intuet cor: et cui p̄fiteb hoīs cogitatio
meruit reprobari. Nō petā inq; et nō tēta-
bo dñm. Elatus erat achaz: fastigio solij re-
galis: astutus humane sapientie v̄bis. Au-
dierat ergo isaias a dño: Clade dic vulpi
illi: petat sibi signū a dño in pfundū. Ha-
bet enī vulpis foueā. s; in infernū quoq;
si descēderit: adest q cōprehēdit sapientes
in astutia sua. Itēq; Clade ait dñs dic vo-
luci illi: petat sibi signū in excelsū supra
Habet enī volucris nidū: sed et si in celū
ascēderit: illic est q sup̄bis resistēs p̄p̄tia
calcat virtute superboz et sublimū colla.
Clertū dissimulat ille: potestatis excelsē
seu incōprehēibilis pfunditatis vel sapiē-
tie querere signū: et propterea signū boni-
tatis et charitatis domui dauid dñs ipse
pmittit: vt quos nec potestas nec sapiētia
terrunt: alliciat saltim exhibitio charitatis
Potest tñ in eo q̄ait in profundo inferni
etia; charitas ipsa q̄ maiore nemo habuit
vt in infernū quoq; pro amicis moriendo
descēderet nō imerito designari: vt preci-
piat achaz vel in excelsū regnātis expa-
uēscere maiestātē: vel descēdentis ad infe-
ros amplecti charitatem. Adolestus ergo
est nō solū hoīb⁹: sed etiam deo: quisquis
nec maiestātē cogitat in timore: nec chari-
tatē cū amore meditaf. Propter hoc inq;
dabit dñs ipse nobis signū: in quo manife-
ste et maiestas et charitas innotescat. Ecce
virgo cōcipiet et pariet filiū: et vocabit nō-
mē eius emmanuel: qd̄ interpretat nobiscū
deus. Noli fugere adā: quia nobiscū de⁹
ne timeas o hō: nec audito dei noīe terrea-
ris: quia nobiscū deus. Nobiscū carnis si-
militudine: nobiscū vtilitate. Propt nos
venit: tanq; vn⁹ ex nobis: filis nobis pas-
sibil. Deniq; butyrū inq; et mel comeder.
ac si dicat Parvulus erit: et vescet infanti-
lib⁹ alimētis. Ut sciat inq; reprobare ma-
lum et eligere bonū. Etā hic bonū et malū
audis: sicut in arbore ventas: sicut in ligno
trāsgressio. Sed multo melius a p̄mo
adā scēdus iste partit. Eligens enī bonū

malum reprobatur: non sicut ille qui dilexit
maledictionē et venit ei: et noluit benedi-
ctionē et elongata est ab eo. *Mā* et in eo qđ
p̄misit Butyrū et mel comedit: aduerte-
re poteris paruuli huius electionē: tantū
ad sit eius gr̄a: vt qđ p̄stat vtiq; sentire:
digne et accōmodate ad intelligētā p̄fer-
re cōcedat. Duo sunt in lacte ouis: videli-
cet butyrū et caseus. Butyrū pingue et hu-
midū: caseus ecōtra aridus et durus. Bñ
ergo paruulus noster eligere nouit: qđ bu-
tyrū comedēs caseum vtiq; non comedit.
Que est enī ouis centesima qđ errauit: qm̄
psalmo loquit̄ Errauit sicut ouis qđ perijt.
Vtiq; gen^o humanū qđ benignissim^o pa-
stor querit alijs sane nonagintanoue ou-
bus in mōtib^o derelictis. In hac igit̄ oue
duo repies: naturā dulcē: naturā bonā: et
bonā valde tanq; butyrū: et pcti corruptio-
nē vt caseū. Vnde ergo qđ optime puer n̄r
elegit: qđ naturā nostrā sine vlla pcti cor-
ruptione suscepit. *Mā* de pctōib^o legis: Co-
agulātū est sicut lac cor eoz: in quib^o vtiq;
puritatē lactis coruperat fermentū mali-
tie: coagulū iniquitatis. Sic et apis habet
mellis dulcedinē: habet etiā aculei pūctio-
nē. Apis vō est qđ pascit̄ inter lilia: qđ florige-
rā inhabitat patriā angeloz: vñ et ad ciui-
tatē nazaret qđ interpretat̄ flos aduolauit:
et ad suauē olentem perpetue virginittis
florē aduenit: illi insedit: illi adhesit. Il dñ^o
apis mel et aculeū nō ignorat: qđ misericor-
diā ei et iudiciū cū p̄p̄a decātat. Attñ ad
nos veniēs solū mel attulit et non aculeū:
id est misericordiā et nō iudiciū: ita vt per-
suadētib^o qñq; discipul^o vt ciuitatē qđ eū su-
scipe noluit preciperet igne p̄sumi: rñderit
nō venisse filiū hoīs vt iudicaret: s; vt sal-
uaret mūdū. Nō habebat aculeū apis: no-
stra quodāmodo deposuerat eū: qñ tāta
indigna patēs misericordiā exhibebat et
nō iudiciū. Sed nolite sperare in iniquitate
nolite peccare in spe. Il habet enī apis n̄ra
qñq; resumē aculeuz suū: et acriter nimis
infigere illū in medullas hominū pctōz:
qm̄ pater nō iudicat quēquā: sed filio de-
dit omne iudiciū. Nunc aut̄ paruulus n̄r
butyrum et mel comedit: qñ bonū nature

humane diuine misericordie in semetipso
sic vniuit: vt esset hō verus: et peccatū nō
habēs: deus misericors et iudiciū nō exhi-
bens. Ex his iā manifestū arbitror: quēnā
sit virga de radice iesse p̄cedēs: qđ vō flos
sup̄ quē requiescit spūs scūs: qm̄ virgo dei
genitrix virga est: flos fili^o ei^o. Flos vtiq;
virginis fili^o: flos cādīdus et rubicūdus:
electus ex milib^o. Flos in quē desiderāt an-
geli p̄spicere: flos ad cuius odorē reuiu-
scent mortui: et sicut ipse testat̄ flos campi
est et nō horti. Campus enī sine omni hu-
mano floret amuniculō: nō seminat^o ab ali-
quo: nō defossus sarculo: nō impinguat^o vis
fimo. Sic oīno sic virginis alius floruit:
sic inuolata integra et casta marie viscera
tanq; pascua eterni virois florē ptulere:
cuius pulchritudo nō videat corruptionē:
cuius gloria in perpetuū nō marcescat. O
virgo virga sublimis in qđ sublime verti-
cē sanctū erigis: vsq; ad sedentē in throno
vsq; ad dñm maiestatis. Neq; enī id mirū
qm̄ in altū mittis radices humilitatis. O
vere celestis plāta: p̄ciosior cūctis: factior
vniuersis. O vere lignū vite: qđ solū fuit
dignū portare fructū salutis. Deprehēsa
est maligne serpēs versutia tua: nudata ē
plane falsitas tua. Duo imposueras crea-
tori: mēdacij et inuidie infamaueras eū: s; in
vtrōq; p̄uict^o es esse mētutus. Siquidē
ab initio moris cui dixeras: nequaquā mo-
rieris: et veritas dñi manet in eternū. Sed
et nunc respōde si potes. Quam ei arborē
cui^o arboris fructū inuidere potuit: qđ ne
hanc quidē virgā electā et fructū sublimē
negauit. Etenī qđ proprio filio non pepcit:
quō nō oīa fil^o cum illo donauit. Sed iam
aduertistis nī fallor: qm̄ virgo regia: ipsa
est via p̄ quā saluator aduenit: p̄cedēs ex
ipsius vtero tanq; spūs de thalamo suo.
Tenentes ergo viā quā priore si memini-
stis cepim^o iuestigare sermone: studeam^o
et nos dilectissimi ad ipsam p̄ eā ascēdere
qđ p̄ ipsam ad nos descendit: p̄ eā venire in
gratiā ipsi^o qđ p̄ eā in nostrā miserā venit.
Mer te accessum habeam^o ad filiū o bñdi-
cta inuētrix gr̄e: genitrix vite: mater salu-
tis: vt p̄ te suscipiat nos qđ p̄ te dat^o est no-

In aduentu dñi

bis. Excuset apud ipm integritas tua culpam nostre corruptionis: et humilitas deo grata nostre veniā impetret vanitati. Copiosa charitas tua nostrorum cooperiet multitudinē peccatorum: et fecunditas gloriose nobis conferat meritorum. Dñia nostra: mediatrix nostra: aduocatā nostra: tuo filio nos recōcilia: tuo filio nos cōmenda: tuo nos filio representā. Fac o benedicta p gratiā quā inuenisti: p prerogatiuā quā meruisti: per misericordiā tuā quā peperisti: vt qui mediantē te fieri dignatus est particeps infirmitatis et miserie nostre: te quoque intercedente participes faciat nos glorie et beatitudinis sue: christus iesus filius tuus dñs noster qui est sup oīa deus benedictus in secula. De triplici aduentu domini: et de septē columnis quas nobis erigere debemus Sermo tertius.

III

In aduentu do-

mini quē hodie celebrā: si psonā veniētis intueor: nō capio excellētiā maiestatis. Si attēdo ad quos venerit: dignationis magnitudinē expanseco. Stupent certe angelī ipsi de nouo: videntes infra se quē supra se adorant: manifeste iam et ascēdētes et descēdētes ad filiū hoīs. Si considero: propter qd venerit: amplector: quoad possum inestimabilem latitudinē charitatis. Si modū cogito: exaltationē agnosco humane cōditionis. Venit siquidē vniuersitatis creator: et dñs: venit ad hoīes: venit propter hoīes: venit hō. Sed dicit aliquis. Quō dicis venisse? qd sempvitiq sunt? Erat quidē in mūdo: et mūdus p ipm factus est et mūdus eū nō cognouit. Nō ergo venit q aderat: sed apparuit q latebat. Vñ et humanā in q agnosceret induit formā: q nimirū in diuinā lucē habitat inaccessibilē. Nec sane ingloriū maiestati apparere in propria similitudine quam fecerat ab initio: nec indignū deo a quib⁹ in substantia sua non poterat agnosci in imagine exhiberi: vt q fecerat hominē ad imaginē et similitudinē suā: ipse hoīb⁹ innotesceret factus hō.

Illic⁹ ergo aduētus tate maiestatis: tante humilitatis: tate charitatis: tate etiā glorificationis nostre ab vniuersa ecclesia semel in anno solēnis memoria celebratur. Sed vtinā ita semel ageret vt semp: id quippe dignū. Quāte enī insanie est: vt post tanti regis aduentū alijs quibuscūbet negocijs hoīes velint seu audeant occupare? et non magis omīssis oīb⁹ soli eius cultui vacent nec in eius pñtia cuiusquā meminerint ceterorum? Sed nō omniū ē qd ait ppha: *Memento mori* abūdantie suauitatis tue eructabūt: siquidē nec oēs hec memoria pascit. Sane nemo qd non gustauit: sed neqz qd tñ gustauit eructuat. Eructuatio qppe nō nisi de plenitudine et satietate procedit. Propterea quorū secularis est mens et vita: memoria hāc etsi celebrāt: nō eructuant: sine deuotiōe et affectiōe dies istos arida qdā p̄suetudine obseruātes. Deniqz qd dānabilius est: ipsa quoque inestimabilis hui⁹ dignationis memoria: datur in occasione carnis: et videas eos tāta sollicitudine dieb⁹ istis vestīū gloriā: ciborum parare delicias: ac si hec et huiusmodi querat ī natiuitate sua christus: et ibi suscipiatur dignius: vbi hec accurati exhibent. Sed ipm audi dicēte. Supbo oculo et insatiabili corde: cū hō non edebā. Quid tāta ambitioē vestes paras in natale meū. Detestor ego superbiam: non amplector. Quid tāta sollicitudine ciborum copias reponis in tēp⁹ illud? Damno ego carnis delicias: non accepto. Plane insatiabilis es corde: tāta parās: et ex tā lōgo. Nā corpori vtiqz et pauciora sufficerēt: et q possent oportunius inueniri. Celebrans ḡ aduētū meū: labijs me honoras: s; cor tuū lōge est a me. Nō me colis: sed deus tuus vter est: et gloria in p̄fusione tibi. Infelix oīno q voluptatē corporis et secularis colit glorie vanitatē. beatus autē ppl⁹ cui⁹ est dñs deus eius. Frēs nolite vos emulari in malignatib⁹: neqz zelaueritis faciētes iniquitatem: intelligite magis in nouissima eorum: et cōpatimini eis aīo: et orate pro eis q preoccupati sunt in delicto. Nōc enī faciūt misericordiam: q ignorantia dei habēt. Nā si cognouiss

sent: nunquā dñm glie tāta aduersum se in-
santa puocarēt. Illos autē dilectissimi excu-
sationē de ignorātia nō habemus. Plane
nostri eū quisquis hic es. et si dixeris qz nō
nouit eū: eris filius seclārib' mēdax. Deniqz
si eū non nostis: qz te huc adduxit: aut quō
huc venisti? Alioqn qñ tibi pñaderi possz
charoz affectib': corporis voluptatib': se-
culi vanitatib' sponē abrenūciare et iacta-
re cogitatū tuū in dño: et oēm sollicitudinē
in eū pñcere: de quo nihil bene imō tā ma-
le pñcictia teste merueras? Quis tibi inqz
pñaderi id posset si nescires: qz bon' dñs
spērātib' in se: aīe querētī ipm: nisi cogno-
uisses et tu qz suauis est dñs et mitis et mul-
te misericordie et verax? Nec autē vnde no-
sti: nisi qz nō solū ad te: s; etiā in te venit?
Triplix enī eius aduentū nouim' ad ho-
mines: in hoīes: ptra hoīes. Ad hoīes qui
dē indifferēter: nō autē ita in hoīes aut cō-
tra hoīes. Sed qz prim' et terti' noti sunt:
vtpotē manifesti: de secūdo qz spūalis et oc-
cultus est: apm audi dicentē: Si qz diligit
me: sermonē meū seruabit. Et pater meus
diliget eum: et ad eū veniem': et mansionē
apud eū faciem'. Beatus apud quē man-
sionē facies dñe iesu. Beatus in quo sapiē-
tia edificat sibi domū: excidēs columnas
septē. Btā aīa qz sedes est sapiētie. Quenā
est illa? Btā vtiqz iusti. Ad merito plane: qz
iusticia et iudiciū preparatio sedis tue. Quis
in nobis est frēs qz desiderat in aīa sua sedē
parare chusto? Ecce quenā illi serica: qz ta-
petia: qz puluinar oporteat preparari. In-
iustitia inqz et iudiciū preparatio sedis tue. In-
iustitia virtus est qd suū ē vnicuiqz tribuēs.
Tribue ergo tribus qz sua sunt. Redde su-
periori: redde inferiori: redde eqli: cuiqz
quod debes: et digne celebraas aduentum
christi: parās ei in iustitia sedē tuā. Redde
inquā reuerentiā plato et obedientiā: qñ
altera cordis: altera corporis est. Nec enī
sufficit exteri obteperare maioribus nrīs
nisi ex intimo cordis affectu sublimet sen-
tiam de eis. Qz et si tā manifeste idigna ī-
notuerit plati alicui' vita: vt nihil oīno dis-
simulatiois nihil excusatiois admittat: pñf

eū tñ a quo omnis est potestas: ipsum quē
modo talem nouimus excelsū reputare
debemus: non presentibus persone meri-
tis: s; ordinationi diuine et dignitati ipsi'
officij deferentes. Sic et fratribus nostris
inter quos viuimus: ipso iure fraternita-
tis et societatis humane consilij sum' et au-
xilij debitores. Nec enī volumus vt et ipsi
nobis impendant: consiliū quo erudiat
ignorantia nostra: auxiliū quo iuuēt infir-
mitas nostra. Sed forte erit inter nos qui
tacitus respondeat dicens: Quod ego cō-
siliū dabo fratri: cui nec vnū quidē ver-
bum dicere fas est absqz licētia? Quod ei
auxiliū impendere est: cum nec minimū
aliquid agere liceat absqz obedientia? Ad
quod ego: Non deerit certe quod facias:
tantūmō charitas fraterna non desit. Nul-
lum ergo consiliū melius arbitror: qz si ex-
emplo tuo fratrē docere studeas que opor-
teat et que nō oporteat fieri: prouocans eū
ad meliora: et consulens ei non verbo nec
lingua: sed opere et veritate. An vō vtilius
aut efficacius auxiliū aliquod est: qz vt
ores deuote pro eo: vt non dissimules re-
darguere culpas eius: vt nō modo nullū
ei offendiculum ponas: sed et sollicitus sis
quantū preualet tanqz angelus pacis de
regno dei scandala tollere: et occasiones
scandalorum penitus dimouere. Si talem
te fratri consiliarium et auxiliarium exhi-
bes: reddis ei qd debes: nec habet vnde
causet. Porro si cui forte prelatas es: huic
sine dubio teneris debitor: sollicitudis am-
plioris. Exigit a te et ipse custodiā et disci-
plinā. Custodiā quidē vt possit cauere pec-
catū. disciplinā vō vt qd min' canit: mini-
me maneat impunitū. Qz et si nemini pre-
esse videris: habes tñ sub te cui custodiā
hanc et disciplinā oporteat exhiberi. Dico
autē corpus tuū: qd sine dubio regendū ac-
cepit spiritus tuus: debes ei custodiā: vt
non regnet ī eo peccatū: nec mēbra tua ar-
ma fiant iniquitatis: debes et disciplinā: vt ei
gnos faciat pñe fructus castigatū et subdi-
tum seruituti. Longe tamē grauior et peri-
culosior debito tenentur astricti: qui pro

In aduentu dñi

multis animabus reddituri sunt rationē. Quid ego infelix: quo me vertā? si tantū thesaurū: si preciosum depositum istud qđ sibi christus sanguine proprio preciosū iudicauit cōtingerit negligēt? custodire? Si stillantē in cruce dñi sanguinē collegissem essetq; repositus penes me in vase vitreo qđ et portari sepius oporteret: quid animi habitus? essem in discrimine tāto? Et certe id seruādū accepi: pro quo mercator nō insipies ipsa utiq; sapiētia sanguinē illum dedit. Sed habeo thesaurū istū in vasis fictilibus: et quib? multo plura qđ vitreis videant imminere pericula. Accedit sane ad sollicitudinis cumuli et pōdus timoris: qđ cū et meā et p̄mi p̄sciētia seruare necesse sit: neutra mihi satis ē nota. Ultraq; abp̄sus est: vtraq; imp̄scrutabil: mihi nox est: et nihilominus exigit a me vtriusq; custodia: et clamat: Custos qđ de nocte: custos qđ de nocte? Nō est mihi dicere cū caym. Nūquid custos fr̄is mei sum ego. s; est fateri humiliter cū p̄pha: qđ nisi dñs custodierit ciuitatē: frustravigilat qđ custodit eā. In eo tñ excusabil ego videor: si vt p̄dixi: debitā exhibeo custodiā pariter et disciplinā. N; si priora quoq; q̄tuor nō defuerit: dico autē erga p̄latos reuerentiā et obediētiam: p̄ciliū et auxiliū erga fr̄es: qđ ad iustitiā p̄tinet: nō ipsa tñ sedē inueniet sapiētia. Et fortassis he vident sex columnē q̄s excidit in domo quā edificauit sibi: et septima quoq; querēda est: si forte et eā nobis notā facere ipsa dignet. Quid vō p̄hibet sicut sex in iustitia: septimā quoq; itelligi in iudicio? Neq; enim iustitia sola: sed iustitia ingt et iudiciū p̄paratio sedis tue. Deniq; si p̄latis et eq̄lib? et inferiorib? reddim? qđ oportet: nihil ne accipiet deus? At ei plane retribuere qđ debet nemo potest: qđ tā copiose accumulauerit sup nos misericordiā suā: qđ tā multa deliquerim? ei: qđ tam fragiles et nihili sumus: qđ tā plenus et sufficiens ille sibi et bonorū omnium nostrorū non egens. Eludim tñ dicentē cū: cui incerta et occulta sapiētiae sue reuelauerat: qđ bonorū regis iudicium diligit. Nihil qđ in se est a nobis exigit ampli? tñ iniquitates n̄ras di-

camus: et iustificabit nos gratis: vt gr̄a cōmēdet. Diligit enī animā: qđ in p̄spectu ei? et sine intermissiōe p̄siderat: et sine dissimulatiōe diiudicat semetipsam. Adq; iudicium nō nisi propter nos a nobis exigit: qđ si nosmetipsos iudicauerim? non utiq; iudicabimur. Propterea sapiēs veret: oīa opera sua scrutat: discit: et diiudicat vniuersa. Il honorat quippe veritatē: qđ se et sua oīa in eo statu quo veritas habet et agnoscit: veraciter et humiliter p̄fitef. Audi deniq; manifest? a te iudiciū exigi: post iustitiam. Eū feceritis ingt oīa qđ p̄cepta sunt vobis: dicite serui inutiles sum? Nec plane qđ in homine est digna sedis p̄paratio domino maiestatis: vt et iustitie mandata studeat observare: et semp indignū sese in utilem arbitretur.

De duplici aduentu et pennis de argentiis Sermo quartus.

Ignū est fr̄es. III

vt tota denotiōe dñi celebremus aduentū: delectatitanta p̄solatiōe: stupefacti tāta dignatione: inflāmāti tanta dilectione. Nec vō solū cogitetis cū: qđ venit querē et saluū facere qđ pierat: s; et illū nihilomin? qđ veniet et assumet nos ad seipm. Utinā circa hos duos aduēt? ingi meditatiōe v̄semi ruminātes in cordib? v̄is q̄ntū in priore p̄stiterit: q̄ntū p̄miserit in secundo. Utinā certe dormiatis inter medios cleros. Nec sunt duo brachia sp̄s: int qđ sp̄sa dormiēs aiebat: Lena ei? sub capite meo: et dextera illi? amplexabit me. Nā in sinistra quidē ei? sicut alibi legim? diuitie et gl̄ia: i dextera lōgiturnitas vite. In sinistra ingt ei? diuitie et gl̄ia. Filij adā: gen? auarū et ambitiosū audite. Quid vobis cū terrenis diuitijs et gl̄ia tpali? qđ nec vere nec v̄ie sunt? Aurū et argentū: nōne terra est rubra et alba? quam solus hominū error facit aut magis reputat preciosam? Deniq; si vestra sunt hec: tollite ea vobiscum. Sed homo cum interierit nō sumet omnia: neq; descēdet cū eo gl̄ia ei?. Clere qđ diuitie nō opes sunt: sed virtutes: q̄s secū p̄cia portat: vt

impetuum diues fiat. De gloria quoque dicit apostolus: Gloria nostra hec est: testimonium scientie nostre. Nec est utique vera gloria: quae a spiritu veritatis. Ipse enim spiritus testimonium perhibet spiritui nostro quod filij dei sumus. Gloria vero quam ab invicem accipiunt quae gloria quae a solo deo non querunt vana est: quoniam vana filij hominum. Insuper tu quae mercedes commingas in sacculum portulas: quae thesaurum tuum alieno in ore constituis: ignoras quod archa ista non claudis: nec seras habet. Quanto melius sapiunt quae thesaurum suum ipsi sibi serviant: alijs non committunt. Utrum nunquid semper servabunt? Numquid semper abscondetur? Veniet cum manifesta erunt abscondita cordium. Quae vero fuerit ostentata non comparabit. Hinc est quod veniente domino fatuarum virginum lapides extinguunt: et quod receperunt mercedem suam a domino nesciuntur. Propterea dico vobis charissimi: utile est abscondere magis quam obsequere: siquid habemus boni: sicut et mendici cum elemosinas petunt: non pretiosas vestes ostendunt: sed seminuda membra: aut vlcera si habuerint: ut citius ad misericordiam videatis animus inclinet. Quam regulam publicanus ille servavit: multo melius phariseo: et ideo descendit iustificatus ab illo: id est preiullo. Tempus est fratres: ut iudicium incipiat domo dei. Quis vero finis eorum: qui non obediunt euangelio? Quod iudicium his: qui in hoc iudicio non resurgunt? Quicunque enim iudicari dissimulant eo iudicio quod nunc est: in quo princeps mundi eiecit foras: iudicem expectet vel magis timeat: a quo cum ipso principe suo: foras eiecient et ipsi. Illos autem si perfecte indicamur nunc: securi expectemus salvatorem dominum nostrum Iesum Christum: qui reformabit corpus humilitatis nostre: configuratum corpori claritatis suae. Tunc fulgebunt iusti ita ut videre possint: docti pariter et indocti. Fulgebunt enim sicut sol in regno patris eorum. Erit autem claritas solis septupliciter: id est sicut lux septem diebus. Adveniens enim salvator: reformabit corpus humilitatis nostre: per figuram corpori claritatis suae: si tamen prius fuerit cor reformatum et configuratum humilitati cordis ipsius. Propter quod et dicebat: Discite a me quoniam mitis sum et humilis corde. Consi-

dera sane in his verbis: quoniam humilitas duplex est: altera cognitionis: altera affectionis quae hic dicitur cordis. Priore cognoscimus quod nihil sumus: et hanc discimus a nobis ipsis et ab infirmitate propria: posteriore calcamus gloriam mundi: et hanc ab illo discimus quod exinanivit semetipsum formam servi accipiens: qui etiam quesitus in regem fugit: quesitus ad tantam probam et ignominiosum supplicium crucis: sponte obtulit semetipsum. Sint ergo si dormire volumus inter medios clericos: id est duos adveniens pene nostre deargetate: ut illam scilicet virtutum formam teneamus quam et verbo et exemplo commendavit Christus prius in carne. In argeto siquidem non incongrue intelligitur humanitas eius: sicut in auro divinitas. Omnis itaque virtus nostra tam longe est a virtute vera: quam longe est ab ea forma: et ois penam nostram ad nihilum valet: si non fuerit deargetata. Magna quaedam pena est paupertatis: quam cito volat in regnum celorum. Nam in alijs virtutibus quae sequuntur: promissio futuro tempore indicat: paupertati non tam promittitur quod datur. Cuius et prius tempore enuntiatio est: quoniam ipso est regnum celorum: cum in ceteris dicatur: hereditabunt: commolabuntur et similia. Videmus autem pauperes aliquos: qui si veram haberent paupertatem non adeo pusillanimes inveniunt et tristes utpote reges et reges celi. Sed hi sunt qui pauperes esse volunt: eo tamen pacto: ut nihil eis desit: et sic diligunt paupertatem: ut nullam inopiam patiantur. Sunt et alij mites: sed quodcumque nihil dicit et agit: nisi per eorum arbitrio. Stabit autem quod longe sint a vera mansuetudine: si lenis oratio occasio. Nec mansuetudo quod hereditabitur: quae ante hereditatem deficit. Alios quoque lugentes video: sed si de corde procederet ille lachryme: non tam facile illico soluerentur in risum. Tunc autem cum abundantius ociosa et scurrilia verba profliant quam prius lachryme sed lachrymas: huiusmodi de his esse non arbitror quibus consolatio divina promittitur: quoniam quod post illas tam facile consolatio tam vilis admittitur. Alij tam vehementer contra aliorum delicta zelant: ut videri possent esurire et sitire iusticiam si esset apud eos: de suis quoque peccatis idem iudicium: sed nunc pondus et potius utriusque abhominatio est apud

deū. Nā p̄tra alios tā imprudēter q̄ inia-
niter estuat: seip̄os q̄ in sp̄iēter inutiliter
palpāt. Sunt alij misericordes de his que
ad ip̄os non pertinent: qui scandalizan-
tur q̄ non datur omnibus abundāter: sic
tamen vt ip̄i nec in modico quidem gra-
uētur. Qui si misericordes essent: de suo
facere deberent misericordiam si non pos-
sunt de terrena substantia: de volūtate bo-
na darent his: qui contra eos forte pecca-
re videntur indulgentiam: darent dul-
ce signum verbum bonū q̄d est super
datum optimum: vt eorum mentes ad pe-
nitentiā prouocarent. Deniq; et his et om-
nibus quos in peccato esse cognoscerent:
compassionem impenderent et orationem.
Alioq; misericordia illoz ē: et misericordi-
am cōsequēt nullā. Item sunt q̄ peccata
sua sic p̄sentent: vt videri possent ex deside-
rio mūdādi cordis id agere: omnia enim i
p̄fessione lauantur: nisi q̄ ea que ip̄i spon-
te dicūt alijs: ab alijs patiēter audire non
possunt. Qui si vere mūdari desiderarent
vt vident: non irritarent sed haberent ei
gratiā: q̄ suas illius maculas demonstraret.
Sūt et alij q̄ si viderūt quēpiā vel leuiter
scandalizātū: valde solliciti sunt quō eum
in pacem reducere possint: et viderentur
pacifici nisi q̄ eoz cōmotio si forte quicq;
p̄tra eos factū dictūne videbitur tardius
vniuersis poterit difficiliusq; sedari. Qui
nimis si vere pacē diligeret: aut dubium
qn eā quererēt sibi ip̄is. Deargentemur
igit pēnas nostras in xpi p̄uersatiōe: sicut
et martyres sancti lauerunt stolas suas in
eius passione. Imitemur quoad possum⁹
eum: qui sic d̄scit paupertatez vt q̄uis i
manu eius essent fines terre: tamē nō ha-
buit vbi caput reclinaret: ita vt discipulos
adherētes ei: legamus fame cōpulsos: ip̄i
cas manibus p̄fricasse ep̄ū sata transirent
quiq; tanq̄ om̄s ad occisiōē ductus ē: si-
cut agnus corā tondēte se obmutuit: et nō
apuit os suū: quē et sup̄ lazari et sup̄ ciuita-
tē flemisse: et in oratiōib⁹ p̄noctasse legim⁹:
risisse vō aut iocasse nūq̄: qui sic esurunt
iusticiā: vt eū p̄p̄ia nō haberet tantam p̄

peccatis nostris a seip̄o exegerit satisfacti-
onē: vnde in cruce nihil aliud q̄ iusticiāz
sitiebat: q̄ p̄ inimicis mori nō dubitauit: et
orauit p̄ crucifixoribus suis: q̄ peccati nō
fecit et ip̄osita sibi ab alijs patiēter audiuit
qui p̄ recōciliandis sibi peccatoribus tan-
ta sustinuit.

De aduentu medio et triplici inno-
uatione. Sermo quintus.

Primus nup

his q̄ de argētauerūt pennas
suas dormiendū inter medi-
os cleros: duos significātes
aduētus: sed vbi sit dormiendū nō dixi-
mus. Tertius enim quidā aduētus ē me-
dius inter illos: in quo delectabiliter dor-
miūt qui eū norūt. Illi enim duo manife-
sti sunt: sed nō iste. In p̄ore quidem in ter-
ris visus et cū hoībus conuersatus ē: q̄ si
eū ip̄e testat⁹: et viderunt et oderūt. In po-
steriore vero videbit omnis caro salutare
dei nostri: et videbunt in quē trāsfixerunt
et sedius occultus ē: i quo soli eū in seip̄is
vidēt electi: et salue fient anime eoz. In p̄-
mo enim venit in carne et in infirmitate: i
hoc medio in sp̄ū et virtute: in vltimo i glo-
ria et maiestate. Per virtutē enim puenit
ad gloriā: q̄ dñs virtutūz ip̄e ē rex glorie:
Et itē alibi ait idē p̄pheta: vt vidēre virtu-
tē tuā et gloriā tuā. Aduentus siquidē iste
medius: via quedā ē: p̄ quā a p̄mo veniat
ad vltimū. In p̄mo fuit xps redēptio n̄ra
in vltimo apparebit vita nostra: in isto vt
dormiamus inter medios cleros: requies-
et et p̄solatio nostra. Sed ne cui forte inuen-
ticia videant⁹ que de hoc aduentu medio
dicimus: ip̄m audite. Si quis diligit me i-
quit: sermonē meū seruabit: et pater meus
diliget eū: et ad eū veniemus. Sed quid ē
si quis diligit me sermonē meū seruabit?
Legim⁹ enim alibi: Qui timet deū faciet
bona. sed plus aliquid dictū audio vlt̄ sen-
tio de diligente: quia sermones seruabit.
Ubi ergo seruandi sunt? Nō aud dubiū qn
in corde: sicut ait p̄pheta: In corde meo
abscondi eloquia tua: vt non peccem tibi.

Sed quomodo seruandi? An sufficit sola eos seruare memoria? At vero sic seruanti dicit apostolus: qm̄ scientia inflat. Deniq; et memoriam facile delet obliuio. Sic serua sermonem dei quomodo melius seruare potes cibū corporis tui. Nā et ille panis viuus ē: et cibus mentis. Nā si terre-nus dum in archa ē: potest a fure tolli: potest a muri corodi: potest vetustate corūpi. Ubi vō comederis illū? quid horum times? hoc modo custodi verbū dei. Beati enim qui custodiunt illud. Ergo trahit in viscera quedā anime tue: transeat in affectiones tuas et in mores tuos. Comede bonum: et delectabitur in crassitudine anime tue. Ne obliuiscaris comedere panem tuū ne exarescat cor tuum: sed adipe et pinguedine repleatur anima tua. Si sic verbum dei seruaueris: haud dubiū quin ab eo serueris. Veniet enim ad te filius cum patre: veniet ppheta magnus qui renouabit hierusalem: et ille noua faciet oīa. Hoc enim facit hic aduentus: vt sicut portauimus imaginem terreni: sic et portemus et imaginem celestis. Sicut fuit vetus adas per totū hominem effusus: et totum occupauit: ita modo totum obtineat xps: q totum creauit: totum redemit: totum et glorificabit: quiq; totum hominem saluum facit in sabbato. Erat in nobis aliquādo vetus homo: preuaricator: ille erat in nobis: tamen manu qm̄ in ore et in corde. In manu dupliciter: per facinus et flagitium in ore similiter: per arrogantiam et detractionē: in corde quoq; per desideria carnis: et desideria glorie temporalis. Nunc autē si qua noua creatura in xpo: vetera transferūt: et contra facinus: in manu innocentia: contra flagitium continentia est: in ore contra arrogantiam verbum confessionis: cōtra detractionem verbum edificationis: vt recedant vetera de ore nostro: in corde vero: cōtra carnis desideria charitas: humilitas contra gloriam temporalem. Et vide si non in his tribus christum dei verbum recipiant singuli electorum: quibus dictū est: pone me signaculum super brachium

tuum: signaculum super cor tuum. Et alibi: Prope est verbum in ore tuo: et in corde ino.

De tertio aduentu et carnis resurrectione. Sermo sextus.

Olo vos frēs: VI

non ignorare tempus visitationis nostre: sed ne illud quidem quid hoc tempore visitetur in nobis. Animabus enim hoc tempus est non corporibus assignatum: q videlicet longe dignior anima corpore: priorem sibi sollicitudinem naturali vendicetur dignitate. Sed et prior reparanda est: quam constat corruisse priorem. Anima siquidem corrupta in culpam: fecit vt corpus quoq; corrumperetur in penam. Deniq; si chasti membra volumus inueniri: sequendum nobis est sine dubio caput nostrum: vt videlicet prima reparandarum sit sollicitudo animarum: pro quibus ipse iam venit: et quarum prius mederi studuit corruptioni. Corporis vero curam illi magis tempore reseruamus: et differamus in illum diem quo reformandi gratia corporis est venturus: sicut meminit apostolus dicens: Saluatorem expectamus dominum nostrum iesum christum: qui reformabit corpus humilitatis nostre: configuratum corpori claritatis sue. In priori siquidem aduentu: tanq; prece vel magis vere prece ipsius iohannes baptista clamat: Ecce inquit agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Non dicit morbos corporis non molestias carnis: sed peccatum quod est morbus anime et corruptio mentis. Ecce qui tollit peccatum mundi. Unde? Utq; a manu: ab oculo: a collo: deum etiam a carne ipsa cui altius infixus est. Tollit peccatum a manibus commissas peccata delens: tollit ab oculo purgans cordis intentionem: a collo violentam remouens dñationē sicut scriptum est: Sceptrū exactoris eius superasti in die iudicij. Itēq; Lōputrescet iugum a facie olei. Et aplis loquitur dicens: Ut non

regnet peccatus in vestro mortali corpore
Siquidem alio in loco ait idem aposto-
lus: Scio inquit qd non est in me bonum:
hoc est in carne mea. Et alibi: Infelix ego
homo: quis me liberabit de corpore mor-
tis huius? Sciebat nimirum non prius li-
berandus se esse a pessima illa radice que
carni infixata est a lege peccati qd est in mem-
bris nostris donec ab ipso corpore solueretur.
Unde et cupiebat dissolui et esse cum
christo: sciens qd pctm sepans inter nos et
deum penitus auferri nō poterit donec li-
beremur a corpore. Audistis de quodam
quē dñs curauit a demonio qm collidens
et multū discerpēs eum demō exiit ab eo.
Ita dico vobis genus illud pcti quod to-
tiens et turbat nos: cupiscencias loquor
et desideria mala: repm qdem debet et pōt
p grām dei vt nō regnet in nobis: nec de-
mus membra nra arma iniquitatis pctō:
et sic nulla damnatio est his q sunt in chri-
sto iesu: sed nō eijcit nisi in morte qm sic di-
scerpimur vt aia nostra separet a corpore.
Habetes ad qd venerit christus et cui inten-
dere debeat xpan. Propterea noli o cor-
pus: noli pēpere tpa. Notes enī aie impe-
dire salutē: tuam ipsius opari non potes.
Omnia tps habet. Patere vt nūc aia p se
laboret: magis aut etiā collabora ei: qm si
cōpateris et cōregnabis. Quantū eius im-
pedis repationē tñ impedis tuam: qd ni-
mirum repari ante nō poteris: donec suā
in ea de^o imaginē videat reformatā. Illo-
bilē hospitē habes o caro: nobilē valde: et
tota salus tua pendet de eius salute. Da
honorē hospiti tāto. Tu qdē habitas i re-
gione tua: aia vero pegrina et exul apud
te est hospita. Quēso te qs rusticus si for-
te nobilis et prepotens qspiam apud eum
voluerit hospitari: non libenter in angulo
domus sue aut sub gradib⁹ suis vl' in ipis
cineribus accubabit: cedens hospiti suo
locum sicut dignū est potiorē. Et tu ergo
fac similē: Inurias vl' molestias tuas ne
reputaueris: tñ vt hospes tuus honorifi-
ce possit apud te demorari. Ille donō tibi ē:
vt p eo interī te exhibeas in honorē. Al-
t ne forte despicias aut parnipēdas hospitē

tuli p eo qd pegrinus tibi videt et aduēna
diligenter attēde quid tibi hospitis hui⁹
pntia largiat. Ipse enī est q tribuit oculis
visum: auditum auribus prestat: ipse qui
lingue vocem: palato gustum: motum mē-
bris omnibus subministrat. Siquid in te
siquid sensus siqd in te decoris est: huius
hospitis beneficium recognosce. Deniqz
discessus eius pbat quid pſentia cōfere-
bat. Propterea enī aia discedente lingua
silebit: oculi nil videbunt: obsurdescēt au-
res: corp⁹ oē rigebit: facies expalescet. In
breui quoqz totūz cadaver putrefcet et pu-
tridum fiet: et decor oīs in sanie cōuertet.
Ut quid ergo p temporali qualibet dele-
ctatione et tristis et ledis hospitem istum:
quē nec sentire quidem villo modo pote-
ras nisi p ipsum? Adhuc si tñ tibi cōfert
exul et inimicitiarum causā a facie dñi sui
eiectus: quātūz tibi prestat recōciliatū?
Noli o corpus noli impedire reconciliati-
onē illā: grādus tibi exinde gloria pparat.
Patienteer immo et libenter temetipsum
expone ad omnia: nihil dissimilesqz huic
videatur reconciliationi posse prodesse.
Dic hospiti tuo: quia recordabitur dñs
tuus et restituet te in gradum pristinum: et
tu memento mei. Omnino enim memor
eris tui in bonū si bene serueris ei: et cuz
peruenerit ad dominū suum suggeret ei
de te et loquetur bonum pro bono hospite
dicens: Cum in vltionem culpe sue exula-
ret seruus tuus: pauper quidā apud quēz
hospitatus sum fecit mecum misericordiā
et vtinam retribuatur pro me domin⁹ meus.
Primo siquidem omnia sua: dehinc etiā
semetipsum exposuit vtilitatibus meis nō
parcens sibi ppter me: in ieiunijs multis:
in laboribus frequenter: in vigilijs supra
modum: in fame et siti: etiam in frigore et
nuditate. Quid igitur? Profecto non mē-
titur scriptura que dicit: Voluntatem ti-
mentium se faciet: et deprecationem eorū
exaudiet. O si forte gustare dulcedinē hāc
si forte gloriā istam valeas estimare. Ad-
ra enim dicturus sum: sed tamen vera et
oīo idubitata fidelib⁹. Ipse dñs sabbaoth
dñs virtutum et rex glie: ipse descēdet ad

reformāda corpora nostra ⁊ pfigurāda cor-
porū claritatis sue. Quāta erit illa glia: q̄
ineffabilis exultatio: q̄ creator vniuersi-
tatis: q̄ pro aīab⁹ iustificādis humil⁹ ante
venerat ⁊ occult⁹: pro te glorificāda o mi-
sera caro sublimis veniet ⁊ manifestus: nō
iam in infirmitate: sed in glia ⁊ maiestate
sua. Quis cogitabit diē aduēt⁹ illius: q̄
descēdet cū plenitudine luminis: pcur-
rētib⁹ angelis ⁊ tūbe p̄cētū exercitib⁹ de
pulvere corpus inops: ⁊ rapiētibus illud
obuiā christo in aera. Quousq; igit⁹ caro
misera: insipiens: ceca demēs: ⁊ proflis in-
sana caro trāsitorias ⁊ caducas querit cō-
solationes imo desolationes: si forte cōtin-
gat repelli ⁊ indignā iudicari hac gloria.
magis autē nihilomin⁹ ineffabili in eter-
nū ex cruciari pena. Non sic obsecro frēs
mei nō sic: quinimo delectē in huiusmo-
di meditationib⁹ aīa nostra: quin etiā ca-
ro nostra requiescat in spē saluatorē expe-
ctans dñm iesum christū: q̄ reformabit il-
lam pfiguratā corpori suo. Si enī ait pro-
pheta: Situit in te aīa mea: q̄ multiplicif
tibi caro mea. Desiderabat siquidem aīa
prophetalis aduentū priorē: quo se noue-
rat redimendā: sed multo ampli⁹ caro de-
siderabat aduentū posteriorē ⁊ glorifica-
tionē suam. Tūc enī implebunt⁹ desideria
nostra: ⁊ plena erit maiestate dñi oīs terra
Ad quā gloriā: ad quā beatitudinē: ad
quā deniq; pacē: q̄ eruperat oēm sensum:
ipse nos sua misericordia perducatur: nec cō-
fundat nos ab expectatione nostra salua-
tor: quē expectamus iesus christus dñs no-
ster: q̄ est sup oīa deus bñdictus in secula.

VII

De triplici vtilitate aduentus do-
mini. Sermo septimus.

Ideote cele-
briam⁹ aduētū dñi: id facim⁹
qđ oportet. Siq̄des non mō
ad nos: sed ⁊ propter nos venit: q̄ bonorū
nostrorū nō eget. Uerū nostre quidē indi-
gētie quātitate manifestus ipsa dignatio
nis eius indicat magnitudo. Nec mō peri-
culū egritudinis ex ipso precio medicami-
nis innotescit: sed inualitudinū numerus

ex multitudine remediorū. Ut quid enī di-
uisiones gratiarū sunt: si nō videt⁹ necessi-
tati vlla diuersitas. Et quidē difficile est
vniuersas vno sermōe psequi indigēti-
as q̄s experimur: sed occurrūt mihi interim
tres cōmunes oīb⁹: ⁊ quodāmodo princi-
pales. Ille enī reperit in nobis: qui nō
interim ⁊ p̄siliū ⁊ auxiliū ⁊ p̄sidij indiguus
videat⁹. Ille enī generalis est humano ge-
neri miseria triplex: ⁊ quotquot degimus
in regiōe vmbre mortis: i infirmitate cor-
poris: in loco tētationis: si diligēter aduer-
timus: triplici hoc incōmodo miserabilē
laboram⁹. Illā ⁊ faciles sum⁹ ad seducēdū
et debiles ad operandū: ⁊ fragiles ad resi-
stendū. Si discernere volum⁹ inter bonū
et malū: decipimur: si tētam⁹ facere bonū
deficim⁹: si conamur resistere malo deici-
mur ⁊ supamur. Necēssarius p̄inde salua-
toris aduētus: necessaria sic preoccupatis
hoīb⁹ p̄ntia christi. Atq; vtinā sic veniat:
vt copiosissima dignatione sua ⁊ in nobis
p̄ fidē habitās illuminet cecitatē nostrā:
⁊ nobiscū manēs adiuvet infirmitatē no-
strā: ⁊ pro nobis stans fragilitatē nostram
p̄teget ⁊ propugnet. Si enī ille in nobis:
quis iam decipiat nos. Si ille nobiscū:
quid de cetero nō possum⁹ in eo q̄ p̄stat
nos. Si ille pro nobis: quis p̄tra nos. Si
dehis p̄siliarius est: qui neq; falli oīno nec
fallere queat. Fortis auxiliarius: q̄ nō las-
cescat. Patron⁹ efficax: q̄ ⁊ ipsum sathanā
sub pedib⁹ nostris velociter p̄terat: ⁊ oīa
eius machinamēta p̄fringat. Ille enī ipse
est dei sapiētia: cui semper in promptu sit
instruere ignorātes: ipse dei virtus: cui fa-
cile sit ⁊ deficientes reficere ⁊ eripere peri-
clitātes. Ad hūc ergo tantū eruditore frā-
tres mei in omni deliberatione curram⁹:
hūc tā strēnuū adiutorē in omni opatiōe
inuocem⁹: hūc tā fido propugnatorē in oī
colluctatione cōmittamus aīas nostras: q̄
ad hoc ipsum venit in mundū: vt habitās
in hoīb⁹: cū hoīb⁹: pro hoīb⁹ ⁊ tenebras
n̄ras illuminaret: ⁊ labores lenaret ⁊ peri-
cula propulsaret.

In vigilia sancti Andree aposto-
li Sermo vnicus.

VIII

Sanctorum festa

Scipua patris auctoritas sapiens votum preueniēda ieiunij. Utilis plane et non ad insipientiam nobis: si fuerit quod aduertat. Adultera siquidem quod die peracta pertrahimur: et in multis offendimus oēs: nec tutum omnino est celebrandas suscipere festiuitates sacras matricis easque maxime sunt: nisi prius abstinentie purificatione premissa: quo et digniores et capaciores inueniamur spiritualium gaudiorum. Sic enim iustus in principio sermonis accusator est suus: nec nisi a propria reprehensione laudes incipit alienas. Quod et si iustus trepidat sollicitus preuenire ei quod ipsas quoque parat est iustitias indicare: quod agimus nos quoque nisi interim iudicata fuerint et tecta peccata: timēdum valde est ne forte manifesta inueniantur peccata ad iudicium. Si nec iustus sine modestia et verecundia quadam ad sanctorum presumit accedere laudes: quanto magis peccator: in cuius ore non est laus speciosa timeat semper necesse est vocē illā: quare tu enarras iustitias meas: sine illā: Timece quod huc intrastris non habēs vestē nuptialē. Vbi proinde quod stolam suam dico autem gloriam conscientie solliciti sunt omnes tempore seruare immaculatam: semper splendēdā exhibē. Sed quia pauci sunt qui sic custodia seruēt cor: sicut pauciores autem si tamen vel pauciores qui in omni sanctimonia seruēt illud: necesse est frequenter abstinentiam maculas diluere subintrantes: precipue cum precipua quilibet sollemnitas aduenerit celebranda. Non modo tamen prepatio est ad proximam celebratē observatio promissa ieiunij: est et admonitio quod eruditioque non parua. Discimus ex hoc ipso quoniam vera sit via festiuitatis eterne. Quid est enim quod ieiunij sollemnia peruenimus nisi quod per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei? Indignum quippe sollemnē letitia est: quod statuta vigilie abstinentiam non obseruat. Plane inquit si reuocis afflictionem animarum tuarum in vigiliis indignum ire ceteris requie et exultatione festiua. Est autem vniuersum penitentię tempus vigilia quod sollemnitas magne et eterne sabbatissimi quę peristolamur. Ne causaaberis vigilia longiorē: si

eternitate festiuitatis attēdas. Licet enim habere preparationem soleat solēma diuina diurnam: illa cū eterna sit nō exigit tñ eterna. Sed q̄ nos rapit iocūdiō: illi memoria felicitatis. Ille doc enī noīe ⁊ septi for te ⁊ digni noīat illa festiuitas. Rededū nobis certe ad id qd p̄ manibus est. Ille dierni itaq̄ ieiunij ⁊ ei quā p̄stolamur solēnitatis ⁊ letitie cā est passio bti andree apli. Dignū est enī et si pēdere cum eo nō possum: vt cū eo vel ieiunem. Illā ⁊ ipm cū biduo pēderet in cruce etiam ieiunasse qs dubitet. Inueniamur q̄ vel in exigo cōicātes passioni ei? et si nō sil affixi patibulo: siml afflicti ieiunio: vt miserante deo etiā corone participes sim? sim? ⁊ in p̄nti q̄ spūaliū cōsortes gaudiō. Quō enī nō exultem? memoria triūphi ei? quē ⁊ ipa sui p̄ntia supplicij tā vehemētē nouimus exultasse? Aut non erit festiua solēnitas vbi ⁊ crux ipsa plena est gaudiō? Siquidē ⁊ festiū solē? noīare qd lectū est: ⁊ crux a cruciatu vtiq̄ dicit: aut certe cruciat? a cruce. Quāta p̄inde exultatiōe vniuersē terre celebrādū est tāte nouitatis miraculū: tā magnificū opus diuine virtutis? Andreas hō erat filis nobis passibil? ⁊ tā vehemētī ardore spūs sitiebat crucē: tā inaudito a seculi gaudiō tripudiabat: cū paratum sibi emm? patibulū p̄sperisset. O crux inqt diu desiderata: ⁊ iam p̄cupiscētī aīo p̄pata. Secur? ⁊ gaudēs venio ad te: ita vt tu exultās suscipias me. Tūdetis q̄ nō se capit p̄ magnitudie gaudiij. Ita inqt vt tu exultās. Ergo ne tāta est exultatiō vt exultet ⁊ ipsa crux: nec leti quicquā hēat: s̄ totū letitie sit? Aut qd mun? p̄tra p̄sueti dīnē supra rationē vltra naturā crucifixū exultare q̄ crucē? Illi sensum letitie natura negant: huic siqd p̄uale gaudiū omne terminat in geritq̄ dolore. Amator ait tuus semper fui: ⁊ desideravi te amplecti. Frēs ignis vibrās est: non lingua loquēs: et si lingua: certe ignea est. Carbones sunt ignis illi: quē de excelsū chāstus miserat in ossib? ei. Atq̄ vtnā desolatorij nobis sint: p̄sumētes ⁊ exurētes qcqd in nobis ē carnal affectiōis. Quales enī scintille sūt

iste quāto interiori in cēdio micat. Plane bte andrea granū synapis est fides tua q̄tā in speratū vbi tericepit cepit ex se pro ferre ferrore. Quid si paulo amplius tere ret. Quis ferrore illū animū? q̄s vba illa sustinē posset audit. Dū enī min⁹ min⁹ ref egeas: adhuc granū synapis videbat despiciabile. Integri erat: nesciebam⁹ qd intus lateret. Dñs inq̄t me misit ad istam puiciā: in q̄ nō parū ei pplin acquiui. Accedat cōminatōis pistillū: lōge tā ampli⁹ sapiet: p̄statiūsq̄ loquet. Errandū eū pu tat egeas crucis supplicii minitās: s; nō ita. Accedit magis in vbo hoc: z libere clamat. Ego si patibuli crucis expauescerē: crucis gloriā nō p̄dicare. At vbi signū sibi paratū intui⁹ est: ex h̄ iam plane tōt⁹ igno scens applaudebat z blādiebat illi amate sue officiosissime salutabat: deuotissime suspiciebat: magnifice extollebat eā: z ipsi⁹ p̄conia gliabat clamās magis affectiōe q̄ voce. Salue crux: q̄ decorē z pulchritudinē de m̄bris dñicis accepisti. Salue crux: q̄ in corpore christi dedicata es: z in membris ei⁹ tanq̄s margaritis ornata. Aderto p̄inde amatorē crucis venerant q̄cūq̄ sūt serui crucis: s; ab his certe ampliorē iure deuotionē exigit: q̄ specialī⁹ p̄posuerūt tollere crucē suā. Vobis h̄ z de vobis dico frēs mei: q̄ nō surda aure audistis euāgelicā illā tubā: Qui nō baiulat crucē suā et sequit me: nō potest meus esse discipulus. Parati estote totam animi diligētiā huic adhibē solēnitati: z corde magno celebrare eā: q̄ magn⁹ oīno p̄solatiōis parit z exhortatiōis thesaur⁹ vobis reposit⁹ ē in ea si fuerit qui fodiat z perscrutetur.

In natali eiusdem de mundis p̄scibus Sermo nonus.

IX

Celebrātes ho-

die gliosum bti andree triū. p̄bū: in v̄bis gr̄e q̄ p̄cedebāt de ore ei⁹ exultauim⁹ z delectati sum⁹. Neq̄ enī locus poterat eē tristitie: vbi tā vehemēter letabatur ipse. Ne mox nobis cōpassus est sic patiēti: nemo ausus est plāgē exultantē. Alioq̄n z nobis

ipse nō incōgrue dicē poterat: qd saluator crucē baiulās sequentib⁹ se z lugētib⁹ ait: Filie hierusalē nolite flere sup me: sed sup vos ipsas flete. Deniq̄ cū duceret beatus andreas ad crucē: p̄p̄s qui sanctū z iustū dolebat: inuiste damari. p̄hibē voluit ne p̄miret. s; magis ipse instatissima p̄ce p̄hibuit eos ne nō coronaret: imo ne nō pateret. Desiderabat siquidē dissolui z esse cū christo: s; i cruce quā semp amauerat. Desiderabat in regnū intrare: s; p̄ patibuli. Quid enī dicit ille amatefue. Der te inquit me recipiat: q̄ p te me redemit. Ergo si diligim⁹ eū cōgaudeam⁹ ei⁹ nō solū quia coronat⁹: s; z quia crucifixus: quia desiderū aie ei⁹ tribuitei dñs: z posuit in capite ei⁹ coronā de lapide p̄cioso. Cū tñ dū gratulam⁹ ei q̄ diu desiderate crucis frui mereat amplexu: mirū valde est si nō ipm ei⁹ miramur gaudiū cui gratulamur. Dū enī noctis hui⁹ vigilias celebrātes i v̄bis tāte exultatiōis cātādo delectaremur: putasne fuit in nobis q̄ secū cogitaret z dicēt qd sibi volunt hec: aut vnde tā noua letitia. Certe z crux p̄ciosa est: z crux amari potest: z crux habet exultationem. Ita est frēs mei. Si fuerit q̄ colligat: semp lignū crucis vitā germinat: fructificat iocū dita te: oleū letitiē stillat: balsamū sudat charismatum spūaliū. Nō est siluestris arbor: lignū vite est cōprehēdentib⁹ eā: arbor: fructifera: arbor salutifera. Alioquin quō dominecā occuparet terrā? Illā dico preciosissimā glebā: cui clauorū est infixā radibus. Si nō esset hec preciosior cunctis: fructuosior vniuersis: nunq̄ in illo plantaretur horto: nec illā p̄mitteret vineam occupare. Deniq̄ qd mirū si cruci suauitatē dedit q̄ dedit z igni. Aut quō crux videat insipidā: vbi dulce sapit z flāma. Quid enī sapiebat laurētiō ignis ille cum rideret carmifices: iudicē subfānaret. Quid nos ad ista dicemus frēs. Cur nō sapit etiā nobis que pro christo est tribulatio. Cur nō gustamus z nos manna illud absconditum. Sic enī victus eēt omnino diabolus: nec haberet penit⁹ qd afferret. Sufficeret nobis hoc vni aduersus duplicē malitiā in

mici. Habet quippe nequissimus ille laqueos: habet et iacula: utpote callidissim⁹ venator: hominū soli sitiēs sanguinē animari. Alios telis appetit malitiose cuiuslibet suggestionis: et in eis vulnerat multos quorū tenuis est patiētia. Alios voluptatib⁹ irretire laborat: et in his certe concludit multitudinē copiosam corū q in terra repunt: aut volitant iuxta eā. Sit ergo gaudiū in tribulatione: et iam non habet malign⁹ unde illiciat: nō habet unde deiciat. Liberati sumus de laqueo venantiū pariter et a verbo aspero. Nihil enī proficiet inimicus in eo quem crux christi delectat: si carnalē suggererit delectationē: et filius iniquitatis nō apponet nocere ei: si ad exasperandū animū eius quālibet immittere tētauerit amaritudinē. Nō curat delectas qui ieiunio pascit: multo min⁹ murmurare potest pro eo in quo etiā delectat. Plane altissimū posuit refugiū suū: quo nec muscipula inimici timēda sit nec sagitta. Immo vō mundus piscis est: squamas pariter et pēnulas habēs. Porro sicut frustra iacitur rete ante oculos pennatorū: sic frustra iacit telum in squamas loicatorū. Quisimodi siquidē pisces mūdōs esse legalis sanctio indicat: q et pennis leuant: et ptegun^t squamis: siue illi i mari sint: siue in flumine: siue in stagno. Habet enī etia³ mare hoc magnū et spaciosū pisces mūdōs: dñica dignos mensa: quia et ex his q in seculi latitudine habitu actūq³ vñant reliquit sibi multa milia quos aplica sagena trahit: ut cū educta fuerit segregent^r a malis. Ubi sane sedebit et hic noster piscator hominū: qui totā nūc post se achaiam trahit. Habet et flumen pisces mūdōs: quicūq³ inter dispensatores fideles inueniunt. Fluvius quippe est p̄dicatoz ordo nō pmanēs in eodē loco: sed extēdēs se et currēs ut diuersas irriget terras. Sunt et in stagnis mundi pisces: q in claustris seruiunt deo in spū et in veritate. Ad merito sane stagnis monasteria cōparant^r: vbi quodāmodo incarcerationi pisces euagādi non habent libertatē: ut parati sint semper ad epulas spūales: dicētes singuli itra seipos

Quā veniet q me deferat? Lūctis diebus quibus nūc milito: expecto donec veniat imutatio mea. Porro ut de lege supra me minimus siue in mari siue in flumine siue in stagno illi mūdī sunt pisces: q squamas et pēnulas habēt. Sunt autē squamemulter: sed vna ex eis quodāmodo lorica ptegitur: quia vna est patiētie virtus: licet singulis tribulatiōib⁹ exhibere singulas videamur. Iam vō sicut squamas ad patientiā sic pēnulas quoq³ ad hilaritatē arbitror nō incōgrue posse referri. Hilaritas quippe leuat et subleuat: ut saltus quosdā in altū dare videat quisquis exhilarat. Sane ut duas habeam⁹ pēnas: duplex nobis hilaritas querēda est. Et forte propterea docet Apl^s: ille enī vere pēnas habebat: qui bus et in tertii vsq³ celū raptus est: et volauit etiā in paradysum: nō solum gloriari in spe: sed et gloriari in tribulationib⁹. Porro sus sublime volat quisq³ ille est quē nō mō expectatio futuroz bonoz sed etiā p̄sentii quorūlibet maloz exhibitio ipsa delectat: ita ut in ea etiā gloriē. Talē certe inuenim⁹ hūc beatū apostolū: talē miramur talē merito predicam⁹. Unde et triplicet p̄siderare gradū: incipiētū: p̄ficiētū: p̄fectoz. Initii sapiētie timor dñi: mediū spes: charitas plenitudo. Deniq³ Apostolū audi: quia plenitudo legis est charitas. Qui initiat a timore: crucē christi sustinet patiēter. Qui p̄ficit in spe: portat libētē. Qui p̄sumat in charitate: amplectit^r iam ardentē. Solus iste est q dicē possit: quia amator tuus semp fui: et desideram amplecti te. Longe est ab eo vox ista qui sustinet quidē: sed optaret oīno si posset nō venisse in horā hāc. Deniq³ si nō videor temerarius: longe est ab ea voce: pater si fieri potest trāseat a me calix iste. Quid enī? Eerte sup asellū ascēderat: ut ne hic quidē hostibus relinquere. Agnosco plane in duce bellī pusillanimoz trepidationē: cognosco egroti vocē in medico. agnosco infirmatā gallinā cū pullis: p̄sideo charitatē. stupeo miserationē: expauesco dignationē. Misericors dñs nō beati andree robustū sibi suscepit affectū: quia nō est sanis opus

medicus: sed male habentibus. Si quem forte dignatio scandalizat: plane meretur audire: In oculus tuus nequā est: qz ego bonus sum? Illic enī odor vite in mortē est. Quid magnum fuerat dñe iesu si accedente hora propter quam veneras intrepidus stares: tanqz q potestate habebas ponendi animā tuā: z nemo tollebat eā a te? Aut nō lōge gloriosius fuit quando quidē totū propter nos agebas: vt nō solū passio corporis: sed etiā affectio cordis pro nobis faceret: z quos uiuificabat mors tua: tua nihilomin⁹ z trepidatio robustos: z mestitia letos: z tedium alacres. z turbatio quietos faciat: z desolatio consolatos? Lego quidē in lazari resurrectione: qz infremuit spū z turbauit seipsū. Sed esto interim qz se ipse turbauit: nō conditionis necessitate: sed sine beneplacito voluntatis. Illic autē aliquid iam amplius audio. Usqz adeo si quidem preualuit ea q fortis est vt mors dilectio: vt ebullit dei angelus confortauerit. Quis? Quē? Euāgelistā audi: Apparuit inqz angelus pfortās eū. Quē eū? Plane eum cui nascituro clausus patuit virginis uterus: cuius nutu in vinū aq mutata est: cuius tactu lepra fugata est: sub cuius plātis solidū stetit mare: ad cuius vocē mortui surrexerunt. Deniqz eū q portat oīa verbo virtutis sue: p quē facta sunt oīa: p quē vniuersa subsistūt: etiam angelus ipse. Et quid dicā quē eū? Adinus enī morarer si nō penitus eēt indicibilis. Cōfortās ergo eū: cuius ne ipse quidē pfortator suus capere poterat maiestatem. Rogo te angele quē pfortaris? An ignorabas quis eēt ad quē pfortandū veniebas? Erte pfortator ē: certe paracit⁹ ē. Alioquin nō diceret aliū paracitū a pze mittēdū aplis: si nō esset et ipse pacit⁹. Deniqz agnosco z in hoc ipso paracitū maximū agnosco paracitū benignissimū: q prope sit his q tribulato sunt corde. Illo despero iam dñe: etiā si molesta vides mihi tribulatio quā patior: etiam si pusillanimis sum: etiā si desidero vt transferat calix a me. Illo despero in quā dūmō addā z ipse: verūtū nō sicut ego volo: sed sicut tu. Didici etiā ex hoc ipso nō ad car-

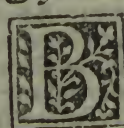
nalē siue caducā recurrere pfortationē: sed ad angelicā: s; ad spūalē: s; ad celestē. Ita plane dūmodo non murmurem: id enī se pararet penit⁹ a tēsi nō citius resipiscere: non renuo etiam si opus habeo consolari. Quid enī? Agnosco vocē meā in saluatore: z de salute desperē? Illic in patientia mea possidebo animā meā. Uerūtū pscē volo si possum: nec statim adepta salute cētentus. Qui timet deū faciet bona ait sapiens: s; parū est. Scriptū est enī Declina a malo z fac bonū: inqre pacē z psequere eā. Noli eē salute pter⁹: inqre pacē: ne tibi in periculo etiā sit salus ipa. Audi ergo angelū nato eo q facit⁹ ē par nra exultantē atqz canentē: Pax in terra hoīb⁹ bone voluntatis. Que est autē bona: nisi ordinata voluntas? Quenā est illa inqz? Profecto q rōni consentanea est dicēti: qz nō sunt cōdigne passiōes hui⁹ tps ad futurā gloriā q reuelabitur in nobis. Illo si iam sentire cepisti: haud dubiū quin libet⁹ feras crucē dñi z dicas: Parat⁹ sum z non sum turbatus: vt custodiā mādāta tua. Atqz si vis eē pfectus: vnū tibi adhuc est necessariū. Quid illud inqz? Profecto gaudiū ē spū scō. Si quidē z q timore coerces z patiens est: z q rōne spei ducis z beniuolus est: nisi fuerit etiā seruens spū facile labi potest. Porro q p spiritū diffundis charitas z paties z benigna est: z qd ē ampli⁹ nunqz excidit. In pmo deniqz mādato qd parētib⁹ nris datū est si diligēter pferes: z eia patiens z adā beniuolus vides. Quia tū vterqz cecidit: liquet qz stabili nō erat ille vel illa gradu. Uidit enim mulier alt scriptura lignū qd esset pulchrū visu: z ad vscēdū suauē. Non tibi vides vix pstinere manus? Sic z vbi a serpēte interrogata est: vide si nō manifeste sonāt vba eius molestū ei fuisse mādātū? Ex oī inquit ligno paradisi comedit: de ligno autē sciētie boni z mali dixit nobis ne comedam⁹. Illo dicit Sic est voluntas creatoris: qre sic ipse nouit: nobis sufficit obedire: qz vita nra in voluntate eius. Itaqz facile seducta est mulier: z pmissōi credere z acquiescere pñsioni. Vir autē seduct⁹ nō est: s; subuersus mulieris amo-

h

In festo sancti andree apli.

re. Optaret enī semp̄ seruare mandatum qđ sibi vtilenouerat: si nō mulier ei aliud suaderet. Nec aliquā in seruādo mādato visus est pati difficultatē: sed q̄ bona erat volūtas nō habuit fortitudinē: q̄ non habuit feruorē. Fortis quippe vt mors nō patientia aut spes: sed dilectio. Nō timor aut ratio: sed spūs fortitudinis est. Dicit patētia Sic oportet fieri: quia timore vrgetur. Dicit volūtas bona: Sic expedit et sic agēdū est: q̄ sp̄i attrahit ratione. Caritas vō q̄ inflāmat a spū neq̄ sic oportet dicit neq̄ sic expedit: sed sic volo inq̄: sic cupio sic desidero vehementer. Videtis quanta sublimitas: videtis quāta securitas: quanta firmitas charitatis? Felix aīa q̄ ad hūc charitatis puenit statū. Nec sane desperādū nobis quandoquidē eius q̄ ad hunc peruenerit gradū: ob id maxime memoria celebrat: vt ipsius et innocens auxiliū et puocemur exēplo. Plus dico: et q̄ nobis nonnullos videre mihi video: in hoc gradu. Si dicis beatū andrēā apostolū eē: nec posse te q̄ pusillus es eius seq̄ vestigia: pudeat certe vel eos q̄ tecū sunt non imitari. Nemo repēte fit sumus. Ascēdendo non volando apprehēdit sumus scale. Ascēdamus ergo velut duob⁹ quibuscūq̄ pedibus: meditatione et oratione. Ascēditio si quidē quid desit docet: oratio ne desit obtemet. Illa viā ostēdit: ista deducit. Ascēditatione deniq̄ agnoscam⁹ inuētiā nobis pericula: orōne euadimus: pstante christo iesu dño nostro.

In eadē festiuitate Sermo secūdus.

Beati andree a-

postoli festiuitas hodie celebrat: quas si pia sollicitudine pserutemur: multa inuenim⁹ in ea q̄ edificet aīas nras. In ipso siquidē querfionis sue initio magnū nobis pfecte obediētiē prestat exemplū. Qđ sane vtile oīb⁹ christianis nobis tñ caris amplectēdū: q̄ nimirū specialiter ex ipsa pfectiōe nostra tenemur obediētiē debitores. Sapiēs enim nūmularius est: imo ipsa sapiētia ei necesse habem⁹ reddere hūc obediētiē nū-

mū: nec suscipiet eū nisi integer inueniat⁹: et sine aliq̄ falsitate. Nā si discutim⁹: si diuidicam⁹: et in hoc pcepto quidē obediām⁹: sed nō in illo: fractus est nūmus: non suscipiet eū christus: a quo nimirū tenemur nūmū nō fractū s̄z integri debitores. Dēs enī obediētiā simpliciter et sine vlla exceptione pmisim⁹. Quisquis obediat quidē sed simulatore et ad oculū: murmuret autē in abscondito: falsus est nūmus eius: plumbū habet: nō argentū: et iniquitas sedet super talentū plumbi. Dolose agit: sed in conspectu dei: qm̄ deus nō irridetur. Vis audire pfecte obediētiē formā? Vidit dñs aut enī gelista petrū et andrēā mittētes rete in mare: et ait illis: Venite post me: facia vō piscatores hominū. Facia inquit de piscatoribus piscatores: imo predicatorēs. At illi p̄tinuo: nihil diuidicātes aut besitātes nō solliciti vnde vīuerēt: non p̄siderātes quonā modo rudes hōes et sine lris predicatorēs fieri possent: nihil deniq̄ interrogātes: sine omni mora relictis retibus et nauī secuti sunt eū. Agnoscat frēs qm̄ propter vos scripta sunt hec: propter vos singulis annis in ecclesia recitant⁹: vt discatis vere obediētiē formā castificātes corda vestra in obediētiā charitatis. Nec nimirū est q̄ sola cōmendat obediētiē nūmū: hec illius argentū est pbatū atq̄ purgatū. Sola est enī caritas q̄ obediētiā grātā facit: et acceptabilem deo. Mularē enī datorē diligit deus. Et item: Si tradidero inquit corp⁹ meū ita vt ardeat: caritatē autē nō habuerō: nihil mihi pdest. Cultis vt de ipsa q̄z beati hui⁹ apli passione: quā nimirū hodie celebrām⁹: loq̄mur aliqd ad laudē christi: et ad edificatiōē nostram. Audistis certe cū puenisset beatus andreas ad locū vbi crux parata erat quō pfortatus sit in dño: et p spm̄ quē vna cū ceteris aplis in igneis linguis acceperat: verba vere ignea loque retur. Vidēs enī paratā eminus crucē ne quaquā sicut exigere videt mortalis infirmitas facies eius expaluit: nequaquā sanguis gelatus est: nō steterē come: aut vox faucib⁹ hesit: nō p̄tremunt corp⁹: nō mens eius turbata est: nō recessit vt assolet intel-

lectus. Ex abundantia cordis os locutus est: et charitas quae feruebat in corde quasi scintillas quasdam ardentissimas emittebat in voce. Quid enim beatus andreas cum sibi parata ut dixi enim? crucem cerneret loquebatur? Quae crux inquit diu desiderata: et iam concupiscenti animo preparata. Securus et gaudens venio ad te: ita ut tu exultans suscipias me discipulum eius qui pepedit in te: quia amator tuus semper fui: et desideravi amplecti te. Obsecro fratres homo est qui loquitur hec: an non est homo: sed angelus aut noua aliqua creatura? Homo plane similis nobis passibilis. Illa passibile cum passio ipsa testatur: quia appropinquante tam letitabundus exultat. Unde ergo in homine non haec exultatio: et letitia hactenus inaudita? Unde in tanta fragilitate tanta constantia? Unde in homine tam spirituali mens: tam feruens charitas: animus tam robustus? Absit ut a seipso tantam ei credamus inesse virtutem. Bonum perfectum est descendens a patre lumine: ab eo utique qui facit mirabilia magna solus. Plane spiritus erat dilectissimus: qui adiuuabat infirmitatem eius: propter quem defundebatur in corde ipsius charitas fortis ut mors imo et fortior morte. Lumen o si et nos participes inueniamus. Ecce enim melisus est nobis penitentie labor: corporis afflictio grauis: abstinentia onerosa: in vigiliis anima dormitat pro tedio: non ob aliud sane quam propter inopiam spiritus. Ipse enim si adesset adiuuaret sine dubio infirmitatem nostram. et sicut beato andree crucem et mortem ipsam: ita nobis quoque penitentiam nostram faceret non molestam: sed etiam desiderabilem atque omnino delectabilem esse. Spiritus enim meus ait dominus super mel dulcis: ita ut ne ipsa quidem dulcedini eius preualere queat amarissima mortis amaritudo. Quid non temperabit illa dulcedo: quae mortem quoque facit asperissimam? Quae resistere possit asperitas uincitioni illi: quae mortem quoque facit suauissimam? Luz dederit dilectis suis somnum: hec est hereditas domini. Quam molestiam non expellet gaudium illud: quod mortem quoque ipsam facit esse letissimam? Queramus hunc spiritum fratres: tota sollicitudine operamur ut

habere mereamur. hunc spiritum: imo et quem habemus abundantius adhuc habeamus. Quicunque enim spiritum christi non habet: hic non est eius. Illos autem non accepimus spiritum huius mundi: sed spiritum qui ex deo est: ut sciamus quae a deo donata sunt nobis. Testimonium presentie eius perhibent opera ipsa salutis et vite: quae nullatenus agere possemus nisi spiritus saluatoris adesset: qui uiuificat animas nostras. Queramus igitur ut dona sua multiplicet deus in nobis: et spiritum suum augeat: qui iam primitias dedit. Nullum enim omnino presentie eius certius testimonium est quam desiderium gratiae amplioris: quoniam ipse dicit: Qui edunt me adhuc esurient: et qui bibunt me adhuc sitient. Sed fortasse conscientie multorum nobis iam respondent. Desideramus quidem hunc spiritum: qui sic adiuuet infirmitatem nostram: sed inuenire non possumus. Ego autem dico: Propterea non inuenitis: quia non queritis: propterea non accipitis: quia non petitis. Petit et non accipitis: eo quod negligenter petatis. Nihil enim aliud expectat: nihil aliud querit deus: nisi ut sedule et cum desiderio requiratur. Denique quando petentibus negabit: qui etiam non petentes prouocat et hortatur ut petant? Si vos, inquit cum sitis mali nostri bona dare filiis vestris: quanto magis pater vester de celis dabit spiritum bonum petentibus se? Petite ergo charissimi: petite sine intermissione: petite sine hesitatione: et in omnibus operibus vestris dulcissimi semper huius ac suauissimi spiritus presentiam et auxilium inuocate. Et nos enim fratres cum beato andrea necesse habemus tollere crucem nostram: immo cum eo quem et ipse secutus est domino saluatore. Unde enim sic letabatur: inde sic exultabat: quod non solum pro eo: sed cum eo mori videretur: et coplantari similitudinem mortis eius: ut compaties etiam conregnaret. Cum quod ut filii crucifigamur et nos attentis auribus cordis audiamus: voce dicemus: Qui vult venire post me: abneget semetipsum: et tollat crucem suam et sequatur me: ac si dicat: Qui me deside-

b ij

In festo sancti andree apli.

rat se despiciat: q vult facē voluntatē meā
ducat frāgere suā. Sz cōtinuo bella insur-
gūt: armant p̄m^o aduersum nos inimici:
et nos armemur ecōtra: z imitemur arma
regis nr̄i. tollam^o z nos crucē nostrā: in q̄
de inimicis oib^o triūphem^o. Audi enī qd
psalmista pmiserit: imo ip̄s dei pos cr^o.
Scuto inquit circūdabit te veritas eius:
haud dubiū qn altissimū. De eo siquidē lo-
quebat: sic manifeste indicant ip̄s^o psalmi
precedētia v̄ba. Ad qd fr̄es scuto circūda-
mur: nisi quia nos vndiq^z bella circūdāt.
Deniq^z quid causē sit vt te scuto circūdet
attende. Scuto inquit circūdabit te veri-
tas eius. Ad quid enī? Nō timebis inqt
a timore nocturno: a sagitta volāte in die:
a negotio pambulāte in tenebris: ab incur-
su z demonio meridiano. Uidesne qz ne-
cesse sit vt scuto circūdet veritas: qz sic
hostiū tela circūdāt? Ab inferiori enī pte
timor nocturn^o insurgit: a sinistris sagitta
volās in die: a dextris pambulat negotiū
tenebrosū: z vt nihil sit vacuū: a supiori
pte demoniū meridianū occurrit. Hos at
miseri z miserales vicinis tot serpētib^o
et igneis telis vndiq^z volātib^o: vndiq^z in-
surgētib^o inimicis: nihilomin^o p̄nciosissi-
ma securitate z negligētia dormitam^o: tor-
pem^o ocio: vanitatib^o z scurrilitatib^o idul-
gem^o: itā pigri ad sp̄alia exercitia: ac si iā
pax sit z securitas: z nō sit militia vita ho-
minis sup terrā. Hoc dico vobis charissi-
mi qd vchētius terret: q oīno timoris
acerbissimi gladio trāsuerberat aīaz meā:
q inter tāta pericula min^o timorati: min^o
exercitati: min^o qz necesse sit solliciti videā-
mur. Unū siquidē e duob^o hec ipsa negli-
gētia pbat^o ant oīno nos traditos hostib^o
et nescire: aut certe si inter hec pseruemur
ei q tnetur nos ingratos nimū inueniri.
Quoz vtrūq^z qd piculi habeat: satis ē ma-
nifestū. Propterea obsecro vos dilectissi-
mi ipsa nos excitet hostiū malitia pūgil^o z
instātia eoz maligna: q tā seduli tā solliciti
sunt in nostrā persecutionē: nos qz sollici-
tos faciat z circūspectos: vt ī timore z tre-
more nostram p̄forū opemur salutē. Ecce
enī in cruce est salus nr̄a: tantū vt ei virili

ter inheream^o. Verbum crucis ait Apl̄s
peuntib^o quidē stultitia est: his autē q salui
sūt. a. nobis virt^o dei est. Ipsa est scūtū q̄
circūdāmur: vt eius cornua q̄ttuor q̄drifa-
ria hostiū tela repellāt. Sit ergo inferius
cornu contra nocturnū timorē. i. aduersus
pusillanimitatē: q̄ de carnis afflictioe p̄ce-
dit: vt id qd sub nobis ē corp^o castigare vi-
rilr studeam^o ac subicē seruituti. Sigs vō
nos in faciē maledicit: sigs apte mala sua-
dere conat^o in die volat sagitta a z sinistris
est: sinistro nihilomin^o cornu crucis exci-
piēda. Sz si adulat^o si q̄s p̄suleis aīo vne-
nū. p̄pinat fraternē detractiois: z odiū se-
minare conat^o si deniq^z iniquū aliqd tāq^z
iustū p̄suadere tēta: a dextris est mihi iste
sz iudas est: osculo me p̄dit: z dextero cor-
nu crucis negotiū pambulās in tenebris
repelli necesse est z p̄pulsari. Sed ecce de-
moniū meridianū superbie. i. sp̄s: q nūm
rū in maiori splēdoze virtutū acius insur-
gere solet. Nec autē qz p̄nciosa sit: sepi^o vo-
bis intimare curam^o. Inuitū quippe oīs
p̄cti: z causa toti^o p̄ditionis supbia ē. Pro-
pterea quisquis es q salutē tuā opari stu-
des: aduersus hāc super caput tuū cornu
crucis habere memento: vt nō eleueris in
supbiā: nō exaltet cor tuū: nō ambules in
magnis neq^z in mirabilib^o sup te: sz tela q̄
desup veniūt supeminēs capiti tuo cornu
crucis excipiat. Sane h̄ solū ē cni salutis
pari^o z regni titul^o inscribit^o: qm̄ nemo nisi
qui se humiliat saluari z exaltari meretur
Iā vt breuit̄ repetā: q̄ttuor hec cornua sūt
p̄tinētia paciētia prudētia z hūilitas. felix
aīa q in hac cruce glia^o in hac cruce triū-
phat: tñ vt p̄seneret in ea z nullis valeat
tētatib^o deici. Oret igit quisq^z in cru-
ce est oret cū b̄to andrea dñm z magistrū
suū: ne patiat^o euz de cruce depom. Quid
enī malignus ille nō audeat: qd non p̄su-
mat ip̄sūs attētare? Quod egee manib^o
de discipulo: hoc indeoz linguis facere
cogitauerat de m̄gro. In vtroq^z tñ sera
penitentia ductus victus z p̄fusus abscef-
sit. Utinā hēat similiter z a nobis ip̄sōv in-
cente: qui z in se z ī discipulo triūphauit
faciat ip̄se vt mereamur z nos ī hac nr̄a

qualicūq; penitentie cruce quā pro ipsi^o no
mine tulim⁹ feliciter psumari: q est sup oia
deus benedictus in secula amen.

In eadem festiuitate de triplici genere
bonorum Sermo tertius.

XI

Propensius

studii: et cura vigilantior: no-
stris eet cogitationib⁹ adhi-
bēda fratres mei: nris in qua
quib⁹ tā sanctarū meditationū assidue ma-
teria ministrat. nocte enī et die nobis pro-
phetice et euāgelice: sed et aplice voces ca-
nunt et legunt: q et penā minant inferni: et
regni gloriā pollicent. Unde ergo nobis
tā vane: tā noxie cogitationes: tā obscene:
q nūc imūdia et elatione: nūc superbia et
ambitione ceterisq; passionib⁹ cōtorquet
nos: vt vix aliqui in cogitationū sanctarū
serenitatē respirem⁹. Nō imerito aīe ille
q in locis purgatorijs parit: p loca ceno-
sa et lutosa discurrere dicunt: qn quidē nūc
eadē loca suis cogitationib⁹ inhabitare nō
metuunt. Ne nobis a torpore et tepore cor-
dis nostri: q pmittit⁹ nos his vanitatib⁹
occupari: et nō ex instāti trāsilim⁹ in bona
dñi: siue nālia: siue in spūalia: seu etiam in
eterna. Et quidē naturalia bona magna:
spūalia maiora: s; maxima sunt eterna. In
primis reparamur: in secundis excitamur:
glorificamur in tertijs. Si nō potes oculū
meditationis in illā sublimitatē eternaliū
bonorū insigere: q: stantia sunt: et oēm sen-
sum exuperat: in bonis qse: q sunt in exer-
citio virtutū: visum reflecte: vt videas qz
pure psciētie: qz libere frōtis sit vīari et cō-
uersari in castitate et charitate: patiētia
et humilitate: ceterisq; virtutib⁹: q amabi-
lē deo: placabilē et imitabilē hoīb⁹ reddūt
Qz si hec nimis sublimia sūt: et trāsgredie-
tia infirmitatē tuā: demitte oculos in bo-
na nature: q tibi tā familiaria eē debēt qn
tū tu familiaris es ibi. Nec sic dicim⁹ bo-
na nature: qsi qse non sunt: sed ideo q ipsi
nature quodāmodo ingenta et cōplanta-
ta fuerūt anteq; fieret peccatum illud: qd
nō psonā solū in fecit: sed etiā naturā. Ex
tunc nō ita nobis ad manū puenisse mon-
strant ppter yuln⁹ inflicti. et uz tñ nos illa

in nobz circa nos eē tā rōnib⁹ qz affectiōi
b⁹ plerūq; sentiam⁹. Et qz nos ex aīa et cor-
pore subsistim⁹: iuxta vocem apli ab aīali
parte. i. a bonis corporis incipiam⁹: vt nō
sit prius qd spūale est: sed qd aīale. Sunt
autē oia bona corporis: et qd ei solūmō de-
beam⁹ sanitas. Nihil autē vltra ei vel dan-
dū est vel querēdū est: s; hoc termino ligā-
dū et frenādū est: cū fruct⁹ eius nullus sit:
et mors sit finis illius. Sed hic fouea est: q
nolo vos lateat. Insidiat enī voluptas sa-
nitati: et tā subtili malignitate psequit⁹: vt
vix vel eā possit cauere: vel nenerit. Qz si
voluptati seruiat: nō sanitati. s; iam de na-
tura nō est: sed sub natura: q morti manus
dat: cū magistrā cōstituit voluptatē. Inde
etiā est: q multi ad tā bestiales ipetus de-
scēderūt: vel vt dicā verius ceciderunt: vt
voluptatē preferant sanitati: et in illisipis
gaudijs sepissime voluptuent⁹: q seiant dis-
ficles et acutissimas sublequi passiōes. Si
cut autē natura est corporis sanitas: ita cor-
dis natura est puritas: quia turbato ocul-
nō videbit⁹ deus. et cor humanū ad hoc fa-
ctū est: vt suū videat creatorē. Si vō sanita-
ti corporis sollicita est prudentia: custodia
puritati cordis: tāto est sollicitior: impēdē-
tia: quāto pars ista dignior: illa eē pvincif.
Nō dicit⁹ simpliciter accipim⁹ puritatē: vt vi-
delicet oia q agim⁹: pure et hūiliter psciteam⁹
dño in oīone: et hominū pfectiōe: et dicam⁹
Dixi pscitebor aduersum me iustitiā meā
dño: et tu remisisti impietates pcti mei. Et
qz sociale aīal sum⁹: ex his q in nobis sunt
ad hec q circa nos sunt trāscam⁹: vt si he-
ri potest: qd ex nobis ē pacē beam⁹ cū oīb⁹
hoīb⁹. Nec enī lex nāl societatis est: vt oia
quecūq; fieri nobis nolum⁹: alijs nō facia-
mus. et q nobis fieri volum⁹: alijs studea-
mus impēdē. Si ē q debem⁹ sanitatē corpori:
puritatē cordis: sic pacē cūicūq; hoī. Cā
hinc trāseundū est ad scōz aīas: q de hūi⁹
mortalitatis carcere ad celoz gaudia vola-
uerūt. Idis pfecto debem⁹ imitationē: qz
siles siuere nobis passibiles: et notas nobis
secerūt vias vite: qz tā infatigabilis qz in-
terminabiliter tenuerūt. S; et illis q nō in
tāta scitate seu pacta penitētia exierūt: cō-
passionē debem⁹: propter siles nature pfor

b. iii

In festo sancti Andree apostoli Sermo tertius

tiū. Si enī thauri cū thaurū mortuū inue-
nerit plorat: mugit: et q̄si qbusdā debitis
hūanitatē officijs et obsequijs fraterna su-
nera psequunt: qd dī hōi: quē et rō do-
cet: et trahit affectio. Sic ḡ scis aīab? imi-
tationē: si min? scis cōpassionē debem? il-
linc exēplū: hinc gemitū haurietes. A scis
vō angel? auxiliū q̄rēdū: et occultis suspirijs
ac frequentia lachrymarū: vt illi supeminē
ti maiestati pces n̄ras offerat: referat gra-
tiā: qz administratorij spūs sūt: nulli pp̄ nos
vt hēditatē capiam? salutis. Ab illo at rez
oīuz dño pietas q̄rēda ē: vt ille cui? nā bo-
nitas: cui pp̄uū est misereri semp? et p̄cere:
nō respiciat multitudinē iniquitatu n̄raz: s; s;
sūm mltitudinē miserationū suarū mibeat
n̄ri. Ipsi enī nos et amorē: et subiectionē cū
oī reuerētia et hūilitate debem?. Amore?
qz fecit nos et bñfecit nob. Subiectōez: qz
sup nos ē: et p̄cipit nob: tribul? p̄silijs sup fi-
lios hōiuz. Ita ḡ et sanitatē corpi: puritatē
cordi: pacē frī: imitatonē scis: cōpassionē
mortuis: auxiliū ab angelo: pietatē a dō: ex
archa nālū bonoz habē debem? et q̄rē: vt
sciam? qz cū hec oīa q̄ mādāta sūt et data nē
fecerim? sūi intiles sum? q̄ debui? facē
fecim?. Aut vix. n. aut nūqz inueniē? aliqd
pceptū datū hōib?: qd trāseat finios possi-
bilitatēqz nē. In his at bonis repam? sic p-
dixim?: et q̄i qdāmō restitui? i atiquū? dū
ad igenitā nē suauitatē inuertim?: dū et nob
et his q̄ circa nos sūt: et his q̄ sup nos debi-
tū rerū ordinē exhibem?. Et hec qdē p bo-
nis nālū. Spūalia at bona: i qb? exercem?
vt ad etna tēdam?: ipsa eadē sūt. s; alia: qz
alto intuitu p̄siderata: cū plimis tñ alijs: q̄
lōqū ē enūerare. Ita enī sup nāz: illa iuxta
nāz eē noscūt. Illa et i spūali exercitio nō sa-
nitatē debem? corpi: s; sūitutē: s; afflictio-
nē: s; laborē: iuxta vocē illi? spūalis et lūme
spūal? hōis q̄ dicebat: Castigo corp? meū: et
i sūitutē redigo. Nec sup cordiū puritatē
debem? vt pure et hūiliter p̄iteam? solū pctā
n̄ra: s; vt i itētiōe cogitatioe et ope hāc cir-
cūsp̄ctionē hēam? ē: vt et vita n̄ra sit fru-
ctuosa: et fama glōsa: nō q̄ sibi: s; deo intē-
dat: nō q̄ glificet se: s; patrē suū q̄ i celis ē.
Nacē qz nō solū frīb? exhibēdā dicim? in
via ista: s; cū his q̄ oderūt pacē esse pacifi-

cū: portare oēs: et a nemine velle portari.
Cōsitem? et nō mō p̄passionē mortuis: ve-
ructiā et oīonē adhibēdā: vt pī? pī? auferat
scoriā eoz: et in bñficia flagella cōmutet: et
recōsignet ad bñe gaudia ciuitatis. Cōpas-
sio enī nē ē: oīo fidei: q̄ nō dubitat eos ad
resurrectiōis glōriā puenire: q̄ et sūdamē-
tū ē toti? fabrice spūal. Scis vō aīab? nō iā
imitationē: nec a scis āgel? tñmō q̄rē debe-
mus auxiliū: sed ardētē p̄spectū eoz desi-
derare: esse cū eis: et vidē q̄ sūt ille colūne
celi q̄ sustinet orbē frap: i qb? rutilat tātū et
flucet tātū tā excellēs dīnitatis isigne. In
dño at deo nō solū pietas q̄rēda ē: s; et i cū
tota affectio dirigēda: vt diligam? nos pp̄
ip̄z: et suspiciam? q̄ sit illa maiestas: q̄ cuncta
faciat: cuncta p̄tineat: et i quā desiderāt nā-
les creature p̄spicē. Ne sūt semite spūal ex-
ercitiij? qb? religiosa mēs et dilatat et dele-
ctat: eoz q̄ retro sūt oblita. et ad āteriora. i.
ad etna bona se extēdēs seq̄ ad palmā sup
ne vocatiōis. Nunqd vō sup nāz btūs iste
andreas ap̄s: cui? solēntas p̄re manib? ē
trāsili erat: q̄ dicebat: o bona crux dñi desi-
derata: et iā cōcupiscēt aīo p̄pata: secū?
et gaudēs venio ad te? Alterati hōis ē vox
ista. et q̄ a bonis nē ad bona ḡ se surrexerat
vt nō solū gliaret i spēs: et i tribulatiōib?
et gaudēs iret a p̄spectu conciliij: qm̄ dign?
esset p̄ noīe iesu et meliā pati. Nō mō pa-
tiēt: s; et libet: verū et ardēt ad tormēta sic
ad ornāmēta. ad penas tāqz ad delicias p-
pabat. Porro etna bona illa bona sūt: q̄
nec ocul? vidit: nec auris audiuit: et q̄ nūqz
exēit ab illa p̄ia: q̄ nescit nisi gaudiū et in-
bilationē. Ibi nihil deest. Ecce abundātia
q̄ humana cupiditas impleat. Que ē ista co-
pia: vbi nihil qd nolis sit: totū sit qd velis?
Fiat pax ait p̄pha ad hīrlm in etute tua: et
abundātia i turrib? tuis. In ill? inquā turri-
bus: q̄ iuxta aliū p̄phetā gēmis edificabū-
tur: vbi adipe frumētū: nō cortice sacri fa-
tiabat nos de?. Si nihil deerit nobis: ali-
qd at nos latuerit: nūqd erit gloria p̄sūma-
ta? Ideo nihil latebit nos: et ecce sapientia
q̄ curiositas hōis fatiet. O sapientia q̄ tunc
oīa q̄ in celo et q̄ in terra sūt p̄fectissime co-
gnoscēm?: in ipso fonte sapientie rerū oīuz
cognitionē bibētes. Nō metūā suspiciōes

nō timebo p̄silia: q̄ ciuitas illa iuxta iohā
nē purissimo vitro filis erit: vt sic p̄ vitru
lucidissime cernu: sic alioz p̄siciētiā cla
rissime videam. Quid si nihil defuerit: et
nihil latuerit: manet aut̄ timor et anxietas
amittēdi. Jō nihil terreret. Ecce potētia:
q̄ humana infirmitas roborē. Qui possint
ingr̄ fines tuos pacē: et p̄fortauit seras por
tarū tuarū: ita vt null⁹ inimic⁹ itret: null⁹
exire possit amic⁹. Ubi ḡ summa abūdātia
sūma sapiētia: sūma potētia ē puto: q̄ nihil
desit plenitudini b̄itudinis: q̄ntū spectat
ad sūmā felicitatis hoīs. Nec sūt bona nē
ḡ ē gl̄ie: bona hūanitat̄is: bona virtutis:
bona eternitat̄is. Nec cogitem⁹: hec rumi
nem⁹ fr̄es: et iux̄ p̄ceptū legis reuocem⁹ ru
minationē: q̄ sic viuūt: et i talib⁹ vitā spūs
nri. Sic enī cogitatio scā suabit nos: vt di
cam⁹ cū scō dauid Adeditatio mea in sp̄e
ctu tuo sp̄: dñe adiutor me⁹ et r̄dēptor me⁹.
Ep̄la b̄ti bernardi abba. ad canonicos
lugdun⁹. de festo p̄cep. b̄te marie sp̄ virginis.

xii

Proter ceteras gallie ec
clesias p̄stat pro
fecto lugdunēse hacten⁹ p̄ce
munisse: sic dignitatis sedijs.
et laudabilib⁹ institutis. Ubi
etenī vigint discipule cēsurā: mox ḡuitas:
maturitas p̄silioz: auētis pōd⁹: atq̄tatis
insigne: p̄ferti in officijs eccl̄iasticis: haud
facile vnq̄ repētinis vīsā ē nouitatib⁹ ac
q̄scē: necse aliq̄n iuuenili passā ē decolora
ri vanitate eccl̄ia plena iudicij. Cū miram̄
satis q̄visū fuerit h̄ tpe q̄busdā vestrū vo
luisse mutare colorē optimā nonā inducē
do eccl̄ebitatē: quā rit⁹ eccl̄ie nescit: nō p̄
bat rō: nō cōmēdat antiq̄ traditio. Nūq̄d
p̄tib⁹ doctiores: aut deuotiores sum⁹? Ide
riculose p̄sumim⁹: q̄qd ipsoz i talib⁹ pru
dētia p̄terimūt. Nec vo id tale ē: q̄d nisi p̄
tercū dū fuit patrū querit oīno diligētā p̄
terisse. At honozāda valde ē inq̄s n̄r dñi.
Nū admones: s̄z honoz regine iudiciū di
ligit. Virgo regia falso nō eget honore ve
ris honoz cūmulata titul: inful dignitatū
Honora sane itēḡtatē carnis: vite sc̄itatē.
Adirare fecūditatē i v̄gīe: plēuenerare di
uinā. Extolle nescitē vl i p̄cipiēdo p̄cupi
scētiā: vl i p̄turiēdo dolorē. P̄redica reue

rēdā āgel⁹? d̄sideratā ḡtīb⁹: p̄iarchis pro
phetisq̄ p̄cogtā: electā ex oīb⁹: p̄latā oīb⁹
Adāḡfica ḡre iūētricē: mediātricē salutis
iustauratricē sc̄loz. Exalta deniq̄ exaltatā
sup̄ choros āgeloz ad celestia reḡ. Nec in
de illa cātat eccl̄ia: et me eadē docuit decā
tare. Ego vō q̄d ab illa accepi secur⁹ et te
neo et trado: q̄d vō nō accepi scrupulosus
fateor admiseri. Accepi sane ab eccl̄ia illū
diē cū sūma veneratōe recolēdū: q̄ sūpta d̄
sc̄lo nequā cel⁹ q̄z intulit celeberrimoz fe
sta gaudioz. Sed vortū v̄gīs didici nihilomin⁹
i eccl̄ia et ab eccl̄ia i dubitāt habē fe
stiuū atq̄ sc̄m: firmissime cū eccl̄ia sc̄tiēs i
vtero eā accepisse vt scā p̄diret. Et de hie
remia q̄dē lego: q̄ p̄uūq̄z de vulua exiret
sc̄ificat⁹ sit. et de iohē baptista nō sec⁹ sc̄tio:
q̄ exultādo dñz i vtero sc̄sit. Vides et si de
scō dauid idip̄z liceat opinari: p̄ eo q̄d di
cebat deo: An te p̄firmat⁹ sū ex vtero: d̄ vē
tre m̄ris mee: tu es p̄tector me⁹. Itē: De
vētre m̄ris mee de me⁹ es tu: ne discesserij
a me. Et hieremie q̄dē dictū ē: P̄uūq̄z te
formarē i vtero noui te: et anteq̄z exires de
vulua sc̄ificauī te. Q̄ pulchre int̄ figurat⁹
nē i vtero et p̄turiōne ex vtero diuinū di
stixit oraculū: vt illā tñ p̄cognitā istā et sc̄i
tatis munē p̄ornatā ostēdēt: ne q̄s p̄p̄he p̄
rogatiū de sola p̄siciētia seu p̄destinatiōe
putauerit estimādā. Eslo tñ vt h̄ de hie
remia p̄cedam⁹: q̄d r̄ndebim⁹ de iohē bap.
quē āgel⁹ p̄nūciāuit sp̄scō repleti adhuc
ex vtero m̄ris sue. P̄sor: sus h̄ ad p̄destina
tiōne p̄siciētiāne referri posse nō arbitror.
Verba nēpe angelis: sic ipe p̄dixit: cōpleta
absq̄ dubio f̄ i tpe suo: et quē p̄locut⁹ ē sp̄i
scō replēdū: nō ē fas credē n̄ repletū: idq̄
loco et tpe q̄ p̄dixit. Certissime at sp̄sc̄tis
quē repleuit sc̄ificauit. Ceter q̄ten⁹ aduer
sus originale pctm̄ hec ip̄a sc̄ificatio valne
rit: siue p̄ isto: siue p̄ illo p̄p̄ha: vl̄ si q̄s ali⁹
p̄uēt⁹ ḡra sunt: n̄ temē dixerit: sc̄ificatos tñ
nō dubitauerit dicē. q̄s de⁹ sc̄ificauit: et cū
eadē sc̄ificatiōe p̄desse ex vtero quā acce
perūt i vtero: nec reatū quē i p̄ceptiōe tra
xerūt valuisse hoz nataliā donatā p̄pedi
re seu p̄tpe b̄ndictionē. Altn q̄s dicat sp̄i
scō f̄pletū manē adhuc filiū nihilomin⁹: re
cti mori i vtero p̄tigiū cū hac plenitudie

De festo cōceptionis beate marie vir ginis.

spūs penas initurus damnationis? Durū ē
 illi dū nūc tñ ausus sum hinc quippiā mea
 sentētia diffundere. S; qd de h sit merito
 ecclia q cetoz nō natiuitatē s; mortē scōz
 iudicat z p̄dicat p̄ciosā: singlari qdā exce-
 ptioe festis p̄fert gaudijs: veneraturq; il-
 lius natalē: de q nūciāte angelo singularit
 legit: Et multi in natiuitate ei⁹ gaudebūt.
 Cur enī nō sit ei exi⁹ scūs: ac p̄inde festi⁹
 z let⁹: q potuit exultare i vtero? Qd itaq;
 vt paucis mortaliū p̄stat fuisse collatū fas
 certe nō ē suspicari tāte virgini eē negādū
 p quā ois mortalitas emerſerit ad vitam.
 Fuit pculdubio z m̄ dñi ante scā qz nata.
 Nec fallit oīno scā ecclia sc̄m reputās ipz
 natiuitatis eiusdē v̄gis diē: z oī āno cū ex-
 ultatiōe vniuersē terre votiuā celebritate
 suscipiens. Ego puto q z copiosior sc̄ifica-
 tionis b̄ndictio in eā d̄scēderit: q ip̄i nō
 solū sc̄ificare ortū: sed z vitā deinceps ab
 oī pctō custodiret imūnē. Qd nemini alte-
 ri inpnatis qdē mulierū credit eē donatū.
 Decuit nimirū reginā virginūz singulari
 p̄uilegio sc̄itatis absq; oī pctō ducē vitā: q
 dū pcti mortisq; p̄emptoriē pareret: vite et
 iustitie mun⁹ oib⁹ obtineret. Scūs igit fuit
 ei⁹ ortus: qm̄ imēsa p̄dēs ex vtero sc̄itas
 sc̄m fecit illū. Quid adhuc addēdū his pu-
 tam⁹ honorib⁹? Ut honores inquit z p̄ce-
 ptus: q honorandū p̄eunt partū: qm̄ si ille
 nō p̄cessisset: nec iste eēt q honoraret. Qd
 si ali⁹ p̄pter eādē cām etiā vtriq; parēti ei⁹
 festos honores asserat differēdos? Sed et
 de auis z paup̄s idipm̄ possz p̄sili cā qlibz
 flagitare: z sic tēderet in infinitū: z festozū
 nō eēt numer⁹. V̄t ē nō exilij frequētia
 hec gaudiōz. z numerositas solēnitatū ci-
 ues decet: nō exules. Sed p̄fert scriptū su-
 perne vt aūnt reuelationis: qñ z quis nō
 queat scriptū eā p̄ducē: i q virgo videat
 idipz inā dare: z de parētib⁹ suis iuxta mā-
 datū dñi dicēs Hōnora p̄ez z matrē tuā.
 Ip̄e mihi facile p̄suadeo scriptis talib⁹ nō
 moneri: qb⁹ nec rō sup̄petē: nec certa inue-
 nīr sanē auctoritas. Nā qd p̄sequētie bz
 vt qm̄ sc̄m p̄cessit natalē ei⁹ p̄cept⁹: huius
 p̄terea reputet z ip̄e scūs? Nā qd qm̄ p̄-
 cessitū fecit z sc̄m? Et si p̄cessit vt eēt: nō
 n̄ vt scūs eēt. Un̄ etenī ip̄i p̄ceptū sc̄itas

illa quā partui secuturo trāsmitteret? An
 nō potius q: p̄cessit absq; sc̄itate p̄ceptus
 oportuit nimirū sc̄ificari iā p̄ceptā vt scūs
 seq̄ret part⁹? An forte mutuar⁹ sit sc̄itate
 a posteriore prior? Potuit sane illa q iā p̄ce-
 pta facta ē sc̄ificatio ad ip̄m q seq̄bat trāsi-
 re natalē: redire vō retrosū ad p̄ceptū qip̄
 cesserat iā oīno nō potuit. Un̄ q p̄ceptiois
 sc̄itas? An dī sc̄ificatiōe p̄uēta qten⁹ iā scā
 cōcipet: ac p h scūs fieret z p̄cept⁹: quēad-
 modū iā in vtero exis sc̄ificata dī: vt scūs
 seq̄ret ort⁹? S; nō valuit aū facta eē qz eē.
 Si qdē nō erat anteqz p̄cipet: An forte inf-
 amplex⁹ maritales se spūs p̄ceptionis imi-
 scuit: vt sil sc̄ificata fuerit z p̄cepta? Nec h
 quidem admittit rō. Quō nāq; aut sc̄itas
 absq; scō spū sc̄ificatē: aut scō spū socie-
 tas cum pctō fuit? Aut certe quō pctm̄ ibi
 nō fuit: vbi libido nō defuit? Nisi forte qd
 dicat dī spūscō eā z nō de viro p̄ceptā fuisse.
 S; id hacten⁹ inauditū. Ego nāq; spm̄
 sc̄m in eā z nō cū ea venisse: dicēte angelo:
 Spūs scūs sup̄ueniet i te. Et si licet loq qd
 ecclia sentit: z verū ē qd sentit: dico gl̄iosa
 v̄ginē de spūscō p̄cepisse: nō at p̄ceptā fuisse.
 dico v̄ginē pepisse: nō aut a v̄ginē partā
 fuisse. Alioqn vbi erit p̄rogatina m̄ris dñi
 q singularit credit exultare: z munē plus z
 itegritate carnis: si tantū dē dederis z m̄i
 ei⁹? Nō ē h v̄ginē honorare: s; honori ei⁹
 detrahē. Si igit aū p̄ceptū sui sc̄ificari mi-
 nime potuit: qm̄ nō erat: s; nec in ip̄o qdē
 cōceptu p̄p̄ pctm̄ qd inerat: restat vt post
 p̄ceptū i vtero iā exis sc̄ificationē accepit
 se credat: q excluso pctō scāz fecerit natiui-
 tatē: nō aut z p̄ceptionē. Quāobrē et si qui
 busdā vl paucis filioz hoīuz datū ē cū sc̄i-
 tate nasci: nō tñ p̄cipi: vt vni sane seruaret
 sc̄i p̄rogatina p̄cept⁹: q oēs sc̄ificaret: solus
 qz absq; pctō veniēs purgationē facēt pec-
 catoz. Sol⁹ itaq; dñs iesus de spūscō cōce-
 ptus: qz sol⁹ z ante p̄ceptū scūs. Quo exce-
 pto vniuersos respicit ex adam natos: qd
 vn⁹ b̄iulit de seip̄o ac vacit p̄fitef. An iniq;
 tatib⁹ inquit p̄cept⁹ sumi: z i pctis p̄cepit
 me m̄ mea. Cū hec itaq; ita se habeant: q
 nā erit festiue rō cōceptionis? Quo pacto
 inquā aut scūs asseret p̄cept⁹: q de spūscō
 nō est: ne dicā de pctō ē. aut festi⁹ hēbit q

minime scūs ē? Libēter virgo glorioſa b̄ honore carebit:quo vel pctm̄ honorari v̄l fallā iduci videt̄ sc̄itas. Alioqn̄ nulla ei rō ne placebit. It̄ ritū ecclesie p̄sūpta nomitas: m̄r temeritatis ſozoz ſup̄st̄itōis: ſilia lenitatis. Nā ſi ſic videbat̄ p̄ſulenda erat p̄us apoſtolice ſedis auctoritas: z nō ita p̄cipit̄ atqz icōſulte paucor̄ ſequēda ſimpli citas ip̄eritoz. Et añ qdē apud aliq̄s erro rē cōperā: ſed diſſimulabā ob deuotionez q̄ de ſimplici corde et amore v̄ginis venie bat. Uez apud ſapientes atqz iſaſoſa nō biliqz eccleſia cui ſpecialiter fili ſū ſup̄ſti t̄ide de p̄b̄ſa: neſcio an ſine graui offeſa etiā oīz diſſimulare potuerim. Que aut̄ dixi abſqz p̄iudicio ſane dicta ſint ſani ſa piētis romane p̄ſertim eccleſie: cui aucto ritati atqz examini totū hoc ſicut z cetera q̄ huiusmodi ſunt vniuerſa reſeruo iudicio. ſiqd̄ aliter ſapio parat̄ emēdare iudicio.

In feſto ſcē lucie. De theſauro ab ſcondito in agro. Sermo vnicus.

XII
I

Sapiētia vincit

ma ietiam: ſicut ſapiētia ſapor boni: ita malicia ſapor mali di cit. Clauus clauo expellit: ita z praua donis ſup̄ſt̄it̄e itibus eliminant̄. Vir̄tute qdē z ſapiētia patris: mediatore dei z hominū: hoīe xp̄o ieſu crucem p̄ nō bis ſubeūte ſilcū illo: ſm aplm̄: crucifix̄ ē hō n̄r: vt deſtruat̄ corp̄ pcti. Quid ḡ dixi rim corp̄ pcti? Illoc merito dixerim inia gūē in quā ipegit: z p̄fregit lapis exciſus ſine manib̄: ſc̄m̄ caput aureū: z ceteroz mēbroz fuiſſe deſcribunt̄: qdā ex argēto: qdā ex ere: qdā ex ferro: qdā ex luto z fer ro. Caput ē malicia: quā ſuperius ſapores maledixim̄. Cū z p̄auz exp̄im̄ quo ni m̄z ſapiētia i ſcripturis d̄ſignat̄. N̄ ſedū v̄o corp̄is. i. pectus z brachia ex argēto ſui ſſe memorat̄. Argētū ē lucidū z ſonorum: cui ſonoras demulcet auditū: z claritas viſum oblectat. Cū z p̄p̄m curiositas de ſignat̄: q̄ in his duob̄ ſenſib̄ viſu. ſ. z audi tu maxime viget: qz per ip̄os: vtpote p̄nci paliores. ſ. corp̄is ſenſit̄as: mors crebrius z leuius intrare p̄ſuenit ad aīas noſtras. Per vētrē autē z femora vbi libido d̄ſinat̄

deſignat̄ voluptas: que ex ere fuiſſe deſcri bunt̄: qd̄ lucidum ſimiliter z ſonoz ē: qm̄ eoz ſqz malicie rabies intravit: vt ſtagicio ſi z coīgnati hoīes: nō ſolū in ſpurcicia delectari: ſed z in ſama turpi p̄ſuenerunt gloriari: vtpote q̄ letant̄ cū malefecerunt: z exultāt in rebus peſſimis. Unde prauo ſuo exēplo corūp̄unt z eos q̄ lōge z eos q̄ prope ſunt: p̄ximos videlicet mala cōuer ſat̄iōe: remotos aut̄ male p̄uerſat̄iōis epi mione: illoz oculis lucētes: iſtoz aurb̄ in ſonātes. Tibi q̄ molē corp̄is ſuſtentāt fer ree dicunt̄. Squāma ſquāme cōiungit̄: et totā ſuſtinet machinā peccati praua z mo re ferri indurata volūtas. Quare enī pec cas? Quia neſcis qd̄ facias? Abſit. Quia cogis vt facias? Abſit. Sed qz placet vt ſic facias. Imbutū ergo z ſuffocatū vene nū diaboli: voluntatis deſideriū fomes ſe deris z virt̄ flagitiū ſclū ē qd̄ obturet au res: vt nō exaudiat̄ vocē incātantiū: z ve neſci incātātis ſap̄ ieter. Per pedes quo rū ps quedā ferrea: quedā fictilis opa de ſignat̄ tenebrar̄ q̄b̄ ad noticiā p̄uenitur hominū. Lūtū z ferrū bene ſibi inuicē nō coherēt. Per lūtū opez imūdicia: p̄ ferrū mēt̄is p̄tinacia deſignat̄. Que ſz ad hozaz p̄iugant̄: diu tñ coherē nō p̄t. Ducis ſiqd̄ in bonis dies tuos: ſed in p̄icto ad h̄n ſerna deſcēdis. Lapis ergo p̄us pedes cō minuit: qz fortitudo n̄ſa z firmamētū no ſtrū xp̄s ieſus: dat demqz voci ſue vocem virtutis. Cū tonitruū vocis ei factum in virtute interiora cōcentit̄: z p̄ timorē men tis p̄tinaciā ſirāgit. Demū a vanitate ſecu li peccatore auulſo opa deſtruit p̄ cōfeſſio nē: bona p̄ſequēter deſideria imittēdo: z ea i bonis adiplēdo ſanat voluntatē: atqz ſub iugo diſcipline obturādo aures ne au diant ſanguinē: claudēdo oculos ne vide ant malū: expellit curioſitatē: z ſic ad vlti mū ſapiēs z placens hoī de: caput aureū ſtatue p̄fringit: dū ſaporē mali quem mali ciā dixim̄ a p̄cordijs penitus aīe euellit: Sapiētia ḡ vincit maliciā. Cū enī xp̄s iei pit dulceſcere: neceſſe eſt proſecto amare ſcere mūdū. Eſt ſiqd̄ xp̄s panis q̄ de celo deſcēdit: h̄is oē delectamētū z ſuauitatē ſaporis. Sapor ē p̄us p̄ illā eternā z ietſa.

In festo sancte Lucie

bilē geniturā sapo: ē agel' p' gram: sapo: ē
 n' p' miaz. Vincit g' s' q' v'icat videam'.
 Attigit. n. a fine vsq; ad finē fortit' z dispo
 nit oīa suauit' Sū' g' iueniēdi admin' duo
 fines altrīsc' positi q's sapia attigit vtriq;
 Queram' fines istos i pabol' euāgelicis i
 ill' v'z i q'b' p'mū agit de thesauro abscondi
 to i agro: quē q' inuenit homo abscondit: z p'
 gaudio illi' vadit z vedit vniuersa q' h'z z
 emit agz illū. S'uiigit postmodū d' p'ciola
 margarita: quā negociator iustā cōpatv'e
 ditis oib' q' possidet. Demū agit d' sāgena
 q' missa i mare p'gregat bonos z malos pi
 sces: similitudines istas diligēt p'scrutem: vt
 ex ipis eliciat rei p'posite v'itas. Alger de q'
 i p'ma pabola agit: disciplina ē ordīs. Alger
 n. culta fra ē: q' ap'utari fructib' z arbor' ra
 dicib' extirpatis habil' ē ad semē i'cipiēdū
 z fructū reddēdū. Tal' ē disciplina ordīs: q'
 auulsis pctōz tribul: remotisq; scādal' oc
 casionū: dig' ē plane cui de' emittat eloquz
 suū: i q' nūmz v'bi suū n' ē alligati: s'z abla
 tis i'pedimētoz obstacul' p' hūiles z mites
 corde velociter cūrit fino ei'. Illic ē ager
 plen' cui b'ndixit dñs: h'is irriguū supi' z
 iferi' fōtes i'rl' p'fecto: d' q'b' i' ecclesijs dño
 b'ndicūt. Illic sūt fontes saluatoris: q'z al' ē
 diuinitas irriguū: v'z supi': al' ē hūanitas
 riguū: v'z iferi'. De fōte hūanitatis pota
 m' aq's p'fidētie: q' p' ipm accessū hēm' ad
 p'iez p' p'fidētiā i fide ipi'. De fōte diuini
 tatis aq' p'dēit mīe: cui' i'per' letificat cūi
 tatē dei letatē i celis ad plenū pegrinatē i
 frīs: p'nt vnicuiq; diuinit' de' mēsurā fidei
 de latibul' p'phaz exiuit x'ps ihs ad cāpos
 paup'z: q'b' merita sue hūanitatis i'partit
 z diuinitat' p'icipiū p'mittit i p'mū. dabit
 qppe pacē nob' trāsferēdo nos i archanūz
 sue diuinitatis: q' oīa opa n'ra opat' es in
 nob' i hūilitate sue hūanitat'. Si g' n'ra sa
 lutē opata ē hūanitas: q'd opat' diuinitas?
 N'ra p'fecto delectatiōz: q' delectatiōes i
 dextera tua vsq; ad finē. Laborātes igr' in
 agro paup'at' duo h'nt irrigua: q'b' cordiū
 irrigat ariditas z tre n'ra fructificat: sterili
 ta: absq; h'az aq'z i frigerio illa s'cē adest
 possibilitas p'ficiēdi s'z d'ficiēdi i'cubēt n'ci
 tas. Lū. n. ad te fuer' p'sideras hic exaspa
 te potētā maiestati idē exaspat' p'tinaciā

iniquitatis: nōne repēte subtraheret de spatio
 nisi mediatoris dei z hōim: hōis x'pi iesu
 succurrēt i'carnatio z passio. Sup'ueniēt.
 b'at s'eli tribulatiōib' z i'pugtiōib' d'mōis
 z eleuatis i planicie tue mētis tētationē p'
 cellis: nōne passiōib' h' t'pis succubēs: nisi
 future gl'ie spēs te subleuaret. Sic g' apud
 hūanitatē x'pi hēs merita: de q'b' d'spare n'
 possis p'fidēs: ita ap'd diuinitatē sūt p'mia: d'
 q'z expectatōe possis i tribulatiōib' n' solū
 respirare s'z z gl'iam: q' nūmz se ē nobiscūz
 miaz suā: n' solū d'bita f'mittēs s'z z p'mittēs
 p'mia. Quid retribuaz dño: p' oib' q' retri
 buit m'. p' oib' q' retribuit n'bi a'z quersio
 nē meā: z i ipa quersione mea corp' meū z
 aiām meā tribui imo reddidi: in ome pi
 gritate z renitētē ipe a me extorsit. Ecce at
 p' oib' q' ab initio quersiois mee in retribu
 it: cōpūctiōz v'z lachrymaz: deuotiōz medi
 tationū: p'solatōz i laborib': directiōz i me
 ditatiōib': p' his inq; z in i'icris alijs b'nfī
 cijs q'd ei rursus tribuaz? Qui totū dedi
 q'd v'iteri' i'pēdē h'eo? Calicē salutaris acci
 piā: calicē passiōis ei' sibi gl'iosū z n'bi sa
 lutarē accipiā. Quid ē calicē accipiā? Alia
 mea d'siderabit te i nocte: s'z z spūs me' i p'
 cordijs meis. Illo mē tuū z mēoziale tuū i
 d'siderio aie: nom' saluatoris mei: frīs mei
 carnis mee: sāguis mei: nomē a s'lis absco
 diti: s'z i fine s'clōz reuelatū: nomē mirabi
 le: nomē i'effabile: nomē eo mirabili' q' me
 stimabili' eo magi g'nti q' g'ntiū. h' inq; uo
 mē n' tñ viuēte me laudabo labijs meis: s'z
 iā nō viuēte me: viuēte vō i me x'po sic adi
 pe z p'iguedie repleat aīa mea vt n' solū ex
 teriorib' s'z i'teriorib' ēt labijs inocē nomē
 dñi. Quicūq; n. nō dico enocauerit s'z i'no
 canerit nomē dñi salu' erit. Nō solū at nō
 mē s'z mēoziale ēt passiōis ei' sp' sit i deside
 rio aie mee: vt passiōis ei' p'iceps efficiar
 si q' mō ag'scē potero sic z cognit' sū. Sic g'
 calicē ei' accipiā: q' monimēta passiōis sue i
 transcēra aie mee i tra sinū mēozie mee sp'
 fuoluā. Aspiciā regē salomonē i diadēate
 q' coronauit eū n'ra sua. Aspiciā eū ligatūz:
 flagellatūz: spūtiū: opprobrijs lacessitūz: z la
 uis p'xū. Aspiciā in b'erilij d'feto spūctē
 enēi sup' colūmā crucis exaltatū: vt sp'ctes
 q' me mordēt moriā: q' null' q' credit i eū

pibit: s; hēbit vitā etnā. Nec et alia patiēt:
et moriet; dñi mei mēoria mea mēorie mee ar
ti cōmēdabo: et ad os cogitatiois renocās
rumiabo diuini vt ipi quer dñoti. Nec i q;
passiois et crucis ei signia sp nī sūt pūtiā
vt letia hui' dilectiois q nemo vnq; maio
rez habuit: sit sub capite meo: ne v; mens
mea incuruetur ad carnalia desideria: do
nec dextera diuinitatis āplectat me: vt ab
sorbeat qd mortale ē a vita et mortale hoc
imortalitātē: et corruptibile h iduat icorru
ptiōz. Leuā i h loco hūanitatē ei accipio i
q nob exhibuit charitatē: vt dixim: q nēo
maiorē h; ponēs aīaz suā p inimicis suis.
Dextera ē dñitas: quā dñiderio āplexari
et circū dari. Tūc. n. iqt fatiabor: cū appue
rit glia tua: et adipleb me leticia cū vultu
tuo: q; dlectatōes i dextera tua vsq; i finē.
Ecce quātū dextera sinistre pcellit: q; tū
etna caducis: icorruptibilia corruptibilib;
mortalib; imortalia: tū pcellē nec ē est eba
ritatē quā nob exhibuit: ē i glia sue dñi
tat; charitati: quā exhibuit i misia sue hu
manitatis. Hāc. n. et ocul' vidit et auris au
diuit: et i cor hoīs ascēdit: s; illaz nec ocul'
vidit: nec auris audiuit: s; nec in cor hoīs
ascēdit q pparuit de' diligētib; se. Que tñ ē
illa charitas audi: s; maiorē hac delectiōz
nemo hēat: vt aīam suā ponat q; p amicis
suis: ipe tñ suā posuit p inimicis. Lū. n. ad
hucinimici essem: recōcilauit nos deus
dō pā i sanguīe suo. Si h fec vt hō xps: qd
faciet vt de' ipse? Si h fec paup; qd diues
faciet? Si h fec p inimicis qd faciet p ami
cis? Si h fec i via: qd faciet i pāia? Si h se
cit i exilio: qd faciet i palatio? Si h fecit in
terra vbi sui eū nī receperūt: qd faciet i ce
lo: vbi ei oēs obediūt? Si qñ g suggestioni
b' diaboli ab ipotunis carnis nre clamo
rib' ad curā carnis i desiderijs pagēdā re
uocem; anxietates xpi: crucisq; supplicii
p ocul' ponam: et pfecti ipa nos docebit ex
piētia qd sēserit apls: cū dixit: Verbu cru
cis his q salui fci sunt vt dei ē. Et illd: Ab
sit nī gliari nisi i cruce dñi nri iesu xpi. qre
q; sic fluit cera a facie ignis: sic peūt oēs i
mūdicie a facie crucis. Dei sigdē i firmitas
nra ē fortitudo: et i stulticia ei' fci sum' fa
piētes: q; n. mūd' i sapia nī cognouit deū:

placuit deo p stulticiā p dicitōis saluos fa
cere credētes. Verbu caro factū est et hita
uit i nob. Caro fact' ē carnalib;: sic spūs ē
āgelic; spiritib; Agstat eū i carne caro hō
in hoīe: agnoscat inq; et imitef: vt eū vidē
mereat sic ē in maiestate: q; p hūilitatē at
tingit ad sublimitatē. Si. n. cōpatū et cō
regūm. Si cōmoum et cōmūem. Agno
scam' eū inq; fm carnē: donec calcatis mo
tib' carnis et oib' extictis vel deuictis car
nalib' desiderijs: possim' dicē cū aplō. Et si
cogscam' eū s; carnē: s; nūc iā nō nouim'.
Licet. n. sit vidē gliosū: vel i mēoria hīe et
s; carnē: speciosū forma p filijs hoīum: a
gis tñ pponit nobis caro ei' ad medelā q;
ad gloriā: ad necessitatē q; ad bñitudinē.
Alti' sigdez collata ē aīe bñtudo: cui nihil
creatū sufficē pōt: et si cū terra et celū possi
dēt. Nec faciari pōt ei' cupiditas: donec
eū hēat cui' imago ē: q sol' pōt iplē āgulos
cupiditatis sue. Sic aut mediator nī duas
nās: hūanitatē. i. et diuinitatē i vnā pūxit
psonā: ita singla ei' opa ad hāc siue ad illā
necesse ē p tūc nām. Ad hāc sigdē miseria
ad illā p tūc potentia. Quicqd g miserie
passus ē ex hoīe xrit: q; qd potēter opat' i
a pēe habuit. Hūanitate igif ac diuinitate
altrifec' positis: dno hēs media: passionē
et resurrectionē. Illa ē misie et mie: ista po
tētie. His ānumerari iter pēnas colūbe. i.
pscōs scē ecclie: q; xv ex' i firmi roborāf: d
ppli subleuāf. Dormias nec ē iter medi
os clerōs. i. iter passionē et resurrectionē.
hic fult' florib;: hinc stipat' fructib;. Fru
ct' ad passionē: flores ad resurrectionē pti
nent. Que seminauerit hō hec et metet: q
seminat i carne: de carne metet corruptōz
seminauit ver' hō i carne: messuit postmo
dū corruptionē. Quā. Passione xpi. Nisi
n. ver' hō trāsgrederef: nouus hō nō pate
ref. Opfundū et inscrutibile redemptionis
nre p filii. Uere diligētib' deū: oia coopā
tur i bonū. Vñe ihu xpe si iobediētia ade
coopata ē nobis i bonū: et tāttū tamq; miri
ficū bonū vt tu fieres corruptibil;: tua obe
diētia i qd nob bonū coopabit. Profecto
vt hō fiat icorruptibilis: si seminātes i car
ne tuā messim' corruptionē: seminātes in
spū nra; metem' icorruptionē. Dñz g ope

In esto sancte Lucie

rū q̄ sub puerlatiōe veteris hoīs transigi-
m^o. fruct^o n^o ē passio xpi cui debem^o p̄figu-
rari: mortificatiōz ei^o circūferētes i carne
n^ora mortali. Un^o sic ab initio puerlatiōis:
ita: ab initio p̄dicatiōis sue p̄posuit nob^{is}
pn̄iaz: agite i gēns pn̄iaz: appropinquabit. n.
regni celoz. Magna refectionē sēserat i
fructu pn̄ie: q̄ dicebat: fūcūt mibi lachry-
me mee panes die ac nocte. et alibi: Libab
nos panes lachrymarū: et potū dabis nob^{is} in
lachrymis i mēsurā. Et itē: Potasti nos vi-
no cōpūctiōis. Quare ḡ nō dixerī pn̄iam
messē vel fructū: q̄ panis vocat^o et vinū: fru-
ct^o iste amar^o ē s̄ salubris: q̄ pn̄ia qdē ma-
la ē ad tolerādū: s̄ saluberrima ē ad qua-
lescēdū. Proinde fidel^{is} aīa q̄ retro sūt obli-
uisci desiderās: et ad anteriora extēdi: his
fructib^{us} stipari et roborari d̄siderat: q̄ten^o
ip̄is interpositis ad seclaria desideria: car-
nisq̄ illecebras nō possit reflecti. Sic at t̄pa-
litate vetustatis n^ore reuolūtes finē ei^o et
fructū hēm^o pn̄iam: ita eternitātē nouitatis
n^ore meditādo p̄currētes quātā gaudiorū
sentim^o flagrantia: q̄ merito florib^{us} cōpat:
q̄ viso flore spes fruct^o p̄cipit. Sic p̄ bonū
p̄gustationē gaudiorū: certū aīamur ad ex-
pectatiōz futurorū. Ad n. nō videm^o spa-
m^o: vñ et p̄ patiētiā expectam^o. T̄pis ḡ p̄te-
riti fruct^o ē cōpūctio: cū futuri flos ē duo-
tio. Dormias ḡ necesse ē inter medios cle-
ros int^o passionē et resurrectionē: inter fru-
ctū et florē: inter cōpūctionē et deuotionem.
Qui sūt q̄ dormiūt: q̄ sūt tāq̄ nō flētes: q̄
gandēt tāq̄ nō gaudētes. Qui vtunt^o h^o
mūdo tāq̄ nō vtant^o: q̄ vt seductores et vt
veraces p̄ ignoratiā et bonā famā: tā p̄spa-
q̄ aduersa hui^o vite trāscūt: ac si nō sentiāt.
Beat^o s̄q̄dē p̄p̄s: cui ē i h^o mūdo relic^o ē
sabbatū. Qui dormit exposit^o ē nullam
sui curā gerēs: et tñ q̄scit. Ita et nos oēm
sollicitudinē n̄raz i ip̄s p̄iciētes tā aduer-
sis q̄ p̄speris exponamur: ita p̄ plana q̄ p̄
aspa ducati illi^o gaudem^o ḡtulātes: q̄ iō
scilicet celos et descēdit: vt reducēt nos
i viā rectā: vt de loco pegrinatiōis irem^o i
civitātē habitatiōis. Si hec via ardua ē et
stricta nō deficiās: q̄ eo tutior ē et rector.
Dormo prem^o tu^o foris ē et p̄ius pat^o iūtiq̄
i defectu tuo te sacris humeris collocare:

et reportare ad gregē. Qui dux et dñs ipse.
et asin^o tu^o ē: et asin^o fortis. Et posteri-
ora dors^o ei^o i pallore auri. Ipse dorsū n̄m
cui imponent onera cetis mēbris ip̄portabi-
lia: sic et hed^o n̄r emissari^o ē: cui ip̄posita sūt
p̄ctā n̄ra: q̄ vere languores n̄res ip̄e tulit
et dolores n̄ros ip̄e portauit. Illic ḡ i me-
moria reuolūtes passionē xpi oīa blandi-
mēta mēdi vt stercorea deputem^o: vt i affi-
omb^{us} xpi p̄formemur: ide ip̄e tenentes fir-
mit^o gloriā resurrectionis ne deficiam^o s̄ et
gl̄lemur i tribulatiōib^{us}: q̄ passionē hui^o
t̄pis p̄digne nō sūt ad futurā gloriā q̄ rene-
labit^o in nob^{is}. Aliter ḡ paupertatis merito ple-
n^o d̄i: quē sil^o et ver decorat florib^{us}: et autū-
nus replet fructibus. Cui merito p̄ iīaac
cōpat filii sui: dicēs: Ecce odor filij mei:
sic odor agri plēi. In q̄ nimirū oīs p̄fectio
paupertatis vtutū plenitudo sup̄abundauit
ita vt de plenitudinē ei^o oēs accipem^o. Cū
n. diues eēt p̄ nob^{is} fact^o ē egēs: vt illi^o dita-
remur iopia. Aliter iste irrigu^o: ags florib^{us}
redolēs et habūdās fructib^{us}: thesaur^o h̄z i
se absconditū: vñ p̄tinentiā carnis. Decio-
sus s̄q̄dē thesaur^o ē possidē vas suū i scifi-
catiōe et honore: nō i passione desiderij. s̄
gētes q̄ deū igrāt. Moli q̄r thesaur^o hūc i
ter spinas: et tribulos seclāris illecebre: nec
i siluis antiq̄ ruditis: nō. n. i silua sed tu
agro abscondit^o ē. Querās i agro vbi satu-
rant ligna capiti vbi et passeres nidificāt. i.
icōtinētes respiciūt et dignos pn̄ie fruct^o
faciētes plē gignūt: non sibi tñ s̄ et alijs p̄-
ficiētes. Cōtinētiā tibi credas necessariā:
vt spūs scūs fiat i te fons aq̄vive salutis i
vitā eternā. Alq̄ vt sursum saluat: desursū ne-
cessē ē vt veniat. Dē datū optimū et oē do-
nū p̄fectū desursū eueniēs a p̄e luminū et
descēdēs. q̄ q̄ salit i vitā eternā: a vita etna
p̄fectō descēdit. vñ q̄ q̄ desursū veniētū
tñ iteaz et p̄tinet ē hēat p̄ductū: sursum nō
redit s̄ affluit. Descēdit i te spūs scūs: vi-
uificauit aīaz tuā vt i te saliat i vitā etnā:
p̄tinet necesse ē vt sit eo: p̄ tuū: q̄ten^o obtu-
res aures tuas ne audias sāguinē et clau-
das oculos tuos ne videas malū: ne ḡra-
tibi de supernis collata per minus circum-
spectos sensus tuos foris effluat: spūitu
tuo diffuso in vanitates et in infanias solas.

Nota qd aliud ē esse p̄mētē: aliud ē eē
castū. Luxuriosus ⁊ castus sibi repugnāt.
Luxuriosus ē motus sentire ⁊ motibus con
sentire. Castus ē nec motus sentire nec p̄sen
tire. Dōmēs ē in medio vtrobiq; sumiens
p̄cipiū: cui⁹ altero habēs mot⁹ sentire: cū
altero motibus nō cōsentire. Iste existēs ī
medio domus deosum luxuriosus: sursum
verō collocato pudicos: etsi nō in mundicia
corporis: pambulabat tñ in innocentia cor
dis decantans misericordiam ⁊ iudiciū
Iudiciū qd motus sentiat: misericordiā qd
motib⁹ nō p̄sentiat. Iste nolēs dimitte āge
lū magnū p̄siliū īcipiente anroa noue lucis
sed petēs obnixe benedictionē p̄seuerātie
etsi nō oīno p̄uari: claudicare tñ meretur
altero pede. Qui sunt duo pedes? Alibi
sentire: ⁊ motibus nō p̄sentire. Istud ē na
turale: illud criminale. Licet ergo nōdum
ignorare possit prauos motus desiderior⁹:
sed in eo adhuc vigeat pes iste: p̄ gratiam
tñ sup̄ne benedictionis: ita enervat pes cō
sensus in ip̄o: quaten⁹ etsi ip̄m trahat: ip̄si
tñ inuiti nō possit. Non ē oīno sine eo: qz
cū repētina cogitatione: occurrit multoti
ens quedā delectatio: que tñ cū sentit: ge
mitū magis qz p̄sensum extorquet. Inuē
to huiusmodi thesauro in agro paupertatis
vt in tuā thesaurus redigat possessionem:
vade ⁊ vēde que habes: ⁊ eme agrū illum
Quid ē: vēde que habes? Abrenuncia oi
bus que possides: exiēs ad iesum extra ca
stra: vt portes improperiū crucis eius: q̄
tenus tāte humilitatis merito de nemore
exiēs: in quo inuolute sunt semite ip̄ior⁹: q
in circuitu ambulāt: agrū paupertatis quez
p̄diximus possideas: in quo abiectis occu
pationibus curisq; secularibus: corpore cō
posito: ⁊ corde delatato: curras alacer: viā
mādatoz dei: que quidez desiderabilia: ⁊
dulciora super mel ⁊ fauim sunt. Quare?
Quia in custodiēdis illis retributio mul
ta. Idane multa: qz custodientibus ea: de
bet vita eterna. Unde veritas: si vis inq̄t
ad vitam venire: serua mandata. In hoc
gradu p̄mētē: in quo refrenas qd dele
ctat: ⁊ qd nō delectat op̄aris magna: tibi ī
cūbit tribulatio: qz dū volūtati tue oppu

gnat ratio: bellū quodā mō sentit intesti
nū. Moli ergo torpere: sed leues oculos tu
os ad eū q̄ habitat in celis: a quo veniat ti
bi auxiliū: nō solū vt p̄maneat: sed etiā vt
glorieris in tribulationibus. Nō aliter nō
fit: nisi tibi sapiat deus. Queras ergo ne
cesse ē sapiētiā p̄ quā tibi sapiat de⁹ ⁊ mū
dus desipiat: que p̄ p̄ciosam signat marga
ritā: quā q̄ inuenit hō: vadit ⁊ vendit oīa
que habz ⁊ emit eā. Utinā gustares ⁊ sen
tires qz dulcis est dñs. Utinā gustares ⁊ sen
tires q̄ de celo descendit: habentē oē delecta
mentū ⁊ suauitatē saporis. Profecto siqd
haberes venderes ⁊ cōpares eā. Quid tñ
habes vēdere? q̄ oīa que possidebas vēdi
disti: ppter agrū cōpandū paupertatis: in
quo thesaur⁹ inueneras p̄mētē. Uide ne
forte duplex sit possessio tua: vna interior:
altera exterior. Exterior ē secularis facul
tas: interior: p̄pria volūtas. Secularib⁹ fa
cultatibus abrenūciasti exiēs ad iesum: ex
tra castra huius seculi. Adhuc tñ rudis et
vetustatis tue tenebris obuolut⁹ p̄prie vo
lūtatis tue vitii nōdū intellexeras: que p
fecto nō relinquit: quotiēs sit exterior ab
renūciatio. Citius enim ⁊ leuius relinqui
tur facultas qz cupiditas amittat. Uñ do
mū nō quoscūq; paupes sed paupes spū
dicit eē beatos. Qui sunt illi? Nō oēs vti
qz qui habēt: sed q̄ amāt paupertatē. Parū
ergo ⁊ in hoc oīno p̄dest exterior abrenun
ciatio: sine interiore vel comitante vel sub
sequēte. Propria quidē volūtas deū īpu
gnat ⁊ aduersus eū extollit. Ip̄a ē que pa
radisum expoliāt ⁊ ditat infernū: que san
guinē xp̄i euacuat: ⁊ ditioni diaboli subi
gat mūdū. Uide qualiter p̄pria volūtas
aduerset deo. Nemo pōt duob⁹ dñis ser
uire. Non potes obedire diuine fil⁹ et tue
volūtati. Si enim volūtas tua diuine vo
lūtati p̄cordat: nō ē tua p̄pria sed cōmu
nis: nō tñ ē hoīs: sed hoīs ⁊ dei. Letez vo
lūtati dei ex debito creatiōis tue: necessa
rio es obnoxius. Quare? Quia sola volū
tas dei causā ē quare te creauerit: ⁊ recre
auerit te de⁹: sicut ait apls: Volūtarie ge
nuit nos deus verbo veritatis. Facis qd
debes dū ei obedis. Debitū seruitutis p̄

In festo sancte Lucie bino vnicus.

sum fidelis p'soluis: dū ei' voluntatē: z hēs i
desiderio z vnas i obsequio. Ecce aut fallēte
diabolo et sensib' tuis sclo lenocinatē ad
ea q' foris sūt: curiose egredieris. Eld q' de
lectatiōz dū p'pe voluntatis attraheris: deu
piscetia q'dāmo abrenūcians deo: ac si ab
negās eū dicēs: Hucusq' te colui: voluntatē
tuā feci: s' nullā deiceps i me hēas fiduciā
q'z alij d'no sūit: fidēq' suare p'posui. Ecce
p'pe voluntatis iniquitate abnegasti deū tuū
s'z nōdū sufficit tibi hec ipa abnegatio: s'z i
mo ipudētissim' p'do subsequēnt effect' i
possessioēs ei' violētē debacharis: tā ali
mētis q'z idmētis: q' p'pauit nō p'tenētib':
s'z finētib' suis ad tāte maiestatis iniuriā i
pudētē abuteris. Si i mōasterio es: nihil
comedis: nihil bibis: illo indueris q'd p'us
si auferas: dūq' d' sacrario victualia rapis
latrocinio sacrilegiū iūgis accedisti ad al
tare: z d'nicū corp' z s'guinē tractās nihil
i te criminale repis: q' dū veritas subtilis i
dagat deū abnegasse p'ueris: ac latro cō
probaris ac sacrileg'. Seq'z tertiū q'd gra
uissimū est. Quē abnegasti: quē dep'daris
ad vltimum moliris occidere. Permanēs
enī in iniquitate tua: peccatū tuū eē vis im
punituz: in quo deū vis eē iniustū. Exigit
enim iusticia eius: vt reddat vnicuiq' s'm
opa sua. Qui aut vult deū eē iniustū: vult
deū nō eē deū. Et q' desiderat deū non eē
nōne quātū ē in se: deū occidit. Proinde
q' vēdidisti exteriorē possessionē: vt i agro
absconditus regularis discipline: p'tinētūz
thēsaur' emerēs: vade z vēde interiorē p
prietatē lōge p'fecto grauiorē ad relinque
dū: z oīno p'nciosam ad retinēdā: vt p'cio
sam margaritā sapiētie cōpares: quā q' in
uenit beatus si tenuerit eā. Vis eam habe
re? Serua mādāta sicut scriptū ē: L'ocupi
scēs sapiētia: serua mādāta: z d'ns p'stabit
eā tibi. Impēde igit obediētā z recipe sa
piētā. Quō enim possumus deo placere:
z ipe nobis sapiē? si mādatis eius p'tēperi
mus obedire? Unde interrogāti in euan
gelio adolescētū: diuina p'tinuo p'ponit mādā
ta seruāda: ostēdēs nobis eē eius faciē
dā voluntatē: a quo eternā speramus retri
butionē. Propter q'd dicit: Nō oīs qui di

cit mihi d'ne d'ne intrabit in regnū celorū:
sed q' facit voluntatē patris mei q' ē in celis
ipe intrabit i regnū celoz. Et alibi: Quid
me vocatis d'ne d'ne: z nō facitis que dico
Hoc igit ordine debes p'gredi. L'otnere
nō potes in seculo: fuge seculū: z app'hen
de disciplinā: vbi p'fecto inuenies p'tinē
tiā. Augulatis postmodū p'p'fusione carna
libus imūdijs de vitijs aīe poteris libe
rius indicare: de quoz radicibus vitiōz
pullulāt surculi: z i p'fectum turpitudinis
corpus excreuit. Nec aīe vitia: spiritalia
negcie vocat apl's: que parūz discernere
poteras: dū carnalib' occupabaris deside
rijs: z i eis q' foris sunt d'lectaberis. Post
q'z ergo delectationē exteriorē amiseris:
nisi senseris interiorē diu stare nō poteris.
Que est illa? Visitatio spūs sc'i. Hāc tibi
auferri inuenies p' propriā voluntatē. Uēde
eā: mādatis dei dulcis obediēdo: z p' hanc
viā venies ad vitā eternā. Dicit enī veri
tas: Si vis ad vitā ingredi serua mādāta
Ecce habes p'tinētā qua corpus tuū possi
deas in sanctificationē. habes sapiētā qua
deo placeas in deuotione. Hābes aliqd ti
bi aliqd deo. S'z qd habes p'prio? Quid ē
qd dic' apl's siue sob'ij sum' vob' siue mēte
excedim' deo? Quib' loq'z? Proximo loq
tur. Qui ergo excessum suū dat deo: sob'it
etate suā primo: qd retinet sibi? L'haritas
nō q'rit q' sua sunt. Quare? Quia nō ē ege
na: sed habz z supabūdat. Ita z tu necesse
ē aliqd habeas ad op' p'rimi: vt p'bes que
sit volūtas dei sc'tā beneplacēs z perfecta.
Probas i te voluntatē dei bonā p' p'tinētā:
b'niplacētē p' sapiētā: restat vt p'bes p'fectā
p' misericordiā: q' qdē significat p' s'agenaz
missam i mare: z ex oī genere pisciū p'gre
gātē S'agena qdē misericordie p' mare fra
terne p'gregatois trahit z bonos z malos
p'fices. i. tā amaras q'z dulces affectioēs h
bit: oib' se p'formās: z oīuz i se tā aduersa
q'z p'spera traiciēs flēs cu'z flētib': gaudēs
cū gaudētib': q' tāde venies ad litt': qn' vi
delicet de sermitute corpis hui' liberabif: i
libertate gl'ie filioz dei: q'qd amāz: q'qd
triste: q'qd aduersum ē: exuet enī nimirū
z erit leticia: et lux lucebit perpetua. D.

aggregatione mare dixerim: nō tibi videat
abundū q̄ nūmiz flāte aura tētatiōis pro-
cellis tribulationū ⁊ turbationū multoti-
ens elidit: in q̄ sunt plures q̄ ascēdūt vsq̄
ad celos presumēdo: ⁊ descendunt vsq̄ ad
abyssos desperādo: quoz aīa in ipsis tabe-
scēte turbant: ⁊ mouent sicut ebrii: ⁊ oīs
sapientia eoz: imo ⁊ p̄ciētia eoz deuoratur
Sed licet mirabiles elatiōes maris: mira-
bilis tñ salus dñs: q̄ et si qñq̄ in nauī dor-
mire sustineat: nouit tñ surgere in tpe op-
portuno: ⁊ eo ipante fluctibus et mari re-
dit trāq̄litas magna. Ad inueniendos si-
nes sapientie p̄posuim⁹ tres pabolas ange-
licas enāgelicas: easq̄ put dñs dedit expo-
sum⁹: p̄mā de thesauris: secūdā de marga-
rita: tertiā de sagena. Iā vō euicta tāte ca-
liginis dēitate: p̄z quō sapia attigit a fine
vsq̄ ad finēz fortiter. Sane sm q̄ processio-
nis sapientia sm locū vel mediū tenet: ha-
bēs hinc p̄tinetiā inde misericordiā. Atti-
git aut mō ad istā: mō ad aliā: fortitudinē
verin⁹ ministrās. Luxuria siq̄dē ipugnat
p̄tinetiā: auaricia misericordiā. Luxuria
flagitū ē: auaricia spūalis neq̄tia. Un illd
vitii ē corpis: istud ase. Unde q̄ nullū est
peccatū qd̄ ita inq̄net corp⁹: sicut luxuria
Qē enī peccatū qd̄ fecerit hō: extra corp⁹
sui ē: q̄ aut fornicat in corp⁹ sui peccat. Si
militer supra oē peccatūz auaricia inq̄nat
aīaz. Un ⁊ idoloꝝ seruit⁹ dī. Incuruat. n.
ad infirma ⁊ egenā elemēta aīam: que soli
creatori subiecta: ceteris reb⁹ debet p̄esse.
Qui ḡ p̄seuerāt ī p̄tinetiā ⁊ assulē sentiūt
luxurie: apd̄ sapiāz fortitudinē inueniūt re-
fistēdi. Per h. n. q̄ sapit eis de⁹ ⁊ gustare
qñq̄ meret q̄z dulcē ē dñs illā ī felicissimā
⁊ fetētē dulcedinē luxurie respūit: ⁊ apd̄
illū inueniūt refrigeriū: cui⁹ in se hñt dēsi-
deriūz. Sistr auaricia subuerrere mīaz ni-
ti: ⁊ qñ sub specie boni: res monasterij p̄-
hibet vēdere pro necessitatib⁹ infirmozū.
Sed qb⁹ sapit de⁹: non adeo terrena sapit
substantia: qm infirmis compatiānt. Auari-
cia antē dum ingerit supfluitates: vult ne-
cessitates rescare. S; sagena mīe q̄ fit ex
filis ⁊ ipēdit charitatē ī necessitatib⁹ in-
uēdis: ⁊ hz discretionē ī supfluitatib⁹ re-
fistēdis. Dat itaq̄ sapientia virtutē ⁊ forti-

tudinē plebi sine virtutē ⁊ auariciā: forti-
tudinē ⁊ luxuriā. Et tñ inter tot pturbati-
ones: inf tot āgustias: disponit oīa suauitē:
ad nīaz suauitatē ⁊ iocunditatē omnia re-
ducens. Scimus enim quoniam diligen-
tibus deū: oīa cooperant in bonum.

In vigilia natiuitatis dñi de pronū
ciatiōe nascitur xps in bethleem
inde. Sermoprimus.

Onuit vox le-

ticie in terra nīa: vox exulta-
tiōis ⁊ salutis in tabernacul-
petōz. Auditiū ē verbum bo-
nū: vbi solatorū: hmo iocunditate plen⁹:
dign⁹ oī acceptiōe. Iubilare mōtes laudēs
⁊ oīa ligna siluaz p̄laudite māib⁹ aī facie
dñi q̄ venit. Audite celi ⁊ auribus p̄cipe
terra: obstupece ⁊ lauda vniuersitas cre-
ature: s; tu magis o hō. Ihs xps fili⁹ dei
nascit ī bethleē inde. Quis tā lapidei cor-
dis: cui⁹ aīa nō liq̄scā sit ī hoc vbo: Quid
annūciari dulci⁹ poterat: qd̄ delectabili⁹
cōmendari: Quid tale vnq̄z auditiū ē: aut
qd̄ file aliqñ mund⁹ accepit. Ihs xps fili⁹
dei nascit ī bethleē inde. Obreue vbi de
vbo abrenuatiōis: celesti suauitate refertū
laborat affectio mellifine dulcedis copiaz
lati⁹ effūdē gestēs nec inuenēs vba. Tāta
siq̄dē ē grā smōis hui⁹: vt cōtinuo īcipiat
mū⁹ fape: si vñ vñ iota mutauero. Iesus
xps fili⁹ dei nascit ī bethleē inde. O natiui-
tas illibata scitate honorabil⁹ mūdo: ama-
bil⁹ hoib⁹ collati magnitudine bñficij: in-
stigabil⁹ ē agel sacra p̄fūditate mysterij: ⁊
ī his oib⁹ admirabil⁹ singulari excellētia no-
uitatis: vtpote q̄ nec p̄mā similit̄ visa ē nec
hñe sequentē. O pt sol⁹ sine dolore: sol⁹ ne-
sci⁹ pudoris: corruptōis ignar⁹: nō referās
s; p̄secrās v̄gmal vteri tēplū. O natiuitas
sup̄ nās s; p̄ nā: miraclī excellētia sup̄ as: s;
repās v̄tute mysterij. f̄res gnātiōz istā q̄s
enarrabit: āgel⁹ nūciat: v̄t obūbrat altissi-
mi: sup̄nēt spūs: v̄go credit: fide p̄cipit: v̄go
pturit v̄go: manet v̄go: q̄s si mīret: Nascit
altissimi fili⁹: de⁹ de deo genit⁹ aī sēla: na-
scit deniq̄ verbum infans: quis vel satis
mīretur. Nec sane ociosa natiuitas aut in-
fructuosa diḡtio maiestatis. Ihs xps fili⁹

In vigilia natiuitatis dñi

dei nascit in bethleē iude. Vos qui in pul-
uere estis expropheta mini et laudate: ecce do-
minus cū salute venit. Venit cum salute:
venit cū vnguentis: venit cū gloria. Neq;
enim sine salute iesus: neq; xps sine vnc-
tione: neq; sine gloria venit filius dei. Si-
cū ipse salus: ipse vntio: ipse glia sicut scri-
ptū ē: Gloria patris ē filius sapiens. Felix
aia que gustato salutis fructu trahit et cur-
rit in odore vnguentorū: vt videat gloriam
eius: gloriā quasi vngenti a patre. Respi-
rate p diti: venit iesus querere et saluū fa-
cere qd pierat. Morbidi conualecite: ve-
nit xps q sanat p tritos corde: vntioe mise-
ricordie sue. Exultate quicūq; estis gran-
dia p cupiscētes: descendit ad nos fili⁹ dei:
vt regni sui faciat coheredes. Ita obsecro
sana me et sanabor: saluū me fac et saluus
ero: glorifica me et ero gloriosus. Sic nepe
benedicet aia mea dñm: et oia que itra me
sunt noi sancto eius: cū p ptiatus fueris
oib⁹ iniquitatibus meis: sanaueris oēs in-
firmitates meas: repleveris in bonis desi-
deriū meū. Nec tria dilectissimi: sapit mi-
hi q audio nasci xpm iesus filiū dei. Qua-
re enim vocamus nomē eius iesus: nisi q;
ipse saluū faciet populū suū a peccatis cor-
poris. Quare xps noiare voluit: nisi q; com-
putrescere faciet iugū a facie olei. Quare
filius dei factus est hō: nisi vt hoīes faciat
filios dei. Volūtatē autē eius q; resistit: ie-
sus q; iustificat: q; ē q; p dēnet: xps qui sa-
nat: q; ē qui vulneret: filius dei exaltat:
q; ē qui humiliet. Nascit ergo iesus: gau-
deat quisq; ille ē quem p pētie dānationis
reū adiudicat p sciētia peccatorū. Excedit
q; pietas iesu omne criminū quatitatē
seu numerositatē. Nascit xps: letet quicū-
q; vitij ipugnat antiquis. Siquidē ante
faciē vntionis xpi nullus oīno stare pote-
rit morbus aīe quātūlibet inueteratus.
Nascit filius dei: exultet qui magna solet
desiderare: q; magn⁹ munerator aduenit.
Fratres hic ē heres: deuote suscipiamus
eū: sic enim et hereditas nostra erit. Qui
enim p ptiū filiū dedit: quō non oia nobis
simul cū illo donauit. Nemo discredat: ne-
mo hesitet: habemus testimoniū credibi-

le nimis: verbum caro factum est: et habi-
tauit i nobis. Fratres hīc voluit vngenti-
tus dei: vt esset in multis frib⁹ p mogeni-
t⁹ ipe: vtq; nihil hesitet ipa pusillanimitas
fragilitatis humane: p; ipse factus est
hoīm: factus est hoīs filius: factus est hō
Si et hoc homo iudicat icredibile: fidem
astruunt oculi. Iesus xps filius dei nasci-
tur in bethleē iude. Et vide dignationē
Non in hierusalem ciuitate regia: sed in
bethleē que minima est in milibus iuda.
O bethleem parua sed iam magnificata
a dño: magnificauit te qui factus est in te
parvulus ex magno letare bethleem et p
oēs vicos tuos festiui hodie alleluia can-
tes. Que tibi ciuitas si videat nō iudeat
p ciosissimū illud stabulū: et illius presepij
gloriā. In vniuersa siquidē terra iam ce-
lebre est nomē tuū et beatā te dicunt oēs
generationes. Ubiq; gloriosa dicunt de te
ciuitas dei: ubiq; psallit: quia hō natus
est in ea et ipse fundauit eā altissimus. Ubi
q; inq; predicat: ubiq; clamat: quia iesus
xps filius dei nascitur in bethleem iude.
Nec ociosum quod addit iude: siquidē
admonet nos eius q ad pēs facta est re-
pmissio. Non auferet sceptrū inq; de iu-
da et dux de femore eius: donec veniat q
mittendus est et ipse erit expectatio gētiū.
Salus quippe ex iudeis: s; salus vsq; ad
fines terre. Iuda ait te laudabūt frēs tui
manus tue in cervicib⁹ inimicorū tuorū:
et cetera que de iuda illo usq; legimus s;
in xpo videmus impleta. Ipse enī leo de
tribu iuda de quo et addit: catulus leonis
iuda. Ad p dām inq; filiū aīe ascedisti. Ad a-
gnus p dator: xps: q; p usq; sciat vocare pa-
tre aut matre: samarie spolia diripit. Ad a-
gnus p dator: qui ascedēs in altū captiuas
duxit captiuitatē: nec tñ abstulit qcq;: sed
magis dedit ipse dona hoībus. Has itaq;
et ceteras similes pphetias impletas in xpo
de eo siquidē et p dicitas ad mentem reuocat
qd dicit bethleē iude. Nec oīno querere
ē vtrū a bethleē possit aliqd boni ēē. Sane
qd ad nos spectat: discimus etiam ex hoc
quē admodū suscipi velit q in bethleē vo-
luit nasci. Erat enim q forte ei sublimia q-

renda arbitrarē esse pallatia: vt cū gloria
 rex glorie suscipiet. Sed nō ppter hoc a re
 galibus illis sedibus venit. In sinistra ei⁹
 diuitie ⁊ gloria: in dextera lōgiturnitas vi
 te. Illoz omnium eterna in celis affluētia
 suppetebat: sed paup̄tas nō inueniebat i
 eis. Porro in terris abiūdabat ⁊ supabun
 dabat hec spēs ⁊ sciebat hō p̄ciū ei⁹. Ille
 itaq; dei filius cōcupiscēs descendit vt eaz
 eligat sibi: ⁊ nobis quoq; sua estimatiōe
 faciat p̄ciosam. Adorna thalamū tuū s̄o:
 sed humilitate: sed paup̄tate. In illis enī
 p̄anis cōplacet sibi: ⁊ maria testimoniū p
 hibēte: his sericis delectat iuolui. Abho
 minatiōes egyptioz imola deo tuo. Cōsi
 dera deniq; qm̄ bethleē inde nascit⁹: ⁊ so
 licitus esto quō bethleē inde iueniaris: et
 iā ne in te qdē suscipi dedignat⁹. Bethleē
 q̄ppe domū panis: iuda sonat p̄fessionem.
 Tu ergo si diuini vbi pabulo repleas ani
 mā tuā: fideliterq; etsi nō digna certe q̄n
 ta potes deuotiōe suscipias panē illū q̄ de
 celo descendit ⁊ dat vitā mūdo dñicū vide
 licet iesu corpus: vt veterē vtrē corpis tui
 noua illa resurrectionis caro reficiat ⁊ su
 stineat quaten⁹ nouū quod intus ē vinum
 hoc solidatus glutino valeat cōtinere. Si
 deniq; ex fide viuas ⁊ neq̄q; gemē opor
 teat: quia oblitus sis comedere panē tui:
 bethleem factus es dignus plane suscepti
 one dñica: si tamen confessio iude fuerit.
 Sit p̄inde indea sanctificatio tua: confessi
 onem ⁊ decorem induere: quam maxime
 stolam in ministris suis x̄ps acceptat. De
 niq; breuiter tibi vtrūq; cōmendat apo
 stolus: Lorde inquit credetur ad iustici
 am: ore autē confessio fit ad salutem. Iusti
 cia siquidem in corde: panis in domo. Est
 enim iusticia panis: ⁊ beati qui esuriunt ⁊
 sitiunt iusticiam: quoniam ipsi consolabū
 tur. Sit ergo i corde tuo iusticia: ⁊ iusticia
 que ex fide est. Ille enim sola habet glori
 am apud deum: sit etiā in ore confessio ad
 salutē: ⁊ securus iā suscipe eū q̄ in bethleē
 inde nascit⁹ iesum x̄pm̄ filium dei.
 ¶ In vigilia natalis dñi de eo qdē scriptū
 ē: o iuda ⁊ hierusalē nolite timē: eras egre
 diemini ⁊ dñs erit vobiscū. Sermo scd̄s.

Juda ⁊ hieru- xv.

salē nolite timē. Ceros ego
 indeos alloquor: nō littera s̄
 spū: semē abaraz: cuius multi
 plicatio sicut p̄missa legi sic videt⁹ impleta
 Neq; enim filij carnis sed filij p̄missionis
 deputant in semine. Sed nec illi hierusalē
 dicimus que occidit p̄phetas. Unde enī
 illā cōdolemur super quā dñs fleuit: que
 data est in subuersionē? Illi dicimus que
 de celo noua descendit. Nolite timere a iu
 da ⁊ hierusalē. Nolite timere veri p̄fesso
 res: qui nō solū ore sed totū pariter ⁊ ex oī
 parte dño confitemini: induti cōfessionē
 sicut vestimentū: imo quoz omnia interi
 ora dño confitent⁹: ⁊ omnia ossa dicūt: dñe
 quis similis tibi: nō sicut hi qui confitent⁹
 se nosse deū: factis autē negant. Cera con
 fessio ē fratres si omnia opera n̄ra fratres
 opera eius sint ⁊ cōfiteat⁹ ei. Confiteatur
 autē gemina quadam cōfessione vt duplici
 bus vestiamini: idest cōfessioe peccatoz
 nostroz ⁊ cōfessioe laudis diuine. Tunc
 enī veri iudei eritis: si omnis vita n̄ra cō
 fiteat⁹ nos peccatoz ⁊ dignos multis ma
 iorib⁹ penis: deū vere sūme bonū: qui pro
 his leuib⁹ ⁊ trāsitorijs penis eterna con
 donat supplicia que meruistis. Quisquis
 enim ardētē nō desiderat penitētiā: vide
 tur operibus dicere nō indigere se penitē
 tiā: ⁊ ita snā nō p̄fiteat⁹ culpas: aut nō posse
 p̄desse et penitētiā: ⁊ sic diuinā non p̄fiteat⁹
 bonitatē. Vos autē estote veri iudei sed ⁊
 hierusalē veravt nihil iā timeatis. Est enī
 hierusalē visio pacis: visio nō possessio:
 cuius fines dñs posuit pacem: non initū
 sane nec medium. Si ergo pacem nō habe
 tis: imo quia p̄fectā habere in hoc seculo
 nō potestis: saltem videte eam: intuemini
 p̄siderate ⁊ desiderate eam. Illuc sint ocu
 li cordis vestri: ad pacem tendat intentio
 vestra: vt omnia quecūq; facitis hui⁹ pa
 cis que exuperat omnes sensum desiderio
 faciatis: in omnibus hoc intēdatis: vt re
 conciliati pacem habeatis ad deū. Illis di
 cimus: nolite timere hos cōsolamur: non
 eos qui viam pacis nō cognouerūt. Nam

In vigilia natiuitatis dñi

si illis dicitur *Eras egrediemini*: comminatio erit ista non consolatio: quoniam soli illi dissolui desiderant et egredi concupiscunt qui pacem vident et sciunt quod si terrestres domus eorum huius habitationis dissoluamur: quoniam edificationem habent ex deo: et non illi qui in infantiam verbi sine compedibus delectantur. Denique hi tales moriendo non tam egredi dicendi sunt quam ingredi: qui non in lucem nec in libertatem vadunt: sed in carcerem: sed in tenebris: sed in infernum. Vobis autem dicitur: nolite timere: *cras egrediemini*: et iam non erit timor in fimbriis vestris. Adulteros quidem habetis hostes: carnem: qua nullus potest esse vicinior hostis: presens seculum nequam quod undique circumsum est vobis: principes tenebrarum: qui viam vestram obsident in aere collocati. Attamen nolite timere: *cras egrediemini* id est in proximo. *Eras enim* in proximo est. Unde et iacob sanctus ait: *Eras respondebi tibi iusticia mea*. Tres enim sunt dies de quibus etiam legimus: vivificabit nos post duos dies in die tertia resuscitabit nos: unus sub adam: alter in christo: tertius cum christo. Unde et ibi subdit: *Scimus sequemurque ut cognoscamus dominum*: et hic dicitur: *cras egrediemini* et dominus erit vobiscum. Illis enim dicitur quod dimidiauerunt dies suos: in quibus periit: dies in qua nati sunt: que est dies ade die peccati: cui hieremias quoque maledicebat dicens: *Maledicta dies in qua natus sum*. Omnes enim in illa nascimur. Utinam pereat in omnibus nobis dies illa: dies nebulæ et caliginis: dies tenebrarum et turbis: quas nobis fecit adam: quam fecit inimicus qui dixit: *aperientur oculi vestri*. Ecce vere illuxit nobis dies redemptionis novæ: reparationis antiquæ: felicitatis eterne. Nec est dies quam fecit dominus: exultemus et letemur in ea: quia *cras egrediemur*. Unde nisi de conclaui huius seculi de ergastulo huius corporis: de compedibus necessitatis: curiositatis: vanitatis et voluptatis: que etiam inuitis nobis pedes tenent affectionis. Quid enim spiritui no-

stro cum terrenis? Cur non spiritualia desiderat? spiritualia querit: spiritualia sapit. O spiritus qui desursum es: quid vobis cum infimis? Que sursum sunt querite: ubi christus est in dextera dei sedens: que sursum sunt sapite: non que super terram. Sed corpus quod corrumpitur aggravat animam: et deprimit terrena in habitatio sensuum multa cogitantem. Necessitates multe miseri huius corporis detinent nos. Niscus quidam pravi desiderii et delectationis terrene volare non patitur: et citius retrahit mentem si forte aliquando subleuat. Sed nolite timere *cras egrediemini* de lacu miserie et de luto fecis. Nam ut inde nos educeret infixus est ipse quoque in limo profundum. Nolite ergo timere: *cras egrediemini* de corpore mortis huius: et de omni corruptione peccati. Eligite diem istum in christo: ut ambuletis sicut et ipse ambulavit. Qui enim se dicit in christo manere: debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare. Nolite ergo timere: quia *cras egrediemini*: et sic semper cum domino eritis. Vel quod si significatus dictum est: et dominus erit vobiscum: sic intelligas ut dominus in corpore possumus nos esse cum domino. adherere ei voluntati: sed non esse ille nobiscum: ut consentiat voluntati nostre. Vellemus enim iam liberi esse: cupiscimus dissolui: egredi desideramus: sed adhuc differt ille certa ex causa. *Eras egrediemur* et dominus erit nobiscum: ut quicquid voluerimus velint: et in nullo a nostra voluntate discordet. Itaque indea et hierusalem nolite timere: si perfectionem quas desideratis necdum potestis adipisci: sed quod minus habetis inspectione perfectionis suppleat humilitas perfectionis: et imperfecti vestri viderunt oculi dei. Propterea enim mandata sua mandavit custodiri nimis: ut videntes inspectionem nostram deficere et non posse implere quod debet fugiamus ad misericordiam et dicamus: Quoniam melior est misericordia tua super vitas: et qui non possumus investiri innocentie seu iusticie appareamus vestiti confessione. Confessio enim et pulchritudo in conspectu domini: si tamen sit ut diximus: non oris tantum sed totius hominis: ut omnia ossa nostra dicant: domine quis similis tui: idque so-

lius pacis intuitu et desiderio reconciliati
omnes ad deum. Talibus enim dicit o iudea
et hierusalem nolite timere cras egrediemini
mihi et quod cito a corpore exierit anima: omnes si
multa affectioes omnia desideria que per uni
uersum inter unum mundum dispersa et liga
ta tenentur: egredietur e visco hoc: et dominus
erit vobiscum. Illis id quod vobis videri
potest: si tamen ad nos respicitis et non ad
ea que expectant nos. Nonne hoc uniuersus
mundus expectat? Creatura enim sub
iecta est vanitati: et cadente homine que con
stituerat dominum domus sue et principem
omnis possessionis sue: tota simul heredi
tas est corrupta. Unde distemperatus est aer
terra in operibus adeo maledicta: et omnia
subdita vanitati. Nec sane reparabit he
reditas donec reparentur heredes. Unde et
iuxta apostoli testimonium iugemiscit quoque
et periturus usque adhuc. Nec soli utique huic
mundo sed et angelis et hominibus specta
culi facti sumus. Unde inquit expectat ius
tum: donec retribuas mihi. Et martyres cum
iudicii diem postulant: non tanquam vindi
cte cupidi sed perfectionem desiderantes
beatitudinis quam tunc habituri sunt: rece
perunt diuinum responsum. Sustinete modi
cum tempus donec impleat numerus fra
trum vestrorum. Acceperunt iam quidem sin
gulas stolas: sed non vestientur duplicibus:
donec vestiamur et nos. Cladia teneamus
et obsides ipsa eorum corpora: sine quibus con
sumari non possunt: nec ea recipiet sine no
bis. Unde de patriarchis et prophetis ait
apostolus: deo melius aliquid, prudenter pro
nobis: ut non sine nobis consumarentur. O si
cognosceremus et nos quomodo aduentum
nostrum expectant quantum desiderant: quod so
licite querunt: quod libenter audiunt bona de
nobis. Quid tamen de his loquor qui de
dixerunt ex his que passi sunt compassionem
quando et ipsi nos sancti angeli desiderant.
Nonne de vernaculis istis: et de puluere
suo: restaurandi sunt muri celestis hieru
salem. Putatis quantum desiderant ciues
celestis instaurari ciuitatis sue ruinam? Quo
modo solliciti sunt ut veniant lapides vivi
qui coedificent eis. Quomodo discurrunt

medij inter nos et deum: fidelissime portan
tes ad dei gemitus nostros: et ipsius nobis
gratiam deuotissime reportantes? Plane
non dedignabuntur ut sumus eorum socij qui
facti sunt iam ministri nostri. Nonne omnes
administratores sunt spiritus in ministeri
um missi: propter eos qui hereditatem ca
piunt salutis? Festinemus obsecro dilectis
simi festinemus: tota nos multitudo cele
stis curie expectat? Exultare fecimus an
gelos quando conuersi sumus ad peniten
tiam: proficiamus et festinemus complere
de nobis eorum leticiam. Ne tibi quicquam
es qui deliberas redire ad lutum: reuertere
ad vomitum. Putas ne placatos habebis
in iudicio? quos tanto et tam sperato pri
uare vis gaudij? Exultauerunt cum nos
ad penitentiam veniamus: tanquam super his
quos ab ipsa inferi porta cernerent reuo
cari. Quid nunc erit si ab ipsa paradisi ia
nuia reuertere viderint et abire retrorsum
eos qui iam pedem unum habebant in pa
radiso? Nam et si corpora inferius: sed cor
da sursum. Currite fratres: currite: non so
li angeli: sed et ipse angelorum vos creator
expectat. Nuptie parate sunt: sed nondum
plena est domus: adhuc expectantur de
quibus nuptie impleantur. Expectat vos
pater et desiderat: non solum propter cha
ritatem nimiam suam qua dilexit vos: vin
de et unigenitus qui in sinu patris est ipse
enarrauit: pater inquitens amat vos: sed
propter semetipsum sicut loquitur per pro
phetam: Propter meipsum ego faciam: non
propter vos. Quis enim implendum du
bitet quod promissit filio dicens? Postula a
me et dabo tibi gentes hereditatem tuam
Et alibi: Sede a dextera meis: donec po
nam inimicos tuos scabellum pedum tu
orum. Non contendantur omnes inimici
ei: dum nos qui sumus eius mem
bra aliquatenus impugnabunt. Non im
plebitur hec promissio: donec nouissima
inimica destruantur mors. Nam de filio
quis nesciat quantum desideret fructum
natiuitatis: et totius vite quam gessit in
carne: Denique fructum crucis et mortis
sue: precium sanguinis preciosi. Nonne
cuj

traditurus est deo et patri regnū qđ acqsiuit. Illōne ei restauraturus ē creaturas suas: p qbus eū pater misit in terris. Expectat vos spūs sanctus. Ipse enim charitas et benignitas ē: in qua pdestinati sum⁹ ab eterno. Nec dubiū qñ pdestinationē suāz velit impleri. Ergo qđ parate sunt nuptie et omnis nos curie celestis frequentia desiderat et expectat: curramus nō quasi in incertū: curamus desiderijs et pfectu virtutum. Proficere enim proficisci ē. Dicamus singuli. Aspice in me et miserere mei: sūm iudiciū diligētū nomen tuū. Nō sicut ego merui: sed sicut illi decreueris miserere. Dicamus itē. Sicut fuerit volūtas in celo sic fiat. Itēq; fiat volūtas tua. Scimus enī qm scriptū ē: Si deus pro nobis: qđ nos aut quis accusabit aduersus electos dei. An nō licet inqđ mibi qđ volo facere: hec sit interim cōsolatio nra charissimi: donec egrediamur vt dñs sit nobiscum. Ipe sua magna misericordia et ad beatā illā egressionē et ad clarū illud cras nos pducit: et i hoc quoq; primo cras visitare nos et nobiscū ēē dignet: vt si quis forte in tēatione qua licet detinet ipso miserate. qđ dicere venit clausis appitionē cras egrediatur vt cū gaudio salutari suscipiamus coronā paruuli regis nostri p ipm. Ipo pstante qđ cū pte et spū scō viuūt et regnat de⁹. Amen.

xvi

Sermo tertius.

Odie scietis qđ veniet dñs: et mane videbitis gloriā eius. Quisq; terrigena et filij hominū audite. Vos qđ in puluere estis expurgamini et laudate: quia venit medicus ad egrotos: redēptor ad venditos: ad errantes via: ad mortuos vita. Venit quippe qui projiciat in profūdum maris omnia peccata nostra: qui sanet oēs infirmitates nostras: qui nos proprio humeris ad proprie dignitatis reponet origines. Adhuc est ista potētia: s; plus est miranda misericordia: qđ sic venire voluit qui potuit subuenire. Hodie inqđ scietis: quia veniet dñs. Verba h suo quidez loco et tempore in scriptura posita sunt: s;

nō incōgrue illa ad vigiliā natiuitatis ecclesia mater assumpsit. Ecclesia inqđ illa qđ secū habet cōsiliū et spiritū sponi et dei sui: cui delectus iter vbera cōmorat: ipaz cordis sui sedem pncipaliter possidens et conseruans. Minus ipse ē que vulnerauit cor eius: et in ipaz abyssum secretōz dei oculum ptemplationis inersit: vt et illi in suo et sibi in eius corde phennē faciat mansiōnem. Cum ergo ipsa in scripturis diuinis verba vel alterat vel alternat: fortior ē illa cōpositio qđ positio pma verborū: et fortassis tanto fortior quātū distat inter figuram et veritatem inter lucem et vmbraz: inter dominā et ancillaz. Hodie scietis quia veniet dñs. Scdm estimationē meaz duo in verbis istis dies nobis expressius commendant. Primus qui a pmi hominis lapsu labitur vsq; ad finem mundi: dies cui sancti sepius maledixisse noscunt. Ab illa enim lucidissima die in qua conditus fuerat adam eiectus est: et in has rerum pstrus angustias diem tenebrosū incurrit: et pene a lumine veritatis extinct⁹. In hac die nascimur vniuersi: si tamen dies debz et nō potius nox vocari: nisi qđ lumen rationis quasi quandā scintillulam nobis insuperabilis illa misericordia dereliquit. Secunda vō dies: erit in splendoribus scōz: ippetuas eternitates: cū inclaruerit illud serenissimū mane cui ē misericordia repromissa et absorta erit mors in victoria: cum dimotis vmbis et tenebris splendor vere lucis sursum et deorsuz: intus et exteri⁹ cūcta pariter occupabit. Audiatam fac mihi mane misericordia tua ait sanctus. et repleti sum⁹ mane misericordia tua. S; ad nrm diē reuertamur qui tanqđ custodia in nocte p sua beninitate dicit: qui tanqđ nihilū et mane ab illo familiari spiritus sancti organo nominat euz dicit: Qm omnes dies nostri defecerunt: et defecerunt sicut sum⁹ dies mei: et dies mei sicut vmbra declinauerunt. Parui et pessimi sunt omnes dies vite mee: ait ille sanctus patriarcha: qđ vidit dñm facie ad faciem: qui cum eo tā familiariter loqbat. In hoc tñ die illuminat omnē hominē venientē in hūc mundū: p

eo qd ei z rōnez tribuit z apit intelligētiā. Sed necesse est vt exētem de hūc mūdo illuminet lumine sciētie sue: ne si de domo carceris z ymbra mortis extinctus exierit illuminari nō valeat in eternū. Ideo quip pe vigenit? dei sol iustitie: tanqz imensi et pelari luminis cereus in huius mūdi carcerē z illuminat? est z accēsus: vt oēs q illuminari voluerit ad illū accedāt illiqz iungant: ita vt nihil mediū sit iter illos z ipm. Acta enī nra sepant inter nos z deū: sed illis sublatīs verō lumine illuminādi z qua si p corporādi cōnectimur in idipm. Sic et lumē extinctū lumini lucēti z ardenti sine aliquo medio pūgīf vt illumet: quaten? p exemplū visibilū effectus rerū inuisibilū cognoscam? Ad hoc tam magnū et pfulgidū sūd iuxta pp̄haz illuminem? nobis lumē sciētie? pūgīf de mūdi huius tenebris exeamus ne de tenebris trāseam? ad tenebras: z tenebras sēpiternas. Que ē aut ista scia? Profecto scire qz veniet dominus: z si qsi veniet scire non possumus. Hoc est illud totū qd postulat a nobis. At inquis ista scia oīz est: Quis enī nesciat vel nomineten? fideles qz veniet dñs: qz venturus est iudicare viuos mortuos: et reddere vnicuiqz iuxta opera sua? Non oīum ista est frēs mei: sed nec multoz qdē. Paucorū quippe est: qz reuera pauci sunt q saluant. Putas qz illi q letant cū malefecerit z exultāt in rebus pessimis: vel sciāt vel recogitēt qz veniet dñs? Si dixerit ipi tu noli credere: qz q dicit se nosse deū: mā data eius nō custodit: mēdax est. Cōfitemē ait aplūs se nosse deū: factis aut negāt: qz fides sine opibus mortua est. Non enī se ita oī impuritate polluerēt si dñm venturū scirent vel formidarēt: z vigilarent vtiqz: z nō sinerēt tam grauitē p̄lodi p̄cientias suas. Scientia aut ista opat in pmo gradu penitudinē. i. doloem: ne risum in luctu: canticū in plāctū: gaudiū in merorē pueratur: z incipiāt tibi displicere que vehementer ante placuerāt: z illa specialit̄ hoz reas q specialit̄ appetebas. Sic. n. sc̄ptur ē qz q addit scientiā: addit z doloem vt racis z scē sciētie sit dolor subsequēs argu-

mentū. In scdo vero gradu opat correcti onem: vt iam non exhibeas membra tua arma iniquitatis peccato: sed coherceas gula: iugules luxuriā: supbiam depmas: z facias seruire scitanti corpus qd iniquitati ante seruierat. Penitudo enī sine corruptione nō pderit: qz iuxta sapientē: vnus edificans z vnus destruens: quid pdest eis nisi labor? Qui enī baptizat a mortuo z iterū tangit eū: nihil pficit lauatio eius sed iuxta saluatoris sententiā videndū ne ei aliqd deterius ptingat. Sed qz hic diutius haberi non possūt nisi circa se multa circūspiciōe mens indefessa iugulet z at tendat: in tertio gradu opat sollicitudinē vt iam incipiat sollicitus ambulare cū deo suo: z ex omni parte scrutetur se ne vlt̄ in leuissima re tremēda illius maiestatis offendat aspectum. In penitudine accendit: in correctione ardet: in sollicitudine lucet: vt iam interius z exterius renouet. Idic iam respirare incipit a tribulatiōe maloz z dolorē: z timoris magnitudinē spūali letitia tēperare: ne suor enor: mitate scelez habūdationi tristitia absorbeat. hinc etsi timet a iudice: sperat a soluatore: cū tā in aīo ei? timor z leticia obequitent z obuient sibi: vt plerūqz timor leticiā superet: leticia sepius timorem excludat: z infra sui gaudiū concludat archanum. Felix conscientia ī qua luctamen huiusmodi indefinēter cōficitur: donec quod mortale est absorbeat̄ a vitā: donec euacuetur timor qui ex parte ē: z succedat leticia quod perfectus ē: quia non timor sempiternus: sed leticia sempiterna erit ei. Jam vō sic ardens z lucens mūdū se esse in domo confidat: vbi sine omni timore ventozum accensa cādelā soleat deponari: sed meminerit se esse sub diuo z vtrāqz manu studeat opire qd portat: nec credat aeri etiā si viderit esse tranquillū. Repēte enim z hora qua nō putauerit mutabitur: z si vel ad modicū remiserit manus lumen extinguet. Qd si etiā ardor portantis manus: vt quādoqz solet adusserit: eligat potius pati qz retrahere manus suas: quia in mēcto in actu oculi poterit exussari. Si essem? in domo

cūj

In vigilia natiuitatis dñi.

illa non manufacta eterna in celis: vbi nullus inimicus intrat: nullus amicus exit: nihil esset timendum. Ilunc vero tribus malignissimis et validissimis ventis expositi sumus: carni diabolo et mundo: qui conscientiam illuminatam moluntur extinguere: insufflantes in corda nostra desideria mala: motus illicitos: et ita te repente turbantes: vt vix prenoscere valeas vnde venias: aut quo vadas. Ex quibus et si duo sepius intermittunt: a tertio tamen nemo vnq̃ sufflandi inducias extorsit. Ideo vtriusq̃ manibus et cordis et corporis anima regenda est: ne forte que iam illuminata fuerit extinguatur: nec cedendum vel recedendum etiam si grauis tētatiōnū feruor vtriusq̃ hominis statum vehementer affligerit: sed dicendum cum sancto. Anima mea in manibus meis semper. Et sicut qđ in manibus nostris tenemus nō facile obliuiscimur: sic nunq̃ obliuiscamur negociū animarū nostrarū: et illa cura p̃ncipaliter vigeat in cordibus nostris. Eū ergo sic lumbi nostri accincti fuerint et lucerne ardentes: custodiende sunt vigilie noctis super gregem cogitationū et actionū nostrarū: vt si in p̃ma vigilia vel secunda vel tertia dñs venerit paratos nos inueniat. Prima vigilia ē rectitudo operis: vt ad hanc quam iurasti regulam: omnem vitam exequare coneris: nec transgrediaris terminos quos posuerūt patres tui: in omnib⁹ vie et vite huius exercitijs nō declinās ad dexteram vel sinistram. Secunda puritas intentionis: vt simplex oculus totū corpus lucidū faciat: quatenus quicquid feceris facias p̃pter deū: et ad locum vnde exeunt gratie reuertant vt iterum fluant. Tertia est custodia vnitatis: vt ī cōgregatōe positus voluntates aliorū tuis voluntatibus anteponas: vt nō solū sicut querela: sed et cū gratia maneas īter fratres portās omnes orās p̃ oib⁹: vt et de te quoq̃ dicat: Ille ē frat̃r amator et populi israel: hic ē q̃ multū orat p̃ populo et p̃ ciuitate sancta hierusalem. Ita ergo in hac die aduētus vnige

niti nobis veram scientiam accēdit: scientiam in qua illā que nos doceat quia venit dñs: que sit morū nostrorū perpetuum et stabile fundamentum. Et mane inquit videbitis gloriam eius. Mane: o dies que melior es in atrijs dñi sup̃ millia: quando erit mensis ex mense et sabbatum ex sabbato: cum splendor lucis et feruor charitatis vsq̃ in altissima illa magnalia terrarū incolas illustrabit: quis de te cogitare nedum aliquid recitare p̃sumat? Interim tamen fratres edificemus fidem nostrā: vt si mirabilia illa que nobis referuntur videre nō possumus: saltem mirabilia que p̃pter nos in terris facta sunt aliquantulum cōtemplēmur. Triā opera tres mixturas fecit omnipotēs illa maiestas in assumptiōe nostre carnis: ita mirabiliter singularia et singularit̃ mirabilia: vt talia nec facta sint nec facienda sint amplius super terrā. Eō iuncta quippe sunt adinuicem deus et homo: mater et virgo: fides et cor humanum. Admirabiles iste mixture et miraculorū oī miraculo mirabiliorū: quomodo tāz diuersa tamq̃ diuisa ab inuicem: inuicē potuerē coniūgi? Et primo quidem intuerē creationem positionem et dispositionem rerum: quanta videlicet sit in creatione potentia quanta in positione sapientia: in compositione benignitas quanta. In creatione vide qđ multa et qđ magna potēter creata sūt ī positiōe qđ sapienter cuncta locata sunt: in bonitate qđ benigne suprema et infima cōnexa sunt tā amabili qđ admirabili charitate. Illic enim limo terreno vim vitalem miscuit: vt in arboribus vnde surgit venustas in folijs: in floribus pulchritudo: sapor in fructib⁹ et medicina. Nec hoc cōtentus adiecit etiam vim sensibilem limo nostro: vt in pecoribus que non solum vitam habeant sed et sentiant quinq̃ partia sensificatiōe vigentes: addidit adhuc honorare limum nostrum: et ei vim rationalem iniecit: vt in hominibus qui iam nō solum viuunt sentiunt sed et discernunt inter cōmodum et incōmodum: inter bonū et malum: inter verum et falsum. Voluit

quoque infirmiora nostra habūdātiori gloria sublimari: et contraxit se maiestas ut quod melius habebat videlicet seipsū limo nostro contingeret: et in persona vna sibi inuicem vnirent deus et limus: maiestas et infirmitas: tanta vilitas et sublimitas tanta. Nihil enim deo sublimius: nil vilius limo. Et tamen tanta dignatione deus descendit in limum: ut quicquid in eo deus fecit: limus fecisse credatur: quicquid limus pertulit: deus in illo pertulisse dicat: tam ineffabili quā incomprehensibili sacramento. Et attende quia sicut in illa singulari diuinitate trinitas est in personis: unitas in substantia: sic est in ista speciali coniunctione: trinitas est in substantiis: unitas in persona. Et sicut ibi persone non sciunt unitatem: unitas non minuit trinitatem: sic et hic persona non confundit substantias: nec substantie ipse persone dissipant unitatem. Summa illa trinitas hanc nobis exhibuit trinitatem: opus mirabile opus singulare: inter omnia: et super omnia opera sua. Verbum enim et anima et caro in vnā conuenere personam: et hec tria vnum: et hoc vnum tria: non confusione substantie sed unitate persone. Hec est prima et superexcellens mixtura: et hec prima inter tres. Aduerte homo quia limus es: et non sis superbus: quia deo iunctus es: et non sis ingratus. Secunda est virgo et mater: et admirabilis et singularis. Et seculo non est auditum: quod virgo esset que peperit: quod mater esset que virgo permāsit. Illi quā iuxta rerum ordinem virginitas est vbi fecunditas predicatur: nec fecunditas vbi virginitas conseruatur. Sed sola hec est in qua virginitas et fecunditas obuauerunt sibi. Vbi semel factum est quod factum non fuerat nec fiet in eternum: quia nec primā similem visa est: nec habere sequentem. Tertia est fides et cor humanum. Et quidem prima et secunda inferior: sed non minus forsitan fortis. Mirum est enim quomodo cor humanum his duobus fidez ac

comodauit: quomodo credi potuit quod deus homo esset: quod virgo fuerit quod peperisset. Sicut ferrum et testa iunguntur non possunt: sic et hec duo nequeunt coniungi si non misceantur. Ergo ne credendum est quod ille deus sit qui ponitur in presepio: qui vagit et cumis: qui omnium infantilium necessitatum iniurias patitur: qui flagellatur: qui conspuitur: qui crucifigitur: qui ponitur in sepulchro: et inter duos lapides concluditur excelsus et immensus. Illa ne virgo erit que lactat puerum: cui maritus continuus comes est in conuiuio in thalamo: qui ducit illam in egyptum: reducit ab egypto: et solus cum sola tam longinquam: tam secretam conficit viam? Quomodo potuit hoc persuaderi generi humano: vniuerso orbi terrarum? Et tamen tam facile: tam potenter persuasum est: ut mihi id credibile faciat credentium multitudo. Iuuenes et virgines senes cum iunioribus elegerunt mille mortibus mori quā vel ad momentum ab ista fide deficere. Et hec quidem mixtura excellens: sed excellentior est secunda: tertia vero excellentissima est. Primā autem ris audiuit: sed oculus non vidit: quia auditum est et creditum: usque in fines terre magnum illud pietatis sacramentum: sed tamen oculus non vidit absque te quomodo te intra virginis venter angustias humano corpori coniunxisti. Secundā oculus vidit: quia se secundam et virginem illa singularis regina conspexit que conseruabat omnia hec conferens in corde suo: cognouit et ioseph non minus testis quā custos tante virginitatis. Tertia in cor hominis ascendit: cum quod factum est sicut factum est: creditum est: cum magis oraculo quā oculo credimus: cum que dicta vel facta sunt tenemus firmissime nullatenus dubitantes. In primā vide quid: in secundā per quid: in tertia propter quid deus dederit tibi. Dedit tibi christum per mariam propter sanitatem. In primā remedium ē: quia ex deo et homine cathaplasma

In vigilia natiuitatis dñi.

fectus ē: qđ sanaret omnes infirmitates tuas. Contuse sunt autē & cōmixte sunt he due species in vterovirginis: i mortario. lo sancto spū tanqz pistillo illa suaunter cōmiscēte. Sed quia tu dignus non eras cui donaret datū ē marie: vt per illam acciperes qcqd habēs: que per hoc qđ mater est: genuit tibi deū: per hoc qđ virgo ē exaudita ē p reuerentia sua in causā tua & totius generis humani. Si sola mater esset sufficeret ei & saluaret per filioꝝ generationē: si sola virgo sufficeret sibi: nec benedictus fructus ventris eius mūdi pēiū cēt. Cum ergo in prima sit remediū: in secūda adiutoriū ē: quia nihil nos deus habere voluit quod per marie manus nō trāsiret. In tertia autem meritū est: quia cū hoc firmiter credimus iā meritū habemus: & in fide sanitas ē: qđ crediderit saluus erit.

Item in vigilia. Sermo quartus.

xvij

Odiernus qui-

dem sermoneꝝ ordinis nostri cōsuetudo nō exigit: sed crastina opus erit circa missar solēnia diutius occupari: & hora breuis sermoneꝝ longitudinem non admittet. Propterea non abre puto preparare hodie corda nostra tante solēnitatis: presertim cū sit pofundissima sacramēti huius & incōprehensibilis altitudo: & tanqz fons vite: quo magis hauris eo magis exuberans numqz valeat exhauriri. Deniqz scio qnēadmodūz habōdet pꝛo xpō tribulatio nostra & vtinā habūdet & cōsolatio nostra per ipm. Illaz mūdialem quidem consolationem nobis offerre nec libet nec licet: quoniā vilis ē & ad nihilū vtilis huiusmodi consolatio: & quod magis ē metuendū etiam vere ac salubris cōsolatiōis ē impedimentū. Propterea qui delectatio ē & gloria angelorū: ipse finis ē: salus & consolatio miserorū: qui in ciuitate sua magnus et sublimis valde beatificat ciues: ipse in exilio parvus & humilis valde letificat exules: & qui in altissimis ē gloria patris: factus est pax in terra hominibꝝ bone voluntatis. Paruulus enī datus ē paruulis: vt magnus det etiā ma-

gnis: & quos iustificat paruulus: magnificet postmodum & glorificet magnus & gloriosus. Hinc sine dubio vas electiōis qđ de plenitudine paruuli huius acceperat licet enim paruus sed plenus: plenus gratia & veritate: & in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Hinc vti qđ paulus: Fructuat verbum illud bonū qđ his diebꝝ frequenter audistis: Gaude te in domino semper: iterum dico gaude te. Gaude te inquit de exhibitione: iterūz gaude te de promissione: qm̄ & res plena gaudior: & spes plena gaudio est. Gaude te quia iam percepistis dona sinistre: gaude te quia expectatis premia dextere. Leua inquit eius sub capite meo: & dextera eiꝝ amplexabit me. Leua quidem leuat: dextera suscipit. Leua medetur & iustificat: dextera amplectit & beatificat. In leua eius merita: in dextera vꝝ premia continent. In dextera inquā delicia: in sinistra sūt medicine. Sed attende piū medicū: attēde medicū sapientem. Considera diligentius qđ noua medicamina portet: vide qđ non modopreciosas: sed & speciosas attulerit medicinas: non solum peritiles ad sanitatis fructus: sed et delectabiles ad aspectum & suaves ad gustum. Deniqz primaz eius medicinam primū quod in sinistra portat attende & conceptum inuenis sine semine. Intuere obsecro quale sit istud: qđ nouūz qđ admirabile: qđ amabile: qđ iocundum. Quid etiam pulchrius qđ generatio casta quid gloriosius qđ sancta & sincera conceptio: in qua nihil pudoris est: nihil fordis: nihil corruptiōis. At quoniam minus fortassis detineret nos grata licet admiratio nouitatis: nisi fructus quoqz salutis & vtilitatis consideratio animū delectaret. Conceptus iste nō modo gloriosus in ipā quasi exteriori specie: sed etiam preciosus ē in interiori virtute: vt sū qđ scriptum ē: in sinistra domini simul cum gloria & diuitie inueniantur. Diuitie inqz salutis cum gloria natiuitatis. Quis enim potest facere mundū de imundo cōceptū semine: nōne tu qđ solus sine oī illicita & immunda conceptus voluntate? In ipā radice & origine mea

infectus et coingnatus suus: imunda est concupiscentia mea. sed ea quo tollat ista perfusio. Ipe eam tollit: in quem solum non cadit ipsa. Diuitias salutis habeo quibus redimam propter conceptum in puritate Christi purissima conceptum. Adde adhuc domine iesu: in noua signa immuta mirabilia: nam priora quod ipsa pluitudine viluerit. Plane enim solis ortus et occasus: terre fecunditas: temporis vicissitudo miracula sunt et magna miracula: sed totiens hec vidimus ut iam non sit quod teneat. In noua signa immuta mirabilia. Ecce ait noua facio omnia. Quis hoc ait? Agnus utique: qui sedebat in throno. Agnus plane totus suauis: totus delectabilis: denique totus vinctus. Hanc enim habet interpretationem nomen eius quod est Christus. Cui poterit asper aut durus videri? qui nec ipsi matri in natiuitate quicquam asperitatis quicquam intulit lesionis? O vere noua miracula. Conceptus fuit sine pudore: partus sine dolore. Mutata est in virgine nostra maledictio eue: peperit ei filium sine dolore. Mutata est inquam maledictio in benedictione sicut predictum est per angelum gabriel: benedicta tu in mulieribus. O beata sola inter mulieres benedicta et non maledicta: sola a generali maledictione libera et a dolore parturientium aliena. Nec mirum si dolore non intulit matri quod tulit dolores totius mundi: sicut per esaiam ait: qui vere languores nostros ipse portauit. Duo sunt que timet humana fragilitas: pudor et dolor. Utriusque Christus tolerare venit: unde et utrumque suscepit qui ut cetera scilicet morte et mortetur purissima condonatus est ab iniquis. Ita quod ut fiducia nobis daret quod tolleretur hoc a nobis propter matrem suam in unum ab utroque seruauit ut nec in conceptu quicquam pudoris: nec in partu quicquam doloris existeret. Accumulantur adhuc diuitie: crescit gloria: innotantur signa et miracula immutantur. Non solum sine pudore conceptus et partus sine dolore: sed et mater est sine corruptione. O vere nouitas inaudita. Virgo peperit et post partum inuoluta permansit: fecunditate proles cum carnis integritate: et gaudium matris habens cum virginis honore. Nam securus expecto promissam mihi gloriam incorruptionis in car-

ne mea: quandoquidem conseruata est incorruptio per eum etiam in matre sua. Facile erit per quem mater ipsa incorruptio nem non perdidit pariendo: ut et corruptibile hoc incorruptionem induat resurgendo. Habes tamen adhuc maiores diuitias: habes gloriam ampliozem. Mater est sine corruptione virginis: filius sine omni labe peccati. Non cadit in matrem eue maledictio: nec cadit in prolem generalis illa conditio: de qua dictum est per prophetam: Nemo mundus a forde: nec infans cuius unius diei est vita super terram. Ecce infans sine forde: solus inter homines verax imo et veritas ipsa. Ecce agnus sine macula: agnus dei qui tollit peccata mundi. Quis enim peccata melius tolleretur? quibus in quem peccatum non cadit. Iste sine dubio lauare me potest: quem constat inquinatum non esse. Nec manus operum luto detergat oculum meum: que sola sine puluere est. Iste mihi festucam educat de oculo: qui non habet trabem in suo: imo iste trabes educat de meo: qui nec eriguum puluerem habet in suo. Vidimus certe diuitias salutis et vite: vidimus gloriam eius quasi unigeniti a patre. Queris a quo patre? Et filius altissimi vocabitur. Manifestum est quis altissimus sit: sed ne quis remaneat locus dissimulationis: Quod ex te nascetur sanctum ait gabriel angelus ad mariam: vocabitur filius dei. O vere sanctum. Non dabis sanctum tuum domine videre corruptionem quod nec matri quidem abstulit incorruptionem. Crescunt miracula: multiplicantur diuitie: thesaurus aperitur. Que generat et mater et virgo est: qui generatur deus et homo est. Sed nunquid dabitur sanctum canibus: aut margarite porcis? Abscondat certe thesaurus noster in agro: et pecunia nostra in sacculo reponat. Operiatur conceptus sine semine matris desponsatione: partus sine dolore vagitibus paruuli et merore. Abscondatur et parturientis incorruptio legali purificatione: in fantis innocentia solita circumcisione. Absconde inquam absconde maria nobis solis fulgore: pone in presepio: inuolue pannis

In vigilia natiuitatis dñi.

infantem. Nam et ipsi pñi diuitie nostre sunt. Preciosiores siquidem pñi saluatoris omni purpura: et gloriosius hoc preseppe auratis regum solijs: ditior: deniq; christi paupertas cunctis opibus cunctisq; thesauris. Quid enim humilitate ditius: quid preciosius inuenitur: qua nimirum et celo regnū emittitur: et diuina gratia acquiritur. Sicut scriptum est Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. Et apud Salomonē: Deus superbis resistit: humilibus autē dat gratiam. Nā habes cōmendatāz a deo humilitatem in natiuitate: in hac enim exinanuit semetipm formam serui accipies: et habitū inuentus ut homo. Vis adhuc pñiores diuitias et superexcellētē gloriā inuenire. Nā habes charitatem in passione. Maiorem hac dilectionem nemo habet: ut animā suā ponat quis pro amicis suis. Nā de diuitie salutis et gloriā sanguis preciosus quo redempti sumus: et crux dominica in qua cū apostolo gloriāmur. Nā ibi inquit absit gloria: nisi i cruce domini nostri iesu christi. Et dicebat Nihil arbitratus sum me scire inter nos: nisi christum iesum: et hunc crucifixum. Ecce ipse est leuachristus iesus: et h crucifixus. Nam dextera quidem est christus iesus: et hic gloriosus. Christū inquit et hunc crucifixum. Fortasse crux ipsa nos sumus: cū christus memoratur infixus. Nā domo enī formam crucis habet: quam si manus extenderit exprimet manifestus. Loquitur autē christus in psalmo dicens Infixus sum in limbo profundī. Limū quidem nos esse manifestum est: quoniam de limo plasmati sumus. Sed tunc quidem limus paradisi fuimus: nunc vō limus profundī. Infixus sum inquit non pertransij: nō recessi: vobiscum sum vsq; ad cōsumationē seculi. Ipse est enim emanuel nobiscū deus. Nobiscū deus vtiq; sed per sinistrā. Sic enim thamar pariente zaram prius solam protulit manum: que in sacramento dominice passionis coccineo alligata ē filo. Itaq; iam quidem tenemus sinistrā: sed adhuc clamare necesse est: Operi manuum tuarū ponitgas dextera: nam delectationes in

dextera tua vsq; in finem. Domine ostende nobis dexteram: et sufficit nobis. Gloria inquit et diuitie i domo eius: vtiq; qui timet dominū. Sed in domo tua domine quid? Profecto gratiarū actio et vox laudis. Beati qui habitant in domo tua domine: in secula seculorū laudabunt te. Oculi enim non vidit: auris nō audiuit: nec in cor hoīs ascendit: que preparauit deus diligētibus se. Unus est enim inaccessibilis: pax est que exuperat omne sensum: fons ē qui ascendit: nescit: sed descendit. Nō vidit oculus lucem inaccessibilem: nō audiuit auris pacem incomprehensibilem. Speciosi quidem pedes euangelizantium pacem: sed licet in omnē terram exierit sonus eorum: pax tamen que exuperat omne sensum: nec ab ipsis quanta erat potuit capere: nedum aliorū auribus tradi. Est enī etiam apostolus paulus ipse: Fratres ego me nō arbitror: comprehendisse: fides quidem ex auditu: auditus per verbis dei: sed fides: non species: et promissio: non exhibitio pacis. Et quidem pax est nunc etiam in terra hominibus bone volūtatis. Sed quid est pax ista: ad illius plenitudinē et supereminentiam pacis. Unde et ipse dominus ait Pacem meam do vobis: pacem relinq; vobis. Nā de siquidem que exuperat omne sensum: et est pax super pacem: necdum capaces estis. Propterea do vobis patriam pacis: et relinquo interim vias pacis. Sed quid est qd dixim. In cor hominis nō ascendit: vtiq; quia fons est: et ascensum nescit. Scimus etiam quia fontium natura est: riuos sectari conuallū: montium ardua declinare: sicut scriptū est: Qui emittit fontes in conuallibus: inter medium montiū pertransibit aque. Nā hoc autē ē vnde admo- uere sepius studeo charitates nostras: qz deus superbis resistit humilibus autē dat gratiam. Fons enim ad altiorē locum non attingit qz sit locus eius proprius de quo ascendit vel pcedit. Sed videri potest fm hāc regulam nō impediri a superbia vias gratie: presertim qz primus ille superbus: qui fm scripturam rex est super oēs filios supbie dixisse non legit. Altior ero: sed ero

inquit similis altissimo. Attamen non mé-
tatur Apostolus: quoniam ille extollit su-
pra omne quod creditur aut quod colitur
deus. Exhorret humanus auditus verbū:
sed vtinam abhorreat similiter animus co-
gitatum malignum pariter et affectus. Vi-
co enim vobis: qđ non ille tñ: sed et omnis
superbus extollitur supra deum. Vult enī
deus fieri voluntatem suam: et superbus
vult fieri suam. Jam videtur equalitas: s;̄
attende male congruā proportionē. Deus
quidem in his tñ que ratio approbat suā
vult fieri voluntatem: superbus vō et cum
ratione et contra rationem. Vides quonā
altitudo est: et non illuc peruenient fluen-
ta gratie? Nisi conuersi fueritis inquit: et
efficiamini sicut paruulus iste: se autem di-
cit: qui est fons vite: in quo habitat: vnde
manat plenitudo gratiarum: non intrabi-
tis in regnum celorum. Para prouide ri-
uulos: aggeres terrene et elate cogitatio-
is disperse: confirmare filio hominis: nō pri-
mo homini: quia fons gratie in cor homi-
nis carnalis scilicet et terreni non ascendit
Oculū quoq; purga: vt videre possis me-
rissimam lucem: et aurem tuam inclina ad
obediendum: vt quandoq; peruenias ad
quietem perpetuam: et pacem super pacē.
Lux enim est propter serenitatem: pax pro-
pter tranquillitatem: fons propter affluen-
tiā et eternitatē. Fontem assigna patri: ex
quo filius nascitur: et spiritus sanctus proce-
dit: lucē filio qui est vtiq; candor vite eter-
ne: et lux vera illuminans omnem homi-
nem venientem in hunc mūdum: pacem
spiritui sancto: qui nimirum super quietus
et humiles requiescit. Nec hoc dico tanq;̄
propria ista sint singulorū: nam et pater lux
est vt filius lumen de lumine: et filius pax
est: pax nostra: qui fecit vtraque vnū.
et spiritus sanctus fons est aque salientis in
vitam eternam. Sed quando ad hec per-
ueniemus? Quando adimplebis me do-
mine letitia cum vultu tuo. Gaudemus in
te: quoniam visitasti nos oriens ex alto: te
rum gaudemus expectātes beatam spem
in aduentu secundo. Sed quando veniet
plenitudo letitie: non de memoria: sed de

presentia: de exhibitione: non de expecta-
tione? Ad modestia nostra ait Apostolus no-
ta sit omnibus hominibus. Dominus pro-
pe est. Vignum est enim: vt et modestia no-
stra nota sit: sicut domini dei nostri mode-
stia cunctis innotuit. Quid enim magis
incongruum? qđ vt immoderate agat ho-
mo conscius proprie infirmitatis: quando
quidem apparuit inter homines mode-
stus dominus maiestatis? Discite inquit
me: quia mitis sum et humil' corde: vt pos-
sit etiam modestia vestra ceteris innotē-
scere. Jam quod sequitur Dominus pro-
pe est: de dextera debet intelligi: nam de si-
nistra ipse loquitur. Ecce ego vobiscū sum
omnibus diebus vsq; ad consummationē
seculi. Prope est dominus fratres mei: mi-
bil solliciti sitis: in proximo est: et citius ap-
parebit. Nolite deficē: nolite lassari: que-
rite eum dum inueniri potest: invocate eū
dum prope est. Prope est domin' his qui
tribulato sunt corde: prope est expectanti-
bus eum: expectantibus in veritate. Ve-
niq; vis nosse qđ prope est? Audi sponsam
de spōso canentem: Quoniam ecce stat
post parietem. Parietem istuz corpus tñ
intellige: quod obstaculum impedit: vt euz
qui prope est nondum possis intueri. Pro-
pterea etiam paulus dissolui cupit: ut euz
christo esse: et exclamans miserabilius An-
felix inquit ego homo: quis me liberabit
de corpore mortis huius. Sic et propheta
in psalmo Educ inquit de carcere animaz
meam: ad confitendum nomini tuo.

Item in vigilia de eo quod scri-
ptum est Sanctificamini hodie et
estote parati: die enim crastina vi-
debitis maiestatem dei in vobis.

Sermo

Quintus.

Sanctificamini xv
ii

ni hodie et estote parati: die
enim crastina vi debitis ma-
iestatem dei in vobis. Cele-
braturi dominice natiuitatis ineffabile sā-
cramentum: iure quidem monemur fra-
tres in omni sanctificatione parari. Adest
enim sanctus sanctorum: adest etiam ipse

In vigilia natiuitatis dñi.

qui dixit: Sancti estote: quia ergo sanctus sum dñs deus vester. Alioquin quomodo dabis sanctū canibus: et margarita porcis? nisi prius illi ab iniquitate: isti ab illicita voluptate purgati: decetero tota sollicitudine fugiant: isti quidē vomitū: isti volutabrum luti? Susceptorum olim diuina mandata carnalis israel sanctificabat in iustitijs carnis: in baptismatib⁹ varijs immunibus et hostijs: q̄ nō poterāt iuxta p̄sciētā p̄fectū facere p̄mentē. Ceterū quidē omnia transierunt: nimirū vsq; ad t̄ps correctionis imposita: quod vtiq; iam aduenit. Oportune igit ex hoc iam p̄fecta nobis indicē sanctificatio: interna mādaf ablutio: exigitur mūdicia spūal: dicēte dño: Beati mundo corde: qm̄ ipsi deū videbunt. Ad hoc vini mus fr̄es: ad hoc nati: ad hoc vocati sum⁹: ad h̄ nobis dies hodiern⁹ illuxit. Erat aliqñ nox: qñ hec nemo poterat opari. Erat nox vniuerso orbi ante veri luminis ortū: ante christi natiuitatē: erat nox et singulis quibusq; nostrū ante suā cuiusq; cōuersio nē et internā regenerationē. An non p̄sum dissima nox: et densissime tenebre erāt sup vniuersam faciē terre: cū olim p̄es nostri facticios deos colerēt: et infano penitus sacrilegio ligna et lapides adoraret? An non etiā cuiq; nostrū caliginosa nox erat: cum tanq; sine deo in hoc seclō viuerem⁹: cum ambularem⁹ post concupiscētijs nostras: cū sectaremur carnis illecebras: cū obtemperarem⁹ desiderijs secularib⁹: cū exhiberemus mēbra nostra arma iniquitatis peccato: cū seruirem⁹ iniquitati ad iniquitatē: i quib⁹ nūc merito erubescim⁹ tanq; in operibus tenebrarū? Qui dormiuit nocte dormiuit ait Apl̄s: et qui ebri⁹ sunt: nocte ebri⁹ sūt. Et hec quidē fuistis: sed excitati estis: sed sanctificati estis: si tñ filij lucis estis et filij diei: nō noctis neq; tenebrarū. Siquidē prece diei est etiam ille qui clamat: Sobri⁹ estote et vigilate. Et iudeis in penthecostē de cōdiscipulis loquebatur: Quō hi ebri⁹ sunt: cum sit hora diei tertia. Ille est enim quod coapostolus eius ait: Nox precessit: dies autē appropinquauit. Abijciamus ergo opera tenebrarū: et induamur arma lu-

cis: sic vt in die honeste ambulemus. Abijciamus ergo inq; opera tenebrarū: somno lentiam. s. et ebrietatē: qm̄ vt supra meminimus: Qui dormiunt nocte dormiunt: et qui ebri⁹ sunt: nocte ebri⁹ sunt: vt tanq; in die nō dormitem⁹: s; ambulem⁹. atq; h̄ quidē honeste: nō temulēte. Cides hominē cui⁹ ad omne opus bonū dormitat: aīa ei⁹ p̄tudio in tenebris est vsq; adhuc. Cides in ebriatū absinthio sapientē plusq; oporteat nō ad sobrietatem: cuius nec oculus visus: nec auris impleat auditu: q pecuniā aut simile aliqd diligēs non satiet: longā instar hydropici sitim bibēs filius noctis est et tenebrarū. Nec facile sepant hec duo: dicente scriptura: qm̄ in desiderijs est oīs ociosus: hoc est in ebrietate oīs somnolentus. Sanctificemur ergo hodie: et parati sim⁹. Parati quidē hodie nocturnū excutiēdo soporē. poro sanctificati nihilomin⁹ tanq; in die ab ebrietate nocturna cupidinis noxie refrenādo furore. In his enī duobus mandatis tota lex pendet et prophete: que sunt: declināre a malo et facere bonū. Ceterum hec hodie: nam crastina nec in sanctificatione erit: nec in preparatiōe: sed in visionē vtiq; maiestatis. Crastina inquit die videbitis maiestātē dei in vobis. Ille est quod ait patriarcha Jacob: Cras respondebit tibi iustitia mea. Ille enim iustitia colitur: cras respondebit. hodie exerceatur: cras fructificabit. Alioquin quod nō seminauerit homo: nec metet. Nec enī videbit tunc maiestatem: qui contēpserit finiterim sanctitatem: nec orietur ei sol glorie cui sol iustitie ortus non fuerit: nec illucescet dies crastina: cui nō illuxerit hodierna. Nimirum idem ipse qui hodie quidē factus est nobis a deo pater iustitia: apparebit cras vita nra: vt et nos appareamus cum ipso in gloria. Ille enim paruulus nascitur nobis: vt non apponat homo magnificare seipsum: sed cōuertamur magis et efficiamur vt paruuli: cras exhibebitur magn⁹ dñs et laudabil nimis: vt ipsi q; magnificemur in laude: cū videlicet erit vni cuiq; laus a deo. Nimirū q̄s hodie iustificauerit: cras magnificabit: et cōsumationi

sanctitatis succedet visio maiestatis. Nec
inanis visio: quoniam nisi in similitudine co-
stat. similes enim ei erimus: quoniam videbimus
eum sicuti est. Unde et hic quoque non sim-
pliciter dicitur: Videbitis maiestatem dei: sed
additur signanter: In vobis. Hodie nimi-
rum tanquam in speculo nos in eo videmus:
dum nostra suscipit: cras videbimus eum in
nobis quoniam iam sua donabit: cum ostendet no-
bis seipsum: et assumet nos ad seipsum. Hoc
nempe est quod transeunte se ministraturus
fore promissit: de cuius interim plenitudine ac-
cipimus: non sane gloriam pro gloria: sed gra-
tiam pro gratia: sicut scriptum est: Gratiam et gloriam
dabit dominus. Ne ergo contemnas priora mu-
nera: si sequentia concupiscis: nec fastidias
prius edulium: si vis accipere quod sequuntur: vel
pro ipso ferculo in quo apponitur quod ap-
ponitur sumere non recusēs. Ferculum enim impu-
trabile fecit sibi pacificus noster: corpus in-
corruptibile aptas sibi: in quo salutis epu-
las ministraret. Non dabis inquit sanctum tuum
videre corruptionem: illud utique de quo ga-
briel ad Mariam: Quis natus est ex te sanctum:
vocabitur filius dei. Ab hoc ergo sancto ho-
die sanctificemur: ut maiestatem eius ubi
dies illa aspiraverit videamus. Si quidem dies
sanctificatus illuxit nobis: dies salutis: non
glorie aut felicitatis. Denique donec passio
sancti sanctorum annuncietur: qui nimirum in pa-
rasceue passus est: idem in die preparatio-
nis merito omnibus dicit: Sanctificamini
hodie et estote parati. Sanctificamini ma-
gis ac magis de virtute in virtute perficien-
do: et estote parati perseverando. In quibus
tamen sanctificamur? Legi de quodam dicente
scriptura: quoniam in fide et lenitate ipsius san-
ctum fecit illum. Neque enim hominibus sine le-
nitate non plusquam deo sine fide placere possi-
bile est. Adverito sane in his monemur esse
paratos: quibus et deo veniam: cuius ma-
iestatem visuri sumus: et nobis inuicem ut in no-
bis eam pariter videamus. Propterea si
quidem oportet nos puidere bona non solum
coram deo: sed etiam coram hominibus: ut
non tamen regi nostro: sed et concubis et comi-
litionibus nostris grati esse possim. Et quidem
ante omnia fides querenda est: de qua legitur

fide mudans corda eorum. Beati enim mu-
do corde: quoniam ipsi dei videbunt maiestatem.
Crede ergo te deo: committe te ei: iacta in
eo cogitatum tuum: et ipse te enutriet: ut fidu-
cialiter et fideliter dicas: Dominus sollicitus est
mei. Neque enim hoc capiunt homines amantes
seipsos: homines scioli et solliciti pro seipsis cu-
ram carnis perficientes in desideriis: surdi
ad vocem dicentis: Orem sollicitudinem vestram
projicientes in eum: ipsi enim cura est de vo-
bis. Nam sibi quidem ipsi fidere non fidei: sed
pfidia est: nec confidentie sed diffidentie:
magis in semetipso habere fiduciam. Is
vere fidelis est: qui nec sibi credit: nec in
se sperat: factus sibi tanquam vas perditum: sed
sic perdens animam suam: ut in vitam eternam
custodiat eam. Porro id quidem sola facit hu-
militas cordis: ut non sibi fidelis anima inni-
tatur: sed deserens semetipsam ascendat iam
de deserto innixa super dilectum: atque ideo de
lucis affluens. Sane ut perfecta sit sancti-
ficatio: etiam mansuetudinem et socialis vite
gratiam a sancto scorum discamus oportet: sicut
ipse ait: Discite a me: quia mitis sum et hu-
milis corde. Quid enim huiusmodi homi-
nem dicere prohibet deliciis affluentem: qui
suavis et mitis et multe misericordie omnibus.
omnia factus est. et universos perfundit oleo quod
mansuetudinis et lenitatis: quod sic infusus est
sic perfusus etiam et superfusum est: ut stillare vn-
dique videatur. Felix quod gemina hac sanctificatio-
ne paratus dicere potest: Paratum cor meum deo
paratum cor meum. Dabet enim hodie quidem
fructum suum in sanctificatione: crastina die finem
habiturus vitam eternam. Videbit enim maie-
statem dei: quod utique vita eterna est: sicut ve-
ritas ait: Ille est vita eterna: ut cognoscant
te verum deum: et quem misisti Iesum Christum.
Reddet ei coronam iustitie iustus iudex in il-
lum diem: cui sane altera non succedet. Tunc vi-
debit et affluet: et mirabitur et dilatabit cor
ipsius. Quousque dilectabit? Usque ad vide-
ndam in se maiestatem dei in se. Nolite arbitra-
ri fratres: quod illam vobis promissionem vobis ex-
plicare possim. Sanctificamini hodie et
estote parati. Crastina die videbitis et gau-
debitis: et gaudium vestrum implebit. Quid
enim maiestas illa non impleat: etiam super

In vigilia natiuitatis dñi

implebit et supereffluet quando mensuram bonam et confertam et coagitatam et et supereffluentem dabunt in sinu vestros. Usque adeo siquidem supereffluet: ut supra modum in sublimitate excedat: non modo merita: sed et vota: sicut et vere potens est facere supra quod nos intelligere aut sperare possumus. Nam desideria quidem nostra in tribus maxime constituta videntur: quod decet: quod expedit: quod delectat. Nec sunt que concupiscimus omnia quidem omnia: sed aliis magis hoc: aliis magis illud. Ille sic deditus est voluptati: ut nec honestatem satis reputet: nec utilitatem: ille questui magis incubans et honestum dissimulat et iocundum: ille voluptatis pariter et utilitatis negligentior: solum vel maxime sectatur honorem. Nec vero reprehensibile desiderium horum: sed si ibi quereremus eam ibi vere inueniremus. Nec enim ubi vere sunt unum sunt: atque ipsius utique summum bonum summa videlicet gloria: summa utilitas: summa voluptas. Atque hic quidem quantum interim capere possumus expectatio nostra est et promissa nobis visio maiestatis in nobis: ut sit deus omnia in omnibus: omne iocundum esse utile omne honestum.

Item in vigilia de pronuntiatione domini natiuitatis. Sermo sextus.

XIX

Vditum audi

Animus plenum gratia: dignum acceptione. Iesus christus filius dei nascitur in bethleem iude. Anima mea liquefacta est in sermone isto: sed et spiritus meus in precordiis meis estuat iocunditatem hanc et exultationem solito vobis desiderio eructuare festinans Iesus saluator. Quid tam necessarium perditis: quid tam optabile miseris: quid tam utile desperatis? Alioquin unde salus: unde vel tenuis aliqua spes salutis in lege peccati: in corpore mortis: in malitia hac dici et loco afflictionis: nisi nonna nobis et insperata nasceretur? At tu forte salutem optas: sed curationis acerbitate tenerritudinis pariter et egritudinis proprie

consciis reformidas. Ille timeas: christus est suavis et mitis et multe misericordie: vinctus oleo letitie pre participibus suis: eis nimirum qui licet non ipsam plenitudinem: de plenitudine tamen huius accipiunt unctionis. Ille vos suauiter audiens inefficace fore autumes saluatore: addit etiam filius dei. Qualis enim pater: talis filius: cui subest cum voluerit posse. Aut forsitan utilitate salutis: et iocunditate unctionis audita: nescio quid submurmuras: puto etiam de honestate sollicitus Saluatore tibi gratularis adesse: utpote iam cens paralyticus in grabato: aut magis inter hierusalem et hierico seminum in via. Amplius aut letaris nec durum esse medicum: nec grauius uti medicinis: ne tibi forsitan intolerabilior videatur breuis ipsa curatio quam diuturna egritudo. Sic nimirum sic usque hodie multi pereunt medicum fugientes: quia Iesum quidem non erant: sed christum nesciant: humano sensu de multitudine et malignitate morborum parate sibi medele molestiam estimantes. Jam vero si certus es de saluatore: et nihilominus christum esse cognoscis non utentem cantherio: sed vnguento: non vitione: sed unctione curantem: vnum adhuc arbitror ingenuam posse mouere creaturam: ne forte quod absit saluatoris huius non satis digna videatur esse persona. Puto tamen non usque adeo ambitiosus es: et glorie cupidus: aut zelator honoris: ut ab uno quopiam de conseruis tuis si prestare posset hanc gratiam suscipere detractares? Nam si angelus aut archangelus esset: vel ex superiori quouis ordine spirituum beatorum: multo minus animositas tua quod causare haberet. Nunc autem tanto amplius tibi deuotione suscipiendus est iste saluator: quanto differentius pre ceteris omnibus nomina hereditauit Iesus christus filius dei. Et vide si non euidenter tria hec ad pastores loquens angelus commendauit gaudium magnum quod euangelizauerat exponens: quia inquit natus est vobis hodie saluator: qui est christus dominus. Exultem igitur fratres in hac natiuitate: et multipliciter gratulemur in ea: quam salutis utilitas: et unctionis suauitas: et filij dei maiestas tam eleganter illustrat: ut nihil desit ex omni-

bus que desiderantur: nec comodū: nec incundū: nec honestum. Exultem⁹ in quā ru-
minantes intra nosmetipsos: et inuice eructu-
antes suane verbū: eloquiū dulce: iesus
christus filius dei nasci in bethleem iude.
Nec mihi quis ista respōdeat indeuotus:
ingratus: irreligiosus. Non est hoc nouū:
olim auditū est: olim factū est: olim natus
est christus. Ego enī dico etiā olim et ante.
Nec mirabit olim et ante: cui propheticū
illud occurrerit in eternū et vltra. Natus ē
ergo christus nō mō ante hec nostra tpa: s; ante
tpa vniuersa. Cū illa quidē natini-
tas posuit tenebris latibulū suū: imo vō lu-
cē magis habitat inaccessibile. latet in cor-
de p̄is: in monte vmbroso et p̄denso. Ut q̄
aliquatenus innotesceret: natus est et in tpe
nat⁹ ex carne natus in carne: factū est vbi
caro. Quid tñ mirum si vsq; hodie dicat i
ecclesia christus filius dei nasci: qñ tā lon-
ge antea dicebat: haud dubiū qñ de ipso
puer natus est nob⁹. Olim cepit audiri ver-
bū h: et nemo scōz aliqñ fastidiuit. Sigdē
iesus christus filius dei heri et hodie et in
eternū. Ille nimirū prim⁹ hō oīz vuen-
tū pater magnū eructuās facim: quod in
christo et in ecclesia. Ip̄s postmodū eundē
tius cōmēdauit. Relinquet hō ait patrē et
matrē et adheret v̄xori suē: et erūt duo in
carne vna. Ille nimirū abrahā pater
oīz credētū exultauit vt vidēt hūc diē:
vidit et gaudis est. Alioqñ qñ seruū iuran-
tē sibi p̄ dei celi sub femore suo manū po-
nere precepisset: nisi ipsūz vtiq; deū celi ex
eodem nasciturū femore premidisset? Ille
qz p̄siliū cordis sui hōi fm cor suū reuela-
uit deus: cui iurauit veritatē: et nō frustra-
bit eū de fructu inquis v̄tris tui ponam
sup sedē tuā. Uti et in bethleem iude nasci
tur sicut angelus ait ciuitate daniel: vtiq;
ppter veritatē dei ad p̄firmādas p̄missio-
nes patrū. Ille etiam multisarē multisq;
modis ceteris reuelatū est patrib⁹ et pphe-
tis. Absit aut vt a diligētib⁹ deū aliqñ sine
rit negligēter audiri. Ille si forte negligere
videbat q dicebat Obscuro dñe mitte quē
misurus es. Alut astidire q clamabat: Uti
nā disrūpes celos et descenderes: ceteraq;

filia. Id ipsum deinde apostoli sancti vide-
runt et audierunt: et man⁹ eius tractauerūt
de vbo vite: quib⁹ singularit aiebat: Beati
oculi qui vident q̄ vos videtis. Postre-
mo hoc idē nobis qz seruatiū est fidelibus
vtiq; thesauris fidei cōmēda: ū: ipso eque
dicete Beati q nō viderūt et crediderūt.
Pars nra hec est in vbo vite. Nec sane cō-
tēptibilis ē ex q̄ nimirū viuūt: et q̄ vincere
mūdus: qñ iustus ex fide viuūt. et hec ē vi-
ctoria q̄ vincit mūdū fides nra. Ille est q̄
velut qdā extermitas exēplar p̄terita fil⁹ et
p̄ntia ac futura sinu qdā vastissimo cōpre-
hēdit: vt nihil ei p̄tercat: nihil p̄eat: p̄ceat
nihil. Alitero proinde in testimoniu fidei
nre: vbi facta est vox annūciatiōis hui⁹ in
aurib⁹ v̄stris exultastis in gaudio: egistis
grās p̄strati solitenu: cōcurrentes velut
sub vmbra alarū eius: et sub p̄nis eius spe-
rantes. Ille quid nō singuli natuitate sal-
uatoris audita clamastis in cordib⁹ v̄is di-
centes: mihi autē adherere deo bonū est:
aut potius illud quod idē ipse propheta
ait: Deo subiecta est anima mea. Infelix
nimis quisq; sicut p̄stratus: corde rigido
corp⁹ humiliat. Est enī q humiliat neq;
interiora autē eius plena sūt dolo. Quisq;
enī necessitatē suā min⁹ p̄siderat: min⁹ sen-
tit incommoda: min⁹ pauet pericula: minus
deuote p̄fugit ad remedia or̄e salutis: mi-
nus affectuose se subijcit deo: minus fide-
liter p̄fallit Domine refugium factus es
nobis: huius adoratio min⁹ accepta: hui⁹
prostratio minus verax: huius humiliatio
minus habens: huius etiam victoriosa mi-
nus imo et minus vniuersa fides. Quid ta-
mē dicit: Beati qui non viderūt et credi-
derunt: quasi nō videatur ipsū credere
quodāmodo iam videre? Sed aduerte di-
ligenter cui et quando dictum sit: et vtiq;
qui arguebatur: q quia vidisset credidisset.
Illeq; enim id ipsum est vidisse: et ideo
credidisse: quod credēdo vidisset. Alioqñ
abrahā pater noster quonam modo domi-
nicum hunc vidisse diem: nisi credendo
certe credendus est? Sed et illud quomo-
do accipietur q̄ hac nocte cantatū est no-
bis: scificamini hodie et estote parati: era-

In vigilia natiuitatis dñi

stina enī die videbitis maiestātē dei in vo-
bis: si nō mente videre est pia deuotione
representari et collere fide nō ficta magnū
illud magne pietatis sacramentū: qđ ma-
nifestatū est in carne: iustificatū est in spū
appuit angelis: pđicatū est gentibus: cre-
ditū est mūdo: assumptū ē in gloria. Sem-
per igit nouū qđ semp inouat mētes: nec
vnq; vetus qđ fructificare non cessat qđ
in pēpetuū nō marcescit. Idoc enī scīm
qđ non dat videre corruptionē: hic nou⁹
homo q nullius vnq; vetustatis capax: et
oēs quoz iueterauerūt oīa ossa in veram
vite trāsferat nouitatez. Inde ē q etia in
pñti tā iocūdissima annūctiatiōe si aduer-
tatis pgrue satis dicif: nō tam natus esse
q; nasci. Iesus xps fili⁹ dei nascif in beth-
leem iude. Sicut enī quodāmodo imolaf
adhuc quottidie donec mortē ei⁹ annūcia-
mus: sic videt et nasci dum fideliter eius
rep̄sentamus natinitatē. Die igit crastina
videbimus maiestātē dei: sed sane in nob
nō in seipso: vtiq; maiestātē in humilitate
virtutē in firmitate: in hoīe dei. Ipse. n.
est emanuel qđ interpretat nobiscum deus
Et enīdētius audi: Verbū inqt vbum ca-
ro factū est: et habitabit in nobis. Deniq;
extunc et deinceps vidimus gloriā eius:
sed gloriā quasi vnigeniti a p̄re: vtiq; ple-
num gr̄e vidimus et veritatis. Non enim
gloriā ptātis aut claritatis: sed gloriā pa-
terne pietatis gloriā gr̄e: de qua appls. In
laudē inqt glorie gr̄e sue. Sic g nascif. Sz
vbi putas. In bethleem iude. Neq; enīz
deceat nos ita bethleem p̄terire. Transea-
mus vsq; bethleem dicit pastores: nō beth-
leem p̄trāseamus. Quid enī si paup. vicu-
lus est: qđ si videt minima in iudea? Ne
id qdem incōgruū ei q cū diues esset p̄p̄
nos paup. factus est: et cum esset magnus
dñs et laudabilis nimis puulus natus est
nobis et dicebat bti paupes spū qm ipsoz
est regnū celoz. Itēq; Nisi pueri fueritis
et efficiamini sicut puulus iste: intrabitis
in regnū celoz. Unde etiā stabulū elegit
et p̄spe vtiq; domū luteā et diuersoria in-
mentorū: vt hunc esse scias q de stercore
erigit paupez: et saluos fecit hoīes et imē

ta. Utinā aut iueniamur et nos in bethleē
iude vt in nobis quoq; dignet nasci: et au-
dire mereamur: q; nobis timētibus deu⁹
ozietur sol iustitie. Forte enī hoc est: qđ su-
pra meminimus: ad videndā in nobis dñi
maiestatē et scificatione opus eē et prepara-
tione. Nam et iuxta p̄phetā facta est iudea
scificatio eius: q; videlicet oīa in p̄fessione
lauantur: et domus panis: quod bethleem
sonat: ad p̄parationē videbit magnopere
ptinere. Quō enī parat⁹ est ille vt excipe
tantū hospitē possit: qui dicit: quia non est
in domo mea panis? Deniq; quia imparat⁹
erat: quidā necesse habuit claus⁹ ami-
ci ostium media nocte pulsare et dicere: q;
amicus meus venit de via ad me: et nō ha-
beo quod ponam ante illum. Parat⁹ cor
eius sperare in dño ait propheta: haud du-
bium quin de iusto loquēs confirmatū est
cor eius nō cōmouebit. Nō est paratū cor
quod nō est confirmatū. Scimus autē ip̄o
eodem teste propheta: q; panis cor homi-
nis p̄firmet. Nō g parat⁹: s; aridū et exan-
gne cor eius: q; oblitus est comedere panē
suum. Est autē paratus et nō turbatus: vt
custodiat mādata vite: qui oblitus ea que
retro sunt in ea que ante sunt se extendit.
Vides q; fugienda quedam: q; sit quedā
obliuio cupienda? Neq; enī totus manas-
ses iordanem transiit: sed nec totius sibi ci-
tra elegit mansionē. Est q oblitus dñi crea-
toris sui: et est qui promidet eum in conspe-
ctu suo semp oblitus populū suū: et domū
patris sui. Et ille quidem celestia obliuisci-
tur: hic vō que sunt super terram: iste p̄se-
ntia querit: ille futura. iste que videt: il-
le que nō videntur. postremo iste que sua
sunt: ille que iesu christi. Uterq; manasses
vterq; obliuiosus: sed alter quidē hierusa-
lem: alter baby'onis oblit⁹: alter eoz que
impedunt: et iste parat⁹: alter sane eoz ma-
gis que expediunt: et que non expedit obli-
uisci: atq; id penitus imparatus ad viden-
dā dñi maiestātē in se. Neq; enī demus
panis in qua saluator ozietur: non est ma-
nasses ille cui appareat q israel regit: et su-
per cherubin sedet. Appare inquit coram
ephraim beniamin et manasse. Ego arbi-

cherubin sedet Appare inquit corā ephraim; beniamin: et manasse. Ego arbitror istos esse tres qui saluant: quos alius quidā prophetā noe et danielē et iob nosauit: eosdē quos et tribus illis pastoribus designari: quibus nato angelo magni p̄sclij gaudiū magnū angelus angelizauit. Unde autē ne forte ipsi sint et tres magi veniētes iam nō modo ab oriente: sed etiā ab occidentē ut recubant cū abraam isaac et iacob. Forte enī nō incongrue videbit ad ephraim quē quod fructificatiōe sonat ptinere thuris oblationē: quod offerre incensum dignū in odorē suauitatis p̄p̄iū sit eorū quos posuit dñs ut eant et fructus afferant. i. ecclie platorū. Nam beniamin filius dextere offerat necesse est aurū id est substantiā huius mūdi: ut v3 fidelis populus in parte dextera p̄stitutus: a iudice mereatur audire: quod esuriui et dedistis mihi manducare: etc. Porro manasses si tñ has esse voluerit cui appeat deus mīaz offerat mortificatiōis quā quē specialiter a nra arbitror p̄fessione requiri. Et hec dicta sint ne ad eam ptinē tribus manasse quod citra iordanem substitit ptineamus: sed obliuiscamur magis ea quod retro sunt extēti et intenti ad anteriora. Illic vō redeamus vsq; bethleē: et videam⁹ h̄ vbi quod fecit domus et offecit nobis. Domus panis est ut iam diximus: bonum est nos illic esse. Tbi enī fuerit verbū dei non deest utiq; panis quod p̄firmet cor dicēte p̄pheta p̄firmame in verbis tuis. Minimū in verbo quod p̄cedit de ore dei viuit hō: viuit in xp̄o: viuit in eo xp̄s. Tbi enī oritur ibi appetit: nec oīo amat cor titubans aut vacillās sed stabile et p̄firmatū. Si quis murmurat: si quis hesitat: si quis nutat: si quis cogitat reuolui in lutū redire ad vomitū: deserere votū mutare p̄positū suū: non est iste bethleem non est domus panis. Sola enī fames et fames valida in egyptū eū descenderet porcos pascere filiis esurire cōpellit: ut pote p̄cul agentem a domo panis a domo p̄ris in quā etiā mercenarij panib⁹ habūdare noscunt. Nō ergo i eiusmodi corde nascitur xp̄s cui deest fidei fortitudo: utiq; panis vite: scriptura teste: quā iustus ex fide vi-

uit: quod videlicet vera aīe vita quod ipse est nō nisi per fidem interim habitabit in cordib⁹ nris. Alioquin quō in illo nascit ch̄istus iesus quō salus orit illi: quicquid oīo vā certaq; snia ē quod is tñ quod p̄seuerauerit vsq; in finē saluus erit. Nam quod minime iueniatur in eo xp̄s nec de eis sit de quibus dicit vñctionē hētis a scō: ex eo vel maxime cōstat quod sine dubio etiam auit cor illius: ex quo oblit⁹ est comedere panē suū. Adul- to minus autem ad filius dei pertinet qui eiusmodi est: quod non nisi super quietum et humilem et tremētem verba sua requiescat spirit⁹ ip̄s: nec sit vlla societas eternitati et tante mutabilitati ei qui est et ei quod nunq; in eodem permanet statu. Eterūz quantumlibet firmi: quantumlibet fortes in fide: quantumlibet parati: quantumlibet panibus habundantes ip̄o quidem largiente cui quotidiē orantes dicimus: panē nostrum quotidianū da nobis hodie: necesse habemus addere consequēter dimitte nobis debita nostra. Alioquin si dixerimus: quia peccatū nō habemus: nos ip̄os seducimus: et veritas in nobis non ē. Minimū veritas ip̄e est: qui non simpliciter i bethleē: sed in bethleēz inde nascit iesus xp̄s filius dei. Preoccupemus igitur faciem dñi in confessione: ut sanctificati pariter et parati inueniamur et nos bethleē iude: atq; ita nascentem dñm videre mereamur in nobis. Eterūz si qua anima eo vsq; p̄fecerit quod quidem multum est ad nos: ut sit secūda vgo: sit stella maris: sit plena gratia et superuenientē in se habens spiritum sanctum: puto quod nō modo in ea: sed ex ea quoq; non dedignabitur nasci: Nemo sane id sibi arrogare p̄sumat nisi quod ipse speciali designatione tanq; digito demonstrauerit dicens: Ecce mī mea et fratres mei. Eniūero audi vnū ex istis. Filioli mei ait quos iterum parturio: donec formet ch̄istus in vobis. Si enim nasci videbatur in eis cum formabatur xp̄s in eis: quomodo nō etiam ab eo similiter nasci cum dicere quis presumat qui in ipsis euz quodāmodo parturiebat? Et tu quidem in pia sinagoga hunc nobis filium peperisti: officio

d

quoddam matris sed non matris affectu. Excussisti cum de sinu tuo extra ciuitatez eui eiciens et eleuans super terram: tanq̃ diceres ecclesie gentiū pariter et ecclesie p̃ mutuoꝝ que est in celis. Nec mihi nec nobis sit sed diuidat. Diuidat in qua: non inter vtrāq; sed ab vtrāq;. Expulsum et exaltatū et quidem modice satis: tamē vt nec in tuis esset mēbris: nec in terra ferro vndiq; coartasti: ne forte vel hac vel illac excederet: vt videlicet a te separatus ad neutra perueniret illarum. Scia numiū mater ita abominūz facere voluisti: dum nō esset qui excipere posset excussūz. Age ergo qd p̃feceris: imo q̃ nihil p̃feceris intuiere. Undiq; enī egrediunt filie syon: vt vident aut regem salomonem: in diademate quo coronasti eū. Relinquēs matrem adheret vtroz sine: vt sint duo in carne vna: et ciuitate pulsus atq; exaltat⁹ a terra omnia trahit ad se: quippe qui ē super omnia de⁹ benedictus in secula. Amen.

In natiuitate domini de fontibus saluatoris. Sermo p̃mus.

xx **R**andis quidē ē dilectissimi hodierna dñice natiuitatis seletitas: sed dies breuis cogit breuiare sermone. Nec mirum si facimus nos breue verbum: quando et deus pater verbum fecit abbreviatūz. Tultis noscē q̃ longū q̃ breue fecit? Celum inquit hoc verbum et terram ego impleo: nūc caro factum in angusto locatum p̃sepio ē. A seculo ait p̃phetā: et in seculo tu es deus: et ecce factus ē in fano dies vnus. Ad quid hoc fratres aut que necessitas fuit: vt sic exinaniret se: sic humiliaret se: sic abbreviaret se dñs maiestatis: nisi vt et vos similiter faciat⁹. Jam clamat exemplo qd postmodūz predicaturus ē verbo: Discite a me quia mitis sum et humilis corde: vt verax inueniat qui dicit: Que cepit iesus facere et docere. Obsecro proinde et plurimū rogo fratres nō pa-

timini sine causa: et tam preciosum exemplar vobis exhibitum esse: sed consumamini illi et renouamini spiritu mentis vestre. Studete humilitati q̃ fundamentū ē custodiq; virtutum: sectamini illam que sola potest saluare animas nostras. Quid enī magis indignum? quid detestandūz ampli⁹? qd grauius puniendum? q̃ vt videns deum celi paruulum factū vltra apponat magnificare se homo super terrā. In tolerabilis ī pudicitie ē: vt vbi sese exinanuit maiestas vermiculus inflet et intumescat. Hoc igit ē p̃pter qd exinanuit se formam serui accipies: q in forma dei: patri equalis erat: sed exinanuit maiestate et potentia: nō bonitate et misericordia. Quid enim ait apostol⁹? Apparuit inquit benignitas et humanitas saluatoris nostri dei. Apparuerat ante potentia in rerū creatiōe: apparerat sapientia in eaz gubernatiōe: sed benignitas misericordie: nūc maxime apparuit in humanitate. Imotuerat iudeis potestas īsignis atq; portētis: vnde et in ea lege inuenies sepius: ego dñs: ego dñs. Philosophis quoq; habūdantibus in sensu suo maiestas innotuit: quoniam iuxta apostoli verba: Qd notum est dei manifestum est in illis. Clerū tamen et iudei potestate ipa p̃mebātur: et philosophi scrutatores maiestatis opprimebantur a gloria. Potestas subiectionē maiestas exigit admiratiōez: neutra imitationē. Appareat dñe benignitas: cui possit homo qui ad imaginem tuaz creatus ē conformari: nam maiestatem: potestatem: sapientiam: nec imitari possumus: nec expedit emulari. Quousq; angustata est misericordia tua in sola angelorum parte? reliqua occupat iudiciū: cuiz toto pariter humano genere? Domine in celo misericordia tua: et veritas tua vsq; ad nubes: terram vniuersam condemnans et acreas potestates. Dilatet misericordia terminos suos: extendat fines: expandat sinum: attigata sine vsq; ad fines fortiter et disponat omnia suauiter. Restrictus est domine finis tuus iudicio: solue cingulum tuum et veni miserationibus affluens: super efflu.

ens charitate. Quid tu times o homo? quid
trepidat a facie domini: quia venit? Cle-
nit utique non indicare sed saluare terram.
Olim tibi persuasum est ab infideli quodam
seruo: ut furtim tolleres et imponeres re-
gium diadema capiti tuo. Deprehensus
in furto quid ni timeres? quid ni fugeres
a facie eius? Forte enim iam gladium vi-
brabat ignitum. Nunc in exilio positus in
sudore vultus tui vesceris pane tuo: et ec-
ce vox audita est in terra: quia aduenit do-
minator. Quo ibis a spiritu eius? z quo a
facie eius fugies? Noli fugere: noli time-
re: non venit cum armis: non puniendum
sed saluandum requirit. Et ne forte dicas
etiam: Nunc vocem tuam audiri z abscō-
di me: ecce infans est z sine voce. Illaz ya-
gientis vox magis miseranda est q̄ tremē-
da. Aut sic ni forte terribilis: sed non tibi.
Paruulus factus est: tenera membra vir-
go mater pannis alligat: z adhuc tremore
trepidat? Uel in hoc scies: quia non ve-
nit perdere te: sed saluare: eripere non li-
gere. Jam aduersus hostes tuos dimicat:
iam superborum z sublimium colla: tanq̄
dei virtus z sapientia calcit. Duo tibi sūt
hostes: peccatum et mors: id est mors cor-
poris z anime: vtrūq̄ debellaturus adue-
nit z ab vtroq̄ saluabit te: noli timere. Et
iam quidem peccatum in propria persona
vicit: quando naturam humanam sine vl-
la contagione suscepit. Grandis enim pec-
cato facta est violentia: z vere superatum
est z demictum: quando natura quaz se in-
fecisse z occupasse gloriabatur: z ab eo pe-
nitens aliena in christo inuēta est. Dehinc
persequitur inimicos tuos et comprehen-
dit eos: nec conuertitur donec deficiant.
Contra peccatum enim dimicans in con-
uersatione sua verbis pariter et exemplis
oppugnat: sed in passione sua alligat illud.
Alligat plane fortem: et diripit vasa eius.
Jam vō eodem ordine mortem quoq̄ su-
perat prius in seipso cum resurgit: primū
dormientium z primogenitus mortuorū:
postmodum debellaturus eam pariter in
omnibus nobis: quando videlicet suscita

bit mortalia corpora nostra et destruet no-
uissima inimica mors. Propterea enim re-
surgens decorem indutus est: nō sicut an-
tea nascens pannis innolutus est. Propte-
rea q̄ prius sinu misericordie affluebat nō
iudicans quemq̄: resurgens precinxit se z
iusticie cingulo videtur quodammodo ef-
fluentem sinu misericordie collegisse: quo-
niam extunc preparatur ad iudicium qd̄
in nostra est resurrectione futurum. Nam
z propterea paruulus antea venit: ut mise-
ricordiam prerogaret: et futurum in fine
iudicium precurrens misericordia tempe-
raret. Licet enim paruulus ad nos vene-
rit: non parum tamen attulit: non parum
contulit nobis. Si queris quid attulit: pri-
mum omnium attulit misericordiaz: secū-
dum quam teste apostolo: Saluos nos fe-
cit. Neq̄ enim his tñ profuit: quos tunc
presens inuenit: sed fons est qui nunq̄ po-
terit exhauriri. Fons nobis est dominus
xps vnde lauēmur: sicut scriptū ē: Qui di-
tegit nos et lauit nos a peccatis nostris. Cle-
rū tamen non iste solus aquaz vsus ē: nec
sordes abluit: et sitim extinguit. Beatus
vō ait sapiens: qui in sapientia morabi-
tur: et in iusticia meditabitur. Et post pau-
ca: Aqua inquit sapientie salutaris pota-
bit illum. Bene sapientie salutaris: quo-
niam sapientia carnis mors est: et sapien-
tia mundi et ipsa inimica ē deo. Sola que
ex deo est sapientia est salutaris: que sū
beati iacobi diffinitionem: primum quidē
pudica: deinde pacifica est. Nam sapien-
tia carnis voluptuosa est non pudica: sapi-
entia mundi tumultuosa non pacifica. Sa-
pientia vero que ex deo est: primum qui-
dem pudica est: non querens que sua sunt
sed que iesu christi: ut non suam quisq̄ fa-
ciat voluntatem: sed consideret que sit vo-
luntas dei: deinde pacifica: non habūdās
in sensu suo: sed alieno magis acquiescens
concilio vel iudicio. Tertius aquarū vsus
est irrigatio: quam profecto maxime ne-
cessariam habent nouelle maxime planta-
tiōes: alioquin aut minus proficiunt: aut
ex toto pibunt p̄ nimia siccitate. Querat q̄
d ij

In natiuitate dñi.

deuotionis aquas quisquis seminavit bonorum operum semina: ut rigatus fonte gratie bone conuersationis ortus non arescat: sed in perpetua viriditate proficiat. Orit enim per huiusmodi prophetam: Et holocaustum tuum in pingue fiat. Sic et in laudibus aarō legis: quando sacrificium eius quotidianum ignis assumpsit. In quibus omnibus nihil aliud intelligendum puto videtur: nisi ut bona opera feruore deuotionis et dulcedine spiritualis gratie condantur. Putas inueniri poterit quartus fons: ut paradisum recuperaremus quattuor fontium irrigatione amenissimum? Nam si terrenum paradisum denuo nobis reddendum non speramus: quomodo regnum celeste sperabimus? Si terra inquit dixi vobis et non creditis: quomodo si dixero vobis celestia credetis? Nunc autem ut de exhibitione patris firma sit expectatio futurorum: paradiso habemus multo meliorem et longe delectabiliorem quam primi parentes habuerunt: et paradisus noster Christus dominus est. In quo tres quidem iam fontes inuenimus: quartum queramus. Habemus de fonte misericordie ad diluendas culpas aquas remissionis. Habemus de fonte sapientie ad portandas sitim nostram aquas discretionis. Habemus de fonte gratie ad irrigandas bonorum operum plenas aquas deuotionis. Queramus ad decoquendos cibos aquas seruantes aquas emulationis: quae sine dubio condunt et decoquunt affectiones nostras: et ebulliunt de fonte charitatis. Unde ait propheta: Locutus est cor meum intra me: et in meditatione mea exardescet ignis. Alibi quoque: Zelus inquit domus tue comedit me. Siquidem ex dulcedine deuotionis diligens iustitiam: ex feruore emulationis odio habet iniquitatem. Et videtur ne forte de fontibus istis perdidit Isaias: Haurite aquas in gaudio de fontibus saluatoris. Nam ut promissionem hanc vite presentis esse noneris non future: illud attende quod sequitur: Dicetis in illa die confitemini domino et inuocate nomen eius. Inuocatis quippe presentis est temporis: sicut scriptum est: Inuoca me in die tribulationis. Porro ex his quattuor fontibus tres quidem prophete conuenire videntur tribus ecclesie ordinibus: singuli singuli. Nam

primus quidem omnibus est communis. In multis enim offendimus omnes: et habemus necessarium fontem misericordie: quo possumus earum offensionum abluere sordes. Deus inquam peccauimus et egemur gloria dei. Et plati et continentes coniugati si dixerimus: quod peccatum non habemus: nos ipsos seducimus. Quia ergo nemo mundus a sordibus necessarius est omnibus fons misericordie et pari voto debet ad hunc fontem noe daniel et iob perferre. Decetero iob quidem maxime fontem sapientie querat: quoniam ipse magis inter medios laqueos ambulat: ita ut sit salus magna quod a malo declinat. Danieli vero curre dum est ad fontem gratie: cui nimirum penitentie opera et labores abstinentie deuotionis gratia necesse est irrigare. Oportet enim ut nos maxime in hilaritate omnia faciamus: quoniam hilarare datorem diligit deus. Verum terra nostra nequaquam fertilis est huiusmodi seminis bone. Scilicet conuersationis peribit facile: facile contabescet: nisi crebris irrigationibus adiungetur. Ubi et in oratione officia huiusmodi gratiam sub quotidiani panis nomine quotidie postulamus. Quod enim timendum nobis ne forte cadat super nos terribilis illa maledictio prophetice imprecationis: Fiant sicut fenus tectorum quod pulchrum euellat exaruit. Fons vero emulationis noe prouenit specialius: quod per latos decet hic zelus. Quattuor itaque fontes istos adhuc in carne viuentibus nobis in semetipso Christus exhibet: quintum qui est fons vite post hoc seculum repromittens: ad quem sitiebat propheta cum diceret: Sitiuit anima mea ad deum fontem viuum. Et fortassis propter hos quattuor fontes: quattuor in locis vulneratus est Christus adhuc viuens in cruce: propter quintum cum iam tradidisset spiritum transfixus est in latere. Vnde adhuc quasi foderunt manus eius et pedes: ut nobis adhuc viuentibus quattuor fontes ex seipso perferret. Quintus pertulit vulnus cum iam expirasset: ut in se nihilominus quantum fontem nobis post obitum aperiret. Sed ecce iam dum loqui cepimus de mysterijs natiuitatis: deuenimus subito ad perferenda sacramenta dominice passionis. Nec id mirum videatur si querimus in passione quod in natiuitate sua

p̄ps attulerit: tunc enim conscisso sacco: pe-
cuniam. que latebat in precibus nostre rede-
ptionis effudit.

Item vnde supra De tribus mixtu-
ris. Sermo secundus.

xxi

Magna opa do-

minuit: ait p̄pheta dauid. Magna quidē omnia opera eius
fratres: siquidem magnus ē
īp̄e ē: sic ad nos maxime spectant que ī eis
maxima esse vidētur. Hinc ē qđ plallit idē
p̄pheta dicens Magna ficiat dñs facere
nobiscū. Deniq; qđ magnifice nobiscū
agat: specialiter tria quedā eius opera cla-
mant p̄me creationis: p̄sentis redemptionis:
future glorificationis. Quā magnificata
sunt in singulis opera tua dñe. Tūc ē vir-
tutem operum tuorum annūciare populo
tuo: nos ip̄a saltem opera nō silemus. Tri-
plicem fratres cōmixtionē in his confide-
rare ē: celestis plane operis ē diuine virtu-
tis. Nam in primo quidem opere conditi-
onis nostre de limo terre plasmat homi-
nem deus: et inspirauit in faciem eius spi-
ritum vite. Qualis artifex: qualis vnitor
rerum: ad cuius nutum sic conglutinatur
sibi limus terre et spiritus vite. Limus qui
dem iam ante creatus erat: quando in p̄-
cipio creauit deus celum et terram. Est spi-
ritus sane nō cōmunem: sed p̄p̄iam habe-
bat conditionē: nec in massa creatur: sed
singulari quadam excellentia inspiratur.
Agnosce o homo dignitatem tuam: agno-
sce gloriā conditionis humane. Est tibi
cum mundo corpus: sic enim decet eum q
constitutus ē super vniuersam huius crea-
ture corporis molem aliqua similari ei ex
parte: sed ē tibi etiam sublimius aliqd nec
omnino cōparandus es ceteris creaturis
Compacta et federata sunt in te caro et ani-
ma: illa plasmata: hec inspirata. Sed cui
interest hec cōmixtio? cui hac vnione p̄-
stat? Etenim iuxta sapientiam filiorum
huius seculi: vbi sociantur sumis inferio-
ra preualent qui potestatem habent: et hu-
milioribus vtuntur p̄ libitu suo. Et cūcat
fortior: minus fortem s̄ridet sapiens indo-

ctum: simplicem fallit astutus: potēs despi-
cit imbecillum. Non sic in opere tuo deus
non sic in tua cōmixtione: non ad hoc soci-
astu spiritum limo: sublimē humili: dignā
et excellentem creaturam abiecte et inutili
niāse. Quis non videat fratres quantū
corpori p̄stet animā? Nunquid nō trun-
cus esset insensibilis caro inanimata. Ab
anima enim pulchritudo: ab anima incre-
mentum: ab anima claritas visus et sonus
vocis. Deniq; sensus hominis ab anima
est. Charitatē mihi cōiunctio ista cōmen-
dat: charitatem in hac ip̄a conditionis p̄-
p̄rie pagina lego. Charitate statim in ip̄o
principio: non solum predicat: sed ingerit
mihi manus benignissima creatoris. Et q
dem magna hec cōiunctio dilectissimi: sed
si stabilis permansisset. Nunc autem h̄ di-
uino fuerit munita sigillo: ad imaginē q̄p-
pe et similitudinem suam creauit hominē
deus: heu disruptum est sigillum et vnitas
dissipata. Accedens pessimus ille latro re-
cens adhuc sigillum fregit: et sic mutata si-
militudine diuina comparatus ē miser ho-
mo iumentis insipientibus et similibus factus
est illis. Rectum quippe fecit deus homi-
nem: atq; hec similitudo eius: de quo scri-
ptum est: Quia rectus dñs deus noster et
non est iniquitas in eo. Cleracem quoq; et
iustum fecit eum sicut et ip̄e veritas et iusti-
cia est: nec vnitas ip̄a posset disungi dum
sigilli huius integritas permaneret. Clez
superuenit falsarius qui indoctis sigillū
promittens meli⁹: ve ve fregit qđ erat ma-
nu diuinitatis impressum. Eritis inquit si-
cut dñi scientes bonum et malum. O mali-
uole: o maligne: ad quid eis huius simili-
tudo sciētie? Sint certe sicut dñi recti iusti
veraces sint: sicut deus in quem peccatus
nō cadit. Hoc quippe sigillo stante: stabit
vnitas illa. Itaq; experimur miseri quid no-
bis persuaserit versutia diaboli: fraudis
fracto nāq; sigillo: sequitur amarū disci-
dium: triste diuortium. Vbi est quedā dixisti
neq; nequaq; morietur? Ecce enim mo-
rimur omnes: et non est homo qui viuat et
non videat mortem. Sed quid erit domi-
ne deus? Nunq; ne reparabis opus tuū?

d ij

et quod ceciderit non adiciet ut resurgat. Non enim est qui reficiat nisi qui fecit. Itaque propter miseriam inopum et gemitum pauperum nunc exurgam dicit dominus. Nonnam in saluari: fiducialiter agam in eo. Siquidem nihil proficiet inimicus in eo: et filius iniquitatis non apponet nocere ei. Nonnam inquit ego facio coniuncturam: ubi expressius et robustius appono figillum: eum qui non ad imaginem meam factus est: sed est ipsa imago splendor glorie et figura substantie: non factus sed genitus ante secula. Et ne forte timeas esse frangendum: aruit inquit tamquam testa virtus mea: sed talis testa quam nec ipse inalle? vniuersae terre nocere villo modo possit. Sane cum prima ex duobus facta sit secunda iam coniunctio fit ex tribus: ut discas ex hoc ipso ad sacramentum accedere trinitatis. Verbum quod erat in principio apud deum et deus erat: anima que de nihilo creata est et ante non erat caro de massa corruptionis sine corruptioe aliqua diuino segregata artificio: qualis nulla iam caro erat vinculo indissolubili in persone coeunt unitatem. Habes in his triplex genus potestatis. Quod non erat creatum: quod perierat reparatum: quod super omnia erat paulominus ab angelis minoratum. Nec sunt euangelica illa tria sata farine que pariter fermentantur ut sit panis angelorum quem manducet homo: panis confirmans cor hominis. Felix mulier benedicta in mulieribus: in cuius castis visceribus superveniente igne spiritus sancti coctus est panis iste. Felix inquit mulier que in hec tria sata inmisit fidei sue fermentum. Siquidem fide concepit: fide peperit: et ut dixit helisabeth beatissima que credidit perfecta sunt in ea que dicta sunt ei a domino. Nec mireris quod eius fide mediante vntum dixerim verbum carni: quando quidem et carnem ipsam de eius carne suscepit. Sane ne hoc quidem presenti expositioni obviare potest: quod de celestis regni dicitur similitudine. Neque enim indignum videtur si celorum regnum fidei marie comparatur: quia et reparatur. Qui itaque vinculum unionis nulla omnino solvere poterit creatura. Siquidem nec prin-

ceps huius mundi habet in eo quicquam: nec ipse iohannes soluere dignus est corrigiam calciamenti. Quid tamen? Soluatur certe aliquatenus necesse est: alioquin quod dissolutum est non resolidatur. Panis integer thesaurus absconditus: sapientia occulta: Que utilitas in his omnibus? Ad merito flebat iohannes non inueniri qui aperiret librum et solueret signacula eius. Dum enim clausus staret: nemo ex nobis diuinam illam attingere sapientiam preualeret. Aperi tu librum agne dei mansuetudo vera: foediendas expone in deo manus tuas et pedes: ut procedat qui in eis latet thesaurus salutis et copiosa redemptio. Frange denique esurienti panem tuum. Solus enim frangere potes: qui solus ut confracta solides stare potes: et in ipsa contractione soli spotestatem habes ponendi animam cum volueris resumendam. Tua igitur miseratio ne soluatur aliquatenus templum hoc: sed non penitus dissoluatur. Sapere ab anima caro: sed verbum sane et carnis seruet incorruptionem et anime plenam conferat libertatem: ut sola inter mortuos libere agat educens vinctos de domo carceris sedentes in tenebris et umbra mortis. Donat aia sancta carnem immaculatam: sed resumendam tertia die: ut moriens mortem perimat: et vita hominum cum resurgente resurgat. Ita factum est dilectissimi et ita factum esse gaudeamus. Adorte illa: mors mortua est: et regenerati sumus in spem vite: per resurrectionem iesu christi ex mortuis. Jam quid futurum sit in vniione tua tertia quis loquitur? Nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: que preparauit deus diligentibus se. Consumatio erit illa cum tradiderit christus regnum deo et patri: et erunt duo non iam in carne vna: sed in vno spiritu. Etenim si adherens carni verbum factum est caro: multo magis qui adhaeserit deo vnus spiritus erit cum eo. Et in hac quidem vniione media humilitas exhibetur: et humilitas magna nimis. in ea vero quam expectamus: ad quam suspiramus perfecta nobis: si tamen nobis reposita glorificatio est. Quod si meminimus

in p̄ma conuictione qua ex anima ⁊ carne compactus ē homo: charitatē cōmendari merito eminet humilitas in secunda: q̄ sola ē virtus humilitatis lese reparatio charitatis. Porro qđ vn̄ rationalis aīe creatura terreno corpori: oīō nō est humilitati ascribere: si qđ nō ex deliberatione p̄pria carni miscet: sed creando imittit: imittēdo creat. Nō sic sane sūm⁹ ille sp̄s: q̄ cū esset magis bonus ip̄o beneplaciti sui arbitrio accessit ad corpus īcomnatū. Merito de magis charitatē ⁊ humilitatē sequitur gloriificatio: q̄ sine charitate nihil p̄desse pōt: ⁊ nemo nisi q̄ se humiliat exaltabit.

Item vnde supra. De loco tpe ⁊ alijs circūstatijs natiuitatis dñi. Sermo. iij.

xxij

De quedam

rerum genera fratres in hac natiuitate domini considero non solum diuersa: sed ⁊ dissimilia valde. Siquidem ⁊ puer qui nascitur deus est: ⁊ mater de qua nascitur virgo est: ⁊ partus ip̄e sine dolore est. Fulget in tenebris lux noua de celo: gaudium magnum angelis euangelizat: laudat multitudo militie celestis: ⁊ dat gloria deo: pax hominibus bone voluntatis. Currunt pastores: inueniunt quod ad eos dictum est verbum: nunciant alijs: quicūq; audiunt admirantur. Nec ⁊ his similia dilectissimi: diuine virtutis sunt: nō fragilitatis humane. Clasa sunt aurea ⁊ argentea: quibus p̄ tanta solēnitate imēsa dñi: etiam egenis quibuscūq; hodie ministratur. Non ē nobis tollere ista. Non nobis aureus discus datur aut cyphus: sed qui in eis ē cibus ⁊ potus. Diligenter considera ait sapiens q̄ tibi apponuntur. Et ego certe agnosco in ea esse natiuitatis huius tempus ⁊ locum: infantilis corporis teneritudine: paruuli vagitus ⁊ lachrymas: sed ⁊ ipsorum quib⁹ primo annunciat natiuitas saluatoris: paupertatem pastorum ⁊q; vigilias. Idea sunt hec: pro me faciunt: mihi apponunt: mihi pponuntur imitanda. Ideme natus est: nocte natus est christus. Nunquid credimus casu factum: vt in tanta aeris incle-

mentia ⁊ in tenebris nasceretur: cuius est hyemis ⁊ estas: dies ⁊ nox? Nō eligūt paruuli ceteri quando nascantur: quippe qui bus adhuc vix incipientibus viuere: nullus subest rationis vsus: nulla eligendi libertas: facultas nulla deliberandi. Christus fratres ⁊ si homo erat: erat tamen in principio apud deum ⁊ deus erat: eiusdeꝫ cuius nunc est sapientie ⁊ potestatis: vtpote dei virtus ⁊ dei sapientia. Nasciturus itaq; dei filius: cuius ī arbitrio erat quodcūq; vellet eligere tempus: elegit qđ molestius ē presertim paruulo ⁊ pauperis matris filio: que vix pannos haberet ad viuendum: presepe ad declinandum. Et certe cum tanta esset necessitas: nullam audire pellū fieri mentionem. Sumus adā pelliceis vestitur tunicis: pannis secundus obvoluitur. Non ē tale iudicium mundi: aut iste fallitur: aut mundus errat. Sed diuinam falli sapientiam impossibile ē. Merito proinde ⁊ carnis prudentia mors: siquidē ⁊ ip̄a inimica ē deo: ⁊ seculi quoq; prudentia stultitia nominat. Quid enī? Xps vtiq; qui nō fallitur eligit quod carni molestius ē. Ad ergo melius: id vtilius: id potius eligendū: ⁊ quisquis aliud doceat vel suadeat ab eo tanq̄ a seductore cauendū. Nam dō etiam nocte voluit nasci. Ubi sūt qui tam impudenter ostentare gestiunt semetipsos? Christus eligit quod salubri⁹ iudicat: vos eligitis qđ reprobatur ille. Quis prudentior e duobus? Cuius iudicium iustius: cuius sententia sanior? Deniq; tacet christus: non se extollit: nō magnificat: non predicat: ⁊ ecce annunciat eum angelus: laudat multitudo celestis exercit⁹. Et tu ergo qui xpm sequeris inuentū absconditū thesaurū: ama nesciri. Laudet te os alienum: sileat tuum. Adhuc certe in stabulo nascit xps: ⁊ in p̄sepio reclinatur. Et nōne ip̄e ē q̄ dicit: me⁹ ē orbis terre ⁊ plenitudo eius? Quid hoc stabulū elegit? Plane vt reprobet gloriā mūdi: dānet seculi vanitatem. Nec dū loquit lingua ⁊ quecūq; de eo sūt clamāt p̄dicant euangelizat. Ipsa quoq; in fantilia mēbra non silent. In oībus mūdi iudiciū arguitur: subuertit cōfutat

d iij

Sermo tertius.

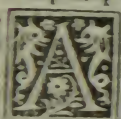
Quis enī hōiū si dareſ optio nō magis eligeret robustū corpus? et atem intelligi bilē q̄ infantilē? O sapiētia q̄ de occultis traheris: o vere incarnata et velata sapiētia. Et tū fratres ipse est promissus olim p̄ isaīam paruulus sciens reprobare malum et eligere bonū. Aliū ergo voluptas corporis bonū vō afflictio est. Siquidē et hāc eligit et illam reprobat puer sapiēs: verbū infans. Verbū enī caro factū est: et caro infirma: caro infantilis: caro tenera: caro impotens omnis operis: oīs laboris ipatiens. Et vere fratres verbū factū est caro: et sic habitauit in nobis. Dum esset in p̄cipio apud deum: incem habitabat inaccessibilē et non erat q̄ caperet illud. Quis enī inuestigauit sensum dñi: aut quis cōsiliari⁹ ei⁹ fuit? Carnalis hō non p̄cipiet ea que sunt spūs dei. Sed iam capiat et carnalis: q̄ factum est caro. Si nihil preter carnē nouit audire: ecce verbū caro factū est: audiat istud vel in carne. O homo in carne tibi exhibet sapiētia illa quōdam occulta: ecce iam ipsis sese ingerit sensibus carnis tue. Carnaliter vt ita dixerim p̄dicatur tibi siuge voluptatez: q̄ mors posita est secus introitum delectatiōis: age penitētia: q̄ per hāc approp̄quat regnū dei. Ille tibi p̄dicat stabulū illud: hoc p̄sepe clamat: h̄ mēbra illa infantilia manifeste loquūtur: hoc lachryme et vagitus euangelizant. Plorat q̄ppe x̄ps: sed nō sicut cereri: aut certe nō quare ceteri solent. In alijs sensus: in x̄po p̄ualebat affectus. Patiunt illi: nō agūt vtpote nec ipsius adhuc vsum volūtatis habentes. Illi ex passione lugent: x̄ps ex cōpassione. Illi ingum graue quod est sup oēs filios ade: christus filioz ade: deplorat peccata. Et certe pro q̄ nūc lachrymas fundit: postea fundet et sanguinē. O duritia cordis mei. Utinam dñe sicut verbum caro factū est: ita et cor meum carnē fiat. Siquidem et hoc pollicitus es p̄ p̄phetā. Auferam inquit a vobis cor lapideū: et dabo vob cor carnē. Fratres lachryme x̄pi mibi et pudorē parit et dolorē. Videbam ego foris in platea et in secreto regalis cubi culi sup me ferebat iudiciū mortis. Audi

uit hoc vnigenitus eius: exijt posito diademate: sacco vestitus: asperius cinere caput nudus pedes: flens et eiulans q̄ morte dānatus eēt seruulus ei⁹. Intueor illū subito procedentē: stupeo nouitate: cām p̄cūctor et audio. Quid facturū sum? Adhuc ne ludam? et deludam lachrymas eius? Plane si insanus sum et mentis inops: non sequar eum nec simul cū lugente lugebo. Ecce vñ pudor? dolor et timor vnde? Utiq̄ quia ex consideratione remedij: periculi mei estimo quātitatez. Nesciebam? sanus mibi videbar: et ecce mittit virginis filius: fili⁹ dei altissimi: et iubet occidi: vt vulnerib⁹ meis precioſo sanguinis ipsius balsamo medeas. Agnosce homo q̄z graua sunt vulnera pro quibus necesse est chasus⁹ vñ vulnerari. Si non essent hec ad mortē et mortem sempiternam: nūq̄z pro eoz remedio dei filius moreretur. Mudet itaq̄ dilectissimi p̄p̄riā negligenter dissimulare passionem: cui tantam a maiestate tantā exhiberi video compassionem. Compatitur dei filius et plorat? homo patit et ridebit? Sic et medicine est imatio: et dolous mibi et timor exaggeratio est. Clerum si diligenter obseruem p̄cepta medici: erit etiam cōsolatiōis occasio. Si cut enim grauem agnosco morbum: cui tāta apponitur medicina: sic et ex hoc nō incurabilem esse coniecto. Nec enim precioſissimas species frustra iſumeret medicus sapiens: imo sapiētia ipsa. Porro frustra infirmi constat non solum si absq̄ eis facilis esset curatio: sed multo magis si et cum eis sit impossibilis. Animat itaq̄ ad penitētiam: et accendit vehementius desiderij spes cōcepte sane accedit ad cōsolationem ipsa quoq̄ q̄ pastorib⁹ vigilātib⁹ exhibita ē visitatio et allocutio angeloz. Ne vobis diuites q̄ hētis cōsolationē vestrā: vt iam non mereamini h̄c celestē. Q̄ multi enim nobiles sin carnem q̄ multi potentes q̄ mlti sapientes huius seculi: hora illa in stratis mollibus quiescebāt: et nemo eoz dignus est habitus nouam videre lucem: scire magnum illud gaudium: angelos audire cantantes Gloria in excelsis deo. Agnoscant igitur homines: quia qui in labore homi

nū non sunt: visitari ab angelis nō meren-
tur. Agnoscant qđ placeat supernis ciuib⁹
labor: cuius spiritalis intentio est quando
quidē et eos qui pro victu corporis corpo-
rali urgente necessitate laborāt: suo visita-
re dignantur alloquio: et alloquio tam feli-
ci. Mimirum humanū in eis agnoscunt. or-
dinē: quo constituit deus: vt in sudore vul-
tus sui vescatur adam pane suo. Obsecro
vos dilectissimi: cōsiderate diligentius qñ
tum fecerit deus pro vestra exhortatione
et salutē: nec infructuosus inueniatur i vo-
bis sermo tam viuus et efficax: sermo fide-
lis et omni acceptione dignus: sermo nō tā
otis qđ operis. Putatis fratres parū mibi
molestum esse: si hoc ipsum verbum quod
nunc loquor: ad vos vacuum et sine aliqua
vtilitate deperire in cordibus vestris nos-
sem? Et quis sum ego: aut quis est hic ser-
mo meus? Si hunc tantillum vocis labo-
rem inutilem esse doleret homo pusillus:
imo et nihil qđ iustius indignabit dñs ma-
iestatis: si tantam eius operam nostra aut
duritia: aut negligentia contingat enarra-
ri? Auertat hoc a seruulis suis: qui pro eo-
rum salute induere dignatus est formā ser-
ui vnigenitus dei patris: qui ē sup omnia
deus benedictus in secula Amen.

Item vnde supra de eo qđ pastores iue-
nerūt mariam et ioseph et infantē positū
in presepio. Sermo quartus.

xxiii

Agnoscite dile-

ctissimi fratres quanta sit ho-
dierna solennitas: cui et dies
breuis et terre angusta est lati-
tudo. Loco pariter et tempore dilata. No-
ctem preoccupat: celū replet anteqđ terrā.
Nox enī vt dies illuminata est: cum in tē-
peste noctis hora pastores circumfulsit lux
nova de celo. Et vt noueritis quo in loco
solēnitatis huius ceperint gaudia celebra-
ri: quod iam angelis erat futurū oib⁹ gau-
diū euāgelizāt: sed et con festum adest diui-
nis personans laudibus celestis exercitus
multitudo. Hinc est qđ solēnis dicitur nox
istapre ceteris in psalmis et hymnis et can-
ticis spiritalib⁹: et his potissimū in vigilijs

sine vlla hesitatione credendū est celestes
illos principes preuenire conuictos: psallē-
tibus in medio iuencularū tympanistarū
Sed qđ multa hodie gēnis et auro fulgent
altaria: quantis vtqđ pallijs frigus parie-
tes adomant. Putas ad hec diuertant an-
geli: et pānosos hoīes declinabūt? Si ita ē
cur pastoribus cuius magis apparere qđ
terre regibus: qđ sacerdotib⁹ templi? Cur
et ipse saluator: cuius est aurū pariter et ar-
gentū: sacram in suo corpore dedicat pau-
peritatē? Aut certe cur paupertas ipsa? taz
sollicite enarrať ab angelo? Neqđ enī sine
certi ratioe mysterij pānis saluator obuo-
luit: et posit in presepio: qñ id manifeste in
signū nobis cōmēdat ab angelo. Illoc inqđ
vobis signū: Inuenietis infantē pānis in-
uolutū. In signū positi sunt panni tui dñe
iesu: in signū cui a multis vsqđ hodie cō-
tradiciť. Multi quippe vocati: sed nō mul-
ti electi: et iō nec signati. Agisco certe: agno-
sco iesum magnū sacerdotē sordidis oper-
tum vestibus: dum alteraretur cum diabo-
lo. Sciētibus scripturas loquor: et quibus
nō incognita est prophetica visio zacharie
Ubi vō exaltatū est caput nostrum sup in i-
micos nostros: et hoc plane mutauit vestē
decorem induit: amictus est lumine sicut
vestimento. Exēplū dedit nobis: vt et nos
eadem faciam⁹. Utilior siquidem in cōsti-
ctu est louca ferrea qđ stola lineā: licet oneri
illa sit: hec honori. Erit cum et membra se-
quentur caput: vt corpus iam vniuersum
imo psallat spiritu et dicat: Conscidisti sac-
cum meū: et circūdedisti me letitia. Inue-
nietis inquit infantē pānis inuolutū: et po-
sitū in presepio. Et post pauca Uenerunt aut
euangelista festināter: et inuenerūt mariā
et ioseph et infantē positū i presepio. Quid
est qđ sola ab angelo cōmendari videt hu-
militas: nec tñ sola a pastoribus inueniri?
Forte specialius cōmendat angelus humi-
litate: qđ ruentibus ceteris p supbiā: ipse in
humilitate stetit. Aut certe ppter ea
celitus annūciat humilitas: qđ hec quasi
ppria virt⁹ diuine exhibēda sit maiestati.
Sola tñ nō potuit inueniri qđ semp grā da-
tur humilib⁹. Inuenerūt ergo mariam et

iōseph ⁊ infantem positum in presepio. Si cut enim saluatoris infantia manifestam pretendit humilitatē: sic per virginē p̄tinē tia: iustitia per iōseph virum iustum cuius laus est in euangelio nō incōgrue designa tur. Sane p̄tinentiam debere carni: quis nesciat? Iustitia v̄o virtus est q̄d suum est cuiq; tribuens: ⁊ hec erga p̄ximos est ne cessaria. Porro humilitas deo nos recōci liat: dñm ei facit esse subiectos: deo placet in nobis: sicut ait virgo beata: Respexit de⁹ humilitatē ancille sue. Itaq; q̄ fornicatur peccat in corpus suū: qui iniuriōsus ē in p̄ximu: qui extollit ⁊ inflatur: in deū fornicator: semetipsum debonestat: iniu riōsus molestat p̄ximu: elatus q̄d in se est deum inhonorat. Gloriam meam ait dñs alteri nō dabo. Et superbus Ego inquit mihi eam licet ipse non dederis: vsurpa bo. Non enim placet ei angelica distribu tio: dans gloriam deo: pacem hominibus. Non ergo colit deum sed aduersus deum extollitur impius plane ⁊ infidelis. Que est enim pietas: nisi cultus dei? Quis v̄o deum colit: nisi qui voluntarie ei subiect⁹ est. ⁊ sicut oculi seruatorum in manibus do minorū suorum: sic oculi cordis eius ad do minū deum suū? Ut ergo inueniatur sem per in nobis maria ⁊ iōseph ⁊ infans posi tus in presepio: sobrie ⁊ iuste ⁊ pie viuamus in hoc seculo. Propter hec enim ap paruit gratia dei erudiens nos: ⁊ per hec gloria quoq; illius apparebit. Sic enim habemus. Apparuit gratia dei omnibus hominibus erudiens nos: vt abnegantes impietatem ⁊ secularia desideria sobrie et iuste ⁊ pie viuamus in hoc seculo expectā tes beatā spem ⁊ aduentū gl̄ie magni dei. Apparuit ī puulo gr̄a ad eruditionē: sed hic erit magnus sicut de eo gabriel locut⁹ est: ⁊ quos puulus erudierit ad hūilitatē cordis ⁊ mansuetudinē magnificabit post modū ⁊ gl̄ificabit magn⁹ ⁊ gl̄iosus adue nēs iesus x̄ps dñs noster Amen.

C Itē vnde sup̄ de v̄bis apostoli: B̄ndi ctus deus ⁊ pater dñi nostri iesu christi pa ter misericordiariū ⁊ deus totius consolati onis rē.

Sermo quintus.

Benedictus de
us ⁊ pater dñi nostri iesu chri
sti pater misericordiariū: ⁊ de⁹
toti⁹ p̄solatiōis: q̄ p̄solat nos
in oī tribulatione n̄ra. Benedict⁹ q̄ prop̄
nimia charitatē suā qua dilexit nos: misit
nobis filiū suū dilectū: in quo ei bene cō
placuit: p̄ quē recōciliati pacem habeam⁹
ad eū: ⁊ idē sit nobis reconciliationis hui⁹
⁊ mediator ⁊ obsec. Nō ē quod vereamur
fratres mei: sub tam pio mediatore: nō est
quod de tam fido obfide dubitem⁹. Sed
q̄lis mediator est iniquis q̄ in stabulo na
scit: q̄ in p̄sepi ponit: pannis inuoluit sicut
ceteri: plorat vt ceteri: deniq; infans iacet
vt ceteri p̄suerit. Magn⁹ plane media
tor est etiā in his oib⁹ q̄ ad pacē sunt nō p
functorie: sed efficaciter querens. Infans
quidē est: sed verbum infans: cuius ne ipsa
quidē infantia tacet. Cōsolamini consola
mini dicit dñs deus noster. Dicit hō ema
nuel nobiscū deus. Clamat hoc stabulum: clamat p̄sepe: clamāt lachryme: clamāt pā
ni. Clamat stabulū curādo sese hōi q̄ in la
trones inciderat preparari: clamat p̄sepe
eidē hōi q̄ iumentis comparatus fuerat pa
bulū ministrari: clamāt lachryme: clamāt pā
ni: eiusdem ipsius cruenta iam vulnera ab
lui ⁊ detergi. Siquidē nullo horū christus
egit: nihil horū illi propter se: magis aut
oīa propter electos. Crebunt filii meum
ait pater misericordiariū. Verū id quidē
dñe: reuerent eū. Sed qui? Non plane in
dei ad quos missus: s; electi propter quos
missus est. Reueremur eū nos in presepio
reueremur ī patibulo: ⁊ reueremur eū ī se
pulchro. Deuote suscipim⁹ tenerū propter
nos: cruentū propter nos: pallidū propter
nos: sepultū propter nos reueremur. De
uote adoram⁹ cū magis: deuote amplecti
mur cū symeone scō infantia saluatoris: su
scipientes misericordiā tuā in medio tēpli
tui. Siquidē ipse est de quo legim⁹: M̄se
ricordia dñi ab eterno. Alioq; qd coeter
nū p̄i nisi fili⁹ aut spūs sc̄us? Et vterq; q
dē nō tā misericors q̄ ipsa vere mīa: nubi
lomin⁹ tñ etiā p̄ ē: atq; bi tres nō nisi vna

xx
iii

miser cordia: sic vna eēntia: vna sapientia: vna diuinitas: vna maiestas. In eo tñ q pat misericordiarū dñi de⁹ qd nō videat velut proprio noie filiū designari? Et bene dicif pī misericordiarū: cui⁹ ppiū ē misereri sp z parē. S; forte qd dicat: Quō illi ppiū ē misereri? cui⁹ iudicia abyssi mltā. Neq; enī dī Dēs vic ei⁹ mīa sola: s; mīa z vītas. Nō min⁹ iust⁹ qd misericors ē: cui mīa z iudiciū decātaf. Uex is qdē cui vult miserē z quē vult idurāt: s; q miserē ppiū illi ē. ex se enī sumit mīa: z elut qdā semiariū miserēdi. Nā q iudicat z pdenat nos eū qdā mō cogim⁹: vt lōge alit de corde ipi⁹ miseratio qd aiaduērio pcedē videat. Ipz audi dicentē: Nūqd volūtatis mee ē mors ipi⁹ dī dñs? z n magis vt puerat z vīnat? Recte magni nō pī iudicioz vel vltionūz dī: s; pī mīa: nō mō q pī videat misere ri poti⁹ qd i dignari: z quādmōdū miserē pī filioz misereat timentū se. s; eo magis q miserēdi cāz z origine sumat ex ppiō: iudicādi vel vltionūz magis ex nō. Sed si ppter h pī mīa: qre pī misericordiarū? Semel locut⁹ ē de⁹ ait. pphāz duo hec audiū: q: potestas dei ē: z tibi dñe mīa. Eterum Aplis nob i vno vbo: in filio vno ipsam qz mīa z duplicē cōmēdat: patrē dicēs nō vni⁹ tñ mīa: s; misericordiarū: z deū nō vni⁹: s; toti⁹ pfolatiōis: q pfolat nos nō mō in hac vt in illa: s; in oī tribulatiōe nra. Nā dñi multe ait qdā: videlicet q: multe tribulationes iustoz: z de oib⁹ his liberabit eos dñs. Tñ⁹ est dei fili⁹: vni⁹ vbi: s; miseria nra multiplex nō mō magnā mīa: s; z mltitudinē qrit miserationū. Forte tñ pp substantiā duplicē q subsistit hūana p dno: cū sit vtraq; tā misera: nō icōgrue duplex hominū dicat eē miseria: licz sit multiplex in vtraq;. Siquidē z corporis z cordis nri tribulationes multiplicatae sunt: sed ab vtrifq; necessitatib⁹ eruit nos: q totū hoīem saluū fecit. Cū ergo vnus ille z vnus dei filius z iam nūc venerit ppter aīas: tollere. s. peccata mūdi: z secūdo ppter corpora sit venturus: vt ea resuscitet z figuret corpori claritatis sue: nō icōgrue fortasse videbitur: vt i eo q pī misericordiarū bñdicim⁹ duplicē hanc mīa z piteam. Suscipiēs enī

hūane nē corp⁹ sit z aīas: nō mō sel⁹ pfolamī s; vt sup meminim⁹. Pfolamī pfolamī dī ē dñs de⁹ vī: vt vī certū sim⁹ q vtrūq; sit sal uatur⁹: q neutru⁹ suscipe ē dē dignat⁹. S; i quib⁹ putas? Plane i ppiō suo. Ipse enī z nūc faciet saluū nō quoscūq;: s; pplz suū a pctis eoz. z postmodū nō oē corp⁹ s; corp⁹ hūilitatis pfigurabit eoz: pōi claritatis sue. Deniq; pplz suū pfolat: vtiq; pplz hūilē quē saluū faciet: nā oculos supboz hūilia bit. Tis nosse pplz ei⁹? Tibi derelictus est paup⁹: ait hō fm cor dei. S; z ipse i euāgē. Uevob inqt diuites: q hētis pfolationē ve strā. Tūcā nos dilectissimi in eo ppiō iue niri sp optem⁹: nō cui dīc ve: s; quē pfolat dñs de⁹ su⁹. Quid enī pfolet eos q suā hnt pfolationē? Nō pfolat xpi ifātia garrulos: nō pfolat xpi lachryme cachinātes: nō pfo lat pāni ei⁹ ābulātes i stol⁹: nō pfolat stabulū z psepe amātes pmas cathedras i syna gogis: s; eqūmū forte vniuersā hāc pfolationē expectātib⁹: i filētiō dñz lugētib⁹: pā nosis paupib⁹ cedē videbūt. Eterz audiāt q: z ipi qz āgeli n alios pfolat. Cliglatib⁹ enī pastorib⁹ z custodiētib⁹ vigilas noctis euāgelizat gaudiū noue luc: z eis dī nat⁹ cē saluator. Pauperib⁹ atq; laborātib⁹: nō vob diuites: q vestrā hētis pfolationē. z ve dñi mī ipas vigilas dies scificat illuxit: z nox sic dies illūata imo i diē mutata ē di cēte āgelo: q: nat⁹ ē nob hodie: vtiq; n hac nocte. Siquidē nox pcessit: dies āt appropiā uit⁹: ver⁹ vtiq; dies ex die salutare dei: ihs xps dñs nri: q ē sup oīa de⁹ bñ. i scēla Amē.

In natali scōz innocentū de quattuor continuis festiuitatib⁹ Sermo vni⁹.

Benedictus q vēit i noīe

dñi de⁹ dñs: z illuxit nobis. Bñdictū nomē glie ei⁹: qd ē scū. Neq; enī ociose venit qd ex maria natū est scū: s; copiose diffudit z nomē z grāz scitatis. Nā mirū inde stephanus scūs: i de iohānes scūs: i de sci et in nocētes. Utli pōinde dispositiōe triplex ista solēnitas natale dñi comitat⁹: vt non modo inter cōtiguas solēnitates deuotio pūna pseueret: s; z fructus dñice natiuitatis exinde nobis velint ex quadā psecu.

xxv

In circūcissione dñi.

tionē enīdētius inotescat. Si quidē aduertere est in his tribus solēnitatibus triplicem quādam speciem sanctitatis: nec facile p̄ter hec tria sanctorū genera quartū aliud posse arbitror in hoīb⁹ reperiri. Illa habemus in beato stephano: martyrij simul et opus et voluntatem. Illa habemus solam voluntatē in beato iohanne: solum in beatis innocentibus opus. Biberūt omnes hi calicem salutaris: aut corpore simul et spiritu aut solo spiritu: aut corpore solo. Calicem quidem meū biberis ait dñs iacobo et iohāni. nec dubiū qñ de passionis calice loqueretur. Vnum cū petro diceret Sequere me: euidenter enim ad imitationē sue puocans passionis: p̄uersus ille vidit discipulum quē diligebat iesus sequentem: non tā gressu corporis quā p̄mpte deuotiōis affectu. Et bibit ergo iohannes calicē salutaris: et secutus ē dñm sicut petrus etsi nō oīmodo sicut petrus. Quia enī sic mansit vt non etiā passione corporea dñm sequeretur diuini fuit p̄cilij: sicut ipse ait Sic enim volo manere donec veniā. Ac si dicat: Vult quidē et ipse sequi: sed ego eū sic volo manere. Et vō de innocentū corōnis quis dubitat? Ille pro xpo trucidatos infantes dubitet inter martyres corōnari: q̄ regeneratos in xpo non credit inter adoptionis filios numerari. Alioqñ qñ coenos sibi pueros puer ille qui nobis natus est idē xps p̄pter se pateretur occidi: qd̄ vtiq̄ solo nutu poterat p̄hibere: nisi melius aliqd̄ eis p̄videret? vt quēadmodū ceteris infantibus tunc quidem circūcisio nunc vō baptis mus sine vllō p̄prie voluntatis vsu sufficit ad salutem: sic nihilominus susceptū p̄ eo martyriū illis sufficeret ad sanctitatē. Si queris eorū apud deum merita vt corōnarentur: quere et apud herodem crimina vt trucidarent. An forte minor xpi pietas quā herodis impietas? vt ille quidem potuerit innocuos neci dare: xps non potuerit p̄pter se occisos corōnare? Sit ergo stephanus martyr p̄pter hoies: cuius voluntaria passio euidenter apparuit in eo vel maxime q̄ in ipso mortis articulo p̄sequētib⁹ quā p̄ se sollicitudinē gereret ampliorē et vince-

retq; in eo sensus corporee passiois materne compassionis affectus: vt illorū magis scelera quā sua vulnera plāgeret. Sit iohannes apud angelos martyr: quibus tanquā spiritalib⁹ creaturis spūalia deuotiōis eius signa certius innotuerūt. Ceterū hi sunt plane martyres tui deus: vt in quibus nec hō nec angelus meritum inuenit: singulis tue p̄rogatiua grē euidentius cōmendetur. Ex ore infantū et lactentiū p̄fecisti laudē. Gloria in excelsis deo angeli dicūt et in terra pax hominib⁹ bone voluntatis. Magna quidem sed audeo dicere necdum p̄fecta laus donec veniat q̄ dicat Simite paruulos venire ad me: qm̄ talis ē regnū celorū: et pax hoīb⁹ etiā sine voluntatis vsu in sacramēto pietatis. Consideret hoc qui de opere et voluntate p̄tētiōis solēt disputatiōibus corrip̄ari: p̄sideret et aduertat neutri negligi oportē: vbi nō videt deesse facultas: p̄serti cū vtrūq; sine altero: vbi tñ facultas deest: nō mō salutē p̄ferre possit: s; etiā scītātē. Sed hoc quoq; firmē teneant p̄desse qd̄ opus sine voluntate: nō aut cōtra voluntatē: vt vnde saluans infantes inde magis dammentur fictē accedentes. Nihilominus sane i quibsdā voluntas sine ope sufficiens ē: nō aut p̄tra opus. Clericā rapitur q̄ in bona qd̄ voluntate: s; necdum p̄fecta necdū idonea martyriū sustinere. Quis illi audeat p̄ hac ip̄fectiōe negare salutē. forte enī propterea nō finit illā grauē tētatōnē venire: ne deficiat et dānef. Minus si in hac tā infirma voluntate iduceres in eā q̄ supra ipm̄ ē tētatōnē nec voluntas roboraretur: q̄ illū dubitet defecturū: negaturū: et si in eo mox p̄tingeret etiā cōdenandū. Qui enī erubuerit me corā hoīb⁹: erubescā et ego eū aut dñs corā angelis dei. An ea igit ip̄fecta voluntate in q̄ saluat vbi deest facultas opis: nā non posset saluari p̄pter defectū opis vel opus defectiōis. Idē vō et ignorātia poss; accidē. Emulem p̄de charitatē: et sectem bona opa frēs mei: nec infirmitatis nec ignorātie pctā vllō mō p̄uipēdētes: magis aut solliciti et timorati agam⁹ gratias benignissimo et largissimo saluatori: q̄ humane

salutis occasiones tam copiosa charitate perquirat: ut in his voluntatez et opus: in his sine opere voluntatez in his etiam sine voluntate opus salutis inuenire letetur: qui vult oēs homines saluos fieri: et ad agnitionem sui venire. Nec est enim vita eterna: ut cognoscamus patrem verū deum: et quē misit iesum christum: qui vnus cum eo verus est deus sup omnia benedictus in secula. Amen.

En circūcisione dñi de circūcisione nostra: et testimonio triplici quod habē de bēmus. Sermo primus.

xx
vi **P**ostquam consummati sūt dies octo ut circūcideret puer: vocatum est nomen eius iesus. Audiuimus paucis expressū magni pietatis sacramentum. Audiuimus congruā lectionē verbo abbreviato: quod fecit dñs super terram. Abbreviatum enī in carne: amplius abbreviatur suscepta etiam carnis circūcisione. Adinoratus paulomin⁹ ab angelis dei filius: naturam humanā induit: sed iam ne ipsum respuens remedium humane corruptionis: plane multo minoratus ab eis. Habes hic magnū fidei documentū: habes et manifestum humilitatis exemplū. Ad qd enī tibi circūcisio necessaria? qui peccatus non cōmisisti nec p̄traxisti? Quē enī ipse non feceris: etas ipsa manifestat: qd non p̄traxeris: multo certius probat patris diuinitas integritas matris. Sūm⁹ sacerdos es: quē nec super patre nec super matre p̄aminandum prophetatū in lege potius est q̄ mandatum. Est enī tibi pater ab eterno: s; de⁹ est in quē peccatū nō cadit. Est et mater ex tempore: sed virgo: nec parere potuit icorruptio corruptelam. Super hec: circūcidit puer: agnus sine macula: etsi non equit: tñ voluit circūcidi. Nec vestigiū quidē vllius vulneris habens: alligaturā vulneris non refugit. Non sic impij non sic: agit peruersitas elationis humane. Erubescimus vulnerum ligaturā: quidē vulnerib⁹ interdū etiam gloriāmur. Quē nemo potest argue re de peccato: ipse peccati remedium et ve

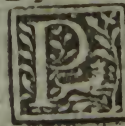
recundū pariter et austerū: sine vlla necessitate suscepit: nec repulit cultrū lapideū: in quo solo vetus illa que eraderetur rubigo non fuit. Nos econtra inuerecundi ad obsecrationem culpe erubescimus agere penitentiam: quod extreme demeritis est: male prout in vulnera peius: in remedia verecūdi. Qui peccatū non fecit: nō dedignatus est se peccatorē reputari: nos etē volum⁹: et nolumus estimari. Ita ne sano opus est medicina: et non male habētibus? Immo vere ita ne eget medicamine non eger: sed medicus. Quis hominū tante sibi non dicam glorie: sed vel innocētie conscius: manum circūcidentis equanimiter admittere? Christus vō patienter que non rapuit exolvebat: qui venerat purgationē facere nō suscipere delictorū. Sed dicās: Quid nō susciperet paruulus? Immo vō quid nō susciperet humilis et mansuetus? Quid nō obmutesceret coram circūcidente: qui coram tondente obmutuit: coram crucifigente siluit? Alioquin nō illi erat difficile carnem suam integrā p̄seruare ne scindere: qui secerat ne virginalis vteri porta in exitu suo aperiretur. Nō erat difficile paruulo prohibere ne caro illa circūcideret: qm nec mortuo fuit difficile custodire ne corrumperet. Postq̄ ergo consummati sunt dies octo: ut circūcideret puer: vocatū est nomen eius iesus. Adagnū et mirabile sacramētū. Circiditur puer: et vocat iesus. Quid sibi vult ista connexio? Circūcisio nempe saluādi q̄ saluatoris esse videt: et saluatorē circūcidere decet q̄ circūcidi. Sed agnosce mediatorē dei et hominū: qui ab ipso natiuitatis sue exordio: diuinis hūana sociat: imasūm. Nascit ex muliere: sed cui secunditatis fruct⁹ sic accedat: ut non excidat flos virginitatis. Pānis obnoluit: s; pāni ipsi angelicis laudibus honorantur. Abscōdit in p̄sepio: sed p̄dit radiante stella de celo. Sic et circūcisio veritatē susceptę pbat humanitatis: et nomen quod est sup omne nomen: gloriā indicat maiestatis. Circiditur tanq̄ verus abrahe filius: iesus vocatur tanq̄ filius dei. Neq̄ enī ad instar prioz: meus iste iesus nomen vacuum aut

In circūcisione dñi Sermo secundus

mane portat. Illo est in eo magni nominis vni-
bra: sed veritas. Celitus siquidem inditū no-
men euāgelista testat: quod vocatū est ab
angelo priusq̃ in vtero concipere. Et attē-
di verbi pfunditatē. Postq̃ natus est ie-
sus vocatur ab hoib⁹: qđ vocat⁹ est ab an-
gelo: priusq̃ in vtero cōcipere. Idē quip-
pe z angeli saluator: z hois: sed hois ab in-
carnatione angeli ab initio creature. Vo-
catum est aut nomen eius iesus: quod vo-
catū erat ab angelo. In ore ergo duorū vel
triū testiū stet oē verbū: z ipsum verbū qđ
in ppheta abbreviatū manifestius in euā-
gelio legit caro factū. Illos frēs mei: nos
respicit hec parabola. Christus enī nec an-
gelico eguit testimonio: nec humano: s; vt
scriptum est: oīa propter electos. Triplex
punde querendū nobis salutis proprie te-
stimonium: ne forte videamur assumpsisse
nomen dei nostri in vanū. Et nos enī frēs
circūcidi necesse est: z sic nomen salutis ac-
cipere. Circūcidi sane nō līa: sed spū z ve-
ritate: circūcidi nō vno membro: sed toto
corpore sīl. Licet enī magis in ea parte ī q̃
iudeis mandata est circūcisio regnet addi-
tamentū leuiathan quod a malo est z ampu-
tari debet: vniuersam tñ occupat carne. A
planta pedis vsq; ad verticē nō est ī nobis
sanctas: nec est aliqua pars: que nō tabida
sit hoc veneno. Propterea sicut paruulus
adhuc in fide z dilectiōe populus cōgruū
sibi mādātū exigue circūcisionis accepit:
sic vbi crenit in virū perfectiorē toto iube-
tur corpore baptisari: que toti⁹ est hois in-
tegra circūcisio. Mōne est qđ saluator noster
z circūcidi octaua die: z post annū tricesi-
mū dignatus est crucifigi: vbi in penā cor-
pus omne distētum est. Cuius similitudini
mortis cōplantamur z nos: vt scribit Apo-
stolus: nimirū quod nouissime traditū est
obseruantes. Que est ergo moralis circū-
cisio nostra: nisi quā cōmendat Apl⁹ idē?
Ucti inquit z vestiti habētes his cō-
tenti simus? Optime proisus circumcidit
nos: z superflua resecat vniuersa volunta-
ria hec paupertas: penitenti: labor: regu-
laris observatio discipline. Ceterū in hac
circūcisione triplex nobis est querendū sa-

lutis testimonium: ab angelo z maria z iō-
seph. Oportet inquā vt ante oīa nobis ma-
gni p̃sili angelus salutis nomen imponat:
dehinc z ipsius quoq; zgregationis necel-
saria est attestatio: qđ tanq̃ mater est singu-
lorū. Mater inquam virgo: tanq̃ ea quā
despōdit Apl⁹ vni viro virginē castā exhi-
bere christo. S; ne ipsius ministri p̃temne-
dū est testimoniu ei: qui imitari querit sal-
uatoris exemplū. Mōne ē ioseph: locū quidē
obtinēs spōsi: re autē vera seruus z dispen-
sator: qui sane pater vocat⁹: magis autē nu-
tricius est. Sed dico eadē manifestius. Et
ab his qui foris sunt frēs mei: z ab eo qui
intus est habere oportet testimoniu bonū.
Cuius enī oib⁹ grata: nemini onerosa ē cō-
uersatio: huic sine dubio propria de salute
vniuersa fratrum congregatio attestat. Fru-
stra plane sup his duntaxat qđ sūt in mani-
festo nequissimus ille fratrū accusator: tra-
bat in causam: quē excusat vniuersitas fra-
trū. Mōne ē a platis testimoniu quicquid
z pctā secularis vite: z huius qđ t̃pis negli-
gentias: qm̃ in multis offendim⁹ oēs: nisi
forte sanctiores nos arbitramur discipulo
quē dilexit iesus. humili eis z pura confes-
sione indicāda semp exponit: z ipsoz satis-
facere studet arbitrio. Jam enī ne in his
quidē pessimi illius timenda est accusatio:
qm̃ nō iudicabit dñs bis in idipsoz? At for-
te criminari volet intentionē: z in ea parte
calumniā struere machinabit⁹: in q̃ nec fra-
trū nec ipsius patris testimoniu satis effi-
cax videat. Necesse est ergo vt in hac par-
te opitulet nobis testis internus: qđ magis
cor qđ faciē intuet. A quo sane z incipiēdū
est: vt nō prius quicquā cōcipiat in animo
qđ ab eo nomen salutis acceperit. Ubi g̃ in
opus processit manifestū expeditiaz exte-
riora qđ sibi testimōia p̃chare: sic ait Apo-
stolus: Prouidētes bona nō tñ corā deo:
sed etiā coram hominib⁹.

Et vnde supra de noib⁹ ei⁹. Ser. ij.

Postquam con-
summati sūt dies octo vt circū-
cideret puer: vocatum est no-
men ei⁹ iesus. Ab initio deus

xx
vi

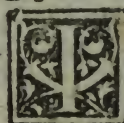
modū acceptat: et nihil vniq̃s imoderatū il-
li placuit equitati. Hinc fuit q̃ nō mō i pō-
dere et mensura et numero cōdidit vniuer-
sa: s; et ipsi p̃tin^o hōi modū p̃scripsit: et mā-
datū cōtulit dicēs: Ex oī ligno paradisi co-
medes: de ligno autē sciētie boni et mali ne
comedas. Leuissimū plane mandatū: et lar-
ga oīno mēsurā. S; trāsgressus ē hō p̃scri-
ptū sibi modū: et p̃stitutū sibi terminū p̃ter-
gressus ē. vñ et auertēs ab eo faciē suā de^o:
vix tādē in dieb⁹ abraā amici sui: placabil^r
fieri incipēs: rursus modū instituit: p̃mul-
gauit legē: s; nō pōt similitē vsq̃ quaq̃. Ea
figdē ad cautelā fuerat: hec ad medelā. ibi
p̃hibitio facta: ne sup̃fluitas subintraret:
hīa iudicta abscisio est: vt sacri remedio q̃
subintrauerat tollerē. Postremo illa qdē
i arboze data ē lex: ne fructu ei⁹ vescē: hec
i p̃po corpe: vt caro p̃pucij scidē. Nec du-
biū sane: qn̄ cetera q̃z humani corpis mē-
bra additamentū illd̄ leuiathan occuparet:
venenū. s; p̃cupiscētie: et imoderate atq̃ ior-
dinate illecebravoluptatis: vt gnāl qdā ab-
scisio oib⁹ necessaria vidē. Ceterū qz sin-
guloz membrorū abscisione hūane carnis
fragilitas: marieq̃ infatū etatis i firmitas
nullaten⁹ sustinēt: pio moderamēte disposi-
tio sup̃na p̃uidit: vt in ea potissimū parte
p̃cupiscētia castigaret: i q̃ vehemēt^r eā se
uire cōstabat: et violēt^r malignari. In oī si-
qdē p̃dicētū spūi rebellione mēbroz solū
illd̄ vsq̃ adeo p̃tumax iuenit: vt p̃oēz volū-
tatis deliberationē ad inhonestos et illicitos
motus assurgat. Naz qz hec circūcisio
octaua fiebat die: sp̄c cōmēdabat regnū ce-
lestis: qz v3 ad p̃mū reflex⁹ dierū circūl⁹ p̃-
ferre qndā corone specē vidē. Hinc ē qz
octaua potissimū dies post solēnitates p̃ci-
puas celebrat: et i smōe dñi p̃me b̃titudini
copulat octaua: vt celestis regni dēniū ite-
rata p̃missio: euident nob̄ coronā fabricet
meritoz. Sane dū circūcidit puer qz nat⁹ ē
nob̄ saluator: vocat^r qv3 ex hīa cepit opa-
ri salutē n̄raz: imaculatū illū p nob̄ sāgu-
nē fides. Neq̃z enī q̄rē est iā xp̄ianis: cur
voluerit circūcidi. P̃opt h̄ figdē circūci-
sus ē pp̄ qd̄ nat⁹: pp̄ qd̄ passus. Nihil hoz
propter se: sed oīa propter electos. Nec in

peccato genitus: nec a peccato circūcisus:
nec mortuus ē pro peccato suo: magis autē
propter delicta nostra. Quod vocatum est
inquit ab angelo p̃uiscq̃z in vtero concipe-
retur. Locatū plane: non impositū. Nēpe
hoc ei nomen est ab eterno. A natura pro-
p̄e habet vt sit saluator: innatū ei nomen
hoc: non inditū ab humana vel angelica
creatura. Sed quid dicim⁹ qz egregius il-
le propheta huncipsum puerū multis no-
minibus appellandum fore predicēs: hoc
vñ tacuisse videt^r: quod solum vt p̃mo-
nuit angelus: vt testatur euangelista voca-
tum est nomē eius. Exultant isaias vt vi-
deret hunc diem: et vidit et gaudis est.
Deniqz loquebatur gratulabundus et lau-
dans deuz. Puer natus est nobis: et filius
datus est nobis: et factus est principatus su-
per humerum eius: et vocabitur nomen
eius admirabilis: consiliarius: deus for-
tis: pater futuri seculi: princeps pacis.
Caldagna quidem nomina. Sed vbi est
nomen quod est super omne nomen: nō-
men iesu: in quo omne genu flectat^r. Forte
in his omnibus vñ illud inuenies: sed ex-
pressum quodāmodo et effusum. Nempe
ipsum est de quo sponsa in cantico amoris
Oleum inquit effusum nomē tuū. Habes
ergo vñ in his omnibus appellationib⁹
iesum: nec oīno aut vocari posset aut esset
saluator: si forte hozum quippiam defuisset.
Nūquid non vere admirabilem cum sin-
guli suū experti: in mutatione volunta-
tum nostrarū. Hoc nempe est saluationis
nostre p̃ncipium: cum incipimus respue-
re quod diligebamus: dolere vnde letaba-
mur: amplecti quod timebam⁹: seq̄ qd̄ fu-
giebam⁹: optare qd̄ p̃temnebam⁹: admira-
bil plane qz hec opat mirabilia: s; nihilomi-
nus et p̃siliariū sese exhibeat necesse ē i ele-
ctione penitētie: et vite ordinationē: ne forte
sit nob̄ absq̃z sciētia zelus: et volūtatē bone
prudētia desit. Sane opus ē vt deū qz p̃be-
mus in remissione videlicet p̃uoz delicto-
rū: qz nec sine hac salus nob̄ p̃stare potest:
et nemo potest dimitte p̃ctā nisi solus de⁹.
Clerū ne id qdē sufficit ad salutē: nisi forte
qz expiam^r in expugnādo ipugnantes nos

ne ab eisdem rursum concupiscentijs super-
mur et fiat nouissima nostra deteriora po-
ribus. Videtur ne iam deesse aliquid sal-
uatori. Plane deesset quod vel maximum est
nisi et pater esset futuri seculi: et per eum sci-
licet in immortalitate resurgeremus qui per
peccatis seculi patrem generamur ad mortem.
Neque hoc satis si non etiam princeps pacis
patri nos reconciliaret: cui traditur est re-
gnum: ne forte sicut filij perditionis utique non
salutis resurrecturi videremur ad penam.
Multiplicabit sane eius impij: ut meri-
to saluator dicat etiam per multitudinem saluam
doctum: et pacis non erit finis: ut veram noue-
ris esse salutem: quam non possit timere defectum.

Et tunc vnde super de octauo die Sermo iij

xx
viii

In circūcissione

dñi fratres habemus quod ame-
mus et admiremur: habemus
etiam quod imitemur. Patet in ea
magnum dignationis beneficium vnde gratias
agamus: latet aliquid clausum quod in nobis
implere debeamus. Venit namque dominus propter
nos non solum redimendos sanguis effu-
sione: sed et docendos verbis et exemplis nihilo
minus instruendos. Sicut enim penitus
erat inutile viam scire si deteneremur in
carcere: ita redimere non prodesset: si vie igna-
ros qui primus inueniret prius reduceret in
carcerem retrudendos. Itaque in maiore quod
estate patientie et humilitatis et super omnia cha-
ritatis ceterarumque virtutum manifesta dedit
saluator exempla: in infantia vero figuris
velata. Sed antequam ad hec discutienda ve-
niamus: delectat aliquid prius de tanta et
tam manifesta dignatione loqui. Habent
angeli gloriam puram et perfectam: sed nec nos
erimus sine gloria. Videmus gloriam eius
gloriam quasi unigeniti a patre: gloriam mise-
ricordie: et affectus vere paterni: gloriam pro-
cedentis ex corde patris et paternae plane
viscera exhibentis. Omnes enim peccauerunt
aut ait apostolus et egent gloria dei. Et alio lo-
co: mihi inquit absit gloriarum nisi in cruce
domini nostri iesu christi. Quid enim nobis
gloriosius quam quod tantum estimauit nos deus
Quem illi maior gloria quam tanta dignatio et

benignitas tanta: eo utique dulcissima quam
gratuita. Nam pro impijs mortuus est.
Videtur quantum fecit: et pro qualibus.
Qualibus: ut non superbiamus. quantum ut
non desperemus. Propterea ut inueniamini
non spiritum habere huius mundi: sed spi-
ritum qui ex deo est: et sciatis quae a deo do-
nata sunt nobis: nolite obsecro fieri sicut
equus et mulus: sed sicut primum iumentum
quod ait Ut iumentum factus sum apud te:
et ego semper tecum. Talia enim iumenta co-
gnoscunt possessorem suum: et praesepe domini sui: in
quo positum est eis primum fenum ipse qui pa-
nis est angelorum. Ipse est enim panis viuus:
de quo vinum debuit homo: sed quia homo
iumentum factus est: et panis factus est fenum
ut vel sic viuat de eo. Et huius quidem mu-
tationis sacramentum die natiuitatis celebra-
tum est quod verbum caro factum est: cum sit omnis
caro fenum. Ipsa ergo die minoratus est ab
angelis: et habitu inuentus ut homo. Hodie
dum mirabilis aliquid audio. Nam mi-
noratus est multo minus angelis: qui non
solum formam hominis: sed formam habet pec-
catoris: et infigitur velut quodam cantherio
latronis. Quid est enim circūcisio: nisi sup-
fluitatis et peccati indicium. In te domine iesu
christe quid est superfluum quod circūcida-
tur. Nonne tu verus deus es de deo pater:
homo verus sine omni peccato de virgine
matre. Quid facitis circūcidentes eum.
Putatis quia super eum cadere possit illa
sententia: masculus cuius praeputium caro cir-
cūcisa non fuerit: peribit anima illius de po-
populo suo. Potest obliuisci pater filij vte-
ri sui: aut non cognosceret eum nisi signum
circumcisionis haberet. Immo vero si quod
posset non agnoscere filium: in quo ei bene
complacuit: ex hoc maxime signo poterat
ignorare eum inuenta in eo circumcisione
quam peccatoribus ipse prouiderat: ob pur-
gationem utique delictorum. Sed quid mirum:
si caput pro membris accipit curationem:
quam tamen in seipso non habuit necessariam.
Nonne et in membris nostris sepe pro vni-
infirmate alteri adhibetur curatio. Do-
let caput: et in brachio fit coctura: dolet re-
nes: et fit in tibia. Ita hodie pro totius corporis

ris putredine: cauterius quoddam infixum est in capite. Veniat quid mirum si pro nobis dignatus est circumcidere? pro quibus dignatus est mori? Totus siquidem mihi datus: et totus in meos usus expensus est. Ego enim audiens quia transit ante carcerem filius magni regis: cepi altius gemere: et miserabili exclamare dicens: fili dei miserere mei. At ille sicut benignissimus: quis nam est inquit fletus iste et ululatus que audio. Et dicunt ei: Ipse est adam proditor: ille quem pater noster trudi fecit in carcerem: donec cogitet quibus illum supplicij faciat interire. Quid ageret cui natura bonitas: cui proprium est misereri semper et parcere? Descendit in carcerem: venit ut educat vincitum de domo carceris. Unde et nec immemores odij quo oderant patrem: exercent illud in filium. Unde et ipse ait: quia oderunt et me et patrem meum. Quid ergo fecerunt impij quibus gravis erat etiam ad videndum? Nunc est inquit heres: venite et occidam eum. Sic ergo occiderunt agnum dei in suam quidem perniciem: sed in nostram salutem. Illi enim sanguinem agni fuderunt: nos accepimus et bibimus illum. Accepimus calicem salutaris: et calix inebrians quod preclarum est. Ecce unde gratias agamus: nam ante paucos dies celebravimus adventum eius in carcere huius mundi. id est diei natalis: hodie vero celebramus quod cathenas et vincula nostra suscepit. Hodie enim qui peccatum non fecerat ut reos absolveret: innoxias manus eorum cathenis inferuit. Hodie sub lege factus est: qui legem dedit. Sed dicendum est iam: quid in hac circumcissione nobis spiritualiter indicet agendum. Neque enim sine causa sane preceptum in lege: nec sine causa completum est in domino: ut octava die fieret circumcisio. Sed quis cognovit sensum domini: aut quod consilium eius fuit? Adhuc nunc nostris desiderijs aduocat spiritualis: quod scrutata alta dei: et edisserat nobis sacramentum istud octave diei. Non ignoramus iam oportere hominem nasci denuo: nam et propter hoc secundum natum est filius dei. In peccato siquidem nascimur omnes: et necesse habemus renasci in gratia: quod in baptismo quod percipimus: sed heu totum perijt in seculari vita. Nunc primum

miserate deo virtus gratie in nobis operatur: ut in novitate vite ambulemus. Ergo nascitur homo quando sol iustitie ortus in animo peccatorum illuminat tenebras: horredumque dei iudicium internis obutibus offert: addens ad terroris cumulum brevis dierum numerum: et finem incertum. Ille dec plane vespas est: ad quam demorabitur fletus: et necesse est addi matutini letitia: ut audita nobis faciat misericordiam suam. Sic enim fit vespere et mane dies unus. Est autem dies ista iusticie: red dens cuius quod finis est: nobis misericordia: misericordiam deo. In hac die puer nascitur: quando ex his que diximus ad amorem penitentiae et odium peccati animus excitatur. Sed periculosum est: si forte velit inter seculi turbas agere penitentiam: ubi mirum alij venenatis persuasionibus: alij vindiis exemplis peioribus ad peccatum alliciant: alij adulationibus in vanam gloriam: alij detractationibus in impatiencia animi eius derideant. Procedat igitur necesse est prudentie radii ostendat quantas et quas importunas praesertim in hac generatione oportunitates et occasiones peccati offerat mundus et ingerat: quod debilis sit ad illas humanus animus: maxime qui in peccati consuetudine sit nutritus. In hac ergo die prudentie eligat de presenti seculo nequa fugere: dicens cum propheta: Odium ecclesiam malignantium: et cum impijs non sedabo. Sed nondum sufficit hoc: forte enim vult eligere solitudinem: non satis attendens propriam infirmitatem: et periculosam diaboli luctam. Quid enim periculosius quam solum luctari contra antiqui hostis versutias: a quo videatur: et quem videre non possit? Itaque iam habet necessariam fortitudinis diem: ut novit custodiendam ad deum fortitudinem: et in acie multorum pariter pugnantium esse que rendam: ubi sunt tot auxiliatorum quot socij: et tales qui dicere possint cum apostolo Quia non ignoramus astutias inimici. Longe gregatio enim pro fortitudine sua terribilis est ut castrorum acies ordinata. Ne autem solus: quia si ceciderit: non habet subleuantem. Quod si cuiquam ex antiquis patribus gratia hac concessam audivimus: non expedit temere committere se illi periculo: nec oportet tetare dei: sicut et ingratum est de anacoetis loquens Qui non conversionis inquit fervore

nouitio tē. Itaq; in hac die fortitudinis ad id qd iam repat id est odium ecclesiam malignantiū: etiā addit qd sequit. Lauabo inter innocentes manus meas. Clerum cum elegit esse in cōgregatione multorū: nunqd elegit esse magister q nondū discipulus fuit: et docere qd didicit nunq;? Et quō aut in se aut in alijs motus irrationabiles poterit tēperare? Nemo carnē suā odio habuit. Quō ergo putatis si iam magister suus fuerit iste? qui facile sibi aliqñ eo amplius q familiari? pdescendat? Illu cescat igit dies tēperantie vt querat quō tēpari et refrenari possint incōtinētes motus voluptatis: bestiales motus curiositatis: cernicose motus elationis sue. Eligat abiectus esse in domo dei sui: et subiectus esse magistro: sub quo frangat eius voluntas: et obedientie freno cōcupiscētia reprimat: sitq; qd ait ppheta Inpositi sunt homines sup capita nra. Nec dedignandū seruo qd pcessit in dño siquidē non est seruus maior dño suo. Ille enim cum iam creuisset etate: et sapia et grā apud deū et hoies: cū iam duodeci annorū esset et remansisset i hierusalē iuentus a bta virgine et a ioseph cuius filius putabatur in medio doctorum audiens illos et interrogās: tamē descendit cum illis et erat inquit subditus illis. Etenim ergo subditus esto ppter illum. Sed iam tibi i ipa obediētie via aliq fortassis dura et aspera occurrere possūt: vt accipias interdum precepta nonnulla: que licet salubria sint: minus tamen sinia videantur. Nec si moleste ceperis sustinere: si diiudicare p latius: si murmurare in corde: etiam si exterius impleas qd iubetur: non est hec virtus patientie: sed velamentū malitie. Necesse est ergo vt illucescat dies patientie: p quā oīa dura et aspera tacita amplectaris conscientia: te magis diiudicans et durius arguens cui nimirū displicent que ad salutē sunt: et in cogitatioe tua semp partem magistrī quoad potes aduersum temetipsū inuans: et te quidē in oībus accusare: ipsū vō magis excusare laborās. Porro iam in hoc loco canendū esse tibi arbitror a supbia. Magnū est enī omnino sic vincere se

metipsum. Melior est ait salomon patiens viro forti: et qui dñatur animo suo expugnatore vrbium. Considera deniq; q manifeste propheta docet necessaria esse humilitatem post patientiam dicens: Clerum tamen deo subiecta esto anima mea: qm ab ipso patientia mea. Nonne videt hic occasione patientie? tentationē sensisse supbie? Necesse est ergo vt illuminet cor tuū radius humilitatis: et declararet quid a te sit: quid a deo: vt nō altum sapias: quoniam deus supbis resistit humilibus dat gratiā. Nam vō cū in his diutius fueris exercitatus: roga dari tibi lumen deuotionis: dies serenissimū et sabbatum mentis: in quo tamq emeritus miles in laboribus vniuersis vinas absq labore: dilato nimirū corde currens viam mandatorū dei: vt qd pus cum amaritudine et coactione tui spūs faciebas decetero iam cū summa dulcedine pagas et delectatione. Hanc nī fallor gratiam petebat: qui ait: Remittere mihi vt refrigerer. Alī si dicat: Quoadusq; in sudore et dolore isto crucior: et morte afficio: tota die? emitte mihi vt refrigerer. Clerum ad hanc quidem pfectionem: pauci quidem nisi fallor pueniūt in hac vita. Neq; enim si quis aliquando videtur hanc habere p̄tinuo credat sibi necesse ē: maxime si nouitius est: et nec dum per eos ascendit gradus quos p dixi. Pus enim dñs pusillos corde blāditijs huiusmodi solet allicere: sed non erunt q huiusmodi sunt gratiam hanc p̄stitam esse sibi non datam: vt in die bonorū memores sint malorū: et in die malorū non i memores sint bonorū. Rōge aliter q exercitatos habent sensus: deuotionis huius felici iocunditate fruuntur. Sed multi tota vita sua ad hoc tendunt et nunq; p̄tendūt. quibus tamen si pie et p̄seueranter conati sunt statim vt de corpore exeunt: redditur qd in hac vita dispensatorie ē negatum: il luc perducente eos sola gratia quō pus tēdebant ipsi cum gratia: vt cōsumati in breui expleant tempora multa. Illis vō q ad hāc deuotiōis gratiam pueniūt: vnū videtur restare piculū: et oīnotūmedū eis a de monio meridiano. Ipse enī sathanas trās

figurat se in angelū lucis. Hoc ergo timē-
dū ē q̄ tanta delectatiōe omnia facit: ne-
dum sequitur affectionēz corpus destruat
p̄ immoderatā exercitationēz: ac deinde ne-
cesse habeat nō sine magno spūalis exerci-
tū detrimento circa debilitatē cura corpo-
ris occupari. Ergo ne incurrat q̄ currit il-
luminari necesse ē lumine discretiōis: que
mater virtutū ē z p̄sumptio p̄fectiōis. Nec
nimis docet ne qd nimis atq; hec est octa-
ua dies in qua circūciditur puer: qz discre-
tione circūcidit: vt nō plus nec minus fi-
at. Nam z qui nimis est fructū boni ope-
ris absceidit non circūcidit: sicut qui z te-
pidus ē z minus facit. In hac ergo die no-
men imponitur z nōmē salutis: nec de eo
qui sic conuersatur: dubitem dicere q̄ suā
ipsius salutem operetur. Usq; ad hūc enīz
diem dicere possunt angeli qui noxūt secre-
ta celestia: sed ego nunc primum ei fiduci-
aliter nomen salutis impono. At vō quia
omnino rara ista auis ē in terris: huius di-
cretiōis locūz suppleat in vobis fratres
virtus obediētiē: vt nihil plus: nihil mun⁹
nihil aliter q̄z i peratū sit faciatis.

In epiphania dñi De verbis apo-
stoli: Apparuit benignitas et huma-
nitas saluatoris nostri dei: z trib⁹ ap-
partitionibus. Sermo p̄mus.

xxix

Apparuit beni-

gnitas z humanitas saluato-
ris nostri dei. Gratias deo p̄
quem sic abundat cōsolatio no-
stra in hac peregrinatiōe: in hoc exilio: in
hac miseria. Sup̄ his nāq; sepius vos ad-
monere curamus: vt nunq̄ mēte excidat
peregrinos nos eē longe factos a p̄pria pa-
tria pulsos ab hereditate. Quisq; enī de-
solatiōē nō nouit: nec p̄solatiōē agnosce-
re potest. Quisq; enim p̄solatiōem igno-
rat eē necessariā: superest ei vt nō habeat
grāz. Inde ē q̄ hoīes seculi uegotijs z fla-
gitijs implicati dū miseriā nō sentiūt: non
attēdūt misericordiā. Vos q̄b⁹ nō frustra
dictū ē: Tacate z videte qm̄ suauis ē dñs?
z de q̄bus idē p̄pheta: Virtutē inquit ope-
rū suoz annuntiabit populo suo: vos inq̄z

quos nō detinet occupatio secularis attē-
dite que nā sit p̄solatio spūalis. Vos q̄ nō
ignoratis exilium: audite qz de celo venit
auxiliū. Apparuit enim benignitas z hu-
manitas saluatoris nostri dei. Quisq; ap-
pareret humanitas: latebat benignitas: si-
qdē z prius erat: nam misericordia dñi ab
eterno: sed vnde tanta cognosci poterat?
Promittebat sed nō sentiebatur: vnde z a
multis non credebatur. Multipharie q̄ppe
multisq; modis loquebat dñs in p̄phetis
Ego inq̄ cogito cogitatiōes pacis: z non
afflictōis. Sed qd rēdebat hō afflictionē
sentiēs pacē nesciēs? Quousq; dicitis pax
pax z nō ē pax. Propt̄ h̄ angeli pacis ama-
re hēbāt: dicētes: Dñe quis credidit audi-
tui n̄ro? s̄z nūc credāt hoīes vel visui suo?
qz testimonia dei credibilia sc̄i sūt nimis:
q̄n vt nec turbatū lateat oculū. In sole po-
sūt tabuaculū suū. Ecce pax nō p̄missa sed
missa: nō dilata s̄z data: n̄ p̄phata s̄z p̄ntata.
Ecce q̄si sacculū plenū mīa sua: de⁹ p̄ mī-
sit in terrā: sacculū in quā in passiōe p̄cidēt dū
vt effundat qd in eo latet pretiū nostrum:
sacculū utiq; z si parū sed plenū. Paruū?
siq̄dem datus ē nobis: sed in quo habitat
omnis plenitudo diuinitatis. Postq̄z enīz
venit plenitudo temporis: venit z plenitu-
do diuinitatis. Venit ī carne: vt vel sic car-
nalibus exhiberetur: z apparente huma-
nitate benignitas agnosceretur. Ubi enī
dei innotescit humanitas: nam benignitas
latere non potest. In quo enī magis com-
mēdare poterat deus benignitatē suā: q̄z
suscipiēdo carnē meā. Ad eā in quā nō car-
nē ade. i. nō qualē ille habuit ante culpā.
Quid tātope declararet eius misericordiā?
q̄z q̄ ipsam suscepit miseriā? Quid ita pie-
tate plenū: q̄z q̄ dei verbū propter nos fa-
ctum est fenum? Domine quid est homo
quia reputas eum? aut quid apponis erga
eum cor tuum? Hinc attendat homo quā-
ta eius cura sit deo: h̄m. sciat quid de eo
cogitet: aut quid sentiat. non interrogēs o
homo ea que pateris: sed que passus est il-
le. Quanti te fecit ex his que pro te factus
est agnosce: vt appareat tibi benignitas
eius ex humanitate. Quāto enim min⁹ ē

e ij

In epiphania dñi.

se fecit in humanitate: tanto se maiorez exhibuit in bonitate: et quanto propter me vilior: tanto mihi carior est. Apparuit inquit apostolus: benignitas et humanitas saluatoris nostri dei. Adhuc quidem plane et manifeste benignitas dei humanitas: et magnum benignitatis indicium declarauit quod humanitati addere nomen dei curauit. Et quidem ad mariam missus gabriel angelus: filium dei loquitur: sed non nominat deum. Benedictus deus qui talem nobis de nobis ipsis angelum dedit: ut noster iste suppleret quod ille non dixit: Nam et ipse spiritus dei habuit: et eius spiritus locutus est: quod nobis valde necessarium fuit. Quid enim sic instruit fides: spem roborat: charitatem accendit: quomodo humanitas dei? Sed angelo nostro id reseruat est: quod alij tacuerunt. Neque enim omnes omnia dare parum erat: ut a diuersis diuersa colligere gratulemur: et debitas singulis gratias referamus. Attamen vnum est in quo perueniunt apostoli et angeli qui de christi natiuitate loquuntur: id est in nomine saluatoris. Ad mariam quidem tanquam plenius edocuit per spiritum gabrielis loquens indicat nomen solum: et vocabulis ingens nomen eius iesum. Ad ioseph veniens angelus non solum nomen protulit: sed et causam eius interpretatus edocuit dicens: Et vocabis nomen eius iesum. Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Sed et pastoribus quoque annuntiatur gaudium magnum: natum illis saluatorem christum dominum. Simile aliquid paulus loquitur: Apparuit benignitas et humanitas saluatoris nostri dei. Bene dulce nomen nullus ex ipsis tacuit: quod hoc mihi maxime necessarium fuit. Alioquin quid agerem audies dominum venientem? Numquid non fugerem: sicut adam qui a facie eius fugit: sed non effugit? Nonne desperarem: audiens quod venit ille cuius legem sic periclitatus sum: cuius patientia sic abusus sum: cuius beneficio tam ingratus inuentus sum? Que vero maior poterat esse consolatio quam in dulci vocabulo in nomine consolatoris? Propterea et ipse dicit: Quia non venit ut iudicet mundum: sed ut saluetur mundus per ipsum. Jam confidenter accedo: et iam supplico fiducialiter. Quid enim time

am quando saluator venit in domum meam? Et soli peccaui: donatum erit quicquid indulsit ille. Utique enim licet eicquid vult facere. Deus qui iustificat: quod est quod condonet? Aut quod accusabit aduersus electos dei? Propterea gaudere nos oportet quod in nostra venerit: nunc enim facilis ad indulgentiam erit. Denique paruulus est leuiter placari potest. Quis enim nesciat: quod puer facile donat? Ecce si non fuerit nobis per minimum: possumus reconciliari per minimum. Pro minimo inquiritur: non sine penitentia: sed quod minimum quod dā sit ipsa nostra penitentia. Pauperes sumus: parum dare possumus: attamen reconciliari possumus per paruum illo si nolumus. Totum quod dare possumus miserum corpus istud est: illud si dederis satis est. Si quominus: addo corpus ipsum. Nam et illud de meo est: et meum est. Paruulus enim natus est nobis: et filius datus est nobis. De te domine suppleo: quod minus habeo in me. O dulcissima reconciliatio: o satisfactio suauissima. O vere reconciliatio facilis: sed putilis: satisfactio parua sed non perpendenda. Etenim quod facilis modo tam difficilis erit postea: et sicut nemo modo est qui reconciliari non possit: ita post paululum nemo qui possit: quoniam sicut benignitas apparuit ultra omnem spem: ultra omnem estimationem similem expectare possumus iudicii discretionem. Noli ergo retinere dei misericordiam: si non vis sentire iusticiam: sed iram: sed indignationem: sed emulationem: sed furorem. Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me. Ut enim scires quanta districtio venit: tanta illum mansuetudo peruenit. Ex magnitudine indulgentie: et magnitudine ultionis attende. Immensus est enim deus et infinitus in iusticia: sicut et in misericordia. Multus ad ignoscendum: multus ad vindicandum. Sed misericordia quod est potius ubi vendicat: ut si noluerimus districtio inuenire non possit in quem seuiat. Propter hoc enim benignitatem progauit: ut per eam reconciliati feneritatez videamus securi. Propterea voluit non solum ad terras descendere sed etiam inotescere: non solum nasci: sed et agnosci. Denique propter hanc agnitionem dies

ista celebris habetur et insignis dies apparitionis. Hodie enim magi ab oriente venerunt: ortum solem iustitie regrentens eum de quo legitur. Ecce vir oriens nomen illi. Hodie adorauerunt nomen virginis partum sequentes nomen fideris ductum. Nonne et hic nobis est magna consolatio: sicut in illo de quo locuti sumus apostoli verbo? Ille dixit deum isti non voce sed opere dicunt. Quid facitis o magi? quid facitis? Lactente puerum adoratis in tugurio vili: in vilibus pauperis. Ergo ne deus est iste? Deus certe in templo sancto suo dominus in celo sedes eius: et vos eum queritis in vili stabulo in matris gremio? Quid facitis? quid et aurum offertis? Ergo rex est ipse? Et ubi aula regia: ubi thronus? ubi curie regalis frequentia? Ubi quid aula est stabulum? thronus presepium: curie frequentia ioseph et maria. Quod ita infantes facti sunt viri sapientes? ut adoraret puulum despiciabilem tam sua etate quam paupertate suorum? Insipientes facti sunt ut fieret sapientes? et perdocuit eos spiritus quod postea predicauit apostolus Qui vult esse sapiens fiat stultus ut sapiens sit. Quia enim per sapientiam mundus in sapientia sua deum cognoscere non poterat: placuit deo per stultitiam predicationis saluos facere credentes. Nonne timendum erat frater ne scandalizarent viri isti: et illos se crederet? cum tanta indigna videret? A regia ciuitate ubi regem querendum cointabant: ad bethleem villam puulam dirigitur. Ingrediunt in stabulum: inueniunt in uolutis pannis infantulum. Non illis sordet stabulum? non pannis offendunt? non scandalizatur lactentis infantia? percidit: venerant ut regem adorant ut deum. Sed profecto quos adduxit: ipse et instruxit: quod per stellam foris admonuit ipse in occulto cordis edocuit. Nec igitur domini declaratio clarificauit hanc diem: et magorum deuota veneratio deuotam fecit et venerabilem. Nec sola hec apparitio: sed altera quedam sicut a nostris patribus accepimus hodie celebrat: quod et si longo post tempore facta credis hoc ipso die. Cum enim iam Christus triginta annos exigisset in carne: qui sui diuinitatem idem ipse est: et anni eius non deficiet: inter populares turbas

ad baptismum iohannis aduenit. Venit tanquam vnus e populo: quod solus erat sine peccato. Quis enim eum tunc crederet filium dei? quod putaret dominum maiestatis? Valde quidem humiliaris dominus in imis absconderis: sed iohannem latere non poteris. Nonne ipse est qui per matrem in utero te nondum natum: nondum natus agnouit? Nonne ipse est qui per utrumque usque materni uteri parietes te agnouit: et qui turbis clamare non potuit: sed te matrem suam motu exultationis edocuit. Nunc autem quid? Uidit enim iohannes autem angelus lista iesum venientem ad se: et ait: Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Uere agnus: uere humilis et mansuetus. Ecce inquit agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. En ipse qui purgationem faciat delictorum: ecce sententiam nostram purgaturus aduenit: et tamen post hoc testimonium baptizari uult a iohanne. Tremuit ille. Quid mirum? Quid inquam mirum si tremuit homo: nec audet attingere sanctum dei uerticem? caput adorandum angelus: reuerendum pontifex: tremendum principibus? Baptizari vis dominus iesu? Ut quid enim? aut quid opus tibi fuit baptismo? Nunquid sano opus est medicina? aut mundatione mundo? Unde tibi peccatum? ut baptismus sit necessarium? Nunquid a patre? At patrem quidem habes deum et equalis es illi: Deus de deo lumine de lumine. Nam in deum peccatum cadere non potest: quis nesciat? An vero de matre? Nam et matrem habes: sed virgo est. Quod ergo peccatum ex ea trahere potuisti que te sine iniquitate concepit: et salua integritate peperit? Quam maculam habere potest? agnus sine macula. Ego inquit iohannes a te debeo baptizari? et tu uenis ad me? Magna utriusque humilitas: sed nulla est comparatio. Quomodo enim non humiliare tur homo? coram humili deo? Sine modo inquit dominus: Sic enim decet nos implere omnem iusticiam. Acque uenit iohannes et obediuit: baptizauit agnus dei: et aquas lauit. Nos abluti sumus non ille: quia nobis lauandis aque cognoscuntur ablute. Sed fortassis minus credis iohannis testimonio: quod et ipse homo est: et potes hunc suspectum: quia cognatus eius est cui peribet testimo-

nium. Ecce testimonium maius iohanne: testimonium aduenientis columbe. Nec incongrue ad indicandum agnum dei venit columba: quia nihil melius agno cōuenit q̄ columba. Qd agnō in animalibus: hoc columba in auiibus est. Summa triusq̄ in centia: summa mansuetudo: summa simplicitas. Quid enim sit alienum ab omni malitia: sicut agnus et colūba. Nocere cuiq̄ nesciūt: ledere non norūt. Sed ne fortuito cān id euenisse cauēris: ecce testimonium dī patris. Ecce deus maiestatis intonuit dñs sup aq̄s multas: et vox p̄is audita ē: hic est filius meus dilectus in quo mihi bñ cōplacui. Vere enī hic est in quo nō est qd p̄i displiceat: qd oculos maiestatis offendat. Unde et ip̄e ait: Qm̄ que placita sūt ei facio semp. Ip̄m inq̄ audite. Ecce dñe iesu: vel iā nūc loq̄re. Quousq̄ files: quousq̄ dissimulas. Diu tacuisti et valde diu: vel iā nūc loquendi licentiā hēs a p̄e. Quā diu dei v̄r et dei sapiā: quasi infirmus aliq̄s et insipiens lates in p̄p̄lo: q̄d diu nobilis rex et rex celi fabri filium te pateris appellari pariter et putari. Et enī lucas euāgelista testat: qm̄ adhuc filius ioseph putabat. O humilitas etus xpi o sublimitas humilitatis quātū pfundis subp̄biam nre vanitatis. Parū aliqd scio vel magis scire mihi video: et iam filere nō possum. Impudēter me et impudēter igerēs et ostentās p̄mptulus ad loquēdū velox ad docendū tardus ad audiendū. Et xps cum tanto tpe filebat cū seipsum abscondebāt: niqd inanē gl̄iam metuebat. Quid timeret ab inani gl̄ia: qui est vera gl̄ia patrie. Utiq̄ timebat: sed nō sibi. Nobis timebat ab illa q̄bus nouerat eē timēdū. Nobis cauebat: nos istruebat. Tacebatores: s̄z istruebat ope. Et qd postea docuit v̄bo: iam clāmabat exēplo. Discite a me q̄: mittis sum et humilis corde. Nā de infantia dñi parū aliqd audio: ex tūc iā vsq̄ ad hūc trigessimū annū nihil inuenio. Nūc v̄o iā latere nō pōt: q̄ tā manifeste demonstrat a p̄e. Nā in p̄ma quoq̄ apparitiōe cū virgine m̄re voluit apparere: q̄ verēcūdia quedā in virgine signaret. Tertia quoq̄ apparitiō ei⁹ in euāgelio inenit: et hec nihilomin⁹ bodie ce-

lebrat. Inuitat⁹ enī ad nuptias dñs vino deficiente cōpassus eorū verecundie: aquā mutauit in vinū. Hoc etiā sicut ait euāgelista: signorū eius fuit initū. Itaq̄ in p̄ma ap̄paritiōe hō verus innotuit: vbi inter vbera m̄ris infans apparuit. In scda v̄o ver⁹ eē dei filiū: p̄is indicat testimoniu. In tertia v̄o verus eē de⁹ nōstrat: ad cui⁹ ip̄ū naturā mutat. Tot⁹ testimonijs hodie cōfirmat fides nra: tot iudicijs roborat spes nra: tot incentiuis inflammat charitas nra.

Item vñ sup. De magis vbi exponit illud de canticis: egredimini filie syon et videte regem. Sermo secundus.

Res apparitio xxx

Tres dñi legimus: vna qdē sole sed nō vno tēpore factas. Et quidē mirabilis secunda: mirabilis tertia: sed p̄ma apparitio mirabilis admirāda. Mirabilis aquarū mutatio: mirabilis iōānis et colūbe pariter ac paterne vocis attestatio: sed illd mirabile magis q̄ agnitus est a magis. Nā q̄ deū agnoscant indicat adoratio: indicat tburis oblatio. Nec solū dei sed et regē agnoscent: qd deus signat in auro. Et in his non latet eos magnū pietatis sacramentū: vñ et in myrris indicat mortuū. Adorat magi et offerūt munera: adhuc suggēti m̄ris vbera. S̄z vbi ē o magi: vbi ē purpura m̄ris hui⁹. Nunqd viles p̄ani isti q̄b⁹ est inuolut⁹. Si ē rex diadema eius vbi ē. S̄z vos eū vere videtis i diademate quo coronauit eū m̄s sua in facco mortalitatis de quo resurgēs ait: q̄ conscidisti faccū meū et circūdedisti me letitia. Egredimī filie syō et videte regē salomonē in diademate quo coronauit eū m̄s sua et c. Egredimini virtutes angelice: incole ciuitatis supne. Ecce rex vester s̄z i corona nra in diademate quo coronauit eū m̄s sua. Si qdem bis delitijs vsq̄ mō caruistis: hanc hacten⁹ dulcedinē nō gustastis. Nō t̄is sublimitatē eius: sed humilitatē antea non vidistis. Egredimini igitur et videte regem salomonem: in diademate quo coronauit eum mater sua. Ueritamen nō est opus illis nostra exhortatio: vt illum intueantur

qm̄ ipsi sunt q̄ desiderant in illū p̄spicere. Illis enī quāta sublimitas notior tāto humilitas p̄ciosior et amabilior ē. Unde licet nobis maior sit causa leticie nobis enī natus est et nobis datus: tñ ipsi nos p̄ueniūt ipsi nos exhortāt. Probat hoc angelus q̄ gaudiū magnū euangelizat pastoribus: et q̄ cum eo facta est multitudo celestis exercitus. Vobis igit̄ dicit filie syon aīe seculares debiles delicate filie et non filij in quibus nihil est fortitudinis nihil virilis animi. Egredimini filie syon. Egredimini de sensu carnis ad intellectū mentis: de beatitudine carnalis p̄cupiscentie ad libertatem spūalis intelligentie. Egredimini de terra viā et de cognatiōe viā et de domo patris vestri: et videte regem salomonē. Alioquin nō erit vobis tutū videre eū ecclesiastem. Idem enī qui salomon idem pacificus in exilio est ecclesiastes idē p̄cionator erit in iudicio idē idē dilectus dñi in regno. In exilio mansuetus et amabilis: in iudicio in stus et terribilis in regno gloriosus et admirabilis. Egredimini igit̄ et videte regē salomonem nam ubiq̄ rex est. Licet regnum nō sit de hoc mundo: tñ rex est etiam in hoc mūdo. Interrogat̄ siquidē ergo rex est tu: ego inq̄t in hoc natus sum et ad hoc veni in mūdū. Hic ergo rector est morū in iudicio discretor meritorū: in regno distributor p̄miorū. Egredimini p̄de et videte eū filie syon in diademate quo coronauit eum mater sua: in corona paupertatis nostre et in corona miserie. Siq̄dē coronatus est et a uouerca sua corona spinea: corona miserie coronandus a familia sua corona iustitie: qñ exhibūt angeli et colligēt de regno eius oīa scandala: qñ venit ad iudiciū eū seniores populi sui: eū pugnabit p̄ eo orbis terre aduersus insensatos. Coronat eum et p̄ corona glorie sicut ait psalmista: Gloria et honore coronasti eū. Videte eū filie syon in diademate quo coronauit eū mater sua. Suscipite coronam paruuli p̄pter vos regis vestri et vna cū magis humilitatē ipsi adorare: quorū fidei deuotio nobis hodie p̄ponitur in exemplum. Qui enim cōpabimus et cui similes estimabim⁹ viros iustos

Si latronis fidei cēturionis p̄fessionē cōfidero: i eo superexcellere vident̄ isti: q̄ iam tunc miracula multa fecerat: iā tunc a multis predicatus: a multis fuerat et adoratus. Attñ p̄siderem⁹ quid dixerūt etiā illi: La mabat latro de cruce Dñe memeto mei cū veneris in regnū tuū. Ergo re p̄ supplicatū ille vadit ad regnū? Quis indicauit tibi qm̄ oporteat pati christū et sic intrare gloriā suā? Tu q̄ cēturio vñ eū nosti? Quidē q̄ sic clamās expirasset: Vere inq̄t bō b̄ filius dei erat. Mira res: et oī admiratione digna. Propterea rogo vos intueamini et videte q̄ occulta sit fides: q̄ linceos oculos habeat diligēt⁹ p̄siderate. Quis scit dei filiū latentē: cognoscit in ligno p̄dentē: cognoscit monētē. Siq̄dē latro in patibulo: magi i stabulo agnoscūt. Ille clauis iusiurij isti p̄anis inolutū. Cēturio vō vitam agnouit in morte: isti dei virtutē i teneri corpore infirmitate. Ille summus spiritum in expiracione: isti dei verbum in infantia cognouere. Siquidē quicquid illi sermonibus isti muneribus confitentur. Latro regem esse: cēturio dei filium simul et hominem pronunciat. Et hec tria ip̄a magorum indicant munera: nisi q̄ in thure nontam dei filiū mōstrauē q̄ dei. Obsecrem⁹ q̄ charissimi: profit vob̄ tāta charitas quā nob̄ de⁹ maiestatis exhibuit: tanta hūilitas quā suscepit tāta benignitas q̄ nobis p̄ christi humilitatem apparuit. Agamus gratias redemptori et mediatori nostro: per quē nobis innotuit tam bona erga nos voluntas dei patris. Siquidē talem iam nouimus eius animum: vt non immerito dicamus: Sic currim⁹ nō q̄si incertū. Profecto enī tale ē cor dei patris erga nos: q̄le exp̄ssit q̄ de eius corde p̄cessit.

Item vide sup̄a. Sermo tertius.

Necessarius non est
bis videtur fratres fmi certarum solenitatum consuetudinem etiam solenitatis hodie ne nobis exponē rōnē. Interdū. n. p̄ vitia loquimur et gen⁹ illd̄ fmoīs putile: s̄ diebus ceteri videf. oportum⁹ p̄uenire. S̄ estius at

et maxime in p̄cipuis solēnitatibus magis
circa ea que solēnitatis sunt imorandū vi
des: vt pariter et erudiatur animus: et exci
tet affectus. Quomodo enī celebrabitis
qd̄ nescitis: aut quomodo scietis nisi anū
ciet nobis? Propterea nō sit molestū his
q̄ sunt in lege periti: si paz̄ indoctis morez
gerim⁹: vt erigat rō charitatis. Credo enī
ne ip̄os qd̄ suis epulis eē fraudandos: si
minus eruditus tanq̄ popularibus turbis
grossiores p̄us apposuerint cibos. Ita vō
apponet si fraterne charitatis intuitu pla
cuerint eis que necessaria sunt: nō satis in
telligētibus: et si fortassis sibi min⁹ necessa
ria videant. Sic fragmenta postmodū re
colligēt sibi ip̄is: si diligentius recogitantes
subtiliora queq̄ tanq̄ munda aīalia rumi
nauerint: que paz̄ intelligibiles animos p̄
subtilitate effugerint. Solēnitatis igit̄ hodi
erne dici ab apparitiōe nomē accepit. Epi
phania q̄ppe apparitiō est. Hodie ergo ap
paritiō dñi celebrat⁹: nō tñ vna sed trina:
sicut a patrib⁹ nostris accepimus. Hodie
enī paruulus rex noster paucis a natui
tate diebus trāsactis: stella declarāte p̄mi
tijs gētū apparuit. Hodie quoq̄ cū iā tri
ginta ferme in dispensatiōe carnis egisset
annos: q̄ fm̄ diuinitatē idē ip̄e ē et anni ei⁹
nō deficiūt: inter populares turbas absco
ditus ad iordanē baptizādus aduenit: sed
testimonio dei patris innotuit. Hodie ni
hilominus cū discipulis suis vocatus ad
nuptias: deficiente vino signo admirabili
sue potentie aquas in vina mutauit. Sed
delectat eā que in infantia saluatoris scā ē
apparitiōe diligentius intueri: qm̄ et diu
cissima ē et spālī⁹ hodie noscitur celebrari.
Hodie ergo sicut audiuimus in euāgelica
lectiōe: magi hierosolymā venerūt ab oriē
te. Merito sane ab oriente veniunt: qui so
lis iusticie nouū nobis oriū annūciāt: qui
letis rumoribus totū mūdū illumināt: q̄ se
culū illustrāt. Nisi q̄ infelix iudea que lu
cē oderat ad fulgorē noue claritatis obte
nebrat⁹: et caligātes oculi eius coruscāte ra
dio solis eterni: multo magis excecantur.
Venientes ergo ab oriēte magi: qd̄ dixerit
audiamus: Tbi est q̄ natus ē rex iudeoz⁹?

q̄ certa fides: et nihil penitus hesitās. Mō
querūt vtrum natus sit: sed fiducialiter lo
quunt⁹: et interrogāt sine dubitatione: vbi
sit q̄ natus ē rex iudeoz⁹. Porro audito no
mine regis: rex herodes successorem suspi
catus expauit. Nec mir⁹ si turbatur hero
des: sed q̄ hierusalem ciuitas dei: q̄ visio
pacis cū herode turbat quis nō miretur?
Videte fratres quātum noceat iniqua po
testas: quomodo caput impium subiectos
quosq̄ sue p̄format impietati. Misera pla
ne ciuitas in qua regnat herodes: qm̄ he
rodiane sine dubio particeps erit malitie:
et ad nouē salutis optimi herodiana mone
bitur turbatione. Cōfido ego in dño: quo
nam inter nos minime regnabit: etiam si
adesse contingat: qd̄ et ip̄m deus auertat.
Nam herodiana malitia et babilonica cru
delitas est nascentem velle extinguere reli
gionez: et allidere paruulos israelis. Si qd̄
enī ad salutem pertinens: si quid religi
onis oritur: quicūq̄ repugnat plane cum
egyptijs paruulis israelitici germinis necare conatur: imo cum he
rode nascentem: persequitur saluatorem.
Sed iam inchoatam prosequamur hysto
riam. Credo si quis sibi conscius est huius
rei studiosius: cauebit de cetero et herodi
anum execrabitur animum: ne similez exi
tum sortiatur. Ergo querētibus magis re
gem iudeozum et sciscitante a scribis hero
de dominice natiuitatis locū illi in tra p̄
phetam nomen ciuitatis edicunt. Eūq̄
recessissent magi et deliquissent iudeos: ec
ce stellam quā viderant in oriente antece
debat eos. Hinc manifeste datur intelligi
quoniam humanum flagitantes consili
um diuinum amiserunt ducatum: et conuer
sos ad terrenum documentum signum ce
leste deseruit. Unde et relicto herode con
tinuo gauisi sunt gaudio magno valde.
Stella enim antecedebat eos: vsq̄ duz ve
niens staret supra domum vbi erat puer.
Et intrantes domum inueuerunt puerū
cum Maria matre eius: et procidentes
adorauerunt eum. Unde hoc nobis o ali
enigene? Neq̄ enim inuenimus tantam
fidem in israel. Si non vos offendit ylis

habitatione stabuli: non pauperes cum pre-
sepj. Nō vos pauperis matris presentia:
nō lactentis infantia scandalizat? Deniq;
apertis thesauris suis ait euāgelista obtu-
lerunt ei magi aurū thus & myrrbā. Si so-
lum obtulissent aurū: fortasse poterāt pau-
pertati matris voluisse p̄sulare: vt haberet
nimirū vnde parvulū posset filiū educare.
Nūc autē offerētes pariter aurum thus &
myrrham sine dubio spiritualis oblatiōis
genus insinuat. Aurum enī inter diuitias
seculi videt̃ excellere: quod p̄ dei gratiam
omnes nos deuote obtulim⁹ saluatori: cui⁹
pro eius nomine ex integro dereliquimus
substantiam huius mūdi. Jam vō necesse
est: vt qui p̄fecte terrena p̄tēpim⁹: flagrā-
ti desiderio celestia requiram⁹. Sic enī of-
ferimus & thuris odoramētū: quo nimirū
vt i Apocalipsi beati Jobānis legis: signi-
ficant orationes sanctorū. Unde & prophe-
ta in psalmo Dirigat inquit oratio mea sic
incensum in p̄spectu tuo. Sic & in alio loco
legis: quia celos penetrat oratio iusti. Ora-
tio inquit nō cuiuslibet: sed iusti. Nam qui
auertit aurem suam ne audiat legē: oratio
eius erit execrabilis. Porro si iustus eē vo-
lueris: & nō auertere aurem tuam a māda-
tis dñi: ne auertat & ipse suam a precibus
tuis: necesse est: vt non solū p̄sens seculū
p̄temnas: sed & carnē ipsaz castiges & subij-
cias seruituti. Nam qui dixit: Nisi abrenū-
ciauerit omnibus que possidet: non potest
meus esse discipulus: & alibi: Si vis perfe-
ctus esse: vade vende omnia que habes et
da pauperibus: & veni sequere me. Idem
ipse alio in loco ait: Qui vult venire post
me: abneget semetipsum: & tollat crucē suā
& sequat̃ me. Quod exponens Apl's Qui-
cūq; inquit sunt christi: carnē suam cruci-
fixerūt cum vitijs & concupiscētijs. Quas
igif alas habet oratio nostra: p̄temptū mū-
di: & afflictionē carnis. Nec dubium quin
celos penetret: & dirigat sicut incensum in
p̄spectu dei. Erit enī gratū sacrificiū: & ac-
ceptabilis oratio nostra: in qua cum auro
& thure fuerit etiaz myrrba: que licz ama-
ra sit: tñ perutilis est: & p̄seruat corpus qđ
mortuū est p̄pter peccatū: ne defluens in

vitium putrefiat. Nec breuiter pro imi-
tanda magorum oblatione sint dicta. Le-
terum quoniam apparitionem hanc eē di-
ximus: quid in ea appareat: dignum est vt
queramus. Utiq; sū verba Apostoli ap-
paruit benignitas & humanitas saluatoris
nostri dei. Ecce enī in euangelica lectione
audiuimus: quoniam intrantes domū ma-
gi: inuenerunt puerum cum maria matre
eius. In infantili corpore: quod virgineo
mater fouebat i gremio: quid nūc veritas
suscepte carnis: apparuit. Quid in eo qđ
parvulus cui⁹ matre inuenitur: nisi verus
homo & verus filius hominis declaratur.
Iā vō & in secunda apparitione vide si nō
manifeste vocis paternae testimonio dei fi-
lius declaratur. Eli nāq; aperti sūt super
eum: & descendit spiritus sanctus corporali
specie sicut columba in illum: & vox patris
audita est. Dic est filius meus dilectus: in
quo mihi bene complacui. Satis equide⁹
manifestum est ex hoc ipso: satis euident &
indubitabile: quoniam dei filium necesse
est deum esse. Nam & filios hominū homi-
nes: & ipsorum quoq; fetus animalium ex
eodem cum eis genere esse nemo dubitet.
Verū tamen vt nullus facili⁹ errori rema-
neat locus: qui in prima apparitiōe verus
homo & filius hominis est declaratus: & in
secunda verus nihilominus dei filius: in
tertia iam verus deus & auctor nature pro-
batur: ad cuius nutum natura mutatur.
Nōs ergo dilectissimi iesū christum dili-
gamus vt verum hominem & fratrem no-
strum: honoremus vt dei filium: adorem⁹
vt deum: secure credamus in eum. Secu-
re ei credamus nosmetipsos fratres mei:
cui nec potestas deest saluādi nos: cum sit
verus deus & dei filius: nec bona volūtas
cum sit tanqđ vnus ex nobis verus homo
& hominis filius. Quomodo nāq; nobis
erit inexorabilis: propter quos similis fa-
ctus est nobis passibilis. Jam si desidera-
tis super his apparitionib⁹ aliquid ad edi-
ficationem morum audire: illud attendite
qđ primo omnū christus appareat puer cū
virgine matre: vt simplicitatem & vereci-
diam ante omnia querendā nobis esse do-

ceat. **M**ā z pueris simplicitas nāl: z cogna-
ta vginib' verecūdia ē. **O**ib' g nob i puer-
fiois initio nulla magis v' ē necessaria: qz
simplicitas hūil' z gūitas verecūda. **I**n se-
cūda vō appitōe venit saluator ad aq's ba-
ptismi: nō qdē lauād': s; magis a p'ie testi-
monū acceptur'. **D**e sunt lachryme deu-
tiois: i qb' nō idulgētia pctōz: s; bñplaci-
tū qrit' dei p'is: cum descendit ad nos spūs
adoptiois filioz: testimonū phibens spūi
nro q' sim' filij dei: vt melliflūā nob d' celo
vocē videam' audire: q' vere de' p' i nob
complacet. **N**ec paz distat inf has lachry-
mas deuotiois z etatis: vtiqz iā viril' atqz
eas q's p'mena eras inf isātie vagit' emisit
lachrymas vtiqz p'nie z p'sessiois. **C**lericū
lōge āpli' vtrūqz p'cellūt alie qdem lachry-
me: qb' z ifundit sapor vini. **A**llas enim la-
chrymas vere in vinū mutari dixerī: q' fra-
terne cōpassiois affectu infertore p'deunt
charitatis: p' q' etiā ad horā tui ipius ime-
mor eē sobria qdā ebrietate videris.
In oct. ephie d' circūcisiōe z baptismo
z de v' bodni ad iohannē: Sic decet nos i.
plere omnē iusticiā. Sermo p'mus.

xx
xij

Opulo dure

Pernicis: cultell' erat necessa-
ri': z lapideis cordib' merito
cultri lapidei debebāt: q'lib'
z a iesu naue scā circūcisiō memorat'. **N**ī
aut' ibs tanqz agn' māsuer' oēs abstulit au-
steritate. **V**ne agn' es cū lana z lacte veui-
ens: aufer a me obsecro cultellū istū. **D**ux
enī videt' z crudele puulo recēter nato cul-
trū lapideū adhibere. **S**ic agit misericors
duritiā duris bñ cōgruā suis: filijs cōmu-
tauit i māsuetudinē: vt rubiginē original'
pcti quā vix cultell' eradē poterat: ex h' iā
cū vinctiōe grē facile lanet aq'. **N**ihil g mi-
rū si p' diuersitate tēpor' mutata sint sacra
vt daret vtrūqz qd eis p'gruū erat. **I**p' vō
xps vtrūqz suscepit: vt tanqz lapis angula-
ris vtrūqz parietī cohereret: ac si duarū ca-
pita coniugiaz p'luēdo p'necteret: sicut z pa-
scha figuratū ip'e cōpleuit: z vez p'tin' in-
choauit. **S**z z p'pterea voluit circūcidi: vt
ostēderet auctores se eē veteris legis sicut

z euāgelij: qm q' p' seipm ait: **N**īst q's rena-
tus fuerit ex aq' z spū scō: nō poterit introi-
re i regnū dei. **I**dē ip'e p' seruū suū pus di-
xerat: **O**is aia cui' p'putij caro circūcisa nō
fuerit pibit de pplo suo. **N**d si solū baptis-
ma suscepisset videri poterat refugisse cir-
cūcisiōe tanqz nihil ad se p'tinentē. **S**i vō
circūcideret z nō baptizaret: qm mibi pos-
set suaderi baptizari circūcisiōe relicta:
nūc itaqz post circūcisiōe baptisma suscep-
piēs: nll' m' tenēduz tradidit qd vltio loco
suscepit. **D**eniqz cōitatis amator z cōmen-
dator: q' hitare fac' vni' moris i domo: quō
cōitate desereret z alios scādalizaret? **S**ic
n. scādalizaret vidētes eū nō circūcidi: si ē
hodie scādalizaret ecclia: si i santē videret
nō baptizari. **N**ec solū cōitatis z vnitatis
bonū cōmēdaret: s; hūilitatē voluit exhibē
vt ligaturā vulneratōz suscipet q' sol' erat
absqz vulnē. **I**n dnc. n. diē apl's: **Z**l' dicit de' si
liū suū i mūdū: matū ex muliere: factū sub
lege. **C**lericūne q's forte blasphem' dicēt q'
circūcisiō ē: parētes fecerūt: puul' n. erat
iā trigita ānoz ad baptisimū ip'e p'exit. **I**n
clina' sub baptisite māj' caput tremendū
ptātib' p'ncipatib' adorādū. **Q**uid mir' si
baptista p'tenit? **Q**uis v' ip'a cogitatio ē
p'tremiscit? **O** q' altū erit i iudicio caput
qd mō sic inclinat: z vertex q' mō tā hūilis
videt' qz sublimis z erect' tūc appebit. **S**i-
ne inq' mō: **S**ic. n. decet nos iplē oēs iusti-
ciā: **S**i qdē i plenitudine t'pis venit: z i quo
bitat plenitudo dinitatis: nihil nouit nisi
plenū: nā z legē nō venit solū s; iplē. **E**st at
iusticia qdā stricta z āgustavale dita vt q's
cito pedē vteris i pcti foveā cadas: nec p-
ponē se eq'li nec eq're p'posito. **Q**ui' diffini-
tio ē: reddē cuiqz qd suū ē. **E**st altera latior
z āplior iusticia: nec eq're se pari: nec i'ferio-
ri p'ponē. **S**i ē. n. grādis z hūis supbia ē p-
ferre se eq'li aut eq're plato: ita magne hūi-
litis ē i'ferioiē se exhibē eq'li z eq'le i'ferio-
ri. **M**axia z plena iusticia ē i'ferioiē se ex-
hibē etiā ip'i inferiori. **S**icut enī sūma z in-
tolerabilis supbia ē supiori se p'ponē: ita i-
feriori se subdere sūma est z plena iusticia.
Nd iohānes ait: **E**go a te debeo baptiza-
ri: de p'ma sunt q' supiori se subdidit: qd au

de xps fecit: de plena iusticia fecit: siquidē ille puuli sui se manib⁹ inclinavit. Videat nūc qsqz que imitat: hūc an eū qui extollit sup de qd credit de⁹ aut colit. Studeam⁹ ⁊ nos obsecro frēs adimplē oēs iustitiā. Ipsa enī ē via p quā ad letitiā venis. Nā letitia pmiū ē iustitia vō meritū ⁊ māllā de ipa iustitia erit letitia nra: qñ xps appebit vita nra: ⁊ nos cū ipso appebim⁹ in glia: qñ ipse est q fact⁹ ē nob a deo pē iustitia. Bti vō q etiā nūc letat⁹ de iustitia: ⁊ exultat⁹ i pscitijs suis: fugētes mel de petra: oleū de saxo durissimo. Nūc enī videt laboriosa iustitia: s; veniet qñ i suauitate ⁊ iocūditate sine oī labore desidēt ⁊ beāt: amē ⁊ picipia tur: qñ fruem⁹ ipa iustitia. Ne āt his q pter grediūt viā: q relictā iustitiā vanā ⁊ trāsitoria letitiā qñt. Cū enī det rāsitorijs qñt letitiā: nō potit nō trāsire: trāsēūtib⁹ his de qb⁹ erit illa. Sic enī lignis deficiētib⁹ deficiat ignis: sic mūd⁹ trāsīt ⁊ cōcupiscētia ei⁹: haud dubiū quin ⁊ letitia quoqz.

Domica infra oct. epi. Sermo vnicus.

xxx
iij

Petis a me charissime: q ten⁹ ex lectioe euāgelica: q duodēnis pueri iesu pia gesta narrāt: aliq pie meditatōis ⁊ sci amor eliciā semina: ⁊ sportule l'raz cōmēdās tibi colligēda tūsmittā. Adhuc nūc ista loqbas: ⁊ ec cēsēsi i ipis medull cordis mei: ex qnto: ex qñ: ex qz ardēt: ex qz dulci tua id fratnitat petebat affcū: cū subito in vēit i mētē: vbi aliqñ fueri: qd senseri: qd i me ipo euāgelica vba nōnunqz egerit: vñ cū legēnt: vñ cū cātāret. Resperi resperi miser: resperi rvi di qz lōge post tergū illa suauia ac iocūda reliqri: qz lōge ab his dñcijs occupationū ⁊ sollicitudinū: me funes extraxerūt: adeo vt q tūc tāgē nolebat aīa mea: nūc pē āgustia cibi mei sunt. Illec recordat⁹ sū: ⁊ effudi i me aīaz meā: cū emissa ad me man⁹ dñi te tigit cor meū: ⁊ vnxit illd vinctioe mīe sue: cernēs illd i ipo inqstiois tue mō: qd lūis qd splēdoxis tuus in istillabat affect⁹: cū isti nuari flagitares puer ihs triduo illo q qrebas a mīe: vbi fuerit⁹ q sit vñs hospitio: qbus cū alit⁹: qñū delectat⁹ psoitio: qb⁹ ne.

gocijs occupat⁹. Sctio fili mi sctio eaipa qz familiarit⁹: qz affectuose: cū qb⁹ lachrymis i oionib⁹ tuis scis ab ipo iesu soleas sciscitari: cū añ oculos cordis tui illa puer iesu dulcis vñs imago: cū illū speciosissimū vul: uz spūali qdā imaginatiōe depigis: cū oculos illos suauissimos sil ac mitissimos i te iocūdi radiare pñtis. Tūc vt videt in: itimo clamas affectu: O dulcis pueri vbi eras? Ubi iacebas? Quovtebari hospitō? Quorū fruebaris psoitio? Utrū i celo? Utrū infra? An i domo aliq iterim morabaris: vel certe cū aliqb⁹ tue tūc etatis puerul secreto loco pñsteres: eis secretor mysteria pñdebas: fm tuā i cuā vocē: Sinite puulos ad me venire: ⁊ nolite phibē eos? Felices siq fuerit illi: quib⁹ tot dieb⁹ tā familiarit tuā pñtia idulxisti. S; qd ē mi dulci dñe: q sci fime mīi tue qñt: dolēti: suspirāti nō cōpatiēbari? Deniqz ipa ⁊ p tuis dolētes qrebant te. Immo tu dñā mea dulcissima cur dñz qrebas: quē deū eē nō igrabas. An sic ne cruciaret fame: ne frigore vexaret: ne ab alio qñz sue etatis puero iniuriaret formidabas? Nōne ipe ē q pascit oīa: oīa nutrit: q semī agri: qd hodie ē: ⁊ cras in clibanū mittit gliōfi a salomone vestit ⁊ ornat? Quin poti⁹ dñā mea: pace tua dico: dulcissimū filiū tuū cur tā facile amixisti: tā incuriose custodisti: tā sero q deerat aīadueritisti? Utinā ⁊ m inspirare digres ipe ihs: qd tibi sic qñt: sic flagrāti: sic estuāt i terno ⁊ spūali fmōe rñderit: vt vota tibi scriberē: ac gustata eructuare sufficerē. Videam⁹ tñ si placet: qdnā sit q dñs iesus i bethleē nascit⁹: latet in egypto: nutrit i nazareth: ⁊ ide duodēnis ad tēplū ⁊ metropoliz ciuitatē ascēdit: nec solus tñ: sed sub parentū disciplina. Ut qd ista oīa? Quia pfecto dux ē dñs ihs: qz medic⁹ qz doctor. Quia dux exultauit vt gigas ad currēdā viā: qz a summo celo egressio ei⁹: ⁊ vsqz ad bethleē descēsus ei⁹: ibi plena celestiu sacroz ⁊ odoramētoz relinquēs vestigia. Posint tenebras. i. egyptū latibulū suū. Et cū sedētib⁹ i teneb: ⁊ vmbra mortis lucē supne grēe ifudisset: etiā nazareth sua scā pñtia nobilitauit: sicqz nazareth effect⁹ tēplū iroducit⁹: vt qz puer di

Dñica infra octa.epi.

scens nō docens audiens ⁊ interrogans: ⁊ in his oībus a parentum disciplinis nō recedens. Sic domini sic precedis miseros? sic sanas egrotos: hanc viam errantib⁹ hāc ascendentibus scalam: hunc exulib⁹ reditū demonstras. Quis dabit me bone iesu tuis inherere vestigijs? ⁊ sic currere post te: vt quādoq; apprehendam te? Ego p̄dig⁹ ille filius qui accepi ad me substantiam meam nelens custodire ad te fortitudinem meā. Profectus sum in regionem longinquam regionem dissimilitudinis? Comparat⁹ inmentis insipientibus ⁊ similis reddit⁹ illis ibi dissipauit omnia bona mea viuendo luxuriose: ⁊ sic cepi egere. Infelix egestas? cui ⁊ panis defuit: ⁊ porcorū cibus non profuit: sequens quedam animalia imundissima errant in solitudine: in aquoso viam ciuitatis habitaculi non inueni esuriens ⁊ sitiens. Anima mea in malis contabuit ⁊ dixi. Quanti mercenarij in domo patris mei abundāt panib⁹: ego autē hic fame pereor? Dum sic clamarem ad deū exaudiuit me: deducens me in viam rectam vt irem in ciuitatem habitationis. In quā nisi in illam que abundans panibus domus dicitur panis. i. bethelem? Confiteār tibi domine misericordie tue: quia satiasti animā inanem: ⁊ animam esurgentem faciasti bonis. Pauper vtiq; ille qui de celo descendit ⁊ posuit in presepio: spiritualium cibus effectus est iumentorū. Et hec quidē conuersionis quasi spiritualis cuiusdā natiuitatis initia: vt cōformemur paruulo: paupertatis suscipiamus insignia ⁊ facti vt iumentum apud te domine: presentie tue delictijs perfruamur. Sed quia scriptum est fili accessisti ad seruitutem dei: ista fortiter ⁊ prepara anīmam tuam ad tentationem: abscondit modicum faciem suam a nobis dominus iesus: nō vt discedat: sed lateat. Et ecce egyptus? ecce tenebre: ecce turbatio. Sedentes quippe in tenebris ⁊ in ymbra mortis: laborantes ex parte iocunditatis inopia: vincti ⁊ compediti ferro ppriū videlicet duritia cordis necesse est vt clamemus ad dñm deū cum tribulamur: ⁊ ipse de necessitatib⁹ nris eruet nos. Luce enim consolationis sue dissipā

tenebras huius tentationis ⁊ gratia compunctionis interius rumpens vincula interioris duritie sereniori vultu nos p̄cedit in nazareth: vt ibi inter flores scripturarū ⁊ virtutum fructus: seniorū disciplina nutriti: duodecim annis delicias sortiamur. Sic enim in nobis dñs iesus nascit⁹ ⁊ concipitur: ita ⁊ p̄fecto crescit ⁊ nutrit in nobis donec occurreremus omnes in viz p̄fectum in mensuram etatis plenitudinis christi. Cum ergo factus esset iesus annorū duodecim ascendentibus illis in hierlm sū p̄suetudinem diei festi cum redirent: remansit puer iesus in hierusalem. Primū itaq; ne nos pretereant mira huius historie suauitas sciendum id moris iudeis fuisse: vt ascendentes ad diem festum seorsum viri: seorsum mulieres incederēt: ne forte aliqd coinquinationis surrepe p̄scribente lege diuina: vt mundi tantū sacris solēijs interessent. Unde credibile est puerū iesum in illo tempore nunc patri ⁊ viris adherentib⁹ ei: nunc matri ⁊ mulieribus comitantibus eam sue presentie dulcedinem indulsisse. Rogitem⁹ rogo quāta fuerit eorū felicitas? qui tot dieb⁹ viderunt faciem eius? ⁊ melli suos eius sermones audierunt ⁊ p̄siderauerūt i hoīe ⁊ puero: quedā signa celestia radiare virtutis: ⁊ eū inter p̄fabulationes mutuas mysteriū sapiētie salutaris insere. Stupēt senes: admirant iuuenes: ⁊ suē tunc etatis p̄neri: morū grauitate: ⁊ sermonū pondere deterrent. Credo enim in illo speciosissimo vultu tantā gratie celestis elegantia refulsisse vt oīum in se conuerteret aspectū: auditū erigeret: excitaret affectus. Erne queso quomodo a singulis rapit⁹: ⁊ quē admodū a singulis trahit. Senes osculant⁹: amplectunt iuuenes: pueri obsequiunt⁹. Et que lachryme a pueris dū diuti⁹ a viris teneret⁹? Que a sanctis mulierib⁹ querimus: dū paulo post cū p̄re ⁊ ei⁹ socijs moraret⁹? Credo singulos intimo pelamare affectu. Osculet me osculo oris sui. Et pueris ei⁹ p̄ntiam suspirantib⁹ ⁊ senū p̄tubernis se te miserere nō audientib⁹ illd facile coaptat. Quis mihi det te frēm meū fugētē vbera mris inuēit te foris ⁊ de oscules?

Cum hac ergo iocunditate ingredientib⁹ cunctis sanctā ciuitatē contemplantē rogo inter singulas familias q³ pia fuerit ac scā contēntio: cūctos desiderantib⁹ eius sibi p⁹ sentiam indulgeri dulcissimā. Nec felix que vicit. Ob hanc forte cām: consumatis oib⁹ cum rediret remāsit puer iesus in hierlm. Et nō cognouerūt parētes eius q³ abesset: donec itinere diei expleto p⁹ singulas fami lias que simul ascenderāt quesierūt cū iter cognatos et notos. Et non inuenientes: re gressi sunt in hierlm. Post triduū aut iue nerunt eū in tēplo. Per illud ita q³ triduū vbi eras bone iesu? Quis cibū ministravit ac potū? Quis detraxit calciamēta? Quis mēbra pueri haviuguentis fount et balneis? Scio certe q³ sicut volūtatē nostrā suscepi sti infirmitatē ita cum velles p⁹am v⁹ tutez ostendisti: et ita cū velles his obsequiū nō egisti. Ubi ergo eras dñe? De his oib⁹ extimare vel coniungere vel opinari libet ali qd: affirmare aut temere nihil licet. Quid dicam deus meus? An vt per oīa te nostre cōformares paupertati et in te humane na ture calamitates suscipies quasi vnus e tur ba pauperū stipem p⁹ hostia mendicabas? Quis dabit me buccellaz illaz mēdicata rum participem fieri? vel saltem illius di uini edulij reliquijs saginari? S³ vt ad sub limioris opinionis secreta veniamus: p⁹ma forte die paternus se vultibus presentauit: non vt cōsederet: sed vt p⁹ ordine suscepte dispensatiōis paternā vocem p⁹suleret. Nō absurda videt talis opinio si estimes dei fi lius de his que in diuina natura simul ipse cū patre et spū sancto coequalis et cōsubstā tialis vtriq³ disposuerat: in forma sui quā suscepit: homo paruus dei magnū con suluerit: non vt disceret qd ipse cū patre in forma dei eternaliter nouerat: sed vt patri per oīa deferret: obedientiā offerret: p⁹fer ret humilitatē. Vbi igit in illo secreto cubi culo patris de baptisinate suscitādo: de eli gendis discipulis: de condendo euāgelio: de miraculis faciendis: postremo de tole rantia passionis et resurrectionis glia cum etis diuino modo dispositis: altera iam die angelicis et archangelicis choris suauita

tem sui vultus indulgit: referensq³ antiquā supnoz ciuiū ruinam post modicū reparā dam. Vniuersam letificauit ciuitatem dei. Jam tertia die se cū meis patriarchaz et p⁹phetaz immiscens: ea que a scō symeone di dum audierant p⁹prij vultus manifestatōe approbavit et sibi appropriauit. Sicq³ expe ctatiōis illoz moras instantis iā redēptōis promissione consolans: aīe egores atq³ ala crioze reddidit vniuersos. Viderito igit post triduū inuenit in templo in medio docto⁹ et senoz vt paterne pietatis de hoīuz reparatiōe consiliū sicut angelis et sanctis carne exutis quātū videbat p⁹palauerat i oīum tēploz sacratissimo et loco⁹ p⁹mo tē plo hierosolymitico: his p⁹mo qui preciosi simū huius p⁹missionis thesaurū i sacris li teris reseruabāt paulatim incipet reserua re: p⁹imū audicus et interrogans: deinde sacratissima mysteria p⁹dens. Deniq³ mi rabant oēs sup prudentia responsionū ei⁹. Data est pueris et adolescentib⁹ humilita tis et reuerentie forma: vt in medio senoz taceant: vt audiant: vt interrogēt: vt discāt. Indica mihi o dulcissima dñia mea mater dñi mei: qd tibi tūc fuerit animi: qd stupo ris: qd gaudiū: cū dulcissimū filiū tuū dñm iesum inuenires non inter pueros s³ inter doctoz: cū oīum oculos intentos in ipm: o certiores aures erectas ad ipm: cum de prudentia eius et responsis pusilli et magni docti pariter et indocti loquerent⁹. Inueni ingt quē diligit aīa mea. Tenebo eum: nec dimittam. Tene o dulcis dñia: tene quē di ligis: et triduanā eius absentia multiplicatis delicijs recōpensa. Fili qd est q³ fecisti nobis sic? Ecce pater tuus et ego dolentes q³rebam⁹ te. Ite⁹ dñia mea dico tibi: Quē dolebis? Eredo non famem: nō sitim. non inedia timebas puero: qm⁹ deū noueras sed tantū subtractas tibi: vel ad modicum ineffabiles presentie eius delicias quereba ris. Tam enim dulcis est dñs iesus gustan tibus eum: tam speciosus ad videndum: tā suavis ad amplectandū: vt breuis eius ab sentia maxima doloris materia sit. Quid ē q³ me querebatis? Meliciebatis quia i his que patris mei sunt oportet me esse? Jam

Dñica infra octepiphie

hic celestium mysterio: in quibus per
tridui fuerat obseratu incipit referare se-
cretu. Ut humilitatis et obediencie simulq;
proprie voluntatis deferende senioru pre-
ceptis etiam vtilibus pretermis obtem-
perandi expressius et excellentius comen-
daret exemplum: cum his sublimibus tam
vtilibus: tam deniq; necessarijs pretermis-
sis senioru se subdidit voluntati: vt ait euā-
gelista. Et descendit cum eis: et erat subdi-
tus illis. Sed qd est qd ait euāgelista? qd
ipsi non intellexerūt verbū qd locutus fue-
rat. Nō hoc de maria dictum arbitror. Ex
quo spūs sanctus venit in eam: et ei virtus
altissimi obumbravit: nullum filij pñium
potuit nescire. Sed ceteris nescientib; vel
non intelligentibus qd dixerit: ipsa vt sciēs
et intelligens cōservabat omnia verba hec
conferens in corde iuo. Ad memoria pserua-
bat: meditatione ruminabat: et hoc cū cete-
ris que de eo audierat et viderat cōferebat.
Ita et beatissimavirgo tunc misericorditer
prouidebat nobis: ne tam dulcia tam salu-
bria tam necessaria aliqua negligentia la-
berent: et ppter ea nescirent nec pñi
carent: et sic sequentes plurimi huius spiri-
tualis māne delitijs fraudarent. Oia ergo
hec virgo prudētissima fideliter pseruauit
verecunde tacuit: opportune pñit: et san-
ctis discipulis et apostolis predicanda cō-
misit. De his que sequuntur iesus pñiebat
etate et sapientia et gratia apud deum et ho-
mines: multi multa dixerunt et diuersi di-
uersa sentiunt. De quoz sententijs nō est
nostruz indicare. Alij animā christi ex quo
creata est et assumpta in deum equalem cū
deo sapientiam habuisse putarūt: alij quasi
creaturam creatori ad equare timentes: si-
cut etate ita eum sapientia pñisse dixerūt
euangeliste imitantes auctoritati que ait.
Iesus autem pñiebat etate et sapientia et
gratia. Nec mirum inquit si minor dica-
tur fuisse sapientia: cum mortalis atq; passi-
bilis: atq; per hoc beatitudine minor: tunc
fuisse veracissime predicef. De hoz sentē-
tijs indicet qsq; vt velit. et sibi sufficit scire
et credere dominum iesum: ex quo euz deo

in vnam assumptus est personam perfectū
fuisse deum: ac per hoc perfectam sapien-
tiam: perfectam iustitiam: perfectam beati-
tudinem: perfectam fuisse virtutem et esse:
et quicquid de eo fm substantiam dici pōt:
et de eo potuisse dici: et cum in vtero fuisset
matris non ambigo. Nec ideo aut resurre-
ctionem: aut mortalitatem aut passibilita-
tem abrogamus: cum eum non fantastice:
sed vere hominem esse confiteamur et ve-
ram hominis in eo fuisse naturam: in qua
potuit proficere. Utrum etate aut sapientia
ipsi videant: qui de huiusmodi contende-
re norunt. Tu autem fili non questiones q-
ris: sed deuotione: nec vnde lingua acu-
tur: sed vnde anim; excitetur. Et ppter ea
que ad historiam pertinent pretermis: ad
spiritualem intelligentiam enucleandā
sicut ipse de quo loquimur inspirare digna-
bitur transcamus. Nunc redeunduz mihi
est ad te fili carissime: cuius animus est cō-
formari christo et vestigijs iesu artius inhe-
rere: si forte sufficiam de euangelica lectio-
ne: tunc tibi explicare pñiebat: vt hoc ip-
sum legas in his cedulis: quod in temetip-
so suauis expiris. Credo enī te de bethle-
mica paupertate ad nazarenas transisse
diuitias: et iam duodenem effectum de flo-
ribus nazarenis ad fructus hierosolimiti-
cos ascendisse: vbi non tam in codicibus:
q; in proprijs moribus hec mystica valeas
lectitare. Sicut enim bethleem vbi christ;
paruus et pauper nascitur bone vite est in-
cobatio: ita nazareth vbi nutritur virtu-
tum ē exercitatio: et ita hierusalem ad quā
ascendit est celestium secretorum contem-
platio. In bethleem anima pauperescit:
quippe perfectamundi abrenunciatione et
in nazareth ditescit: in hierusalem affluit
delitijs. Pauperescit quippe perfecta mū-
di abrenunciatione: delitijs affluit spiri-
tualium saporum dulcedine: et ditescit vir-
tutum perfectione. Ascendendum quip-
pe est a conualle plorationis inter aspera
tentationis: per plana exercitij spiritualis
ad altare contemplationis lumine. In
bethleem noue conuersionis dedicatur

infantia: q̄ rōnis impotēs neminē ledit: ne
minē fallit: libera cupiditatis: sue volunta
tis infcia: neminē iudicat: nulli detrahit:
nihil cupit: nec de p̄sib⁹ anxia: nec de fu
turiis sollicita: alieno tñ sustentat iudicio.
Hāc nobis infantia vas electionis cōmen
dans Sigs ait voluerit inter vos sapiens
fieri: stult⁹ fiat: vt sit sapiēs. Et dñs in euā
gelio: Nisi pueri fueritis z efficiamini vt
paruuli: nō intrabitis ī regnū celoz. Hāc
itaq̄ quelibet aīa initiata infantia: post he
rodianas psecutiones: si ceperit in ea q̄si ī
agro fertilissimo virtutū flores vbiq̄ pul
ulare: non īmerito nazareth: que flos in
terpretat⁹: quasi septēnis inhabitans: duo
decimū annū feliciter expectabit. Nūmo
quidē necesse est: vt ager cordis nostri pec
catorum nostrorum recordatione: z infir
mitatis nostre consideratione in stercore?
deinde tentationū vomere multiplici fati
getur. Et sic virtutū semina flores pariāt
spiritualium exercitioz. Ergo illum a quo
spiritus timoris vitia antiqua z inolitas cu
piditates reserauerit: vni⁹ anni prioris pue
rum estimato. Si deinde mitem eū z obe
dientem spiritus pietatis effecerit: bimūz
eū spiritualiter iudicato Jam si spiritus
scientie sue infirmitatis cognitionē: z auxi
lij diuini desiderij infudit: tertium annū
non dubites accessisse. Nūm si contra tē
tationes z carnales cupiditates: que mili
tant aduersus animam: z delectationes spi
ritus fortitudinis immobilē reddiderit ac
robustum: annorum quattuor puerum ad
mirare. Accedat spiritus consilij: z virtute
eū discretionis quinquennē faciet. Eū
si spiritus intelligētie meditationem sacre
legis indulerit: ad septi anni etatem felici
progressu peruenit. Septimum annum spi
ritus sapientie aduehit: que de legis diui
ne meditatione procedit. Quattuor virtu
tes quasi quattuor annorum lucem anime
inuehant proficienti: quibus nihil est vti
lius ī vita hoīb⁹: sicut de ipsis scriptū est:
Sobrietate docet: z iustitia: z prudentia: z
virtute: quib⁹ nihil est vtilius. De sunt pre
cedentiū virtutum moderatrices: sine qui

bus cetere nec honeste haberi: nec perse
ueranter possunt seruari. Eligit enim sobri
etas: que alio nomine dicitur temperātia:
ne sit ipsarū virtutum immoderata pro
gressio: prudentia ne sit earum indistincta
confusio: iustitia ne sit virtutum vltius īmo
deratus: virtus que z fortitudo dicitur: vt
perseuerāter earum teneatur affectus. Se
quitur annus duodecimus: isq̄ contem
plationis: que ad ipsam hierusalem celestē
animam subleuat estuantem: que celum re
serat: que portas aperit paradisi: que ipsūz
sponsū speciosum pre filiis hominū quasi
per cancellos prospicientem puris mentis
oculis exhibet cōtemplandum: vt vocem
illam suauissimam mereatur audire. Tota
pulchra es amica mea: z macula non est in
te. Immaculata sordibus peccatorum vel
passionum: euolans a retibus occupatio
num: oblita merorum preteritorum: euane
scentibus imaginibus exteriorum creato
rum: cordis sui faciem ad cernendum quē
diligit summa auditate sustollit: z ideo au
dit: Tota pulchra es amica mea: z macula
la non est in te. Fauus distillans labia tua.
Diems inquit transijt: himber abiit z re
cessit: flores apparuerunt in terra nostra.
Di flores sunt odoriferi nūmū: licz adhuc
in quadam nouitate virtutes que post hie
mem persecutionum: z himbres tentatio
num in agro pectoris bene proficientis fe
liciter oriuntur: quorum christus decore
simul z odore delectatus ab inferiorib⁹ eā
ad supiora iuitas. Diems inqt trāsiit: him
ber abiit z recessit: flores apparuerūt ī ter
ra nra. Et qm̄ p gemitū p̄puctiōis apif via
ptēplatiōis: adiecit ī psequētib⁹: Tlor tur
tur audita ē ī fra nra. recole fili qd soleas
ī āgul susurrare: cū. Cad istar turturis q̄ a
nis castissima ē z solinaga z gemebūda: la
tebras q̄ris. Et lz īnt multos pstitut⁹ solitu
dinē tibi edificas quottidianā: qm̄ gemis
qm̄ estuas: qm̄ queris quē diligit aīa tua
z amoris vim nō paties iam optas videre
quē amas: quomō nunc blandiris z nūc
ad amoris z desiderij intensiōē suauiter
indignaris? Il nunc moras accusas nunc te

Dñica infra octa. epi.

causaris p̄ceptū? nunc te visitatione p̄fite-
ris indignū? iterū de eius toties expta bo-
nitate p̄sumis: nunc quasi vltimus nō su-
stineas spirituali quodā litigio vel lucta-
mine euincere retardantē conaris. Que
tunc lachryme? Qui gemitus? Que suspi-
ria? Que voces? Nunc oculi fletu graues
cum intus singultib⁹ erigunt ad celum
nunc manus expandūtur ⁊ brachia: nunc
pectoris tunctione aīe tarditas accusat. p̄-
ferūt interim verba sine principio sine fi-
ne: quoz nec finē coherēt sibi nec ratioēs
similes sunt: nec alicuius lingue sensus vlt
idioma seruaf: qm̄ vox aliquādo respon-
det affectui: ⁊ iterū vocem affectus inter-
cipit. Gaudet certe pius ille iesus tali cer-
tamine supari: ⁊ talis aīe tali instantia de-
lectatus ad circūstantes angelos gloriā
Vox turturis audita est in terra nostra.
In terra viuentium vox talis aīe sic estu-
antis audit: cum talis desiderij odor sua-
uissimus vniuersam demulcet ciuitatem
dei. Sic tibi in angulo quasi helie in spelū
ca. Primo transit spiritus generalis sub-
uertens montes ⁊ conterens petras. Non
in spū dominus. Et post spm̄ cōmotio. S;
non in cōmōtione domus. Et post cōmoti-
onem ignis. Sed non in igne domus. Et
post ignem spūs aure tenuis. Et ibi dom⁹.
Ibi sunt quidā gradus p̄ quos in oīone
mens cōpuncta cōscēdit quasi virgula fu-
mi ex aromatib⁹ myrrhe ⁊ thuris: ⁊ vni-
uersi generis pulueris pigmentarij. Sed
hec tibi ipsi non tam inuestiganda q̄ ipsa
tua oratione animaduertēda cōmitto. Di-
ligēter ergo attēdas: cum qua primū diffi-
cultate nōnunq̄ ingredieris cubiculū pe-
ctoris tui: vt inuenias ibi speluncā: in qua
quodāmodo sepeliaris ab omnibus q̄ inū-
di sunt: ⁊ oēs patrem tuū in abscondito.
Videtur aliquando cor in modum silicis
durissimi. Videtur quasi inōis aliquis in-
teriacens interiore aspectum ab omnib⁹
spiritualib⁹ exclusisse: donec spiritus gran-
dis pertransiens subuertat montes ⁊ con-
terat petras ante dñm. Quem nimirū spi-
ritum sequitur cōmotio: qm̄ mens quadā
compunctione resoluit: ⁊ fluentib⁹ lachry-

mis quicqd in se sordidū est vel aduersum
cōmotā interiori p̄tritiōe detergit. Vnde
orta spe igne ineffabil⁹ desiderij exardescit
⁊ spūale quoddā certamē init cū deo: do-
nec sibilus aure tenuis illapsus p̄cordijs le-
ni tactu perstringit affectum cunctis moti-
bus: cunctis dissensionibus: cunctis ver-
bis: cūctis cogitatiōib⁹ imponēs silentiū:
vsq̄ ad ipsas hierlm celestis delicias aīaz
subleuet contemplantē. Tunc illi totiēns
quesit⁹: totiēs rogat⁹: tā ardēt desiderat⁹:
speciosus forma p̄ filiis hominū: quasi per
cācellos p̄spiciēs iuitat ad oscula eā. Sur-
ge inquit amica mea p̄pera ⁊ veni. Tūc
amplexus: tūc oscula: tūc inueni inqt quē
diligis aīa mea. Tenui illuz nec dimittam.
Tūc in hierlm affluit delicijs ⁊ fruitur bo-
nis: ⁊ diem festū cū exultatiōe colit. Obse-
cro itaq̄ fili charissime: memeto mei cū be-
ne tibi fuerit: vt suggeras dilecto tuo: regi
tuo: q̄ ē in sancto: vt educat me feliciter de
isto carcere: de his tenebris: de his vincu-
lis: vt tādē aliqñ respirē in p̄oris gaudiū li-
bertatē. Sentiam ⁊ ego q̄ magna multitu-
do dulcedinis illius quā abscondit timen-
tibus se. Sed heu heu rara hora ⁊ pua mo-
ra. Felix q̄ triduo in his poterit cōmorari
delicijs. In his tribus diebus p̄teplatiōis
lucē nō incōueniēter intelligo: qm̄ qcqd d̄
deo poterit mens illuminata sentire: aut
ad potentiā eius: aut ad sapientiaz: aut ad
bonitatē credimus p̄tinere. Lernit igitur
dñs iesus aliqñ fortis ⁊ potēs: aliqñ cerni-
tur potens in p̄lio: vt scias te fortē si dilere
ris eū: p̄tra mūdū: p̄tra diabolū: p̄tra oēm
p̄ncipatū ⁊ potestātē eius dextera p̄tegēte
cui resistere nemo potest: sub quo curuant
q̄ portāt orbē: q̄ si tenuerit aquas oīa sicca
bunt: si emisit eas euertent terrā. Si er-
go potestatem habes ascēderit sup te. si sti-
mulus inuidie exagitauerit: si aculeos di-
uersaz passionū accēderit: si aduersum te
cōmouerit mūdū: si inflāmauerit p̄secutio-
nes: si times: si trepidas: si per singula mo-
menta vinci formidas: ⁊ ita ad iesum tuū
anxius curris: ploras: exponis picula: opē
flagitas: aderit tibi quem diligis in specie
regis potentissimi: ⁊ sm̄ orationē sancti da-

uid apprehendet arma et scutum et exurget in adiutorium. Audies ab eo. Ne timeas a facie eorum: quia ego tecum sum. Et si secretorum cognitionem vel cuiusvis dubij solutionem tibi desideras reuelari: si mundane passionis causas et rationes anxius admiraris: si mouere pedes quia pace peccatorum vides quod in labore hominum non sunt et cum hominibus non flagellant queris diuersorum ubi cum iesu solus cum solo fabulaberis: clamas cum ieremia: Iustus quidem tu es domine si disputem tecum: verum in iusta loquar ad te. Quare via impiorum prospera: Sic itaque quod renti aderit ille magister qui solus docet hominem scientiam: qui reuelat oculos meos ut considerem mirabilia de lege eius: qui hanc clauem sapientie qui aperit et nemo claudit: claudit et nemo aperit: aderit in specie doctoris suauissimi in cuius dextera ignea lex: ut te legis cognitione illuminet et charitate que ex legis meditatione procedit inflammet. Porro in sinistra eius virga et equitatis virga. Circa regnum ut et querentis presumptionem arguat: et curiositatem confestim percat. Postremo si hec omnia etiam magna et splendida: et si subtilia vnius tantum oculi desiderio ac suauissimorum labiorum illius vno tantum tactu non fastidias: incipiasque querulis vocibus clamare cum propheta: quesui vultum tuum vultum tuum domine requiram: quod mihi det te fratres mei fugentem verba nostris mee ut inueniam te foris et deosculer te: veniet certe tibi in odorem vinctorum et aromatatum: sicutque diuinum quoddam trementi imprimens osculum: omnia viscera tua ineffabili iocunditate perfundet: ut clamare delectet. Diffusa est gratia in labijs tuis Cum legem et prophetas legeris: aduertente diligenter et inuenies ipsas aptas et preterplationes multoties in figuris et enigmatibus quibusdam designatas. Sunt enim multa genera preterplationis ac spiritualium visionum: que tamen omnia vel ad dei potentiam vel ad sapientiam vel ad benignitatem pertinere noscunt. Illa si cogitetur deus respiciendum omnium ut cum quarilibet ut sunt quarundam autem ut rationales: et per hoc sapientie capaces sint multorum quoque ut bene sunt: primum potentie altere sapientie: vltimum ascriptionis bonitatis. Potentie quidem est quod sine ipso nulla creatura subsistit: sapientie quod sine ipso nulla doctrina instruit: bonitatis quod sine ipso nullus vultus

expedit. Apud ipsum secuta sunt omnia cum nihil sit quo eius turbare possit potentia: in ipso creata sunt omnia: cuius non potest falli sapientia: ex ipso recta sunt omnia: cuius natura nulla potest depravari malitia. Ergo in creatura contemplamur eius potentiam in forma sapientiam: bonitatem in vultu. Sane si in his que in carne gessit eum preterplari malueris: ipsum triduanę lucis splendorem facile intueberis. Si nascentem in presepicio: si in brachijs vagientem: si pendente ad verbera: si iter vlnas symeonis puulum oculis illuminatę mentis aspereris bonitatis illius opera admirabere. Si vultum eius ignem flagellum quoque de resticulis vocemque terribilem quibus euerit cathedras numulariorum et effudit es quibus insuper colubarum venditores vicit: considerare delectat tante virtutis potentiam expauescere. Et si iocundum ducis insidias scribarum et phariseorum totiens deprehensas: callidas eorum obiectio nes responsionum illius prudentia preterplata occulta mente perspicere: sapientie illius lucem clariorem emicare perspicies. Ita quoque fuit potentie quod fugauit demones: quod turbas pavit quod calcavit maria: quod lazaro vocauit de monumento: et tamen non minoris fuit potentie quod vt mundi princeps falleret iter diuina miracula a diabolo se tentari permisit: quod velut egens esurierit: quod in nauis dormierit: quod crucem moriturus ascenderit. Ulex quoque in bonitatis illius meditatione libentius imorari ingredere queso domum simonis pharisei: et intueri attentius quam pio quam suauiter quam iocundo quam dementi vultu humi prostrata respicit peccatrice: quam copatienti percussit illos pedes prę lachrymis prebeat irrigandos: et capillum quod sibi hactenus inopia et lasciuia vedicane rat detergendos: labijs tot scelex feditate pollutis diligenter osculandos. Osculare osculare o beata peccatrix pedes dulcissimos: suauissimos speciosissimos: quibus caput serpentis preterit: ante quos antiquus hostis egreditur: quibus calcant vitia: quibus mundi huius omnia sternit gloria: quibus superbiorum et sublimium cella nura virtute premunt. Osculare in quibus et felicitas ab ambre labijs vestigia que nullus peccator post te exhorreat: nullus quatuorquies criminofus refugiat: nullus expauescat in

Dñica infra oct. epi.

dignus. Osculare cōplectere stringe et an-
gelis et hoibus adorāda vestigia? pñie et cō-
fessionis vnguēto pfunde: vt tota domus
impleat odore vnguentoz. Uhe tibi o pha-
risee cui est odor mortis in mortez? q times
alienis maculari peccatis: cū te timor ppr?
deterins fediusqz commaculet. Nescis qz
suave redoleat misericordie hui? peccatri-
cis miseria: qz dulce sapiat pietati cōfessio
pura peccati? qz gratū sit illi sacrificiū cor-
dis ptritio: qm cōsumat pctm ardens dilec-
tio? Deniqz dimissa sunt ei peccata multa
qm dilexit multum. Gratia tibi o btissima
peccatrix. Ostendisti mundo tutū suis pec-
catorib? locū pedes scz iesu qui nemine sp-
nunt: nemine pñiunt: nemine repellūt? su-
scipiūt oēs: oēs admittūt. Ibi certe ethio-
pissa mutat pellem suā: ibi pardus deponit
varietatē suā: vbi solus pharise? nō expur-
gat supbiā suā. Quid agis o aia mea? o mi-
sera mea? o peccatrix mea? Hdabes certe in
te tuas lachrymas: habes vbi feda tua ob-
lectamenta sacris oculis purges: et totum
tue affectionis vnguētū secure siue aliquo
metu vitij ifundas. Quid dissimilas? Erū-
pites o dulces lachryme: erūpites cursim ve-
strum nullus impediāt. Rigate sanctissimas
plantas dñi mei: saluatoris mei: et suscepto-
ris mei. Illā siqs phariseus sūmurmuret?
si me a suis aspectib? arcēdū censeat: a sim-
brie sue tactu indignū iudicet? subsānet: ri-
deat: irrideat auertat oculos: ptineat aures
nihilomin? tuis inherebo vestigijs iesu: in
eis strigā manib?: pñā labijs: nec a lachry-
mis cessabo: vl? osculis donec audīā. Dimis-
sa sunt ei pctā multa qm dilexit multū. Est
ergo dies pñia q aia sciēs dei ispeculat et
amentatib? qm in hierlm cōmorat potētie
diuine tēplo: scda sapie illi? admiratio: ter-
tia bonitatis et dulcedinis plibatio. Ad p-
mā ptinet iustitia: ad scdaz scia: ad tertiā
mīa. Iustitia terret? scia docet: mīa fouet.
Introibo inqt in potētiā dñi: dñe memo-
rabor iustitie tue soli? ecce iustitia. Incer-
ta et occulta sapie tue māifestasti mibi: ecce
scia. Qm melior est mīa tua sup vitas: ecce
mīa. Et in pñia die timor: q ex iustitie cōsi-
deratiōe pcedit aīaz purgat? sapia illūinat

illuminatas? bonitatis sue dulcedine remu-
nerat. Lernis: ni fallor: qz necessarium sit et
vtile inter bonoz opez exercitia: p tridūū
hoc hierosolimiticas frequētare delicias?
qb? timor administrat panē doloris: sciētia
vinū exultationis: bonitas lac? solationis.
Scio te nūc mirari q delicias dixerim qb?
dolorē non deesse cōmemorāui: cū exptus
sim sepius q dolorē illū q de timore casto p-
cedit oib? huius mūdi delitijs mens cōpu-
cta pponit. Et bec deā p modulo experien-
tie nre. Etey viri excellentioris meriti et
capacioris ingenij aīeqz purgationis in tri-
bus his subtiliora ac pfundiora rimantur.
In potentia dei. f. pfunda dei iudicia: i sa-
pientia secreta? filia: in bonitate eius mise-
ricordie bona ineffabilia. Deniqz paulus i
gressus potentias et abyssum iudicioz eius
expauescens: o homo inqt tu quis es vt re-
spondeas deo? Nunqd dicit figmentū ei q
se finxit: cur me fecisti sic? Sed et thesauros
sapie eius admirās. O altitudo diuitiarū
sapie et scientie dei qz incōprehensibilia sūt
iudicia eius et inuestigabiles vie eius et.
Diuitias quoqz bonitatis ei? ptēnis. Post
tridūū igit inuenerūt eū in templo. Haud
dubū qm maria et ioseph. Altera mater: al-
ter nntriti? Inuenit itaqz spūalis spūalīnz
cōtemplator: nō in quolibet loco: sed in tem-
plo. Hdabet enī hierlm atriū: bz portas: bēt
templū. Et atriū qdē aliqn patet inimicis:
porte aut patefiunt iam solus amicis: igrel
sus vō templū non indulget nisi perfectis.
Igitur qui in temporalibus eternā in ter-
renis celestia: in humanis diuina: in crea-
turis creatorem valet inspicere: quasi in
atria hierusalem itroductus exultet. Huc
usqz philosophi quasi inimici in atria intel-
ligentie sue vim poterant ostendere: sicut
dicit apostolus: Quod enim notum est dei
manifestum est in illis. Inuisibilia enī dei
per ea que facta sunt intellecta conspiciun-
tur? Qui vō in scripturis sanctis ablato ve-
lamine: reuelata facie gloriā dei poterit
contemplari: de ingressu portarum hieru-
salem gloriatur? At si pinguedinem inti-
me dilectionis et tue adipemā: affectionis

in cordis ara celestis desiderij flamma succenderit: et ascendit fumus aromatum de fragrantia orationis: sicq; oculus mentis in ipsa celi secreta radii porrexerit ut cordis quoq; palato illi^o diuine dilectionis felix tractus sapuerit: cum holocausto gratissimo templum hierusalem frequenterasti. Sed anima sancta in his delictis commorante dolet mater: et nutricius commotione castigat: et reducit ad nazareth. Nec maxime viris spiritualibus aggruatur: qui bus dispensatio verbi dei: vel aiaz cura commissa est. Porro nutricium nostrum nil libentius dixerim quam spiritum sanctum: matrem vero nil rectius quam charitatem. Ille nos fouet et promouet: pascit et nutrit: et gemine affectibus dei videlicet et primi lacte reficiunt. Ille nos in studiis sanctis: quasi in nazareth tenent et sustinet. Ille nos consolatur in tristibus: hic in dubijs consulat. Ille fessos roborat: hic sanatur iritos corde: et alligat contritiones eorum. Ille rursum auxilio de nazareth transimus in hierusalem: de labore ad requiem: de fructu bone actionis ad secreta contemplationis. Ille nobis eterna lege prescribit: ut pro cura proximis non negligamus ex toto contemplationem dei: nec rursum per delictis contemplationis curam proximi negligamus. Unde non immerito si quod plus quam oportet indulgeamus: quasi de nobis charitas fraterna commouetur: nec gratiam habet nimiam in hierusalem commemorationem: si alijs quos nostra sollicitudo perspicit. senserit imminere ex nimia quiete perniciem. Illerumque enim nobis: vel secretis meditationibus: vel publicis orationibus postposita actione intentis: si plus quam subditis expedit imoremur: in medijs delictis spiritu numquam operante et charitate suggerere: subito venit in mentem memoria infirmorum: ut illum cogitemus tristatui expectare a primis visceribus solatione: alterum tetratui explorare quam pcedes in publicum per ei afferat suo finem solamen. Illud recte stimulat agitati: quod non habeat ubi conceptum virus commotione salubri euaporet aduersus patrem submurmurare: alter spiritum accidie victum: ut inueniat cui loquatur quem consulat huc: illucque discurrere. Tali itaque suggestu pergresso ex fraternis cordibus: quasi increpationem audimus

matrem charitatem: Fili quid fecisti nobis sic? Ego et per te tu dolentes querebam te. Non enim cum iniuria dicimus spiritum sanctum: vel charitatem in se: et si adhuc minus perfectis: aut doles: aut perquisitum cum ipse spiritus gemitibus in enarrabilibus terpellet per nos: quod et loquatur et tristari et talia in se agere peruenit. Quod si per huiusmodi necessitates amator: quod in ipsis anime affectibus murmuraret dicens: Nonne in his quod patris mei sunt oportet me esse nihilominus consideras spiritus rationalis: quod ideo mortuus est Christus: ut qui uiuit non sibi uiuat: descendit cum illis et erat subditus illis. Si certe descendit cum tali nutricio: et cum tali matre: feliciter descendit. Descendit quod spiritus dei actus charitate inferioribus: per se descendit eis. Descendat libens cum his duobus in egyptum. Etiam si secuti ducunt reluctantem: si cogat descendere: et recedendo descendere faciunt. Libenter subdar tali matri: libens supponam humeros huic oneri quod imposerint: libenter suscipiam iugum cui me subdit: sciens quod iugum eorum suauis est: et onus eorum leue. Sed et si te fili mi a talibus curis liberum adhuc sub alio sinu christus abscondat: quod prelati scilicet facere ne subditi picitentur: hoc ipsum expedit puerum: ne subditi scandalizent. Alii necessitates quandoque preponunt contemplationis delictis: tu eas ne preponas unitati et paci congregationis. Recipue hec ipsa spiritualium vicissitudinum tempora: quando videlicet vel descendas ad nazareth vel ascendas in hierusalem: nunquam solus: id est proprie voluntatis arbitrio: sed semper seniorum distingue consilio. Ecce habes charissime: quod petisti: id est tuo affectui: tue expectationi nihil dignum: voluntatis tamen mee: et qualiscumque conatus aliquid ni fallor iudicium. Scias quod non tam euangelicam lectionem exponere: quam ex ea aliquam meditationem: sicut rogasti elicere curamus: et legentibus incitamenta deuotionis: ex huius serie lectionis euangelice composuimus. Adiuvante gratia dei: de cuius loquimur infantia: qui plenus est virtute: et sapientia: et gratia: Iesus christus dominus noster. Qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat in secula seculorum. Amen.

xxx
iii **D**ñica p̄ma post oct. epiphanie De
euāgelica lectione q̄ dñs vocat⁹ fuit ad nu
ptias. et p̄us d̄ eo qd̄ dñs ait: C̄los similes
hominibus expectātibus dñm suū quādo
reuertat⁹ nuptijs. Sermo p̄mus.

In lectione san

cti euāgelij hodie fr̄es audi
um⁹: q̄ dñs noster venit ad
nuptias. Faciamus ergo qd̄
alibi monet: et studeamus similes fieri ho
minib⁹ expectātibus dñm suū qñ reuertat⁹
a nuptijs. Illā tenente carrucā in agro aut
vēdētī aliqd̄ vel emētī in foro nō dicimus
qd̄ expectas. Neq̄ enim similes sunt expe
ctātibus. Et vō quem videmus stare ante
ianuā: pulsare crebrins: sepi⁹ ad fenestras
suspicerem: nil mīz si dicīf quid expectas
Illi ergo sunt similes expectātibus: q̄ non
surda aure audierūt: Uacate et videte qñ
ego sum dñs. Veniet dñs expectantib⁹ eū
in veritate: qualis erat q̄ dixit: Expectas
expectant dñm. Veniet tanq̄ reuertens a
nuptijs: inebriatus vino: charitatis ime
mor: iniquitatū nostraz. Veniet nō expectā
tibus tanq̄ reuertens a nuptijs: tanq̄ po
tens crapulatus a vino: vere ebrius et ine
mor: miserationū suaz. Tūc enim quātum
ad illos obliuiscet⁹ misereri deus. Veniet ī
ira et indignatiōe tanq̄ furibundus. Dñe
ne in furore tuo arguas me. Nec mō non
tā de p̄nitibus nuptijs: q̄ eaz occasiōe sint
dicta. Iā vō sequamur vna cū discipulis
ad nuptias euntē dñm: vt videntes qd̄ fa
cturus ē pariter credamus cū illis. Defi
ciēte vino: dixit mater iesu ad eū: Vinum
nō habēt. Cōpassa ē enī eoz verecūdie: si
cut misericors: sicut benignissima. Quid
de fonte pietatis procederet: nisi pietas?
Quid inquā mīz: si pietatē exhibēt visce
ra pietatis? Illōne q̄ pomū in manu sua te
nuerit aliquot hōis: reliqua diei pte po
mi sernabit odorē? Quātū ergo viscera il
la virtus pietatis affectit: in q̄bus nouē mē
sibus regenit⁹? Illā et ante mētē repleuit q̄
ventrē: et cū p̄cessit ab vno: ab animo non
recessit. Duriciā fortasse et austerior videri
posset rñsio dñi: sed nouerat ille cui loque

ret: et q̄s loqueret⁹ illa nō ignorabat. Veni
q̄ vt scias quō respōsū ipm̄ acceperit: aut
quātū de filij benignitate p̄sumpserit: aut
ministris. Quicqd̄ p̄ceperit vobis serua
te: et facite. Erāt enī ibi lapidee hydrye ser
posite. Illas nūc hydryas purificai. dis ve
ris iudeis nō littera: sed spū necesse habet
mus apponere: vlt⁹ magis appositas demō
strare. Quia enim nōdum puenit ecclesia
ad p̄fectā purificationē: qñ sibi eā x̄ps ex
hibebit gloriosam nō habentē maculā aut
rugā vel aliqd̄ huiusmodi: multis interiz
purificationibus opus habet: quatenus si
cut abūdāt peccata abūdet et indulgentia
sicut multiplicat⁹ miseria sic et misericordia
nisi q̄ nō sicut delictū: ita et donum. B̄ia
enim nō solum peccata lauat: sed et merita
donat. Sex igit⁹ hydrye posite sunt: his q̄
post baptismū in peccata labunt⁹. De his
enim loquimur: q̄ de his sumus. Eximus
tunicā veterē: sed heu peius reinduum⁹ eā
Lauius pedes nostros: sed peius inqna
uimus eos. Sicut ergo qd̄ alius inqnaue
rat: lauit alius: sic inqnatos a nobis lauari
opus ē et a nobis. Aliena lauit aqua: quos
culpa inqnauerat aliena. Nec tñ sic alie
nā dixerim vt negē nostrā: alioqn̄ nec inq
naret. Sed aliena ē: q̄ in adā oēs nescien
tes peccauimus: nra q̄ et si in alio: nos tñ
peccauimus et nobis iusto dei iudicio ipu
tabat⁹: et occulto. Uerūtū vt iā nō sit quod
causeris o hōi: p̄tra inobediētā ade daf ti
bi obediētia x̄pi: vt si gratis venūdār⁹ es
gratis etiā redimaris. Si nesciēs in adam
peristi: nesciēs viuificaris in x̄po. Nescisti
qñ ad lignū vetitū vetus adā terendit ma
nus noxias: nescisti nihilominus qñ in li
gno salutifero innoxias manus x̄ps extēdit
A p̄mo hōie in te manauit macula qua in
qnat⁹ es: a x̄pi latere aqua qua mundat⁹
es. Nūc iā inqnat⁹ culpa pp̄ria: pp̄ria ni
hilominus aqua mūdaberis: ab illo tñ et p
illū q̄ solus ē purgatiōē faciēs peccatorū.
Prima igit⁹ hydrya et p̄ma purgatio in cō
pūctiōe ē: de q̄ legim⁹: q̄ in quacūq̄ hōia
p̄ctōr īgenuerit omniū inqnat⁹ ei⁹ non re
cordabor. Secūda vō p̄fessio ē: Oīa siqd̄ ī
cōfessioe lauant⁹. Tertia elemosynaz largi

rio. Hinc enim hēs in euangelio: Date ele-
mosynā: et oīa munda sunt vobis. Quarta
remissio iniuriar: sū q̄ orantes dicim⁹ di-
mitte nobis dēbita nostra sicut et nos dimit-
timus debitoribus nris. Quinta ē afflictio
corporis: vti et oram⁹: vt mūdi p̄ abstinētiā
deo canamus glīam. Sexta est obedientia
p̄ceptor: sicut audierūt discipuli qd̄ vtinā
audire mercamur et nos: vos mūdi estis p̄
pter sermonē quē locutus sum vobis. Mi-
niz qz non erant sicut hi qbus dicit sūmo
meus non capit in vobis: sed in auditu vbi
obaudierant ei. Ne sunt sex idrie posite in
purificationē nostrā que vacue sunt et ple-
ne vento: si pro inani gloria obseruant. Aq̄
replent si timore dei custodiant: qm̄ timor
dñi fons vite. Aqua inq̄ timor dñi est: et si
minus sapida est: sed optime refrigerans
aīam noxijs desiderijs estuatē. Aqua ē q̄
iacula inimicū ignita possit extinguere. Nā
nec illud dissonat qd̄ aqua semp̄ ima petit: et
timor ad ima cogitationē deducit et in infe-
riorib⁹ timoratur atq̄ horēda loca pauida
mente collustrat: iuxta illud: Uadā ad por-
tas inferi. sed diuina virtute aq̄ mutatur i
vinū: qm̄ pfecta charitas foras mittit timo-
rem. Dicunt aut̄ lapidee idrie: nō tā ppter
duritiā qz ppter stabilitatē. Sapientes sin-
gule metretas binas vel ternas. Due me-
trete duplex timor: ne forte trudi in gehē-
nam ne forte ab eterna vita ptingat exclu-
di. Sed qz de cōtingenti futuro sunt ista et
blandiri sibi aīa pōt dicēs: postqz in volup-
tatibus tuis aliquādiu vixeris ages pñiaz
nec ista iā vita cariturus nec piturus i illa
bonū est adhiberi et terciū q̄ vtiqz spūalib⁹
notus est eo vtilior: quo de pñti est. Timēt
enim q̄ nouerūt spūalem cibū neq̄ forte
fraudentur eo. Libo siq̄ de forti egēt: q̄ ma-
nū misert̄ ad fortia. Quāt d̄ paleis egypti
q̄ deseruiūt i opib⁹ luti et lateris: nobis for-
tior: cibis est necessari⁹: qm̄ nobis grādis
reilat via vt ambulemus in fortitudine ci-
bi illius. Ipse ē panis angelor: panis viū⁹
panis quotidianus. Hic est de quo nobis
promissum est: qz centupluz accipiemus in
hoc seculo. Sicut enī mercenarijs et cibis
quotidianus dat in ope et merces seruaf i

fine: sic dñs vitā eternā in fine reddet: et in-
teri cētuplū repromittit et exhibet. Quid
ergo nūz si timet ne pdat hāc grām: q̄ iam
psecutus est eā? Nec est metreta tertia quā
sub disūctiōe signāter posuit eo qd̄ nō oīuz
sit: qz nec oib⁹ dñs centuplū repromittit.

Item vnde supra. De mutatiōe aque
in vinum. Sermo secundus.

N operibus xxx

dñi frēs et min⁹ capaces aīos
exterior p̄sideratio pascit: et q
magis exercitatos hūt sensus
solidiorē intus cibū inueniūt et suauiorē:
et tanqz adipem medullamqz frumētū. Sūt
enim et exteriori sp̄e delectabilia et interiori
virtute multo delectabiliora: quē admodū
et ipse exterius qd̄ erat speciosus forma p̄
filijs hoīum: interius aut̄ tanqz candor lu-
cis eterne etiam ipsis supeminēs vultibus
angelor. Apparebat enī foris hō sine cul-
pa: caro sine peccato: agnus sine macula.
Qz speciosi pedes annūciantis pacē: annū-
ciantis bona: s̄ multo p̄ciosius et specios⁹
caput eius: qm̄ caput xpi deus. Delectabi-
lis aspectus hoīs in quē pctm̄ nō cadit et
beati oculi q̄ viderūt: sed multo magis bti
mūdo corde: qm̄ ipsi dei videbūt. Deniqz
cū puenisset ad nucleū testam̄ iam licet de
coram valde nō reputabat apostolus dicēs
et cognouimus aliquē xpm̄ sūm carnem: s̄
nunc iā nō nouimus. Miniz qz dñs ipse p̄-
dixerat caro nō pdest qd̄ spūs est q̄ viui-
ficat. Sed hec est sapia quā loquit̄ paulus
inter pfectos: non inter eos qb⁹ legim⁹ ab
eodē dēni nihil arbitratus sum me scire inf̄
vos nisi xpm̄ et hunc crucifixū. Totus sua-
uis est: totus salubris ē: totus delectabilis:
totus deniqz sūm sponse vocem desiderabi-
lis. Sicut aut̄ in eo ostensum est: sic et opi-
bus eius repies. Nā et si sup̄ficies ipa tāqz
a foris p̄siderata decora est valde: si quis tñ
fregerit nucem intus inueniet qd̄ iocundū
sit: et mltō amplius delectabile. Nō sic ap̄
patres veteris testamētī reperiēs. Nam in
opibus eor decora et delectabilis est signi-
ficatio mystica: ipsa tñ si p se cōsiderent in-
uenient aliquē minus digna: vt sunt facta
f iij

iacob adulteriū David ⁊ multa filia. Preciosa qdem sunt fercula: sed vasa non adeo speciosa. Et forte ppter ea dñi est tenebrosa aqua in nubilus aeris: qm̄ tenebrosae nubes ille fuerūt: ⁊ subiuncti de domo pfulgore in p̄spectu eius nubes transferūt. Crede iam aduertistis ad qd hec dicere velim. Audistis enī hodie miraculū sc̄m̄ i nuptijs initū vtiq; signor dñi: cuius ⁊ historia satis est admirabilis ⁊ significatio ampli⁹ delectabilis. Magnū ⁊ diuine maiestatis inditiū fuit: ad nutū dñi aqua in vinū p̄verti sed illa mltō melior mutatio dextere excelſi quā in ista p̄figurauit. Oēs enī nos ad spūales nuptias vocati sumus: in qbus vtiq; sponsus est x̄ps dñs. Un̄ canimus in psalmo: Et ipse tanq; sponsus p̄cedens de thalamo suo. Sponsa vō nosip̄i sum⁹: si nō vobis videtur incredibile ⁊ oēs simul vna sponsa ⁊ aīe singulorū quasi singule sponse. S; qm̄ hoc sentire poterit fragilitas n̄ra de deo suo: qd eo affectu se diligit quo diligif sponsa a sp̄sō. Multū enī hec sponsa sp̄sō suo inferior genere: inferior sp̄e: inferior dignitate. Attn̄ ppter ethiopissam istaz de longinquo filius eterni regis aduenit: ⁊ vt sibi desponsaret illā etiā mox p̄ ea nō timuit. Moyses q̄ppe ethiopissam duxit vxorē: s; nō potuit ethiopisse mutare colorē. Christus vero quā adamauit ignobilē adhuc et sedā: gliosam sibi exhibebit eccl̄am nō habentē maculā neq; rugam. Murmuraret aaron: murmuret ⁊ maria: nō noua s; vet⁹ non mater dñi sed soror moysi. Non nostra inq; maria: illa enim sollicita est si qd forte deest in nuptijs. Nos aut̄ vt dignū est: murmurantibus sacerdotib⁹ murmurante synagoga: toto affecto in gr̄az actione p̄uersamini. Unde enī tibi obumana aīa: vnde tibi hoc? Unde tibi tam inestimabilis glia vt eius sponsa merearis esse: in quē desiderant angeli ipsi p̄spicere? Unde tibi hoc vt ipse sit sponsus tuus: cuius pulchritudinez sol ⁊ luna murant: ad cuius nutū vniuersa mutant? Quid retribues dño p omnibus que retribuit tibi: vt sis socia mense: socia regni: socia deniq; thalami: vt introducat te rex in cubiculum suum? Thide iam quid

de deo tuo sentias? vide quātum de deo psumas: vide qbus brachijs vicarie charitatis reamandus ⁊ amplectendus sit q tanti te estimauit: imo qui tanti te fecit. De latere enim suo te formauit qm̄ pro te obdormiuit in cruce: ⁊ ob hoc somnum mortis excepit: ppter te a deo patre exiit: ⁊ matrem synagogam reliquit vt adherens ei vnus cum eo spiritus efficiaris. Et tu ergo audi filia ⁊ vide: considera quanta sit erga te dignatio dei tui ⁊ obliuiscere populum tuū. Desere carnales affectus: seculares mores dedisse abstinere a prioribus vitijs: consuetudines noxias obliuiscere. Quid enī putas: nōne stat angelus dñi qui secet te mediam si forte qd auertat ipse alterum ad miseris amatozem? Jam enim desponsata es illi: iam nuptiarum prandium celebras: iam cena quidem in celo ⁊ in aula eterna paraf. Ueruntamē nunquid ibi vinum oesficiet? Absit: inebriabimur ibi ab vbertate dom⁹ dei: ⁊ torrente voluptatis eius potabimur. Paratum est pfecto illis nuptijs flumen vini: vini inq; quod letificat cor: siquidem fluminis impetus letificat ciuitatem dei. Ilunc autem quoniam grandis nobis restat via: prandium quidem accepimus hic sed non in tanta copia: quod plenitudo et facietas cene referuetur eterne. Illic ergo non nunq; vinum deficit gratia: scilicet deuotionis: et seruior charitatis. Quotiens mihi necesse est fratres post lachrymosas querimonias nostras exorare matrem misericordie: vt suggerat suo benignissimo filio: qm̄ vinum non habeatis. Et ipsa dico vobis carissimi si pie a nobis pulsata fuerit nō deerit necessitati n̄re: qm̄ misericors est ⁊ m̄r mie. Nā si cōpasta est verecūdie illoz a qbus fuerat inuitata: multo magis cōpactet nobis si pie fuerit iuocata. Placet enī illi nuptie n̄re: ⁊ p̄tinet ad eā multo āplius illis: min⁹ de cuius vtero tāq; de thalamo suo celestis sp̄sū p̄cessit. S; quē nō moueat qd i nuptijs illis r̄sudit dñs benignissime ac sc̄issime m̄ri sue dicēs: qd mihi ⁊ tibi est m̄lier? Quid tibi ⁊ illi dñe? Nōne qd filio ⁊ m̄ri? Quid ad illā p̄tines q̄ris? cui⁹ tui sis benedictus fruct⁹ ventris eius imaculati?

Nōne ipsa ē que saluo pudore cōcepit: et si-
 ne corruptiōe te peperit? Nōne ipsa est in
 cuius vtero nouem mensibus moratus es
 cuius virgineis vberibus es lactatus: cuius
 qua iaz duodecim annorū factus de hieru-
 salem descēdisti et eras subditus illi? Nūc
 ergo dñe quid molestus es illi dicens: qd
 mihi et tibi? Multum per omnem modum
 Sed manifeste iam video qd nō velut idi-
 gnans aut confundere volēs virginis ma-
 tris tenerā verecundiam dixeris quid mi-
 hi et tibi: cum venientibus ad te iuxta ma-
 tris pcepta mīstris nihil cunctatus facias
 qd illa suggessit: vt quid ergo frēs vt quid
 frīderat pū? Aliqz ppter nos: vt con-
 uersos ad dñm iā nō sollicitet carnaliū cu-
 ra parentum et necessitudines ille non im-
 pediant exercitiū spūale. Quid enim de
 mūdo sumus debitores nos constat eē pa-
 rētib? At postqz reliquimus nosmetipōs:
 multo magis ab eorum solitudine liberi
 sumus. Unde et legimus fratrem quendā
 in heremo cōuersantem: cum ad eū carna-
 lis frater auxiliū gratia aduentasset respon-
 disse: vt audiret alterum fratrem eorū: cuius
 vtiqz ille iaz obisset. Eūqz admiratus qd ve-
 nerat frīderet qd ille obiit: heremita se quo-
 qz fīlīt obisse respondit. Optime ergo nos
 docuit dñs ne solliciti simus sup ppinquis
 carnis nre plusqz religio postulet: quādo
 ipi matri: et tali matri rīdit: Quid mihi et
 tibi ē mulier. Sic et in alio loco cū suggere-
 ret ei qdā: qm foris staret cū fratrib? dñi q
 rēs ei loq: rīdit: Que ē mī mea et fratres
 mei? Ubimō sūt q tam carnaliter et inani-
 ter sup carnalib? ppingis suis solent eē soli-
 citi: ac si adhuc viuerēt et ipi cū eis? S; vi-
 deam? iā qd sequit. Erāt aut enāgelista hy-
 drie sex posite sū purificationē iudeorū.
 Vel ex h potes mīfesti? aduertē nō pleni-
 tudinē: s; pparationē nuptiarū eē vbi nūmiz
 adhuc op? ē purificatiōe. Despōsatiōis g nū-
 ptie iste sūt: nō copulatiōis. Absit. n. vt cre-
 dam? illi i nuptijs fore vala purificatiōis: qm
 gliosaz exhibebit sibi xps ecclīaz nō habē-
 tem maculā neqz rugā aut aliqd eiūsmodi
 vbi enim erit macula? que purificatio erit
 necessaria? Nūc vtiqz lauandi tempus est

nūc purificationē patet eē necessariam: qm
 nemo mūdus a sorde: nec infans cui? vni?
 diei vita est super terrā. Nūc ablūt spon-
 sa? nūc purificatur: vt in celestibus illis nu-
 ptijs sponso suo sine omni macula p̄sentet
 Queram? ergo sex hydrīas: in quib? hec
 ablutio iudeorū idest cōfitementium purifica-
 tio fiat. Nam si dixerimus: quia peccatum
 non habemus: nosipōs seducimus et veri-
 tas in nobis nō est: que sola liberat: sola sal-
 uat: sola lauat. Q; si cōfiteamur pctā nrā:
 nō deernit veris iudeis purificationis hy-
 drie: quoniā fidelis est deus qui dimittat
 nobis peccata et emūdet nos ab omni iniqui-
 tate. Ego quidē sex hydrīas: sex obserua-
 tias arbitror: esse: quas ad purificāda cō-
 fitementium corda sancti patres instituerē: et
 omnes illas nī fallor hic poterim? inueni-
 re. Prima siquidem hydrīa continentia ē
 castitatis: qua dilūt quicqd ante luxuria
 inquinauit. Secūda vō ieiunū est: vt qd ma-
 culauerat crapula: nūc abstinentia mūdet
 Per segnitie quoqz et ociositatē que inimi-
 ca est anime multas p̄traximus sordes: cō-
 tra dei sententiā i sudore vultus alieni: nō
 nostro pane vescētes. Propter hoc tertia
 hydrīa nobis apponitur: vt sordes ille i la-
 bore manū diluāt. Sic et per somnolen-
 tiam ceteraqz nocturni et tenebrarum ope-
 ra multa deliquimus: ideo quoqz quarta
 hydrīa vigiliarū obseruantia ponitur: vt
 nocte surgētes ad confitendum dño: non
 bonas noctes p̄teriti temoris redimam?
 Jam vō de lingua quis nesciat qz multum
 inquinauerit nos p vaniloquia et mēdaciā:
 p detractiōes et adulationes: p verba mali-
 cie et verba iactatiē? Pro omnibus his ne-
 cessaria ē hydrīa qnta silētiū scilicet custos
 religionis: et in quo ē fortitudo nrā. Sexta
 quoqz hydrīa disciplina ē: q non nro arbi-
 trio: sed alieno viuimus vt delect qd in
 discipline viuēdo deliquimus. Lapidea
 sunt hec: dura sunt: sed necesse habem? in
 his lauari: nisi forte volumus ppter fedita-
 tes nrās accipe a dño libellū repudiij. Alt-
 tū in eo q dicunt lapidee non solū duricia
 sed multo melius soliditas pōt itelligi: qm
 nī lauāt hec nisi firma stabilitate p̄māserit.

In puerfione fci pauli apli.

Ait ergo dñs ad mīstros: Implete hydrias aq. Quid sibi vult istud dñe? Ad mīstros solliciti sūt de vini penuria: & tu dicis implete hydrias aq. Illi de pocul cogitāt: & tu p cipis vt vasa purificatōis impleāt. Sic oīno sic suspirāt iacob & rachel āpler: ilia a pte supponit. Nobis frēs q mīstri sumus et serui vestri p xpm nobis pcpit implete hydrias aq: quoties deest vinū. Ac si dicatur: Illi deuotionē desiderāt vinū requit feruorē flagitāt: s; nōdū venit hora mea: implete hydrias aq. Que ē enī aq sapientie salutaris: & nō adeo suauis nisi fons vite & initiū sapiētie timor dñi. Dicit ergo mīstros: Incutite metū: & spū timoris nō tam vasa qz corda replete: qz vt ad charitatē pueniāt: initiādi sūt a timore vt dicāt & ipi. A timore tuo cōcepim dñe & parturim spū salutis. Sed quō implebuntur hydrie? Predixerat enī euāgelista: Sapientes fingle metretas binas vl ternas. Que sunt due metretes? queue tertia? Utqz duplex timor cōis et not oib: ac terti qd minus cōis & min not. Prim enī timor ē ne cruciemur i gehēna: secūd ne exclusi a visio ne dei puenim tā iestimabili glia: terti replet aīaz oī sollicitudine timidā ne forte deserat a grā. Et qdez oīs timor dñi: sicut aq extinguit ignē: sic extinguit pcti cōcupiscentiā: sed his maxime: cū ad oēs tētationem statim occurrit ne forte cōtingat amittere. Itaqz vt sibi derelict hō labat quottidie d malo in peius: de pctō minori in grauiorē culpā: qles vtiqz multos videm cū in for dīb sūt fordescētes adhuc. Itā aduersus timorē istū nō ē vñ sibi blādiat aīa: siue de minore forte quātitate pcti: siue de emēdatiōe futura. Talib enī blādimētis īpediū tur aliqten dno pma genera timoris. Precepit ergo nobis dñs vt hac aq hydrias impleam. Sūt enī aliqñ vacue & plene vcto siqz tñ adeo isan ē: vt i eo p vanitatis studiū ille qd pdirim: obseruatie mercede ppetua vacuent: vt sūt fatue virgines: in q rū vasis olei nō habet. Interdum aut qd peius ē plene qdez sūt s; plene veneno: qd est inuidia murmur: rancor animi & detractio. Propterea ne forte subintrēt ista duz

vinū deest iubemur implete hydrias aq: vt obseruent mādata dñi i timore: q tūc mutāt in vinū: cū timor expellit a charitate et implet oīa feruore spūs & iocūda deuotōe.

In puerfione fci pauli apli. Sermo. j.

Merito quidem xxxvi

dilectissimi puerfio doctoris gētū: ab vniuersitate gētū: festinus hodie gaudijs celebrat. Qz multos enī ramos: ab hac radice pdisse videm. Cōuersus paulus: puerfionis mīnister fact: ē vniuerso mūdo. Et multos qdē olim in carne adhuc: sed nō iā fm carnē ambulās p dicatoris officio cōuertit ad deū. Il lūc quoqz in ipō felici: vi uēs & apud ipm: ne adhuc qdem cessat ab hominū puerfione: dico aut exēplo oīone doctrina. Propterea deniqz puerfiois ei memoria frequētat: qz & ipa qz memorati b: vti i ueniat. In hac enī memoria: & peccator: spēs venie pcpit vt puocet ad pñiaz. & qz iā peniter pfecte puerfiois accipit formaz. Quis desperet vltra p magnitudine cuiuslibet criminis: qnqz laulū audiat adhuc spiratē minaz & cedis i discipulos dñi: subito factum vas electōis. Quis dicat iniquitatis pōdere pssus assurgere iā ad studia meliora nō valeat: qñ i ipō itinere q sanguine: sitiens xpianū dñz toto pectore virus efflabat psecutor crudelissim: i fide lissimū repēte mutat ē p dicatorē. Magnifice siqdē i hac vna puerfioe & mie magnitudo & efficacie grā cōmēdat. Subito ait lucas Circūfulsit eū lux de celo. O vere inestimabilis diuine dignatio pietatis. Illu strat celesti fulgore vel a fons: int adhuc luminis i capacē. Qui necdū i fundi poterat: diuina saltē circūfundit claritate. Et vox facta est: Lucis & vocis testimonia facta sunt credibilia nimis: nec dubitare est de veritate: que sese ingerit p vtrāqz oculorum scilicet aurūqz fenestras. Sic nimium sic in iordane quoqz supra caput domini et colūba apparuit & vox sonuit. Sic et in monte quando transfiguratus est coram discipulis: claritas visa est: et vox nubilomin pñis audita. Saule saule qd me

psequeris? Clere dephensus est saulus: nō est dissimulandi locus: nō est facultas vlla negandi. In manib⁹ sunt eplē crudelissime legationis auctoritatis execrāde: potestatis inique: Quid me psequis inqt? An nō psequeris xpm? q xpi mēbra trucidabat in terris? Aut vō psecuti sunt xpm q sacratissimū illud corpus crucis affixere patibulo: nō psequeris eum q aduersus corpus eius qd est ecclesia: ē enim corp⁹ ei⁹ etiā ipa: odio furebat inq? Deniq; si propriū sanguinē dedit in precii redēptiōis aiaz: nō tibi videt grauiorē ab eo sustinere psecutionem: q suggestione maligna exemplo pncipiosa: scandali occasione auertit ab eo aiaz qd redemit: qd a iudeo q sanguinē illū fudit? Agnosce dilectissimū: et expanse te cōsortia eorū q salutē īpe diūt animarū: Mōrendū penitus sacrilegiū: qd et iporū videt excedere facinus: q dñō maiestatis man⁹ sacrilegas iniecerūt. Uidebatur iam cessasse psecutiōis tempus: sed vt palam factum est: nunq; deest psecutio christiano: sed neq; xpo. Et nūc quod grauius est: illi christum persequuntur: q ab eo vtiq; christiani dicuntur. Amici tui de⁹ et proximi aduersum te appropinquauerunt et steterunt. Cōiurasse videtur cōtra te vniuersitas populi christiani a minimo vsq; ad maximum: a planta pedis vsq; ad verticem: nō est sanitas vlla. Egredia est iniquitas a senibus iudicibus vicarijs tuis: qui videntur regere populum tuum. Nō est iam dicere: Ut populus sic sacerdos: quia nec sic populus vt sacerdos. Nō heu domine deus? quia ipsi sunt in psecutionē tua pūni: qui videntur in ecclesia tua: gerere principatū. Arcem syon occupauerūt: apphēderūt munitiōes et vniuersam deinceps libere et potestatiue tradunt incendio ciuitatem. Adifera eorum conuersatio plebis tue: miserabilis subuersio est. Atq; vtiā sola hac parte nocerent. Eset forte qui dominica premonitus et premunitus exhortatione: daret operam ipsoꝝ non exempla imitari: sed obseruare precepta. Nunc autem dati sunt sacri gradus i occasione turpis lucri: et que

stūm estimāt pietatem. Copiosissime si quidem pietatis inueniuntur in suscipienda: immo accipienda magis animarū cura: sed hic apud eos cura minor: et de animarū salute nouissima cogitatio est. An vō saluatori animarū? grauior vlla esse poterat psecutio? Inique agunt et ceteri cōtra christum: multiq; sunt nostris temporibus antichristi. Merito tamen et crudeliorē eam cēset psecutionem pro acceptis beneficijs: et grauiorē eam sentit pro potestate: qd proprijs sustinet a ministris: licet alij quoq; multi contra proximorū salutem multisq; modis et varijs occasiōibus agere videant. Hoc videt christus et silet: hoc saluator patit et dissimulat. Propterea dissimulemus et nos quoq; necesse est: et sileamus interī maximeq; de platis nostris in grīs ecclesiarū. Sic nimirum sic placet et ipis vt euadant nūc humana iudicia: veniatq; semel iudiciū graue his q pre sunt: et potenter patiant tormenta potentes. Clere dilectissimi ne quis forte sit et in nobis dñi persecutor: q manifesta docuit ratio impedire salutē esse psequi saluatōrē. Quas ego de salute aīe mee fratri illi gratias agere possum: q mihi ppinat detractiōis fraterne venenū. Merito detractores deo odibiles describunt tanq; psecutores. Quid et is qui exemplo suo ad renūfius agendū ceteros puocat: aut singularitate turbat: aut inqetat curiositate: aut in patiētia sua et murmuratiōe molestat: aut quocūq; mō p̄tristat spm dei q in ipsis est: scandalizans vnū de minimis istis credētibus in eum nōne et hic manifeste psequitur xpm? Ut ergo psecutorū et nomē et crimen longe sit semp a nobis? obsecro vos dilectissimi benignos semp et mites exhibeamus nos inuicē supportantes in omni patientia: et ad id qd melius et pfectius est alternitū puocātes. Quis enī seruus sufficere sibi putat non pseq dñm: sed nec obsequi dño? Quā habitur⁹ ē gratiam si vt non resistit sic nec astitit qdem? Deniq; si qd adeo pusillanimis ē vt satis sibi reputet psecutorē cē nec coadiutorē dei: audiat qd ipse loquatur: Qui non est mecum contra

Sermo secundus

me est: et qui non colligit mecum dispergit
 Saule saule quid me persequeris? Et ille.
 Quis es domine? Hinc profecto datur intelligi:
 quod vere circumfusa erat illi claritas: non infu-
 sa. Audiebat paulus domini vocem: sed faciem domini
 non videbat: quoniam erudiebatur ad fidem: et ut
 ipse postea docuit fides ex auditu: Quis
 es inquit? Ignotum enim persequeretur: et ideo con-
 secutus est miras: quod ignoras et incredulita-
 te hoc fecit. Discite ex hoc fratres iustum iudi-
 cem domini non modo quod fiat sed et quo a quo fiat: con-
 siderate et canete deinceps neque parua re-
 putet quilibet parua: si scienter delinquere
 puniatur. Nemo dicat in corde suo Leuia
 sunt ista: non curo corrigere: non est magnus
 si in his maneam venialibus minimisque peccatis.
 Nec enim dilectissimi impenitentia: hec blas-
 femia in spiritu sancto: blasphemia irremissibilis
 Paulus quod blasphemus fuit. sed non in spiritu
 sancto: quod ignoras fecit in incredulitate. Non
 in spiritu sancto fecit blasphemiam: et ideo secutus est
 misericordia. Quis es domine? Et dominus ad eum:
 Ego sum iesus nazarenus: quem tu persequeris.
 Ego sum de quo in lege tua legis: predictum quod
 nescis impletum quia nazarenus vocabitur
 Et ille: domine quid me vis facere. Nec plane
 fratres profecte peruersionis est forma. Paratum
 inquit cor meum deus: paratum cor meum. Para-
 tus sum et non sum turbatus: ut custodiam man-
 data tua. Domine quid me vis facere? O verbum
 breue sed plenum: sed vinum et efficax: sed dignum
 omni exceptione. Quia pauci inueniunt in hac
 profecte obedientie forma: qui suam ita abie-
 cerint voluntatem: et ne ipsi quod cor proprium ha-
 beat ut non quod dominus velit omni hora requi-
 rant dicentes sine intermissione: Domine quid
 me vis facere? et illud samuelis: Loquere
 domine quod audit seruus tuus. Non plures ha-
 bemus euangelici illius cecum: quam noui apostoli
 imitatores. Quid vis ait dominus ad cecum il-
 lum ut faciam tibi? Quanta est miseria tua
 domine: quanta dignatio tua. Siccine dominus querit
 ut sui faciat voluntatem? Vere cecus ille quod
 non considerauit: non expanit non reclamauit
 Et habet hoc domine. Tu magis dic quid me face-
 re velis. Sic enim decet: sic omnino dignum est

non me a te: sed a me tuam queri et fieri voluntatem
 Videtis fratres quia vere necessaria erat
 hoc in loco conuersio. Sic profecto sic mul-
 torum visus hodie pusillanimitas et peruersi-
 tas me exigit: ut ab eis queri oporteat Quid
 vis ut faciam tibi: non ipsi querant Domi-
 ne quid me vis facere. Considerare neces-
 se habet minister et vicarius christi: quid si-
 bi precipi velint: non ipsi considerant que
 voluntas sit preceptoris. Non est eorum
 obedientia plena: non in omnibus parati
 sunt obsequi: non per omnia sequi propo-
 fuerunt eum: qui non suam: sed patris ve-
 nit facere voluntatem. Discernunt et diui-
 dicant in quibus obediunt imperanti: imo
 quibus preceptorem suum ipsorum obedi-
 re necesse sit voluntati. Quisimodi itaque
 et si tolerari se videant: et descendendi ac mo-
 rem geri infirmitati sue: proficiat obsecro
 pudeatque semper paruulos inueniri: neque
 forte audiant Quid debui vobis facere et
 non feci? et abutentibus patientia et beni-
 gnitate prelati: fiat tandem multitudo ex-
 hibite miserationis: cumulus iuste damna-
 tionis. Domine quid me vis facere? Et do-
 minus ad illum: Surge ingredere ciuita-
 tem: ibi dicetur tibi quid te oporteat face-
 re. O sapientia suauiter vere vniuersa dis-
 ponens. Eum cui tu loqueris erudiendum
 de voluntate mittis ad hominem: ut socia-
 lis vite commendetur utilitas: et edoctus
 per hominem discat et ipse secundum datam sibi
 gratiam: hominibus subuenire. Ingrede-
 re ciuitatem. Videtis fratres: non sine di-
 uino consilio factum esse: ut in hanc ciuita-
 tem domini virtutum ingrederemini: di-
 uinam discere voluntatem. Plane qui te
 salubriter terruit et conuertit cor tuum ad
 desiderandum voluntatem suam: ipse tibi
 dicit: Surge et ingredere ciuitatem. Sed
 audi quod manifeste in que sequuntur volun-
 taria simplicitas et christiana comeditas man-
 suetudo. Aptis oculis nihil videbat. Ad ma-
 nus traheretur ab his qui comitabant eum. Fe-
 lix cecitas: quam male quodam illumiati in peruer-
 sione tandem in conuersione: oculi salubri-
 ter excecantur. Sane quod triduo paulus sine

eibo manet existens in oratione ad eos maxi
me pertinet: quod nouiter seculo abrenunciantes
necdum in celesti consolatione respirant. Sustineant ergo et ipsi dominum in omni patientia: orant
sine intermissione: querentes: petentes: pul
santes: quod exaudiet eos pater celestis in tempore
opportuno. Non obliuiscet in finem: veniet et
non tardabit. Si triduo sustinueris eum non
habes quod manduces: confide quia mise
ricors et miserator dominus: ieiunium te non dimittet.
Exinde iubet ananias manum imponere
saulo: sed tanquam bene eruditus non continuo
acquieuit. Unde enim si non etiam paulus ipse
doctrinam hanc deinde tradidit discipulo. Ne
mini inquit cito manum imponas. Uidit
autem dominus virum imponentem sibi manus: ut vi
sum recipiat. Frater paulus hoc cum vidisset
non continuo illuminatus est. Nihil quod non
expectauit ananiam manum: quia venturum eum
forte in somnis prouidit. Nec dico vobis cha
rissimi: quod vereor ne quis forte sit inter vos
qui solo se somno presumat illuminatum esse:
nemo iam equanimiter patiat ad manum trahi:
sed ductorem se seipsum patiat aliorum. Cui enim necdum
credita est dispensatio: cui necdum preceptum
est ut videat et prouideat his qui aptos oculos
habentes nihil videt quod huius presumere teneat:
nisi quod meditat inania: et quia somnia vana
sectatur. Cauet ab hoc vitio frater semper
quod in nobis est abiecti eligamus esse: et
ad manum trahi mansuetudine et humilitate
discerentes a christo domino: cui est honor et glo
ria in secula seculorum Amen.

xxx Unde supra Sermo secundus.

vij

Onuersus est

hodie paulus: imo saulus con
uersus est: et versus in paulum.
Siquidem factus est tanquam euangelicus
ille paruulus: de quo dominus ait: Illi si
conuersi fueritis et efficiamini sicut paru
ulus iste: non intrabitis in regnum celorum.
Forte enim seipsum dicebat. Numquam ipse ma
gnus dominus et laudabilis nimis: ipse paruulus
qui datus est nobis. Nec tamen magnus interim
exhibetur: sed paruulus: ut seipsum faciat
gratum: et efficacem necessarie paruitatis exem

plum. Ad paruulum igitur puerfio tua ut discas
paruulus esse. Tu quoque dum puerteris par
uulus fias. Enimvero audi quod eundem ipsum
tibi in quo constituerat formam puerfiois par
uuli manifestat: signat ea que sunt par
uuli in seipso imitanda proponens. Discite inquit
quod de me: quod mitis sum et humilis corde. Se
mina paruitas: humilitas: et mansuetudo.
Illa interior: ista exterior paruitas. Utraque
tamen magna est virtus. Nempe quod paruulus il
le tam magnus vnicuique magisterium prestat. Hodie
ergo conuersus est paulus: hodie desijt
esse saulus. Hodie factus est humilis et mi
tis corde. Probat oris confessio cordis hu
miliationem dum clamat Domine quid me vis fa
cere. Magis autem probat ipsa collate gratie
magnitudo: quod mirum tam multa: nisi multum
humili data sunt. Ceterum mansuetudo: quam
exterior ut dixi quodam paruitas: et ob hoc ma
nifestior est: tripliciter nobis in conuersione
hac commendat. Triplici siquidem velut arie
te mansuetudo nostra pulsata. Terborum iniu
rijs: damnis rerum: corporis lesione. In his
tribus omnis exhibitio patientie. Omnis
exercitatio mansuetudinis. Probata est vir
tus: quam nihil horum videtur concutere po
tuisse. Considerare licet quemadmodum
paulus super his omnibus in ipsa statim puerfione
sua tetatus: vere iam paulus inuentus sit
in hac parte: vere mitis et patiens. Saul
saule quid me persequeris. Durum est ti
bi contra stimulum calcitrare. Durum eadem
verbum. Verbum increpatiuum: plenum comi
natione. Sane quod ad corpus pertinuit con
cussus est: et prostratus in terram. An vero et damno
probatum est? Et valide. Siquidem illi lumen
ademptum est oculorum. Et apertis ut scriptum
est oculis nihil videbat. Experta in his tri
bus et exercitata patientia iob: quem in hac
virtute opinatissimum deus exemplar dedit.
Sed vestre hoc industrie relinquitur inue
stigandum. Sufficit monere vos formam con
uersionis magna ex parte in hac mansue
tudine constitutam: ut pudeat eos qui puerfi
ei debuerant. Vel in corporis lesione: vel in
damno rerum: vel quod magis indignum est ver
borum iniurijs inueniri peruersos penitus
et auersos.

In purificatione bte marie virgis Sermo primus

horum iniurijs: inueniri puerfos penitus
et aduersos.

In purificatione sancte marie semper
virginis. Sermo primus.

xxx
viii

Hodie templi do-

minu in templu dñi virgo ma-
ter iducit. Ioseph quoq; sicut
dño nō suus sed eius filiū: in q̃
ei bene cōplacuit. Agnoscit iustus quē ex-
pectabat: anna quoq; vidua confitetur. Ab-
his quattuor: primo hodierna processio ce-
lebrata est: que postmodū exultatione vni-
uerse terre in omni loco et ab omni gēte ce-
lebraret. Nec sane mirū si tunc parua fuit:
quandoquidē paruus erat qui suscipieba-
tur. Nullū ibi locum peccator habuit: oēs
iusti: oēs sci: oēs fuere pfecti. Sed nūquid
hos tñ saluabis dñe? Crescat corpus: cre-
scat et miseratio. Moies et iumēta saluabis
dñe: cū multiplicaueris misericordiā tuā
deus. In secūda iam pcessiōe pceunt tur-
be: turbe sequunt: nec virgo portat s; asel-
lus. Neminē itaq; dedignat: ne ipsos qdē
q̃ computruerūt tanq̃ iumēta in stercore
suo. Nō dedignat in quā: sed si aplica vesti-
mēta nō desint: si doctrina eorū: si morū in-
stitia: si obediētia: si charitas coopiat mul-
titudinē peccatorū: ex hoc iam pcessionis
sue glia: nō censebit indignos. Adagis vō
et ipsam que tam paucis collata videtur: nob̃
quoq; ab ipso inuenire ē reseruata. Quid
ni reseruaret posteris: quam et prerogauit
antiquis? David rex et propheta exultauit
vt videt diē istū: vidit et gauisus est. Alio-
quin si nō viderat: vnde psallebat? Susce-
pit inquit deus misericordiā in medio
templi tui. Suscepit hāc misericordiā dñi
dauid. suscepit symeon: suscepim⁹ et nos et
quicūq; sunt pordinati ad vitam. Siqui-
dem christus heri et hodie et in eternū. In
medio enī tēpli misericordia est: non in an-
gulo aut in diuersorio: quia nō est psonarū
acceptio apud dñm. In cōmuni posita est
oib⁹: et nemo illius exprobat: nisi qui rēruit.
Deriuat aque tue foras dñe deus: nūbilo-
minus tñ fons tuus tibi propius est: et nō
bibit alienus ex eo. Qui tuus est non vide-

bit mortē donec viderit christū dñi: vt se-
curus dimittat in pace. Quid nī dimittat
in pace? qui christus dñi habet in pectore?
Ipse est enī pax nostra: qui p fidē habitat i
cordib⁹ nostris. Tu quoq; hinc exibis aīa
misera: que ducem itineris iesum ignoras.
Ignorantiā enī dei quidā habet. Unde h?
Mempe q; lux venit in mūdū: et dilexerūt
hoīes magis tenebras q̃ lucē. Et lux inqt
in tenebris lucet: et tenebre eā nō cōprehen-
derūt. Et si dicat: Et in plateis deriuatur
aque: et alienus non bibet ex eis. Et miseri-
cordia in medio templi est: nec tñ accedūt
quos manet eterna damnatio. Adedi⁹ ve-
strū stat o miseri quē vos nescitis: vtinam
morientes anteq̃ videritis christū dñi: nō
in pace dimittamini: sed potius rapiamini
a rugientib⁹ preparatis ad escam. Suscepi-
mus deus misericordiā tuā in medio tem-
pli tui. Longe est hec gratiari actio: a voce
illa gemētis. Dñe in celo misericordiā tua
et veritas tua vsq; ad nubes. Quid enim?
Unde ne tibi i medio fuisse misericordiā?
cum apud solos celigenas spūs haberet?
Et vbi sane minorat⁹ est christus paulomi-
nus ab angelis: factusq; est dei et hominū
mediator: ac velut lapis angularis: pacifi-
cauit p sanguinē suū que in celis sunt et sup
terram. Ex hoc iam plane suscepimus de⁹
misericordiam tuā in medio templi tui.
Eramus enim et nos natura filij ire: sed cō-
secuti sumus misericordiam. Eius ire fi-
lij: et quā misericordiā psecuti? Nepe filij
ignorantie: ignauie: captiuitatis: et cōsecuti
sumus misericordiā: virtutem: redemptio-
nem. Ignorantia mulieris seducte excecā-
uerat nos: mollities viri abstracti et illecti
a propria concupiscētia nos enervauerat.
malitia diaboli expositos iuste a deo capti-
uauerat nos. Sic ergo nascimur vniuersi.
Primum quidem vic ciuitatis: habitaculi
procius ignari: deinde imbecilles et ignari
vt et si nobis nota eēt via vite propria: pro-
pria tamen prepediremur et detineremur
inertia. Postremo captiui sub pessimo cru-
delissimoq; tyranno: vt licet prudentes
essemus atq; robusti: Ipsa tamen mise-
re seruitutis opprimeremur conditione.

Minquid non misericordia et miseratione multa opus habet tanta miseria? Aut certe si iam salui sumus ab hac triplici ira per christum qui factus est nobis sapientia a deo pater et iustitia et sanctificatio et redemptio: quanta nobis vigilantia opus est dilectissimi ne forte absit inueniant nouissima nostra peccata peiora prioribus? si denuo perstringat iram incideret utpote qui non natura iam sed voluntate filius ire sumus? Amplectamur itaque misericordiam quam in medio templi suscepimus et cum beata anna non dimoueamur a templo. Templum dei sanctum est quod estis vos ait apostolus: Prope est hec misericordia prope est verbum in ore nostro et in corde nostro. Venique in cordibus nostris per fidei habitum christus. Ille templus eius hec sedes eius: nisi forte excidit nobis quam anima iusti sedes sapientie est. Quod ergo frequenter imo et semper admonere cupio fratres meos obsecro et nunc non ambulem in carne ne displicemus deo: non sumus amici huius seculi: ne dei constitutamur inimici: resistam? quocumque diabolo et fugiet a nobis: ut liberi iam ambulemus in spiritu et in corde sit peruersio nostra. Si quidem et corpus quod corrumptur aggrauat et enervat et effeminat animam: et terrena inhabitatio sensum multa cogitantem deprimit ut ad celestia non referat. Unde et sapientia huius mundi stultitia est apud deum: et a maligno qui superat ei et seruus addicit. Porro in corda suscipimus misericordiam et in corde habitat christus: in corde loquitur pacem in plebem suam: et super sanctos sitos et in eos qui peruertuntur ad cor.

Et inde supra de ordine et modo processionis.

Sermo secundus.

Ratias redē

Creatori nostro qui tam copiose prouenit nos in benedictionibus et benedictionibus: sacramentis infantie sue gaudia nostra multiplicans. Celebrata siquidem paulo ante natiuitate circumsione: apparitione eius: festus nobis hodie oblationis ipsius dies illuxit. Hodie namque sistitur creatori fructus terre sublimis. Hodie placabilis et deo placens hostia virginis manibus offertur in templo. Portat a parietibus

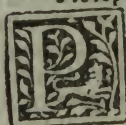
a senibus expectat. Offerunt ioseph et maria sacrificium laudis: sacrificium matutinum: symeon et anna suscipiunt. Ab his quattuor celebrata processio est: que per quattuor orbis climata solentibus hodie gaudiis ad memoriam reuocat. Quia igitur festum hodie et nos ipsi propter ceterarum consuetudinem solennitatis acturi sumus processionem: non arbitror inutile esse modum ipsius et ordinem diligentius intrare. Processuri sumus bini et bini candelas habentes in manibus: ipsaque succensas nec quolibet igne: sed quod prius in ecclesia sacerdotali benedictione fuerit consecratum. Adhuc futuri sunt in processione nostra nouissimi primi et primi nouissimi: et cantabimus in uersibus domini quam magna est gloria domini. Adhuc sane bini et bini procedimus. Sic enim ob commendationem charitatis fraternae et socialis vite missos a saluatore discipulos euangelia sacra testantur. Turbat processionem si quis solitari incedere curat: nec sibi soli nocet sed etiam ceteris est molestus. Illi sunt qui segregant semetipsos aiales spiritum non habentes: nec solliciti seruare unitatem spiritus in vinculo pacis. Nam uero sicut non est bonum esse hominem solum: sic in conspectu domini uacuum est apparere prohibitu. Cum enim arguant ociositatis ipsi quod quod nemo produxit: quod iam conducti sunt: si ociosi inueni fuerint quod merentur? Fides quippe sine operibus mortua est. Ipsa denique opera nostra in feruore agenda sunt: et in desiderio cordis: ut sint lucerne ardentes in manibus nostris. Alioquin timendum est valde: ne forte tepidos nos euomere incipiat: qui in euangelio loquitur dicens: Ignem ueni mittere in terram: et quod uolo nisi ut ardeat? Ille plane sacerdos benedictus est ignis quem per sanctificauit et misit in mundum: et cui benedixit in ecclesijs: si benedictus est: In ecclesijs benedictus deo domino. Illi enim etiam aduersari non utpote peruersus diuinorum operum emulator. hinc inquam et ipse ignis suus: ignis percipiscite carnaliter: ignis inuidie et ambitionis: quem saluator in nobis non accendit sed extinguit uenit. Venique si quis hunc alienum ignem in domino offerre presumpserit sacrificio: et si pater habeat aaron moneri iniquitate sua. porro super hec quod de sociali uita et fraterna dilectione: et operibus bonis: et feruore sancto dicta sunt:

In purificatione beate marie virginis Sermo iij.

humilitatis virtus maxima maxime necessaria est: ut honore preueniamus inuicem: nec modo priores: sed et ipsos iuniores sibi quisque preponat: que nimirum humilitatis perfectio est: et iustitie plenitudo. Et quoniam hilarem datorem diligit deus: et fructus charitatis est gaudium in spiritu sancto: cantemus ut dictum est in vijs domini: quoniam magna est gloria domini. Et canticum domino canticum novum: quoniam magnifice fecit. In quibus omnibus si quis forte proficere dissimulat: et perficisci de virtute in virtutem: non erit quisque eiusmodi est in statione: non in processione se esse: imo vero et in regressione: quoniam in via vite non progredi regredi est: cum nihil adhuc in eodem statu permaneat. Porro profectus noster in eo consistit: ut sepius dixi se me meminisse: ut nonnunquam arbitremur nos apprehendisse: sed semper extendamur in anteriora: conemur incessanter in melius et in perfectum nostrum diuine misericordie obtutibus ingiter exponamus.

Item ubi supra de puero maria et ioseph Sermo tertius.

xl

Purificatione

beate marie virginis hodie celebramus. quod secundum legem moysi sacra est transactis a natiuitate dei quadraginta diebus. In lege enim scriptum erat ut mulier que suscepto semine peperisset imunda esset septem diebus: et octaua die circumcideret puerum. Dehinc ab ingressu templi triginta diebus: quibus expletis offerret filium domino cum muneribus. Sed quis non aduertat in ipso sententia huius inuitio: liberaque matrem dei ab hoc precepto? Quis enim quia dicturus moyses mulierem que peperisset filium imundam esse non timuerit super misere dei blasphemie crimen incurrere? et idcirco premissit suscepto semine? Idcirco itaque quod lex istam matrem dei non induxit que non suscepto semine filium peperit: sicut predictum fuerat per hieremiam quod novum faciet dominus super terram. Queris quid novum? Adulter inquit circumdabit virum. Non ab altero

viro virum suscipiet: non humana lege percipiet homines: sed inter viscera non tacta et integra virum claudet ita sane ut intrare et exire deo iuxta alium prophetam porta orientalis clausa iugiter perseveret. Quis ergo non poterat moveri animus eius? et dicere: quid mihi est opus purificatione? Cur cessio ab ingressu templi: cuius vterus nesciens virum templi factus est spiritus sancti? Cur non ingrediar templum? quod per dominum templum? Nihil in hoc preceptum: nihil in partu impurum fuit nihil illicitum: nihil purgandum nimirum: cum ples ista fons puritatis sit et purgatione facere venerit delictorum. Quid in me legalis purificet obsecratio? quod purissima facta sum ipso partu immaculata? Clere obtemperat virgo: vere non habes causam: non tibi opus est purificatione. Sed nunquid filio tuo opus erat circumcisio? Esto inter mulieres tanquam una earum: nam et filius tuus sic est in numero puerorum. Circumcidi voluit: et non multo magis vellet offerri? Offer filium ergo sacra: et benedictum fructum ventris tui domino representata. Offer ad nostram omnium consolationem hostiam sanctam deo placentem. Omnino acceptabit deus per oblationem novam et preciosissimam hostiam: de qua ipse ait: Ille est filius meus dilectus: in quo mihi bene complacui. Sed oblatio ista frater satis delicata videtur: ubi tamen sistitur domino: redimuntur aures: et illico reportatur. Veniet quoniam in templo non offeret nec inter brachia symeonis: sed extra civitatem inter brachia crucis. Veniet quoniam non redimet alienos: sed alios redimet sanguine proprio: quia redemptionem misit eum deo per populum suum. Illud erit sacrificium vesperinum istud est matutinum. Illud quidem iocundum: sed illud plenum. Illud enim tempus natiuitatis: illud implemuntudine etatis. De utroque tamen potes accipere quod prophetas dixit: Oblatus est quia ipse voluit. Illa et modo oblatio est: non quia opus habuit: non quia sub legis edicto fuit: sed quia voluit. Et in cruce nihilominus oblatio est: non quia meruit: non quia inde potuit: sed quia ipse voluit. Voluntarie sacrificabo tibi domine: quia voluntarie oblatio est pro mea salute: non pro tua necessitate. Sed quid nos fratres offerunt? illi autem quid retribuimus illi pro omnibus que retribuit nobis? Ille pro nobis obtulit hostiam preciosiorem quam

xlj.

habuit: miuiri qua preciosior esse non potuit. Et nos ergo faciamus quod possumus: optemus quod habemus: offerentes illi quod sumus: utique nosmetipsos. Ille seipsum obtulit: tu quod te offerre cunctis. Quis mihi tribuat: ut oblationem meam digne maiestas tanta suscipe. Duo minuta habeo domine corpus et aliam dico. Utinam hec tibi perfecte possim in sacrificium laudis offerre. Bonum enim mihi longae glorie atque utilitas est: ut tibi magis offerar quam ut deserar mihi ipse. Nam ad meipsum anima mea perturbatur: si te vero exultabis spiritus meus: si tibi veraciter offerat. Fratres morturo domino iudeus mortuas hostias offerebat: sed iam nunc vivo ego dicit dominus nolo mortem peccatoris: sed ut magis peruat et uiuat. Non vult dominus mortem meam: et non libenter offero illi vitam meam. Hec est enim placabilis hostia: hostia deo placens: hostia uiua. Sed in oblatione illa domini tres fuisse legimus: et in oblatione nostra tria nihilominus a domino requiruntur. Fuit in oblatione illa ioseph sponsus marie domini: cuius filius putabatur: fuit et ipsa virgo marie: et puer iesus qui offerebatur. Sit et in oblatione nostra constantia virilis: sit continentia carnis: sit conscientia humilis. Sit inquam in proposito perseverantia animus virilis: sit in continentia castitas uirginalis: sit conscientia simplicitas et humanitas puerilis.

Dñica in septuagesima. Sermo primus.

xlj.

Magna nobis consolatio est fratres mei in verbo illo domini: Qui ex deo est verba dei audit. Propterea enim vos libenter auditis: quia ex deo estis. Nec ignoro quod alio in loco dicit scriptura: Ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia: sed multo aliter sunt ex eo: quod secundum beati iohannis euangelium non ex voluntate carnis nati sunt: sed ex deo. Unus et iuuenies a beato iohanne in epistola scriptum: Omnis qui natus est ex deo non peccat: sed generatio celestis consecrat illum. Non peccat inquit: id est non permanet in peccato: quia peruenit illum utique ut pire non possit ea quod falli non potest generatio celestis. Siue si peccat: quia tantum deus ac si non peccet pro eo. Si quod non imputat ei peccatum: generatio enim celestis etiam in hac parte peruenit illum. Sed generationem istam quis enarrabit? Quis poterit dicere Ego de

electis sum: ego de predestinatis ad vitam? Ego de numero filiorum? Quis habet in qua dicere poterit reclamante nimirum scriptura: Nescit homo si sit dignus amore an odio. Certitudinem utique non habemus: sed spei fiducia consolatur nos: ne dubitationis huius anxietate penitus cruciemur. Propter hoc data sunt signa quodam et indicia manifesta salutis: ut indubitabile sit eum esse de numero electorum: in quibus ea signa promaserint. Propter hec inquam quod presciuit deus et predestinavit per formam fieri imaginis filii sui: ut quibus certitudinem negat causa sollicitudinis: vel fiducia prestat gratia consolationis. Nec enim est unde spiritus sollicitus et in timore et tremore humiliter necesse est sub potestati manu dei: quoniam quales sumus nosse possumus vel ex parte: quales autem futuri sumus: id nosse penitus nobis impossibile est. Itaque quod stat videatur ne cadat: et in ea forma quod salutis indicium est: et argumentum predestinationis perseveret atque perficiat. Porro inter ea quod fiducia prestat et maxime spei: illud unum maximum est: de quo nunc cepimus loqui: Qui est ex deo verba dei audit. Nonnullos enim sic nodum audientes inuenias: ac si nihil omnino ad eos pertineat quod dicunt: non intrare cor suum: non discutere mores suos: non cogitare: ne forte quod audiunt dictum sit propter eos. Magis autem si forte sermo dei vivus et efficax: quod suo et non ei quod loquitur arbitrio fertur: quicquid voluerit: si inquam manifeste aduersus vitia illa peccaverit: quibus sese illi sentiunt obligatos dissimulat et auertit oculos cordis: aut quilibet ad inuentionem palliant vitia: et seducunt miseri semetipsos. In his ergo salutis signa non video: magis autem vereor ne forte propterea non audiant verbum dei: quia non sint ipsi ex deo. In vobis fratres gratias deo. Clere inuenio aures audiendi: nimirum cum in emendatione nostra sine mora appareat fructus verbi. Sed etiam interloquendus factorum nonnunquam sentire mihi video: feruorem studii nostri. Etenim quanto abundantius sugitis: tanto amplius replet verba mea dignatio spiritus sancti: et tanto copiosius dat quod propinam vobis: quanto citius quod propinatur hauritis. Propterea sepe loquor etiam et preter consuetudinem ordinis nostri. scio enim quod dixerit: Si quis superogauerit cum rediero reddam tibi. In initium septuagesime

Dñica in septuagesima Sermo primus

fratres hodie celebratur: cuius nomen in
vniuersa ecclesia celebre satis habet. Jam
vō dico vobis charissimi: quia plurimū in
hoc nomine compatio: mihi ipsi. Comoue-
tur enim inter me spūs meus suspirans ni-
mirum ad patriā illam: in qua nec nume-
rus est: nec mensura: nec pondus. Quid enim
in pondere et mensura et numero? Vniuer-
sa corporis pariter et anime bona recipio.
Quāti mercenarij in domo patris mei abu-
dant panibus? ego autem hic fame pereor?
Nam de corporali cibo ad adam dictū est:
et peruenit vsq; ad me. In sudore vultus
tui vesceris pane tuo. Sed cum laborauiero
panis datur mihi in pondere: potus in me-
sura: et pulmenta in numero. Et de corpora-
li quidē sic: quid vō de spūali? Utiq; prius
q̄ comedā suspiro: et vtinā cum suspiraue-
ro et fleuero: vlt fragmentū exigui merear
de celesti conuiuio: et tanq̄ catellus edam de
micis que cadunt de mensa dñorū. O hie-
rusalē ciuitas regis magni: quis te ex adi-
pe frumenti satiāt? et q̄s fluminis impetus
letificat? In te nec pondus vtiq; nec men-
sura: sed satietas et affluentia summa. Sed
nec habes numerū: quippe cuius partici-
patio eius in idipsum. Ego vō qui totus suus
in vicissitudine et numero: qm̄ veniam ad
vnam illam quā requiro? Qm̄ satiabor cū
apparuerit gloria tua dñe? qm̄ inebriabor
ab vbertate domus tue: et torēte volupta-
tis tue? qm̄ potabis me? Nunc enī tam exi-
gua sunt stillicidia stillantia sup̄ terraz: vt
nec glutire quidē possim saluaz meā. Sic
omnino sic verū est fratres: omnia modo
dantur in pondere et mensura et numero: s̄
veniet dies qm̄ cessabunt. Nam de nume-
ro quidē legimus: qm̄ sapientie illius non
est numerus. Et alio in loco apud eundem
prophetam: Delectationes in dextera tua
vsq; in finem. Audi etiam apud Apostolū
pondus sine pondere. supra modū inquit
in sublimitate eternū pondus glorie. Audi
pondus eternum: sed attende quia pre-
miserit supra modum. Sed et christum au-
dio mensurā sine mensura promittentem:
mensuram confertam: coagitatam: plenā
et superfluentē. Sed qm̄ venient ista? Pro-

fecto in fine presentis septuagesime: quod
est tempus captiuitatis nostre. Sic enī le-
gimus q̄ captiuati a babilonijs filij israel
terminū acceperūt añorū septuaginta: qui-
bus transactis sub zorobabel redierunt in
sua: a quibus instauratū est templū: et ciui-
tas reedificata. Et vō captiuitas nra fr̄es
qm̄ finietur? q̄ tot annis ab initio vtiq; mū-
di ptēdit? Qm̄ liberabit hierusalem ciuitas dei san-
cta? Utiq; completa hac septuagesima: q̄
ex denario et septenario constat: propter de-
cem mandata que accepim⁹: et septē impe-
dimenta quibus a mandatorū obedientia
retardamur. Prīmū enī impedimentū no-
strum et occupatio grauis ipsa est necessitas
hui⁹ miseri corporis: qd̄ dū modo somnū:
modo cibum: modo vestem: ceteraq; simi-
lia querit: haud dubium quin frequenter
impediat nos ab exercitio spirituali. Secū-
do loco impediunt nos vitia cordis: vt est
leuitas: suspicio: impatientie aut inuidie mo-
tus: laudis appetitus: et similia: que quoti-
die experimur in nobis. Tertium et quar-
tum impedimentū accipe prosperitatē hui⁹
seculi et aduersitatē. Sicut enī corp⁹ quod
corruptis aggrauat animā: sic depumit etiā
terrena inhabitatio sensum multa cogita-
tem. Utiq; ergo caue a laqueo tētationis
et quere arma iustitie a dextris et a sinistris.
Quintū impedimentū grauissimū et peri-
culosissimū ignorātia nostra est. In multis
enī omnino incertū habemus quid agere
debeamus: ita vt quid oremus sicut opor-
tet nesciamus. Sextū impedimentū est ad-
uersarius noster: qui tanq̄ leo rugiens cir-
cuit querens quem deuoret. Atq; vtinam
in his sex tribulationibus liberaremur: vt
vel in septima non tangeret nos malū: nec
apprehenderet nos periculus in falsis fra-
tribus. Vtinam soli impugnaret nos mali-
gni spiritus cum suggestionib⁹ suis: et nihil
nocerēt homines perniciosi exemplis: p-
suasionibus importunis: sermonib⁹ adula-
tionis vel detractionis: atq; alijs mille mo-
dis. Videtis certe q̄s necessariū sit: vt ad-
uersus hec septē pericula in quibus impe-
dimur septiformi sancti spūs auxilio suble-

nemur. Pro his enim septē quibus ab ob-
seruātia decalogi retardamur in luctu pe-
nitentie septuagesima p̄s agit: vnde et re-
citef interim alleluia solēne et humane trās-
gressionis hystoria miserabilis ab exordio
recensetur.

xlj Itē in. lxx. De duplici sopore Sermo scd̄s

mmisit domi-

nus soporē in adā. Immisit et
in seipm factus nimirum secu-
dus adā: sed est distātia certe
non parua. Ille enim soporatus videt̄ pre-
excessu p̄tentionis x̄ps miserationis affe-
ctu: vt in illū soporēz imisit veritas: in hūc
charitas: cū vtraq; sint dñs. Aut enī iohā-
nes euangelista: Deus charitas ē: Et ipse
dñs. Ego sum via veritas et vita. Sane so-
porēz x̄pi solius charitatis fuisse nemo du-
bitat: vel nominet̄enū christianus. Siqui-
dem accubuit vt leo non victus plane s̄ vi-
ctor: potestate p̄pria ponēs animā: somnu-
m mortis excipies p̄pria voluntate. Eterum
qualis et ille sopor: fuisse dicēdus ē vel cre-
dendū quē imisit dñs in adā: in quo sine
sensu oīno doloris in mulierē edificāda co-
sta sublata ē de latere dormiētis? Adhibi q-
dē nō nisi incommutabilis veritatis intuitu
et abyssō diuine sapiētie corporis excedēs
sensibus: obdormisse videt̄: qd̄ ex his ver-
bis vel maxime cōcipi potest. Rediens ni-
mirū indicat quo abisset: dū tanq; ebr̄ de
cella vinaria veniēs et eructans illud ma-
gnū sacramētū qd̄ tāto post in x̄po et eccle-
sia apl̄s cōmendauit: hoc nūc inquit os ex-
osibus meis: et p̄pter hoc relinquet homo
patrē et matrē suā: et adheret̄ vtrūq; sue: et
erūt duo in carne vna. An tibi penitus ob-
dormisse videt̄: qui in hāc vocē excitatus
erupit: et non magis potuisse dicere: Ego
dormio et cor meū vigilat? Uerū id qd̄m
sine p̄iudicio dixerunt: si cui forte aliter vi-
sum fuerit siquid aliud ī sanctorū paginis
inueniēt. Necq; enim cōmunem arbitror fu-
isse soporem: aut nostris similem somnū:
quos nec p̄tentionis excessus nec misē-
rationis affectus: sed infirmitatis defect⁹ i-
mittit: quos nec veritas nec charitas s̄ ne-

cessitas parit. Braue siquidē iugū super fi-
lios adā: nō aut vt in p̄ncipio super adam:
sed nūc iā super filio eius. Quid nō graue
miseris: quibus et viuere labor ē: quibus et
qd̄ pauci vident̄ aduertere: sentire penit⁹
nemo ip̄e quoq; sensualitatis vltus inueni-
tur oneri: adeo vt nequeat sustineri nisi al-
terna requie foueamur? Quid nō labor et
dolor et afflictio spūs: ex omnibus que sub
sole sunt qñ et illud ei grauissimū ē quo po-
tissimū delectat̄: vegetatio scilicet et sensifi-
catio carnis? Nimirū qd̄ sit ei dulce p̄fortiū
triste diuortii manifestat: dū vix tandem
auelli potest: cū corruptio ip̄a corporis pe-
nitus intolerabilis est vegetati. Sane non
simpliciter corpus: sed corpus qd̄ corum-
pit aggrauat animā: vt immunē ab hoc gra-
uamine p̄mi parentis animā noueris exti-
tisse: donec corpus adhuc gereret in corru-
ptū. Nimirū in libertate posuit eum deus
vt inter summa et infima versans: et in illa
excederet sine difficultate: et adhuc sine il-
lecebra et necessitate descēderet: illa pene-
trans naturali viuacitate et puritate men-
tis: hec auctoritate diuindicās p̄sidentis.
Deniq; adducta sunt animalia ad adā: vt
videret qd̄ vocaret ea: nō ip̄a aliqua curio-
sitate ductus ē vt illa videret. Nō sic in no-
bis libera ratio: sed vndiq; ei luctandū est
Sic enim ab infimis visco quodā captiua
tenet̄ et a summis idigna repellit: vt neq; ab
his sine dolore possit auelli nec ad illa sine
magno gemitu vl̄ raro queat admitti. Nō
nempe vim faciūt qui querūt animā meā
vt clamare necesse sit: infelix ego homo q̄s
me liberabit de corpore mortis huius: de
p̄nsq; comedā suspiro: q̄ regnū celoz vim
patitur: et violenti rapiūt illud. Nihilomi-
nus tamē et illic vnitas et hic tenenda diui-
sio ē: sicut et adam soporatus ē in cōtempla-
tione: et animalia nominūz impositione di-
seruit. Sic nimirū sic et abrahā in sacri-
ficio: non quidem volatilia: sed animalia le-
gitur diuississe: et martha erga multa turba-
tur: cum vnum sit necessarium. Necessari-
um plane vnum et maxime necessarium: qñ
hec pars optima que non auferetur. Cessa-
bit diuisio cum venerit plenitudo: et erit to-

In capite ieiunij.

tius ciuitatis sancte hierusalem participa-
tio in idipz. Interim spiritus sapiencie: nec
modo vnicus sed multiplex ē: interiora q-
dem in vnitae solidans: sub iudicio exte-
riora distinguens. Utrūq; tibi in pmatua
ecclesia cōmendat: Quomā multitudinis
credentiū erat cor vnum et anima vna: ne
volatilia scinderent. diuidebat aut singu-
lis put cuiq; opus erat vt animalia secare
tur. Sit igit in vobis charissimū vnitas ani-
mō: vnita sint corda diligendo vni: que-
rendo vni: adherēdo vni: et idipm inuicē
sentendo. Sic nimirū exterior ipa diuisio
et euadit periculū: et scandalū nō incurrit
dum videlicet tñ ppria cuiq; tollerātia p-
pria quoq; nōmīq; in terrenis agēdis sen-
tentia: sed et diuersa interdum dona grati-
arum: nec mēbra omnia actum eundē vi-
dent habere: vnitas tamen interior et vna
nimitas: ipam qz multiplicitatez colligat
et constringat charitatis glutino et vincu-
lo pacis.

C In capite ieiunij de verbo do-
mini Ange caput tuum: et faciem tu-
am laua. Sermo primus.

lxiii **O**die dilectissi-
mi sacroz quadragesime tem-
pus ingredimur: tempus mili-
tie christiane. Nō nobis ē sin-
gularis hec obseruatio: vna omnium est qui
cūq; in eandem fidei cōueniūt vnitatem.
Quid ni cōmune sit xpi ieiunū omnibus
christianis? Quid ni caput suum mēbra se-
quant? Si bona suscepimus ab hoc capite
mala autem quare nō sustineamus? An re-
spuere tristia volumus et cōmunicare iocū-
diis? Si ita ē: indignos nos capitis huius
participatiōe pbamus. Omne enim quod
patitur ille p nobis ē. Qz si in opere ipso sa-
lutis nostre ei collaborare piget: in quo de-
inceps coadiutores nos exhibebimus illi
Nō ē magnū si ieiunet cum christo: qz sessu-
rus ē ad mensam patris cum ipso. Non est
magnum si compatiatur membrum capiti
cum quo et glorificandum ē. Felix mēbrūz
qđ huic adhaerit: per omnia capiti: et seq.

tur illd quocūq; ierit. Alioquin si forte ab-
scidi separariq; cōtingat: puetur statim ne-
cesse est etiam spiritu vite. Quēcūq; enim
capiti portio non coadheret? vnde ei iam
sensus aut vita? Nec sane deerit qui expo-
sitam occupet: vt ne tunc quidem sit absq;
capite. Germinabit rursum radix amari-
tudinis: venenatum caput iterum pullula-
bit. Illud inquā caput: quod in eo contri-
uerat ante mlier fortis mater ecclesia. Vi-
co autem quando per eam regeneratus ē
i spem vite: quem natura filium ire mater
carnalis ediderat. Videbit ergo iam etiā
si fuerit q reuelatos habeat oculos cordis
et spiritualiter intueatur horrendum omni-
no monstrum: corpus quidem hominis ca-
put autem demonis habens. Non solū au-
tem sed etiam erunt sine dubio nouissima
hominis illius peiora prioribus: cum vipe-
reum illud caput quod prius fuerat ampu-
tatum non absq; septem nequioribus se re-
uertatur. Quis nō solo contremiscat audi-
tu? Tollens ergo membrum christi facias
membrum demoniorū? Abscissus a corpo-
re saluatoris: sathane miser incorporabor.
Sit procul a nobis semper execranda ista
cōmutatio fratres mei. Adhuc omnino ad-
herere tibi bonum est: o caput gloriosū et
benedictum in secula: in quo et angeli pro-
spicere concupiscunt. Sequar te quocūq;
ieris. Si transieris per ignem non euellar
a te: nec timebo quoniam tu mecum es. Tu
dolores meos portas et pro me doles: tu p-
us transis per angustū passionis foramē
vt latum prebeas sequentibus membris i-
gressum. Quis nos separabit a charitate
christi? Ipā enim est: per quam omne cor-
pus per nexus et iūcturaz crescit. Hoc gli-
tinum bonum cuius meminit Isais? Nec
per quam bonum est et iocundū habita-
re fratres in vnum: hoc vnguētū quod
descendit a capite in barbam: descendit et
in oram vestimenti vt ne minima quidem
fimbria careat vinctiōe. In capite siquidez
plenitudo gratiarum: de qua accepimus
omnes in capite vniuersitas miserationis
i capite inexhaustus fons pietatis diuinet
in capite affluentia tota spiritualis vnguē

ti: sicut scriptum est: Unxit te deus deus
tuis oleo leticie pre participib⁹ tuis. Ip^m
tamen qd^o taz copiose pater vn^oerat caput
maria quoq^z vngere non veretur. Calum
niantur quidez discipuli: sed respodet pro
ea veritas: quia bonum opus sit operata.
Deniq^z et nobis hodie quid precipit i ena
gelio? Tu inquit cuz ieiunaueris vnge ca
put tuum. Adira dignatio spiritus dñi su
per eum: eo q^o vn^oerit eū: et nihilomin⁹ ta
men euangelizans pauperibus ait: Unge
caput tuum. Complacet sibi pater in filio et
diuini vox sonat in ethere descēdit spiritus
sanctus in columba. Putatis fratres quia
christi baptismo crisma defuerit? Adanet
spiritus dñi super ip^m: et vnctus ab eo q^o
dubitet? Illic est filius meus dilectus: in
quo mihi bene complacui. Nec plane spi
ritualis vnguenti fragrantia est. Unxit pa
ter filium pre participibus suis: in quo pre
ceteris singulariter complacet sibi. Pater
enim diligit filium affectu vtiq^z diuino: et
in experto omni creature. Unxit in qua p
participibus suis: accumulans super eum
vniuersa crismata benignitatis: mansuetu
dinis: suauitatis: habundantius replens
eum visceribus misericordie et miserationis.
Unctum deniq^z misit ad nos: quem
nobis exhibuit plenum gratie et pietatis.
Sic a patre vnctum est caput nostrum: et
nihilominus vngi postulat et a nobis. Cuz
ieiunaueris inquit vnge caput tuum. Ita
ne aquam petit a riuislo fons indeficiens?
Petit sine dubio: aut certe repetit magis.
Ad fontem enim vnde exeunt flumina re
uertuntur vt iterum fluant. Nec vō vt mi
nus habēs qd^o deerat repetit xps: sed ne ti
bi pereat quicqd^o ad enī referre volueris
Siquidē et fluminis aqua si stare ceperit
et ipa pputrescat: et inundatiōe facta supue
niens repellat. Sic plane sic gratia cessat
decursus vbi recursus non fuerit: nec mō
nihil augetur ingrato: sed qd^o acceperat ei
vertitur in pñicie: fidelis autē in modico
censetur dignus munere ampliori. Unge
igit caput tuū effundēs in eum q^o supra te
est: quicqd^o in te est deuotiōis: quicqd^o de
lectationis: quicqd^o affectionis. Unge ca

put tuum: vt si qua in te est gratia referat
ad ipsum: nec tuam queras gloriā: sed ipsi
us. Ungit enī christū: qui bonus et odor
est in omni loco. Admēto sane: aduersus
hypocritas hunc pcessisse sermonē. Moli
te fieri sicut hypocrite tristes. Nō omni
modā nobis tristitiam interdicit: sed que
in facie est coram hominib⁹. Alioquin cor
sapientis vbi tristitia: et paulus discipulos
tristasse non piget: pro eo q^o tristati sunt
ad salutem. Non est talis tristitia hypocri
tarum: non in corde sed in facie est. Exter
minant enī facies suas. Nota proinde q^o
non dixit nolite esse sicut hypocrite tristes
sed nolite fieri hoc ē fingi. Sic quippe vul
go dicitur: tristem se facit aut magnificat
se: et qui te beatificat in errorē te inducit: et
similia que simulatiōes sunt veritatis. Tu
autem cum ieiunaueris: vnge caput tuum
et faciem tuam laua. Exterminant illi facie
tu autem lauare iubet. Est autē facies: q^o
in facie est conuersatio. Hanc fidelis xpi
seruus lauat: ne qd^o offendiculum prebeat
intenti: hypocrita magis exterminat: dum
singularia magis et inusitata sectatur. Sed
nec caput vngit: cuius effectio elongatur
a christo et vanis fauoribus delectat. Un
git potius semetipsum vt pre fragrantia opi
niōis respergat. Aut certe q^o quāq^z mani
festum est: nō esse caput hypocrite christū
nec suum tamē qualecunq^z caput vngere
potest cuius mens non proprie testimonio
cōscientie: sed adulationis demulcet. Da
te nobis aiunt satue virgines de olco ve
stro. Cur hoc? Quia in vasis suis oleū nō
habent. Sed nō ē prudentium huiusce
modi oleum dare. Qd^o enī si fieri nolunt?
quando ipsi faciūt alijs? Audi vō pphetā
Qui incerta et occulta sapientie sue reuela
uerat deus. Oleum inquit peccatoris non
ipinguet caput meū. Emūt oleū istud hy
pocrite: sicut dñs ait: Amen dico vobis re
ceperūt mercedē suā. Exterminat enim fa
cies suas vt appareāt ieiunātes. Uides q^z
breui sermone hypocritas et singularitatis
notat: et arguit vanitatē? Uides etiā q^z pau
cis et corā deo suadeat bona et corā hoīb⁹ p
uidere? Unge caput tuum: et faciem tuam

lana. Hoc est sic te irreprehensibile foris
exhibere: vt diuinā tibi ꝑciliare studeas gra
tiam: et an oculos humanos nō ꝑꝑriā que
ras gliaū sꝫ auctoris. Pōt tñ et alio modo
lota facies cōscientia pura: et vinctū caput
intelligi mens deuota. Quod si id probas ad
uersus duplex vitiiū qđ maxime solēt appe
tere ieiunātes: hec duo verba ablutionis
et vinctionis dicta vident. Alius enī ieiunat
studio vanitatis: et huic dicit facie tu
am lava. Alius ieiunat cum ipatentia et
rancore: et huic opus ē vt caput vngat. Est
autem capud istud mens interior que tūc
vngitur in ieiunio: cum spiritualiter dele
ctatur in eo. An vero tibi nouum vides?
vt dicamus caput vngi ieiunio? Ego plus
dico et ipinguat. Nunq̃ ne legisti qđ seri
ptum est vt alat eos in fame? Est ḡ ieiunū
corporis capitis vinctio: et carnis media re
fectio cordis. Quid nō dixerim vinctionez
que et medetur vulneribus et exspiratas
conscientias lenit? Emat igit hypocrita ie
iunio suo oleum peccatoris: ego meū non
vendo ieiunū: et ipsūz mihi oleū est quo
vngar. Unge inquit caput tuū: ne quid
forte murmuris aut ipatiētie subeat. Nō
solum aut: sed et gloriare in tribulatione si
cut ait apłus. Gloriare inq̃: sed absq; om
ni studio vanitatis vt sit etiā facies mūda
ab oleo peccatoris. Amen.

Item vnde supra de prophetica lectione:
Conuertimini ad me. etc. Sermo scđs.

xl
iii

Conuertimini

ad me in toto corde vřo in ie
iunio et fletu et planctu et scin
dite corda vestra et non vesti
menta vestra: ait dñs oīpotens. Quid sibi
vult dilectissimī qđ precepit dñs vt conuer
tamur ad eum. Tū enim est et replet oīa:
et nihilominus cōplectitur vniuersa. Qua
me vertam: vt quertar ad te dñe deus me
us? Si ascendero in celum tu illic es: si de
scendero in infernum ades. Quid iubet
quo quertar ad te: supra an israhel ad dexte
ram vel ad sinistrā? Cōseiliū istud est fr̃es
mei: secretū est qđ solis credat amicis. Ad i
sterium regni dei aplis reuelatur in aures:

nam turbis nihil dicit absq; parabula. Mi
si cōuersi fueritis inquit et efficiamini sicut
parvulus iste: nō intrabitis in regnū celoz.
Ergo scō plane qđ velit vt quertamur. Ad
parvulū cōverti necesse ē: vt discamus ab
ipō: qđ mitis ē et humilis corde. Ad hoc sig
dem parvulus datus ē nobis. Sane idem
et magnus ē: sed in civitate dñi: cui et dicit:
Exulta et lauda habitatio syon qđ magnus
in medio tui sanctus israel. Quid tu infla
ris o hō: qđ extolleris sine causā? Quid al
ta sapis: et oculi tui sublimē vident: quod
tibi nō cedit in bonū? Sublimis quidem
dñs: sed nō ita ꝑponit. Laudabilis magni
tudo eius: non etiā inmutabilis. Eleuata est
magnificētia eius: et nō poteris ad eā. Nec
si te ruperis: apprehēdes eā. Ascēdet inq̃
hō ad cor altū: et exaltabit deus. Excelsus qđ
deus sꝫ humilia respicit: et alta lōge co
gnoscit. Humiliare et apphēdisti. Nec pla
ne lex pietatis: et ꝑpter hāc legē sustinui te
dñe. Si forte sublimitatis esset via ꝑposita
et illicitē quo ostenderetur salutare dei:
quanta facerēt homines vt exaltarentur?
Quod crudeliter inuicē sternerēt inuicē con
culcarēt: qđ impudētē repetere manib? et
pedibus conarent in altum: vt imponerēt
sepe homines sup capita aliena? Et certe qđ
cōtendit excedere ꝑrimos multas inueni
et difficultates: multos habebit emulos:
multos patietur contradictores ascenden
tes equidez ex aduerso. Nihil vō facilius
volenti qđ humiliare semetipm. Hoc vñ
est dilectissimī quod oīno nos reddit inex
cusabiles: vt ne tenue quidem nobis vela
mē ꝑtendere liceat. Sed iā ad hūc parvū
lum: ad māsuētudinis et humilitatis magi
strū: quo nam mō cōverti necesse sit videā
mus. Conuertimini inq̃ ad me in toto cor
de vestro. Fratres si dixisset conuertimini
nihil addēs: cēt forte nobis libere respon
dere. Factū ē: iā aliud ꝑpone mandatum.
Nūc aut spūalis vt audio cōuersiōis nos
admonet: que nō vna die ꝑficiat: vtnā vel
in oī vita qua degimus i corpore valeat cō
sumari. Corporis neꝑe cōuersiō si sola fue
rit: erit nulla. Forma siquidē cōuersiōis ē
nō veritas: vacuā virtute gerēs speciē ꝑie

tatis. Miser homo qui totus pergens in ea que foris sunt et ignarus interiorum suorum: putans se esse aliquid cum nihil sit ipse se seducit. Sicut aqua effusus sum ait psalmista in persona hominis huiusmodi: et dispersa sunt omnia ossa mea. Et alius quidem propheta: Comederunt inquit alieni robur eius: et ignorauit. Exteriores quippe superficie intuens salua sibi omnia suspicatur: non sentiens verum occultum qui interna corrodit. Sanet tonsura vestis necdum mutata est ieiuniorum regula custoditur: statutus plallitur horis: sed cor longe est a me dicit dominus. Attende solerter quid diligas: quid metuas: unde gaudeas aut pertristeris: et sub habitu religionis inuenies cor peruersum. Totum enim cor in his quatuor affectibus est: et de eis accipiendum quod dicitur ut in toto corde tuo conuertaris ad dominum. Conuertatur proinde amor tuus ut nihil omnino diligas nisi ipsum: aut certe propter ipsum. Conuertatur etiam ad ipsum timor tuus: quia peruersus est timor: omnis quo metuis aliquid preter eum aut non propter eum. Sic et gaudium tuum et tristitia equo conuertantur ad ipsum. Ille autem ita fiet: si non nisi finem eum doleas aut leteris. Quid enim peruersum magis quam letari cum male feceris: et in rebus pessimis exultare. Sed et ea quoque que finem carnem est tristitia: mortem operatur. Si pro tuo siue proximi peccato doles bene facis: et hoc tristitia est ad salutem. Si gaudeas ad munera gratie hoc gaudium sanctum est: et securum gaudium in spiritu sancto. Debes et in dilectione fraternis cogaudere prosperitatibus: aduersitatibus condolere: sic scriptum est. Gaudere cum gaudentibus: flere cum flentibus. Verum ne ipsa quidem corporalis est parvipendenda conuersio: quia spiritualis ipsius adminiculum est non paruum. Inde est: quod in loco hoc dominus cum dixisset in toto corde: addidit protinus in ieiunio: quod vtiq; corporis est. Volo tamen vos admonitos esse fratres meos: obseruandum illud non ab eis tantum sed ab omnibus illecebris carnis et vniuersa corporis voluptate.

Inimmo vero ieiunium aduocatum est longe amplius a vitio quam a cibis. Sed est panis a quo vos ieiuna reuocatis: ne forte deficiatis in via. Et si nescitis: panem dico lacrymarum. Sequitur enim in ieiunio et fletu et planctu. Exigit enim a vobis planctum conuersionis: preterite penitentia: exigit fletum desiderium future beatitudinis. Facte sunt mihi lacryme mee panes ait propheta: Et dicitur mihi quotidie ubi est deus tuus? Parum enim placet huius vite nouitas: qui necdum vetera plangit: necdum admissa peccata: necdum plangit tempus admissum. Si non plangis: plane non sentis a te vulnera: consuevit leuionem. Sed nec futura satis gaudium percipis: si non quotidie postulas ea cum lacrymis. Admonuit tibi nota sunt: si non reuertit cor solari anima tua donec veniant. Addit deinde propheta: Et scindite corda vestra inquit et non vestimenta vestra. Quibus verbis manifeste patet: ille populus indeorum et duritie cordis et vane superstitionis arguitur. Crebra siquidem apud eos scissio vestium: sed non cordium esse solebat. Quando enim scinderentur corda lapideis: que non poterant nec circumcidi? Scindite inquit corda vestra: et non vestimenta vestra. Quis in vobis est cuius voluntas circa vnum aliquid solet obstinatio: inueniri? Scindat cor suum gladio spiritus quod est verbum dei: scindat illud et in multas festinet minutias dissipari. Alioquin non est conuerti ad dominum in toto corde: nisi scisso corde. Donec enim vnam illam accipias in hierusalem: cuius participatio in idipsum multa tibi interrim precipiuntur: et si in vno offenderis: factus es omnium reus. Spiritus domini multiplex ait Sapiens: nec potes sequi multiplicem sine multiplici scissione. Audi denique hominem: quare finem cor suum inuenerat deus. Paratum inquit cor meum deus: paratum cor meum. Paratum ad aduersa: paratum ad prospera: paratum ad humilia: paratum ad sublimia: paratum ad vniuersa quecumque preceperis. Uis pastorem ouium facere: vis constituere regem populorum? Paratum cor meum deus: paratum cor meum. Quis ut david fidelis egrediens et ingrediens et

pergēs ad imperium regis? Et dicebat de peccatoribus: Coagulatum est sicut lac cor eorum: ego vō legem tuam meditatus sum. Inde enim cordis duritia: inde animi obstinatio: quia meditatur quis non legē do mini: sed propriam volūtatē. Scindam? ita corda nostra dilectissimi: quatenus integra proinde vestimenta seruemus. Vestes enī nostre virtutes sunt. Bona vestis charitas: bona vestis obedientia est. Beatus qui custodit vestimenta hec: vt non ambulet nudus. Deniq; beati quorum tecta sūt peccatorū. Scindamus corda sicut p̄dictū ē: vt hec vestimēta integra conseruemus: quēadmodū seruata est tunica saluatoris. Nec modo seruat integram vestem scissio cordis: sed et talarem eam facit et polimitas: quales a sancto patriarcha iacob accepit filius: qui p̄ ceteris amabatur. Hinc nempe virtutū perseverantia: hinc cōuersationis pulchre discolor unitas: hinc illa gloria filie regis in fimbrijs aureis circūdata varietate. Potest tamen aliter hec scissio cordis intelligi: vt si quidem prauum fuerit scindatur ad cōpunctionē: si durum ad cōpassionē. Quid nī scindat vlcus? vt sanies effluat? Quid nī scindat cor? vt viscera affluat pietatis? Utilis proius vtraq; scissio: vt nec clausum lateat peccati virus in corde: nec indigenti primo claudamus viscera misericordie: vt et ipsi misericordiā cōsequamur a dño nostro iesu xp̄o: q̄ ē sup̄ omnia deus benedictus in secula. Amen.

Item vnde supra De ieiunio.
Sermo tertius.

xliv

Rego vos dile

ctissimi tota deuotiōe suscipite quadragesimale ieiunium qd nō solum abstinentia cōmēdat: sed multo magis sacramentum. Nā si deuote vsq; modo ieiunauimus: vtq; sancto hoc tempore ieiundum nobis ē multo deuotius. Siquid enim additur ad solitū abstinentie modū: nūq; nō valde indignū ē vt nobis onerosū sit qd ecclesia portat vniuersa nobiscū? Hacten? vsq;

ad nonam ieiunauimus soli: nunc vsq; ad vesperam ieiunabūt nobiscū pariter vniuersi reges et p̄ncipes clerus et popul? nobiles et ignobiles: simul in vnum diues et pauper. Nec iccirco dixeris fratres: neq; forte turbetur a pusillanimitate spiritus? et ieiunium presens minori deuotiōe suscipiat: dū se fortassis meminerit p̄iori quoq; ieiunij p̄odus satis difficile tolerasse. Hoc enim quantum potest laborat aduersarius noster: vt holocaustum nostrū deuotiōis pinguedine euacuetur: vt minus acceptū sit deo: et cōscientia nostra in spiritali gaudio min? exhalaretur: sicq; de pusillanimitate tolerantie etiā cōscientie pusillanimitas generet. Cui? nos astutias non ignorātes: tota obsecro aduersus eū sollicitudinē vigelem? Et q; hylarē dato ē diligit de? et ipa q; p̄scietia ap̄iori exinde fiducia subleuat: vt deuotiora sint nra ieiunia solite nobis toti? ecclesie pponam? et exēpla. S; quid d his loquor quos habemus i hac ieiunij obseruatione consortes? quasi non multis excellentiores habeamus in ea duces: imo consecratores? Quāta deuotiōe suscipiendum nobis est q̄ a sancto moyse tanq; hereditario iure traditur: cui speciali p̄ ceteris prophetis p̄rogatiua faciē ad faciem dñs loquebatur? Quanto seruiore est amplectendū qd elyas ille cōmendat igneo curru raptus in celum? Ecce enim q̄ multa milia a diebus illis generalis conditio mortis inuasit: belias tamē vsq; adhuc cōseruante dño manus eius euasit. Jam vō si cōmendant ieiunij moyses et belias quāuis magni tamen cōserui nostri: quātum cōmendat illud dñs iesus dñs noster qui et ip̄e diebus totidem ieiunauit? Qualis ē ille non dicta monachus sed christianus? qui minus deuote ieiunij suscepit qd ei tradidit ip̄e xp̄s? Deniq; tāto deuotiūmi tandū nobis ē dilectissimi xp̄i ieiunātis exemplū: quāto certū est p̄pter nos ieiunasse: nō p̄pter seipm. Ieiunem? ḡ charissimi et deuote ieiunem? sancto hoc quadragesime tempore: ita sane vt nouerimus quadragesimā nostram non solos quadraginta dies habere. Cōtinuanda enim nobis est

quadragesima cūctis dieb⁹ miserie hui⁹
vite: dum per auxiliū grē que in quattuor
euangelij cōmendatur necesse est decalo
gum legis implere. Errant plane qui pau-
cissimos dies illos ad penitentiā sufficere
credunt: cum certū mñt totum vite huius
tempus non nisi ad penitentiā institutum
Querite dñm ait propheta non soluz qua-
draginta diebus: sed dum inuenire potest
inuocare eum dum prope est. Neq; enim
tunc erit inuocandi tempus quādo nemi-
ni proximus erit dens: sed alijs quidē pñs
alijs vero nimis remotus. Interim sane
ex eo qd proxim⁹ dicitur manifestum est qd
nondu habetur: et tamē haberi et inueniri
facile potest. Quis tibi videtur proximus
fuisse: ei q incidit in latrones? Aliq; q fe-
cit cum eo misericordiā. Ego q; toto hoc
tempore misericordie proximus est queri
te dñm charissimi: dñz inueneri potest inuo-
cate eum dum prope est. Querunt pñs pre-
ti quadragesima maiori nobis est seruire
qred⁹: q nō solū ps s; et facim est totū tps
hui⁹. Propterea si forte dieb⁹ ceteris studia
n⁹ a aliqten⁹ itepuerāt: dignū ēvt nūc i fer-
uore spūs recalcēat. Si gula sola pecca-
uit: sola q; ieiunet et sufficit. Si vō pecca-
uerūt i mēbra cetera: cur nō ieiunet et ipa?
Ieiunet igit ocul⁹ q depredat⁹ ē aīaz: ieiunet
auris: ieiunet lingua: ieiunet man⁹: ieiunet
etiā aīa ipa. Ieiunet ocul⁹ a curiosis
aspectib⁹ et oi petulātia: vt bñ hūiliatus re-
stringat i pñia: q male lber vagabat i cul-
pa. Ieiunet auris neqter pñrens a fabul⁹
et rumorib⁹: et qcuq; ociosa sūt ad salutē mi-
nime pñetia. Ieiunet lingua a detractōe
et murmuratiōe ab iutilib⁹ vanis atq; scur-
rilibus verbis: interdum quoq; ob graui-
tatē silentij et ab ipsis que videri poterant
necessaria. Ieiunet man⁹ ab ociosis signis
et ab operibus omnibus quecuq; nō sunt
impata: sed multo magis aīa ipa ieiunet a
vitijs et a ppria voluntate sua. Etenim sine
ieiunio hoc: cetera a dño reprobant sicut
scriptū ē: quia in diebus ieiuniorū vestroz
voluntates vestre ieiununt.
C⁹ Itē in .xl. de eo q scriptū est Sanctifica
te ieiunij: vocate cetū. Sermo .iiij.

Via ieiunij qdraxlvi

mal⁹ tps aduenit: qd tota de-
uotioe suscipe moneo charita-
te vestra: dignū arbitroz aliq
ten⁹ exponē q fructu: et quēadmodū opor-
teat ieiunari. Vñmū qdem frēs: peo q ab
ipsis q; licitis abstinem⁹: ea nob q pus cō-
misum⁹ illicita pdonant. Quid ēo ē p dona-
ri cōmissa: nisi ieiunio breui: ieiunia redi-
mi sēpitna. Gehēnā. n. meruim⁹: vbi null⁹
vñq; cib⁹ ē: solatio nulla: termin⁹ nullus:
vbi guttā aq diues postulat et accipe n me-
ref. Bonū ē et salutare ieiunij: q redimūf
eterna supplicia: dñ redimunt h mō pcta.
nō solū tñ abolitio ē pctor: s; extirpatio vi-
tior: nō solū obtinet veniā: s; et meret gra-
tiā: nō solū delet pcta pterita q cōmisum⁹
s; et spellit futura q cōmittē poteram⁹. Vi-
cā et adhuc qd facile capiat: sepi⁹ m falloz
expti. Ieiunij oīoni deuotionē et fiducia
donat. Et vide quēadmodū sibi iūicē ieiunij
et oīo societ⁹: sic scriptū ē. Frat adiunās
frēz: abo p solabijf. Oīo vñtē ipetrat ieiunā-
di: et ieiunij grāz, pmeret orādi. Ieiuni-
um oīonē roborat: oīo scificat: ieiunium et
dño repñtat. Quid. n. nob ieiunij pderit⁹
si reliquat i terra qd abst⁹? Subleuet ē ieiunij
pēna qdā oīonis: sed ne forte minus
sufficiat alterā q; ei necesse ē sociari. Oīo
iusti ait scriptura penetrat celos. Sint ē ieiunio
nfo vt facile celos penetret ale due:
oīonis. s. atq; iusticie. Iusticia vō q ē: nisi
q cuiq; reddit qd suū ē? Moli ē qsi solū at-
tēdē deū: debitor. n. es et platis: et frib⁹ tu-
is: nec vult de⁹ vt pñpendas q; ipē mini-
me pñpedit. Neq; sine cā ait apls: pñdē-
tes bona nō tñ corā deo: s; et corā hoībus
Dicebas fortasse: nō sufficit si tñ de⁹ appro-
bat qd ago: q m de hūano cura iudicio: s;
cert⁹ sis qre ieiunij placet qcqd cū scāda-
lo filioz ei⁹: et i ipius feceris voluntatē cui
obedire debes tanq; eius vicario. Sactifi-
cate inq; ieiunij: vocate cetū. Quid ē enī
cetū vocare? Unitatē sectari: diligere pa-
cem: fraternitatem amare. Superbus ille
phariseus ieiunium habuit: ieiunium san-
ctificauit: qui nupurum et ieiunauit bis in
g iiij

sabbato: et gratias egit deo. Sed non vocauit cetum dicere: Non super hi ceteri homines: ideoque ala una inuitens ieiunium eius non peruenit in celum. Nos ergo charissimi: lauate manus vestras in sanguine peccatorum: et omnino solliciti estote ut alas duas habeat ieiunium vestrum: sanctimoniam scilicet et pacem sine qua nemo videbit deum. Sanctificate ieiunium ut pura intentio et deuota oratio diuine illud offerat maiestati: vocate cetum ut congruat unitati. Laudate dominum in tympano et choro: ut concors sit mortificatio carnis. Porro quia et de ieiunio et de iusticia aliqua diximus: dignum est ut de oratione quoque pauca loquamur. Hoc enim quanto efficacior est si fiat ut debet: tanto calidius impediri ab aduersario solet. Interdum enim grauiter impeditur oratio a pusillanimitate spiritus et timore immoderato. Hoc autem tunc fieri solet: cum sic cogitat homo propriam indignitatem: ut non conuertat oculos ad diuinam benignitatem. Abysus enim abyssum inuocat: abysus luminosa: abyssum tenebrosam: abysus misericordie abyssum miserie. Profundus namque est cor hominis et inperscrutabile: sed si magna est iniquitas mea: multo maior est domine pietas tua. Ideoque cum ad meipsum turbata fuerit anima mea: memor sum multitudinis misericordie tue: et respiro in ea: et cum introiero in potentias tuas volo memorari iusticie tue solius. Verumtamen sicut periculuz est si fuit oratio nimis timida: sic et in contraria parte non minus imo et maius periculuz est si forte fuerit temeraria. De his qui sic orant audi quid loquatur ad prophetam dominus: Clama inquit ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam: et annuncia populo meo scelera eorum. Quasi tuba inquit: quia in spiritu vehementi increpandi sunt temerarij. Adde etenim querunt: qui seipsum nondum inuenerunt. Nec hoc dico ut peccatoribus auferam orandi fiduciam: sed volo vos orare tanquam gentem: que peccatum fecerit non iusticiam. Orant pro indulgentia peccatorum suorum in animo contrito et spiritu humilitatis: quemadmodum publicanus ille: Deus inquit propitius esto

mibi peccatori. Temeritatem enim dico quando is in cuius conscientia peccatum aut vitium aliquod regnat ambulat in magnis et mirabilibus super se: et non est sollicitus super periculo anime sue. Tertium periculum est si sit oratio tepida et non ex viua affectione procedens. Timida quidem oratio celos non penetrat: quia restringit animum timor imoderatus: ut oratio non dicam ascende res: sed nec procedere queat. Tepida vero in ascensu languescit et deficit: eo quod non habeat vigorem. Nam temeraria ascendit sed refilit: refilitur enim ei nec tamen non obtinet gratiam: sed meretur offensam. Que vero fidelis et humilis et feruens oratio fuerit celum sine dubio penetrabit: unde certum est quod nequaquam vacua redire possit.

Item unde supra De triplici modo orationis. Sermo quintus.

Charitas qua

pro vobis sollicitus sum fratres mei cogit ut loquar vobis: et viget ea multo sepius loqueretur nisi tam multis occupationibus impediretur. Nec mirum si sollicitus sum pro vobis: cum inueniam in meipso materiam multarum et occasionem sollicitudinis. Quotiens enim propriam miseriam: et multimoda attendo pericula: baud dubium quin ad meipsum conturbetur anima mea. Nec minor mihi est sollicitudo pro singulis quibusque vestrum si tamen diligo vos tanquam meipsum. Non uult ipse: qui scrutatur corda: quotiens in corde meo proprie sollicitudini preponderat sollicitudo vestra. Nec mirum si mihi est multa sollicitudo: et timor magnus conturbat me super omnibus vobis: quos video in tanta miseria: et in tantis periculis constitutos esse. Ipsi enim ut manifestum est gestamus laqueum nostrum: ubiqueque proprium circumferimus inimicum. Carnem hanc loquor de peccato natam: in peccato nutritam: corruptam nimis ipsa origine: sed multo amplius praua consuetudine viciatam. Hinc est quod tam acriter aduersus spiritum concupiscit: quod assidue murmurat: et impotens est discipline: quod illicita suggerit: et

nec rationi obtemperat: nec inhibet villo
timore. Illic accedit: hac adiuvat: hac uti
tur ad impugnandos nos serpēs dico calli
dissimilis: cui nullum aliud desiderium est
nullū studiū: nullū negociū: q̄q̄ fundere san
guinē animarū. Illic est qui iugiter machi
natur malū: qui desideria carnis instigat:
qui concupiscētie ignē naturalē quodā mō
venenatis suggestibombus sufflat: illicitos
motus inflāmat: peccati occasiones parat:
et nulle nocēdi artib⁹ corda hominū tēta
re nō cessat. Illic est q̄ man⁹ n̄as p̄prio cin
gulo alligat: et ut dicitur baculo nostro nos
cedit: ut caro que data est in adiutoriu: in
ruinā nobis et in laqueū fiat. Sed qd̄ p̄dest
iudicasse periculū: si nulla consolatio: nulla
adhibeantur remedia? Bīade quidē peri
culum est: et grauis lucta aduersus dome
sticū hostē: maxime cū nos aduene simus:
et ille ciuis. ille suam habitat regionē: nos
aduene sum⁹ et peregrini. Magnū quoq̄
discrimē aduersus diabolice fraudis astu
tias tā crebros imo continuos habere con
flictus: qui nec videre possum⁹ eū quē ni
mis astutū fecerit tā natura subtilis q̄ lon
ga exercitatio malitie hui⁹. Certe in no
bis est si vinci nolūm⁹: et nemo nostrum in
hoc certamine deiciet inuitus. Sub te est
o homo appetitus tuus: et in dñas illius.
Potest inimicus excitare tērationis motū
Sed in te est si volueris dare vlt̄ negare cō
sensum. In tua facultate est: si volueris ini
mici tui facē seruū tui: ut oīa coopent in
bonū. Ecce tibi inflāmat inimicus deside
riū cibi: vanitatis aut impatiētie cōgita
tio nis ingerit: aut excitat libidinis motus: tu
solūmodo ne consenseris: et quotiens resi
teris: sic toties coronaberis. Certe tamē
negare non possum fratres: molesta sunt
hec et periculosa. Sed et in ipso certamine si
viriliter resistim⁹: est pia quedam trāquilli
tas de p̄sciētia bona. Credo etiam si cogita
tiones istas q̄cito in nobis aduertim⁹: nō
patimur remorari: sed in spiritu vehemēti
animus aduersus illas excitat: qm̄ inimic⁹
p̄fusus abscedet: et nō tā libet̄ cito reuer
tetur et illico aderit. Sed quid sumus nos:
aut que est fortitudo nostra: ut tā multis tē

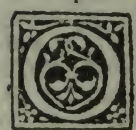
tationib⁹ resistere valeam⁹? Illic erat cer
te quod querebat deus: hoc erat ad quod
perducere nos satagebat: ut videntes dese
ctum nostrum: et q̄ non est nobis auxilium
aliud: ad eius misericordiam tota humili
tate curram⁹. Propterea rogo vos frēs: ut
semper ad manus habeatis orationi resu
giū tutissimū: de qua etiam paulo ante me
mini me in fine sermonis eē locuturū. Cle
ruti quoties de oratione loquor: verba hu
mane cogitationis audire mihi videor in
corde vestro: que et ab alijs frequēter audi
ui: et nunq̄ expert⁹ sum ī corde meo. Quid
est q̄ licet nunq̄ ab oratione celsimus: vix
vnq̄ experiri videt aliquis nostrū: quis sit
orationis sue fructus? Sicut ad orationem
accedim⁹: sic redimus et redire videmur.
Nemo respōdet verbum: nemo quicquā
donat: sed laborasse videm⁹ incassum. Sed
quid dicit in euāgelio dñs? Nolite iudica
re sm̄ faciē: s; iustū iudiciū iudicate. Quid
est autē iustū iudiciū? nisi iudiciū fidei
qm̄ iustus ex fide vivit? Ergo iudiciū fidei
dei sequere: et non experimentū tuū: qm̄ si
des quidē verax ē: experimentū tuū fallax.
Que ē ḡ vitas fidei? nisi qd̄ p̄mittit ipse fi
lius dei. s. quicquid orātes petitis: credite q̄
accipietis et fiet vob⁹. Nemo vestrum frēs
paripēdat orationē suā. Dico enī vob⁹: q̄
ipse ad quē oram⁹ nō paripēdit eā. Quis
q̄ egressa sit ab ore v̄ro: ipse scribi eā iubet
in libro suo. Et vnū ex duob⁹ indubitanter
sperare possum⁹: qm̄ aut dabit qd̄ petim⁹:
aut qd̄ nob̄ non erit esse vtili⁹. Illos enī qd̄
orant⁹ sicut oportet nescim⁹: s; misere ille
super ignorātia n̄ra: et orōne benigne susci
piens: qd̄ nob̄ aut oīno nō ē vtile: aut non
tā cito dari necesse ē minue tribuit: oīo at
oīno infructuosa nō erit. Ita sane si feceri
mus qd̄ monem⁹ in psal. id est si delectem⁹ ī
dño. Aut enī scūs dauid: Delectare ī dño:
et dabit tibi petitiōes cordis tui. S; qd̄ ē o
pp̄ha q̄ tam absolute moneas delectari in
dño: ac si ad manū nob̄ sit huiusmodi dele
ctatio? Delectationē cibi: somni: quietis: et
ceteroz q̄ in terra sunt nouim⁹: deus autē
quā delectationē habet: ut ī eo delectem⁹.
Frēs mei seculares hoc dicere possūt: ves

non potestis. Quis enim vestrum est qui non sepe expertus sit p̄ficiētie bone delectationem? qui non gustauerit saporem castitatis: humilitatis: charitatis? Non est hec delectatio cibi: neq; potus: aut filis cuiusq; rei. Delectatio tñ ē: et maior oibus delectationib⁹ illis. Diuina enī est: et nō carnalis delectatio. Et cū in his delectamur: plane delectamur in dño. Sed forte causant multū: q̄ affectū hūc delectabile et dulciore sup̄ mel et fauē rari⁹ expiant: nimirū q̄ tētatōib⁹ interim exercent multoq; virili⁹ agunt: si virtutes ipsas nō pro delectatiōe quā expiant: s; pro virtutib⁹ ipsis: et pro solo beneplacito dei tota intentione etsi non tota affectiōe sectant. Nec dubiū est quin optime cōpleat: q̄ eiusmodi ē pp̄be admonitione: q̄ dicit Delectare in dño: qm̄ non de affectu loquat: sed de exercitio. Affect⁹ enī ille beatitudinis est: exercitiū vō virtutis. Delectare inq; in dño. Ad hoc tende: ad hoc tende: vt in dño delecteris: et dabit tibi petitiones cordis tui. Sed cōsidera q̄ petitiones dixerit: quas approbat iudiciū ratiōis. Nec habes vnde causeris: s; vnde magis toto affectu in gratiari actione verferis: quandoquidē tanta super te cura est deo tuo: vt quotiēs ignorans queris qd̄ tibi inutile est: nō te audiat sup̄ hoc: sed mutet illud vtiliori dono. Sic et pater carnalis paruulo panē querēt libet̄er porrigit: querenti cultellū: quē non necessariū putat nō consentit: sed magis ei panē quēz dederat frāgit: vel ab aliq; ministroz frāgi precipit vt ille nihil hēat periculi: nil laboris. Porro petitiones cordis in trib⁹ credo cōstare: nec video quid p̄ter illa electus debeat quisq; postulare. Duo qd̄ hui⁹ t̄pis sūt. i. bona corporis: et bona aīe. tertiu est beatitudo vite eterne. Nec mireris q̄ bona corporis a deo dixerim eē querēda: qm̄ ei⁹ sunt corporalia oīa: sicut et spūalia bona. Ab eo ergo est petendū et sperandū nobis: vnde possum⁹ in eius vitio sustentari. Tlerūtū p̄ necessitatib⁹ aīe orandū nob̄ est: et frequentius et feruentius. i. pro obtinēda grā dei: aīeq; virtutib⁹. Sic et pro vita eterna tota pietate: et toto nob̄ orādū est desiderio: vbi nimirū et corporis et aīe plena et perfecta ē

bitudo. In his q̄ trib⁹ vt cordis petitiōes sūt: tria nob̄ sūt obseruāda. Mā et in p̄ma qd̄ sup̄fluitas: et i secūda impuritas: et elatio interdum surrepere solet in tertia. Mō nunq; enī t̄palia queri solent ad voluptatē virtutes ad ostentationē. Sed et vitā eternā fortassis aliq nō in humilitate querunt: s; tanq; in fiducia meritōz. Nec h̄ dico qn̄ accepta grā fiduciam donet orandi: s; non oportet vt in ea p̄stituat quisquā fiduciam impetrādi. Hoc solū p̄ferūt hec p̄ma dona: vt ab ea mīa q̄ tribuit hec sperent et ampliora. Sit gōzō q̄ pro t̄pali⁹ est circa solas necessitates restricta: sit oīo q̄ pro virtutib⁹ aīe est: ab impuritate mūda: et circa solū beneplacitū dei intenta: sit ea q̄ pro vita eterna sit: in oī humilitate fixa: p̄sumēs de sola vt dictū est miseratione diuina.

De peregrino et mortuo et cruci fixo.

Sermo sextus.

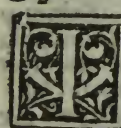

Bsecro vōstāq; aduenas et pegrinos abstinē vos a carnalib⁹ desiderijs: que militāt aduersus aīam. Felices q̄ se p̄nti seculo nequā aduenas et pegrinos exhibent: imaculatos se custodiētes ab eo. Illeg. n. hēm⁹ h̄ manētē ciuitatē: s; futurā Ingram⁹. Abstinēam⁹ igit nos a carnalib⁹ desiderijs: q̄ militāt aduersus aīas tāq; aduene et pegrini. Peregrin⁹ siqdē via regia icedit: nō declinat ad dexterā neq; ad sinistraz: si forte viderit iurgātes n̄ attēdit: si nubētēs: aut choros ducētes: aut aliud qd̄z facientes viderit nihilomin⁹ t̄nsit: q̄ pegrin⁹ ē: et nō p̄riet ad eū de talib⁹: ad patriā suspirat: ad p̄iāz tēdit: victū et vestitū hīs si vult alijs onerari. Bt̄is plane q̄ suū sic aḡscit: sic deplorat icolatū: dicēs dño qm̄ aduena ego sū apud te et pegrinus: si ē oēs p̄es mei. Adagnū h̄ qd̄: s; fortasse qd̄ aliq; altior ē. Mā pegrinus etsi nō admisceat ciuilib⁹: aliqñ tñ delectat vidē q̄ fuit: aut audire ab alijs: aut ipse narrare q̄ vidit. Mō et h̄mōi etsi nō penit remanet det̄ies: tñ et retardat: dū min⁹ memor p̄ie minorū accelerat desiderio. Mā et tātope pōt in his delectari: vt tā nō solū remoret: et min⁹ cito veniat: s; et remanens ex toto nec tarde qd̄ p̄ueniat. q̄ igit ē magis

xl
vii

alien^o ab actib⁹ scli q⁹ pegrin⁹. p^oscō q⁹ dīc
apostolus: mortui enī estis: et vita nostra ab
scondita est cū xpō in deo. Peregrin⁹ certe
pōt facile occasione viatici plusq⁹ oporteat
et detineri querendo et pregrauari portādo
mortu⁹ si desit etiā ipa sepultura nō sentit.
Sic vitupantes sicut laudātes sic adulātes
audit vt detrahentes: imo vō nec audit q⁹
mortuus ē. Oīno felix mori que sic imacu-
latū seruat: imo penit⁹ alienū facit ab hoc
seculo. S; necesse est vt q⁹ nō viuit in se: vi-
uat xpō in illo. Hoc est enim q⁹ dicit apls:
Quio aut iam nō ego: viuit vō in me xpō.
Ac si diceret: Ad alia q⁹dem oīa mortu⁹ suz
nō sentio non attendo nō turo: si qua vō sūt
xpī: hec me viuū inueniūt et paratū. Nam si
non aliud possum saltē sentio: placet q⁹ ad
eius honorē fieri video: displicet que aliter
fiunt. Magn⁹ oīno gradus est iste. At for-
tasse poterit aliqd supius adbuinueniri?
In quo ergo querū? In quo putas nisi i
eo de quo nūc loquebamur? q⁹ rap⁹ ē vsq⁹
ad tertiu celū? Quis enī p⁹bibet tertiu cel-
luz dicere: si que gradū supra istos poteris
inuenire? Audi igit ipm de hac tāta altitu-
dine nō se gloriante sed dicente: Adhūc aut
absit gloriari nisi in cruce dñi nři iēsu xpī:
p⁹ que mibi mūdus crucifixus et ego mūdo
nō solū inq⁹ mortuus mūdo sed et crucifi-
xus q⁹ est ignominiosum gen⁹ mortis: ego
illi pariter et ipse mibi. Oīa q⁹ mūdus amat
crux mibi sūt: delectatio carnalis honores
diuitie vane hostum laudes. Que vō mūd⁹
repntat crucē illis affixus suz illis adhereo
illa toto āplector affectu. An nō maior iste ē
seculo et pmo gradu? Peregrin⁹ si prudēs
est et nō obliuiscit sue pegrinatiōis: lz cū la-
boze transit et nō magnope secularib⁹ īpli-
catur. Mortuus eque blanda huius seculi
sicut aspa spnit. Qui vō raptus est vsq⁹ ad
tertiu celū crux illi est oīe cui mūdus ibe-
ret: et his adheret que mūdo crux eē videt
q⁹uis in his verbis apli nō illud incōgrue
quodq⁹ possit intelligi crucifixū ei mūdū re-
putatione: ipm vō mūdo crucifixū cōpassio-
ne. Crucifixū enī videbat mūdū obligatio-
nibus vitioz: et ipse crucifigebat ei p com-
passionis affectū. Videam⁹ nūc singuli in

quo gradu qsq⁹ sit positus: et studeamus p-
ficere de die in diem: qm de virtute in vir-
tutem videbit deus deoz in syon. Maxie
vō hoc scō tpe in oī obsecro puritate puer-
sari: studeam⁹: vbi et certus et breuis dierū
numerus positus est: ne desperet humana
fragilitas. Nam si dicat nobis oī tpe sollici-
ti estote oīno ad custodiendā puritatē nre
cōuersatiōis: q⁹ non despat? Nūc aut mo-
uemur breui diez nūero oēs alioz tēporūz
negligentias emēdare: vt vel sic gustem⁹
dulcedinez pfecte puritatis: et oī deinceps
tpe in puerlatōe nra sancte hui⁹ quadrage-
sime vestigia clara resplendeāt. Conemur
igit frēs sanctū hoc tps tota deuotiōe susci-
pere: et nūc magis arma spiritualia repara-
re. Nūc enī quasi generali quodā toti⁹ or-
bis exercitu ptra inimicū saluator pgreddis.
Beati q⁹ sub tali duce strenue militauerit.
Toto siq⁹dem āno domestica regis familia
militat: et assidua ē in belloz pinctu: semel
aut et certo tpe vniuersuz imperiū gnālī cō-
gregat exercitu. Felices vos qui domestici
meruistis esse: q⁹ dicit apls. Jam nō estis
hospites et aduene: sed estis ciues sanctorū
et domestici dei. Quid ergo facturi sunt q⁹
toto anno pugnare susceperunt? qm ipi ru-
des et vacantes prius spūalia arma arripiūt
Utq⁹ solito amplius solite opus est insistē
pugne: vt magna quedaz victoria regi no-
stro ad gloriā nobis pueniat ad salutem.
Item vnde supra Sermo septimus

Via estis fra⁹ xlix

tres que ducit ad vitam: i via
sancta et impolluta que ducit
ad ciuitatē sanctā hierlm: q⁹ ē
sursus: q⁹ est mī nra. Arduus qppe ascēsus
eius: vtpote p ipam sumitatē mōtis iclūs:
sz via cōpendiosior laboris magnitudinē et
tēpat et excludit. Nos aut tā felici facilitate
q⁹ facili felicitate viā istā nō solū itis sed et
curritis: q⁹ exonerati estis et accincti nihil
ponderis super dorsa portantes. Non sic
aliū: non sic: qui quadrigas et quadrigalia
onera ptrahebtes mōtis circuitū ambire de-
cernūt: et plerūq⁹ p dēuexa mōtis pcipitāt
aut vix finē inueniūt vie sue. Felices igit

qui vos et vestra oſa ſine omni exceptione cula reliquiſti: quia vos per ipſum montis verticem: iter facitis ei qui aſcendit ſuper occaſu: dñs nomen illi. Illi q̄ quis egyptu fugerint tamen ad queq; egyptia tendere reſpirant: et viam ciuitatis habitaculi nō inuenerunt: ſed voluptatum ſuarum grauiffimis ſarcinis pregrauati: vel ſub onere vel cum onere cadunt: aut vir ad curſum pueniunt deſtinatum. Quid enim gratie illi citius gratia hoc totum factum eſt: q̄ vita veſtra vitam apoſtolicam repreſentet? Illi enim omnia reliquerunt: et in ſchola ſaluatoris ſub ei⁹ preſentia congregati bauriunt aquas in gaudio de fontib⁹ ſaluatoris: ipſi vite fontem in ipſo fonte lambentes. Bt̄ oculi qui viderunt. Nunquid nō et vos nō in preſentia ſed in abſentia ipſius: nō ad vba oris eius: ſed ad vocem nunciōrum eius ſimile aliqd̄ effeciſti? Deſedite vobis hāc prerogatiua: q̄ illi ad viſum et ad verbum: vos ad auditum et nunciū credidiſti. Sic ſtetis in dño cariffimi: vt quēadmodū illi in fame et ſiti: in frigore et nuditate: in laboribus et ieiunijs et ceteris obſeruantijs viā regiam tenuerunt: ſic et vos: et ſi non eorū meritis: tamen exercitijs aliquaten⁹ coeq̄: t̄ dicatis dño deo veſtro cui⁹ veneritis ad tronium ipſius ante ſtantes. Letati ſumus pro diebus quibus nos humiliati: annis quibus vidim⁹ mala. In veritate dico vobis quia in veritate eſtis in via recta: in via ſcā que ducit ad ſanctum ſanctorū. Al̄d̄tior q̄ ad conſolationem veſtrā dico: ſi non ex manibus h⁹ pctōis monachorū nouicioz et cōuerſorū anime ad celoz gaudia volauerunt tam libere: q̄ liberate de carcere nre fragilis mortalitatis. Si queritis vnde h̄ ſciam: ſcitote quia nūc i certiffima ſigna et facta ſunt et oſtenſa. Non eſt ergo quod vobis vel pro vobis timeam a virib⁹ ſathane et miniſtroz eius: cum nouerim illius fortitudinem per redēptoris vulnera tractā et redactam ad nihilum. In ſpiritu fortitudinis fortior: ille contriuit portas ereas et vectes ferreos pfregit. A verſutijs eius et aſtutijs formido: in quibus partim ſubtilitate nature: partim experientia temporum ſub

tot annoz millibus eruditus fragilitatē humane nature quaq; verſum ſe verterit nō ignorat. Sic enim ille inſaciabilis homicida p̄mis parentibus noſtris: nō vrfos: nō leones: non fortia queq; animalia terre delegauit: ſed tortuoſum et calcandum ſerpentem callidum: qui per ſinuola volumina nunc caput cauda: nunc capite caudam tegere conſuevit. Deniq; ſerpens non fortior: ſed callidior: cunctis animantibus terre erat ait ſcriptura: Unde ab interrogatiōe cepit mentem explorans: ſciēs ingenio nō viribus laborādum. Cur precepit inquit dñs deus ne comederetis? Qui reſpondit: Ne forte moriamur. Qd̄ de⁹ pro certo poſuerat dicēs: quacūq; die comederitis moriemini. qd̄ inq; deus affirmat: mulier dubitat: ſathan negat. Sic ego timeo ne ſicut ſerpens etiam ſeducit aſtutia ſua ſic ſenſus veſtri corumpant a caſtitate que eſt in xp̄o ieſu. Putas ne aliq̄s in vobis eſt: cui dicat in cogitationibus ſuis: cur precepit vobis deus vt iſtam regulam teneretis: ſi impetum enim ſpirituū veſtroz hui⁹ tepido remiſſionem: illi ſeruienti artiozem vitam p̄ponit: hoc ſolum expetens et expectās: quo tollat cū a conſilio iuſtoz et congregatione iſto: ſpecto ſpiritus ille qui tibi hec ſuggerit ſpūs mendax eſt: ſpūs poteſtatem hñs qui tibi inuidet locum tuum. Unde et ſapiens huius rei non ignarus inq̄. Si ſpūs poteſtatez habens ſuper te aſcenderit locū tuū ne dimiſeris. Abſit enim vt ſpiritus veritatis qui te huc adduxit te reducere velit: quia non eſt in ore eius: eſt et non eſt. Sed eſt ſililo eſt: ſicut irrefragabilis veritas atteſtat. Nemo loquens ait apoſtolus in ſpiritu dei dicit anathema ieſu. Jeſus ſaluator ſine ſalus: anathema interpretatur ſeparatio. Qui ergo tibi ſeparatione a ſalute ſubmurmurat: nec dei ſpiritus eſt: nec a deo ē: q̄ ſpūs ſanct⁹ nō diſpergere ſed colligere mouit: q̄ ſemp̄ p̄gugat diſperſos iſrl in terram ſuā. Quid vitā fortiorē aliq̄s queris. Dico vobis q̄ iſta fortiffima eſt et q̄ ex oi pte ſi diſſimulat noluertis p̄me illi ſchole ſaluatoris p̄ ſua poſſibilitate r̄ſideat. an audeas ad meliorem vel cogitādo deſcēde? O ſi cognouiſſes

et tu quod multa et quod multis debeas: videres
quod nihil sit quod facias: quod nec inter minima re-
munerandum: ad comparationem debitorum tuorum.
Nisi scire que et quibus debeas? Idcirco pro-
prie debes omnem vitam tuam: quod ipse vitam suam
posuit pro vita tua: et cruciatus amarus susti-
nuit: ne tu perpetuos sustineres. Quid tibi
dum esse poterit: cum recordat? fueris quod ille
quod erat in forma dei in die eternitatis: seu in splen-
dore scilicet ante luciferum genitus. splen-
dor et figura substantie dei venit ad carcerem
tuum: ad limbum tuum: infixus ut dicitur in limbo pro
fundi? Quid non suauiter tibi cum collegeris
omnes amaritudines domini tui: et rememoraueris?
primum quidem istarum infantiliu[m] necessita-
tum: deinde laborum quos pertulit in predicando
fatigationum in discurrendo: tentationum in
ieiunando: vigiliarum in orando: lachrymarum
in compatiendo: insidiarum in colloquendo: po-
stremo periculorum in falsis fratribus: contumeliarum
sputorum: colaphorum subannationum: et expro-
bationum clauorum horumque similium: que in salu-
tem generis humani triginta tribus annis ope-
ratus est in medio terre? Quod quod debita mis-
ratio: quod gratuita sic probata dilectio: quod ino-
pinata dignatio: quod stupenda dulcedo: quod i-
uicta mansuetudo regem glorie pro despectu
moveri in cruce crucifigi? Quis audiuit un-
quam tale? aut quis vidit huic simile? Tu enim
pro iusto quod moris: ipse pro inimicis et pro iniu-
stis mortuus est: eligens exulare a celis ut
nos reportaret ad celos. Almicus dulcis: co-
siliarius prudens: adiectus fortis. Quid re-
tribuam domino: pro omnibus que retribuit mihi? Non
ne si proferant in me vite filiorum adam et omnes
dies seculi: et labores omnium hominum quod fuerunt quod
sunt et quod erunt: nihil esset ad compensationem corpo-
ris illius: quod spectabile et stupendum est: vir-
tutibus etiam superius in preceptum de spiritu sancto: in
ortu de virgine: in vite innocetia: in doctri-
ne fluentis: in consuetudinibus miraculorum
in reclamationibus sacramentorum? Vides igitur
quod sicut exaltant celi a terra sic exaltanda est
vita illa a vita nostra: que tibi postposita est pro
vita nostra. Sicut nihil ad aliquid: nulla habet com-
parationem: vita et vita nostra nulla habet ad vitam
illius proportionem: cum illa dignior ista: miserior
esse non possit. Nec me putes re exaggerare

sermonibus: quod hic deficit omnis lingua: nec
sufficit homo: vel ad intuendum tante dignatio-
nis archanum. Cum ergo deuouero quic-
quid sum: quicquid possum: non sicut stel-
la ad solem: lapis ad montem: gutta ad flu-
uium: granum ad ceruicem? Non habeo nisi mi-
nuta duo: imo minutissima corpus et animam
dico: vel potius minutum unum voluntate me-
am: et non dabo illam ad voluntatem ipsius quod tanta.
tus tantillum tantis beneficiis prouenit: quod toto
se totum me compauit? Alioquin si illa retribu-
eretur: quibus oculis qua mente qua persciencia va-
dam ad viscera misericordie dei nostri: ut videam il-
lud fortissimum propugnaculum quod custodit
israel: et illas sanguinis non guttas sed undas
a quibus partibus corporis in meum precium detor-
quere? O generatio pueri et infideles filii
quod facietis in die calamitatis de longe ve-
nientis. Ad cuius perfugietis auxilium? Sed
nunquam huic solus debitor sum: cui vix parum
aliquid retribuere possum. Exigit a me pro-
prie peccata mea futura vitam ut faciam fructum di-
gnos penitus: et recogitem omnes annos meos in
amaritudine anime mee. Et ad hec quod idoneus
peccaui super numerum arene maris: et multi-
plicata sunt peccata mea: et non sum dignus vi-
dere celum pro multitudine iniquitatis mee: quam
irritam iram tuam: et malum coram te feci. Circum-
dederunt me mala quorum non est numerus:
comprehenderunt me iniquitates mee: et non po-
tui ut viderem. Quod igitur si non numero est: quomodo
numerabo? Quomodo satisficiam: cum cogar red-
dere rationem usque ad nonissimum quadrantem?
Sed et delicta quod intelligit? Aut illa celestis
fistula Ambrosius: facilius inueni eos quod i-
nocentiam seruauerunt: quod quod peccata egerint pe-
nitentiam. Sed quantumlibet peniteat quantumlibet
bet se affligat et maceret homo: propter nomen
tuum: non propter penitus meritum domini propter ab eis
peccato meo: ait iustus david: multum est enim.
Cum igitur quod quod viuas: quod quod sapias: quod quod habes:
quod quod potes: huic rei dedicaueris: nunquam est
vel inter aliqua computandum: quod paulo ante
vitam tuam pro vita sua pro reddideras?
Et nunc eam totam iterum tuorum exigit
recordatio peccatorum. Nunquam ut vulgo dicitur:
de una filia duos generos facere statim? Quod
si tertium debitorem ostendat? quod non munus

In xl. de psal. Qui habitat

acriter q̄z veraciter v̄dicat eam sibi. Pu-
to q̄ z tu possidere desideras civitatē de q̄
dicis: gloriosa dca sunt de te civitas dei: glo-
ria illa quā nec oculus vidit: nec auris au-
diuit: nec in cor hoīs ascēdit: regē oīum se-
culoz videre in eternū: i ppetuas eternita-
tes. Credo q̄ velis eē equalis angelis dei:
z in plateis supne syon melos angelicū au-
scultare: z videre qcqd sit: cū xps tradide-
rit regnū deo z patri: z erit deus oīa in oī-
bus. Nec dubiū qn z tu p̄cipis suscipe
z umbras inclinantes: z diē aspirantē: cum
incaluerit illa solēnis dies: qn erit plenu-
do seruoris z lucis solis statio. Umbrarum
extirminatio: desiccatio paludū: fetoz de-
pulsio. Nōne ad hec emendū totū te z que
cumq̄ tradere poteris dare oportebat. Et
cum vniuersa cōpleueris: nō tū cōdignas
eīe cognosces passionēs huius tpis v̄l cor-
poris ad futurā gliaū que reuelabit in no-
bis. An sic impudēs v̄l impudēs es: vt mi-
nutū tuū: qd sibi tā xpi vita q̄z peccati p̄nia
certatim rapiūt etiā ad hoc cōquerendum
v̄l audeas numerare. Quid dices: si z q̄r-
tum debitorē in mediū adduxero tibi: q̄ si-
bi iure p̄mar⁹ tres supiores cedere velit.
Ecce in ianuis est q̄ fecit celū z terrā: Crea-
tor tuus est: tu creatura: tu seruus: ille dñs
tu figmētū ille figulus. Totū ergo qd es il-
li debes: a quo totū hēs. Illi p̄cipue dño q̄
te fecit: z qui bñ tibi fecit: ministra fideruz
curis: aeris temperiē: fecunditatē terre:
fructū vberitatez. Nunc reuerentia totis
medullis: totis viscerib⁹ seruiendū: ne for-
te indignatiōis oculis te respiciat et despi-
ciat: z cōterat i eternū: z in sc̄lm seculi. Nō
arbitror aut q̄ tanta rapiat infātia teipsuz
vt hic minutū tuū noīare: nedū numerare
presumas. Expone igit mibi cui horz qua-
tuor pponas reddere qd debes: cū vnusq̄
q̄z tā interius q̄z exterius exactor sit: vt te
possit singularit suffocare. Nōne dñe vim pa-
tior. Eia vim patior: r̄nde pro me. In man⁹
tuas cōmēdo minutū meuz. Tu psolue oī-
bus: tu ab oīb⁹ me libera: q̄ tu es deus et
nō hō: z qd hoībus impossibile est: est tibi
possibile. Qd habui: hoc z feci. Dñe habe
me excusatū: q̄ impfectū meū viderūt ocli

tui. Quis ergo amplius gruniet dicēs: ni-
miū laboram⁹: nimū ieiunamus: nimū vi-
gilamus: cū nec millesime parti debitorum
suoz valeat r̄ndere. Nec est fortassis frēs
illa vera z vestra quadragesima: nō exteri
or sed interior: que nō corticē sacramēti: s̄
adipem frumenti p̄tineat. Si enī vnicuiq̄
istorz quatuor z pro se z p se oēm decalogi
p̄fectionē debetis: p̄fecto decimo numero
quater ducto quadragesimā n̄fam faciunt
quā custodire nos oporteat oīb⁹ dieb⁹ vite
n̄re. Et ipse q̄ congregauit vos in loco isto
vitā vestrā p̄seruet in ope scō: vt cū ipse ap-
paruerit vita vestra z vos appareatis cūz
ipso in glia iesus xps dñs n̄r. Amen.

Et in quadragesima de psalmo: Qui
habitat. Sermo primus.

Considero labo^L

res nostros: nō sine multo mi-
serationis affectu. Quero cō-
solationē quā exhibere possi-
mus z corporalis occurrat: sed ea nō p̄dest
quicq̄z: magis z obesse plurimū potest. Si
quidem modica semētis detractio: nō mo-
dicuz messis est detrimentū: z si penitentia
nostra minuat⁹ miseratione crudeli pau-
latim gēmis corona vestra priuatur. Quid
tamen agim⁹. Ubi prophete farinula. Si
quidez mors in olla est: z mostificamini to-
ta die in ieiunijs multis: in laboribus fre-
quenter: in vigilijs supra modum: p̄ter ea
que intrinsecis sunt contritiones cordiuz
z multitudines tentationum. Adortifica-
mini: sed propter eum qui mortuus est pro
vobis. Nō si abundat tribulatio vestra pro
eo: abundabit consolatio vestra per eum:
vt in eo delectetur anima que in alijs renu-
it consolari. Apud ipsum ipsa quoq̄ tribu-
latio magna quedam consolatio poterit in-
ueniri. Nōne enim certuz est supra vires
humanas: vltra naturam contra consuetu-
dinem esse: que sustinetis. Alius igitur por-
tat ista: ille sine dubio qui poterat omnia
verbo virtutis sue. Nōne ex hoc iam suo
ipsius gladio inimicus perimitur: z magni-
tudo tribulationis de qua tentare solebat
ipsa magis tentationes exuperat tanq̄ cer-

nissimū diuine presentie argumētū? Quid enī timendū nobis? si adest qui portat oīa? Dñs defensor vite mee: a quo trepidabo? Nā etsi ambulauero i medio vmbre mortis: nō timebo mala: qm̄ tu mecū es. Quid enī est qđ totā molem terre sustinet? et imē sis orbis cui innititur? Nam si est aliquid quod sustineat cetera: ipsum a quo sustinetur? Non inueni nisi verbū virtutis oīa portans. Verbo enī dñi celi firmati sunt: et spū oris eius oīs virtus eoz. Propterea vt sit nobis i verbo dñi solatio: maxime his diebus quibus sicut omnino dignū est aliquatenus maior est labor noster nō erit inutile tractare nobiscū aliquid de scripturis sanctis: quod etiā vestrum aliqui rogauerunt. Unde eligēdus est nobis psalm⁹ ipse: de quo tētatōis occasione inimicus assumpsit: vt inde confringantur arma maligni: vnde sibi vsurpare presumpsit. Propterea nolo vos ignorare fratres: qm̄ manifeste imitatores sunt inimici: quicūq; de scripturis sanctis aliqd non sancte vsurpant: et detinent veritatē dei in mendacio: sicut solent qñq; nōnulli. Cauete hoc dilectissimi: quia prorsus diabolicū est: et de patre ei⁹ se esse probant: qui id faciunt in suā ipsoz pñiciē salutaria scripta puertere molientes. Sed nō modo plus inuoz: sufficit credo breuiter tetigisse. Jam de ipso quē elegim⁹ psalmo: aliqua prestante dño differere et explanare tētabim⁹. Qui habitat in adiutorio altissimi: in ptectione dei celi cōmorabit⁹. Quis sit diuini inhabitator adiutorij: p nō inhabitātes illud meli⁹ potest agnosci. Tria siquidē eoz reperies genera: vnū non sperantiū: aliud desperantiū: tertiū frustra sperantiū. Neq; enī habitat in adiutorio dei: qui nō posuit deū adiutorem suum: sed confidit in virtute sua: et in multitudine diuitiarum suarum. Surdus nāq; ad pphete consiliū dicentis Querite dñm dum inueniri potest: inuocate eum dū prope est. et sola tpaia querēs emulat i malignatib⁹ pacē pctōz vidēs: et elōgabif ab adiutorio dei: quod sibi ad hec necessarium esse non reputat. Sed quid nobis de his qui foris sunt iudicare? Timeo fratres

ne forte in adiutorio altissimi: sed confidat in virtute sua: et in multitudine diuitiarum suarū. Sorte enim feruorem habet: et ceteris humilimodis: aut etiam multorum diuitias meritorum longo tempore acquisiuit: et in his confidens remissior est in timore dñi: facile ad ociositates et curiositates perniciose quadā securitate declinat: murmurat: detrahit: diiudicatq;. Qui profecto si habitaret in adiutorio dei: attenderet vtiq; sibi: et timeret offendere eum quem cognosceret sibi tā necessariū esse. Tanto siquidē time: re deum: et magis sollicitus esse debuerat: quanto maiora eius munera iam percepit. Neq; enī que habemus ab eo seruare aut tenere possumus sine eo. Nunc vō quod non sine dolore loquimur aut videmus: sunt aliqui qui in conuersionis initio satis timorati et solliciti sunt: donec initium aliquod conuersionis acceperint: et cum multo magis desiderare debuerāt in illud Qui me eduxit adhuc esurient: incipiunt sic agere: ac si dicant: Ut quid ei seruamus vltra? quando iam habemus quod daturus est? O si scires qđ parum est quod habes: et hoc ipsum qđ cito perdis: si non seruauerit ille qui dederit. Nec enī duo sunt que valde sollicitos et subiectos deo nos reddere possūt: vt non simus de his qui propterea non habitāt in adiutorio altissimi: quia nō reputant illud sibi necessariū esse: et hi sunt qui non sperant in domino. Sunt autem alij qui et desperant: hi videlicet qui considerantes imbecillitatem propriāz deficiūt et obruantur a pusillanimitate spiritus: habitantes in carne sua et circa infirmitatem propriāz semper intenti: vt omnia que patiuntur cursum enumerare pati sint. Ubi enī intēderitis: ingeniū valet. In adiutorio at dei nō habitāt: neq; nouerūt illd: qđ nec asurgē valeāt: vt aliqñ cogitēt illud. Sūt at alij q sperāt qđ in dño: s; frustra: q; sic de mīa dei sibiipsis blandiunt: vt a peccatis suis non emendentur. Clana est oīno spes ista: et hec pfundit: eo qđ charitas desit. Ld. tra hos propheta Maledictus inquit qui

In xl. sup psal. Qui habitat.

peccat in spe. Et ali^o Beneplacitū est inq^t dñs sup timētes eū: in eis qui sperant sup misericordia eius. Dicturus Qui sperant: signanter premisit Super timentes eum. Frustra siquidē sperat qui contemptu suo gratiam a se repellit: et spem suam proisus euacuat. Nullus igitur horum trium habitat in adiutorio altissimi. Primus enī habitat in meritis suis: secundus in penis: tertius in vitij. Immunda habitatio tertij: anxia secūdi: stulta et piculosa primi. Quid enī stulti? q̄s habitare in domo vix adhuc inchoata? Consumasse te putas? At cū cōsumauerit homo tunc incipit. Deniq; ruinosa est omnino hec habitatio: et que sustentari magis opus habeat et fulciri q̄s inhabitari. Nōne vita presens fragilis est et incerta? Simile esse necesse est quicquid fundatur in ea. Quis enim super fragile fundamentum stabile credat edificium? Periculosa igitur habitatio eorū qui in meritis suis sperant: periculosa quia ruinosa. Eorū vō q̄ consideratione proprie infirmitatis desperatione deiiciunt: habitationē anxiam: et eos in tormētis diximus habitare. Quid enī et penas sustinent: in quib⁹ nocte ac die pterunt: et eis q̄s q̄s nondū sentiūt ampl⁹ cruciant: vt nō sufficiat dici malitia sua: s; opprimūt his quoq; que fortasse nunq; experient: que tormēta: quis infernus intolerabilior potest excogitari? presertim quia et tanto labore premunt: et celestis panis non sustentant edulio? Et hi sunt qui in adiutorio altissimi non habitant: quia desperant. Priores autēz recircō non querunt: quia nequaquā sibi illud necessariū sentiūt. Extremi vō propterea longe sunt: q̄ eo modo querāt auxilium dei: quo obtinere nō pōt. Soli enī in adiutorio altissimi habitāt: qui id solum obtinere desiderant: id solū amittere trepidant: sedula circa illū et sollicita cogitatioe vsantes: que est vtiq; pictas cultus dei. Beat⁹ plane qui sic habitat in adiutorio altissimi: quia in ptectione dei celi cōmorabit. Quid enī ei nocere poterūt eorum que sub celo sunt: quē deus celi protegere et manūtere voluerit? Deo sub celo sunt quicunq; nocere possunt. Sub celo

sunt aeree potestates: sub celo presens seculum nequā: et caro aduersus spiritū cōcupiscens. Optime igitur dictū est In ptectione dei celi: vt nihil eorū q̄ sub celosunt timere possit: quisquis ptectionē dei habere meruerit. Siue ita dictum sit: vt aduersum sequentē oratio pendeat Qui habitat in adiutorio altissimi: in ptectione dei celi cōmorabit. Dicit dñs Susceptor me⁹ es tu. et sit quod dicit In ptectione dei celi cōmorabitur: expositio precedentis partis: q̄ habitat i adiutorio altissimi: aut magis addere videat: vt nō solū adiutorij ad operandum bonū: sed ptectionē quoq; ad liberandum a malo doceat esse querendam. At vō diligenter attende: q̄ in ptectione dicit: nō in presentia. Angelus in presentia eius exultat: ego vtinā possum in eius ptectione morari. Ille beatus in presentia: ego vtinā in ptectione dei sum securus. Dei celi inq^t Licet enī vbiq; esse nō dubites: sic tñ in celo est: vt ad eius comparationē nec esse videatur in terris. Propter quod et orantes dicimus Pater noster qui es in cel. Sicut enī aīa quoq; cum in toto sit corpore: excellentius et singularius ē in capite: vbi sunt oēs sensus: nam in ceteris omnibus membris vix vñū exercet solum. s. tactum. vnde q̄stū ad eū modū quo in capite est: cetera membra videt quodāmodo nō tam inhabitare q̄ regerē: ita si presentiam illam cogitem⁹: qua beati angeli perfiruntur videri possimus nos vix aliquā dei ptectionē et nomē habere. Felix tñ aīa q̄ vel hanc ptectionē meref. Dicit enī dñs Susceptor meus es tu. Verū id q̄ sermōi alteri referuimus. De secūdo vsu psalmi Sermo secūnd⁹.

Qui habitat in

adiutorio altissimi ait ppheta: dicit dñs susceptor me⁹ es tu: et refugij meū deus me⁹. sperabo in eū. Dicit in gratiarum actione confitens dñs et misericordie eius: sup duplici adiutorio eius. Ois enī qui adhuc in adiutorio habitat altissimi non in regn⁹ et frequenter opus habet fugere et interdum cadit. Fugere inq; dum in hoc corpe sum⁹

a facie tentationis psequentis oportet. **N**am si minus celeriter fugimus: aliqui ut assolet impellimur et evertimur: sed dominus suscipit nos. Ipse itaque refugium est: ut veniente cum stercorebus bonum pigrorum lapidatores impij fugiamus: et evadere possimus sedam nimis lapidatione. Ipse quoque susceptor est: ut etiam cum ceciderimus non collidamur: quoniam ipse supponit manum suam. Cum ergo tentationis impetum sentiamus in cogitatione statim fugiamus ad ipsum: et humiliter postulamus auxilium. **N**am si forte preoccupaverit nos: ut sit aliqui cum tardius quam oporteat ad eum confugimus: solliciti sumus: ut manus domini suscipiat nos. Omnes aliquando cadere necesse est: dum in hoc seculo detinentur: sed alij tamen colliduntur alij non: quia dominus supponit manum suam. Sed quomodo eos discernere poterimus: ut segregemus iuxta domini exemplum: agnos ab edis iustos ab iniustis? **N**am iustus septies cadit in die. Verum hoc interest inter eos: casus quod iustus suscipitur a domino: ideoque resurgit fortior: iniustus autem cum ceciderit non adiciet ut resurgat: imo vero aut in pudorem notius: aut in impudentiam cadit. Aut enim excusat quod fecit et hic est pudor: adducens peccatum: aut fit ei frons meretricis: et iam nec dominus timet nec hominem reueretur: sed predicat peccatum suum sicut Sodoma. Iustus vero super manus domini cadit: et nullo quodammodo: etiam ipse ei peccati in iusticia cooperatur. Scimus enim quoniam diligentibus deum: omnia cooperantur in bonum. **N**one cooperatur nobis ille casus in bonum: unde et humiliores efficimur et cautiores. **N**one dominus cadentem illum suscipit: quod ab humilitate suscipitur. Impulsus enervatus sum aut propheta: sed nihil profecit qui impulsus me: quoniam dominus suscepit me. Sic ergo dicit: fidelis anima domino: susceptor me es tu. Possunt omnia dicere creator: meus es tu. Possunt et animalia dicere: pastor: meus es tu: possunt omnes homines dicere: redemptor: meus es tu. At vero susceptor: meus es tu: is tamen dicere potest: Qui habitat in adiutorio altissimi. Unde et addidit deus: me. Cur non deus noster? Quia in creatione in redemptione ceterisque communibus benefi-

ciis est deus omnium: sed in tentationibus suis tanquam proprium eum habent singuli electorum. Sic enim paratus est et cadentem suscipere et eripere fugientem: ut videri possit relictis omnibus alijs ei soli operam dare. Propterea expedit omni anime domini semper attendere: tamquam proprium: non modo adiutorem sed etiam inspectorem. Quando enim poterit negligens fieri: qui intuentem se deum nunquam desinit intueri? An non quasi proprium illum habere videtur qui sic eum super se videt intentum: ut omnia interiora et exteriora eius considerare omni hora non cesset: omnesque non solum actus sed et ipsos subtilissimos anime motus perscrutetur atque diiudicet? **N**on dic ergo non immerito dicere potest: Deus meus sperabo in eum. Et attende quod non dixerit speravi aut spero: sed sperabo. **N**on inquit est notum mei: hoc proprium meum: hec intentio cordis mei. **R**eposita est hec spes mea in sinu meo: et in hac perseuerabo. **S**perabo in eum: nec desperabo nec frustra sperabo: quia maledictus qui peccat in spe: et nihil eo minus qui peccat in desperatione: sed nec eo volo de his qui non sperant in domino. **S**perabo inquit in eum. Sed iam dicit nobis quo fructus: qua mercede: quo lucro. Quoniam ipse liberabit me de laqueo venantium et a verbo aspero. Verbum hoc in diem alteram et sermonem si placet alterum servemus.

De tertio versu.

Sermo tertius.

Deus meus spe lii
rabo in eum. **Q**uoniam ipse liberavit me de laqueo venantium: et a verbo aspero. **E**go utique frater in hoc verbo magna mei ipsius pietate compungor: et valde misereor anime mee. Ipse liberavit me de laqueo venantium. Ergone bestie sumus nos? Bestie proorsus. **N**on domo. **N**am cum in honore esset non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus. Bestie profecto sunt homines: omnes errantes non habentes pastorem. **Q**uid superbis a hominibus: quid te sciolus iactas? **U**nde quod bestia factus es: cui venade laquei preparentur. Sed qui sunt venatores isti? Venatores utique pessimi et nequissimi: calidissimi et crudelissimi. Venatores qui communis

nant vt non audiantur: sed sagittent in oculis immaculati. Ipsi sunt rectores tenebrarum harum: astutissimi versutia et nequitia diabolice fraudis: ita vt sicut est asinus venatores bestiarum sic ad eorum comparationem sit quilibet astutissimus homini: preter eos duntaxat qui cum apostolo non ignorant cogitationes eorum: quibus in dei sapientia datum est fraudes deprehendere malignorum. Obsecro vos nouelle plantationes dei vos quod nondum exercitatos habetis sensus ad discretionem boni et mali: nolite sequi cordis vestri iudicium: nolite habundare in sensu vestro: ne vos tanquam rudes adhuc versutus ille venator decipiat. Nam siluestribus illis et omnino bestialibus bestiis seculares homines loquor aptos satis expandit laqueos utpote quos facile capiendos esse non dubitat. Vobis autem quod tanquam prudentiores cerui serpentes necatis et desideratis ad fontem viuum subtiliores occultat laqueos: et calidiora fraudis sue argumenta cogit. Unde obsecro vos humiliamini sub potenti manu dei pastoris nostri: et acquiescite eorum consiliis quod melius noverit venatoris illius versutias: edocti diuturno logi temporis exercitio et crebris experimentis tam in se quam in multis. Sed ecce quoniam venatores et bestias nouimus: quis nam sit laqueus iste: quereendum est. Nolo ego adinuenire ex me: nec dubium aliquid tradere vobis. Ostendat nobis apostolus laqueum istum: ipse enim venatorum illo non ignorat cogitationes. Dic inquit nobis beate paulus quod sit laqueus iste diaboli: a quo se liberata fidelis anima gratulatur. Qui volunt inquit diuites fieri in hoc seculo: incidunt in tentationem et in laqueum diaboli. Ergone laqueus diaboli diuitie sunt huius seculi? Adhuc paucos inuenimus quod ab hoc laqueo liberati exultent: quam multos quod dolent quod parui sibi videtur irretiti: et adhuc quantum possunt se inuoluerunt et intricare laborant. Vos qui reliquistis omnia et secuti estis non habite vbi sunt caput reclinaret filii hominum: exultate et dicite: quoniam ipse liberavit me de laqueo venarum. Confitemini illi toto corde: tota anima: tota virtute et ex ipsis medullis cordis gratias agite ei dicentes: Quoniam ipse liberavit me de laqueo ve-

narum. Et vt noueritis quod magnus sit beneficii hoc et sciatis quod a deo data sunt vobis: audite quod sequitur. Et a verbo aspero. O homo vel magis bestia: laqueum non timebas? Time vel malleum. A verbo inquit aspero. Quod est hoc verbum nisi illud infaciabilis gehene affer: affer: percutere: delacera: cito interfice: vel cetera spolia detrahe? Quod est verbum asperum? nisi tollat impius ne videat gloria dei? Quod exultant venatores capta bestia et clamant tolle tolle: infige verbum infer primum: et male bullentibus impone lebetis. Verbum asperum fuit quod protulit dominus exasperans populum indeorum: tolle: tolle: crucifige eum. Quod horribile verbum: quod asperum quod crudele. Vere debetis eorum arma et lagitte: et lingua eorum gladio acutus. Hoc verbum asperum tu sustinisti digne. Cur nisi vt nos liberares a verbo aspero? Sit iam tue pietatis: vt non sustineamus nos quod tu dignatus es sustinere pro nobis. Respondeat homines seculares cum eis suademus agere penitentiam: et dicunt: Durus est hic sermo. Nepe hoc est quod in euangelio legimus: Loquebatur dominus de penia ipsa sed in figura: tanquam bis quod non erat datum nosse mysterium regni dei. Cum quod audiret dicere: Nisi manducaueritis carnem filii hominis: et biberitis eius sanguinem: dixerunt: Durus est hic sermo: et abierunt retrosum. Quid autem est manducare eius carnem et bibere sanguinem nisi comicare passionibus eius et perorationem imitari: quam gessit in carne? Cum et hoc designat illibatum illud altaris sacrificium vbi dominici corporis accipimus: vt sicut videtur illa panis forma in nos intrare: sic nouerimus per eam quam in terris habuit perorationem ipsam intrare in nos ad habitandum per fidem in cordibus nostris. Cum namque iusticia ingreditur: ille ingreditur quod factum est nobis a deo per iusticia. Sed et quod manet in charitate in deo manet: et deus in eo. Sed adhuc tamen dicunt nobis multi: Durus est hic sermo. Ergone durus est momentaneum leve tributum: quod super modum sublimis eterni pondus glorie operatur in nobis? Durus est breuissimum et leuissimum labor: cruciat illos et tormenta redimere quod nullum terminum finiat: nullum annum sufficiat cogitare? Durus nobis videtur: cum deus agite peniter. tamen? Erratis: sed audietis estis aliqui asperum verbum: simonem durum: auditionem malam:

ite maledicti i igne eternū. Ita dico vobis hoc timeat: hoc durū reputate: et inuenietis qz iugū dñi suauē est: et onus eius leue. Si in seipso suauē illud credere necdū potestis: vel hoc nō ignoratis: quā huius comparatiōe suauissimū est. Vos autē frēs mei vos pēnati an quoz oculū frustra iacit re: te: vos q diuitias huius seculi penitus reliquistis: quid timeatis a verbo aspero quā do iā liberati estis a laqueo. Felix iditūz p quo psalmi quidā inscripti sunt: qui trāsilisti laqueū: vt oīno longe fieres a verbo aspero. Quibus enīz dicet: Ite maledicti in ignem eternū: esuriū enim et non dedistis mihi māducare: quibus inqz dicitur: Nisi his qui substantiam huius habuere? Nūquid non valde exbilarantur ad verbum hoc corda nostra: et spiritali iocunditate replentur? Nūquid nō p̄ciosore ducitis paupertatē nram thesauris scli. Siqdem ipsa est q liberat nos a verbo aspero. Quo modo nāqz a vobis exigit deus: quod pro ipsius amore relictū est? Et tñ et hoc facitis: et de labore manū vestrarūz christus alitur et vestitur: vt nihil desit. Agite ergo gratias exultate et dicit: quā ipse liberauit me de laqueo venantiūz et a verbo aspero. Exultate inqz: sed adhuc interim cum tremore. Letos vos esse volo: sed nōdum securus. Baudentes in spiritu sancto: sed itā pauentes adhuc et cauentes in recidiuo. Quid enim vobis vltra pauendum est? Unūz vtqz idqz grauissimū peccatū inde peccati apostasie. Bene enim factū est vt penas accipetis sicut colūbe: et volaretis ad requiescendū. Nam in terra non erat requies: sed labor et dolor et afflictio spiritus. Quid ergo timendū est sic volanti? Nisi illud ne forte cadaver aut simile aliquid in terra videat cuius desiderio tractus videatur a venatoribus illis pessimis et pparatis laqueis capiatur et sint nouissima ei⁹ peiora prioribus? Ille inqz emīno timendum est: nequis aut corde solo aut etiā corpore ad vomitū reuertatur. Legimus enī de filiis israel: qz corde redierunt in egyptum: Nam corpore reuerti: clausum post eorum talos rubrum mare phibeat. Ille doc

est qz vehemēter singulis qbusqz timendū est ne forte catenus deū offendat: vt manifeste abijciant et euomant ab eo: aut si pudor neget apostasiam corporis tepor: ipe paulatim igerat apostasiam cordis: vt videlicet in bitu religionis cor seculare gerat et qcqd secularis psolatiōis inuenire potuerit amplectant. Neqz sumus nos aplo sāctiores qui tñ verebaf ne forte cū alijs predicasset ipe reprobis efficere. Sed id tamdiu timendū est donec laqueus cōtritus sit: donec corpus istud aīo disposuerit. Nam et ipm corpus laqueus quidā est: et oculus legit aīam de p̄dari. Minime ergo decet eē securū hominē q secū portat laqueū suum. Immo vō bonū magis bitare in adiutorio altissimi: vt p enīz possit laque⁹ euitari. De quarto versu. Sermis quartus.

Scapulis suis

obumbrabit tibi. Consistentiū humiliter et deuote grās referent: non immerito ampliora beneficia promittuntur. Nam qui fidelis inuenit in modico: iure cōstituitur super multa: sicut ecōtrario accipiendus indign⁹ est q fuerit de acceptis ingratus. Itaqz deuote illi gratiarū actioni respōdet spūs: nō id solū inquiens faciet: sed et scapulis suis obumbrabit tibi. Credo in his scapulis geminam pmissionē dñi intelligendā: vite. s. eius que nūc est pariter et future. Si enim solū promitteret regnū: et in itinere deesset viaticū: oīno conquerent hoīes et respōderent. Magnū quidē est quod pmittit: sed pueniendū illuc nulla facultas datur. Propterea qui post hoc seculū vitā pmissit eternā: ipse dandū etiā in h seculo cētuplū pudentissima pietate pmissit. Quid iam excusationis habes o hō? Profecto obstrict⁹ est os loquētiū iniqua. Quid plus afferet inimicus ad tērandū? nisi quia longa futura est via tua? Et si grandis tibi restat via? cur h timeas cui fortis cib⁹ dat ne deficere possis i via? Ille vtqz cib⁹ oblat⁹ ē ab angelo: quo nullus in humana consuetudine vilior inuenitur scilicet panis et aqua tanta tamen in eo fortitudo collata est: vt

b ij

In xl. sup psal. Qui habitat

quadragesima diebus ambulans non fatigaretur nec esuriret. Vis tibi hunc cibum ab angelis ministrari? Vis tibi valde si non vis. Quod si cibum hunc desideras et angelica ministeria non superba sed humilia magis ambitione requiris: audi quomodo scriptum sit de domino: quia tentante diabolo et suadente ut de lapidibus faceret panem restitit et dixit: non in pane solo vivit homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Deinde tentationibus superatis et tentatore fugato: accesserunt angeli et ministrabant ei. Et tu ergo si vis habere ministerium angelorum fuge solationes seculi et tentationibus resiste diaboli. Renuat consolari anima tua in alijs: si vis in dei memoria delectari. Cum esuris currere suadet ad panem: at tu potius audi dicentem: non in solo pane vivit homo. Cur enim tanta varietate distrabaris ut modo cibum: modo potum modo vestem aut lectum nisi pro sola corporis sustentatione necessaria regras? qui in uno verbo dei potes hec omnia invenire? Adhuc enim omnem saporem habens et odorem delectationem: requies est vera et sincera suavis et salubris iocunda et sancta. Nec est promissio vite presentis. Nam promissione future quis explicet? Si expectatio iustorum letitia et tanta letitia ut omne quod desideratur in seculo ei non valeat comparari: ipsum quod expectatur quod erit? Oculum non vidit deus absque te: que preparasti diligenter te. Sub his itaque scapulis quattuor nobis beneficia conferunt. Sub his enim abscondimur sub his ab incursum accipitru et multorum protegemur: qui sunt aeris potestates: sub his vinctaculum salubre refrigerat nos et repellit nimium solis feruorem: sub his quoque alimur et fovemur. Est enim propheta in alio psalmo: Dominus abscondit me in tabernaculo suo in die malorum id est dum adhuc dies mali sunt: et in terra aliena sumus que data est in manus impij in qua non est regnum pacis nec deus pacis regnat in ea. Nam si regnat: quid est quod orantes dicimus adveniat regnum tuum. Necesse igitur est in terram abscondere siquid habemus boni quoniam thesaurum regni celorum qui inue-

nit homo abscondit. Propter hoc etiam cor palat in claustris et in silvis abscondimur. Et si scire vultis quantum in hac absconsione lucratur: credo nullum hic esse qui si quantum parte eorum quod facit in seculo actitaret non adoraret ut sanctus in reputaret ut angelus: nunc autem quotidie tanquam negligens arguit et increpat. Parumne hoc lucrum ducitis? quod non reputamini sancti antequam sitis? An non timetis ne forte hic vili mercede recepti in futuro mercedem non habeatis? Necessaria igitur est hec absconsio: non solum animam oculos aliorum: sed etiam multo magis animam teipsum. Hoc enim habet divina illa sententia: cum feceritis omnia quod precipiunt vobis: dicite servi inutiles sumus quod debuimus facere fecimus. Ne enim nobis si non fecissemus. Et hec est utique magna virtus et summa securitas: quoniam et pie vivis: et tamen plus attendis quod desunt tibi quam quod obtinuisse videris: oblitus quod retro sitis et extendens te ad anteriora. Nec igitur est absconsio quam sub scapulis domini prestari dixeram: qualis forsitan fuit obumbratio illa quod marie sancta est a spiritu sancto: ad celum videlicet tam incomprehensibile sacramentum. De protectione quoque idem iste propheta ait: Obumbrasti super caput meum in die belli. Sicut enim videns venientem accipitrem mater expandit alas suas: ut pulli subeant: et habeant tutum refugium: sic nobis parata et quodammodo dilatato sinu extensa est summa illa et ineffabilis pietas dei nostri. Vbi et super dixit Dominus refugium meum es tu. Nam vero sub ipsis quoque scapulis et vinctaculum salubre et protectionem habemus. Sicut enim sol iste corporis licet bonus sit et valde necessarius: tamen et feruor eius si temperatus non fuerit infirmo capiti: et splendor infirmis oculis nocet: nec est solis culpa: sed infirmitatis: sic etiam sol iustitie est. Unde dicitur: Noli nimium esse iustus. Non quod iustitia bona non sit: sed quod dum adhuc infirmi sumus oportet ipsam nobis bonam gratiam temperari: ne forte elationis aut indiscretionis vitium incurramus. Quid enim est quod incessanter orantes et supplicantes? non possumus ad eam quam desideramus abundantiam gratie pervenire? Putatis quia avarus aut inops factus sit deus? impotens aut inexorabilis? Absit hoc prolixius absit: sed ipse cognovit figmentum nostrum: et scapulis suis obumbrat

vobis. Non tñ ppter a petitionē cessan-
dū ē: qz etiā nō dat ad satietatē dat ad sustē-
tationē: z si cauet nobis a feruore nimio tñ
fouet nos tanqz mater calore suo. Hoc est
enī quartū qd diximus: sub scapulis ei⁹ nō
bis prestari vt tanqz pulli in calore mater-
ni corporis foueamur: ne foris vagātes mo-
riamur refrigerēte nimirū charitate dī q
non diffundit in nobis nisi p spiritū sanctū
qui datur nobis. Sub bis igitur pēnis ei⁹
securus sperabis: vt videlicet de exhibitio-
ne presentū nimirū firma sit expectatio fu-
turorū Amen.

De pma pte qnti versūs eiusdē psalmi
Scuto circūdabit te veritas ei⁹ Sermo qnt⁹

litij

Scuto circūda-

bit te veritas eius. Vigilate
z orate: vt non intretis inten-
tationē. Et qd hoc dixerit sci-
tis: z tempus scitis. Dñi enim est verbum
istud instante iam passione sua. Et attendi-
te qm ipse quidē erat passurus z nō disci-
puli: nec tamē pro se dicebat orandum sed
pro illis. Unde ad petrū ait. Ecce sathanas
expetiuit vos vt cribraret sicut triticū: ego
autem rogaui pro te vt non deficiat fides
tua: et tu aliquando cōuersus cōfirma frēs
tuos. Si tantus illis oportebat timere in
passione dñi: quātū nobis timēdū est frēs
in passione nostra? Vigilate itaqz z orate
vt non intretis in tentationē: quoniā vn-
diqz circūdati estis tentationibus: vnde z
legitis quia tentatio est vita hominis sup
terram. Itaqz si tot tentatiōibus plena est
vita nostra vt non īmerito tota ipsa tenta-
tio debeat appellari: peruigili circūspecti-
one opus est z oratione ne iducamur in eā
Unde est z illud i oīone dñica: z ne nos in-
ducas in tentationē? Quia ergo sic circū-
datus es tentationibus scuto circūdabit
te veritas ei⁹: vt quēadmodū vndiqz bel-
la ita vndiqz sint z pñidia. In quo z oīno il-
lud manifestū est spiritale scutū esse opor-
tere: qd circūdari pōt. Veritas autem cir-
cundat: quia verax qui promittit z sic exhi-
bet vt promittitur. Fidelis deus ait apłus
qui non patietur nos tentari supra id qd

potestis. Nō incōgrue sane scuto cōparat
grā diuine ptectionis: qd in supiori pte am-
plū z latū ē: vt caput humerosqz custodiat
in inferiori vō stricti⁹ vt min⁹ oneret maxi-
me qz gratiliores sint tibi nec tā facile vul-
nerent: sed nec adeo periculolum sit illis ī
pub⁹ vulnerari. Sic oīno militib⁹ suis xp̄s
ad inferiora tuenda. i. carnē magnā: vt ita
dixerim strictitatē atqz penuriā rez tpalū
donat: nec vult eos illaz multitudinē pre-
gruari: sed vt victū z vestitū habētes quē
admodū ait apłs bis pñti simus: in supio-
rib⁹ vō ampliorē latitudinē: z abundantiā
grē spūalis. Sic enī habes. Dumuz queri-
te regnū dei z iusticiā ei⁹: z oīa adiiciētur
vobis. De victu vtiqz z vestitu añ dixerat
nō debere sollicitos eē. Nam z hec ipa nō
bis pñt celestis benignissima pietate mi-
nistrat ob duplicē. scilicet: ne vel oīno crede-
rem⁹ in sensum si ista negaret: z sic despera-
rem⁹ vel illorū nimia sollicitudo spūalis ex-
ercitiū fieret detrimētū. Siue his enī: neqz
viuere neqz deo seruire est. Letez quanto
stricti⁹ tāto meli⁹. Itaqz scuto circūdabit
te veritas ei⁹: nō timebis a timore noctur-
no: a sagitta volante in die: a negocio per-
ambulante in tenebris: ab incurfū z demo-
nio meridiano. Ne sunt quattuor tētatio-
nes: quibus vndiqz circūdati necesse ha-
bem⁹ circūdari etiaz scuto dñi: vt sit nobis
a dextris z a sinistris ante z retro. Hoc enī
pmonitos vos eē volo: neminē sup terrā
absqz tētatione victurum: vt cui forte tolli-
tur aliqua alterā securus expectet: aut for-
te non securus: sed pavidus magis: z sic pe-
tat ab ea liberari: vt nunqz sibi in corpore
mortis hui⁹ libertatē pfectā seu requiem
audeat polliceri. Qua ī re pñderāda nob ē
tā benigna erga nos diuine dispēlatio pie-
tatis: vt quibusdā nos tentationib⁹ patiat
diutius occupari: ne forte piculofiores oc-
currāt: ab aliquib⁹ vō citius liberet vt pos-
simus in alijs qd nob vtiliores fore puidet
exerceri. Clerū pñderādū nob est: s; nō mō
q sint qttuor iste qd hic ponit. Credo enim
qz z h ordine qd h numerant ptra eos q cō-
uertuntur insurgunt: z velut pñcipes sunt
oīniū tētationū.

b iij

De vltima parte eiusdē versus. Nō timebis a timore nocturno. ⁊ sexto versu. Al sagitta volate i die a negotio pambulan te in tenebris: ab incurſu ⁊ demonio meri diano.

Sermo sextus.

lv

Olet i diuinis

scripturis aduersitas designa ri p noctē: ⁊ scimus q: aduer sus eos q: puerunt p̄mū esse certanē de molestijs corpis p̄uenit. Caro enim hacten⁹ indomita castigari ⁊ in serui tutē redigi nequaquā equanimitē patit: s; adhuc memor recentē perditē libertatis acius p̄cupiscit aduersus sp̄m: maximeq; in his penis in qb⁹ estis vos quotidie moriētes: imo vō morte affecti tota die: q: ⁊ si pra vires sunt ⁊ vltra naturam ⁊ p̄tra p̄sue tudinē vestram. Quid igit miz si turbant ista maxime eos q: necdū p̄sueuerūt necdū satis in p̄mptu hnt recurrere ad orōnē: ad meditationes scās refugere: vt sic releuet p̄odus diei ⁊ restus. Necellarū plane ē no bis inter ip̄a n̄e p̄uersiōis initia scūtū d̄hi vt non timeam⁹ a timore nocturno. Bene aut dicit nō timendū a timore nocturno: ⁊ nō dicit a nocte: q: nō ip̄a afflictio tētatio ē: s; magis timor ip̄suis. Nam ⁊ oēs laboramus cū tñ nō oēs inde tētemur: ⁊ q: tentat mltō magis a timore future pene q: p̄ntis dolore ledunt. Quia ergo timor ip̄e tenta tio ē: p̄grue dictū ē ei q: circūdat scuto dñi q: a tētatiōe hac nō timebit. Forte ipugna bit: forte tētabit: forte timebit noctē: s; nō ei timor iste nocebit. Adagis aut si nō fue rit d̄hiatus: tūc imaculat⁹ erit: ⁊ emūdabit sicut scriptū ē: q: territi purgabunt. Lami nus ē timor iste: sed vt examinet nō expurat veritas facit. Nocturnus plane ⁊ tenebro sus timor: sed facile hūc radi⁹ veritatis ex perat. Ingerit enī oculis cordis nūc qdē pctā q: fecim⁹: vt quēadmodū de se p̄p̄ba ait: Et nā nos in flagella pati sum⁹: annūciā tes iniquitatē nostrā ⁊ cogitatōes p̄ pctō no stro: nūc vō eterna supplicia q: meruimus: vt i cor̄ cōpatiōe q: euadim⁹ vniuersa q: pa timur delicias cōputem⁹: nunc quoq; cele stia p̄mia ad q: tēdim⁹: crebro videlicet me

morās: qm̄ nō sunt digne passiōes huius tp̄is ad futurā gloriā q: reuelabit i nobis: nūc etiā ea q: p nob p̄tulit p̄p̄s: vt crebro cō siderātes quāta sustinuit illa maiestas p i. utilib⁹ suis: erubescam⁹ nō sustinē v̄l pua p nob. S; forte p̄ualuit veritas p̄serti tam mltiplex: ⁊ vsq; q: circūdās nō repellere mō: sed etiā expellē penit⁹ h; timore. Mor recessit: vt fili⁹ lucis ⁊ diei honeste ābulās time sagittā. Leuis volat: leuis penetrat: s; dico tibi nō leue īfligit vuln⁹ cito īterficat. Alimur sagitta hec: vana glia ē. Nō ē vñ i pugnet hec pusillanimes ⁊ remissos q: fer uētiores eē vidēt: ip̄i sibi caueāt: ip̄i sibi pa ueāt i hac p̄te: nihilomin⁹ adhuc solliciti n̄ deserere scūtū ī expugnabile veritatis. Quid n. aliud tam dñi vanitati? Nec sane hūc opponēda sagitte secretū illa ⁊ quodā mō i timia veritatis exigim⁹: nam semetip̄s nō uerit aia: de se teneat vitatē. Difficile proz sus nī fallo: hō v̄bis laudatū hōiez i vita sua abducipoterit altum sapes: si sele int⁹ ad lucē veritatis sollicita p̄sideratiōe discutiat. Nōne. n. si p̄p̄iā cogitet p̄ditionē: dicitur⁹ ē sibi: qd sup̄bis terra ⁊ cinis? Nōne si p̄ p̄iā p̄sideret corruptionē: fateat necesse ē qm̄ nō ē i eo bonū? S; ⁊ si forte aliqd h̄e vidēt: nō inueniat puto qd r̄ndeat aplo di cēti: Quid hēs qd n̄ accepit. ⁊ alibi: Qui stat: videat ne cadat. Postremo si fideliter cōputet: facile illi erit aduertē q: nec cū de cē mltib⁹ venit ad se ⁊ oēs iusticias suas tā. q: p̄anū mēstruate reputari. Eadē q: veri tas: ⁊ eis nihilomin⁹ opponēda ē tētatiōib⁹ q: sequunt. Neq; n. vel sic d̄sistit hostis an tiq: s; ad calidiora forte p̄uertit argumē ta. Firmā p̄buit vtroq; latē turri: non est q: v̄l a sinistris pusillanimitate timoris vel a dextris eā humanis p̄cutē laudib⁹ i vtra q: iā molitiōe frustrat attēdet. S; si virib⁹ inqt deijcē nequico: forte decipe possū ali. cur ingenio p̄ditoris. Quis putas erit hic p̄ditor? Plane cupiditas radi⁹ iniquitatis: ambitio subtile malū secretū vir⁹ pestis oc culta: doli artifex: m̄ hypocrisis: liuoris pa res: vitioz origo: criminū semes: virtutūz erugo: tinea scitatis: excecatrix cordū: ex remedijs morbos creās: generās ex medi

cina langore. Cōtēpsit vanā gloriā ait qm̄
vana est: forte solidi? aliqd affectaret? forte
honorēs: forte diuitias: quātos h̄ negociū
pābulās ī tenebris trudi fecit ī tenebras ex
teriores: velle spoliās nuptiali etiā virtutū
exercitia fructū pietatis euacuās: quātos
h̄ pestis neqter supplātatos turpis q̄ deie
cit: vt ceteri q̄q̄ q̄s latuit occultus effosor
subitā expauesceret ad ruinā. Quid vō
hūc verne fouet aliud q̄mētis alienatio?
z obliuio veritatis? Aut qd nisi veritas p
dēdū hūc inuestigat p̄ditorē? z negociū ar
guit tenebrarū? Nimirū hec ē q̄ dicit: Quid
pdest hōi si mūdū vniuersū lucret? se aut
pdat z detrimētū suū faciat? Et itē potētes
ait potēter tormēta paciēf. Nec ē q̄ sedu
la suggestiōe reducit ī mētē q̄ sit ī ambitu
frivola p̄solatio? igne iudiciū: vsus breuis:
finis ignor? Huc vsq̄ tētatiōes dñi: q̄rtaz
inimic? non p̄sumpsit asferre. Illa enim de
ignorantia est: nec dubitabat sapiētissimū
qui sic moderabaf responsiones suas: vt ī
nullo vnq̄z posset p̄p̄rehēdere quod que
rebat. Prima siquidem tētatiōe esuriētī
suadebat de lapidib? panē faceres? Ille nec
posse nec nō posse r̄ridēs cibū aliū p̄tēdit
dicēs Nō ī solo pane viuit hō: s̄z ī oī v̄bo
qd̄ p̄cedit de ore dei. Secūda vō tētatiōe
p̄cipitiū suadebat: p̄mittēs q̄ nō lederef
si filius dei esset: z sic vidēs omnis ciuitas
laudaret eum z magnificaret: z non esse se
nec non esse respondit. Tertia de ambitio
ne fuit: qm̄ omnia regna mundi promisit: si
cadens adoraret eum. Tideline q̄ ambitio
nis via adoratio diaboli est: qua videlicet
ad honores z gloriā mundi peruenien
dum suis ille adoratoribus pollicef. Quar
ta vt dixi tētatiōe apud eum abstiniuit:
cuius nimirum tantā esset expertus prudē
tiam ī responsis. Quid autem aduersus
alios faciat? quos videt omnimodis dili
gere iustitias: z odisse iniquitatem? Quid
nisi vt iniquitatem palliet virtutis imagi
ne? Quos enī perfectos boni nouerit ama
tores: malū eis sub specie boni: nec medio
cris sed perfecti persuaderi conaf: vt cito
cōsentiat q̄ magnopere diligit bonū: z facile
qui currit incurrat. Hoc igit est demoniū

non modo diurnū sed etiā meridianū. An
non hoc timuit maria? quando ad nouā sa
lutationem expauit? An hoc non insinua
bat apls cum diceret? non enim ignoram?
cogitationes eius ipse enī angelis satha
ne transfigurat se in angelū lucis? An non
deniq̄ hoc ipsum metuebant discipuli? qm̄
videntes dñm sup mare ambulātem cla
mauerūt putantes fantasina esse? Et vide
q̄z bene cōgruit q̄ quarta vigilia fuisse di
citur? quando p̄tra tēntationem quartam
vigilasse discipuli p̄hibentur. Nec vero
in re manifestissima nostro arbitror opus
esse eloquio: q̄ videlicet sola sit veritas q̄
palliatam detegit falsitatē. Quattuor has
tēntationes etiā in generali statu ecclesie
haud difficile diligens cōsiderator inueni
et. Nonne enim timor nocturnus exerce
bat nouellam adhuc ecclesie plantationē
quando omnis qui occideret seruos dei
arbitrabatur obsequium se prestare deo?
Demum p̄secutione cessante z die reddi
ta turbauit eam graui? z afflixit sagitta vo
lans? quando exierunt aliqui de ecclesia in
flati spiritu carnis sue inanis et volatilis
glorie cupidi: et volentes facere sibi no
men: linguas suas magnificando diuersa
z puerila dogmata fabricarunt. Ad nunc q̄
dem pax a paganis? pax ab hereticis: sed
non est pax a falsis filiis. Multiplicasti gē
tem dñe iesu sed non magnificasti letitiam
qm̄ multi vocati pauci vero electi Omnes
christiani? z omnes fere que sua sunt que
runt: nō que iesu chasti. Ipsa quoq̄ eccle
siastice dignitatis officia in turpem questū
et tenebrarum officium ransiēre? nec in
his animarum salus sed luxur queritur:
diuitiarum. Propter hoc rōndentur? pro
pter hoc frequentant ecclesias: missas ce
lebrant psalmos decantant. Pro episcopa
tibus z archidiaconatib? impudenter ho
die decertaf: vt eccliaz reddat? in sup̄flui
tatis z vanitatis vsus dissipent. Superst iā
vt reuelef hō p̄ctifili? p̄ditionis demoniū
nō mō diurnū s̄z etiā meridianū: qd̄ nō so
luz trāssigurat in angelū lucis sed extollit
sup̄ omne qd̄ dicit de? aut qd̄ colit. Nimi
rū insidiat crudelius calcaneo misis eccle
b iij

a qua caput suū dolet esse cōtritu. Illic pla-
ne grauissim⁹ erit incurfus: s; ab hoc quo-
q; ecclesiā electorū veritas liberabit ppter
eos breuians dies: ⁊ demoniū meridianū
destruēs illustratiōe aduētus sui. Et hec q
dē dicta sunt de tētationib⁹ istis. Nā ⁊ i fer-
mone quodā sup cātica canticorū: memini
me sup his tractasse similiter cum meridia-
ni huius demonij mentio incidisset: ex oc-
casiōe. s. meridiani accubitus spōsi quem
ibi sponsa petierat indicari.

De versu septimo. Cadent a late-
re tuo. Sermo septimus.

lvi

N speuiumus

frēs nec deficimus in tribula-
tiōe pñti: q; in expectatione fi-
mus indefectibiliū gaudiorū.
Neq; enim vana nobis hec. expectatibus
aut dubia spes videt: innixa nimirū eterne
pmissiōibus veritatis. Deinde etiā ex per-
ceptiōe pñtū munerū firma ē expectatio
futuroz: ⁊ pñtis grē virt⁹ nimis credibilis
attestat: felicitatē pmisse glorie sine dubio
secuturā. Nepe dñs virtutū ipse ē rex glo-
rie: ⁊ in hymno quoq; eundē: Cloris voca-
mus patrē phēnis glorie patrē potētis grē
cui etiā in psalmo canim⁹: Quia misericor-
diā ⁊ veritatē diligit deus: gratiā ⁊ gloriā
dabit dñs. Ciriliter ergo sustineat in hoc
seculo pietas colluctationē: ⁊ psecutionem
quālibet equanimiter patiat. Quidni tol-
leret oīa que ad oīa valet: pmissionem ha-
bēs vite que nūc ē ⁊ future. Repugnet for-
titer impugnātis: q; ⁊ repugnantī ppugna-
tor aderit indefessus: ⁊ triūphanti non de-
erit largissimus remunerator. Scuto inqt
circūdabit te veritas eius. Neceffaria pla-
ne insupabilis ptectio veritatis: nec modo
interim in carne degēt sed ⁊ postmodū ex-
eunt: ⁊ nunc quidem ob periculosos con-
flictus tunc vō ob monstrosos occurfus
spirituum malignorum. Nepe ⁊ sanctissi-
maz illam gloriosi martini animam voluit
pars inimica nocere: ⁊ cruenta bestia sciēs
q; mō dicum iam tempus haberet toto p-
fecto infamia malitie ifatigabil nō ē verita-
ppe assisē ei quoq; i quo nihil hēbat. Im-

mo vō ad ipz etiā glie regē accedere impu-
dētissima temeritas pūpsit: sic ipse testat.
Venit. n. pnceps hui⁹ mudi: ⁊ in me nō hz
qcq; Felix aīa q; sic interim tētationū iacu-
la scuto reppulerit: veritatē vt nil prius ve-
nenatū: i se qualere passa oīno nō pfundat
cū loquet inimicis suis i portas: nihil in me
funeste repies. Felix quē sic circūdāt clipe-
us veritatis: vt itroitu q; ⁊ exitū ei⁹ custo-
diat: exitū vtiq; ab hac vita ⁊ itroitu in fu-
turā: quo videlicet nec moliat a tergo: nec
a facie mali qppia inimicus intētet. Siqui-
dem oīno opus erit illic custodē opus erit
duce fidelis: opus erit solatore magno pro-
pter horribiles illas visiōes: non minus q;
hic adiutore ⁊ ppugnare cōtra inuisibiles
tentatores. Glorificate itaq; dilectissimi ⁊
portate interim xpm in corpe vestro: on⁹
delectabile suane pondus sarcinā salutarē
⁊ si pmere aliqui forte videt etiā si interdū
latera tundit ⁊ flagellat recalcitrantē: etiā
si qñ in cbamo ⁊ freno maxillas cōstringit
⁊ cohercet oīno feliciter. Esto vt iumentū
q; saluatore portas: sed nō tñ penitus iumē-
tū. Nō inqt cū in honore eēt nō intellexit:
cōparatus ē iumētis inspiētib⁹: ⁊ simul fa-
ctus ē illis. Quid enim tātope vel plangit
ppheta vel arguit in hoīe similitudinē iu-
mētorū: pñtini q; alio quodā loco de se lo-
qui ⁊ dicere deo nō sine gratulatiōe videt
vt iumētū factus sum apud te: ⁊ ego semp
tecū. Puto imo non puto sed scio similitu-
dinē aliquā iumētorū homini cōmēdari: s;
plane nō eā que in nō intelligēdo ⁊ in inspi-
etiā: sed que in paciētie imitatiōe pñstat.
Neq; enim succēssentis similiter sed ne plā-
gētis qdē videt vox si dixiss;: Nō cū sub
dei onere eēt nō recalcitrant vt iumētū
factus ē apud deum. Quis non illi iumēto
plurimū inuideret: cuius in humili tergo
ad cōmēdationē ineffabilis sine mansuetu-
dinis dignatus ē sedere saluator: si cum il-
lius tam preciosi oneris gestatione intelli-
gentiam quoq; tā singularis habuisset ho-
noris. Ut iumentū igit esto minime tñ iu-
mentū: patienter quidē sustinēs onus: sed
honorem intelligens sapienter: ⁊ delecta-
biliter cogitans tā ipsius oneris qualitātē

quod propiaz utilitate. Magnus ille ignatus discipuli que dominus diligebat adiutor: mar-
tyr noster: cuius preciosis reliquijs nostra
est ditata paupertas: mariaz in pluribus quod
ad eam scribit epistolis christifera consalu-
tat. Egregius plane titulus dignitatis: et com-
mendatio honoris imensi. Nempe cui ser-
uire regnare est: gestare hunc non onerari
est: sed ornari. Eterum non ei de quo loqui-
bamur saluatoris a seculo veredum vlatenus
videbatur: ne forte sub illa tali sarcina de-
ficere posset in via. An votumendum ei aut
luporum incursum: aut raptorum occursum:
vel precipitium seu periculum aliquod: sub
tanto prelide metuendum. Felix qui sic tu-
lerit christum: ut a sancto sanctorum in san-
ctam civitatem mereatur induci. Non est
omnino quod timeat: ne vel in via quodlibet
offendiculum vel repulsum in ianua patia-
tur. Illi nempe iumento viam parabant fi-
deles populi: huic angeli sancti: quoniam
angelis suis mandavit de te: ut custodiant
te in omnibus vijs tuis: ne forte offendas
ad lapidem pedem tuum. Sed non sunt hec
preoccupanda modo series magis ipsa scri-
pture expositionis ordine sequenda est. La-
dent inquit a latere tuo mille: et decem mi-
lia a dextris tuis: ad te autem non appropin-
quabit. Illic enim versus hodie nobis tra-
ctandus est non ignoratis. In precedenti
sane capitulo: quod novissime tractabatur
dictum est si recolitis quemadmodum a
quattuor quibusdam maximis equidem gra-
vissimis tentationibus huius vite prote-
ctio liberaret veritatis: videlicet a timore
nocturno. a sagitta volante in die: a negotio
perambulante in tenebris: ab incursum et de-
monio meridiano. Quod ergo sequitur La-
dent a latere tuo mille: etiam future magis
vite arbitror assignandum. Unde et in prin-
cipio sermonis huius meministis adhuc ni-
fallor: quod sententie meminimus aposto-
lice: quia videlicet valere ad omnia pietate
vite quoque eius que nunc est: et future pro-
missionem habere commendat. Audite er-
go et audite in letitia cordis vestri: quod ad
future vite promissionem: et vestram expe-
ctationem pertinere videtur. Ubi enim est

thesaurus vester: sit et cor vestrum. Et qui-
dem studiose audistis presentia non sum-
immemor: sed studiosius decet audire fu-
tura. Illas et pseudo propheta balaam dico
recolite qui historias nostis: et ipse inquam
iniquus iustorum optabat mortem: et nonis-
sima sua horum similia fieri precabatur. Ta-
tus est pietatis fructus: tanta iustitie mer-
ces: ut ne ab ipsis quidem non desiderari
queat impijs et iniustis. Adinus tamen de-
lectat canticum syon salices babilonis. Sus-
pendenda prominde organa apud eos: lame-
tandum magis super flumina babilonis:
si forte persuaderi eis possit ut plangent.
Illic plane mihi cantandum est: ubi non de-
erunt qui tota alacritate spiritus saltet ad
vocem psalterij ad canticum syon: et vehe-
mentia quadam sacri desiderij ad eam ge-
stiant preuolare dicentes: Quis dabit mi-
hi pennas sicut columbe: et volabo et requi-
escam? Quid enim aliud exultare: quod et se-
ipso saltare est? Adinus sapit his qui medio
periclitantur in mari: iactant undis: agun-
tur fluctibus: quamlibet favorabile sit: quod
de remoti et prope iam desperati tranquilli-
tate seu amenitate littoris nunciatur. Sed
nec ad eiusmodi pertinet animarum quod ho-
die nobis propositum est: neque enim talis
quippiam adhuc meretur audire. Ludent a
latere tuo mille: et decem milia a dextris tuis
Ademento cui facta sit hec promissio: nem-
pe ei qui habitat in adiutorio altissimi: in
protectione dei celi comoratur. Audiat igitur
is qui salutis portum cogitatione iam et
aviditate propinquat: qui preiactata velut
quadam anchora spei sue terre illi deside-
rabili inconuulsibiliter inhesisse videtur:
cunctis diebus quibus nunc militat expe-
ctans donec veniat immutatio sua. Preci-
pua sane et certissima propinquo portus
huius: hec ipsa in qua positi estis exitus pre-
paratio est: vocationis videlicet iustifica-
tionisque diuine. In his nempe duobus fi-
delis quedam est constituta connexio ve-
lut cuiusdam eternitatis ad eternitatem:
idem magnificationis ad predestinationem: quoniam
eodem sic predestinatio nullo precepta principio:
sic et magnificatio nihilominus nullo vnquam

sine claudēda. Ne vō eā quā dixim⁹ q̄si ge-
mine huius eternitatis mediam connerio-
nem esse putes nostre adinventionis: apo-
stolum audi si non tibi eandem manifesti⁹
ipse commendat. Quos presciuit ⁊ prede-
stinavit conformes fieri imaginis filij sui:
Quomodo putas: aut quo ordine magni-
ficabitur? Siquidem que a deo sunt ordi-
nata sunt. Nam a predestinatione ad ma-
gnificationem: saltu quodaz peruenies re-
pentino? Promde tibi medium pontem:
aut magis ingredi iā parat⁹. Quos
predestinavit inquit: hos ⁊ vocavit. Quos
autem vocavit: illos ⁊ iustificavit. Et q̄s
iustificavit: illos ⁊ magnificavit. Nec via
equidem bona videtur nonnullis homini-
bus: sed ⁊ bona est: nihil super eius sine ti-
mendū. Nō tibi sint vie huius suspecta
novissima: perge securus: tanto vividi⁹ q̄n-
to certius ea iam propinquare videntur.
Nempe tenes media: quomodo non no-
uissima propinquarunt? Agite inquit pe-
nitentiam: appropinquabit enim regnum
celorum. Sed regnum inquit celoz vim
patitur: ⁊ violēti rapiunt illud. Nullus mi-
hi ad hoc nisi per medios hostium cuneos
patet accessus: in itinere medio sunt gigan-
tes: in aere volitant: obsident transitum
observant transeuntes. Attamen fiducia-
liter age me timeas. Magni sūt: multi sūt:
sed cadent a latere tuo mille: ⁊ decem mi-
lia a dextris tuis. Cadent vndiq: nunq̄s ti-
bi deinceps nocituri in perpetuū. Parum
est: non appropinquaturi. Et quidem videbit
peccator: ⁊ irascetur: sed a latere veniet: q̄
videlicet preueniat te misericordia dei tui:
eadem quoq: nihilomin⁹ misericordia etiā
subsequetur: ⁊ introitum videlicet tuum:
quem supra meminimus: ⁊ exitum tuū cu-
stodiens. Alioquin quid in illo tam terribi-
li spiritualium nequitiarū occursu huma-
ni posset consistere: sensus: quod non into-
lerabili concuteretur honore? Quid puta-
tis fratres: si vñ vñ alicui e tam multis p̄n-
cipibus tenebrarū in medium nostri irrue-
re: ⁊ in tota feritate sua ac tenebrosi enor-
mitate corporis apparere liceret: quis illū
posset vel corporis sensus sustinere vel cor-

dis? Deniq: ante hos paucos dies ipsi sci-
tis vñū quendam ex vobis ⁊ prius dormie-
tem: ⁊ postea excitatū tam grauit̄ fātaſia
nocturna turbare permissa ē: vt vix in die
illa rationis compos vix potuerit esse secu-
rus. Etiam vos omnes pariter expauiſtis:
cum territus ille terribilē nimis exclamaſ-
set in vocem. Erubescendum sane q̄ vsq:
adeo fides in vobis vel dormientibus vi-
sa fuerit obdormisse: sed ad nostraz sine du-
bio factum est admonitionem: vt tota solli-
citudine meminerim⁹: aduersum quos no-
bis sit colluctatio: nequando. s. aut ignari
hostilis inuidie: aut protectioni diuine in-
ueniamur ingrati. Ex hoc vehemētissimo
siquidem proprii cruciatu liuoris in tantū
prorupit malitia inueterata furorē: his pre-
sertim diebus sanctis acius seſe indicans
vestra deuotione torqueri. Eodem sane ta-
bescentis infante zelo: sed licentia amplio-
ri exeuntibus sanctis adest: non nisi a late-
re tamen. Neq: enim vel occurrere iā a
facie: quasi vim faciat: vel a tergo reperere:
tanq̄s vt decipiat permittitur. Sed nec iu-
sta iter quidem de cetero scandaluz ponet
tibi: ad te enim non appropinquabit. Nō
modo non attinget vt feriat: sed nec acce-
det vt terreat. Vnto enim id verebārie ne
forsitan grauis ad illas tam inſtruoſas ef-
figies: ⁊ larualium tantam multitudinem
facierum horro: inuaderet: sed egregius ti-
bi paraclitus ⁊ efficacissimus aderit conſo-
lator: ipse nimirum de quo legisti. Eorū il-
lo procident ethyopes: ⁊ inimici eius terrā
lingent. Plane ad nihilum deducetur in
conſpectu eius malignus: ſictimentes se
glorificabit. Preſente te domine iēſu quā-
tumlibet irruant hostes: immo non irruāt:
sed ruant. Conſuant vndiq: sed vt fluant
⁊ pereant a conſpectu dei: quemadmodū
fluit cera a facie ignis. Quid enim metuā
deficiētes? Quid tremētes pauēā? Quid
verear cadētes? Et si ambulauerō i medio
vmbre mortis nō tēbo mala: dūmō tu mecū
ſis dñe de "me" Siq̄dē p̄n⁹ aspirabit dīcs
⁊ iclinabit vmbre: cadēt hīc inde p̄ncipes
tenebrarū. q̄s enī nunc q̄s dū inſ malignas
coz occultaſq: ſuggeſtiones p̄ fidē adhuc in

p specie ambulamus fides tamē victoriosa triumphat: quō non facilius ipsa iam tunc propalate cognitio euidentis veritatis cum suis illis tenebrosis ferrugineisq; imaginib' exsufflabit. Nec cauleris forte de nuero vel ipsam saltem multitudinem verearis. Admemento sane qd ad vnum saluatoris imperium ab obsessio iam et diu possessio vnius hominis corpore demonum legio tota discessit: ne ipsos quidem aula est nisi ab eo iussa contingere potcos. Quanto magis ipso duce quotquot fuerint vndiq; cadent: cum ingenti admiratione et confusione dicentes que est ista que ascendit sicut auro-ra consurgens: pulchra vt luna electa vt sol terribilis vt castrorum acies ordinata. In-trepidus itaq; et omnino impavidus magis aut gratulabundus et laudans oculis tuis considerabis: nec sane iam vel impugnatio nem sustinebis vel furorem pauebis: magis retributionem peccatorum videbis. Et quidez videntur sufficere hodie posse que dicta sunt: sed adhuc aliquos vestrum non nulla arbitro: expectatione suspendi. Ad- uet eniz studiosiores quosq; in fallos: quid nam sibi velit qd a dextris decem milia: a sinistris vō mille perhibet eē casuros. Illam latus sane quod simpliciter dicitur nō nisi sinistrum hoc locollicere accipi puto: prefer- tim qd dextrum in continenti proprio defi- gnetur ex nomine: et non sine certi ratione mysterij a sinistris multos: sed multo plures a dextris casuros predixisse videtur. Illi forte quis tam hebes fuerit et insulsus: vt i eo qd dicitur mille et decē milia certam ex- pūm putet numeri taxationem et non ma- gis superabundantez comparationē. Illos enim non sic diuinas scripturas accipimus sed neq; ecclesia dei. Adet ergo a sinistris quidem mille a dextris autez decem milia qd videlicet abundantiori malignitate et ve- lut copiosiore manu dextris insistere parti- bus dextrum latus appetere consueuissent. Quod quidem si magnū illud ecclesie cor- pus considerare libet et facile satis aduer- ti-mus: longe acius impugnari spirituales ipsius ecclesie qz carnales: que nimirū duo

eius latera dextrum sinistrumq; puto non inconuenienter accipimus. Eligit ergo hoc sane superba semper et inuidiosa mancia p- fectiores quosq; vehemēt' pullatis: iuxta illud eia eius electa. Et item. Ablo: bebit fluium et non mirabitur: habet autem fi- duciam qd et iordanis influat in os ei'. Eligit inq; sed non sine certa diuina dispensatioe consiliij: qui quidem nec imperfectiores su- pra id quod possunt ferre tentari patit fa- ciens cum tentatione prouentum et perfe- ctioribus non modo gloriosiores sed et nu- merosiores parat ex hoste triumphos. To- ta ergo pariter electorum ecclesia corona- bitur: qd vtraq; parte sui legitime certaue- rit: vtroq; nimirum eorum tam potenter interim ventians inimicos vt paulo post manifestius cadere videatur alatere eius mille et decem milia a dextris ipsius. Sic ni- mirum olim iam quidem dauid profectio- re virtute probata nec dum vō propalata i hierusalem reprobatione saulis cane-bat in choro dicens. Percussit saul mille et dauid decem milia. Sin autē ad singulos magis placet hoc referri: non vobis deest nec in hac parte quidem spiritualis intelligentie via: dum modo propriam super hoc experi- entiam consulatis. Longe siquidē amplio- ri sollicitudine et calliditate multiplici pars aduersa vulnerare in nobis dexteram sata- git qz sinistram: nec tam corporis profecto qz cordis laborat auferre substantiā. Ultra- qz nimirum prosperitatem humano gene- ri inuidere noscuntur: vtraq; eos felicitate fraudare contendunt et celesti videlicet et terrena: sed longe amplius rose celesti qz pinguedine terre. An vō incongrue hec di- xerimus duo latera quibus nimirum du- plicem hominis substantiam constat inuiti vos iudicate. Illam qd spiritualia quidem attribuimus bona dextere: sinistre vō car- nalia minime prolixius vereor arguendum preteritum a vobis: quibus semper studij est nec dexteram aliqui sinistraz: nec sinistram dextera reputare. Nec vō aliter vera qdē sapientia probat: qd vt in sinistra diuitie et glorie: in dextera autem sit longiturnitas

vite. Nam et hoc sane nullatenus expedit
 ignorari: qua nam parte nobis vehemēti⁹
 instet pernicax hostiū multitudo. Illi nepe
 studiosius repugnandū vbi grauior viget
 necessitas: vbi totum belli iminet pondus
 vbi colluctationis ratio vniuersa consistit:
 vnde nobis tota parat aut victis ignomi-
 niosa captiuitas: aut vincentibus gloria tri-
 umphalis. Deniq; propter hoc nunq; ad
 insipientiam vobis tundendum libere ad-
 uersario videmini latus exposuisse sinistrū
 vt dextrum perinde tota sollicitudine con-
 seruetis. Nec nimirum cōmendata a xp̄o
 et a christianis omnibus imitanda serpen-
 tis prudentia est: vt caput solum toto si ne-
 cesse fuerit corpore exposito tueatur. Nec
 vera philosophia: hoc consilium sapientis
 vt omni custodia seruetur cor: quia ex ipso
 vita procedit. Nec deniq; gratia et miseri-
 cordia dei in seruos eius: et respectu in ele-
 ctos illius: vt eorum interim sinistram qui-
 dem velut dissimulans dextere semper stu-
 diosius protector assistat. Hinc est qd de se
 ipso propheta testatur. Prouidebam dñm
 in conspectu meo semper: quoniam a dex-
 tris est mihi ne cōmouear. Nunquid et il-
 lius manum dexteram et solam eum putas
 dexteram tenuisse: cuius totam in faculta-
 tem pariter et in carnem licere passus quic-
 quid libere visum est inimico: verum tamē
 animam inquit eius serua. Utinam mihi
 semper a dextris sis iesu bone: vt semper te
 neas manum dexteram meam. Scio enim
 et certus sum: quoniā nulla nocebit aduer-
 sitas si nulla dominet iniquitas. Tundeat-
 ur interim et tundatur sinistrū: latus pul-
 setur iniurijs: vellicetur obproprijis: libens
 illud expono dum a te custodiar: dum mō
 sis ipse protectio super manum dexteram
 meam. Forte enim horum qui a sinistris ca-
 suri sunt homines magis sunt intelligendi
 q̄ demones. Hi nimirum nobis nō nisi ob
 temporalia quelibet aduersantur transito-
 ria bona: que quidem aut nos habere in-
 uidiosa malignitate suspirent: aut cupidi-
 tate iniusta sese potius doleant non habere.
 Forte enim mundibius conantur aufer-

re substantiam: forte fauorem hominum:
 forte ipsam corporum vitam. Usq; ad hec
 humana seuire persecutio potest: anime enī
 non habent quid faciant. Nam demones
 quidem superna nobis et eterna potius in-
 uidere noscuntur: non tamen vt sibi cedat
 quod irreparabiliter amiserūt. Indignatur
 et luore tabeskit obstinata malignitas hu-
 manam obtinere fragilitatem: quod reti-
 nere ipsa non meruit. Sed et si quando for-
 te temporalia cui vis damna aut inferre co-
 nantur aut gratulantur inferri: hec est eo-
 rum tota molitio vt iactura exterior: vel ei-
 dem ipsi vel alteri occasio sit interne: sicut
 eregione homines quotiens ea suadere no-
 bis aut quolibet modo efficere curāt vnde
 dextera nostra ledatur: non hoc quide p̄n-
 cipaliter agere sed temporale aliquod cui
 vis prouenturum vel sibi scilicet vel nobis
 vel alteri forte cuipiam: aut detrimentum
 aut emolumentum exinde seu captare seu
 pulsare velle videtur: nisi forte eatenus q̄s
 in demonem transiuit ex homine vt optare
 villo modo possit quālibet sibi inimicissimū
 hominez eterna dānatione mulctari. Quid
 nos miseri dormitam⁹ a spūali studio: quos
 tam multipliciter insectatur nequitia spiri-
 tualis. Et pudor est dicere: et filere phibet
 vis dolens. Quantos enim inuenire ē fra-
 tres ex his quoq; qui in religionis habitu
 et proposito degunt perfectionis: quos ter-
 ribilis illa prophete sententia comprehen-
 disse videtur. si oblitus fuero tui: hierusalē
 obliuioni detur dextera mea. Nempe fini-
 stri custodie lateris tota sollicitudine incu-
 bantes callent ad modum: sed sapientia hu-
 ius seculi cui abrenunciassē debuerant: ea
 quoq; nihilominus quā reuelat caro et san-
 guis quibus iuxta apostolum noluisse ac-
 quiescere videbantur. Deniq; videas eos
 tam auide lucra captare presentia: tam secu-
 lariter transitorijs utilitatibus aggaudere
 ad terrenarum damna vel munera faculta-
 tum tam pusillanimitē conturbari tā car-
 naliter super his decertare: discurrere tam
 ipudēter tā irriligiose secularib⁹ sese impli-
 care negotijs: ac si eēt eorūz tota portio hec

uniuersa substantia. Attentius sane agrico-
la pauperem excolit fundum: sed cui forte
nulla aphor sit preciosiorne possessio. Huc
cellam panis in sinu suo medicus abscondit
q̄ in facellis eius solū hoc metalli gen^o eru-
gmet. Tu qd ita extreme huic paupertati
z quidem ppriū male pdigus laboris inci-
bis? Est z altera tibi possessio forte remota.
Erras. Nil tam prope nos: q̄ qd itra nos
est. At forte non q̄ longius positā sed inuti-
lem esse causaris. Si hic tibi querendā ma-
gis sufficientiā putes: falleris. Ibi magis
inuenies: imo non inuenies nisi ibi. An vō
existimas q̄ vel operam tuā non existat? vl-
minus respondeat opanti. Aut certe in tu-
to credis esse locatā: nec vlla deinceps soli-
tudine custodis egere? Quodlibet ho-
rum sapias: scito q̄ descipias vehementer
Ibi eni q̄ maxime que seminauerit homo
hec z metet. S; qui parce seminat: parce z
metet: qui vō in benedictionib⁹ seminaue-
rit de benedictionib⁹ metet: vt faciat vni-
tricesimū: vnum quadragesimū: vni cen-
tesimū. Habes aut thesaurū istū in vasis
fictilibus: si tū adhuc habes. Puto eni iā
amissisti: puto iam sublatus est: puto iam co-
mederunt alieni robur tuū z ignorasti: nec
potes thesauro tuo cor apponere: quippe
qui thesaurū tuum non habes. Alioqn q̄so
te si tam sollicitus es si nec minima spernis
si tam prudēter seruas paleas tuas: etiā or-
reum tuum custodire memento. Immo vō
non exponas thesaurū tuū: qui sic incubas
sterquilinio tuo. Forte enim illud tibi inui-
dent mille: sed istud obsident decem milia:
nec minus superabundantes neq̄ia z cru-
delitate q̄ numero. Verte illuc oculos fi-
des: forte enim iam irruerunt aditus: for-
te iam libere diripiunt oīa forte iam spolia
ipsa distribuūt. Quid sinistro lateri tā ma-
le studiosus obseruator inheres? Nisi q̄ iā
tibi non in latere esse sed in facie sinistra vi-
dentur? hic prouideas in conspectu tuo
semp: z qui tangit hic nō latus tetigisse pu-
tetur sed pupillam oculi tui. Etey iā nūc
tibi prouide q̄s es dexteri negligens sini-
stri lateris cultor: ne cū edis locuz accipias
in sinistra q̄ elegisti. Aspez verbū fratres

non īmerito expanistis. Et cauere non mi-
nus necesse est q̄ paucere. Et qdem dñs me
us ielus post cetera inestimabilis sue erga
me beneficia pietatis: etiā dextrum sibi p-
pter me passus ē latus fodi: q̄ videlicet nō
nisi de dextera mibi ppinare vellet nō nisi
in dextera locuz parare refugij. Utinā ego
talis merear esse columba que in foramine
petre habitat: z in foramine lateris dextre.
Considera tū hoc qdem vulnus cum peni-
tus non sensisse: neq̄ enim illud excipe vo-
luit nisi iam soporat⁹ in morte: vt moneret
te q̄dū viuīs in huius semp lateris vigi-
lare custodia: sed z mortuā censeri animaz
meam oportere: que qdem p̄uiciosa insen-
sibilitate dissimulet in dextera sibi vulnus
infligi. Aliterito qdem in sinistro latere po-
situm dicis esse cor hominis: qd affectio ei⁹
prona sit semp: z procliuīs in terram. Nec
sane ignorabat hoc qui miserabiliter inge-
miscens adhesit pavimento ait anima mea
viuifica me fm verbum tuum. Sed ne his
quidem in hoc vos pondere pditionis hu-
mane z grauedine cordis remanere vole-
bat: qui sic admonēs loquebatur. Leuem⁹
corda nostra cum manibus ad deum. Pla-
ne id suadebat vt a sinistro latere erigeren-
tur ad dextrum. Secularis militia fratres
i sinistro tū latere clipeum portat. Nō imi-
temur si inter eos nolum⁹ deputari: quos
huic seculo constat militare non xpo. Ne-
mo inquit militans deo ip̄icat se negotijs
secularibus: hoc est scutum applicat non tā
dextere q̄ sinistre. Attamē fratres vtrūq̄
nobis latus tegēdū est si meministis. Scu-
to inqt circundabit te veritas eius. Et apo-
stolus ipse per arma inqt iusticie a dextris
z a sinistris. Etey ipsaz audi iusticiam: for-
te enim non eadem vtrūq̄ lateri forma pre-
scribitur. Nempe huic quidem mandatur
non vosmetipsos defendentes carissimi: s;
date locuz ire: inde vō precipitur: nolite lo-
cum dare diabolo. Et itez: Resistite diabo-
lo: z fugiet a vobis. Audi adhuc quomodo
tegas latus vtrūq̄: prouidentes bona ait
idem apostolus: non tū coram deo sed etiā
coram hominibus. Nec est enim voluntas
dei: vt benefacientes non modo tabescere

malignorum demonum inuidiam: verum etiam obmutescere faciat imprudentium hominum ignorantiam. Nunquid tamen in eternum nobis erit hec protectio necessaria? aut semper ab utroque latere hostile agmine instabit? Erit quoniam non modo non instabit: sed nec stabunt quidem. Cadent a latere tuo mille et decem millia a dextris tuis. Siquidem nec humana malitia iam tunc habebit quid faciat: nec demonum milia plus verebimur quam totidem vermium agmina vel muscarum. Laudaliter denique intuebimur eos quam filii israel transiisse iam mari rubro undique sui egyptios mortuos sed et rotas currum in profundum ire cernebant: ut et nos scilicet longe tamen securius et delectabilius cantemus dominum: quoniam gloriose honorificatus sit equum pariter et ascensorem eius deiciens in abyssum.

De octavo versu: Verumtamen oculis tuis considerabis. Sermo octauus.

lvij

Renuus quidem

vobis aliquando dilectissimi loqueremur: si crebrius id licere quod et vos credimus non nunquam advertere potuisse. Ceterum quoties ipsa diei preoccupante malicia pluribus forte diebus molestissimum sustinuumus a vestra consolatione et exhortatione silentium: neminem reor oportere mirari tempus ipsius redimere cupientibus nobis sermo rario: interdum protractior videatur. Hoc sane nobis actum sit breui proemio: ut hesterni pariter hodiernique sermonis illius quidem prolixitas: huius vero breuitas excusata apud vos habeatur. Clereo: siquidem minus gratam forte nonnullis vel illius fuisse vel istam fore aut magis utraque quam alteram. Scuto inquit circumdabit te veritas eius non timoribus a timore nocturno: a sagitta volante in die a negotio perambulante in tenebris: ab incurso et demonio meridiano. Cadent a latere tuo mille: et decem millia a dextris tuis: ad te autem non appropinquabit. Diximus in precedentibus sermonibus quod dignata est veritas ipsa largiri: quemadmodum scilicet fidelem animam interim quidem a tenta-

tionibus: postmodum vero a difficultatibus tueatur. Que tamen utraque breuius quidem in alio psalmo idem iste propheta comedat. In te inquit eripiar a tentatione et in deo meo transgrediar murum: quoniam ipso nimirum duce nec hic gradiens offendiculum: nec egrediens hinc obstaculum pateretur. In altero ergo crebra ereptio: in altero plena iam et secunda liberatio designatur. Nam in hoc sane tertio quod adiungit: verumtamen oculis tuis considerabis: etiam felicitatis non modice promissionem arbitror contineri. Cadent inquit a latere tuo mille: et decem millia a dextris tuis: ad te autem non appropinquabit. Verumtamen oculis tuis considerabis. Ita oro domine ita fiat. Cadant illi et non cadam ego: paueant illi et non paueam ego: confundant illi et non confundar ego. Evidentius siquidem paucis hoc loco verbis et anime mihi immortalitas commendatur et ipsius quoque fides astringitur corporee resurrectionis. Nempe ruentibus illis futurus sum ipse qui videam: et ne isti quoque quibus eorum nouissimam intuear retributionem defuturi oculi. Neque enim simpliciter oculis: sed oculis aut tuis considerabis: istis utique qui nunc languent pre inopia: et deficiunt dum speras in deum tuum. Et vere fratres deficiunt dum speramus. Quod enim videt quis: quid sperat? Spes inquit que videtur non est spes. Ipsi ergo iam tunc considerabis oculis quos modo quidem nec levare audeas ad celum: ipsis plane qui toties interim fluunt lacrymis ac crebris compunctionibus atteruntur. Neque enim novos tibi instaurandos putes: sed tuos utique restaurandos. Quid tamen de oculo dixerim: et si minutissima: eminentissima tamen excellentissimaque humani corporis portione? Reposita est in sinu nostro beata spes ex promissione utique veritatis: ne capillum quidem de capite perituum. Forte tamen idcirco signanter visio promittitur oculorum: quod hec quidem summum in terim anime desiderium videatur ut videat bona. Eredo inquit videre bona domini in terra viventium. Supremas nimirum corporis sui fenestras superne aperiri deside-

rat veritati per speciem ambulare gestiens
q̄ per fidem. Sane fides ex auditu : nō ex
visu. Deniq; substantia est sperandū re-
rum: argumentū nō apparentiū. Et in fide
q̄ sicut et in spe deficit oculus: auris p̄ficit
sola. Dñs deus apernit nubi aurē ait pro-
pheta: sed q̄q; etiāz oculū reuelabit. Er̄it
q̄ritiam non dicet. Audi filia et inclina aurē
tuā: sed leua potius oculos tuos et contem-
plare. Quid? Plane iocunditatē et exulta-
tionē: quam thesaurizat sup te deus tuus.
Quid? Plane nō ea modo q̄ interim qdē
et̄i nō videre adhuc: audire tñ et credere
potes. Ueriet̄ q̄ sicut non vidit oculus
sic nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascen-
dit: que preparauit deus diligentibus se.
Nimirū tanta capiet oculus resurrectionis
quanta nec auditus nec animus ipse nunc
capiat. Ob hanc deniq; tam uehementem
aīe concupiscentiāz videndi. f. quod audit
et credit: alū euidentissimū future p̄conē
resurrectionis ipsoz p̄p̄iam mētionē se-
cisse arbitror: oculoꝝ. Rursum ait circūda-
bor pelle mea: et in carne mea videbo deū
saluatōrē meū: quē uisurus sum ego ipse et
non alius: et oculi mei consp̄cturi sunt. Et
adiexit: Reposita est hec spes mea in sinu
meo. Forte tñ cōsiderandū attētius quod
ait oculi mei: sicut et in psalmo Oculis inq̄
tuis considerabis. Nunquid enī mei esse
oculi nūc vidēt? Plane nō mei. Nōnūq;̄
sane uisi sunt fuisse mei: q̄ ipsi quoq; ad eā
pertinere noscantur quā male seruaturus
accepi paterne substantie portione. Nēpe
velociter profligata est: vniuersam citius
dissipauit. Occupauit mēbra omnia lex p̄cti
libere intrabat mors per fenestras meas:
cuius nimirum factus eram seruus etiam
ego ipse. Miser equidē seruus: nō sane ho-
mini seruus: sed imundo pecori et cenoso.
Neq; enim mercēnaria saltē cōditione fa-
mulabar: sed plane serui. Nisi forte mer-
cedem quis dari putet: cui etiam cibus ne-
gatur: et cibus ipsa quoq; esurie perniciō-
fior. Eupienti siq; p̄corū siliquas nemo
dabat: ut porcis uiuērē nec conuiuērē por-
cis. Deinde nūquid me? tunc oculus erat?
quando depredabatur aīam meam? Quia

quidem necessitate demū coactus sum be-
neficium refutare in manu dominatoris:
ut quod omnino non poteram: ipse sibi il-
lud ab hostili tyrannide vendicaret. Con-
siderate attētius dilectissimi et animadu-
tite: in qua nā euaseritis potestate p̄barao-
nis intolerabile iugum: ut iam membra ve-
stra non sint arma iniquitatis peccato: nec
regnet ultra in mortalibus corporibus ve-
stris. Nō est hoc operis vestri fratres? De-
xtera domini facit virtutem: solus hoc po-
test: qui nihil omnino non potest. Ne dire-
ritis. Adhuc nostra excelsa: sed tam salu-
briter q̄ veraciter confitemini: quia domi-
nus facit hec omnia. Deniq; nemo sibi du-
bitet omnimodis esse cauendum: ne forte
dum adhuc dies mali sunt: et nulla vsq;̄
securitas homini: suam hanc possessionem
de manu tam p̄ij tāq; p̄uidenti tutoris in pe-
riculosam perniciosāq; interim libertatez
recipere velle p̄sumat. Qd enim emula-
tur pater pro te emulatur: nec inuidētie s;̄
p̄uidentie est: q̄ sibi totam iubet manere
substantiam ne pereat tibi. Deniq; vbi ad
magnam illam sanctamq; ciuitatem perue-
neris: cuius fines posuit pacem: vbi nul-
lus iam hostiū timeatur incurfus: nec mo-
do reddet te tibi: s;̄ dabit insuper et seipm.
Interim sane a voluntatibus tuis auerte-
re: et deo dicata membra nulla tibi temeri-
tate vsurpes: sciens q̄ pietati sanctificata
non absq; graui sacrilegio in v̄sus vanita-
tis: curiositatis: voluptatis: aut eiusmodi
secularis operis assumantur. Nescitis ait
Apostolus q̄ corpora vestra templū sunt
spiritus sancti: quem habetis a deo: et non
estis vestri. Et item: Corpus inquit nō for-
nicationi. Sed cui? Nunquid tibi? Plane
sit tibi liberuz: sed si eripere illud: aut ere-
ptum saltem deinceps a fornicationis im-
petu vindicare p̄p̄ijs virib;̄ potes. Qd
si forte non potes: imo quia vere non po-
tes: sit corpus non fornicationi: sed domi-
no: seruatq; interim sanctificatiōi: ne cor-
ruptioni denuo peius seruire contingat.
Humanuz dico ait Apostolus propter in-
firmitatez carnis vestre. Sicut exhibuistis
mēbra vestra seruire iniquitati ad iniquitatē:

In xl. super psal. Qui habitat

ita nūc exhibete membra vestra seruire in
stutie in sanctificationē. Ceterum id quidem
propter infirmitatē: vt ipse quoq; premisit
Ceterū vbi resurrexerit in virtute: qd fue
rit seminatū in infirmitate: nulla iam erit
necessitas seruiendi: vbi et securitas libera
fuerit et secunda libertas. Quidni multo ma
gis reddat eum sibi? Quidni potius liber
tate donet fidelem seruū magn? ille pater
familias: quandoquidē et super omnia bo
na sua constituet eum? Jam tunc ergo ocu
lis tuis p̄siderabis: si tamen fideliter agno
ueris interim eius esse: non tuos. Nam et
preter eam quam diximus voti vtiq; tā ne
cessarij rationē: quo nimirū membra ipsa
que tibi a peccati tyrāide vēdicare oīno
non posses: proprijs abrenūciāns volunta
tibus diuino cultui mancipasti: nunqd vel
modo tua eē vident: in quib? adhuc p̄tra
ria lex: et si nō regnat habitat tamē: in qui
bus pena peccati secūdis equidem hostis
tuus nō mō manet: s; et p̄ualet et libere do
minatur? Tunc tuū dixeris corpus: quod
mortuū est propter peccatū: aut anime esse
quod animā aggrauare non cessat? Plane
siqd suū illud dicere cupit: nō aliud conue
nienter dixisse videbit q̄s onus suū: q̄s car
cerem suū. Alioquin quonam modo tuos
dixeris oculos? quos sane interim vis nō
vis totiens somn? occupat: sumus turbat:
exiguus puluis sauciat: noxiū humor ob
nubilat: dolor acerbus excruciat: vel ipsa
demū nouissima mors excecatur? At tunc
plane tui erunt: quādo omnia ista nō erūt:
vt vere iam tuis oculis cōsiderare sit: qui
bus nimirū pro libitu deinceps vtaris ad
omnia tam libere q̄s secure. Neq; enī auer
tendi de cetero erunt oculi: ne videant va
nitatem: q̄ purissimā videant veritatem:
multo minus intrabit mors per fenestras:
q̄ ipsa quoq; inimica nouissima destruat.
An vō times eos e tanta plenitudine lumi
nis: vbi singuli iusti tanq; singuli soles ful
geant: aliqñ fore caligaturos? Timendum
id plane: si nō ipsos quoq; oculos sicut ce
tera humani corporis membra resurrectio
glorificaret. Et retributionē peccatorū vi
debis. Hoc plane eis graue tormētū: et ma

gnus quidam maloz cumulus erit. Forte
enī quodcūq; solatium videret: eoz quos
tam malitiose impugnaverūt in tormentis
suis: vel conscientia latere: vlt ipsos saltem
declinare posse conspectus. Ceterū et si il
lis ex hac nostra consideratione imensum
qddā miserie pōdus accidit: nob q̄ necessi
tas erit: q̄ vtilitas: q̄ voluptas? Quid enī
modo tam irreligiosum: imo quid tā inhu
manū et execrabile videretur: q̄ cruore qn
tumlibet inimicorū: quantūlibet iniquozū
pascere velle oculos: et oblectare aspectus
supplicijs miseroz? At si sicut videbit pec
cator et irascetur dentibus suis fremet et ta
bescet: prius enī benedicti vocabunt in re
gnū q̄s maledicti in caminū ignis deijcian
tur eterni: quo videlicet acrius doleant: vi
dentes quid amiserūt: sic iusti quoq; vide
bunt et letabuntur considerātes quid era
serūt. In illa ḡ tāta sepatione quēadmodū
hedis agnoz visio grauissimi luoris occa
sio fit: sic electis e regione consideratio re
proboz imensā quedam materia gratiarū
actionis et laudis. Unde enī iusti tam ma
gnifice gratias agerent: vbi cū illa inexcog
itabili felicitate qua perfruunt ipsam q̄s
retributionē cernerēt peccatoz: a quibus
sola equidem misericordia redemptoris se
gregatos sese fidelissime et deuotissime re
cordant? Unde vō impij tanto animi furo
re tabescerēt? nisi in regnū sime b̄itudinis
corā se vidissent alios introduci: et tunc de
mū illos sese fetores: in illos honores: i il
los et mincēdū cruciat? i illas deniq; imor
tal' mortis misérias gemerent esse damna
tos? Ibi inquit erit fletus et stridor dentū
Fletus quidem ob ignem qui nō extingui
tur: stridor ob vermē qui nō morit. Plane
fletus ex dolore: stridor dentū ex furore.
Fletum nempe tormētoz imanitas: strido
rem dentium vehementia ipsa tabescentis
inuidie et obstinata malignitas extorquet.
Ita ergo retributionē peccatoz videb
ne videlicet ignarus tanti periculi ingra
tus aliquando liberatori posse fieri videar
is. Non solum autē: sed et securitas perfe
cta iustoz erit visa retributio peccatoz:
quo videlicet nec humanam aliqñ nec dia

bolicam ultra vereri malitiam possint qui
numiz cadetibus a latere suo mille: et decē
milibus a dextris suis nō modo cadere eos
viderint: sed cadere in gehēnā. Putas. n.
timere adhuc nō poterant et calidiorē cum
ctis animatibus serpentē habere suspectū
presertim seducte quondā in paradiso non
imemores mulieris: nisi cū toto iam corpe
suo vlticibus traditum flāmis et inter se et
eum magnū plene iam chaos firmatū esse
cōspiceret. Tertiu quoq; hoc nihilominus
peccatorū tibi cōsideratio ipa prestabit: vt
ex cōparatiōe deformitatis eorū eminentius
gloriosiusq; resplendeas. Sic nimirum sibi
inuicē collata cōtraria: sue quidem vtrūq;
videt suscepisse argumentū aliquod quali
tatis: vt album nigro si cōferas et hoc cādi
dius: et ilud cetruius apparebit. Sed audi
certius super hoc testimoniū pphetici ser
monē: Verabis ait iustus cū viderit vindi
ctā. Ut quid ita? et Manus suas lauabit in
sanguine peccatoris. Plane non inquina
bit in sanguine s; lauabit: vt vnde ille cru
entus magis inde ipse nitidior videat: vn
de ille plus sordet: inde ipse pulchrius eli
cescat. Nullā forte ex his tribus causis hu
manus refugere vel nō inueniat affectus
sed nō ppter aliquid horū sapientia in eorū
ridebit interitu: qd tamē sine aliqua dubi
tatiōe factura ē. Nempe ipa p̄dicat q̄ men
tiri oīno nō potest: qui vocam et renuistis
extendi manū meā: et nō fuit qui aspiceret
Et post pauca: Ego quoq; in interitu vō
ridebo: et subfānabo eūz vobis qd timeba
tis aduenerit: cū irruerit repētina colami
tas et interitus quasi tempestas ingruerit.
Quid ergo in insipientiū interitu sapiētie
credimus placiturum: nisi iustissimā suam
dispositiōē et irrepēbēnsibile ordinē rez
Sane qd sapiētie tūc placebit: sapiētib;
quoq; necesse est placeat vniuersis. Nō ti
bi ergo durum videatur fore qd dicis ocu
lis tuis considerabis: quando et ridebis in
eorum interitu: non qd velut quadā imani
tate crudelitatis in ipa tibi vltiōe cōplace
at: sed qd modus ille pulcherrimus diuine
ordinatiōis ultra qd credi possit: iusticie ze
latozem et amatozem equitatis oblectet. Vbi

optime omnia constituta et suum cuiq; ces
sile plenius et perfectius illustrante verita
te cognolces: quomodo nō omnia cōside
rare et in omnibus omniū meditatozem ma
gnificare libebit. Pulchre omnino petr⁹
apls filiū p̄ditionis in locū suū abūse te
status ē: qd in aere crepuerit medius aerea
rū-collega potestatum: vt quem veri dei et
veri pariter hominis qui de celo venisset
opatur salutē in medio terre hui⁹ inq; p
ditozem nec celūz reciperet nec terra sustine
ret. Itaq; oculis tuis considerabis: et retr
butionē peccatorū videbis. Primo quide;
ob tuā euasione: secūdo ob omnimoda; te
curitate: tertio quoq; ob comparationem:
quarto ob ipsius iusticie perfectā emulati
onē. Erit enī iā tūc nō misericordie s; iudi
cij tempus: nec vlla oīno credenda ē: erga
impios futura illic miseratio: vbi nulla est
speranda correctio. Procul erit humane i
firmitatis ista mollicies: qua tamē interiz
charitas p̄ tpe vti ad salutem amplissimo
quodā velut expanse sagene sinu et bonos
et malos colligēs p̄fices: id est affectus iocū
dos pariter et molestos. Lex hec quidem
in mari. Itaq; in litore solos eliget bonos:
sic videlicet gaudens cum gaudentib;: vt
ex hoc iam cū flētibus flere nō possit. Alio
quin quomodo in nobis indicabit hic mū
dus: nisi huius tenere affectiōis obliti in
troduciti fuerimus in cellā vinariā sū eūz
qui dixit: Introibo in potētias dñi: domi
ne memora bor iusticie tue solus? Ne mo
do quidem p̄mittimur cōsiderare plonaz
pauperis: aut misereri ei in iudicio: sed cū
molestia l; cohercendus huiusmodi pieta
tis affectus et equitatis ē dictanda senten
tia. Quanto magis vbi nulla animi collu
ctatio vbi nulla poterit subtrare molestia
oportet impleri qd dictū ē: Absorpti sūt iū
cti petre iudices eorū Absorpti plane i affe
ctū iusticie et petre soliditatē: cui iūcti sunt
imitantes. Iuncti inquit petre: quam p̄fe
cto solā vt sequerent: cetera omnia relinq
runt. Nempe hoc ē qd interroganti petro
quid nā accepturi essent: petra ipa respon
dit: Cum sederit filius hominis i sede ma
iestatis sue: sedebitis et vos sup sedes duo

In xl. sup psal. Qui habitat.

decim iudicantes duodecim tribus israel
 Hoc quoq; ppheta pnuiciat: Dñs ad
 iudiciū veniet cum senioribus populi sui.
 Tu ne putes flexibile quippiā inueniēduz
 in iudicib; iūctis petre? Qui adheret deo
 aplis ait: vnus spūs est: et qui petre iungit
 lapis vnus. Ad qd sane nō imerito ppheta
 suspirās ait: Adhuc adherere deo bonū est
 Ita ergo apforti sunt iuncti petre iudices
 eoz. O familiaritatis gratiā! o honoriscul
 men: o fiducie pnuilegiū: o progatiua pfe
 cte securitatis. Quid enim tam pauendū:
 quid tam plenū anxietatis et vehementissi
 me sollicitudinis excogitari potest: qz iudi
 candū astare illi tam terrifico tribunali et i
 certā adhuc sub tam districto iudice expe
 ctare sententiā. Moxendū ē aut apls incide
 re in manus dei viuētis: Iudicemur inte
 rim fratres: et terribilē illā expectationem
 studeamus pñti declinare iudicio. Nō iud
 icabit deus bis in idipm. Sane vt quozū
 dā peccata: ille et quozū dā studia bona ma
 nifesta sunt pcedentia ad iudiciū: vt illi qd
 nō expectantes sententiā pprio statim pō
 dere criminum in tartara deiciant: isti vō
 e regiōe patas sibi sedes tota libtate spūs:
 sine vlla cūctatiōe pscēdāt. Felix paup̄tas
 volūtaria relinquentiū oīa et sequentiū te do
 mine iesu. Felix plane: qd tā securos imo tā
 gliosos faciat i illo singlari fragore elemē
 toz i illo tremēdo examine meritorū i illo
 tāto discrimine iudiciorū. Jā vō audiam?
 qd ad tātas pmissiōes deuota et fidelis re
 spōdet aīa: ne forte aut diffidere: aut secus
 qz oporteat fidere videat. Quā tu es inqt
 dñe spes mea. Quid tā sobrie? qd tam pie
 poterat dici? Sz nec aliud huic vbo videt
 posse pueniēti rñderi: qz qd seqt altissimū
 posuisti refugiū tuū. Eterū ignoscite nob
 fratres: hodie quoq; pmissē etiā terminos
 breuitatis paulomin⁹ excessisse videmur.

De nono versu: Quā tu es dñe spes
 mea. Sermo nonus.

viiij

Ita hodie fra
 tres
 aliqd audiāmus de pmissiōe
 patris: de expectatiōe filioz:
 de fine huius nostre pegrina

tiōis: de mercede laboris: de fructu capti
 uitatis. Et quidem dura omnino captiui
 tas non modo illa cōmunis quā ex ipa iaz
 condicione generis toleramus humani: sz
 hec quoq; qua voluntates mortificare p
 prias et pdere pprias in hoc mūdo aīas se
 stinātes i hostā rigide cōpedes discipline
 in hunc tam grauis penitentie carcerē de
 dim⁹ nosmetipos. Misērandā feruit pla
 ne: sed si coacta sed si non spontanea vide
 retur. Nunc vero cū volūtaria sacrificetis
 deo nec ingeratur vlla nisi p ipsām volun
 tatem violentia voluntati: pfecto aliquid
 est in causa. Illud puto aliqd quo maius
 aliquid esse nō pōt. An vero plangendū vi
 detur quālibet magnū quālibz laboriolūz
 qd ppter eum fiat? Et si magnitudo ipsa
 laboris interdūz forte cōpassionē extorque
 at: sed multo magis causē cōsideratio exi
 git congratulationem? Quid qd bona cīa
 non modo ppter eum constat fieri sed per
 eum? Deus enim est q operatur in nobis
 et velle et perficere: p bona voluntate. Jpī
 igit actor: ipse remunerator opīs ipse etiāz
 remuneratio tota: Ut summūz illud bonū
 cuius nimirū tam pfecta est simplicitas in
 seipso duplex quodāmodo in nobis videat
 causa bonoz et effectiua scilicet et finalis.
 Bene igitur dilectissimi: q in his oībus
 tam multis laborib; i vestris nō modo sub
 sistitis sed etiā supatis ppter eūz qui dile
 xit vos. An vero non p eum? Et manifeste
 Sicut enī abundant pro xpō tribulatiōes
 nostre aut apls: ita abundant cōsolationes
 nostre p christū. Ut sitatus sermo cōis ser
 mo ppter deum: sed plane vbi non vacue
 dicatur pfundissimus sermo. Crebro sonat
 in ore hominū: etiā a quoz corde longe eē
 probatur. Omnes sibi ppter dei m p̄sari
 postulant: propter deū flagitant subueniri
 Facile quoq; ea ipsa petuntur ppter deū
 que tñ non sunt fm deū: et id sibi fieri qd
 obsecrat ppter deū qd nō desiderat ppter
 deum: magis aut forte ptra deum. Eterū
 viuus plane et efficax sermo: vbi nō pfun
 ctorie nō vsurpatore non velut quodā lo
 quendi vsu vel arte p̄suaderi: sed ex p̄u
 gnedine vt dignū est deuotionis et animi

pura intentione procedit. Nempe et mundus transit et concupiscentia eius: nec satis utiliter posita aut stabilita firmiter vel cadente eo que pro eo facta sunt videbuntur. Ubi enim causa ipsa deficiet: quod non omnia quoque que ei videbantur innixa pariter euabuntur. Propterea denique et qui in carne seminat: sola metere habet et carne corruptione: quo videlicet omnis caro senescit: et gloria ei tanquam flos senis: et ubi senex aruerit floresque nihilominus cadere sit necesse. Solus quod est et est indeficiens: nec flos senis: sed ubi dominum immanet in eternum. Denique celum inquit et terra transibunt: verba autem mea non transibunt. Audeter itaque dilectissimi et utilis elegistis propter verba labiorum eius custodire vias duras: illic seminat es ubi ne minima quod est vni portio seminis valeat depire. Sane qui pice seminat: non quod non metet sed pice metet. Ille pice qui mercedem accipit: et seminis quod promissit non est quod est qui pro nomine suo calicem aquae frigide dederit sitienti mercede propria charitatem. Nihil quod tamen si in qua mensura melius fuerit sibi quod remittet: aut in retributione equibet ei qui non aquam porriges: sed sanguinem fundens propinatum sibi biberit calicem salutaris. Non est hic calix aquae frigide: sed calix inebrians quod perclarus: calix vini meri: et quod est plenus mixto. Solus enim mixtus habuit vinum domino meo: iesus qui solus perfecte mundus: et semper etiam potest facere mundum de immundo conceptum semine. Solus plane mixtus habuit vinum: qui nimirum et secundum diuinitatem sapientia est ubique attingens propter iudiciam suam: et nihil iniquitatum incurrit in eas: et secundum humanitatem peccati non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius: solus non debito conditionis gustauit mortem sed suae beneplacito voluntatis: sane non ob propriam utilitatem: bonorum enim nostrorum non eget: sed nec tanquam retribuens nobis gratiam pro gratia quod non aliter pro amicis mortui est nisi pro acquiritis: videlicet ut amicos faceret ex inimicis. Cum enim adhuc inimici essemus: reconciliati sumus deo: pro sanguine filii sui. Ant potest iam amicis: et si nodum quod est amantibus: sed tamen iam amatis. In hoc enim est gratia non quasi nos dilexerim deum: sed quia ipse prior dilexit nos. Uis nosse quod longe potest? Respondet deus et per dominum nostrum iesu christum ait apostolus: qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in celestibus in christo iesu: qui elegit

nos in ipso ante mundi constitutionem: et post gratificauit nos inquit in dilecto filio suo. Quod non dilecti iam tunc in illo: qui electi in illo. Quod non ei grati: in quo gratificati sumus? Sic ergo christus secundum tempus quod est pro ipsius mortui est: sed pro destinatione autem pro fratribus et amicis. In his ergo omnibus mixtus est vinum ipsius equidem et solus: ut ne quispiam ceterorum presumere audeat non esse: quod sibi propheticum illud aptetur: vinum tuum mixtum aqua. Prius enim quod nemo interim mundus a forde: nemo gliari possit omnino castum se habere cor: deinde quod mortis debitum soluatur: quoniam necesse est qui ponentes pro prociis: hoc sibi compendio vitae mercantur eternam: sed et ve eis si ipsius erubesceret testimonium: quarto quod progate sibi et gratis exhibite tantae dilectioni ipse retribuat: et exiguaque rependant. Attamen ne si mixtura sine mixtura est dedignatur: adeo ut apostolus fiducia liter dicat ipsi se quod desunt passionum christi in corpore suo. Sit ergo et electis pariter omnibus unus idemque denarius vite reddendus eternae: et in ipsa tamen sicut differt stella a stella in claritate: et alia claritas solis: alia claritas lune: alia claritas stellarum: sic erit et resurrectio mortuorum. Et quoniam domus una: diuerse tamen in ea sunt mansiones: ut videlicet quantum quidem ad eternitatem et sufficientiam: et qui paru non minor est: et qui multum non abundet: quantum ad eminentiam vero et discretionem meritorum unusquisque accipiat secundum suum laborem: ne quid opinopereat quod in christo sit seminatum. Nec autem dicta sunt fratres: ut tam spiritualis responsi quod hodie nobis considerandum est gratia commendetur. Quia tu es domine spes mea. Quicquid agendum sit: quicquid declinandum: quicquid tolerandum: quicquid optandum: tu es domine spes mea. Nec una mihi omnium promissionum causa: hic tota ratio mee expectationis. Pretendat alter meritum: sustinere se iacet pondus diei et estus: ieiunare bis in sabbato dicat: postremo non esse sicut ceteros hominum glorietur: mihi autem adherere deo bonum est: ponere in domino deo spem meam. Speret in alijs alij forte: hic in scientia scripturae: hic in astutia seculi: ille in alia qualibet vanitate confidat: propter te omnia detrimetum feci ut stercorea arbitror: quoniam tu es domine spes mea. Speret qui vult in incerto

In xl. sup psal. Qui habitat

diuitiarum: ego vero ne ipsa quidem nisi
abs te victui necessaria spero minime fides
in verbo tuo in quo abiecti omnia. Querit
te primum regnum dei et iustitiam eius: et hec omnia
adijciuntur vobis. Nempe tibi derelictus
est pauper: orfano tu eris adiutor. Si mihi pro
mua per te obtineat promittit spatio. Si insur
gant aduersum me prelia: si leuiat mundus
si fremat malignus: si ipsa caro aduersum
spiritum concupiscat: in te ego sperabo. Frater
hoc sapere ex fide vivere est nec alius ex
sententia dicere potest quoniam tu es domine spes mea
nisi cui intus sit persuasum a foris ut que
admodum monet propheta iacet cogitatum su
um in domino: sciens quod enutritus ab eo sit
iuxta illud quoque petri apostoli: omne sollicitu
dinem vestram peruenientes in eum: ipsi enim
cura est de vobis. Ut quid enim si hec sapi
mus? Ut quid cum tamur abijcere omnino spes mi
seras vanas inutiles seductorias: et huic
vni tam solide tam perfecte tam beate spei
tota deuotione animi toto feruore spiritus
inherere? Si quid illi impossibile si quid vel
difficile est: quere aliud in quo speres. Sed
verbo omnia potest. Quid facilius dictum?
Attamen ne huiusmodi dictum intelligas volo.
Si decreuerit saluare nos: cotinuo libera
bimur. Si viuificare placuerit: vita in vo
luntate eius est. Si premia eterna largiri li
cet ei quod vult facere. An vero de facilita
te non dubitas? sed ipsa tibi est suspecta vo
luntas? Plane et voluntatis testimonia cre
dibilia facta sunt nimis. Maiorem hac di
lectionem nemo habet: quod ut animam suam po
uat quis amicis suis. Denique quando in
se sepranti desit illa maiestas: que tam stu
diose monet in se sperari? Plane non dere
linquit sperantes in se. Adiuuabit eos aut
et liberabit eos: et saluabit eos et eruet a pec
catoribus. Quare? Quibus meritis? Au
di quod sequitur: Quia sperauerunt in eo.
Dulcis causa: attamen efficax: attamen irrefraga
bilis. Numirum hec est iustitia: sed que ex
fide est non ex lege. De quacumque ingratu
bulatione clamauerit ad me exaudiam eos
Ecce numerata tribulationes: sed multitudo
neque earum consolaciones eius letificabunt
animam tuam: dummodo non ad alia pervertaris

dummodo clames ad eum dummodo in eius spe
res: nec humile aliquid vel terrenum: sed al
tissimum ponas refugium tuum. Quis sperauit
in eo? et perfusus est. Facilius est celum et terram
transire: quam verbum eius euacuari. Altissi
mum inquit posuisti refugium tuum. Non accedet
illuc tetator: non calumniator ascendet: non pesti
mus ille fratrum accusator attinget. Nempe
ei dicitur: hic recolite psalmi primordia ei
dicitur qui in protectione altissimi commoratur
illuc refugies a pusillanimitate spiritus et
tempestate. Que quidem duplex est: necessi
tas fugiendi quod videlicet et foris pugne et li
tus timores. Minus enim fugere oportet
ret si vel interior magnanimitas exterior
res tumultus viriliter sustineret: vel exte
rior tranquillitate pusillanimitas propria so
ueretur. Altissimum aut posuisti refugium
tuum. Sepe illuc fugiamus fratres: muni
tus est locus: nullus ibi timeat hostis. Utinam
magis semper ibi manere liceret: sed non est he
tius huius. Quod modo refugium est: quicquid habi
taculum erit: et habitaculum semperiternum. Ante
rum sane est persistere non concedit: frequenter
tamen est recurrendum. Nempe ad omnem tenta
tionem: ad omnem tribulationem: ad omnem denique
cuiuscumque modi necessitate aperta est nobis
vrbis perfugium: sinus matris expansus est: pa
rata sunt foramina petre: patent viscera mi
sericordie dei nostri. Hoc refugium quod decli
nat: nihil minus si effugere non meretur. Nam quod
frater que dicta sunt ad expositionem versus
huius videntur posse sufficere: si dixisset pro
pheta: quoniam in te domine speravi: sicut in psalmis
quibusdam alijs inueni. Eternum quod dicit Tu
es domine spes mea: forte amplius aliquid et
sublimius sonat: quod videlicet non modo in eum
speret: sed eum. Conuenientius si quidem spes
nostra dicitur quod speramus: quod in quo spera
mus. Sunt autem forte nonnulli qui a domino ob
tinere corporalia seu spiritualia quelibet concu
piscunt: sed perfecta charitas solum fitit quod
solum est tota desiderij vehementia clamans:
Quid enim mihi est in celo? et a te quid volui
super terram? Deus cordis mei: et pars mea
deus in eternum. Dulce et nobis vniuersis pau
cis hodie verbis Hieremie prophete lectio
comedauit. Bonus es domine sperantibus in

ter anime querenti te. Tbi sane z ipani nu-
meri discretionē prudenter aduerte: qd spe-
rantes qdē in eo pluraliter dixerit qd hoc
videat cōmune multoz: querētē vō eū sin-
gulariter: qd singularis sit puritatis: singu-
laris grē: singularis perfectōis: nō mō nil
sperare nisi ab eo: sed nil querere nisi eum.
Qd si bonus illis quāto magis isti? Ad-
rito pinde querētū illū aīe respondet: Altissi-
mū posuisti refugiu tuū. Neqz enim sic de-
um sities aīa: aut cū petro ei i terreno mō-
te facere tabernaculū: aut cum maria de in-
cepis eū tangere vult in terra: sed plane cla-
mat. Fuge dilecte mi: assimilare capree hī
nuloqz ceruoz sup mōtes bethel. Audiuit
enim dicētē: Si diligeritis me gauderitis
vriqz: qz vado ad patrē: qz pater maior me
ē. Audiuit enim dicētē: Noli me tangere:
nōdū enim ascendi ad patrē meū. Et cele-
lestis iā nō ignara pfiliū clamat cū aplo: Et
si cognouimus fm carnē xpm: sed nūc iam
nō nouimus. Sup mōtes inquit bethel su-
pra omnē videlicet pncipatū z potestatem
sup angelos z archangelos: sup cherubin
quoqz z seraphin: neqz enim aliū sunt mon-
tes domus dei qd sonat bethel: plane i de-
xtera patris: vbi iā nō sit pz maior eo in de-
xtera altissimi: coalitissimū ap pbedere con-
cupiscēs. Nec enim ē vita eterna fratres:
vt patrē cognoscamus vey deū: sed z quē
misit iesum xpm vey nihilominus z vnū
cū eo deū sup oīa bñdictū in secula. Amē.

De versu decimo: Nō accedet ad te
malum.

Sermo decimus.

lix

Ec nostra est

nec noua vobis: sed nota om-
nino sentētia in pncipis qui-
buscūqz ptibus fidei nostre:
qd nō sit qd quid sit: z sciri posse facilius et
piculosius ignorari. Idē sane etiā spei non
inconueniēter tribui posse videt. Lōge enī
facilius mens humana tātoz expta malo-
rū: quibus sit caritura qd quibus pfruitu-
ra cōprehēdit. Nepe germana fidei speiqz
cognatio ē: vt qd illa futurū credit: hoc li-
bi incipiat sperare futurū. Adrito pinde
apls fidē sperādaz rerū substātiā eē diffi-

nit: qd videlicet z nō credita nemo sperare
nō plus qd sup inanē pingere possit. Dicit
ergo fides. Parata sūt magna z inexcogi-
tabilia bona a deo fidelibz suis. Dicit spes
Adibi illa seruant. Nā tertia qdem chari-
tas curro mihi ait ad illa. Eterū vt iā me-
mini difficile oīno: aut etiā ipossibile ē illo-
rū qualitatē vestigare bonoz: nisi cui for-
te iuxta illud apli: Que oculus non vidit:
nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascēdit:
que pparauit deus diligentibus se: reuela-
uit ipe p spm suū. Sane quātilibet perfe-
ctus in carne adhuc mortali pegēs: nisi ei
eēt hic quedā vt ita dixerim ipsecta perfe-
ctio: nō diceret apls: Quotquot pfecti su-
mus id ipm sentiamus: idipz pfecto qd p-
miserat nō quasi iā acceperim: aut iam pfe-
ctus sum etiā paulus ipe necesse est fateat:
qz nūc cognosco ex pte: z itē videmus: nūc
p speculū in enigmate: tūc aut facie ad faci-
em. Qd ergo hōi interim noscīt capabili-
pia sane z puida inculcatōe ampli cōmen-
dat. Propriū enim afflictōz ē vt molestiis
eximi summā reputēt felicitatem: z carere
miseria pfectā beatitudinē arbitrent. Un-
dez ppheta in psalmo: Lōuertere inqz aīa
mea in requiē tuaz: qz dñs benefecit tibi
nec vlla tñ collata munera felicitatis enu-
merat: sed adiūgit: Quia eripuit animam
meam de morte: oculos meos a lachrymis
pedes meos a lapsu. In qbus sane verbis
patēter indicat: quātā sibi requiē: quanta
qz dñi bñficia iudicet a tribulationibz pi-
culis liberari. Qui pfectos nē illud quoqz
de psalmo nonagesimo qd hodie tractan-
dū ē nobis file iuenitur: Nō accedet ad te
malū: z flagellū nō appropinqbit tabnacu-
lo tuo. Est aut versus isti quantū nos capi-
mus facilis itelligētia: ad quā forte ex vob
iā aliq puolarunt. Neqz enī tā rudes estis:
aut spualis studiū tā exptes: vt nō facillime
inter vos z tabernacula vīa: z rurū inter
id qd malū z qd flagellū dicīt discernatis.
Nā z aplm sane audistis dicētē: Lū iā bo-
nū certamē certasset: velocē fore depositio-
nē tabernaculi sui. Sed qd ego apli verba
memoro? Quasi vō ignorare possit miles
tabernaculū suum: aut exēplo docēdus sit

i iij

In xl. sup psal. Qui habitat.

alieno. Uidem? sane nonnullos tabernacula sua in turpitudine captiuitatis domicilia commutasse: nec militare in his: sed miseriam gerere seruitutes. Immo vero quod omnino ridiculum est sic errant aliqui: et in tanta obliuione et spirituali frenesim deueniunt: ut nihil sese aliud putare quam suum hoc exterius tabernaculum videant. Quid enim aliud quam non modo dei: sed et sui ignorantiam habent quod tanquam mortui a corde omnem insinuationem operam circa carnes: sic intendentes tabernaculo suo: ac si nunquam putent esse casurum? Clericum cadat est necesse: atque id quod est in breui. An non seipsum nescire videntur? quod sic dediti sunt carni et sanguini: ac si omnino nihil aliud quam carnem solam esse se reputent sic in vano accipientes animas suas tanquam pro suis ignorantes animas se habere? Si separaueris preciosum a vili ait dominus tanquam os meum eris: hoc est si solerter discreueris inter exteriorum interiorumque substantiam: ut non plus tabernaculo tuotimeas a flagello quam tibi ipsi a malo. Hoc enim malum est: unde dicitur: Declina a malo et fac bonum. Hoc malum quod sua quidem vita animas peruat: quod separat iter te et deum: ut eo regnante tanquam corpus sine anima: sic sit anima sine deo: plane mortua in semetipsa instar vniuersus eorum quos tanquam sine deo in hoc seculo fuisse apostoli memorant. Nec sane dixerim ut vili ipsam odio habeas carnem tuam. Dilige eam tanquam tibi datam in adiutorium: et ad eterne beatitudinis consortii preparamam. Eteus sic amet anima carnem: ut non ipsa in carne transisse putetur: dicaturque a domino non permanebit spiritus meus in homine: quod caro est. Diligata anima carnem suam: sed multo magis suam ipsius animam fuit. Amet adam eam suam: sed non sic amet: ut voci eius plus obediat quam diuine. Denique ne ipsi qui de expedit sic amari: ut videlicet cui interrim canes a flagello paterne correctionis thesaurizantes iram eterne damnationis. Benigna viperarum ait iohannes: quis demonstravit vos fugere a ventura ira. Facite dignos fructus penitentiae. Ac si euidentius loqueretur. Alphebedite disciplinam ne quando irascatur dominus sustinete virgam corripientem ne sentiat malum leui coterentem. Quod dicit nobis carnales homines: crudelis est vita vestra: non parcitis carni vestre. Esto non parcimus semini in

quo ei magis parcere poteram? An non melius est illi renouari et multiplicari in agro quam in horreo putrefieri. Deum computruerunt iumenta in stercore suo. Sic vos parcitis carni vestre? Simus nos crudeles interitum non precendo: at vos plane precendo crudeliores. Si quidem etiam nunc caro vestra requiescit in spe videritis ipsi quod ignominie interim vestra sustineat quid miserie eam maneat in futurum. Non accedet ad te malum: et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Hic duplex stola et gemina quedam immortalitas commendatur. Unde enim nisi ex separatione anime et corporis mors precedit? Unde est quod mortuum corpus ex anime nominatur. Unde autem separatio hec nisi ex flagellis precibus: ex quibus doloris vehementia ex ipsius corporis corruptibilitate: ex pena peccati? Merito promittitur et dicitur flagellum caro nostra: quo nimirum ab ipsius anime tam delectabili honorabilique consortio amara nimis diuortium patitur. Eteus interim quod donec reuocet velit: nolit sustineat illud necesse est. Expedit autem sic tollerare: ut propterea euadas et flagellum deinceps non appropinquet tabernaculo tuo. Ita vero ut supra meminimus et incessanter peruenit meminisse vera anime vita deus est: et in hoc quoque separat malum: sed malum anime quod non est aliud quam peccatum. Eia fratres nugari libeat: ociositatibus indulgere delectet. Nimirum gemino hoc serpente vicino quod duplices nobis auferat vitam alii corporis: alii cordis: quod si se cure dormiam? nisi quod negligentia in quoniam periculo non tanta securitatis est quam desperationis iudicii? Et quod optandum nobis ab utroque liberari sed cauendum sane interim peccatum magis quam pena peccati? et eo studiosius a malo quam a flagello declinandum: quo preciosius et omnino infelicius sit a deo animam quam a corpore separari. Sane ubi propterea de medio factum fuerit omne peccatum causa quidem omnino sublata ne ipse quoque deinceps manebit effectus: ut quod accedere iam ad te malum omnino non poterit sic nec flagellum quod valeat propinquare tabernaculo tuo: quod videlicet tam longe sit ab exteriori homine quolibet pena quam longe fuerit culpa ab interiori. Neque enim ait: non erit in te malum aut flagellum in ta

bernaculo tuo sed non accedet non appropinquabit. Siquidē considerare est homines in quibus peccatū non modo habitat sed et regnat: nec iam primum magis aut intumescere posse esse videtur: nisi forte cum sic dominabitur nullo modo deinceps valeat non dominari. Est autem et alios inuenire in quibus manet quod adhuc peccatum sed iam non potest aut dominari in eis: nullum quodammodo necdum tamen expulsum: deiectum sed non proorsus eiectione. Et sciat sane ab initio non fuisse sic: sed in partibus primis ante primam illam mandati purificationem non modo non regnasse peccatum sed nec fuisse quodē: Et tamen quodammodo iam tunc prope illis fuisse videtur: quod tam festinater intravit. Quid vero aliud admonebat quod et ipsam quoque peccati penam etiam necdum inesset corporibus iam tamen velut proforibus esse qui dixit: in quacumque die comederitis de ligno scientie boni et mali morte moriemini? Felix proinde expectatio et beata spes nostra quorum tam longe gloriosior futura est resurrectio quam fuerit prima conditio: ut nec culpa omnino nec pena nec malum scilicet nec flagellum aut regnet aut habitet aut regnare iam vel habitare aliqui possit in animabus seu in corporibus nostris. Non accedet inquit ad te malum: et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Nempe nil tam remotum: quam quod adesse ultra non potest. Sed quid agimus fratres? Certe deprehendi. Nempe horam hanc magnus ille et communis abbas noster et vester non vocatōis sermonum sed operum manuum noscitur assignasse. Puto tamen ignoscet facile: plerumque non immemor religiose fraudis illius: qua romanus olim tribus annis ei in specu posito ministravit. Die siquidem ut legimus patris sui oculis furabatur horas: et quem sibi surripere ad manducandum poterat: cunctis diebus benedicto panem ferebat. Et ego quidem non dubito fratres pluribus qui inter vos sunt abundantiorē spiritualium deliciarum suppetere copiam: sed quod vobis dico non surripio mihi. Quinimo et securius et firmiter quicquid illud sit quod dominus donat: sumo vobiscum. Nec enim alimonia habundantia distribuendo minuitur: sed augetur potius ministrando. Certe tamen quod aliquotiens

vobis loquimur preter consuetudinē ordinis nostri: non nostra id agimus presumptio: sed de voluntate venerabilium fratrum et cohabitatorum nostrorum: quod id etiam nobis iungitur: quod tamen sibi quidem passim nolunt omnino licere. Nempe aliam mihi rationem et singularem necessitatem esse nouerunt. Nec enim modo loquerer vobis: si possem laborare vobiscum. Illud vobis forte efficacius verbum foret: sed et conscientie nec magis acceptum. Etenim quoniam id mihi peccatis meis exigentibus: et onerosi huius ut scitis tam multiplici infirmitate corporis et ipsa quoque temporis necessitate negatur: utinam dicēs: Et non faciens in regno dei vel minimus merear inueniri.

De versu vndecimo: Quoniam angelis suis mandauit de te. Sermo vndecimus. lx

Scriptum est enim

et veraciter scriptum: quia misericordie domini est quod consumpti non sumus: quoniam non tradidit nos in manus inimicorum nostrorum. Vigilat super nos indefessus et peruius ille singularis clementie oculus: non dormit neque dormitat qui custodit israel. Id quidem necesse. Non enim dormit neque dormitat qui impugnat israel. Et sicut ipse sollicitus nostri: et ipsi cura est de nobis: sic ille sollicitus est ut nos mactet perdat: et vna ei cura: ne forte qui auersus est reuertatur. Nos autem aut non attendimus: aut minus attendimus reuerentiam presidentis protegentis custodiam: beneficia largientis: ingrati gratie: imo tam multiplicibus gratiis quibus preuenit nos et subuenit nobis. Et nunc quidem per seipsum implet splendoribus animas nostras: nunc per angelos visitat: nunc per homines instruit: nunc et consolatur et eruit per scripturas. Quaecumque enim scripta sunt: ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. Bene ad doctrinam: ut per patientiam speremus. Siquidem ut alibi scriptum est doctrina viri per patientiam noscitur. Sed et patientia probatione operatur: probatio vero spes

In xl. super psal. Qui habitat

Quid nos soli nobis non adsumus? qd soli negligimus nos metipos? An oīno dissimulādū nobis? q: vndiq; subuenit nobis. Immo vero ppter ea studiosius vigilandum. Neq; enī tā magna p nobis in celo pariter et in terra sollicitudo gereret: si nō magis nobis icumbere necessitas videret. Non tā multiplex nobis custodia: nisi ob multiplices insidias poneret. Felices pinde frēs nri q iam libati sunt de laqueo venantiū: q tabernaculis militantiū ad atriaq; escantiūz transiere: maloz timore sublato in spe singulariter pstituti. Uni istorū imo vniuersitati dicitur nō accedet ad te malū et flagellū non appropinquabit tabernaculo tuo. Sane cōsidera non ad hominē qui fm carnem viuūt: sed ad eū q in carne de gens fm spm ambulat hanc fieri pmissio nem. Siquidē non est distinguere: inter illū et tabernaculū illius. Cōfusa in eo omnia tanq; in filio babilonis. Deniq; eiusinōi hō etiā caro est: nec in eo spūs manet. Ubi aut non fuerit spūs bonus: qn deerit malū. Porro vbi malū: flagellū quoq; appropinquet necesse est. Semp eius penitētia malum comitatur. Non accedet ad te malū: et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Adhūc pmissio: sed vnde id spe rare licet? Quō malum et flagellū enadam? quomō effugiam quō elongabo: vt non appropinquēt mihi? Quo merito? qua sapientia: qua virtute? Quoniam angelis suis mandauit de te: vt custodiant te in omnibus vijs tuis. In qbus oībus vijs. Quib; declinas a malo: quibus fugis a ventura ira. Multe sunt vie: et genera multa viarū magnū pfecto piculum viatori. Qd facile in multarū occurſu errabit in via sua: qui viarum discretionē carnerit. Nam neq; angelis mandatū vt in omnibus vijs custodiant nos: sed in oībus vijs nostris. Sunt aut a quibus: aut in quibus oporteat custodiri. Scrutemur pinde vias nostras frēs: etiam vias demonū: vias quoq; beatorū spiritū et vias dñi vestigemus. Et quide; supra me est qd incipio: sed inuabit orationibus vestris vt appareat mihi thesaurum intelligentie sue: et voluntaria oris mei

beneplacita faciat sibi de. Ne igit filiorū adā: in necessitate et cupiditate versantur. Ab vtraq; trahimur: nisi q; videmur magis vigeri necessitate: trahi cupiditate. Et necessitas qdē spūaliter corpi tribuēda videt. Nec simplex illa ē: s; an fract; habens plurimos plurimaq; dispēdia: nā cōpēdia pauca ad modū. si qua tñ: Quis hominūz nesciat q; necessitas hoīz reuera q; multiplex sit: q; sufficiat q; sit multiplex explicare? Ipā nos erudit experiētia: ipā veratio dat intellectū. In his q; docet q; necesse h; clamare ad dñm: nō de necessitate sed de necessitatib; meis erue me. Necmō ab hac via necessitas: sed ab ea quoq; q; cupiditate optabit educi: q; nō sūda auremonita sapiētis exceperit. Quid enī; ille ait: A voluptatib; tuis auerteret. Et itē: Post concupiscētias tuas non eas. Siquidē e duobus malis longe melius in necessitate q; in cupiditate. Ad multiplex illa; ista amplius per omnem modum: immo vltra omnem modum multiplicior inuenitur. Res cordis est ista cupiditas: propterea tanto maior: quanto anima plus est q; corpus. Deniq; he sunt vie que vident hoīb; bone: sed finē nō habēt nisi cum demergūt in profundū inferni. Si inuenisti vias hominum: illud quoq; considera: ne forte de his dictum sit: Contritio et infelicitas in cupiditate. Quomodo in cupiditate infelicitas? Id est non felicitas vt putatur. Quid enim si cui forte videtur in terrenarum affluentia rerum concupita felicitas arridere? Eo ipso infelicio: est: quo vehementius ipsam pro felicitate amplectitur infelicitatem: aut magis immergit ab ea. Ne filijs hominū: ab hac felicitate falsa atq; fallaci. Ne q; dicit: q; diues suz: et nullius egeo: cū sit paup; et nudus et miser et miserabilis. Et necessitas quidē ex infirmitate carnis: cupiditas ex cordis media et obliuione pcedit. Iecirco enim alienum medicat aia: q; obliuata sit comedere panem suū. Propterea terrenis inhiat: q; minime celestia meditetur. Videamus et demonum vias. Videamus vt caueamus: videamus et fugiamus eas. Sigdē vie illoz pscriptio et obstinatio.

Scire vultis unde id sciam? Considerate eorum principem: qualis ille est: tales et do mestici eius. Considerate viarum ipsius principia: si non manifeste in inanis vanaz presumptionem statim profuerit dicens. Sed debbo in monte testamenti in lateribus aquilonis: filius ero altissimi. Quod temeraria quodque horrida presumptio. Numquid non illic ceciderunt omnes qui operant iniquitatem? ex pulsi sunt nec potuerunt stare? Propter presumptionem stare non potuerunt: propter obstinationem qui cecidit non adjiciet ut resurgat. Ex hac nempe spiritus vadens: ex illa et non rediens est. Et mira quidem presumptio demonum: sed non minus mira obstinatio est: quod superbia eorum semper ascendit: propterea non est in illis commutatio. Quia enim conuerti noluerunt a via presumptionis: inciderunt in viam obstinationis. Quod peruerso et euerso sunt corde filii hominum: quicunque sectantur vestigia demonum: ingrediuntur demonum vias. hec enim tota aduersus nos spiritualium colluctatio nequitiarum est: ut nos seducant: ut inducant in vias suas: ut deducant in eis et perducant ad destinatum finem: qui paratus est eis. Fuge homo presumptionem: ne gaudeat de te inimicus tuus. Nempe in his maxime vitis gaudet: in se ipso expertus quod difficile possis ab hac tanta voragine respirare. Nolo autem vos ignorare fratres: quoniam modo descendat in me cadatur in illas. Sumus enim ut interim occurrit gradus descensionis huius dissimulatio est proprie infirmitatis: iniquitatis: inutilitatis: dum sibi parcens: sibi blandiens: sibi persuadens homo aliquid se esse cum nihil sit: iam se seducit ipse. Secundus gradus ignorantia sui. Ubi enim in primo gradu inutilia sibi texuerit perizomata fortiorum: quid super est nisi ut vulnera tecta non videat presertim qui ad hoc solum texerit ne videret? Ex hoc tandem fit ut etiam alio reuelante vulnera non esse contendat: conuersus in verba malitie ad excusandas excusationes in peccatis. Atque is quidem tertius gradus est: admodum iam vicinus imo contiguus presumptioni. Quid enim mali arripere iam vereatur: qui presumit et

defensare? Eterum difficile hic herebit in tenebris et lubrico: presertim cum non desit etiam angelus domini malus persequens et impellens. Itaque quartus gradus vel quartum potius precipitium contemptus est: ut quemadmodum scriptura dicit: impius cum venerit in profundum malorum contemnat. Ex hoc et deinceps magis ac super eum irget patens os suum: dum videlicet eiusmodi animam contemptus tradit impenitentiae: impenitentia obstinatione firmatur. Hoc iam peccatus quod neque in hoc seculo remittitur neque in futuro: quia cor durum et induratum nec deum timet: nec hominem reueretur. Qui sic in omnibus vitis suis adheret diabolo: manifeste factus est unus spiritus cum eo. Et vie quidem hominum quod superius demonstrauimus: ipse sunt de quibus dicit Tertullianus vos non apprehendat nisi humana: et quod humanum est peccare. Porro diabolicas a natura hominis alienas esse quis nesciat: nisi quod in nonnullis ipsa sibi consuetudo naturam induisse videtur. Eterum et si quorundam hominum sit: non humanum tamen sed diabolicum est in malo perseverare. Que vero sunt sanctorum angelorum vie? Profecto ille quod unigenitus enarrauit dicens: Videbitis angelos ascendentes et descendentes supra filium hominis. Ascensio et descensio igitur vie illorum. Ascensio propter se: descensio vel potius condescensio propter nos. Sic beati illi spiritus ascendunt per contemplationem dei: descendunt per compassionem tuam: ut custodiant te in omnibus viis tuis. Ascendunt ad vultum eius: descendunt ad nutum eius: quoniam angelis suis mandauit de te. Nec tamen vel descendendo glorie visione fraudantur: quia semper videtur faciem patris. Puto et domini vias vultis audire. Multum presumere video: si me illas promissuro ostensurum. Legi autem de ipso: quoniam docebit nos vias suas. Qui enim alteri crederetur? Docuit itaque vias suas: cum aperuit labia prophete ut diceret Uniuerse vie domini: misericordia et veritas. Ita ad singulos: ita ad omnes conuenter venit: in misericordia. scilicet et veritate. Ubi enim iam multa fuerit de miseratione presumptio: sed obliuio veritatis: non continuo ibi deus: sed neque ubi terror

In xl. sup psal. Qui habitat.

multus ex recordatiōe veritatis: nulla autē de memoria misericordie consolatio. Nam neq; veritatem tenet: qui misericordiā ubi vere est nō agnoscit: nec vera esse sine veritate mīa potest. Itaq; ubi mīa et veritas obuiauerunt sibi: ubi sese etiam iustitia et pax osculant: nec abesse is potest: cuius in pace factus est locus. Quāta audiui? et cognoui: siquidē patres nostri nobis annuncianerunt sup hac copula tam felici misericordie et veritatis. Misericordia tua et veritas tua susceperunt me ait propheta. Et in alio loco Misericordia inq; tua ante oculos meos est: et complacui in veritate tua. Sed et dñs ipse de eo: Veritas mea et misericordia mea cum illo. Sed considera etiā manifestos aduētus dñi: quemadmodū. scilicet in eo quidem qui iam premissus est misericordem teneas saluatorem. Porro in eo qui in fine promissus: veracem sustineas retributorē. Itaq; et hinc forte videbit dictū: q; mīa et veritate diligit deus: gratiā et gloriā dabit dñs. Quis et in priore quoq; aduētu recordat? sit mīe sue et veritatis sue domui israel. et in posteriori quo videlicet indicaturus sit orbem terre in equitate: et p̄p̄los in veritate sua: nō tñ futurū sit iudicium sine mīa: nisi forte ei qui non fecerit mīa. Nec sunt eternitatis itinera: de quibus habes apud prophetā: Incuruati sunt colles mūdi: ab itinerib⁹ eternitatis eius. Ad manū est: vnde id facillime p̄bare possim. Siq; dē mīa dñi ab eterno et vsq; in eternū: et vitas dñi manet in eternū. Ab his itineribus incuruati sunt colles mūdi: supbi demones: principes huius mundi tenebrarū harū: q; viā veritatis et mīe nescierunt: neq; meminerūt semitariū eius. Quid illi et veritati? q; mēdax est et pater eius? Deniq; habes manifeste de eo scriptū: qm̄ in veritate nō stetit. Quō lōge fuerit etiā a mīa inflecta nobis ab illo miseria nra testat. Quā ille vnq; misericors fuit? qui homicida erat ab initio? Postremo qui sibi nequā? cui bonus? Quā nequissim⁹ ille sibi q; nunq; sup p̄p̄ia iniquitate dolet: nunq; sup p̄p̄ia damnatiōe cōpungit? Nimirū falsa p̄sumptio a via veritatis extrusit: crudelis obstinatio viā mīe

interclusit. Inde enī nec in se vnq; assequi nec a dño p̄seq mīam potest. In hūc igitur modū tumidi illi colles incuruati sunt ab itineribus eternitatis: dñi a vijs dñi: q; qdē recte sunt: p̄ anfractus suos et distorta non tam itinera q̄ precipitia corruerunt. Quō prudenti⁹ atq; vtilius? alij quidā colles ab his itinerib⁹ incuruati et humiliati sunt ad salutem. Nō enī incuruati ab his tanq; ab eoz rectitudine dissidentes: sed q; ipsa eos incuruauerūt itinera eternitatis. An nō incuruatos iam cernere est colles mūdi? dñi sublimis quiq; ac potentes deuota subiectione incuruant ad dñm: et vestigia ei⁹ adorant. Nūquid nō incuruant? cum ab ipsa sua perniciosa celsitudine vanitatis et crudelitatis ad humiles semitas quertunt misericordie et veritatis? Ad istas nimirū dñi vias nō mō bonoz spiritūū: s; etiā electoz vie hominū dirigunt. Et quidē prim⁹ gradus misero homini emergenti de p̄fundo vitioz illa est misericordia: qua miserefi filio matris sue: miserefi aie sue perinde placens deo. Imitat enī q; cuiusmodi ē magnū illud magne miserationis opus cōpunctus cum eo qui prior punctus est pro eo: moriet et ipse quodāmodo pro salute sua: nec parcens iam sibi ipsi. Nec misratio prima excipit redeuntē ad cor: et hec inter ipsa viscera actitat archana. Superest vt via regia progrediat et p̄cedat vsq; ad veritatē: et qd sepiissime cōmendamus vobis: cordis cōtitione oris confessio comitet. Corde enī creditur ad iustitiam: ore autē p̄fessio fit ad salutē. Cōuersus ad cor paruulus fiat in oculis suis necesse est: sicut veritas ait. Nisi cōuersi fueritis et efficiamini sicut puer iste: nō intrabitis in regnū celoz. Nō ergo velit dissimulare quod nō valet nescire: q; ad nihilum sit redactus: Nō confundatur in lucem prodere veritatis: quod non sine miserationis affectu viderit in occulto. Sic ingreditur homo vias misericordie et veritatis: vias vtiq; domini vias vite: et fruct⁹ viarum salus est viatoris. Uias quoq; angeloz ad easdem nihilominus tendere manifestum est. Cum enim ascendunt ad contemplationem inquirūt veritatem: de

qua et desiderando satiantur: et satiendo desiderant. Cum vero descendunt faciunt nobiscum misericordiam: ut custodiant nos in omnibus vijs nostris: administratorij enim spiritus sunt missi in ministerium propter nos. Plane ministri nostri: non domini nostri. Et in hoc vniuersi formam imitantur qui non venit ministrari sed ministrare: gressus inter discipulos tanquam qui ministrat. Fructus angelicarum viarum quod ad ipsos spectat sua ipsorum beatitudo: et obedientia est charitatis. Quod autem ad nos pertinet inde quidem obtentus diuine gratie hinc custodia vie nostre. Siquidem angelis suis mandauit de te: ut custodiant te in omnibus vijs tuis. Alioquin facile incurrere tibi est vias mortis: ut videlicet aut de necessitate in obstinationem aut in presumptionem de cupiditate prorumpas: que quidem non iam hominum sed demonum vie. In quo enim tam facile inueniri solent homines obstinati: quam in eo quod ad necessitates pertinere aut simulant aut arbitrantur. Quicquid moneas aut ille: ego quod possum et non ultra quam possum. Tu si hic sis: aliter sentias. Unde vero in presumptionem: nisi ex quodam impetu vehementioris desiderij profusimus? Interim ergo mandauit angelis deus non quidem ut amoveant te a vijs tuis: sed ut in eis ipsis custodiant et quasi per vias suas vias tuas dirigant in vias ipsius. Quoniam modo inquit? Nempe ut quod angelus ex sola charitate purius agit: tu saltem propria necessitate admonitus descendas et condescendas exhibere scilicet primo misericordiam: et rursum cum eodem angelo leuans desideria tua tota animi cupiditate ascendere studeas ad summam et perpetuam veritatem. Hinc enim monemur leuare corda cum manibus ad dominum: hinc audimus quotidie sursum corda: hinc quoque negligentes arguimur et dicitur nobis. Filij hominum usque quo graui corde: ut quid diligitis vanitates et queritis mendacium? Exoneratum enim cor et leue: leuatur magis ut querat et diligat veritatem. Nec mireris quod in vias domini secum nos admittere imo et immittere non dedignen-

tur: qui custodire dignantur in nostris. Quam felicius tamen in eis ipsi ambulant: quamque securius. Eterum et ipsi quoque longe inferius ab eo qui veritas ipsa et ipsa misericordia est: in misericordia et veritate versantur. Quod vero congrue suis quoque gradibus sibi quoque competentibus disposuit deus. Summam rerum tenet ipse qui summus est: ultra quem nihil supra quem nihil. Porro angelos sanctos non quidem in summo posuit: sed in tuto. Quippe ei qui in summo stat vicinior adherentes: ac perinde confirmatos virtute ex alto. Nam homines quidem nec in summo nec in tuto sunt: sed in cauto. Denique et in solido sunt id est in terra habentes locum unum sed non in finem: unde et possibile sit et necesse ut caueant sibi. Demones autem in pendulo huius aeris vani ventosique vagantur. Indigni siquidem celos conscendere: ad terram tamen descendere dedignantur. Et hodie quidem ista sufficiat. Atque utinam eiusdem ipsius munere sufficientes ei gratias reddere valeamus: ex quo est sufficientia nostra. Non enim sufficientes sumus vel cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis: nisi ipse dederit nobis qui dat omnibus affluenter: et est super omnia deus benedictus in secula. Amen.

Item de eodem versu. Sermo duodecimus.

Meministis lxi

hesterno sermone vias demonum presumptionem diximus et obstinationem: nec tacuimus quare id diceremus. Possumus tamen si necessarium iudicatis vias eorum via adhuc alia vestigare. Nam si omnimodo eas occultare laborant: multipliciter eos perdit spiritus sanctus: multipliciter in scripturis sanctis declarat semitas iniquorum. Legimus siquidem de eis omnibus: quoniam in circuitu impij ambulant. Legimus de eorum principe: quia circuit querens quem deuoret. Quod et ipse fateri cogitur in presentia maiestatis: cum inter filios dei astans et vni veniat requisitus circuitum terram ait et perambulauit eam. Dicam igitur vias eius et circuitus eius.

In xl. sup psal. Qui habitat

et circumuentionem. Ista enim ad nos illa
utitur in seipso. Semp ille extollit et deijci-
tur semp: supbia eius ascendit semp: semp
humiliat. Nunquid non circuit iste? Qui
enim in circuitu ambulat proficiscit quidem
sed proficit mihi. Ne homini qui sequitur
hunc circuitum: quoniam a propria volun-
tate recedit. Si conaris anellere paululum
sequi videbitur: sed in dolo. Circuitus est
aliunde redditum parat: non ab ea penitus
abduces. Satagit undique: undique fugitat:
heret tamen semp proprie voluntati. Verum
tamen si mala est circuitio propria: longe eq-
dem peior circumuentio aliena. Ea siquidem
vel maxime diabolus facit. Sed quomodo
fratres ut miserum hominem circumueni-
at superbissimus ille descendit? Unde cir-
cuitum impij: etiam in hoc ipso. Oculi eius
omne sublime videt. Attamen una quoque
ipsa curiose vestigat: sed ut magis ascendant:
ut vehementius intumescat: et dum concu-
caverit humiles sibi videat ipse sublimior:
sic scriptum est: Dum superbit impij: cecidit pau-
per. Quia peruersae ascendentes et descenden-
tes angelos bonos malus angelus emulat
Ascendit studio vanitatis: descendit liuore
malignitatis. Cui mendax ascensio: crude-
lis descensio est. expers ille ut heri diximus
misericordie et veritatis. Eterum si descen-
dunt maligni ut circumueniant: gratias ei
cuius mandato descendunt: et benigni an-
geli: ut subueniant nobis et custodiant nos
in omnibus vijs nostris. Neque hoc solum
sed in manibus inquit portabunt te: ut non
offendas ad lapidem pedem tuum. Quanta
nobis frater in huius scripture vbis et erudi-
tio et admonitio et solatio exhibet. Quis in
omnibus psalmis tam magnifice pusillani-
mes consolatur: negligentes admonet: eru-
dit ignorantes? Unde id fidelibus quoque
suis providentia voluit diuina parare: ut in
ore ipsorum versiculi psalmi huius hoc ma-
xime quadragesimali tempore versarentur.
Nec aliunde quam ex ipsius usurpatione dia-
boli sumpta videtur occasio: ut in hoc quoque
nequissimus ille seruus filijs seruiat vel in-
uitus. Quid enim tam molestum ei quod no-
bis esse poterat tam iocundum: quam ut etiam

malum eius nobis cooperator in bonum?
Angelis suis mandauit de te: ut custodiant
te in omnibus vijs tuis. Confiteantur do-
mino misericordie eius: et mirabilia eius fi-
lijs hominum. Confiteantur et dicant inter-
gentes: quoniam magnificauit dominus fa-
cere cum eis. Domine quid est homo quia
innotuisti ei? aut quid apponis erga eum cor-
tuum? Apponis cor erga eum: geris pro eo
solicitudines: curam illius habes. Denique
ei mittis virginem tuam: immittis spiritum
tuum: promittis etiam vultum tuum. Et ne
quid in celestibus vacet ab opera sollicitu-
dinis nostre beatos illos spiritus propter
nos mittis in ministerium custodie nostre
deputas: nostros iubes fieri pedagogos.
Parum enim est quod facis angelos tuos
spiritus: facis et angelos paruulorum. De-
nique angeli eorum semp vident faciem pa-
tris. Illos utique spiritus tam felices: et tuos
ad nos et nostros ad te angelos facis. An-
gelis suis mandauit de te. Admira dignatio
et vere magna dilectio charitatis. Quis in-
quibus: de quo: quid mandauit? Studiose
consideremus fratres diligenter in admem-
orie: hoc tam grande mandatum. Quis
enim mandauit? Cuius sunt angeli? cuius
mandatis obtemperant: cuius obediunt vo-
luntati. Nempe angelis suis mandauit de
te ut custodiant te: nec cunctantur: quoniam etiam
in manibus tollant te. Summa ergo mai-
estas mandauit: et angelis suis mandauit.
Illis utique sublimibus: tam beatis tam pro-
xime sibi coherentibus: tam familiariter
adherentibus et vere domesticis dei. Man-
dauit autem de te. Tu quis es? Domine quid
est homo quia memor es eius? aut filius ho-
minis quia reputas eum? Quasi vero non sit
homo putredo: et filius hominis vermis.
Sed quid putas mandauit de te? Nunquid
scripsit contra te amaritudines? Nunquid
ut contra solum quod vento rapitur osten-
dant potentiam suam: et siccam stipulam per-
sequantur? Nunquid ut tollant impium:
ne videat gloriam dei? Mandatum istud
est non mandatum de te. Non recedas ab
aditorio altissimi: in precepto dei celi commo-
rare: ne de te illud quicquid in admem-
orie. Quae enim

propterit deus celi: non de eo illud mada-
bitur sed pro eo. Et interim qd non mada-
bitur pro eo differit: vt sint oia ppter electos. De
hijs parantibus ire seruus et ptnuo sup se-
minata colligere zizania puidus paterfa-
milijs: finite inquit vsqz ad messem: ne for-
te eradicetis simul et triticum. Quomodo g
ta diu cōseruabit inter ea? Hoc plane hoc
opus pñs: hoc mandatu tempore huius.
Itaqz angelis suis mandauit de te vt custo-
diant te. O tritici inter zizania? o granum
inter paleas: o lilium inter spinas. Bñs ei
frēs gratias ei: et pro vobis pariter et p no-
bis. Preciosum nobis depositu comiserat
fructum crucis sue precium sanguinis sui:
non est pntus custodia hac tam pax tuta
tam pax vtilis: tam fragilis: tam insufficienti
Super muros tuos hierusalē pñtuit custo-
des. Illemp etiam ipsi qui videntur muri
aut in muro ipso colūne bis custodib⁹ egēt
et maxime angelis suis madauit de te: vt cu-
stodiant te in oib⁹ vjs tuis. Quantā tibi
debet hoc verbum inferre reuerentiā? af-
ferre deuotionē: pferre fiduciā. Reueren-
tiam pro pñtia: deuotionem pro beniuolen-
tia: fiduciam pro custodia. Laute ambula.
Ubi? Ubi ad sunt angeli sicut eis madau
est: in omnibus vjs tuis. In quouis diuer-
sorior in quouis angulo: angelo tuo reuerē-
tiam habe. Tu ne audeas illo pñte: qd vi-
dente me non auderes. An pñtem esse di-
bitas? quē non vides? Quid si audires: qd
si tangeres: qd si olfaceres? Uide quia non
solo visu rerum pñtia comprobef. Nō oia
visui subiacent: ne corporalia quidē. Quan-
to magis spiritalia procul sunt ab oīni sen-
su corporeo: et spiritali potius vestigāda?
Si fidem consulas: ea tibi angelicam pbat
pñtiam non deesse. Nec dixisse piget qm si
des probat: quā nimirum apostolus argu-
mentum non apparentum esse desinit. Ad-
sunt igitur et adsunt tibi: non modo tecum
sed etiam pro te. Adsunt vt protegant: ad-
sunt vt proficiant. Quid retribuēs dñs? p oī-
bus que retribuit tibi? Siquidē ei soli ho-
nor et gloria. Anare ei soli? Quia ipse man-
dauit: et omne mandatu optimum nō nisi
ab illo est. Verū tamen et si ille mandauit?

ipsis quoqz qui et ei ex tanta charitate obe-
diunt et nobis subueniunt: in tanta neces-
sitate ingratos esse nō licet. Simus ergo de-
uotissimi grati custodibus: redamemus
eos: honoremus eos quātū possum⁹: quā-
tum valemus. Totus tñ ei reddat et amor
et honor noster: a quo tam ipsis qz nobis est
totum vnde honorare possumus vel amare
vnde amari honorariue meremur. Necqz
enī vbi ait: soli deo honor et gloria: ppheto
credendus est obuiare sermoni: qui sibi et
amicos dei nimis honorificantes cē testat.
Puto aut simile esse verbū illd apostoli ei
qd item ait: nemini quicqz debeatis: nisi vt
inuicem diligatis. Siquidem non hoc velint
vt alijs quelibet debita negarēt: pñsertim
cum idem ipse dicat cui honorem honores
et cetera in hunc modum. Ut ergo plenius
intelligas qd in vtroqz senserit qd ue mo-
nuerit: vide quēadmodū inter radices sol-
minora quelibet luminaria non videntur.
Nunqd amota mō sydera arbitramur: nū-
qd extincta? Admune qdem: sed ampliori
claritate quodāmodo tecta interim appa-
rere non posse. Sic ergo dilectio alia que
uis debita superans quasi sola regnare de-
bet in nobis: vt qeqd debet ceteris sibi vē-
dicet: et ex dilectōe oia faciam⁹. Sic diuin⁹
honor pñualeat et quodāmodo pñdicet vni-
uersis: vt solus ipse non modo pñe oib⁹: s; i
oib⁹ honoretur. Adipsum sane dictu pū-
tes etiam de amore. Quid enim extra ipm
reliquit ceteris: qui totum cor: totam aīam
totam virtutem: dñs deo suo in dilectione
donauit. In ipso itaqz frēs affectuose dili-
gamus angelos eius tanqz futuros aliquā-
do coheredes nostros: interim vō actores
et tutores a patre positos et ppositos nobis.
Nunc enim filij dei sumus et si nondū ap-
pareat qd adhuc paruuli sub actoribus et tu-
toribus sumus: tāqz nihil interim differen-
tes a seruis. Letez et si tam paruuli sumus
et tam magna nobis et nec modo tā magna
sed et tā piculosa via restat: qd tñ sub tantis
custodibus timeamus? Nec supari nec se-
duci: minus aut seducere pñt: q custodiunt
nos in oib⁹ vjs nostris. Fideles sūt: pru-
dentes sunt: potētes sunt qd trepidamus:

In xl. sup psal. Qui habitat.

Tū sequamur eos ad hercamus eis: et in
 protectione dei celi cōmoremur. Uide enī
 qđ sit tibi necessaria ista protectio: hec custo
 dia in vijs tuis. In manibus inqt portabūt
 te: ne forte offendas ad lapidem pedē tuū.
 Parū tibi videt: qđ sit lapis offensionis in
 via. Considera que sequūt. Sup aspidem
 et basiliscum ambulabis: et conculcabis leo
 nem et draconem. Qđ necessarius pedago
 gus: imo etiam baiulus: presertim paruulo
 inter hec gradienti. In manibus inqt por
 tabunt te. In tuis qdem vijs custodient te:
 et deducunt paruulū qua pōt paruulus am
 bulare. Etey non te patient tentari supra
 qđ sustinere potes: sed in manib⁹ tollent vt
 ptransas offendiculum. Qđ facile transit q
 illis portat manib⁹: qđ suauiter iuxta vulga
 re puerbium natat cuius alter sustinet mē
 tum. Quotiens ergo grauissima cernit vr
 gere tentatio et tribulatio vehemens imine
 re: inuoca custodem tuū ductorē tuū: adiū
 torem tuū in oportunitatibus in tribulatioe
 Inclama eum: et dic. Dñe salua nos: pīm⁹.
 Il non dormit neqđ dormitat: nī ad tps qñq;
 dissimulet: ne forte piculosi ab illis te ma
 nibus ipse p̄cipites: si te eis ignoraueris su
 stentatum. Spirituales enim sunt iste ma
 nus et auxilia vtiq; spūalia: que singulis ele
 ctoy pro cuiusq; discriminis mō et obiecte
 difficultatis: tanq; lapidee molis quantita
 te: ab his qui sunt deputati sibi angelis spi
 ritualiter et multipliciter exhibent. Dico
 ego tñ aliqua ex his que cōia magis arbi
 trior: et paucis qui inter nos sunt in experta.
 Turbat aliq; vehementer seu corporali q
 uis incōmodo seu tribulatione aliqua secu
 lari: seu accidia spūs et quādam animi dese
 ctione languescens. Jam tentari incipit su
 pra qđ valeat sustinere: iam impinguet et of
 fendet in lapidem si non fuerit qui subue
 niat. Quis vō est lapis iste? Ego illum in
 telligo lapidem offensionis et petram scan
 dalizari: in quā si offenderit quis collidet: sup
 quē vō ceciderit conteret eum. Lapidem
 vtiq; angularem electum preciosum: qui ē
 dñs xps. In hunc lapidē offendere ē: mur
 murare aduersus eum: scandalizari a pusil
 lanimitate spiritus et tepestate. Itaq; opus

illi est angelica ope: angelica consolatione:
 angelicis manibus: qui iam deficit: iā ppe
 modum offendit in lapidem. Et vere in la
 pidem offendit qui murmurat et blasphemat
 seipsum collidens: non eum in quē furibū
 dus impingit. Arbitror sane velut duabus
 quibusdam manibus eiusmodi homines i
 terdum ab angelis supportari: vt quodam
 modo non sentientes transeāt qđ tantope
 formidabant: nec paz mirent postmodum
 tam sup posteriori facilitate qđ sup difficul
 tate prior. Multis scire quas intelligā du
 as manus? Duplicez vtiq; demonstratioz
 dum videlicet hinc qdem tribulatiois bre
 uitas inde eternitas retributionis ostendi
 tur: aut magis pingit vl impunit cordi: vt
 intimo affectu sentiat: qm inomentaneum
 hoc et leue tribulatiois nostre supra modū
 in sublimitate eternum pondus glorie ope
 ratur in nobis. Quis vō istas tam bonas p
 bonos non credat fieri: cum certum sit qđ
 econtrario male vtiq; fiant immissiones per
 āgelos malos? Il debetote familiares ange
 los fratres mei: frequentate eos sedula co
 gitatione et oratioe deuota: qui semper no
 bis adfunt ad custodiam et consolationem.

De duodecimo versu: In manib⁹ porta
 bunt te. Sermo decimus tertius.

Possumus hūc jixl

versu q in manib⁹ est videlz
 in manib⁹ portabūt te et. non
 mō de pñti p̄solatioe dñi acci
 pere: s; et de futura. Il ēpe custodiūt nos in
 vijs nris angeli scī: s; via finita qđ est vtiq;
 vita finita: i manib⁹ tollūt. Nec desunt no
 bis testes fideles. Proxie lectū ē nobis: de
 beatissimo p̄e nro vere p oia benedictio: qđ
 dū intentā oculos p̄ciem in splendore cho
 rusce lucis hñe videref: vidit germani aīaz
 capnari lēpi i spera ignea ab angelis i celū
 deferri. Sed qđ huiusmodi testimonia re
 quirim⁹? Ipsa in euangelio veritas de mē
 dico et vlceroso lazaro ait: qm deportat⁹ est
 ab angelis in sinu abrae. Neq; enim in illa
 tam noua nobis tanq; incognita regione:
 ābulare ipsi possem⁹: p̄sertim cū tant⁹ sit la

psa in via. Quis lapis? Quis i lapidib' olī
cōsueuerat adorari: qui lapides obtulit do
mino dicēs: Si filius dei es: dic vt lapides
isti panes fiant. Porro pes tuus affectio tua
pes anime quam in manibus angeli por
tant: ne offendas ad lapidem pedem tuū.
Quomodo enim non vehementissime ani
ma turbaretur: si sola hinc egrederetur: si
illas sine solatio ingrederetur vias: si inter
illos lapides suis pedib' graderetur? Enī
uero manifest' audi qz necesse habet por
tari in manibus alienis: nec alijs qz angeli
cis tamen. Super aspidem z basiliscū ani
bulabis: z conculcabis leonem z draconē.
Quid inter hec facit pes human' ? Quid
humane affectionis inter tā horribilia mō
stra cōstaret? Ille nequitie spirituales
sunt: z quidē non incongruis appellationi
bus designate. Si quidem z de his dictum
quod nequaquāz vobis excidisse reor: La
dent a latere tuo mille: z decem milia a de
xtis tuis. Quis vō scire potest: an diuise
sint inter eos operationes malitie ministe
ria iniquitatis: vt ex diuersis officijs vel po
tius maleficijs vocabula quoqz diuersa sor
titi nominentur. alius quidem aspis: alius
vō basilisc' : alius autem leo: z alius draco?
videlicet suo inuisibili modo varie noccat:
quasi alius morfu: alius visu: alius rugitu:
vel ictu: alius flatu? Legi de quodāz gene
re demoniorum: qz non eijciatur nisi in ora
tione z ieiunio. Nilhil potuerat verbū apo
stolice increpationis ad illud. Quomō nō
illud aspis erat? ulla vtiqz de q in psal. aspis
surda z obturans aures ne vocem audiat
incantantis. Vis non terreri a tam terrifi
co mōstro? vis securus post mortem ambu
lare super aspidem istam? Caue ne interim
post eam ambules: caue ne imiteris: z non
erit quod paueas in futuro. Enimvero vi
tium est: cui reor eiusmodi spiritum domi
nari. Et si vultis scire ipsa est circuitio: a q
vobis hesternō sermone monuimus eē ca
uendum: ipsa obstinatio est aduersus quā
pridie loquebamur. Nec enim piget quo
tiens datur occasio ab hac tam graui peste
p'minire vos: vt oīmodis fugiatis: qz hec
quidē sit sūma quedā religionis subuersio

et vere iuxta testimoniū legislatoris: vene
nū aspidū insanabile. Dicis aspis hinc alte
ram aurē qz pressius potest terre infingere:
inde vō alterā caude inuisione nihilomin' o
bturare ne audiat. Quid ad hec incantā
tis vox: quid sermo faciat predicātis? Ora
bo pro eo: humiliabo in ieiunio aiām meā:
baptisabor: pro mortuo vberimo quodam
pfluuiō lachrymarū: apud quem viderim
nihil humane incantationis: quamlibet sa
pientiam: nihil quantūcūqz admonitionis
industriam preualere? Ille uerit tū vir per
tinax: non celo sese: sed solo infingere caput:
qz sapientia que desursum est: nō mō pūdi
cia: z pacifica sit. hec autē magis vt ista vi
cam aspidica nisi terrena esse nō potest. Sz
nec adeo obsurdesceret: nisi cauda quoqz
obtureret auditū. Que est hec cauda? Fi
nis intentionis humane. Nec surditas de
sperata dū hinc quidē velut terre infixus
proprie quisqz inheret voluntati: inde ve
lut reflectens caudam finem aliquē medi
tatur: z infigit animo quod desiderat adi
pisci. Nolite obsecro fratres nolite obtura
re aures: nolite obdurare aliquando cor
da vestra. Inde enim tam mōdax z ama
rus sermo inuenitur in ore hominis obsti
nati: qz nulla ad eum penetrare queat beni
uolentia monitoris. Inde aspidis virus in
lingue aculeo perseverat: qz aduersus lin
guam incantatoris tanto sese studio obtu
rarit. At basiliscus vt aiunt venenūz gerit
in oculo: pessimum animal: z pre omnibus
excecrabile. Nolle cupis oculum venena
tum: nequam oculum: oculum fascinantē?
Inuidiam cogita. Quid vō inuidere? nisi
malum videre est? Si non esset ille basili
scus: nunqz eius inuidia mors intrasset in
orbem tetrarum. Ne misero homini: qz in
uidum non preuidit. Superemus et hoc
vitium dum adhuc viuimus: si post mor
tem volumus ministrū tante nequitie non
timere. Nemo alteri bonū iūdo inspicit
oculo. Nepe hoc ipsum tā qd in se est: tabe
sua illud inficere: z qdā mō interficere est.
Qui hominē odit: homicidā illū vītas ipa
testat. Quid z ille q bonū odit in hoīe? nū
qd nō homicida poterit appellari? Adhuc

In xl. super psal. Qui habitat

vinat homo: et ille iam reus est mortis eius. Adhuc ardet ignis quem dominus iesus misit in terram: et inuidus est tanquam qui spiritum extinperit iam damnat. Ne nobis a dracone immanis bestia est: flatu igneo quicquid attingit necat: non modo bestias terre: sed et volucres celi. Mand aliud ego hunc quam iracundie spiritum reor. Quantos etiam sublimis ut videbas vite flatu huius draconis misere satis adustos turpiter in os eius ingemum cecidisse? Melius sibi ipsis irasci potuerant ne peccaret. Nimirum affectio naturalis ira hominum est: ab utentibus bono nature grauis perditio et miseranda perniciēs. Occupemus illam fratres in quibus expedit: ne forte ad inutilia illicitaque pampat. Sic nimirum solet amor et amor expungere: solet timor timore depelli. Nolite timere eos qui occidunt corpus ait dominus: anima autem non habet quid faciant. Et confestim: Ostendam autem vobis quem timeatis. Timeate eum qui potestatem habet corpus et animam perdere in gehennam. Ita dico vobis: hunc timeate. Aliter si manifestius dicat. Nunc timeate: ne illos timeatis. Repleat vos spiritus timoris domini: et alienus timor locum non habebit in vobis. Et ego dico vobis. Non autem ego: sed veritas: non ego: sed dominus. Nolite irasci eis qui transgrediuntur vobis: qui conuitia inferunt: qui ingerunt forte supplicia: et preter hec faciunt nihil. Ostendam autem vobis cui debeatis irasci. Irascimini ei que sola vobis nocere potest: sola facere ut illa omnia non profint. Vultis scire quoniam illa sit? Iniquitas propria. Ita dico vobis: huic irascimini. Nulla enim nocebit aduersitas: si nulla dominus iniquitas. Qui perfecte huic irascitis: ceteris non mouetur magis et amplectitis ea. Ego inquit in flagella paratus sum. Sit damnus: sit conuiuium: sit lesio corporalis: paratus sum et non sum turbatus: quoniam dolor meus in conspectu meo semper. Quid mihi exteriora omnia parui pendam in huius estimatione doloris? Filius inquit vteri mei persequitur me: et conuiuianti seruuulo indignabor? Dolor meus dereliquit me: dereliquit me virtus mea: et lumen oculorum meorum et damna corporalia plangam: aut incommoda corporalia reputabo. Nunc

nimirum non modo mansuetudo oris: cui draconis status non noceat: sed etiam imaginum mitas quam rugitus leonis non terreat. Aduersarius vester tanquam leo rugiens ait Petrus. Gratias magno illi leoni de tribu iuda: rugire iste potest: ferire non potest. Rugiat quantum vult: tantum non fugiat ouis christi. Quanta minatur quanta exaggerat: quanta intentat? Non simus bestie: ut prosternat nos vacuus hic rugitus. Sic enim perhibent qui talia curiosius vestigarunt ad rugitum leonis nullam bestiam stare posse: me eam quidem que aduersus ictum eius tota animositate repugnat: et plerumque superat ferientem: que non sustinet rugientem. Ne re bestia? vere rationis expers: qui tam pusillanimis est: ut solo timore cedat: qui sola futuri exaggeratione laboris victus ante conflictum: non telo: sed tuba prosternit. Non dum resististis usque ad sanguinem ait strenuus ille dux: qui leonis huius nouerat vanum esse rugitum. Et alius quidam Resistite ait diabolo: et fugiet a vobis.

De tertio decimo versu Super aspidem Sermo decimus quartus.

Samus gratias

fratres factio nostra: remuneratori nostro: aut potius spei nostre. Ipse enim retributor: ipse retributio nostra: nec aliud iam quam ipsum expectamus ab ipso. Primum quod nobis prestitit nos ipsi sumus. Si quidem ipse fecit nos: et non ipsi nos. Parum ne tibi istud videatur: te fecit? Logita qualem fecit. Ne pe etiam secundum corpus egregiam creaturam: secundum animam magis: utpote imagine creatoris insignem: rationis participem: capacem beatitudinis sempiternae. Porro secundum ambo super ceteris creaturis maxime admiranda: coherentem sibi incomprehensibili artificio inuestigabili sapientia conditoris. Itaque tam magnus hoc donum: quam magna res homo. Sed quam gratuitum putas? Planum est quod nihil ante promeruit: quod penitus nihil fuit. An postea sperabatur gratia retribuitur auctori? Dixi domino deus meus es tu: quoniam bonorum meorum non eges. Non ergo necessaria retribuiturus gratia

ei qui sic per omnia sibi sufficit: sed deuotus relaturus gratias ei qui sic meruit sperabat. Quidni gratias agat? Siquis oculorum lumen: si quis vsu auriū: si quis narium: si quis manuum: si quis pedum tibi prepedatum aliquo modo officium reparasse videretur: si quis sopitam quauis occasione excitasse in ter rationem: quis non alius tibi vehementissime non succenseret: si quis forte beneficij huius immemorem: aut benefactori deprehendisset ingratum. Enim uero dñs deus tuus ipsa tibi instrumenta etiam largitus: ex nihilo fecit hec omnia. Nec modo fecit: sed et compegit etiam et firmavit: ac suo quodq; illustravit officio. Quomodo non is omni iure sibi gratias exigat ampliores? Nam ne hoc quidē licet maximo contentus munere qui dedit ut esses qui ante non fueras: adiecit unde subsisteres qui iam eras. Nec minus liberaliter h̄ q̄ illud mirabiliter est operatus. Faciam inquit hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Quid vō postea? Et presit piscib⁹ maris et bestijs terre etc. Nam et celestia sese elemēta in vñs creasse tuos ante docuerat. Nepe facta memorant: ut essent in signa et tempora et dies et annos. Eui putas? Nulli vtiq; nisi tibi. Ceteri siquidem creature oēs aut in nullo egent his omnibus: aut non intelligunt ea. Quā copiosus in secūdo hoc beneficio: q̄ liberalissim⁹ fuit. Quanta tibi largitus est ad sustentationē: quanta ad eruditionem: quanta ad consolationem: quanta etiam ad delectationē. Verū hec duo gratis: et dupliciter grati fecit. Quid dico dupliciter gratis? Sine merito tuo: sine labore suo. Nempe dixit et facta sūt. An iccirco minus deuotus: minus obnoxius: minus gratus es. q̄ hec quidē sic pro nihilo: sic de nihilo fecit. Peruersi cordis est: rationes ingratitudinis vestigare. Nemo id facit: nisi qui etiā gratis eēt ingratus. Puto enim neutrum tibi propterea minus vtile q̄ prestanti minime difficile fuit. Alioquin si forte quod ei laboriosus: tibi magis commodum ducis: ex teipso tibi iudicius hoc: nec te alibi illud putē q̄ apud te didicisse.

Sic prestares ipse libenti⁹ fratri tuo: absq; incommodo tuo. Verum et si gratis prestare velles: nolles tamen ut hanc tibi ille pretenderet ingratitudinis causam. Eterum ex hoc iam tertium opus tue redemptionis attende. Non est velamē excusationis proz sus in ea. Gratis hoc quoq; prestitum est: sed gratis quod ad te pertinet. nam quod ad illum plane non gratis. Saluus factus es pro nihilo: non de nihilo tamen. Quid ad hec dormitat affectio? Immo vero mortua est illa: non dormit: que huic beneficio non respondet: que se totam non effundit in gratiarum actionē et vocem laudis. Nam et cetera duo euidentissime tertium hoc cōmēdat: ut in eis quoq; vera fuisse dilectio comprobetur: non propterea de facili prestans q̄ nollet aliter: sed q̄ non aliter oporteret. Itaq; fecit te deus tuus: fecit tā multa propter te: fecit propter te et seipsus. Verbum caro factum est: et habitauit in nobis. Quid adhuc restat? Factus est ipse tecum caro vna: te quoq; secus faciet spiritu vnū. Non recedant hec quattuor a corde tuo: non a memoria: non ab affectione. Nec cogita semper: in his iugiter delectare. His velut quibuscumque stimulis vrgens sollicita animam tuam: his facibus inflammari curato ad redamandum eum: qui tam multipliciter suum tibi erga te commendat amorem. Memento sane quod idem ait: Si diligitis me: mandata mea seruate. Serua ergo mandata creatoris tui: serua mandata benefactoris tui: redemptoris tui: tui remuneratoris. Sed si hec quattuor: quot sunt mandata? Dēs nouimus decem esse. Itaq; per quaternarium hunc decalogum legis multiplicans: veram habens quadragesimā: tenes quadragesimā spiritalem. Tantum sta in timore: et prepara animā tuā ad tērationē. Laue serpentis astutiā: observa insidias inimici. Nepe quadruplici tēramēto: quadrifari ipedire conat actionē quā exigeris graz. Tētat⁹ ē in his oib⁹ chris⁹: ut veraciter ab aplo scriberet: tētat⁹ p oia p silitudine absq; pctō: Erit forte q̄ miret: et dicat q̄rtaz sese tērationē dñi nō legisse. Verum ut ego arbitror: nō hoc diceret: si legisse se

In xl. sup psal. Qui habitat.

meminisset: qm̄ tētatio est vita hoīs super terrā. Illoc enī q̄ meminit: nō eatm̄ triplici tētatione tentatū fuisse dñm arbitrat: q̄ facta est in ieiunio deserti: in pinnaculo templi: in vertice montis. Sane in his omnib⁹ erat manifesta tētatio. Verum illa que extunc ⁊ demceps vsq; ad mortē crucis ei nō defuit: etsi occultior: vehementior tñ fuit. Nec hoc quoq; a propofita similitudine videbit abhorere. Nam ⁊ tria illa beneficia que iam transierat: euidentissima ⁊ in luce posita esse noscunt. Sane qd̄ ad spem vite eterne pertinet: necdū exhibitū: necdum popalatū est nob. Nihil p̄inde mirū si sit minus aperta tētatio: vbi etiam causa tētationis occulta. Ceterū ⁊ diuturnior: ⁊ validior: ip̄a est: qd̄ aduersus spem nostrā q̄cqd̄ habet malignitatis exerat inimicus. Itaq; primo quidē vt auctori nature ingratos faciat: ampliorē ingerit sollicitudinē pro nā: quē admodū ip̄i etiā chusto cūriētī ausus est dicere Dic vt lapides isti panes fiant. Quasi vō figmentū nostrū ignoret ip̄e qui finxit: aut non curet hoīes qui pascit volucres celi. Qd̄ vō ingratus est ei qui propter hominē vniuersū hūc cōdidit mūdū: q̄q; vt sūz ei⁹ quā p̄cupiscit obtineat p̄cidēs si veret adorare malignū. Nec inq; oīa tibi dabo: si p̄cidēs adoraueris me. Tu ne illa fecisti miser. Quōdabis q̄ ille creant: aut quō abs te sperāda: quō tua adoratiōe p̄tenda: que ab illo cōdita in illius sunt posita ditōe. Nam i eo qd̄ ait Aditte te deorsū caue tibi quicūq; es qui templi pinnaculū p̄cedisti. Cane tibi speculator domus dñi: cane q̄ in ecclesia christi locū cerneris tenē sublimē. Qd̄ ingratus enī imoq; iniuriosus es magno illi pietatis sac o: si illo questū estimes pietatē. Qd̄ infidelis ei qui ministrū hoc sūguie proprio p̄secrauit: si eo que ras gloriā tuaz: q̄ nihil est: queras que tua sunt: nō que iēsu christi. Qd̄ indigne respōdes eius dignationi: q̄ in disp̄satiōe humilitatis sue sublimem eē te fecit: celestia tibi sacramēta cōmisit: celestē forte ⁊ ampliorē q̄ celestibus ip̄is spiritibus tradidit potestatem: si deorū ip̄e te mittas: sapiēs nō que sursum sunt: sed que super terram. S

⁊ omnis q̄ de virtutū eminentia ad inanē glorie sese demittit ⁊ deiecit appetitū. hanc dubiū quā dñō virtutum: qui tanta inter nos tolerant: vt nobis formā huius impi meret sanctitatis: pro gratia contumeliā reddat. Consideremus diligentius fratres ne forte prima illa tētatio: que corporal ne cessitatis occasione animum turbat: aspidi debeat comparari. Illoc enī animal quodāmodo violentum morū nocet: obturat aures ne vocem audiat incantātis. Quid vō agere nititur in hac parte tentator: nisi vt aduersus consolationem fidei aurē cordis obstruat ⁊ obturet. Sed non profecit inimicus in eo: non illius p̄clufit auditū: qui ait Non in solo pane viuit homo: s; in omni verbo quod p̄cedit de ore dei. Nam in eo quod ait Nec omnia tibi dabo si p̄cidēs adoraueris me: infidias ⁊ male suadibilem sibilū aī aduerter draconis. Ferunt illum in arena latitantē: etiam aues volātes flatu attrahere venenato. Qd̄ venenat hic flatu fuit: hec oīa tibi dabo si p̄cidēs adoraueris me. Verū nō erat ista quelibet auis: nihil potuit draconis flatu ad illam. De basilisco quid dicimus. Mōstruosus ceteris: solo visu hominē inficere ⁊ interficere p̄hibet. Ni fallor vana glia est. Vide te inquit ne iustitiam vestraz faciat corā hoīb⁹: vt videamini ab eis. Ac si dicat Laue oculos basilisci. Sed cui nocere dicis basiliscus. Ei qui non viderit basiliscum. Alioquin si prius eū videas: iam nō tibi nocet vt aiunt: magis morit ip̄e. Ita est fr̄es: nō vidētes necat inanē glia: cecos ⁊ negligētes qui se ei ostentāt: q̄ se exponūt: ⁊ non potius ip̄i inspiciūt: nō attēdunt: nō discutiunt illā: nō vidēt deniq; q̄ sit friuola: q̄ caduca: q̄ vana: q̄ subtilis. Siquis enī intueat h̄ mō: morit basiliscus: nec iam occidit eū vana glia: s; occidit magis ⁊ occidit ei quodāmodo versa in puluere: imo redacta in nihilū. Puto autē nō est querere qd̄ ad inanē gloriā ea tētatio visa sit pertinere: vt dictum est: Si filius dei es mitte te deorsū. Ut quid enī hoc nisi vt laudaret: vt videret a basilisco. Et vide quō ipsū occultauerit basiliscus: quasi non posset aī

videri. Scriptum est inquit: quoniam angelis suis mandauit de te et in manibus tollat te. Quid scriptum est maligne? quid scriptum est? Angelis suis mandauit de te. Quid mandauit? Animaduertite et videte: quod subtrahit fraudulenter quod fraudis sue commenta dissolueret. Quid enim mandauit? Nempe quod in psalmo sequitur: ut custodiant te in omnibus viis tuis. Nunquid in precipitijs? Qualis via hec de pinnaculo templi? mittere se deorsum? Non est via hec sed ruina: et si via tua est non illius. Frustra in tentatione capitis intorsisti: quod scriptum est ad corporis consolationem. Huic enim necesse est custodiri: cui timendum ne offendant ad lapidem pedem suum. Non est quod custodiat: cui non est quod timeat. Quid vero taces et illud quod sequitur: super aspidem et basiliscum ambulabis et concubabis leonem et draconem? Te enim hec parabola tangit. Non frustra malignitas monstruosis appellacionibus concilianda signat: nec modo ab ipso capite sed etiam a corpore uniuerso. Si quidem aduersus omnem post trinam hanc perfusionem non iam serpentina caliditate sed crudelitate usus es leonina: usque ad humilias ad flagella: ad alapas: ad mortem et mortem crucis: sed manifeste etiam leonem te concubauit leo de tribu iuda. Sic aduersum nos fratres ut in ceteris omnibus viderit se frustratum: toto iam furore persecutionis suscitatur: qualis non fuerit ab initio: ut vehementia tribulationis regnum celeste sperantibus intercludat. Felix anima que et ipsum leonem potenti virtute perculans: violentum illud rapere pualebit. Ex hoc itaque vile. etissimum tanquam super aspidem et basiliscum cautius et sollicitius ambulemus. Lauemus omnem radicem amaritudinis: ut nemo nostrum mor-dax inueniat. Nemo audax vel ardens: nemo inexorabilis aut rebellis. Nec vero deorsum mutamus nos: sed transcendamus et transiliamus letalem glie temporalis obtutuz: ut quod scriptum est frustra iaciat rete ante oculos per-natorum perculcem? quoque leonem pariter et draconem: ut neque illius rugitus terreat nec istius status inficiat. Cidenf hec quattuor monstra: affectionibus eque quattuor singula singulis incubare. Qui ergo potissimum draco inficiat? Estima quod cupiditati: quod hanc no-

nerit esse radicem malorum omnium et que maxime cor subuertat. Unde enim quasi psulens dixit hec omnia tibi dabo. Illa de leone quidem mani-festum est: quod non nisi ad timoris ianuam terri-ficos det rugit. Porro tristitie fores aspis obseruat: quod eas maxime moribus suis per vias arbitret. Unde et ad dominum christum donec iam esuriens cerneret non accessit. Contra sane caneat necesse est leticia basiliscum: quod eo potissimum aditu venenatos ingerere so-leat radios oculorum: nec vana gloria nisi ob leticie noceat vanitate. Illud quoque pside-ra: an forte virtutes quattuor: quattuor his periculis opponere valeamus. Leo rugiet? quis non timebit? Siquis ille fuerit: fortis erit. Sed frustrato leone draco abscondit in arena ut virulentis flatibus attrahat animam insul-flans ei quodammodo perculcentiam terrenorum. Quis putas illius preteruitabit insidias? Nemo vtiq; nisi prudens. At forte dum ad ista descendere caues vigeat quod molestia: et ecce primum aspis adest: nam opportunum sibi tempus inuenisse videtur. Quis non exaspabit ab aspide ista? Nempe vir temperans et modestus qui sciat abundare et penuriam pati. Iusto ex hac occasione fascinare te volet male blan-diens oculus nequam. Quis auerter faciem suam? Profecto iustus qui non modo non ipse sibi accipe gloriam que dei est: sed ne ab alio quod recipere velit oblatam? si tamen ille sit iustus qui iuste quod iustum est exequatur: qui iusticiam suam non faciat coram hominibus: quod denique et si iustus fuerit ca-pit non leuet. Nec enim virtus specialiter in humilitate persistit: hec intentiones purgat: hec quoque meritum omnino eo veracius et efficacius obtinet quo minus arrogat sibi.

De quartodecimo versu: Qui in me spe-ravit. Sermo decimus quintus.

Venite ad me

laboratis et onerati estis et ego vos reficiam: dicit dominus. Tollite iugum meum super vos: et inuenietis regem animarum vestrarum. Iugum enim meum suauiter est: et omnes meum leue. Laborantes ad refectorem inuitat: ad regem perducit oneratos. Non tamen in-terit onus subtrahit aut laborem: magis autem onus alio: alio labore commutat. Sed onus leui suauiter

h ij

lx
iii

In xl. super psal. Qui habitat

ingro: in qb⁹ reges ac refectio z si minus ap-
pareat tamen inueniat. Graue onus inq-
tas sedens sup talentū plumbi. Sub hac ge-
mebat sarcina qui dicebat. Iniquitates mee
super gresse sunt caput meū: z sicut on⁹ gra-
ue granate sunt super me. Quod ergo on⁹
xpī: quod onus leue? Ut quidem ego sen-
tio onus beneficioz. Dulce onus: sed ei q
sentit: ei qui experit. Alioqn si non inueni-
as: si non aduertas: graue omnino z peri-
culosum. Onerifex animal homo tempore
sue mortalitatis. Si adhuc portat peccata
sua onus est graue: si iam forte exoneratus
est a peccatis minus quidem graue sed si sa-
num sapiat non minus grande onus inue-
niet hanc ipsam quā diximus exoneratio-
nem. Onerat nos cum exonerat deus: one-
rat beneficio euz exonerata peccato. Uox
onerati. Quid retribuam dñō: pro oībus q
retribuit mihi? Uox onerati. Exi a me: q
hō peccator sum dñe? Uox onerati. Semp
enim quasi tumentes super me fluctus ti-
mui deū. Semper inquit timui: sicut ante
sic post acceptam indulgentiam peccatoz.
Beatus homo q ita semp est pauidus: nec
minori angis sollicitudine ne forte obuiat
beneficijs qz peccatis. Ad hoc si quidem di-
uina nobis tam sedula erga nos z tā pfusa
bñficia cōmendat: vt sollicitemur ad grām
inuitemur ad dilectionē. Angelis suis man-
dauit de te: vt custodiant te in oībus vijs
tuis. Quid vltra potuit tibi facere: z nō fe-
cit? Nōni quid cogites ingenua creatura?
babes grāz non in angelis dñi: sed ad ipm
ambis dñi angeloz. Oras z optas vt nun-
tius nō ptentus ipse quoqz q loquebat adfit
nec te quasi p mediū sz sui oris osculo oscu-
letur. Audisti sup aspidem z basiliscū leonē
pariter z draconē tibi ambulandū fore: nec
sup draconē ipso victoriam michaelis z an-
geloz eius ignoras. Clertū nō michaeli sz
dñō clamant desideria tua. Libera me z po-
ne me iuxta te: z cuius vis man⁹ pugnet
me. Illoc nempe est nō mō alijs sed ipis qz
altiorib⁹ altius captare refugii: vt ex hīa
profitēti: qm tu es dñe spes mea merito re-
spondeat altissimū posuisti refugii tuum.
Non enī dedignat esse spes miseroz mise-

rator z misericors dñs: nō seipsum liberato-
rem simul z ptectorem in se speratib⁹ exhi-
bere recusat. Qm in me sperauit inq libe-
rabo eum: ptegam eū qm cognouit nomē
meū. Nempe nisi dñs custodierit ciuitatez
frustra vigilat qui custodit eaz: siue ille hō
siue etiaz angelus eēt. Montes in circuitu
hierlm: sed parū hoc sūmo nihil hoc foret si
non etiā dñs in circuitu eēt ppli sui. Adveri-
to p inde in cantico sponsa describit inuen-
tis licet vigilibus imo ab eis magis inuēta
nec enī eos ipsa querebat nō substitisse nec
ptenta fuisse vigilibus: sed pconctara bre-
uiter de dilecto ad ipsum otius peruolasse.
Erat enī cor eius non vigilibus: sed i dñō
fiduciam hñs. Et aliter forte suadentibus
aiebat. In dñō cōfido: quō dicitis aīe mee
transingra in montē sicut passer? Adinus
vigilanter id obseruauit cōiunth⁹: cū offē-
sis quasi vigilib⁹ secederēt apud eos z mi-
nime ptransirent. Ego qdem cephe: ego at
pauli aiunt: ego vō apollo. Sed qd fecerūt
vigiles sobrii vigilēs circūspecti? Nō enī
poterant sibi suscipere sponsam: q bene eā
emulabant: q emulabant dei emulatiōe: q
desponderāt vni viro virginē castā exhibē-
xpō. Percusserunt me z vulnerauerūt me
ait. Ut qd ita? Ni fallor vigeāt vt ptransi-
ret: perinde inuētura dilectū. Deniq etiā
tulerunt pallium meū inquit: haud dubiū
qn vt curreret expedita. Animaduertere ē
quā valide pcutiat: qb⁹ sagittis apostolus
vulneret eos q diuertisse apd vigilēs vide-
bant. Nunqd paulus pro vobis crucifix⁹ ē
aut in noīe pauli baptizati estis? Et itē. Euz
enī dicit quis ego sum pauli alius autē ego
apollo: nonne hoīes estis? Quis igitur est
apollo: qz vō paulus? Adinistri ei? cū cre-
didistis. Qm in me sperauit liberabo euz.
Non in vigilibus: nō in hoīe: nō in angelo
sed in me sperauit: nihil boni nisi ex me ne
per ipsos expectans. Omne enī datū opti-
mū z oē donū pfectū desursum est: descen-
dens a patre luminū. Ex me vigilie hoīuz
viles circa opa vtiqz manifesta: eis nimir
custodes hoīes deputati. Ex me excubie
angeloz obseruantū secretiores mot⁹: spi-
ritaliter sollicitū ppullantū suggestores

iniquos. Ceterum intimo sane custodia secre-
tissime intentionis non modo ex me vix etiam
per me fiat necesse est: quod illo quidem humanus
nequeat sed ne angelicus quoque oculus pe-
netrare. Agnoscamus triplicem hanc custo-
diam fratres: et exhibeamus nos eis quales
cuique convenit exhiberi. Provideamus bona
coram hominibus: coram angelis: coram deo.
Contendamus placere omnibus per omnia: sed maxi-
me ei qui maximus est super omnia. In spiritu
angelorum psallamus ei: ut in eis quoque quod
scriptum est impleatur. Qui timent te vide-
bunt me et letabuntur: quia in verbo tuo super spe-
raui. Obediamus prepositis nostris qui per-
uigilant tanquam reddituri rationem per animas: no-
stris: ut non cum tristitia hoc faciant. Et quod
gratias deo ex cuius solo munere venit: non
est quod multum vos moneam non est quod multum vo-
biscumeam in hac parte. Quod est enim gau-
dium meum et gloria mea: nisi prompta obedi-
tio et irreprensibilis conuersatio vestra?
Quid si certo cognoscerem ne angelos qui
dem amplius aliquid in vobis cognoscere quod
dedecet: apud neminem vestrum ex anathema
te ierico quippiam occultari non murmura-
re aliquem: non detrabere: in occulto non simu-
latorie agere vel remittere: non ignominiosas
alio voluere cogitationes: quibus heu solet in-
terdum ipsa quoque pars corporis perturbari?
Magni hoc mihi gaudij incrementum: sed
nondum utique plenitudo. Non enim tam magni
sumus ut possit nobis a deo esse pro minimo
ab homine iudicari non posse: minus autem nihil
conscios esse vobis. Ceterum si occultissimum iu-
dicem timet etiam magni: quantum nos ad il-
lius examinis memoriam peruenit trepidare?
O si mihi contingeret certum esse nil esse in omni-
bus nobis illum offendens oculum quod solus
perfecte nouit quod sit in homine: videns in eo et
quod in se ille non videt. Hoc vel maxime in-
dicium vestigem? fratres: et eo amplius frequen-
temus in timore et tremore ipsius considera-
tionem: quo minus comprehendere possumus
inuestigabile abyssum iudiciorum dei et irre-
fragabilem dispositionem. Eum hoc timore
spes habet meritum: cum hoc metu fructuose
speramus. Est autem is ipse timor firmissima que-
dam et efficax materia spei: si quis prudens

aduertat. Si quidem maximum quoddam dei
donum timor iste: et ex preceptione presertim fir-
ma est expectatio futurorum. Postremo bene-
placitum est domino super timentes eum: et utique
vita in voluntate eius et in beneplacito eius
salus eterna. Quia in me sperauit liberabo
eum. Dulcissima liberalitas: in se speranti-
bus non deesse. Hoc enim totum hominis me-
ritum: si totam spem suam ponat in eo qui totum
hominem saluum facit. In te sperauerunt patres
nostri: sperauerunt et liberasti eos. Ad te cla-
mauerunt et salui facti sunt: in te sperauerunt
et non sunt confusi. Quis enim sperauit in eo
et confusus est? Sperate in eo omnis congregatio
populi. Quicumque enim locum calcauerit pes
vester: vester erit. Pes noster utique spes no-
stra est: et quantumcumque illa precesserit obtinebit
si tamen in deum tota figatur ut firma sit et non ti-
tubet. Quid timeat aspidem aut basiliscum?
quid leonis rugit? aut draconis sibilos ex-
pauescat? Quia in me sperauit: liberabo eum.
Porro liberatum quidem ne iterum egeat libe-
rari protegam eum et conseruabo: si tamen cognou-
erit nomen meum: ne sibi tribuat quod libera-
tus est sed nomini meo det gloriam. Protegam
eum qui cognouit nomen meum. In presentia
enim glorificatio vultus in noticia nominis pro-
tectio exhibetur. Spes in nomine: res in facie est.
Quod enim videt quis: quid sperat? Fides
utique ex auditu: et ea quidem iuxta eundem
apostolum est rerum substantia sperandarum.
Protegam eum qui cognouit nomen meum.
Non nouit nomen eius qui illud assumit in
vanum: qui dicit ei. Domine domine et non facit que
dicit ipse. Non nouit nomen eius: qui eum
nec honorat ut patrem: nec ut dominum timet.
Non nouit nomen eius: qui ad vanitates
et insanias falsas conuertitur. Beatus vir cuius
est nomen domini spes eius: et non respexit in va-
nitates et insanias falsas. Paulus hoc no-
men cognouerat qui dicebat. Non enim est
aliud nomen datum hominibus in quo oportet
saluos fieri. Nos quoque si nomen
meum sanctum quod inuocatum est super nos
desiderandum utique nobis ut semper sancti-
ficetur in nobis atque ita orandum iuxta do-
ctrinam utique saluatoris. Pater noster qui
es in celis sanctificetur nomen tuum. Denique
k ij

In xl. sup psal. Qui habitat.

audi quid sequatur i psalmo: Clamauit ad me et exaudiam eum. Illic fructus noticie nominis clamor orationis. Porro fructus clamoris exauditis saluatoris. Quomodo enim aut non innocens exaudiri poterat aut non men dñi nesciens inuocare? Gratias ei qui manifestauit hominibus nomē patris: fructum salutis in eius inuocatione pstituens: sicut scriptū est: Quicūq; inuocauerit nomē dñi saluus erit.

De versu quintodecimo: Clamauit ad me etc. Sermon decimus sextus.

lx
vi **C**lamauit ad me: et exaudiam eum. Illic plane est testamentū pacis: hoc pietatis fedus: hoc pactū misericordie et miserationis. Sperauit in me liberabo eum. Nomē meum cognouit: ptegam eum. Inuocauit me: et ego exaudiam eum. Non dicit dignus fuit: iustus et rectus fuit: innocens manibus et mudo corde: propterea liberabo ptegam: exaudiam eum. Si enim hec aut similia diceret: quis non diffideret? Quis gloriabitur castum se habere cor? Nunc aut apud te ppitatio est: et propter hanc legem tuā sustinui te dñe. Dulcis lex: que meritū exauditionis in clamore pstituit postulationis. Clamauit inquit ad me: et exaudiam eum. Merito non exaudis qui clamare dissimulat: aut oīnon postulans aut tepide postulans et remisse. Si quidem in dei auribus desiderium vehemens: clamor magnus: et regione aut remissio: intentio vox submissa. Quando illa penetrabit nubes: quā audies i celis? Nempe ut clamandum sibi non erit hō inter p̄mordia sue orationis ipm quē oraturus est patrē in celis eē p̄tinus admoneatur: quo videlicet impetu quodaz sp̄s illo sibi iaculandam esse meminerit orationem. Spiritus est deus: et in sp̄i clamat necesse ē quisq; clamorem suū ad eū desiderat puenire. Sicut enim non ad faciem hōis respicit tanq̄ hō: sed magis intuetur cor: sic ad cordis potius vocem q̄ corporis aures eius cui merito dicit: Deus cordis mei. Hinc ē q̄ moyses foris tacēs intus audit: dicente domino: Quid clamas ad me? Clamauit ad

me: et exaudia eum. Non immerito. Clamor magnū sane magnitudo necessitatis extorsit. Quid enim clamas petisti nisi consolationem: liberationem: glorificationē? Alioquin quō super his exauditur: si pro alijs clamat. Exaudiam eum ait. In quo exaudies dñe? vel in quibus? Eum ipso sum in tribulatione: eripia eum et glorificabo eum. Ad magnum illud triduum quod p̄ime sum celebratur: hunc mihi ternariū arbitror referendum. Siquidem et ipse propter nos tribulationem et dolorem inuenit: q̄ pposito sibi gaudio sustinuit crucem confusionē cōtēpta. Uerū tñ que de ipso erant sicut ante mortē p̄dixit sine habuerūt: et sicut i morte dixit cōsummata sunt et extūc sabbatizauit. Nec dilata est gl̄ia resurrectionis: die tertia summo viliculo sol iussit de tumultu ortus nobis. Ita ergo fructus pariter tribulationis et veritas ereptionis in manifestatione glorificationis apparuit. Nilominus quoq; et in nobis simile quoddā triduum posse videtur assignari. Cum ipso sum ait in tribulatione. Nō hoc nisi in die tribulationis nostre: i die crucis n̄se dum implet qd̄ ipse ait i mundo qdem pressurā habebitis et qd̄ apls ei: oēs qui pie volunt viuere in xp̄o p̄secutionē patiantur. Nam liberatio plena et p̄fecta aū die sepulture esse nō poterit: q̄ maneat iugum graue sup filios adam a die exitus de v̄tre matris eorū vsq; in diem sepulture in matrē oīum. In hac igit die eripiam eum inquit: qñ iam nihil vltra qd̄ vel corpori vel aīe faciat mūdus habebit. Sane glorificatio die vltimū manet diem resurrectionis: qñ surget in gloria quod in ignominia interim seminatur. Unde scimus q̄ nobiscū sit i tribulatione. Ex eo vtiq; q̄ in ipsa tribulatione nos sumus. Quis enī sustineret: q̄ subsisteret: q̄ p̄sisteret sine eo? Omne gaudium existimamus cum in tribulationes varias inciderimus fratres mei: non mō quia p multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei: sed qñ iuxta est dñs his qui tribulato sunt corde. Si ambulauero i medio v̄mbre mortis ait quidam: non timebo mala: qñ tu n̄recum es. Ita ergo nobiscum est oībus dieb: vsq; ad cōsumationē sēclī. Nō

autē erimus nos cum ipso? Nimirū qñ rapimur obuiā chusto in aera: z sic semp cū dño erimus. Qñ apparebim? cū chusto in gloria? Nempe cū chustus apparuerit vita nostra. Interim sane abscondat necesse est: vt pcedat tribulatio ereptionē: ereptio glorificationē. Uox liberati. Eouertere aia mea in requiē tuam: qz dñs bene fecit tibi. Quia eripuit animā meā de morte: oculos meos a lacrymis: pedes meos a lapsu. Eripiam eum z glorificabo eum. Felix qui te interim consolatorē z adiutorē habet: adiutor in oportunitatibus: in tribulatione. At qñ felicioz quē iam eripuisti z exemisti tantis malis: qñ felicioz qui iam ereptus est de laqueo venantiū: qui iam raptus est ne malitia mutet intellectum illius: aut ne fictio decipiat animā eius. Longe tamen pre his omnibus felicissim⁹ ille erit quē assumpseris ad te ipsum: quē repleueris in bonis domus tue: z claritati tue conformaueris eū. Et nūc filii clamemus in celum: z miserebitur nostri deus noster. Clamemus in celum: quia sub celo omnia labor: z dolor: z vanitas z afflictio spūitus. Deniqz prauū est cor hois z imscrutabile: proni sensus ei⁹ i malū. Non est in me bonū: hoc est in carne mea. Lex peccati i ea habitat aduersus spiritū z cupiscēs. Postremo z cor meū dereliquit me: z corp⁹ mortuū est ppter peccatū. Sufficit autē diei qz malitia sua: z est inuidus ipse positus in maligno. Qz nequā: in oib⁹ seculū pñs: qz nequiter aduersus animā secularia desideria militare noscūtur. Sunt z principes mundi huius tenebrarū harum spūales nequitie: aeris potestates: z inter eas callidior cunctis animātib⁹ serpens. Nec ergo sub sole omnia: hec omnia sub celo. Ad quod horum, confugiu facis? An quo horum omnū speras solatiū aliqd aut auxilij inuenire? Si qñas intra te aruit cor tuū: z obliuioni datū: te reperis tanqz mortuū corde. Si infra te: corp⁹ quod cor rumpit aggrauat animā. Si circa te: etiam terrena inhabitatio deprimat sensum multa cogitantē. Quere ergo supra te: sed cautus esto ventosa agmina transilire. Quia enī omne datū optimū: z omne donū pfe-

ctum nō nisi desursum esse: mouerūt mediū iter latrunculi obsidere. Transi igit transi perungiles illas nequitas: que tā indefesse custodiunt z obseruant: ne quis in illam possit euadere ciuitatē. Si te percusserint: si vulnerauerint: dimitte eis palliū: qd in egypto olim ioseph adultere dereliquit: dimitte z syndonē: vt cum euangelico illo iu uene pfluas nudus ab eis. Nūquid non solū palliū eius z syndonē in manus impī dederat deus: cui⁹ in facultate z carne dās potestātē: veruimqz animā ait illius serua? Ita ergo sursum cor sursum clamor: sursum desideria: sursum conuersatio: sursum intentio: z omnis expectatio tua desursū sit. Elama in celum vt exaudiaris: z qui in celis ē pater mittat tibi auxilium de scō: z desyn tueat te. Mittat interim auxiliū de tribulatione: eripiat a tribulatione: glorificet in resurrectione. Magna sūt beneficia tua dñe magne pmisisti. Ex tua pmisiōe spm⁹: inde audem⁹ dicere: si corde clamam⁹ pio: certe debes ex pmissio Amen.

De versu septodecimo Longitudinis dierum. Sermo. xviij. lxx

Ene nobiscum

Agit frēs: satis huic competit tpi vñs psalmi. Celebraturis prime dñicam resurrectionē iam nūc cuiqz nostrū sua pmittit: vt festiu⁹ in capite suo factū recolant mēbra: quod in seipsis pñolant aliqñ faciēdū. Lōgruus finis psalmi: vbi psallēti finis pmittit tā beatitudo. Iocunde cōplect: dñi i eo spōdet repletio tā iocūda. Lōgitudine inquit dierū replebo eum: z ostendam illi salutare meū. Sēpius vos adimoneo frēs: qñ iuxta pauli sententiam pmisiōne habeat pietas vite eius que nūc est pariter z future. Uñ z idē ait: Habetis nūc quidē fructū in sanctificationem: finē vō vitā eternā. Ipsa est que hoc loco pmittit: plenitudo ipa longitudo dierum. Quid enim tam longum: qz quod eternum est? Quid tam longum: quod nullo fine preciditur. Bonus finis vita eterna: bon⁹ finis qui finem nō habet. Et sane cui⁹ finis bon⁹ est: ipsū quoqz bonum est.

k iij

In xl. super psal. Qui habitat

Amplectimini itaq; sanctificationem: qm̄
bona est: qm̄ finis eius vita sine fine. San-
ctimoniaz sectemur et pacē: sine qua nemo
videbit deum. Longitudine inquit dierum
replebo eum: et ostendā illi salutare meum.
Dextere dī ē ista pmissio. Adun⁹ dextere ē
quā sibi olim sanctus porrigi optabat. Ope-
ri inquit manus tuas porriges dexterā.
Delectationes in dextera hac vsq; in finē.
Hanc nimirum et ille sibi porrigi optauit et
obtineuit dexterā: de quo psalm⁹ ait: Utaz
petijt a te: et tribuisti ei lōgitudinē dierū in
seculū et in seculū seculi. Et manifest⁹ deniq;
Sapiens dixit: In sinistra illi diuitie et glo-
ria: in dextera ei lōgitudinis vite. Quis
est homo qui vult vitā: diligit dies videre
bonos. Ille enim vita quā viuim⁹ magis
mors est: nec simpliciter vita: sed vita mor-
tal⁹. Adorū homo dicimus: qm̄ morti certis-
sime appropinquat. Quid vō agimus ex q̄
primū incipimus viuere: nisi morti propin-
quare? et incipere mori? Sed et dies quales
cūq; vite huius pauci et mali sunt: sicut san-
ctus patriarcha testatur. Vbi vō viuif: vbi
viuenda vita est et vitalis. Vbi dies boni: vbi
interminabilis longitudo dierū. Etas ei q̄
tam non modo fortiter: sed suauiter dispo-
sunt vnuerſa. Eorum nempe paucitas die-
rum finietur breui: quorū sufficit vnicuiq;
malitia sua. Vbi aut dierum bonitas: eter-
nitas quoq; non deerit. Longitudine die-
rum replebo eū. Quod prius dixerat Glo-
rificabo eum: euidentius hoc versiculo de-
clarauit. Qui tamen nō sufficeret ab eo glo-
rificari: cuius perfecta sunt opera. Nō enī
tanta imensitas nisi immensum glorificare
quempiā potest. Necesse est magna sit glo-
rificatio: et magnifica gloria que descendit.
Vnde lapsa a magnifica glia ait Pet⁹.
Bene magnifica gloria: glorificans tā ma-
gnifice in longitudine: in multitudine: in
plenitudine claritatis. Fallax gloria et va-
na ē claritas: dies hominū breuius. Sapiēs
eiusmodi non optabit: magis loquetur ex
corde ei qui intuetur cor. Et diem hominis
non desiderauit tu scis. Ego tamen plus ali-
quid quam non: desiderat desidero: vt ne
recipiam quidem. Scio enim cuius vox sit

Ego claritatē ab homine nō accipio. Vō
miseri qui gloriā que ab inuicē est que-
rimus: et nolumus eam q̄ a solo est deo. So-
la siquidē ea quā solam negligimus lōgitu-
dinez habet: sola repletionē. Breues dies
hominis: dies eius tanq; flos agri sic efflo-
rebit. Expiccatū est inq; senū et cecidit flos:
verbū autē dñi in eternū manet. Verus ni-
mirum dies qui nō nouit occasum: eterna
veritas: ac perinde vera eterna q; satietas.
Alioquin quomodo gloria illa replebit? q̄
fallax et vana est? Deniq; et inanis dicit: vt
noueris te ex ea magis exinaniri posse: nō
posse repleti. Bonū ergo interim magis
abiectio q̄ elatio est: bonum magis necessi-
tas q̄ voluptas: q̄ cū vtraq; res cit⁹ trāse-
at altera penam habeat: altera sit paritura
coronā. Utilis tribulatio que probationez
operatur: ducit ad gloriam. Cum ipso sum
inquit in tribulatione: eripiam eum et glo-
rificabo eum. Elgam⁹ gratias patri mīeri-
cordiarū: qui nobiscum est in tribulatione
et in oī tribulatione nra nos p̄solatur. Res
enī vt dixi necessaria tribulatio: que in glo-
riam vertitur: tristitia que mutat in gau-
dium. Gaudiū sane lōgū: quod nemo tol-
lat a vobis: gaudium multiplex: gaudium
plenu. Res necessaria ista necessitas: que
coronam parit. Non contemnām⁹ fratres
semen modicū est: magnus exinde fructus
exurgit: forte inspidum: forte acerbum est
forte granū synapis. Nō p̄siderem⁹ q̄ vidē-
tur: sed q̄ nō vident in eo. Que enī vident
tpalia sunt: q̄ autē nō vident eterna. P̄eli-
bemus primitias glie: glie enī in spe magni
dei. Nō solū autē: s; vt dicā exp̄ss⁹ glie enī in
tribulatiōe. In ea siquidē spes glie est. Vnde
si nō hoc ip̄s docere te velit Apl⁹: cū sub-
iūxit Qm̄ tribulatio patientiā opat⁹: patie-
tia p̄bationē: p̄batio vō spem? Et manifeste
aduertē est in his vbiis: cū p̄misisset Apl⁹
gliari in spe: nō aliud aliqd: s; amplius eū
addidisse dicēdo: Nō solū autē: s; et glari in
tribulationib⁹. Nō enī altera gliatio cōmē-
dat: s; addit magis: vbi spes glie: vbi ipsa
spei gliatio reqrat. Siquidē in tribulatiōe
spes glie: imo et ip̄a i tribulatiōe glia p̄tiet:
sic spes fruct⁹ in semine est. In hūc modū

et iam modo regnū dei intra nos ē: thesau-
rus ingens infictili vase in agro vili. Est i-
q̄: sed absconditū ē. Felix qui ibi inuenit il-
lud. Quis ille? Mēpe q̄ messem magis co-
gitauerit q̄ sementē. Oculis fidei inuenit
hic thesaurū: nō sū faciem indicās: sed vi-
dēs que nō apparēt: sed intuens que nō vi-
dent. Nō veraciter hic thesaurū inuenerat
quē volebat inueniri et ab alijs: qui dicebat:
Mōmetaneo et leue hoc tribulationis no-
stre: supra modū in sublimitate eternū pō-
dus glorie operatur in nobis. Nō dixit re-
munerabit: sed eternū pōdus glorie opaf
in nobis. Latet gloria fratres mei: abscondi-
ta nobis ē in tribulatiōe: i mōmetaneo hoc
latet eternitas: in hoc leue pōdus sublimē
et supra modū. Interim q̄ festinem⁹ nobis
emere agrū istū: emere thesaurū istū: q̄ ab-
scōditus ē in agro. Omne gaudiū exstime-
mus fratres cū in varias inciderim⁹ q̄ tri-
bulatiōes. Dicamus ex scia: dicam⁹ ex aīo
bonū magis ire ad domū luctus q̄ ad do-
mū cōiūij. Eū ipso sum in tribulatione ait
deus: et ego aliud interim q̄ tribulationē
requirā. Nō ibi autē adherere deo bonū ē.
Nō solū autē: sed et ponere i dño spem meā
q̄ eripiā eū inquit et glorificabo eū. Cum
ipso sum in tribulatiōe. Velit inquit mee
eē cū filijs hominū. Emanuel nobiscū de⁹.
Ane grā plena ait angelus ad mariā: dñs
tecū. An plenitudine grē nobiscū est: in ple-
nitudine glorie erimus nos cū eo. Descen-
dit ut ppe sit his q̄ tribulato sunt corde: ut
nobiscū sit in tribulatiōe nostra. Erit autē
qū rapiemur in nubibus obuiā xpō in ae-
ra: et sic semp cū dño erimus: si tū currem⁹
interim habere eū nobiscū: ut sit comes
vie q̄ patrie redditor ē futurus: imo q̄ tūc
patria mō sit via. Bonū mihi dñe tribula-
ri dūmodo ipse sis mecū: q̄ epulari sine te:
regnare sine te: sine te glorari. Bonū mi-
hi in tribulatione magna amplecti te: in ca-
mino habere te mecū: q̄ eē sine te vlt in ce-
lo. Quid enim mihi ē in celo: et a te qd vo-
lui sup terrā? Lux pbat formā: et viros in-
stos tētatio tribulatiōis. Ibi: ibi cū eis es
dñe: ibi in tuo nomine congregatis medi-
os astas: sicut olim cū tribus pueris es vi-

gnatus etiam ethnico apparere: ut diceret
q̄ spēs q̄rti similis filio dei. Quid trepida-
mus: qd cūctamur: quid fugimus hic ca-
minū? Serit ignis: sed dñs nobiscū ē i tri-
bulatiōe. Si deus nobiscū: qd cōtra nos?
Nihilominus quoq̄ si ille eripit: qd eripi-
at de manu eius. Quis est q̄ de manu eius
possit eruere? Porro si ille glorificat: qñā
ingloriūz alijs faciet? Si ille glorificat: qd
hūiliabit? Audi deniq̄: qua naz gloria ille
glorificet. Longitudine inq̄ diez replebo
eū. Et pmo qdē in eo q̄ diez nomē plurali-
ter posuit: nō vicissitudinē aliquā: sed mul-
titudinē voluit cōmēdare. Alioq̄ si vicis-
situdinē suspicaris: Nō delior ē dies vna in
atrijs dñi sup milia. Legimus sanctos atq̄
pfectos viros etiaz ab his diebus nostris
plenos migrasse diez: nec sane aliud q̄ vir-
tutū plenos: plenos intelligimus gratiaz.
Nūq̄ in hac plenitudine velut de die in
diē: de claritate in claritatē: non qdē a suo
sed a dñi spū trāsformantur. Si ergo dies
grā dī: si ut supra meminimus etiam dies
hoīs claritas que ab hoīe ē: et male nitens
gloria quā ab inuicem querimus: quō nō
magis verus dies et plenus meridies vere
glorie plenitudo? Nō si dies plurimos diui-
siones dicimus grāz: quō nō in multiplici
gloria diez intelligit⁹ multitudo? Pestre-
mo euidentius audi sine vlla vicissitudine
dies multos. Erit lux lune sicut lux solis
ait propheta: et lux solis septēpliciter sicut
lux septē dierū. Nō in fallor cūctis dieb⁹
vite sue psalmos suos cātare in demo et nū-
rex fidel optabat. Erit enī deuotos eē deo
ad singula tante et tā multiplicis glorie mu-
nera: et in oib⁹ semp grās agere: quasi cum
ctis dieb⁹ psalmos dicere nomini ei⁹. Lon-
gitudine diez replebo eū. Ac si manifest⁹
dicat: Scio qd desideret: scio qd sitiat: qd
sapiat ei. Nō ei argētū vel aux sapit: nō vo-
luptas: nō curiositas: non dignitas aliqua
secularis. Via detrimētum facit: oīa asper-
nat et arbitrat ut stercora. Exinanivit pe-
nitentia semetipm formāz serui accipiēs: nec
se ex his patit occupari qbus nouit se non
posse repleri. Nō ignorat ad cui⁹ imaginez
cōdit⁹ sit: cui⁹ magnitudinis capax sit: nec

In festo sancti benedicti.

sustinet de modico crescere: vt de maximo minuat. Itaq; longitudine dierum replebo eum: quem nisi lux vera reficere nisi eterna implere non potest. ¶ Siquidez nec longiturnitas illa terminum: nec claritas illa occasum: nec satietas illa fastidius habet. Erit enim securitas de eternitate: gloriatio de veritate: exultatio de facietate. Et ostendam illi salutare meum. ¶ Mimirum extunc videre increbitur quod optauit euz sibi rex glorie gloriosam exhibebit ecclesiam non habentem maculas: ob splendorem diei: sed neq; ob cunimodam plenitudinem sui. Alioquin ad illius fulgorem luminis: sicut nō impurus sic nec turbatus quidem in aliquo animus vel inquietus assurgit. Inde est qd nunc quoq; vt supra memini sanctimoniam simul et pacez sectaril; precipimur: q; sine his nemo videat deum. Euz ergo repleuerit in bonis de fiderium tuum: vt non aliud sit quod reqras serenato penitus ex ipsa plenitudine animo: videre iam poteris serenitatem illam plenitudinem maiestatis: similis deo factus quod videas euz sicuti est. Aut forte quia iam plenus omni gloria in semetipso etiam foris saluationem quam operatus est deus: et plenam maiestate eius omnem terram vndiq; circumspectet: deliciosissimus deliciosissimi seculi habitator. Ad hoc referri posse videbitur qd adiecit: et ostendam illi salutare meum. Alioquin accipiamus simagis placet etiam hoc modo vt ipos quos promiserat dies in hac ostensione salutaris exponat. Longitudine inquit dierum replebo eum. Et tanq; quere res vnde enim dies in ciuitate de qua legimus: quia non lucebit ibi sol per dies: neq; enim non erit in ea: ostendam illi inquit salutare meum: vt quemadmodum et in illa scriptura dicitur: Lucerna eius sit agnus. Ostendam illi salutare meum. Non iam i fide erudiam non iam exercebo in spe: sed specie adimplebo. Ostendam illi salutare meum: ostendam illi iesum meū: vt in eternum iam videat: in quem credidit: quem dilexit: quem semper optauit. Ostende nobis dñe misericordiam tuam: et salutare tu

um da nobis. Ostende nobis domine salutare tuum: et sufficit nobis. Qui enī videt illū videt et te: quia ipse in te et tu in ipso. Nec est autē vita eterna: vt cognoscamus te verum deum et quem misisti iesum xp̄m. Tunc dimittes seruū tuū domine sū verbum tuū in pace: cum viderint oculi mei salutare tuū: iesum tuū: dominum meū: qui est deus sup̄ omnia benedictus in secula. Amen.

In natali sancti Benedicti abbas. Sermo primus.

Erit simon pe

trus ad iesum: Ecce nos reliquimus oīa: et secuti sum⁹ te. In hui⁹ patris p̄cipua solēnitare totis eētrivirib⁹ iclamādū: nisi nobil' lingua gregori totū ei⁹ itinerariū sūmō magnifico collegisse. Ita enī act⁹ ei⁹: vernātis eloquiū simone depinxit: vt et stilus sūariū maiestate scintillet: et sūie stilo reluceat clariores. Ex habūdātū igit ē: post vocē tantiviri aliqd addere: i cui⁹ cōpatiōe nos nō solū eloquētes: s; et mutos eē non ignoramus. Hoc solū dixisse sufficiat: q; solus iste militante manu excelsō p̄ncipi ceteris habundanti⁹ p̄sentabit: et monachis angelorum more viuētib⁹ celoz adimpleat palatia. Q; refulgēs et splēdidi⁹ miles ipatorio astabit tribunali plenus virtutib⁹ infinitis: agminibus innumeris comitatus: p̄solari⁹ regis iudicis amicus: inimicus hostis antiq; De eo plane eūq; sequētibus: dixit simō petr⁹ ad iesum: Ecce nos reliquimus oīa. Amica p̄sus cōfabulatio simonis ad iesum: et sermo oī oratorio flore venustior: dignusq; simon: q; cum saluatore plenius ploquat. Si mon nāq; obediēs: iesus saluator interpretatur. Loquit ergo obediētia cū salute: q; solis obediētibus salus eterna hereditario iure debet: si tñ sit ibi petrus: id est obediētia nō vacillet: aut titubet: sed fundata sit supra firmā petram. Et quid ait? Ecce nos reliquimus omnia: et secuti sumus te. Solēne verbū: magna p̄missio. Opus sanctum dignū benedictiōe: relinquere omnia et sequi xp̄m. Nec sunt verba voluntarie p̄sumpta

lx
vii

foria paupertatis q̄ monasteria genuerunt
q̄ claustra monachis: anachoritis siluas co-
piofius repleuerunt. Nec enī sunt de qui-
bus psallit ecclesia: Propter verba labioꝝ
tuorum: ego custodiui vias duras: p̄ceptu
ra requies pro labore: pro paupertate diui-
tias: pro tribulatione mercedem. Magnū
est reuera relinquere omnia: sed maius ē
sequi christum: cuius multos omnia relisse
nec tamen christum secutos fuisse legam⁹.
Hoc opus: hic labor est: hic salutis huma-
ne summa consistit. Nec christum sequi pos-
sumus: nisi relinquamus omnia: quia exul-
tat vt gygas ad currendam viam: et onera-
tus eum sequi non potest. Nemo enim cū
sarcinis enatat: ait ille discipline secularis
orator: quem lingue nobilitas et profundi-
tas sensus paupertatis amicum constituit.
Adhuc relinquet omnia: qui sequitur eū
qui est super omnia. Et quoniam sufficien-
tia nostra ex deo est: et erit deus omnia in
nobis: ecce inquit relinquit omnia. Nō
solum facultates mundi: sed et animi quo-
q̄ cupiditates. Nec enim reliquit omnia
qui retinuit vel seipsum. Immo nihil pro-
dest sine seipso cetera reliquisse: quando q̄
dem nullum aliud onus grauius est homi-
ni q̄ homo ipse. Quis enim tyrannus cru-
delior homini: que senior potestas q̄ ho-
minis voluntas? Numq̄ sub ea requiesce-
re: numq̄ sedere licet? et quo amplius te si-
bi ad obediendum nouerit fatigari: eo ma-
gis urget: mistigat et onerat: pietatis inme-
mor: misericordiam nesciens. Hoc enī pro-
prium propria voluntas habet: vt quo obe-
diens obedientior sibi fuerit: eo ampli⁹ cū
crudelibus vinculis annectat. Solam se di-
ligit: cum sola sit digna odio: principiu ini-
quitatis: mortis intrusio: destructio virtu-
tum. Venite ergo qui laboratis et onerati
estis ad onerum leuatorem: et ei voce et ope
re respōdetis: Ecce nos reliquimus omnia
et secuti sumus te. Attende quia olim prius
q̄ verbum caro fieret: et habitaret in nobis:
sequebantur patres antiqui deum: soli spi-
ritui solo spiritu adherentes. Nunc vō se-
quendum est et corpore. Tunc enim predi-
cti patres terrenis leguntur abundasse di-

uitijs: de cetero nisi quis renunciauerit oī-
bus que possidet: non potest eius esse disci-
pulus: eius scilicet qui cum esset diues: fa-
ctus est pro nobis pauper. Relinquende igitur
sunt possessiones: et proprie voluntates:
si volumus eum sequi: qui non habuit vbi
caput suum reclinaret: et qui non venit fa-
cere voluntatem suam: sed eius qui misit
eum. Sequitur: Quid ergo erit nobis?
Iam oīa reliquit petr⁹ iam nō solū seq̄ sed
diu secut⁹ est: et nūc p̄mū interrogat q̄d nā
sit accepturus. Quid ē petre? Nōne obedi-
entia p̄misi in auris auditione? et nō in
pacti p̄ntiōe. Sed audite iā qd loquar in
me dñs de⁹: et attēdite sp̄e in q̄ mūdo flu-
ctuāte sp̄are debem⁹. Amē dico vobis q̄ vos
q̄ reliquistis oīa et secuti estis me: in regne-
ratioe cū sederit fili⁹ hōis in sede maiesta-
tis sue sedebitis et vos iudicātes. Quid est
hoc aliud dicē: q̄ p̄sequemī quē sequemī:
si tñ p̄sequimini sic scriptū est: in gre pace et p̄se-
q̄re eā? Sic ḡ currite vt cōphēdatis. Nec
pri⁹ residē velitis q̄ sedētē ap̄phēdatis: et
mereamī p̄sedē. Exultauit vt gigas ad cur-
rendā viā: in eo. s. tpe in q̄ terris visus ē: et
cū hōib⁹ p̄uersat⁹ est. Nec resedit: donec p̄-
ueniret ad eū quē p̄stituit laboris et tristitie
finē: tristis est enī ingens aīa mea vsq̄ ad
mortē. Ergo cū sederit fili⁹ hōis in sede ma-
iestatis sue q̄ p̄ ignominiosissimo supplitio
crucis iterrogat⁹ est p̄uclijs parit et tomē
to sedebitis et vos iudicātes. A q̄b⁹ iudiciū
nūc incipit? Qui minime datis reges vobis
metip̄is: sic ille nō veit iudicare s̄ iudica-
ri: nec mīstrari sed mīstrare. Illic vō sedes
in iudicio. Fili⁹ enī dei salua naturā vitā
te fm q̄ de⁹ est sedet a dextris dei: fm q̄ hō
assistit nūc vultu dei p̄ nobis. Nec erit festio
trūphal⁹ donec sit de⁹ oīa in nobis: id est cor-
pus capiti tāta pace iūgat: vt sum⁹ ei filius et
si nō pares. Adhuc enī negat a iudeis: a gē-
tibus subānat: lacerat ab hereticis: a falsis
christianis grauit̄ impugnat⁹: et tu re-
putas eū residere q̄tū nec attēdere oculos
sup̄boꝝ: malignātiū ip̄tus: repugnātiū vo-
lūtates? Sed in regnātiōe sedebit cū sedē-
tibus: cū nos ī syncersissimū nitore ī vtraq̄
substātiā repurgabim⁹: et ip̄e deuot⁹ inimi-

In festo sancti benedicti

cis cū amicis intrabit in gl'ias angelos hōi-
bus vnitāte sēpiterna pūges z dāne bte re-
sarcies ciuitatis. Hoc aut totū erit ī regnā-
tiōe. Btā ista regnatio q̄ terrā renouabit:
z celū: z terrigēas celicol' federabit: z ppe-
tue pacis fontē īdefessa pfluxiōe refundet.
Notandū q̄ vna gneratio: z due regenera-
tiōes. Et ī generatiōe qdē quā ex radice
viciata p̄trahimus corpus mortalitate: aīa
aut īnigritate replet: ī regnatiōe vobabitis
matis vbi oportet nos nasci aīe qdē purga-
tur īnigritas: s; corporis mortalitas nō aufert.
Necessaria ē ergo scda regeneratio siue re-
surrectiō: i q̄ reparent' z corpora pfigurata
corpi claritatis xpī: si tñ corda fuerit prius
reformata ad māsuetudinē z humilitatem
ipsius xpī cordis. Unde z bñs q̄ hēt ptez
ī resurrectiōe pma: p eo q̄ futurus est pti-
ceps z scde: In hac ḡ regeneratiōe cū sede-
rit fili' hōis ī sede maiestatis siue: sedebitis
z vos iudicātes zc. Hoc est qd̄ ī alio loco
sc̄ptura loquēs: p cōfusiōe sua inqt duplici
z roboze: laudabūt pte eoz. Quo enī hēt
paupertas sequētū deū: afflictionē. s. z vilita-
tem. Unde pphā: vide inqt humilitatē me-
am z laborē meū. Prophea igit ī terra sua
duplicia possidebūt: vt p vilitate sit honor:
iudicarie p̄tatis: p afflictione refrigeriū
placidissime sessiōis. Nū igit sedebū' nos
q̄ z mō nec corp' nec aīa seder' ī qb' nihil
sedatū nihil getūnihil ī eodē statu pmanet.
Nū libabimur ab īnētudie mobilitatis
huius? Corpus enī nfm sedere nō pmittit
cū illud īpediat z pñtis sensus doloris z fu-
ture mortis anxietas: qd̄ mō passibile est z
mortale: S; z spūs īpe nullā hēt regez: ob
expectationē spei z tioris sollicitudinē. Erit
aut cū aīa regesceat singularit' ī spe p̄stituta
Libe qdē a sollicitudinē: s; nō ab expectati-
one. Fiet aut h post mortē carnis: s; an diē
iudici. In diē aut cū sederit fili' hōis pscē
z ex oī pte sedebū' qz nec corpus doloris
sensu fhabit nec anxietas timore mortis īm-
passibilitas z īmortalitas duplici stola glo-
rificatū. Liberi qz erim' quo ad aīaz ab ex-
pectatiōe z sollicitudine vniuersa nihil mi-
nus hñtes: nihil dinceps piculi metuctes
ī pfectissima securitate: z securissima pfe-

ctiōne. Sedebitis ait veritas: solennis ses-
sio: gta ges: plena sufficiētia. Filij hominū
vsq; quo graui corde: vt qd̄ diligitis vani-
tatē z q̄ritis mēdaciū. Gloria. n. q̄ ab iuicē
ē q̄ritis: vanā vtiq; z mēdacē: qm vani ho-
mines z mēdaces filij hōiū: z gloriā q̄ a so-
lo deo ē nō vultis: gloriā sine dubio manē-
tē z veraz. Miseri z miserrabiles q̄ p breui
voluptate: torētē p̄ditis voluptatē: z diuī-
nā vob īterruptis gl'iaz: vt nunq; faciemini
ab vberib' p̄solatiōis ei'. S; ne magne
pmissiōis dulcedinem lōganintis expecta-
tio p̄torq̄ret nre mētis mobilitatē: fmōe tē-
perat dulciori. Nouit. n. īpe signētū nfm:
quō dilatiōes moras pusillanimitas nra si
sustinet: iō z bonitate sua huic obuiat cogi-
tationi: z occurrit etiā ex hac pte. Et oīs q̄
reliq̄rit domū: aut p̄ez: aut matrē: aut frēs
aut vxorē: aut filios: aut agros ppter nomē
meū: centuplū accipiet: z vitā eternā possi-
debit. Obstructū ē certe os loquētū īnq;
iāq; p̄fident oēs īniqua supuacue agētes.
Habes enī pmissiōne vite q̄ nūc ē parit et
future. Manifestūq; est eē pñtis t̄pis pmis-
sionē centupli: ex eo nimirū qd̄ sequit': vitā
eternā possidebit. S; ne q̄s oīno dissimulā-
di loc' remaneat obstinat: vade ad euāge-
liū fm marcū: vbi apte declaraf eē h' t̄pis
cētupli pmissiōne. Ait enī dñs Nemo est q̄
reliq̄rit patrē: aut matrē: aut filios: aut a-
gros ppter me: aut ppter euāgelij: qui nō
accipiet cēties tātū ī h' t̄pis: domos z frēs:
z cetera q̄ sequunt'. Et vt magis miremini
ne pmissiōne hanc: s; hui' sit t̄pis: exhiberi
de t̄palib' estimetis: additū est: cū p̄secutio
nib'. Quid enī ī p̄secutiōe positi terrene
substātie sancti martyres acceperūt: qñ et
ipsa q̄z terra btōz: corporoz data ē ī manus
impior'. Qd̄ ḡ dicit: cēties: domos z frēs z
cetera minime fm carnē intelligi posse: vel
ex eo ītelligi pōt: q̄ cētū matres accipit ne-
mo. Itā vō si p cōicatiōe possessionū z ami-
corz affectiōe q̄ iter electos ē: pmissiōnem
hāc volum' ītelligē: aliqb' qdē: s; nō oīb'
poterit cōuenire. Nōnullos. n. sanctorz ter-
rena hac z humana cōsolatione nouimus
carnisse. In corde ergo z ī homine interi-
ori: centuplūz hoc queras z necesse est: vt

habeas quidem nunc fructum tuum in sanctificationem sine ulla vita eterna. Qui ergo mundum centuplum accepit scrutentur corda sua: et uniuersa viarum suarum studia diligenter examinent. Nec dubium quoniam inueniunt angulum et diuersum: quod saluator non nouit. Sed vulpes foueas habent: et volucres celi nidos. Magis autem perfecti reliqua omnia non quam sua sunt quantant: nihil sibi retineant: nihil alicui. Sunt enim plerique qui licet propriam exaltationem voluptatibusque satis despiciant: propriis tamen suis quodammodo retinent quod debuerant reliquere: incongrua solitudine et religioni contraria per eis utique laborantes. Quamquam enim monachorum dum pariter suis plus iusto consilium: auias suas perdiderunt. Ergo relinquat omnia: solum sequantur christum: solum pro placere contendat: et beneplacito voluntatis eius permixti adhaereant solitudine. Mandubium: qui expiant illud quod relinquuntibus omnia et sequentibus se veritas pollicetur. Centuplum inquit accipiet: et vitam eternam possidebit. Illud enim in via accipitur ad solatium: illa vero ad beatitudinem in patria possidebit in eternum. Sed quod est centuplum istud: nisi consolatio iustificationis promittitur. quod spiritus qui super mel dulcis est nisi testimonium perspicere nostre. nisi leta et iocundissima iustorum expectatio: nisi memoria abundantie suauitatis dei. Et magna vere multitudo suauitatis dei et suauitatis eius: quam nec expressis necesse est dicere: nec expressis ullis verbis exprimere quicquam potest. Non pater aut mater non domus aut ager non cibum aut vestitus non terrenum aut corporale: sed plane his omnibus delectabilius super hec omnia dulcius atque iocundius est cui sic spiritualiter angelice lectionis excursus assignari potest quem admodum patris et magister nostro beato benedicto. Hic a pueritia mundum cum flore reliquit: et currentem christum cursu rapidissimo secutus est: nec desistit donec persequeretur. Quis inter iudicantes sublimius iudicabit? Quis ita centuplum in hac vita percepit? Quis vitam eternam gloriosius possidebit? Eius igitur intercessionem sine gratia largitate ad propriam vite consolationem et eterne possessionem nobis ministrare dignetur: qui venit ut vitam habeamus et abundantiam habeamus iesus christus dominus noster: qui est deus benedictus in secula amen.

Et ubi supra: De eo quod scriptum est: Et erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum.

Sermo secundus.

Conuenientibus lxxv

vobis in unum: ad audiendum verbum salutis: magis mihi timor instat: ne forte fratres mei: aliquis minus digne illud recipiat: et non sicut recipiendum est verbum dei. Scio enim terram que sepius superuenientem in se imbre recipit: si fructum non fecerit: reprobam fore: et primam maledicto. At ego si possem benedictiones illi dare malletm et non maledictiones. Immo vero ipsarum benedictionem celestis patris nostri: non meam: quam tamen ipso dignate quod accipitis per os meum: opto vobis benedictionem manere semper: nec in maledictionem posse mutari. Celebramus hodie magistri nostri gloriosi benedicti natalem: pro eo nobis et de eo solentis sermo ex more debet: cuius dulcissimum nomen cum omni nobis iocunditate amplectendum est et honorandum quoniam ipse dux noster: ipse magister et legislator noster est. Delector quod et ego in ipsius memoria: sed non sine meo rubore: beati huius patris nomen audiam memorari. Est enim mihi de ipsius imitatione vobiscum seculi abrenuntiatio: et monastice perfectio discipline. Sed singulariter sine vobis cum eo participo nomen abbatis. Abbas fuit: et ego. Abbas et abbas. Omnis nomen: sed in alio sola magni nominis umbra. Adhuc ministerium unum: sed heu quod dissimiles ministri: quantum ministratio ipsa dissimilis. Ne mihi si tam longe fuero a te beate benedicta in futuro quod a tue sanctitatis vestigiis longe esse reperior in presentia. Sed non mihi apud vos hec perorare necesse est. Scio enim quod scientibus me loquor. Tamen peto ut pudore hunc: ut hunc timorem meum fraterna compassione leuetis. Quoniam tamen omnino dispensatio mihi credita est: et si non habeo apud me quod vobis apponam: quoniam a beato benedicto tres panes quibus vos pascat. Reficiat vos sanctitas eius: iustitia eius: pietas eius. Recolite dilectissimi quod non omnes qui in processione domini fuerunt: sua illi prastraverunt vestimenta. In illa inquit processione quam annuente domino in primo sumus celebraturi: quoniam venienti ad passionem: et

In festo sancti benedicti.

sedenti super asellum populi occurrerunt non oēs vestimēta psternebāt in via: sed cedebat aliq ramos de arborib⁹. Nō erat hoc magnū. Qd gratis acceperant: gratis dabāt. Uerūtm̄ ne ipse qdem penit⁹ ociosi fuerūt: sed nec a pcessione legunt expulsi. Fr̄es mei piū xpi iumentū q cū pphadice re potestis: vt iumentū scūs sum apud te. z ego semp tecū: vos estis qbus infidet xps: qm̄ aīa iusti sedes ē sapiētie. Et apls xpm̄ pdicat dei v̄tutē z dei sapiāz. Si vestes nō hēo q̄s pedib⁹ n̄ris pstermā: tētabo vel ramos cedere de arborib⁹ vt tātū pcessiōi v̄l parū aliqd nō desit ministerij mei. Arbor fuit beat⁹ bñdictus grādis atqz fructifera tanqz lignū qd plantatū est sec⁹ decursus aquarū. Ubi sunt decursus aquarū? Profecto in vallibus: qz inter mediū montiū per transibūt aque. Quis enī nō videat hos torētes montiū ardua declinare: z mediā ad humilitatē diuertere vallis? Sic pscō sic supbis de⁹ resistit: humilib⁹ aut dat gratiam. Securus hic fige pedē: qciqz es iumentū xpi. Sup hunc ramū inuitere: semi tam vallis icede. Numiz in mōte sedē sibi pstituit serpens antiquus: mordēs vngulas equi vt cadat ascensor eius retro. Propterea vallē magis elige: ad ambulandū: vallem elige ad plantandū. Neqz enī vel in serēdis arborib⁹ mōtana solemus eligere: q̄ frequēter arida sint z petrosa. In valli. bus pignedo est: z ibi pficiūt plante. Ibi plena spica ibi cētessimus oris fruct⁹: iuxta illud: z valles abundabūt frumēto. Audis qz vbiqz vallis laudat: Ubiqz humilitas p dicatur. Ibi plātare confert: vbi decursus aquarū: qz ibi copia gratie spūalis: z aque que super celos sunt: laudāt nomē dñi: id est benedictas res faciūt vt laudetur. Stemm̄ in hac charissimū: z plātati stemus vt nō arefcamus. Non moueamur quocūqz flatus: sicut scriptum est. Si spūs habentis potestātē sup te irruerit: locū tuū ne deferas. Nulla enim vobis tētatio preualebit: si nō ambuletis ī magnis z mirabilibus super vos: sed pmaneat firmis radicibus ī humilitate radicati atqz fundati. Sic plantatus secus decursus aquarū: sanctus iste

confessor dñi: fructū suū dedit ī tēpore suo. Sunt enī q fructū nō faciūt: sunt q faciūt: sed nō suū: sunt q faciūt fructū: sed nō tēpore suo. Sunt inqz arbores ī fructuose: vt quercus z vlinus: z siluestres arbores alie sed huiusmodi nemo plantat ī orto suo: qz nō faciūt fructū. Et si quē faciūt nō humano vll̄ aptus ē: sed porcino elui. Tales sūt filij huius seculi: agētes ī cōmestatiōibus z ebrietatibus ī cubilib⁹ z ī pudicijs. Nec nāqz porcorū cibū sunt eorū quos ver⁹ iudens phibet comedere: qz eis xpianus nō debet adherere. Sicut enim caro porcina dū cōmēdit nostre adheret carni: vt iaz sit vna caro: sic trāsgressor pcepti dñici spurcos sibi spūs sociat: z adherēdo eis: vn⁹ cū eis efficit demon. Nā iccirco in sacrificijs phibet aīal illud offerri: qz spurcos spūs ī mūdofqz designet: id est hoīes q relictā oī insigni mūdicia solis sibi in spurcitijs complacentes vitiorū z criminum semper se no delectant inuolui. Uñ z in euāgelio lego illa maledicta dū eijceret ab hoīe: tāqz simile sibi animal porcos postulat ingredi: nec negant. Nōis fructū ferūt arbores ī fructuose: ad quaz radices securis iaz posita videt. Arbores aut q fructū faciūt: sed nō suū hypocrite sunt cū symone cyreneo crucē portātes nō suā: q religiosa intentiōe carētes: angariant: z q nō amāt amorē vane glorie quā desiderāt facere cōpellunt. Nā in eo qd dī in tpe suo: arguunt qdē aī tps fructificare volētes. Nōne z in arboribus nostris citius qz oportz pullulātibus: time mus oīno floribus ī tēpētibus. Sic sūt ali q quorū fruct⁹ inutiles sunt: qz nimis ppe oriunt. Nō sunt qui in initio puerfōis sue ab his cōtinuo velle fructificare psumunt ptra legis decreta arare in p̄mogenito bovis: z ouis p̄mogenita tondere festinātes. Multis cognoscere qm̄ solcite id vitauerit sanctus iste magister n̄r. Et hūc ramū vobis appono: qm̄ trib⁹ annis soli deo notus: hoībus māsīt incognit⁹. Fructū qdē multū tulit vt ipsi cernitis: sed in tpe suo. Neqz enī credebāt tēpus esse fructificādi qm̄ tāta carnis tentatiōe grauāt⁹ ē: vt pene cederet: pene discederet. Ego enī nec istū

quod ramus preterbo: quoniam hirsutus quodam
modo spinarum aculeis: quibus seipsum vir domini be-
nedictus intecit: tamen utilis est omnino: utilis in
iumento domini: propter foueas tentationum: ne in
eas incidat consentiendo: sed magis resistat
et viriliter agat: sustineatque dominum ne despe-
ret. Hic ergo fige pedem iumentum christi: et disce
quod tunc acerba tentatio seuiat: non crede-
re: te propterea derelictum esse a domino: sed inemi-
neris scriptum esse: inuoca me in die tribulati-
onis: erua te et honorificabis me. Ergo ut
dicere ceperam: non credebatur beatus bene-
dictus tunc esse fructificandi tempus: quan-
do ad buccas tantis tentationibus vergebatur.
Sed venit tempus: et in tempore suo fecit
fructum. De fructu eius sunt tria illa que
superius tetigi: sanctitas eius: iusticia eius:
pietas eius. Sanctitatem miracula probant:
doctrina pietatem: vita iusticiam. Uides
iumentum christi: ramos folijs viuentes:
vernantes floribus onustos fructu? Super
istos innitere: ut gressus rectos facias pe-
dibus tuis. Sed quomodo tibi apponere ei?
miracula? Numquid ut miracula facere ve-
lis? Ille quaque: sed ut miraculis eius innita-
ris: videlicet: ut confidas et gaudeas quod sub
tali pastore positus es: quod tamen meruisti ha-
bere patronum. Omnino enim valde po-
tens est in celis: qui tam potens extitit in
terris: secundum magnitudinem gratie: magnitu-
dine glorie exaltatus. Nam et iuxta radi-
cum quantitatem rami prodire noscuntur:
et quot radicibus arbor: inititur: tot ramis
sicut aiunt decoratur. Sic ergo et non ha-
beamus nostra: consolatio tamen magna
nobis esse debet patroni nostri miracula.
Doctrina vero instruit nos: et dirigit gressus
nostros in viam pacis. Porro vite iusticia
omnino roborat et animat nos: at tanto ma-
gis accendamus ad agenda que docuit: quan-
to certi sumus: eum non aliter docuisse quam
fecerit. Sermo quidem viuus et efficax ex-
emplum operis est: plurimum faciens sua-
dibile quod dicitur: dum monstrat fracti-
bile quod suadetur. In hunc ergo modum
sanctitas confortat: pietas infirmat: iusti-
cia confirmat. Quante enim pietatis fuit
quod non solum presentibus profuit: sed etiam

am pro futuris sollicitus fuit. Non solum
his qui tunc erant: fructus tulit hec arbor:
sed usque hodie fructus eius et crescit et ma-
net. Dilectus plane a deo et hominibus.
Cuius non solum presentia in benedictione
fuerit: sicut sunt multi soli deo dilecti: quia
soli deo iam cogniti: sed memoria eius: etiam
nunc in benedictione est. Nam et usque
hodie in triplicem amoris dominici con-
fessionem triplici hoc fructu pascit domi-
ni gregem. Pascit vitam: pascit doctrinam: pa-
scit et iter cessationis: per quam cessant adiuti fru-
ctificati et vos charissimi: qui in hoc positi
estis: ut eatis et fructum auferatis. Unum eatis
Unumque a vobis ipsis. Sicut scriptum est: A
voluptatibus tuis auertere. Nam et de domino
legimus: quod exiit seminare seminem suum. Ecce et hunc
habemus seminem suum: hic et per fructum suum. Imit-
temur fratres et hunc: quoniam ad hoc ve-
nit: ut forma nobis tribueret: et viam mon-
straret. Fortassis et ipse dominus arbor est
et debemus ab eo quodque ramos accipere:
quos vestris pedibus apponamus. Immo
non fortasse: sed magis vere. Ipse arbor est
et planta celestis: sed in terris plantata: sicut
scriptum est: Veritas de terra orta est. Et
eo igitur hunc ramos vobis appono: ut
sicut seipsum exinanivit: hoc ipsum sentia-
tis in vobis. Nisi quod non tam ego appono:
quam apostolus: apud quem legistis: Ille docen-
tite in vobis: quod et in christo iesu. Qui
cum in forma dei esset: non rapinam arbi-
tratus est esse se equalem deo: sed semetipsum
exinanivit: formam serui accipiens: in simi-
litudinem hominum factus: et habitu inue-
tus ut homo. Et vos fratres charissimi: ex-
inanite vos: humiliare vos: seminate vos:
perdite vos. Seminate corpus animale et re-
surgit corpus spirituale. Perdite animas
vestras: et in vitam eternam seruabitis eas.
Vultis nosse quomodo id fecerit aposto-
lus: ipse qui docuit? Siue mente excedimus
deo: siue sobrii sumus vobis. Quid ergo ti-
bi? Ego inquit factus sum velut vas per-
ditum. Bene seipsum perdit: qui nihil per se
facit: sed omnis eius intentio et omne desiderium re-
dit ad dei placitum: et utilitatem fratrum suorum.
Infelix enim qui seminat in carne: quia et car-

In festo sancti benedicti

ne metet corruptionē. Alibi vō scriptū est: Beati qui semināt super omnes aq̄s. S; quō sup omnes aquas? Forte sup eas de q̄ bus legi: Et aque que super celos sūt: lau dēt nomen dñi: que sūt virtutes angelice z celestes populi: Ita plane: Qm̄ spectacu lū facti sum⁹ z angelis z hoib⁹. Semine mus ergo hominibus bonū exemplū per apta opa: seminemus angelis gaudiū ma gnūz p̄ occulta suspiria: z cetera huiusmo di: que solis eis sūt nota. Gaudiū enim ē angelis dei: sup vno peccatore penitentiā agēte. Hinc apls dicebat: Pronidētes bo na: nō tñ corā deo: sed etiā corāz omnibus hominibus. Lorā deo dixit: corā eis q̄ vul tui ei⁹ assistūt. Ipsis enim maxime placet cū nos vidēt occulte orātes: aut ruminan tes psalmū aliq̄: aut tale aliqd facientes. Sic seminate z vos: sic fructificate charissi mi. Seminate z vos: q̄z taz multi ante vos seminauerunt. Fructificate: q̄z vobis semi nauerūt. O genus adā q̄z multi seminaue rūt in te: z q̄z p̄ciosum semē. Q̄z male peri bis z q̄z merito si pibit in te tātum semē: fil z seminatiū labor. Cui pditiōi traderis ab agricola? si in te pierunt hec vniuersa. Se minauit in terra nostra tota trinitas: semi nauerunt angeli pariter z apli: seminaue rūt martires z p̄fessores z virgines: semina uit z filius dei. Ip̄e ē qui exiit seminare se mē suū. Pater enim nō exiit: sed fili⁹ a p̄e p̄cessit z venit in mundū: vt q̄ pus erat co gitatio pacis in corde patris: fieret pax no stra ī vtero matris. Seminauit z spūs san ctus: q̄z z ip̄e venit: z apparuerūt aplis di spartite lingue tanq̄ ignis. Ita tota trini tas seminauit: pater. s. panē de celo: fili⁹ ve ritatē: spūs vō charitatē. Angeli quoq̄ se minauerūt: quādo cadētibus alijs ipsi ste terūt. Dixit enim lucifer ille: nō iā lucifer: sed iam tenebrifer z vesp̄erus. Sedebo in mōte testamēti: z similis ero altissimo. O ī pudens: o īprudens: milia miliū ministrāt ei z decies cētena milia assistūt: z tu sede bis? Cherubin ait p̄pheta stabāt z non se debāt. Quid laborasti vt iaz sedear? Oēs administratorij spūs sūt: p̄pter eos q̄ be reditatē capiūt salutē: z tu sedebis? Quid

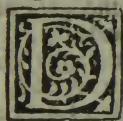
seminasti vt iā metas? Nō ē tuū: nō ē tuūz hoc: sed quibus paratum ē a patre. Quid eis inuides? Profecto ipsi sedebunt: Ipsi inq̄z vermiculi terre iudicātes sedebūt: z tu nō modo stabis vel non stabis: sed iudi cādus astabis. Nescitis ait apls: q̄ z ange los iudicabimus? Ipsi vtq̄z ibāt z flebāt mittētes semina sua: veniētes aut venient cum exultatiōe: portātes manipulos suos. Duo manipuli sūt quos queris: honoris scilicet z quietis: sessione z affectas z altitu dinē. Sed nō sic: nō sic. Nō colliges: quia nō seminasti. Qui seminauerūt laborē z pi litatē: metēt honorē pariter z quietē. Pro cōfusiōe enim sua duplici z rubore: i terra sua duplicia possidebunt. Unde dicebat q̄ dā: Unde humilitatē meā z laborē meum. Hodie audistis i enāgelio p̄mittentē dñm z dicentē discipulis: Sedebitis sup sedes iudicātes duodecim tribus israel. Ecce q̄ es sessiōis z honor iudicij. Nam z ip̄e dñs ad hec noluit puenire: nisi p humilitatem z laborē. Unde z morte turpissima condē natus est: interrogatus tormentis z obp̄o brijs saturatus: vtq̄z vt inimicus induat p̄fusione ip̄e pariter z oēs q̄ imitant eū: z p̄tergrediunt viā. Ip̄e est o inique q̄ sessū rus est in sede maiestatis similis altissimo: z coaltissimus ei. Hoc vtq̄z cogitauerunt angeli sancti: q̄ cadente maligno apostasie nō cōsenserūt: nobis relinquētes exēplūz vt quēadmodū ip̄i elegerūt ministrare sic z nos faciamus. Nā q̄ labores fugiūt z ho norē captāt illū se nouerint imitari q̄ sessiō nē altitudinēq̄ quesuit. Et si non satis ter ret eos illius culpa terreat vindicta. Oīa enim sibi in cōtrariū deuenerūt: vt forma tus sit ad illudendū ei: z ignis eternus pa ratus est illi. Ad hec vitāda p̄udentiā no bis seminauerūt angeli sancti: q̄ pus eam alijs errātibus tenuerūt. Sed z apli hanc ip̄am seminauerūt nobis: quādo recedēti bus his qui sapiētia huius mūdi sequebā tur que ē stulticia apud deū z prudentiam carnis que mortē opat z inimica ē deo: ip̄i dño adheserūt. Scādalizati enim illi audi entes de sacramēto carnis z sanguinis xp̄i ultra cum eo nō erāt. Discipuli vō interro

gati an et ipsi vellet abire: ruderunt. Ad quem ibim? Verba vite eterne habes. Non discendum a te: viuificabis nos. Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Non solus mundus habet delectationem: sed multo maior est in vobis tuis. Unde et propheta: Quia dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel osi meo. Ad quem igitur eamus? Verba vite eterne habes o domine: et ea quod sunt super omnia quod mundus potest habere. Non solum ipsa vita sed et promissio vite eterne et expectatio iustorum letitia est: et tanta letitia ut oculus quod percipit ei non valeat comparari. Hanc ergo prudentiam nobis apostoli sancti seminauerunt. Ad martyres vero manifestum est fortitudinem seminalesse. Porro vero confessores seminauerunt iustitiam: quam in omni vita sua secuti sunt. Hoc enim interest inter martyres et confessores quod et inter petrum filium omnia reliquentem: et abraham substantiam mundi in bonos usus expendentem. Sic enim illi presumati martyrio in brevi expleverunt tempus multa: isti vero et longa et multimoda protrahere martyria. Virgines sancte planum est quod tepantiam seminat quod sic libidine calcaverunt.

Unde supra.

Sermo tertius.

lxix

Dilectus a Deo

et hominibus cum memoria in benedictione est: silem illum fecit in gloria sanctorum. Naturale est et virtuti primat sui honorare principium: et a sue originis tramite dignos non deviare. Omnia flumina intrant in mare: et ad locum revertuntur. Salutare multum per omnem modum institutoris sui vestigia sectari: non pessime presumptio magistra propria sequi voluntate. Si quid in nobis initium est perfectionis: si quid virtus si quid religionis exemplar trahit: formam ducit a bono benedicto patre nostro quod noster legislator vite nostre dedit ordinem: moribus disciplinam. Quod ut imitemur: tres ei virtutes scriptura assignat scitatis et glorie testimonium conferentes. Dilectus inquit a deo et hominibus: et cetera. Que licet de alio dicta sint: apte tamen laudi eius applicantur: quia quod uni sanctorum convenit unitate virtutum et morum concordia simili non discorvenit. Quod si conveniunt huic a moribus et a proposito nostro non

desideant oportet: ne filii degeneres quincamur: si patris actibus dissimiles inveniamur. Primum quidem pro quibus et in quibus a deo et hominibus diligamur nosse expedit. Nec queramus diligere a deo et non diligere ab hominibus: sicut est consuetudinis quorundam: qui testimonio abutentes apostoli Gloria nostra hec est: testimonium scientie nostre: et si hominibus adhuc placerem christi servus non essem te meritate superba displicere preterdunt hominibus: diligere pretermittunt. Sed evenit eis ut nec diligantur a deo: et hominibus odiosi suspiciosa vexentur infamia. Diligere autem ab hominibus et a deo non diligere: non modo inutile: sed etiam noxium: quod iactantie occasio elationis sit fomes. Necesse est igitur utrumque: et velle ac studere diligere a deo et hominibus. Sed quoniam spiritus est deus: diligendum a deo merito dilectionis: spiritum computare debet: et id negotium acritate. Signum est super nos lumen vultus domini: Spiritus in imaginis sue signaculo diligit deus. Animum ergo diligit: perfert si suam emulem formam. Non fiet si erit purus: si castus: si fervidus. Summe et incommutabilis omnia hec deus est. Purus est: cui sapientia ubique attingit propter suam mundiciam: et nihil inquinatum in ea incurrit. Castus apud quem non est transmutatio: nec vicissitudinis obumbratio. Fervidus quod docete morse ignis presumens est. Sit et quod ad imaginem dei factus est animus purus: ne quod in se pegrine admixtionis recipiat: sed virtutis industria naturale in se augeat decorem. Sit castus ne omni vento circumferat levitatis: et de malo ad bonum de bono redeat ad malum: sed calle indeclinabili bono quod adeptus est inherens: firmus perseveret ac stabilis. Sit fervidus ne noxia tepes factus inertia evomat ab ore dei: sed caleti spiritu ambulet de virtute in virtute et si non semper habet effectum perficiendi tamen nunquam perdat affectum. Sit purus ne sordeat: castus ne deficiat: fervidus ne tepescat. Sit purus ut placeat: castus ut duret: fervidus ut perficiat. Talis merito diligatur a deo: et deus ad eum venit: et mansionem apud eum facit. Beatus apud quem mansionem feceris domine ihesu. Sunt itaque modi tres et cause quibus diligimur ab hominibus quod in facie videtur et percipiunt exteriora: vita. scilicet sobrietas et beneficium. Primum docet ut actus nostri sint iusti: studiis honestis: mo-

In festo sci benedicti abbatis.

res cōpositi: et tota deniq; vita tāto honesta
tis ornata decore: vt aduersarioz quoq; in
se trahat affectū. Nemo enī puerilissimus
bonū odisse pōt etiā cū imitari detractat.
Sed in oib; modis teneat necesse ē: quē q;
excesserit singularitatis icurrit notā intne
tū offendit oculos. Lite laudabilis sobrie
tas addēda q̄ ceteris vtutib; p̄figat limites
ne qd nimis: sed ille a gētili dēscript; poeta
modus teneat. Est modus i reb;: sunt cer
ti deniq; fines: quos vltra citraq; neq; cō
sistere rectū. Qui vita p̄cipuus discretiōe
p̄cipuus ē merito qdē diligis; s; ad dilecti
onis cumulū addat et bñficiū: vt p̄xim; in
uet ope sermone aut voto. Obsequiū nāq;
amicos parat. Qui sub iure suo habuerit
substantiā huius mūdi et viderit fratrem su
um egere nō claudat viscera sua ab eo: sed
misereat in hylaritate. Si minus opē p̄sili
fomentū p̄solatiōis finonē bonū sup datū
optimū ip̄ndat. Quēsi ab hoc munere re
strigis; filētū lege: euidētib; mōstret iditū
volūtate opitulādi adesse deesse facultatē.
Qui si bñficijs p̄mpt; obsequijs sedulus
volūtate deuot; erga p̄ximos extiterit nō
poterit vt arbitror: nō amari: p̄serti hone
state vite p̄eūte sobrietate comite. Et erit
vita ad virtutē: sobrietas ad decore: bñfi
ciū ad necessitatē. Vita vt adiunet; sobrie
tas vt dilectet; bñficiū vt fructificet. Seq̄
Quis memoria in bñdictiōe est. Diuersa
sunt bñdictiōnū genera. Laban loq̄s ad
iacob: bñdixit me ait de; in itroitu tuo: bñ
dictionē vocās possessiōis augmentū. Est
aliā bñdictiō potior: hac: cū vtutib; dīscē
mus bonis spūalib; abūdam; vnde aplūs
q̄busdā: Diuites facti estis in oī vbo et in
oī sciētia: ita vt nihil vobis d̄sit in vlla grā
Et alibi: Jo oībus abūdatis fide smone et
sciētia: et oī sollicitudinē isup et charitate. Si
de recta et seruētī smone discreto et eloq̄
ti sciētia discernendi oī sollicitudine vtilia
studiosius sectādo in sup et charitate inuicē
et eterna diligēdo In q̄bus abundātia no
tatur virtutis. Est hāc excellētissima bñdi
ctiō: cui; regnū decoris et diadema speciei
benedicti patris de manu dñi p̄cipuit. De
qua qdē apls sub denūciatione peccatorū

certitudine futuroz predicēs ait: Benedi
xit nos deus omni bñdictiōe spūali in ce
lestibus. Et vt singula suis determinemus
noībus. Prima ē multiplicatio facultatis:
secūda supplemētū virtutis: tertia corona
eternitatis. Prima dat ad solatiū: secūda
ad meritū: tertia ad p̄mū. In singulis his
benedictionibus grā benedicti et noīs me
morā: vt heres sit noīs q̄ nomē sortitus est
benedictiōis. In cui; adhuc p̄comio subdi
tur: Similē illū fecit in gloria sanctorū. Fe
cit enī signa magna sicut sci: et filijs fact; scō
rū in gloria miraculoz. Cui; nos intuetes
gloriā tanq; filij sequamur vitā: vt bñdicti
onis sim; coheredes p̄stante dño iesu xpō:
Qui cui; p̄e et spū sancto viuit et regnat in
secula seculoz. Amen.

Item de eodē.

Sermo quartus lxx

In fide et lenitate

te ipsius sanctū fecit illū: et ele
git eū ex oī carne. Audiuit. n.
vocē ipsius: et induxit illū in
nubē. Ad laudē qdē moysi hoīs dei: hec a
sapiente verba p̄ferunt; que tū sic eidē cōue
niūt: vt de singulis electoz nō incōgrue di
cta intelligant. Precipue vō beato p̄i nfo
benedicto cōuenienter assignant; q̄ tanq;
verus moyses ab aqs mundanie cupidita
tis saluatus in gratiā piturā hāc mūdi reli
qt egyptū: mallens p̄ deo laboribus fatiga
ri: q̄ tpalis peccati habere iocūditatē: ma
iores diuitias estimās thesauro egyptioz
ip̄operiū xpī. Aspiciēbat enī i remunera
tiōe. Ip̄e ē q̄ spiritualiter mare rubrū sicco
trāsuit vestigio submerso pharaone et ex
ercitu ei;: cum p̄ciosi p̄cio sanguinis a nau
fragio vite p̄stis erept; subactis vitijs cui;
ip̄o p̄ncipe vitioz elōgavit fugiēs: et māsit
i solitudine corpē qdē sed mēte magis. In
q̄ multis pbat; tētatiōib; muēt; ē fidelis: et
diuinis dign; habit; bñficijs consolari.
Deniq; sublimioris p̄positi grā cōfirmat;
et excellētiōis virtutis culmē attingens ve
lut in mōte posit; accepit et tradidit legē vi
te et discipline pp̄lo grē legislatoz fact;: s; i
nouitate spūs nō i vetustate lfe. Al; erito q̄
moysen tam pp̄inquo magnifico op̄e se

cutus ē vestigio: i moysē platos sibi vendi
cat sermones. Dicit sup bto bñdicto ac si
de altero moysē. In fide ⁊ lenitate ipsius
sanctū fecit illū ⁊c. Primo distinctionū at-
tēdēdus ē ordo: dehinc ipse discutiēdus sꝫ
vnāquāqꝫ significationē. Ordo is ēē videtꝫ
aptior vt electio pcedat: exauditiō sequatꝫ
post fiat scūs: ad extremū iducat i nubem.
Neqꝫ enī exaudis ad salutē nisi electꝫ: nec
sanctificat q exaudis nō ē: nec nisi sanctifi-
catꝫ i nubē iducit. Quia mīaz i electione ⁊
veritatē i exauditiōe diligit deꝫ? grām in
sanctificationē: ⁊ gloriā i inductiōe dabit do-
minꝫ. Qui factꝫ ē sapiā elegitꝫ q iusticia ex-
audis: q sanctificatio sanctificat: q redem-
ptio iducit i gloriā. Sapiētē. n. ē eligere: q
nimir i iudicio nō fallit ⁊ nouit separe pci-
osum a vili: iusticie exaudire testatē iacob
⁊ exaudire me cras iusticia mea. Sanctifica-
tio vō qd nisi scificatio? Alioqn scificatio
iā nō ē scificatio. Redēptio aut tūc pfecte
cōpletꝫ: cū deuicta oīs corruptiōis molestia
seruus bonꝫ ⁊ fidel intrat i gaudiū dñi sui:
atqꝫ i illa celesti sede glia ⁊ honore coronā-
dus iducitꝫ. Vñ i spe ⁊ exultatiōe loqꝫ pro-
pheta: Qui redimuit de interitu vitā tuā: q
coronat te i mīa ⁊ miserationibꝫ. Sꝫ iā d sin-
gulis differendum ē. Elegit inquit eum ex
omni carne. Quos psciuuit deus: ⁊ prede-
stinauit pformes fieri imaginis filiū sui ele-
git prius ex omni carne idest ex omni gene-
re carnalis vite: vt iā nō sint caro neqꝫ fm
carnē ambulet: quia caro ⁊ sanguis regnū
dei nō possidebūt. Simile ē huic qd salua-
tor ait discipulis suis: Ego vos elegi d mū-
do: ⁊ posui vos vt eatis ⁊ fructus afferatis
⁊ fructus vester maneat. Electi de mundo
ad tria positi dicuntꝫ: vt eant ⁊ fructū affe-
rāt: ⁊ fructus q maneat. Ire penitus ē: fru-
ctū afferre operantis: manere fructus dili-
gētis. Is enim qui cōpungit vt eūtes ibāt
⁊ flebant mittentes semina sua. Fructum
affert qui bene operatur: sicut qui in corde
bono ⁊ optimo audientes verbū retinent:
⁊ fructū afferūt in patiētia: qui pfecto ma-
net cū exerceat ex charitate. Charitas enim
nunqꝫ excidit. Electi igitur per gratiaz po-
siti sunt ad penitentiam: ad opus ad perfe-

uerantiam. Et est penitentia ad satisfactio-
nem: opus ad meritum: perseverantia ad
salutē. Penitētia regno celoz appropinqꝫt:
opꝫ illud meretꝫ: pseuerantia cōsequitꝫ. Sic
iste sanctꝫ quez elegit deus ex oī carne iuit
fructū attulit: ⁊ fructus eius manet in secu-
lū seculi. Fuit vt euāgelicus negociator: q
inuēta vna pciōsa margarita abiit ⁊ vendi-
dit oīa que habuit ⁊ emit eam. Inuenit. n.
xp̄m per fidem: abiit per voluntatem: sua
vēdidit abrenūciādo: margaritā emit imi-
tādo. Deniqꝫ fructū attulit fructū bonoz:
⁊ honestatis: fructū spūs: q ē charitas gan-
diū pax patiētia lōganimitas bonitas ben-
gnitas māfuetudo fides modestia ptiētia
castitas. Et fructus huiusmōi manet. Ma-
net ad pmiū: manet ad exemplū. Sibi ma-
net ad britū dñē: alijs ad imitationē. Vsqꝫ
hodie mlti ab oriēte ⁊ occidēte veniūt ⁊ ap-
propinqꝫt pedibꝫ eius: vt cognoscāt ad do-
ctrinā illius q fructꝫ eius repleuit orbē ter-
raz. Audiuit enī vocē illius. Cuius fm p-
positū electio ē ad grām: eiꝫ vox misericor-
diter exaudis ad iustitiā. Quatuor aut vo-
cibꝫ electꝫ vti: qbus fm deū postulat ⁊ ex-
auditiōe dignꝫ bētur. Primo apit i oīone
os suū: ⁊ p delictis suis depcat. Cuiꝫ ē hec
nox? Ego dixi dñe miserere mei: sana aīaz
meā q: peccaui tibi. Et iter Adiferere mei
deꝫ fm magnā mīam tuā. Siliāqꝫ mlti cū
lachrymis ⁊ gēitu i spū hūilitatꝫ ⁊ i aīo cō-
trito p̄geminat: donec audierit. Fili remit-
tunt tibi pctā tuā. Et illud: Quiescat vox
tua a ploratu: ⁊ oclī tui a lachrymis. Quo i
aure cordis audito reuīnset spūs eius: ⁊
q̄si de q̄ui somno meroris euigilās vocē al-
terā assiduāt: ⁊ scīs quia deꝫ est q opat in
nobis ad bona opa atqꝫ virtutes eius im-
plorat opem dicens: Dirige gressus meos
in semitis tuis: vt nō moueāt vestigia mea
Itēqꝫ: Doce me facere voluntatē tuā. Et
alia plura: i id genus. Sed qm q pie viuūt
in xp̄o psecutionēz patiuntꝫ: ⁊ q accedit ad
fuitute dei stās in iustitia ⁊ timore pparat
aīam suā ad tentationē: cū bene viuendi
gratia cōdonata fuerit: inter picula ⁊ tri-
bulationes: inter tentationes ⁊ casus vari-
os res agit. Urget mundus: premit caro:

In annūciatione dñica.

diabolus infidiatur. Inter que pbatur ex
pericietia: qm̄ milita ē vita hominis super
terraz. Quid faciet qui talibus refistit ad-
uersarijs tantisq; prelijs vget? nisi manuz
inuocet auxiliatoris et clamet ad dñm i for-
titudine: Saluū me fac deus: qm̄ intrane-
rūt aque vsq; ad animā meā. Et manifesti-
us: Eripe me de inimicis meis deus meus
et ab insurgētibz in me libera me. Et simi-
lia his innumera. Impetrato et in hac parte
exauditiōis beneficio vox exultatiōis et sa-
lutis sonat i tabernaculo eius: et dñs. exau-
ditor delectat in ea. Tradit enim cor suum
ad vigilandū diluculo ad dñm qui fecit il-
lū: et in p̄spectu altissimi cū morse deprecatur.
Si inueni gratiā corā te: ostende mihi
temetipm̄. Anima mea desiderauit te i no-
cte: sed et spūs meus i p̄cordijs meis. Rur-
sumq;: Sitiuit aīa mea ad deū fontē viuū
qm̄ veniā et apparebo ante faciē dei. Et cū
sponsa: Indica mihi quem diligit aīa mea
vbi pascas: vbi cubes i meridie. Indulge-
tur ei et in hoc grā: et desiderū aīe eius tri-
buit ei: nec volūtate labioꝝ eius fraudat.
Raro aut modicū sicut scriptū ē: factum ē
silentiū in celo: quasi in media hora. Felix
tñ aīa que qñq; vel quātulūcūq; illius p̄li-
bate suauitatis dulcedinē: cui l3 p̄spectz et
in enigmatē videre dat: qm̄ suauis ē dñs:
quā a terrenis suspensam desiderijs celesti-
bus gaudijs vel ad modicū interesse conti-
gerit. Nec audita meretur audire: Ostēde
mihi faciē tuā: sonet vox tua i auribz meis
In oībz his vocibus sanctus p̄ benedi-
ctus exauditus ē: q et de peccatis indulgen-
tiā: et bene agēdi gratiā: et liberationē a pe-
riculis et copiā meruit p̄tēplatiōis. Uox. n.
p̄ma p excessibus veniaz postulat ad bona
opa faciēda: sequens deprecatur auxiliū: ter-
tia fortitudinē postulat in aduersis et a tēta-
tiōibz ereptionē: quarta cōcupiscit et de-
ficit in attria dñi: in ardēscē vide re regem
in decore suo et cernere terrā de lōge. Pri-
mā sane et vltimā vocē fundere cogunt me-
tus supplitij et amor regni: due medie p̄ce-
dūt ex viriū ibecillitate et labendi facilita-
te: qz nec sufficētes sumus ad agendū: nec
fortes ad tolerandū: sed sufficiētia nostra

ex deo ē: et ab ip̄o patiētia nostra. Quem
dñs in his vocibus exaudierit: in fide et le-
nitate ip̄i p̄ sanctū fecit illū. Recte p̄ fidē
et lenitatē sanctus efficit: cuz sit interius fi-
des ad iusticiam: exterius lenitas ad disci-
plinā. Omnia aut apls honeste fiāt et fm̄ di-
sciplinā. Et alibi: Redidit ab̄aam deo: et
reputatū ē ei ad iusticiam. Fides deo placi-
tū facit: qz sine fide ip̄osibile est deo place-
re: lenitas hominibz diligibilē: dicēte scri-
ptura: Fili in māsuetudine opa tua p̄fice:
et sup hominū gloriā diligeris. Unde supe-
rius de vtroq; sup hoc sancto dicit: Dile-
ctus a deo et hominibz. Deniq; fides mū-
diciā parit: in corde lenitas honestatē p̄-
fert: in opere sanctitas p̄ficat in vtraq;. Sā-
ctus factus digne inducit in nubes: vt au-
diat archana verba q nō licet homini loq-
z videat que oculus nō vidit: nec auris au-
diuit: nec in cor hominis ascēdit: que repo-
sita sunt in nube ista: in qua habitat omnis
plenitudo diuinitatis corporaliter: et sunt i
ea omnes thesauri sapientie et scientie ab-
sconditi. Nec enim nubes leuis: sup quam
dñs ascēdēs ingressus ē in egyptum. In
hāc inductus ē: qui inductus est in viā ve-
ritatē et vitaz. Nā xps veritas: via et vita.
In xpm̄ inducimur vel imitationē sequen-
tes vel assequentes beatitudinē. Et via ad
imitationē: ad beatitudinē vita p̄tinet: ve-
ritas ad vtrūq;. Qui igit veritatē facit in
via iusticie: in xpm̄ inductus et indutus est
eum p̄ imitationē vite. Qui cuz cognosceret
veritatē in statu eternitatis in xpo mane-
bit p̄ adoptionem beatitudinis. Nunc ip̄e
xps hortās nos de hac re dicit: Qui mihi
ministrat me sequat: et vbi sum ego: illic et
minister meus erit. Hoc ē qui me imitat se-
quēdo ad iusticiā: ad me itroducet regna-
turus ad vitaz. Itaq; qz beatus benedict⁹
cū secutus ē obediēter: nūc regnat cuz eo
feliciter. Eū si imitator es sumus sicut ip̄e
xpi suis nos cōmēdabit oīz oībz meritis
auxiliabit apud deū q eum gratis eligit ex
oī carne: misericorditer exaudiuit i oīone
benigne sanctificauit ad gratiā potēter in-
duxit ad gloriā. Ad quā nos pducatur q vi-
uit et regnat de⁹ in sc̄la sc̄loꝝ. Amē.

lxix

In annūciatiōe dñica: sabbato ante
quartam dñicā quadragesime: De adulte
ra et susanna: et beata maria. Sermo primus

Quaz dñices es

in misericordia: qm magnificus
in iusticia: in grā qm munificus
dñe deus noster. Nō ē q sumi
lis sit tibi munerator copiosissime: remune
rator eqssime: pssime liberator. Gratias re
spicias humiles: iuste iudicas innocētes: mi
sericorditer saluas etiam peccatores. Nec
sunt fratres dilectissimi que nobis in mēsa
diuitis scripturarū: hodie qd si diligenter
aduertimus solito copiosis apponuntur.
Nimz hāc nobis copia pstat que pariter
cōnenerūt: sacra: videlicet quadragesime
tēpus et sacratissima dies dñice annūciati
onis. Hodie enim in auribus nostris dep
hēsam in adulterio mulierē indulgētia re
dēptoris absoluit: hodie innoxii susanne
sanguine liberauit: hodie quoq; beatā vir
ginē singulari munere gratuite benedicti
onis impleuit. Magnū cōuiuuiū: ubi pariter
nobis: mīa: grā: et iusticia apponunt. Nū
qd nō etiā iusticia panis cordis? Et quidē
optime confirmās illud: vtpote cibus soli
dus ad nutriendū. Veniq; beati q esuriunt
illū: qm ipsi saturabunt. Nunq nō cibus
aie grā dei sui? Dulcissimus sane et omnes
habēs suauitatē in se et delectamentū sapo
ris. Immo vō hec sibi pariter oīa vēcās
non mō delectat: sed reficit et medet. Acce
damus ad mēsam hāc frēs mei: et ex singul
dapibus: vel modicū aliqd degustem. In
lege moyses mādauit binusmodi lapidare
aut de peccatrice peccatores: de adulte
ra pharisei. Sed ille ad duritiā lapidei cor
dis vestri locutus ē. Iesus autē inclinans se
Dñe inclina celos tuos: et descende. Incli
nās se: et ad mīas fletus: neq; enim iudaici
cordis erat. digito scribebat: nō iā i lapide
sed in terra. Neq; hoc tm̄ semel: sed h̄ quo
q; duplex scriptura: sicut apud moysen ta
bule due. Et forte et veritatē et grāz scribēs
et iter scribēs terre impressisse videt: fm̄ q
apls ait: Et p moysen data est: grā et veri

tas p iesum xpm facta est. Considera tēni
q; an videri possit d tabula veritatis legis.
se vnde refelleret phariseos: q sine peccato
ē vestri: pns lapidē in eā mittat. Verbi q
dē abbreviati: sed vniū et efficac ancipiti
gladio penetrabilis. Qz grauer emz ad
verbi hoc saxea corda transossat: qz vehe
menter hoc vno lapillo: pte sint lapidee
frōtes: rubor ipe cōfusiōis et clandestinus
pbat abscessus. Meruit qdēz adultera
lapidari: sed his punire gestiat: q dignū nō
est etiā ipe puniri. Is psumat a peccatrice
exigere vltionē: q eadē excipere nō meret
Alioq; ipse sibi vicinior a se incipiat: in se
prius sententiā ferat exerceatq; vindictā.
Nec veritas. Letet adhuc minus est. Et si
accusatores refellit hec veritas: sed ream
necdū absoluit. Scribat iter: scribat grāz:
legat et audiamus. Nemo te pdenauit mu
lier? Nemo dñe. Nec ego te pdenabo. Na
de et noli ampli peccare. O vox misericor
die: o auditus leticie salutaris. Audiat fac
mibi mane misericordiā tuā: quia in te spe
raui dñe. Sola nimz spes apud te misera
tiōis obtinet locū: nec oleum misericordie
nisi in vase fiducie ponis. Sed in fidelis fi
ducia solus vtiq; maledictiōis capax: cui
videlicet in spe peccamus. Qz nec fidu
cia illa dicēda sit: sed insensibilitas quedā
et dissimulatio pernitiōsa. Que enim fidu
cia ei qui periculus nō attēdit? Aut qd ibi
timoris remediū: ubi nec timor sentit: nec
materia ipa timoris? Fiducia solatium est
nec eget ille solatio qui letat cum malefece
rit et in pessimis rebus magis exultat. Ro
gemus itaq; fratres respōdere nobis quā
tas habemus iniquitates et peccata: scēle
ra nostra et delicta nobis desiderem⁹ osten
di. Scrutemur vias nostras et studia nra:
periculāq; vniuersa vigili intentiōe perse
mus. Dicat quisq; in pauore suo: vadā ad
portas inferi: vt iā nō nisi in sola dei miseri
cordia respiremus. Nec vera hoīs fiducia
a se deficiētis et inītētis dño deo suo. Nec
inquā vera fiducia cum misericordia nō ne
gat: ppheta attestāte: Dñm beneplacitū est
dño sup timētes eū: et in eis qui sperāt sup
misericordia eius. Nec parua vtiq; suppe
lij

In annūciatione dñica

tit nobis: in nobis quidem timoris: in ipso autē fiducia causa. Suavis et mitis est copiose misericordie: prestabilis super malitia: multus ad ignoscendum. Credamus sane vel inimicis qui in eo nil aliud unde occasionem struēde calūnie caperēt inuenerūt. Et opati etur aiunt peccatrici: nec sibi oblata villare nus patiet occidi. Tenebitur itaque manifestus aduersarius legis: cuius absoluerit lege damnata. In vestri o pharisei caput tota vestre malignitatis adiuuentio retorquet. Diffiditis cause: qui iudicium subterfugitis. Vna illa quidē sine iniuria legis absoluit: que sine accusatore relinquit. Sed consideremus fratres: quo nā hinc abeat pharisei. Videtisne duos senes: nā a senioribus exire ceperunt: quomodo in pomerio ioachim absconduntur? Susanna querūt uxorem eius: sequamur eos: nā iniqua cogitatione pleni sunt contra eam. Consentire nobis aiunt senes: aiunt pharisei: aiunt lupi qui ab alterius paulo ante lezerratis ouicula fuerāt deuorati: consensere nobiscū. Inueterati diex malorum modo accusabitis adulterium: modo adulterium suadetis? Sed hec ē tota iusticia vestra: et que palas argutis eadē agitis in occulto. Hinc fuit: quod existis vnus post vnu: cū ille omnium consensu occultorum vestras tā valde percussisset consciētiās dicens: Qui sine peccato ē vestrum: primus in eā lapidē mittat. Ad erito: pinde veritas ad discipulos ait: Nisi habudauerit iusticia vestra plusquā scribarum et phariseorum: nō intrabitis in regnū celorum. Alioquin dicemus aiunt pro te testimonium: Semē chanaā et nō iuda: nec hoc quidem moyses in lege mādauit: An qui decreuit adulterā lapidare: mādauit accusare pudicā? An qui iussit adulterā lapidibus opprimere: iussit etiā contra infontē testimonium ferri? Immo vō sicut adulterā: sic etiā falsum testimonium nō impunitū ē precepit. Sed qui gloriāmini in lege: per legis peruationē deum in honoratis. Ingemuit susanna et ait: Angustie mihi sunt vndique. Vndique enim mors hinc quod corporea inde spiritalis. Si hoc inquit egero: mors mihi ē: si autē nō egero nō effugiam manus vestras. Vestras o phari-

sei manus nec adultera effugit nec pudica vestras accusationes: nec sanctus: nec peccator euadit. Dissimulatis peccata vestra: vbi ueneritis aliena. Alioquin forte si quis suū nō habet: vestrum impingitis ei crimen. Quid tā susanna facit: inter mortē et mortem: anime videlicet et corporis vndique angustata? Adde huius ē mihi inquit absque opere incidere in manus hominum: quod relinquere legē dei mei. Numquam sciebat ista: quod horrendū sit incidere in manus dei vinctis. Nā homines quidē cū occiderint corpus: anime nō habet ultra quid faciāt. Ille timēdus ē: qui potestatem habet et corpus et animā perdere in gehennā. Quid familia ioachim tardat? Ir ruat per posticum: nā in pomerio clamor auditur. Clamor ut luporum granum: et balantis ouicula inter eos. Sed non patitur ab eis innoxia deuorari: qui ab ipsis eorum faucibus tā dignāter eripitur: etiā eripi nō meret. Adde: rito pinde cū duceret ad mortem erat cor eius fiducia habēs in dño: quē usque adeo tumuisset: ut timorē omnē postposuisset humanum et ipsius legē simul vite protulisset et fame. Nō enī dictus fuerat sermo aliquādo huiusmodi de susanna. Sed et pariter ei iusti fuerāt: et vir eius honoratior omnibus iudeis. Adde: rito igitur a iusto iudice iustam de iniustis obtinuit vltionē: quā tā vebementer iustitiā elinuit: ut propter eam pteneret mortē corporis obprobrium generis luctū in consolabile amicorum. Et nos frēs si a christo audiuimus: nec ego te pdenabo si peccare tā nolumus? Si ipse mihi in ipso volumus pie viuē nec ē persecutio sustinēam: ne mali per malo aut maledicti per maledictos reddam. Alioquin qui patiētiā nō suauerit: perdet iustitiā: huius est vitā perdet: huius est perdet animā suā. Adde: vbi videtis ego retribuā dicit dñs. Ita ē prius ipse retribuet: si ei videtis fues: si nō tollas ab eo iudiciū: si nō reddas retributū tibi mala. Faciet iudiciū: si iniuriā patieris: in equitate iudicabit: si per malitiam terre. Itaque vobis nō fallor: molestū ē: quod dicit tardat. Nō miremini: delicie sunt. Nō onerabunt quālibet satiatos: nec a ructuālibus quod potest ut fastidiū. Adde: istus ē gabriel āgelus a deo in ciuitate galilee: cui nomen nazareth. Adde: naris quod

nazareth parua ciuitas et tati regis nuncio illustre et tato. Sed magnus latet in ciuitate hac pua thesaurus. Latet inquit: sed homines latet: non deus. An si thesaurus dei maria? Ubi cumque illa est: et cor eius? Oculi eius super eam: ubique respicit humilitatem ancille sue. Non uult celum uini genitus dei patris. Si celi nouit et nazareth. Quid nesciat patriam suam? Celi ex patre: nazareth ex matre uedicat sibi. Signum de ipse se et filium dauid: et dominum esse testatur. Celi celi dominus: terrarum autem dedit filiis hominum. Edat ergo ei utrumque necesse est in possessione: quia non modo dominus: sed etiam filius hominis est. Audi etiam quomodo terram filius hominis uedicat: sed et communicat tanquam sponsum. Flores inquit apparuerunt in terra nostra. Neque hinc discrepat quod nazareth interpretatur flos. Amat florigeram patriam flos de radice iesse: et libenter iter lilia pascit flos capere et liliis equalitatem. Commendat enim flores pulchritudo suauis olentia: et spes fructus gratia triplex. Quod flos reputat deus et bene ei concipiat in te: si tibi nec honeste querat: nec ita deus sit future fructus. Fructus enim spiritus est uita eterna. Ne timeas maria inuenisti enim gratiam apud dominum. Quanta gratia? Gratia plena: gratia singularis. Singularis an generalis? Utique sine dubio: quia plena: et eo singularis quo generalis. Ipsi enim generalis singulariter accepisti. Eo inquit singularis quo generalis: nam sola omnibus gratiam inuenisti. Singularis enim quod sola hac inuenieris plenitudine generalis: quod de ipsa plenitudine accipiant uniuersi. Benedicta tu in mulieribus: et benedictus fructus ventris tui. Singulariter quod fructus est ventris tui: sed ad omnium metes te mediantem peruenit. Sic enim olim ros totus in uellere: totus in area: sed in nulla parte aree sicut in uellere totus fuit. In te sola res ille uines et per diues exinanitur: excelsus humiliatur: et imensus abrenuat: et ab angelis minoratur. Aternus denique deus et dei filius incarnatus. Sed quo fructu? Nepe ut omnes eius paupertate locupletemur: eius humilitate subleuemur: eius miratione magnificemur: eius incarnatione adherentes deo incipiamus esse uiui spiritus cum eo. Sed quod dicimus

fratres: cuiusnam potissimum uasi gratia infundatur. Sicut supra meminimus: capax est quidem misericordie fiducia: patientia deo iusticie: quale iam poterimus idoneum gratie receptaculum exhibere? Balsamum est purissimum: et solidissimum vas requirit. Et quid tam purum: quidue tam solidum? Quod humilitas cordis? Merito proinde humilibus datur gratia. Merito respexit deus humilitatem ancille sue. Quo nazareth merito queris? Eo utique quod animum humilem meritum non occuparet humanum: quominus libere influeret diuine gratie plenitudo. Sed ad hanc nobis humilitatem quibusdam erit gradibus ascendendum. Primo enim cor hominis quod adhuc peccare delectat nec miseriam consuetudinem propositi tollit: inmutat ne sit gratie capax: proprijs uitijs prepeditur. Secundo quoque ubi iam corrigere mores et priores nequitias decetero non iterare proponit: ipsa tamen peccata preterita iam amputata quodammodo uideantur dum in eo manet gratia non admittunt. Manet autem donec confessione lauentur: donec succedentibus dignis fructibus penitentie de medio fiant. Sed uere tibi: si forte uitijs et peccatis puritior successerit ingratitudo. Quid enim tam euidenter gratie aduersatur? Depe scimus processu temporis a seruire querat: non ref paulatim frigidescit charitas abundat iniquitas ut plenum carne quod spiritu ceperam. Unde est ut minus iam sciamus que a deo data sunt nobis: inde uoti pariter et ingrati. Timore domini derelinquimus: religiosam omittimus sollicitudinem uerbosi: curiosi faceti etiam de tractores et murmuratores: vacantes nugis fugitantes laboris et discipline quoties sine nota id licet: quasi deo preestitum sit etiam sine noxa. Quid ergo tantis repulsis obstaculis gratiam nobis deesse miramur? Quia deo si quis iuxta apostolorum cum uerbu christi uerbu gratie in eo hitet gratus est si quis deuotus: si quis sollicitus: si quis spiritu feruens: caueat sibi ne suis fidat meritis: ne suis opibus inuitatur. Alioquin ne huiusmodi quodcumque autem intrat gratia. Nimirum plenus est: nec in eo iam inuenit gratia locum sibi. Considerasti phariseum illum orantem. Non erat raptor: non in iustus: non adulter. An sine fructibus penitentie

In annūciatione dñica.

erat? Ieiunabat bis in sabbato: decimas dabat oīum q̄ possidebat. Sed īgratū forsi-
tan suspicāmi: audite qd̄ dicat. De? grās ago tibi. Sed nō erat vacu? nō erat exina-
nit? nō erat hūilis: sed elat?. Nō enī qd̄ si-
bi deesset scire studuit: sed exaggerauit me-
ritū suū: nec erat illi solida pleitudo sed ti-
mor. Vacuus p̄inde rediit: q̄ plenitudinē
simulauit. Nā publican? ille q̄ exinanire se
ipm̄ q̄ vacuū vas exhibē curauit: grās re-
tulit ap̄iōrē. Nōs ḡ fr̄es si grām cupim? in-
uenire sic de cetero abstinēam? a vitij: vt
de p̄teritis q̄ p̄ctis digne peniteam?. Nā
hilominus q̄z solliciti sim? et deuotos nos
deo et vere hūiles exhibere. Nā iūsmōi nēpe
aīas grātāter respicit pio illo respectu: de
quo sapiēs ait: Nā grā et mīa dei est in san-
ctos ei? et respic̄ in electos illius. Et forte
p̄pterea quat? reuocat aīas q̄z respiciat di-
ces: reuertere reuertere sunamitis reuer-
tere reuertere vt itueam̄ te: quo v̄z nec in
peccādi p̄suetudinē nec in p̄sciētia p̄ctōz s̄z
in tepore et torpore īgratitudinis aut elatiōis
cecitate p̄sistat. A quo nos q̄dripiō picu-
lo reuocare et eripe dīgnē fact? nob̄ a deo
p̄tē sapia et iustitia et scīcatio in secula.
Cū sup̄a de versu plalmi Ut inhabitet
gl̄ia in terra nra.

lxx
ij

Inhabitēt glo-
ria

in terra nra mīa et veritas ob-
inauerunt sibi: iustitia et pay-
osculate sunt. Gl̄ia nra hēc ē
vt ait apls: testimoniū p̄sciētie nre. Nō q̄-
dem tale testimoniū: q̄le sup̄bus ille phari-
seus hēbat seducta et seductrice cogitatioe
testimoniū phibēs de se ip̄o? et testimoniū
eius verū nō erat: s̄z cū spūs ip̄e testimoni-
um phibet spūi nro. Nō hoc testimoniū
in trib? p̄sistere credo. Necessē est enī pri-
mo oīum credere q̄ remissionē p̄ctōz ha-
bere nō possis nisi p̄ idulgentiā dei: dei de
q̄ nihil p̄sūs habere q̄as op̄is boni nisi et
hoc dederit ip̄e postremo q̄ vitā eternam
nullis poteris op̄ib? p̄mereri nisi gratis ti-
bi det? illa. Quis enī pōt facere mundus
de immundo p̄ceptū semine? nisi q̄ solus est

mūd? Utiqz q̄ factū ē nō pōt nō fieri: ip̄o-
thi nō ip̄utātee erit quasi nō fuerit. Nā p̄-
pheta quoqz p̄siderās ait: Btūs vir cui nō
ip̄utauit dñs p̄ctm̄. De op̄ib? q̄z bonis cer-
tū ē oīno q̄ nemo eā habeat a seip̄o. Nā si
stare nō potuit humana natura adhuc ī-
tegra: quanto minus poterit per seip̄as re-
surgere iam corrupta? Certa est ad suā ori-
ginem vniuersa quantum in eis est tende-
re: et in eam semper esse partem p̄cliuora.
Sic et nos quia de nibilo creati sumus: ec-
stat qz si nobis ip̄is relinquitur ī peccatum
semp̄ qd̄ nihil ē declinamus. Nā vō de vita
eterna sciūmus: qz nō sunt p̄digne passiōes
huius t̄pis ad futurā gloriā: nec si vn? oēs
sustineat. Neqz enim talia sunt hominum
merita: vt p̄pterea vita eterna debeatur ex
iure: aut deus aliquam iniuriā faceret nisi
eā donaret. Nā vt taceā q̄ merita oīa dei
sunt dona: et ita homo magis p̄pterea deo
debitor ē q̄z deus hoī? qd̄ sunt omnia meri-
ta ad tantam gloriā? Deniqz q̄s melior est
p̄pheta cui dñs ip̄e tam insignē testimoniū
um phibet dicēs: vix inueni fm̄ cor meū?
Uerū et ip̄e hūit necesse dicē deo Nō in-
tres in iudiciū cū seruo tuo. Nemo itaqz se
seducat: qz si bene cogitare voluerit: inuenit
p̄culdubio q̄ nec cū decē milib? possit oc-
currere ei: q̄ cū viginti milibus venit ad se.
Uerū hec q̄ nūc dixim? nō oīno sufficiunt:
s̄z magis initiū qd̄ dā et velut fūdamētū si
dei sunt habēda. Ideoqz si credis p̄ctā tua
nō posse deleri nisi ab eo cui soli peccasti: et
in quē peccatū non cadit: bene facis. Sed
adde adhuc vt ex hoc credas: quia p̄ ip̄m
tibi peccata donauit. Hoc est testimoniū
quod perhibet in corde nostro spiritus san-
ctus dicens Dimissa sunt tibi peccata tua.
Sic enī arbitrat? Apl̄s iustificari homines
gratis per fidē. Ita de meritis quoqz si cre-
dis nō posse haberi nisi p̄ ipsum nō sufficit
donec tibi phibeat testimoniū spūs verita-
tis: q̄ ea habes p̄ illū. Sic et de vita eterna
habeas necesse est testimoniū spūs: q̄ ad
eā sis diuino munere p̄uēturus. Ip̄e enim
peccata condonat: ip̄e donat merita: et p̄e-
mia nihilominus ip̄e redonat. Nō hoc testi-
monia ista credibilia facta sunt nimis. Nā

de remissione peccatorum quidē validissimū
teneo argumentū dñicam passionem. Cloy
siqdem sanguinis eius inualuit multo plus
q̄ vox sanguinis abel: clamans in cordib⁹
electorum remissionem oīum peccatorum.
Traditus est enim propter peccata nostra:
nec dubiū qn potentior ē efficacior sit mors
illius in bonū q̄ peccata nostra in malum.
De bonis autem operibus argumentum
nihilomin⁹ efficax mihi est resurrectio ei⁹:
q̄ resurrexit ppter iustificationē nostram.
Hoc de spe p̄cipuorū testimoniū ē eius
ascensio: q̄ ascendit ppter glorificationem
nostram. Nec tria in psalmis habes: dicēte
propheta: Beatus vir cui nō imputauit do
minus peccatū. Beatus vir cuius est auxi
lium abste. Item alibi: Beatus quē elegi
sti ⁊ assumpsisti: habitabit i atrijs tuis. Nec
est gloria vera: gloria inhabitans: q̄ ab eo
est qui per fidem habitat in cordibus nr̄is.
Filiū vō adam gloriam que ab inimici est
querentes: gloriam que a solo deo est nō vo
lebant: ⁊ sic gloriam exterius fluentē sectā
tes: habebant gl̄iam non in seipsis sed ma
gis in alijs. Uis nosse: vnde bonū sit inha
bitas gloria? Dico breuiter: qm̄ ad mystica
festinat intentio. Nam ⁊ ea sola pposueraz
in verbis illis ppheticis vestigare: s̄ refle
xit ad moralia occurrens p̄ma fronte apo
stolic⁹ sermo de interna gloria ⁊ testimonio
conscientie. Sic ergo inhabitat hec gloria
etiam hic in terra nostra: si misericordia et
vitas obuierint sibi ⁊ sese iusticia et pax
osculentur. Inuenienti siqdem misericor
die veritas p̄fessiois nostre occurrat neces
se est: ac de cetero sanctumoniā sectemur et
pacem: sine qua nemo videbit deum. Ubi
enim compungit quis iam tunc eū miseri
cordia p̄uenit: sed nequaquā ingrediet: do
nec ei veritas p̄fessiois occurrat. Deccauit
dñs ait ipse dauid ad nabat ppheta: cū
de adulterio ⁊ homicidio argueretur: ⁊ do
minus transtulit peccatum tuū a te ait pro
pheta. Illuminaz misericordia ⁊ veritas ob
uiauerunt sibi. Et hoc qdem: vt declines a
malo. Jam vō vt facias bonū in tympano
tibi ⁊ choro psallendū est: vt ipsa mortifica
tio carnis tue ⁊ penitentie fructus ac iusti

cie opera in vnitae ⁊ cōcordia fiat: qm̄ vni
tas spūs vinculum est p̄fectionis. Neq̄ ad
dexterā neq̄ ad sinistram declinaueris. Sūt
enim quorū dextera est dextera iniquitatis
Ishariscus ille cuius supra meminim⁹ non
erat sicut ceteri hoīum ⁊ ipse sibi vt dixim⁹
testimoniū p̄hibuit: sed non vez. Sane q̄
quis ille est: in quo misericordia ⁊ veritas
obuiauerūt sibi: iusticia ⁊ pax osculate sunt
secure gloriatur: sed gloriatur in eo qui si
bi testimoniū p̄hibet in spū vtiq̄ veri
tatis. Ut inhabitet gloria in terra nra mise
ricordia ⁊ veritas obuierunt sibi: iusticia
⁊ pax osculate sunt. Si gl̄ia patris filius sa
piens cū sit sapientia ipsa sapientior nemo:
liquet p̄fecto gl̄iam patris xpm̄ dei v̄tutez
⁊ dei sapientia esse. Quia ergo multipbarie
multisq̄ modis de eo p̄dem fuerat in p̄phe
tis qd̄ in terris vidēdus foret ⁊ iter hoīes
cōuersaturns: quonā mō id factū sit: ⁊ imple
tis que de eo p̄ os oīam p̄phetaz dca fue
rant habitauerit gl̄ia in terra nra psalmista
indicat in his verbis. Ac si manifestius di
cat: Ut verbū caro fieret ⁊ habitaret in no
bis: misericordia ⁊ veritas obuierunt sibi
iusticia ⁊ pax osculate sunt. Magnū sacm̄
fr̄es ⁊ diligentius p̄fermandū: nisi ⁊ intelle
ctus mysterio ⁊ ipsi quoq̄ intellectui verba
deessent. Dico tñ vtiq̄ modicū id qd̄ sen
tior: si forte vel occasione dedisse videar sa
pienti. Viderem mihi videor dilectissimi q̄tu
or his virtutibus amictū p̄mū hoīem ab ip
so sue creationis exordio: ⁊ vt propheta me
minit vestimento salutis indutū. Est enim
in his q̄tuor salutis integritas nec sine his
oībus pōt p̄sare salus: p̄sertim cū nec pos
sint esse virtutes si ab invicē separent. Acce
perat igit̄ hō misericordiā custodē se ⁊ atq̄
pedissequā: vt ipsa p̄ueniret ipsa ⁊ sequere
tur eum ipsa quoq̄ p̄tergeret ⁊ conseruaret
vbiq̄. Uides qualem nutritiū p̄tulit paruū
lo suo: deus qualem dedit pedissequā hōi
recenter orto. Sed erat illi necessarius etiā
eruditor: tanq̄ ingenuē ⁊ rōnabili creature
vt non sicut iumentū aliqd̄ custodiretur s̄
tanq̄ paruulus educaret. Eū tñ magiste
rionemo poterat aptior inueniri q̄ veritas
ipsa: que eū in agnitionē summe p̄duceret

In annūciatione dñica

aliquādo veritatis. Interim vō ne sapiens inueniret vt faceret malū essetq; peccatur ei tanq; scienti bonum et minime facienti: iusticiam quoq; qua regeret accepit. Ad huc autē et pacem qua foueret et delectaret addidit man⁹ benignissima creatoris. Pacem utiq; duplicem vt nec intus pugne nec foris timores: id est nec caro concupisceret aduersus spm: nec esset ei vlla formidinis pēna. Nam et bestiis oībus libere imposuit noīa: et serpens ipse qd violentia nō psumpsit fraude magis eum aggressus ē. Quid huic deerat: quē misericordia custodiebat: docebat veritas: regebat iusticia: pax fouebat. Sed heu hō iste ad multā pncipem et in spiciētiā sibi: descendit de hierlm in hierico. Siquidem incidit in latrones: a quibus et añ omnia legif despoliatus. An non despoliatus qui dño veniente nudū se esse cōqueritur? Nec vō poterat reuestiri vl' ablata sibi recipe vestimēta: nisi sua xps amitteret. Si cut enim viuificari in aīa nisi interuenīte morte xpi non potuit: ita nec reuestiri sine eius despoliatiōe. Et vide si non ppter has quatuor partes vestimēti quas amiserat pimus et vetus hō: in totidē quoq; diuisa sūt secūdi et noui hoīs vestimenta. An forte qris et tunicam inconsutile que non diuidit? s; forte puenit? Ego diuinā arbitror eē imaginez: que nimiz non assuta sed insita atq; ipsi impressa nature: diuidi scindiq; nō pōt. Ad imaginem nempe et similitudinem fact⁹ ē homo in imagine arbitrij libertatem virtutes habens in similitudine. Et similitudo qdē perijt: verūtū in imagine pertransit homo. Imago siquidem in gehenna ipsa vri poterit non exuri: ardere sed non deleri. Nec q non scinditur sed forte puenit: et quocūq; proueniat anima ibi erit simul et ipsa. Nam similitudo non sic: sed aut manet in bono aut si peccauerit anima mutatur miserabiliter iumentis insipientibus similata. Et qā spoliatum virtutibus quatuor homines diximus: quonam modo sit spoliatus pgruū est vt dicamus. Perdidit homo iusticiam: cum eua serpentis adam mulieris voci obediuī potius qm diuine. Erat tamen residuū aliquid quod apprehendere possent: idq;

dominus suo illo scrutinio inuebat: s; abiecerunt et illud conuersi in verba malicie ad excusandas excusatiōes in peccatis. Prior enim iusticie portio est non peccare: secūda per penitentiam dānare peccatum. Perdidit et misericordiam cum sic exarsit eua i cōcupiscētia sua: vt nec sibi nec viro nec filiis parceret nascituris simul omnes terribili maledicto et necessitati mortis addicens. Adam quoq; indignationi diuine mulierē pro qua peccauerat obiecit: quasi post tergum eius volēs declinare sagittam. Uidit enim mulier lignum qd esset pulchrum visu et ad vescendum suauē: et a serpente audierat tanq; deos se futuros. Funiculus triplex difficile rūpitur: curiositatis voluptatis et vanitatis. Nec sola mundus habet: cōcupiscentiam carnis: concupiscentiam oculorum: et superbiam vite. His abstracta et illecta: misericordiam omnem crudelis mas abiecit. Sic et adam qui mulieri male male misertus est: vt eum ea peccaret bene noluit misereri: aut penam sustinere pro ea. Priuata est etiam mulier veritate primo qdem detorquēs male quod audierat morte morieris et dicens ne forte moriamur? demum serpenti credens penitus abnegati et dicenti: nequaquā moriemini. Priuatus est et adam veritate vbi eam erubuit confiteri: volatilis excusationum operaimenta pretendens. Siquidem ipsa dicit: Qui erubuerit me coram hominibus: erubescam et ego cum coram patre meo. Pacē quoq; protinus amiserunt: quia non est pax impijs dicit dominus. Nonne enim contrariam legem inuenerant in membris suis? quod de nouo ceperat pudere nuditatis? Timui inquit eo qd nudus essem. Non sic miser non sic paulo ante timebas: non querebas folia licet et corpore nudus sicut et modo. Ex hoc sane vt pphete ipsius parabolam prosequamur qui sibi obuiasse eas et reconciliatas in osculo memorauit: grauis quedam inter vtutes videt orta ptentio. Siquidē veritas et iusticia miserum affligebant: pax et mīa zeli huius expertes indicabant magis esse parcendū. Sunt enī collactanee he due: quemadmodū et priores. Un et factū est: vt pseueratib⁹

illis in ultione: et preuaricatorē hinc inde cedentib⁹ presentib⁹ molestias futuri cumulantib⁹ cominatione supplicij: ille secederēt in cor patris redeuntes ad dñm qui dedit illas. Solus siquidē ipse cogitabat cogitationes pacis: cū afflictionis oīa plena viderent. Siquidē nō cessabat pax: nō ei misericordia dabat silentiū: sed pio quodā susurrio paterna pullantes viscera loquebatur. Nūquid in eternū projiciet deus? aut non apponet vt complacitor sit adhuc? Nūquid obliuiscet misereri deus? aut continebit in ira sua misericordias suas? Et quāuis diu multiq⁹ visus sit dissimulare pater miserationū: vt interim satularet zelū iustitie et veritatis: nō tñ infructuosa fuit supplicantium importunitas: sed exaudita est in tpe oportuno. Forte enī interpellantib⁹ tale dicatur dedisse responsum. Usq⁹ quo preces vestre? Debitor sum et sororibus vestris q⁹s accinctas videtis ad vindictā faciendā in nationib⁹: iustitie et veritati. Vocent⁹ veniant⁹: et sup hoc verbo pariter cōferam⁹. Festinant ergo legati celestes: et vt videre misericordiam hominū et crudelem plagam vt propheta loquitur: angeli pacis amare flebant. Qui enī fidelius que ad pacē sunt querāt⁹ q⁹ angeli pacis? Sane ex deliberatione cōi ascendit veritas ad constitutā dicē: ascendit vsq⁹ ad nubes: necdū plane lucida: sed obscura et obnubilata adhuc zelo indignationis. Factūq⁹ est vt legimus in propheta dñe i celo mīa tua: et veritas tua vsq⁹ ad nubes. Addeius autē pater luminū residebat et vtraq⁹ pro parte sua quod habebat vtili⁹ loquebat. Quis putas illi colloquio meruit interesse et indicabit nobis? Quis audiuit et enarrabit? Forte inenarrabilia sunt: et non licet homini loqui. Sūma tñ controuersie tonus hec fuisse videtur. Eget miseratione creatura rational ait misericordia quoniā misera facta est et miserabil valde. Venit temp⁹ miserendi eius: q⁹ iam p̄terit temp⁹. Ecōtra veritas oportet in q̄t imple. ri sermonē quē locut⁹ es dñe: totus moriatur adam: necesse est cum omnib⁹ qui in eo erant: qua die vetitum pomum in preuaricatione gustauit. Ut quid ergo ait miseri-

cordia vt qd me genuisti pater? citius peritūram? Scit enī veritas ipsa quoniam misericordia tua perijt: et nulla est si non aliqui misereris. Similiter autem et illa econtrario loquebatur. Quis enim nesciat qd si predictam sibi preuaricator: sententia mortis euaserit: perijt nec permanebit iam in eternū veritas tua dñe? Ecce vō vn⁹ de cherubim ad regem salemōnē suggerit eē mittendas: cū filio inquit datum est omne iudiciū. Et in eius ergo conspectu misericordia et veritas obuauerunt sibi eadem qd supra meminim⁹ verba querimonie repetentes. Fateor ait veritas zelum bonū habet misericordia: sed vtinam fm scientiam. Nunc autē quid preuaricator: potius q⁹ sorori iudicat esse parcendum? Et tu inquit misericordia neutri parcis? sed tanta indignatione semis in preuaricatorem: vt inuolnas pariter et sororem. Quid male merui? Si quid habes aduersum me dicito mihi. Sin autē: quid me psequeris? Grandis cōtrouersia fratres: et intricata nimīū disceptatio. Quis non illic diceret: bonum nobis erat si natus nō fuisset homo iste? Sic erat dilectissimi omnino sic erat: non videbatur quomodo misericordia simul et veritas possent conseruari. Lunq⁹ adijceret veritas in ipsum quoq⁹ iudicē partis sue merita retorquere dices: cauendum omnino ne fieret irritum verbum patris: ne sermo viuus et efficax qualibet occasione euacuetur: parcite queso ait pax parcite verbis huiusmodi: nō vos talis altercatio decet: virtutum est inhonesta contentio. Porro index inclinans se digito scribebat in terra. Erant autē verba scripture que pax ipsa legit in aurib⁹ oīū: ea siquidē ppri⁹ residebat. Nec dicit perij si adā nō moriā: et hec dīc perij nisi mīas p̄leq̄. Fiat mors bona et hz vtraq⁹ qd petit. Obstupuē cēs i vbo sapientie: et forma cōpōis parit atq⁹ iudiciū. Siquidē manifestū fuit: nullā eis q̄rimonie occasionē reliq⁹: siqdē fieri possz qd vtraq⁹ petebat: vt et morē et p̄leq̄et mīam. Si id quō fiet inq̄r? Adors crudelissima et amarissima: mors fribil⁹ et ipso horrenda auditu: bona fieri qnā possit rōne. Et ille mors igit

In annūciatione dñica.

peccatorum pessima: sed preciosa potest fieri mors sanctorum. An nō erit preciosa: si fuerit vite ianua porta glorie? Preciosa inquit. Sed quomodo fiet istud. Fieri aut potest si ex charitate moriatur quis: utique qui nihil debeat morti. Illeque enim detinere poterit mors immorum: sed forabitur ut scriptum est maxilla leuiathan: et destruet paries in diuis: solueturque chaos magnum quod inter mortem vitamque firmatum est. Minus charitas fortis ut mors: imo et fortior morte: si fortis illius intrauerit atrium alligabit eum et diripiet utique vasa eius: sed ipso transitu suo ponet profundū maris viam ut transeant liberati. Bonus visus est sermo utpote fidelis et dignus omni acceptione. Sed ubi ille poterit innocēs inueniri? qui mori velit non ex debito: non ex malo merito: sed ex beneplacito suo? Circūcūcti veritas orbem terre: et nemo mundus a sordibus: nec infans cuius est vita vnius diei super terrarum. Sed et mīa celū omne plustrat: et in angelis quoque ne dixerim prauitatem minorem inuenit charitatem. Minus alij hec victoria debebat: quo maiorem nemo charitatem haberet: ut animā suā poneret pro seruīs inutilibus et indignis. Nā et si ipse iā nō dicit nos seruos: hoc apud inmensū dilectōis est et eximie dignationis. Nos autem et si oīa que precepta sunt nobis facerem: quid aliud dicere deberemus nisi quod inutiles seruī sumus? Sed quis eū super hoc puenire presumet? Rediunt ad constitutā diē veritas et mīa: anxie plurimū nō inuēto quod desiderabāt. Tum vō seorsus pax consolans eas: vos inquit nescitis quicquid nec cogitatis: non est qui faciet bonū: hoc nō est vsque ad vnū. Qui consiliū dedit: ferat auxiliū. Intellexit rex quid loqueretur: et ait: Penitet me fecisse hominē. Pena inquit me tenet? mihi incumbit sustinere penā: penitentiaque agere pro hōie quē creauī. Tūc ergo dixit Ecce venio. Nō enī potest hic calix transire nisi bibā illū. Et accersito p̄m gabrieles vade inquit dic filie syon: ecce rex tuus. Festinavit ille et ait: Adorna thalamū tuū s̄o et suscipe regē. Porro venturū regē mīa et veritas preuenerūt: sicut scriptū est Adise-

ricordia et veritas precedent faciem tuam. Iustitia thronum preparabat sibi illud Iustitia et iudicium preparatio sedis tue. Pax cum rege venit ut propheta fidelis inueniretur: qui dixerat: Pax erit in terra nostra cum venerit. Inde ē quod nato dño angelorum chorus canebat Pax in terra hominibus bone voluntatis. Sed et tūc iustitia et pax osculate sunt: que non modicū videbant hactenus dissidere. Prior enim siqua erat ex lege iustitia: nō osculum: sed aculeum magis habebat vrgens timore quā prouocans dilectione. Sed nec habuit illa reconciliationem: sicut habet nunc que ex fide noscitur esse iustitia. Alioquin quid erat quod nec abrahā nec moyses: nec ceteri iusti temporis illius in obitu suo pacem illam beatitudinis eterne apprehendere: aut regnum pacis poterant introire? nisi quod minime aduc iustitia et pax sese fuerant osculate? Ex hoc sane dilectissimi seruientiore nobis zelo sectanda iustitia est. Siquidem iustitia et pax osculate sunt: et indissolubile amicitiarum inire fecerunt: ut quicumque testimonium iustitie secum tulerit: hilari vultu iam et amplexibus letis excipiat a pace: in idipsum dormiens et requiescens.

Item vnde supra Sermo tertius.

Considerare est lxx
iiij

est fratres in solēnitate bodicerna dominice annūciatiōis: velut amenissimam quandāz planiciem: simplicem nostre reparationis historiam. Inungitur noua legatio angelo gabrielis et nouam virgo professā virtutem noue salutationis honorat obsequio: antiqua excluditur maledictio mulierum: nouam noua mater accipit benedictionem. Impletur per gratiam que concupiscentiam nescit: ut spiritu superueniente altissimo pariat filium: que virum dedignat admittere. Intrat ad nos eadem porta salutis antidotū: quod venenū serpentis ingrediens vniuersitatē generis occupat hūmā. Innumeros hūmōi flores ex his facile ē legē prae: sed inter eos mediā metuēde profunditatis abyssū. Ab ipsius plane impericrūtabil in-

carnationis dominice sacramētū : abyssus
 inpenetrabilis: verbum caro factum est ⁊
 habitauit in nobis: Quis enim inuestiget?
 quis attingat: quis apprehendat? Putius
 altus est: ⁊ in quo hauriā nō ē mihi. Verū-
 tū solet interdū supposita puteis humecta-
 re linteamina vapor exalans. Propterea sa-
 ne licet irrumpere verear: p̄prie p̄cius in-
 firmitatis: frequenter tñ velut sup os hui⁹
 putei expando ad te dñe manus meas: pro
 eo q̄aia mea sicut terra sine aqua tibi. Et
 nunc siquid est qd ascendente de deo: sum
 nebula tenuis ebibat cogitatio: vobis fr̄es
 modicū illud sine inuidia cōicare p̄posui:
 velut expresso linteamine vel exigua resun-
 dens celestis stillicidia rois. Quero igit q̄
 ratione filius magis incarnatus sit q̄ pater
 aut spūs sanctus: cuz totius trinitatis non
 modo equalis sit gloria sed vna eadēq̄ sub
 stantia. Sed q̄s cognouit sensum dñi: aut
 q̄s cōsiliarius ei⁹ fuit? Altissimū est myste-
 riū: nec nos oportet temere sup huiusmodi
 precipitare sententia. Uidef tñ nec patris
 nec spūs incarnationem in pluralitate filio-
 rum effugisse p̄fusionē: dum alius dei alius
 hoīs filius diceretur. Uidef ⁊ id maxime
 cōgruū vt his sp̄aliter fieret qui filius erat
 ne quid esset ambiguitatis in noīe. Deniq̄
 ipsa est v̄ginis n̄re gloria singularis ⁊ excel-
 lens prerogatiua marie: q̄ filium vnū eun-
 demq̄ cuz deo patre meruit habere cōem:
 quā sane perisse p̄stat si non filius incarna-
 ref. Sed nec nobis filis alia dari possz occa-
 sio sperande hereditatis. Factus siqdē pri-
 mogenitus in multis fratribus q̄ vingeni-
 tus erat: ascendet eos sine dubio in heredita-
 tem quos vocauit in adoptionē. Si enī fra-
 tres ⁊ coheredes. Ille ḡ x̄ps iesus media-
 tor: fidelis sicut in p̄sona vna dei hoīsq̄ sub
 stantiā copulauit ineffabili sacro: sic ⁊ ipsa
 reconciliatione cōsilio vsus aptissimo me-
 diam nō deseruit equitate vtriq̄ tribuens
 qd oportebat: honore deo ⁊ homini misera-
 tionem. Ille enī optima inter offensuz dñz
 ⁊ reum seruū forma cōpositiois: vt nec ho-
 norandi dñi zelo seruū opprimat austeriore
 sententia: nec rursum dum huic imodera-
 tū cōdescenditur ille debito fraudet ho-

noze. Audi igitur ⁊ diligenter ⁊ obserua an-
 gelicam huius mediatoris ortu distributio-
 nem. Gloria inquit in altissimis deo: ⁊ in
 terra pax hominibus bone voluntatis. Ille
 ins deniq̄ gr̄a obseruationis fideli recen-
 ciliatori x̄po nec timoris sp̄it⁹ defuit: quo
 patri semp reuerentiā exhiberet: semper ei
 deferret: semp eius quereret gl̄iaz: nec sp̄i-
 ritus pietatis quo misericorditer compate-
 retur hoīb⁹. Unde ⁊ necessarium habuit
 sp̄itū quoq̄ scientie: per quē timoris pari-
 ter ⁊ pietatis distributio fieret inconfusa.
 Et nota q̄ in p̄mo illo parentū n̄roz pctō-
 tres quoq̄ auctores extiterint: sed manife-
 ste defuerint tria tribus. Dico enim euam
 diabolū ⁊ adam. Non habuit eua sciētiā
 que vt ait apls seducta est in preuaticatiōe
 Verum hec qdem serpenti nō defuit q̄ cal-
 lidior: describit ceteris aiantibus: s̄z pieta-
 tem malignus nō habuit: qui homicida fa-
 ctus est ab initio. Adam v̄o pius forte vide-
 tur mulierem nō p̄tristando: sed timorē do-
 mini dereliquit voci illius obediens q̄s di-
 uine. Utinam magis timor dñi preualuissz
 in eo sicut de x̄po signanter legif: q̄ replē-
 uit eum non pietatis sp̄itus sed timoris.
 In oībus enim ⁊ per omnia pietati proxi-
 morum timor dñi preferendus est: et solus
 ipse est qui totum sibi debeat hoīem vendi-
 care. In his ergo tribus timore pietate sci-
 entia: mediator noster recōciliavit nos ho-
 mines deo. Nam in p̄silio ⁊ fortitudine: de
 manu aduersarij liberauit. Cōsilio siq̄dē
 pristino iure priuauit hostem: data potesta-
 te vt manus inijceret innocenti. Fortitudi-
 ne preualuit: ne violēter posset retinere re-
 demptos dum victor: ab inferis redijt ⁊ vi-
 ta omnium cum eo surrexit. Exinde cibāt
 nos pane vite ⁊ intellectus: potat aqua sa-
 pientie salutaris. Est enim intellectus rerū
 spiritualium ⁊ inuisibilū verus anime pa-
 nis confirmans cor nostrū: ⁊ ad omne opus
 bonum roborās in omni exercitio spiritua-
 li. Carnalis aut̄ hoīo qui non percipit ea
 que sunt sp̄itus dei sed stulticia illi viden-
 tur: gemat ⁊ lugeat dicens: Aruit cor meū:
 quia oblitus sum comedere panem meum
 Ecce enim mera ⁊ perfecta veritas est non

Dñica in ramis palmar

prodesse homini si mundum vniuersum lu-
cretur: anime vō sue detrimentum faciat.
Sed quādo id capere possit auarus? Sine
causa laborat: quisquis ei persuadere cona-
tur: Ut quid hoc? Mēpe quia stulticia illi
videt. Quid verius? q̄ iugū xpi eē suauē?
Appone homini seculari et vide si non lapi-
dem q̄ panē reputabit. Et certe huiusmōi
intelligentia veritatis interne viuūt anima
et hic cibus est spiritalis. Non enim in solo
pane viuūt homo: sed in omni verbo qd̄ p-
cedit de ore dei. Uerūtū donec sapiat tibi
veritas nō sū difficultate ad iteriora traij-
citur. Ubi vō in ea ceperis oblectari? iam
non cibus sed potus est et sine difficultate i-
trat ad aīam: quo videlicet spūalis cib⁹ in-
telligentie potu sapientie digerat. Ne ipsius
interioris hoīs artubus idest affectibus sic
citare laborantibus oneri magis sit q̄ utili-
tati. Ex omnibus ergo que saluādis fuerāt
populis necessaria: nihil penitus defuit sal-
uatori. Ipse est enī de quo precinit Isaias
Egrediet virga de radice iesse: et flos de ra-
dice eius ascendet. Et requiescet sup eum
spūs dñi: scz sapientie et intellectus: spūs cō-
siliij et fortitudinis: spūs scientie et pietatis:
et replebit euz spūs timoris dñi. Illud sane
diligenter attende: q̄ florem hūc de radice
non de virga dixerit ascensurū. Etenī si no-
ua xpi caro in virgine creata esset ex nihilo
qd̄ estimauerūt nōnulli: nō de radice flos
s̄ forte de virga dici poterat ascēdisse. Nūc
aut q̄ pdijt de radice: sine dubio cōi ab ori-
gine cōem pbat habuisse materiā. Nam q̄
sup eū spūs regeuit: nihil in eo p̄dictōis
fuisse declarat. In nobis q̄ nō oīo supior ē
spūs non requiescit: carne nimiz aduersus
spū et spū aduersus carnē p̄cupiscēte: a q̄
nos p̄fectu liberet in quo nihil filē fuit no-
mīnē hō q̄ n̄r carnē verā suscepit origines
s̄ ver⁹ fermētū p̄cupiscētie si suscepit. Amē.

C Item vnde supra. Sermo quartus.

lxx
iii

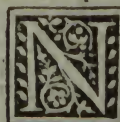

De gratia ple-

na. Non in sola virginitate cō-
stare poterat gratie plenitudo
Neq̄ enim est: de ea oib⁹ acci-

pere. Felices qui non inquinauerunt vesti-
mēta sua: et cum regina nostra virginitatis
priuilegio gloriānt. Sed num vnā tū bene-
dictionem habes dñā? Et mihi obsecro vt
benedicas. Perijt illa virt⁹ a me: nō ē iam
vel respirare ad illaz. Cōputui in stercore
meo vt iumentū factus sum: iumentū fact⁹
sum. Sed nunqd non erit mihi etiam aliqd
apud te non erit vbi possim esse tecū q̄ iam
sequi non valeo quocūq̄ ieris. Querit an-
gelus puellam quā pparauit dñs filio dñi
sui. Bibit ipse de idria tua cognata sibi vir-
tute delectatus: sed nūqd nō etiā iumentis
potū tribues? Bibit angelus q̄ vix nō co-
gnoscat: bibāt et iumēta q̄ de hūilitate sin-
gulariter gliaris. Respexit inq̄ dñs hūmi-
litatez ancille sue. Nam virginitas sine hu-
militate habet fortasse gliam: sed non apud
deum. Humilia semper excelsus respicit q̄
alta a longe cognoscit: et humilibus dat gra-
tiam qui superbis resistit. Sed forte nec in
his quidem metretis duobus plena ē idria
tua: capax est ipsa tertie quoq̄ metrete: vt
iam non solum angelus et iumēta sed et ipse
quoq̄ ex ea bibat architrclinus. Hoc enī
vinum bonum qd̄ seruauimus vsq̄ adhuc
haurit minister āgelus vt ferat architrcli-
no: patri dico qui trinitatis p̄ncipiū archi-
trclinus merito nominat. Sit siquidem an-
gelus fecunditatem eius cōmendans: que
tertia est metreta. Qd̄ ex te nasceat sanctum
vocabitur filius dei. Ac si dicat: Eū eo solo
tibi generatio ista cōmunis. Amen.

C Dñica in ramis palmar de p̄cessione et
passione et tribus generibus obsequentib⁹
Sermo primus.

Non sine causa v

spiritum sponsi pariter et dei
sui habens ecclesia: processio-
nem: hodie noua quadā et mi-
ra cōiunctione addidit passioni. Nam p-
cessio planctum: habet passio planctū. Quā
ergo sapiētibus et insipientibus debitores
sumus: videam⁹ quid vtriusq̄ conferat hec
cōiunctio. Et prius quidē quid secularib⁹
idicet: qm̄ non prius quod spūale sed quod

animale. Videat secularis anima videat et
intelligat: quoniam extrema gaudij luctus occupat.
Propter hoc enim qui cetera cepit facere
quoque et docere non solum verbis predi-
cans: sed et exemplis: quod te predixerat
per prophetam: quoniam omnis caro fe-
num: et omnis gloria eius tanquam flos feni: etiam
apparere in carne manifeste voluit probare in
seipso. Unde et processione gloria voluit sublima-
ri: qui paulo post sibi nouerat imminere dies
ignominiosissime passionis. Quis ergo spe-
rare iam debeat in incerto glorie temporalis: cum
videat in ipso quoque qui peccatum non fecit
creatore temporis et conditore vniuersitatis post
exaltationem tantam tantam humilationem
sequi? In eadem enim ciuitate a plebe eadem et
eodem tempore nunc quod processione gloria et diuinitas
laudibus honoratur: postmodum vero interroga-
tus contumelias et tormento: et cum sceleratis re-
putatur. Hic est transitorie leticie finis: hic fru-
ctus glorie temporalis. Propterea prudenter orat
propheta ut ceteris dominus gloria eius: et non contumgatur. id est
processione habeat quam passio non sequatur. Cuius
autem charissimi tanquam spiritualibus spiritualia con-
parantes: processione quod celestis patrie repromissa
gloria: in passione monstratur via. Nam si in
processione quod venit tibi in mente futura illa
letitia et exultatio multa nimis quam rapient in
nubibus obuiam christo in aera: si tota concupi-
scencia vide desideras diem illam quam suscipies in
celesti iherusalem christus dominus caput cum omnibus
membris portans triumphum victoriae applauden-
tibus non iam popularibus turbis: sed virtutibus
angelicis clamantibus vndique populus vtriusque
testamenti Benedictus qui venit in nomine domini. si
in quam considerasti in processione quod per eundem sit
disce in passione quod sit eundem. Nec est enim via
vite tribulatio penitus: via glorie: via ciuitatis
habitaculi: via regni: finis qui clamat latro de
cruce. Adveneto mei domine dum veneris in re-
gnum tuum. Eundem in regnum vidit: quem cum pue-
risset sui memor fore rogauit. Meruit ergo
et ipse. Et si vis nosse quod compediola sit via:
eadem die meruit cum domino esse in paradiso. To-
lerabile proinde reddit passionis labor: quoniam
amanti nihil difficile est. Nec mireris quod pro-
cessione celestem dixerim representari: quando vnus et idem in vtraque suscipi

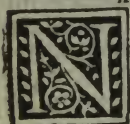
tur etsi longe aliter ab alijs. In hac enim
processione irrationabili iumento christus in-
sider: in illa vero iumentum futurum quidem est
sed rationale: quoniam homines et iumen-
ta saluos facies domine. Cui simile et illud
Ut iumentum factus sum apud te: et ego
semper tecum. Et vide si non de processione
loquitur: cum sequitur Tenuisti manum
dexteram meam: et in voluntate tua dedu-
xisti me: et cum gloria suscepisti me. Ibi cer-
te ne ipse quidem plus deerit: quoniam et
si murmurer hereticus paruulos venire non
finens: paruulorum baptismati detrahens
qui paruulus natus est et primam elegit a-
ciem paruulorum innocentes loquor: ho-
die quoque paruulos a gratia non excludit
quia nec pietati incengrum: nec maiesta-
ti eius difficile est: ut suppleat munus gra-
tie: quod minus in eis habet natura possibi-
le. Ibi non ramos arborum: non vilia ve-
stimenta popularis turba prosterne: sed de-
mittent pennas suas animalia sancta: depo-
nent coronas suas ante thronum agni vigin-
ti quattuor seniores: et virtutes omnes an-
gelice quicquid habent glorie vel decoris:
totum ascribent: totum attribuent illi. Itaque
vero quoniam de iumento et vestibus ac ra-
mis arborum mentio facta est: considerare
diligentius libet triplex obsequium: quod
in processione hac exhiberi video saluato-
ri. Primum quidem a iumento cui insidet:
secundum ab his qui vestimenta proster-
nunt: tertium ab his qui ramos de arbori-
bus cedere perhibent. Nonne tamen omnes
reliqui ex eo quod abundabat sibi mittunt:
et quasi sine labore obsequuntur domino:
solum vero iumentum semetipsum exponit
eius obsequio. Silendum mihi est ut elab-
orationem caueatis: an magis loquar ut ha-
beatis consolationem. Iumentum cui insi-
det christus nonne vos estis iuxta preceptum
apostoli glorificantes et portantes deum in
corporibus vestris. Expendunt enim secu-
lares homines in obsequium domini: non
quidem corpora: sed que adiacent et neces-
saria sunt corporibus: cum de terrena substantia ele-
mosinas largiunt. Relati quoque ramos cedunt
de arboribus: ubi causa cum de fide et obedientia

Dñica in ramis palmar.

abrae: de castitate ioseph: de mäsuetudine moysi ceterorūq; scōz virtutib⁹ euangeli-
zant. Verumtñ z hi de promptuarijs ple-
nis largiunt: z hi quod acceperunt gratis
gratis nihilominus dare iubētur. Dñs tñ
si fideliter suo quisq; intentus fuerit mini-
sterio in pcessiōe sunt saluatoris: z cum eo
ingrediunt in sanctā ciuitatē: quoniā tres
prouidit propheta saluādos. Noe cedentē
ramos in arce fabricā: danielē in vili edu-
lio z labore abstinentie factū tanq; iumentū
saluatorēq; portantē. tertiū quoq; iob bene
dispensantē substantiā huius mundi: z de
vellerib⁹ onū suarū pauperū latera calefa-
cientē. Qui tñ in pcessiōe illa iesus propin-
quior: cui de tribus ordinib⁹ salus vicinior
facile credo potestis aduertere.

Clā sup de pcessiōe z passione z āttuor
ordinib⁹ pcessiōis Sermo secundus

lxx
vi

Ecesse est vt lo

quamur hodie breuius ppter
angustiam temporis. Multa
quidē nobis ministrat pcessiō
ne dicere plura possimus. Celebraturi su-
mus hodie pcessiōe: z paulo post auditu-
ri dominicā passionē. Quid sibi vult ista
mirabilis coniunctio: aut quid cogitauerunt
patres nostri passionē addentes pcessiōi?
Nam pcessiō quidē merito representat ho-
die: quia hodie facta est. Passiō vō cur ad-
dita est: quā sexta feria constat esse secutā?
Optime utiq; pcessiōi passio pūcta est:
vt discamus in nulla letitia huius seculi ha-
bere fiduciā: scientes quoniā extrema gau-
dij luctus occupat. Propterea non sumus
stulti: vt occidat nos prosperitas nostra: s; in
die bonorū non imemores simus malorū
z econuerso. Istis enī mixtū est presens se-
culum: non secularibus tñ: sed etiam spiri-
tualibus viris. Nam z secularibus aliquan-
do que placent: quandoq; que non placēt
videmus accidere: z ipsis nihilominus spi-
ritualibus non semper tristitia: non semp le-
ta succedunt: sed ē vespē z mane dies vn⁹.
Et illud: Visitas eū diluculo: z subito pro-
bas illum. Verum hec interim dum pñs

seculū manet: vel magis manat z fluit. Ec-
terū post hoc seculū duo futura sunt secula
valde diuisa z diuersa: ita vt in altero non
sit nisi fletus z stridor: dentiū: in altero sola
gratiarū actio z vox laudis. Absterget enī
deus omnē lachrymā ab oculis sanctorū: z
iam non erit amplius neq; luctus neq; cla-
mor: s; nec vllus dolor. Interim sicut ama-
tores mūdi multa patiunt aduersa: ita nec
ipsis seruis dei omnia in hoc mundo opta-
ta succedunt. In die ergo malorū memores
sint bonorū: ne pusillanimes fiant z impati-
entes: sicut is de quo legim⁹ in psalmo: Cō-
fitebitur tibi eūz benefeceris ei. In die q; bonorū
ne imemores sint malorū: ne extolā-
tur z dicant in abundantia sua. Nō mouē-
bimur in eternū. Sicut enī seculariū rerū
pseritas occidit stultū secularē: sic potest
z abundantia spūalis pseritatis occidere
indoctū specialem atq; ita non spūalē. Spi-
ritualis quippe diudicat. Unde autē eue-
niat q; stultū occidit pseritas z non sapiē-
tem: alibi habemus. Cor sapientis vbi tri-
stitia: z cor stultorū vbi letitia. Adrito pro
inde ait: Bonū est magis ire ad domū lu-
ctus q; ad domū conuiuij. Licet enī multos
frangat aduersitas: tamen multo plures ex-
tollit pseritas: sicut scriptū est. Cadent a
latere tuo mille: sinistro: s; p quod significa-
tur aduersitas: z decem milia. i. multo plu-
res a dextris tuis: in quib⁹ prosperitas de-
signat. Deniq; quia vtrobiq; periculū est
orat sapiens z dicit: Diuitias z paupertatē
ne dederis mibi: ne forte aut diuitie extol-
lerent in superbiā: aut paupertas deijceret
in impatientiā. Unde z dñs sicut in passio-
ne patientiam: ita z in proceessione humili-
tatē exhibē curauit. In illa enī tanq; ouis
ad occisionem ductus est: z quasi agnus co-
rā tondente se obmutuit z non aperuit os
suum. Qui cum percuteretur non cōmina-
batur: sed magis orabat dicens: Mī igno-
sce eis: quia nesciunt quid faciunt. In pro-
ceessione autē quid? Parabant sese populi:
vt exirent obuiam ei: nec cum latebat q; no-
uerat quid esset in homine. Propter quod
z ipse paratus est: nō in currib⁹ aut in equis:
non in frenis argenteis: aut in sellis auro

tectis: sed humilis a felli tergo sedens suppositis aploz vestib: q̄s ego de preciosioribus regionis fuisse nō credo. Sed qd fuit q̄ p̄cessionē habere voluit: qui mox futurā nouerat passionē? forte vt amariore esset passio quā p̄cessio p̄cessisset. Ab eodē enī p̄plo in eodē loco et ip̄otpe paucissimis diebus interpositis primo cū tanto triumpho susceptus: postea crucifixus est. Q̄q̄ dissimile est Tolle tolle: crucifige eum: et benedictus qui venit in nōie dñi osanna in excelsis. Q̄ dissimile Rex israel: et nō habemus regē nisi cesarē. Q̄ dissimiles rami viuentes et cruciflores et spine. Cui p̄tius prosternebant vestimenta aliena: ecce suis exuitur: et sores mittit super ea. Ne tibi amaritudo peccatoz nostroz: propter quē dissoluēda tanta amaritudo necessaria est. Jam vō ad p̄cessionē accedēs tanq̄ quattuor ordines in ea mihi videor intueri: fortassis in hac nostra p̄cessionē oēs hodie poterūt inueniri. Preibant autē aliqui: et viam parabant. Ipsi sunt qui viam parāt dño ad corda vestra: qui nos regunt et dirigunt gressus nostros in viam pacis. Alij sequebantur: et hi sunt qui proprie in scientie cōscij deuote sequuntur: et adherēt semp vestigijs precedentū. Adherūt autē discipuli tanq̄ domestici: lateri eius adherentes. Ipsi sunt qui partē optimā elegerūt: qui in claustris soli deo viuūt: semp deo adherētes: et eius placitū p̄siderātes. Ipsi sunt quoq̄ iumentū cui infidebat nō defuit: quod designat duos corde et animos quodāmodo bestiales. Clerū nō fuit ibi aialū huiusmodi copiosior: multitudo nec oportuit. Tales enī magis oneri sunt q̄ bonori: nec propter eos p̄cessio valde gloriosior est. Huiusmodi naq̄ cantare nō nouunt: sed male sonoros dant rugitus. Ipsi sunt qui semp virga egent et calcari b̄. Attū nec ipsos relinquet dñs: dum disciplinam ferre voluerint. Illis enī dicit Seruite dño in timore: et apprehēdite disciplinā: neq̄ irascatur dñs et percatis de via iusta. Postq̄ enī iumentū hoc disciplinaz ferre noluerit: quid restat nisi vt abiciat eū dñs cū indignatione quadā: et p̄tin⁹ exeat a via currēs ad spinas et tribulos: a quibus suffo

catur verbū dei: que sunt diuitie hui⁹ mundi et voluptates carnis? Siqui tales sunt hi quib⁹ sit grauis ordo et oīa onerosa: q̄s p̄gi frequēter oporteat et vrgeri et obsecram⁹ eos vt studeant de iunctis: si forte queant i boīes cōmutari: et cōputari inter alios ceteros: vt sint aut de p̄cuntib⁹: aut de adherētib⁹ et collateranis: aut de sequētib⁹. Qd si nō faciūt obsecro vt vel in eo quod sunt p̄maneant interim: et patiēter ferant q̄ salubria sunt et si minus suauia: donec complaceat dño respicere humilitatē eoz: et in melius aliquid eos p̄ mouere. Vultis autē vt aliquaten⁹ cōsolemur iumentū nostrū? Scimus equidē q̄ cantare nō nouit. Neq̄ enī de eis est qui dicere possunt: Cantabiles mihi erāt iustificatiōes tue in loco p̄grinationis mee. Attū vnū est quod nemi in ceteroz tā prope est dñs. Nā nec ipsi q̄ hinc inde adherēt tā prope eū habēt vt iumentū cui infidet. Et audi hoc ip̄m a p̄pha Prope est dñs his qui tribulato sūt corde. Nā et mater quē egrotantē nouit filiū: magis fouet et amplectit⁹ sepius. Nemo ergo indignus: nemo p̄temnat: dū voluerit christi esse iumentū. Et enī qui scandalisauerit vnū de pusillis istis: illū grauit⁹ offendit: qui eos tanq̄ mater misericordie sue gremio fouet donec roborent. Unde et morū infirmitates patientissime ferendas beat⁹ Benedict⁹ admonuit. Quattuor ergo genera sunt in p̄cessionē dñi. Boni prudentes: et boni simplices. Illi sunt qui p̄cunt et qui sequuntur. Bonos autē addidit: q̄ prudentes nō boni iniqui sunt: iuxta illud Sapientes sunt vt faciāt mala: et simplices nō boni stulti sunt. vnde subdit Bene autē nesciunt facere. In p̄cessionē autē dñi nec iniquus locum habet nec stultus. Porro qui adherēt et contemplatiui sunt. Qui portāt et onerantur: eo ipsi sunt duri corde et parū deuoti. Sed ecce emnes sunt in p̄cessiōe dñi: et nemo ex ipsis faciem eius videt. Nā qui p̄cedunt occupati sunt in parāda viā solliciti circa peccata et tentationes aliorū. Qui sequunt⁹ ipsi omnino faciem eius videre non possunt: sed sicut moysi dictū est posteriora vident. Iumentum cui infidet

Dñica in ramis palmarū

nunq̃ ad videndū leuat oculos: sed pronū est semp̃ i terrā. Qui vō adherēt ipsi aliqñ videre possunt: sed raptim ⁊ non cōtinue: nec plene dum adhuc sunt in via. Attamē quantū ad alios ipsi magis facie ad faciez eū vident: iuxta quod item de moyse scriptum est: quia ceteris quidem prophetis p visiones ⁊ somnia: moyse vō facie ad faciez loquebatur. Quantū ad plenam sane visio nem nec ipse moyses dū videret in hoc mū do impetrare potuit faciei ipsius visionez: quia sicut ipse ait non videbit me homo et viuet. Non videbor: inquit in hac vita: nō videbit quis faciem meaz in hac vita: ⁊ in pcessiōe ista. Ipse itaq; magna pietate perseu rare dum viuimus: vt in magna illa pces sione qua cū sanctis suis oib⁹ a patre susci piendus est: ⁊ traditurus regnū deo ⁊ pī sanctā ciuitatē cū ipso ingredi mereamur. **C**Item ipso die de insignib⁹ qnq; diebus pcessiōis: refectionis: passionis: requie tionis: ⁊ resurrectionis Sermo. ij.

ix
vii

Dm vniuersa

faceret deus in numero ⁊ pō dere ⁊ mensurā: specialius tñ ea opera quibus in terris vi sus est ⁊ cum hoib⁹ cōuersatus est: ⁊ q̃cūq; in eis operat⁹ locutus aut passus est ita dis posuit: vt ne minimū quidē momentū: ne vñ iota a sacramento vacaret aut preterie rit sine mysterio. Euidētius tñ quattuor proximos dies ⁊ ipsum quē hodie colimus illustrant: diem pcessiōis: diem refectionis: passionis: requietionis: ⁊ resurrectio nis sue. Notabiles admodū dies: ⁊ inter ceteros insignes magis. Prima siquidem die gloriā suscipe dignatus est humanaz: ⁊ cū ingēti quodā tripudio ⁊ exultatiōe vni uerse terre hierosolymā nō pprijs vt hacte nus p̃suenerat pedib⁹: sed iunēto vect⁹ in trare. Et hec quidē ad passionē preparatio fuit: excitata hinc maxime inuidia sacerdo tū. Sane vēturas aliqñ turbas vt raperēt cum ⁊ regem facerent: fugiens legis decli nasse. Iluc vō non quesitus affuit: vt tanq̃ rex israel suscipere ⁊ predicare ab eis: qu

etiā in hec ipsa preconia eoz: quod dubiū non est: animos excitauit. Sic nimirū ⁊ de passione aduertere est. Erut qñq; ⁊ abscon dit se a iudeis: nec volebat iam ambulare i indeam palam: quia querebant eum iudei interficere. Sciens aut q; venerit hora ei⁹ tanq̃ potestātē habēs ipōtātis ipse se ob tulit passioni. Decebat nempe pontificem nostrū tētarī p omnia p similitudine abiq; peccato: vt tanq̃ verus homo ⁊ p̃pera ho minum ⁊ aduersa oportune vitaret: oportu ne suscipere: ⁊ vtrūq; rerum in seipo no bis salutare preberet exemplum. Ut enī tē perantie est preconia populi ⁊ seculi huius prospera declinare: sic interdum iustitie est certa quidem dispensatione admittere ea. Persecutio quoq; ⁊ temporalis omnis ad ueritas pro loco ⁊ tempore prudenter ali quando fugiēda erit: cū autē necesse fuerit viriliter tolerāda. Et his qdē duob⁹ p̃peri tatē ⁊ aduersitatē loquor: humana ois vita versat. Nilominus autē in quattuor illis notissimis vtiq; speciebus virtus vniuersa consistit. Ita ergo oēm virtutē implere de cuit eū in quo plenus habitabat omnis ple ntudo virtutum: vt notum fieret omni bus q̃ is maxime sciret abundare: sciret ⁊ penuriam pati. Non enim dei sapientia de his erat quos perderet prosperitas sua: nō dei virt⁹ de his quos occidere posset auer sio. Vtrūq; enī scriptū est q; auersio: nō tñ omniū: sed paruulorū interficiat eos: ⁊ pro speritas nō quorūlibet: sed stultorū perdat eos. Q̃modeste tñ hanc ipsam videt gliaz suscepisse ad triumphalem occursum in asi no veniens: non in curribus aut in equis. Et dicebat: Siquis vobis aliquid dixerit: dicite quia dñs his opus habet. Illi agnū opus: opus salutis. Ille mpe hoies ⁊ iumen ta saluare venerat: multiplicans misericor diam suā deus. Initia nostre conuersionis fouet ista dignatio: vt primum ex ancilla filiū generemus. Solutus est ad mandatum do mini: qui antea tenebatur aut non valens aut nolens facere benedixit vtroq; fortius vinculo alligatus nec volens. Nec valens. Non nouit interim purius in domino gra tulari: p̃suasum tenet placere ei quod agit:

et solat in eo quod sibi deum reputet fieri de
bitorem: sepius memoras quia dominus his opus
habet. Nam processu temporis in eo magis af-
ficietur ut suo sollicitudine debito et timeat ne
forte tantis beneficiis inveniatur ingratus: di-
cens quia servus inutilis sum et bonorum meorum
non egeas. Atque hec quidem verax affectio: et
fidelis. Ille filius libere: cum quo ancille fi-
lius heres esse non possit. Ita ergo in processio-
ne. Ceterum ante passionem suam: affectuosissimus
paterfamilias refectionem suis curavit do-
mesticis exhibere. Et in hoc quoque apparuit
benignitas et humanitas saluatoris. Cum
dilexisset suos: in finem dilexit eos. Et dice-
bat: Desiderio desideravi hoc pascha man-
ducare vobiscum: antequam patiar. Oportebat
enim: Expetierat eos sathanas ut cribraret
sicut triticum: opus erat preuenire refectionem
Denique et refectioni si paulo minus defecerunt:
quid ieiunium fecissent? Ille fuit: quod non modo
corpora sed maxime corda refecit. Neque enim
corporalis passio sed tentatio spiritalis ista
bat: quod singulariter ille futurus esset donec
transiret. Ea nimis hostia sicut sola potesse
potuit sic sola sufficere: nec decuit christum similem
et petrum et iacobum et iohannem pro salute hominum
pati. Crucifixi tamen cum eo fuerunt alii duo:
sed duo neque: de quibus nulla suspicio posset
haberi tanquam ex eis minus efficax sacrificium
suppleret. Quibus ergo panibus in cena re-
fecit apostolos? Ut ego arbitror quique. Unde
us inquit cibus est: ut faciam voluntatem patris
mei. Cibus utique: sed cibus cordis. Quid
enim eque confirmat et roborat cor humanum
quod in omni necessitate confortat et sustentat ut
diuine exequutio voluntatis: velut in quen-
dam aie ventrem conscientiam scilicet eius ingesta.
Sic et sermonem diuine exhortationis et pro-
missionum eius consolationem et orantium lachry-
mas panes cordis esse: solus ille ignorat cu-
ius iam aruit cor pro eo quod suum ipsum panem
comedere sit oblitus. Super omnia autem caro domini
est cibus et cibus vite: panis de celo vitus.
Nullum ex his hac tam solenni cena domini de-
fuisse reperies: si diligenter aduertas. Re-
cumbentibus adhuc undecim discipulis
surgit a cena: precingitur linteo aquam po-
nit in pedibus: discipulorum pedes abluit et

extergit. Non est voluntas carnis et sangui-
nis hec: voluntas patris est et sanctificatio
nostra. Denique si non lauro te ait dominus ad
petrum obnoxius recusantem: non habebis
partem mecum. Scimus autem quis dixit: Euz
qui venit ad me non eijciam foras: quia descen-
di de celo non ut faciam voluntatem meam
sed voluntatem eius qui misit me. Oportu-
ne autem et utique more suo post exemplum operis:
exhortatione sermonis adiunxit. Inter lo-
quendum quoque iam copiosissimus extitit
sermo: multis eos promissionibus propter in-
stantem maxime passionem fouere et reso-
cillare curauit: de resurrectione sua de ad-
uentu paracliti de eorum confirmatione et assum-
ptione aliqui ad seipsum. Nec multo post ve-
tum est orationem: et usque tertio in agonia
factus orabat. Ubi quidem non solis oculis
sed quasi membris omnibus flevisse vide-
tur: ut totum corpus eius quod est ecclesia
totius corporis lachrymis purgaretur. Nam
de sacramento quidem corpus et sanguinis
sui nemo qui nesciat hanc quoque tantam et
tam singularem alimoniam ea primum die
exhibitam: ea die commendatam et manda-
tam: deinceps frequentari. Ex hoc iam dies
sequitur passionis. In qua nimirum sicut
totum hominem saluum fecit sic de toto se
fecit hostiam salutarem: corpus exponens
tantis suppliciis et iniuriis: animam vero cuius-
dam humanissime gemine compassionis af-
fectui: hinc quidem super merore inconsola-
bili sanctarum seminarum inde super de-
speratione discipulorum: In his quatuor
crux dominica fuit: et hec omnia propter nos
passus est: qui tanta charitate compassus est
nobis. Verumtamen que de corpore erant fi-
nem habuere: sicut ipse lamentantibus mu-
lieribus ait: Finem utique celerrimum et ce-
leberrimum: primo quidem requiem deinde
de resurrectionem. Illos quoque si festine-
mus in illam ingredi requiem: per multas
tribulationes nobis meminerimus transe-
undum. Et prius quidem donec sumus in
tribulatione: magnum nobis videtur aspi-
rare ad requiem: tanquam nihil sumus amplius
desideraturi. Ceterum non erit nobis requies ne in
requie quidem ipsa a desiderio glorie: a desiderio
m ij

In cena dñi

resurrectio. A modo inq̃ iam dicit sp̃s: vt requiescant a laboribus suis. Al labore q̃ quiescunt qui in dño moriunt: sed nō quiescunt iterim a clamore. Deniq; sub throno dei clamant anime occisor̃: q̃ n̄i nihil habeant qđ molestet nondū tñ totum habeāt qđ delectet: donec requiem resurrectionis: donec sabbatum pasce sequat. Amen.

In cena dñi de sacramentis. Sermo.

lxx
vii

I sunt dies

quos obseruare debemus: dies pleni pietate et gr̃a: quibus etiā sceleratorum hominum mentes ad penitentiam puocant. Tanta siquidem vis est sacramentorum eorum que diebus istis recolitur: vt possint ipsa quoque corda lapidea scindere et pectus omne licet ferreū emollire sufficiat. Deniq; videmus vsq; hodie ad passionem xpi non mō celestia compati sed terrā moueri et petras scindi: et in possessione peccatorum aperiri monumenta. At vō qm̄ sic est in spiritualibus cibis sicut et in corporalibus vt in quibusdam statim presto sit sapor in aliquo oporteat laborare: que manifesta sunt nro nō indigent ministerio: que vō clausa sunt diligentē voluit habere considerationē. Nō tradit mater paruulo nucem integrā: sed nucem frangit: nucleū porrigit. Sic et ego vobis carissimi si possem sacramenta que clausa sunt aperire debueram: sed quia minus possum vtinam vobis et mihi pariter mater sapientia frangat nuces istas: nuces quas protulit sacerdotalis virga virtutis quā emisit dñs ex syon. Multa quippe sunt sacramenta: p̃ scrutandis oibus hora non sufficit. Fortassis aliqui vestrum imbecilles sunt ad tanta simul capienda. De tribus itaque sacramentis que satis congrua sunt huic tempore dicēdū erit: qđ ipse dñs donauerit. Sacramentum dicitur sacrum signū: siue sacrum secretum. Multa siquidem sunt ppter se tñtalia vō ppter alia designanda: et ipsa dicuntur signa et sunt. Ut enim de vñalibus sumam⁹ exemplum: datur anullus absolute ppter anullū et nulla est significatio. Vaf in inuestitura hereditatis alicuius: et signū est ita vt iam dicere possit qui accipit anullus non valet

quicq;: sed hereditas est quā querebā. In hunc itaq; modū appropinquans passioni dñs de gratia sua inuestire curauit suos: vt inuisibilibus gratia signo aliquo visibili p̃staretur. Ad hoc instituta sunt oia sacramenta: ad hoc pedum ablutio: ad hoc eucharistie participatio: ad hoc deniq; ipse baptismus initium sacramentorum omnium: in quo cōplan-tamur similitudini mortis eius vnde et trina immersio tridui qđ nunc celebrandū est formam gerit. Sicut enī in exterioribus sunt diuersa signa: et vt cepto imoremur exēplo varie sunt inuestiture. Verbi gratia: Inuestitur canonicus p̃ librū: abbas p̃ baculum ep̃s per baculum et anullū simul: sicut inq; in huiusmodi reb⁹ est: sic et diuisiones gratiarum diuersis tradite sunt sacramentis. Que est gratia: vnde p̃ baptismum inuestimur? Aliq; purgatio delictorum. Quis enī pōt facere mundū de imundo cōceptū semine? nisi qui solus est mundus: et in quē peccatum non cadit deus? Minus qđem gr̃e sacramentum prius erat circumcisio: vt originalis rubiginem culpe que manauerat a parentibus primis cultellus eraderet. Sed veniente domino q̃ agnus est totus suauis et mitis: cui⁹ iugum suauis et onus leue: optime totū mutatum est: vt inueteratā rubiginē cū vnctione sancti sp̃s a qua dilueret et acerbitas illa cessaret. Sed forte querat aliquis et dicat: Si deletum est in baptismo qđ p̃traximus a parentibus: cur adhuc manet cupiditas fomes et quoddā incentiuū peccati? Neq; enī dubium qm̄ a primis parentibus in nos tradita sit lex ista peccati. Oēs siquidem in peccatrice voluntate generamur: ppter ea licet inuiti illicitos quosdam concupiscentiarum motus et tanq; bestiales sentimus. Dixi vobis sepius nec mente excidere debet: qm̄ in causa p̃mi hominis cecidimus oēs. Cecidimus aut sup̃ aceruū lapidū et in luto: vnde nō solum inquinati sed etiam vulnerati et grauit̃er qualati sumus. Tanari p̃inde cito possumus: nā ad sanandū opus est curatione multa. Tanamur igit in baptismo qđ delet cirographos dñationis nostre: et hec gr̃a nobis p̃feri vt iam concupiscentia nō noceat si tñ a p̃sensu abstineam⁹. Ita tanq; sanies

inueterati vlcis remouet dū tollit dāna-
tio ⁊ responsum mortis qd p̄us inde ma-
nat. Sed q̄s poterit tam efferos motus frā-
gere q̄s p̄urit vlcis huius ferre queat?
Confidite q̄ ⁊ in hoc ḡra subuenit: ⁊ vt se-
cū sitis sacramētum corporis ⁊ sanguinis
preciosi in inuestiturā habetis. Duo enī il-
lud sacramētū operat in nobis: vt videlz
⁊ sensum muniat ⁊ in grauioribus peccatis
tollat oīno p̄sensum. Sigs vestrū non tam
sepe modo: nec tam acerbos sentit mor⁹ ira-
cundie inuidie: luxurie: aut ceteroz huius
modi gratias agat corpori ⁊ sanguini dñi:
q̄m virtus sacramenti opat in eo ⁊ gaudeat
q̄ pessimū vlcus accedat ad sanitatem. Sed
tñ qd agimus: q̄ in hoc corpore peccati ⁊ i-
tpe malo non possumus esse sine peccato?
Nūqd desperabim⁹? Absit. Si dixerim⁹
ait beatus iohannes q̄ peccatū non habem⁹
nosmetipsos seducimus. Si autē p̄fitemur
peccata nostra: fidelis est de⁹ qui dimittat
nobis peccata nostra ⁊ emundet nos ab oīni
iniquitate. Nam vt de remissioe quotidia-
norū minime dubitemus: habem⁹ eius sa-
cramētū pedū ablutionem. Queritis for-
te vnde sciam q̄ sacramētū sit huius remis-
sionis? maxime cū ipse dñs p̄miserit petro
dicens qd ego facio tū nescis mō scies autē
postea: nihil tñ de sacramento locutus sit s̄
tñ exemplum inqt dedit vobis vt ⁊ vos ita
faciatis. Uex multa habebat illis dicere: q̄
tunc portare non poterant. Ideoq; nec ex
toto voluit eos anxios ⁊ suspectos reliquē:
nec dicere qd non caperent. Uis aut nolle
q̄ pro sacramento illud est non pro solo exē-
plo factum? Illud attende qd petro dictū
est. Si non lauero te nō habebis p̄te meū.
Aliqd igit latet qd necessariū ē ad salutē:
q̄m sine eo nec ipse petrus partem haberet
in regno xpi ⁊ dei. Vide enim si nō expauit
petrus ad tante cōminationis terrificum
verbū. Si non agnouit salutare esse myste-
riū? cur respondit. Dñe non tñ pedes me-
os sed ⁊ manus ⁊ caput? Et vnde scim⁹ q̄
ad diluenda peccata que non sunt ad mor-
tem ⁊ a quibus plene cauere non possum⁹
ante mortē ablutio ista ptineat? Ex eo pla-
ne q̄ offerenti manus ⁊ caput pariter ad la-

uandū responsum est. Qui lotus est nō i-
det nisi vt pedes lauet. Lotus enī est q̄ gra-
ua peccata nō habet: cuius caput idest intē-
tio ⁊ manus idest operatio ⁊ querfatio mū-
da est. Sed pedes qui sūt affectiōes aīe dū
in hoc puluere gradimur ex toto mūdi esse
non p̄nt: q̄n aliqñ vanitati: aliqñ voluptati:
aliqñ curiositati plusq; oporteat cedat aīus
vel ad horam. In multis enī offendim⁹ dēs
Uerū nemo p̄tēnat: aut paruipēdat. Im-
possibile est enī cū eis saluari: impossibile ē
diluī ea nisi p̄ xpm ⁊ a xpo. Nemo inq; p̄ni-
tiosa securitate dormit: declinās in verba
malicie ad excusandas excusatiōes in pec-
catis: q̄m vt audiuit petrus ab ipso nisi la-
uerit ea xps non habebim⁹ p̄te cū eo. Nec
ideo tñ pro eis necesse ē nimis eē sollicitos
ignoscet facile imo ⁊ libenter si modo nos
agnoscām⁹. In huiusmōi nāq; quasi in cui-
talibus ⁊ negligētia culpabilis est: ⁊ timor
imoderatus. Nunc est q̄ in oratiōe quā ipse
īstituit: quotidie p̄ peccatis illis voluit nos
orare. Sic enī de p̄cupiscentia dixim⁹: q̄ l3
dānationem abstulerit: q̄ iuxta aplm nulla
dānatio est his qui sūt in xpo iesu: tñ ad
humiliandū nos ipsam adhuc patif. vixere
in nobis ⁊ grauitē affligere nos: vt sentia-
mus qd ḡra nobis p̄stet: ⁊ semp ad illius
auxilium recurramus: sic ⁊ de minoribus
istis peccatis pia dispensatiōe nobiscū agif
vt non penitus auferant. Sed in illis nos
erudit deus: ⁊ cū minima cauere nō possu-
mus: certi sim⁹ q̄ nō nostris viribus maio-
ra superem⁹: sempq; timorati ⁊ oīno sollici-
ti simus: quō eius ḡram non amittam⁹ quā
nobis tā mltipliciter necessariā eē sentim⁹.
C Item vnde supra. Sermo. ij.

Vigilate animo lxx

fratres: nec infructuose p̄tran-
seant vos huius t̄pis sacramē-
ta. Lopsiosa est b̄dictio: date
receptacula munda: deuotas aīas: vigilēs
sensus: affectus sobrios: puras cōscientias
exhibete tantis carissimatis ḡraz. Mimi-
rum admonet vos sollicitudinis huius nō
modo spūalis ipa querfatio quā p̄fessi estis
s̄ generalis ecclie obseruatio cui⁹ filij estis
m iij

Feria sexta in paraseue

Uniuerſi ſiquidem chriſtiani ſacra hac ſepti-
mana aut pre ſolito aut preter ſolitū pietatē
colūt modēſtiā exhibent: humilitatez ſectā
tur indunt grauitatē: vt xpo patienti quo-
dāmodo compati videant. Quis enim tā
irreligioſus vt non cōpungat: quis tam in-
ſolens vt non humiliet: qz tam iracundus
vt non indulgeat: qz tam delitioſus vt non
abſtineat: qz tam flagitioſus vt nō p̄tineat:
qz tam malicioſus vt non peniteat his die-
bus? Ad merito qdem. Mempe adeſt paſſio
dñi vſqz terram mouēs: petras ſcindēs: api-
ens monumenta. Prope eſt etiam reſurre-
ctio eius: in qua ſolēnitates celebrabitis al-
tiſſimo dño vtinam vſqz in altiſſima que ſe-
cit magnalia alacritate ⁊ auiditate ſpūs ſub-
euntēs. Nihil in mundo melius fieri q̄ qd
a dño factū eſt his diebus: nihil mūdo vtili-
us poterat cōmendari q̄ vt ritu ppetuo ſin-
gulis celebret annis memoriale eius in deſi-
derio anime ⁊ memoriā abundantie ſuaui-
tatis huius eructuet. Utrūqz autem ppter
nos: qd in vtroqz nobis ſalutis fructus in
vtroqz vita ſpiritus noſtri. Admirabilis paſ-
ſio tua dñe ieſu que paſſiones oīum noſtruz
propulſauit: p̄pitata eſt omnibus iniquita-
tibus noſtris: ⁊ nulli vnqz peſti noſtre inue-
nitur inefficax. Quid enim tam ad morteꝝ
quod non tua morte ſoluat? In hac igitur
paſſione fratres tria ſpecialiter cōuenit in-
tueri: opus: modum: cauſam. Nam i opere
quidem patientia: in modo humilitas: i cā
charitas cōmendat. Patientia aut ſingula-
ris qd videlicet cum ſupra deorſum ei⁹ ſa-
bucarent peccatores cum ſic extendereſ in
ligno vt dinumerarent omnia oſſa ei⁹: cum
fortiſſimū illud propugnaculum qd cuſto-
dit iſrael vndiqz foraret ⁊ foderent manus
eius ⁊ pedes: ſicut ouis ad occiſionem du-
ctus ſit ⁊ tanqz agnus coram tondente non
aperuit os ſuū: non aduerſus patrem mur-
murans a quo miſſus fuerat: non aduerſū
humanum genus pro quo que non rapuit
exoluebat: non deniqz vel contra populum
ipſum peculiarem ſibi a quo pro tantis be-
neficijs tanta mala recipiebat. Dlectuntur
aliqui p peccatis ſuis ⁊ humiliter ſuſtinēt:
hoc ipſum tamen eis ⁊ ad patientiam repu-

tatur. Flagellanti ſalū non tam purgandi q̄
probandi coronandi qz: ⁊ maior in his pati-
entia cōmendatur. Quomodo non maria
censeatur in xpo: qui in ſumculo heredita-
tis ſue ab his quib⁹ ſpecialiter ſaluator ad-
uenerat crudeliſſima morte mulctat ſicut
omnino nullum peccatum nec actu proprio
nec contractu ſic nec in quo creſcere poſſit
habens? Minuz in quo habitabat oīs ple-
nitudo diuinitatis non vmbzatione ſed cor-
poraliter in quo deus eſt mundum ſibi re-
concilians non figuratiue ſed ſubſtancialit:
qui deniqz plenus eſt gratie ⁊ veritatis nō
cooperatiue ſed perſonaliter. Ut faciat op⁹
ſuum: alienum eſt opus eius ab eo. Iſaias
loquitur: quia ⁊ opus ſuum ſunt quod de-
dit ei pater vt faceret: ⁊ elienum ab eo: vt ta-
lis talia ſuſtineret. Ita ergo habes in opere
patientiam. Nam modum ipſum ſi diligen-
ter attendas: non modo mitem agnoſces ſz
⁊ humilem corde. Mempe in humilitate iu-
dicium eius ſublato eſt: cum nec ad tan-
tas blaſphemias nec ad falſiſſima q̄ ſibi obi-
ciebantur crimina reſponderet. Vidimus
inquit eum ⁊ non erat aſpectus: non ſpecio-
ſum forma pre filijs hominum ſed obprobri-
um hominum tanqz leproſum nouiſſimum
viroꝝ: plane virum dolorum adeo peſ-
ſum ⁊ humiliatum: ita vt non eſſet ei ſpēs
neqz decor. O nouiſſimum ⁊ altiſſimum. O
humilem ⁊ ſublimem. O obprobrium ho-
minum ⁊ gloriam angelozū. Nemo illo ſub-
limior: nemo humilior. Deniqz ſpūs illit⁹
eſt obprobrijs ſaturatus eſt: morte turpiſſi-
ma condenatus eſt: cum ſcleratis repu-
tatus eſt. Nihil ne merebitur vel iſta humi-
litas que hunc habet modum: imo que tam
eſt vltra modum? Sicut eſt patientia ſingu-
laris ſic ⁊ humilitas admirabilis: vtraqz ſi-
ne exemplo. Utrāqz tamē magnifice cauſa
ipſa cōmedat. Minuz charitas ē. Propter
niam enim charitatē ſuā qua dilexit nos
deus: vt ſeruū redimeret nec p̄ filio nec ſi-
bi filius ipe pepercit. Tere numiā qz: ⁊ hec
menſurā excedit ⁊ modū ſupat: plane ſup-
eminēs vniuerſis. Ad maiore inquit charita-
tē nemo hz: qz vt aiā ſuā ponat qz p ami-
cis ſuis. Tu maiorem habuiſti dñe ponens

eam pro inimicis. Cum enī adhuc inimici
essē: p mortē tuā ⁊ tibi recōciliati sum⁹ ⁊
patri. Quenā ergo videbif vī fuisse vel eē
vel fore huic filis charitati? Ux pro iusto
q̄s moritur: tū p iniustis passus es: moriēs
propter delicta nostra: qui venisti iustifica
re gratis peccatores: seruos facere frēs: ca
ptiuos coheredes: exules reges. Nec sane
aliud aliquid patientiā hanc ⁊ humilitatē
eque illustrat: q̄ q tradidit in mortē aīam
suā: ⁊ pctā multoz tulit: etiā pro trāsgresso
ribus rogans vt nō perirēt. Fidelis sermo
⁊ omni acceptione dign⁹. Quia enī voluit
oblatus est. Nō mō voluit ⁊ oblatus est: s;
q̄ voluit. Solus nimirū potestātē habuit
ponēdi aīas suā: nemo eā tulit ab eo. Cum
accepisset acetū dixit Cōsumatū est. Nihil
restat implendū: iam nō est qd expectē. Et
inclinato capite fact⁹ obediēs vsq ad mor
tē tradidit spm. Quis tā facile qn vult dor
mit? Digna quidē infirmitas mori: s; pla
ne sic mori virtus imēsa. Nēpe qd infirmū
est dei: forti⁹ est hoib⁹. Potest humana ve
lania sibi ipsi in mortē sceleratissimas mūcē
man⁹: s; non est hoc ponere animā suā. Ur
gere eā magis ⁊ violenter absumpe q̄ ad
nutum ponere est. Tibi impie iuda misera
plane facultas fuit nō ponēdi animā: s; pen
dendi: nec tradēte te: s; trabēte laqueo ne
quissim⁹ ille spūs tuus exiit nō emissus a
te: s; amissus. Solus in mortē tradidit aīaz
suā: qui solus virtute ppria est regressus
ad vitā: solus ponēdi potestātē habuit: qui
solus eque libertatē habuit resumendi: im
perium habēs vite ⁊ mortis. Digna ergo
charitas tam inestimabilis: humilitas tam
admirabilis: patiētia tā insuperabilis. Digna
plane tam sancta: tam imaculata: tam acce
ptabilis hostia. Dignus est agnus qui oc
cisus est accipere fortitudinē: facere ad qd
venit: tollere peccata mūdi. Ego autē dico
pctū triplex qd īualuit sup terrā. Putatis
q̄ velum dicē cupiscētā carnis: cupiscē
tiā oculoz ⁊ supbiā vite? Funicul⁹ triplex
est: qui difficile rumpit. Propterea multi
trahunt imo trahuntur hoc funiculo vani
tatis: sed prior ille ternari⁹ non īmerito pre
ualet in electis. Quomodo enim nō illius

patientie recordatio omnē arceat volupta
tem? Quomodo non illius humilitatis cō
sideratio superbiā vite proflus extundat?
Illam charitas illa digna plane cuius me
ditatio sic mentem occupet: sic totā sibi vē
dicet animam: vt omnino vitium curiosi
tatis exufflet. Fortis ergo cōtra hec passio
saluatoris: sed aliud ego triplex eque pec
catum quemadmodum virtus crucis ex
pūgat dicere cogitavi: ⁊ id forte vtilius au
diatur. Prīmū quidem originale: secundū
personale dixerim: tertū singulare. Et ori
ginale quidem maximū illud vocatur: qd
a primo adam contrahimus: in quo pecca
uimus omnes: pro quo morimur vniuersi
⁊ maximum plane: quod sic non modo to
tum humanū genus: sed ⁊ quemlibet ipsi⁹
generis occupat: vt non sit qui enadat: nō
sit vsq ad vnum. A primo homine in nouis
simū vsq protenditur: ⁊ in singul quoq;
a planta pedis vsq ad verticem capitis dif
funditur hoc venenū. Sed ⁊ aliter nihilo
minus in vniuersam dilatatur etatē: ab ea
s. die qua sua quemq; concipit vsq ad eam
qua cōis recipit mater. Alioqn vnde gra
ue iugum sup oēs filios adam a die exitus
de ventre matris eoz vsq in diem sepulch
re in matrem omniū? In sordibus genera
mur: in tenebris confouemur: in dolorib⁹
parturimur. Ante exitū miseras oneram⁹
matres: in exitu more vipereo laceramur:
mirū qd nō ipsi pariter laceramur. Prīmā
vocem plorationis edimus: merito qui
dem vrpote vallem plorationis ingressi: vt
nobis illud sancti iob possit aptari: Homo
natus de muliere breui viuens tpe: reple
multis miserijs. Quē verū hoc sit: nō verba
nos docuere: s; verbera. Homo inquit na
tus de muliere. Nihil abiectius. Et ne for
te ex ipsa sibi voluptate corporeoz sensui:
quā de sensibilib⁹ bauriat blandiā: in ipso
statū introitu de hoc quoq; terribiliter ad
monetur cum dicitur: breui viuens tempo
re. Ac ne spaciosius illud quod inter ingres
sim ⁊ egressum relinquitur sibi: liberum
putet: repletur ait multis miserijs. Multis
et multiplicib⁹ in quā miserijs corpis: mise
rijs cordis: miserijs dū dormit miserijs dū

m iij

Sera sexta in parasceue.

vigilat: miseris quaquaversum se vertat. Nimirum ipse quoque natus ex virgine: imo factus ex muliere: sed benedicta in mulieribus: qui loquitur ad matrem: mulier ecce filius tuus etiam breui vivens tempore super terram: et nihilominus multis replet miseris: in illa breuitate appetitus est insidijs: interrogatus contumelijs: pulsatus iniurijs: vexatus supplicijs: conuictus lacertatus. Tu ne hanc sufficere possis obediencia: que reatu omnem prime prevaricationis absolvat? Immo vero sicut delictum: ita et donum. Nam peccatum ex vno in condemnatione: gratia autem ex multis delictis in iustificationem. Et quidem grave omnino delictum illud originale: quod non solum personam infest: sed et naturam. Personale tamen cuius gratia ius est: cum iam laceratis habentibus exhibemus undique membra nostra arma iniquitatis per totum: non modo iam patrio: sed proprio crimine compediti. Singulare vero gravissimum est: quod commissum est in deum maiestatis: cum viri impij virum iustum iniuste occiderunt: et sacrilegas manus in ipsum dei filium intecerunt crudelissimi homicide: imo si fas est dicere etiam deicide. Quid duo precedunt ad tertium? Ad hoc expaluit et expavit tota machina mundialis: et pene in antiqui chaos sunt omnia revoluta. Ponam autem aliquid de regni principibus regiam terram popullasse in vastitate hostili: ponam autem aliquid qui cum esset de iunioribus et filio regis: vnicuius eius filium perditionis manibus suffocavit: numquid non primus secundi respectu innocens videbitur et immunis? Sic est omne peccatum: quantum ad hoc peccatum: et tamen hoc peccatum in se pertulit qui seipsum fecit peccatum: ut de peccato damnetur peccatum. Per hoc enim omne peccatum tam originale quam personale deletum est: et ipsum quoque singulare eliminatum per seipsum. Argumentum mihi est a maximo quod duo minora sunt explosa: et ecce argumentum. Peccatum multorum tulit: et pro transgressoribus rogavit ut non periret. Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt. Nolat irrevocabile verbum tuum deum: nec revertere ad te vacuum sed faciet ad quod misisti. Uide nunc opera domini que posuit prodigia super terram. Flagellis cecus: spiritibus coronatus: clavis confusus: affixus patibulo: obprobrijs saturatus: omnium tamen dolorum in memoriam ait: ignosce illis. Hinc multe miserie corporis: hinc multe misericordie cordis: hinc dolores: hinc miserationes: hinc oleum exultationis: hinc gutte sanguinis decurreritis in terram. Misericordie domini multe: sed et miserie domini multe. Vincant miserie miserationes: an misericordie miseras superabunt? Vincant misericordie tue antiquae deus: vincat sapientia malitiam. Magna enim illorum iniquitas: sed numquid non maior pietas tua deus? Multum per omnem modum. Numquid redditur pro bono malum ait: quia foderunt foveam anime mee? Plane foderunt impatientie foveam: occasiones indignationis plurimas et permaximas ministrantes. Sed quid eorum fovea ad abyssum mansuetudinis tue? Retribuentes mala pro bonis foveam foderunt: sed charitas non irritatur: non precipitatur: nunquam excidit: non in foveam ruit: et pro retributis malis cumulat bona. Absit ut musce moriture exterminet suavitatem vnguenti: quod de tuo corpore fluit: quia apud sinum tuum misericordia: et copiosa apud eum redemptio. Dulce moriture exultationes et insultationes quas tibi reddit generatio prava et exasperans. Tu autem quid? In ipsa elevatione manuum tuarum cum iam sacrificium matutinum in holocaustum vespertinum transiret: in ipsa in qua virtute incensi quod celos ascendebat: terram operiebat: inferos respergebat: exaudiendus pro tua reverentia clamas: Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt. O quam multus es ad ignoscendum: o quam magna multitudo dulcedinis tue domine: o quam longe sunt cogitationes tue a cogitationibus nostris: o quam firma est etiam super impios misericordia tua. Mira res. Ille clamat ignosce: iudei crucifige. Moliti sunt sermones ei super oleum: et isti sunt iacula. O charitas patiens: sed et copatens. Charitas patiens est sufficit: charitas benigna est cum muliere. Noli vinci a malo charitas abundans: sed vincede in bono malum superabundans est. Non enim sola patientia: sed benignitas ad penitentiam iudeos

gellis cecus: spiritibus coronatus: clavis confusus: affixus patibulo: obprobrijs saturatus: omnium tamen dolorum in memoriam ait: ignosce illis. Hinc multe miserie corporis: hinc multe misericordie cordis: hinc dolores: hinc miserationes: hinc oleum exultationis: hinc gutte sanguinis decurreritis in terram. Misericordie domini multe: sed et miserie domini multe. Vincant miserie miserationes: an misericordie miseras superabunt? Vincant misericordie tue antiquae deus: vincat sapientia malitiam. Magna enim illorum iniquitas: sed numquid non maior pietas tua deus? Multum per omnem modum. Numquid redditur pro bono malum ait: quia foderunt foveam anime mee? Plane foderunt impatientie foveam: occasiones indignationis plurimas et permaximas ministrantes. Sed quid eorum fovea ad abyssum mansuetudinis tue? Retribuentes mala pro bonis foveam foderunt: sed charitas non irritatur: non precipitatur: nunquam excidit: non in foveam ruit: et pro retributis malis cumulat bona. Absit ut musce moriture exterminet suavitatem vnguenti: quod de tuo corpore fluit: quia apud sinum tuum misericordia: et copiosa apud eum redemptio. Dulce moriture exultationes et insultationes quas tibi reddit generatio prava et exasperans. Tu autem quid? In ipsa elevatione manuum tuarum cum iam sacrificium matutinum in holocaustum vespertinum transiret: in ipsa in qua virtute incensi quod celos ascendebat: terram operiebat: inferos respergebat: exaudiendus pro tua reverentia clamas: Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt. O quam multus es ad ignoscendum: o quam magna multitudo dulcedinis tue domine: o quam longe sunt cogitationes tue a cogitationibus nostris: o quam firma est etiam super impios misericordia tua. Mira res. Ille clamat ignosce: iudei crucifige. Moliti sunt sermones ei super oleum: et isti sunt iacula. O charitas patiens: sed et copatens. Charitas patiens est sufficit: charitas benigna est cum muliere. Noli vinci a malo charitas abundans: sed vincede in bono malum superabundans est. Non enim sola patientia: sed benignitas ad penitentiam iudeos

adduxit: quia benigna charitas etiam quos
tolerat amat: et amat tam ardenter. Patiens
charitas dissimulat expectat sustinet delin-
quentem: sed benigna trahit adducit conuer-
ti facit ab errore vie sue: denique cooperit
multitudinem peccatorum. O iudei lapides
estis sed lapides percutitis firmiores: de quo
resonat tunitus pietatis et ebullit oleum cha-
ritatis. Quomodo potabitis domine desiderantes te
torere voluptatis tue? sic perfundis cruci-
figentes te oleo mie tue? Patet igitur quia pas-
sio hec potissima est ad exhaurienda omni-
um genera peccatorum. Sed quid scitis si data est
mibi? Alibi data est: quia alteri dari non potu-
it. Numquid angelis? Sed ille non eguit. Num-
quid diabolo? Sed ille non resurgit. Denique
non in similitudine angelorum: absit autem ut in
similitudine demonum: sed in similitudine
hominum factus est et habitu inuenerit ut homo. Ex
inaniuit enim semetipsum: formam serui accipi-
ens. Filius erat: et factus est tanquam seruus. Nec
solum formam serui accepit ut subesset: sed etiam
malum serui ut vapulareretur: et serui peccati ut
penam solueret cum culpa non haberet. In simi-
tudinem inquit hominum non hominis: quia prius homo
nec carne peccati: nec in similitudine car-
nis peccati est creatus. Christus autem in vniuersali
miseria pressus et perfundus se inmersit: ne sub-
tilis ille diaboli oculus magnum hoc picta-
tis deprehenderet sacramentum. Ideo habitu et
omni habitu inuentus est ut homo: nec in eo quantum
ad nature debitum signum aliquid singularita-
tis apparuit. Quia enim ita inuentus est: ideo
crucifixus. Quia autem reuelauit seipsum ut
esset qui crederetur: reliquias absconditis est: quia si
cognouisset nungquam domini glorie crucifixus esset.
Ad hoc etiam illi singulari peccato ignorantiam
copulauit: ut sub aliquo iusticie vmbra igno-
rantibus posset ignoscere. Quod autem nobis in he-
reditate reliquerat ille vetustus adam qui fu-
git a facie dei: laborem videlicet et dolorem: la-
borem in actione: dolorem in passionem. Non hoc
ipse audierat in paradiso: quem acceperat ut
operaretur: ut custodiret illud. Operaretur de-
lectabiliter: custodiret fideliter sibi et poste-
ris suis. Christus dominus laborem et dolorem considera-
uit: ut tradiderit eos in manus suas: imo se ma-
gis in manus eorum infigit in limbo perfundi:

et intraverit aque iste usque ad animam eius.
Unde inquit ad patrem humilitatem meam et la-
borem meum: quia pauper sum ego et in laboribus
a iuuetate mea. Laborauit sustinens manus
eius in laboribus seruierunt. De dolore vi-
de quid dixerit: O vos omnes qui transitis per vias
attendite et videte: si est dolor sicut dolor meus.
Clere languores nostros ipse tulit: et do-
lores nostros ipse portauit: vir dolorum pauper
et dolens: tetatus per omnia absque peccato. Et in
vita passionem habuit actionem: et in morte pas-
sione actionem sustinuit: dum salutem operaretur
in medio terre. Proinde memor ero quod diu
fuero laborum illorum quos pertulit in predicando
fatigationum in discurrendo: tetationum in ieu-
nando: vigiliarum in orando: lachrymarum in con-
patione. Recordabor etiam dolorum eius con-
uictio: sputorum: colaphorum: subannationum:
exprobrationum: calumiarum: horumque similitum: quod
per eum et super eum habundantius transierunt. Facit
ergo mihi fortitudo facit similitudo: sed si
acceserit etiam imitatio ut sequar vestigia
eius. Alioquin exquiret a me sanguis in-
ustus qui effusus est super terram: nec iniurus ero
ab illo tam singulari scelere iudeorum quod vide-
licet tante charitati ingratus fuero: quod spi-
ritui gratie contumelia fecerim: quod sanguinem
testamenti pollutum dixerim: quod concubauerim
filium dei. Sunt plerique qui laborem et dolorem pati-
untur: sed necessitas in causa est: non voluntas: et
hi non sunt performes imagini filii dei. Sunt
qui ex voluntate sustinent: sed non est eis fors ne-
que passio in sermone isto. Vigilat tota nocte lu-
xuriosus non solum patienter sed et libenter: ut
sua expleat voluntatem: vigilat raptor ferro
vestitus ut deripiat preda: vigilat fur ut do-
mum perfodiat alienam. Sed hi omnes et horum simi-
les longe sunt a labore et dolore quem considerat
dominus. Homines autem bone voluntatis qui christiana
voluntate diuitias paupertate mutarunt: vel
etiam non habitas tanquam habitas pertulerunt:
relinquentes omnia propter ipsum: sequuntur eum quo-
cumque ierit. Huiusmodi autem imitatio vali-
dissimum mihi argumentum est: quod et passio sal-
uatoris et similitudo humanitatis in meam
transeunt utilitatem. Ille enim sapor hic fru-
ctus est: et laboris et doloris. Unde ergo quod
magnificauerit facere tecum illa maiestas

Seria sexta in paralceue

De omnibus que in celo sunt: et lub celo dixit et facta sunt. Et qd facilius dictu: Sz nūqd solo verbo factu ē euz te que fecerat refecit? Trīginta et tribus annis sup terrā visus et cū hoībus puerfatus etiā habuit i factis calūniatores: in dictis infidiatores nō habēs vbi reclinaret caput suū. Quare hec? Quia verbū a sua subtilitate descēde rat: et grossius acceperat indumētū. Mā ca ro factum erat: et ideo grossiori et morosiori ope utebant. Sicut aut cogitatio vestit sibi vocē corporeā absq; sui diminutiōe: vel ante vocē vel post vocē: sic fili⁹ dei assumpsit carnē: nō cōmixtiōne passus neq; diminutiōne: nec ante carnē nec p carnem. Apud patrē inuisibilis: sed hic manus nfe tracta uerūt de verbo vite: et qd erat ab initio vidim⁹ ocul nris. Hoc autē verbū q: carnē purissimā et animā sanctissimā vnerat sibi moderabat actiōes corporis sui: tum quia sapiētia et iustitia erat: tum quia nullā prorsus habebat legem in membris suis repugnante legi mentis sue. Addeum verbū nec sapiētia nec iusticia est: sed tñ vtriusq; capax: et possunt ei hec abesse et adesse: abesse facilius. Familiare enim iam nobis est carnis nostre seruire vitij: qz actiones et passionēs eius ordinare: pro eo q oīs etas ab adolescentia prona est in malū: inter flagella quoq; et gladios etiā sub discrimine mortis ad suas ambiēs voluptates. Felix cui⁹ cogitatio hoc enī ē vbi nostrū oēs actiōes suas ad iustitiā dirigit: vt intētiō sana sit: et operatio recta. Felix q passionēs corporis sui ppter iustitiā ordinat: vt quicquid patitur ppter dei filiū patiat⁹: quatin⁹ et a corde tollat murmuratio: et in ore verset gratiaz actio et vox laudis. Qui sic extulit se: iste tollit grabatū suū et vadit in domū suam. Grabatū corp⁹ nostrū est: i quo prius languidi iacebamus: seruientes pcupiscētijs et desiderijs nris. Ilunc portamus illud cū spm co gimus obedire: et mortuū nrm portamus: qz corpus mortuū ē ppter peccatū. Ambulamus tñ nō currimus: qz corpus qd corū pif aggrauat animā: et depmit terrena ibatatio sensum multa cogitātē. Ambulans etiā i domū nostrā. In quā domū? In ma

trē omniū: q: sepulchra eoz domus illoz i eternū. Vel potius in domū nostrā: quam habemus ex deo nō manufactā eternam i celis. Qui sub hoc onere ambulamus: posito eo qd putatis: quō curremus: quō volabimus? Volabimus plane sup pēnas vētoz. Amplexatus est nos dñs ielus: p labore et dolore nostz adheremus nos quoq; ei vicarijs quibusdam amplexibus: ppter iusticiā et iusticiā suā actiōes ad iusticiā dirigēdo: passiōes ppter iusticiā sustinēdo: dicamulq; cū spōsa: Tenui eā nec dimittā. Dicamus cū patriarcha: Nō dimittā te nisi benedixeris mihi. Quid enim iam mihi superest nisi benedictio? Quid post ample xum nisi osculum restat? Si sic adhererem deo: quō iā nō exclamare libere: osculetur me osculo oris sui? Liba nos dñe interim pane lachrymarum: et potuz da nobis in lachrymis in mensura: donec perducas nos ad mensuram bonam et confertam et coagitatam quaz dabis in sinu nostros: qui es in sinu patris deus benedic⁹ in scā. Amē

Item vnde supra. Sermo tertius.

De **Virga iesse** **ue** **lxxx**

nimus ad virgā crucis: et pncipiū redēptiōis sine cōcludimus. Ex illa xps ielus virga virgine mirabiliter ē generat⁹: in ista martyr martyrū caput et martyrij forma turpiter est appensus. Illa virga directiōis ista virga virtutis: virga directionis virga regni tui: ait illud familiare sancti spirit⁹ organū: q: nihil virgine rectius: subtilius nihil. Audi et de alia. Virgā vtutis tue emit tet dñs ex syon. Profecto crux xpi virga virtutis fuit: in qua dñs virtutū viriliter pugnavit et vicit. Assumpsi ait ppheta mihi duas virgas: vnā vocavi decorē: et alterā funiculū. Virga pulchritudinis vterus virginis: pulchra inqt vt luna: virga funiculi lignū patibuli exterminans regnū diaboli: imponēs frenū malicie eius. Latāq; eius euagationes validissima potestate coercēs. In hoc dñi pssum ē latus innoxi.

um: vt ad horā crucifixus ē innocēs mani-
bus et mūdo corde: terribilis ille latro cui⁹
manus plene sunt sanguine: in hoc interit⁹
p̄fossus ē et p̄fractus. Sed aliter xp̄s: aliter
ip̄e: xp̄s ad inomentū: ille in eternū. Xp̄s
debellauit aereas potestates: et affixit eas
cruci sue ait apl̄s. Magnū sacramentū cru-
cis: nec aliqd hoc sacramētō sacrati⁹. Re-
spice crucē stantē: et vide quāta altitudine
de terra erigat ad celum: et veritatē rei ip̄a
imagine p̄stet. Nonne tibi videt figura
ip̄ius celū et terrā sublimi p̄tinentiōe con-
tingere? Hoc enī firmissimū et indissolubi-
le gluten quo glutinant rationales creatu-
re: vt ex vtracq; fiat illa ciuitas cuius parti-
cipatiō eius in idip̄m. Unde etia; qm̄ qua-
drup̄aria ratione quattuor mūdi climata
cōprehendat: et om̄ne ad se p̄trabat creatu-
rā. Astat iesus ī medio quadrifida sui p̄te
distētus et exp̄sis manibus oibus ad se ex
oī p̄te venientib⁹ amplissimū sinū inie osten-
dit. Apud dñm mīa: et copiosa apud eū; re-
dēptio. Propt̄us copia: q; nō gutta: sed co-
pia sanguinis de corpe iesu: largiter p̄gn-
q; p̄tes emanauit. Sufficeret ad redēptio-
nē oībis vel vna p̄ciosissimū sanguinis gut-
ta: sed data ē copia vt virtus diligētis ī be-
nificij redundatione clarescat. Sed ne for-
te occurreret tibi: vt vbiq; terrarum cur-
rens creatorum tuum inuenire nō posses:
a quacūq; p̄te p̄cedas: siue ab oriente: siue
ab occidēte: siue a meridie: vel a septētriōe
paratus ē ip̄e suscipe vere venientē: et blan-
da confouere dulcedine. Sed attēde qd tibi
exp̄amatur de corde crucifixi altissimi.
Venis ad hoīes crucifixū? Crucifixus ve-
nias: aut crucifigēdus. Qui enī sunt xp̄i:
carnē suā crucifixerūt cū vitijs et p̄cupiscē-
tijs. Sic dignū et necēssum tibi. Sed iā ascē-
de meū ad verbi huius celsiora fastigia: et
vide qdnā sit q; egredis. Scriptū est in re-
gno; historia: q; brā illa mulier ait ad heli-
am. En colligo duo ligna. Duo ligna duo
crucis brachia sunt. In his duobus: ange-
licā et humanā naturā itellige. Et p̄ illud q
dē lignū qd recta sublimitate tendit ad celos
supiorē accipe naturā q̄ stetit in rectitudine
et officiosissima deuotiōe volūtati dñantis

adhesit. Illud vō qd trāuersus est huma-
nā designat: qd trāuersa imo vt veri⁹ dicaz
auerfa vel euerfa status sui p̄didit eḡtatez
Intuere cū quāto sacramētō iungant. In
vtrōq; ligno sit scissio: ex occasiōe vult⁹ ex-
mitior iunctura cōponit. Sup̄ celestes spūs
nō mediocre vult⁹ accepit: cū de⁹ in ange-
lis suis repit p̄auitatē. Nō p̄tēnda pla-
ga cū eam resarciri opteat: q; nō restituto
sociali numero nūerositas cadēs facta vi-
det in vanū. Inferior vō natura a planta
pedis vsq; ad verticē ita venifera ferme-
tatiōe infecta ē vt nesciat vñ veniat: aut q
vadat. Et vtrōq; igit spūz vult⁹ erib⁹ non
mediocriter hyantib⁹ ip̄ressio facta est iū-
cturalis: qd xp̄o p̄iungēte ita est resarcita vt
nihil vultificū videat inesse. Christ⁹ igit
passus vtrōq; cauilla corpis sui valid⁹ ne-
ctit: et corpus suū iūcturis p̄pui oppōit ne
valeat resiliire. Crux igit iūgit celū et ter-
rā: xp̄s in cruce trahit oīa. Leo rugies ibi
ligat angelus p̄siderat et hō: totūq; p̄ eam
reficit qd fecit man⁹ altissimi. Et dē g
paulisp̄ sensus carnis et irreuerētia corpea-
rū fantalinata voluptatū: Et itūere diuine
nature bonitatē: suauitatē: dignationē: me-
ditare positionē crucifixi corpis et vide si
aliqd in eo ē qd nō totū potest p̄ te apud pa-
trē. Diuinū illud caput multiplici spinaz
dēfate dēfatū vsq; ad cerebri tēneritudi-
nē p̄fixū est: dū p̄figit spina. Spinis p̄ctōz
suoz ait dñs p̄ p̄phetā: circūdedit me po-
pulus iste. Ad qd hoc? Ne dolēt capd tuū
Ne tua vulneraret itentio: caligauerūt in
morte ocli sui: et illa luminaria illumināt or-
bē ad horas extincta sunt. Nōne illis obte-
nebratibus: tenebre facte sunt p̄ vniuersaz
terrā: et illa celi duo magna luminaria cū il-
lis luminarib⁹ xp̄i passi: submota sūt? Hoc
aut totū factū ē: vt auerterent oculi tui ne
viderēt vanitatem: et si viderēt nō adhere-
rēt. Aures ille q̄ audiūt in celis: sanct⁹: san-
ct⁹: sanctus dñs de⁹ sabaoth: audiūt ī ter-
ris: demonū habet: et crucifige: crucifige
eū. Ut qd istud? Ne aures tue obfordesce-
rēt ad clamorē paup̄is: ne reciprent audi-
tum vanū: ne detractiōis virus apertis p̄-
patulifq; auribus susciperes. Speciosa illa

Seria. vj. in parascue Sermo. iij.

facies speciosi forma p[re] filijs ho[mi]n[u]m sputis
illita et colaphis afflicta addicta delusiõib[us]
est. Sic eni[m] scriptu[m] est: Leperu[m] sp[er]uere i[n] eu[m]
et p[er]cutere facie[m] eius: et illudere ei dicentes:
Prophetiza. Quis e[st] q[ui] te p[er]cussit? Quare
hoc? Ut facies tua illuminaretur illuminata co[m]muni
firmaret et diceret de te vultus ei[us]: no[n] sunt
ampli[us] in diuersa mutati. Os illud q[uo]d do
cet angelos: ho[m]i[n]es instruit: q[uo]d dixit et factu[m]
est: felle potatu[m] est et aceto. Sed hoc factu[m] e[st]
vt veritate[m] et iudiciu[m] loqueret os tuu[m] et co[n]fite
ret d[omi]n[u]m deu[m] suu[m]. Manus ille q[ui] funda
ueru[n]t celos exte[n]se sunt in cruce: clauis tras
uerberate durissimis: vt man[us] tue extende
rent ad inope[m] et dicere posses: Alia mea in
manib[us] meis semp[er]. Q[uo]d tenem[us] in mani
bus non facile obliuiscimur: sic et q[uo]d aia[m] sua[m]
boni opationi i[m]p[er]mit no[n] tradit ea obliuio
ni. Sed et illud in quo sunt o[mn]es thesauri: sa
pientie et scie[n]tie dei absconditi lancea militari p[er]
fossu[m] est: vt p[er]cuti tuu[m] a p[ri]us cogitationib[us]
nu[n]ciare[m] m[an]datu[m] scificaret: scificatu[m] p[ro]ua
ret. Pedes illi q[ui] scabellu[m] adorare debem[us]
q[ui]a factu[m] est dura transfixione confixi sunt
ne pestu[m] vel pedes tui festina[re]t ad malu[m]
s[ed] curreret via[m] m[an]dato[rum] d[omi]ni. Quid plura?
Foderu[n]t man[us] ei[us] et pedes ei[us] diuinaueru[n]t
o[mn]ia ossa ei[us]. Pro te aia[m] sua[m] et carne[m] sua[m]
posuit: vt corpus tuu[m] et sp[iritu] tuu[m] sibi v[er]dica
ret. Toto sibi totu[m] te co[m]panit. Quid vltra
debu[it] facere: et non fecit? Absoluit vinctu[m]
cecu[m] illuminauit: q[uo]d d[omi]n[u]s soluit co[m]peditos et
illuminat cecos. Reduxit erroneu[m] reco[n]cili
auit seru[u]m reu[m] q[ui] te portauit in humeris
suis: q[uo]d p[er] te patri p[ro]prio sanguine satisscit
Attende ergo co[n]siliu[m] dei tui no[n] solu[m] cu[m] p[re]
regna[n]tis: sed et amici tui dulcissimi i[n] cruce
pende[n]tis. Nec falli potest q[uo]d sapientia est:
nec fallere te vult p[er] quo tam ignominiosam
sustinuit pena[m]. Si q[ui]s vult venire post me:
tollat cruce[m] sua[m] et sequat[ur] me. Audi co[n]siliu[m]
non p[re]ceptu[m]. Si eni[m] p[re]ceptu[m] esset q[ui]q[ue]
effectui non manciparet: cruciat[us] possent
expectare perpetuos. Sed cum dicit: si q[ui]s
vult in nostra positi[us] est voluntate: vtru[m] ex
equo cu[m] eo currere festinemus. Brandis
p[ro]fecto labor: sed p[re]miu[m] incorruptibile.
Post me inq[ui]t: Post eum eund[em] est q[uo]d ipse

est veritas ne decipimur i[n] per eum q[uo]d ipse
est via ne aberremus: ad eu[m] q[uo]d ipse est vita
ne moriamur. Ego sum ait via veritas et vi
ta. Seguit[ur]: Abneget semetip[su]m. Primum
ille p[ar]es p[re]miti obediētie legib[us] coartat[us] i[n]
capit[u]lo male librat[us] exiuit. Accepit i[n] p[re]cepto
vt voluntate[m] creatoris p[re]poneret sibi sed
vltus i[m]mo abusus p[ro]pria voluntate: cu[m] h[ic] se
voluit p[er]didit seip[su]m. Repulsus ergo ab illa
felici hereditate exilu[m] sortit[us] est p[er] patria[m]
morte[m] p[er] vita[m] ignominia[m] p[ro]glia. Si vis q[ui]
ad tua[m] h[er]editate[m] reuertere: tu a abnega volun
tate[m]. In hac abnegatio[n]e duo solu[m] no[n] sunt:
aduersus q[ui] pugnare et expugnare oportet
elatio i[n] me[n]te: et voluptas i[n] co[r]pore. Fuge re
gem et regis exercitu[m]: supbia[m] et supbie p[re]s
et illu[m] secut[us] i[m]mo et p[er]secut[us] es q[uo]d dixit:
Te a me q[uo]d i[n]it[us] suus: et h[uius] co[r]de. Precio
sa vestis et epule lautiores et voluptas secre
tior lo[n]ge sunt a te: et carnes tuas timore d[omi]ni
p[er]fixisti. Abnegatio e[st] voluntatis: h[er]editatis
est recuperatio. Seguit[ur]: Tollat cruce[m] suam.
Si no[n] cecidisset ada[m] et i[n] illa stat[us] sui digni
tate m[an]sisset: esset t[ame]n alius euocandus: et i[n] or
dine p[ro]mouendus angelicu[m]. Ob duplicem eni[m]
causa[m] facit[ur] erat ad refartendu[m]. s. nume[r]
immutu[m]: et ad illu[m] i[n]plendu[m] q[uo]d deerat si angel[us]
no[n] cecidisset. Quia q[ui] p[er] abnegatione[m] p[ro]prie
voluntatis nob[is] h[er]editas reddidit: p[er]sequēter p[er]
crucis portatione[m] grata illa b[e]n[e]dictio[n]is societas
repat[ur]. Duo iteru[m] sunt q[ui] i[n] crucis porta
tione habere nos oporteat: vt lesi no[n] leda
mus: et b[e]n[e]faciamus ledetibus. Magnu[m]
q[uo]d e[st] et vltra ho[m]i[n]es e[st] aspitare verbo[rum] et ver
beru[m] no[n] solu[m] pati: sed et no[n] reddere. Illud
v[er]o maius est et diuinu[m] quoddam sapit: b[e]n[e]fa
cere his q[ui] oderunt te. Magister n[ost]r[us] et d[omi]n[u]s
x[ristu]s fili[us] dei et ledetes patie[n]ter ptulit: et b[e]n[e]f
fecit ledetib[us] dicens: Pater ignosce illis: q[uo]d
nesciunt q[uo]d faciunt. Audi b[e]n[e]ficiu[m]. Dum sel
on clau[is] manib[us] et pedib[us] lancea lateri ap
poneret ab inimicis: os et man[us] et lat[us] age
bant p[ro] inimicis. Vide et si angelice digni
tati digne hec assignabimus: Nec eni[m] duo
illo[rum] proprietati sunt propria. Quotidie
illos ad n[ost]ri custodia[m] deputatos offendim[us]
multipliciter: et offe[n]sas negligētia cumulam[us]
Ipsi aut[em] l[ib]a nob[is] iniurias frequēter patiant[ur].

patium tñ z cōpatiunt pētōribus. Nec mi
nor circa nos illoz custodia: imo maior sol
licitudo cū boni custodis sit infirmis ma
gis q̄z sanis opa exhibere: subiūgit Et se
quat me. Et si i sui abnegatiōe reuocat be
reditas z i tolerādo crucē dignitas ange
loz imitatiōe xpi summa felicitas rebuat.
Hic est virtutū cōsummatio: finis cursus:
pncipiū pmiōz. Sed i hac imitatiōe duo
sunt adimplenda scilz: vt magistrōz subda
ris ipijs: z p̄seneratiām non amittas. Ita
plane poteris seq xpm: q non venit facere
volūtātē suā: s̄z ei⁹ q misit illū: z q p eadez
volūtate nō timuit ponere aīaz suā. Quo
fructu? Qua vtilitate? Quo pmiō? Ut vbi
suz inq̄tibz sit z misit me⁹. Quāta digni
tas ē cū deo bris iteresse spiritib⁹: z iter il
lū celestē puentū ppetuo numerari. Uide
ergo ne rursus tibi metipi crucifigas filiūz
dei: z ostētū hēas: fabricās crucē i quā cru
cifigat ille q resurgēs a mortuis iā nō mori
tur. Antuere ne mortiferā crucē efficias: i
q̄ facias filiū dei amaris vulnerib⁹ iterire
vel dolorib⁹. Supbis supbia: inferi luxu
ria: a dextris p̄speratio iniquitatis: a sinistris
aduersitatis desp̄atio: spinas clauos z lan
ceā dei filio rēp̄sentant. Cum enim eleua
ris z ambulas collo erecto: caput altissimi
spinariū multiplicitate p̄torques: z his a su
piorib⁹ supare p̄tēdis: illi filijs q se filijs altis
simo cogitauit. Scriptū est: Deus supbis
resistit: illis. s. q cū eo ex equo stare p̄tēdūt
Cū ponis oculos tuos: vt nō respicias celū
z voluptuosos tue carnis motib⁹ m oneris
z traheris: duriorib⁹ clauis pedes oipotētis
crāsuerberas. Ab inferiori inferis suppliciiū
dū momētanea voluptate volūtātē dñan
tis excludis. Cū p̄speraris i iniquitate z feli
ciori rerū cursu p̄ctis accūmulas: cla
uem ponis i illius dextera: cū de suis bo
nis p̄seg eū nō desistis. Cū vō abūdantiori
tristitia absorberis: z tuā impietate pietati
dei p̄pōderas trāsfigis sinistrā eius: z p̄ce
ptū furore furore tue desp̄atiōis āplificas.
Cū vō p̄sumis defendere qd fecisti: lancea
ictū lateri saluatoris itorques: nihilqz gra
uius ingeris crucifixo qz tueri qd odit ipe
De hoc enī p̄ctō scriptū ē: Nō miserearis

oībus q opant iniquitatē. Uides quāta disse
rentia: inter vtrāqz crucē pambulet? Reli
que q crucē qz tibi fabricasti: z gl̄tare i cru
ce dñi dñi n̄r iesu xpi: Qui est deus bene
dictus in secula seculoz amen.

Item vnde supra. Sermo quartus. lxx

Esūm nazare xi

nū a iudeis innocēter p̄dēna
tū: a gētib⁹ crucifixus: xpiani
diuinis honorem obsequijs.
Saluatoris infirma nos q xpiani sum⁹ re
uerēter venerari: amanter amplecti forti
ter imitari: dignū ē salubre z honorificum
Hec n. sūt istrumēta fortissima: i qb⁹ oipo
tēs v̄r⁹ z inuestigabil sapia dei: restauratiōz
mūdi potēter atqz mirifice opata ē: et vsqz
mō opat: xps dñs minorat⁹ ē ab angelis vt
nos eq̄ret angel⁹. Et qz p̄p̄t xpm non se bu
miliet: Xps dñs p p̄ctis n̄ris crucifig⁹ ē: et
crucis amara suis amatoribus dulcorauit:
mortu⁹ ēz morte necauit: vt viuerem⁹ p illū
Et qz nō amet xps dñs: qz n̄ patiat p xpo:
Xps p crucis ignominiaz ad superne clari
tatis gloriā transijt: z data est ei pro sua
reuerentia: a deo p̄e oīs potestas in celo z
in terra: vt adorent eū oēs angeli dei: z in
noīe iesu omne genu flectat: celestū terre
striū z infernoz. Ubi est gl̄atio tua o chri
stiane: nisi in nomie crucifixi dñi dei tui: in
chusti noīe: qd est sup oē nomē: i q q bñdi
ctus est sup terrā bñdicet? Gl̄iam in noīe
filij redēptoris: z date honore illi saluatori
n̄ro: q magna fecit in nobis: z magnificate
nomē ei⁹ mecū dicētes Adorā⁹ te cbriste
rex isrl: iter gētū: pnceps regū terre: dñs
de⁹ sabbaoth: virt⁹ oipotētj dei fortissima:
Adorā⁹ te p̄ciosum p̄ciū redēptiōis n̄re:
hostiā pacificā: q sola odoris tui suauitate
inestimabili patrē q i altis habitat: ad respi
ciēdū hūilia inclinasti: z filijs ire placabilē
reddidisti. Tuas xpe miseratiōes predica
mus: tue suauitatis memoriā cū abūdantia
eructam⁹. Tibi xpe sacrificiū laudis imo
lam⁹ p multitudie bonitatis tue: quā ostē
disti nob semī nequā: filijs sceleratis z p̄di
tis. Cū adhuc inimici tui eēm⁹ dñe: z mors
iniquū in oēs carnē exp̄ecēt dñūz cui oē semē

Sera sexta in parascue

adā erat obnoxii lege p̄mordial' culpe: re-
cordatus es verbi misericordie tue: et pro-
spexisti de sublimi habitatiōe tua i hāc val-
le ploratiōis nostre et miserie. Vidisti affli-
ctiōē populi tui et tactus dulcore charita-
tis intrinsecus: apposuisti cogitare sup nos
cogitatiōes pacis et redēptiōis. Et qdē cū
esses filius dei: de' ver' deo patri i sanctoq;
spū coeternus et cōsubstantialis lucem habi-
tās iaccessibilē: portās q; oīa verbo virtutū
tue: nō desperasti i hoc nre mortalitatis er-
gastulū altitudinē tuā inclinare: vbi nram
et gustares et absorberes miseria: nosq; re-
parares ad gloriā. Pax fuit charitati tue
ad p̄sumādū opus nre salutis cherubin
aut seraphin aut vnu ex angelis destinare
Ipe venire ad nos dignat' es p̄ mandatū
patris cui' nimia charitatē expti sumus in
te. Clenisti inq; nō locū mutādo: sed p̄ntiā
tuā nobis p carnē exhibendo. Clenisti a re-
gali solio sublimis glorie tue in humilem et
abiectā in oculis suis puellaz pio virginat'
ptinentie voto sigillatā: in cui' sacro vtero
sola spūs sci inenarrabilis virtus te cōcipi
fecit: et nasci in vera humanitatis nā: ita vt
nec diuinitatis in te maiestātē nec virgini-
tatis integritatē in nre violaret natiuitatis
occasio. O admiranda dignatio. De' imēse glorie vermis p̄tēptibilis fieri
nō desperasti. Deus omnium p̄seru' seruoꝝ
apparē voluisti. Pax tibi visum ē patrē te
nobis eē et dñm: frater noster eē dignatus
es. Et tu dñe vniuersoꝝ q nullā habes i-
digentiam intra ipa natiuitatis tue initia
n̄ obhorruisti abiectissime paupertatis degu-
stare in cōmoda. Ut enī ait scriptura: tibi
cū nascereris: non erat locus in diuersorio
neq; cumabula q teneritudinē tuaz excipe-
rēt habuisti: sed in vili p̄sep̄io sordentis sta-
buli: tu q terrā palmo cōcludis inuolutus
pāniculis reclinatus es. Et hoc ipm a bru-
tis aialibus nre tua mutuo accepit. Et sola
mini p̄solamini q in sordib' paupertatis enu-
trimini: q; vobiscū de' in paupertate. Non
cubat i delitijs splēdidi cubiculi: nec inue-
nit in terra suauiter viuentiū. Quid ultra
gloriaris o dñe lutea res in volutabro le-
cti picti et delicatiscuz rex regum recubitu

suo pauper stramēta honestare maluerit?
Quid dura stramenta detestaris: cū tener
infantulus in cuius manu sunt omnia tuis
sericis tuis plumis duras iumentoz stipu-
las p̄legit? Sed hec tenella tua xpe infan-
tia a p̄secutoꝝ gladijs tuta nō fuit. Adhuc
enī inter dulcia mris vbera surgēs depen-
debas: qñ apparuit angelus in somnis io-
seph dicens: Surge et accipe puez et matrez
eius: et fuge in egyptū: et esto ibi vlsq; dū di-
cā tibi. Futurū ē enim: vt herodes querat
puez ad pdendū eum. Iā extūc bone iesu
dura pati cepisti. Nō solū illā infantie tue
venerationē i teip̄o ptulisti: sed morē ipu-
sillis tuis quozū multa milia inter māmī-
las matrum p te herodis trucidauit imani-
tas. Infantia vō teneriori decursa humi-
liter veritatis nobis exemplum tribuisti.
Non enim sedisti cū cōcilio vanitatis: sed i
medio doctoꝝ it̄rogās et audiēs illos: cū
tñ dñs sciētiaz eēs: atq; sapia dei p̄is. Sz
et obediētie nobis formā tribuisti: dū parē
tū impio tu ipatoꝝ mūdi hūiliter subdit' ex-
titisti. Et vbi rebustioris etatis plenitudo
aduenit: missur' manus ad fortia: egressus
es i salutē populi tui: vt gigas magnificus
ad currendā viā toti' nre miserie. Et qdē
p oīa te vt p̄mū frīb'us assimilares suū tu-
um baptizantē pctōres impenitētia tanq;
peccatoꝝ adisti: baptizari te postulasti inno-
cens agne dei: quē nulla peccati stilla vniq;
maculauit. Baptizatus aut nō te in aquis
sed aquas in te scificas: vt p eas sanctifica-
res nos. De baptismo in desertū spiritū for-
titudinis ingressus es: vt vitesolitarie inte-
nō deesset exemplū. Solitudinē ac ieiuniū
qdragita dierū famis acerbitatē tentamē-
ta illusiōis spūs equanimiter tolerasti: vt
hec oīa nob tollerabilia efficerēs. Demū
venisti ad oues que pierāt dom' isrl: diui-
ni vbi lāpadez extollens palā: ad illumina-
tionē orb̄ terre et regnū dei cūctis annūtiās
obtrēperātib' vbo: smonē sequētib' signis
p̄firmasti: vtutē diuinitatis in cūctis oñdi-
sti male habentib': oīa omnib' gentibus
gratis eribens: que saluti peccatoꝝ cōgru-
erent: vt oēs lucrifaceres. Sed obscurati
est ispiēs cor eoꝝ dñe et piecerūt smones

moor retrofuz: neq; attēderūt ad oīa mira-
bilia tua dñe que operatus es in eis: exce-
ptis ppaucis nobilibus athletis quos iter
infirmi mūdi elegisti ⁊ abiecta: vt p ipso
fortia ⁊ alta mirifice expugnaret nec soluz
igrati gratuitis bñficijs tuis existeret: s; co-
melijs affecerūt te dñm dñantū: ⁊ fecerūt
tibi q̄cūq; voluerūt. Te n. faciete opa dei:
q̄ nemo ali⁹ fecit: qd dixerūt: nō ē hic hō a
deo: i pncipe demonior⁹ eijcit demōia: de-
moniū h; seducit turbas: vorax est ⁊ pota-
tor vini: ⁊ amic⁹ publicāor⁹ ⁊ pctōr⁹. Quid
fles: qd suspiras o hō: dū iustices vboz iu-
rias? Nō audis quāta in dñm deū tuū ce-
ciderūt obprobria ppter te? Si p̄emfami-
lias belzebub vocarunt: quāto magis do-
mesticos ei⁹. Sed hec qdē ⁊ similia blasfe-
mantes ⁊ aliquoties te lapidibus ipeten-
tes: iesu bone patiēter sustinisti: ⁊ fact⁹ es
corā eis sicut hō nō audiēs: ⁊ i ore nō hñs
redargutiones: nonissime in sū sanguinez
tuū a discipulo tuo: filio pditionis traditū
triginta argēteis app̄ciati sunt: vt p̄cipita-
rēt aīaz tuā i morte sine cā. Et te quidē pdi-
tissimū traditoris tui pfidia nō latebat: qñ
in cena ablutiōis: etiā corā ipso genu flex⁹
p̄cībēs: maledictos pedes ei⁹ veloces ad
effundēdū sanguinē tuū sanctissimis mani-
bus tuis atrectare: leuare ⁊ extergere di-
gnatus es. Lū autē adhuc extēto collo am-
būlas o terra ⁊ cinis? Adhuc te supbia su-
pra te eleuat? Adhuc te i patiētia exagitat.
Intuere humilitatis ⁊ māsuetudinis dñm
iesum vninse creature factorē tremēdū
iudicē viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ: ante pedes hoīs
⁊ traditoris sui gentia incuruātē. Disce qz
mitis ē ⁊ humilis corde: ⁊ cōfundere in su-
perbia tua: ⁊ erubescere in impatientia tua.
Hoc quoq; erat māsuetudinis tue dñe qz
pfidū illū in cetu fratrū detegere ⁊ palam
cōfundere nolisti: sed leuiter ad monitū
accelerare iussisti qd parabat. In omnib⁹
his nō ē auersus furor eius a te s; egressus
foras: satagebat circa frequēs maleficium
Quo cecidisti de celo lucifer gloriofus appa-
ruisti: cinium celi focus: ⁊ verbi dñmi cō-
uiuia: quō reputatus es iter filios tenebra

rū: q nutriebaris in croceis: cur amplexat⁹
es stercoꝝ? Tūc clarificata est familia tua
xpe: exēte i mūdo de cetu societatis ange-
lice. Tūc demū diuini eloquiū vberrima in-
undatiōe: felix ille cōtē⁹ potatus ē elector:
quē huiusmodi limpidi liquoris infusione
sciebas idignū. Dato autē charitatis ⁊ pati-
entie salutarī mādato: ⁊ disposito fratrib⁹
regno p̄is tui: ad locū pditorū tuo notū cū
illis diuertisti: scies oīa q ventura erāt sup-
te. Vbi aīe tue tristitia quā ex imminētē p̄i-
sione tua sponte assumpsisti: sicut ⁊ cetera q
passus es i aurib⁹ fratrū nō erubisti p̄fite-
ri dicēs: Tristis est aīa mea vsq; ad mortē.
Positis quoq; i terra genib⁹ p̄cidisti in fa-
ciem: orās in agonia ⁊ dicens: Adī pater si
possibile ē: trāseat a me calix iste. Et angu-
stias qdē cordis tui certissime indicabat su-
dor ille sanguineus: q oratiōis tempore de
carne tua sanctissima guttatiz decurrebat
in terrā. Dñator dñe iesu vnde tue anime
hec tam anxia supplicatio? Nonne volun-
tarium omnino patri sacrificium obtulisti
Vtiq; domine. Arbitramur autem qz hoc
ad consolationē infirmoꝝ membroꝝ tuoꝝ
assumpsisti: ne forte desperet quis si caro in-
firma remurmurat: vbi ad passionē prom-
ptus est spūs. Nimirū ⁊ vt maioris erga te
amoris ⁊ gratitudinis stimulos habeam⁹:
naturalē carnis infirmitatē his indicijs in-
te expressisti: quibus doceremur quia vere
lāguiores nostros potasti: ⁊ nō absq; sensu
doloris passionū sentes pcurristi. Clex enī
illa vox esse carnis videt: nō spūs: ex eo qd
subiūxisti: Spūs quidē promptus est: caro
autē infirma. Qz promptus enī ad passionē
fuerit spūs: euidenter ostendisti qñ venienti-
bus vna cum pditore tuo viris sanguinū ⁊
querētib⁹ animā tuam: cum lateris ⁊ faci-
bus ⁊ armis per noctē vltro cucurristi: ⁊ si-
gno quod acceperāt a duce flagitiū teipsū
manifestasti. Nam accedentē ad osculū san-
ctissimi oris tui trucem bestiam auerfatus
non es: sed os in quo dolus inuentus non
est: ori quod abūdauit malitia dulciter ap-
plicuisti. Innocens agne dei: quid tibi et
lupo illi? Que conuentio tui ad belial?
Sed et hoc benignitatis tue domine su-

Seria. vi. in parasceue

ut: ut omnia illa exhiberes: que prauis cordis pertinaciā emolire possent. Nam et veteris amicitie non inemor illū cōmonuisti dicēs: Amice ad qd venisti? Atq; horore sceleris sui cor impiū ferire voluisti: cū dixisti: Iuda osculo filiū hoīs tradis? Et ecce phylistei sup te sanson. Illos a te absteruit q; in hora apprehensiois tue omnipotēti brachio tuo terre eos allisisti: nō qdēz defensiois causa sed vt cognosceret humana psumptio nihil se posse aduersus te: nisi quantū pmitteret a te. Et quis audiat sine gemitu: qualiter homicidas manus in illa hora in te iniecerāt? Et innocētes manū tuas iesu bone vinculis astringētes te agnūz māfuctissimū nihil loquentem ad instar la tronis cōtumeliose traxerūt ad victimam. Et nec tūc misericordiā effundere sup inimicos tuos: et distillare fauim dulcedinis tue xpē cessasti: ac defensoris tui celū a lesione trahētū te compescuisti. Adaledictus furor eoz: q; ptinax: quez nec maiestas miraculi: nec pietas beneficiū potuit cōfringere. Concilio malignatū aduersum te pontifici p̄sentatus es: et veritatem put oppotuit cōfessus: quasi de blasphemia adiudicatus es morti. Almatissime dñe quanta illic indigna a ppria gente ptulisti: vultū tuum desiderabilē: in quē desiderāt angeli p̄spicere: q omnes celos adimpleuit leticia: quem deprecabunt omnes diuites plebis: polluti labijs suo spūto coingnauerunt: sacrilegis manibus suis ceciderūt: velo ī derisum operuerunt: et te dñm vniuersę creature tanq; seruū p̄tēptibilem colaphisauerūt. Adhuc aut animā tuā incircūcisē carni deglutendā tradiderūt. Tinctū sigdez ante faciē pilati pduxerūt postulantes crucis supplitio te interim: qui peccatum nō noueras: et virū homicidā dari sibi: agnūz lupo: aurū luto postponētes. O indignū et infelix cōmercū! Et quidē nec ignorabat ī pius ille p̄ inuidiā hec in te fieri: nec tamē abstinuit a te temerarias manus: s; repleuit animā tuāz amaritudine sine causā. Alusum recepit in cōspectū illusoꝝ aslare te iussit: nec pepercit amarissimis verberib; virgineam carnē tuā diuellere: plagis pla-

gas: liuores liuoribus crudeliter infligere. Electe puer dei mei: quid tāta amaritudine: quid tāta cōfusione dignū cōmiseras? Proius nihil. Ego ego hō pditus totius pditionis tue causa extiti. Ego dñe vnam acerbā comedi: et dētes tui obstupuerunt: q; que nō rapuisti: tūc exsoluebas. In omnibus his nō ē satiata pfidoꝝ iudeoz impietas. Illosissime aut incircūcisoz militū manibus deuolut; es morte turpissima cōsumāduz. Hec erat sacrilegis illis crucifigere te nisi p̄us et ipsi illusoꝝ repleuisset animā tuā. Quid enim ait de illis scriptura? Et cōgregauerūt ad eū vniuersam cohortē. Et exuentes eū vestimētis suis iduerūt tunicā purpureā: et blamidē coccineā circūdederūt ei. Et plectētes coronam de spinis iposuerūt capiti eius: et arūdz in dextera eius. Et genu flexu illudebāt ei dicētes: Aue rex iudeoz. Et dabāt ei alapas et expuentes in eū: accipiebāt arundinem et pcutiebāt caput eius. Et postq; illuserūt ei: induerūt vestimentis suis: vt crucifigerēt baiulantē sibi crucē. Et pducūt eum in golgotha: et vinū myrrhatū dabāt ei bibē cū felle mixtū: et cū gustasset: noluit bibere. Tūc crucifixerūt eū: et cum eo duos latrones hinc et hinc: medium autē iesum. Iesus aut dicebat: pater dimitte illis: q; nesciunt quid faciūt. Postea sciens iesus: q; cōsumata erāt omnia: vt scriptura impletetur dixit: Sitio. Et currens vnus ex eis: acceptā spongiā impleuit aceto: et imposuit arūdinē et dabāt ei bibere. Et acceptisset acetū dixit: cōsumatū est. Et clamās voce magna dixit: Pater in manus tuas cōmēdo spm meū: et inclinato capite emisit spm. Tūc vnus militū lancea latius aperuit: et centūno exiuit sanguis et aqua: ī redemptionē nostre salutis. Expgiscere nūc anima: excutere de puluere et cōtēplare vix hunc memorabile: quē in speculo euangelici sermonis quasi p̄tē intueris. Attende aīa me quis ē iste q ingredit hūc imaginem quasi regis: et nihilomin; serui despectissimi cōfusione repletus: coronatus incedit: s; ipsa etiā ei corona cruciat; ē illi: et mille pūcturis speciosum caput ei; denulnerat. Rega-

li purpura induit: sed potius in ea despiciat
q̄ honorat. Sceptri in manu gestat: s̄ eo
ipso caput ei⁹ reuerēdū ferit. Adorant corā
ipso positū in terra genib⁹ ⁊ regē clamāt:
et cōtinuo ad conspuendū amabiles ei⁹ ge-
nas subiliunt. maxillā palnis ⁊ honorabi-
le collū exhorant. Uide aīa mea q̄liter
vir iste p̄ oīa p̄turbat ⁊ spernit: sub crucis
onere dorsum incuruare videt: ⁊ tuam ip̄e
portare ignominia. Ad locū deductus sup-
plicij in ferra potatur ⁊ selle: in cruce suble-
uat: ⁊ dicit. Pater ignosce illis: q̄ nesciunt
quid faciūt. Qualis est hic: qui in oib⁹ p̄es-
suris suis nec semel aperuit os suū: vt aut
querere: aut excusationis: aut comminatio-
nis: aut maledictionis verbū aduersus ma-
ledictos canes illos p̄ferret? Sed nouissi-
me vbi b̄ndictionis sup̄ inimicos suos: q̄le
a seculo nō est auditū effudit. Quid h̄ viro
māsuētino qd benignius aīa mea vidisti?
Adhuc autē attentius intueri q̄ grādi ad-
miratione: ⁊ tenerrima cōpassione dignus
appareat. Uide nudū ⁊ verberib⁹ lacera-
tū: in mediolatrōnū cruci ignominiose fer-
reis clavis affixū: aceto in cruce potatū: ⁊
post mortē lancea in latere vulneratū: ⁊ co-
piofos sanguinis riuos ex quinq; vulneri-
bus manū pedū ⁊ lateris effundentē. Fle-
tus deducite oculi mei: ⁊ liquefca aīa mea
igne cōpassionis sup̄ p̄titione amabil' viri
hui⁹: quē in tāta amaritudine tot vides af-
fectū dolorib⁹. Et iam quidē infirma eius
aīa mea vidisti ⁊ miserta cōnūc maiestātē
eius attēde ⁊ miraberis. Quid enī ait scri-
ptura. A sexta autē hora tenebre facte sunt
sup̄ vniuersam terrā vsq; ad horā nonā. Et
obscuratus est sol: ⁊ velū tēpli scissum est a
summo vsq; deorsū: ⁊ terra mota est: ⁊ petre-
scisse sunt: ⁊ monumēta aperta sunt: ⁊ mul-
ta corpora scōp̄ qui dormiebāt surrexerūt.
Qual' est hic: q̄ ⁊ celū ⁊ terra cōpatiunt ei:
cuius ⁊ mors mortuos viuificat? Cognosce
aīa mea cognosce: hic est dñs de⁹ n̄r iesus
christus saluator tuus vnigenit⁹ dei filius:
verus deus: verus hō: q̄ solus sub sole sine
macula inuētus est. Et ecce cum sceleratis
quō reputatus est: ⁊ q̄si leprosus nouissim⁹
viroz estimatus est: ⁊ tanq̄ abortiuū quod

p̄icit a vulua: sic p̄iectus est ab vtero ma-
tris sue infelicio synagoge. Iste formosus
p̄e filiis hominum q̄ deformis facies est.
Iste vulneratus p̄pter iniquitates n̄ras attri-
tus est p̄pter scelera n̄ra: ⁊ factus est in ho-
locustu suauissimi odoris in cōspectu tuo
p̄ eterne glie: vt auerteres indignationē
tuā a nob⁹ p̄cedere nos sibi faceret in cele-
stib⁹. Respice dñe scē p̄ de sanctuario tuo:
⁊ de excelsō celorum habitaculo: ⁊ intueri
hanc sacrosanctā hostiā: quā tibi offert ma-
gnus pōntifex n̄r sanct⁹ puer tuus dñs iesus
p̄ p̄ctis fratrū suoz: ⁊ esto placabil' super
multitudine malitiē n̄re. Ecce vox sangui-
nis n̄ri iesu clamat ad te de cruce. Quid
ei dñe qd p̄det i' ea. P̄det q̄ p̄terita tāq;
p̄ntia corā te sunt. Cognosce p̄ tunicā veri
filij tui ioseph. Nec fera pessima denotant
eū: ⁊ conculcant in furore suo vestimentū
eius: oēs decorē ei⁹ reliquijs cruoris inqui-
navit. Et ecce qnq; scissuras lamētabiles i'
ea reliqt. Hoc est dñe vestimentū qd i' ma-
nu egyptie meretricis innocēs puer tuus
dereliquit: meliorē estimās iacturam pallij
q̄ pudicitie: magisq; eligēs spoliat⁹ carnis
pallio in carcerem mortis descēdere: q̄ p̄o
mūdi glia adulterine voci acquiescere. Illi
inquā voci q̄ dictū est: Nec oīa tibi dabo si
cadēs ⁊ adoraueris me. Quod vtiq; eēt dor-
mire cū adultera? Et nunc dñe p̄ scim⁹ q:
ipse filius tuus viuit: ⁊ dñatur in tota terra
egypti: ⁊ in oī loco dñationis tue. Educt⁹
enī ad imperiū tuū de carcē mortis ⁊ in fer-
roz: ⁊ attonsus i' mortalitatis coronā muta-
ta veste carnis: immortalitatis decore reflo-
ruit: ⁊ cū glia suscepisti eū. Subincuruauit
enī sibi pharaonis imperiū: ⁊ euz triūpho
nobili virtute propria celos penetravit. Et
ecce glia ⁊ honore coronat⁹ in dextera ma-
iestatis tue assistit vultui tuo p̄ nob. Caro
enī ⁊ frater n̄r ē. Respice dñe in faciē chusti
tui: q̄ tibi vsq; ad mortē obediēs fact⁹ ē. nec
recedāt ab ocul' tuis cicatrices ei⁹ i' p̄petuū
vt memineris q̄ntā ab eo p̄ p̄ctis n̄ris satisfac-
tionē recepis. Utinā dñe appēdas i' sta-
tera p̄ctā quib⁹ irā meruim⁹: ⁊ calamitatē
quā p̄ nob passus ē innocēs fili⁹ tuus. Certe
grauior apparebit ⁊ magis digna: vt p̄pter

In die scō pasche

ipsam effūdas sup nos mias tuā q̄ sint illa
vt pro p̄ctis nris p̄tineas in ira mias tuas.
Etas tibi p̄ referat ois ligua sup abundā
tia bonitatis tue: q̄nico filio cordis tui nō
pep̄cisti: s̄ p nob oib⁹ illū tradidisti in mor
tē: vt eū tāq̄ fidelē aduocatū habēm⁹ corā
te in cel. Et tibi dñe iesu fortissime zelotes:
qd̄ gr̄az retribuā vt digne retribuam ego
hō puluis et vile figmētū. Quid enī p mea
salute facē debuisti et nō fecisti? Ab inope
dis vsq̄ ad sūmū v̄ticis te totū i aq̄s passio
nū demersisti: vt me totū extrahēs de ill: et
i trauerūt vsq̄ ad aīaz tuā. Illā et aīam tuā
in mortē pdidisti: vt meā pditā mibi redde
res. Et ecce me duplici debito obligasti. nā
et p eo q̄ dedisti tuā debitor tibi sum: et pro
mea qdē aīa bis a te mihī data: semel i crea
tione: et semel i redēptiōe. Nō magis iuste
tibi reddā q̄ ipsā nō habeo. Pro tua autē
p̄ciōsa aīa ita p̄tribulata: qd̄ ab hoīe digne
repēdi possit nō inuenio. Illā etiā celū et terrā
et oēm ornatū eorū p ea possē repēdē: certe
nec sic vsq̄ ad mēsurā d̄biti vllaten⁹ attigē
possē. vt at̄ ip̄s qd̄ et debeo et possibile mibi
est retribuā tui dñe muneris est. Diligēd⁹
es mi dñe toto corde: tota aīa: tota v̄tute: et
tua mibi sequēda vestigia: q̄ p me mori di
gnat⁹ es. Et quō fiet istud in me nisi p te?
Adhereat aīa mea post te: q̄ tota virt⁹ ei⁹
pēdet ex te. Et nūc dñe redēptor me⁹ te vt
veni deū adoro: in te confido: in te spero: et
quib⁹ possū d̄siderijs ad te suspiro: ad inua
mp̄fectū meū. Ad tue passiōis gl̄iosa in
fignia in quib⁹ salutē meā opat⁹ es totū me
iclino. Tue victoriose crucis regale vexillū
in noīe tuo x̄pe adoro. Tuū spineū diade
ma: tuos rubētes sāguineos clauos: tuo sa
cro latere imersā lāccā: tua vulnera: tuū sā
guinē: tuā mortē: tuā sepulturā: tuā gl̄iosā
et victoriosā resurrectionē et glorificationē
x̄pe supplex adoro et glorifico. Odor enī vi
te spirat mibi in oib⁹ his. Illozū viuificor
odore: sp̄m meū dñe a peccati morte resusci
ta. Illozū virtute ab astutijs sathanē me cu
stodi: ac me p̄forta: vt ingū mādator tuorū
suaue mibi fiat: et onus crucis quod post te
baiulare me inhes humeris aīe mee sit le
ue. Que est enī fortitudo mea: vt iuxta pre

ceptū tuū mūdi pressuras tam multipliceo
inuito aīo sustineā? Nunquid pedes mei
tanq̄ cernoz: vt velecē cursoz p spinas et
cōfragra passiōnū consequi valeam? Sed
audi vocē meā: et inclina sup seruū tuū sua
nem crucē illā: q̄ lignū vite est his q̄ appre
hēdunt eā. et vt spero currā alacriter: porta
bo infatigabiliter eam que ab inimicis est
crucē post te. Illā in quā diuinissimā crucē
humeris meis impone: cui⁹ latitudo ē cha
ritas: cuius longitudo est eternitas. Eius
sublimitas est oīpotētia: cuius p̄fundū est
inscrutabil⁹ sapiētia. Eōfige illi man⁹ meas
et pedes meos: et totū passiōni tue cōforma
seruū tuū dñe: da obsecro mibi cōtinere ab
opib⁹ carnis q̄ odisti: et facere iustitiā quā
dilexisti: et in vtroq̄ tuā querere gl̄oziaz: et
sinistrā quā idā meā clauo tēperatīe: dexte
rā vō clauo iustitiē in illa sublimi crucē fi
ras arbitro. Da mēti mee iugis meditari
in lege tua: et omne cogitatū meū iactare in
te: et dextrū pedē meū eidem ligno vite cla
no pudentie affige. Da vt sinistrā sp̄rit⁹
mei sensualitatē non enernet labentis vite
infelix felicitas: non cōturber presentis vi
te infelicitas: felix et sinister quoq̄ me⁹ for
titudinis clauo in crucē tenebitur. Ut autē
aliqua similitudo spinaz capitis tui in me
appareat: datur obsecro mēti mee et saluta
ris penitētie cōpūctio: et aliene miserie cō
passio: et stimulus zeli emulantis qd̄ rectū
est corā te: et ad te puer̄tar in erumna mea:
dum triplex configet spina. Libet vt spon
giam p arundinē oī meo porrigas: et acetū
amaritudinē gustui meo adhibeas. Libet
vt p scripturas tuas rationi mee conferas
gustare et vidē qm̄ floz es hic mūdus tanq̄
spongia inanis est: et oīs cōcupiscentia eius
aceto amarior. Ita p̄ i me fiat calix iste ba
bylonis amarus in omnē terram: nō inani
floz seducat: non falsa dulcedine inebriet:
quemadmodū eos q̄ tenebras lucē: lucē te
nebras: amarū dulce: et dulce amarū arbi
trant. Quū myrratum cum felle mixtum
suspectū mibi est: pro eo q̄ tu ex eo bibere
noluisti: forte quia nimīa acerbitatē inui
die et nequitie crucifixorū tuorū indicabat.
Tue viuifice morti tuū seruū dñe confi.

gura: faciens qdem in me vt moriar fm car
nem: viuat aut fm spm iusticie. Ut autem
integram crucifixi imaginē me portare glo
rier illud quoq; qd post mortē tuā infatig
bilis militia impiorū in te exercuit. hāc i me
filitudinē exprime. Tulneret cor meū vin
z efficit sermo tuus penetrabilior oī lācea
acutissima: pertingēs vsq; ad diuisionē aīe
mee: z pducens ex ea tāq; ex dextro latere
meo vice sanguinis z aque amorē tuū dñe z
fratru tuorū. Postremo z munda syndone
pame stole spm meū, innolue: in qua rege
scam ingredies z egredies in locū taberna
culi admirabilis: z abscondas me donec per
traiseat furor tuus. Die aut tertio post diē
laboris: post diē supplicij: mane pma sabba
ti ppetue inter filios tuos me indignū resu
scita: vt in carne mea videā claritatē tuā: et
adimplear leticia vultus tuī. O saluator me
us z deus me^{us} veniat veniat oro tps: vt qd
nunc credo oculis tandē reuelatis aspiciāz:
qd spero nūc z a longe saluto: apprehendāz
qd p virib^{us} meis desidero vniu aīe mee
amplectar z deosculer: z in amoris tui abys
sum totus absorbear: o saluator me^{us} z deus
me^{us}: Sed bñdic aīa mea deū saluatore meū
z magnifica nomē ei^{us}. Sanctū est enī: z san
ctissimis delitijs plenū. O qz bon^{us} qz suavis
es dñe iesu aīe querētī teriesu redēptor pdi
tor: saluator redēptor: spes exulū: fortitu
do laborantiū: anxiatī spūs latitudo: aīe la
chrymose z post te currētis in sudore dulce
solatiū z suave refrigeriū: corona triūphā
tium: vnica merces z leticia oīum supnoꝝ
ciuiū. Oberrime fons oīum grāz indita p
les sūmi dei: z de^{us} sūm^{us}: bñdicāt te oīa que
in celo sūt sursum: z q in terra deorsū. z Ma
gn^{us} tu z magnū nomē tuū. O imarcescibilis
decor dei excelsi: z purissima claritas lucis
eternę: vita oēm vitā viuificās lux oē lumē
illuminans: z pseruās in eterno splendore.
Mille millena lumina fulgurātia aīe thronū
diuinitatis tue a pmo diluculo. O eternum
substātiale z inaccessibile claz z dulce pflu
uiū fontis absconditi ab ocul^{is} oīūz mortaliū:
cui^{us} vnda sine ortu: cui^{us} pfundū sine pfūdo
cui^{us} altū sine termino: cui^{us} amplitudo scir
cūscrutabilis: cui^{us} puritas iptu rhabil. Eru

etauit te cor dei altissimi de sua i penetrabili
abyssos: vitavitā lux lucē: etern^{us} eternū: imē
sus imēlūz: z p oīa sibi coeqles z de plenitū
dine tua nos oēs accepimus. Tu m. largisti
me fons oīs boni septēplicijs grē pcioli flu
mē de thesauris tuis emittis: cui^{us} suauī dul
core hui^{us} nri maris. i. nre i firmitatis saltugi
nē mitigare digneris. Flumē olci leticie flu
mē vini meracissimi: torrens ignis vigoris.
Spūs pacit^{us} a te z a pte: par vtriq; i orbem
terre pfūdī: oīa replēs: oīa cōtinēs spūs a
te spūs a pte: vn^{us} ex ābōb^{us}: vniens ābōs: vt
pote ābōz idiūdua pñexio: vnificū gliten
cōplex^{us} i dissolubil: z pax oēs sensū expās.
Hic ē torēs voluptatis tue dñe: q delicatā
illā z gliosā ciuitatē hierlm. q sursum ē: iugit
potas: z letabūda ebrietate facis estuare vt
tibi inibilet hymnū ieffabilem lucida illa z
flāmea organa i voce exultatōis z sono epu
lātis: cuiusq; desiderabilib^{us} guttis refocilla
ri sitibunde fauces exulis ppli tui iugit a te
expectāt dñe. Sinito p^{er} vt catelli bibant z e
stillis q cadūt de mensa dñorū suorū. Rorate
celi desup z nubes pluāt i iustū: illū dñe q ex
tuare fecisti ielitas pmitas ppli tui: i iigne
solēnitatis nre illo q igneo stillicidio pur
ga i noua: illumina i flāma exbilara z p fir
ma: z vni cor credētiū tibi: vt vni sint vnūz
sapiāt: vni vnanimiter regāt z apphēdāt
z videāt z bñdicāt te deū decōz in syon. Sit
indidue trinitati glia grāz actio: honor
z impiuz in sela seloz. Amen.

C In die sancto pasche de obprobrijs iu
deorum. Sermo pñus.

Vicit leo de tribu iuda: vi
cit plane maliciā sa
piētia attingens a fine vsq; ad
finē fortiter z suauiter vnuer
sa disponēs: s; p me fortiter et
suauit mihi. Uicit iudeoz blasfemias i pati
bulo: fortē armatū alligauit i atrio: z d ipo
mortis ipio triūphauit. Ubi enī sūt obpro
bria tua iudee vbi sūt zabule vasa captiui
tatis: vbi ē mors victoria tua? Cōfusus ē ca
lūniator: raptor: spoliat^{us} ē: nouū gen^{us} potētie
hacten^{us} victoriosa mors obstupescit. Quid
tu iudee qd p die aīe crucē agitabas caput sa
crilegū: qd sacru caput boīs xpm exagita
n y

In die sancto pasche

bas obprobrijs? Christus igit rex israel descendat de cruce. O venenate lingua! vbi malicie: sermo nequus. Non est hoc caphsa: quod paulo ante dicebas. Expedit ut vni⁹ monas homo pro populo: et non tota gens pereat. Et illud quod medatum non erat non loquaris de populo: non a temetipso dicebas. Si rex israel est: descendat de cruce. Hoc plane tuum est: magis autem eius quam meum datur est ab initio. Quid enim consequente videtur habere: ut descendat si rex est et non magis ascendat. Sic non meministi serpentem: tunc quod confusus abscesseris olim: cum dicere presumpsisses mitte te deo: sum et hec omnia tibi dabo si procidens adoraueris me? Sic tibi iudee excidit quod audisti: quia dominus regnavit a ligno: ut regem abneges quia manet in ligno? Sed forsitan nec audisti: quia non iudeis sed nationibus hec annunciatio debebatur dicite inquit in nationibus quia dominus regnavit a ligno. Adverito proinde titulum regi preses gentilis inscripsit ligno: nec potuit iudeus ut voluit corrumpere tituli inscriptionem: ne dum impediret dominicam passionem et non stram redemptionem. Descendat inquit si rex israel est. Immo vero quia rex israel est titulum regni non deserat: virgam imperii non deponat: cuius nimirum imperii super humerum eius sicut precinit Isaias. Noli inquit iudei ad pilatum noli scribere rex iudeorum sed quia ipse dixit rex sum iudeorum. Et pilatus Quod scripsi scripsi. Si pilatus quod scripsit scripsit: Christus non perficiet quod incepit? Ipse enim cepit: et sanabit nos. Sed dicit. Alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere. Immo vero si descenderit: neminem saluum fecit. Cum enim saluus esse non possit nisi qui perseveraverit usque in finem: quanto minus poterit esse saluator? Alios igitur saluos facit: nam saluatione cum sit ipse saluus non indiget. Operatur salutem nostram: nec eandem deesse patris sacrificio vesperti: non hostie salutaris. Moverit inique quid cogites: non tibi dabit occasionem subzipientibus nobis perseverantibus: que sola coronatur. Non faciet obmutescere predicatorum linguas: consolantium pusillanimes et dicentium singulis tu locum tuum ne deseras: quod sine dubio sequetur si respondere possent quia

Christus suum deseruit. Prohi sunt enim sensus hominis et cogitationes in malum. Sine causa maligne parasti sagittas tuas in pharetra: et discipulorum suspiria cumulas obprobrijs iudeorum. Illi quippe desperant: isti improperant: sed Christum neutra tela nocebunt. Aliud tempus elegit confortandis discipulis: et aduersarijs confutandis. Interim patientiam magis exhibet: humilitatem commendat: obedientiam implet perficit charitate. His nempe virtutum gemis quattuor: continua crucis ornantur: et est supereminetior charitas a dextris obedientia: et patientia a sinistris: radix virtutum humilitas in profundo. His ditavit tropheum crucis consummatio dominice passionis: cum ad iudeorum blasphemias humilis ad vulnera patiens: intus linguis clavis exterius pungeretur. Nam et charitas in eo perfecta est quia pro amicis animam posuit: et obedientia consummata cum inclinato capite tradidit spiritum: factus obediens usque ad mortem. His spoliare ecclesiam qui dicebat. Si rex israel est descendat de cruce. Illi inquit ut non sit iam obedientie forma: non incentiuum amoris non patientie vel humilitatis exemplum: sed deleri habeant ex evangelio verba illa suavisima et dulciora super mel et favum. Maiorem hac dilectionem nemo habet: ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Et ad patrem. Operam consummaui quod dedisti mihi ut faciam. Itaque ad discipulos. Discite a me: quia mitis sum et humilis corde. Et ego si exaltatus fuero a terra: omnia traham ad meipsum. Hoc enim est quod dolet venenati serpentis astutia exaltatum in deserto serpentem eneam: cuius intuitu sanentur vulnera que infligit. Alioquin quoniam alio instigante misisse credimus uxorem pilati ad ipsum dicentem tibi nihil tibi et iusto illi multa enim passa sum hodie per visum propter eum? Timebat ergo iam tunc sed nunc maxime virtute crucis enervari se sentiens inimicus sera ducitur penitentia: et quos instigavit ad crucifigendum: instigat ad suadendum ut de cruce descendat. Denique si rex israel est inquit descendat de cruce: et credimus ei. Nec pla-

ne serpentis astutia: hec adinuentio neque
tie spiritualis. Audierat impius saluatoris
vocē dicentis. Nō sum missus nisi ad oues
que perierūt dom⁹ israel. Et nouerat quan-
tum pro salute illius populi zelum gerere
videretur. Propterea maliciose nimis lin-
guas erudiens blasphemorum suggerebat vt
dicerent descēdat ⁊ credim⁹? quasi nihil iā
posset obstarē qm descenderet: q eoz credu-
litate tantopere desiderarat. Sꝫ qd machi-
nassaut cui parat insidias versipellis? Ne-
pe ei in quo nihil pficiet inimicus: ⁊ fili⁹ in-
iquitatis non apponet nocere ei. Nō mouetur
vana pollicitatiōe q nouerat oīz corda: sic
nec exprobratiōe blasfema mittissim⁹ oīum
mouebat. Eo qppe tendebat maliciosa sua-
sio nō vt ipsi crederēt: sꝫ nra qz si qua erat
fides in eū oīmodis deperiret. Regētes. n.
dei pfecta sunt opa: qm fateremur deū q sa-
lutis opus reliqisset impfectū. Sꝫ audiam⁹
qd ad hēc xps rīdeat p pphētā. Queris si-
gna indee? Expecta me in die resurrectiōis
mee. Si vis credere: maiora tibi iam opera
dmōstrauī. Multiplicauī signa sanitates p-
feci heri ⁊ p̄die: hodie magis habeo consi-
mari. An nō maius erat qd vidisti ē corpō-
rib⁹ obsessis spūs exire malignos et graba-
tis suis exilire paraliticos: qz e manib⁹ meis
vel pedib⁹ clauos resilire quos infixisti? Sꝫ
patiendi tps est nō faciendi: ⁊ passionis ho-
ram sicut puenire frustra conat⁹ es sic nec
poteris īpedire. Sꝫ adhuc generatio praua
⁊ adultera signū querit: nō ei dabit signum
nisi iōne pphete. Nō signū descensionis: sꝫ
signū resurrectiōis. Qd si iudens nō qrit:
amplectat⁹ ⁊ gaudeat christian⁹. Uicit enīz
leo de tribu iuda. Suscitāt⁹ ē paterna voce
leonis catulus: clauso p̄dijt tumulto q de pa-
tribulo nō descendit. An vō id maius sit: ani-
mici nri sint iudices: q tā curiose munierāt
monumētū signātes lapidē cū custodibus
lūdūceni lapidē magnū valde de quo mulie-
res ille deuote inuicē querebant: scā iā re-
surrectiōe dñica reuoluit angelis ⁊ resedit
sicut scriptū est sup eū. Eōstāt p̄inde clauso
exisse tumulo rediuiuū corp⁹ qd clauso v-
ginis uteronatū pcessit i vitā: ⁊ ad discipu-
los clausis introiuit hostijs in cōclauī. Sꝫ

est locus vñ clausis voluit pcedere ianuis
carcer vtqz gehennalis. Confregit siqz
ferreos vectes repagula vniuersa cōtruit:
vt libere suos educeret quos redemerat d
manu inimici: ⁊ plenis egredērētur portis
agmina dealbatoz qui lauerāt stolas suas
⁊ candidas eas fecerant in sanguine agni.
Candidas proflus in sanguine: qz exiuit cū
eo ⁊ in eo etiā aqua dealbans: ⁊ testimoniū
perhibet ipse q vidit. Aut certe candidas ī
sanguine agni nouelli: sanguine lacteo can-
dido ⁊ rubicundo: sicut in cantico hēs can-
ticoz. Dilectus meus ait sponsa candidus
⁊ rubicundus: electus ex milib⁹. Inde ē q
in stola candida ⁊ fulgureo vultu testis qz
resurrectiōis apparet. Iam si indeoz p̄su-
tandis calūnijs sufficere videt hoc ipsūz q
clauso egressus est monumēto: cui insultan-
tes dicebant: si rex israel est descēdat de cru-
ce: curiosius nāqz monumenta claudere et
signare studuerant: qz infingere clauos. Si
igitur vicit leo de tribu iuda in hoc ipso p-
cessu ⁊ maius dmōstrauit opus qz peteri:
ipsū resurrectiōis miraculum cui poterit
comparari? Legimus qdem nōnullos p̄ce-
cessisse resurrectiones aut magis certe susci-
tationes: sed ipsius p̄ambulas qbus ⁊ du-
plici p̄uilegio noscīt p̄uenire. Nam ce-
teri qdem resurrexerant iterum morituri:
christus resurgens ex mortuis iam non mo-
ritur: mors illi vltra non dominabitur. Illi
mortui denuo opus habent iterum suscita-
ri: christus qui mortuus est peccato mortu⁹
est semel: quod aut vixit vixit deo vixit in
eternitate. Adrito p̄inde resurgentium
p̄imitie christus: qui ita surrexit vt cadere
non adiciat qui solus attigit immortalitatem
Est ⁊ aliud in quo resurrectionis huius in-
notescat gloria singularis. Quis enim ī oī-
bu ceteris suscitauit aliquādo semetipsū?
Ineffabile istud est vt a morte se excitet ip-
se qui dormit: singulare est nō est qui faciat
bonū nō ē vsqz ad vñū. Delisus propheta
mortuum suscitauit: sed alterum non seipm
Ecce enim quot annis iacet in monumēto:
quod a se non potest sperans ab illo suscita-
ri: ab eo vtqz qui triumphauit mortis im-
perium in seipso. Inde est quod ceteros q-

In die scō pasche

dem dicim⁹ suscitatos christū, resurrexisse: qui solus virtute propria victor: prodijt de sepulcro. Si quidem ⁊ in hoc vicit leo d̄ tribu iuda. Quantum poterit imo quid non posse videbitur viuens ⁊ dicēs patri resurrexi ⁊ adhuc tecum sum. qui tā potens extitit deputatus cum mortuis sed inter mortuos liber? Nec vō resurrectionem destulit vltra tertium diem: vt propheta fidelis inueniatur qui dixit. Viuificabit nos post duos dies: in die tertia suscitabit nos. De cet nimirum vt quēadmodum caput p̄cessit: sequant⁹ ⁊ membra. In patibulo sexta feria redemit hoīem: ipsa die qua fecerat hominem in initio. Sequēti die sabbatizauit in monumento p̄sumato opere quod susceperat: tertia vō die que p̄ma dieꝝ est primitie dormientiu nouus homo apparuit mortis victor. Ita ⁊ nos quicūq; sequimur caput nostrum tota hac die qua plasmati ⁊ redempti sumus non cessamus agere penitentiam: non cessamus tollere crucem nostrā: perseverantes in ea sicut ipse perseverauit: donec dicat spūs vt regescamus iam a laborib⁹ nris. Meminē audiam⁹ frēs: nō carnē ⁊ sanguinēz non spm̄ quēlibet descensum a cruce suadentē. Perfirmam⁹ in cruce: moriamur in cruce: deponamur alioꝝ manib⁹ nō nostra leuitate. Caput nostrūz deposuerūt viri iusti: nos vō dignatione sua angeli sc̄i deponant: vt cōsumata viriliter die crucis sc̄da que post mortē est quiescam⁹ suauiter dormiamus feliciter in sepulcris: expectantes beatam spem ⁊ aduentū magni dei: qui resuscitabit corpora nostra: tertia deinū die cōfigurata corpori claritatis sue. Fetēt quatruiduani sicut de lazaro scribit. Jam fetet dñe: quatruiduanus enim est. Adinuentio filioꝝ adam quartā formauit diem: quā a domino non accepit. Propterea corrupti sunt ⁊ abhominabiles facti: tanq̄z iumenta ī stercore putruerunt. Diuine siquidem ordinatio nis est triduum qd̄ prediximus: in labore: ī requie: in resurrectione. Placent hec filijs hominum sed suam volunt preferre diem: differentes penitentiam: vt indulgeant voluptati. Nō est hec dies quā fecit dñs: quatruiduani facti sunt ⁊ iam fetent. Nō nouit

hanc qd̄ de maria nat⁹ est sanctum: tertia die resurrexit ne videret corruptōez. Uicit itaq; leo de tribu iuda. Occisus est agn⁹: s; vicit leo. Leo rugiet: q̄s non timebit? Leo inq̄z fortissim⁹ bestiaz qui ad nullius pauebit occursum: sed leo de tribu iuda. Paueant qui abnegauerunt: qui dixerunt nō habemus regem nisi cesarem. Paueāt qui dixerunt nolumus hunc regnare super nos. Redit siquideꝝ accepto regno ⁊ malos male perdet. Multis nescit quia redit accepto regno? Data ē inquit mihi omnis potestas in celo ⁊ in terra. S; ⁊ pater in psalmo. Postula a me ait ⁊ dabo tibi gentes hereditatem tuam: ⁊ possessionem tuam terminos terre. Reges eos in virga ferreas: ⁊ tanq̄z vas figuli confringes eos. Fortis siquideꝝ leo est non crudelis: grauis tamen indignatio eius ⁊ intolerabilis ira columbe. Sed p̄ suis leo rugiet non in suos. Paueant alieni tribus iuda magis exulter. Gaudeant qui induti sunt confessione: quoz omnia ossa dicunt dñe q̄s similis tibi. Leo de tribu iuda radix dauid. Dicis enim dauid desiderabilis: vel manu fortis. Et idē ait. Ante te ē oē desideriu meū: ⁊ fortitudinē meā ad te custodiā. Radix inqt dauid. Nō dauid radix eius: s; ipse radix dauid: q̄ portat ⁊ nō portat. Merito dauid sancte filiū tuum vocas dñm tuū: q̄ nō tu radiceꝝ portas s; radix te. Radix fortitudinis tue ⁊ dñi: radix desiderabilis ⁊ radix fortis. Uicit leo d̄ tribu iuda radix dauid: aperire librum ⁊ soluere septem signacula eius. Apocalipsis vba sūt hec. Discant q̄ nō legerūt: recolant q̄ nouerunt. Uidi inqt iohannes in dextera sedētis sup̄ thronū libru signatū sigillis septē: ⁊ nō erat qui legeret vel aperiret. Et ego ait flebam multum: q̄ nemo aperire libru dign⁹ inueniret. Et vnus de seniorib⁹ dixit mihi. Ne fletis. Ecce vicit leo de tribu iuda radix dauid aperire librum ⁊ soluere septē signacula ei⁹. Et vidi ⁊ ecce in medio throni agnum stantem tanq̄z occisum: et veniens accepit librum de dextera sedētis in throno: ⁊ aperuit librum factaq; est leticia magna ⁊ actio gr̄az. Leonē Iohannes audierat: et agnū vidit. Agn⁹ occisus ē: agn⁹

accepit librum: agnus aperuit: et apparuit leo. Denique dignus est aiunt seniores agnus qui occisus est accipe fortitudinem: non mansuetudinem amittere: sed accipere fortitudinem: ut et agnus maneat et sit leo. Plus dico. Ut mihi videat idem etiam liber est: qui non poterat aperiri. Quis enim dignus inueniret aperire hunc librum? Indignus se profitemur et ipse baptista iohannes: quoniam in natis mulierum maior nemo surrexit. Non sum inquit dignus ut solam corrigiam calciamenti eius. Venerat enim ad nos calciata maiestas: diuinitas incarnata: venerat dei sapientia: sed in libro clauso utique signato. Quod ligabat corrigia calciamenti: hoc claudebant signacula libri. Sed quid dicimus super his septem? An forte triplex anime virtus: ratio, memoria et voluntas: et quadrifaria corporis compositio et elementis videlicet quattuor: in his septem intelligenda est: ut nihil de veritate humanitatis defuisse nouerimus saluatore. An magis humanitas eius ipse est liber? et quædã sunt signacula septem. Septem enim quedam arbitror inueniri: quibus maxime celabat in carne presentia maiestatis: ut non posset aperiri liber: et sapientia que latebat agnosci. Sunt autem quæ occurrunt interim matris desponsatio: qua partus virginis et conceptionis puritas velabatur: ita ut hominis fabri filius fabricator hominis putaretur: et infirmitas corporis: qua nimirum plorans et vagiens: lactens et dormiens: ceteris subiactis necessitatibus carnis: latebat inter hec virtus diuinitatis. Sic et circūcisionis signum suscipiens peccati remedium: egritudinis medicinam: qui morbum omnem tollere venerat et peccatum: et item in egyptum fugiens a facie herodis reguli: nec dei filius agnosci poterat: nec rex celi. Quid trina illa tectatio inimicis in deserto: in pinaculo supra montem? si filius dei inquit es dic ut lapides isti panes fiant: et item mitte te deorsum. In ventrum christus fecit: ut signaretur liber: ut falleret astutus. Denique etiam seductus est: ut haberet iam pro constanti hominem esse putum: et in tantã uelantiam superbia ceca prouideret: ut non diceret ultra: si filius dei es: sed

hec omnia tibi dabo si percideris adoraueris me. Sextum est signum crucis: ubi percipit in latrones: et cum iniquis deputatus est diuina maiestas. Clausit et sepultura libri hunc: nec ullum omnino signum sic astrixit: sic occultauit magnum pietatis sacramentum. Sepulto nimirum domino sola restare desperatio videbatur: adeo ut discipuli ipsi dicerent: quia nos sperabamus. Quis in illo non fletet tempore clausum artius librum? et non esse qui aperiret? Sed ne fletueris ultra iohannes sancte: et tu noli flere maria: procul luctus: tristitie nebula dissipetur. Exultate iusti in domino: et gloriamini omnes recti corde. Dignus est agnus qui occisus est: leo qui resurrexit: postremo liber ipse dignus est aperire seipsum. Resurgens nimirum a mortuis: resurgens autem virtute propria: et post tres dies sicut predixerat testimonium prohibentibus inimicis: et resurgens in tanta maiestate et gloria: indicat manifeste quæcumque prediximus signacula vel operimenta uoluntaria: non necessaria: nec conditionis fuisse: sed dignationis. Quid tu nuper inde signabas lapidem monumenti? Quia seductor iste dicebat adhuc uiuens: post tres dies resurgam. Clere seductor: sed prius non malitiosus. Denique seduxisti me domine et seductus sum ait propheta uester in persona uestra: fortior fuisti et inualuisti. Seduxit vos o iudei in passidem: nam in resurrectione inualuit et preualuit uincens leo de tribu iuda. Et enim si cognouissent: nunquam dominum glorie crucifixisset. Quid ergo facturum es? Et predixit: et iam reuixit. Diligenter explora signaculum sepulture: apertum est enim. Datur tibi signum. Hone prophete: quia et hoc ipse predixit. Egredietur ionas de ventre ceti: christus de corde terre tertia die procedit. Nisi quod manifeste plusquam ionas hic: qui semetipsum uiriliter et ab ipso utero mortis eduxit. Propter eam uirum nimirum surgentem uos in iudicio: propterea ipsi iudices ipsi erunt: qui prophete obtemperauerunt: uos nec domino propheta. Tibi est quod dicebatur: de scelerat de cruce et credimus ei? Crucis signaculum dirupere uoluisti: permittes ad fidem uos introituros. Ecce apertum dirum patet: introite. Alioquin si non credit resurgenti: nec de scelerati

In die sancto pasche

vtiq; credidissetis. Sic vos scandalizabat
crux xpi. Verbu enim crucis iudeis qdē scā-
dalu ē ait apls. Excitet vos saltē nouitas re-
surrectionis. Inuenim⁹ nos in cruce glo-
riam. Nobis qui salnamur virtus dei est:
z omniū vt ostēdim⁹ plenitudo virtutum.
Sit vobis pars vel in resurrectione. Sed
forte z illa: imo multo magis illa vos scāda-
lizat: z odor vite nobis in vitā: vobis est
odor mortis i mortē. Quid ergo infisim⁹?
Nō sustinet audire symphoniā z chorū se-
nior: frater: occisum nobis saginatū vituluz
indignat. Foris stat oīno: nō acquiescit in-
trare. Ingrediamur nos frēs: z epulei in
azimis sinceritatis z vitatis. Etenī pascha
nostrū imolat⁹ ē xps. Amplectamur cōmē-
datas nobis in cruce virtutes: humilitatē
patientiā: obediētā: charitatē. In hac qz
tam precipua solēnitāte qd cōmendet nob
sedula cogitatione pēsemus. Illempē resur-
rectio transit⁹ vel trāsmigratio dicif. Chri-
stus enī frēs nō recidit hodie: sed surrexit:
nō rediit: s; trāsiit: trāsmigravit: nō remea-
uit. Deniq; z ipm quod celebrām⁹ pascha
trāsitiū: nō reditū interpretat⁹ z galilea: vbi
videndus nobis pmittit q resurrexit: non
remeationē sonat: sed trāsmigrationē. Cre-
do iam aliquoz ingenia preuolant: z quoz-
sum hec velint tendere suspicant. Dicim⁹
tū breuiter presertim ne deuotionē vestraz
in tanta solēnitāte sermonis videat plici-
tas onerare. Si post consumationē crucis
in hanc nostrā mortalitatē z vite presentis
erumnas christus dñs reuixisset: ego frēs
eum transisse non dicerem: sed redisse: non
transinigrasse in sublimius aliquid: sed ad
statū remeasse priorē. Nunc autē q trāsiit
in nouitatē vite: nos qz inuitat ad trāsitiū
vocat in galileā: Propterea siquidē quod
mortuus est peccato mortuus est semel: qz
iam qd viuit viuit nō carni sed deo. Quid
nos dicim⁹: qui sacram dñi resurrectio-
nem pasche pauamus nomine: vt sit nobis
in reditum magis qz in transitum? Luxi-
mus his diebus compunctioni z orationi:
grauitati z abstinentie dedit: ceterozum
negligentias tempoz sacro hoc quadrage-

nario redimere z diluere cupientes. Com-
municauimus passionibus christi: complā-
tati ei sumus deuuo: per baptismū quendā
lachrymarum penitentie z cōfessionis. Si
ergo mortui fuimus peccato: quō adhuc vi-
uemus in illo? Si negligentias plangimus:
qd cause est vt recidiamus nunc in easdē
Inueniemur nunc iterum curiosi vt ante:
vbofi vt ante: pigri z negligentes vt ante:
vani: suspiciosi: detractores: iracundi: cete-
risq; impliciti vitijs: que tam anxie deplo-
rauimus his diebus. Laui pedes meos:
quomodo inqñabo illos? Exui me tunicā
meam: quomodo induam eam? Non est
hec trāsmigratio frēs: nō sic videbit⁹ chri-
stus: non hoc iter quo ostēdat nobis deus
salutare suū. Deniq; qui retro respicit: in-
dignus est regno dei. Sic amatores seculi
inimici crucis christi: cuius in vanū acce-
pto noīe dicunt christiani toto hoc tempo-
re qdragesimali ad instantes inbiant dies
resurrectionis: heu vt liberius indulgeant
voluptati. Obnubilat frater solēnitatis le-
titiā materia tristior: sed ipsius plangimus
solēnitatis iniuriam: quam dissimulare nō
possumus nec in ipsa ummo minus in ipsa.
Proh dolor: peccādi tempus: termin⁹ reci-
dendi: facta est resurrectio saluatoris. Ex
hoc nempe comesationes z ebrietates re-
deunt: cubilia z impudicie repetunt: z la-
xant concupiscētijs frena. Quasi vō ad h
resurrexit christus: z non magis propter iu-
stificationem nostraz. Sic honoratis mise-
ri christum quem suscepistis? Tenturo pa-
rastris hospitium confitentes peccata cum
gemitu: castigātes corpora: elemosynas i-
pēdentes: z ecce susceptū pditis inimicis:
imo exire cōpellitis: pores nequias admit-
tēdo. Illegz enī cohabitio eē pot luci ad te-
nebras: xpi cū supbia: cū auaritia: cū ambi-
tione: cū fratno odio: cū luxuria: cū fornicā-
tiōe. Quid enī min⁹ pñi debet qz vcturo?
Quid min⁹ reuerētie resurrectionis tps exi-
git: qz passiōis? Sz vos vt manifestū ē neu-
trā honoratis. Nā si cōpaterem⁹ z pregna-
retis si cōmorerem⁹ z presurgētis. Nūc at
ex sola p̄suetudine tps z simulatione qdā

humiliatio illa pcessit qua nō sequitur exaltatio spūalis. Propter hoc ait apls mlti in firmi et ibecilles. et dormiūt multi. Propter hoc crebra in diuersis regionib⁹ est hoīū mortalitas: specialit⁹ his dieb⁹. Quid enī? Deprehēsi estis inter angustias puaricatores nō q̄ puaricati estis s̄ q̄ p̄sitis i p̄tō addētes puaricationē: aut penitus ipenitētes aut tepide penitētes: nec piculosa fugientes vel post miserā experiētiā i centiua p̄cti. Irretrinit vos iūmic⁹ pplexis vt ait scriptura nerius testiculorū. Si hac p̄scia xpi sacramēta refugitis: nihil vobis cōmune cū xpo nō hētis vitā in vobis. Ip̄m audite dicentē. Nisi māducaueritis carnē filij hoīs et biberitis eius sanguinē: nō habebitis vitā in vobis. Si indigne suscipitis iudiciū vobis māducatis: scī dñi nō diuidi cātes. Redite ergo puaricatores ad cor et in toto corde q̄rite dñm et odite malū: penitētes nō verbo tñ et lingua s̄ spū et veritate. Quia vō nō satis cecidisse piget hoīem vt videat q̄ manere adhuc disponit in lubri cor aut errasse q̄ ducē nō q̄rit: sit vere cōpūctionis iudiciū oportunitatis fuga subtraetio occasionis. Alioq̄n timēdū valde ne dies ista siq̄dē et ipa posita ē i ruinā et resurrexione multorū reprobet vos vlt̄ q̄z mā fesse alienos a xpo: christo nō cōmunicātes vel tāq̄ socios iudei quē strauit sathanas post bucellā. Sed qd ad nos fr̄es de his q̄ foris sunt iudicare? nisi q̄ in eodē nos fuisset laq̄o plāgim⁹ ab eodē nos erutos ḡtulam solamīa opante in quo miserabilr eos detineri fraterna charitate dolemus? Utinā aut vlt̄ nos iā scificati et penit⁹ alieni ab hac misia et sacrilega p̄uetudine iueniam⁹: nec q̄q̄z in nobis peat vt min⁹ de exercitio spūali facere resurrexiois aduētū: sed trāsire magis et exerescere studeam⁹. Quicūq̄z n. post lamēta penitētiē nō ad carnales redit p̄solatiōes s̄z in fiducia diuine miseratiōis excedit et igredit⁹ nouā quādā deuotionē et gaudiū in spū scō. nec tā p̄pungit p̄teritorū recordatiōe p̄tōz q̄z delectat⁹ memoria et inflammat⁹ eternorū desiderio p̄miorū: is plane est q̄ cū xpo resurgit: q̄ pasca celebrat q̄ festinat in galileā. Nos ergo charissimi si

conresurrexistis cum christo: que sursum sunt querite: vbi christus est in dextera dei sedens: que sursum sunt sapite: nō que sup̄ terrā: vt quemadmodū christ⁹ resurrexit a mortuis p̄ gloriā patris: ita et vos in nouitate vite ambuletis: vt a seculari letitia et consolatione mūdi p̄ compunctionē et tristitiā que s̄m deum est ad deuotionē sanctam et spiritualem vos transire gaudeatis exultationē: ipso prestante qui transijt ex hoc mūdo ad patrē: et nos quoq̄z trāhere possit: et in galileam vocare dignat⁹: vt semetipsum nobis ostēdat: qui est sup̄ oīa deus benedictus in secula Amen.

Item vnde supra de lectione euāgelica Maria magdalene r̄c. Sermo. ij.

Accepimus ab

aplo h̄itare xpm p̄ fidē i cordibus n̄ris. Cū videt nō incongrue itelligi posse tādiū xpm i nobis v̄itē q̄d iū v̄it fides. Et postq̄z fides n̄ra mortua ē: q̄ dāmo xps mortuus ē in nobis. Porro fidei vitā opera attestant: sicut scriptum est: Opera que dedit mihi pater: ipa testimoniū phibēt de me. Ne discrepare videat ab hac sententia qui fidē sine operibus mortuam asserit in semetip̄a esse. Si cut enim corporis huius vitā ex motu suo dignoscimus: ita et fidei vitā ex operib⁹ bonis. Itaq̄z vitā quidez corporis anima per quāz mouet et sentit: vitā vō fidei charitas est: q̄z per illā operat⁹ sicut in apostolo legimus fides que per dilectionem operatur. Unde et frigescente charitate fides mouet sicut corpus anima recedente. Tu ergo si videris hominē in bonis operibus strenuū: et seruoze cōuersatiōis hylarem: viuere in eo fidem ne dubites indubitata tenens vite illius argumēta. Sed nōnulli cū spū ceperint: beu carne postea consumantur. Scimus autem: quia iam tunc nō permanet in eis spūs vite: quia scriptū ē: Nō pmanebit spūs meus in hoīe in eternū: q̄z caro ē. N. si nō pmanet spūs: haud dubiūz q̄ excidat charitas: que nimirū diffusa ē i cordibus nostris p̄ spiritum sanctum q̄ datus ē nobis. Porro fidei vitā vt iā dixim⁹

lxx
xiiij

In die sancto pasche

in charitate constituit: qui fide per delectationem prohibuit operari. Nunc ergo colligite recedete spiritu fidei mori: quoniam spiritus est qui vivificat. Denique si sapere secundum carnem mors est: non dubium quin illi quos vivere letabamur quando facta carnis spiritu mortificabatur secundum carnem viuentes plangedi sunt tamquam mortui. Tunc et in eodem apostolo legio. Si inquit secundum carnem vixeritis: moriemini. Si autem spiritu carnes mortificaveritis: vivetis. Ne tibi quicquam es canis reuersus ad vomitum: sus lota in volutabro luti. Non eos tamen qui corpe loquor: sed etiam eos qui corde redeunt in egiptum sibi huiusmodi oblectamenta sectantes: ac postea fidei vitam que est charitas non habentes. Si quis enim diligit mundum: non est charitas patris in eo. Quis magis mortuus eo qui fouet ignem in sinu petri in presentia: nec sentit nec expauescit: nec excutit. Ecce igitur Christus est in sepulchro: fides mortua est in animo. Quid faciemus enim? Quid fecerunt sancte mulieres: quod sole ex omnibus suis ampliori tenebant affectu? Emerunt aromata: ut venientes vngeret iesum. Numquid ut suscitaret? Et nos fratres scimus quod suscitare ipsum non est: sed vngere nobis incubit. Cur hoc? Ne penitus se teat qui eiusmodi est ne sit ceteris odor mortis: ne pessum et penitus dissoluatur. Emat postea aromata sua tres mulieres: mens: lingua manus. De his enim ut arbitror: peritus mandatum accepit tertio pascere gregem dominum. Pasce inquit mente: pasche ore: pasche ope. Pasche animi oratione: verbi exhortatione exempli exhibitione. Querat igitur mens aromata sua ante omnia compassionis affectum: debet rectitudinis zelum: et inter hec discretionis spiritum non omittat. Quoties enim peccantem videris fratrem continuo precedere debet compassionis affectus tamquam cognatus humanitati quippe quem concipis ex te ipso. Vos inquit apostoli qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis: consideras te ipsum ne et tu temeraris. Et cum dominus exiret babilonia sibi crucem et plangeret super eum nondum quidem omnes tribus terre sed mulieres pauciores: quersus ad eas si hic inquit hierusalem nolite flere super me sed super vos ipsas flete et super filios vestros. Ordine diligenter attende. Super vos primo: deinde super filios vestros. Tamen ipsum attende ut alijs

noueris copati: ut arguas in spiritu lenitatis te ipsum considera ne et tu temeraris. Sed quod exemplum efficacius persuadet et aliter imprimatur animo mitto vos ad sanctum illum senem: qui cum audisset peccasse vinum ex fratribus amarissime flebat ieiunans. Alie hodie: et ego cras. Qui sic flebat super se putas quod non compassus sit frater? Ille itaque compassiois affectum multis quod predestinatus: quod alius libalis tristare quem per se viderit antequam erubescit. Sed quod agimus quoniam nonnulli dura ceruice et attrita sunt fratre: ut qui magis eis compassum tanto magis nostra et compassio et patientia abutantur. Nonne sic copatiebamur fratri ita ipsi iustitie copatiendum est: quam videmus tam ipsi debet abici tam imprudenter provocari? Scio quod si quis in nobis est charitas: preceptum huius dei ferre equanimiter non possumus. Ille est zelus iustitie qui aduersus delinquentes accedit tamquam pietate ducti: erga eam quam preceptum videmus iustitie dei. Uerum optet ut pro se sibi videret compassiois affectus: alioquin in spiritu vehementi preterit nauis tharsis: preterit omnia. Tunc calamum extinguit lignum fumigas. Sed cum vterque aderit videlicet compassionis affectus et zelus iustitie: necesse est ut adsit spiritus discretionis: ne forte cum opteat huius exhiberi ille peccat et discretio ipsa confundat vniuersa. Haec itaque mens nostra spiritum discretionis: ut miscens apte tribus ipsa: optime emulari et nihilominus ignoscere sciat. Samaritanus sit custodians et obsequans: qui oleum melle qui vinum feruoris exhibeat. Et ne forte meum putet iumentum prophetas audite in psalmo hec eadem et eodem ordine postulante. Bonitatem sequi et disciplinam et scientiam doce me. Sed vnde hec nobis? Neque enim talia profert virtutum germina fra cordis nostri: magis spinas et tribulos germinat nobis. Eiusmodi ergo optet. Alia autem emenda sunt? Ab eo vti quisque ait. Venite emite absque argento et absque villa commutatione vinum et lac. Non ignoratis quod lactis dulcedo: quod vini designet austeritas. Quid autem emet sine argento et sine commutatione? Non talis est emptio apud amatores huiusmodi seculi: sed apud auctorem sibi alia esse non potest. Propheta enim dixit dominus de me: es tu qui bonorum meorum non egesset. Quam igitur ei commutationem dabit homo pro gratia sua? quod nullus eget et cui sunt vniuersa? Gratia gratis datur etiam cum

emif gratis emitur: qz qd dat p ea nobis melius retinet. Tria igit aromata mentis nūmo pprie volūtatis emēda sunt: quaz qdē dimittētes nihil amittimus etiā z lucra mur plurimuz cōmutātes illā in melius vt cōmunis fiat: que ppria fuit. Porro cōmunis volūtas charitas ē. Eminus ergo abf qz cōmutatiōe recipiētes qd nō habuim⁹: z qd habuimus melius retinētes. Quādo vō cōpatiet fratri? qui in ppria volūtate ne scit cōpati nisi sibi? An qñ amans seipm diligit iusticiā: aut odio habebit iniquitatē. Si mulare qdē pōt ante oculos hominū etiā z semetipm seducere: vt cū priuato amore vel odio ducit cōpassiōis affectū aut zeluz pūtet eē iusticie. Clerū facile ē nosse qz sint aliena a ppria volūtate que ppria sunt ebaritatis: cui illa recta frōte ptrariā se pstituit. Illā charitas benigna ē: charitas super iniquitate nō gaudet. Quā de spū discretionis scimus: qz nihil sic illū extinguit quō volūtas ppria subuertēs corda hominū z rōnis oculos claudens. Emenda pinde sunt tria mētis aromata: affectus cōpassiōis rectitudinis zelus z spūs discretiōis: nūmo vt dictum ē pprie volūtatis. Lingue quoqz aromata tria nihilominus sunt: modestia in increpādo: copia in exhortādo: efficacia in p-suadēdo. His habere hec aromata? Eme illa a dño deo tuo. Eme inqz sicut z hora sine vlla cōmutatiōe: vt aliqd recipias p das nihil. Eme a dño moderatā correptionē: qz oīno magnū quoddā bonū datū optimū ē z qd habeāt pauci. Lingua enim vt ait beatus iacobus nemo domare pōt. Videas multos sincera lz intentiōe z benigno accedant animo leuiter dicere: qd grauitatē au diat: volat irremocabile verbum: z qd sanare debuerat qmordatiū forte videtur exasperat z exulcerat magis: qñ negligentie addit ipudētia etiā z ipatiētia cumulat vt q in sordibus erat sordescat adhuc declinans in verba malitie ad excusandas excusatiōes in peccatis: ac more frenetici nō solū repellēs: sz mordere tentans medici manū. Adultis quoqz nō suppetit verbor copia: sed p sermonis inopia lingua suā palato sentiūt adherescere: qd z ipm interdū

solet audiētib⁹ obesse non par. Alijs vō ad manū ē abundātia mltia smonis: sz q dicūt min⁹ sapiūt min⁹ acceptant: z qz qñ non hnt min⁹ efficacia sūt q loquunt. Clides qz necesse sit ab eo emere a quo oē bonū est: a quo oīs scia modestiā i increpādo: copiam in exhortādo: efficacia i p-suadēdo. Proinde cū ista nūmo p-fessiōis: vt pūspctā p-itea ris tua qz ad pgrāda accedas aliena. Alid agnuz prius z mirabile faci m aie suscitatio: vide ne ad aliud inmund⁹ accedas. Qz si forte nō potes inocēs: imo qz nō potes: laua iter inocēs manus tuas anteqz circūdes monumētū dñi. Oia siqdē i p-fessiōe lauāf z hec ablutio i quādā inocētiā tibi deputa bit: vt iter inocēs assistas. Ad altaris officii nō accedit i veste cōi: sz qsqz accessur⁹ ē albis iduit. Et tu q cū ad dñi monumētū pperas lauare: dābare: iduere vestimētis glie: vt dicat tibi p-fessione z decorē iduisti: qz vbi p-fessio: ibi i p-spectū dñi plebitudo ē. hec p ea dicta sūt: vt aromata lique moderata increpāto: copiosa exhortatio: efficax p-suasio nūmo p-fessiōis emāf. Clerūtn legim⁹ z qttidianis et expimēti didicim⁹: cui⁹ vita dñi p-icif restat vt p-dicatio p-tenat. paret qz man⁹ aromata sua: ne subfānet nos sapiens tāqz pigz illū cui labor sit manū ad os porrigē: ne possit dicē quē arguis. tu q aliū docēs: teipz non docēs? Alligas. n. onera gūia z iportabilia: z iponis ea in humeros hominū: digito tu nolēs ea mouē. Dico volūfimo qdā vin⁹ z efficax exēplū ē opis: facile p-suadēs qd itēdim⁹: dū factibile pbat esse qd suadenus. Pro huiusmodi habeat necesse ē et man⁹ aromata sua: p-tinētiā in carne: mīaz i frē: patiētiā i pietate. Un apls ait Sobrie trāste z pie viuam⁹. Nec. n. tria sūt puerfatiōi nre maxie necessaria: qñ pri mū debem⁹ nob⁹ scōz p-xio: tertū deo. Illā q fornicat i corp⁹ suū peccat magno illd pri nās honore: z pauēdo adiciēs pudēdoqz d decori: tollēs mēbz xpi: z faciēs mēbz me retriciis. Ego aut nō ab ea tñ q tā al hominabil ē: sed ab oī voluptate carnis p-tinendū dico. Ante omnia igitur pfectā hāc cō-tinentiā quere quaz tibi debes ipsi: nemo enī tibi propinquior est: debinc ad de mīaz

Seria. ij. post pascha.

quā debes primo: qz cū eo saluādu es: de
inde etiā patiētiā quāz debes deo: qz ab eo
saluādu es. Oēs q pie volūt viuere i xpo
psecutionē patiunt: z p multas tribulatio-
nes oportet nos intrare in regnū dei. U-
de ergo ne p ipatiētiā peas: sed vniuersa
p eo sustine q prior: p te maiora sustinuit: z
apud quē patiētiā in fructuosa nō erit sicut
ait ppheta. Patiētiā paupēz nō pibit in fi-
nē. Porro hec man⁹ aromata nūmo subie-
ctionis emuntur. Nec ē enim que dirigit
gressus nostros: z sancte cōuersationis gra-
tiā pmeret. Nā si p traria lex inuēta ē i mē-
bris nostris p inobediētiā: qz nesciat per
obediētiā p tinentiā dari. Ipa quoqz ē q
miserico: diā ordinare nomit: ipa que pati-
entiā docet z donat. Cum his igit aromati-
bus accede ad eūz in quo fides mortua est
Ulez si p siderem⁹ qz magnum sit ad nos su-
scitare eū q eiusmodi ē qz difficile sit vel ac-
cedere ad cor eius qd lapidea quedā obsti-
natio z ipudētia clausit: puto qz dicere ha-
beam⁹ z nos. Quis reuoluet nobis lapidē
ab hostio monumenti? Atqz dū sic trepidi
veremur accedere cūctātes ad taz grande
miraculū: sit nōnunqz vt solita pietate pre-
parationē cordis nostri audiat auris diui-
na: z ad vocem virtutis ei⁹ resurgat q erat
mortuus. Et ecce angelus dñi: hylaritas
quedā in vultu illi⁹ tanqz in hostio monu-
mēti: nobis apparet z fulgor: quidā index
resurrectiōis: vt apte videat facies ei⁹ im-
mutata accessum p bēs nobis ad cor suum:
imo z aduocans: ipsumqz obstinatiōis sue
reuolues lapidē z sedēs sup eū: ita vt susci-
tata fide ipa z lintheamina qb⁹ aboluta su-
erat ipe demōstret. Dūqz oīa q i corde suo
pus actitabant aperit z phtet: quō seipm
sepelierat int⁹ ipaz tepiditate z negligētiāz
suā pdēs: venite inquit z videte locum vbi
positus erat dñs.

¶ Feria secūda post pascha Scdm lucā.

lxxx
iiii

Nillo tempo-

re: Duo ex discipulis iesu ibant
ipa die in castellum qd erat i
spacio stadior. lx. ab hierusalē
noīe emans: z loquebant ad inuicē de his

omnibus que acciderāt. Et reliqua. Omē
lia beati Bernardi abbatis.

¶ Cōuertere aīa mea i requiē tuā: qz xps
resurrexit a mortuis pmitie dormientium
Recordatiōe tāte dulcedis: tuorū mitiga
dolores fletū: vt offeras resurgēti cū assa-
to pisce sanū mellis: z paschal agnū suau-
tas: tēperet amaritudinem aggressū lactu-
caz. Elige an videre iesum cum maria ma-
gdalene desideres sub specie ortulani: siue
cū discipulis duob⁹ i habitu pegrini. Nāz
vtraqz visio z collocutio fidelis consciētie
sunt iubilus z dulcedo: de duobus tñ disci-
pulis videt⁹ dulci⁹ sape. Nec enī lectio mel
i ore: iubilus i corde: extasis mētis deuote
Dulcor ei⁹ oēs excedit eloquētiā: totā ab-
sorbet psciētiā: z transformat in supne iubi-
latiōis imaginē z deliciāz celestiu nouita-
tē. Cōsidera igit dilectiōis hui⁹ mira suau-
tate: tot⁹ iebrior itra medullas aīe. Ex sin-
gul⁹ n. clausul sentit⁹ qdā ignis erupēs: q si
i sinu abscondit clausus i ossib⁹: totos depa-
scit angulos amātis psciē: si scintillet exte-
ri⁹ videt⁹ sol iubare: splēdidi⁹ radiat. Abāt
duo. Que sunt cā hui⁹ itineris: nō declarat
text⁹ hystorie. Eredo autē h⁹ finisse diuine p-
uidētiē: vt q p mortē dñi tāta erāt tristitia
desolat i via q ambulabāt: p solatiōz recipie-
rēt de ipi⁹ dulcissima visioē. Et forte ppi h⁹
duo piter ābulabāt: vt dolores suos p sola-
tiōe mutua mitigarēt: z corda despātia ad
speitrefugiū renocarēt. Uñ recte dicuntur i
emaus pifici qd iter ptaf desideru p silij
desiderabāt. n. amaritudinē sue turbatiōis
salutari cōsilio reuelare. Sz vt de sano mel
exgram⁹ z i auro rutilāte gēmas flammio
mas i seram⁹: si qd i tā dulci hystoria dulci-
us lateat iqrere studeam⁹. Abant duo. Ut
arbitro: isti duo dici pnt oīo et meditatio
q pūctiōe necessaria sibi iuncem copulant.
Nā p oīonē illuminat meditatio: z i medi-
tatiōe exardescit oīo. Quotiēs igit i ptem-
platiōe dñice passiōis suspēdimur: z ex re-
cordatiōe tāte admiratiōis i oīone cōpū-
gimur: meditatio z oratio de his que fa-
cta sunt in hierusalem his diebus ad in-
uicē loquimur: z discipuli colloquuntur
z meditatio ruminat dolores vulnerum:

et liuiores carnis fixuras clauorum: crucis operibus. Lancea et acetum et apostolorum sanguis: morte turpissima: corporis sepultura. Odo fudit suspiria pie deuotionis: stillat aromata: tota perfusa in lameta. Et factum est dum fabulareretur et secum quereretur: et ipse iesus appropinquas ibat cum illis. Oculi autem eorum tenebantur: ne eum agnoscerent. Taliter perfabulatio appropinquat iesu. Quid est iesus: nisi vita et salus? Et quoniam in talibus innocentiis est vita et salus: autem eis ista dicit appropinquans: quia iuxta est dominus his qui tribulati sunt corde. Oculi autem eorum tenebantur ne eum possint agnoscere: quia et si sint iusti et sapientes et opera eorum in manu dei nescit tamen homo vtrum dignus sit odio vel amore. Si dixerim inquit iob: perfolabis me lectulum meum et releabor: loquens mecum in stratu meo: terrebis me per omnia: et per visiones horrore concuties. In lectulo notat queta meditatio: et per stratum in quo releuat colloquium: virtus orationis exprimitur: quia in his duobus tribulationis corde vere perfolationis reges inueniuntur. Sed cum pennis colube dearguetatis refrigerium queris querimus: occurrit nobis quod districte sunt in future examine sententie iudicantis: et ibi tristitia repimus ubi solacium querebamus. In hoc autem quod appropinquas ista dicit cum illis ire aliud designari potest iocundum. In appropiatione enim illa signat ille sibilus aure tenuis quem eliphaz gloriatur se audisse dormientibus ceteris: per quem etiam helie tunc existenti in hostio spelunce legitur dominum auditum fuisse: quod non in commotione non in spiritu non in igne sed in sibilu aure tenuis visus est pertransisse. Ille dicitur esse suauissimus perfolationis radius quo aia per cinctum capitis eleuatur. Cum meditatio ne exardescere et oratione scintillante nascitur in bilis quidam mellifluus cordis risus: quem nemo sentit nisi qui sentit. Ille etiam perperam qui sentit quod scito pertransit. Felix hora: sed brevis mora quia factum est silentium in celo quasi media hora. Mouerunt experti quod dico quod magis hec expicta quam in codice didicerunt: quia cum ferneret odor admiscebat ardorem meditationis: erupit ille perfolationis radius de medio eorum quasi electri: hoc est de medio ignis: et scintille quasi ignis tadem eris suspiria. scilicet iubilatio. Oculi autem eorum tenebantur ne eum agnoscerent.

Infirmi tamen eius sine humana perficia per inefabilis istius suauitatis gloria pertransiuit. Ille equum helias vultum operuit eliphaz totus inhorruit: nec moyses ausus est respicere pertransiit dominum. Et si venerit ad me ait iob non video eum. Oculi eorum tenebantur ne eum agnoscerent. Si agnoscerent quantum gauderent? Quam et ipsi gauderemus: si in propria eum propius videremus? Quis non accederet imo curareret? et teneret pedes eius? Sed ad hoc loquitur ioseph fratribus suis per interpretem: ad huc dissimulat ostendere nobis suam dulcissimam visionem. Dormitales sumus in exilio degimus: nec illam perfecte beatitudinis letitudinem beatitudinem capimus. Quis enim posset iter illa superfluentis gaudia iubilatio vel suspirare quod dabant in patriam illa etiam stilla dulcedinis: quam nobis per viam exhibet: facie peregrini totam mentem inebriet et totam cordis latitudinem nouis deliciis coangustet? Ideo tenebantur oculi eorum: quia dominus erat in habitu peregrini. Et cum eum quotidie perspicimus in altari sub specie panis et vinum nobiscum habitat in habitu peregrini. Nunc oculorum intelligere possumus amorem et desiderium. Diligimus enim deum et primum: desideramus regem et regnum. Sed quia ut ait gregorius incognitum est nobis dum in hoc corpore sumus quantum diligamus deum et primum et quoniam ex hoc seculo transiimus ad ipsam regnum et videamus dominum christum cecitate patisci. Unde in ezechiele legitur: quia porta et thalamus habet tectum. Ille permittendum nobis est quod perfabulatio gradum in castellum emans: quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab hierusalem. Dulce colloquium: felix perfabulatio: quod cum meditatione tractat odor. Habent enim lac et mel in lingua: labia eorum sicut vitta coccinea dum beccant inuit ad perceptum mundi: et illa scintilla ad amorem dei. Unde dicunt in emans perficisci: quod interpretatur desiderium perficisci. Aliquid ambularet duo piter: nisi eis perueniret. Obstat punctio quam ad iuicem suscitatur meditatio et odor. Profecto ire delibabat in emans castellum quod ab hierusalem in spatio est stadiorum sexaginta. Sexagenarius numerus ex denario perficitur et senario quia sexies decem vel decies sex faciunt sexaginta. Stadium locum est in quo currunt. Denarius significat decalogum in quo decem mandata

Seria Secunda pasche

rū series cōtinet. In senario vō figurant se-
culi abrenūciatio moꝝ pueris abiectio p-
prie volūtatis obediētia sine fūco simulati-
onis: custodia cordis ⁊ circumspēctio sūmo-
nis. In his stadiis est currendū: vt cū dñs
dilatauerit cor nrm curram⁹ viā mādatoꝝ
suoꝝ: ⁊ deuolem⁹ p viā pñlioꝝ. Mā in his
appropi quās vñs dñs veniet nobiscū: sic
de sapia scriptū est: qꝫ pōccupat eos q se cō-
cupiscūt. In vñs suis oñdit se hilarit illis:
⁊ in oī pñdētia occurrit illis. Et ait ad il-
los. Qui sunt hī sūmōnes qꝫ pñertis ad in-
uicē ambulātes? ⁊ estis tristes. Interroga-
tio ista amoris sumministrat incēdia: ⁊ qñ
oleū pñicif in flāmas. Cū enī pegrinus in-
terrogat qd tristes ad inuicē colloquant ⁊
ille quēz tñ dilēxerāt ⁊ adhuc diligunt in
memoriā reducit dulcis amor augmentat:
⁊ amor semimortuus in caminū pñpēs de
igniculo quasi iniecto oleo in cordib⁹ eoz
vehemētius debachatur. Qui sunt hī ser-
mōnes quos pñertis ad inuicē ambulātes
⁊ estis tristes? Putas ne allocutiōe pegri-
ni aliquā non pñsentirēt dulcedinē amoris
diuini? Immo totus in viscerib⁹ eoz ⁊ me-
dullis reflexit ⁊ reuixit amor xpi. Qui sūt
hī sermōnes quos cōfertis ad inuicē am-
bulātes? ⁊ estis tristes. Dñe deus qñtas ge-
nuerūt iubilatiōes ille tristitie rumiāt tā
suauēs qꝫ dulcia suspiria pñuriūt bone iesu
O iocūdo cōsolari solatio quos de tua vi-
des absentia tristatos? O libēter adstas
orātib⁹ assistis suspirātib⁹: respiciēs p se-
nestras pñpiciēs per cācellos? O iocūdo
latitas post pietatē nōstrū: vt audias voces
orantiū dulcescāt tibi dolores diligētū de
penis rideas innocentū? Et rñdens vnus
cui nomē cleophas dixit. Tu sol⁹ pegrin⁹
es ⁊ nō cognouisti q fctā sunt in hīrlm his
dieb⁹? Cleophas q interpretat icrepās ore
ēntē oī nris videt expmē q pōit corā deo
indiciū ⁊ replet icrepatiōib⁹ oī suū: nunc
accusans cordis duriciā nūc inconstantia
nūc torporis frigore tractū nūc inepta le-
ritia dissolutū. Tu solus pegrin⁹ es? Lor-
da solet amātū familiari mēros pñiētiōis
afflicti cū vidēt vite spirital studia fastidi-
re pñios: ⁊ desiderio celestij pñie tabescēte

spēs scitatis vñ pietatis ī solo hitu extiori re-
tinē. Rñdet q cleophas qñtēs taliū pñitiōi
ex itimis pñoles tales ī oīone pñidit qñ-
monias. Tu sol⁹ pegrin⁹ es ī hīrlm? Dñe tu
sol⁹ fuisti tpe passiōis: abnegāte petro: fugi-
ente discipulo quē amabas: obliu illo tui
amoris pñilegio: fugiētib⁹ etiā ceteris. Sz
heu tpe cōpassiōis: qd est nūc? Religiosos
video si solū nō pñicipare p cōpassiōē pas-
siōib⁹ ei⁹: nec solū fugē: vñ negare cū turba-
tiōe alicui⁹ subite tētationis: sz eoz iniquitas
pñit ex adipe: trāsierat in affectū cordis.
Ad apponēdū enī iniquitates sup iniquitates
nō verent⁹ sup doloꝝ vulnerū tuoz addē-
tes vulnera: q cū scis vulnerib⁹ debuerant
pñe deuotionis aromātib⁹ teipm delinire.
Tu sol⁹ pegrin⁹ es ī hīrlm? Dereliquit te
oēs amici tui: lōge facti sūt a te noti tui: po-
suerūt te abominationē sibi. Oēs q sua sūt
qñtita seipos diligūt: q de exilio fecerūt
patriā. Opib⁹ diffitē se eē pegrinos ⁊ ho-
spites sup terrā. Tu sol⁹ pegrin⁹ es ī hīrlm.
Nos enī q excellētiore pñilegio pñessiois
estimati expñsi: pñomes fieri humilitati ⁊
pauprtati tue pegrinationis: collocati sum⁹
in obscuris: sicut mortui seculi. Sed ⁊ pñ-
dētiore sum⁹ in possessiōibus ampliādis
gloriosiores in edificijs: calidiores ī nego-
cijs. Inueniri vñ pñt pauci de multis mi-
lib⁹: q pñeuerāt incēdāt p vias veritatis
⁊ semitas iusticie. Tu solus pegrinus es in
hīrlm. Iā nō mirat becmoth si absor⁹ est
fluuius: q maxima p iordanis influit ī os
ei⁹. Deiecit de fortitudine ⁊ de stellis: sub
ipso enī sunt solis radij. Tu solus pegrin⁹
es in hīrlm. In ecclesia. s. militat q videt
sed nō possidet adhuc pacē. Et non cogno-
uisti que facta sunt ī illa his dieb⁹? Illis di-
eb⁹ sanguinē fudisti p salute generis huma-
ni: tot dolores ⁊ opprobria: ad vltimū cru-
cis supplicij pñulisti. Et cum tāta pñūdo
passus sis his dieb⁹: ⁊ tecū oīa trahere ad
teipm pñmiseris si a terra es exaltatus: ecce
eleuat⁹ es sup oēs celos: cur non eruis eos
q ducunt ad mortē? Cur ex basan nō puer-
tis? Cur nō oēs trahis: nō oēs conuertis?
Immo cur tā paucos de multis elegisti: qñ
tue īmemor passiōis? Non cognouisti q fa-

eta sunt i hierlm bis diebus? In hierlm illū
excessum mirabile cōpleuisti: quē moyses
z helias in trāsfiguratiōis tue visione pul-
cherrima sunt locuti. Uere dñe in hierlm
excessisti qz cū sis splēdor paterne glorie z
figura substantie ei⁹: cū sis dñs maiestatis
tremētib⁹ elemētes celi z lumīarib⁹ obscu-
ratis: stupentib⁹ angelis pati dignat⁹ es tor-
mētū abiectissime passiōis. Uere fuit excel-
sus cū ddisti genas tuas vellētib⁹ nec faciē
tuā auertisti ab īcrepātib⁹ z psuētib⁹ in te
qn cū inq⁹ es deputat⁹. Et tu sol⁹ pegrin⁹
es i hierlm: z nō cognouisti q scā sunt i illa
bis diebus? Cur nō trahis nos post te: vt
curram⁹ in odorē vinguētoz tuozum? Cur
das alienis honorē tuū? cū p nobis psūpse-
ris carnē z corp⁹ tuū? Cur solū glorie tue: i
quo indicasti hui⁹ mūdi pncipē: non recoz-
daris? Cur spm⁹ grē sup nos nō effudisti? vt
nō solū vbo z lingua: s⁹ ope z veritate cōfi-
tētes nos pegrinos z aduenas sup terram
abstineam⁹ nos a carnalib⁹ dsiderijs: z tra-
bamur ad te i funiculis ade i vinculis cha-
ritatis? Tu solus pegrin⁹ es i hierlm: z nō
cognouisti que scā sūt i illa bis diebus? Euz
hec cleophas loquit in tribulatione spūs z
amaritudine met⁹: vba ei⁹ quanto putas
gaudeo repleāt psciaz auscultātis? Quib⁹
ille dixit: Que? Nō ē īterrogatio nesciētis
s⁹ adiocātis z dulcis reciprocatio doloris.
Et dixerūt: De iesu nazareno. Primo sol⁹
cleophas respōdisse legist⁹: nūc rñdet tā ille
qz ipe cui⁹ nomē i hystoria non habet. Cū
qz ē sine noie: nō icōgrue videt formā me-
ditatiōis expmēre: qz quādoqz cogitātōis
quādoqz meditatiōis: quādoqz meditatio-
nis ptepiatiōisqz solem⁹ qsi ppxio noie nū-
cupare vtrūqz ptingētē. Scdm vō beatum
gregoriū istū fuisse lucā aliq estimauerūt.
Lucas q medic⁹ cbarissim⁹ ab aplo dī con-
sur gēs vl eleuans īterptat⁹: z imaginē rep-
sentat meditatiōis īterptatione sui nois q
medicamētū ē ptribulati spūs z pscie egro-
tātis: q sicut stellio manib⁹ vitit vt moriet⁹ i
edib⁹ regū. Et p surgēs ab infimis eligēdo
suspēdū deserit trāsitoria: z se eleuat ad su-
perna. Ad iūgū itaqz oīo meditatiōis: vt ex
ambaz rñsione dulcioris balsam⁹ melodie

diffusiores spiret delicias i aurib⁹ pegrini.
De iesu inquit nazareno. O dulcis recoz-
datio: de iesu nazareno. Nihil i corde sape-
pōt dulci⁹: nil salubri⁹ vl iocūdi⁹ qz ihs na-
zaren⁹ rex iudeoz. Oleū effusū nemē tuū.
oleū inqz effusū: vinguētū exmanitū: nūbil⁹
cordiū ihs nazaren⁹. Si frāgat alabastrū: z
pflēt ortū auster arōatū: myrrha det odorē
suū: dfluāt riuū balsamoz: crucifix⁹ sit i me-
moriam: crucifixi replicēt iurie: crucifixi ru-
minent opprobria z charitas īdefessa: oīa
īteriora nra loquant⁹ de iesu nazareno: q la-
uit nos a pctis nris i sanguine suo: vt sm⁹
potētes in ope z smone corā deo z oī pplo.
Nōnulli sūt potētes i ope: s⁹ nō i smone:
alij i sermone s⁹ nō i ope: qdā sūt potētes i
vtrōqz. Qui strēnuus ē in exercitatioe cor-
porali pjs opib⁹ dedit⁹: bona q pualet nō
negligēter opat⁹: patēs i tribulatione: gau-
dēs ad laborē obediētie: potēs dici potest i
ope. S⁹ si min⁹ hūc delectat assiduitas oīo-
nis: si nō ē i solitudine deuot⁹: strēnuus in
vigilijs: vl forte nō habeat grāz pdicatiōis
potēs qdē i ope ē: s⁹ nō in sermone. Uides
aliquē i oīone deuotū: cui⁹ ocli sūt sic pisci-
ne i esebō: p multitudine lachrymaz s⁹ recu-
sat iugū obediētie p votū suū se estimat
offerre hostiā: amputata aure sua: plāgit i
oīone supbiā: s⁹ hora cōpūctiōis trāsacta:
ita supb⁹ ē sic ante: vl si leuis sit i moribus
post oīonis deuotionē i eandē reincident le-
uitatē: qz ossa sua i plen⁹ vitijs adolecētie
ei⁹: z nunqz i conuersatiōe sua ē matur⁹: s⁹
ad modicū oīonis tpe sit deuot⁹: vox qdē
vox iacob ē: sed man⁹: manus sūt elati. Ta-
les vident⁹ potētes i smone: s⁹ nō i ope. In
ope vō z i sermone sūt potētes q hnt i mo-
rib⁹ honestatē: z i opib⁹ vtutē: i sermone sci-
entiā: deuotionē i oratiōis assiduitate: gra-
uitatē in cōuersatiōe: z pseuerantiā in amo-
re. Nre siqdē opatiōis ē oīo deuota reclina-
tō: nū: z deuote oratiōi pbet bonoz operuz
exercitatio fulcimētū. Nec enim est plena
salutarisqz cōpūctio: quā nō cōmēdat pscie
latitudo. Thide cum sapientiam z diuitias
dedisset dñs salomoni: dedit etiā latitudi-
nē cordis. Nihil. n. ē sapiā vel diuitie: si in-
co: de nō redūdauerit qui transuaderi nō

Seria.ij.post pascha.

potest fluuius charitatis. Nec dñs parcat
verbis patētib⁹: et ad increpandū cōposi-
tis. Si enī es potēs opere et sermone: esto
corā deo et omni populo. Corā deo te com-
mēdet puritas intentiōis: corā omni popu-
lo utilitas opie: vt sint lumbi mēis tue suc-
cipiet: et lucerna ardēs in manibus tuis. Et
bene corā omni populo: qz charitas nescit
angulū nec amat ppriū: sed seruire deside-
rat utilitati singulorū. Mōc ē qz apls se cō-
mēdat ad omnē cōscientiā hominum: puri-
dēs bona: nō tñ corā deo: sed etiā corā oī-
bus hominibus: vt tā deo qz omni populo
sit acceptus. Sed si imitatores eē desidera-
mus pauli: sicut et ipse xpī: nullus tñ aude-
at se cōparare eius cōuersatiōi. Quāti. n.
distat ortus ab occidente tñ a vīs nostris
fuerunt vie eius: et semite eius a semitis no-
stris exaltate: qz sicut dicit ysaias: Facti su-
mus inuidi nos oēs: sicut pānus menstrua-
te vniuerse iusticie nostre. Potētes non su-
mus in operibus: et qd oremus sicut opor-
tet nescimus. Ille solus speciosus forma p
filijs hominū singulari pūlegio fuit pphe-
ta ope et sermone: q potēter operatus es sa-
lute in medio terre. Potestate plenus fuit
sermo ei⁹: qñ omnia creauit: et qñ ipse dixit
et facta sunt: ipse mādauit et creata sūt. For-
tis fuit in ope qñ hominē repauit: et iuxta
vaticiniū ysaię: vt faceret opus suū alienū
opus fecit. Certe opus alienū fuit: si cōside-
res quō tradiderūt enī summi pōtifices: et
crucifixerūt eū. Dñe audiui auditū tuum
et timui: cōsideraui opa tua et expaui. Sub-
sannauerūt te subānnatiōes aduersū te le-
tati sunt et cōuenerūt: congregata sunt sup
te flagella et te summi sacerdotes et pñces
tradiderūt q regē plebē debuerāt p viā sa-
lutis facti sunt laqueus et ruina in precipi-
tiū pditiōis. Ex ipsis flāma inuidie erupit
qz sicut in iob legitur: Ignis dei cecidit de
celo et tactas oues puerosqz cōsūpsit. Nos
igī q crucifixū querimus crucis attenda-
mus mystēriū. Ipa ē statera quā desidera-
bat: q dicebat: Utinā appēderent peccata
mea quibus irā merui et calamitas quam
patior in statera. Erup facta est statera cor-
poris xpī qd ē ecclesia. Cū enī ipse crucifi-

geret appēta sunt cum ipso peccata que cō-
misimus: calamitas quoqz quā incurrim⁹
Ipe erat innocēs: ipollutus: segregatus a
peccatorib⁹: et excelsior celis cōuersatio ei⁹
Nō enim peccatū fecit: nec inuētus est do-
lus in ore eius. Et qñ talis ac tāt⁹ indigna-
tor et tāta dignatus ē p nobis in cruce pati
ppōdere cepit calamitas et crimina leui-
gari. Cū adhuc tñ in cruce staret vacillare
videbat statera: nec plene cognoscebat q
cadē debuissz pte Tūc īclinato capite emi-
sit spm vt calamitas ppōderādo caderet: et
qñ arena maris gūior apperet. Bentes qñ
momentū statē reputate sūt qñ i statera ceci-
derūt: qz ptes aduersarie cyrographi dāna-
tiōis nre amiserūt. Tristuratus ē moab sup
dñs: expādit man⁹ sup eū: si ē nātās ad na-
tādū vt demergeret in pfundū et ipse suble-
uaret nos in excelsū. Expādit alas suas:
nos assūpsit et portauit in humeris suis. Et
sicut aqla puocās ad volandū pullos suos
sic ascēdēs sup omnes celos: de excelsū mi-
sit ignē in osib⁹ nostris: vt que sursum sūt
sapiam⁹: et nostra queratio sit in celis. Po-
tens fuit corā deo et omni populo: q ipse fa-
ctus ē angelus loquēs p nobis patri vnū
de similib⁹: ppter qd ei recōcilauit huma-
nū gen⁹: qz vtrūqz solus potuit agere: et po-
nere manū in ambobus. Sed quō sacerdo-
tes crucifixerūt eū? Per sacerdotū quidē
psuasione ppls dimitti barrabā: xpī cruci-
figi clamauit: et pilat⁹ fieri adiudicauit. Li-
guis non manib⁹ ipm crucifixerūt. Cū da-
uid dicit: Quia liguas suas vt gladiū acti-
erūt. In hoc forte vt min⁹ repbēribiles qz
nouī crucifixoies q manib⁹ et verbis mor-
tē accersuerunt. Immortale mortificā: in
crucifixibile crucifigūt. Que ab ipsis i oc-
culto vel nūc in apertū: turpe est dicere.
Donere vereor: in celū vt nō dicā vicerūz
os meū: et saulē ad purgationē vētris incli-
natū occidere. Sufficit si oram chlamydis
abscidā gladio hieremie. Mācuz dñs p za-
chariā dicat: vos me pfixistis tota gēs cōse-
dit hieremias: quō enī summi sacerdotes et
pñces crudeli⁹ crucifixerūt. Ibo inquit
ad optimates et loquar eis: Qz post pauca.
Et ecce hi magis simul fregerūt iugum ru-

perūt vincula. Et itē: A sacerdote vsq; ad prophetā cuncti faciunt dolum. Ecce quō sumi sacerdotes magis crucifixerūt eum. Nos autē sperabamus quia ipse esset redēptur israel. Israel interpretat vidēs deū: per quod intelligunt litterati et religiosi: q; spiritualius debet videre ceteris. i. p. intelligentiam et affectum. Nunc est nobis non minima causa tristitię: q; etiam litterati et q; vident esse religiosi comparati sunt immentis insipientibus: et insipientiores facti sunt illis: quoniam non solum spinis peccatorum suorum crucifigunt deum: sed alijs facti sunt in puerili et exempli. Nos autē sperabam⁹ q; ipse redemptur⁹ esset israel. Non est tāta doloris materia: nec res tam stupēda: si plebs quē nō nouerit legem sola caderet in errorem: quia posset plititeratoz et religiozorum prudentiam reparari: si ipsi non fuissent prom ad ruinam. Et nos sperabamus quia ipse esset redempturus israel. Illa qui dicunt regi apostata: et q; vocant duces impios: qui supplantant optimates: et ducunt sacerdotes inglorios: ipsi forsitan non sunt litterati: ignorant legem dñi: iudicium dei sui filij sunt diffidentie: nec de ipsis sumus in admiratione. Sed de litteratis: et q; pretendunt habitū religionis: q; bonū dei verbum gustauerūt et donū celeste: virtutesq; seculi venturi: et ecce facti sunt sicut vacce pingues samarie: facti sūt sicut arbores autumnales bis mortue: facti sūt hostes in capite: qui docere debuerāt viam vite. Nos autē sperabam⁹ quia ipse esset redemptur⁹ israel. Et nūc sup hec oia tertia dies ē: ex q; hec facta sunt. Primus dies in quo crucifixus est christus hereticor et psecutor significat tempus: qui tormētoz asperitatib⁹ pmitinam vexauerūt ecclesiam: quē corpus est eius. Secundus dies in quo sepultus est tempus significat hypocritarū: qui christū qñ sepultū in terra reputant: dum terrenis comodis et honoribus inbiantes nullā nisi terrene felicitatis gloriā pro suis laborib⁹ remunerationē expectāt. Sed sup hec oia tertius dies est: in quo dolemus aliud grauius periculū. i. in falsis srib⁹. Et in hac tertia die xps debuerat resurrexisse: q; puta-

bam⁹ his dieb⁹ ubiq; diffundi et tūte vere fidei: et p bona et religiosa opera charitatis radios dilatari: vt post orionas et pliaides appareret interiora austru. S; q; pene oēs declinauerūt: et adhuc xps in igs opib⁹ crucifigūt: sup oia dolem⁹: q; terti⁹ dies ē ex q; hec facta sunt. Sed et mulieres qdā ex nris terruerūt nos: q; ante lucē fuerūt ad monumentū: et nō inuento corpore ei⁹ venerūt dicētes se etiā āgeloz visionē vidisse: q; dicūt eū viuere. Mulieres pie sunt cogitationes. Per monumentū potest claustrū intelligi: vel tps in q; sum⁹ xps p delectationi mortificatione psepulsi: et p scē pfectiōis vinculi. Tūc p istud tps in q; sum⁹ mulieres vadūt ad monumentū querē dñm: qñ cogitam⁹ si saltē sit in claustro alijs timēs deū: aut diligens etiā. Ante lucē venerūt: et corp⁹ ei⁹ non inuenerūt. Q; dulce est ante lucē surgē: et querē dilectū. Dulcis ē enī qñtū illū. In lectulo meo inq; p noctē qñm quem diligit aia mea. Quiesui et nō inueni illū. Surgā et circuibō ciuitates: p vicos et plateas querā quē diligit aia mea. Quiesui et nō inueni illū. restat q; vt vadā ad monumentū: ad claustrav et ad vigilas claustralū: q; forte illic dilectū inueniā et si nō fm corp⁹. Et enī si cognoscū fm carnē xps: iā nō nouim⁹ nūc. Euitatē q; custodiūt: isti vigilēs angelis sūt: qñ se visiōes vidisse asserūt mulieres q; dicunt eū viuere: q; p seruorē vere dilectiōis ostēdūt xps habitare in cordib⁹ suis. Isti vigilēs sūt obseruātes oī tpe custodias dñi: ipsi excubāt ad hostiū tabernaculi: ipsi post orionas et pliaides aspiciūt interiora austru. Q; delectabile ē istis interesse vigilijs. Cōsurgunt de nocte i principio vigiliari suarū: vt effūdāt corā deo cor suū: et oīo eoz ē apud altissimū. Ibi in medio inuicūlari tympanistriari pncipes pūgunt psallētib⁹: ibi i excessu beniamin adolecētul⁹: ibi resonat celestis concēt⁹: ibi sunt seraphin scūs scūs scūs clamātia: et cherubin sese dñs vultib⁹ i ppiciatorū respiciētia: ibi iubilat oēs filij dei: laudant deū sydera matutina. Illi sunt vere filies angel p studiū angelice cōuersationis. Ipsis cōmissa est custodia monumenti. i. obseruantia regularis claustrī. Adonu

Seria. ij. post pascha

mentū istud christus nō deserit: q nobiscū
 se: pmissit eē vsq ad consumationē seculi: &
 tunc nos erimus secū: q accipiet nos ad se
 ipsum. Mulieres dicūt se dñm nō inuisse
 sed angelorū visiones vidisse: q dicūt eū vi
 uere. Quisq̄ enī versamur in cogitatio
 nibus nostris: et si similes sumus angelis: q
 nocte & die decām⁹ laudē dño in terris:
 sicut & illi in celis: nō tñ possidem⁹ gloriam
 pfecte beatitudinis: Et ideo christus nō in
 uenit: qui est beatitudo sūma & sctitas cō
 sūmata. Paululū inquit cū p̄trāssem eos
 inueni quē diligit aīa mea. Sed quid ē qd
 dicis? terruerūt nos? Non est terror q incu
 tiat horrore: sed qui iouā p̄turiat cordis ex
 ultationē. Dñ enī cogitam⁹ q̄ felices deli
 cie abundāt in claustro: sup hoc expauescit
 cor nostrū: & qdā dulci reuerētia mouet de
 loco suo. Et abierūt quidam ex nostris ad
 monumentū: & inuenerunt sicut mulieres
 dixerūt: ipsum aut nō inuenerūt. Abierūt
 quidā ex nostris. Isti sunt affect⁹ religiose
 mētis: qui oīa sicut mulieres dixerūt inue
 nerūt. Nō tñ reuertunt sicut de mulierib⁹
 legis. Nñ enī solis cogitationib⁹ de amore
 religionis tractam⁹ in cordib⁹ nostris: mu
 lieres ad monumentū vadunt & redeunt.
 Sed cū affectus nostri ad cōuersionis desi
 deria p̄uertunt: non iam tñ mulieres: sed
 etiā quidam ex nostris ad monumentū va
 dunt q nō reuertunt. Sed nec ipm̄ inueni
 runt. Hoc oēs experimēto cognoscim⁹: q
 cū seruoze nouitio ad p̄uersionē venimus:
 hic iesum nos inuenire estimam⁹: q: pfecte
 trāquillitatis atq; sanctitatis gaudia appre
 hendere nos speram⁹. Sed cum p̄cessu tē
 poris miseriam experimur humane fragili
 tatis: tunc recognoscimus quia non inueni
 mus dominū. Visiones tamen angelorum
 aspicimus: scilicet exemp⁹a feruentium mo
 nachorum. Et ipse dixit ad eos: O stulti et
 tardi corde ad credendū: in omnibus que
 locuti sunt prophete? Nonne hec oportuit
 pati christum? & ita intrare in gloriam suā?
 Scaturire videntur hec verba teneritudi
 nem amoris: & quasi mustum quod dirum
 pit nouas lagunculas de medullis proce

dere diligentis. Dedit deus voci sue vocē
 virtutis: vt essent verba eius sicut maleus
 conterens: & sicut ignis: testimonio illiere
 mie qui ait: Verba eius sicut ignis & male
 us: vt de igne ascēdat virgula fami ex aro
 matibus: vt puluerem pigmentarium con
 terat maleus. Libet paululum ad suauita
 tem historie oculos eleuare mentis nostre:
 dum interpretatur scripturas: dum expo
 nit moysen & prophetas: procedens ex ipsi
 us ore mira suauitas mētes refrigerat me
 rore & tedio consternatas. Inestimabil re
 dundabat in labijs iesu sermonis elegan
 tia super mel & fauū. Dulcescebat eius elo
 quia super omnia aromata. Proculdubio
 ordinem celi nouerat: & ponebat rationem
 in terra. Impleta gaudent viscera: luctu in
 letitia in commutato. Jam resulget in con
 scientijs domini resurrectio. Resurgenti
 magis ad gaudere incipiunt q̄ doluerant
 crucifixo. Hinc est q appropinquauerunt
 castello quo ibant: quia iam impleri cepe
 rat desiderium consilij quod querebāt. Et
 ipse se finxit lōgius ire: vt innotesceret qd
 amoris p̄cepissent ex ei⁹ colloquutione. Ipse
 finxit se longius ire: vt dum vellet eos de
 serere: dilectionis igne quo suauiter arde
 re ceperant mirabili estuarent. Quid eos
 putas tunc animi habuisse: cū fingēt se lon
 gius ire? Estimo forsitan eos talibus ipsi⁹
 querimonijs interpellasse. Ne discesseris
 dulcissime ne discesseris a nobis: s; adhuc
 de iesu nazareno sonet vox tua in auribus
 nostris. Loqui presumanus de gaudio re
 surrectionis. Hanc nobiscum: quoniam ad
 uesperasceat & inclinata est iam dies: s; age
 mus vigilas noctis. Non enī sufficit dies
 vt satietur auris cordium de dulcissimo ie
 su. Et coegerūt eū: q; cohibē se nō poterat
 vis amoris. Et coegit eū: & intrauit cū ill.
 Nunc ad delicias reuertam⁹ mortalitatis.
 O stulti & tardi corde ad credendū in oib⁹
 que locuti sunt prophete. Nonne pati chri
 stum hoc oportuit: & ita intrare in gloriam
 suam? Impletum est quod dixit dominus
 in euangelio. Ubi duo vel tres congrega
 ti fuerint in nomine meo: ibi sum in medio

eorum. Congregati sunt in nomine ei⁹ duo
scilicet meditatio et oratio: ut turtur et colu-
ba querimonias dulces summuraret in fo-
raminibus petre et in cavernis macerie: co-
dolentes de domini passione. Sed hec san-
cta suspiria: hec deuota suspiria generosa
sunt in oculis ei⁹ qui scrutatur renes et cor.
da⁹ q⁹ non possit diutius abscondere multi-
tudinem dulcedinis sue: quā abscondit ti-
mentibus se non diligentibus: sed sepius p^{er}
occultam inspiratione: sepius per sacre scri-
pture lectionem: talem tristitiam nouit in
iubiluz cōmutare. O stulti et tardi corde ad
credendum. Cogitanti mihi dulcedinem
huius increpationis flere magis libet: q̄ ali-
quid dicere: quia quidam mirifici odoris
balsamus perflat arcolam mentis mee. Vi-
sputare cum deo cupio: non quidez ex qua-
litate: sed exponendo fragilitate humane
p̄cientie. Domine quotiens passionis tue
in cordibus nostris amaritudinem rumina-
mus totiens de nobis expauescimus. De-
disti enim metuentibus te significationem
ut fugiant a facie arcus. Quia si ex hoc mū-
do transisti ad patrem cum tantis cruciatu-
bus: quid faciet de nobis peccatorib⁹? Si i
viridi ligno hec facta sunt: in arido quid fi-
er⁹? Dum tales in oratione fundimus que-
rimonias: consolatur nos dulciter increpā-
do illa summa et vera charitas per scriptu-
rarum auctoritatem siue per occultaz inspi-
rationem. Quid de mea passione tā tristes
estis. Nolite timere pusillus grex. Passus
sum: ut vos gaudeatis: thesaurizau⁹ vobis
thesauros exultationis: quia thesaurizare
debent patres filiis: resurrexi ut iubilatis.
Redeo ad vos: cur non creditis? Incipies
a moyse et omnib⁹ prophetis interpretabā⁹
illis in omnibus scripturis que de ipso erāt
Beati qui nouerunt gustum felicitis experi-
entie q̄ mirabiliter in oratione et meditatione
scripturas dignatur dominus referare. Et
quidem sententiarum dominus est et scien-
tiarum: potest eas prout voluerit dispensare.
Incipiens a moyse et prophetis interpreta-
batur illis in omnibus scripturis. Nec fac
quando corda nostra illuminat radijs cha-

ritatis. Illi enim tenet quod latet et quod
patet in diuinis sermonibus: qui charita-
tem seruat in moribus. De sola dilectione
pendent moyses et prophete. Tunc appro-
pinquamus castello quo tēdebamus: quia
per infusionem charitatis desideratum vi-
te consilium obtinemus. Ipse finxit le lon-
gius ire. Dixi. Sapiens efficiar: et ipsa lon-
gius recessit a me. Nouiter conuersis in p̄n-
cipio videntur vie domini dure: sed paula-
tim in charitate crescentes eas sine offen-
diculo incipimus currere. Unde et coege-
runt eum: quia perfectionis culmen non le-
uiter attingitur. Sed paulatim virtutū gra-
dibus ad apicem charitatis per violentiaz
deuenitur. Coegerunt eum. Ne mireris si
regnum celorum violentiam patitur: qm̄ et
ipse dñs eorū dixerit. Si igit q̄daz naturali
duricia cor tuum senseris induratu⁹: iuxta
orationibus intende meditationibus: cur-
re ubi est impetus spiritus. Ne carni assen-
sum dederis:ingere te vigilijs. Per lachry-
marum violentiam vince dñm maiestatis:
et dic ei. Adane nobiscū: qm̄ aduerspascit:
et inclinata est iam dies. Hanc cām possum⁹
multipliciter intelligere: et in ea multas de-
litas inuenire. Adane nobiscū: qm̄ adue-
sperascit. Cum p̄speramus in virtutum suc-
cessibus in die sumus. Cum nos ebubilat
tribulationum angustie incipit nobis adue-
sperascere. Cum tristitia vos cōfundit nob
aduerspascit. Et q̄ ad te qui solus labores
et dolorem p̄sideras cor nostrū respicit: ma-
ne nobiscū dñe: qm̄ aduerspascit. Jam
veniunt aque vsq̄ ad aiā. Jam et enotōis
delicie vertunt in miseriā. Jam oēs angu-
los mentis ventus delectationis concurrit.
Adane nobiscū: qm̄ aduerspascit. Tu tri-
bulatis corde es refrigeriū: tu refugiu⁹: tu
fias solacium. Tua est potestas: tuū est im-
periū. Ad te sunt intenti oculi oīum. Te
solum sitiens aiā p̄cupiscit. Adane nobiscū
qm̄ aduerspascit. Sine te nihil possumus
facere. Tu solus certamina das i nocte. Tu
turre fortitudis a facie inimici tribulātis.
Tue miserationis oculus oīa q̄ sub celo sūt re-
spicit. Adane nobiscū qm̄ aduerspascit. Per

Sera. ij. post pascha

te surgit nob ad vespex frago: meridian^o
 et oritur ut lucifer: cum nos sumptos pu-
 ramus. Tu lux nra cu sedemus in tenebris
 qz non pfundit omnis qui in te pfidit. Ma-
 ne nobiscu dñe: qm advesperascit. Inclina
 ta est iam dies: facte sunt tenebre: vespri lon-
 giores: qz abundantes appropinquante mu-
 di termino supererescit iniquitas et charitas
 refrigescit. Ne extinguat in nocte lucerna
 nra: mane nobiscu: qm advesperascit. Cler-
 gente mudi vespere: sole iusticie recedente
 genus humanum: frigus iniquitatis oppri-
 mit: omnis nox pfidie occupat: lux verita-
 tis deficit. Ne deficiamus cu deficientib^{us}:
 mane nobiscu: qz advesperascit. Uite
 mee iam instat vespere: corpus sumit egri-
 tudine aspera. Timor et tremor totam pficiat co-
 cutit: et terribilem sententia iudicii ptine-
 scit. In manus tuas comendo spm meum.
 Ne tradas animam pfitentem tibi potestati^{bus}
 tenebrar^{um}: qz in te solo est mea salus. Ad te
 sunt oculi nostri: ne peream^{us}. De multitu-
 dine miserationis tue mens fiducia accipit.
 Mane nobiscu dñe: qm advesperascit. Ul-
 vespere possum^{us} intelligere veritate men-
 tis desiderium atqz refrigeriu: cum seruoze
 tribulationis discedete oratio et meditatio
 tranquillum in se parant deo hospitium: vt eu
 cogant ad manducandu et inuitent ad cenan-
 dum: iuxta qd scriptu est. Siqs aperuerit
 mihi ianuam intrabo ad eum et cenabo cu
 eo: et ipse mecu. Factus est enim sicut viator
 declinans ad manendu. Unde et coegerunt
 eum: et intrauit cu illis. Et factum est du re-
 cumberet cum illis: accepit pane et bndixit
 ac fregit et porrigebat illis: et apti sunt oculi
 eor^{um}: et cognouerunt eum. Panis iste panis
 est gratie. Hunc panem ipse per se accepit:
 qz non quasi inferior: s3 patri: coequalis do-
 na gratie prout voluit habuit. Benedict
 panem qu gratie benedictione nobis dat
 legislator: vt eamus de virtute in virtutem
 frangit et porrigit illis: qz non volentis neqz
 currentis: sed dei est miserationis. Nec pane
 porrigit integrum: qz diuisiones gratiaru
 sunt. Sed idem dominus: qui sicut bucella
 mittit cristallum suam. Et quid est qd dicit

aperti sunt oculi eor^{um}: et in fractione panis
 cognouerunt euz. In fractione fit diminu-
 tio: et quedam exinanitio. In fractione vir-
 tutem humilitatis intellige per qua seipsuz
 fregit diminuit et exinaniuit etiam ipse qui
 est panis vite. Et p hoc qz se exinaniuit: co-
 gnitionem sua nobis dedit. Iste est etiam
 panis desiderabilis: quem per dies multos
 daniel non comedit: qz multi iusti et pphete
 voluerunt videre et non viderunt incarna-
 tam sapientiam patris: multi extuauerunt su-
 spirijs pro desiderio videndi filium hois: s3
 absconditus erat in sinu patris. Paruuli pe-
 tierunt panes: et non erat qui frangeret eis
 Sapientia occulta panis integer et occult^{us}:
 que utilitas in vtrisque. Dñe inclina celos
 tuos et descende: frange esurienti pane tuu
 panem teipsum: vt aperiantur oculi hois:
 nec reputetur ei in peccatum: si voluerit ee
 sicut tu: sciens bonu et malum: siue maluz et
 bonum. Cognoscat te in panis fractione: q
 ab initio voluit attentare. Frange te: vt sese
 discat frangere: qz non cognosceris nisi in
 fractione panis. Audiuit balaam sermones
 dei: et visiones omnipotentis intuit^{us} est. Sed
 cadebat apertis oculis: quia non cognosce-
 bat dñm in fractioe panis. Sic videas mul-
 tos hodie studentes scripturas: docentes in
 cathedris: predicantes in ecclesijs. S3 opa
 eorum non concordant cum verbis. Confi-
 tentur se nosse deum: factis autem negant:
 quia in fractione panis deu cognoscere re-
 cusant. Et quide panis nobis factus est do-
 minus: et nos sumus panis eius. In sudore
 vultus sui dignat^{us} est vesci pane suo: vt nos
 nro pane velceremur in gaudio. Si vis co-
 gnoscere sicut se fregit ita te frage. Qui n.
 dicit i chusto se manere: debet sicut ille am-
 bulauit et ipse ambulare. Non est in sermo-
 ne regnum dei: sed in virtute. Frange ergo
 te ad laborem obedientie ad humilitatem
 patietie: porta in corpore tuo stigmata iesu
 chusti serui forma accipiens no prelati. Et
 cum te exinanueris et fregeris: tunc cogno-
 sces deum in fractione panis. Et quando ce-
 perimus loqui de pane gratie dum frangit
 oculi aperuit et dominus recognoscitur: qz
 quando cum ceteris gratiarum donis in.

funditur nobis virtus humilitatis tunc vere eum cognoscamus: quia ex acceptis donis nos ei humiliter subdimur: et quicquid boni accipimus ad ipsum referimus. Ideo sapiens attestatur: quia ab humilibus laudatur deus. Unde quomodo dictis nostris nunc Gregorius concordat. Qui inquit ceteras virtutes sine humilitate aggregat quasi puluerem in ventum postat: et unde amplius facere conatur inde amplius excecatur. Utra ergo humilitas oculos aperit: dum virtutes ceteras propter quas homo vento superbie poterat excecari frangit et diminuit et homo se ex se nihil esse veraciter cognoscit. Et quanto magis decrevit in despectione sui: tanti amplius crevit in cognitione dei. Multi videntur habere contemplationis gratiam: sed tenentur oculi eorum ne eum agnoscant: quia adhuc veterem non oino deposuere superbiam nec perfecte humilitatis semitam apprehenderunt: ut cognoscerent eum in fractione panis: frangentes. scilicet suas virtutes et proprias voluntates: sicut ille qui factus est pro nobis obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Ille enim vere agnoscit: qui ambulat sicut ille ambulavit. Et ipse evanuit ex oculis eorum. Multi rares. Cum incipit cordi magis dulcescere tunc fugit: ut de absentia dulciter faciat nos dolere. Tales sunt amoris deliciae. Oculi enim amoris ipsius faciunt audire. Fuge dilecte mihi: assimilare capree hyssopumque ceruorum super montes aromatum. Ascende super cherubin: et super pennas ventorum: et esto tui similis capree hyssopumque ceruorum: ut oculos dilectionis tue non auertas a nobis: et si te nostris subtrahis aspectibus qui humilia respicis et alta a longe cognoscis. Et dicunt ad inuicem. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur nobis in via: et aperiret nobis scripturas. Clausula ista non est exponenda: sed ruminanda. Quotiens enim in nobis in te ipsis marcescit anima nostra et possident nos dies afflictionis: quotiens tedijs vel tentationum vulneramur sagittis ad memoriam reducamus quod aliquando in oratione senserimus quod in meditatione gustauerimus: qualiter locutus sit nobis

in galilea cum transigraremus ad deliciae contemplationis. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis? O dulcis ardor! Dulcis splendor: dulcis amor. Ardor confortans splendor illuminans: amor inebrians. O quam dulciter ardens: quam mirabiliter splendens: quam suauiter totum cor hominis implet. Quia poterit habitare de nobis cum igne deuorante: aut cum ardoribus stare sempiternis. Cum iam non erit ignis in syon: sed eo minus in hierusalem in splendoribus eternitatis: tunc etiam recordabimur de hoc paruo igniculo quem sensimus in hac valle plorationis: et dicemus ad inuicem. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis: cum sub paupertate degeremus militie regularis: et staretis ad canendum in nocturnis vigilijs et post vigilias furtiuis orationibus incuberemus? Illis beatissimis intervallis quam magna erat in cordibus nostris multitudo dulcedinis. Nonne nox erat illuminatio in delicijs? Nonne cor nostrum erat ardens in nobis de iesu: cum in clauistro residetes meditaremur in silentio: quando secrete deus erat in tabernaculo cum super eum cor nostrum ascenderet: ut cogitaremus patrie gaudia: cum concentus celi resonaret in conscientia? Nonne cor nostrum ardens erat in nobis de iesu dum loqueretur nobis in via cum in diuinarum scripturarum dulcedine nostras reficeremus animas inuenientes in ipsis delectationes mirabiles super omnes diuitias? Nonne docebat nos vinctio christi de omnibus: medullatas nobis infundendo delicias? Nonne cor nostrum ardens erat in nobis in via: dum aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora. Non incongrue eadem hora dicuntur surgere: quia nisi ad horam: nec hora quidem possunt esse tales deliciae in anima. cito abeunt et pertransiunt: et cum teneri putantur velocius evanescent. Ideo autem fugiunt: ut earum plenitudine que dabitur in patria seruicium appetamus. Ideo animum inflamant et allutunt ut surgamus: ut non in hierico descendamus. Ibi insidiantur latrones: ut spolient et vulnerent descendentes. Sed nobili quadam superbia despiciere debemus hec temporalia: que mu-

Infra octauas pasche

tabilia sunt sicut luna. Anima nostra spiri-
tualis leticie delicijs sit assueta. Surgentes
igitur oratio et meditatio reuertuntur in hie-
rusalem: cum post spiritualium deliciarum
refectionem pacis intime possident quiete.
Undecim isti qui sunt in hierusalem cōgre-
gati dona spiritus septiformis et quattuor
principales virtutes possunt intelligi. Ille
que sunt cum ipsis: fides: spes: et charitas:
et si qua alia sunt gratiarum dona dici possunt.
Congregatos istos inuenerunt: non autem
congregauerunt: quia et si pro posse nostro
attendamus virtutibus aggregandis: nihil
tamē sine patre luminum possumus facere
qui velle et perficere operatur in nobis. Istis
duobus oratio et meditatio adiunguntur.
Dicunt quia surrexit dominus vere: quan-
do amanti conscientie insibilant gaudium
resurrectionis dominice. Sed quid sibi vult
quod subiungit: apparuit simoni? Videte
ne forte propter nos dictum sit: qui speciali-
ter filij sumus obedientie: qui sapientibus
et insipientibus debitores sumus sine con-
tradictione vocis et sine murmuris obedire
rancore. Fidelis sermo et omni acceptione
dignus magnum leticie cumulum partu-
riens obedientibus: quia dominus appa-
ruit simoni et ipsi soli speciali prerogatiua p-
omnibus. O si deuote mentis memoria re-
noluamus quod dulcis sit eius apparitio obe-
dientibus: in illo agone horribili atque terri-
bili in illa miserabili hora in qua anima co-
gitur a corpore separari. Multis enim ap-
paret christus cum vexillo obedientie ut in
effabili exultatione exhilaret animam obe-
dientem in illa tribulatione: et forsitan pōt
ipsum obedientem his sermonibus conso-
lari. Ne timeas fili obedientie: ne timeas.
Intuere manus propter obedientiam affi-
xis: considera pedes expositos fixuris cla-
uorum: attende quia propter obedientiam
mortuus sum. Et si propter fragilitatem hu-
mane conditionis obedientia tua minus p-
fectus aliquid habuerit: volo ut plenitudo
mee obedientie sit tue obedientie minus suf-
ficientis supplementum. Quod vel illa hora
tali consolatione potest esse suauis? Quod
potest imprimi humano cordi dulcius? Po-

nite hec in cordibus vestris filij obedientie
Gaudent et exultate quia surrexit dominus
vere: et apparuit simoni. Et ipsi narrabant
que gesta erant in via: et quomodo cogno-
uerunt eum in fractione panis. Extremam
hanc clausulam possumus referre ad illa bea-
te quietis gaudia cum sedebit unusquisque
sub vite sua et ficulnea sua in pulchritudine
pacis in tabernaculis fiducie et requie opu-
lenta: cuius platee hierusalem auro sternent
et per omnes vias alleluia cantabitur. Im-
plebuntur autem infantibus et puellis: sequen-
tibus agnum quocumque iter in vestibus al-
bis. Tunc narrabimus que gesta sunt in via
et quomodo cognouimus dominum in fra-
ctione panis. Quod dulciter nos humiliat hic
in loco afflictionis ut delicietur in cordibus
nostris: qui secreta sua abscondit a sapienti-
bus et prudentibus et reuelat ea paruulis.
Tunc recordabimur periculorum in quibus
versamur: tribulationum in quibus affigi-
mur: miserationum in quibus inuoluimur et
mirabiliter letabimur: quia hec omnia ve-
lut umbra transierunt: et de splendoribus in
quibus erimus iubilum germinabunt. Tunc
plantabimus vineas in montibus samarie:
audiemur vocem gaudij et vocem leticie: vocem
sponsi et vocem sponse. Videbimus glori-
am regis: et decorem regine. Tunc letabitur ego
in choro: dradema regni portans in capite
suo. Ostendet nobis fructum sanctissimi ve-
tris sui. In humilitate nostra videbitur do-
minus maior: et tunc videbit et affluet
mirabilis et dilatabitur cor nostrum simul lauda-
bimus: quia oculo ad oculum videbimus: aspectum
propter aspectum aspiciemus: faciem ad faciem co-
gnoscemus: ore ad os loquemur dicentes.
Tibi domine potestas et imperium: et honor et gloria.
Te laudat omnis spiritus in secula seculorum. Amen.
C Infra octauas pasche de lepra naama.
Sermo primus.

lxxx

Sicut in corporibus
medicina prius purgationes
adhibent deinde refectiones
ut videlicet prius exanimas corp-
ab humoribus noxijs de hinc cibis sanioribus
foueat: sic medicus animarum dominus christus cum tota vi

spesatio quā exhibuit i carne medicina salu-
tis est an passionē suā septē dedit purgatio-
nes post resurrectionē: totidem cibos salu-
bres parit et suauē. Helise⁹ nṛ naaman le-
prosu⁹ septies in iordane mergi pcepit: q̄ in-
pretatur descensus. In descensu dñi nostri
iesu christi: id est in humilitate conuersatio-
nis eius: quam exhibuit ante passionē mū-
damur ⁊ purgamur. in resurrectione ⁊ o ⁊
vita quem ostendit quadraginta dieb⁹ re-
ficimur: ⁊ delectabilib⁹ pascimur alimētis.
Septēmpliciter enim occupauit nos lepra
superbie: in proprietate possessionū: in glo-
ria vestium: in voluptate corporis: in ore q̄
dupliciter: sim iliter ⁊ in corde. Prima est
lepra domus: quia diuites esse volumus in
hoc seculo. Sed ab ista mundamur si mer-
gimur in iordane id est in christi descensu.
Inuenimus enim quoniam cum diues esset
ille: propter nos pauper factus est. Descen-
dit ab inenarrabilibus celi diuitijs: ⁊ ve-
niens in mundum nec istas qualescūq; di-
uitias habere voluit: sed in tanta pauperta-
te venit: vt natus continuo poneretur in
presepio: quia non erat ei locus in diuerso-
rio. Deniq; quis nesciat: quoniam filius ho-
minis non habebat vbi caput reclinaret?
Qui bene mergitur hic: quando queret di-
uitias hui⁹ mundi? Et vere magna abusio
⁊ nimis magna: vt diues eē velit vermicu-
lus vilis: propter quem deus maiestatis et
dñs sabaoth voluit paper fieri. Porro in le-
pra vestis omnē seculi huius pomposam in-
telligit vanitatem. Nam ab illa nihilomin⁹
in iordanis merfione mūdaberis: vbi inue-
nies christum dñi vilibus pānis inuolutū:
factum obprobrium hominū ⁊ abiectiōne
plebis. A lepra quoq; corporis mūdāmur
in ipso iordane: si bene cogitātes dominicā
passionem erubescamus sequi corporis vo-
luptatem. At in ore duplex vt diximus est
lepra. Cum enim aduersum quēquā conti-
gerit murmuram⁹: ⁊ impatientie verbum
tanq̄ lepre sanies effluit. Sed ab hac mun-
damur: si illum attēdimus qui tanq̄ omnis
ad occasiōē ductus ē: ⁊ nō aperuit os suū
Qui cum malediceret nō remaledicebat:
cū pateret: non cōminabatur. In p̄speris q̄

⁊ p̄tra eū qui dixit non qui seipm cōmēdat
ille pbatus est: commendam⁹ nosmetip̄os
nō in multa paciētia: sed in arrogātia: ⁊ inq̄
nat nos altera lepra verbū iactantie. Ut ḡ
mūdēmur ab illa: mergamur in iordane: ⁊
imitemur eum qui nō q̄rebat gloriā suā.
Uñ ⁊ demonia que clamabāt q̄ ipse esset
dei fili⁹ p̄cipiebat obmutescere: ⁊ illumina-
tos cecos dicere phibebat. In corde du-
plex est lepra: p̄pria volūtas: ⁊ p̄pria p̄siliū:
vtrāq; nimis pessima eoq; perniciosior ma-
gis quo interior. Voluntatē dico p̄p̄riā q̄
nō est cōis cū deo ⁊ hoib⁹: s; nostra tñ: qñ
quod volum⁹ non ad honorē dei: nō ad vti-
litatē fratru: sed propter nosip̄os facimus:
non intendentes placere deo ⁊ p̄desse fra-
tribus: sed satissacer e p̄p̄rijs motib⁹ ani-
mōrū. Hinc contraria est recta fronte cha-
ritas: que est deus. Nec enim aduersus eū
inimicitias exercens est: ⁊ guerrā crudelis-
simā. Quid enim odit aut quid punit de⁹.
preter volūtatē p̄p̄riam? Cesset voluntas
p̄p̄riā ⁊ infern⁹ non erit. In quē enī ignis
ille deficiet: nisi in p̄p̄riam voluntatem?
Etiam nunc cum frigus aut famem aut alī
quid tale patimur: quid leditur nisi volun-
tas p̄p̄ria. Quā si voluntarie sustinemus: iā
ipsa voluntas cōmunis est: sed infirmitas
quedā ⁊ velut puritus voluntatis ad huc
de p̄p̄rio est: ⁊ in illo omnes penas sustine-
mus donec penitus consumamur. Nam vo-
luntas illa p̄p̄rie dicitur cui assentimus ⁊
cui se liberum inclinat arbitriū. hec autē de-
sideria ⁊ concupiscētie que inuitos tenent
nō voluntas sed corruptio voluntatis est.
Porro voluntas p̄p̄ria quo furore domi-
nū maiestatis impugnet: audiant ⁊ timeāt
serui p̄p̄rie volūtatē. Primo nempe sub-
trahit semetip̄as ⁊ subducit ei⁹ dñatur: cui
tanq̄ auctori seruire debuerat dum effici-
tur sua. Sed nunquid contenta erit hac in-
iuria? Addit adhuc: ⁊ quod in se est omnia
quoq; que dei sunt tollit ⁊ diripit. Quem
enim modum sibi ponit humana cupidi-
tas? Nonne qui per vsuram acquirit pe-
cuniam modicā: similiter mundum lu-
crari conaretur vniuersum: si non deesset
possibilitas: si suppeteret voluntati facul-
o iij

In octauis pasche

tas. Dico fiducialiter: nemini qui sit i propria voluntate posset vniversus mundus sufficere. Sed vtiā vel rebus istis eēt cōtēta: ne in ipm horribile dictu descuiret auctorem. Nunc autē z ipsum quod in ipsa ē deum perimit voluntas propria. Omnino enim vellet deum peccata sua aut vindicare non posse: aut nolle: aut ea nescire. Tult ergo eum non esse deum: que quantum in ipsa est vult eum aut impotentem aut iniustum esse aut insipientem. Crudelis plane et omnino execranda malitia: que dei potentiam iustitiam sapientiam perire desiderat. Nec est crudelis bestia: fera pessima rapacissima lupa: z leena seuissima. Nec est imundissima lepra animi: propter quam in iordane mergi oporteat: z imitari eum q non venit facere voluntatem suam. Unde z in passione Non mea inquit voluntas: s; tua fiat. Lepra vō proprij consilij eo perniciosior est quo magis occulta: z qnto plus abundat: tanto sibi quisq; sanior esse videtur. Nec illorum est qui zelum dei habent: sed non fm scientiam: sequentes errorem suum: z ita obstinati in eo vt nullius velint consilij acquiescere. Ad sunt vnitatis diuisores: inimici pacis: charitatis expertes: vanitate tumētes: placentes sibi: z magni in oculis suis: ignorantes dei iustitiā: z suā querentes constituere. Et que maior superbia: q; q vnus homo toti cōgregationi iudicium suum preferat: tanq; ipse solus habeat spiritum dei. Adolatrie scelus est non acquiescere: z quasi peccatum ariolandi. Eant nunc qui se faciunt religiosiores: qui non sunt sicut ceteri hominum: ecce arioli z idolatre facti sunt: si tamen vel ei qui dixit hoc plusq; sibi indicāt esse credendum. Neq; hinc dissonat vītati sermo quē dixit. Si ecclesiā nō audierit: sit tibi sicut ethnicus z publicanus. Sed vbi poterit hec lepra mundari: nisi in iordane. Vbi mergere quicumq; huiusmodi es: z attende quid fecerit magni consilij angelus: quomodo cōsiliū suū postposuerit consilio vel magis voluntati mulieris vnus: beatam virginem loquor z fabri pauperis ipse est io-

seph. Inuentus enim in medio doctorum audiens eos z interrogās: quodammodo a matre increpat⁹ est. Fili vt quid fecisti nobis sic? At ille Quid est inquit q me queratis? Nesciebatis quia i his que patris mei sunt oportet me esse? At illi non intellexerunt verbum. Et quid fecit verbum? Nō capiebat in se: descendit ita vt esset etiā sub illis. Quis iam non erubescat obstinatus esse in consilio suo: quando suū sapientia ipsa deseruit? Sic mutauit consilium suū: vt quod iam tunc ceperat extūc vsq; ad tricesimū etatis sue annum prorsus dimiserit. Nihil enim ab hoc duodecimo anno de eius doctrina vel operibus inuenis vsq; ad annos triginta. Sed forte querendum ab ipso est: quomodo voluntatē suā consiliumue reliquerit. O domine voluntas de qua dixisti vt non fieret si bona non erat: quomodo tua erat? Si bona erat: quare relicta est? Sic z consilium si non bonū: quomodo tuū? si bonum: quomodo relinquendū? Et bona erant z eius erant: neq; minus tamē relinquenda ob hoc videlicet vt fierent meliora. Neq; enī oportebat propria preiudicare communibus. Erat ergo voluntas christi: z bona erat: qua dicebat: si fieri potest transeat a me calix iste: sed ea de qua dicebat: fiat voluntas tua: melior erat: quia communis nō solum patris: sed et christi ipsius: oblatus est enim quia ipse voluit z pctā nra zc. Nisi enī granū frumēti cadens in terram mortuum esset: ipsum solum maneret: mortuum vō multum fructum attulit. Atq; hec volūtas patris erat: vt videlicet haberet quos adoptaret in filios: christi erat vt sit ipse primogenitus in multis fratribus: nostra erat quia pro nobis faciebat vt nos redimeremur. De consilio quoq; idem dicimus. Christi enī erat z bonum erat consiliū illud quod ait quia in his que patris mei sunt oportet me esse: sed quia illi non intellexerunt mutauit illud consilium: vt nos mundaret ab ea lepra q proprij cōsiliij est. Exemplum enī dedit nobis: vt z nos ita faciam⁹. Nam ab initio nouerat qd eēt factur⁹ s; voluit formā

nobis humilitatis istius exhibere: et ad la-
uandā pessimā hanc leprā diuinū in seipso pa-
rare iordanē. Audiāt igitur vtrique pariter q-
pprie voluntatis, et qui ppriū cōsiliū lepra for-
det: audiāt quid spūs dicat ecclesijs: breui
vno versiculo leprā vtrāq; pdenās. Sapie-
tia ait qd desursum ē pmiū quidē pudica cō-
tra pprie voluntatis impuritātē: deinde paci-
fica ptra ppriū piliū obstinatā rebellionem.
Eū ab his septē purgatus fuerit eger: tan-
q; post septē seilas: querat septē fercula: q
sunt dona spūs sancti. Porro sicut in vita
dñi ante passionē septē purgatiōes inueni-
mus: sic in apparitionib; septē que post re-
surrectionē facte legunt septē illa dona spi-
ritus sancti possum inuenire. In pma spi-
ritū timoris accipe qñ veniētib; mulierib;
sanctis descēdit angelus d celo: et terremo-
tus factus est: ita vt ipas timore pterritas
oportuit ab angelo p̄solari. In spū pietatis
apparuit symon: quia magna oīno et vere
dño iesu digna pietatis dignatio q ei qua-
si singulariter et ante ceteros dignat⁹ est ap-
parere: quē p ceteris de negatiōe eius rea-
p̄sciētia cōfundebat: vt vbi abundauit deli-
ctū: sup̄abundaret et gr̄a. In spū p̄sciētie du-
ob; p̄gētibus in emaus scripturas exposu-
it: incipiens a moyse et p̄phetis. In spū forti-
tudinis ianuis clausis intrauit ostēdēs ma-
nus et latus: sicut solēt in signū virtutis cly-
peorū foramina demonstrari. In spū p̄sciliū
frustra in p̄scatiōe laborātes: mittere i de-
p̄terā retbe cōsuluūt. In spū intellect⁹: ape-
ruit eis sensum vt intelligerent scripturas.
In spū sapientie die quadagesimo eis ap-
paruit: quā vidētib; illis eleuatus ē: et vide-
rūt filiū hoīs ascēdētē: vbi erat p̄us. Usq;
ad illā enī diē: quasi p stulticiā p̄dicationis
saluos faciebat credētes. Postq; vō coram
eis ascēdit ad patrē iā cepit sapia dclari.
C Intra oct. pasche: Quō qbusdā nō-
dū natus sit xps. Sermo secundus.

lxxx
vi

Omnia que de sal-
uatore legim⁹: medicamina sūt
aīaz nostraz. Videamus er-
go ne qñ forte dicat de nobis
curauimus babilonē et nō ē sanata. Logi-

tet vnusq; quāti operent in eo tā saluta-
ria medicamēta. Sūt enī quibus nōdū na-
tus ē xps: sūt qbus nōdū ē passus: sūt q-
b; nōdū surrexit vsq; adhuc. Alijs quoq;
nōdū ascēdit: alijs nōdū misit spm̄ sanctuz.
Quō enim operat⁹ eius humilitas: q cū in
forma dei cēt nō rapinam arbitrat⁹: ē eē se
equalē deo: semetipm̄ formam serui accipi-
ens? Quō inq; dei humilitas in supbo ho-
mine operat⁹? Que illius humilitatis vesti-
gia in his qui adhuc toto desiderio: terre-
nis diuitijs et honorib; inbiant? An nō mō
exhilarat p̄sciētia vestra frēs mei? qd dicē
potestis puulus natus ē nobis? Sūt qbus
nōdū xps passus ē: q labores fugiūt mortē
metuūt vsq; adhuc: quasi vero ille et labo-
res sustinēdo et mortē moriēdo nō vicerit.
Sunt qbus nōdū surrexit: q in laborz an-
xietate et afflictione penitētie mortē afficiū-
tur tota diē: nōdū spūali cōsolatione rece-
pta. Sed nisi breuiati fuissent dies illi: q
posset sustinere? Alijs resurrexit sed nōdū
ascēdit imo cū eis adhuc cōmorat⁹ pia dul-
cedine in terris: his scilicet q in deuotione
sunt tota diē: flēt i oīonib;: suspirāt i medi-
tatiōib; suis: et oīa festina et iocūda sunt eis
et p oēs dies illos p̄tinuū alla cātatur. Sed
oportet lac eis subtrahi: vt discāt velsi soli
do cibo: et expedit eis vt xps vadat: et hec
tpalis deuotio subtrahat. S; qñ hec cape-
poterūt? Desertos sese a dño p̄uatos gr̄a
cōquerunt. Sed expectēt paululū: sedeāt i
ciuitate donec induant solidiori quadam
virtute exalto: et maiora p̄cipiāt carismata
spūs sancti sicut apli in gradib; p̄moti sunt
altiorē et sup̄eminentiōrē viā charitatis in-
gressi: non iaz solliciti quomodo flerēt pau-
lulū: sed quomodo magna quadā victoria
de cōmuni aduersario triumpharēt et con-
culcarēt sathanā sub pedibus suis.

C In octauis pasche: De verbis beati
iobānis apostoli. Sermo p̄mus.

Omne quod na-
tum ē ex deo: vincit mūdum.
Postq; vnigenit⁹ dei non ra-
pinā arbitrat⁹: ē eē se equalē
deo: hoīs quoq; dignat⁹ ē fieri filiū et habi-

lxxx
lvii

In octa. pasche

tu iuentus est vt hō: nō īmerito iam de ce-
lesti generatiōe exiguitas hūana psumit.
Neq; enī idignū ē deo eoz fieri ptem: qz
se xps fecerit frēm. Hinc ē qz btūs iohānes
q sepi^o nobis ac studiosius hāc cōmendat
adoptionē filioz dei si ipō qz euāgelij sui
principio quotāt inqt receperūt eū dedit
eis potestātē filios dei fieri. Hinc igit vbo
sile ē qd audiuim^o hodie de ei^o eplā recita-
ri. Omne inqt qd natū est ex deo: vicit mū-
dū. Quotquot enī sūt xpi cū xpo eos mū-
dus odit: s; cū xpo supat pariter et ab ipis.
Nolite ait mirari si odit vos mūdus: scito-
te qz me pōt vob odio hūit. Et itē. Eō fidi-
te inqt: qz ego vici mūdū. Sic nimiz ma-
nifesta sit hūmōis illius vitas: quē apls ait.
Quos pscit inqt haud dubiū qn de^o p^o
et pdestinavit pformes fieri imaginis filij
sui. Uide pfirmationē. Post ipm adoptan-
tur vt sit ipē pmo genit^o in multis fribus:
post ipm odit eos mūdus: post ipz et ab eis
vicit mūdus. Bene g qd natū est ex deo
vicit mūdū: vt sit testimoniū celestis gene-
ratiōis victoria tētatiōis. Et sicut is q fili^o
est p naturā mūdū cū suo pncipe triūpha-
uit: sic et nos victores iueniamur quotāt su-
mus filij adoptiōis. Victores sane: sed in
ipō qz pfortet nos in quo et possum^o oīa: qz
hec est victoria q vicit mūdū fides nra. Si
de siqdē in dei filios adoptam^o: fidē in nob
mūdus in maligno posuit^o odit atq; psequitur
fide qz et vicit sic scriptū est. Sci p fidē vi-
cerūt regna. Quidni attribuat fidei victo-
ria: cuius ē etiā vita? Iust^o inqt ex fide vi-
uit. Quoties g tētatiōi resistis: qñes vicis
maligni: noli pprijs tribuē virib^o noli i te
s; magis i dño gliari. Qñ. n. fortis ille arma-
tus tue cedēt i firmitati? Audi deniq; qd
dñici pstitit^o pastor ouil admōeat. Aduer-
sari^o inqt v^o diabol^o tāq; leo rugiēs circuit
qrēs quē deuoret: cui resiste fortes i fide.
Uides quē admodū sibi vitas testimōia
pēināt. Paul^o fide regna vicisse scōs: petr^o
pncipi mūdū resistēdū i fide: iohānes qz hec
est inqt victoria q vicit mūdū: fides vīa.
Sequitur. Quis est enim qui vincit mūdū
nisi qui credit quoniā iesus est filius dei?
Certum id quidez fratres omnem qui nō

credit in filium dei: ex hoc ipso iam nō mo-
do victū esse s; etiā iudicatū. Sine fide enī
impossibile est placere deo. Verūtū potest
forte mouere qz tam multos videmus cre-
dētes iesum filiū dei eē: adhuc tñ mūdū nī-
hilominus cupiditatibus irretitos. Quid
ergo ait quis ē qui vincit mūdū? nisi qui
credit: qm iesus ē filius dei cū et ipē iā mū-
dus id credat? An nō ipsi quoq; demones
credūt et cōtremiscūt? Sed dico. Putasne
filiū dei reputat iesum quisq; ille ē hō? qui
ipsius nec terref cōminatōibus: nec attra-
hi pmissiōibus: nec pceptis obtemperat:
nec pscilijs acquiescit? Nōne is etiā si fate-
atur se nosse deū factis tñ negat? Porro fi-
des sine operibus mortua est in semetipsa.
Nec sane miz videri pōt: si nequaq; vin-
cit que nec viuūt quidē. Queris que nā sit
vinda et victoriosa fides? Illa sine dubio
p quā xps habitat in cordib^o nostris. Xps
enim et virtus ē et vita nostra. Cū xps appa-
ruerit vita vestra ait apls: tūc et vos appa-
rebitis cū ipō in gloria. Unde gloria nisi d
victoria? Aut quare cū ipō apparebim^o?
nisi qz in ipō et vincimus? Deniq; si his tñ
potestas data ē filios dei fieri q suscipiunt
xpm: de eis quoq; solis intelligendū ē qd
dicat: Omnis qui natus ē ex deo vincit mū-
dū. Unde ē qz hic quoq; cū dixisset quis est
qui vincit mūdū: nisi q credit qz iesus ē fi-
lius dei: vt planius faceret eā cōmēdari fi-
dē p quā vt dictū est xps in cordibus habi-
tat: addit ptinuo de ipso aduētū dicens:
Hic ē qui venit p aquā et sanguinem iesus
xps. Adhuc aut supeminētiorem viā osten-
dēs: et spūs ē inquit q testificat qm iesus
ē filius dei. Sane qd interponit signanter
repetēs non in aqua solū: sed in aqua et san-
guine: ad differētiā moysi a: bitrox accipiē-
dū. Moyses siquidez in aqua venit: a qua
et nomē accepit vt moyses vocaret. Reco-
lāt qb^o nota ē hystoria veteris testamenti:
quē admodū in egypto dū paruuli omnes
israelitici germinis necarē expositū i aqz
moysen tulerit filia pharaonis. Et vidē si
nō manifeste xpi in hec ipō videt pcessisse
figurā. Simili nēpe cū pharaone etiam he-
rodes suspitiōe laborā^o: ad eadē cōuersus

ē crudelitatis argumēta: sed eodē mō est et ipse delusio. Utrobiq; p̄ vnus suspecta persona trucidat numerositas puerorū: vtrubi q; qui querebat euadit. Et quō moysen filia pharaonis: ita xpm quoq; egyptus que non imerito pharaonis itelligit filia suscipit p̄seruādum. Manifeste tñ plusq; moyses hic: vtpote qui venerit non in aqua tm̄ sed in aqua et sanguine. Aquę enim multe populū multi. Venit ergo in aqua tm̄ q cōgregauit quidē populū: s; populū nō redemit. Maz et ipa quoq; de seruitute egyptia liberatio nō moysi sed agni sanguine facta ē: liberādos nos p̄figurās a vana nostra cōuersatione huius seculi sanguine agni imaculati iesu xpi. Hic est verus legifer noster apud quē copiosa redēptio ē. Adortus ē enim nō tm̄ p̄ gēte: sed vt filios dei q disp̄si fuerāt cōgregaret in vñū. Ademento sane hūc eē iohannē qui vidit et testimoniū p̄hibuit: et scimus q; vix ē testimoniū ei' exisse de latere dñi dormiētis in cruce sanguine simul et aquā: quo videlicet dormiēt nouo ade noua d latere suo p̄ferret et redimere pariter ecclesia. Sic ergo hodieq; ad nos per aquam et sanguinem venit: vt sit aqua et sanguis testimonium aduentus eius fideiq; victoris. Nō solum autem: sed testimonium est maius his: qd̄ perhibet spiritus veritatis. Hōrum trium testimonium verum est certūq; et felix anima que mere tur illud accipere. Tres enī sunt qui testimonium dant in terra: spiritus aqua et sanguis. In aqua quidem baptismū intellige in sanguine martirium: in spiritu charitatē. Spūs enī ē qui viuificat: et fidei vita dilectio. Deniq; si queras qd̄ spūs et charitati respondeat paulus: q; charitas dei diffusa ē in cordibus nostris per spm̄ sanctū qui datus est nobis. Necessario quoq; spūs ad dif aquę et sanguini: cum eodem apostolo teste sine charitate quicquid habeas nihil p̄sit. Jam dō quia baptismū aque martirium diximus sanguine designari: memento et vnicū et quottidianū esse baptismū similiter et martirium. Est enim et martirij genus et quedam effusio sanguinis in quottidiana corporis afflictione: est et baptism⁹ aliqu

in compunctione cordis et lachrymarum assiduitate. Sic quippe infirmis et pusillis corde necesse est vt quę semel p̄pōnere non sufficiunt: saltē mitiori quodā sed diuturniori martirio sanguinem fundant. Sic et baptismi sacramentum quoniam iterari nō licet: his qui sepius in multis efficiunt frequenti oportet ablutione suppleri. Unde et propheta: Lauabo inquit per singulas noctes lectum meum: lachrymis meis stratum meū rigabo. Vis ergo nosse qd̄ est qui vincit mundum? Que in eo vincenda sunt diligentius intueri. Siquidem et hoc ipm̄ beatus iste iohānes indicat dicēs: Charissimi nolite diligere mundum: neq; ea que in mundo sunt. Omne enim quod in mundo est: concupiscentia carnis est: et concupiscentia oculorum: et ambitio seculi. Hec sunt tres turme quas fecerunt caldei: sed memini quoq; factū iacob fecisse tres turmas cum timeret a facie esau rediēs de mesopotamia. Et nobis ergo aduersus triplicē genus tētationis triplici opus est munimēto: vt carnis quidez concupiscentia ipsius mortificatione vincatur: quam si meministis in sanguinis testimonio diximus intelligendam: oculorum dō concupiscentiam superet studium compunctionis et assiduitas lachrymarum: poro ambitionis vanitatem virtus charitatis excludat: que sola castigat animum: sola purgat intentionem. Certum quippe triumphati mundi testimonium ē si corpus castiges et subūrtas seruituti ne pernitiosa libertate seruiat voluntati: si fletui prebeas oculos magis q; petulantie vel curiositati: si deniq; spirituali dilectione flagrans nulli animum dederis vanitati. Aderto sane vnus est qui in terra pariter et in celo testimonium perhibet spiritus: quia sine corporis afflictio cessabit: siue fons lachrymarum ericcabitur: sed charitas nūq; excidit. Reliquatio quedam in presenti est: consumatio et plenitudo manet in futuro. Clerici tamen lz mane at post aquā et sanguinem spūs aqua q; ppe et sanguis regnum dei non possidebunt: interim tamen aut vix aut nullo modo inuenire est spiritum sine illis: quoniam hi tres

In octauis pasche

ingit vnū sunt: vt quolibet ex his tribus definiēte adesse cetera si psumas. Si vō iuncta testimonia ista credibilia facta sunt nimis nec poterit cui in terris suppetūt hec carere testimonio vel in celis. Confitetur dei filiū corā hoībus nō verbo neq; lingua sed ope et veritate: filius quoq; ptebit eū corā angelis dei. An vero ei deesse poterit in testimonio pater cui filii videat attestantē? Sine dubio ptebitur et ipe qd viderit in abscondito. Sed neq; spūs qdē a patre filioq; dissentiet: qppe q pater filioq; sit spūs. Deniq; quonā modo careat testimonio ei in celo? q habere illud meruit et i terra? Tres ergo sunt q testimonii dant in celo: pater et filius et spūs scūs. Et nequā forte dissonantia suspiceris: bi tres vnū sunt. Magnū perfectio habituri sunt testimonii quos in celo pater susceperit tanq; filios et heredes: filius asceperit tanq; frēs et coheredes: spiritus scūs adherentes deo vnū spm faciet esse cū eo. Est enī spūs ipe idissolubile vinculū trinitatis: p quē sicut pater et filii vnū sunt sic et nos vnū sumus in ipso: eo miserante qui pro discipulis hoc ipm orare dignatus est iesu christo dñō nostro.

Item vnde supra.

lxxx viii **E**x epistola beati

iohānis hodie nobis est lectio recitata: in qua diximus testimoniu dari triplex in celo: triplex in terra. Et quidez p meo sapere illud stabilitatis hē repatiōis ē signū: illud angelos istud hoīes: illud beatos a miseriis istud iustos discernit ab impijs. Angelis siquē qui in pma illa puaricatione supbiente lucifero i veritate steterūt: merito testimoniu pphibet visio trinitatis hoībus quos diuina miseratio saluat spūs aqua et sanguis. Quidni pphibeat testimonium pater: a quibus honoratus vt pater est. Tibi vō maligne sic loquitur. Si ergo ego pater: vbi est honor meus? Eareas omnino necesse ē testimonio patri: cuius tibi gloriā usurpare conaris nō honorare eum cupiens: sed equare. Sedebo inquit in mōte testamētī et similis ero altissimo. Ita ne mō creat pater

spiritum pcedebis? Et certe necdū dixit tibi: sede a dextris meis. Si nescis o ipudēs vnigenitū ille est: cui eterna generatiōe patris eq̄litas collata est et pfectus. Tu rapinā cogitās esse eq̄lis deo filio gloriā iudeas gloriā quasi vnigeniti a patre vt ne ab ipso qdem testimoniu mereris habē. An vō poterit detestato a patre et filio? vtriusq; spūs attestari? Abhoīas supbū pfecto et ingetū q sup getū et hūilez regescit. Amator patris et vnitatis psecrator: aduersus te p pace et vnitatem zelat. Quid mirū frēs si timem⁹ ne forte pusillā hāc vineā dñi depasci singularis ferus icipiat? Quātos etiā celestis vinee palmites pma illa singularitas pculcauit? Sed forte supbiā qdem in eo facile aduertistis: non autē singularitatem. Dico ergo vbi stabat vniuersitas angeloz? Nū. qd singularitatis caruit vitio? q sedere vel le psumpsit? An forte qritis vñ mibi nota sit hec statio angeloz? Duos tenco idoneos testes: quoz vterq; qd vidit hoc testat. Vidi dñm ledentē ait isaias: seraphin vñ stabāt. Et daniel. Milia ingit milia ministrabāt ei: et decies cētena milia assistebāt ei. An et tertiū desideratis? vt in ore triū testimoniu stet omne verbū? Aplm pfero q; vñ qz ad tertiū raptus est celū: et rediēs loquebatur. Nōne omnes sunt administratoz spūs? Siccine vbi stant oēs vniuersi ministrant? tu pacis inimice sedebis? Plane cōtristas spiritum: qui habitare facit vnius moris in domo. Offendis charitatē? qz scindis vnitatem: rūpis vinculū pacis. Ad merito pinde angeloz q suū nec ordinē nec domiciliū reliquere charitati vnitati et paci spiritus attestat: a quo sane tua et iudicia: singularitas et ingetudo reprobat. Et hoc qdē de eo testimonio qd dat in celis. Est et aliud qd in terra datur ad discernēdos vtiq; qui i ea sunt exules ab idigenis: hoc est celiciues a ciuibus babilonis. Quando enī sine testimonio electos suos deserat deus? Aut certe que nam eis esse poterit consolatio inter spem et metum sollicitudinē anxiam fluctuantibus si nullum omnino electionis sue habere testimoniu mererentur? Nouit dominus q sint eius: et solus

ipse scit quos elegerit a principio. Quis vero scit hominum? si est dignus amore vel odio. Quod si ut certum est certitudo nobis omnino negatur: inquit quid non tanto delectabiliora erunt si quod fonte electionis huius signa possumus inuenire. Quas enim requiem habere potest spiritus noster dum predestinationis sue nullum adhuc testimonium tenet? Fidelis proinde sermo et omni acceptio dignus: quo salutis testimonia commendantur. Hoc sane verbo et electis consolatio ministratur: et subtrahitur reprobis excusatio. Cognitis siquidem signis vite quales hec negligit: manifeste convincitur in vano accipere animam suam: et per nihil habere terram desiderabilem comprobatur. Tres sunt inquit testimonium dant in terra: spiritus: aqua et sanguis. Scitis fratres quod in primo homine peccauimus omnes: in ipso etiam cecidimus vniuersi. Cecidimus sane in carcerem: luto pariter et lapidibus plenum. Exinde iacebamus captiui iniquitatis et conquinati: donec venit desideratus gentium: qui nos redimeret: ablueret: adiunaret. Illic est enim qui sanguine proprium dedit in redemptionem aquam simul produxit de latere suo in ablutionem: emisit deinde de excelsis spiritum suum qui adiunaret infirmitatem nostram. Hic ergo nosse an hec aliquid operentur in te ne forte reus sis sanguinis domini quem euacuas quantum in te est sed et aqua ipsa que debuerat mundare in foribus permanenti iudicii damnationis accumulatus spiritus quoque cui resistis non liberet maledictum a labijs suis? Cauendum enim ne sint tibi hec infructuosa: quod necessario eorum pariter et damnosa. Quis est autem qui testimonium habet effusi non sine causa sanguinis christi: nisi qui continentur a peccatis. Seruus enim peccati est qui peccatum facit: ut si deinceps continere poterit et iugum abicere misere seruitutis certissimul sit testimonium redemptionis quam operatur sine dubio sanguis christi. Ulex non sufficit peccatori continentia: si non adsit penitentia. Habet ergo et ab aqua testimonium qui laborat in gemitu suo: lauant per singulas noctes lectum suum. Sicut enim sanguis ille redemit ut non regnet peccatum in nostro mortali corpore: sic aqua illa abluit ab his peccatis qui commissimus ante. Sed quod erit quod de loco cathenarum vlu et carceris habitatione crudeli

confracti sumus atque collisi deficiamus in via vite? Inuocemus spiritum uiuificantem et adiutores confidentes quod dabit pater qui in celis est spiritum bonum petentibus se. Sane nouum superuenisse spiritum certissime conuersatio noua testatur. Ita ut breuiter repetatur a sanguine et aqua et spiritu habere est testimonium si continetur a peccatis: si dignos agis penitentiae fructus et facies opera vite.

Item vnde supra. Sermo tertius.

Iesus christus

qui in aqua et sanguine venit. Non in aqua tantum: sed in aqua et sanguine. Habet ergo testimonium aquae: habet et sanguinis testimonium. Venit nimirum in aqua et sanguine. Habet etiam testimonium spiritus: quod spiritus est qui testificatur: quod christus est veritas. Testimonium dilectionis qua dilexit nos est aqua: quod exitis aquarum deduxerunt oculi mei: quod non custodierunt legem tuam. Ulex in rama audita est: ploratus et ululatus multus: Rachel plorans filios suos Rachel omnis siue videns interpretatur. Et quod omnis nomine commodius designari potest quam is de quo scriptum est: Sicut omnis ad occisionem ductus est. Et quis videtur nisi qui dixit Ulex vidi afflictionem populi mei qui est in egypto: et descendit liberare eum. Neque enim dormitabit sine dormiet: qui custodit israel. Natus igitur virgo de virgine: puer paruulus super terram effusus de utero matris: plorauit vagiens et ululauit. Quid deplorabas puer sancte? Tuamne miseriam? Sed miser natus es: quod sic voluisti? In infantia tua non stram potius deplorabas miseriam: quod linguas nostros tulisti: et labores nostros portasti. Plorasti pro nobis: ut nobis impetrares indulgentiam. Ulex quidem ploratus et ululatus tui in rama. id est in excelsis audita est: sed non exaudita: quod etiam nascendo capitalem reddideras hominem sanctum: nondum tamen moriendo satisfeceras. Rachel plorans filios suos noluit consolari quia non sunt: quod filijs suis nondum redemptis per effusionem lacrymarum renuntio consolari donec opus suum perficeret. Ulex denique sanguis fratris nostri abel clamat in celum et exaudita est: quoniam videtur in ara crucis

lxxix

Dñica. j. post octa. pasche

seipm obtulit deo in odorē suauitatis. Vir
inuētus ē q pierat: reuixit q mortu⁹ fuerat
Et deletū est cyrogphū qd p̄trariū erat no
bis: nō solū in aq: s; in aq ⁊ sanguie. Vere
credibilia ⁊ valde mirabilia testimoniā amo
ris tui: aq ⁊ sanguis dñe. Diligebas eos p
qbus utiq; plorasti: ⁊ tandē obdormisti in
cruce ⁊ soporatus es. Ibi cognouit cēturio
q fili⁹ dei eras. Dixerat te filiū dei: s; non
a; noscebāt increduli: licet magnitudine mi
raculoꝝ testificaret spūs: q; esses veritas.
Hec tria cōueniūt in vnu: aduersus diabo
lū ⁊ p̄ns sc̄lm neq;: vt redimetet hō: cōtē
neret mūdus: ⁊ hūiliaret sicut vulneratus
supb⁹. Hōꝝ triū testimonijs idigem⁹ ⁊ nos
sc̄liq; nāq; aia: q; his trib⁹ vel duob⁹ vel sal
tē vno roborat testimoniō. Quis ē q testimo
niū hēt sanguinis? Plane q redēptus est
a dño: quē redemit de manu inimici. Illū
qd redēptū dixerim⁹ q facit peccatū? Nō
ne q facit peccatū seruus ē peccati? Nō ne
sub potestate diaboli tenet q tētatiōib⁹ ei⁹
resistere nō pōt: sed regnat p̄tū i mortali
ei⁹ coꝛpe? Nā vere redēptū dixerim⁹ q nec
blādimētis diaboli allicit⁹: nec dolis decipi
tur: nec tormētis supas. Testimonium ḡ h; z
sanguinis q ⁊ si sentiat p̄tū: nō tñ p̄sentit
p̄tō: desiderijs qdē q sentit p corruptionē
nature virilit resistēs p adiutorū ḡ emā p
fecto testimoniū hēt aquei q praua ⁊ igni
ta extincta sunt desideria: q nō solū opas im
mo meditat iustitiā: esuriēs ⁊ sitiēs nō ille
cebras carnis sed voluptates aī. O b̄tā aia
in q non repugnat caro aduersus spm nec
spūs aduersus carnē: q iam tā fortiter q; su
auiter opas. In sanguine ḡ redēptio: ⁊ in a
qua extinctio. Nā in spū p̄firmatio est. Re
cepto nanq; spū ibāt apli gaudētes a p̄spe
ctu p̄ciliij qm digni h̄ti sunt p noiē ihu cō
tūmeliā pati: nō solū aduersa sustinētes: s; z
gloriātes in tribulatiōibus. Cōuertē aia
inreqē tuā: q; dñs b̄nfecit tibi. Quia eri
puit aīaz meā de morte p sanguinē redimē
do oculos meos a lachrymis praua deside
ria extingendo: pedes meos a lapsu in bo
nis cōfirmādo. Hec tria testimoniū dant
in terra: ibis videlz q nondū sc̄ientes celestia
p̄tēplari circa terrena occupant⁹: ⁊ de tpali

bus viritr meditātes martha magis q; ma
ria esse norūt. Illū sollicitudine nō pigri pui
dent bona tpalia nō ad carnis delectatio
nē: sed cōmuni p̄sulētes vtilitati. Nā quoz
p̄uersatio in celis est: mai⁹ h̄nt testimoniū
p̄is ⁊ filij ⁊ spūs sc̄i. Testimoniū hēt p̄is
cui data est potestas nō solū sup mēbra sua
s; sup coꝛ suū: ipans nō solū mēbris: s; etiā
cogitatiōib⁹ suis. Testimoniū hēt filij cui
data ē sapiā: p quā sc̄iāt cōprehendē versu
tos i astutia sua: ⁊ cognoscē astutias satha
ne q trāsfīgurat se i angelū lucis: Cui notū
ē ⁊ dulce ē: nō plus s̄ape q; s̄ape oportet: s;
s̄ape ad sobrietatē. Cui secreta celestia mo
desto scrutat̄ scrutiniō: ne forte temerari⁹
scrutator maiestatis opprimat a gloria. Te
stimoniūz habet spūs: q qd pōt p̄patrē no
uit: p filiū diligit: ⁊ amplectit̄ p spm sanctū
charitate nimir distulsa in coꝛ: p spm sc̄m q
datus ē ei: nō solū ad remissionē sed ad di
lectionē ⁊ dilectiōis p̄firmationē. Deinde
tres sunt q testimoniūz dāt i inferno: ignis
⁊ sulphur ⁊ spūs pcellaz. Ignis videlicet
iracūdiē: sulphur imundiciē: pcella p̄scie.
Infern⁹ loc⁹ ē tormentoz: ⁊ vere grauit̄
cruciat q igne vix iracūdiē: fetore punif
imūdicie: ⁊ pcella tactat̄ p̄scie. In inferno
sunt carnales: in terra aīales: in celo spūa
les. Carnales dicunt̄ a carne: aīales ab aīa
spūales a spū. Carnales qui curā carnis p
ficiūt in desiderijs: que carnis sunt sapiūt:
⁊ ideo deo placere nō p̄f. P̄uidētia enim
carnis mors ē ⁊ inimica est deo. Regi enim
dei nō ē subiecta: neq; enī potest. Quare?
Quia docet id qd lex dei dedocet: videli
cet delectari i carne. Lex dei docet castiga
ri corpus: ⁊ in seruitutez redigi: P̄uidētia
carnis docet corpus nutrire: ⁊ satisfacere
desiderijs carnis. Carnales ergo in carne
viuunt: ⁊ in aīa mortui sunt. Et vbi viuūt:
ibi sentiunt. Sentiūt ergo delectationes et
molestias carnis: q; in ea viuūt. Adiserias
aīa aīe nō sentiūt: quia in ipsa mortui sunt.
Aīa. n. q peccauerit ipa moriet̄. Aīales sūt
q in aīa viuūt: quā viuificant spūs dei. Si
cut enī aīa vita est corpus: ita spūs dei vi
ta est aīe. Cuiū ergo qui penitentia agūt
de illicitis q cōmiserūt: de cetero p̄tinētes.

Dñica prima post oct. pasche

fidem: ipsi laborat: ipsi honorat: ipsi querit
gloriam non sibi. Regi enim seculorum immortalis in
uisibili soli deo honor et gloria: in secula seculorum
amen. Non nobis dñe non nobis. sed non mi
ni tuo da gloriam. Nobis miseris da ve
nia: tibi dño reserva gloriam: utpote a quo est
venia dilectorum et gratia meritorum. Bonus pa
stor in dñi labore villicationis sue: querit non quod
sua sunt sed quod iesu christi: quod proprium habet chari
tas. Unde si quis excesserit: charitas operit
multitudinem peccatorum: sed et ipse aduocatus ha
bet in celis iesum christum dominum nostrum: quia ipse est
propitiatio pro peccatis nostris. Mercenarius est
ut diximus: qui vidit lupum venientem et fugit
Querit ergo quod sua sunt: non que iesu christi.
Alioquin non fugeret si sua non quereret: imo seipsum
super ipenderet potius quam gregem suum raptoribus
exponeret. Multi sunt mercenarii: qui
in propitiate leuiter discerni non possunt a bo
nis pastoribus. Multi enim multa cum bonis
pastoribus communia. Multi habuerunt namque sanam
doctrinam in ingressu: habent nihilominus in mu
dam peruersationem in progressu: pacem amant et
querunt ecclesie: Utiliter ac viriliter ecclesi
asticis implicans negotijs: non recusant gra
uedines omnium: sed hec ideo: quia abnuunt gloriam ho
noris. Amant enim primos recubitus in cenis
salutationes in foro: et vocari ab hominibus rab
bi. Multotiens etiam pane lachrymarum et vi
no potantur copulationis ex copulatione peccatorum
sicut testatur in iudicio ille filius: qui in regione
longinqua consumpsit omnem substantiam suam
vivendo luxuriose. Unde dixit Quamti mer
cenarii in domo patris mei abundant panibus
Si abundant panibus mercenarii: numquid fa
me peribunt operarii? Operarios dico: quia quanto
rarior es in terris: tanto carior es habetur in
celis. De paucitate eorum perquiri veritas di
cens. Messis quidem multa: operarii autem pau
ci. Messis itaque multa et sacerdotes multi
et mercenarii multi: sed operarii pauci. Pau
ci plane et rari admodum operarii inconfusibi
les: qui aspicientis in auctorem fidei et consi
matoris iesum quos instituit verbo predica
tionis non destruit exemplo prave operationis
efficacius opere quam verbo predicantes. Nota
dum vero quod filius prodigus non dicit: fac me
vnum de mercenariis tuis: sed sicut vnum ut

videlicet ea sibi conferat beneficia: quibus
illi communicat in presenti. Inquit enim psalmista
Eibavit illos ex adipe frumenti. Quos eos
Eudi quod permittit: Inimici domini metati sunt
ei. Multi sunt quos cibant frumento: et melle sa
ciat. Qui sunt illi? Mercenarii: qui ad ho
ram credant: in tempore tamen tetationis recedunt. Ubi
patet quod amici sunt mundi. Amicus autem
huius seculi: inimicus dei constituit. Multi tamen qui
runt que sua sunt: non que iesu christi. Et si non
querunt que illius sunt. Et qui cum eo non sunt:
contra eum sunt: qui ipse ait: Qui non est mecum: con
tra me est. Et qui contra eum sunt: inimici eius sunt
Multi per exteriora metantur deo in interioribus
Cum enim sane predicant et male viuunt sanita
tem loquuntur intentionis: ut videlicet deum ha
beant in causa: et omnia interiora eorum bene
dicant nomini sancto eius. Cum tamen non deum sed mu
dum: non deum sed seculum habent in causa: men
tiuntur potius deo quam hominibus: ad cuius consue
tudinem spectat tanta collatio gratiarum a quibus non
honoris dei sed hominis constat aequum: nec cha
ritati sed vanitati deseruiunt. Unde opera
rius inconfusibilis postulat: non deum tamen sed
tria: quia funiculus triplex difficile rumpi
tur. Non enim postulat disciplinam et scien
tiam tamen: quas possunt habere et mercenarii:
sed bonitatem et disciplinam et scientiam doce
me: quia et hec tria simul in solis filiis in
ueniuntur. Quid enim prodesset habere di
sciplinam in conuersatione: scientiam in con
uersatione et predicatione: nisi bonitas esset
in intentione? Multum scriptum est: aut ear
nis obsequium: aut rationis scientiam suf
ficere. Sed bona voluntas sufficit. Sana
ta ergo voluntate utilis erit et perniciosa tam
castigatio carnis per disciplinam quam illumi
natio rationis per scientiam. Propter has
ergo supradictas rationes et alias huiusmo
di diximus: quia in prosperitate leuiter mer
cenarius discerni non potest a bono pasto
re: quia dum pacis arridet securitas: inten
tionis eius palia infirmitas. Nihil occul
tum quod non reueletur. Clauis figuli pro
bat fornax. Flante vento aduersitatis: sta
tim quod infirmum est intentionis effectus
indicat operationis. Videt enim lupum ve
nientem et fugit. Qui sunt lupi isti? Perfratres

z raptos seculi: q pppia tenti pscia z cōcu
piscetia vel ingenita cōpulsu malitia incen
dūt ecclesias: vastarūt ouilia xpi: spoliāt pu
pillos z viduas: pscisiones indicūt pau
pibus: deū blasphemātes in suis opib⁹. Hū
factis rapinis fractisq; ecclesijs cū gladius
vltionis in eos exorūt veniūt vel blādiēdo
vel cōminādo. Fugit mercenari⁹ vel amo
re blādiētis vel timore pscētis. Fugit:
Unde? A rectitudie iustitie: a defēsiōe ec
clesie: a liberatiōe patric. Ab vltiōe pupil
loz z viduaz. Quo? Ad custodiēda q pos
sident: imo a qbus possident: videlicet mar su
pia: horrea: cellaria nō vtiq; paupib⁹ reser
uāda: sed euacuāda a furibus: aut ab igni
bus cōsumēda. Habet etiā aligs intra vici
niā z posse tyrānoz pētes suos. Blandif
pinde multotiēs raptōib⁹ vt pētib⁹ cōsu
lat⁹ q vt pacē hēant z inter tyrānos flozeāt
affligi pmittit scā ecclesia: z iustitia pculcat.
Et qd dicā de furib⁹? Fures sunt heretici.
Hū sunt fures z latrones q veniūt in vesti
mētis ouiu: intrisecus aut sunt lupi rapa
ces. Quotquot aut venerūt fures sunt z la
trones. Fures latēnt nocēdo: latrōes apte
seuēdo. H heretice praua dogmata dissemi
nabāt in ppls: z pueritate doctrine sue fi
dem catholicā obnubilabāt: z iducebant
simplices in errorē. Meminē vīm credo eē
hereticū. Dēs creditis deū trinū z vnū q
passus ē z sepult⁹: q descendit z ascēdit. Fa
cit tm fides hec catholicū? Hāc fide vtiq;
demōes catholici essent: q vt dicit iacob⁹ cre
dūt z ptemiscūt. Neq; vtiq; catholicū fac
nō fides cōis demōib⁹ z hōib⁹: s; ea tm q
cōis hōib⁹ z angelicis spiritib⁹. Quēst
illa? Quē p delectatiōez opaf dē q apls ait
Neq; circūcisio aliqd valet neq; ppuiciū:
sed fides q p delectatiōē opaf. Hāc fide
ipse idē erat pditus: cū diceret. Dū tps ha
bemus opemur bonū ad oēs: maxime aut
ad domesticos fidei nō scī. Habetis hāc
fidē? Utinā. Sed hec est fides q vicit mū
dū: q; hec ē victoria q vicit mundū: fides
nostra. Dixerim vos vincere mundū: aut
vinci a mūdo? Video ecclesias nostras ma
le tractatas: video qsdā semiruptas quas
dam oīno abruptas. Video in villis solitu

dinē: in agris silentium: z vbiq; exter
minū. Video in militibus insolentiam: in
hominibus in obedientiā: z in oib⁹ insi
pientiā. Libenter tamen suffertis insipien
tes huiusmodi cum sitis ipsi forte sapiētes.
Sustinetis enim q vos in seruitutem re
digiunt: q deuorēt: q accipiant: q super
vos extollantur: q in faciem quādoq; vos
cedant: vt etiam inclusos in carcere emun
gant vos argento. An hec patimini? vt in
patientia vestra possideatis animas vras?
Patientia enim nobis necessaria est: vt vo
luntatem dei facientes fructum cum gau
dio reportemus. Tolieratis hec vt volun
tatem dei faciatis? Non vtiq; sed vt volū
tatem propriā adimpleatis: vt carnis vīe
licentius curā geratis: vt parulis vestris
z parentibus vestris cōmodius prouidea
tis: z villas tyrānoz in pace habitetis:
eorum vtentes nemoribus z agros colen
tes. Propter hoc palpatis principes z po
testates tenebrarum harū: tam demones
q; homines. Homines quia ad velle eorū
loquimini: ad velle eorū ligatis z solui
tis. Ipsi sunt semetipsi semiarcbidiaconi: im
mo vt verum fatear salua pace omnū ipsi
sunt supra episcopos supra archidiacones
supra presbyteros. Et vere qui potestatem
habent: hodie venefici vocantur. Palpa
tis demones: quia facitis eos in vobis si
miles altissimo. Donam inquit sedes me
az ad aquilonem: z ero similis altissimo. Et
ipse qui est rex super omnes filios superbie
sub frigore iniquitatis sue pgelanit omnia
interiora vestra: z vt fortis armatus custo
diens atrium suum: in pace obtinet cathe
dram voluntatis vestre in qua deberet al
tissimus residere. In terra inquit pax hōi
bus magne sciētie: magne nobilitatis. Nō
Sed bone voluntatis. Et vbi pax ibi deus
quia in pace factus est locus eius. Unde
patet q sedes eius bona volūtas est. Quē
ergo non deum sed diabolū habet inha
bitantez interiori z tyrānis atq; raptōib⁹
deseruit exterius: vicit ne mundū? Immo
victus est a mūdo: victus est a diabolo: vi
ctus est a carne sua. Infixus est limo p sin
di: z non est substantia vel potentia resur
p

Dñica. i. post octauas pasche

genti. Domine deus virtutū excita poten-
tiam tuam et veni: vt educaſ nos de lacu
miferie: ⁊ de luto fecis. Alperi manum tu-
am porrige dexterā: educ de carcere aīas
nras: vt iam nō obediāt mundo: ſed ꝑ ſiteā
tur noi tuo. Macabilis eſto ſup officialib⁹
tuis q tibi reddituri ſunt rōnes de omnibus
tuis. Ceni dñe ⁊ noli tardare: inſanit dia-
bolus inſanit generis humani hoſtis: ſciēs
q modicu tps habet. Fidem habem⁹ ſine
opib⁹: ꝑa mortua eſt ⁊ nos mortui cū ipa
Auge in nobis fidem: vt in vicarijs tuis ꝑ
dilectionē optet⁹: quaten⁹ ad impiū eoz
mōtes tranſſeran t: ⁊ de obſeſſis aīab⁹ de-
mones offerant de ipis ꝑi⁹ eīciant q cū
ipis eīciant ⁊ ꝑūciant i ignē eternū. Auge
inq in nob fidē: q: hec eſt victoria q vincit
mundū fides noſtra. Hac fide ſci vicerunt
regna opati ſunt iuſtitia: extinxerūt impe-
tum ignis effugarūt aciem gladij: cōualue-
runt de infirmitatib⁹ ſuis. In partib⁹ ve-
ſtris vbiq ignis ⁊ gladius. Quare nō opa-
mini iuſtitia: Quare nō extinguitis ignes
Quare nō effugatis aciem gladij. Quare
Ratio eſt in ꝑmptu. Quia nō deo ſed hoī-
bus qritis placere. Unde paulus: ſi adhuc
hoīb⁹ inq placere xpi ſeru⁹ nō eſſem. Vos
nō cōualeſcis de infirmitatib⁹ vris: ſed tor-
petis in ignauia vā: nec de malefactorib⁹
vris poteſtis facere iuſtitia. Quare. Quia
nulla eſt virt⁹ fortitudis vre: qm de⁹ diſſipa-
uit oſſa eoz q hoīb⁹ placet. Caro infirma:
ſed oſſa ſunt fortia. Diſſipauit q oſſa id eſt
eoz fortitudinē: q hoībus qruunt placere.
Cōfuſi ſūt qm de⁹ ſpreuit eos. Et vos eſtis
ꝑfuſi in actib⁹ vris: nō honorati: ſed onera-
ti de dignitatib⁹ vris: qm de⁹ ſpreuit vos
ſpreuit enī diſcedētes a iuditijs ſuis. Si-
dez habetis ſed ad opa vos mitto vos ma-
xime qui eſtis vicarij xpi: q eſtis paſtores
aīarū: q alios debetis inſtruere nō deſtruē
vos inq martires: q ſoli nō poteſtis ꝑire: ſed
ꝑire debetis docēdo opando. Multi enī
ſunt catholici ꝑdicādo: q heretici ſunt ope-
rando. Qd heretici faciebāt ꝑ praua dog-
mata hoc faciūt plures hodie ꝑ praua exe-
pla: ſeducūt. ſ. ꝑplin ⁊ iducūt in errorem: ⁊ tā-
to grauiores ſunt hereticis quāto ꝑualēt

opera verbis. Ungenit⁹ qui eſt in ſinu pa-
tris: nonne de ſecreto ſuo ꝑodijt ad publi-
cum noſtrum. Nonne de celo deſcēdit ad
terraſ: vt ꝑredicatione ⁊ cōuerſatione ſua
ꝑerſuaderet hominibus contemptum mū-
di. Nonne eſtis vicarij eius. Nonne quod
ꝑredicauit: ⁊ vos debetis ꝑdicare. Quod
diſſuaſit: diſſuadere. Quod ꝑerſuaſit: ꝑer-
ſuadē. A chriſto dicti eſtis chriſtiani. Non-
ne ea via qua chriſtus ambulauit: ⁊ vos de-
betis ambulare. Nonne ſicut chriſtus con-
uerſatus eſt: ⁊ vos vicarij eius debetis cō-
uerſari. Ita plane ne ſote doctiores ⁊ ſan-
ctiores eo ſueritis. Dicite archidiaconi: di-
cite ꝑreſbyteri: dicant pontifices: in frenis
⁊ ſellis: quid facit aurū in veſtimentis: tan-
tus ornatus in cibis: tam ſuperfluus appa-
ratus. Eſca ventri: ⁊ venter eſcis: deus au-
tem ⁊ hunc ⁊ has deſtruet. Multi erat cul-
tus veſtium: ⁊ delicatus ciborum appa-
tus apud illum diuitem euangelicum: qui
induebatur purpura ⁊ biſſo: ⁊ epulabatur
quotidie ſplendide. Multus eſt tamen:
ſepultus in inferno. O durū ⁊ execrabile et
horrendum ſepulchru: vbi eſt fletus ⁊ ſtri-
dor: dentiu: vbi ſunt aque nimium: vbi ver-
mis qui non moritur: vbi ignis qui non ex-
tinguitur. Hoc ſepulchrum diuitum: ſed ſi-
nus abrae pauperē excepit. Quis ſapiens:
⁊ cuſtodiet hec. Vir inſipiens non cogno-
ſcet: ⁊ ſtultus non intelliget hec. Quis obſe-
cro laicorum auidius clericis acquirit tem-
poralia: ⁊ ineptius vtitur acquiſitis. Cum
tantum faſtum videant laici in ſuſpectibile
clericorū: nōne ꝑ eos poti⁹ inuitant ad mū-
dū diligēdū q negligēdū. Ad edice cura
teipm. Si mundi ꝑdicas ꝑtemnendū: cō-
temne tu ꝑns: ⁊ ad ipſum faciendū effica-
cis alios imitabis. Da voci tue vocē vir-
tutis: cōſonet vita verbis: et erit ſtatim in
ore tue viuus ⁊ efficax ſmo dei: ⁊ penetra-
bilior omni gladio ancipiti. Non ſic ꝑfecto
ē: ſed ſicut populus ſic ⁊ ſacerdos: ſicut lai-
cus ſic ⁊ clericus. Alterq cupit vterq di-
ligit mundum: ⁊ ea que in mūdo ſunt. Lai-
cus tamen cum labore: ſed clerici ſine labo-
re volūt poſſidere totum mundum. Lōmū
nicare volūt cupiditati ⁊ ſupfluitati homi-

nū: sed nō labori. Peccare volunt cum hominibus: sed nō flagellari cum hominibus: unde timendū est ne flagellent cum demonibus. Quomodo seculares nō expenderēt substantiā suā vinēdo luxuriose etiam in pntia sacerdotum: quomodo nō intēderēt vanitatibus et lenocinijs huius seculi: quomodo nō eēnt insolētes et elati: cum tantū fastū: tantā insolētiā videāt clericorū? Nōne in pntia eorū irreuerēter abutimini elemosinis pauperū: de patrociniis crucis xpī? Nō facitis codices in ecclesijs: sed pascitis pellices in thalamis vestris. Impinguatis canes: adornatis equos: falleratis pectora equorū et capita deaurādo. Et vere in capitibus omnium platearū dispersi sunt lapides sanctuarij. Platee late sūt: et lata ē via que ducit ad mortem. Lapidēs ergo sanctuarij id est sacerdotes sūt in capitibus id est introitu latarū viarū. Docēt enī populos per praua exempla ingredi vias latas: que ducūt ad mortē: et demergūt in p̄fūdū inferni. Dolor capitis in mēbra redūdat. Capita populi sūt sacerdotes: Omne caput lāguīdū et omne cor merēs. Languēt plati ecclesie in voluptatibus suis. Quia ergo lāguor est in capitibus merorū oborūt in cordibus. Corda sūt ecclesie viri religiosi: q̄ honorē suū intelligēs nō respiciūt in vanitates et infamias falsas. Nō cōparant iūmentis insipientibus: nec similes sūt illis. Qui plorātes plorāt in nocte huius aduersitatis: vbi apud prelatos ecclesie inualefcit cupiditas et charitas refrigescit. Ecce merito clamat hodie sancta ecclesia. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Multa est hodie lōge grāuio: q̄ dici possit: aut credi persecutio ecclesie sancte: et talis incipit: qualis nō fuit ab initio. Multis modis persecutus est eā diabolus: sed nunq̄ grāuius q̄ hodie: quia nunq̄ fuit maior p̄ditio xpianorum: nec liberio: aut securio: trāsgressio diuinorū p̄ceptorū. Ecclesiā incipientē p̄secutus ē per hereticos: iam letam et florentem iam nūc persequit̄ per motus illicitos. Tria sūt in anima: ratio: volūtas et sensualitas. Ratio est iudiciū: volūtatē desiderium: caro debet obsequiū. Carnez ergo cruciani

in martyribus: rationez perturbauit in simplicibus: sed voluntatem hodie deturpat generaliter in omnibus. Sūt ergo: multitudo ecclesie: amara quidem in persecutione tyrānorū: sed amarior in verlutia hereticorū: sed amarissima hodie p̄ prauitatē desideriorū. Ille qui dicit par: et nō est par. Nacēz habet ecclesia apud extraneos: sed filij neq̄ filij scelerati semiūt in eā: qui propter matrem euiscerāt: vt se pariāt in honorem. Nacem vbiq̄ habet exteriorē: sed interiorē in paucis habet: quia vbiq̄ aut fere vbiq̄ iudicio rationis nō cōsentit voluntas: sed captiua ducit eam in legem peccati: quia si ratio sana sit in iudicio: voluntas tamen praua est in desiderio: in qua nimirum residet diabolus similis altissimo: vt supra dixim⁹. Euigilate iusti abijcite diabolum: et sedem dei expurgate: quia iusticia et iudicium correctio sedis eius. Exigētibz iniquitatibus vestris egressus est de templo suo deus: reducite eum ad templū sanctum suum. Templum enim dei sanctū est quod estis vos. Anima iusti sedes ē dei et templum. Veniat ad templum suum dominator quem vos queritis: vt possitis dominari desiderijs carnalibus: et diabolicis resistere tentationibus. Dominus in templo sancto suo: facit miracula: et prebet oracula. Veniat et angelus testamenti quem vos vultis: qui ammicet vobis suam voluntatem: et confirmet promissam hereditatem. Inducant eum in templum suum parētes ei⁹: pater videlicet et mater et fratres eius. Qui sūt illi? Respondeat ipse. Quicumq̄ fecerit voluntatem patris mei qui est in celis: ipse meus frater est soror et mater. Pater generando per verbum predicationis: vt dicit apostolus: Ego enim per euangeliz in christo vos genui: mater pariendo per exemplū sancte conuersationis: frater et soror caste diligendo in amore fraternitatis. Ad parētes estis vos: aut esse debetis. Statuit vos populus mediatorēs inter se et deū: vt vobis loquat̄ de⁹: et vos ad illū. Ideo dāt vobis elemosynas et pmicias suas: vt vestris precib⁹ et meritis ppicietur eis de⁹ et introducat ad ip̄os. Sed cum

Dñica. j. post octa. pasche

quē redditis vobis offēsum? qualiter alijs reddetis placatum? Nō ē mūda corā deo oratio vestra. Querite ergo et vos parētes iesu q adducāt eū ad vos: et inducāt in templū suū. Querite eos qui volūtatē dei ex corde faciūt: q pēpserūt vitā mūdi: q casti gāt corp⁹ suū: et in seruitutē redigūt: nō vt hoīb⁹: sed vt deo placeāt. Nō solū recipe s; et diuidere sciatis elemosynā. Facite g; et vos vobis amicos de māmōna iniquitatis. Nō solū loquimini: sed et opamini bonū ad oēs: et vt dicit apls: Beneficētie et cōmuniōis nolite obliuisci: talib⁹ enim hostijs pmeret de⁹. Anducat p inde iesus in templū suū p iusticiā: et pducāt p iudiciū. Aperte ei portā iusticie: aliqñ nō ingrediet ad vos. Diligite iusticiā q iudicatis terrā. Vestrū ē facere iudiciū: q; senatores estis orbis terraz. Diligite ergo iusticiā et recte iudicate filiū hominū. Quid dubitatis? Apprehēdite disciplinā et pteat a prauis operib⁹ vestris: ppter iusticiā habēdā et faciēdā: q; q cōmēs ē iusticie apphēdet illam: et obuiabit illi quasi mī honorificata. Sine iusticia nō solū res publica: sed nec pua domus subsistere potest. Quare timetis pncipes et potestates tenebrarū harū? Quare vos illis subicitis? Vultis exaltari in gētibus: vultis exaltari in terra? Apphēdite et facite iusticiā. Apprehēdite continēdo vosmetipsos: facite vos humiles et pauperes iustificando vos: et pfecto in iusticia exaltabimī. Dicit enim psalmista: Et iusticia tua exaltabunt. Quare? Beat⁹ populus sed q scit iubilationē. In iubilo diuerse voces cōsonāt. Scinnt ergo iubilationē q sciūt pacē dare populis et gētib⁹: et liberare populum dñi: et seruare vnitatem populorū in vinculo pacis. Nō tales dñe nō in tenebris hui⁹ mūdi aberrabūt: sed in lumine vultus tui ambulabūt: nō in sua sece: sed in noīe tuo exultabūt: nō in tyrānorū amicitia: sed in tua iusticia exaltabunt. Timetis conculcari a leonib⁹ si iusticiā tenueritis? Daniel in laeu leonū clamat: Et nō me cōtaminauerūt. Quare? Quia corā deo iusticia inuēta est in me. Iusticia plena est dextera tua. Per dexterā spūalia: p sinistrā accipiuntur non

spūalia: sed tpalia. Lōgītudo diez in dextera illius: in sinistra aut ei⁹ diuitie et gloria. In iudicio ad sinistrā eius erūt edi: qbus dat in hoc seculo gloriam et diuitias: ad dexterā aut agni: qb⁹ ē pparata lōgītudo die rū. Nolite sitire munera a sinistra ei⁹: q; q desiderāt ei⁹ sinistrā in hoc seculo collocabunt ad sinistrā eius in iudicio. Adherete dextre: vt in iudicio ad dexteram ei⁹ sedeatis sup sedes iudiciū: et in pñti non ppria virtute: sed virtute dextere ei⁹ supborū et sublimiū colla calcetis et pmatīs: q; dextera dñi fecit virtutē. Tultis tamē de manu dñi accipe duplicia idest spūalia et temporalia. Prīmū querite regnū dei et iusticiā: ei⁹ qd ē dextere: et hec oīa adiūcient vobis qd ē sinistre. Prīmū querite regnū dei: vt sic in interioribus vestris habitet et regnet de⁹: deinde iusticiā ei⁹: vt legem ex ore vestro regrat et assumat ppls: q; ex tanta gra meritoy retribuetur vobis gloria meritoy et pmiōz quam nec oculus vidit nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascendit: quā pparauit deus diligētib⁹ se. Et pter hec adiūcient vobis hec tpalia: q; glorie et diuitie ī domo ei⁹. Quis eius? Nāud dubium qñ iuste generatiōis de qua pmissum ē: Bene ratio rectorū benedicet. Benedicta ē ī predestinatiōe: benedicet in iustificatione: benedicet in glorificatione. Benedictio dñi sup caput iusti: q; mīa dñi p pdestinationē et in eternū p glorificationē. Facite ergo iusticiā nō tā p vestro arbitrio sed dictāte iudicio: q; iusticia et iudiciū correctio sedis eius. Si tñ feceritis iudiciū nec haberetis aliqd dominii iudices tñ essetis: nō iustificatores: et ideo facere iudiciū nō possētis. Propter hoc qui dedit vobis iudiciū dedit et dominium: vt predixit propheta. Iudicabūt nationes: et dominabuntur populo. Duplex est dominium prelatorū. Habent enim clauēs ecclesie quibus claudūt et claudunt et nemo aperit: aperiunt et nemo claudit: habēt et regalia: quia domini sunt vrbiū et populorū earum et oppidorū: nec solum episcopatus: sed et cōsulatus habent: vt merito eis dicatur: Quid debui vltra facere et non feci? Sed quod datum est

illis in adiutoriu factu ē illis in scādalu.

CIn rogationibus de euāgelica lectio
ne. Sermo vnicus.

xcj

Dis nostz ha

bebit amicu: z ibit ad illu me
dia nocte z dicet illi: amice ac
cōmoda mihi tres panes: qm
amicus meus venit de via: z nō habeo qd
ponā ante illu. Quid ē qd amicu vnus phi
bet aduenisse: nec tamē contentus est que
rere panē vniu. Putasne tam voracem effi
mabat amicu: vt nō posset vni sufficere pa
nis vnus. Nam vni quidē tres apponere
panes: incōueniēs omnino videtur. Puta
ergo cum vxore z mancipio hominē adue
nisse: vt suum cuiqz panem apponere velit
amicus. Ego quidē: amicū venientes ad
me nō aliū intelligo qm meipm. Nemo qp
pe carior mihi: nemo germanior ē. Ad me
ergo de via venit amicus: cum transitoria
deferēs ad cor redeo: sicut scriptū ē: Redi
te puaricatores ad cor. Veniqz tunc vere
sibi vnusquisqz amicus ē: cum de via redit
quoniā qui diligit iniquitatē odit animam
suam. A die itaqz conuersionis mee de via
ad me venit amicus. Venit de regiōe lon
ginquavbi pascere porcos: z ipoz siliquas
infaciabiliter esurire solebat. Venit fame
laboras: cōfectus inedia: attenuatus ieiunio.
Venit necesse habēs inuenire amicū
sed beu me pauperē eligit hospitē z vacuū
ingreditur habitaculum. Quid faciā ami
co huic misero z miserabili. Omnino enī
nō habeo quod ponam ante illum. Fateor
amicus ē: sed ego mendicus. Quid venisti
ad me amice in necessitate tāta. Non sum
mēdicus: z nō ē in domo mea panis. Festi
na inquit discurre rescita amicu tuū illum
magnū: quo maiorē dilectionē nemo habz
sed neqz substantiā ampliorē. Quere: pete:
pulsā: quia omnis qui querit inuenit: q pe
tit accipit: z pulsanti aperiet. Clama z dic:
Amice accōmoda mihi tres panes. Qui
sunt panes isti fratres. Utinā mereamur
accipere eos. Forte enim z ipos nemo scit
nisi qui accipit. Credo tñ petendos nobis
ēē tres panes: veritatis: charitatis: z forti

tudinis. His tribus egerē me fateor: veniē
te ad me amico de via: veniēte aut vt dixi
cuz vxore z mancipio. Deficit quippe ratio
mea ipse ē enim vir p ignorantia veritatis
languet z volūtas p inedia affectōis: infir
ma: caro p inopia fortitudinis. Nam z ra
tio minus intelligit q agēda sunt: z volun
tas minus diligit intellecta: z adhuc etiam
corpus qd corumpit aggrauat animā: vt
nō quecūqz volumus illa faciamus. Aruit
cor meū etiā z corpus meū: qz oblitus sum
comedere panē meū. Neqz enim paterer
hūc defectū: si iugiter exercitata eēt ratio
in inquisitione veritatis: volūtas in deside
rio charitatis: caro in opatiōe virtutis. Ac
cōmoda g mihi amice tres panes: vt itelli
gā: vt diligā: vt faciā volūtatē tuā. Sic enī
viuit: z in talibus vita spūs mei: dicēte scri
ptura: Qm vita in volūtatē ei.

CIn ascēsiōe dñica De euāgelica le
ctiōe. Sermo

prim.

Ecūbentibus xc

ij

vndecim discipulis: apparu
it illis iesus. Apparuit vere
benignitas z humanitas sal
uatoris. Multa enim fiduciā pstat q liben
ti adsit orationi incubentib: qñ nec recū
bentibus quidē dedignat adesse. Apparuit
inqz benignitas ei qui cognouit signētuz
nostruz: nec dedignat necessitates nostras
sed miserat: si tñ curā carnis non in deside
rio facimus sed in necessitate. Qd confide
rās idē apls siue manducam inqz: siue ali
quid aliud facim: omnia in gloriā dei faci
amus. Potest tñ qz recūbentibus apparuit
ad id quoqz referri: qd alibi calūniantib
iudeis aduersus discipulos nō ieiunantes
nō possunt inqz filij sponsi lugere qd in cū
illis ē sponsus. Sequit: Et exprobrauit in
credulitatē illoz z duritiā cordis: qz bis q
viderāt eū resurrexisse nō crediderūt. Au
dis xpm discipulos increpantem: imo qd
durius sonat etiā exprobrantē: nec quādo
cūqz: sed ea hora quā eis corporale pñtiam
subtrahit videri poterat: magis ab incre
patiōe tacere debuisse. Noli ergo indigna
ri: decetero si te quoqz aliqñ xpi vicari in
p iij

In ascensione dñi

crepanerit. Id enim exhibet qđ ascensur⁹ ab eis in celum suis xps legitur exhibuisse discipulis. Sed quid ē fratres qđ dicit his qui viderant eum resurrexisse nō crediderūt? aut qui fuere quorū beati oculi gloriosum resurrectionis dñice mernerūt videre miraculum? Neq; enim resurgente illum quisq; legitur aut creditur vidisse mortaliū. Restat ergo de angelis accipiendum: quibus vtiq; resurrectionis testimonium phibentibus apostolorū pusillanimitas hesitauit. Itaq; vō vt faciat qđ scriptum ē Bonitatē et disciplinā et scientiam doce me: visitationis gratiā: exprobrationis censurā: pđicationis quoq; doctrina sequat et dicat: Qui crediderit et baptizatus fuerit: salu⁹ erit. Sed quid ad hoc dicemus frēs? Ad agna nimis videtur secularibus hominib⁹ hoc verbo data fiducia: vereorq; ne dare eam incipiāt in occasione carnis: blandientes sibi plusq; oporteat sine operib⁹ de baptismo et credulitate. Teruntamē confiderimus quod sequitur: Signa autē eos qui crediderint: hec sequentur. Nec minor fortasse videbit ipsi quoq; religiosi ex hoc verbo puenire desperatio: qđ ex verbo priore vane spei data secularib⁹ occasio videtur. Quis enim ea que in pñti loco scripta sunt signa videtur habere credulitatis: si ne qua nemo poterit saluari: quoniam qui nō crediderit condēnabit: et sine fide iposibile est placere deo. Quis inq; demonia eijcit? linguis loquit: serpētes tollit? Quid ergo. Si nemo hec habet: aut ppauci nō vident habere temporibus: aut nemo saluabit: aut hi soli qui his muneribus gloriānt: que nō tam merita sunt qđ iudicia meritorū? adeo vt multi dicētes: nōne in nomine tuo demonia eijcimus: et in tuo nomine virtutes multas fecim⁹: audire habeāt in iudicio. Nescio vos: Discite a me operari iniquitatis. Ubi ē quod ait apostol⁹ cui⁹ de isto indice loqueretur: qui reddet vnicuiq; iuxta opera sua: si qđ absit querēda sunt in iudicio signa potius qđ merita? Sunt tamē et ipa merita: signa quedā certiora vtiq; et salubriora. Nec difficile arbitror nosse quēadmodum intelligi signa pre-

sentia possint: vt sint indubitata signa crudelitatis ac per hoc et salutis. Idem enim opus fidei per dilectionem operantis cordis compunctio ē: in qua sine dubio eijciuntur demonia cum eradicantur e corde peccata. Exinde qui in christum credunt: linguis loquuntur nouis: cum iam recedunt vetera de ore eorum: nec decetero vetusta prothoparentum lingua loquuntur declinatium in verba malitie ad excusandas excusationes in peccatis. Ubi vō compunctiōne cordis et oris confessione priora deleta sunt peccata: ne recidiū patiantur: et sint posteriora peiora prioribus: serpētes tollāt necesse est: id est venenatas suggestiōes extinguant. Quid tamen agendū si qua forte radix pullulat que tam velociter neque at extirpari: sed stimulat animum concupiscentia carnis? Profecto si quid mortiferū biberint non eos nocebit: quoniam iuxta saluatoris exemplum: cum gustauerint nolent bibere: id est cum senserint nolent sentire. Sic enim nō eos nocebit: quia nulla dānatio est his qui sunt in christo iesu concupiscentie sensus absq; cōsensu. Quid tamen? Alia certe et periculosa est sic corrupte et infirme affectionis lucta: sed q crederint super egros manus imponent et bene habebunt: id est egras affectiōes operibus bonis operient et hoc remedio curabuntur.

Itē in ascēsiōe dñi. Sermo secundus.

Solēnitās istarū

charissimi gloriosa est et ita dicam gaudiosa: in qua et singulari xpo gloria: et nob spe cial' leticia exhibet. Cōsumatio. n. et adimpletio ē reliquarū solēnitatū: et felix clausula totius itinerarij filij dei. Qui. n. descendit ipse ē et q ascendit hodierna die sup oēs celos: vt adimplēt oīa. Itā. n. cū se dñz vniuersorū que sūt i terra et i mari et i inferno pbasset: nō restabat nisi vt aeris et celoz se esse dñz argumētis similib⁹ vel certe potiorib⁹ approbaret. Terra. n. cognouit dñz: qđ ad vocē vtutis ei⁹ cū clamasset magna voce lazare veni foras: mortui reddidit. Cognouit mare qđ

solidum se prebuit sub pedibus eius: ita ut apostoli putarent eum fantasma esse. Cognito infernus: cuius ipse portas ereas et veteres ferreos confregit: ubi et ligavit illum in faciabilem homicidam qui vocatur diabolus et sathanas. Profecto qui mortuos suscitavit: leprolos mundavit: cecos illuminavit: claudos firmavit: et omnes exsufflavunt infirmitates domini omnium fuit: et eadem manu qua fecerat que defecerant reficiebat. Sic et qui in ore piscis cum ipso pisce staterem inveniri precepit: patet proculdubio quia maris et omnium que in mari moventur domini fuit. Qui vero traduxit aerem potestates et affixit eas cruci sue: claret quia super infernales officinas potestatem accepit. Ille est enim qui pertransiit bene faciendo et sanando omnes oppressos a diabolo: qui stetit in loco campestri ut doceret turbas: ante presidere ut alas sustineret: toto tempore quo in terris visus est et cum hominibus conversatus in laboribus multis: istas et operans salutem in medio terre. Ad claudendam igitur tunicam tuam in conspectu domini iesu ad perficiendam fidei nostre integritatem: restat ut videtur discipulis per medium aeris sicut dominus aeris ascendas super omnes celos. Et tunc per babis quia dominus universorum et iam tibi perfecto debebis: ut in nomine tuo omne genu flectatur celestium terrestrium et inferorum: et omnis lingua profiteatur quod tu es in gloria et in dextera patris. In hac dextera sunt delectationes usque in finem. Et ideo monet apostolus ut queramus quod sursum sunt ubi Christus est in dextera dei sedes: quod illic perfectio thesauri noster est iesus Christus in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie absconditi: in quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Quid tamen putatis fratres quatenus et dolor et timor irruerit applica pectora: cum viderint a se tolli et ad tolli in aera non scalis non funibus sublevari: et angelico comitatu obsequio eis dixerat. Quo ego vado: vos non potestis venire. Quocumque enim terrarum isset eum indivisibiliter sequeretur. Quare sicut petrus aliquando fecit cum coetiam submergendi intrarent:

sed hac sequi non poterat: quia corpus quod corruptum aggravat animam: et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Dolor ergo nimis erat: quia videbant illum propter quem omnia reliquerant a suis sensibus et aspectibus tolli: ut non possent ablato a se sponso sponsi filium non lugere. Timor quia orphani relinquebantur in medio iudeorum: non dum confirmati virtute ex alto. Benedicens ergo eis ferebatur in celum: forte concussis illius singularis misericordie visceribus cum miseris suis et pauperem suam scholam relinqueret: nisi quod veniebat parare eis locum: et quia expediebat ut presentiam eis subtraheret corporalem. Quod felix: quod digna ista processio: ad quam nec ipsi adhuc apostoli digni fuerunt admitti: cum et animarum sanctarum et celestium virtutum triumphali populo deductus ad patrem sedet a dextris dei. Nunc vere adimpleunt omnia: quia natus est inter homines: cum hominibus conversatus est ab hominibus et pro hominibus passus et mortuus est: resurrexit: ascendit: sedet ad dexteram dei. Agnosco tunicam desuper contextam per totum quam superna illa mansio claudit: ubi adimpletus est et adimplevit omnia dominus iesus Christus. Certe tamen quid mihi et solennitatibus istis? Quis me consolabitur domine iesu: quod te vidi cruce suspensum: plagis humidum: pallidum mortuus: quod non sum crucifixo compassus: obsecutus mortuus: ut saltem lacrymis loca illa vulnerum delinere? Quomodo me dereliquisti in salutatum: cum formosus in stola tua rex glorie in alta celorum te recepisti? Propterea renuisset consolari anima mea: nisi me angelus in voce exultationis prevenissent: qui et dixerunt: Viri galilee: quid statis aspicientes in celum? Ille iesus qui assumptus est a vobis in celum: sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in celum. Sic inquit veniet. Ergone veniet querere nos in illa tam singulari quam universali processione: cum precedentibus omnibus angelis subsequetur vobis hominibus universis descendet iudicare vivos et mortuos? Proculdubio veniet: sed quo modo ascendit non quo modo ante descendit. Ille humilis enim prius venit animas saluare: sublimis autem veniet cadaver istud resuscitare.

p. 113

In ascensione dñi

tare et figurare corpori claritatis sue: ut in
firmiori huic vasculo abundantiorē ipende
re videat honorē. Tūc enī videbit cū pote
state magna et maiestate: quā prius in infirmi
tate carnis latuerat. Intuebor et ego eū sē
nō modo videbo eū sed nō ppena ut hec
secūda gloriificatio priori gloriificationi pro
pter excellentem gloriā manifeste preluce
at. Iterū ipse assumptus est ad dexteram
patris: et assistit nunc vultu dei pro nobis.
Sedet autē ad dexterā habens in dextera
māz: in sinistra iudiciū et mīam multam ni
mis: et iudicium multum nimis: in dextera
aquā: in sinistra ignem immobiliter tenens.
Et quidē corroborat misericordiā suam
sup timentes se sūm altitudinē celi a terra:
ut maiores cumulos miserationū dñi sen
tiant q̄ sit spaciū inter celū et terram. Pro
positum nāq; dei super illos manet immobi
le: et misericordia ab eterno et vsq; in eter
num super timentes eū. Ab eterno p pde
stinationē: in eternum p gloriificationem.
Similiter et in reprobis terribilis est sup fi
lios hominū: et vtrinq; stat fixa sententia
eternitatis et in his qui salui fiunt et in his
qui pereunt. Quis scit si oīz vestrū quos
hic video nomina scripta sunt in celis: et in
libro pdestinationis annotata? Locatiōis
enī et iustificationis vestre aliq; signa mihi
videor intueri: in cōuersatione huius hū
lilitatis. Quanto putas gaudio repleantur
omnia ossa mea: si id scire cōtingeret. Sed
nescit homo vtrū dignū sit amore an odio.
Propterea dilectissimi pseuerate in disci
plina quam suscepistis: ut per humilitatez
ad sublimitatem ascendatis: quia hec via
et non est alia preter ipsam. Qui aliter va
dit cadit potius q̄ ascendit: quia sola est
humilitas que exaltat sola que ducit ad vi
tam. Christus enim cum per naturam diui
nitatis non haberet quo cresceret vel ascē
deret quia vltra deū nihil est: per descen
sum quomodo cresceret inuenit veniens
incarnari pati mori ne moreretur in eternū
propter quod deus exaltauit illum: quia
resurrexit ascendit sedet a dextris dei. Cla
de tu et fac similiter. Nēq; enim ascendere
potes nisi descenderis: quia ut eterna lege

fixum est: omnis qui se exaltat humiliabi
tur: et qui se humiliat exaltabit. O perner
sitas: o abusus filiorum adam: quia cū ascē
dere difficilimū sit: descendere autem faci
limū: ipsi et leuiter ascendunt: et descendūt
difficilius: parati ad honores: ad celsitudi
nes ecclesiasticorum graduum: ipsis etiam
angelicis humeris formidādos. Ad sequē
dum autem te domine iesu vix inueniun
tur qui vel trahi patiantur: qui velint du
ci per viam mandatorum tuorum. Alij enī
trahunt qui possunt dicere: trahē me post
te: alij ducuntur qui dicunt: introduxit me
rex in cellaria sua: alij rapiuntur sicut apo
stolus raptus est ad tertium celum. Et pri
mi quidem felices qui in patientia sua pos
sident animas suas: secūdi feliciores: quia
ex voluntate sua p̄sistent eī: tertij felicissimi
qui in pfundissima dei misericordia quasi
quodāmodo sepulta iam arbitrij potestate
in diuitias glorie in spiritu ardoris rapiun
tur nescientes siue in corpore siue extra cor
pus hoc soluz sciētes q̄ rapti sint. Beat⁹ q
vbiq; te ducē h̄z dñe iesu: nō illū refugam
sp̄m: qui statim ascēdere voluit et tota diui
nitas dextera p̄cussus est. Nos autē popu
lus tuus: et oues pascue tue sequamur te p
te: ad te: quia tu es via veritas et vita: via ī
exemplo: veritas in promissio: in premio vi
ta. Verba enī vite eterne habes: et cognō
scimus nos et credimus: quia tu es christ⁹
filius dei viui: qui es super omnia de⁹ bene
dicit⁹ in secula. Amē.

Item in ascensione De intellectu
et affectu. Sermo tertius.

Hodie celoz do

rc
iiij

min⁹ celoz alta celesti potētia
penetravit: et infirma carnis
tanq; nubila quedam excuti
ens induit stolam glorie. Elevatus est sol et
i ortu suo incaluit et inualuit: dilatauit et m
ultiplicauit radios sup terrā: nec ē q se absco
dat a calore eius. Rediit ad regionē sapiē
tie sapiētia dei: vbi oēs bonū et intelligūt et
requirūt intellectu p̄spicacissimi affectu pa
ratissimi: ad audiendā vocē finonū ei⁹. nos
autē ī regiōe ista sum⁹ vbi plurimū ē malitie

sapientie parum: quia corpus quod cor-
puitur aggrauat animam: et deprimit terrena
inhabitatio sensum multa cogitantes. Per
sensum hic ego arbitror intellectus designa-
ri: quia tunc vere deprimitur cum multa co-
gitat: cum non colligit se circa illam unam et
unicam meditationem que excipitur de ci-
uitate illa cuius participatio eius in idipsum
huiusmodi intellectum oportet deprimi et
distrahi per multa: multis et multiplicibus
modis. Animam vero hic existimo dici affec-
tiones que corrupto corpore diuersis pas-
sionibus afficiunt: que mitigari nunquam possunt:
ne dicam sanari donec voluntas unum que-
rat et tendat ad unum. Duo ergo sunt que
nobis purganda sunt intellectus et affectus.
Intellectus ut nouerit: affectus ut velit. Se-
lices tamen felices illi duoviri helias et enoch
quibus omnes materies et occasiones ablatae
sunt que eorum intellectum impediant vel
affectum: quia soli deo viuentes nec nouerunt
nisi deum: nec cupiunt nisi deum. De
nig de enoch legitur quia raptus est ne ma-
licia mutaret intellectus illius: aut ne fictio
deciperet animam illius. Intellectus noster
turbatus erat ne dicam cecatus: affectus in-
quinatus et multum inquinatus: sed Christus in-
tellectus illuminat: spiritus sanctus affectum
purgat. Venit enim filius dei et tot et tanta
mirabilia in mundo operatus est: ut non im-
merito intellectum nostrum ab omnibus mu-
danis rebus euocauerit: ut semper cogite-
mus et nunquam cogitare sufficiamus quia mira-
bilia fecit. Tere latissimos nobis ad spatia
dum intelligentie campos dereliquit: et to-
rens cogitationum istarum profundissimus
est: qui non possit iuxta prophetam transiada-
ri. Quis enim cogitare sufficiat qualiter re-
rum dominus penetrat nos: uenerit ad nos sub-
leuit moxi ut uiueremus: seruire ut regnare
mus: exulare ut repatriaremus: et usque ad
seruilitissima opera inclinari ut constitueret nos
super omnia opera sua? Talis se obtulit apo-
stolis apostolorum dominus: ut iam non inuisibi-
lia dei per ea que facta sunt intellecta conspi-
cerent sed ipse facie ad faciem videret qui
omnia fecit. Et quia discipuli carnales erant

et deus spiritus est: nec bene conuenit spiri-
tui et carni: umbra corporis sui temperauit
se eis: ut obiectu viuifice carnis viderent
et bonum in carne: solem in nube: lumen in testa-
cereum in lanterna. Spiritus enim oris no-
stri Christus dominus: cui diximus in umbra tua vi-
uemus inter gentes. In umbra inquit iter
gentes: non inter angelos ubi purissimum
lumen purissimis oculis stuebimur. Unde
et virtus altissimi virginis obubranit: ne nimio
splendore prestricta diuinitatis fulgur etiam
illa singularis aquila tollerare non posset.
Ad hoc autem carnem eis proposuit: ut omne
cogitatus eorum ab humanis rebus ad car-
nem suam que et mirabilia dicebat et mirabi-
lia faciebat adunaret: et sic de carne transi-
ferret ad spiritum: quia spiritus est deus: et
eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet
adorare. Non tibi videtur eis intellectus
illuminasse cum aperuit illis sensum ut in-
telligerent scripturas: ostendens quia hec
oportebat Christum pati et resurgere a mortuis
et ita intrare in gloriam suam. Sed illi san-
ctissime carni eius asinefacti: ubi de discipulis
sui eius audire non poterant: ut eos relinqueret
pro quo omnia reliquissent. Quare hoc?
Quia intellectus illuminatus erat: sed nodum
purgatus affectus. Unde et benignus magister
blande eos ac dulciter compellebat dicens.
Expedi vobis ut ego vadam. Si enim non
abiero: paracletus non veniet ad vos. Sed
quia hec locutus sum vobis: tristitia impleuit
cor vestrum. Quid est quod Christo commorante in
terris spiritus sanctus ad eos venire non potest?
An carnis illius consortium abhorrerat: que
de ipso et per ipsum in virgine et virgine matre
concepta erat et nata? Absit. Sed ut ostenderet
nobis per quam ambularemus viam: formam ap-
poneret cui imprinteremur. Et ille quod illis
plorantibus eleuatus in celum spiritu sanctum
misit qui affectum eorum id est voluntatem munda-
uit imo potius alterauit: ut iam magis velint
dominum ascendisse quem prius detinuisse voluerant.
Impletum est quod eis predixerat: vos autem contri-
stamini sed tristitia vestra vertet in gau-
dium. Sic ergo eorum intelligentia per Christum illumina-
ta est et voluntas emundata per spiritum: ut sic bo-
num nouerint sic et velint: quod solum perfecta

In ascensione dñi

religio vel religiosa pfectio est. Recordor
nunc helisei sancti cui cum helyas dixisset
et in discesu vel ascensu suo postulare quod
vellet: respondit. Oio ut fiat spūs tuus du-
plex in me. At ille. Rem difficile postulasti
Attamen si videris quando tollar a te: erit
qd petisti. Nonne tibi videt helyas ascen-
des dñi signare personā? heliseus vō choz
apostolicum in ascensione xpi anxie suspirā-
tem? Sicut enī heliseus ab helya nullo pa-
cto auelli poterat: sic nec apostoli a xpi pre-
sentia poterāt separi. Uix enī eis tādē psua-
sit: qz siñ fide iposibile ē placere deo. Quis
ē g spūs iste duplex qz qrit? nisi illuminatio
intellectus et affectus purgatio res difficilis:
quia rarus est in terris qui illū habere me-
reatur. Attamen inquit si videris quando
tollar a te: erit qd petisti. Nihil est qz ppter
hoc habeant pdere vel debeant alium tui
icū quia videntibus illis eleuatus es in ce-
lum: et desiderantibus oculis te sequuti sūt
gradiētē i multitudine fortitudinis tue. Uel
certe spm duplicē dicē possum: illd qd sal-
uator ad discipulos ait. Qui credit i me opa
q ego facio et ipe faciet et maiora hōz faciet
Mōne maiora xpo: per xpm tñ fecit petrus
de quo legi quia in plateis ponebantur in-
firmi in lectulis: ut veniente petro: saltē vi-
bra illius obumbraret quēqz illōz et sanare-
tur ab infirmitatib⁹ suis. Nūqz enim vim-
bra sua dñs inuenit infirmitates sanasse. Mō
dubito ego intellectum oīum vestroz qz hic
estis illuminatum esse: sed non affectū eque
esse purgatum manifestis approbo cōiectu-
ris. Dēs qd bonum est nostis et viam p quā
incedere: et quomodo in ea incedere debetis
sed voluntas nō vna est. Quidam enim
ad oīa vie et vite huius exercitia non solum
ambulant s; et currunt imo potius volāt: ut
eis et vigilię breues et cibi dulces et pāni sua-
ues: et labores non solum tolerabiles s; et ap-
petibiles videant. Alij aut nō sic sed corde
arido et affectione recalcitrante vir trabun-
tur ad hec: vir gehennali timore compellū-
r. Miseri et miserabiles: utpote socij tribula-
tionis sed consolationis non ita. Ille quid
abbreviata est manus dñi ut omnib⁹ dona-
re non possit: qui aperit manum suam et im-

plet omne animal benedictōe? Quid ergo
in causa est? Illud omnino: quia non videt
xpm cum tollitur ab eis: id est non cogitant
quomodo eos orphanos reliquerit qz pere-
grini et aduene sint super terrā: qz tādū fe-
tulenti corporis horrido carcere teneantur
et non sint cum xpo. Multis modis autē si diu
ita pmanerint sub onere aut opprimuntur
et succumbunt: aut quodāmodo in inferno
sunt: ut nūqz ad plenum respirēt in luce mi-
serationum dñi nec in libertatē spūs que so-
la facit iugum suauē et onus leue. Inde aut
tam puitiosa cupiditas emanat? qm affect⁹
id est voluntas eorum nondum purgata ē:
nec bonum sic volunt sicut nouerunt a pro-
pria concupiscentia abstracti grauitē et il-
lecti. Amant enī in carne sua terrenas con-
solatiunculas siue in verbo siue i signo siue
in facto siue in aliquo alio: et si hec iterum-
punt aliqui non tamē penitus rūpūt. Inde
est qz raro affectiōes suas dirigunt i deum:
et eorum compunctio non continua s; hōra-
ria est. Impleri aut visitationibus dñi aīa
que his distractionibus subiacere nō pōt
et quanto magis illis euacuabit: tanto am-
plius istis implebitur: si multum multum:
si parum parum. Uel forte si magis probas
nūqz iste illis misceri poterunt in eternū?
qz vbi vasa vacua non inuenit oleū stare ne-
cesse est: nec mittūt vinū nouum nisi i vtres
nouos ut ambo conseruet. Neqz enī spūs et
caro signis et tepiditas in vno domicilio cō-
morat: pferim cū tepiditas ipsi dño soleat
vomitus puocare. Si enī apli adhuc carni
dñice inherentes qz sola scā: qz scī scōz erāt
scō spū repleri nequerunt donec tollerēt ab
eis: tu carni tue qz sordidissima ē et diuersa
spurcitiaz fantasiz repleta astrict⁹ et gluti-
nat⁹ illū inercissimū spm te posse putas su-
scipere nisi carnis istis solatiōib⁹ fundit⁹
renūciare tēptaueris? Reuera cū icepis tri-
stia implebit cor tuū: s; si pseraueris tristi-
tia tua cōuerter i gaudij. Tūc n. purgabif
affect⁹ et voluntas renouabif vl pot⁹ noua
creabif: ut oīa qz pūs difficilia inuo iposibi-
lia videbantur cum multa pcurrant dulce-
dine et auiditate. Emitte igit spm tuū et crea-
buntur: et renouabis faciē terre. Sicut per

faciem exterior: homo cognoscitur: sic per voluntatem demonstratur interior. Emulso ergo spiritu creatur et renouatur facies terre et terrena voluntas fit celestis: parata ad nutum nutu citius obedire. Beati qui tales sunt: quia non solum malum non sentiunt: sed in mira cordis dilatatione commorantur. De illis enim quos supra memorauius terribiliter ait dominus. Illi non permanent spiritus meus in hominibus istis: quia caro sunt id est carnales: et quicquid in eis spiritus fuerat in carne enauit. Quia igitur charissimi hodierna dies est in qua spiritus susaufertur a nobis: et non sine tumultu aliquo animorum nostrorum: adhuc tamen ut mittat nobis spiritum veritatis precemur et oremus ut dignos nos inueniat vel potius efficiat et repleat domum istam ubi sumus sedentes: quatinus non veratio sed vinctio eius doceat nos de omnibus: sicque et intellectu clarificato: et affectu purificato veniat ad nos: et apud nos faciat mansionem. Et sicut serpens morsu deuorauit omnes serpentes magorum: sic iste cum venerit absorbebit omnes carnales delectationes nostras et consolationes: ita ut de labore requiem: de tribulatione letitiam: de contumelia gloriam habeamus: sicut illi quos replenerat ibant gaudentes a conspectu consilij: quoniam digni habitu sunt pro nomine iesu contumelias pati. Spiritus enim iesu spiritus bonus: spiritus sanctus: spiritus rectus: spiritus dulcis: spiritus principalis: quicquid in hoc seculo nequiaz videtur difficile et angustum: leue facit et latum: obprobrium gaudium iudicat: despectionem exaltationem esse persuadet. Scrutemur ergo iuxta prophetam vias nostras et studia nostra: leuimus corda nostra cum manibus ut solennitate sancti spiritus gaudeamus et abundanter gaudeamus quod nos inducat in omnes sic promissit dei filii veritate. **U**tere in ascensione de diuersis ascensionibus

Sermo quartus.

xcv

S' natiuitatis

et resurrectionis dominice digna deuotione solennia celebramus hodiernum quoque ascensionis diem non

minus deuote conuenit celebrari. In nullo siquidem a festiuitatibus illis ista degenarat: sed finis earum et adimpletio est. Adde rito quidem solennitatis et letitie dies agitur: quando sol ille celestis sol iustitie nostris se presentauit obtutibus nube carnis et mortalitatis sacco fulgorem suum et lucem temperans inaccessibilem. Magna quoque letitia et exultatio multa nimis: quoniam cunctis saccolletitia circumdatus est: factaque de medio sacci ipsius non quidem substantia: sed ventustate: sed corruptione: sed miseria: sed uilitate nostre dedicauit primo die resurrectionis. Certe si quid mihi et solennitatibus istis: si queratio mea usque adhuc detinetur in terris? Quis uero vel desiderare presumet ascensum celum: nisi quia is qui descenderat prior: ascendit? Dico ego uobis non multo mihi tolerabilior uideretur exilij huius habitatio quam gehenna: nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semine fiducie et expectationis: quoniam eleuatus est nubibus: et spem fecit credentibus. Venique nisi ego abiero inquit paraclitum non ueniet ad uos. Quis paraclitum? Cuiusque per quem diffunditur charitas: et spes non perditur. Ille paraclitum per quem in celum sit queratio nostra: uirtus ex alto: per quam sursum sint corda nostra. Clado inquit uobis parate locum. Et si abiero: iterum ueniam et assumam uos ad me ipsum. Ubi enim fuerit corpus: ibi congregabuntur et aquile. Uidesne quemadmodum ceterarum solennitatum ea quam hodie celebramus et consumptionem habeat: et fructus declaretur: et augeat gratiam? Sicut enim cetera omnia eius qui nobis natus est et nobis datus: ita ipsa quoque ipsius: ascensio propter nos facta est: et facit pro nobis. In nostra siquidem uita multa quod in nobis est uidemur agere casu multa necessitate: sed christus dei uirtus et sapientia uentri potuit subiaccere. Que enim dei uirtutem necessitas cogeret: aut quid ageret dei sapientia casu? Omnia proinde quecumque locutus est: quecumque operatus est: quecumque passus est ne dubites fuisse uoluntaria: plena sacramentorum: plena salutis. Nec sciens siquid aliqui eorum quod de christi sunt in scientia nostra uenire contingat: non sic audiendum est tanquam si inuenticiu quippiam proferamus

In ascensione dñi

sed tanq̃ id quod etiam priusq̃ causa scire
tur constaret nequaquam sine causa fuisse.
Sicut enī qui scribit certis rationibus col-
locat vniuersa: ita que a deo sunt: ordinata
sunt: maximeq̃ ea que presens in carne est
operata maiestas. S; ve anguste cognitio-
ni: ve paupertati sciētie nostre: qui tñ ex pte
cognoscimus ⁊ parte modica. Tñ scintil-
lule quedam nobis elucet de tanta lumi-
nis copia: de lucerna posita sup cādelabru.
Sane quanto minus singuli capimus: tan-
to fidelius ceteris cōmunicanda sunt q̃ sin-
gulis reuelant. Et ego frēs que mihi ad no-
stram edificationem de ascensione imo de
ascensionibus suis donare ipse dignat: nec
volo nec debeo subtrahere vobis: p̃sertim
q̃ hec sit spiritaliū prerogatiua bonorū: vt
coicata non minuant. Aliquibus fortassis
hec nota sunt quibus filr reuelata sunt: sed
propter eos qui forte non aduerterūt subli-
mioribus intenti ⁊ alijs occupati: seu etiam
propter eos qui minus capax intelligentie
sūt: mihi incumbit loqui q̃ sentio. Chri-
stus qui descēdit ipse est qui ascendit. Apli
verba sunt hec: Ego aut credo eum tñ hoc
ipso q̃ descēderit ascēdisse. Sic enī oportebat
christū descendere: vt nos ascēdere do-
ceremur. Cupidi siq̃ dē sumus ascensionis:
exaltationem cōcupiscim⁹ vniuersi. Nobi
les enī creature sumus ⁊ magni cuiusdam
animi: ideoq̃ altitudinem naturali appeti-
mus desiderio. S; ve nobis: si voluerim⁹
eū sequi q̃ ait: Sedebo in monte testamēti
in laterib⁹ aquilonis. Illeu miser i laterib⁹
aquilonis. Frigidus est mons ille: nō te se-
quimur. Potestatis habes cōcupiscentiam
altitudinē presumis potētie. Quāti tñ vsq̃
hodie feda sequit infeliciaq̃ vestigia: imo
vō q̃ pauci euadunt: quib⁹ nō dominandi
libido dñef. Hinc est q̃ benefici vocant: q̃
potestātē habet: hincq̃ laudat peccator in
desiderijs aīe sue. Potētib⁹ siq̃ dē oēs adu-
lant: inuidēt oēs. Quē sequi miseri hoīes:
quē sequimini? An nō videtis sathanā tanq̃
fulgur cadentē? Nōne iste est mons in quē
ascēdit angelus: ⁊ diabolus fact⁹ ē? Uel il-
lud aduerte: q̃ post casū suū inuidia cruciā.
te male sollicit⁹ de supplantādo boīe: illius

tñ montis ascensum nullaten⁹ ausus ē sua-
dere ei: in quo nimirū pro inani ascensu tā
imane precipitiū cognoscere exptus. Sed
nō defuit versuto hosti quid ageret. Simi-
lem ei montē alterū demonstrauit: eritis in-
quiens sicut dñi sciētes bonū ⁊ malū. Per-
niciosa etiam hec ascensio: imo ⁊ descensio
magis est de hierusalē in hierico. Desim⁹
mons inflans sciētia: in quē tñ vsq̃ hodie
tāta videas cōcupiscentia plurimos repere si-
lior adā: ac si nō nouerit q̃ntū p̃ eorū i illi⁹
montis ascēsu descēderit: imo q̃ grauius
cecidit: q̃ntū tota deicta sit ⁊ cōquassata
posteritas. Nōdū sanata sunt vulnera q̃ ti-
bi in ascensu montis illius inflata sunt: licet
adhuc in p̃e lateres: ⁊ nunc iterū in ppria
p̃sona conaris ascēdere. vt sit error: nouissi-
mus peior priore? Quenā miseris tā dira li-
bido? Filij hominū vsq̃ graui corde: vt
qd diligitis vanitatē: ⁊ queritis mēdaciū?
An ignoratis quā infirma mūdi elegit de⁹:
vt pfundat fortia: ⁊ q̃ stulta sunt mundi ele-
git deus: vt pfundat sapiētes? Non nos di-
uine cōminationis terror: reuocat: pdituri
sapiētiā sapiētiū: ⁊ prudentiā prudentiū
reprobatur: nō patris exemplū: nō deniq̃
sensus ipse n̄s: ⁊ dure experientia necessita-
tis: cui sumus addicti per insipientē sciētie
appetitū? Ecce vobis frēs montē demonstra-
uimus alterū: nō in quē ascēdatis: s; quem
fugiatis. Ipse est in quē ascēdebat q̃ voluit
ēficat deus sciens bonū ⁊ malū: ipse quē
vsq̃ hodie filij eius accumulāt ⁊ eleuant:
nihil videris que agenda sunt vt conuale-
scat ad agenda que videris ascende tu ad
orationem: ora instanter: ora perseverāter:
sicut ille pernoctabat in oratiōe: ⁊ dabit pa-
ter bonus spiritum bonum petēti se. Et vi-
de q̃ vtiliter orationis tempore etiam cor-
poralis loci secretum querimus: quando s;
ille non solum docuit verbo: intra in quē
in cubiculum tuum: ⁊ clauso hostio ora pa-
trem tuum: sed ⁊ commendauit exemplo:
ne domesticorum quēquā admitteres: sed
solus ascēderes ad orōnē. Putas poterim⁹
aliqd ampli⁹ de ascēsiōib⁹ eius inuenire?
Nosim⁹ vtq̃. Nolo enī vt nec iūmeti ipsi
sīs inemor sup qd legist ascēdisse. Nolo vt

ne ipsam cruci ascensionem omittas. Nam
et in illa exaltari oportebat filium hominis
Et ego inquit si exaltatus fuero a terra:
omnia traham ad meipsum. Itaque cum iam
et cognitio suppetit et velle adiacet quid
agis quod perficere bonum non inuenis? sed
asinum quidam et bestiales motus legem
contrariam habent et captiuare te volunt?
Quid inquit facies super concupiscentijs
irratōabilibus que sunt in membris tuis?
Urget te etiam cum ieiunare presentis gu-
le illecebra: cum vigilare proponis somno
lētia te premit. Quid facim⁹ huic asino?
Asinum enim istud est commune cum asi-
nis: quia comparatus es iumentis insipi-
entibus et similibus factus es illis. Ascende
domine super asinum istum? conculca be-
stiales hos motus: quia domari debent
ne dominari preualeant. Nisi enim calca-
ti fuerint conculcabunt nos: nisi preman-
tur opriment nos. Propterea sequere aīa
mea et in hac ascensione xpm dominum:
ut sub te sit appetitus tuus et tu domine-
ris illius. Nam ut in celum ascendas pri-
us necesse est eleuare te super te: calcā do-
carnalia desideria que in te militant ad-
uersum te. Sequere etiam ascendentem
in crucem exaltatum a terra? ut nō solum
super te sed et super omnem quoque mun-
dum mentis fastigio colloceris: vniuersa quę
in terris sunt deorsum aspiciens et despiciens
sicut scriptum est. Cernet terram de longe
Nulla te mundi oblectamenta inclinent:
nulle aduersitates deiciant. Absit tibi glo-
riari nisi in cruce domini tui iesu xpi propter quem
tibi mundus crucifixus est ut que mundus
appetit crucem reputes: et tu crucifix⁹ mū-
do illis quem mundus crucem reputat toto
inherēs amore. Jam vō quid ex hoc restat?
nisi ut ad illum ascendas qui est super oīa
deus benedictus in secula? Dissolui iam et
cum christo eē multo magis optimū. Bea-
tus vir cuius ē auxilium abs te ait ppheta
ad dominū: ascensiones in corde suo dispo-
suit:abit de virtute in virtute usque ad vidē-
dum deum deorum in syon. Nec est vltima
ascensio: in qua implentur omnia sicut ait
apostolus. Christus qui descendit ipse est et

qui ascendit super omnes celos: ut adimple-
ret omnia. Sed de illa ascensione quid di-
cam? Quo ascendemus? ut vbi christus est
et nos simus. Quid ibi erit? Oculis non vi-
dit deus absque te: que preparasti diligentibus te. Desideremus hanc fratres mei? su-
spiremus ad eam iugiter: eo magis affect⁹
vigeat quo deficit intellectus. xcvi
Item vnde supra de triplici virtute.
Sermo quintus.

Riplicem in no-

bis ecclesia primitiua virtutes
lucas sanct⁹ breui sermone cō-
mendat vbi post dominicam
ascensionem vnanimiter eos in oratione p-
seuerasse describit: expectantes celestem cō-
solationem cuius acceperāt repromissionem
Laudabili siquidem magnanimitate pusil-
lus grex pastoris solatio destitutus: minime
tamen dubitans quoniam illi cura esset de eis sed
paternam pro eis gereret sollicitudinem de
uotis pulsabat supplicationibus celum: cer-
tus quod penetrarent illud iustorum orationes
nec pauperum preces spernerentur a dño
aut sine copiosa benedictione redirent. Sed
nec sine longanimitate persistebant indefi-
cientes iuxta propheticum illud: si moram
fecerit expecta eum quia veniet et non tar-
dabit. Porro vnanimitas quidem legitur
evidenter expressa: quod hec sola diuini spirit⁹
carismata mereatur. Neque enim est deus
discensionis sed pacis: neque habitare facit
nisi vnus moris in domo. Iure igitur pre-
parationem cordis eorum audiunt auris di-
uina: nec ab expectatione sua confudit eos
qui et magnanimes et longanimes et vnani-
mes essent. Certissima namque hec testimonia
sunt fidei spei et charitatis. Et quidem eui-
denter spes longanimitatem: vnanimitatē
charitas operatur. Nunquid fides quoque
magnanimum facit? Et sola. Quicquid enim
sine fide presumis: non illa animi solida ma-
gnitudo sed ventosa quedam inflatio et ti-
mor inanis. Vis audire magnanimitē virū?
Omnia inquit possum in eo qui me confortat.
Imitemur triplicem hanc preparatōem
fratres: si desideramus supereffluentem men-

Infra ascensione dñi

suram spiritus obtinere. Omnibus enī pre-
ter xpm ad mensuram datur spiritus: sed
mensure cumulus sapere effluētis videt quod-
dāmodo excessisse mensuram. Euidēs fuit
magnanimitas in conuersione nostra: sit et
in consummatōe longanimitas: sit vnanimi-
tas in conuersione. Illiusmodi siquidē
animabus celestis illa hierusalem desiderat
instituari: quibus nec fidei magnitudo de-
sit in suscipiendo onere xpi: nec longitudo
spei in persistendo: nec charitatis inunctu-
ra quod est vinculum perfectionis.

xc **C**itē vñ supra de vñbis ysae. Sermo. vi.

vij **O**die sedenti i

Throno antiquo dicit cōfessur^o
pariter oblatus est filius hoīs
et erit deinceps non mō germē
dñi in magnificentia et gloria sed et fructus
terre sublimis. Felix imo et amplectendū
ineffabilibus gaudijs sacramentum. Idez
enim et germē dñi et fructus terre: idē ipse
dei filius et fructus ventris marie est. Idez
filius dauid et dñs: de quo hodie gaudium
eius impletum est vnde olim precinens aie-
bat. Dixit dñs dño meo sede a dextris me-
is. Quomodo enī nō dñs? germē dñi? Adē
tñ et filius eius: vtpote fructus terre subli-
mis fructus virge que de radice iesse pces-
sit. Hodie igit suū hūisse et hoīs filiū apud
semetipsum pater clarificat: claritate quā
habuit priusq̃ mundus fieret apud ipsum.
Hodie veritatē que de terra est orta celum
sibi redditam gloriatur. Hodie sponsus au-
fertur a filiis: et lugendum eis est sicut ipse
predixit. Non enī poterāt filij spōsi lugere
donec sponsus cum eis erat: sed venit dies
vt auferat ab eis vt decetero lugeant et ieiun-
ent. Ubi illd petre qd dixerat? dñe bonū
est nos hic esse: faciamus hic tria taberna-
cula. Ecce enim ingressus est amplius et pse-
ctius tabernaculū nō manufactū: idē nō
huius creationis. Quomodo gñ iam bonū
est nos hic esse? Immo vō molestū est gra-
ue est: periculosum est. Nimirum vbi mali-
cie plurimū: sapientiē modicum: si tñ vñ mo-
dicum inuenit. Ubi viscosa oīa: oīa lubrica
opta tenebris: obfessa laqueis peccatō. Ubi

piculant aīe? vbi spūs affligūt sub sole: vbi
tñ vanitas est et afflictio spūs. Leuē? igit
frēs mei leuēmus in celū corda nra cū ma-
nibus: et ascendente dñm sequi velut q-
buldam passibus deuotionis et fidei pceda-
mus. Erīt enim cum sine mora sine difficul-
tate obuiam illi in nubibus rapiemur: et id
poterunt corpora spiritalia qd merito inte-
rim nequeunt spūs aīales. Nūc enim quā-
tis conatibus corda necesse est lenare? que-
quidem vt miserabiliter satis in libro ppe
experientie legimus et corruptio corporis
aggrauat et terrena inhabitatio deprimit.
At forte tradendū est qd sit lenare cor: aut
quēadmodum illud oporteat eleuari. Sed
tradendū sane ab apostolo: qd a nobis. Si
consurrexistis cum xpo que sursum sunt q-
rite vbi xps est in dextera dei sedens: que
sursum sunt sapite non que super terrā. Ac
si manifestius dicat. Si cōsurrexistis et coa-
scendite: si conuiuitis et cōregnate. Sequa-
mur fratres sequamur agnū: quocunq̃
ierit. Sequamur patientem? sequamur re-
surgentez: sequamur multo libentius ascen-
dentem. Crucifigat vetus homo nī simul
cum eo vt destruat corpus peccati vt vltra
non seruiamus peccato: mortificatis nimi-
rum membris vñs que sunt sup terrā: s; et
quomō ipse resurrexit a mortuis p gliaz pa-
tris ita et nos in nouitate vite ambulemus.
In hoc enī mortuus est et resurrexit: vt pec-
catis mortui iusticie viuam. Ceterz qm vi-
te nouitas locū exigit tutiorē et resurrectio-
nis dignitas altiorē expetit gradū: sequa-
mur etiā ascendente q̃rere videt et sapere
que sursum sunt vbi ē ille: nō que sup terrā
Queris quis ille sit locus? Apostolu audi.
Que sursum est inquit hierlm libera ē: q̃ ē
mater nra. Uis scire quenā ibi sunt? Uisio
pacis ē. Lauda hierlm dñm lauda deū tuū
syon: q̃ posuit fines tuos pacē. Pax q̃ exu-
peras oēm sensum: pax et sup pacē: o men-
sura sup mēsuraz p̃serta et coagitata et super-
fluēs. Cōpatere igit xpo aīa xpiana? presur-
ge et coascēde: qd ē declina a malo et fac bo-
nū ingre pacē et psequē eā. Sic nimirū pau-
lus in actibus apłoz de p̃nitentia et iusticia
et spe vite eterne memorat docuisse discipu.

los: sic veritas ipsa monet in euangelio lum-
bos p[re]cingere: lucernas accendere: et de in-
ceps hominib[us] expectantib[us] dñm suū simi-
les inueniri. Ceterū gemina quedā si bene
aduertistis: ascensio nobis ab apostolo com-
mendatur: in eo q[uo]d et querere et sapere mo-
nuit non infima sed superna. Quā fortasse
distinctionem ne ipse quoq[ue] propheta pre-
terisse omnino videbit[ur] dicens: Inquire pa-
cem et persequere eam: ut hoc sit pacem se-
quendam querere: persequi inquisitas: q[uo]d
est sapienda querere: quesita sapere: q[uo]d sur-
sum sunt: nō que super terram. Nimirum
donec diuisa sunt corda nostra: et multos in-
terim sin[us] inueniunt habere: nec sibi oīno
coherere vident[ur] vel particulatim ea et mē-
bratim quodāmodo leuare necesse est: ut i
superna illa hierusalem colligantur cuius
participatio eius in idipsum: ubi nō tñ fin-
guli: sed et omnes pariter incipiant habita-
re fratres in vnu: non modo. s. non diuisi i
metip[s]is: sed nec inter seip[s]os. Ecce enī ut
tanq[ua]m p[ri]ncipalia cordis ipsius mēbra distin-
guam[us]: nonne intellectus in nobis est et affe-
ctus: et hi quoq[ue] sepius sibi inuicem aduer-
santes ait alter sūma petere alter infima vi-
deatur? Quantus vō hic dolor: q[uo]d grauis
anime cruciatus: dum sic distrabatur: sic di-
laceratur: sic abruptis a seipsa vel ex ea sal-
tem quam omnib[us] experiri in promptu est
corporis scissione coniciat si quis in suo spi-
ritu animaduertere pernicio[s]a et periculo-
sa insensibilitate neglexit. Distrabunt ho-
mini crura et lōgioris obice ligni remouē-
tur ab inuicē pedes: et dū adhuc cutis inte-
gra manet: quis tñ ille est cruciat[us]? Sic sic
affligi plāgimus miseros: qui corporaliter
inter nos cōuersantes illuminati forte sūt
sed dissimiliter inueniuntur affecti. Intel-
ligūt pariter bona q[uo]d faciant: sed nō pariter
diligunt intellecta. Nam de ignorantia fra-
tres quenā excusatio nobis? quib[us] nunq[ua]m
doctrīa celestis: nunq[ua]m diuina lectio: nunq[ua]m
spiritalis eruditio deest? Quęcumq[ue] sunt
vera: quęcūq[ue] pudica: quęcūq[ue] iusta: quę-
cūq[ue] amabilia: quęcūq[ue] bone fame: siq[ue] vir-
tus: siqua laus discipline hec discitis et ac-
cipitis: hec auditis pariter et videtis in exē-
plis videlicet et verbis eorū qui inter vos

sunt perfecti: quoz et exhortatio et conuer-
satio plenius erudit vniuersos. Utinā autē
hec ut intellectū admonēt moueant et affe-
ctum: ne sit intus amarissima contradictio
et diuisio molestissima: dum hinc quidē sur-
sum trahimur: sed retrahimur inde deorsū
Nimirum aduerrere potes in omnibus fe-
re religiosis congregationib[us] viros reple-
tos consolatione: superabūdantes gaudio
iocundos semper et hilares: feruentes spi-
ritu: die ac nocte meditantes in lege dei:
crebro suspicientes in celū: et puras manus
in oratione leuantes: sollicitos observato-
res conscientie: et deuotos sectatores bono-
rum operum: quibus amabilis disciplina
dulce ieiunū: vigilie breues: labor manū
delectabilis: et vniuersa deniq[ue] cōuersatio.
nis huius austeritas refrigerium videat[ur].
Contra sane inuenire est homines pusilla-
nimes et remissos deficientes sub onere: vir-
ga et calcaribus indigentes: quozum remis-
sa letitia pusillanimitas tristitia est: quozum
breuis et rara compunctio: animalis cogita-
tio: tepida conuersatio: quozum obediētia
sine deuotione: sermo sine circumspectio[n]e:
oratio sine cordis intentione lectio sine edi-
ficatione: quos deniq[ue] ut videmus vix ge-
henne metus inhibet: vix pudor: cohibet:
vix frenatio: vix disciplina coercet. Nū-
tibi horum vita inferno penitus appropin-
quare videtur: dum intellectu affectui et af-
fectu intellectui repugnante necesse habēt
mittē manū ad opera fortū: q[uo]d cibo fortū
minime sustētant socij plane tribulationis
sed non consolationis. Exurgam[us] obsecro
quęcūq[ue] eiusmodi sumus: refarciamus ani-
mas spiritū recolligamus abijcētes per-
niciosam tepiditatem: etsi non quia pericu-
losa est: et deo solet ut interdum miserabili-
ter plangimus etiā vomitū puocare: certe
q[uo]d molestissima plena miserie et doloris: et i-
ferno plane p[ri]ma vmbra mortis iure cen-
setur. Si querimus que sursum sunt: etiam
sapere et p[re]libare interim studeamus. For-
te enī poterit intellectui et affectui nō incō-
ueniēter aptari quod et querere que sursum
sunt et sapere admonemur: ut in p[ri]ncipali-
bus quemadmodum supradictum est mē-
bris suis corda nostra manibus quibusdā

In ascensione dñi

pj conatus exercitij spiritualis leuare studeamus ad deuz. Omnes enim forsan que sursum sunt querimus intellectu fidei et iudicio rationis: sed nō eque forsitan sapim⁹ omnes que sūt sursum: et tanq̃ inescati his que sunt super terram. Violento quodam preiudicio affectionis. Unde enim ea quā paulo ante ostendimus animoz diuersitas tanta? disparilitas studior: puerlationū dissimilitudo? Nñ spūalis gratie inopia tāta quibusdā? cum alijs copia tanta exuberet? Profecto nec auar⁹ nec inops est gr̃e distributor: sed vbi vacua vasa desunt stare oleū necesse est. Undiq; sese ingerit amor mundi cum consolationib⁹ imo desolationibus suis: obseruat aditus: per fenestras irruit: mentem occupat: sed nō eius qui dixit: Re-nuit consolari anima mea: memor fui dei et delectatus sum. Prooccupatum nempe secularibus desiderijs animū delectatio sancta declinat: nec misceri poterunt vera vanis: eterna caducis: spiritualia corporalib⁹ summa iūnis: vt pariter sapias que sursum sunt et que super terram. Felices nimirū viri illi: p quos dñica legis ascensio presignata: enoch raptus: et translatu belias. Felices plane? qui soli iam deo viuunt soli: vacant intelligendo: diligēdo: fruēdo. Neq; enim co:pra que corumpantur illas aggrauant animas: aut terrena inhabitatio sensus eorum tanq̃ multa cogitātes deprimunt qui cum deo ambulasse noscuntur. Factū ē impedimentum de medio: occasio vniuersa sublata: materies nulla relicta est: q̃ eoz affectus aggrauet: vel deprimat intellectū. Nam et priorem ad hoc raptū scriptura commemorat: ne forte vincat malitia sapientiā et intellect⁹ eius vel anima vltra decipi valeat vel mutari. Nobis autē vnde in his tenebris veritas? vnde charitas in hoc seculo nequā in hoc mundo: qui positus est in maligno? Putas erit qui intellectum illuminet: qui inflāmet affectum. Erit vtiq; si conuertamur ad christum: vt velamen de cordibus auferatur. Illic est enī de quo scriptum est: Inhabitantes in regione vmbre mortis: lux est orta eis. Siq̃ de prioris ignorantie tempora despiciēs deus annūciauit

hominibus: vt omnes vbiq; agerent penitentiam: sm q Paulus atheniensibus tradit. Memento etenim dei verbum et sapientiam incarnatam: cuius vtiq; opus erat toto illo tempore quo videri in terris et inter homines cōuersari dignata est ineffabilis illa virtus: illa gloria: illa maiestas: illuminare oculos cordis: et suadere fidem hoib⁹ predicatione pariter et ostensione signorū. Deniq; spūs dñi ait sup me: ad euāgelizandum pauperibus misit me. Et aplis loquebatur. Adhuc modicū lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis: vt non tenebre vos comprehēdant. Nec modo ante passionem: sed et post resurrectionē in multis argumētis per dies quadraginta apparetis eis et loquens de regno dei qñ et sensum eis vt scripturas intelligerēt legis aperuisse: intellectū potius informabat q̃ purgabatur affectum. Nñ enim ad spiritualia affici possent animales? Immo vō nec ipsam quidem meram lucem poterāt aliquaten⁹ sustinere: sed exhiberi illis oportuit verbū in carne: solē in nube: lumen in testa: mel in cera: cereum in laterna. Spirit⁹ ante faciem illoz christus dñs: sed non vtiq; sine vmbra in qua viuerent interim inter gentes. Unde et virgini legitur obumbrasse: ne vehemēiori reuerberata splendore ad candidissimā illam lucem purissimūq; fulgorem diuinitatis etiā illi⁹ aquile posset acies hebetari. Minime tamē vel nubes ipsa leuis esse potuit ociosa: sed ea quoq; vltus est in salutē: et discipuloz animos qui nec ad fidei intellectum sine aliqua mutatione affectus poterant pmoueri: nec assurgere ad huc ad spiritualia preualebāt in sue carnis prouocauit affectum: vt amore quodaz humano operati mira loquenti homini adhererent: amore vtiq; carnali adhuc: sed tam valido vt ceteris omnibus preualeret. Mirum hic erat ille morfi serpens: qui serpentes magorū egypti omnes pariter deuorauit. Deniq; ecce nos inquit reliquimus omnia et secuti sumus te. Beati siquidem oculi qui videbāt dñm maiestatis in carne presentes: auctorē vniuersitatis inter homines conuersantē: virtutibus coruscā.

tem: infirmos curantem: maria calcantem:
mortuos suscitantem: demonijs imperantem:
et potestate similem hoib⁹ conferentem: mite
et humilem corde: benignū: affabilem: mise
ricordie viscerib⁹ affluentem: agnū dei pctā
nō habentem. Beate aures q̄ verba vite ab
ipsius incarnati verbi ore percipere merebā
tur: quib⁹ enarrabat vnigenit⁹ q̄ est in sinu
patris: et nota faciebat quecūq̄ audisset a
p̄re: vt fluente doctrine celestis ab ipsi⁹ ve
ritatis purissimo fonte haurirēt vniuersis
postmodum gentibus propināda imo eru
ctuanda potaret. Quid mirū frēs si imple
bat tristitia cor eorū cum ab eis sese p̄nucia
ret iturū: et adderet: quo ego vado vos nō
potestis venire modo. Quid ni concuterē
tur viscera: turbare affectus: hesitaret ani
mus: hereret vultus: paueret auditus: nec
omnino equanimiter discessionis eius ser
mo possit admitti: vt relinqueret eos pro q̄
omnia reliquissent. Eterū nō vt maneret
in carne: sed vt transfere ad spiritū totus
ab eo in illam carnē discipulorū fuerat col
lectus affectus: vt dicere esset aliqñ et si co
gnouimus christum sin carne: sed nūc iam
nouimus. Unde et benignissim⁹ ille magi
ster blandis eos refouēs consolationibus
ait: Rogabo patrē meū et alium paraclitū
dabit vobis spiritū veritatis: qui vobiscū
maneāt in eternū. Et itē Ego veritatē dico
vobis: expedit vobis vt ego vadā. Nisi
enī ego abiero: paraclitus nō veniet. Gran
de mysterium fratres mei. Quid enim sibi
vult: nisi ego abiero paraclitus nō veniet.
Ita ne iūsa paraclito presentia christi erat
aut contuberniū dñice carnis spūs sanctus
horebat: que sicut angelo p̄nunciante co
gnouimus: ne concipi quidē nisi eo supue
niētē potuerit. Quid ē ergo: nisi ego abie
ro paraclitus nō veniet: nisi carnis presen
tia vestris subtrahatur aspectib⁹ spiritua
lis gratie plenitudinē occupata mens non
admitti: non recipit animus: non capit af
fectus. Quid vobis videt fratres. Si hec
ita sunt immo quia ita sunt audeat quis de
cetero fantastis quibusdam illecebris de
ditus sectans lenecinia carnis sue: carnis
vtriq̄ peccatricē: genite i pctis: assuete pctis

i q̄ deniq̄ bonū ē illū pariter expectare pa
rachitum. Eludeat inquā qui huic sterqui
linio semper inheret qui carnem fouet: in
carne seminat: carnē sapit: illam nihilomi
nus consolationē superne visitationis: tor
rentem voluptatis illum illam sperare gra
tiam spiritus vebemētis: quam vt veritas
ipsa testatur ne cum ipsa quidem verbi car
ne percipere vllatenus apostoli potuerūt.
Errat omnino: si quis celestem illam dulce
dinem huic cineri: diuinum illud balsamū
huic veneno: charismata illa spirit⁹ misce
ri posse huiusmodi illecebris arbitraf. Fal
leris thoma sancte falleris: si videre dñm
speras ab apostolorum collegio separatus.
Non amat veritas angulos: non ei diuer
soria placent: in medio stat: disciplina com
muni: cōmuni vita: cōmuni studijs de
lectaf. Usq̄ quo miser diuerticula captas
et consolationes proprie voluntatis tanto
labore queris: tanto labore mendicas. Et
quid facio inquis. Elice ancillam et filium
eius. Non enim erit heres filius ancille cū
filio libere. Nulla vt dictum est conuentio
veritati et vanitati: luci et tenebris: spiritui
et carni: igni et tepiditati. Sed dum illa mo
ratur inquis: sine aliqua consolatione esse
non possum. Immo vō si moram fecerit ex
pecta eā: quia veniet et non tardabit. Apo
stoli decem dies in hac expectatione sede
runt: perseverantes vnānimitē in oratio
ne cum mulieribus et maria matre iesu. Et
tu igitur orare disce: disce querere: petere:
pulsare donec iuenias: donec accipias: do
nece aperiatur tibi. Nouit dominus figurē
tum tuum: fidelis est: non te patietur tenta
ri sup̄a q̄ possis. Confide in ipso: q̄ si fide
liter expectaueris: nec diem decimū expe
ctabis. Preueniet certe in benedictionib⁹
dulcedinis desolatam animam et orantem
vt feliciter et non ad insipientiam tibi con
solari rēnuens in ipsius memoria delecte
ris: inebrians ab vbertate domus eius: et
torrente voluptatis eius potatus. Sic nimi
rum et helisens quondā orasse legitur: cum
dulcissimum illud solatium helie presentia
sibi plangeret subtrahendam. Sed consi
dera diligētius quid orauerit: quidne re

In die sancto penthecostes

ponsum sit postulanti. Oro inquit: dñe: vt
fat spūs tuus duplex in me. Nimirū dupli
cari ei spūi oportebat: vt magistri abeuntis
absentiam grā duplicata suppleret. Unde
et helias ad eū si videris inquit qñ tollar a te
fiet quod petisti. Duplicauit enī spūi visio
abeuntis: cum euidenter raptus in celum
vniuersa pariter eius desideria secum tulit
vt inciperet ipse quoq; iam sapere q̄ sursum
sunt: non q̄ sup̄ terrā. Duplicauit spūi visio
abeuntis: vt intellectui spūali spiritualis iun
gere affectus: cum ipa vtiq; cui potissimū
inherebat carne raptus in celū: qd̄ euiden
tius in aplis inuenit impletū. Ubi enim vi
dentib; illis suus ille iesus tā manifeste ele
uatus est et ferebat in celū: vt nemo eorum
opus haberet interrogare quo vadis: ipsa
iam vt ita dixerim oculata fide edocti sunt
supplices in celū lenare oculos: puras ten
dere man; pmissa sibi dona charismatum
postulantes: donec fieret repēte de celo so
nus aduenientis spūs vehemētis. Adueniē
tis vtiq; ignis quem dñs iesus mittebat in
terrā: volens vehemēter accēdi. Constat si
quidē eos et prius spiritū accepisse: cum vi
delicet insufflauit et dixit eis: accipite spūi
sanctū: sed spiritū plane fidei et intelligētie
non seruoris: quo magis illuminaret ratio
q̄ inflāmare affectū dum duplicati vtiq;
spūs opus fuit. Quos enī verbū patris di
sciplinam et sapientiā ante docuerat et intel
lectū adimpleuerat: corda eorū aduenientis
vitiq; postmodum ignis diuinus et inueniēs
iam receptacula munda infudit vberi; do
na charismatum: et in spirituale omnino
mutauit amorem: vt accēsa in eis charitas
fortis vt mors iam non modo fores: sed ne
ipsa quidem ora propter metum indeorum
claudere dignarentur. Cui nos gratie pro
nostre exiguitatis modulo preparantes: ex
inanire per omnia nosmetipsos: et a delecta
tionibus miseris atq; caducis consolatio
nibus euacuare studeam; dilectissimi cor
da nostra: maximeq; instante nunc die fe
sto et feruentius et fiducialius vnanimiter
perseueremus in oratione: vt sua nos visi
tatione: sua conso'atione et confirmatione
dignetur spiritus ille benignus: spirit; dul

cis: spiritus fortis: infirmā roborans: aspe
ra planans: corda purificans: qui cum pa
tre et filio id ipsum: sed non is ipse est: vt tres
vnum et vnum esse tres verissime prorsus et
fidelissime catholica ecclesia fateatur: a pa
tre adoptata: a filio desponsata: a spiritu cō
firmata: quibus vt vna substantia: sic et ea
dē nihilomin; glia in secula seculorū Amē.
In die sancto penthecostes de manife
statione sancti spiritus: et quid operatur
in nobis. Sermo primus.

Celebamus di xcy

iiij

lectissimi hodie spūs sancti so
lennitate tota cū iocunditate ce
lebrandam: dignā omni deuo
tione. Dulcissimū enī quiddā in deo spūs
sanctus est benignitas dei: et idem ipse deus.
Proinde si celebamus scōr solēnia: q̄nto
magis ciuē quo habuerūt vt sancti essent
quotquot fuere sancti. Si veneramur san
ctificatos: quanto magis ipsum sanctifica
torē cōuenit honorari. Hodie itaq; festini
tas est spūs sancti: qua visibiliter apparuit
inuisibilis: sicut et filius cū sit nihilominus
inuisibilis in seipso: dignatus est exhibere
se in carne visibilem. Hodie spūs sanctus reue
lat nobis aliqd de seipso: sicut ante de patre et
filio aliqd noueram; nā pfecta trinitatis
cognitio vita eterna est. Nūc autē ex parte
cognoscim; reliq; credim; q̄ minime suffi
cimus comprehendere. Et de patre quidē
nomi creationē: clamātib; creaturis: ipse fe
cit nos: et nō ipsi nos. Inuisibilia enī dei a
creatura mūdi p ea que facta sunt intellecta
aspiciunt. At vō eternitatē et immutabilitatē
ipsius comprehendere multū est ad me: lucē
habitat inaccessibile. De filio autē magnū
aliquid nomi eius grā. s. incarnationē. Nā
generationē eius q̄s enarrabit; Quis com
prehendat equalē em genitū genitor; Jam
et de spiritu sancto si non pcessionē q̄ ex pa
tre filioq; procedit: illa enim mirabil facta
est scientia ex me confortata est et non pote
ro ad eam: noui tamen aliquid videlicet in
spirationem. Duo enim sunt: vnde proce
dat et quo. Processio a patre et filio posu
it tenebras latibulum suum: sed processio

ad homines hodie cepit innotescere et iam fidelibus manifesta. Et prius equidem quam sic oportebat signis visibilibus inuisibilis spiritus suum declarabat aduentum: nunc etiam signa quo spiritualiora sunt eo magis congrua eo magis videntur spiritui sancto digna. Venit tunc super discipulos in linguis igneis ut verba ignea loquerentur legem igneam lingue ignee predicarent. Nemo conqueras: quod minime nobis illa manifestatio spiritus fiat. Unicusque enim datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Venique si dicere opus est nobis illa manifestatio potius quam apostolis facta est. Ad quid enim illis necessarie lingue gentium? nisi ad conversionem gentium? Sicut in eis alia quedam manifestatio magis ad eos pertinens: et hec usque hodie fit in nobis. Manifestum enim sunt indutos esse virtute exalto: qui de tanta pusillanimitate spiritus ad tantam devenire constantiam. Non est iam fugere non est abscondi propter metum iudeorum: constantius modo predicant quam delitescerent ante timidius. Venique mutationem illam dextere excessi: manifeste declarat principis apostolorum prius quidem inter ancille verba formido postmodum inter principum verba fortitudo. Ibant autem scriptura gaudentes a conspectu concilii: quam digni habiti sunt pro nomine iesu contumelias pati quem sane prius cum duceret ad concilium solum reliquerant fugientes. Quis dubitet advenisse spiritum vehementem: qui mentes eorum inuisibili illustraret potentia? In hunc modum etiam modo que spiritus operatur in omnibus nobis: testimonium perhibet de eo. Quia ergo mandatum accepimus ut declinantes a malo quod bonum est faciamus: ad declinandum a malo tria operatur in nobis: compunctionem: supplicationem: remissionem. Initium enim revertendi ad deum penitentia est: quam sine dubio spiritus operatur non nisi sed dei. Idque et certa ratio docet: et confirmat auctoritas. Quis enim cum ad ignem algens venerit et fuerit calefactus: dubitat ei ab igne venisse calorem quem habere non poterat sine illo? Sic ergo qui prius in iniquitate erat frigidus: si postmodum fervore quodam penitentiae accendatur: alium si

bi spiritum qui suum arguit et vindicat non dubitat advenisse. Habes hoc et in evangelio: ubi cum loqueretur de spiritu quem accepturi erant credentes in eum: ille inquit arguet mundum de peccato. Sed quid prodest penitere de culpa? et non supplicare pro venia? Necesse est ut etiam hoc spiritus operetur dulcedine quadam spei replens animum: per quam fiducialiter postules nihil hesitas. Vis ne ostendam tibi etiam hoc opus esse spiritus sancti? Utique dum abest ille tale aliquid in tuo spiritu non inuenies. Venique ipse est in quo clamamus abba pater: ipse qui postulat pro sanctis gemitibus in enarrabilibus. Et hoc quidem in corde nostro. Quid autem in patris? Sicut in nobis interpellat pro nobis: ita in patre delicta donat cum ipso patre. Advocatus noster ad patrem in cordibus nostris: dominus noster in corde patris. Itaque quod postulamus idem ipse donat: qui donat ut postulemus. Et sic nos erigit pia quadam fiducia: ita deum inclinatur ad nos magna pia misericordia sua. Itaque ut omnino scias quia remissionem peccatorum spiritus operatur: audi quod aliqui audierunt apostoli. Accipite spiritum sanctum: quorum remisistis peccata remittuntur eis. Et de malo quidem declinando sic. Porro ad faciendum bonum: quid in nobis bonus spiritus operatur? Profecto monet: et docet. Admonet memoriam: rationem docet: movet voluntatem. In his enim tribus tota consistit anima nostra. Ad memoriam suggerit bona in cogitationibus sanctis: atque ita ignaviam nostram torporemque repellit. Propterea quotiens huiusmodi suggestio nem boni senseris in corde tuo: da honorem deo et age reverentiam spiritui sancto: cui vox sonat in auribus tuis. Ipse namque est qui loquitur iusticiam: et in evangelio habes: quod ille suggeret vobis opera quaecumque dixerit vobis. Et adverte quod promissit. Ille docebit vos omnia. Dixeram enim quod docet rationem. Adulteri siquidem monent ut benefaciant: sed minime sciunt quid agendum sit nisi adsit denuotio spiritus: ut quam inspirat cogitationem doceat in opus proferre ne vacua sit in nobis gratia dei. Sed quid? Scienti bonum et non

q ij

In die sancto penthecostes

facienti: peccatum est illi. Propterea nō so-
lum moneri et doceri: verum etiam moneri et
affici ad bonum necesse est ab eo utique spū
qui adiuuat infirmitatē nostram: et per quē ī
cordibus nostris diffundit charitas quē ē
bona voluntas. Itaque cum sic adueniens spi-
ritus totam possederit animam suggerēdo in-
struendo afficiendo loquēs semper in cogita-
tionibus nostris ut audiamus et nos quod lo-
quatur in nobis dñs deus orationē illumi-
nans voluntatem inflāmans: non tibi vide-
tur quod totam domū impleuerint dispersite
lingue tamquam ignis? Illam in his tribus supe-
rius dictum est animam consistere totam. Sint
autem dispersite lingue propter multiplices
cogitationes: sed earum multiplicitas et vno lu-
mine veritatis et vno charitatis seruoze sit
tamquam ignis. Aut certe domus adimpletio fi-
ni potius reseruetur: quam mensurā bonā et con-
fertam et coagitatā et superfluentē dabunt
in sinus nostros. Sed quoniam hec erūt? Profecto
cum completi fuerint dies penthecostes. Fe-
lices vos qui iam intraſtis quinquagesimam.
requietis: et iubilium animi. Fratres nostros allo-
quor: quibus iam dixit spūs ut requiescant
a laboribus suis. Etenim hoc quoque inter
eius opera reperimus. Duo namque tempora
celebramus fratres: quadragesime vnum alte-
rum quinquagesime. Illud ante passionem:
istud post resurrectionem. Illud in cōpun-
ctione cordis et lamentis penitentie: istud ī
deuotione spūs et alla solēni. Prius quidem
tempus ipsa est vita prius: posterius vero getē
sanctorum significat quē est post mortē. Cum
autem venerit illius quinquagesime finis: ī iu-
dicio scilicet et resurrectione cōpletis diebus pen-
tecostes: aderit plenitudo spūs et tota reple-
bit domū. Plena siquidem erit omnis terra
maiestate eius: quoniam non solum anima sed et ipsum
corpus spirituale resurget: si tamen iuxta apostoli mo-
nitum dum adhuc est aiale fuerit seminatū.

Item vnde supra. Sermo. ij.

ix
xc

Odie dilectis-

simi celi distillauerunt a facie
dei synai et a facie dei israel: et
pluvia voluntaria segregata
est hereditati christi. Spūs enim sanctus pro-

cedēs a patre largiori munere sue maiesta-
tis in apostolos supuenit: et tribuit eis caris-
matum dona. Post magnificentiam enim re-
surgentis post gloriam ascendentis post resi-
dentis sublimitatem: non restabat nisi ut ex-
pectatio iustorum leticia adueniret: et celi mu-
neribus celestes homines implerent. Uide autem
si non et sententiarum pondere et verborum ordine
hec omnia isaias longe ante predictit. Erit inquit
in die illa germen domini in magnificentia et
gloria: et fructus terre sublimis: et exultatio his
qui saluati fuerint de israel. Germen christus
iesus solus de mundissimo conceptus semine
quod et in similitudine carnis peccati non tamen
in carne peccati: si filius carnis adeo non tamen
filius preuentionis adeo: quod non fuit natura
filius ire sicut reliqui omnes: qui in iniquitatibus
sunt concepti. Istud ergo germen quod de vir-
ga iesse virore virgineo pullulauit ī magni-
ficentia fuit cum resurrexit a mortuis: quia
tunc dñe deus meus magnificatus es vehe-
ementer: confessione et decore induens amictus
lumine sicut vestimento. Quanta autem ascen-
dentis gloria cum mediis angelorum et anima-
rum sanctarum ad patrem deduceris: et triumphat-
rici palma celis inuictus susceptum hominum
in ipsa diuinitatis claudis identitate? Quis
cogitet nedum loquatur quod sit fructus terre
sublimis in cōfessu ad dexteram patris: quod
utique celestium oculos reuerberat natura-
rum quod angelicus intuitus contremis non
attingit? Veniat ergo exultatio domine iesu his qui
saluati sunt de israel apostolis tuis quos elegisti
ante mundi constitutionem: veniat spūs tuus
bonus qui sordes abluit et infundat virtutes
in spiritu iudicii et spiritu ardoris. Eia igitur fratres
cogitemus super nos et in nos opera trinitatis
ab initio mundi usque ad finem: et videamus
quod sollicita fuerit illa maiestas cui admini-
stratio pariter et gubernatio seculorum in-
cumbit ne nos perderet in eternum. Et po-
tenter quidem omnia fecerat: et sapienter omnia
gubernabat: et vtrarumque rerum tam potentie
quam sapientie signa manifestissima tenebant
in creatione et preservatione machine mun-
dialis. Et bonitas quidem in deo erat et bo-
nitas multa nimis: sed latebat ī corde patris
cumulanda quicquid super genus filiorum adam

In tempore opportuno. Dicebat tñ dñs: ego cogito cogitationes pacis: vt mitteret enim nob q ē pax nra q fecit vtraq vnū: vt iam daret pacē sap pacē: pacē bis q lōge z pacē bis q prope. Clerbū igit dei in sublimi pñtū vt ad nos descenderet ppria benignitas inuitantē mīa traxit veritas q se venturū pmiserat cōpult: puritas vteri virginis suscepit salua virginis integritate potētia eduxit obediētia in oib⁹ deduxit: patētia armavit: charitas verbis z miracul manifestavit. Propterea amplissima mibi nunc materia z malox meorū suppetit z bonorū dñi mei: vt cū cogitauerim vias meas conuertam pedes meos in testimonia sua. Illa enī bona ineffabilia sūt: q: vt breui verbo cūcta cōcludā: nihil me h⁹ inuenire potuit vnde nos redimeret sapientia dei in omni sapientia sua. Sed z mala circūdederāt nos quorū nō erat numerus: q: peccauī loquif iustus super numez arene maris. Adissus est coluber tortuosus a diabolo vt venenū p aures mulieris in ipsius mentē transiūderet in totius posteritatis originē: nullus est iterū angelus gabriel a deo vt verbum patris p aurē virginis in ventrē z mentem ipsius eructuaret: vt eadē via intraret antidotum qua venenū intrauerat. Clere vidi mus gloriā eius gloriā quasi vnigeniti a patre: quia totum paternū est quod de corde patris christus attulit nobis: vt nihil in filio dei nisi dulce nisi paternū humani generis trepidatio suspicet. A plāta pedis vsq ad verticē nō erat in nobis sanitas: erraueram⁹ ab vtero in vtero damnati anteqz nati: quia de peccato z in pctō concepti. Ebristus ergo ibi primā medicinā apposuit vbi prim⁹ vulnere patebat locus: z substantialiter vtero virginis illapsus de spū sancto cōceptus est: vt conceptionē nostrā mūdaret quam spiritus malus si non fecerat infecerat tamen: vt nō cēt etiā in vtero vita ipsi⁹ ociosa dum nouem mensibus purgat vulnus antiquū scrutās vñdicif vsq ad viuū putredinē virulētā: vt sanitas cōp terna succederet. Et tunc iam operabaf salutem nostram in medio terre in vtero videlicet virginis marie: que mirabili propietate

terre mediū appellat. Ad illā enī sicut ad mediū: sicut ad archanū dei: sicut ad rerū causam: sicut ad negociū seculor: respiciūt z q in celo habitāt z qui habitāt i infernos z qui nos precesserūt: z nos qui sumus z q sequim⁹: z nati natorū z qui nascunt ab illis. Illi qui sunt in celo vt resarciant: z qui in inferno vt eripiantur: qui precesserunt vt prophete fideles inueniantur: qui secumuntur vt glorificentur: z eo beatā te dicūt oēs generationes genitrix dei: dñā mundi: celi regina. Omnes in quā generationes. Sūt enī generationes celi z terre. Pater spiritū ait apostolus: ex quo omnis paternitas i celo z in terra neminat. Ex hoc ergo beatā te dicent omnes generationes: q omni bus generationibus vitā z gloriā genuisti. An te enī angeli letitiā iusti grātiā: peccatores veniā inueniunt in eternū. Adverso in te respiciunt oculi totius creature: q: in te z p te benigna man⁹ omnipotentis qe d creauerat recreauit. Placebit ne tibi z fie iesu vt dones mibi vitam tuam sicut dediisti conceptionē: quia non solum conceptio mea imunda: sed mors peruersa: vita periculosa: z post mortem restat mors grauior: mors secūda? Non solum ait conceptionē meam: sed z vitam meam: z per singulos etatum gradus infantie pueritie adolefcentie inuenturis tibi dabo: adiciens mortē z resurrectionem ascensionem z missionem spiritus sancti. Hoc autē ideo: vt conceptio mea emundet tuam: vita mea instruat tuā: mors mea destruat tuam: resurrectio mea precedet tuā: ascensio mea preparat tuā: porro spiritus adiunct in firmitatem tuam. Sic enim plane videbis z viam per quam ambules: z cautela qua ambules: z ad quā ambules mansionē. In via mea cognosces viam tuam: vt sicut ego paupertatis z obedientie: humilitatis z patientie: charitatis z misericordie ideclinabiles semitas ter ui sic z tu eisdez vestigiis cedas: nō declinās ad dexteram neqz ad sinistram. In morte autē mea dabo tibi iustitiam meam: dirim pens in quā captiuitatis tue: expugnabo hostes qui sunt in via vel iuxta viam: vt nō apponant amplius nocere tibi. Adis autē cem.

q iij

In die sancto penthecostes

pletis reuertar in domū vnde exiui: et oī-
bus illis que in montib⁹ remanserāt: quas
et propter te reliquerā vt te nō ducere sed
repositare: reddā faciē meā. Et ne de absen-
tia mea vel murmures vel cōtristeris: mit-
tā tibi spm̄ parachitū: qui tibi donet pignus
salutis: robur vite: sciētie lumen. Nō sign⁹ sa-
lutis: vt ipse spūs testimoniū reddat spiri-
tui tuo qd sis fili⁹ dei: qd certissima signa p de-
stinationis tue cordi tuo imprimat et osten-
dat: qd donet letitiam in corde tuo. et de rore
celi si nō p̄tinue tñ sepissime mentē tuā im-
pinguet. Robur vite: vt qd p naturā tibi ē
impossibile: p gratiā eius nō solū possibile:
sed et facile fiat: ita vt in laborib⁹: i vigilijs:
in fame et siti: et in oībus obseruatijs q nisi
farinula ista dulcorent: prolixus mors in ol-
la appareat: delectabiliter incedas: sicut in
oīb⁹ diuitijs. Sciētie lumen: vi cū oīa bene
feceris te seruū inutile putes: et quicqd bo-
ni i te inuenis illi tribuas: a quo omne bo-
nū est: sine quo nō parū aliquid: s; nihil oīno
potes incipere ne p̄ficē dicā. Sic ergo spūs
iste in tribus istis te docebit omnia: sed oīa
q ad tuā p̄tineant salutē: qz i ipsis est plena
et absoluta perfectio. Nōc est quod per pro-
phetam idem spiritus dicit: Seminate vo-
bis ad iustitiam vbi pignus salutis osten-
dit: i metite spem vite vbi vitale robur ac-
cipitur: illuminate vobis lumen scientie:
quod verbis proprijs subinfertur. Unde
et spiritus iste super apostolos in igne ap-
paruit: propter lucem pariter et ardorem.
Quos enim repleuerit et spiritu seruire
et in veritate cognoscere facit: quia sola mī-
sericordia est que eos et preuenit et perdu-
cit. Multū sibi de hac mīa vndiqz cōtraxe-
rat puer dñi: cū diceret: Misericordia ei⁹
preueniet me: et misericordia tua ante ocu-
los meos ē: et mīa tua subsequatur me oīb⁹
diebus vite mee: et qui coronat te in mīa et
misericordiis: et deus meus mīa mea. Nō
dulciter dñe iesu cum hoīb⁹ querfatus es:
qz abundanter multa et magna bona hoīb⁹
largit⁹ es: qz fortiter tā indigna qz aspa pro
hoīb⁹ passus es: ita vt luceat sugere mel de
petra: oleūqz de saxo durissimo. Duro ad
vba: duriori ad verbera: durissimo ad hor-

rida crucis: qz in oīb⁹ his sicut agnus corā
tondente se obmutuit: et nō aperuit os suū.
Cides igit qz verum dixerit ille qui dixit
dñs sollicit⁹ mei. Pater vt seruū redimat
filio nō parcat: fili⁹ seipm̄ libētissime tradit:
spiritum sanctū vterqz mittit: et ipse spirit⁹
postulat pro nobis gemitibus inenarrabili-
bus. Duri et indurati et obdurati filij adā
quos nō emollit tāta benignitas: tāta flam-
ma: tā ingens ardor amoris: tam vehemēs
amator: q pro vilib⁹ sarcinulis tā preciosas
merces expēdit. Nō enī corruptilib⁹ au-
ro vel argēto redemit nos: sed preciosō san-
guine suo: quē effudit abunde: quia largi-
ter vnde sanguinis de corpore iesu p qnqz
partes emanarūt. Quid vltra debuit facē
et nō fecit? Illuminavit cecos: reduxit erro-
neos: recōciliavit reos: iustificauit impios
triginta et trib⁹ annis sup terrā visus: cum
hoīb⁹ querfatus: pro hoīb⁹ mortuus: q de
cherubin et seraphin et oīb⁹ angelicis virtu-
tibus dixit et facta sunt: cui subest cū volue-
rit oīa posse. Quid ergo a te querit q tanta
solicitudine te querunt: nisi te sollicitū am-
bulare cū deo tuo? Nōc sollicitudinē facit
spūs sanct⁹: q scrutat⁹ p̄funda pectorū n̄rōrū:
discretor cogitationū et intentionū cordis:
q nec minimā paleā inter cordis qd possi-
det habitaculū patif residere: sed statū igne
subtilissime circūspectiōis exurit spūs dul-
cis et suauis: q nostrā voluntatē flectat imo
erigat et dirigat magis ad suā: vt eā veraci-
ter intelligere: et feruenter diligere: et effica-
citer implere valeamus.

Item vnde supra Sermo tertius.

Quam libenter

vobis cōmunicē siquid mibi. C.
supna dignatione sensero in-
spiratū: mouit spūs ipse cuius
hodie solēnitatē et solēnitatē precipuā cele-
bram⁹: vtinā deuotiōe precipuā cele-
briam⁹: q nos sedere facit nō solū in ci-
uitate: sed et in domo vna: vt sedeat super se-
dentes: vt requiescat sup humiles et tremē-
tes ad sermones suos. Ipse est qui virginē
obumbravit: aplos roborauit: vt et v̄gineo
corporei tēperaret deitatis accessū: et aplos

indueret virtute ex alto: seruentissima scz
charitate. Hanc nimiz apostolicus ille cho-
rus loxicam sese induit sicut gigas ad faci-
endam vindictam in nationibz increpatio-
nes in populis: ad alligandos reges eoruz i
cōpedibus et nobiles eoruz i manicis ferreis
Quia enī in domū fortis ligare eum et vasa
eius diripere mittebanz: opus erat fortitu-
dine ampliori. Alioqz qz multum erat ad il-
los vt de morte triumpharent et ne iple qdē
porte inferi preualeret aduersus eos: si nō
vigeret in eis que i eis vinceret dilectio for-
tis vt mors dura sicut infernus emulatio?
Hunc sibi zelū imberāt: cū vino ebrii pu-
tarent. Et vere ebrii vino: sed nō eo quo ab
incredulis ebrii credebāt. Plane inqz ebrii
sz vino nouo qd veteres qdē vtres nec me-
rerent accipere nec p̄tinere valerēt. Hoc n.
vinū vera illa vitis fuderat d̄ excelso: vinū
letificans cor nō statū mentis euertēs: vinū
germinās v̄gines nō apostatate faciēs sapi-
entes. Nouū vinū: sed h̄itantiū sup̄ terrā.
Nam i celis qdē olim iam copiosissimē re-
dundabat: nō i v̄tribz nec i testis vasibz sz i
cellaria vinaria i spūalibus apotecis. Flue-
bat p̄ vicos et plateas ciuitatis illiū vinum i
quo leticia cordis nō carnis luxuria est: nā
terrigene et filij hominū vinū huiusmōi non
habebāt. Sicutqz celū qdē vino p̄p̄o frue-
bat qd terra interim nesciebat: sed ne ipsa
qdē terra penit inops carne xpi gliabat
cui p̄stia celū n̄hilomin⁹ sitiebat. Quid
ni fidelissimū fieret gratissimūqz cōmertū
inter celū et terram iter angelos et ap̄los: vt
exhiberetur illis caro xpi istis vinum celi
essetqz i terra spūs caro i celis ac deinceps
oīa oībus cōia i eternū. Nisi inqz ego abie-
ro: paracletus nō veniet ad vos. Hoc ē di-
cere. Si nō dederitis qd amatis: non hēbi-
tis qd d̄sideratis. Expedit igit vob vt ego
vadā: vos quoqz de terra ad celū de carne
ad spūm translaturus. Filius enī spūs: pater
spūs: spūs sanct⁹: spūs est. Deniqz spūs aī
faciē n̄ram xps dñs. Sz et p̄ qz spūs ē: tales
querit adoratores q̄ adorent eum i spū et ve-
ritate. Spūs tamē sanctus quasi spālī spūs
dicitur q̄ ab vtroqz procedat firmissimū et
indissolubile vinculum trinitatis: tāqz pro

prie scūs q̄ sit donum patris et filij omnem
sanctificans creaturam: q̄uis pater quoqz
et spūs sūs itēqz filius et spūs scūs sit: ex quo
oīa per quē oīa in quo oīa vt apostolus ait:
Tria in magno huiusmodi opere cogitare
debemus: videlicet quid sit: quomodo sit:
ad quid sit p̄stitutus. Et in esse qdē reruz
inestimabilis potentia cōmendat: q̄ tā mul-
ta: tam magna: tam multipliciter: tam ma-
gnifice sunt creata. Sane in modo ipso sapi-
entia singularis elucet: q̄ hec qdē surū?
hec vō deorsuz: hec in medio ordinatissime
sunt locata. Si vō ad quid factus sit medite-
ris: occurrit tam vtilis benignitas tam be-
nigna vtilitas: que etiam i gratissimos q̄sqz
multitudine et magnitudine beneficiorum
possit obnuere. Potentissime siquidem ex
nihilō oīa: sapientissime pulchra: benignissi-
me vtilia sunt creata. Clerūti et fuisse noui-
mus ab initio et adhuc multos esse videm⁹
in filiis hominū: qui in bonis inferioribz sen-
sibilis mundi huius tota sensualitate de p̄ssi
totos se dederūt his que facta sunt: quonā-
modo vel ad quid facta sunt negligentes.
Quid istos nisi carnales dicamus? Paucis-
simos esse iam arbitror. Legimus tñ nōnul-
los q̄sqz fuisse qbus summū studium fuit
atqz vnica sollicitudo modum et ordinē ve-
stigare factor: adeo vt pleriqz non mō vti-
litate rex perquirere dissimulauerint: sz
et ipsa magnanimitate spreuerit cibo paruissi-
mo vilissimūqz contenti. Ipsi qdē sese phi-
losophos vocant: sed a nobis curiosi et vani
rectius appellant. Utriqz igit successerūt
viri prudentiores: q̄ nimiz et que facta sunt
et quomodo facta sunt transilientes: inten-
derunt aciem mentis vt ad qd facta sūt vi-
derent. Nec latuit eos qm oīa ppter semet
ipm fecit deus: oīa ppter suos. Aliter tamē
propter se: aliter ppter suos. In eo quippe
qd dicis oīa ppter se preueniens cōmenda-
tur origo: in eo autē qd dicis oīa ppter suos
magis exprimit fructus sequens. Oīa fecit
propter semetipm gratuita videlz bonitate
oīa ppter electos suos p̄ eorū scz vtilitate:
vt illa quidē efficiens causa sit hec finalis.
Hī sunt spūales viri sic vtentes hoc mūdo
tanqz non vtantur sed in simplicitate cor-
q̄ iij

In die sancto penthecoste s

dis sui querentes deū: nec illud magnopere vestigantes quoniam mundo mundialis hec machina volueretur. Nūmi voluptate secundi vanitate: tertij veritate impleti. Gaudeo vos eē de hac schola de schola videlicet spiritus: vbi bonitatem et disciplinā et scientiam discatis et dicatis cum sancto. Super omnes docentes me intellexi. Quare inquā? Nunquid quia purpura et bisso me indui? quia lautioribus epulis abundavi? Nunquid quia platonis argutias aristotelis versutias intellexi? aut vt intelligerez laboravi? Abit inq;: sed quia testimonio tua exquisiui. Felix q in hoc sancti spiritus thalamo cōmoratur vt possit intelligere triplicem illum spiritum: de quo idem ipse puer domini super seniores intelligens decantabat. Ne proicias me a facie tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas a me. Eorū mūdū crea in me deus: et spiritum rectum innoua in visceribus meis. Reddem tibi leticiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me Spiritum sanctum ipsum intellige proprio nomine designatū. Rogo ergo ne proicias a facie eius tanq; aliquod imundum: quia spiritus iste odit sordes nec habitare potest in corpore subdito peccatis. Cui enim proprium est peccata odire: nec in vno domicilio pariter morabuntur tanta mundicia et imundicia tanta. Recepto igitur sancto spiritu per sanctimoniam sine qua nemo videbit deū: audet quis apparere ante faciem eius tanq; lotus et mundus vtpote qui contineat se ab omni malo et qui actiones et si nō cogitationes frenauerit. Sed quia peruerse et imunde cogitationes separant a deo: orandū est vt cor mundum creetur in nobis. Qd vtiq; fiet: si spiritus rectus in nostris fuerit visceribus innouatus. Spiritum rectum quod ait: filio potest non inconuenienter aptari: qui nos veteri homine exuens nouum induit: qui nos renouauit in spiritu mentis nostre tanq; visceribus nostris: vt cogitemus q ne recta sunt vt ambulemus in nouitate spiritus: et non in vetustate littere. Formā enī rectitudinis de celis attulit de celis reliquit in terris: immiscens sane et immittens dulcedinē

rectitudini in omnibus operibus suis: sicut de eo idem ipse predixerat. Dulcis et rectus dominus: propter hoc legē dabit delinquentibus in via. Castigato ergo corpore per sanctitudinem operum: mūdato corde vel potius innouato per rectitudinem cogitationum redditur leticia salutaris: vt iam in lumine vultus dei ambules et in nomine eius exultes tota die. Quid igitur restat? nisi vt spiritui principali confirmeris? Patrem intellige spiritum principale non q maior sed q solus a nullo: cum ab eo sit filius spiritus sanctus ab vtroq;. In quo autem confirmatio hec nisi in charitate? aut quod donum aliud tam dignum patre: quod munus aliud tam paternum? Quis nos ait apostolus separabit a charitate xpi? Tribulatio an angustia an persecutio an fames an nuditas an periculum: an gladius? Certe sitis quia neq mors neq vita neq cetera alia que apostolus tam multipliciter q audaciter enumerat: poterunt nos separare a charitate dei que est in christo iesu. Nūquid non hoc confirmationem ab omni huius sententie pte demonstrat? Scis vas tuum possidere et sanctificatione et honore: et non in passione desiderij Spiritum sanctū accepisti tibi. Uis vt quicūq; tibi fieri vis ab omnibus tu qz facias illis: et quod tibi fieri non vis alijs ne feceris? Spiritum rectum ad opus primi suscepisti. Nec est enim rectitudo quam lex vtraq; cōmendat: et que nature indita: et q tradita per scripturas. Iam si in vtroq; bono et in his que ad vtrūq; pertinent firmiter perseveras: principalem spiritum quē solū deus approbat recepisti. Alioq; que modō sunt modo non sunt is qui vere est non acceptat: nec in caducis istis sibi potest eternitas complacere. Itaq; si desideras vt in te deus eligat partem sibi esto sollicitus: si ē tibi spm sanctum sicut primo spm rectū sic ei quoq; tanq; vō pncipi et patri spiritum principale exhibere. Clere multiplex spūs qui tam multiplex filijs hominum inspirat: vt nō sit q se abscondat a calore eius. Sigdē cōcedit eis ad vsū ad miraculū ad salutē ad auxiliū: ad solatiū: ad seruorē. Ad vsū qdē vite bonis et mal' dignis pī et indignis cōtra

bona abundatissime tribuens: ita ut videat discretiois limite non tenere. Ingratus est: qui in his quoque beneficiis spiritus non agnoscit. Ad miraculum in signis prodigiis: in varijs virtutibus quas per quorumlibet manus operetur ipse est antiqua miracula suscitans: ut ex profectibus fide astruat peritorum. Sed quia nonnullis hac quoque gratiam sine propria utilitate largitur: tertio infundit ad salutem: cum in toto corde nostro reuertimur ad dominum deum nostrum. Porro ad auxilium datur: cum in omni collocatione adiuvat infirmitate nostram. Nam cum testimonium prohibet spiritui nostro quod filij dei sumus: ea inspiratio est ad consolationem. Datur etiam ad fervorem cum in cordibus perfectorum vehementius spiras validum ignem charitatis accendit: ut non solum in spe filiorum dei: sed etiam in tribulationibus gloriam contumeliam reputantes gaudent: de perfectione exaltatione. Oibus nobis nisi fallor datus est spiritus ad salutem: ad fervorem non ita. Pauci enim sunt qui hoc spiritu repleantur: pauci qui studeant emulari. Contenti sumus angustiis nostris: nec respirare in libertate illa: non saltem ad eam spirare conamur. Oremus fratres ut compleantur in nobis dies penthecostes: dies remissionis: dies exultationis: dies verissimi inebrii: et inveniatur nos semper spiritus sanctus omnes propter plenam corporalem pariter propter cordium unitatem in eodem loco per promissam stabilitatem: ad laudem sponsi ecclesie iesu christi domini nostri: qui est super omnia benedictus in secula. Amen.

In die penthecostes. Sermo quartus

Congregati estis charissimi ad audiendum verbum dei. Vobis incubabit audire: mihi os aperire: deo illud adimplere. Ferneat fides vestra: quia per fide credentium datur verbum evangelizationis: non est sermone composito: sed in virtute multa. Quid enim potest audire vocem domini: nisi voci sue veretur ipse vocem virtutis. Adsit ergo nobis ipse: de quo locuturi sumus: Locuti inquit: non quia suggerat praescriptio: sed quia incubit ex officio. Loqui tamen nobiscum non est magnus: sed facere nobiscum. i. magnificavit dominus facere nobiscum. i. per magno ducit operari nobiscum. Sed ne diu

tius moremur in studio: iam accedendum est ad id: de quo intendimus. Hac die spiritus sanctus in igneis linguis discipulis apparuit: verbum datus predicationis: et ignem accendens charitatis. Qui sicut dicit scriptura congregati erant sicut in uno loco ita et eodem animo: et multitudinis. non creditum erat cor unum et anima una. Erant autem congregati non ad voluptuose convalescentium: sed ad orandum assidue. Quatibus si quidem et unanimiter perseverantibus: non dissidiosis: aut discordantibus innotat spiritus sanctus. Absit autem a cordibus nostris: ut credamus apostolos hac die primum accepisse spiritum sanctum. Scriptum est enim: quia ante hunc diem insufflavimus eis iesus dicens: Accipite spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata remissa sunt: et quorum retinueritis retenta sunt. Acceperant ergo spiritum sanctum in remissione priorum delictorum: acceperant et nihilominus in remissione et retentione peccatorum aliorum: quia sicut diversa operatur: ita diversis modis accipitur unum atque idem spiritus. Sed ideo hac die principaliter datus est spiritus sanctus: quia his quos replevit: charitatis infudit plenitudinem: quae servilem foras emisit timorem. Ante enim quam ista die daretur spiritus sanctus usque adeo timidi: et tepidi erant apostoli: ut aliquid eorum ad vocem ancille negaret: aliis reiecta syndone nudus aufereret: oes vero relicto eo fugerent. Sed repleti spiritu sancto loquebantur et operabantur magnalia dei: ita. scilicet ut quod dei negaverat ad vocem ancille: postquam iesum confiteretur coram Nerone. Et quod reiecta syndone fugerat nec serventis olei expavit dolium: nec loqui exhorruit ac dixit exiliis. Veniatque relictus eo oes fugerant: habebat postmodum gaudere eam conspectu petri: qui digni habiti sunt per nos iesu contumelias pati. Libet hinc aliter exemplari modum huius redemptionis: quia quanto subtilius inspicitur: tanto deus circa nos affectuosius cognoscitur. mirabilis quidem iusticia facies: sed longe mirabilior misericordia ipendens. Expellendo. non de paradiso tradens eum in varias passiones et mortem temporalem: non solum vincenti sed etiam mortuo hosti iratus est. Quotquot enim de hoc seculo transibant: descendebant in infernum. Exigete igitur iusticia: hoc modo amisit homines. Sed in medio furoris misericordiam recordatur graviter tulisse visum est huiusmodi amissionem: cuius tanto tempore quoniam recuperari

In die sancto penthecostes

tionē. Casus qppe boīs quodāmo pacem
turbauit angeloz: nō qz ab iterno p̄spectu
diuinitatis auulsi: sed qz exterius in mini-
steriū deputati sūt hoīb⁹ p̄stādo adiutoriū
ad seruēdū deo: et resistēdū diabolo. Hoc
testat apls dicēs: Nōne oēs admistratori
spūs sunt i ministeriū missi ppter eos q here-
ditatez capiūt salutis? Ab hoc aut obsego
nullū angeloz credim⁹ emancipati: cū apls
testes: nō aliquos s; oēs eē deputatos i mi-
nisteriū. Datet etiā nullū de inferiorib⁹ pter
missū ordinib⁹: cū de sublimiorib⁹ ordini-
b⁹ et viciniorib⁹ ad p̄tēplandū illi⁹ diuinita-
tis archanz. i. cherubin et seraphin legat⁹
q i ministeriū sunt deputati: cherubin ad cu-
stodiendū aditū paradisi: seraphin aut qbus
dā alaz suaz volare: qbusdā dī pedes dñi
velare. S; qz nō sufficit ad redēptionē ho-
minū faciendā angeloz admistratio: misit
p̄ filiū suū ad instruēdū: errabūdū et erro-
neū hoiez: quaten⁹ reducere i viā rectā: et
iret i ciuitatē habitationis. Hinc quāto si-
duciali⁹: tāto vehemēt⁹ p̄ eū ip̄licuit labo-
rib⁹: cui nimiz fili⁹ fact⁹ ē obediēs vsqz ad
mortē: mortē aut onerosā et opprobriōsā:
qz mortē crucis. Qui ḡ pepcit⁹ q p̄p̄uo filio
suo nō pepcit⁹: s; p oib⁹ nob tradidit illum?
Spūs scō: ille quaqz: qz et ip̄e i ministeriū mis-
sus ead p̄firmādos videlicet quos filius i-
struxerat. Magna ḡ opa dñi: et exq̄sita ad
recuperādū hoiez: p quo deputant angeli
ad mīstrādū fili⁹ ad instruēdū: spūs sanct⁹
ad p̄firmādū. S; qre p filiū p̄uersantē cor-
poraliter cū discipulis nō sunt p̄firmati: sic
et istructi. Cōuersanti qdē cū ipsi s magrō
et dño nequaquā firmi erāt: q eousqz i firmi
et tepidi inuēti sunt: vt fieret iter eos p̄ten-
tio qz eoz videret eē maior⁹ et vt dictum ē
Relicto eo oēs fugerunt. Un dī ad illos.
Expedi vob vt ego vadā. Nisi enī abiero
paclyt⁹ nō veniet Lū aut assūpt⁹ fuero mit-
tā eū ad vos. Quāto nimiz recessit longi⁹
humanitas: tāto p̄p̄i qui⁹ accessit diuinitas
Un luce clari⁹ patet qz corpāl xpī p̄ntia q̄
frui tpāl⁹ letabant diuini saporis gustū in-
teri⁹ excludēbat: sine quo nulla sentit spūa
lis dulcedo vl dilectio: nec aliq̄ acq̄is bo-
ni p̄positi vl opis confirmatio. Quid iter

omnia corporea: qd inqz sancti⁹ corpe xpī?
De ei⁹ tñ p̄ntia qua querebāt apli cōsolari
nec igne sancti spūs accēdebant: nec virtu-
te eiusdē corroborabant. Renuat ḡ necesse
ē aīa nra p̄solari i vanitatib⁹ huius seculi
rebusqz corporalib⁹. Renuat inqz p̄solari de
p̄ntia mundi vt delectet i memoria dei: qz
sicut nemo pōt duob⁹ dñis seruire sic dei et
mundi fili: nemo pōt sentire dulcedinē. In
vsu ḡ vestitū: i p̄structione edificior⁹ p̄sidere
tur necessitas: sed damnet supfluitas. Qui
enī circa huiusmodi delectabil⁹ occupant⁹
ab amore dei miserabiliter alienant⁹. Hac
ḡ de cā assumpto corporaliter i celo mediato-
re dei et hominū missus ē aplis paclyt⁹ ali⁹.
tāto gratior quanto fortior. Quo nimiz su-
scepto fortes facti sunt i bello: qz obturaue-
rūt ossa leonū: extinxerūt ipetū ignis: effu-
garunt aciē gladij: pualuerūt de i firmitati-
bus suis. Et hic paclyt⁹ ē spūs dñi: de quo
scriptū est: Quia repleuit orbē terraz: et is
q p̄tinet oīa sciaz h; vocis. Spūs sanct⁹ mlti-
plicitatē h; donoz: quoz vniū ē qd ē scia
vocis: i cui⁹ datione replē dī orbem terraz.
Septē sūt dona spūs scī. Prīmū et secūdū
et quartū et qntū sūt merita: tertiu et sextū
sunt p̄mia: septimū. i. sapia q i altis habitat
nō plenariemō p̄fecte pōt hī i hoc seclō: s;
i futuro: Ibi tātū p̄fecte habebit⁹: qz deus
erit oīa i oīb⁹. In tertio te qñ lōgo itinere
fatigatū: quo nimiz p abruptas timoris ac
pietatis semitas anxi⁹ laborasti exipit et le-
tificat p̄solatio. Perueniētē vō ad serū ipi
quat solidat et letificat p̄tēplatio. Rediens
enī de regiōe dissimilitudinis mō p aspera
timoris: mō p plana pietatis incedis: et do-
lorē et tribulationē iuenis: carnis onerat⁹
desiderijs: quibus te obedire: nec sancti p
positi intentio: nec conuersatiōis p̄mittit i
stitutio. Duz ergo carnalibus de quasi ser-
uētibus desiderijs adhuc que in te sentis
que incitant et non consentis in amaritu-
dine moratur oculus tuus: dum caro repu-
gnat aduersus spiritū: spiritus autem ad-
uersus carnem: voluntate que in lege p̄cc-
cati captiua ducta est: carni potius qz ratio-
ni conscientie et dum ergo in tanta spiritus
angustia voluntate tua aliud desiderante:

et ad ipsū rōnē scemelicet inuita aliō opāte
ne subtrāte fragāris dispatioē necia ē. ti
bi solatio: quā grā mīstret vel itra lachry-
mas cōpunctōis vlt̄ iter suspiria deuotiōis
Hanc consolationē inuenis in scientia vo-
cis idest in cognitiōe orationis: quā videli-
cet dirigis oratio tua: sicut ī censurā in cōspe-
ctu dei: qd̄ est sacrificiū matutinū: vt sequa-
tur eleuatio manū tuarum qd̄ est sacrifi-
cium vespertinum: nam sicut dicit aposto-
lus: quid oremus sicut optet nescimus: sed
spūs adiuvat infirmitatem nostram q̄ po-
stulat p nobis gemitib⁹ inenarrabilibus.
Dulces et suaves et inenarrabiles sunt ge-
mitus amātis: q̄ tñ dicunt potius spūs q̄
hoīs. Si enī locut⁹ est spūs in patribus no-
stris an tribunalia? an nō loquet obsecro
ante altaria filijs? Si locut⁹ est in illis p de-
fendenda veritate: cur nō loquitur in illis p
ipetranda salute? Ideo nāq; veritatis pre-
missa ē defensio: vt salutis sequeretur inuētiō
Gemit g spūs et more colūbe gemit in amo-
re: q̄ nimirū p colūbam designatus est. Si-
cut enī nos nō sumus q̄ loquimur: sed spūs
patris vti q̄ loquit in vobis ita nos nō su-
mus q̄ orādo gemimus. sed spūs orat et ge-
mit in nobis. Gemitus iste nō est hoīs nec
ab hoīe accipit: sed est donū pfectū: descē-
dens a pte luminū: qui in noīe filij mittit
spīm vt ducat nos ad viā rectā et doceat fa-
cere bonā et bñplacētē et pfectā voluntatē
suam. Gemit g spūs orat spūs. Qui enim
datus est in linguis igneis: cur non sit nob̄
līqua in oratiōe et ignis in dilectiōe q̄ ignis
est cōsumēs rubiginē peccatorū: et lingua ē
postulās grām meritorū. Ubi ergo postu-
lat in nobis ibi dat orādī sciam. Ad hanc
oratiōis notitiā in qua cōtra ardorē car-
nis et infestationē demonū iocūde cōsolati-
onis sentit refrigeriū: p timorē ac pietatez
accendit. Per timorē q̄rimus veniā et per
pietate inuenimus q̄sitam. Scriptū est enī
Al timore tuo dñe cōcepimus: q̄ multoties
bonū cōcepimus ppositū magis timore ge-
hēne q̄ amore vite eterne. Pietas aut̄ est
cultus dei. Colit deus in vigilijs et ieiunijs
in laboribus et angustijs: sicut scriptū est.
Dēs q̄ pie volūt viuē in xpō oportet: mul-

tas tribulatiōes pati. Veniā g quā grām re-
linquēdo scilicet inuenim⁹ querēdo et colēdo
dei. Seru⁹ nō manet ī domo in eternū. Et
tñ initiū sapiē ē timor dñi. Sapia dicit a sa-
pore et ipaz nō hēt malinola aīa in quā non
introibit sapia: s; hūilis et beniuola cui soli
sapit dñs deus. Sapit de⁹ tñ timētī et amā-
ti ei. Dixit. n. in sapiēs ī corde suo idest q̄ ē
sine sapore bono in corde suo. Quicqd̄ so-
net in ore nō ē de⁹. Labia cordis sunt timor
Si g timor ē sapiē meditatio et ichoatio: qd̄
melius q̄ amor ē ipsius psumatio? Ad. n.
ichoat in timore in amore pfect. Inchoat
pinde in īsimis: q̄ in fixis ī limo p̄fundi et
iacētib⁹ in lacu miserie et luto fecis: s; cōsu-
mat in altissimis. Unde et ipa sapia dicit.
Ego in altissimis hīto. Ad hanc cōsumatio-
ne nullus mortaliū pōt puenire: q̄ nec scō-
rū aīe imo nec angelici spūs huiusmodi cō-
sumationē credunt adhuc pcepisse. Unde
apls. Deo p nobis melius p̄ndēte ne sine
nobis psumarent. Quō enī cōsumati erūt
quousq; in ministeriū deputati q̄rent re-
stitutionēz semirupte ciuitatis sue: q̄ q̄
diu erit ipscā psumatio nō erit. Unde apo-
stolus. Deinde et finis idest psumatio cuius
tradidit regnū dñi et p̄i. Q̄dū ī regno dī
idest ī scā ecclia qd̄az remittēda sunt p mi-
sericordiā quedā puniēda p iudiciū regnū fi-
lius obtinē dī: q̄ p̄i nō iudicat quēq; s; oē
iudiciū dedit filio: Peracto vō iuditio ab-
latis iā de regno ei⁹ oib⁹ scandal⁹ ablato q̄
ipio ne videat glām dei tūc filius tradet
regnū p̄i. Abinde enī videbit sicuti est sa-
cie ad faciē illa diuinitatis maiestas: et de⁹
erit oīa in oībus. Ad p̄em siq; dē ptinet po-
tētia ad quā suspirās cātaba t̄ ppheta. In-
troibo ī potētias dñi donec meorabor iusti-
tie tue soli⁹. Differam⁹ in p̄is sic ad fruē-
dū ita ad loquēdū de hac excellētissima p̄su-
matiōe: et de quadā īferiori p̄scā tñ agam⁹
iterī q̄ p̄fectio charitatis nūcupat. De q̄ dī
p̄scā charitas foras mittit timorē. Si aut̄
hec p̄fectio charitatis fuit nescit timē: ita
timor ichoatiū nescit amare filialit̄. Hui⁹
timoris affect⁹ nō amore non desiderio pa-
trie celestis sed solo timore eterni suppli-
cā carnis desideria refrenare dicitur: vt tibi

In die sancto penthecostes

dicenti nō facies furtū merito respōdeat.
Nō pascas in cruce coruōs. Declinare enī
a malo nō amore boni: s; timore supplicij: p
mū nō meret. Admorari ergo in hoc gradu
fuitis timoris valde piculosus est q; seru
nō manet in domo in eternū. Ascēdere aut
ad gradū pfecte charitatis arduū est et gra
ue: nec est pfecto incipitū: sed diuissime
exercitator. Quid igit restat cōsiliū? Si non
potes tū esse filius: noli tū esse seru. Si
nō potes tū amare: noli solū timere: Sed
esto in mediocritate et amans: et hoc est sin
psalmistā dormire inter duos clerōs medi
os. Ubi duo cleri sunt medij quattuor ad
minus esse necessariū est. Clerus foris inter
pretat. Has quattuor sortes habes in aplo
Que sunt ille? Predestinatio vocatio iusti
ficatio glorificatio. Predestinatio fit p solā
miam: glorificatio p iustitiā. Est enī iustus
vt pdestinat⁹ glorificet nō q; meruit: s; q;
deus pmissit. Vocatio aut in timore sed in
amore fit iustificatio: q; qd p timorē incipi
mus p amorē pficim⁹. Est ergo vocatio ab
renūciatiōis inchoatio iustificatio viuēdi
pfectio. Illud vt dictū est timoris: istud est
amoris. Nō expedit tibi diu morari in vo
catione: cui nimirū pficere est necessarium.
Porro ad pfectionē viuēdi repente nō po
tes ascendere: q; nemo repēte fit summus.
In altero ergo horum graduum potes in
altero debes morari: sed in quo potes non
debes i quo debes nō potes. Esto ergo vt
diximus in medio timens et amans: quate
nus modo cōpunctio modo ex amore pce
dat deuotio. Gradus iste compositus val
de utilis est et si non pfectus: in quo qdem
declinas malum amando pficis in bonū.
In hoc gradu timoris potest coli deus et
homo saluari. Uide tamen ne cum deum
colendum pposueris te ipsum vel creaturā
aliā colere inueniaris. Illū enī colis cu
ius voluntatem facis. Unde dñs. Quid
vocatis me domine domine et non facitis
que dico? Et iterum. Non omnis qui dicit
mibi domine domine intrabit in regnum
celorum: sed qui facit voluntatem patris
mei qui in celis est ille intrabit in regnū celo
rum. Noli esse deus tuus. Deus oipotens

nō impotens colendus est. Abijce ppriam
voluntatem tuam: et ppter deum alterius
subleuias voluntati: et eius regaris arbi
trio: et profecto creaturam nō coles sed cre
atorem: nō homini impotenti: sed deo om
nipotenti seruies. Alioquin nō presumas
de vigilijs et ieiunijs et laboribus tuis. Ex
ercitatio nāq; corporalis ad modicum va
let: pietas autem ad omnia utilis est. Pie
tas est colere deum. Colere deum nihil ali
ud est q; voluntatem eius facere. Volun
tas autem eius in duobus maxime cognō
scitur: in bono videlicet continentie: et ope
rib⁹ misericordie. De cōtinētia dicit apls:
Nec est voluntas dei: sanctificatio vestra:
vt sciat vnusquisq; vas sūū possidere i san
ctificatiōe et honore. De beneficētia dicit
idē: Beneficētie et cōmunionis nolite ob
liuisci. Talibus enim hostijs pmeret deus.
Cōstat enim q; in oblatiōe hostiay delecta
tur de⁹: qbus nobis ppiciat: et in die iudi
cij iustis pmiā ē redditurus. Opa mie cau
sam esse pmiōz ostendit dicens: Esurui et
dedistis mihi manducare et c. Nāc eādem
misericordiā: quia iniusti non exhibet utūt
a conspectu diuino anulū mittendi sunt in
ignē eternū: quib⁹ nimirū dicit Itemale.
dicti in ignē eternū. Esurui enī et tū dedi
stis mihi manducare et c. Patet ergo sūme
placere deo miam: cui amatores ad vitam
eternā vocādi sunt: pceptores eius tradēdi
in ignē eternū. Iudiciū sine mīa illi fiet: q
nō fecit mīaz. Propter hoc dicit pietas p
missionē habē vite q nūc ē et future. Quid
pmittit deus de his q nob in pñti sunt ne
cessaria? Date inq; et dabit vobis. Et alibi
Prīmū querite regnū dei et iustitiā eius: et
hec oīa adiūcent vob. Si ergo multū vis
acquirere multa et tribue: q; eadē qdē men
sura q mensi fueritis remetietur vobis. Si
preter meritoz tuoz retributionē vis gra
tis habē tpalia: qre regnū dei et iustitiā ei⁹:
et hec oīa videlicet tpalia non reddet p
meritis: s; premijs gratis adiūcent. Nāc igit
pmissionē vite q nūc est habet pietas. Ipa
enī est q danti datur. Ipa est qua ad regnū
dei qd est eius premiū tpalia adiūcent. Nā
bet etiā pmissionē vite future: quia beati

misericoordes qm ipsi misericordia psequer
 Quā? Venite bñd icti patris mei zc. Tibi
 z proximo z deo: pietas ergo ad omnia vti
 lis est. Tibi cum iustificatio cōcedit: primo
 cui mīa impēditur: deo cuius volūtas im
 pletur. Est inq; utilis ad oīa: q; ad cōtinē
 dum: ad miserandū ad deo placēdum. De
 hac loquēs apls. Habeamus inq; grām p
 quā suamur deo placētes cū metu z reue
 rētia. Pietas siqdē quasi ppriū habet reue
 reri: hoc ē: ex quodā deuotiōis affectu alijs
 deferre. Sicut aut in deo ē iustitia z mīa ita
 in hōie debet esse metus z reuerētia: vt me
 tus ad iustitiā: reuerētia cōferat ad mīam
 Si enī mirabiliter ē metuēdus q; districte
 iustus ē mirabili vtiq; reuerēdus ē: q; dul
 cis z misericors est. Timēti aut z reuerēti
 datur ascendere ad tertiū donū spūs sci. scilicet
 sciētiam. Scientiā dico vocis: id est ad no
 titiā rōnis. In dono huius gratie dicit spi
 ritus dñi replere orbē terraz. Sic enī scri
 ptum ē. Spūs dñi repluit orbē terraz. Et
 is q; continet oīa sciam habet vocis. Achi
 diceret. Is q; cōtinet oīa carissimata replen
 do orbē terraz sciam habet vocis: id est p
 oīonē replēt orbē. Ubi habet i latino orbē
 terraz habet in greco inhabitatū. Inhabi
 tata terra dicit: q; iam culta ē: fructusq; cō
 moda segetibus. Per hanc significatio ter
 ra cordis humani: vomere exarata discipli
 ne z diligētie studio ex horrore deserti trā
 hēs ad pulchritudinē campi. Licet enī eēt
 inanis z vacua spūs dñi ferebat sup aquas
 carnalium desideriorū: vt eas calore suo
 siccaret: terrāq; inutilē ad fructificandū
 repararet. Cor nāq; humanū dum carnali
 bus deditum est desiderijs quasi terra est
 aquis suffocata: vt p multitudinem iniquitatū
 sue videre non possit celum: z solis iustitie
 radijs exficari. Est ergo neciū sic factis
 discursibus qbus defluant aque appareat
 arida. Qd sit p timorē. Timore siqdē de
 sertum cordis ptenēte fiunt qb dā curricu
 lis pfectionis: p quos paulatī lubrica car
 nis effluant desideria: q; quidē decrefcere
 cōsuefcūt dum opibus desideriorū carnis
 cōpleri defuefcūt. Fit ergo firmamētū pro
 positū boni in medio aquarum z diuidunt

aque ab aquis: id est spūalia a carnalibus
 desiderijs: vt scilicet firmitate ppositi cor
 pus castiget z caro redigat i seruitutē: z q
 diu sub carnis torpuit dñio ad āteriora spi
 ritus extēdat. Aquis diffugiētibus appa
 rēs iam arida: mundū est habilis ad semen
 recipiendū: sed q; siccata est p timorē planā
 da z colēda est p pietatem. Pietas enī ē cul
 tus dei. Timere ergo discipline mōtes z
 colles timētis supbie hūiliādi sunt ac scē
 puerfatiōis ligonib; succrescētes libidinū
 frutices exturpandi: vt pigne scēt spetiosa
 deserti z valles impleant frumēto cōpūcti
 onis de qua dicit. Fuerūt mihi lachryme
 mee panes die ac nocte. Que ipletio fit in
 sciētia vocis dñi spūs: iam replentis orbis
 terraz inhabitaturā. Virtus siquidē oīo
 nis virtutū acqrit seminaria q; ad pfectio
 nē accrescāt: z in tpe maturefcāt oportuno
 Sic ergo terra cordis spū scō de supnis illa
 pso p timorē fit sicca: p pietatē plana: p sciē
 tiā plena. Nec terra cordis scis secūda se
 minib; in augmēto fidei incepit virefcē: de
 lectabilis ad videndū z ad possidendū ex
 spectabilis. Timor eius z pietas sunt quasi
 via: qbus vt dixim; pueniat ad pmiū scie
 apud quā pascit aīa pane lachrymarū: z in
 fortitudine cibi illius ambulat multis die
 bus. Accepto iam semine terre cordis for
 titudo necessaria ē: ne semī susceptū leuiter
 amittat vel arefcēs salibus vel liquefcens
 imbibus. Deinde neciū ē p filio quo totū
 cultorū edificiū sepiat: ne reptilia quorū nō
 est numer; latas cōculcēt segetes: quo etiā
 velut quodā sarculo supfluitas herbarū p
 se nascentiū amputet: ne pullulātib; pctōz
 occasiōib; seges aīe suffocet. Ad qd qd
 iam neciū q; psciliū? De quonim; dicit
 Oīa fac cum pscilio: z post factū nō penite
 bit. Ille aut diuersitate pturberis pscilioz
 dicit tibi. Nulle tibi sint amici z vnus cō
 sciliarius de mille. Unitatis cōsciliariū qre
 nec singularitas admittat. Quare? Quia
 singularis ferus depastus est eam. Quā?
 Tinea dñi: q; iam extendit palmites suos
 vsq; ad mare: z vsq; ad flumē ppagines ei
 Nec plane si consiliū sepibus circūqua
 muiat: iam porte inferi nō pualetūt ad

In festo corporis christi

uersus eā. Que sunt porte? Magna pscilia: siue inspirata a demōe siue p hoīez missa: q̄ primū corūpūnt bonos mores: deinde putride odoratiōis fetorē emittūt. Que merito dicunt porte inferi: q̄ portēt ad inferos. Ip̄e sathanas trāfigurāt se in angelū lucis: et quos iam reuocare non pōt p carnis oblectamēta conat subuertē in spiritalib⁹ desiderijs. Sed vnitatis psciliari us nō ignorat astutias eius.

C In festo sacratissimi corporis xpi de sacramēto altaris. Sermo vnicus.

Anem angelo

rum māducauit hō. Da nīm patet ad vos dñi ac reuerēdi sacerdotes. Series ista q̄ i auribus v̄ris recitata est: licet in v̄bis succincta sit: sensu tñ spūaliū maiestate multū ē secūda. Vobis aut potissime incūbit p̄ceteris audire attētius qd̄ pponimus et qd̄ deo auctore p̄seq̄ tētabimur. Nec solū audire s; et fidelius reponere: et tanq̄ aīalia mūda p̄pensius debetis ruminare. M̄tis ille dauid p̄phetaz eximius accept⁹ et charissimus dei viuētis rap⁹ in spū an̄ sedentē in throno legerat in quodā misteriorū sanctuario q̄ et quāta dñs naufragātū mūdi p̄ vīm clemētius erat exhibitur officiū: qui et tanq̄ amicissim⁹ n̄r p̄siliū celestis factus inter p̄ces gratulādo p̄silebat dicēs. P̄ane angeloz māducauit hō. Tñ ad exp̄mēdam rei tā fructuose certitudinē signāter elegit ponē p̄eritū p̄ futuro: panē ingens angeloz māducauit hō. O stupēda dei miseratio. Verbū carnis de cinerē: figulus lutū: vita morticinū induit vt iumēta māducarēt. Nō enī cū in honore esset nō intellexit: cōpatus est iumētis inspicit⁹: et filius factus ē illis. Nō indiguit īmo festiuit ē recolere in quāta sublimitate p̄ditus hō fuerit sed et ope p̄cui est p̄sequēter attēdere q̄z grauit̄ corruerit: minus p̄sando qd̄ ex se vel qd̄ esset ex deo. Primus itaq; parēs n̄r p̄diti accola cōstitutus: dñs terre stabilis: cinis hiernis: ciuitatis sup̄ne designatus: domesticus dñi sabbaoth fact⁹ est. Eius amore et cognitione ditatus est p̄sors

angeloz: frater et coheres celestium virtutum: nihil prosus indigentis: nihil sentiens molestie. Cui erant in promptu que postulabat: non dico necessitas sed et pia voluntas: cum nihil esset in aīma q̄ offenderet nihil in corpore q̄ puderet. Nec erat dignitas hominis prosperari et florere in p̄missis: et hoc ex deo. Sed positus in honore quid ex se esset non intellexit: limus videlicet et puluis solum aridum stipula sicca: lutea et fragilis testa pellic morticina: sed intumuit et plane desipuit honoris fastidio delectatus: et continuo in se expert⁹ est quod tāto post tēpore homo de filiis caritatis prudenter aduertit et veraciter protulit dicens. Qui se putat esse aliquid cū nihil sit: ip̄e se seducit. Cle misero: q̄ nō fuit qui tunc diceret ei. Quid superbis terra et cinis? Repentina ergo conuersiōe se ipsum inuenit miser homo propter infirmitatem iacentem in stabulo. Stabulū quippe mundus est: et propter pecorinam similitudinem indigens feno. Ea propter cibus supercelestis mutauit se i pabulum pecoris: hōiē mutato in pecus. P̄anis enī angeloz factus est fenū: vnicus patris filius hominis. Verbum quippe caro factum est: et iuxta prophetam omnis caro fenum. Comedunt igitur angeli verbū de deo natū comedunt homines verbum fenum factū. P̄ane suo viuunt angeli in celis et b̄ti sunt feno suo viuunt homines in terris et sancti sunt. Et enim quippe istud de p̄ato virginis vteri collectum: factus est refectio iumentoz. Verbum enī vt fenum fieret latuit in virgine: sol in sidere: oriens in vespere: artifex in opere. Ille autem liberalioris magnificentie donū contulit nobis primo in loco sacrosancta verbi patris incarnatio: et vos secundo de die in diē hoc nobis exhibēdo ministratis excolate potestatis officio. O p̄clara. O venerāda potestas v̄ra. Eerte nō est potestas post dei: sic potestas vestra. Forsitan scire vultis aptius q̄ nam sit tanta potestas: cui nihil in celo nihil in terra pōt cōpari. Ad qd̄ ergo. Consecrare videlicet corpus et sanguinem dñi. Sup̄ p̄tate vestra sup̄ tā insigni p̄uilegio vestro stupet

celū: mirat terra: tremiscit hō: reueretur plurimū angelica celsitudo. S; vñ hoc nobis pijsime ihu: vt nos vermiculi reptātes sup terrā nos inq; q puluis sum⁹ ⁊ cinis tepntē hñe mereamur p manib⁹ pre oculis: quo tot⁹ ⁊ integer sedes ad dexterā pñs q etiā vñ⁹ hore momēto a solis ortu vsq; ad occasum ab aglone ad austr⁹ pñto es oībus vñ⁹ in multis idē in diuersis locis? Unde inq; hoc? Certe nō ex debito: certe non ex merito nfo: s; ex volūtariē dulcedinis tue bñplacito. Parasti. n. i. dulcedine tua pauperi de⁹. Paup qdē fuit: sed ē nūc p diues gen⁹ humanū: cui bonū istud celit⁹ ē indul tū. Nec ē vere celestis indulgētia: hec ē vere cumulata grā: hec est vere superexcellens gloria: sacerdotē deū suū tenere ⁊ alijs dā. do ponigere. O noua ⁊ non nisi diuina potestas: de cui⁹ ministerio panis angelorum panis vite mortalib⁹ quottidie pparatur. Panis iste p excellētiā dī eucharistia. i. bona grā. An hoc. n. sacramēto nō solū quelibet grā: sed ille a quo ē oīs grā sumit. Xps enim p salute mūdi semel factus est hostia salutaris ⁊ recōciliatio generalis: omnib⁹ sacramētis tam pcedēt. b⁹ q; sequētib⁹ virtutē dedit ⁊ efficaciam: vt ex tāta ⁊ tali hostia sanctificarent oēs liberādī p illā. Unle gñ q; agn⁹ occisus ē ab initio seculi. Quid enim ē hoc occisus ē ab initio? Ille scilicet q fuerūt ab initio hoc ē ad redēptionem ⁊ ad salutē ad recōciliationē eorū que fuerūt ab initio. Ita vt p hoc q dī ab initio determinef nō tēpus occisiōis sed salutis. Idū⁹ enī mors ei⁹ pfuit q; fuit: prius pmissio de inde exhibitio. Ab initio igitur seculi occisus ē: q; ab initio seculi illi fuerūt p qb⁹ in fine seculi ē occisus. Benignissime iesu nobile satis sponse tue dotalitiū indulxisti: vt vel sic teneret columba tua dulcissimū memoriale dilecti sui. Xps enī p die q; patere tur discipulis suis hui⁹ sacramēti fo: mā p. scripsit: efficaciam explicauit: ⁊ fieri pcepit. Sōme pscriptio in pane ⁊ vino hec ē. Nō tate ordinē. Quādhuc cenaret in mēsa surrexit discipulorū pedes dñs vniuersitatis latuit: dehinc ad mensam regresius ordinauit sacrificiū corpis ⁊ sanguinis sui: seorsū

panē seorsum tradēs ⁊ vinū: de pane ita dī cēs: Accipite ⁊ comedite hoc ē enim corp⁹ meum: de vino autē sic: Bibite ex hoc oēs. Illic ē enī sanguis me⁹ q; p multis effundet i remissionē pctōz. Effundet dictū ē quasi passim ⁊ vtiliter: quē vtiq; pūcture vepriū fossio manū ⁊ pedum cum clauis: lateris apertio cū lancea militari sine vlla mīa extraxerunt atq; fuderunt. Erat tñ sanguis ille preciosior omni balsamo: per quem for dium nostrarum facta est mundatio. Ebi stus vero in illa cena fuit numerans ⁊ munus: cibans ⁊ cibis: conuiuia et conuiuia: offerēs ⁊ oblatum. Audistis sacramēti fo: mā: audite efficaciaz. Ex cōmuniōe corpis ⁊ sanguinis dñi: ⁊ nos iesu xpo ⁊ iesu xps nob veritate federamur inenarrabili. Sic n. ipe dicit: Qui māducat meā carnē: ⁊ bibit meū sanguinē in me manet ⁊ ego in eo. De bonis tñ ⁊ digne sumentib⁹: hoc dūta rat sentiēdū ē: nō de flagitiosis ⁊ indignis. Sane in mēsa vna in cena vna dñi de vno pane psecrato petr⁹ ⁊ iudas accepit: bon⁹ i beneficiū: pessim⁹ in testimoniiū: bonus i salutē: pessimus in mortem. Qd totū vsq; ad huc in ecclesia cōplef in sacramēto altaris: bonis quidē in bonūz sumētibus canibus vñ ⁊ imūdis nō sic. Canes sunt q; irreuerēter ⁊ indigne accedūt: ⁊ ideo iam iudicati abscedūt. Qui enī fm carnē viuunt ⁊ post carnalia euagant: cathena vitiorū cōpediti cū iuda pditore venerū accipiūt: ⁊ suspēdiū spiritualis laqueū incurrunt grauissime pdenandi: tūz p multiplici reatu: tum p sacri cibi pceptū quē sacramentaliter soluimodo suscipiūt ⁊ nō virtuose: quē solū recipiunt in essentia ⁊ nō in efficientia. An nō discernet inter glebas q; discernit ⁊ inter stel las. Examinabit certe argētū q; ipz quoq; aurum pbanit ⁊ reprobanit. Ecce audistis fructū ⁊ vtilitātē bonorū cōmunicatiū: audistis etiā ⁊ expaustis vt credo pditionēz malorū: audite modo ⁊ obstupefcentes admiramini: nulli angelorū: nullis supnis spiribus sed solis hominib⁹: nec tamē omnibus sed tñ ordini vestro mandata esse tāti celebrationē sacramenti: vt cōsecrato sacerdote proxijs idē ipm efficiat in altari

In festo corporis xpi

qđ xps effecit manibus suis venerabilib⁹
i cena paschali. Expositis itaq; forma et effi-
catia sacramenti: restat dicendum: quibus in
verbis istud mādauerit celebrādū. Hoc fa-
cite ait dñs in meā cōmemorationē. Ver-
ba nimis affectuosa: o verba pūgiua et pe-
netratua vsq; ad animaz. Hoc facite inq̃t
in meā cōmemorationē. Psopheta etiā di-
perat: et demoraz abūdātie suauitatis tue
eructabūt. O summe pia et vere suavis me-
morā: annūciāns mortē dñi donec veniat.
Adors xpi opus sine exemplo: humilitas
sine modo: donū sine p̃cio: grā sine merito.
Hāc ppter nos subire voluit q̃ peccata no-
stra sup lignū in corpore suo portauit: cui⁹
liuore sanati sumus. Quid facis homo in-
digne: qđ facis homo ingrate? Adora: de-
uotius recale frequētius in sacramento al-
taris salutē mūdi p te passam: vitā pte mor-
tuā: fortitudinē infirmatā. Si membz xpi
es: cōpatere capiti tuo. Si frater xpi es: cō-
morere fratri tuo: plāge dole cū gemitu et
lachrymis: sup morte p̃ciosa vnigeniti dei
patris. Si nō compatiēdo cōmorieris: deli-
ras: degeneras: beluā sapiis: letargiā pate-
ris: hominē diffiteris. Etey vt amplius
mouearis: imo vt magis incalēscas i amo-
re tui redēptoris: voluit xps vt coleret per
mysteriū qđ semel offerebat in p̃ciū: vt p-
benis illa victima semp tibi viueret in me-
morā et semp tibi p̃ns eēt in grā. Qđ et ita
ē. Licet enim peccatū retrudescat i multis:
generalitas tñ originalis culpe ita p̃orsus
ablata ē leuiathan verme venenato in vir-
tute fulgurātis haste mortis xpi iesu trans-
fixo: vt ad expiationem eoz que quotidie
admittunt xpm denuo crucifigi non opor-
teat: imo sic omnīū sufficiens medicina: si p
fidē et imitationē p̃terite mortis habeas in
memoria. Xpe iesu mortis tue memoria tā-
qđ opus pignētarij: quasi thus redolēs in
diebus estatis: quasi regio aromātū quam
purgēt vicina solis: quasi flores rosarū i
diebus vernis: et quasi lilia que sunt i trā-
situ aque. Gratulare sponsa: gaude incōpa-
rabiliter: letare singulariter: p̃fides habes
et rectorē sponsum tuū xpm in p̃ntis exilij
militia pignus habes arā tenes q̃ ei felici-

ter vnieris in patria. Dilecta et amabilis
sponsa in terra sponsum tuū habes i sacra-
mento: in celo habitura sine velamēto. Et
hic et ibi veritas: sed hic paliata et ibi mani-
festa. Hic utiq; sponsoz habet ecclesia ip̃a
veritate suo ordine: et si nondum ip̃a puri-
tatis maiestate vlt̃ eternitatis securitate: h̃
reuera quasi dulce pludiū et iocūda despo-
satio: ibi nuptiale cōmuniū et beata fiet con-
iūctio: cū fide ad speciem: de mēse ad mēsam
de sabbato ad sabbatū: de calore panis ad
eternalis cōmuniū calorem trāsbimus. Unde
suspira sponsa et dic cū moyse. Ostēde mi-
hi teipm. Nec īmerito. Xpe enim qui dul-
cis ē in voce: dulcis in facie: dulcis in noīe
dulcis in ope: dulcis apparebit i diuinita-
tis visione. Uere dulcis i voce: de cui⁹ ore
mel et lac pcedit: diffusa ē enim gratia in la-
bijs tuis. Uere dulcis in facie. Speciosus
enim ē nō solū p filijs hominū: sed etiā pre-
miibus angeloz. Uere dulcis in noīe: dul-
ce enim nomen et suauē iesus cōsecratū ab
eterno: nūciatū ab angelo: pphetatū salo-
monis oraculo q̃ ait: Oleū effusum nomen
tūū. Nō ē enim aliud nomē in quō nos sa-
uari oporteat: nā ip̃e solus ē qui saluum fa-
cit populū suū a peccatis eoz. Uere dul-
cis in ope: in celebratis miraculis: in pec-
catoribus conuersis: in sacramento preciose
mortis qđ pre omnibus blādīs humane in-
firmitati. In hoc enī amplius charitas p-
fulsit: pietas magis emicuit: gratia plus
radiauit. Etey lōge dulcior erit in diuini-
tatis visioe qm̃ manifestauit: seipm̃ residēs
sup solū excelsū et eleuatū: et tūc faciabit
desideriū nostrū: qđ ppheta desiderās aie-
bat: Tibi dixit cor meum: exquisiuit te faci-
es mea: faciē tuā dñe requirā. Quid enī
mibi ē in celo? et a te quid volui sup terrā?
Et ad ip̃lebis me leticia cū vultu tuo. Pre-
ciosior est enim amate faciei visio qđ ei⁹ pu-
tes frequēs cōspectio. Nō enim pari omni-
no iocūditate sumus cortex sacramenti et me-
dulla frumenti: fides et species: memoria et
p̃sentia: eternitas et tempus: speculū et vul-
tus: forma serui et imago dei. Hic autē ani-
bulamus p fidē: necdū p species. Interim
deliciari et gaudere debemus in sacramen-

to altaris: in cuius confectione fidelis minister inuenit seipsum in medio patris et filij et spiritus sancti: affantibus etiam ex omni latere supernis ordinibus angelorum. Hoc sacramentum prouidebunt misterium superexcellens glorie affectat et regit plurimum a deo festinam celebritatem personarum tam illustrium. Quicquid de assensu sacerdotis in illa hora seu profectu cogitari vel dici potest longe et longe infra dignitate veritatis est. Ibi delicatus animus boni sacerdotis seipso altior effectus conat festinat ascendit: crescit per desiderium. Et quem admodum virgula sumi quanto magis sursum tollit: tanto magis extenuat: ita et iste omnis terrene concupiscentie nebula enaporans totus spiritualis effectus hominis in hoc extitit et in abscondito faciei domini conspiciere gloriantur. Nec enim ab intuitu propiciatorum et sancti sanctorum: mens pia thurificans et deuotio sacrificans prohibetur. Sed rari sunt quos ad profunditatem huius cardines puritas admittit: quos ad huius culmen sanctitatis integritas capiendum sustulit. Uidet itaque sanctus minister et sentit spiritualiter deum qui pater est omnium per creatorem suum spiritualiter esse patrem per dignationem quia ipse est pater omnium pupillorum per gratiam: quibus uidelicet est mortuus pater nequa id est mundus: et mortua mater peccata. id est carnalis concupiscentia. Beatus qui audit qui dicere potest: pater meus et mater mea deliquerunt me dominus aut assumptus me. Uidet quoque et sentit filium dei fratrem suum amantissimum esse: qui paruulus pro nobis factus: frater est reuera paruulorum id est humilium. Narrabo inquit nomen tuum fratribus meis. Uidet etiam et sentit spiritum sanctum a patre procedentem et filio domesticum sibi esse socium fautorem ac defensorum suorum: quia ipse est consolator vere penitentium et aduocatus in se sperantium. Uidet nihilominus et sentit angelicos spiritus profectibus suis deuotius applaudentes et ut concinis ipsorum ascribi mereatur attentius inhiantes. Ecclesia quidem primitiuorum qui in celis conscripti sunt huic ecclesie quiescentis organo ad-

huc suspirat super flumina babilonis originali cogitatione coniungitur: et naturalis affinitate moribus et votis vinitur. Ab eoque ministro qui huiusmodi est vitulus saginatus: integer et perfectus agnus: agniculus plenus et immaculatus: cum omni suauitate: dulcissimo sapore: gratissima innocentitate percipitur: et sumptus non consumitur. Eibus enim vite est qui descendit de celo. Potest ne vel estimari qualem et quantum est hoc sanctum sanctorum? hic amor: amorum: hec dulcedo omnium dulcedinum? Nec sunt vere festa paschalia: hec sunt gaudia et fercula vitalia iustorum: hec sunt spirituales delicie sanctorum. Hic bibuntur in loco ubi torquentes lactis: flumina mellis: liquores balsami celestis? hic efficitur una caro: sponsa cum sponso: anima sancta cum christo. Experientia horum et similium spiritus est et vita. Nec homo animalis horum sensu frui vel accessu. Amici vero sponsum id est boni episcopi: boni abbates: et ceteri quicumque timorati sacerdotes et veri religiosi ad uocem deo electi gustauerunt et plenissime sunt experti quod dicimus. Adde quoque ad mensam altaris frequentius accedunt omnitempore candida facientes vestimenta sua id est corpora: prout melius possunt: utpote deum suum manu et ore contracturi et colloquentem sibi ipsis audituri. Ibi enim celebratur familiare colloquium inter deum et moysen amicum suum et seruum: hoc est amicum bonum et seruum fidelem. Ceterum sermo ille non est sonans: sed est penetrans: non est loquax sed efficax: non obstrepens auribus: sed blandiens affectibus. Sermo ille non est popularis: sed angularis et priuatus: non sonat in foro nec auditur in publico: secretum consilium: secretum querit auditum. Auditui tali procul dubio dabit deus gaudium et letitiam: si sobria cordis aure percipiat. Audi israel et tace: dicit dominus. Respondet fidelis seruus pie familiaritatis ausu: nec tamen vocali applausu sed suauiter planctu: dicens cum samuele. Loquere domine: quia audit seruus tuus. Et cum propheta. Audiam quid loquatur in me domine.

r

In festo corporis xpi

nus deus. Certe loquitur ibi christus cum ministro suo: pensa inquit iugiter: reponere fideliter amplectere suauiter: quod vides quod agis quod tenes. Amplectere inquit pie deuotionis affectu et sancte imitationis effectus: quasi sciens quoniam talia oporteat te preparare: Apparatus mens est istus non est hominis sed dei: non facinorosus sed misterij: non temporalis alimenti sed eterni. Qui sum auctor muneris: ipse sum testis veritatis. Altare cui assistis crucem quam pro te sustinuit representat: calix sepuchrum in quo mortuus quicui: patena lapidem superpositum: corporale sudarium: substratoria corporalis lithbeamina quibus inuolutus fuit: hostia iam non est panis: sed caro mea que pependit in cruce pro mundi vita. Sane imitatio ista benedictionis opus est non originis: virtus hoc facit non usus effectus potentie non cursus nature: dignatio non ratio: misericordia non misericordia: non commune est: sed solus: diuinum est non humanum: pietatis est sacramentum non diuinitatis detrimentum. Libus iste non est ventris sed mentis. Non enim datus est ad ruinas sustentandas huius vite que vapor: est ad modicum parens: sed ad eternam vitam anime conferendam. Iste est panis angelorum qui nescit putrescere: non vadit in secessum sed tendit in excelsum. Illuc te ducit homines: vnde trahit imaginem. Caro autem mea vere est cibus. Similiter liquor iste quem vides iam non est vinum sed sanguis meus: quem pro te fudi in precium: tibi seruans in altari poculum in tua peregrinatione presidium in exitu de egypto conductum et viaticum. Ego bonus carnis pro salute tua portatus sum ad torcular crucis: inde eliquatum est mustum tue redemptionis. Sanguis autem meus vere est potus. Adira sunt fratres que legistis de sacramento isto: fides est necessaria: scientia rationis superuacua immo nocua. Scientia ratione et intellectu colligitur: fides sola auctoritate iudicat. Hoc sacramentum fides credat intelligentia non requirat: ne autem non inuentum putet incredibile: aut repertum non credat singulare

Hec sunt fratres que necessario fidem exigunt: rationem omnino non admittunt. Expetunt simplicem creditorem: arguunt improbum discussorem: et ideo credi oportet salubriter inuestigare non potest vtiliter. Hec est ille torrens: quem transuadere propheta non potuit. Nolite itaque querere quomodo fiat: nolite dubitare vtrum fiat. Deus enim est: per quem panis misterialiter mutatur in carnem. Deus et homo est qui testatur panem veraciter fieri carnem suam. Clavis electionis est qui minatur iudicium non diiudicant: tam sanctam carnem. Ad ipsum o christiane de vino sentias: id honores in vino. Creator vini est qui vinum prouebit in sanguinem christi. Christus ipse est: cuius testimonio bibens hoc vinum: bibit sanguinem christi. Doctor gentium est cuius assertionem mortem bibit: bibens indigne sanguinem christi. Et sciendum quia mixta cum vino: notat unionem membrorum cum capite suo. Aque enim multe: populi multi. Tres autem portiones que in altari sunt de corpore christi mysticam significationem habent. Est enim corpus christi vniuersalis ecclesie caput: scilicet cum omnibus membris: et inuenimus in corpore isto quasi tres partes: ex quibus etiam totum corpus constat. Una pars est ipsum caput: quod est christus. Caput enim caput est: et pars corporis est. Itaque caput ipsum est una pars corporis: caput inquit quod iam immortale et impassibile resurrexit: non moriturum neque passurum amplius. Altera pars corporis est in membris illis que iam cum capite suo: quasi in sabato requiescunt: mirabiliter immortalitatis stolam possidentes quantum ad animas in celo. De talibus dicitur: Mandet in celis anime sanctorum. Sunt igitur due istae partes simul: scilicet caput christus et altera pars corporis: hoc est boni defuncti: quorum corpora requiescunt in sepulchris et anime cum christo sunt. Propterea in altari due partes reseruantur extra calicem quasi extra passionem: quia boni nullum iam sentiunt dolorem: quoniam eis hec priora transierunt. Tertia portio quam in sanguine

ponimus illam ecclesie partem significat
que calicem domini adhuc bibit hic in ter-
ris: idest que christi passionem imitatur cui
in apostolos dictum est: In me pacem ha-
bebitis: in mundo autem pressuraz. Odo-
r species et sapor remanent in hoc sacramen-
to ad mysterij ritum: et ad gustus suffragi-
um: vt horroz penitus tollatur: et fides me-
ritum societur. Etenim ne humane infir-
tas esum carnis: et potum sanguinis i sum-
ptione horeret: christus velari et palliari
illa duo voluit sub speciebus panis et vini:
que inter humani generis victualia tenet
quodammodo principatum. Nam ad litte-
ram quidem pre cibis omnibus panis cor
hominis confirmat: et vinum letificat cor
hominis. Sic utiqz corpus et sanguinem su-
um sumenda proposuit: vt sensus in vno so-
ueretur et fides in altero edificaretur. Fo-
ueretur enim sensus in vno dum solita tantu
et consueta prospicitur: edificatur fides in al-
tero: dum oculo carnis videte aliud exteri-
us oculus cordis aliud sentit: et reueretur
interius. Aliud namqz latet aliud patet: quia
posuit tenebras latibulum suum. Quemad-
modum enim species illic videntur quaru
res vel substantie no ibi creduntur: sic res
ibi veraciter et substantialiter presens cre-
ditur cuius species no cernitur. Videtur
enim species panis et vini et substantia pa-
nis et vini no creditur: cernitur autem sub-
stantia corporis et sanguinis christi: et tamen
species no cernitur. Proponitur igitur spe-
cies panis et vini: vt doceatur plena et per-
fecta resectio cibi et potus. Cibus autem
et potus hominum est principalis panis et
vinum. Et cum vnum sit sacramentum: tria
ibi discreta proponuntur: scilicet species vi-
sibilis: et veritas corporis: et virtus gratie
spiritualis. Aliud est visibilis species que vi-
sibiliter cernitur: aliud est veritas corporis
que sub visibili specie inuisibiliter creditur
atqz aliud gratia spiritualis que cum corpo-
re et sanguine inuisibiliter: spiritualiter a so-
lis digne comunicantibus percipitur. Tria
quippe in sacramento altaris debes atten-
dere: speciem panis veritate xpi corporis

virtute gratie spiritualis. Usqz ad specie pa-
nis sensus pertingit exterior: ad veritatez
carnis fides interior: ad virtute gratie spi-
ritualis charitas superior. Specie panis ro-
dit aliquando sorex parvus: veritate etiam
carnis christi recipit homo pessimus: virtu-
tem gratie spiritualis no percipit: nisi ad hoc
predestinatus. Ad itaqz videmus species
est panis et vini: qd ante sub specie illa cre-
dimus: veru e corpus christi quod pepedit
in cruce: et veru e sanguis christi: qui fluxit
de latere eius. Comestio illa sacramentalis
quatu ad visibile specie et quantu ad corpo-
ris christi veritatem conuenit bonis et ma-
lis communiter. Sed est alia comestio: sicut
iam diximus bonorum solummodo qz per
dei gratiam et fidem que ex dilectione ope-
rantem vite meritum efficit: et affectus me-
tium in cordibus: vel ministrantium: vel
percipientium intercedente quadam spi-
ritale et subtiliori vnde capitis et membro-
rum. Unde est illud: vt nobis fiat corpus
et sanguis filij tui? Nobis inquit fiat: sit eni
proculdubio corpus domini in mensa alta-
ris semper cum soleme istud celebratur in p-
sterum ritu quo debet: sed non semper eis
sit per quos sit. Unde et istud etiam oratur
in canone. Ut quotquot ex hac altaris par-
ticipatione: sacro sanctum filij tui corpus et
sanguine sumpserimus: omni benedictioe
celesti et gratia repleamur. Non enim om-
nes qui corporaliter corpus domini sumunt
ex participatione altaris: spiritualiter illa
benedictione et gratia celesti replentur.
Unde est et aliud: vt qd temporaliter geri-
mus eternis gaudijs consequamur. Item
Ut que visibilibus mysterijs sumenda per-
cepimus: inuisibili consequamur affectu.
Et multa in huc modum. Hoc itaqz sacra-
mentu ab eterno repositu: diabolo celatum
pphetis reuelatum: sollicitudini vestre cre-
ditum: debita est gratia et actione psequen-
dum. O sacrum et celeste mysterium vestre
laudabile desiderium: insigne spectaculu
soleme miraculum. Deus qui mirabilis est
in omnibus seipso mirabilior: quantum ad
vos ostenditur: dum mirabiliora p vos ope-
ratur

In natiuitate sancti iohannis bap.

ratur. Quid plura? Sacerdotes dei benedicite dñō digne deo satagētes ne fiat vobis in ruinam: qđ digne sumentibus pui- sum est ad medelam. Sacerdotes dei nō i- merito vos dixerim: si vinitis sacerdotali- ter in domo dñi. Non enim puenit digni- tas ex hoc nomine: sed ex vita et conuer- satione: nō ex officio sed merito: non vocabu- lo sed sanctitate: nō ministerio: sed religio- nis puritate. Unde quedam scriptura vi- cit: Sacerdotes viros querimus qui plu- res sacerdotes habemus. Plures inq; nu- mero nō merito: simulatio nō fide: specie nō virtute. Sunt autem quidam qui letis tñ manibus: illotis tamen operibus: cru- enta conscientia accedunt ad diuina sacri- ficia. Comedunt sine timore et reuerentia carnes agni qui presidet in celo: sicut car- nes agni qui venditur in foro. Non sicut sacerdotes assistunt altario: sed sicut carni- fices in macello. Graue igitur pōdus: gra- ue periculum est honoris istius. Gradus quippe iste gradus casualis est: gradus iu- dicialis ē: nisi meritis illustretur dignitas vñctionis nobilitate morum exercitatioe virtutum instantia bonorum operum. Fo- dite igitur charissimi domesticos parietes ponite corda vestra: satagite quantum po- testis: redimite cito in quibus offenditis. Dies enim dñi sicut fur ita in nocte veniet. Sicut enim nihil certius morte: ita nihil ho- ra mortis incertius. Nō prout dignum est pensate et ad pensandum circūspectiua en- ra inuigilate. Hoc enim deo erit ad gloriā angelis ad leticiā: subditis vestris odor vi- te ad vitam: vobis autem ad coronam. Et ad hoc christus suos adinuare dignes mi- nistrando auxilium grē sue: qui est super omnia de⁹ benedictus in secula. Amē.

In natiuitate sancti iohannis bapti-
ste: De lucerna ardente et lucente.
Sermo vnicus.

c
iij

Et procul ab

his puenitibus fratres incre-
patio pphete iudaice repro-
bantis conuenticula et dicen-

tis: Iniqui sunt cetus vestri. Non nimirum cetus nō iniqui sed plane sancti: sed religi- osi: sed pleni gratia: digni benedictioe. Co- uenitis siquidem ad audiendum deum: co- uenitis et ad laudandum et ad adorandum. Sacer est conuentus vterq;: placens deo familiaris angelis. State ergo in reueren- tia fratres: state in sollicitudine et deuotioe mentis: maximeq; in loco orationis et in hac schola christi et in adiutorio spirituali. No- lite considerare dilectissimi que videntur et temporalia sunt: sed magis que nō vidē- tur eterna. Scdm fidem nōsm faciem iu- dicare. Terribilis siquidem et metuendus est locus vterq;: nec maior adesse creden- dus est numerus hominum q̃ angelorum. Patet vtrobiq; sine dubio porta celi: sca- la illa erecta est: ascendunt et descendunt an- geli super filium hominis. Bygas nempe est iste filius hominis: celum sedes ei⁹ et ter- ra scabellum pedum ipsius. Elevata est ma- gnificencia eius super celos: manet tamen nobiscum vsq; ad seculi consumationem. Ascendunt itaq; et descendunt ad eum an- geli sancti: q̃ caput et corpus vnus est chri- stus. Nec tñ vbi caput: sed vbiq; fuerit corpus ibi congregabuntur et aquile: q̃ nō possit caput a corpore separari. Deniq; et ipse ait: Vbi dno vel tres pgregati fuerint in nomine meo: ibi sum i medio eorū. Sed forte quis dicat: Vbi est modo christus? Ostende nobis christum: et sufficit nobis. Quid curiosos circūducitis oculos? Illuz ad videndum et nō magis ad audiendum cōe- nitis? Dñs deus aperuit mihi aurem ait p- pheta: Aurem meam aperuit: vt audiam quid loquatur: nō oculum vt videā vultū eius illuminauit. Aut certe suam mihi ape- ruit aurē: nō faciē reuelauit. Post parietes stat audit et auditur: sed necdum apparet. Audit orātes: erudit audiētes. An experi- mētū queritis eius qui in me loquit xps? Ego inquit qui loquor iusticiam. Quid mi loquatur ore qđ ipse plasmavit? Quid mi suo vtatur vt libet artifex instrumēto? Nō tñ aures eorum: sed et labia aperi dñe: ego enim labia mea non phibebo: dñe tu scisti.

Bene enim omnia tu facis: et surdos facis audire et mutos loqui. Audite ergo fratres quid de iohanne loquat: cuius solentis hodie natiuitas celebratur. Ille inquit erat lucerna ardens et lucens. Magni testimonium fratres mei. Magnus est enim cui perhibetur: sed maior est ipse qui perhibet. Ille inquit erat lucerna ardens et lucens. Est enim lucē tūc vanū: ardere pūū: lucere et ardere perfectum. audi quid dicat scriptura Sapiēs pmanet sicut sol: stult⁹ vt luna mutatur. Quia enim splendet luna sine seruo re: modo plena modo exigua modo nulla videtur. Mutuatiū siquidem lumen nūq̄ in eo pmanet statu: sed crescit deficit extenuatur anihilatur: et penitus non cōparet. Sic qui conscientias suas in alienis labijs posuerūt mō magni mō parui sunt mō nulli: sū qd̄ adulantū linguā vl vitupera re placuerit vel laudare. Et vō solis splendor: igneus est: et cum feruet acrius etiam oculis lucidior exhibetur. Sic sapientis ardor interius foris lucet: et si non ei datur vtrūq; curat semper ardere magis: vt pater suus qui videt in abscondito reddat ei. Cle nobis frēs si luxerimus tantū. Nam lucemus qdem et magnificamur ab hoībus s; mibi pminimo ē vt ab humano iudicer die. Qui enī iudicat me dñs est: q feruorē ab oīb⁹ exigit splendorē vero nō ita. Agnē inqt veni mittere in terrā: et qd volo nisi vt ardeat? Hoc nēpe cōmune mandatū hoc est qd̄ exigit ab vniuersis: nec vlla si deesse ptingerit admittat excusatio. Ceterū singulis aplis et aplicis viris dicitur: luceat lux vestra coraz hoībus: nūm rū tanq̄ accessis: et vehemēter accensus: qbus nō timeat a flatu quolibz aut impulsioe ventorū. Dictum est et iohanni sed illi in aure audiunt: iohānes in spū tanq̄ angelus erudit. Mirum tanto propinquior deo quāto vox verbo vicina: cui nulla alia voce media qd̄ foris sonet oporteat intimari. Necq; enim iohannē predicatio sed inspiratio docuit: quē repleuit spūs in vtero matris sue. Cle re ardens et vehemēter accensus quē sic preoccupauit. flamma celestis: vt iam xpi sentiret aduentum: quēcdū sentire poterat

vel seipm. Vimirū nouus ille ignis qui recens illapsus e celo p os gabrielis in aurez intrauerat virginis rursum p os virginis et matris aurem introiuit ad pūlū: vt ab ea hora vas electionis sue spūs sanctus impleret et lucernā xpo dñs pareret. Fuit ergo iam tunc ardens lucerna: sed interiz adhuc sub modio: donec sup candelabuz poneretur et luceret oībus qui erant in domo dñi. Illo enī in tēpore solum adhuc potuit illuminare modū suū: soli interim lucere nisi: magnū ei pietatis sacramentū reuelās ipso motu none exultatiōis. Unde mihi hoc inquit: vt veniat mat dñi mei ad me? Quis enī indicauit tibi matrē dñi: mulier sancta. Unde me nosti? Ut facta est inqt vox salutationis tue in auribus meis: exultauit in gaudio infans in vtero meo. Illuminauit ergo iam tunc modum sub quo latebat ardens lucerna sub modio: totuz paulo post mundum nouis fulgoribus illustratura. Ille inquit erat lucerna ardens et lucens. Non ait lucens et ardens: quia iohannis ex feruore splendor: non feruor: prodijt ex splendore. Sunt enī qui non eo lucent quia feruent: sed magis feruent vt luceāt. Et isti plane non feruent charitatis spiritu sed studio vanitatis. Vltis nosse quem ad modum arsit iohānes et luxit? Ego vtrūq; in eo triplicem posse arbitror inueniri: et ardorem scilicet et splendorem. Ardens enim in seipso vehemēti austeritate conuersatio: nis: erga christum intimo nihilominus vt paucis dixerim exemplo digito verbo: et se ipsum ostendens ad imitationem et luminare maius quod latebat ad peccatorū remissionem: et ipsas quoq; tenebras nostras illuminans: sicut scriptum est: qui illuminas lucernam meam domine illumina tenebras meas: vtrūq; ad correptionem. Considera igitur hominem angelico promissuz oraculo: conceptum miraculo: sanctificatū in vtero: et nouum in nouo homine penitentie mirare feruorem. Tictum et vestitū habentes ait apostolus: his contenti simus. Apostolica perfectio ista est: sed iohannes etiam hec contempsit. Veniq; audi dominum in euangelio: Tenuit inquit iohannes

r iij

In natiuitate sci iohannis baptiste

baptista nec manducans nec bibens: plane nec vestiens. Sicut enim non est locusta ci-
bus nisi aliquorum forte irrationabilium
animalium: sic nec pilus cameli humanus
est indumentum. Quid tu pilus tuos ca-
mele deposuisti? Utinam gibbum magis
deposuisses. Quid vos irrationabiles fe-
re et reptilia deserti: cibos exquiritis deli-
catos? Iohannes sanctus homo missus a
deo immo angelus dei sicut ait pater: ecce
mitto angelum meum ante te: hic ergo io-
hannes quo nullus maior in natis mulierum
innocentissimum illud corpus sic castigat
sic extenuat sic affligit? vos indui festina-
tis bysso et purpura et splendide epulari?
Dei hic est presentis totus honor dei. Nec
baptista reuerentia tota. Nec natiuitatis
eius propheta quondam letitia est. Cuius
enim memoriam agitis o nimis delicati cul-
tores? cuius celebratis natalem? Num illi
us qui in heremo fuit hirsutus veste conse-
ctas inedia? Quid existis in desertum vi-
dere filii babilonis? Arundine vento agi-
tata? Quid ergo? Dominus mollibus ve-
stitus? nutritus mollibus? In his nepe to-
ta versatur hec vestra celebritas? imo po-
pularis fauoris aura? sectanda in gloria ve-
stium et voluptate ciborum. Sed quid hec
ad iohannem? Neque enim iohannes fecit sic: aut
talibus unquam potuit delectari. Multi inquit
angelus in natiuitate eius gaudebunt. Ne-
rum id quod multi in natiuitate eius gaudet:
et pagani ipsi ut audiimus leta est et so-
lemnis. Illi celebrant quod ignorant: sed non
ita debuerant christiani. Nunc vero et ipsi
in hac beati iohannis natiuitate gaudent:
sed vti de natiuitate. Quid est enim nisi
vanitas vanitatum? quicquid sub sole est? Aut
quid habet amplius homo de vniuerso la-
bore suo? quod laborat ipse sub sole? Fratres
sub sole est quicquid cernitur oculis? quicquid
hinc corporee luci subiaci videtur. Quid
vero illud? nisi vapor ad modicum parens?
Quid vero illud? nisi fenuz est et flos feni?
Omnis caro fenuz ait dominus: et omnis gloria
eius tanquam flos feni. Fenuz aruit et flos de-
cidit: verbum autem domini manet in eter-
num. In hoc verbo loboremus fratres: in
quo et gaudere et viuere possumus in eter-

num. Operemur non cibum qui perit sed
qui permanet in vitam eternam. Quis ille?
Non in solo pane viuit homo: sed in omni ver-
bo quod procedit de ore dei. Seminemus
in hoc verbo charissimi seminemus in spi-
ritu? quoniam qui in carne seminant: solus
habent metere corruptionem. Gaudeamus
intus et non sub sole? sed iuxta apostolum
tanquam tristes propter humilitatem et graui-
tatem: semper autem gaudentes propter
eternam consolationem. Gaudeamus di-
lectissimi in natiuitate beati iohannis: et
gaudeamus de ipsa natiuitate. Lopsiosa si-
quidem nobis in eius recordatione causa
multiplex est materia gaudiorum. Ille erat
lucerna ardens et lucens? et indei voluerit
exultare in luce eius: ipse vero potius gau-
debat in seruire deuotionis? gaudebat ad
vocem sponsi: tanquam amicus sponsi. Nobis
in utroque gaudendum est in altero quidem ei
nobis in altero? gaudentium. Ardebat enim
sibi: nobis lucebat. Gaudeamus in seruire
eius ad imitationem? gaudeamus et in lumine
non tibi ibi manentes: sed ut in lumine eius
videamus? lumen. Lumen vtriusque verum quod non est
ipse: sed cui testimonium prebuit ipse. Venit io-
hannes ait dominus nec manducans nec bibens. In
centium feruoris id mihi est: et materia hu-
militatis. Quis enim in nobis? fratres quod ioha-
nis penitentiam intueas? suam non dico magnifi-
care sed alicui? saltem momenti reputare presu-
mat? Quis audiat murmurare in laboribus
suis? et dicere satis est quod patior: ne dum minus
Que enim homicidia quod sacrilegia: aut quod fla-
gitia? sic puniebat iohannes in seipso. Acceda-
mur ad penitentiam fratres? interrogemus? con-
scientias nostras animemus ad vltionem exigen-
dam de nobis ut horum dum possumus euadere
iudicium dei viuamus. Quicquid vobis? est fer-
uor? humilitatis suppleat pure confessione. Si
des. n. de? si piteam? iniquitates nostras? si mis-
as nostras exponamus? si non excusamus? si iniquita-
tes nostras dimittit nobis peccata nostra ex hoc sane
et erga proximorum delicta feruore itur iohannis.
Hic nempe dignus est et rationi consentane-
us ordo: ut incipiendum tibi memineris a
te ipso. Alibi occultis inquit micis munda me
dhe: et ab alienis peccatis seruo tuo. Benigna
vipari aut iohannes? quod demonstrant vobis

fugere a ventura ira? De quanto seruiore mentis putas procedere scintillas istas? Immo carbonem desolatorios? Sic neque phariseis parcere nolite inquit dicere: quia patrem habemus abraham: potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Sed minus hoc videatur si vel ipsi veretur potentis vultum: et non tota libertate spiritus peccantem arguit regem crudelem atque superbum sacra quadam vehementia ad hoc ipsum prodies de deserto: si vel blanditijs eius vel ipso mortis terrore mouetur. De tuebatur inquit herodes iohannem: et audito eo multa faciebat. et libenter audiebat eum. At ille nihil ob hoc parcens: non igitur tibi habere eam. Ligatus quoque et in carcere trusus nihilominus stetit in veritate: et occubuit pro veritate feliciter. Ferueat etiam in nobis zelus iste charissimus: ferueat amor: iusticie: odium iniquitatis. Nemo fratris vitia palpet: nemo peccata dissimulet: nemo dicat: nunquid custos fratris mei sum ego: nemo quod in se est equanimiter ferat: cuius ordine viderit depere minui disciplinam. Est enim presentire filere cum arguere possis: et scimus similis pena facientes maneat et presentientes. Ita vero superbum et oino seruientissima iohannis deuotione erga dominum: quod loquamur? Inde enim exultauit in vtero: inde expauit in iordane baptizaturus eum: inde non modo christum qui putabat sed vel ipsum corrigam calciamenti eius soluere dignum se esse negabat: inde gaudebat amicus sponsi ad vocem sponsi: inde gratias se accepisse pro gratia fatebatur illi autem non ad mensuram habere spiritum sed plenitudinem: de qua oes acciperet clamitabat. Illone deo subiecta eris anima mea? Alioquin si ero lucerna ardens nisi toto corde: tota mente: et ex omnibus viribus meis diligam dominum deum meum. Sola est enim charitas que ascendit ad salutem: sola que infundit et inflamat spiritum quem extinguere prohibemur. Habes quemadmodum iohannes arserit: et in hoc ipso quemadmodum luxerit indicatum est si aduertisti. Neque ardore eius nosse poteras: nisi lux esset. Luxit ergo ut supra memini: exemplo: digito: verbo: opere: se ipsum: christus indice: nosmetipsos nobis sermone declaras. Tu puer prophetarum

altissimi vocaberis ait pater: preibis enim ante faciem domini pare vias eius: ad danda scientiam salutis plebi eius. Ad danda inquit non salutem: neque enim lux: sed scientia salutis: ut testimonium preberet de lumine. Scientiam inquit salutis in remissione peccatorum. Num scientia salutis sapiens parumpedere potest? Nonam tamen necdum venisse iohannem: necdum nobis significasse de christo. Ubi salutem quoniam? Peccaui peccatum grande quod sanguine hyrcorum vel vitulorum deleri non potest: quia non in holocaustis delectatus altissimus. Memoria mea infecta est fecerunt amurce: non est nouacula que membranam hanc radere possit: quia tota totam imbibit fecem. Si peccati mei obliti fuero stultus sum et ingratus. Si in memoria mea permanet: arguet me in eternum. Quid igitur faciam? Ibo ad iohannem et audiam voces leticie: misericordie voces: sermonem gratie: verbum remissionis et pacis. Ecce inquit agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi: Et alibi: Qui habet inquit sponsum: sponsus est. Ostendit igitur quia venit deus: quia peccata remittere possit: sed utrum velit adhuc in questione est. Vult profecto quia sponsus est: quia amabilis. Et iohannes amicus sponsi est: quia sponsus nisi amicos habere non nouit. Et igitur velit gloriosam sponsum non habentem maculam: aut rugam: aut aliquid eiusmodi: non tamen querit talem. Ubi enim illam inueniret? Sed tales potius ipse facit: talem sibi exhibet ipse. Audi denique quid dicat per prophetam: Unusquisque altero viro reuertetur: ultra ad virum suum priorem. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: revertere tamen ad me: et ego suscipiam te. Ecce quod poscit: quid velit. Sed tu fortasse timeas eum qui facere venit delictorum purgationem: ne visione et scissione ossa: et medullas ossium collidat: ne dolorem inferat morte grauiorem. Audi agnus est: In mansuetudine venit: cum lana et lacte solo verbo iustificans impium. Quid enim iuxta comicum facilius dictum? Tanti inquit dic verbo: et sanabitur puer meus. Ut quid ergo deinceps hesitem?

r iij

In vigilia aploꝝ petri ⁊ pauli

fratres! ⁊ non omni fiducia ad thronū glorie accedamus? Agamus iohāni gratias: ⁊ eo mediāte transeamus ad xp̄m: quia vt ait ip̄e: illū oportet crescere me aut̄ minui. Quomodo minui? Splēdore vtiq; nō feruore. Retrahit radios: recolligit se: ne fieret sicut is qui totū p̄fert sp̄m suū. Illū inquit oportet crescere qui exhauriri nō potest: de cuius plenitudine omnes accipiūt: me aut̄ minui cui datus est sp̄s ad mensuram: ⁊ danda magis opera: vt ardere semper valeam q̄ lucere. Precessi solem tanq̄ sydus matutinū: abscondi necesse est orto iam sole. Nō est mihi nisi modicū olei quo vngar: volo illud in vase tutius q̄ i lampa de possidere.

In vigilijs apostolorum petri ⁊ pauli. Sermo vnicus

c
iiij

In sanctorū vi-

gilijs necesse ē vigilare hominem spūalem: qui solēnitates eorū celebrare desiderat i spū ⁊ veritate. Alie enim carnaliū: alie spūaliū vigilie. Illi nitidiores cultus ⁊ epulas p̄parant lautiores: ⁊ fortasse i ipsis vigilijs operant̄ opera tenebrarū: letant̄ cum malefecerint: ⁊ exultant in rebus pessimis. Vos nō ita didicistis xp̄m qui xp̄s secuti estis: qui omnia reliquistis: qui vigilanti oculo vigiliarum nomen debetis attendere. Ad hoc enim vigilie preponunt: vt euigilemus si i aliquo peccato negligentia dormitamus: ⁊ preoccupemus faciem sanctorū in cōfessione. Non sic filij huius seculi nō sic qui potentes sunt ad bibendū vinū: ⁊ viri fortes ad miscendam ebrietatem: qui obdormierunt in flagitijs et facinoribus suis. Illud non vos lateat: quia qui ebrii sunt: nocte ebrii sunt: ⁊ qui dormiunt nocte dormiūt: ⁊ frustra sonat eis nomen vigiliarum sanctorum: cū ipsi magis dormire studeant q̄ vigilare. Vos aut̄ nō estis filij noctis neq; tenebrarū: sed lucis ⁊ diei: vt nō vos preoccupent natalitij sanctorū dies ⁊ inueniant imparatos. Tria sunt igit̄ que in festiuitatibus sanctorum vigilanter considerare debemus: auxilium sancti: exemplū eius: cō-

fusionem nostram. Auxilium eius f̄q; qui potens est in terra: potentior est in celis ante faciem dñi dei sui. Si enim dum hic aduueret misertus est peccatoribus ⁊ orauit pro eis: nunc tanto amplius quāto verius agnoscit misērias nostras: orat p nobis patrem: quia beata illa patria charitatem ei nō imutauit sed augmentauit. Neq; enim qui impassibilis factus est ⁊ incompassibilis: sed nunc potius induit misericordie viscera sibi cum ante misericordie fontem exiit. Est ⁊ alia causa que magis viget sanctos vt solliciti sint de nobis: quia iuxta vocem apostoli deus prouidet p nobis: ne si ne nobis consumuntur: sicut ait sanctus: Ne expectant iusti donec retribuas mihi. Debemus etiam attendere exemplū eius quia q̄dū in terris visus est ⁊ cum hominibus conuersatus est: nō declinauit neq; ad dexteram neq; ad sinistram: sed viā regiam tenuit: donec veniret ad illū qui dicit: Ego suz via veritas ⁊ vita. Intuemini humilitatē op̄e eius austeritatē verborū eius: ⁊ nunc videbitis quomodo tam verbo q̄ exemplo luxerit inter homines: quālia nobis vestigia dereliquerit: vt ambulemus per ea ⁊ in eis. Clere iuxta prophetāz semita iusti recta est: rectus callis iusti ad ambulandum. Sed et diligentiori intuitu confusionem nostram aspiciamus: qui homo ille similis nobis fuit passibilis ex eodē luto formatus ex quo ⁊ nos. Quid ergo ē q̄ non solum difficile: sed ⁊ impossibile credimus: vt faciamus opera que fecit: vt sequamur vestigia eius? Confundamur fratres ⁊ contremiscamus ad vocem istā: si forte hec confusio adducat nobis gloriā gratiā nobis generet timor iste. Dominos isti fuerunt qui precesserunt nos: qui tam mirabiliter processerunt per vias vite: vt vix eos homines fuisse credamus. Sic ergo in sanctorum festiuitatibus et gaudere ⁊ confundi debemus: gaudere quia patros nos premisimus: confundi quia eos imitari non possumus. Ita semper gaudium nostrum in hac valle lachrymarum: lachrymarum pane condiri debet: vt semper nō solum extrema: sed et prima gaudiū occu-

pet luctus: quia et si magna est gaudiorum materia: sed maxima est dolor. Adhuc enim fui dei clamat iustus: et delectatus sum: sed statim subiungit: Defecit spiritus meus: turbatus sum et non sum locutus. Quod si hec in vigilijs vnusquisque sancti cogitare debemus: quid faciemus in sollemnitate sanctorum et summorum apostolorum petrum et paulum loquor? Sufficeret vnus festiuitas ad infundendam exultationem vniuerse terre: sed amborum iuncta est ad cumulum gaudiorum: vt quomodo in vita sua dilexerunt se: ita et in morte non sint separati. Quid illis potentius dum fuerunt in terris: quorum alteri traduntur clauis regni celorum: alteri magisterium gentium: alter ananiam et saphiram occidit in verbis oris sui: alius donat quicquid donat in persona christi: et cum infirmatur tunc fortior est et potens? Quod potentiores sunt in celis: qui tam potentes sunt in terris? Et qui nobis maiora reliquerunt exempla quam illi qui in fame et siti: in frigore et nuditate: et in omnibus illis que paulus enumerat iugiter afflicti sunt: et demum felici martyrio regna celestia conscenderunt. Vere nobis rubor confusionis sunt: quos vix audemus respicere: ne dicam imitari. Oremus ergo eos vt ipsi propitium nobis reddant amicum suum iudicem nostrum: qui est deus benedictus in secula.

In festiuitate sanctorum apostolorum petri et pauli Sermo primus.

cy

Loriosa nob

sollemnitas illuxit: quam preclari martyres martyrum duces: apostolorum principes morte clarissima consecrarunt. Isti sunt petrus et paulus duo magna luminaria: quos deus in corpe ecclesie sue constituit quasi geminum lumen oculorum. Isti mihi traditi sunt in magistrorum: in mediatores: quibus me secure committere possim: quia et notis mihi fecerunt vias vite: et mediantibus illis ad illum mediatorum ascendere potero: qui venit pacificare per sanguinem suum et que in celis sunt et que in terris. Ille enim in vtraque natura purissimus est: qui peccatum non fecit: nec

dolus inuentus est in ore eius. Quomodo ergo ad illum audeo accedere: qui sum superbia modum peccans peccator: qui peccavi super numerum arene maris: cum ille purior: ego impurior esse non possum? Certe dum ne incidam in manus dei viuentis: si illi appropinquare vel inherere presumptor: quem a me tanta differentia diuidit quantum distat inter bonum et malum. Propterea dedit mihi deus homines istos: qui et homines essent et peccatores et maximi peccatores: qui in seipsis et de seipsis discernerent qualiter alijs misereri deberet. Magnorum enim criminum rei magnis criminibus facile donabunt veniam: et in qua mensura me sum est eis remetientur nobis. Peccatum peccauit grande petrus apostolus: et fortassis quo grandius nullum est: et tam velocissime quam facillime veniam consecutus est: et sic vt nil de singularitate suiprimatus amitteret. Sed et paulus qui in ipsa viscera nascentis ecclesie tam singulariter quam incomparabiliter crassatus est: per ipsius filij dei vocem ad fidem adiicitur: et pro perpetratis malis tantis bonis repletus est: vt vas electionis fieret ad portandum nomen eius coram gentibus et regibus et filiis israel. Clauis dignum et celestibus ferculis repletum: de quo et sanus escaui et infirmus accipiat medicinam. Tales decebat humano generi pastores et doctores constitui: et dulces essent et potentes: et nihilominus sapientes. Dulces vt me blande et misericorditer susciperent: potentes vt fortiter protegerent: sapientes vt ad viam et per viam ducerent que ducit ad ciuitatem. Quid petro dulcius quam tam dulciter ad se omnes conuocat peccatores: sicut actus apostolici et epistoliarum eius series attestatur? Quid illo potentius cui et terra obediunt cum mortuos reddidit: et mare sub pedibus eius se calcabile prebuit: qui symonem magum spiritu oris sui in aere attigit: qui clauis regni celorum tam singulariter accepit: vt precedat sententia petri sententiam celi? Denique quodcumque ligaueris inquit super terram erit ligatum et in celis: et quodcumque solueris super terram erit solutum et in celis. Quid autem illo sapientius?

In festo apłox petri z pauli

cui non caro z sanguis reuelat. Libentissi-
me paulum sequor: qui me pre nimia dulce-
dine luet eos qui peccauerunt z non ege-
runt penitentiam: qui fortior est omni prin-
cipatu z potestate: qui sapientiam z medul-
lam sacrorum sensuum non a primo vel se-
cundo: sed a tertio celo largiter asportauit.
Hi sūt magistri nostri: qui a magistro oīuz
vias vite plenius didicerūt: z docent nos
vsq; in hodiernum diem. Quid ergo do-
cuerunt vel docēt nos apostoli sancti? Nō
piscatoriam artem vel scenofactoriam: vel
quicquid huiusmodi est: non platonem le-
gere: non aristotelem versutas inuersare: nō
semper discere: z nunq̃ ad veritatis scien-
tiam peruenire. Docuerūt me viuere. Pu-
tas parua res sit scire viuere? Magnū al-
quid in omni maximum est. Non viuit qui su-
perbia inflatur: qui luxuria sordidatur: q̃
ceteris inficitur pestibus: quoniam nō est
hoc viuere: sed vitam confundere: z appro-
pinquare vsq; ad portas mortis. Bonam
autem vitam ego puto z mala pati z bona
facere: z sic perseuerare vsq; ad mortē. Vi-
citur vulgo: quia qui bene se pascit bene vi-
uit: sed mentita est iniquitas sibi: quia non
bene viuit nisi qui bonum facit. Arbitror
autem q̃ tu qui in congregatione es bene
viuis si viuis ordinate sociabiliter z humi-
liter. Ordinate tibi sociabiliter primo: hu-
militer deo. Ordinate vt in omni conuersa-
tione tua sollicitus sis obseruare vias tuas
z in conspectu domini: z in conspectu pro-
ximi cauens z tibi a peccato: z illi a scanda-
lo. Sociabiliter vt studeas amari z amare
blandum te z affabilem exhibere: suppor-
tare non solum patienter: sed z libenter in-
firmitates fratrum tuorum tam morum q̃
corporum. Humiliter vt cum hec omnia fe-
ceris spiritum vanitatis studeas exstigare:
q̃ ex huiusmodi nasci solet: z quantumcūq;
illum senseris negare omnino consensum.
Sic z in patiēdo malum quoniam triplex
est triplicem prouidentia adhibere te oportet.
Est autē quod a te pateris: quod a pro-
ximo: quod a deo. Primum est austeritas
penitentie: secundum vexatio aliene mali.

tie: tertium flagellum correctionis diuine.
In eo quod a te pateris debes voluntarie
sacrificare: quod a proximo patienter fer-
re: quod a deo sine murmure z cum gratia
rum actione sustinere. Non sic multi filio-
rum adam: qui errauerunt in solitudine in
inaquoso. Errauerunt plane z errant a via
veritatis: qui in solitudine superbie ince-
dentes socialem vitam habere nolunt: quo-
rum singularitas associari non potest. Sed
et in inaquoso: quia nullo lacrymarum hy-
mne compuncti in terra sterili z arenti ficci-
tate perpetua cōmorantur. Propterea viā
ciuitatis habitaculi non inuenerunt: quia
inueterati sunt in terra aliena: coinquinati
sunt cum mortuis: deputati cum his qui in
inferno sunt. Non ita errat solitarius ille:
de quo sanctus hieremias ait: Bonum est
viro cum portauerit ingum domini ab ado-
lescentia sua. Sedebit solitarius z tacebit:
quia leuauit se super se. Illi errauerūt: sed
iste sedebit. Semper enim illi errāt corde:
iste autem non sedet: sed sedebit solitarius
cum habuerit honores singularitatis illius
videlicet iudicarie potestatis insignie: q̃
sancti in terra sua possidebunt: cum letitia
sempiterna erit eis. Quare? Quia leuauit
se super se: id est cum adolescens esset z eta-
tis lubrice sentiret ardores: senem induit
relinquens quod erat: assumens quod nō
erat. Leuauit inquit se super se: quia nō re-
spicit ad se: sed ad illum qui est super se. Se-
debit enim z tacebit modo z a strepitu dia-
bolicarum suggestionum: a strepitu carna-
lium desideriorum: a strepitu mundi. Felix
anima que linguas istas non exaudit: au-
diat licet illa multū felicio: si tamen aliqua
est cui penitus non loquuntur. Nec est sa-
pientia quam apostolus loquitur inter per-
fectos abscondita in mysterio: quam nemo
principum huius seculi cognouit. Sic me
apostoli z viuere z ascendere docuerunt.
Gratias tibi domine iesu: qui abscondisti
hec a sapientibus z prudentibus: z reuela-
sti ea paruulis istis: qui te secuti sunt: z reli-
querunt omnia propter nomen tuum.
Item vnde supra Sermo secundus.

cvi

ancti isti quo- rum solennis

passio hodie celebratur multa nobis de se loquendi causa multa quoque materiam prebuere. Verum ego vinum timere: ne toties audita verba salutis vilescere vobis incipiant tanquam verba. Uilis siquidem et volatilis res verbum hominis: nullum more nullius ponderis: nullius precij: nullius soliditatis. Aerem verberat unde et verbum dicitur: et sicut folium quod vento rapitur effluit et non est qui consideret. Nemo vestrum fratres sic accipiat: immo nemo sic despiciat verbis dei. Dico enim vobis melius ei fuisse si non audisset homo ille. Et fructus vite sunt verba dei non folia: et si folia sunt aurea sunt. Proinde non percipiantur: non pertranscant non preteruolent: ipsa quoque colligite fragmenta ne pereant. Terra enim que sepius superuenientem suscepit imbrem et non fecit fructum: terra reproba est et maledictio prima. Sic et ea que in euangelio steriles sicut nea legitur si postea quod fodit circa eam vinee cultor et miserit stercorea nihilominus steriles inuenta fuerint nonne iam securis ad radicem illius arboris est ponenda? Et ego dico vobis: si minus bonis in secularibus inuenerit maiorem in eis dominus habetur est patientiam quam in nobis: quibus consolationum pluuiam voluntariam segregauit: quibus non sarcinis discipline: non paupertatis et vilitatis stercorea defuere. An non stercorea sunt abominationes egyptiorum: quas immolamus deo nostro? Stercorea plane vilia ad aspectum: sed ad fructum utilia. Non refugiat hanc fedtatem qui fecunditate desiderat. Siquidem ex deformi stercore: ut aceruo qui portatur in agrum: formosus surgit aceruus manipulorum qui reportabitur ex agro. Propterea non vilescat vobis vilitas preciosa: sed preciosius cunctis thesauris egypti christi improprium estimate. Verum tamen terrenum habentibus sterquilinum ipsa quoque celestis non deest pluuia: que est orationum deuotio iocunda: ruinationis psalmodie: dulcis meditatio con-

solatio scripturarum. Venique et hec pluuia est quam acceptis per os meum: si quando de flumine cuius impetus letificat ciuitatem dei et torrente voluptatis illius aliqua super vos dum de eis loquimur stillicidia stillare contigerit. Sed necesse habeo interdum circumfodere: quando quidem posuerunt me custodem et cultorem in vineis. Neque meam non colui nec custodiu: necesse habeo tamen dum hunc oculorum locum et circumfodere non nunquam et apponere stercorea. Molestum id quidem sed dissimulare non audeo sciens multo amplius securum nocituram quam sarculum: ignem quam finem. Itaque et arguere et increpare interdum necesse est: nec ignoro finem esse verbum increpatorium verbum amatorium verbum in prosperum quod si non excuset necessitas: ipsius quoque minus deceat proferentem. Sed quid agimus quod hoc fimo et si aliquis impinguaris: si alios tamen et lapidari et indurari videmus? Hinc namque scriptum est. De stercore bouum lapidatus est piger. An non impinguitur quia increpatus benigne suscepit mansuetudine respondet: libenter emendare conatur. Nec plane salubris et secunda impinguitio est: ut corripiat me iustus in misericordia et increpet: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Ex ea scilicet pinguedine quam generatur oleum peccatoris abundans pullulat spine et tribuli: et omnis radix amaritudinis germinat copiosius. Itaque qui increpationem iustorum misericordiam nominat satis indicat quod admodum suscipienda sit: quam benigno animo: quam deuotamente quanta ei gratia sit habenda. Sic enim accipientibus nobis erit impinguitio salubris: non fertilis vitiorum: quod admodum oleum peccatoris sed fructus illi quem secundum apostolum habemus in sanctificatione. Quid autem facinus operigeris qui ad hanc misericordiam irritaris magis et exasperaris? Nonne bonum finem speras in agro tuo? Unde ergo lapides habet? Si tu inimice homo qui diligis iniquitatem odis animam tuam: tu inquam inimice homo hoc fecisti: qui deficiam tuam non exextere sed excusare pergens finem tibi utis in lapideis

In festo apłoz petri z pauli

z unde impinguari debueras lapidario .
 Nec idcirco dicta sunt fratres vt noueritis
 qđ benigne audiendum sit qđ deuote susci-
 piendum qđ sollicito obseruandum quicqd
 ad ałaz salutem pertinet: z non sicut vbum
 hominum sed sicut vere est verbū dei: siue
 illud consolatorium: siue cōmonitorium: siue
 etiam increpatorium videatur. Excessi fa-
 teorūpius prope modum festiuitas oblitus
 sed vt arbitror non ad insipientiam vobis
 si firmiter inheferint animo que audistis.
 Et nūc vt de solēnitate ipsa vel breuiter ali-
 quid loqui temptem? apostolorū xpī festus
 agitur dies: quibus sane plurimūz a nobis
 honorem deberi scio sed vtrum possit aliqs
 exhiberi hesito satis. Nimis enīz honorati
 sunt amici tui deus: nimis confortatus est
 principatus eorum. Quid enim? Si i terra
 adhuc positi omnia poterant non quidē in
 sese sed in xpō? quid non poterunt viuētes
 hodie in eterna felicitate cum ipso? Mortua
 les adhuc z morituri imperium vite z mor-
 tis habere videbantur solo nimirum verbo
 mortificantes viuos z mortuos suscitantes
 quanto magis nunc honorati sunt nimis:
 nimis cōfortatus est pncipatus eorum? Sz
 quid est fratres? Cum apostolorum beata
 hodie memoria celebretur: nunquid nati-
 uitatis seu conuersionis eorum aut certe vi-
 te vel miraculorum solēnis agitur cōmemo-
 ratio? Non est fratres natiuitatis humane
 sicut paulo ante beati iohannis diem natali-
 tium celebrastis? Ille enim nascens honora-
 tur: quia nascitur sanctificatus. Deniqz in
 iohanne solo celebrior est passio: natiuitas:
 quia z si passus pro xpō est cum pro iusticia
 z veritate occubuit euidentius tñ pro eo ē
 nimirum homo missus a deo: q in hoc nat?
 est z ad hoc venit in mūdum vt testimoniū
 perhiberet veritati. Sed nec conuersionez
 apostolorum aut eorum miracula hodie re-
 censemus: sicut ceteris diebus alijs alteri?
 quidem conuersio alterius de carcere libe-
 ratio facta per angelū festiuis ecclesie gau-
 dijs ad memoriam reuocatur: mortem spe-
 cialius veneramur qua nihil iter homines
 humano iudicio plus horretur. Considera-
 te fratres ecclesie sancte iudicium fm fidez

non fm faciem iudicantis. Mortem siquidē
 apostolorum in eorum recolit solēnita-
 te precipuam. Hodienimurum petrus cru-
 cifixus est: hodie paulus decolatus est.
 Nec hodiernae causa festiuitatis: nec pñen-
 tium materia gaudiorum. In his igitur fe-
 stum agens z letum diem sine dubio spiri-
 tum sponsi habet ecclesia spiritum domini:
 in cuius conspectu sicut habes in psalmo p-
 ciola est mors sanctorum. Quantos enim
 dum paterentur apostoli credimus affuisse
 qui nequaqs preciosis illorum mortibus in-
 uiderent. Uti sunt enim oculis insipientiū
 mori: z estimata est afflictio exitus illorum
 Et siquidem visi sunt oculis insipientium
 mori: mihi autem ait propheta nimis hono-
 rati sunt amici tui deus: nimis confortatus
 est principatus eorum. Fratres amici dei
 mori videntur oculis insipientium: sed in
 oculis sapientium iudicātur potius obdor-
 mire. Deniqz z lazarus dormiebat qz ami-
 cus erat: z cum dederit dilectis suis somnū
 ecce hereditas domini. Studeam? fratres
 viuere vita iustorum: sed morte eorum mo-
 ri multo magis desideremus. Sapientia. n.
 iustorum nouissima pferat: ubi nos iudicās
 ubi innenerit. Omnino necesse est vite pre-
 sentis finem future coherere principio: nec
 ibi tolerabilis dissimilitudo est. Sicut enim
 si quis duo sibi vt ita dixerim cinctoria con-
 suere aut colligare voluerit minus de reli-
 quis partibus curans ipsa que sibi copulā-
 da sūt capita vniformiter parat ne deside-
 ant a seipsis: ita dico vobis quantumlibet
 extiterit conuersatio spiritualis si carnalis
 fuerit confirmatio nostra: vite illi spirituali
 penitus non coheret nec caro z sanguis re-
 gnū dei poterunt possidere. Fili aut sapi-
 ens memorare nouissima tua: z in eternum
 non peccabis. Nimirum qz hec maxime re-
 cordatio faciat timorātū: timor: expellat pec-
 catum negligentiam non admittat. Hinc z
 moyses de quibusdam vtinam inquit sape-
 rent z intelligerent: ac nouissima prouide-
 rent. In quibus utiqz verbis tria quedam
 nobis video commendari: sapientiam: in-
 telligentiam: prouidentiam. Arbitror sane
 tribus ea assignari tēpibus eternitatis qđaz

imago reformari videat in nobis presentia moderantibus p sapientiam: preterita p intelligentiam diiudicantibus: nouissima p uidentibus ad cautelam. Nec nempe spualis est exercitij summa: hec forma studij spiritalis: vt sapienter disponamus pntia nra recogitemus in amaritudine a se nre pterita futura quoq; sollicite pvideamus. Sobrie et iuste et pie viuamus in hoc seculo ait apls vt videlz in pnti sobrietate obseruet: vt iusta satisfactioe pterita que nobis sine fructu salutis pteriere tpa redimant: vt pietatis clipeum iminentibus de futuro periculis opponamus. Sola est enim que ad oia valet pietas: cultus scz dei humilis et deuotus. Nec aliter est nobis puidere nouissima nisi vt vniuersa que nobis imminere videntur picula sedula nobiscum cogitatioe versantes discamus de nra oino industria: magis aut de nostris diffidere meritis: et sole diuine nos pfectio ni comittere pio quodam mentis affectu et effectu pie intentiois in ipm cuius datu optimu et donu pfectum est consumatio felix et mora preciosa. Habes in euangelio tria hec ipso tibi sermone dñi comendata. Beati i qui pauperes: beati mittes: beati q lugent. Beati q sapiunt: pie desiderio celestiu in terno quoda sapore mentis pntia respicientes. Bti q nouissima pudent in masuetudine suscipientes insitu vbi qd saluare eoz aias potest: et pietate cordis ad futura tendunt hereditate. Bti q pristinu intelligentes erorem: crebris lauant lachrimis lectu suu. Clides qd optat vir sanctus: qd optine cupit eis pro qb orat? Utina inqt sapient et intelligerent: ac nouissima pviderent. Et si manifestius dicat. Utina esset in eis spūs sapientie et intelligentie atq; pñlij. Utina hec inueniant in nobis frēs: vt suauiter omnia nra p sapientia disponant: vt intellectu peccata pterita dñemus: vt pvideamus futura consilio. Utina sapietia ad pntis vite firmitudinatione: vtina intelligamus ad preterite correctione: vtina deuota in dñi fide prouideamus vt felicem habeamus ipso miserate cōsumptione. Hic enim est funiculus triplex quo trahimur ad salutē: ordinata cōuersatio. rectum iudiciu: fides deuota.

Item vnde supra de libro sapietie hi sūt viri misericordie. Seruio. iij.

Eritis fratres cy ij

aplis sanctis attribuit mī ecclēsia qd in sapientie libris legit: hi sūt viri misericordie et. Sunt enim hi plane viri misericordie: siue qz misericordiam psecuti: siue qz misericordia pleni: siue qz misericorditer a deo nob donati sunt. Et vide quā misericordia cōsecuti sint. Paulum interroga de seipso: vel magis sponte consuetēz ausculta. Qui fuisse blasphemus et psecutor et iniuriolus: sed misericordiam cōsecutus sum. Quis enī nō audiuit quanta mala fecit sanctis in hierlm? Nec i sola hierlm s; et in iudea insania ferebat: vt xpi membra laniaret in terris. Deniq; hac furia ductus ibat: sed puenit a gra est. Ibat spirans minaz et cedis in discipulos dñi: et discipulus dñi factus est: cui ostēderet quāta eum oporteret pro noie ipius pati. Ibat dirum toto corpore virus exalās et subito in electiois vas mutatus est: vt iā cor illius eructaret vbi bonum vbi pium et diceret. Dñe qd me vis facere? Nec vtiq; mutatio dextere excelsi. Eritis proinde loquebat. Fidelis sermo et oī acceptioe dignus: qm dñs iesus venit peccatores saluos facere quoz pñmus ego sum. Hoc ergo apd beatum paulum fiducie et pñolationis accipite frēs: vt ad dñm iam pñuersos nō minus cruciet preteritoz pñcientia delictoz: s; im humiliet vos sicut et ipm. Ego inqt sum minimus aploz: q nō sum dignus vocari apostolus: qm persecutus sum eccliam dei. Ita et nos humiliemur sub potenti manu dei et fiduciam habeamus: qz et nos misericordiaz consecuti sumus: et hoc qdem oibus nobis qm oēs peccauimus et egemus hac glia dei. Clez apud beatu petrum aliud habeo qd apponam: eo carius quo rarius: et quo singularius eo sublimius. Nam peccauit paulus sed ignorans fecit in incredulitate sua: petrus cū cecidit apertus habebat oculos. Porro vbi abundauit delictum: superabundauit et gratia. Eoz sig dem qui peccant aū qz deū nouerint: qz miseratioes eius expri

De dauid et golia

sint: quos portauerint iugum suauem et onus leuem priusque deuotionis gratiam et consolationem acceperint spiritus sancti eorum in quibus copiosa redemptionis est: et tales omnes nos sumus. At eorum qui post conversionem suam peccatis et vitijs implicati ingrati accepte gratie et post missam manum ad aratrum retro respiciunt tepidi et carnales facti: aut post agnitam viam veritatis retroeunt apostate manifesti: eorum vitia per paucos inuenias qui post hec redeant in gradum pristinum: sed magis in sordibus positi sordescant adhuc. Super quos propheta deporat quoniam obscuratum est aurum mutatus est color optimus. et qui nutrebat in croceis amplexati sunt stercorea. Nec tamen si quis huiusmodi est desperamus? de eo tamen ut resurgere velit cito: quanto enim diutius permanebit tanto enadet difficilius. Beatus vero qui tenebit et allidet paruulos babilonis ad petram. Etenim si creuerint viri poterunt superari. Filioli hoc dico ne peccetis. Sed et si quis peccauerit adiuuatum habemus apud patrem: qui potest quod nos miseri non possumus tamen qui cecidit non adiciat in malum ut profundius cadat: sed ut magis resurgat confidens quod nec ei negabitur venia si tamen confiteatur ex corde peccata sua. Sic enim is de quo loquimur post tam grauem lapsum ad tantam rediit eminentiam sanctitatis. Egressus foras fletit amare. In egressu confessionem oris: in amaro fletu: compunctionem cordis intellige. Et attende: quod tunc primum recordatus est verbi quod dixerat ei iesus. Tunc primo cordi suum verbum quod predicta fuerat eius infirmitas: cum euauit presumpta temeritas. Ne tibi qui post lapsum fortiozem te nobis exhibes. Ut quid tam rigidus es in tuam ipsius perniciem? Inclinare potius ut melius erigaris: et ne prohibeas frangi quod distortum est: ut possit melius solidari. Quid indignaris increpanti gallo? Tibi potius indignare. Pluriam voluntariam ait psalmista segregabis deus hereditati tue: et infirmata est. Bona infirmitas que segregatur hereditati: que medicum non repellit. Aduratos enim tanquam vas figuli in virga ferrea conteret: et hereditas infirmata est

ait tu vero perfecisti eam. Audistis certe quam misericordiam consecuti sunt apostoli nostri: ut iam nemo ex nobis super peccatis preteritis ultra quod necesse sit confundatur in cubili conscientie sue compunctus. Quid enim forte peccasti in seculo? Nunquid amplius paulo? Quod si in ipsa religione? nunquid plus petro? Altamen illi toto in corde penitentiam agentes non modo salutem sed et sanctitatem sunt consecuti: etiam et salutis ministerium et magisterium adepti sunt sanctitatis. Et tu ergo fac similiter: quoniam propter te scriptura loquitur viros esse misericordie: utique propter multam misericordiam quam consequi meruerunt. Potes tamen in hoc verbo etiam illud non inconuenienter accipere: viros misericordie datos ecclesie vniuersae. Scimus enim quod viri isti nec si bi vivere nec sibi sunt mortui: sed ei qui pro ipsis mortuus est: magis autem nobis omnibus propter illum. Quantum enim proderit nobis eorum iusticia: quando ipsa quoque sicut ostensus est tamen profuere peccata. Pro nobis facit vita eorum: doctrina eorum: et mors ipsa. Etenim in conuersatione continentiam: in predicatione sapientiam: in passione sua patientiam nobis beati apostoli contulerunt. Que tamen usque hodie offerre non cessant misericordia pleni: quod est sanctarum fructus orationum. Quauis et in ipsa eorum vita adhuc inuenias quod enumeres fiducia sed quam nobis miraculorum exhibitio prebuerunt. Et quis enumeret quod multa nobis per eos beneficia puerunt? Bene ergo de eis scriptura loquitur: quoniam hi sunt viri misericordie. Et addidit. Quorum iusticie obliuio nem non acceperit. Tis ut nec tua accipiat obliuio? A triplici caue piculo: et florebis in eternum ante dominum. Legis enim quod tepidus es: incipiam te euomere ex ore meo. Legis si auerterit se iustus a iusticia sua et c. omnium iniquitatum eius non recordabor. Legis quod bunsdam dicendum in iudicio non nomen vos illis sine dubio qui receperunt mercedem suam. Ergo omnis iusticia tepida: omnis transitoria: omnis vendita: erit in obliuio: ne coram deo. Sed non ita apostolorum iusticie: quod ex eo satis apparet quod sequi-

tur: Cum semine eoz pmanēt bona. Ad-
nēnt enim in nobis vsq; hodie aploz vesti-
gia z eoz religio: q; quod ex deo est dissol-
ui nō potest. Vestes israelitici ppli quadra-
ginta annis in deserto remāserūt integre:
multo magis aploz vestes sup inmentum
saluatoris apposite. Cū semine inquit eoz.
Quid est semen? quia secutus adiungit he-
reditas sancta nepotes eoz? Idem pfecto
sunt z semē z nepotes. Ad seministis credo
sciētib; enī legē loquor: meministis inquā
legalis mādati: vt suscitet frater supstes se-
men fratri defūcto sine semine. Quis sine
semine? Singulariter sum ego ait donec
transeam. Ideoq; resurgēs vade inqt dic
fratribus meis. Al si dicat: fratres sūt: fa-
ciant quod fratres. Ergo p euangeliū ipsi
nos genuerunt: non tamen sibi sed christo:
quia p euāgeliū christi. Idinc est q; moleste
tulit paulus quosdā eorum dici a quib; ge-
niti fuerāt p euāgeliū: indignās aduersus
eos qui dicebāt: ego sum pauli: ego cephe:
ego apollo: christi magis omnes z fieri vo-
lens z dici: Itaq; semē apostolorum sumus
p predicationē: sed p adoptionē z heredita-
tē semē christi z apostolorum nepotes.

C De David z Golia z quinq; lapi-
dib; Sermo vnicus.

cviii

audiuimus ex li

b: o regum goliaz virum pro-
cere stature presumētē super
multa fortitudine corporis sui
vociferantē aduersus phalangas isrl: z pro-
uocantē eas ad singulare certamen. Audi-
uimus etiā suscitatum a deo spm pueri iu-
nioris: vt indigne ferret virum spurium z
incircumcisiū castris isrl: z dei lūmi agni-
tibus exprobrantē. Spectauimus procedē-
tē adolescentulum in funda z lapide aduer-
sus monstruose magnitudinis virum lori-
catū clipeoq; protectum ac galea: ceterisq;
terribilem militarib; armis. Si qua in no-
bis erāt viscera pietatis nō potuimus non
timere sic ineniti conflictum: non congau-
dere vincēt. Laudauimus magnanimita-
tē paruuli q; comederet animā eius zelus
domus dei: z obprobria exprobrantium ei:

a se nō duceret aliena: sed tanq; ad propriā
moueretur iniuriā: z doleret super cōtri-
tione ioseph. Adirati sumus tantā in ado-
lescente fiduciam: quanta non inueniretur
in vniuerso israel. Collatam deniq; celitus
victoriā: z diuina manifeste patratā vir-
tute tā leti suscepimus: q; solliciti certamen
spectauimus: armati fide paruuli z glorian-
tis propria in virtute gigantis. Jam si spiri-
tualē sm apostoli testimonii legē esse nō
ignoramus: z scriptam esse propter nos nō
solū exterioris supficiē oblectandos aspe-
ctu: sed interiorū quoq; sensui gustu tanq;
medulla tritici satiandos: considerandum
nobis est: quis naz videatur iste golia: qui
populo dei iam promissis terram ingres-
so: iamq; multis ex hostibus triumphanti
solus exprobrare presumit: elatus z inflat;
spiritu carnis sue. Credo enim non incon-
grue in superbo homine superbie vitii de-
signari. Ipsum namq; est peccatum mari-
mū quod dei populo magis insultat: z in-
surgit specialiter aduersus eos qui cetera
iam videantur vicisse peccata. Idinc est q;
prouocat ad singulare certamen: tanq; ce-
teris iam subactis. Nam z philistei illo in
tempore timebant omnino aduersus israel
inire conflictū: nisi q; de golia enomis ma-
gnitudinis viro eorum fiducia tota pende-
bat. Unde enim eiusmodi animam supbia
tēter: quam sibi subiungunt inuidia seu cu-
piditas ea que deo solet vomitum prouo-
care: aut pigritia que facit vt boum sterco-
ribus lapidetur? Unde inquam ei super-
bia: vnde extollētia oculorum: cui adeo ce-
tera dominatur: vt diiudicari se ab vniuer-
sis tanq; male sibi conscius arbitret? Quis
deniq; nisi manu forti: qui cetera sibi iam
potenti virtute vitia subiungunt: aduersus
nequissimū superbie vitium dimicaturus
accedat? Procedat dauid manu forti: qm
non est vincere tantum hostem nisi in ma-
nu forti. Armetur ipse contra goliā: qui
et vrsū vicerit et leonem. Videat sane
vtrum saulis ei possint arma pdesse: vtrū
seculari sapiētia z philosophicis traditioni-
bus: seu etiā diuinari supficie scripturarū
quā nimirum occidentē litterā vocat apls:

Enica. vij. post octa. penthe.

videat inquam vtrum his armis debellare
superbiā: vtrum hac via humilitatē appre-
bendere possit: vt onerari sese q̄z roborari
sentiens huiusmodi arma atq; impedimē-
ta proiciat: iactans omnino cogitatū suū
in dño: & de propria penitus desperās indu-
stria: sola fide armat⁹ nō reputet golic pce-
ritatē: ne forte magnitudinis ei⁹ mole pre-
matur: sed potius psallat spū psallat & mēte
dñi defensor vite mee &c. Illa & petrus do-
nec ventorum violentiā maris profundū:
corporis pondus nō cōsideraret: in verbo
dñi iactans semetipsum nec perire potuit
nec timere. At vbi vidit ventum venientē
timuit: ipsosq; timore protinus mergi cepit.
Simile aliquid etiam nunc athlete nostro
rex saul tētat: nō potes in quicūq; resistē p̄bili
fleo isti: nec pugnare aduersus eū: q̄z puer
es: hic autē vir bellator ab adoleſcētia sua.
Clerum tamen nō acquiescit ille tale aliqd
meditari: s; presumēs de virtute eius cui⁹
auxilio priora certamina iam vicisset: acce-
dit intrepid⁹. Colligit ergo abiectis armis
saulis quinq; lapides de torrente: quos ni-
mirū cum leuia queq; tolleret leuigare tor-
rens potuit: sed nō etiā tollere secum. Tor-
rens quippe quē vtiā pertranseat anima
nostra seculū presens est scriptura teste: q̄si
generatio p̄terit: generatio aduenit tanq̄
tumēs vnda impellens. Quia ergo omnis
caro feruiz: & omnis gloria eius tanq̄ flos
feni: huiusmodi leuia facile secus trahit tor-
rens inundans: verbum autē dñi nullis flu-
ctibus cedens manet in eternū. Arbitror
proinde nō incōgrue quinq; lapidib⁹ istis
quinq; partium intelligi verbum cōmina-
tionis: p̄missiois: dilectionis: imitationis:
& orationis. Horum quippe verborum late
patens copia in diuinarum reperitur serie
scripturarum: & forte ipsa sunt quinq; ver-
ba quorū meminit Paulus: malens quq;
vba loqui in sensu q̄z decē milia in lingua.
Præterit enī figura huius mundi: & iuxta
aliud testimoniū: & mundus trāsit & concu-
piscētia eius. Nec autē vba trāseunte mun-
do nō modo manēt: verum etiā leuigantur
magis: dum p̄transeuntib⁹ plurimis multi-
plex est scientia. Jam vō collectos lapides

cōtra supbie spū dimicatur⁹ dauid in vase
memorie sue reponat: cōsiderās quāta no-
bis cōminet⁹ deus: quāta promittat: quāta
nobis exhibeat charitatem: & q̄z multa no-
bis exempla sanctitatis proponat: quemad-
modum deniq; orationū nobis vbiq; com-
mendat instantiā. Nos in quā lapides secu
tollat quisquis supbie vitii debellare festi-
nat: vt quoties venenatum audet erigere
caput quilibet ex his lapidibus manu co-
gitationis eius primus occurrat: percussus i
fronte goliath deiciat⁹ optus cōfusione. In
quo sane cōflictu funda quoq; necessaria ē
loganimitatis: formā habēs quā huic ma-
xime certamini nulla rōne deesse necesse ē.
Quotiens ergo vanitatis cogitatio mentē
pulsat: si ex intimo cordis affectu diuinas
expauescēt ceperis cōminationes seu p̄mis-
siones eius desiderare: non sustinet goliath
vtriuslibet lapidis ictum: s; reprimis illico
timor omnis. Quod si venerit in mentē vile-
ctio illa tā ineffabil quā tibi deus maiesta-
tis exhibuit: an nō illico inardescēs ad cha-
ritatē proflus abhominari incipis & abijcē
vanitatē? Sic & exēpla sanctorum si diligētī
tibi consideratione proponas: erit sine dn-
bio ad reprimēdam elationē cogitatio ista
perutilis. Jam vō si forte insurgēt subito
elatione nihil ex his que diximus apprehē-
dere querit manus tua: toto feruore ad eā
conuertē q̄ sola restat oīone: & cōtinuo quē
elevationem videras & exaltatus sicut cedros
libani subuersus impius iam nō erit. Sed
queras fortasse quemadmodum incipis
gladio possis abscidē caput: id enī tāto tibi
iocundius quāto molestius hosti: dico bre-
uiter exptis loquor & q̄ facile capiāt & aduer-
tant sine mora qd in semetipsis c̄rebro sen-
tiunt actitari. Quoties prouocāte te vani-
tate ad recordationē cōminationis diuine
seu promissionis aut ceterorum que supra
diximus confundi ceperis & erubescē: de-
iectus est quidē goliath: sed forsitan adhuc
vixit. Accede itaq; propius: ne forte resur-
gat: & stans super eum mucrone proprio ca-
put eius abscide: de caipsa que appetit va-
nitate perimens vanitatem. Elata siquidē
cogitatione pulsatus si ex ea ipsa materiam

et occasione sumas humilitatis quo nimi-
rū deinceps humilior et abiectior tanquā d
supbo homine sentias de teipso: goliam go-
lie gladio peremisti.

Confitebor. vij. post octa. penthecostes si-
ue post festū trinitatis: De euāgelica lecti-
one ubi turba triduo sustinēs dñm septe-
panibus reficif. Sermo primus.

cix

Miserere super

turbā: quia iā triduo sustinēt
me: nec habēt qđ māducēt.
Euāgelii fratres ob hoc scri-
ptū ē vt legat: nec ob aliud legi qđ vt ratio-
nabile cōsolationē aut desolationē ex inde
capiamus. Est enim secularibus cōsolatio
vana de terrenā affluētia rex: vana ni-
hilominus de earū penuria desolatio. At
euāgelii speculū veritatis: nemini blandi-
tur: nullū seducit: talē in eo se quisq; repe-
riet qual fuerit: vt nec ibi timore trepidet:
vbi nō ē timor: nec letet cum male fecerit.
Sed quid dicit scriptura? Si qđ auditor ē
verbi et nō factor: hic cōpabit viro cōfide-
rāti vultū natiuitatis sue in speculo. Confi-
derauit enim se et abiit: et statim oblitus est
qualis fuerit. Nos autē fratres nō sic obse-
cro nō sic: sed cōsideremus nosmetipsos in
ea quā audinimus sacri euāgelii lectiōe vt
piciamus ex ea: et corrigamur. Im eā si qua
in nobis deprehēdimus corrigenda. Pro-
pter hoc enim optat ppheta dirigi vias su-
as ad custodiēdas iustificatiōes dñi. Tūc
inquis nō pfundat: cū pspexero in omni-
bus mādatis tuis. Et ego qđ nō pfundo:
sed glorio: p vobis fratres mei: qm saluato-
rē i deserto secuti: existis ad eū extra castra
Sed vereor ne qđ forte in triduana expe-
ctatiōe pusillanimitas inueniat: et in egyptū
huius seculi neq; mēte vel etiam corpe re-
uertat. Adrito pinde clamat diuina scri-
ptura et dicit: Expecta dñm viriliter age: et
pfortet cor tuū et sustine dñm. Sed qđ diu
necesse ē sustinere? Porius donec misere-
atur tui. Queris qm misereatur? Misere-
or inquit sup turbam: q: iā triduo sustinēt
me. Quā enim triū diez eas necesse est i de-
serto si gratum deo tuo offerre volueris sa-

crificiū: et triduo sustineas saluatōrē si mi-
raculi panibus desideras faciri. Prima ē
dies timoris: dies inq; declarans et illumi-
nās tenebras tuas interiores: sed et horren-
dū gehēne supplicii demōstrās in quo sūt
tenebre exteriores. Inuiscemodi siqdem
cogitatio sicut ipsi nostis: nostre solet exer-
cere p̄mordia p̄uersiōis. Secūda ē pietas:
qua respiram⁹ i luce miserationū dei. Ter-
tia dies est rōnis: in qua veritas inotescit:
vt tanq; ex debito quodaz nature sine alia
p̄sideratione creatori subiecta sit creatura
seruus seruiat redemptori. Exhinc iube-
mur discūbere vt charitas ordinē in nobis:
exhinc aperit dñs manū suam: et implet oē
aīal benedictiōe. Uex qm aplis dicit faci-
te hoīes discūbere quoz nos licet ad p̄fusi-
onē nostrā habetis vicarios qualescūq; di-
scūbere vos admonemus fratres charissi-
mi: vt refecti pane benedictiōis subsistere
possitis i via: ne forte misera necessitate cō-
puli descendatis et vos in egyptū: et incipi-
ant vobis illudere q necdū in deserto vo-
biscū secuti sunt saluatōrem. Miseri sane et
ipsi q nō exiere cū exeūtib⁹: sed plane mise-
rabiliores oib⁹ hoīb⁹ q p̄fecti qđ cū alijs
sed non cū alijs sunt refecti. Porro si q fue-
re q discūbētib⁹ alijs post dumeta seu di-
uerforia q̄uis absconditi latueret homines
eiusmodi ieiunos vacuosq; remansisse qđ
nesciat? Sic et eos nihilominus q lenitate
et curiositate ducti circūquaq; vagātes mi-
nime refederūt: aut si q federūt quidē: sed
nō in ordine nec in numero ceteroz. No-
tamur pinde charitatem vestrā et pastorali
solicitudine admonemus: ne quis ex vob
inueniat angulos amare: sectari latebras:
querere diuerticula: qm q male agit odit
lucē: et nō venit ad lucē: vt nō a quant epa
eius. Sed nec inueniant in nobis q circū-
ferant oī v̄to doctrinē instabiles et inerti-
nihil i se soliditatis: nihil grauitatis habē-
tes: tanq; puluis quē p̄icit ventus a facie
terre. Nam de eis quid dicaz? quoz man⁹
cōtra omnes et manus omnīū cōtra ip̄os?
Hi sunt qui separant semetipsos: anima le-
sp̄m nō habētes: quoniam nemo in spū dei
loquens dicit anathema iesu: Nequissima

plane et pñitiosissima pestis: quādo vniuersos vnus obstinatio turbat: et fit omnibus discordie sones materia scādaloz. Deniq; ppheta audi: q de vinea dñi loquēs: singulis inqt serus depastus ē eā. Pro huius modi rogo et obsecro vos fratres mei: fugite simulationē oēs et angulos ppria volūtatis: fugite inquietudinē et spm lenitatis: fugite obstinationē: et nequissimū vitium singularitatis: nisi forte quod absit fraudare vultis aīas vestras panis edulio benedicti. Iā vō ne lōgius ptrahā vos: septē panes quibus reficiamini isti sunt. Prīm⁹ panis verbi dei: in quo vita hoīs est: sicut ipse testat. Secundus panis est obediētia: qm̄ mens ciuus ē inqt: vt faciā volūtātē ei⁹ q misit me. Tertius panis meditatio scā: de qua scriptū ē cogitatio sancta pseruabit te: et eque alio in loco notari videt panis vite et intellectus. Quartus panis orantiū lachryme. Quintus vō labor penitētie est. Nec miraberis q laborē aut lachrymas panē dixeris nisi forte excidit tibi qd i ppheta legisti. Et habebis nos pane lachrymarū. Et itē in alio psalmo: labores inqt manū tuar q: manducabis: beatus es et bene tibi erit. Sext⁹ panis ē iocūda vnanimitas socialis: panis inq; ex diuersis generis pfectus: fermentatus vtiq; sapiētia dei. Porro septim⁹ panis ē eucharistia: quoniam panis inqt quem ego do caro mea ē p mudi vita.

C Itē vnde supra: De fragmētis septē misericordiarū. Sermo secundus.

cx **L**itis quid fecerim septē vobis hodie misericordias proponēdo. Septem vtiq; panes distribui. Nā si facte sunt mihi lachryme mee panes die ac nocte: quāto magis diuine miseratōnes? Multo enī dulci⁹ iste sapiunt: reficiunt multo meli⁹: ampliusq; confirmāt cor hoīs. Ulex multa nobis ni fallor ex his panibus hodie cecidere fragmēta. Nā et ego ipse sentiebā inter frangendū multas et in panibus euadere micās: atq; inter digitos perātis elabi. Ulex ipsi si collegeritis aliq; vos videritis. Ego si nondū fastiditis nra

que mihi collegeram sine inuidia cōmunicabo: ne forte incurra maledictionē abscondētis frumēta in populis. Prīm⁹ itaq; panis si bene memini pseruatio gratie fuit: q me l3 indignū a multis peccatis adhuc in seculo positū custodiuit. Huius ergo tria teneo fragmēta: habētia magnum prozū delectamētū saporis et alimonīā vite. Tribus siquidem modis a peccato me memini pseruatum: occasiōis subtractiōe: resistēdi data virtute: affectiōis sanitate. Multa n. in peccata facile cecidissē si data eēt occasio: sed dei miseratiōe nō me talis opportunitas apphēdit. In multa quoq; paulominus cecidissē grauiter impulsus violentia tētatiōis: sed virtutē dedit dñs rex virtutū vt sub me eēt appetit⁹ mens: et ei quaz sentiebā pcupiscētie minime pseruire. Sed et a quibusdam lōge me fecit miseratio tua dñe: vt penitus abhominarer ea: et ne vlla quidē eorum me tētatio molestarēt. Secundus quoq; panis expectatio fuit qua tardabat vltionē: q in dulgētiā cogitabat. Et huius ergo panis tria fragmenta accipite: cogitātes lōganimitatē quā exhibuit electionē pdestinatōis sue quā ipleri voluit: et charitatē nimīā qua nos dilexit. Propter hoc enim expectās expectauit me dñs et nō intēdit mihi: sed auertit oculos suos a peccatis meis quasi nolēs aduertere quantū delinquerem. Propter hec inq; dissimulabat vt cōmēdaret patiētiā suā: vt impleret electionē suā: vt pfirmaret charitatē suā. De tertio quoq; pane eius scilicet misericordie qua cōuertit nos ad penitentiā: tria iā tam fragmēta q3 frustra vobis appollo. Tunc enī vt bene memini cōcussit cor meum excitans illud: vt aduerteret suozū vulnera peccatorum: et vulnerum sentiret dolorem: etiam et terruit deducens ad portas inferi et preparata iniquis supplitia monstrans: et vt nihil iam noxie remaneret delectationis meliorem mihi consolationem inspirans spem indulgentie dedit. In his tribus ego conuersus sum: credo q et vos ipsi. Iam vero quartus panis ipsa est indulgentia. Obsecro vos diligenter colligite fragmenta: ne pereant. Sunt enim

salubria valde: et dulciora sup mel et fauim.
Sic enī ex toto idulsi et tā liberaliter oēm
donauit iniuriā: vt iam nec damnet vliscē
do nec confundat ipso perādo: nec minus
diligat iputando. Sūt enī aliq sic donātes
iniuriā vt nō vliscant: sepius tamen im-
properent. Sunt et alij q fileāt licet manet
tamen alta mēte repositū: et rancorē tenēt
in animo: quarū vtiq neutra plena indul-
gentia est. Longe ab his oībus benignissi-
ma est diuinitatis natura. Liberaliter agit
ignoscit plenarie ita vt ppter fiduciā pec-
catorū sed penitētū vbi abūdauit delictū
soleat et grā supabūdare. Testis est paulus
gentiū doctor: testis et mathe⁹ de thesonio
electus in aplm: cui etiam noui testi pmissi
scriptorē esse donatū est: testis et petrus cui
post trinaz negationē totius ecclesie pasto-
ralis cura cōmissa est. Testis deniq etiam
famofissima illa peccatrix: cui in ipso pueri
onis initio tanta multitudo dilectionis cō-
cessa est: tanta post modum indulta gratia
familiaritatis. Quis accusauit mariam: et
pro se eam oportuit respondere? Si phari-
seus murmurat: si martha cōquerit: si scā-
dalizant apli maria tacet: xps excusat etiā
et laudat tacentē. Deniq illud quātē pro-
gatiue quātē excellentie fuit: q resurgen-
tem a mortuis pma videre: tangere pma
meruit? Sed iam trāseamus ad alia. Bo-
num est quidē nos hic esse vbi datur fidu-
tia peccatorū: sed oportet et cetera nō ta-
cere. Itaq et cōtinentia ipa est panis quīt?
Tria nihilominus inuenio vnde merito
clamare possim: q fecit mihi magna q po-
tens est. Forte parū aliqd reputatis cōti-
nentiam vestraz: sed ego non ita. Scio enī
quos habeat oppugnatores: et quante illā
necesse sit esse virtutis vt possit resistere ta-
libus: Nam si quidē hostis cōtinentie nre
caro est aduersus spm cōcupiscēs. Nō do-
mesticus hostis: q piculosa lucta: qz bellū
hostē hūc crudelissimū nec fugē intestinū
possumus o aīa nec fugare: circūferre illū
necesse est qm aligatus est nobis. Nam qd
est piculosus: et miserabilis hostes nostrū
ipfi cogimur sustentare: perimere eum nō
licet. Cides ergo qz sollicitē te custodire

necesse sit: ab ea que dormit i sinu tuo? Ne-
runtamen non est solus aduersarius mihi
aliū adhuc habeo q circūcingit et obsedit
me vndiq: et si ignoratis hostis iste est pre-
sens seculū nequā. Cōclufit inimicus vias
meas: et p quinq portas qnq videlicet cor-
poris sensus iacul suis vulnerat me: et mox
intrat p fenestras meas. Sufficere nimis
poterant isti duo: sed heu me ecce video vē-
tum validum venientē ab aquilone: a quo
panditur omne malum. Et nunc quid su-
perest aliud? Domine salua nos perimus.
Ecce enim malleus vniuersę terre: ecce ser-
pens callidior cunctis animantibus: ecce
inimicus ille quem nec videre possum: qn-
to minus canere. Neq enī est colluctatio
seruare volentibus cōtinentiā: cōtinentiā
aut dico non a sola luxuria: sed a ceteris qz
sicut necesse est vitijs et pctis: nō est illis col-
luctatio aduersus carnē et sanguinē tm: sed
aduersus principes et potestates: aduersus
mundi rectores tenebrarū: harum cōtra
spiritalia nequitia in celestibus. Et quis est
qui iacula eorum ignea possit extinguere?
Parauerunt sagittas suas in pharetra: vt
sagittēt in obscuro rectos corde. Sz et nar-
rauerūt vt absconderēt laqueos: dixerunt
quis videbit eos. Nunc quidem aperte et
violenter: nunc occulte et fraudulēter: sem-
per autez maliciose et crudeliter impugnāt
et persequuntur nos. Et ad hec tollerāda
ne dicam superāda: quis idoneus? Eredo
iam vobis aliquatenus innotescit cōtinen-
tie difficultas: vt iuxta aplm sciatis que a
deo donata sunt vobis. Oīno in dño facia-
mus hāc virtutē: et ipe ad nihilū deducet
tribulantes nos. Ipe ē enim qui nō modo
carnē nostrā cū cōcupiscētijs suis: sed et p
sens seculū neqz cū curiositatibus et vanita-
tibus suis: conterit et sathanā sub pedibus
nostris. Nūqd nō merito dixerā inueniē-
dū i cōtinentiā? vñ clamare q: fecit mihi ma-
gna qui potens est? Jam vō sexti panis fra-
gmenta accipite. Est autem panis ipe gra-
tia pmerēdi bona scilicet eterne vite: quaz
gratiā in tribus maxie constare arbitror: i
odio preteritorū malorum: et pceptū bonorū
pntiū: et desiderio futuro: et. Septimi qz

panis est spes obtinēdi i cui? nichilomin? tenco fragmēta tria: et eoz sapor dulcis ad modū gutturi meo. Tria iq; sūt q sic roborāt z sic pfirmāt cor meū i vt uulla me penuria meritorū nulla cōsideratio pprie humilitatis: nulla estimatio celestis btitudis ab altitudine spei deicere possit inlea firmiter radicatu. Desideratis ea? an seruāda sūt ppter eū qui dixit mel iuenisti come de qd sufficit tibi z cetera? Sic pplet quotidie quod de se ipa sapia prophetauit i z nūc idipm video: qm qui edunt me iquit adhuc esuriēt. Proinde nō vos protrahā vltra? sz nec nram fraudabo esuriē: qm si quid ē sic paratos vos video ac si necdum sūpseritis quicquā. Tria cōsidero i quib? tota spes mea cōsistit: caritatē adoptionis? veritatē promissiōis: potestātē redditiōis murmure iā qstū voluerit isapiēs cogitatō mea dicens quis enim es aut quanta ē illa glia i quibusue meritis hāc obtinere spās. Et ego fiducialiter respondebo. Scio cui credidi? z certus sū qz i charitatenimia a doptauit me: qz verax in promissiōe? qz potēs i exhibitōe: licz enim ei facere qd voluerit. Hic ē funicul? triplex qui difficile rumpitur: quē nobis a pria nostra in hūc carcerē vsq; demissū firmiter obsecro tene am? vt ipse nos subleuet ipse trahat z pertrahat vsq; ad cōspectū glie magni dei. q est benedictus in secula.

cxj De septem misericordijs. Sermo quart?

ī misericordias dñi i

eter. nūcātābo. Ut qd enī mibi insapiēs nescio que cogitatio de penitentie hui? onere murmu

rat vt aggrauet illud sup ceruicē meā? Aliud onus sentio suauis qdē: sed vtiq; multo maius. Sic enim onerat me miserationibus suis deus? sic cōcludit sic obruit me beneficijs suis: vt onus aliud sentire non possim. Quid enī retribuā dñō? poibus q retribuit mibi? Tanta tribuit tāta retribuīt? tu mibi aliud de onere loqueris? Desicit spūs meus pñis deficit: in tāta bñficio rū pñsideratiōe. Et licet dignas nō sufficiā grās agē: ingratitudinē pñis odit aīa mea

Perēptoria qdem res est ingratitudo: hōstis grē inimica salutis. Dico ego vobis? qm p meo sapere nihil ita displicet dō pferim in filijs grē in hōibus cōuersiōis: quē admodū ingratitudo. Alias enim obstruit grē? z vbi fuerit illa: iam grā accessus non iuenit nō hēt locū. Hinc enim frēs tristitia magna z dolor cōtinu? cordi meo? q non nullos tam pnos ad leuitatē adrisum z ad scurilia verba tam faciles video: vt ptime scam valde ne forte plusq; expediat diuine mie sint imemores? z ingrati tā multis beneficijs suis aliqñ deserant a grā: quā non vt gratiā venerant. Nam de eo qd dicam q murmurat z obstinato in patientia pdu rat aīo vt cū peniteat adheisse deo: z contra morē z ptra rationē bonum factū pfia comitatur? qui sine dubio miserationibus dei nō modo nō habet grām sed cōtumeliā reddit. Qūo enī quātuz in se est puuz honorat eū a quo vocat? ē qsq; ei seruit in tristitia z rāchore: si tñ seruire qd ei pōt in ea tristitia q est fm carnē z morē opat. Putas ergo q: maior ei gratiā desit? z nō magis z qd videt habere auferat ab eo? Nonne enī pditū reputat? qd ingrato donatū est? Aut dedisse nō penitet dator? qd pisse videtur? Oportet pinde gratū esse hōiem z deuotū: q pcepta gratie munera nō modo manere sibi desiderat sz z multiplicari. Nemo enī sane est qui nō facile si qrit inueniat vnde obnox? sit deo: quoniā nō est q se abscondat a calore ei. Sz nos maxie quos segregauit z assumpsit ad fuiendū sibi soli. Si forte secundū aplm nō accepim? spm huius mundi sz spiritū q a deo ē. vt sciam? que a deo donata sūt nobis: oīo plurima iuenim? vnde ei cōtinuas agere gratias debeam? Quis enī i nobis ē q nō cōsiteri deo possit qm misericordia tua magna est sup me. Itaq; de tāta multitudie miserationū dñi breuiter nobis aliquas propone re velim. Ut q sapiēs est hac occasione data sapiētior fiat. Septē in me ego iuenio. misericordias dñi: qd z vōs i pī credo facile iuenietis i vob. Prima est q a multis peccatis adhuc i seculo positū custodiuit. Pri ma inq; non iter omnes quas mibi dedit:

sed prima inter has septē. Quis enī nō videat q̄ sicut in multa cecidi sic et in alia poterā cecidisse pctā? nisi oī potēs pietas me conseruasset? Fateor et fatebor q̄: nisi quia dñs adiunxit me paulomin⁹ cecidisset in oē pctm̄ aīa mea. Et hec quāta dignatio pietatis q̄ ingrati et p̄uipendentē sic gratiā obseruabat: q̄ in multis cōtrarium et cōtemnētē nihilomin⁹ ab alijs benignissime ptegebat. At fā miseratio tua sup me benignissime dñe q̄ ne possit explicari smone? q̄ liberalis q̄ benigna q̄ gratuita fuerit? Ego peccabā: et tu dissimulabas. Nō cōtinebā a sc̄larib⁹: et tu a verberibus abstinebas. Prolōgabā ego mltō tpe: iniquitatē meam et tu dñe pietatē tuā. Sed qd pdesset expectatio: nisi sequeretur penitudo? Cumulus esset dānatiōis dicēte dño. Nec fecisti et taci. Tertia p̄inde miseratio fuit: q̄ visitauit cor meū et inmutauit ut amara fieret q̄ mihi dulcia p̄us erāt: et q̄ latabar cū mala facere et exultabā in reb⁹ pessimis: incipem demū recogitare ei oēs ānos meos i amaritudie aīe mee. Et nūc dñe cordis mei cōmouisti terrā et turbasti eā: sana p̄tritiōes ei⁹ q̄ cōmota ē. Adulti. n. p̄nā ducti sunt: sed infructuosa: qm̄ p̄nā eoz reprobata ē sicut et prior culpa. Itaq; hec fuit mīa q̄nta q̄ penitētē misericordit suscepisti: ut i eorū numero iueniret de qb⁹ psalmista ait. Btī quoz remisse sunt iniquitates: et quoz tecta sūt pctā. Seq̄ mīa q̄nta: p̄ quā mihi dñe dī deiceps et emēdat⁹ uiuētī p̄stinisti virtutē ne recidiuū paterer et esset nouissimus error: peior: p̄ore: Oīno enī manifeste tue est dñe deus virtutis et nō humane susceptū vel peccati iugū a ceruicib⁹ suis excutere: qm̄ q̄ facit pctm̄ suus est pcti: nec est liberari nisi i manu forti. Jam vō postq̄ in his q̄nq; miseratiōib⁹ a malo de⁹ libauit ut faciat qd scriptū est: declina a malo et fac bonū in alijs duabus bona largiris. Nec vō sunt ḡfa p̄merēdi qua min⁹ bone cōuersationi indulges: et spes obtinēdi qua donas hōi indigno et pctōi de tua totiens expta hōitate vsq; ad celestia sp̄da p̄sumē. Itē vnde supra. De triplici misericordia et quattuor: miseratiōib⁹. Sermo quart⁹.

Miserere mei ^{de° cxii} ^{fin}

magnā mīam tuā. Sicut sunt pctā min⁹: sunt mediocria sunt et magna: sic est mīa p̄uā mediocris et magna. Adagn⁹ q̄ pctōi: magna mīa opus hēt: ut ubi abundauit delictū supabundet et ḡfa. Paruā mīam dico expectationē qua nō statim punit peccantē: sed expectat ad p̄nā. Paruā autē i nō se: s̄ ad cōpationē aliaz. Alioq; magna plane magna oīno mīa expectatio dñi est. Nam peccantē angelū oīno nō expectauit: s̄ precipitauit. Hōiem quoq; peccantē nō distulit: sed p̄tinus expulit de paradiso. Mūciam expectat: dissimulat: sustinet decē annis et viginti: vsq; ad senectutē et senū. Et si cōsideremus quāta et q̄ plurima pctā quotidiē fiunt: nōne graua reputabim⁹ q̄ tñ cōtinuo dānatiōis nō excipe siniam? Nihil p̄inde mirū si ipsius quoq; p̄phete pene moti sūt pedes pene gressus effusi: qm̄ zelabat sup pctōres: pacē pctōi vidēs? sed pctōres dicunt quō scit deus: et si est sciētia in excello. Sed hec est ḡfa crucis xpi et virtus. Cū ego dic dñs: nolo mortē pctōis: sed ut cōuertat et uiuat. Oīti mihi videt: vox ista ē xpi resurgētis. Alsi dicat Nolit nolit iude. Nolo mortē pctōis: q̄ moui volui p̄ pctōib⁹. Nolo ut fructuosa sit mors mea: et copiosa p̄ eā redēptio. Hanc ḡ mīam dñi qua tardat ferire pat⁹ ignoscere non paruā q̄dem in seipsa sed aliarū cōpationē noīauit: q̄ hec qdē si sola fuerit nullatenus sufficit ad salutē imo iudiciū dānatiōis accumulatur: ut dicat. Nec fecisti et taci. Aplm̄ p̄inde audiamus more s̄no terribilit̄ itonantē. An diuitias inq̄ bonitatis ei⁹: haud dubiū qm̄ dei et lōganimitatis cōtēnis? Ignoras qm̄ patientia dei ad p̄nā te adducit. Tu at̄ sm̄ duritiā tuā et cor ipenitēs: thesaurizas tibi irā in die ire. Thesaurizas tibi inq̄ thesauros ire p̄rogatis thesauris mīe quos p̄tēnis et euacuas i te mīas dei. Sed sm̄ qd: sm̄ tu riciā tuā et cor ipenitēs ait. Quis autē scidet duritiā nisi qui passione sua petras scidet. Quis dabit cor penitēs: nisi a q̄ est oē datū optimū? Nec est. sed a mīa oī maior p̄ore: q̄

In labore messis

facit ne infructuosa sit et uertat in dānati
onē mortis: dādo. s. et pñiam si ē qua expe-
ctatio nō mō nō pdest: s. obest plurimu. Et
hec qdē in leuib⁹ pctis pōt sufficere: qm̄ in
his a qbus abstine oīno nō possum⁹ dū ge-
stam⁹ corpus pcti ad salutē pōt sufficē pñia
quotidiana. Et in graniorib⁹ qdē et q pctā
ad mortē sunt opus ē nō mō pñia: verū et
pñetia. Difficil⁹ pñis et solū diuine v̄tuti
possibil⁹ res ē susceptū semel pcti iugū a cer-
uicib⁹ excutē: qm̄ q facit pctm̄ su⁹ est pcti
nec iā ē libari nisi i manu forti. Nec ē mia
magna magis pctōribus neēia de qdē dicit.
Misere mei de⁹ sin magnā mīaz tuā. Et
s. mltitudinē mīfationū tuaz dele iūqatē
meā. De q̄ttuor filiab⁹ magnē mīe dictū ē
q sūt: imissio amaritudinis subtractio oppor-
tunitatis v̄tus resistēti et suauitas affectiois
Quādoq; enī ei q pctō aliquo obligat⁹ te-
net pie imittit dñs amaritudines qdā q mē-
tem occupāt hoīs: et expellūt delectationē
pcti: qm̄ q vō subtrahit opportunitatē: nec
tētari patit iūfirmatē n̄fam: qm̄ q v̄tutē do-
nat resistēdi qd mai⁹ ē. s. vt tētationē senties
viriliter resistat: et vt nō p̄sentiat agat: et qm̄
q affectioē sanat: qd p̄fectissima ē et in q
p̄sus tētatio tollit: vt nō solū non p̄sentiat
ei: s. nec sentiat qdē. De trib⁹ gene-
ribus hoīs q sūt i religioe. Sermo vnic⁹.

cx
iij

Usquā est se-

curitas frēs: neq; in celo neq; in padiso multo min⁹ in mun-
do. In celo enī cecidit angel⁹
sub pñtia diuinitatis: adā in padiso de celo
voluptatis: iudas in mūdo de scola saluato-
ris. Nec iccirco dixerim⁹ ne qd de loco isto
sibi blādiat: qd dī: Locus iste sanct⁹ ē: qd nō
loc⁹ hoīs: sed hoīs locū sanctificāt. Sūt
enī et inter nos tria genera hominū: i p̄aq;
satis et ordini et hoī incōgrua: q hāc viā in-
gressus sit. Sūt enī qdā q bñ inceperūt: s. q
desecerūt statim et sunt q nunq; inceperunt
sed i sua mollicie p̄māser⁹ it et p̄manēt: et sūt
q rapiūt spū lenitatis: tardi ad audiēdū ve-
loces ad loquēdū patissimū cursū enūerare
qd faciūt: qd faciūt tñ. Aliqd vl istos re-
pellit de⁹. Nō s. si i fundamētō p̄māserit
salui erūt: sic tñ qm̄ p̄ ignē. Per quē ignē di-

cit apls fundamētū aliud nemo pōt ponē
p̄ter id qd positū est: qd est xp̄s ihs. Si qd
edificauerit sup fundamētū istud ligna fe-
nū stipulā detrimētū patiet: ipe aut saluus
erit sic tñ qm̄ p̄ ignē. Fundamētū xp̄s ē: li-
gnū fragile: fenū molle stipula lenis est. Li-
gnū sunt q fortiter inceperūt: s. fracti nō re-
nodant. Fenū sunt q a fugiēda mollicie te-
pefacti: nec sūmitate digni vt dicūt labores
arduos tāgē voluerūt. Stipula sūt q lenita-
tis motib⁹ exufflati nunq; i eodē statu p̄ma-
nēt. Et timēdū qdē de istis: s. si desperādū ē
q: si i fundamētō xp̄s habuerit h ē i hac fide
xp̄i vitā finierit salui erūt: sic tñ qm̄ p̄ ignē.
Ignis tria bz: fumū: lucē: ardorē. Fumū la-
chrymas excitat: lux vicina illuminat: ardor
adurit. Ita et q bñmō ē: fumū h ē amaritu-
dinē habē i mēte dī: q tepid⁹ ē q remissus
ē: q lenis ē: q ordinē qntū i se ē subruit et p-
turbat. S. et lucē i ore: vt qm̄ ē i mēte: talē se i
p̄fessioe et dicat et plāgat: vt et lingua arguat
p̄scia: et p̄scia arguat linguā. Necesse qz ē
vt ardorē setiat in corpe. i. penitētie tribula-
tio: et si nō multum odā: aliquid tñ. Putas
q: sic cōpūctos corde ore p̄fessos: corpe sati-
gatos abijciet: q oēs hoīs saluos fieri et ne-
minē vult p̄ire. Sūt et aliq; edificāt sup fū-
damētū hoc argentū aurū lapides p̄ccio-
sas: qui vebemētissime incipiūt: p̄ficiūt vebē-
mētius: vebemētissime perficiunt: nō attē-
dentes qd caro posset: sed quid spūs velit
In labore messis. Sermo p̄mus.

Deo qd nupri

me dictū ē sursum alios: alios d-
orsum aspicere: habeo adhuc
aliqd qd vestre nō sileā chari-
tati. Nā eaz qdē cogitationū quas exp̄si-
mus: tūc si bene meministis s. p̄fectio: alte-
ra: vtrāq; tñ vtilis ē. Sūt aut qd alio mō sur-
sum cor habeāt: sicut fecit de⁹ hominem re-
ctū: et secure respōdeāt ad exhortātis vocē
p̄sbyteri habem⁹ ad dñm: sunt et aliq; bru-
tis cū aialibus inclinati deorsum derisui se
faciāt eē inmundis spiritib⁹: q p̄fecto clami-
tāt illudētes incuruare vt trāseamus. Sci-
tis enī q in congregatiōe plurimoz: i possi-
bile ē vni⁹ oēs fortitudinis eē seu corporū
sed in m̄. Nā vtrāq; infirmitatē patienter

cx
liij

ferre regule nre monet auctoritas: et vtri-
 q; aliquatenus cōdescendere charitas iubet.
 Uidit hoc alter quispiam et fortassis incipit
 inuidere: cui cōdolere debuerat. Hinc ac-
 cidit vt sepe beatificet eum in corde suo de
 re vnde miserum se ille reputat: moleste se
 res necessitate suaz. Omnino igitur incurua-
 tū se esse et basso corde carnem sapere pbat
 apud quē nec ipsa quidē miseria caret inui-
 dia: sed eis quas certa charitatis cōsidera-
 tiōe aliene necessitati dispēfatiōes prelat^o
 impendit talibus apponit eorū suū similia
 querit murmurat aduersus eum qui dene-
 gat irrationabiliter postulanti. Hinc suspi-
 ratiōes detractiōes et scādala suscitant. Nō
 iccirco id loquor: charissimi q̄si magnopere
 de vobis habēā conqueri sup hac re: sed p
 monere vos et p̄munire necessariū duxi. p
 pter multos qui inter vos sunt teneri et de-
 licati: quibus aut etas aut infirmitas rigo-
 re cōmunis regule exigit aliquatenus tem-
 perari. Satiā ei de cuius munere venit?
 quia multos hic video quorum mens intē-
 ta deo tam longe facta est ab illo infimo co-
 gitatur: vt iuxta se positiōes d̄biliōres prius
 ignorent se minus omnibus facere cōque-
 rant. Nūm: q; superiores semp attēdunt
 cum ap̄lo obliti que retro sunt et extēti i an-
 teriora. Quātum putas illos ego admiro:
 quātū vereor in corde meo: quātū ample-
 ctor caritatis affectu: q̄ velud nesciētes eos
 quos secū quottidie vidēt vñū forte aut du-
 os seu et plures quos i maiori seruire sp̄s
 sancti ex omnib⁹ eligūt et euz ipsi forte me-
 liores sint: semper tamē illoz sibi preponūt
 sancta in domino studia: et exercita corpo-
 ralia seu et spiritualia. Admīnime altera
 quoq; iam vice dixisse s; iterū repetere nō
 grauabor: q̄ sublimi aliquādo meditatiōe
 monachus quidā laicus toto intēdit spacio
 vigiliāz. etenim sumo mane apprehensuz
 me i auditorium trahit: et prostratus pedi-
 bus ve mibi inqt quia monachū i vigilijs
 vñū nō cōsideram in quo triginta virtutes
 numerant: quaz ne vñā quidē i me inuenio
 Et fortasse nullā ille tantam habebat: quā-
 ta erat hec ipsa religiose emulatiōis humi-
 litas. Idic itaq; fruct⁹ sit nri hui⁹ smōis vt

altiora sp̄s attēdas: q; in eo plenitudo pstat
 hūilitatis. Nā si forte in te aliq̄ tibi fratre
 aliquo gratia collata videtur: sed i multis
 si bonus emulatoz fueris: iudicare te pote-
 ris inferiorem. Quid enim si laborare aut
 ieiunare plus illo potes? et illa patientia su-
 perat humilitatē: precedit supueniet carita-
 te? Quid enim tota die circa id quod vide-
 ris habere insipienti cogitatione versaris?
 Esto magis sollicitus vt scias quid desit ti-
 bi hoc enim melius. Utinā fratres sic nos
 essemus cupidi gratie spiritualis: quemad-
 modū seculares homines pecunie tēpora-
 lis. Debuius certe et multū debuim⁹ vin-
 cere i bono malū: et tanto ampli⁹ desidera-
 re quāto preciosius ē qd desideramus: sed
 vtinam vel equals esse possim⁹. Adagna
 enim confusio magna valde q; ardenti illi
 pncipiosa desiderant q; nos vtilia: citius illi
 ad mortem pperant q; nos ad vitā. Quā-
 to enī desiderio pecunie crucietur auarus
 quāto glorie appetitu ambitiosus exestuet
 q; violētē deiq; trahit sua: quēq; voluptas
 quis explicet? Uideas certe eos quicquid
 adepti fuerint parumpendere: non attēde-
 re quanto labore et desiderio ea vix tandē
 psequi potuerit: qm̄ vilescit eis oīa pze de-
 siderio minoris forte rei quam alteri cepe-
 rint inuidere. Et tu ergo non magnopere co-
 gites que tibi videris habere: nisi forte in-
 terdū vt gr̄as agere possis et te noueris de-
 bitorē ei q; dedit seu gr̄a p̄solatiōis cū id ne-
 cesse fuerit ne q̄libet ex cā tristior fias. De
 cetero ea semp magis attēde que ali⁹ habz
 tu nō habes q; hec cogitatio in humilitate
 te custodiat: et a descēsu tepiditatis elōget:
 magis aut et accēdat desiderio p̄ficiēdi. U-
 de enim quāta eregiōe mala cogitatio illa
 parturiat q; sedule versas i aio qd tibi hēe
 videris: et alterz quēpiā estimas nō habere
 Hinc n. elenaris in supbiā dū te p̄ponis al-
 teri. Hinc p̄ficē negligis: dū te magnū quē-
 piā arbitraris. Hinc demū icipis deficere:
 dū tibi alteri⁹ cōpatiōe etiā nimis egisse vi-
 deris: sicq; i tepiditate incidis et incipis re-
 missi⁹ agē. Scim⁹ aut q; de⁹ supbis resistit:
 humilib⁹ aut dat gr̄am: q; maledict⁹ q op⁹
 dei fecerit negligenter: beati vō q; esuriunt

In labore messis

et sciunt iusticiā: qz si spū facta carnis mortificauerimus uiuemus: si vō fm̄ carnem vixerimus moriemur.

Et in labore messis. Sermo secundus.

cxv **E**c est genera-

tio querentiu dñm: querētūz faciem dei iacob. Et diuersis et diuersa querentibus hominū turbis animo fatigatus: qz desiderāter ad hūc cuneū hodie spū refocillatur? accessi Gratias deo nō sūz fraudatus a desiderio meo: nō sum frustratus a spe mea. Et occupi videre? vidi: et liquefacta ē aīa mea. Repletus sum consolatiōe supabūdo gaudio: oīa interiora mea nō dñi benedicūt: et oīa ossa mea dicūt dñe qz similis tibi. Nepe pspiciēs eminus cū accederē? fateor videre mihi corporaliter visus sum: quos in spū quodā ppheta puidit: et p̄tinuo subiit animum qd ore ille depromiserat: vt cum eo psallere dicēs: Ille ē generatio querētium dñm. Multe sunt generatiōes hominū: et ni fallor tertia ista ē generatio: que non viget et apparet ī nobis. Prima siquidē generatio nec querens adhuc dñm nec quesita fuit a dño: cum in obliuione mētis et reatu iniquitatis vnumquēqz genuit mater sua. Secūda p̄inde statim sicut necesse erat ex aqua et spū remedium nobis exhibuit festinatus: et fuit illa generatio nōdū qdē querētū: sed tñ iā quesitor: qz nec sciētes adhuc q̄rere dñm neqz valētes ipe quesierit. Que fuit igit nos et acquisiuit in generatiōe secūda: vt essemus iā populus acq̄sitiōis. Si adhuc forte senior frater murmurat et inuidia cōtabescit: dicif ei qm̄ epulari et gaudere oportebat: qz hic frater tuus pierat et inuētus ē. Et ex ad hoc statim quesituit nos dñs vt quereres tpe opportuno: cū iā possz queri possēt et inueniri. Ne nobis qz tādū dissimulauim⁹ et neglexim⁹ querere vitā: q̄rere eū qz solus bon⁹ est sperātibus in se aīe querenti se. Ne tibi generatio praua et exasperas mala et adultera generatio vsqz hodie mēdaciū queritās et diligēs vanitatez: nec seruans fidē cui despōsata fueras veritati. Illūqd nō opus habet eiusmodi gene-

ratio nasci de nouo iterum generari? Et maxime. Nepe genimina viperaz facti tanto magis nūc necesse habēt in vētrem matris gratie iterato introire et nasci: quāto facta noscunt posteriora eoz deteriora prioribus. Gratias ipsi grē et si dici pōt plusqz gratuite miseratiōi: que beneficijs obruit nō modo imeritos: sed nimīū male meritos et ingratos. Gratias ei qz regenerauit vos etiā hac vice in spem vite: vt adoptionē filiorū recipetis. Volūtariē enim nūc pprie genuit nos verbo vtiqz veritatis. Nam qz p̄us nos genuit sacramēto equidē pietatis: et si volūtariū generātū genitis tñ volūtarium eē nō potuit: in quib⁹ adhuc nullus volūtatis vltus nullū rōnis exercitium fuit: ac p̄inde nulla generationis ipsius agnitio nulla tāti noticia genitoris. Nūc deitū voluntaria generatio: volūtariū exhibet sacrificiū iuxta illud: Voluntarie sacrificabo tibi: et p̄stabo nomini tuo dñe: qm̄ bonū ē. Ille ē generatio querentiu dñm. Querētū di- cā? an habentiu? Habentiu vtiqz et querentiu. Alioqn nō possent querere non habentes. Sed quid habentes aut quid querentes? Vel potius quomodo habentes quomodo querentes? Verbo geniti: verbum habent. Illūquid nō verbum dñs? Iohā nem audi: Et deus erat verbum. Quid ergo iam amplius querit generatio habentiu dñm? Considera quid sequitur in psalmo: Ille est generatio querētū dñm: querentiu faciem dei iacob. Eundē p̄inde habēt pariter et requirunt: qz vnus idēqz et verbum patris et splēdor paterne glorie est. Et is qdē nō quesit⁹ haberi forsītā pōt: nō habitus aut queri oīno nō pōt. Deniqz ipa ē que d se loq̄ sapiētia. Qui edit me adhuc esuriēt. Potēs ipe ē p̄stare se etiā non querētū: qz vt sup ostēdim⁹ de cumulo grē et bñdictiōe dulcedinis q̄rit et puenit adhuc q̄rere nō valētes. Nemo aut an idone⁹ q̄rere qz hīc: qz nemo ingt venit ad me nisi p̄ me traxerit ei. Adest qz trahit: et quodā modo necdū adest: qz nō alio trahit qz ad se ipm. Nunqz enī nec vsqz sine filio p̄. Ad est p̄ fidē: vt ad spem trahat. Quō ergo nō exultet spiritus meus: quō non sine modo

iocundetur in generatione ista querentiū dñm? Nempe testimoniū credibile nimis gustate sapiētie ē: esuriet ipsa tā vehemēs. Certissima mihi pbatio et indubitabile argumentū: q̄ habetis quē sic queritis et in vobis habitat: qui tāz valide trahit vos ad seipsum. Non enim humane possibilitatis est cursus iste: cuius dextera facit virtutē? cui semper necesse ē vt clametis trabe nos post te in odorem vnguentoz tuoz curremus. Non in quā ab homine forma ista cōuersationis: nec aliud experimentū querimus eius qui in vobis habitat christus: q̄z gr̄a queritis christus. Clidetis enim fr̄es qualem spiritū accepistis: spiritum qui ex deo est: vt sciatis que a deo donata sunt vobis. Audiuim⁹ apostolicū: audimus et prophetiū etiāz angelicū gradū: quib⁹ nihil a nobis arbitror posse sublimius affectari. Sane e singulis mihi videor i vobis aliqd et magnū aliqd inuenire. Quis enī celibē vitā vitā celestē et angelicā dicere vereat? Aut q̄ in resurrectione futuri sunt oēs electi: quō nō iam nūc estis sicut angeli dei in celo a nuptijs abstinentes? Amplectimī fratres preciosissimā margaritā: amplectimī nī sanctimoniam vite: que nos efficit sanctorum similes et domesticos dei: dicente scriptura: In corruptio facit proximū deo. Ita ergo nō vestro quidē merito: s; gratia dei estis quod estis: quod ad castitatē et sanctimoniam spectat angeli quidāz terreni aut potius celi ciues: sed in terra interim peregrini. Quidū enī sum⁹ in hoc corpore: pegrinamur a dño. De prophetia quid dicim⁹? Lex et prophete vsq; ad iohannem veritas ait. Verumtū nō erat ille aduersarius: sed discipulus vtiq; veritatis: qui dicebat etiā post iohannē. Ex parte enī cognoscimus: et ex parte prophetizamus. Cessauit ergo prophetia quia iam cognoscimus: necdum tñ tota cessauit: quia adhuc ex parte. Cum venierit inquit quod pfectū est: euacuabit qd ex parte est. Si quidē ante iohannē qui fuerunt prophete vtrūq; aduentū dñi prophetizabant: et quasi neutra adhuc pars salutis in notitia: sed vtraq; in prophetia erat. Magnū sane prophetisādi genus: cui vos

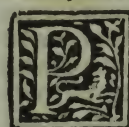
deditos esse conspicio: magnum prophetie studiū: cui vos video mācipatos. Quid illud? Nempe iuxta aplm nō p̄siderare que vident: sed que nō vident: sine dubio prophetisare ē. Ambulare in spū ex fide vinē: q̄ sursum sunt querere: nō que super terrā: obliuisci que retro sunt et extēdi in anteriora: ex magna iam parte pphetizare ē. Alioquin quonā modo nisi per spiritū pphetie cōuersatio nostra in celis est. Sic nimirum prophete olim nō quasi inter homines sin t̄pis erant: sed virtute et impetu quodā sp̄ritus dies illos transilientes exultabāt: vt viderent diē dñi: et videbant et letabantur in ea. Sed et professionē apostolicam audiamus. Ecce nos reliquimus oīa et secuti sum⁹ te. Si gloriari licet habemus gloriāz: sed si sapimus: habere curabim⁹ apud dominū. Nec enī vera est gloriatio: vt qui gloriatur in dño gloriē. Nam neq; man⁹ nostra excelsa: sed dñs facit hec oīa. Fecit nobis magna qui potēs est: vt merito magnificet anima nra dñm. Ip̄s enī magno munere factum est: vt magnū illud prepositūz vnde magni gloriabant apli magnifice seq̄remur. Forte etiāz si in hoc quoq; gloriari voluerō: nō ero insipiens. Veritatē enī dicam: esse hic aliquos qui plusq; nauem et retia reliquere. Quid vō illud q̄ ip̄i quidez apli oīa reliquerūt: sed vt presētē in carne dñm seq̄rent? Nō ē nostrū dicē securi: ip̄s dñm audiam⁹. Quia vidisti me thoma credidisti: bñ q̄ nō viderūt et crediderūt. Forte etiā pphetisādi gen⁹ excellēt⁹ eē videbitur: nō intēdens quibuscūq; t̄palib⁹ reb⁹ et trāsituris aliqñ: sed spūalib⁹ et eternis: et nīhilomin⁹ in vase fictili thesaur⁹ castitatis illustrior: i carne fragili ex aliq; pte p̄babilior virt⁹. Vbi ergo angelica in h̄ corpe p̄uersatio in corde pphetica expectatio in vtroq; pfectio aplica inueni⁹: quātus iste est cumulus gratiarum? Quid retribuetis dño pro oībus q̄ retribuit vob⁹? Sublimis gradus: sed eo amplius periculosa ruina. Nūquid nō tres celi sunt quos ascēdim⁹? Itaq; qui stat: videat ne cadat. Videbā inq; sathanā tanq; fulgur de celo cadētē. Ex alto corruit p̄fractus et cōminut⁹ ē: desperata est plaga

In labore messis

eius: factus est spūs vadens et non rediens. Nūquid et vos vultis abire? Sathanas ruit: nūquid ruitis et vos secū? Quod salubrius vobis stare in vīs dñi: stare in grā in q̄ statis. Nō enī beatus vir q̄ abiit in via peccatorū: beatus magis cuius est auxiliū abs te dñe. Ibunt enī eiusmodi de virtute in virtute: ad videndū deū deorū in syon. Ad videndū in bonitate electorū tuorū: vt lauderis e be-reditate tua. Ipsi nēpe hereditas: ipsi sunt dii: et filii excelsi oēs. Itaq; frēs mei quādoquidē verissime certissimeq; hec est generatio querentū dñm: querentū faciem dei iacob: quid vobis aliud dixerim? q̄z qd ait idem ppha? Letet cor querentū dñm. Querite dñm et pfirmamini: querite faciem eius semp. Et quod alius dicit: Si queritis querite. An simplicitate cordis querite illū? Nō aliud tanq; illū: non aliud preter illū: nō aliud post illū. Simplex natura: simplicitate cordis exquirat. Deniq; et cū simplicitate sermocinatio eius. Vir duplex animo inconstans est in oib; vīs suis. Nō potest quē queritis inueniri ab his qui ad tēpus credūt: et in tpe tētationis recedūt. Eternitas est: et nisi perseverāter quesita minime inuenit. Ne etiā peccator: terrā ingrediēti duabus vīs. Nemo enī potest duob; dñis seruire. Nec banc quidē duplicitate amat integritas illa: perfectio illa: illa plenitudo. Indignū ei vt inueniendā se prebeat: nisi pfecto eam quesieris corde. Eterū si odibilis est carnis reuersus ad vomitum: te sus lota in volutabro luti: sed et ipm quoq; quem inuenit tepidū ex ore suo enomere incipit deus: simulator et pditor vbi parebunt? Si maledictus qui opus dei facit negligēter: qui fraudulenter fecerit qd meretur? Fugiamus banc duplicitate charissimi: et a fermēto phariseorū omnimodis eueamus. Veritas est deus: et tales quesitores requirit qui eū querant in spū et veritate. Si nolumus frustra querere dñm: queramus veraciter: queramus frequēter: queramus perseveranter: vt nec pro illo queramus aliud: nec cum illo aliud: sed nec ab illo ad aliud conuertamur. Facilius est enī celū et terrā trāsire: q̄z vt sic querēs nō inue-

niat: sic petens nō accipiat: sic pulsanti non aperiatur.

Et vnde supra quomodo malū duplex cooperet in bonum Sermo tertius

pauperes qui cxvi

dem videmur et sumus: sed si spū qui ex deo ē accepim; vt sciamus q̄ a deo donata sunt nobis: magna nobis ab eo glia: magna nobis est collata potestas. Quotquot inquit receperūt eū: dedit eis potestate filios dei fieri. An non potestas filiorū dei est ista: q̄z etiā nobis seruiūt vniuersa? Sciebat enim ap̄ls ipse qm diligētib; deū oīa cooperant in bonū. Sed forte dicat aliquis vestrū: qd hoc ad me: et i pusillanimitate cordis sui talia meditet? Gloriet de potestate filiorū dei: in quib; filialis erga eū seruet amor: viget affectus: et presumat sibi oīa cooperari in bonū: qui deum diligūt in veritate. Ego vō mendicus sum et pauper: carens affectu filiali: expers digne deuotionis. Sed attēde quod sequit. Nullū enī desperatiōis locum reliquit in scriptura sua: qui alio loco sic loquit: vt p patientiā et consolationē scripturarū spem habeamus. Affectus enī ille quē queris pax est: nō patria: in patria est: non in via: nec eos qui eiusmodi sunt a scriptura opus est consolari. Ergo p patientiā et consolationē scripture spem habeam: etiā si nondū possumus apprehēdere pacē. Propterea cum dixisset: diligentibus deus oīa cooperantur in bonū: solerter addidit: his qui fm propositum vocati sunt sancti. An q̄ verbo non te sanctitatis terreat nōmē? q̄z non fm meritum: sed fm propositum: non fm affectionem: sed fm intentionem sanctos vocat: iuxta illud pphete: Custodi animā meā: qm sanctus sum. Illā enī quā putas sanctitatem: ne ipse quidē paulus corripit: adhuc grauatus corpore arbitrabatur se cōprehēdisse. Unde autē inquit: quere retro sunt oblitus: et in ea que ante sunt extendens sequor: ad palmā superne vocatiōis? Vides quia licet nondū apprehēdisset brauium: habebat tamen iam propositum sanctitatis? Et tu ergo si propositum

in corde suo declinare a malo et facere quod bonum est: tenere quod accepisti et perficere semper in melius: sed et si quid aliquando minus recte egeris ut est humana fragilitas non in eo persistere: sed penitere et corrigere quantum pretales eris sine dubio sanctus et tu: sed cui iterum adhuc clamare necesse sit custodi animam meam quoniam sanctus sum. Tuis ergo nosse quemadmodum huiusmodi sanctis omnia cooperantur in modum? Non modo curro per singula: quia in longum pertrahi sermonem hora non patitur. Eundem nobis estiam vespertine tempus orationis aduenit. Audite ergo verbum abbreviatum quemadmodum nobis uniuersa seruiant: omnia cooperentur in bonum. Inimici nostri sunt indices. Et enim siquidem illi pro nobis quod propter nos? Si pro nobis hostes nostri faciunt: quomodo si omnia simul cum illis? Porro duo nobis ut manifestum est aduersant hostium genera: malum videlicet duplex quod facimus et quod patimur. Nec autem sunt ut apertius dixerim: culpa et pena. Itaque cum sit nobis utraque contraria erit si voluerimus utraque pro nobis: ut hec quidem ab illa liberet: et item aduersus istam tuetur illa nec par. Ecce enim compungimur in cordibus nostris et in cubili conscientie super delictis preteritis: sed delimit conscientiam et corrodentium dentes peccatorum coteret reducit ad spem venie penitentia ista et voluntaria pena quam patimur. Non solum autem preterita: sed et futura repellit. Nam et temptationia propulsat vitia: et nonnulla sic perimit ut aut raro aut nunquam venenatum possint erigere caput. Sic pena pro nobis facit aduersus culpam: ut vel omnino non sit vel sit minor: culpa vero nihilominus agit ut aut non sit aut minor sit pena. Non quidem ut omnino non sit sine quantitate sua minuat quod nullatenus expediret: sed ut non sit pena aut minor sit pena: videlicet aut non sit aut minus sit onerosa. Quisquis enim perfecte senserit onus peccati et anime lesionem: aut parum sentiet aut ex toto non sentiet corporis penam: nec reputabit laborem quo peccata nouerit delectari preterita futura cauere. Sic enim sanctus dauid conuitiantis serui non reputauit iniurias: memor filij persequentis.

Item vnde supra de mensis duabus.
Sermo quartus.

abor iste freres ^{cx} ^{vii}

exilij et paupertatis nostre: nos admonet perfecto et iniquitatis. Ut quid enim morte afficimur tota die in ieiunijs multis in vigilijs abundantius in laboribus et erumnis? Nunquid ad hoc creati sumus? Absit. Nam licet homo natus ad laborem: sed minime ad laborem creatus est. Inatiuitas in culpa est: et ideo in pena. Omnes enim nos oportet gemere cum propheta. In iniquitatibus conceptus sumus: et in peccatis concepit me mater mea. Aliena ab utrisque prima creatio: quia sicut non culpamita nec penam deus fecit. Quod de ea que maior est omnium morte videlicet: aperte scriptura testatur. Inuidia diaboli: mors intrauit in orbem terrarum. Et in alio loco. Deus mortem non fecit recte. Itaque si laborantibus manibus nec oculis propterea clauditur nec auribus abstinet ab auditu: sic imo et multo melius laborante corpore meo quoque ipsa suo intenta sit operi: et non vacet causam laboris cogitet in labore: ut ipsa ei pena quam patitur culpam pro qua patitur representet. Dum videt vulnere ligaturam: ipsa sub pannis vulnera meditetur. Huiusmodi siquidem cogitatione humiliamur sub potenti manu dei: et dulci quadam pietate mens plena miserabilem se exhibet in oculis eius. Hinc quippe scriptura nos admonet: miserere inquit anime tue placens deo. Nec dubium quoniam ea que deo placeant misericordia: facile possit ei misericordiam obtinere. Et ne dixerimus vnde miserendum sit animabus nostris: nisi insipienter dissimulauerimus: multa in eis miseratione digna poterunt inueniri. Unum tamen dico: ut occasionem vobis dedisse videar et cetera quoque similiter aduertatis. Nonne velut inter duas mensas positi epulantes hinc inde spectamus ieiunij? Sic sumus omnino: sic sumus. Unde ergo sic positio risus: vnde iocus? vnde lenitas: vnde superbia: vnde extollentia oculorum? An

In festo scē marie magdalene

forte non agnoscimus mensas? non consideramus epulas delicias non videmus? Illinc mihi sunt quos video deliciose viuētes in omnibus bonis sensibilib⁹ hui⁹ mundi: inde contempro alios quibus disposuit xps regnum vt edant et bibant sup mēsas eius in regno patris sui. Utrobiq; video si miles mei hoies fratres meos: et heu me ad neutrum licet extendere manum. Alibi vtraq; mensa prohibet: ab hac qdem p̄fessiois ab illa corporis vinculo: vt nec ad inferiorem audeā nec ad superiorem accedē possim. Quid inter hec restat nisi comedere panē doloris vt sint mihi lachryme mee p̄sentes die ac nocte: siq; forte celestium cōuiuium misericordia motus in os latrantis sub mensa catelli vel erigua aliqua deliciarū illarū fragmenta dimittat? Nam inferior qdē p̄sideratio qua nobis ip̄s cōpatimur: eorū respici quos nouim⁹ deliciose viuētes in hoc sēdo infirme adhuc aīe est: nec oīo talis mihi placet affectio in aīa spūali. Longius enī posuit est a iudicio veritatis q̄ beatificat quos velut miserimos lugere debuerat: et se miserū reputat nō sane p̄sensu iudiciū sed affectiois sensu: q̄ nō sit sic illi q̄ id magis optare debuerat vt oēs eēnt sicut ipse. Hoc tñ solū tali in cogitatioe laudabile est: si miserā ip̄as quā reputat p̄ amore sine timore dei patienter ferre deliberat et cū pietate qdaz dicit deo. Propter vba labiorū tuorū: ego custodiui vias duras. Et hec qdem cogitatio inchoantiū est tāq; lac paruulorū. At vō cū iam p̄ficere cepit et affectioe seq̄ iudiciū rōnis: oīa p̄ocul dubio detrimentū faciet et quasi stercorea arbitratus lugebit cū p̄pheta sup eos q̄ amplexati sunt stercorea. Ip̄s vō scā qdaz humilior supbia hec vniuersa despiciet et magna in altitudine animi collocatus non bñm dicet pplin cui hec sunt sed miserū plangere: bñm vō pplin cuius est dñs deus eius. Uerū dū ita sui cōparatioe miseret illis: sueriet vtiq; quorū cōparatioe sui quoq; miseret: si suspexerit ad celestes diuitias et delectatioes i dextera dñi vsq; in finē. Cū sit vt q̄ p̄us de inferiori irriguo lachrymas filius dens plangebatur: qm̄ p̄pter te mortificamur tota diēniā de superiorib⁹ abundantiis: et emittat

fletus dicēs. Deus mihi q̄ incolatus meus prolongatus est.

**In festo sancte marie magdalene.
Sermo vnicus.**

**odie misericordie ex
vii**

dia et v̄itas obmauerūt sibi: et multitudo miserationū dñi in peccatrice muliere refusa ē. Filius enī v̄ginis peccatricis et mēstruate manib⁹ attrēctat: deūq; et dei filiū mulier ifrunita p̄tingit. Tangit pedes mūdi atq; mundantis imūda: et vestigijs saluatoris mulier criminosa p̄cūbit. Transit in affectum cordis p̄uaricatricis et redit ad cor: et magnitudinē scelex lachrymarū multitudo condēnat. Dissimulat pietas tangentis officiū: et obsequiorū instantiā remuneratoris ille maiestatis oculus felici inspicit dignatiōe. Osculabatur maria pedes xpi frequētib⁹ osculis: et oculis inundantib⁹ vestigia redēptoris infundit. Tergit crinib⁹ odoriferis illinit et irrigat vnguētis. Uidet et iā inudet singularitatis amor: et vtrūq; redarguit pharisei iactantia: igno:ātie illū: p̄sumptiois illam. Sed deliberās p̄udentia suspendit iudiciū dū affectat obsequiū: et inectinā retinet p̄paratā donec marie sacrificiū i holocaustū p̄trāseat. Gaudēt angeli sup peccatrice penitentia agente: et odoris fragrantia celestis ille cōsent⁹ aspergit: salutēq; et saluandā tota misericordia p̄cingit. Tbi abundauit delictum supabūdauit et gratia: et numerositate criminū p̄ponderās pietas intercludit. O magna multitudo dulcedis tue dñe in peccatricis confessione: q̄ iusta pharisei reprehensio sup superbia sua et abusiōe Enuerat obsequitis obsequi: et p̄ obliquū tāgitur malignantis iniquitas tota literali coherentia: videlz simonis inuidiam impugnante. Et q̄. Tbi spūs dñi ibi libertas: dimittunt illi peccata multa que multuz diligit: dimittunt illi qui multum negligit. Non erat faciatus ab vberibus spōse: nec induerat cōpassionis affectū: relegēs legem que misericordia nescit. Nonit legē iusticie iū que dura duris et lapideis p̄mulgata petra

erat percutere: et nescia misereri. Lex illa est
excludens penitentie locum: veniam negas
emendationis ignara. Lex vinum durum
et acidum de botris amarissimis eliquatur
consecratum feritati deriuatum israeli pro
pinatum saluatori. Vinum de quo dentes
bibentium obstupescunt: non de genimine
vitis illius quod saluator bibit nouum in regno
suo: et patris. Vere meliora sunt vera spose
vino isto. Quenam autem sunt illa? Procedat in
medium paulus apostolus: et vera felici
lacte manancia assignet. Gaudere cum gau
dentibus inquit: et flere cum flentibus. Quod
breui sermunculo totius religionis depin
xit infigne. Quod eleganti clausula pponit pie
tatem: equitatem statuit: submouit inuidiam
His verberibus mater ecclesia lactat perficien
tes: perfectos nutrit. Gaudere cum gauden
tibus inquit. Fateatur hic secularis plausus
insania: et leticia mundialis abscedat: quia
non est gaudere impijs dicit dominus. Nunquid
illozum os gaudis impleri existimas: quod leta
tur cum malis fecerint et exultant in rebus per
fimis? Sed et illi qui laudibus adulatorijs
rapiunt: diuine iubilationis nunquid agno
uere leticiam? Nunquid qui vestiunt purpu
ra et bisso et epulaus quotidie splendide gau
dium et leticiam obtinebunt? Absit ut in terra
suauiter viuentium gaudiorum inueniam ma
teria: cum tantis alternationibus tota mun
di facies imutetur: ut eleuatus allidatur et respi
ret illisus. Sed est gaudium tota et continua
sui iocunditate firmissimum: quod perfectus ani
mus de secura sibi conscientia pollicetur. Quod
enim a mundi huius aspergine pure preesseque
deterfa et in diuine contemplationis acumen to
tum desiderij sui affigens affectus: gaudens
gaudet in domino et exultat anima sua in deo suo.
Talis anima minas aspernat: nescit timorem:
spem falsam eludit: et omnium scandalorum imu
nis in pace in idipsum dormit et requiescit.
Dax multa diligentibus legem tuam ait in
stus: et non est illis scandalum. Nouerat enim
quia littores non persequuntur martyres: sed co
ronant. Cum huiusmodi gaudentibus gau
det apostolus: et ut abundantius gaudeant
tota securitate permittit. Hoc gaudium plenum
et certum est: tantoque certius idem est quanto

vicinius circa identitatem imprimis. Hoc
est manilla congratulationis de qua lac exulta
tionis effunditur quo nutriuntur perfecti: ut cum
auulsi fuerint a lacte isto epulentur ab itinere
glorie dei. Secunda manilla est flere cum
flentibus. Nunquid apostolus precipit flere amif
sionem rebus: intermissione voluptatum: filiorum
mortem: morborum instantiam: grauitatem
inopie: potentiam fortiorum? Absit. Plorandi
enim sunt qui taliter plorant. Religiosa enim
tristitia: aut alienum peccatum ingerit: aut pro
prium. Beati quorum luctus in hac intentione
versatur: qui consolatoriam preterit expectare dul
cedinem. Quod leui et dulcissimo spiritu imbutus
est spiritus illius qui nouit in spiritu lenitatis pec
cantes instruere: suspendere vindictam: et
affectuosis officiis inuiscerare sibi peccato
rem donec vite reddatur. De hac compassio
manilla lac consolationis effunditur: quod hoc la
cte pascit apostolus illos qui solido cibo vesci non
possunt. Amator innocentie pacis amicus pati
entibus compatiens congaudet gaudenti
bus perfectionis metam cursu consummato con
tingit. Hoc sunt verba lacteis irrigata liquo
ribus: meliora vino lacte dulciora: misericor
diam sonantia redolentia pietate. Fragran
tia inquit: vnguentis optimis. Digna pro
fus vera de quibus eliquatur vnguentorum
in finibus: odorata diffusionem ciuitatem dei
viventis circumquaque resperges. Hoc sunt vn
guenta que regina sabba attulit in hierusalem:
de quibus dicit scriptura. Non sunt allata ultra
aromata tanti multa: quia ea que dedit regina
sabba salomoni. Quod excellenter apposuit op
tima: spiritus ille bonus et subtilis: qui totam sibi li
bri huius rapit positionem. Est enim vnguentum
bonum quod maria pedibus saluatoris infudit.
Est et melius quod eadem si tantum eadem super caput
recubentis effudit. Est et optimum: quod ipsa pre
parauit toti corpori christi. Primum vnguentum
contritionis est: de recordatione peccatorum de
spiritu pertrito et tribulato descendens. Hoc in
fundit pedes illius: qui ambulat super pennas
ventorum. Dic adorat maria in loco ubi stete
runt pedes eius. Steterunt inquit: quia validissima
amoris manu pedes utriusque pretrinit donec
utriusque pungeret et audiret criminum remis
sionem et dimissionem in pace. Magna preterit

In festo marie magdalene.

miseriā: magna misericordia diluit et abster-
git. Et hoc quidem frequenter: quod sine ullo in-
teruallo coniungit et lachryme peccatricis et
indulgentia saluatoris. Remittuntur peccata et in
pace dimittit. ut et de peccato non sit sollicita et de
futuro sit secunda. Pedes isti sunt misericor-
dia et iudicii: quorum alter sine altero oscula-
ri vel temeraria securitas est vel despectio su-
gredienda. Quis enim dei misericordiam indefinenter attendens
non statim tepidioris vite gete exoptet? Cuius
enim recogitat universitatis dominum formam sui
pro suis suscipere triginta tribus annis operari sa-
lutem nostram in medio terre huius. capi lancea
ri ligari crucifigi et hoc totum pati pro filiis ho-
minum: statim deceptoriam spei sibi blandit
et alludit. Gaudet observari in misericordia: et mise-
rationibus. Iudicium nescit ignorat iusticiam: et
punita extimat si puniri. Fallit qui sic oscu-
lat pedem meum ut pedem iudicii non attendat: qui
totum de misericordia presumit et pietate: hoc solum ad sa-
lutem sufficere credit quod credit. Rursus cum
adducit et iudicii pedem crebrioribus osculi tan-
git sub vestraque anime carnisque substantia. Et utri-
usque hominis statum vehementior aura percellit.
Moxendum est. non incidere in manus dei viven-
tis offendere creatorem nescire dominum recalcitra-
re diantis impio: qui hanc pietatem corporis et
animas mittere in gehennam. Terribilis certe sit
ait apostolus quodam expectatio iudicii: quasi ignis in
prospicu eius exardescet: et virtutes celorum mone-
bunt et vacillantibus conscientibus latitudinem
mundi validissimum ignis aduret. Nihil pro-
sus terribilius quam incidere in latrones officinam
plena sanguine et cumulatam obprobriis: tormen-
tum invidiam. Quis hec diutius cogitans non statim
pretermiscat? et in desperatois portus abyssum?
Non est igitur huic pedi morosius incubendus:
nec pietatis intuitu ferocia iudicantis occlu-
dat. Utrumque igitur inungat pedem anime peniten-
tis affectus: et nunc misericordiam attendens nunc iudicium
osculans tribulati spiritus offerat holocaustum.
Uide mariam iudicii pedem fortiter attendere
dum nobilis et lasciva mulier coniunctum faciem
non attendit: sed extenso corpore proluvit pe-
dibus maiestatis doloris plena timoris impa-
tiens: compunctiois iaculo vulnerata. Sed et
hunc pedem labiorum impressionibus osculat: in
cuius spe firmiter inheret vestigiis accum-

bentis donec audiat. Remittuntur tibi peccata
tua. Sane preciosum unguentum: quo non solum
terrena domus sed celestis et aspergitur. Nilissime
autem sunt species de quibus perficitur: et magna earum co-
pia intra ortulos nostris poterit inveniri. Peccata
igitur nostra plantata in conscientibus nostris quorum
numerositas pro multitudine numerari non
potest spiritus eius sunt. Ipsa igitur in mortariolo
per macerationis pistillo commota et resplenda vi-
seretiois oleo doloris igne supposito et in eno
discipline concocta unguenti exhibet preciosum
et acceptum pedibus saluatoris. Et opendiose autem
illud perficimus: sapienti reus occasione relin-
quens penitus. Et iam videat indignior iterum
tamen bonum est unguentum istud quod domum replet:
penetrat celos angelos letificat: et beati civi-
tati leticiam refundit et gaudium. Hoc est sacrifi-
cium iusticie: quod sacrificium deo spiritus tribula-
tus. Secundum unguentum est devotiois: de recor-
datione beneficiorum dei. Prioris dignissima
huius unguenti compositio: et in ista compositioe
prioris est vilipendenda conspectio. Et enim spiritus
de paradiso celesti allate sunt et in terra in filio
rum hominum nequeunt inveniri. Virtutes enim
divinitus collate et in mortariolo congregatio-
nis. Distillo diligentissime meditationis vir-
tute et exultationis oleo suffuse: suffuse igne
iusticie et humilitatis eno decocte faciunt un-
guentum et odore et virtute mirabile: quod solum
super caput domini recumbentis possit effundi et
exhiberi reuerentie maiestatis. Sed hoc re-
colligemus breviter: illis qui multa de paucis
exculpere novimus verborum multitudine referen-
tantes. Notanda tamen utriusque discretio: et
secundi sublimitas attendenda: quod illud est sa-
crificium deo spiritus tribulatus: et istud sacrificium
landis quod honorificat dei. Pedes igitur un-
guentum redemptoris: cum de peccatis compungi-
mur. Unguentum caput: cum de collatis virtutibus
virtuti largitori gratias cumulamus. Interstici-
um tamen morositas inter pedes esse debet et caput: quod pro
fecto difficillimum et presumptuosum saltim est a ve-
stigiis ad verticem domini transuolare. Neque enim
eadem quod vixit pedes vixit et caput: cum illa
meretrix hec nihil horum fecisse legat: sed illud
verte impios et non erit. Vixit autem maria sanctum
dei verticem profecto iam dilecta iam familiaris ef-
fecta: longeque peccatricis illius euolata com-

tagio: quā infelix ille septēnari⁹ p̄fudebat. Porro si duo p̄missa vnguēta tante dignitatis sunt vt alter⁹ pedib⁹ alter⁹ capiti placeat dñantis illd̄ tertiū qđ optimū ē ⁊ supercel lens vbi nā inuenire poterim⁹? Sed absit vt sponsa vitatis a vitate dissentiat: ⁊ tale ali qđ h̄ie se iacritet qđ h̄ie nō possit. Est ḡ ter tiū pietatis vnguētū qđ est sup oia aroma ta morib⁹ oib⁹ salutare qđ qđ nulli vng⁹ pe sti inefficax inueniat. De ipso nāq; sic legi maria magdalene ⁊ maria iacobi ⁊ salome emerūt aromata: vt veniētes vngerēt iesū. Videt h̄ie i p̄ma capitis fronte ppositū: qđ vna v̄l due s̄ vix tres sufficiūt ad emēdū tā te cōpositiōis vnguētū? Intellegis qđ si pe des aut caput: s̄ totū crucifixi corp⁹ sibi v̄ dicat ista cōfectio? Cōfectio sine dubio p̄ciōsa: qđ toti sufficiat corpori creatoris. Et attēde qđ vnguētū pedib⁹ infusū: ideo di gnissima lenitate suscepit: vt phariseū mur muratē pabolica p̄lixitate p̄uinceret: ⁊ re torto sugillaret exēplo. S̄ effuso sup caput ei⁹ vnguēto discipulos indignātes coargu it: bonū mulieris opus eē p̄stans: ⁊ tumi dā eoz animositatē v̄bis cōpescuit mode ratis. Hoc v̄o tam salubre tāq; mirificū in suo voluit mortuo corpore expēdi: qđ viuo seruabatur vtiq;. Duo enī corpa h̄ie christ⁹. Cū qđ suscepit in v̄gine: alterū ecclie: qđ carius h̄z benignitas redimētis. Veniq; il lud exposuit p̄ isto mortū ⁊ tormētis: addi ctus cruci: iunctus sceleratis: morte turpissi ma cōdēnat⁹. Poterim⁹ ne tā salubre p̄ficē p̄fectionē? Cū uerse miseroz miseriētā aia rū qđ corpoz oculo pietatis īspecte spēs ei⁹ sunt. Iste igit i mortariolo largitatis dulce diuis pistillo p̄fracte: ⁊ delinīte oleo chari tatis: succēse cōpassionis igne: ⁊ in eno p̄le uerātie despumate: vnguētū etiā ip̄is an gel admirādū sunt viri diuitiarū in domo dñi v̄tutū. Inuestigem⁹ an apud eos h̄mōi iueniant vnguēta. Primus occurrit mibi paulus: sicut vbiq; solet totus p̄nti delibu tus vnguēto. Quis infirmas ingt⁹: ⁊ ego nō infirmor⁹? Felix aia facta sibi tanq; vas p̄di tū: vt oīūz miseriāsi sua p̄sciētia colligaret. Totū se corpi xpi donauerat: oib⁹ oia fac⁹ vt oēs lucrifacēt. S̄ ⁊ ille simplex ⁊ rect⁹ ⁊ timens deum vide quomodo nō s̄m homi

nem: immo v̄o s̄m hominem: ⁊ quod ve rius ē: sup hoīez ambulabat. Oculi sui ce co: ⁊ pes claudō. V̄i erā pauperū ⁊ c̄. Quē sic h̄ vnguēto punxerat: vt de mie thalamo largi⁹ irrigat⁹ exiret. Samuelē recolō: qđ nō semel: s̄ oib⁹ dieb⁹ vite sue lugebat saul: cū sciret illū ab ocul⁹ diuinitat⁹ largi⁹ elōgatū. Nō cessabat tñ cōpassio: qđ p̄dolens animū irrepserat fūdēs lachrymas: et h̄ nō p̄futu ras: pias tñ. David fratricidā filiū p̄tinua deploatiōe plorabat: plorās i eo nō carnis necessitudine: sed fidei destitutionē. Lerne quō ioseph h̄ melle illit⁹ erat. Veniūt frēs nō tā aī frēm qđ aī dñz assistētes: p̄ciū p̄di tionis: homicidij: rei: fratricidij successo res. Videt eos ioseph: ⁊ omniū iniuriarū imemor: dulcissimis fletibus inundat: ⁊ pie tatis adeps qđ intus latitat: foris per oculos emanat. Fugit odium: nescit irā: t̄p̄o iraci die nō reseruāt: reddens bonū p̄ malis: pro crudelitate dulcedinē. Pene oblit⁹ sū moy sen: adeo hui⁹ sacri liq̄ris rore p̄fusi: vt to tus ex eo supfundat⁹ ⁊ p̄fluat. Peccat isrl⁹ ⁊ moyses peccantē recōciliatē nitit creator: s̄z dissilat dñs exaudire rogantē. Promittit plurima moysi creator oīūz: ⁊ feriēdi licen tiam q̄rit a moyse qđ moysen fecit. Dimitte me inquit vt irascat furor meus p̄tra eos: ⁊ faciā te i gentē magnā. Rūdit moyses: Si dimittis dimitte: alioquin dele me de libro quē scripsisti. O stupenda p̄fecto dulcedos qđ p̄ncipatū respuit gētis aliene: ⁊ de libro viuētū deleri desiderat: nisi peccantib⁹ di mittat offensa. Hec sunt vnguēta p̄piciatio nis ⁊ mie: qđ a spōse vberib⁹ eliquant⁹: in fir mitates oēs fugantia: p̄fugantia passiōes. Felix maria vnxit pedes iesu: felicior ei⁹. dem caput vnxit auctoris: felicissima qđ ro re vnguētariū toti corpi xpi p̄pauit. Lōsi dera qđ diligētissimo dilectiōis affectu: btā hec mulier diligebat xpm regē. V̄he si tu sustulisti eum dicito mibi: ⁊ ego eum tollā. Quē eū? Maria cū fecer⁹ mētionē de nul lo: ad quem relationē facis? Putasne qđ in omnium cordibus ita versetur memoria di lecti tui: sicut in consistorio cordis tui? Et ego inquit eū tollā. Adira res. Nōiem p̄fe cte etatis: cui⁹ corpi vix centū lib̄e sufficiūt vnguētoz: tēnerrima mulier portabis: ⁊

In assumptione bte marie virginis

tolles? Quidēs et affecta locutio qdē: q̄ puri-
tatis amore refusa p̄mittit qd̄ implere non
potest. Nihil enī amanti difficile eē videt.
Quis despare valeat: tāta peccatrice nō so-
lū veniā: s; et gloriā p̄sequēte. Ipa hodie in-
tercedat pro p̄ctis nr̄is: et placatū nob̄ red-
dat iudicē nostrū amicū suū: q̄ est deus be-
nedictus in secula Amen.

In assumptione beate marie vir-
ginis Sermo primus.

rix

Virgo gloriosa

hodie celos ascendens super-
norum gaudia cunū copio-
sis sine dubio cumulauit au-
gmentis. Nec enim est cuius salutationis
vox et ipsos exultare facit in gaudio: quos
materna adhuc viscera claudūt. Quod si par-
uuli necdū nati anima liquefacta est ut ma-
ria locuta est: quid putam? quēnā illa sue-
rit celestium exultatio: cum et vocem audi-
re: et videre faciem: et beata eius frui p̄se-
ntia meruerunt? Nobis vō charissimū que
in eius assumptione solēnitatis occasio: que
causa letitię: que materia gaudiorū? Ad-
rie p̄sentia totus illustrabat orbis: adeo
ut et ipsa iam celestis patria clari⁹ rutillet
virginęe lampadis irradiata fulgore. De-
rito p̄inde resonat in excelsis gratiarum
actio et vox laudis. Nunquid non ergo plā-
gendum nobis: q̄ plaudendum esse vide-
tur? Quantum de eius p̄sentia celū exul-
tat: nunquid non consequens est ut tantū
lugeat hic noster inferio: mundus eius ab-
sentia? Eset tamē querela nr̄a: q̄ nec no-
bis hic manens est ciuitas: sed eam inqui-
rimus ad quam hodie benedicta peruenit
In qua si conscripti ciues sumus: dignum
profecto est etiam in exilio super flumina
babylonis eius nos recordari: eius com-
municare gaudijs: ei⁹ participare letitiā:
maximeq; eam que tam copioso impetu le-
tificat hodie ciuitatem dei: ut sentiamus et
ipsi stillicidia stillantia super terram. Pre-
cessit nos regina nostra p̄cessit: et tam glo-
riose suscepta est: ut fiducialiter sequantur
dominam seruuli clamitantes. Erabe nos
post te: i odorem vnguentorū tuorū currem⁹.

Advocatā p̄misit peregrinatio nostra: q̄
tanq; iudicis mater et mater misericordie
suppliciter et efficaciter salutis nostre nego-
cia pertractabit. Preciosum hodie munus
terra nostra direxit in celū: ut dando et ac-
cipiendo felici amicitiarum federe copulē-
tur humana diuinis: terrena celestib⁹: ima
summis. Illo enim ascendit fructus terre
sublimis: vnde data optima et dona perfe-
cta descendunt. Ascendēs in altū virgo bea-
ta: dabit ipsa quoq; dona hominib⁹. Quid
ni daret? Siquidē nec facultas ei deesse po-
terit: nec voluntas. Regina celorū est: mise-
ricors est. Deniq; mater est vngenti filij
dei. Nihil enim sic potest potestatis eius
seu pietatis magnitudinem commendare:
nisi forte aut non creditur dei filius beno-
rare matrē: aut dubitare quis potest omni-
no in affectum charitatis trāsisse marie vi-
scera: in quibus ipsa que ex deo est chari-
tas nouem mēsis corporaliter requieuit
Et hoc quidē propter vos dixerim fratres:
sciens difficile esse: ut in tantā inopia cha-
ritas illa perfecta nō querens que sua sunt
valeat inueniri. Ut tamen interim sileā be-
neficia que pro ipsius glorificatione conse-
quimur: si eam diligimus gaudebim⁹: vtiq;
quia vadit ad filium. Plane in quā cōgra-
tulabimur ei: nisi forte quod absit inuentri
ci gratie omnimodis inueniamur ingrati.
Quem enim castellū mundi huius intran-
tem prius ipsa suscepit: ab eo suscipit ho-
die sanctam ingrediens ciuitatem. Sed cū
quanto putas honore: cum quanta exulta-
tione: cum quanta gloriā? Nec in terris lo-
cus dignior: virginalis vteri templo: i quo
dei filium maria suscepit: nec in celis regali
folio quomariam hodie filius sublimauit.
Felix nimium vtrāq; susceptio ineffabilis
vtrāq; quia vtrāq; inexcogitabilis. Ut qd̄
enim ea hodie in ecclesijs christi euangeli-
ca lectio recitat: in qua mulier benedicta
in mulieribus excepsit intelligitur salua-
torem. Credo ut hec quam celebramus ex
illa susceptio aliquatenus estimef: imo ut
iuxta illius inestimabilem gloriā inestima-
bilis cognoscatur et ista. Quis enim etiam
si linguis hominū angelorūq; loquatur ex-

placare quātū? quemadmodū supueniente spiritu: obumbrante virtute altissimi caro factū sit verbum dei: p quod facta sunt oīa: et dñs maiestatis quem vniuersitas creature nō capit: intra virginea sese clausit viscera factus homo? S; et illud quis cogitare sufficiat qz gloriosa hodie mundi regina pceserit? et quāto deuotionis affectu tota in ei⁹ occursum celestiu legionū pdierit multitudine: quibus ad thronū glorie canticis sit deducta: qz placido vultu: qz serena facie: qz diuinis amplexib⁹ suscepta à filio: et super omnē creaturā exaltata sit cū eo honore qz tāta mater digna fuit: cū ea glia que tantū decuit filiū. Felicia porsus oscula lactētis labijs impressa: cui virgineo mater applaudat in gremio. Verū nūquid non felicio ra censebimus que ab ore sedētis in dextera patris hodie in beata salutatione suscepit: cui ascenderet ad thronū glorie epithalamii canens et dicens: oscule me osculo oris sui? Christi generationē: marie assumptionē: quis enarrabit? Quantū enī grē i terris est adepta p ceteris: tantū et in cel obtinet glorie singularis. Quā si oculus non vidit: nec auris audiuit: et in cor hoīs non ascendit: que preparauit deus diligētibus se: quid preparauit gignētī se: et quod oīb⁹ certū est diligētī p ceteris: quis loquat⁹? Felix plane maria et multipliciter felix siue cum excipit saluatōrē: siue cū a saluatōre suscipitur. Utrobīqz mira dignitas virginis matris: utrobīqz amplectēda dignatio maiestatis. Intrauit inquit iesus in quoddam castellum: et mulier quēdam excipit illum in domum suam. Sed laudibus magis vacandū est: qz festiuis preconijis hec dies debeat. Quia vō copiosā nobis materiaz lectionis huius verba ministrant: cras qz convenientibus in vnum cōmunicandum erit sine inuidia quod fuerit desuper: vt in memoria tante virginis nō modo affectus deuotionis excitetur: sed et mores edificentur ad p̄uēctum conuersationis: in laudē et gloriā filij eius domini nostri iesu christi: qui ē super omnia deus benedictus in secula Amen.

Item vnde supra Sermo secundus.

intrauit iesus i cxx

quoddam castellum. Oportu-
ne satis hoc mihi in loco p̄phe-
tica exclamatio assumenda vi-

detur. O israel qz magna domus domini et ingens locus possessionis eius. An non ingens? cuius comparatione castellum dicitur terre huius spaciola latitudo. An non ingens patria: et regio inestimabilis? quando ab ea saluator adueniens cum ingrederetur orbem terre introiret castellum? Nisi forte castellum quis aliud intelligendū putet qz atrium fortis armati principis mundi huius: cuius vasa fortior diripere superuenit. Festinemus in illam ingredi beatitudinis amplitudinem fratres: vbi nemo alius coangustat: vt possumus comprehendere cū omnibus sanctis quenam sit longitudo et latitudo et sublimitas et profundum. Neqz id desperemus: quando quidē ipse celestis habitator patrie etiam et creator: nostri castellum angustias non refugit. Sed quid introisse eum dicimus in castellum? Etiam in angustissimum virginalis vteri diuersorium introiit. Deniqz et mulier quēdam excipit illum in domum suam. Felix mulier que iam non exploratores iericho: sed ipm fortissimū expoliatorē stulti illius qui vere vt luna mutatur: non legatos iesu filij nate: sed ipsum magis suscipere meruit verū iesum filium dei. Felix in quā mulier: cuius domus saluatōrē suscepto inuenta est munda quidem: sed plane non vacans. Nisi qz forte vacuas dixerit: quam salutat angelus plenam gratia. Neqz hoc solum: sed etiam adhuc quoqz superuenturū sanctū spiritū asserit in eā. Ad qd nisi vt adueniente iā spū plena sibi eodē supueniente nob quoqz sup plena et supaffluens fieret? Utinā fluant in nos aromata illa. s. grāz: vt de plenitudine tāta oēs accipiam⁹. Ipsa nempe mediatrix nra ipsa est p quā suscipim⁹ misericordiam tuā deus: ipsa p quā et nos dñm iesum in domos nras suscipim⁹. Et nob enī singulē castra sunt singula et singule dom⁹: et sapiētia pulsata ad hostia singulorū. Siquis aperuerit introibit et cenabit cum illo. Est vulgare

In assumptione bte marie virginis

proverbiū: quod multoz in ore: magis aut in corde versat. Bonū inquit seruat castellum: qui custodierit corpus suū. Sapiēs tñ nō sic: sed magis inquit: oīa custodia serua cor tuū: qz ex ipso vita pcedit. Esto tñ cedēdū sit multitudini: bonū castrū custodiat q custodierit corpus suū. Illud sane querendum est: quēā sit huic castro adhibēda custodia. Recte ne custodisse tibi videt aīa illa corporis sui castrū: cuius mēbra velut cōiuratione facta inimica dominiū eius tradidere? Sūt enī qui cum morte sedus inierunt: pactū pepigerunt cū inferno. Incrassatus est inquit dilectus et recalcitrauit: incrassatus impinguatus dilatus. Nec plane custodia que laudat a peccatorib⁹ in defiderijs aīe sue. Quid vobis videt fratres? Num in hac parte cedendū est multitudiui? Absit. Paulum interrogemus: vtpote ducē strēnuū militie spūal. Dic nobis aple que sit tui custodia castri. Ego ait sic curro nō qsi in incertū: sic pugno nō qsi acré vberans. Castigo enī corpus meū et in seruitutem redigo: ne forte cū alijs predicauerim: ipse reprobis efficiar. Et in alio loco. Non regnet peccatum in vestro mortali corpore ad obediendū concupiscētijs eius. Utilis pfecto custodia: et felix aīa q sic custodierit corpus suū: vt nunq sibi illud vēdicet inimicus. Fuit enī aliqñ: cū hoc meū castrum tyrānidi sue impius ille subiecerat: potesta tūe membris imperans vniuersis. Quantū eo nocuerit tpe: pñs adhuc indicat desolatio et egestas. Deū nec pntentie murū in eo nec patiētie antemurale reliquit: exterminauit vineas: messuit segetes: arbores extirpauit: quippe etiā oculus iste meus depredabat animā meā. Veniq nisi qz dñs adiuuit me: paulomin⁹ habitasset in inferno aīa mea. Dico aut infernū inferiorem: vbi nulla pfectio: vnde nemini datur exire. Ceterū etiā tunc nec carcer illi deerat nec infernus. Ab ipso nempe coniurationis et proditiōis pessime deprehe nsa principio non aībi qz in domo propria carcerali est mācipata custodiē: nec alijs qz sue illius familiē data tortoribus. Erat enī illi consciētia carcer: erant tortores ratio et memoria.

Atqz hi quidem crudeles austeri et imiseri cordes: longe tamen minns a rugientibus illis preparatis ad escam: quibus erat iam iamq tradēda. Sed benedictus deus: qui non dedit me in captionem dentibus eoz. Benedictus inqñ qui visitauit et fecit redemptionem serui sui. Cum enim inferiori eaz carceri tradere malignus acceleraret: sed et castrum ipsum ignibus cremare perpetuis: vt digna periuris etiam membris fieret retributio: fortior superuenit et intrauit in castellum iesus: qui fortem alligans eius vasa diriperet: vt que prius erāt in cōtinentiam faceret in honorē. Contriuit portas ereas: et confregit vectes ferreos: vinctū de domo carceris et vmbra mortis educens. Porro egressus eius in confessione. Ipsa est enim scōpa quam mundatus carcer et ornatus deinceps regularium institutio: nū in iuncis quibusdam pulchre virētib⁹ de carcere redit in domū. Habet ergo iam mulier domus suā? habet vbi suscipiat eū: cui super tantis beneficijs extat obnoxia. Alioquin veilli si eum suscipere rēnuit? si nō detinet: si non cogit manere secum: qm aduersperascit. Rediens enim qui eiectus est mundatam quidem et ornata domus inuenit: sed vacantem. Relinquitur siquidem mulieri domus sua deserta: quam saluatoris hospitio dignam exhibere negligit. Quomodo inquis? Poterit ne dom⁹ mundata confessione: priorum delictorum et obseruatione regularium institutionum ornata: indigna adhuc iudicari habitaculo gratie saluatoris ingressū? Poterat sine dubio si superficetenus enundata: et iuncis vt dictum est strata virentibus fuerit interius plena luto. Quis enim suscipiendum dōminum arbitretur in dealbatis mortuoz sepulchris: que videntur a foris speciosa: intrinsecus autem spurcitia et sanies vniuersa repleuit? Esto siquidem vt aliquando tanq ipsa superficie delectatus incipiat velut primum ponere pedem ei qui eiusmodi est primam aliquam visitationis sue gratiā indulgendo: nunquid non resiliet illico cū indignatione? Nunquid non refugiet clamitans: infixus sum in limo profundū: et nō

est substantia? Virtutis enim species et non veritas: itaque qualitas est non substantia. Neque vero ingressum eius exterioris potest conuersionis tenuis superficies sustinere: cum omnia penetret et in intimis cordis habitatio eius. Quod si nequaquam spiritus discipline subditum manifeste peccatis corpus inhabitat: fictum utique non modo declinat sed effugit et elongatur ab eo. An vero aliud est quam fictio execranda si peccatum superficie tenuis radas? non intrinsecus eradices. Certus esto quoniam pullulabit uberius: et emundatam sed vacantem domum cum nequioribus septem qui eiectus fuerat hostes malignus intrabit. Reuersus enim ad vomitum canis odibilis erit multo plus quam ante et sicut gehenne filius multipliciter: qui post indulgentiam delictorum in easdem denovo sordes incidit ut sus lota in volutabro luti. His videre mundatam et ornata[m] vacantem domum? Dominum intuiere qui confessus est et deseruit manifesta peccata precedentia ad iudicium: et nunc solas monet manus ad opera mandatorum corde penitus arido ductus consuetudine quadam plane vitula effraim docta diligere trituram: exteriorum que ad modicum valent ne vnum tota preterit aut vnum apicem: sed camelum glutit dum culicem liquat. In corde enim seruus est proprie voluntatis: cultor auaricie glorie cupidus ambitionis amator: aut hec omnia: aut singula queque vitia intus fouens. Et mentitur iniquitas sibi: sed deus non irridetur. Videas enim interdum sic palliatum hominem: ut seducat etiam semetipsum penitus non attendens vermen qui interiora depascitur. Manet enim superficies: et salua sibi omnia arbitratur. Eomederunt aut propheta alieni robur eius: et ipse ignorauit. Dicit quia diues sum et nullius egeocuz sit pauper et miser et miserabilis. Nam et inuenta occasione ebullire sanie que latebat in vlcere: et excisam non extirpatam arbozem in siluam videas pullulare densiorem. Quod periculum si volumus declinare: securim ponamus necesse est ad radices arborum non ad ramos: ut non so-

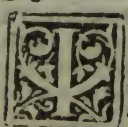
la inueniatur in nobis exercitatio corporalis ad modicum valens sed inueniatur pariter utilis ad omnia pietas et exercitium spirituale. Mulier inquit martha nomine excepit illum in domum suam: et huic erat soror nomine maria. Sorores sunt: et debet esse contubernales. Occupatur hec circa frequens ministerium: illa dominicis est intenta sermonibus. Ad martham spectat ornatus: sed impletio ad mariam. Vacat enim dominum: ut non sit domus vacans. Demus eam lazaro si et vobis ita videtur: et ei si quidem fraternitatis iure cum sororibus sit ista domus communis. Dico autem lazarus quem quadriduanum iam iamque festentem a mortuis excitat vox virtutis: ut videatur satis congrue formam gerere penitentis. Intret ergo saluator et frequenter visitet domum illam quam penitens lazarus mundat: ornat martha: et maria replet interne dedita contemplationi. Sed forte curiosus quisque requirat: cur in presenti euangelica lectione nulla proxis lazari mentio fiat. Arbitror sane ne id quidem a proposito similitudine dissidere. Virginalis etenim domum intelligi volens spiritus soluit non incongrue penitentiam: que malum utique comitatur. Absit enim ut proprii quicquam inquinamenti domus hec aliquando habuisse dicatur: ut in ea proinde scopa lazariqueretur. Quod si originalem apertibus maculam traxit: sed non minus a hieremia sanctificatam in utero aut non magis a iohanne spiritu sancto repletam: credere prohibet pietas christiana. Nec enim festis laudibus nascens honoraretur si non sancta nasceretur. Postremo cum omnimodo constet ab originali contagio sola gratia mundatam esse mariam: quippe cum et nunc baptisate sola hanc maculam lauet gratia et sola eam aserit olim petra circuncisionis: ut omnino pium est credere proprium maria delictum non habuit: nihilominus ab innocentissimo corde etiam penitentia longe fuit. Sit ergo lazarus apud eos quorum necesse est ab opibus mortuis conscientias emundari secedat inter vulneratos dormientes

In assumptōe bte marie semp virginis

in sepulchris: vt in thalamo virginali inue-
niant martha et maria tñ. Ipsa est enī que
belisabeth grauidē et grandēue quasi mē-
sibus tribus humili deseruiuit officio: ipsa
que verba oīa que de filio dicebant pserua-
bat pferens in corde suo. Neminē ergo mo-
ueat qd suscipiens dñm mulier nō maria s; martha
vocat: qñ in hac vna et sūma maria
et marthe negociū et marie nō ociosum oculi
inuenit. Oīs qdem glia filie regis abintus
nihilominus tñ in fimbrijs aureis est circū-
amicta varietate. Nō est de numero fatua-
rum virginum prudēs virgo. Lampadem
habet: sed in vase oleum portat. An forte ex-
cidit vobis euangelica illa parabola: que sa-
tuas virgines phibendas narrat ab introi-
tu nuptiarū. Erat qdem domus earū mūda
virgines enī erant: erat ornata qd simul oēs
idest fatue cum prudentib; lampades orna-
uerūt: sed erat vacans: qd in vasis suis olei
nō acceperūt. Hinc est qd nec ab eis suscipi
i domos suas: nec admittere eas dignatur
sponsus celestis ad nuptias. Nō sic mulier
illa fortis que serpentis caput cōtrivit. Na-
bes enim post multa in laudibus eius quia
non exstinguit in nocte lucerna ipsius. In
sugillationē hoc dicit fatuaz: que veniente
media nocte sponso querunt sero et dicūt: qd
lampades nostre exstinguit. Processit igit
gloriosa virgo cuius lampas ardentissima
ipsis quoq; angelis lucis miraculo fuit: vt
dicerent. Quē est ista que pcedit sicut au-
roa cōsurgēs: pulchra vt luna electa vt sol?
Clarius enim ceteris rutilabat: quā reple-
uerat oleo gratie p participibus suis iesus
xps filius eius dñs noster.

Item vnde supra. Sermo. iij.

cx
xi

Intrauit iesus

in quoddam castellū. Quod
dñs ac saluator noster semel i
vno loco visibiliter tūc tempo-
ris dignatus est operari: hoc etiam nunc
vbq; terrarum in cordibus electorum ope-
ratur quotidie inuisibiliter. Ecce enim euā-
gelio loquente audiuius: qd in quoddam
castellum intrauit iesus: et mulier quedam
martha nomine excepit illū in domum suā

Quod est autem hoc castellum nisi cor hu-
manum: quod priusq; dominus ad illud ve-
niat cupiditatis fossa vallatur muroq; ob-
stinationis clauditur atq; interiori latitudi-
ne sua babilonica turre erigitur. Tria cer-
te in omni opido sunt maxime necessaria.
Victualia quibus sustententur: munitio q
protegantur: arma quibus hostib; resistat.
Sic ergo et huius castelli incole victum ha-
bent voluptatem corporis et seculi vanitatē
quibus pascuntur: habent et qua reguntur
proprij cordis duriciam: vt verbi dei sagit-
tis potentibus vix aut nunq penetrari va-
leant. Accinti sunt armis carnalis scz sapiē-
tie argumentis: quibus contra hostes repu-
gnant. Unde scriptum est. Filij huius secu-
li prudentiores filijs lucis in generatōe sua
sunt. At vō christo visitante et intrāte castel-
lum hoc evertitur: et pro eo nouum aliud pul-
chrumq; ac spirituale construitur: impletq;
quod dicitur. Si qua in christo noua crea-
tura vetera transierunt: et ecce facta sunt no-
ua omnia. Sublata quippe cupiditate expā-
ditur ingens sinus desiderij: vt ad eius ad-
uentum multo magis anhelet mens ad ce-
lestia qd prius terrenis incubuerat. Jam po-
nitur murus continentie: antemurale pati-
entie. Surgit autem hoc opus a fundamen-
to fidei et crescit per dilectionē proximivsq;
ad charitatem dei que est in superiori tabu-
latu et in propugnaculis eiusdem muri: q
nimirum tunc est perfecta virtus continen-
tie: qñ in vnitatem fidei cum proximis cōmu-
niter viuentes nō supplicij metu vel huma-
ne laudis appetitu sed solo diuini amoris
obtentu a peccatis nos cōtinem. Vel cer-
te charitas dei que nos diligit ideo sup-
mum esse videtur: qd pro continenti suo
pugnare significet: et quia ptenentia crebris
validisq; tēptatoris ictibus resistere nō pos-
sit nisi eius gratia protegetur. Idcirco enī
antemurale patientie ponitur: ne ad impu-
gnandam continentiam facilis diabolo pa-
teat accessus. Qui ergo protegente patien-
tia continenter viuūt: ipsi bene cū aplo pte-
stant et dicunt. Quis nos separabit a chari-
tate xpi? Tribulatio: an angustia: an psecu-
tio: an fames: an nuditas: an periculum: an

gladius? Uides q̄ solidus sit continentiu murus? quos neq; mors: neq; vita: neq; angelus: neq; principatus: neq; potestates: neq; virtutes: neq; instantia: neq; futura: neq; fortitudo: neq; altitudo: neq; pfundus: neq; creatura aliq̄ potest separe a charitate dei: que est in christo iesu? Sed iam pulsem⁹ ad eius portas: portas. s. iustitie vt aperiantur nobis: ingressiq; p eas videam⁹ intus magna opa dñi exq̄sita in oēs volūtates eius. Ibi enī operāte ipso pstruit tanq̄ in mōte syon euāgelica turris illa: p quā humiliato corde ascēdūt in celū scī de pualle plorationis. Ascēdūt inquā nō virtute sua: sed auxilio z grā dei: sicut ait spūscūs p pphetā dauid. Vtīs vir cui⁹ ē auxiliū abs te: ascēsis nēs i corde suo disposuit. Queris vbi? In pualle plorationis: h̄ est in humilitate vite pfitis. Et eandem ipsā grā replicat dicēs Etenī bñdictionē dabit legislator. Quo āt ptingat ascēsis: vel ad quē fructū pducant ascēdentes: ipsa grā p̄tin⁹ subiūgit. Ibunt inq̄ de virtute in virtutē: videbūt de⁹ deorū in syon. Nec est merces: z hic est finis z fruct⁹ laboris n̄rī: visio. s. dei. Quis nō hūc tantū fructū rebus oībus visibilib⁹ z inuisibilib⁹ incōparabiliter preferat? Quis est cui⁹ vel celidū pectus hoc desiderium: nō accēdat? Nec est enī illa grā quā nobis cōmendat beatus iohānes euāgelista dicens Et de plenitudine eius nos oēs accepim⁹ grātiā pro grā. Ex quibus. s. verbis inuif q̄ triplicē grātiā diuinitus accipim⁹: vna q̄ qua cōuertimur: aliam qua tētationib⁹ adiuvamur: tertiā qua p̄bati remuneramur. Prima nos initiat in quā vocamur: secūda puebit qua iustificamur: tertiā consummat qua glorificamur. Et prima quidē beneplacitū est: secūda meritū: tertiā premiū. De duabus reliquis dictū est: z grātiā p grā. i. munera eterne gl̄ie pro merito t̄pal̄ militie Sit ergo prima grā in muro continētie: ad quā vocamur: sit secūda in ascensu turris quā ascendimus: sit tertiā in eius culmine quo peruenim⁹. Idic itaq; id est in hoc culmine cum ad illud perueniunt: qui bene p̄ficiunt sunt iam locus z sedes dñi: de quibus scriptum est: Illuc enī ascenderūt tri-

bus tribus dñi testimoniū israel: ad confitendū nomini dñi: quia illic sederūt sedes. Et quidem dum adhuc erant in muro continētie z in acie stabant impugnari poterāt Et primo tanq̄ adiutor: nō⁹ erat in iudea deus. Cum vō iam in ista statione consistūt vbi dñm specularē: in israel magnū nomen eius. Et factus est in pace locus eius: z habitatio eius in syon. Ibi confregit potentias arcum scutū z gladium z bellum: quia ibi nullus mor⁹ carnis resistit: sed omnimodis subiecta est spiritui. Hunc locum ardēter desiderabat propheta cum diceret: Si dederō somnū ocul⁹ meis z palpebris meis dormitationē: z requiē t̄pibus meis donec inueniam locū dñi. Huc etiam volare cupiens: quis inquit dabit mibi pēnas sicut columbe z volabo z requiescam? Iam vō si queratur de castelli huius habitatoribus quis cibus ad sustentandū: quod munimē ad protegendum: que arma suppetāt ad repugnandū? possumus satis rationabiliter respōdere: q̄ quemadmodum carnalibus carnis opera fuerunt victus: ita his multo melior: cibus sit fructus spirit⁹. Libus eorū est vt faciant voluntatem omnipotētis patris. Libus eorū est verbum dei: quo pascitur omnes facti tā homines q̄ angeli. Cū scriptum est: Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo quod p̄cedit de ore dei. Ad unimentū eorū est sicut dictum est murus continētie: z antemurale patientie. Ad bent contra hostes arma que describit apostolus lorica iustitie: scutum fidei: galea salutis: z gladium spiritus quod est verbū dei. Nec quēquā moueat q̄ idem verbum dixerim esse z cibum z gladiū: quasi impossibile vel absurdū sit. In rebus quippe materialibus aliud hoc: aliud est illud: z alibi queritur hoc: alibi illud: in rebus vō spiritualibus non aliud hoc est q̄ illud: nec alibi queritur hoc: alibi illud: sed omnia sunt nobis in deo: z est deus oīa in nobis. Ecce enim in natura rerum: quid tam diuersum q̄ panis z lapis? Et tamen si ad intellectus mysticū referas: utrūq; idē significat. Nā idem christus dictus est z panis z lapis: panis scilicet viuus: z lapis quem reprobaue

In assumptione bte marie virginis

runt edificastes. Utrūq; quidem per significationem: licet neutrum sit per proprietatē. Sed iam reuertamur ad propositum. Intrante iesu in hoc castellū: due sorores martha et maria id est operatio et intellectus excipiunt illum. Excipiunt dixerim? an excipiunt? Sed siue h siue illud dicat: utrūq; prodest illis: non iesu. Et iesus quidē cum ad illas venit: duo confert eis congruentia singulis: virtutem et sapientiā: virtutē operationis: sapientiā intellectui. Unde, etiā ab apostolo predicatur dei virtus et dei sapientia. Sed quid est qd intrantē eum martha excipit discurret ministrat? maria vō se cū pedes sedens ingressi in eius verbum cor suspendit: nisi quia prius est actio: postea vō contemplatio? Quisquis enim ad intelligentiam peruenire desiderat: profecto necesse est vt prius per opera bona sese diligenter exerceat: sicut scriptum est: Fili concupiscens sapientiam conferua iustitiā: et deus prebebit illā tibi. Et alibi: A mādatis tuis intellexi. Et fide purgans corda eorū. Qua fide? fide per dilectionem operante. Habet martha dum agit formam bene operationis: maria vō speciem exprimit contemplationis: dum sedet: dum tacet: dum interpellata non respondet: sed tū in dei verbū toto mentis studio intendit: ac solam quā diligit gratiam diuine cognitionis cetera respiciens medullitus haurit: forisq; velut insensibilis redditur dum intus ad contemplanda dñi sui gaudia felicissime rapitur. Sine dubio talis est illa que in canticis loquitur: Ego dormio: et cor meū vigilat. Quobus autem modis martha excipit dominū: et duplex ei conuiuū parat: quia duobus modis excluderat eum. Duo quippe sunt i operatione que nobis deum auferunt: flagitia dicimus que in nobis: facinora que i proximos peccando committimus. Item sunt duo que reddunt: continentia et beniuolentia: vt scilicet ex contrariis contraria curentur. Hinc enim scriptum ē: Sicut exhibuistis membra vestra seruire immundiciē et iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete iustitie in sanctificatione. Dum ergo parandis talibus occupatur epulis mar

tha multum satagens pro parte: vult etiam mariam id est intellectum et omnia interiora sua actioni insistere: operiq; suo perficiēdo operam dare. Itaq; conqueritur de sorore qd ab ea non adiunetur: non tamen ad ipsam sed potius ad dominū querelam dirigens. Domine nō est tibi cure qd forma reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi vt me adiunet. Ubi sane aduertenda est dilatio quedam et honoris obsequium erga deum: qd scilicet ipso presente non sit ausa martha euocare mariā: quinimo et apud ipsum querelam deposuerit ipsumq; dominum vocauerit in cuius potestate sit imperare sorori quicquid necesse fuerit. Non ergo miremur si quempiam laborantem et bene operantem aduersus fratrem vacantez murmurare videamus: quia hoc in euangelio legimus marthā fecisse aduersus mariam. Quā autem maria quandoq; murmurauit aduersus martham eo qd eius actionibus implicari vellet: nusquā omnino reperitur. Neq; enim utrūq; simul agere competenter sufficeret? et curis scilicet exterioribus deferuire: et interioris sapientie desiderio vacare. De ipsa quippe sapientia scriptum est: Et qui minoratur actus: percipiet illam. Propterea maria sedet in motaq; manet: non vult interrompere silentij quietem ne iocundā amittat contemplationis quietem: presertim cum intus ipsam audiat dominum dicentem: Tacete et videte quoniam suauis est dominus. Ille sane considerandum est: tria esse que impediunt contemplationē. Equidem anime nostre oculus intelligentia est. Sicut enim oculo corporis lux corporea et cetera queq; corporalia videntur: ita deus qui est lumen incorruptum et eius inuisibilia vbicūq; intellectu percipiunt. Differunt aut in hoc interior et exterior oculus: qd exteriori quidē lux corporea extrinsecus vt videat admouet interiori vō creatoris lumē intrinsecus vt discernat infunditur. Utrūq; vō oculum tria sunt que ad videndum impediūt. Primum ergo de exteriori atq; visibili differt ratio nostra: vt de rebus visibilibus ordine discutā di facilius allurgat ad intelligentiā

Potest sane fieri vt ille sanus sit ⁊ pateat: s; qm lux exterior ei desit nil videat. Contra-
rio fit aliqui: vt presens ei quidem lux sit: s; forte sanguine seu quolibet humore concre-
to turbat? cernē minime possit. Itēz solet
plerūq; contingere vt neutru; desit illi nec
lux nec salus: sed tñ aliq̃ pulueris iteriectio
ne ledatur: quo fit: vt eius acies retundat.
Sunt ergo tria ista que hunc oculum inpe-
diunt: tenebre humor concretus: puluis in-
iectus. Nec ipsa sunt etiam quibus interi-
or ille impeditur: sed alia nomina fortiunt.
Nam quidem hic tenebre: ibi peccata dicitur.
Ipsa vō peccata confluunt in memoriā
quasi in quandam sentinam. Et hic est ille
humor concretus. Quod autē hic puluis
dicitur: hoc ibi cura terrenorū actuum nun-
cupatur. Nec igitur tria sunt que oculum i-
telligentie confundunt atq; a cōtemplatiōe
veri luminis excludunt: tenebre scz pecca-
torum: recordatio eorūdem: cura terrenorū
actuum. Primo illo morbo turbatum se plā-
gebat ppheta cum diceret. Dereliquit me
virtus mea: ⁊ lumen oculorum meorum et
ipsū non est mecum. Cum enim luce iusti-
cie destituimur: nil aliū q̃ peccatorū nostro
rum tenebras inuenimus. Item secundo se
grauari sentiebat quādo dicebat. Conuer-
sus sum in erumina mea: dum configitur spi-
na peccatorum scz recordatio. Tertio occu-
pari se conqueritur cum ait. Quia cinerem
tāq; panem māducabam. Cinerem scilicet
actionis: pro pane contemplationis. Qui-
cūq; ergo mentis oculum diuine cōtēpla-
tionis vult intendere: profecto necesse est: vt
eum prius ab hoc triplici impedimento stu-
deat purgare. Quod si quis facere conten-
dat: nouerit contra triplicem morbum tri-
plex quoq; fore remedium. Nam quidem
primus per confessionem: secūdius per ora-
tionem: tertius curatur per quietem. Hoc
tertio idest cura actionis poterat ab inten-
tione sua prepediri maria: ideoq; martha
ministrante sedet ipsa manetq; queta. Illa
igitur conquerente ⁊ ista tacente: audiam⁹
quid dñs pro maria responderit. ⁊ Martha
inquit sollicita es: ⁊ turbaris erga plurima.
Erga plurima quidem turbaris: dū ⁊ tibi

continentiaz: ⁊ proximis parās necessitatis
impensam. Nam vt continentiam habeas
sollicita es vigilare ieiunare corpus tuū ca-
stigare: vt ceteris p̃stes: instas operi: vt ha-
beas vnde tribuas necessitatem patienti.
Doxo erga hec plurima turbaris: sed vnū
est necessarium. Nisi enim in vnitate opus
tuum feceris: deo qui vnus est acceptum p-
fecto non erit. Scriptum quippe est. Nō ē
qui faciat bonum: nō est vsq; ad vnū. Nunc
est q̃ in illa piscina monebatur: aqua: ⁊ sana-
batur vnus. Nunc etiam q̃ decem leprosis
mundatis: vnus regressus est cum magna
voce magnificans deum. Cui etiam dñs ce-
teris reprobatis testimonium laudis ascri-
psit dicens. Nonne decem mundati sunt?
Et nouem vbi sunt? Non est inuentus qui
rediret ⁊ daret gloriam deo: nisi hic alieni-
gena. Paulus quoq; ait. Omnes q̃q; cur-
runt: sed vnus accipit brauium. His itaq;
⁊ alijs q̃ plurimis sanctarū scripturarū elo-
quijs perspicue docemur q̃ vnitas p̃babit
sit: maxime aut ex presenti loco vbi dñs ait.
Doxo vnū est necessariū. Sed sciendum
est q̃ alia est vnitas sanctorū quā ex scriptu-
ris iam cōmendauimus: alia ē facinorosorū
que nihilominus ex eisdem scripturis ostē-
dit ⁊ improbat. De hac enī scriptū est. Asti-
terunt reges terre ⁊ p̃ncipes cōuenerunt i
vnum: aduersus dñm ⁊ aduersus xpm er⁹.
De hac iterum euangelista. Abeuntes pha-
risei ⁊ scilicet inierūt: vt caperent iesum i ser-
mone. Et itēz. Collegerūt p̃tiffices ⁊ pha-
risei scilicet. Ut qd hoc? Sicut iohānes te-
stat: vt interficerēt iesum? Q̃ vō p̃tinax sit
ista reproborū vnitas: docet ipse dñs qui de
corpore diaboli ad beatū ioh loquitur dicens
Corpus illius quasi scuta fusilia: ⁊ cōpacta
squamis se prementibus. Vna vni p̃uigif:
⁊ ne spiraculum qdē incedit per eas. Vna
alteri adhibebit: ⁊ tenētes se nequaq; sepa-
rabitur. Talis vnitas imo vō peruersitas
solet esse aliquorū fratrum tepide ac remis-
se conuersantium: quibus si quid honesta-
tis aut insignie cuius q̃ bone consuetudis
persuadere velis promptiores sunt maiori
dispendio ac difficultate grauiorē resistere:
q̃ facili cōpendio assequi velle qd rectū ēē
t iij

In assumptōe btē marie semp virginis

confiterit. Peruersa et execranda talis unitas. Ille ergo a cordibus et sermonibus nostris exclusa. illa que bona est et tamen bonorum est prosequamur. Et ipsa quidem gemina est. Alia est enim que iustificat: alia que glorificat. Illa meritorum: ista premium est. Denique de illa scriptum est. Multitudinis credentium erat cor: unum: et anima una. De hac autem. Qui adheret domino: unus spiritus est. Et quoniam in futuro magis speranda est res: est enim futuri temporis magis quam presentis: eam interim omitamus: et a deo speremus potius quam tractemus. Illam vero que iustificat que etiam nunc potissimum necessaria est: in usum nostri operis assumamus. Ipsa enim est decus suauitatis: quam dulcedine sacra insonat psalmista. Ecce quam bonum et quam iocundum: habitare fratres in unum. Cuius veritatis cum descripsisset propheta pulchritudinem eius etiam non tacuit utilitatem: quoniam illic inquam mandauit dominus benedictionem vitam. Ille scilicet benedictionem: et in futuro seculo vitam eternam. Ipsa est inquam unitas: quam summa diligentia obseruandam tradit apostolus dicens. Solliciti seruare unitatem spiritus: in vinculo pacis. Seruatur autem hoc unitatis bonum duobus modis: ab his qui curam gerunt seruandi. Debet quisque perfectus unitatem habere ad seipsum: debet ad proximum. Ad seipsum per integritatem: ad proximum per conformitatem. Omnis quippe creatura et maxime rationalis: debet suum principium imitari. Si igitur deus noster unus est. dicente moyses: audi israel dominus deus tuus deus unus est: sed et ille cum sit unus et idem atque in seipso perfectus nec ullo indigens inest ei tamen benignitas erga nos et amor et benivolentia in nos veniens: debemus et nos quousque sibi unus esse per integritatem virtutis: et unum cum proximis per vinculum dilectionis. Hanc imitationem loquens de charitate nobis commendat apostolus iohannes dicens. Quia sicut ille est et nos sumus in hoc mundo. Sed hanc unitatem quam quousque sibi ipsi diximus debere habere tria sunt que solent impedire: inimizas: pusillanimitas: leuitas. Et nimis quidem sunt qui putant se posse quod

non possunt: et quod non acceperunt presumunt. Quorum speciem tenebat petrus in passione domini: cum diceret. Domine tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire. Pusillanimes contrarius sunt nimis: et bonorum quoque tenuit imaginem petrus cum diceret. Exi a me: quia homo peccator sum domine. Leues sunt et inconstantes qui circumferunt omni vento doctrine: quibus quod paulo ante placuit nunc displicet: et quod nunc eligunt post paululum reprobabunt. Sed quid prodest hec vitia enumerare: nisi doceamus etiam quibus remediis ea possit in seipso quousque curare. Persequamur unitatis inimicos: nec conuertamur donec deficiant. Igitur contra inimizatatem: opponenda est consideratio proprie fragilitatis. Ipsa enim est que odiosam presumptionem potissimum deiecit. Contra pusillanimitatem habenda est fiducia diuine potestatis: ut quod tuis viribus non posse putas: ex illius adiutorio possis: et cum apostolo dicas. Omnia possumus in eo qui me confortat christus. Contra leuitatem adhibenda est consultatio senioris ne scilicet doctrinis variis et peregrinis abducaris: sed facias quod lex diuina tibi prescribit. Interroga patrem tuum et annuntiabit tibi maiores tuos et dicent tibi. Diximus de illa unitate quam habet quisque ad seipsum: dicamus iam et de illa quam habet ad proximum. Sed et illa duobus modis habetur: dum et nos per dilectionem tendimus in alterum: et alterius quoque vicissim in nobis recipimus affectum. Et hec etiam duobus modis impeditur: obstinatione et suspitione. Obstinatio non permittit nos ad alterius cor ingredi: nec suspitio patitur credere nos ab alijs amari. Ita fit: ut dum nec nos alium obstinati diligimus: nec ab alijs diligere suspiciosi putamus: unitas que cum proximis habenda est impediatur. Clerum huic duplici morbo duplex charitas medetur: illa scilicet que non sua querit: et iterum illa que omnia credit. Ille obstinatus charitatem non querentem que sua sunt: et alios diligit. Ille suspiciosus charitatem omnia credentem: et ab alijs se diligere sine dubio credat.

Item unde supra. Sermo quartus.

xx
cij

Intrauit iesus i

quoddam castellum: et mulier quodam martha nomine excepit illum in domum suam. Quid est fratres quod ex duabus sororibus tamen altera dominum legit excepisse? et ea ipsa que videtur inferior? Optimam enim partem elegit maria: teste ipso quem martha suscepit. Sed potius natus martha videtur: et salutis initium sibi magis actio quam prelatio noscitur vendicare. Laudat Christus maria: sed a martha suscipitur: amat rachael: sed iacob: sed lia supponit ignoranti. Si de fraude queritur: audiat non esse consuetudinis: ut iuniores prius tradantur ad nuptias. Quod si luteam hanc cogites domum: facile erit nosse quem admodum in ea dominum martha magis accipiat quam maria. Quid enim ait apostolus: Glorificate et portate deum in corpore vestro: marthe dicitur non marie. Nec enim corpus utitur instrumentum cum illi potius sit impedimento. Denique corpus inquit quod corripitur aggrauat animam: et deprimunt terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Nil quid operatur? Nil martha igitur in domum suam excepit saluatorem in terris: maria potius cogitabat quemadmodum ab eo suscipiatur in domo non manufacta eterna in celis: forte tamen et ipsa dominum suscepisse videtur: sed in spiritu. Dominus enim spiritus est. Hinc inquit haud dubium quoniam marthe: soror erat nomine maria. Que etiam sedens secus pedes domini: audiebat verbum illius. Uides quod utraque suscipit verbis: hec in carne: illa in voce? Martha autem satagebat circa frequens ministerium. Quae stetit et ait: Domine non est tibi cure? quod soror mea reliquit me sola ministrare? Putas in domo in qua Christus suscipitur: vox murmuris audietur? Felix domus et beata semper congregatio est: ubi de maria martha conqueritur. Illam marie martham emulari: procul indignum: procul illicitum est. Alioquin ubi legis maria causantem quod soror mea reliquit me solam vacare? Absit ut quod deo vacat: ad tumultuosam aspiret fratrum officialium vitam. Martha semper insufficiens sibi et minus idonea videatur: alijsque magis id operis quod administrat optet imponi. Respondit autem ei Iesus. Martha martha so-

licita es: et turbaris erga plurima. Unde perrogatiua: marie qua in omni causa habet aduocatum. Indignatur siquidem phariseus: conqueritur soror: et etiam discipuli murmurant: ubique maria tacet: et per ea loquitur Christus: Optimam inquit partem elegit scilicet maria: que non auferetur ab ea in eternum. Hoc unum illud necessarium est: hec una quam prophetam tam sedule requirebat. Unam inquit petiit a domino: hanc requirit. Quid tamen sibi vult fratres quod optimam partem maria dicitur elegisse? Ubi iam erit quod aduersus eam perferre solemus: si quando forte ad ministrantis martheurbationem et inequalitatem iudicare voluerit melior est iniquitas viri quam benefactio mulier? Ubi erit et illud? si quando mihi ministraverit honorificabit eum pater meus? Et illud? qui maior est vestri: erit minister vester? Postremo que consolatio est laboranti? quasi in eius sugillationem partem sororis attollere? Unum ergo arbitror e duobus ut aut de electione maria laudet quod per ipsam quantum in nobis est sit omnibus eligenda: aut certe ut neutrum defuisse dicat: nec in parte quolibet precipitasse sententiam: sed ad obediendum preceptoris in utroque sit parata. Quis enim sicut dauid fidelis egrediens et ingrediens et paratus ad imperium regis? Denique paratum inquit cor meum: paratum cor meum: non semel tamen sed et secundo: et vacare tibi: et proximis ministrare. Nec plane per optimam: que non auferetur. Nec mens optima: que non mutabitur quacumque vocaueris eam. Bonum enim acquirit gradum qui bene ministraverit: forte meliorem qui bene vacauerit deo: optimum autem qui perfectus est in utroque. Unum adhuc dico: si tamen id de martha liceat suspicari. Nonne enim quasi otiosam reputasse videtur: quam sibi dari petiit ad iutricem? Sed carnalis est: et omnino non percipit que sunt spiritus dei: si quis forte vacante anima: sua de vacatione redarguit. Audiat igitur optimam esse hanc partem que maneat in eternum. Nunquid enim non rudis quodammodo videtur anima? que diuine prelatiois penitus expers illam intrauerit regionem: ubi hoc unum omnium opus unum studium eadem vita? Sed consideremus fratres quemadmodum in hac domo nostra tria

In festo assumptionis btē marie virginis

hec distribuerit ordinatio charitatis: marthe administrationē marie cōtemplationē lazari penitentiā. Habet hec simul quicūq; perfecta est anima: magis tū vident ad singulos singula p̄tinere: vt alij vacent sancte cōtemplationi: alij dediti fraterne administrationi: alij in amaritudine anime sue recogitēt annos suos: tanq̄ vulnerati dormientes in sepulchris. Sic plane sic opus ē vt maria pie et sublimiter sentiat d̄ deo suo martha benigne et misericorditer de proximo: lazarus misere et humiliter de seipso. Gradum suum quisq; consideret. Si inuēti fuerint in ciuitate hac noe daniel et iob: ipsi iusticia sua liberabūtur ait d̄s: sed filium aut filiam non liberabunt. Memini nos blandimur: vtinam nec nostruz q̄spia se seducat. Quibus enim nulla credita est dispensatio administrationis nulla commissa: his omnino sedēdum erit aut secus pedes dñi cum maria: aut certe cum lazaro inter septa sepulchri. Quidni erga multa turberis martha: que sollicita es p̄ multis? Tibi ergo cui necessitas non incūbit ex duobus vnum est necessarium: aut non turbari penitus: sed delectari magis in dño: aut si id necdum potes turbari non erga plurima: sed vt de se p̄pheta loquitur ad teipm. Iterum dicome quis de ignorantia habeat excusationem. Oportet te frater ad quem de fabricanda seu regenda inter vndas diluuij archa nil spectat: aut virum esse desideriorum: vt daniel erat: aut cum beato iob virum dolorum et scientem infirmitatem. Alioquin vereor ne tepidum et nauseam p̄uocantem euomat ex ore suo: qui inuenire te cupit: aut sui considerationem calidum et charitatis igne flagrantem: aut tua ipsius cognitione frigidum et timoris aq̄ ignita diaboli iacula restringētem. Sed et ipaz quoq; martham admonitam esse necesse ē id maxime queri inter dispensatores: vt fidelis quis inueniatur. Erit autem fidelis si neq; que sua sūt querat: sed que iesu xp̄i: vt sit intentio pura: nec suam faciat: sed domini voluntate: vt sit actio ordinata. Sūt enim quorum non simplex est oculus: et recipiunt mercedem suam: sunt qui ferūtur

proprijs motibus animorum et contaminata sunt vniuersa que offerunt: quippe euz voluntates eorum inueniantur in eis. Tene mi nunc mecum ad nuptiale carmen et consideremus quemadmodū sponsus sibi spōsam vocat: nec vllum omiserit ex tribus: nec eis addiderit quicq;. Surge inquit amica mea: propera formosa mea: colūba mea et veni. An non amica est que dominicis lucris intenta: fideliter ipsam quoq; p̄ eo ponit animam suam? Quotiens enim p̄ vno ex minimis eius spirituale studium intermittit: totiens pro eo spiritualiter animam suam ponit. Aut non formosa que reuelata facie gloriam domini speculari in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatem tanq̄ a domini spiritu? An nō columba que plangit et gemit in foraminibus petre in cauernis macerie tanq̄ sepulta sub lapide? Mulier ait martha nomine excepit illum in domum suam. Certum est huiusmodi tenere locum fratres officiales quos fraterne charitatis intuitus varijs administrationibus deputauit. Utinam autem et ego ipse inter dispensatores fidelis merear inueniri. Quibus enim conuenientius videtur aptandum quod dominus ait: martha martha sollicita es q̄z p̄relatis: si tamen digna in solitudine presint. Aut q̄s turbatur erga plurima: nisi cui et marie vacantis et lazari penitentis: sed et ipsorum quibus partitur onera vniuersa sollicitudo incumbit? Vide marthā sollicitam: vide martham turbatam erga plurima. Apostolum loquor: qui platos sollicitudinis admonēs: gerit ipse sollicitudinem omnium ecclesiarum. Quis infirmat inquit? et ego nō infirmor? Quis scandalizat? et ego nō vror? Suscipiat igitur martha dñm in domū suā: cui nimirū credita ē dispensatio domus. Mediatrix est vt sibi pariter et subiectis salutē obtineat: suscipiat grām sicut scriptū est. Suscipiant montes pacem populo: et colles iustitiam. Suscipiant et ceteri coadiutores eius singuli pro q̄litate ministerij sui excipiant xp̄m seruiant christo: ministrēt ei membris suis ille in infirmis fratribus: ille in pauperibus: ille in hospitibus et pegrinis. Quibus

ita sollicitis circa frequens ministeriū : videat maria quēadmodum vacet et videat quā suavis est dñs. Videat inqz quā deo ta mente qz tranquillo sedeat animo secus pedes iesu: puidens euz semp in cōspectu suo et vba ex eius ore excipies cuius et aspectus delectabilis et eloquiū dulce. Diffusa est grā in labijs ei⁹: et est speciosus forma p filijs hominū: imo sup oēm gliaz angeloz. Gaude et grās age maria: q ptem optimā elegisti. Beati enī oculi q vident q tu vides: zaures q merent audire que tu audis. Btā plane q venas diuini lussurij pcipis in silentio: in quo utiqz bonū est homini dominiū expectare. Simpler esto nō tantū si ne dolo sed etiā absq multiplicitate occupationi: vt tecū sit sermocinatio ei⁹ cuius et vox dulcis et facies decora. Unū caue ne incipias abūdare in sensu tuo et vel plus sapere qz oporteat sapere: ne forte dum lucē sectaris impingas in tenebras illudente tibi demonio meridiano: de quo nō est huius tēporis disputare. Nam lazarus quo deuenit? Ubi posuisti eum? Sorores allo quoz: que sepelierunt fratres predicatione et ministerio: exemplo et oratione. Ubi ergo posuisti eum? Abscondit⁹ est fossa humo sub lapide iacere: non facile inuenitur. Propterea non erit incongruum quatriduano quartum seruare sermonem: vt iuxta saluatoris exemplum audientes ecce quem amas i firmas: vt nos maneam⁹ hic de isto

cxix
iij

Tempus loquē

di est onini carni cum assumit incarnati verbi materlin celū nec cessare debet a laudibus humana mortalitas: cum hominis sola natura supra immortales spiritus exaltatur in virgine. Sed de ei⁹ glia nec silere deuotio patitur: nec dignum aliquid sterilis concipere cogitatio: aut in erudita potest locutio parturire. Adhuc est q et ipsi celestis curie princeps in consideratione tante et nouitatis: clamant nō sine admiratione. Que est ista que ascendit de deserto? delitijs af-

fluens? Ac si manifestius dicant. Quanta est hec: aut vnde ei ascendenti utiqz de deserto affluentia tanta deliciarum? Nec enī pares inueniunt delitie vel in nobis quos in civitate domini letificat fluminis impetus: qui a vultu glorie voluptatis glorie potamur. Que est ista? que desub sole vbi nihil est nisi labor et dolor et afflictio spiritus: ascendit delitijs spiritualibus et fluens? Quidni delitias dixerim virginitatis deus cum munere fecunditatis humilitatis insigne distillantem charitatis saui⁹ misericordie viscera plenitudinem gratie preragatiuam glorie singularis? Ascendens igitur de deserto regina mundi: etiam angelus sanctis vt canit ecclesia speciosa facta est et suavis in delitijs suis. Desinunt tamen deserti huius mirari delitias: quia dominus dedit benignitatem: et terra nostra dedit fructum suum. Quid miratur de terra deserta maria? ascendere delitijs affluentē? Adirent pot⁹ pauperē xpm de celestis regni plenitudie descendētē. Longe enī a phori miraclo dignū videt dei filiū paulominus ab angelis minorari: qz dei matre super angelos exaltari. Illius qdem exinanitio facta ē repletio nra: illius miserie mundi delicie sunt. Veniqz cum dives esset propter nos factus est paup: vt nos eius inopia ditaremur. Sz et crucis ignominia: creditū facta ē gloria. Adhuc aut ad monumētū pperat vita nostra: vt quatriduanum reducat a monumēto et eū de quo vobis hodie si bene meminit charitas vestra fimo debetur: lazariū querit vt queratur et inueniatur a lazaro. In hoc enim ē charitas non quasi nos dixerim⁹ deum: sed qz ipse prior dilexit nos. Elge igit dñe: quere quē amas: vt et amante facias et quere. Quere vbi posuerit eū. Facet epiz clausus ligatus oneratus. Facet in ergastulo cōscientie: tenetur in vinculis discipline: et tanqz lapide superposito pmiss⁹: et opprimis onere penitentie: eo qz desit interim fortis vt mors dilectio: et charitas omnia sustinēs. Et in his omnibus iam fetet domine: quatriduanus est enim. Credo multorum iam ingenia preuolant: vt intelligant quem

In assumptione beate marie virginis

velim dicere lazari. Eum sine dubio quod nuper per mortem fodit sibi parietem ut videret abhominabiles multas et malas prauas et inperutabiles cordis sui: iuxta prophetam alium ingressus in petram absconditus fossa humo a facie furoris domini. Sed quid est domine? Quare fecit: quadriduarius est enim. Forte enim feto rem istum: et quattuor dies istos non continuo quod intelligat. Ego primam arbitror timoris diei qua nimirum irradiante cordibus nostris peccato morimur: et quodammodo sepellimur in conscientijs nostris. Secunda ni fallor in labore certaminis. Solet nepe iter primordia conuersionis acius insurgere tetatio prauae consuetudinis: et vix extingui possunt iacula ignita diaboli. Tertia nihilominus doloris esse videtur dum recogitat quis an nos suos in amaritudine anime sue: nec tam laborat declinando futura quam perita plangendo deplorat. Admiraris quod hos dixeris dies? Sed tales sepulture debentur dies nebulae et caliginis: dies luctus et amaritudinis. Sequitur dies pudoris non dissimilis tribus quando iam horribili confusione operetur anima miseranda: dum nimis considerat quod et quantam reliquerit: et in oculis cordis tetras versat imagines peccatorum. Alius huiusmodi nihil dissimulat: sed iudicat: sed exaggerat: sed aggravat vniuersa. Non sibi potest durus index in semetipsum. Utilis quidem exacerbatio et digna miseratione crudelitas facile sibi diuinam concilians gratiam: dum pro eo mens emulatur etiam contra seipsam. Clerum tamen lazare veni foras: me in tanto fetore diutius immoreris. Caro putrida putredini proxima est: et qui confunditur vehemens et tabescit prope est ut disperat. Propterea lazare veni foras. Abyssus abyssum inuocat: abyssus luminis et in abyssum miserie et tenebrarum. Ad maiorem illius bonitas quam iniquitas tua et ubi peccatum abundat superabundare et gratia facit. Lazare inquit veni foras. Ac si manifestius dicat. Quo usque conscientie tue caligine detinet? Quamdiu in cubili tuo graui corde compungeris? Veni foras procede respira in lucem miserationum mearum. Hoc enim est quod in propheta legisti. In frenebo os tuum laudem meam: ne peccas. Evidentius

quoque propheta alius de seipso dicit. Ad meipsum anima mea turbata est: propterea me mor ero tui. Ita vero quod sibi vult quod ait tolle lapidem: et post pauca soluite eum? Nunquid post visitationem gratie consolatio cessabit agere penitentiam quam appropinquauit regnum celorum? aut abiciet disciplinam ne forte irascatur dominus et pereat de via iusta? Tollat lapis sed penitentia maneat non iam promissa et onerata sed viuenda et robusta mente roborans magis atque confirmans nimirum cuius et sit quae antea nesciebat dominus facere voluntatem. Sic et disciplina iam liberum si constrigit semel illud: iusto non est lex posita: sed voluntarium regit et dirigit in viam pacis. Super hac lazari suscitationem manifestum propheta. Non dereliques ait animam meam in inferno: quod ut dixisse me meministi: scdo huius festiuitatis die inferno quidem et carcer anime rea posita est. Nec dabis sanctum tuum non suum ipsum sed tuum utique quod ipse sanctificas videre corruptionem. Corruptioni siquidem primum erat quadriduarius qui ceperat iam fetere. Prope erat ut penitus dissoluere et venies in profundum malorum conteneret impius: sed preuentus voce virtutis et ab euuificatus gratias agit dicens. Nolotas fecisti mihi vias vite. adimplebis me leticia cum vultu tuo. Ad ipsius siquidem contemplationem euocasti et eduxisti ab inferno animam meam dum anxietate super me spiritus meus intuens conscientie proprie faciem nimis abhominandam. Clamauit inquit voce magna. Lazare veni foras. Magna utique vox: non tam sono clamola: quam pietate et virtute magnifica. Sed quo deuenumus. Nunquid non supra celos virginem prosequeremur. Et ecce cum lazaro descendimus in abyssum. Et splendore virtutis ad fetorem quadriduani procluius decurrit oratio. Cur hoc nisi quod potere prope ferebamur: et traheretur nos materia tanto verior: utique quanto familiarior. Fateor: ipitiam meam pusillanimitate propriam non abscondo. Non est equidem quod me magis delectet sed nec est quod terreat magis: quam de gloria virginis matris habere sermonem. Ut enim fileas interim ineffabile privilegium meritorum et progeneris penitus singularis: tanto eam deuotionis affectu amplectitur honorat suscipiunt ut dignum

est vniuersi: vt licet de ea loqui gestiāt oēs
tñ quicqd dicif de indicibili eo ipso qdici
potuerit min⁹ gratū sit min⁹ placeat min⁹
acceper. Quidni min⁹ sapiat: qd de in
cōprehēibili glia cōprehēdere potuit mēs
humana? Ecce enī si in ea laudauero virgi
nitatē: multe mibi virgines possēā vident
offerri. Si in ea humilitatē p̄dicauero: in
uenient forte vel pauci q docēt filio ei⁹
mites facti sunt ⁊ hūiles corde. Si magni
ficare voluero misericordie ei⁹ multitudi
nē: sunt aliq mīe viri etiā ⁊ mulieres. Unū
est in quo nec primā similē visa est nec h̄re
sequētez gaudiū matris h̄is. cū virginita
tis honore. Optimā ptem elegit sibi maria
Optimā plane: qz bona secūditas p̄inga
lis: melior aut castitas virginalis p̄suis aut
optima est secūditas virginea seu secūda
virginitas. Marie p̄uilegiū est non dabit
alteri: qz nō auferret ab ea. Singulare est s̄
p̄mūo etiā idicibile inuenit: vt quēadmo
dū nemo assequi possit sic nec eloq quidē
Quid si ⁊ illud adiūctas cui⁹ mater? Que
poterit ligua etiā si iā angelica sit dignit ex
tollere laudibus virgine: matrē aut nō ci
iūctūqz sed dei? Duplex nomtas: duplex p̄
rogatiua: duplex miraculū: sed digne proz
suis aptissimēqz pueniens. Neqz enī filius
alius virgine: nec deū decuit partus alter
Ueruntū nō hoc tñ si diligēter attendas:
sed ceteras quoqz virtutes singulares proz
suis inuenies in maria: qz videbant esse cō
munes. Que enī vel angelica puritas vir
ginitati illi andeat cōpari: que digna fuit
spūs sancti sacrariū fieri et habitaculū fili
dei? Si rerū pretia de raritate p̄elamus: q
prima in terris angelicā p̄posuit ducere vi
tā sup oēs est. Quō inqz fiet istud? Qm vi
rum nō cognosco. Immobile p̄positū vir
ginitatis: qd nec angelo filiū p̄mittēte ali
quatens titubauit. Quō inqz fiet istud?
Neqz enī eo modo quo fieri solet i ceteris
Virum penit⁹ nō cognosco: nec filiū deside
rio nec spe p̄lis. Quāta vero ⁊ qz p̄ciosa
humilitatis virt⁹: cum tanta puritate cum
innocentia tanta cū p̄cietia proz suis absqz
delicto: immo cū tanta gratie plenitudine
Unde tibi humilitas? ⁊ tanta humilitas o

beata? Digna plane quā respiceret domi
nus: cuius decorem cōcupisceret rex: cui⁹
odore suauiſſimo ab eterno illo paterni fi
nus attraheretur accubitu. Vnde enī qz
manifeste sibi concinnant virginis nostre
canticum ⁊ nuptiale carnē: nimirū cuius
uterus sponsi thalamus fuit. Audi maria:
in euangelio. Resperit inqz humilitatē an
cille sue. Audi eandē in epithalamio. Cum
esset rex inqz in accubitu suo: nardus mea
dedit odore suum. Nardus quippe herba
humilis est ⁊ pectus purgat: vt manifestū
sit humilitatē nardi nomine designari: eu
ius odor ⁊ decor inuenerit gratiam apud
deum. Sileat misericordiā tuam virgo be
ata: si quis est qui inuocatā eam in necessi
tibus suis sibi meminerit desuisse. Illos
quidem seruuli tui ceteris in virtutibus
congaudemus tibi: sed in hac potius no
bis ipsis. Laudamus virginitatem humi
litate miramur: s̄ mīa miseriis sapit dulci⁹
mīam amplectim⁹ cari⁹: recordamur sepi⁹
crebrius inuocamus. Nec est enī que totius
mundi reparationem obtinuit: salutē om
nium impetrauit. Cōstat enim pro vniuer
so genere humano fuisse sollicitā cui dictū
est: ne timeas maria inuenisti gratiam vtiqz
quam querebas. Quis ergo misericordie
tue o benedicta longitudinē. ⁊ latitudinē
sublimitatē: ⁊ profundū? queat inestigare
Nam longitudo eius vsqz in nouissimū di
em inuocantibus eam subuenit. vniuersis
Latitudo ei⁹ replet orbem terraz: vt tua
quoqz misericordia plena sit oīs terra. Sic
⁊ sublimitas eius ciuitatis superne inuenit
restorationem: ⁊ profūdū eius sedentib⁹
in tenebris ⁊ vmbra mortis obtinuit redē
ptionem. Per te enī celum repletum infer
nus euacuatus est. iustaurate ruine celestis
hierusalem: expectantibus miseriis vita
perdita data. Sic potentissima et piissi
ma caritas et affectu compatiendi ⁊ effe
ctu subueniēdi abundat. eoz locuples i vtro
qz. Ad hūc igit fontē sitibūda p̄peret aīa
nra: ad hūc mīe cumulū tota solitudinē
misianra recurrat. Ecce iā quib⁹ potuim⁹
votis ascēdētē te ad filiū deduxim⁹: ⁊ p̄se
cuti sumus saltez a longe: virgo benedicta

In festo assumptionis btē marie virginis

Sit pietatis tue ipsam quā apud deū gra-
tiam inuenisti notam fac ere mundo: reis
veniam: medelam egris: pusillis corde ro-
bur: afflictis consolationem: piclitanibus
adiutoriu: z liberationē scis tuis p̄tib⁹ ob-
tinendo. In hac quoq; die solēnitatis z le-
titie dulcissimū marie nomen cū laude in-
uocātib⁹ suis p te regina clemēs gr̄e sue
mūera largiat̄is xps fili⁹ tu⁹ dñs n̄r q ē
sup oīa benedictus deus in secula amen.

cxr
iii

Itēz vnde supra de verbis apocalipsis
Sermo sextus.

Signū magnū

apparuit in celo mulier ami-
cta sole z luna sub pedibus ei-
us: z in capite ei⁹ corona stel-
larū duodecim. Vehementer quidē nobis
dilectissimi vir vnus z mulier vna nocuere
sed gratias deo p vnū nichilominus virū
z mulierē vnā omnia restaurant: nec si-
ne magno seruire gr̄arum. Illeq; enī sicut
delictū ita z donū: sed excedit dñi estima-
tionē beneficij magnitudo. Sic nimirū pu-
dentissimus z clemētissimus artifex quod
quassatū fuerat nō cōfregit sed refecit: vt
videlicet nobis nouum adam formaret ex
veteri: z eam transfunderet in mariā. Et
quidē sufficere poterat xps quidē z nunc
omnis sufficiētia nostra ex eo est: sed nobis
bonū nō erat esse hoīez solūz. Cōgruū ma-
gis vt adesset n̄r repationi sexus vterq;
quoz corruptioni neuter defuisset. Fidelis
plane z prepotēs mediator dei z hominū
homo xps iesus: sed diuinā in eo reuerent̄
homines maiestātē. Absorta videt̄ in deita-
tem humanitas: non q sit mutata substan-
tia sed affectio deificata. Non solū illi can-
tatur: inia cantat̄ pariter z indeu m̄ quia
et si didicit ex his que passus est compassi-
onē vt misericors fieret: habet tū z iudicia-
riaz potestātē. Deniq; deus noster ignis
cōsumēs est. Quidni vereat̄ peccator: acce-
dere ne quēadmodū cera fluit a facie ignis
sic pereat ipe a facie dei? Itaq; iam nō ipa
mulier benedicta in mulierib⁹ videbit̄ oci-
osa: immet̄ equidē locus eius in hac reco-
ciliatione. Opus enī est mediatore ad me-

diatore istū: nec alter nob vtilior: q; maria
Erudelis nimirū mediatrix eua: p quā ser-
pēs antiquus pestiferū z ipi z viro virus.
infundit: s; fidelis maria q salutis antido-
tū z viris z mulieribus ppinauit. Illa enī
minitra seductōis: hec ppinatiōis. Illa
suggessit p̄uaricationē: hec igessit redēptio-
nē. Quid ad mariā trepidet huāna fragili-
tas? Nihil auster in ea nihil terribile: tota
suauis ē oībus offerēs lac z lanā. Reuolue
diligētī euāgelice historie seriē vniuersā
z si qd forte icrepatoriū si qd durū si qd de-
niq; signū vlt̄ tenuis idignatiōis occurrēt
in maria: de cetero suspectā hēas z accedē
verearis. Q; si vt vere sūt plena magis oīa
pietatis z gr̄e plena māsuetudis z mie q ad
eā ptinet mūeris: age ei gr̄as q sibi tali me-
diatricē benignissima mīseratiōe puidit in q
nib possit eē suspectū. Deniq; oīb⁹ oīa scā
est sapiētib⁹ z isipētib⁹ copiosissima chari-
tate debitorē se fecit oīb⁹ mie sinū apuit: vt
de plenitudine illi⁹ accipiat vniuersi: capti-
uus redēptionē: eger curationē: tristis p̄so-
lationē: pctōr veniā: iust⁹ gr̄as angel⁹ letitiā
deniq; tota trinitas gl̄iaz filiū p̄sona carnis
huāne suba: vt nō sit q se abscondat a calore
ei⁹. Putasne ipa ē sole amicta mulier? Est
siq; vt de p̄nti ecclia id itelligendū p̄p̄bi
ce visōis series ipa demōstrat: s; id plane
nō icōuenient marie videbit̄ attribuēdū.
Minus ea ē q velut alter solē induit sibi z
quēadmodū ille sup bonos z malos idiffe-
rent oīf sic ipa qz nō discentit merita s; oīb⁹
se se exorabile oīb⁹ clemētissimā p̄bet oīūz
deniq; neccitates aplissimo qdā misat affe-
ctū. Nā z defect⁹ oīs sub ea z qcqd fragili-
tatis seu corruptiōis ē excellētissia qdā sub
limitate p̄ cetis oīb⁹ excedit z sup̄gredit̄ cre-
aturis vt merito sub pedib⁹ ei⁹ luna eē dica-
tur. Alioqn magnū dixisse videbim⁹ vt sit
luna ista sub pedib⁹ ei⁹ quā sup oēs āgeloz
choros sup cherubī qz z seraphin exaltatā
nefas ē dubitare. Solz aut luna nō mō dfe-
ctū corruptiōis s; stultitiā mētis mōnūq; vo-
eciaz hui⁹ t̄pis dsignare. Illa qdē p̄p̄ mī-
tabilitatē: hāc sane p̄p̄ susceptū aliū de splē-
dore. Ultraq; vō vt ita dixerī luna marie s; b
pedib⁹ cōgrue satis ponit̄: alio tū atq; alio

mō. Siqdem stult⁹ vt luna mutat: sapiens aut pmanet vt sol. In sole nimir⁹ et feruor et splendor atq; is oīno mutabil⁹ et icert⁹: q nūq; in eodē statu permaneat. Iure q; maria sole phibet amicta: que pfundissimū diuine sapiētie vltra q; credi valeat penetrauit abyssum: vt quātū sine psonali vnione creature cōdictio patif luci illi inaccessibili videat imersa. Illo nimir⁹ igne pphete labia purgā: illo igne seraphim accēdunt. Lōge vō aliter maria meruit nō velut summatis tāgi sed opiri vndiq; et circūfundi: et tanq; ipso igne cōcludi. Lādīdissimus sane sed et calidissimus huius mulieris amict⁹: cuius oīa tam excellēter irradiata noscunt: vt nihil in ea non dico tenebrosū sed ne obscurū: saltē vel minus lucidū: sed ne tepidum qdē aliqd aut nō feruētissimū liceat suspicari. Inspiciētia vō oīs lōge sub pedib⁹ ei⁹: vt penitus absit hec ab insipientiū mulier numero: et collegio virginum fatuaz. Immo vō et vnicus ille stultus qui vere mutatus vt luna sapiētiā pdidit in decore suo: sub marie pedibus conculcatus patif miseria seruitutē. Nimir⁹ ipa est quondā a deo pmissa mulier serpentis antiqui caput virutis pede cōtritū: cuius plane calcaneo in multis versutis insidiat: sed sine causa. Sola enim cōtriuū vnuerfam hereticam prauitatē. Alius nō de substātia carnis sue xp̄s edidisse dogmatizabat: alius paruulū non peperisse sed reperisse sibilabat: alio viro cognitā blasphemabat: alius dei matrē audire nō sustinēs magnū illud nomē theothochos ip̄issime sigillabat: s; p̄triti sūt insidiatores: cōculcati sup̄lātatores: p̄futati derogatores: et beatā eā dicunt oēs generatōes. Deniq; et p herodē draco insidiat⁹ et parietiv nascētē excipiens filiū duoraret q; inimicitie cēt iter semē mulieris et draco nis. Quā si ecclia lune magi videt intelligēda vocabulo qd videlicet nō ex se splēdeat: s; ab eo qui dicit: sine me nihil potestis facere: habes mediatricē quaz tibi paulo ante cōmēdauius euidentē expressam. Adulter inqt amicta sole: et luna sub pedib⁹ eius. Amplectamur marie vestigia fratres: et de uotissima supplicatiōe beatīs illius pedib⁹

pnoluamur. Teneamus eā nec dimittam⁹ donec bñdixerit nobis. Potēs ē enim. Ille pe vellus ē mediū inter rore et areā: mulier inter solē et lunam: maria inter xp̄m et ecclesiā cōstitutā. Sed forte miraris nō tam velus opertū rore: q; amictaz sole mulierem. Adagna siquidē familiaritas: sed mira oīno vicinitas solis et mulieris. Quō enim itam vehēmenti feruore: tam fragilis natura subsistit? Ad merito qdē admiraris moyses sancte: et curiosius desideras itneri. Ueritatem solue calciamēta de pedib⁹ tuis: et i uoluta pone carnalium cogitationū si accedere cōcupiscis. Uado inqt et videbo visionē hāc magnā. Adagna plane visio rubi ardēs sine cōbustioe: magnū signū mulier illesā manēs amicta sole. Illo ē rubi natura opertū vndiq; flāmis manere nihilomin⁹ incōbustū: nō mulieris potentia: vt sustineat solis amictū. Illo ē virtutis humane: s; ne angelice qdē. Sublimior quedā necessaria est. Spūs sanctus inqt supueniet in te. Et tanq; respōderet illa qm spūs ē deus et deus noster ignis psumens: virtus ait non mea nō tua: sed altissimi obumbrabit tibi. Nihil itaq; mirū: si tali obumbraculo talis etiā a muliere sustineat amictus. Adulter iquit amictaz sole. Plane amicta lumine sicut vestimēto. Illo percipit forte carnalis nimir⁹ spūale ē: stulticia illi videt. Non sic videbat aplo q dicebat: Induimini dñm iesū xp̄m. Quā familiaris scā es ei dñā q; p̄xi ma: imo q; itima fieri meruisti: quātā suenisti q̄raz apud eū. In te manet et tu in eo: et vestis eū: et vestis ab eo. Vestis eū substātia carnis: et vestit ille te sue gloria maiestatis. Vestis nube solē: et sole ipa vestis. Mouum enī fecit dñs sup terrā: vt mulier circumdaret vir: nec aliū quā de quo dicit: ecce vir oīs nomē ei⁹. Moū quoq; fecit i celo: vt mulier sole appareret amicta. Deniq; et coronauit eū: et vicissim ab eo meruit coronari. Egrediemini filie syon: et videte matrē salomonis i diademate quo corona uir eaz fili⁹ suus. In capite inqt ei⁹ corona stellarū duodeci. Dignū plane stell corona ri caput: qd et ipsis lōge clari⁹ micās ornet eas poti⁹ q; ornet ab eis. Quidni coronet

In assumptiōe btē marie virginis

sydera quam sol vestit? Sicut dies verni
ait circūdabant eā flores rosarū et lilia pua
lium. Minus leua sponse sub capite eius:
et iam dextera illius amplexatur eā. Quis
illas estimet gemmas quis stellas noiet?
quibus marie regii diadema cōpactū est?
Supra hominē est corone huius rōnem ex
ponere: iudicare cōpositionem. Nos tamē
pro modulo nostre exiguitatis abstinentes
a periculo scrutinio secretorū: nō incōgrue
forsitan duodeci stellas istas duodeci pre
rogatiuas gratiarū intelligere videamur qui
bus mariam singulariter adornat. Si qui
dem iuvenire est in maria prerogatiuas celi;
prerogatiuas carnis: prerogatiuas cordis.
Et si fuerit ternarius iste per quaternariū
multiplicatus: habemus forte stellas duo
decim: quibus regine nostre diadema p
fulgeat vniuersis. Sibi sane singularis ru
tilat fulgor primo quidem in marie genera
tione: secundo in angelica salutatione: tertio
in spiritus superatione: quarto in filij dei in
enarrabili pceptione. Sic et his quoq; si
derem plane radiat decem: q; virginitatis
primitia: q; sine corruptiōe secunda: q;
sine quamine grauida: q; sine dolore puer
pera. Nichilominus et hec in maria corru
scant: mansuetudo pndoris: duotio humi
litas: magnanimitas credulitatis: marti
riū cordis. Tlestre qdē sedulitatis erit sin
gula queq; diligētē itueri: nos interim sa
tis fecisse videbimur si breuiter ea potuerim
demonstrare. Quid ē sydez michat in gna
tione marie? Plane q; ex regibus orta: q;
ex semine abrahe: q; generosa ex stirpe da
uid. Si id paz videt: adde q; generatiōi il
li ob singulare pbenilegium sanctitatis di
uinitus noscitur eē cōcessa: q; lōge ante eisdē
patribus celitus repromissa: q; mysticis p
figurata miraculis: q; oraculis pnuiciata p
phetis. Nō ac enim sacerdotalis virga dū
sine radice floruit: hanc gedeonis vellus
dum in medio sicce arce maduit: hāc in eze
chielis visione oriētalis porta que nulli vn
q; patuit psignabat. Nō ac deniq; p ceteris
isaias nūc virgā ex radice iesse onturam p
mittebat: nūc euidentius virginē pariturā.
Nō ac merito signū hoc magnā in celo apparu

isse scribit: qd tāto ante de celo noscitur eē p
missum. Dñs ait: ipse dabit vobis signum.
Ecce virgo cōcipiet. Nō agnū pfecto signū
dedit: q; et magnus ipse q; dedit. Nō uis er
go prerogatiue fulgor quoz nō vehementer
reuerberat acie oculorū? Nō in eo q; reuerē
ter atq; officiosissime ab archangelo saluta
ta ē: vt iā tūc in regali solio supra omnes ce
lestiū ordines legionū exaltatā cernere vi
deret? et paulominus adoraturus feminaz
q; solebat ab hoib; hactenus equanimiter
adorari: virginis nostre merituz et singula
ris grā cōmedat. Nichilominus fulget etiā
nouus ille cōceptiōis modus: vt nō inqta
te quēadmodū ceteri oēs: sed supueniēte
spū sola et de sola sanctificatiōe maria cōci
peret. Nō q; dei vix genuit et idē ipse dei
atq; hominis vnus oīno deus et homo pro
diret ex maria: abyssus est luminis nec fa
cile dixerim q; vel angelicus oculus ad hu
ius fulgonis vehemētiā nō calliget. De ce
tero sane per virginitatē carnis et ppositū
virginitatis maxime et ipsius quoq; pposi
ti nouitas euidenter illustrat: q; videlicet in
libertatē spūs legis mosaice decreta trāscē
dēs: illibatā deo corpis filij et spūs scimōi
um vouit. Probat em ppositi inuolabile sū
damentū: q; tam cōstanter promittenti fili
um angelo respondet. Quomō fiet istud?
Nō virū nō cognosco. Forte enim propte
rea primo turbata est in smone eius: et cogi
tabat qualis esset ista salutatio: q; benedi
ctam sese audisset in mulieribus que nūm
rum benedicti in virginibus sēper optabat.
Et ex tūc quidē cogitabat qualis esset ista
salutatio: q; iā videretur esse suspecta. Tūc
vero in promissione filij manifestū virgini
tatis periculū videbatur: nō potuit vltra
dissimulare quin diceret. Quomō fiet istud?
Quoniam virū nō cognosco. Nō ac merito p
inde et illam mernit benedictionē et hanc nō
anulit: vt longe gloriofior fiat et virginitas
ex secunditate et ex virginitate secunditas.
ac mutuis sese radiis illustrare hec duo sy
dera videant. Nō agnū enim virginē esse
sed vginē matrē esse lōge amplius p omne
mūdum. Nō ac et illud molestissimū tediū
quo relique omne grauide mulieres labora

re noscuntur: sola nō sentit que sine libidinosa voluptate pcepit. Unde et in ipso sue conceptionis initio qñ potissimū cetera virgines miserabilius affligunt: maria tota alacritate mōtana pscendit vt helizabet ministraret: portans p̄ciosissimū illud depositum: portās illud onus leue portās a quo portabat. Sic et in partu qñ lucidū est qñ noua exultatione nouā edidit prolem: sola inter mulieres a cōmuni maledicto et dolo re parturientū aliena. Si rerū pretia de raritate pensamus: nihil his pōt rarius inueniri. Siquidē in oībus istis nec primā similem visa est: nec habere seq̄ uentē. Et qbus nos si ea fideliter intueā nō sine dubio admirationē cōcipim⁹: s; uenerationē sed deuotionē: s; solationē. Ceterū q̄ restant ad huc et imitationē regrūt. Non est nobis aī ortū tam multifarie multisq; modis p̄mitti diuinitus celitus p̄nūtiari: s; nec ab archāgelo gabriele tā noue salutationis obsequijs honorari. Adinus aut cetera duo cōmunicat nobis: plane secretū suū sibi. Sola enī est de qua dicit qd in ea natū est de spū scō est: sola cui dicit qd ex te nascet sc̄m vocabitur filius dei. Offeratur regi virgines sed post eam nani primatū sola vindicat sibi. Multo magis aut sola sine corruptiōe concepit: sine grauiamine tulit: sine dolore filiū parit. Itaq; nihil horū a nob̄ exigit s; exigit plane nō nihil. Nūqd enī si defuerit etiā nobis mansuetudo pudoris: si humilitas cordis: si magnanimitas fidei: si cōpassiuentis: negligētia nostrā munerū singularitas excusabit? Gratissima sane gēma in diademate micans in capite stella: rubor in facie hominis uerecūdi. An quis putat qd hac caruerit grā: q̄ plena fuit. Nudibūda fuit maria: ex euāgelio id probamus. Ubi enī aliquādo loquax: ubi p̄sumptuosa fuisse uidet? Foris stabat querēs loq̄ filio: nec materna auctoritate aut smōnē interruptit aut habitationē irruit: in qua filius loquebatur. In omni deniq; textu quattuor euāgeliorū si bene meminim⁹ non nisi quater maria loquens auditur. Primo quidē ad angelum sed cum iam semel atq; iterū alloquutus eaz fuisset: secūdo ad helizabet qñ

vox salutationis eius iohannē exultare fecit in utero: et ea magnificāte mariā ip̄a magis dñm magnificare curauit: tertio ad filium cum esset annoz duodecim qd ip̄a et pater eius dolentes quesissent cū: quarto in nuptijs ad filiū et ministros. Et quidē is sermo certissimus index ingente mansuetudinis et uirginalis uerecūdie fuit. Etorum qdpe uerecūdiā suā reputās sustinere nō potuit: nō potuit uini dissimulare defectū. Ubi sane tanq; increpata a filio est nec illi respondit nec tñ desperauit: ministros admonet facere qd diceret eis. Nunquid non ab initio uenisse pastores: primam omnium mariā inuenisse legunt? Inuenerūt ait euangelista mariā et ioseph: et infantem positum in p̄sepio. Sic et magi quoq; si recolis non sine maria matre eius puerum inuenire et inducēs in templū dñi: templi dñm multa quidē a simeone audiuit tā de eo qd de se ipsa: ad loquendū tarda uelox ad audiendū. Et quidē maria cōseruabat omnia uerba hec: conferens in corde suo. Sed in his omnibus neq; de ipso incarnationis dñice sacramento quodcuq; uerbu fecisse reperies. Ne nobis qui spūriti habemus in naribus: uel qui totū p̄ferimus spūritū: qui iuxta illud comici pleni rumari effluimus undiq;. Totiens deniq; maria filium audiuit non modo turbis loquentem in pabolis sed et discipulis seorsum regi dei mīsteria reuelantē uidit miracula facientem uidit denum in cruce pendentem uidit expirantem uidit et resurgentez uidit et ascendentez: sed in his omnibus quotiens uerecundissime uirginis pudicissime turturis uox memora faudita. Deniq; legis in actibus ap̄loz: qd redeuntes a mōte oliueti ynanimiter p̄senerabant in oratione. Qui? Si forte maria affuit noīet prima q̄ supra oēs est tam filij p̄rogatiua qd sue p̄uilegio scitatis. Petr⁹ et andreas ait iacobus et iohānes: et ceteri q̄ sequunt. Hi omnes p̄senerabant ynanimiter cū mulieribus: et maria matre iesu. Itane et mulierum sese vltimaz exhibebat: vt nouissima omniūz poneretur? Clere carnales adhuc discipuli quibus necdum erat iesus glorifi

In natiuitate btē marie virginis

catus? qñ facta est inter illos cōtentio de p.
matur: cū maria quāto maior erat hūliaret
se nō mō in oībus s; z p oīb? Adrito scā ē
nouissima pma: q cū p ma esset omniū sese
nouissimā faciebat. Adrito scā ē oīūz dñā
q se oīūz exhibebat ancillā Adrito deniq;
sup angelos exaltata est: q z infra viduas
z penitētes infra eam de qua eiecta fuerāt
septem demonia in effabili sese mansuetu-
dine inclinabat. Obsecro vos filioli emu-
lamini hanc virtutē: si mariam diligitis: si
cōtenditis ei placē emulamī modestiā ei?
Nihil tam idoneū hominī: nihil tam con-
gruum christiano: maximeq; monachum
nihil a deo decet. Et quidē manifesta satis
in virgine hac ipsa mansuetudine virtus
hūmitatis elucet. Numirum collactaneæ
sunt humilitas z mansuetudo: in eo p fede-
rate germanius qui dicebat. Discite a me
quia mitis sum z humilis corde. Sicut enī
mater psumptionis elatio: sic mānsuetudo
vera nō nisi ex vera hūmitate pcedit. Nec
in sola tū marie taciturnitate cōmēdat hū-
mitas: sed euidentius resonat in sermone
Audierat qd ex te nascetur sanctū vocabit
filius dei: z nihil aliud qz ancillam eius se
esse respondit. Inde ventū est ad elizabet
z cōtinuo virginis gloria singularis eidem
p spiritū reuelata. Deniq; z mirabat pso-
nam venientis dicēs. Unde hoc mihi? vt
veniat mater dñi mei ad me? Cōmēdabat
z vocem saluantis: adijciens. Ut facta est
vox salutationis tue in aurib? meis exalta-
uit in gaudio infans in vtero meo. Beati-
ficat fidem credētis: btā ingens q credidi-
stis qñ pfitent in te q dicta sunt tibi a dño
Adagna qdem pconia: sed deuota hūmi-
tas nil sibi passa retinere: in euz magis vni-
uersa refudit: cuius in se beneficia lauda-
bant. Tu inq; magnificas matrē dñi: sed
magnificat aīa mea dñm. In voce mea fi-
lium phibes exultasse in gaudio: sed exul-
tauit spūs meus in deo saluari meo: z ipse
quoq; tanq; amicus sponsi gaudio gaude-
at ad vocem sponsi. Beatā esse dicis quo
credidissē: credulitatis z btitudinis can-
sa respect? est supne pietatis? vt ex hoc ma-
gis beatā me dicāt oēs generatioes: qz an-

cillam humilē z exigūā respexit deus. Cle-
runtū nunquid putamus fratres elizabet
scām in eo q p spm vtiq; loquebat errasse
Abst. Btā plane quā respexit de? z btā q
credidit. Ille enī magn? diuine respectio-
nis extitit fructus. Ineffabili siquidē arti-
ficio spūs supueniēs: tāte hūilitati magna
nūmitas tanta in secretario virginei cordis
accessit: vt quez admodū de integritate z
secūditate pdiximus he quoq; nihil omi-
nus stelle fiant ex respectu mutuo clariores
qz videlicet nec hūilitas tanta minuit ma-
gnanimitatem: nec magnanimitas tanta
hūilitatē? s; cū i sua estimatiōe tā hūilis es-
set nihilomin? in pmissionis credulitate
magnanim? z q nihil aliud qz exigūā sese
reputabat ancillā: ad icōprehensibile hūi-
sterium ad admirabile cōmertū ad inscru-
tabile sacramentū nullatenus se dubitaret
electam: z verā dei atq; hoīs genitricē cre-
deret mox futurā. Elgit hū nūmz i cordib?
electoz grē prerogatiua diuine vt eos nec
humilitas pusillanimes faciat nec magna-
nimitas arrogātes. Adagis autē coopant fi-
bi: vt nō solū nulla ex magnanimitate sub-
intret elatio: sed hinc maxime puebat hu-
mitas: vt inueniamur p ea amplius timo-
rati z largitori munerū nō i grati ac viciss;
ex occasiōe humilitatis pusillanimitas nul-
la surripiat: sed quo minus de sua qsq; vel
in minimis psumere cōsuevit: eo amplius
etiā in magnis quibulq; de diuina virtute
pfidat. Adartyriū sane virginis qz nimirū
inter stellas diadematis ei? si meministis
duodecimaz nominauim? tā in symeonis
pphetia qz in ipa passionis dñice hystoria
cōmēdat. Positus ē hic ait sanctus senex
de puulo iesu in signū cui cōtradiceat: z tuā
ipsius animā gladi? ptransibit: ad mariā autē
dicebat. Clere tuā o beata mī animā gladi-
us ptransibit. Alioq; nō nisi eā ptransies car-
nē filij penetraret. Et quidē postea qz emi-
sit spm tuus ille iesus omniū qdē: sed spec-
aliter tuus? ipsius plane nō attigit aīam q
ipsius crudelis lācea: nec mortuo parcens
cui nocere nō posset aperuit lat? s; tuā vti-
q; aīaz ptransiit. Ipsius nūmz aīa iā ibi nō
erat: sed tua plane nequibat auelli. Tūā er

go pertransiuit aiam vis doloris vt plusq̃
martyrem te nō īmerito predicem⁹ ī qua
nimirū corporee sensuz passiōis excesserit
cōpassiōis affect⁹. An nō tibi plusq̃ gladi-
us fuit sermo ille reuera ptransiēs aiam et
ptingēs vsq̃ ad diuisione aie z spūs? nūc
ecce fili⁹ tu⁹? O cōmutationē: iohes tibi p
iesu traditur? seruus pro dño discipul⁹ pro
magistro: filius zebedei pro filio dī: homo
purus pro dō vero. Nūc nō tuā affectuosi-
simā aiam ptransiret hec auditio quādo
z nostra licet saxea licet ferrea pectora sola
recordatio scindit. Non miremini frēs q̃
maria martyr in aia fuisse dicat. Adiret q̃
nō memint audisse se paulū inter maxima
gentiū crimina memorāte: q̃ sine affectio-
ne fuissent. Longe id fuit a marie viscerib⁹
longe id sit ēt a seruulis eius. Sed forte q̃
dicat. Nūquid nō cum prescierat morturū
Et indubitanter. Nūquid nō sperabat pti-
nuō resurrecurū? Et fidenter. Super hec
doluit crucifixū. Et vebemēter: alioq̃ nō
nam frater aut vnde tibi hec sapientia? vt
miretis mariā cōpatiētē q̃ marie filiū pa-
tiētē. Ille ēt corpe mori potuit: ista cōmori
corde nō potuit. Fecit illd charitas quā ma-
iorē nemo habuit: fecit z hoc charitas cui
post illam similis altera nō fuerit. Jā te ma-
ter mie p ip̃s sincerissime tue mētis affectū
tuis iacens puoluta pedib⁹ luna mediatri-
cē sibi apd solē iusticie pstitutā duotis sup-
plicatiōib⁹ iterpellat vt in lūe tuo videat
lūmē z solis grāz tuo mereat obtentu: quā
vē amauit p oib⁹ z orauit stola glie vidēs
z coronā pulchritudis ponēs ī capite tuo.
Plena es grāz: plena roze celesti: inixa su-
per dilectū delitijs affluēs. ciba hodie pau-
pes tuos dñi ip̃i q̃z catelli de micis edēt
nec solū puero abrahe s̃z z camelis potum:
tribuas de superfluēti hydria tua? q̃ tu vē
puella es z plecta z pparata altissimi filio
q̃ est sup oia de⁹ bñdict⁹ in secula.

CIn natiuitate marie d aduē. Ser. vnic⁹

Ecunde virgi-

nitatis āplecti: celū pñtiā: tra-
memoriā venerat. Sic nimirū
tori⁹ boni illic exhibitio hic re-

cordatio iūcī: tibi facietas hic tenuis qdā
libatio primitiaz: tibi res z hic nomē. Dñe
īqt nomē tuū ietnū z memoriale tuū ī gñā-
tione z generationem. Generatio z gene-
ratio non angelorum profecto: sed homi-
num est. Nis scire: quia nomen z memoria
le eius in nobis est presentia in excelsis. Sic
orabitis īqt. Pater noster q̃ es ī celis scitice-
tur nomē tuū. Fidelis oratio cui⁹ ip̃a p̃mor-
dia z diuine adoptiōis z trene pegnatōis
admoneāt z h̃ scientes q̃ q̃dū nō sum⁹ ī
celo pegrinamur a dño gemam⁹ ī ter nos-
metip̃os adoptiōis filioz expectātes pñtiā
vtiq̃ patris. Signāter p̃inde z de x̃po pro
ph̃a loq̃ dicēs. Spūs an̄ facie nostrā xp̃us
dñs. ī vmbra ei⁹ viuem⁹ iter gētes. Mā iter
celestes qdē brūtudines nō ī vmbra viuūt
sed poti⁹ ī splēdore. An splēdore scōz īqt
ex vtero an̄ luciferū genuit. Clez id qdē
pater. Et mater sane eundē ip̃z ī splēdore si
genuit s̃z ī vmbra nō nisi ea tñ q̃ obūbrauit
altissim⁹. Ad merito p̃inde canit ecclia: nō il-
la qdē ecclia scōz que ī excelsis z ī splēdore
est s̃z que iteri pegrinat in terris. Sub vm-
bra eius quē desiderauerā sedi: z fruct⁹ ei⁹
dulcis gutturi meo. Lucem q̃ppe meridia-
naz vbi pascit sp̃s sibi petierat iudicari
s̃z repressā est. z pro plenitudine lūis vmbra
pro facietate iterum gustū recepit. Deniq̃
non ait sub vmbra ei⁹ quā desideraueram
s̃z sub vmbra quā desiderauerā sedi. Neq̃
enim ip̃ius expetierat vmbra: s̃z ip̃m ve-
rum profecto meridiem: lumen plenum de
lumine pleno. Et fruct⁹ eius ait dulcis gut-
turi meo ac si dicat gustui meo. Usq̃ quo
nō parcis mihi: nec dimittis me vt glutia
saluam meā. Quousq̃ manet illa sentētia
gustate z videte quoniam suauis ē domin⁹
Et quidem suauis gustui z dulcis gutturi.
vt merito etiā sup hoc sp̃sa p̃cipit vocē ī
grāz actionis z lau dis. S̃z qñ dicet come-
dite amici z bibite: z iebiamini carissimi.
Iusti epulēt ait p̃ph̃a: s̃z ī p̃p̃ci dī vtq̃z si
ī vmbra z d̃ seipo satiabor: ait cū appuerit
glia tua: s̃z z dñs ad ap̃los ait. Vos estis q̃
p̃māstis mecum ī tentationibus meis.
Et ego dispono vobis: sicut disposuit mi.
hi pater meus regnū vt edatis z bibatis

v ij

cxx

v

In natiuitate btē marie virginis

sup mēsam meā. Sed vbi? In regno meo inqt. Beatus plane q māducabit panē in regno dei: Sāctificet itaq nomē tuū p qd vtrūqz interim in nobis es dñe p fidem in cordibus habitās: qm nomen tuū iā inuocatū ē sup nos. Sed adueniat etiā regnum tuū. Cūeniat qd pfectū ē: z euacuet qd ē ex pte. Habetis ait apls fructū vestruz in sanctificatione: sinē vō vitā eternā. Vita eterna fons indeficiēs: q vniuersam irrigat sup perficiē padisi. Nec mō irrigat: sed inebriat. Fons ortoz puteus aquarū viuentium que fluūt impetu de libano: z fluminis impetus letificat ciuitates dei. Quis vō fons vite: nisi xps dñs? Cum xps inqt apparuerit vita vestra: tūc z vos apparebitis cum ipso in gloria. Sane ipa sese plenitudo exinanuit: vt fieret nobis iusticia z sanctificatio: z remissio: necdū apparēs vita z gloria aut beatitudo. Deriuatus est fons vsqz ad nos in plateas: deriuatē sunt aque lz nō biat alienus ex eis. Descēdit p aqueductū vena illa celestis: nō tñ fontis exhibens copias: sed stillicidia grē arētibus cordib⁹ nostris infundens aliū quidē plus aliū minus. Plenus equidē aqueductus: vt accipiant ceteri de plenitudine: sed nō plenitudinez ipam. Aduertistis iā nī fallor quē velim dicere aqueductū: q plenitudinē fontis ipsi⁹ de corde patris excipiēs nobis edidit illū. si nō p: vt ē p: vt capere poteram⁹. Nostis enim cui dictū sit aue gratia plena. An vō inueniri in terra potuisse miramur? vnde talis ac tātus fieret aqueductus: cui⁹ nimirū sumitas instar pfecto scale illius quā vidit patriarcha iacob celos tāgeret: imo et trāscēderet celos: vt vini dissimū illū aquarū que sup celos sunt posset attingere fontē. z dirabat z salomon: ac velut desperanti similis aiebat: z Mulierē fortē quis inueniet? Nimirū ppter ea tāto tpe humano generi fluēta grē defuerūt: q necdū intercederet vel de quo loquimur tāz desiderabilis aqueductus. Nec mirabere diutius expectatū: si recorderis q aūm: noe vir iust⁹ i arce fabricalaborarit in q paucē: id est octo aīe salue facte sunt idqz satis ad modicum tēpus. S; quō noster hic aqueductus fon-

tē illū attingit tam sublimē? Quō putas: nisi vehemētia desiderij nisi seruiore deuotiōis nisi puritate oratiōis? Sicut scriptū ē: O iusti penetrat celos. Et qz iustus si non maria iusta: de quā sol iusticie ortus ē nobis? Quō ergo illaz inaccessam attingit maiestatem: nisi pulsando: petēdo: querendo? Veni qz z qd querebat inuenit: cui dictū ē: inuenisti gratiā apud deū. Quid? Plena ē grā z gratiā adhuc inuenit? Digna p̄sus inuenire qd querit: cui ppria nō sufficit plenitudo: nec suo pōt ēē p̄tēta bono: sed quemadmodū scriptū ē: Qui bibit me adhuc sitiet petit sup̄fluentiā ad salutē vniuersitatis. Spūs sanctus supueniet in te: z p̄ciosum illud balsamū tāta tibi copia tātaqz plenitudine influet: vt copiosissime effluat circa quaqz. Ita ē. Iā sentimus: iā exultantur facies nostre in oleo: iā clamam⁹ oleū effusum nomē tuū: z memoriale tuū in generatione z generationē. Uex id qdē nō inuanū z si oleū effundit s; nō perit. Propterea si qdē z adolescentule puule scilicet aīe sponsum diligūt idqz nō par: z vnguētū descēdēs de capite: nō mō barbā: sed z ipa vestimenta ora suscepit. Intuere o hō p̄siliū dei: agnosce p̄siliū sapiētie: p̄siliū pietatis. Celesti rore areā rigatur⁹ totū vellus pus in fundit: redēptur⁹ genus humanū p̄ciū vniuersum ptulit in maria. Ut qd hoc? Forte vt excusaret eua p filiā: z querela viri aduersus feminaz deinceps sopiret. Ne dixeris vltra o adā: mulier quā dedisti mihi dedit mihi de ligno vetito: dic poti⁹ mulier quā dedisti mihi cibant me fructu benedicto. Dissimū sane p̄siliū: sed latet forsītā aliud nec totū hoc est. Uex id qdē: sed par nī fallor desiderijs nostris. Dulcedo lactis ē: elicietur forte si fortius p̄mimus z pinguedo butyri. Alti⁹ igit intuemini quāto deuotiōnis affectu a nobis eā voluerit honorari: q tot⁹ boni plenitudinez posuit in maria: vt pinde si qd spei in nobis est: si qd grē: si qd salutis ab ea nonerim⁹ redū dare: q ascēdit delitijs affluēs. Or⁹ plane delitiarū que nō mō afflanerit veniēs: sed z p̄flauerit supueniēs auster ille diuinus vt vndiqz fluāt aromata ei⁹ carissima scilicet grā. Tolle cor

pus hoc solare quod illuminat mundum: vbi dices? Tolle mariā hanc maris stellam: maris vtiq; magnā & spaciōsā? quid nisi caligo inuolues & vmbra mortis ac densissime tenebre relinquunt? Totis ergo medullis cordiū: totis precordiōz affectibus & votis omnib; mariā hanc veneremur: quia sic ē volūtas eius qui totū nos habere voluit p mariā. Nec in quā volūtas eius est: sed pro nobis. In omnib; siquidē qd oīa puidens miseris trepidatione nostrā soluat: fidē excitat: spē roborat: diffidētiam abigit: erigit pusillanimitatē. Ad patrē verebaris accedere? solo auditu territus fugiebas ad solia: iesum tibi dedit mediatorē. Quid nō apud talem patrē? filius talis obtineat? Ex audies vtiq; pro reuerētia: pater enī diligit filiū. An vō trepidas ad ipm? Frater tuus est & caro tua? tentatus p oīa absq; pctō: vt misericors fieret. Nunc tibi fratrem maria dedit. Sed forsitan & in ipso maiestātē venere diuinā? plicz fact? sit hō: manserit tū deus. Ad vocatū habere vis & ad ipm? Ad mariāz recurre. Pura siquidē humanitas in mariā: nō mō pura ab oī ptaminatiōe s; & pura singularitate nate. Nec dubi? dixi exaudies & ipa p reuerētia sui. Exaudiet itaq; mēfz fili? & exaudiet filiū p. Filioli hec pctōz scala? hec mea maxia fiducia est hec tota ratio spei mei. Quid enī? Idōt ne fili? aut repellē aut sustinē repulsā? nō audire aut nō audiri fili? pōt? Nēntz plane. In uenisti ait angelus grām apd deū feliciter. Sēp hec inueniet grāz: & sola ē grā q egem? Prudēs virgo non sapientiā sicut solomō non diuitias nō honores nō potentiaz sed grām regrebat. Nūmiz sola ē oīa q saluati. Quid nos alia cōcupiscim? frēs? Queramus grām: s; grāz apd deū. Nā apd hoīes grā fallax. Querāt aliū meritū nos inuenire grām studeam. Quid enī? Non grē est q hic sumus? Profecto mē dñi est: q nō sumus cōsumpti nos. Qui nos? Nos piurī: nos homicidē: nos adulteri: nos raptōres: purgamentū vtiq; mūdi huius. Cōsultē conscientias vras frēs? & videte q: vbi abūdauit delictū: supabūdauit & grā. Maria nō p̄tendit meritū: sed grāz querit. De

niq; vsq; adeo fidit grē & nō altū sapit: vt salutationē āgelicā vereat. Maria inqt cogitabat qualis esset ista salutatio. Nūmiz indignā sese salutiōe angelica reputabat & forsitan talia meditabat. Unde hoc mihi vt veniat āgelus dñi mei ad me? Ne timeas mariā: ne mireris angelū venientem: & maior angelo venit. Ne mireris āgelū dñi & dñs angeli tecū. Postremo qdñ videas angelū cuz iā angelice viuas? Quidni vifitet angelus vite sociam: quidni salutet ciuem sanctoz & domesticam dei? Angelica plane vita virginitas: & q nō nubent neq; nubent erunt sicut angeli dei. Uidesne qd & hoc nihilomin? mō aqueductus nī ascedit ad fontē: nec sola iam oīone celos pene trat sed etiā in cōuptiōe q proximū deo facit sicut sapiēs ait? Erat enī virgo sancta corpore spū: cui spūaliter esset dicere pueratio nostra in celis est. Scā inq; corpore & spū: ne quid forsitan dubites sup hūc aqueductū. Sublimis equidē valde? sed nihil omnis integerrim? manet ortus cōclusus fons signatus: templū dñi sacrariū spūs sci. Nec enī est fatua virgo cui nec modo oleum est sed & olei plenitudo in vase recōditā: & ascensionē in corde disposuit pueratione pariter sicut iam diximus & oīone cōscendēs. Deniq; abiit in mōtana cū festinatione et salutauit elizabet: & in ministerio eius erat quasi mēfibus trib? vt iā tūc posset dicere mater matri qd tanto post filio dixit filius: sine mō sic enī decet nos implere omnē iustitiā. Plane montana cōscēdēs: cui? iustitia sicut mōtes dei. Tertius enī hic ascēsus virginis fuit: vt fūniculus triplex difficile rumpere. Feruebat siquidem in querenda grā charitas: splendebat in carne virginitas: hūilitas in obsequio eminebat. Et enī si oīa q se hūiliat exaltabitur: qd hac hūilitate sublimi? Uenisse eā mirabatur elizabet & dicebat: vñ hoc nūbi vt veniat moter dñi mei ad me: s; iam magis miretur qd instar vtiq; filij et ipsa nō ministrari venerat s; ministrare. Adrito p̄inde cantor ille diuinus in ipsius admiratio ne p̄cinēs aiebat. Que ē ista q ascendit sic aurore cōsurgēs: pulchra vt luna electa vt

In natiuitate beë marie virginis

sol:terribil vt caſtroꝝ acies ordinata? Aſcēdit plane ſupra oē hominū genus: aſcēdit ad āgelos: ſed ipſos ⁊ quoq; trāſcēdit ⁊ celeſte oēm ſupgredit creaturā. Nimirū ſup angelos hauriat neceſſe eſt quā refundat hominibus aquam viuā. Quomodo inq; fiet iſtud? Niſi viz nō cognoſco. Vere ſcā cor pe ⁊ ſpū ⁊ integritatē carnis hīs: ⁊ ppoſitū integritatis. Rūdes autē angelus dixit ei. Spūs ſcūs ſupueniet i te: ⁊ v̄r altiffimi obūbrabit tibi. Ne me iterrogaueris inq; ſup me ⁊ nō potero ad illud. Spūs ſcūs nō āgel ſupueniēs in te: ⁊ virtus altiffimi obūbrabit tibi: nō ego. Ne ſteteris vel in ter angelos v̄go ſcā: ſublimis aliqd tuo ſibi miſterio ppinādū terra ſitiēs pſtolat. Paululū cū ptrāſſeris eos: iuenies quē diligit aīa tua. Paululū inq; nō q; nō incōpabili ter ſupemineat: ſ; q; inter eū ⁊ ipſos mediū nihil iuenias. Tranſi g̃ vtutes ⁊ dñatōes cherubī q; ⁊ ſeraphī: vt ad eū puenias de quo vociferāſ adiuicē. Scūs ſcūs ſcūs dñs deus ſabaoth. Qd enī ex te naſceſ ſcū vocabit filiū dei. Fōs ſapīe v̄bū p̄is in excel. ſis. Hoc v̄bū mediātē te caro fiet: vt q; dic ego in p̄e ⁊ p̄ in me dicat nihilomin⁹: q; ego a deo pceſſi ⁊ veni. In p̄ncipio erat v̄bum inq; Iam ſcatet ſons: ſ; inter iū in ſemetipſo. Veniq; v̄bū erat apd deū: lucē pfecto hītās inaccessibilē. Et dicebat dñs ab initio. Ego cogito cogitatōes pacis et nō afflictōis. S; penes te ē cogitatio tua: ⁊ qd cogites nos neſcim⁹. Quis enī cognouerat ſenſū dñi: aut q; p̄ſiliari⁹ erat eius? Deſcēdit itaq; cogitatio pacis i opus pacis v̄bū caro ſcū ē ⁊ hītat iā in nob. Hītat plane p fidē in cordib⁹ n̄r̄is: hītat in memoria n̄r̄a: hītat i cogitatōe ⁊ vſq; ad ipam deſcēdit imaginationē. Quis enī p̄us cogitaret hoc de cōmiſſiſſitā idolū corde fabricaretur. Incōprehēſibil⁹ erat ⁊ i accessibil⁹: iuiſibilis ⁊ iexcogitabil⁹ oīno. Nepe v̄o cōpre hēdi voluit: videri voluit: voluit cogitari. Quonā mō ing⁹? Nimirū iacēs i p̄ſepio i v̄ginali gremio cubās in mōte p̄dicās: i oīone pnoctās aut i cruce pendēs: i morte pallēs lib inter mortuos ⁊ i inferno ipans: ſeu ē trīa diē a mortuis reſurgēs ⁊ aplis loca clauoꝝ victorie ſigna demōſtrās: nouiſſime corā eis celi ſēcreta p̄ſcendēs. Quid

hōꝝ nō vere nō pie nō ſcē cogitat? Quicquid hōꝝ cogito deum cogito: per oīa ipſe eſt deus meus. Nec ergo meditari vixi ſapientiam: ⁊ prudentiā iudicium eructare memoriā ſuauitatis: quā in huiuſcemōi nucleis virga ſacerdotalis copioſe produxit quā in ſupnis hauriens vbertim nobis maria refundit. In ſupnis plane ⁊ vltra angelos: q; v̄bū ex ipſo patris corde ſuſcepit vt ſcriptū eſt. Dies diei eructat verbuz. Utiq; dies pater: ſiquidē dies ex die ſalutare dei: An non etiā virgo dies? Et p̄clara. Rutilans plane dies: q; procedit ſicut auro ra cōſurgens: pulchra vt luna electa vt ſol. Intuere igitur quēadmodū vſq; ad angelos plenitudine gratie: ſupra angelos ſpū ſupueniente peruenit. Eſt in angelis charitas: eſt puritas: eſt humilitas. Q; hōꝝ non emicuit i maria? Sed oñſuz ē ſupr⁹ vt qdē a nob oñdi potuit: ſupueniētī p̄ſcēdū. Qui enī angeloz aliqñ dictū ē ſpūs ſcūs ſupueniet in te ⁊ virtus altiffimi obūbrabit tibi: ideoq; ⁊ qd naſceſ ex te ſanctū vocabit filius dei. Veniq; veritas de terra orta eſt ⁊ non de angelica creatura: nec angelos ſ; ſemen abrahe apprehendit. Magnū eſt angelo vt miniſter ſit domini: ſ; maria ſublimius quiddam meruit vt mater. ſecunditas itaq; virginis ſupnemens gloria eſt: tantoq; excellentior angelis facta munere ſingulari quanto differētius p̄e miniſtris nomen matris accepit. Hanc inuenit gratiam plena iaz gratia: vt charitate ſeruīda virginitate integra humilitate deuota: ſi eret nihilomin⁹ ſine virili cognitiōe grauida: ſine muliebri dolore puerpa. Hārū eſt. Qd ex ea natū ē ſcū vocat: ⁊ eſt fili⁹ dei. De reliquo frēs curādū nobis ē ſumope: ne v̄bū qd de ore p̄is ad nos egreſſuz ē v̄gine mediātē vacuū reuertat: ſ; p eandē nihilomin⁹ v̄ginē g̃raſ p g̃ra referamus. Eructuem⁹ memoriā donec p̄ſitiaz ſuſpiram⁹: ⁊ ſue reddant originē flucta g̃re vt vberi fluāt. Alioqn niſi ad ſōtē redeāt exſiccatur ⁊ i fideles i modico qd maximū eſt accipe nō mereſcū. Adodicū plane memoria ad p̄ſitiaz modicū ad id qd cupim⁹ magnū ad id qd mereſcū. Rōge iſra deſideriū ſ; nihil

ominus supra meritū. Sapiēter p̄inde spō
sa et pro hoc modico: non modice gratula-
tur. Cum enim dixisset: idica mihi vbi pa-
scas vbi cubes in meridiet recipies exigua
p̄ imensio: et p̄ passu meridiano libās sacri
ficiū vespertinum: minime tñ vt solet fieri
murmurat aut tristat: sed grās agit: et in oī
bus sese exhibet deuotiorē. Nouit enim q̄
si fuerit in ymbra memorie: lucem p̄ntie si
ne dubio obtinebit. Itaq; q̄ reminiscimini
dñi ne taceatis: et ne detis silētiū illi. Nimi-
rū q̄ p̄ntē hñt dñm exhortatiōe nō indigēt
et q̄d ait p̄pheta: alius auda: hierusalē dñz
lauda deū tuū syon: gratulatiōis ē potius
q̄m cōmonitiōis. Qui in fide ambulat egēt
admonitiōe: ne taceant et ne dederint silen-
tiū ei. Loq̄r enī et loq̄r pacē in plebē suaz: et
sup̄ scōs suos: et in eos q̄ cōuertunt ad cor.
Ceterū cū scō sancti erit: et cū electo electus
erit: et audiētē sese audiet: et loquētī sibi lo-
quet. Alioqn silētiū ei dedisti si taceas. Sz
vñ si taceas? A laude. Ne taceatis inq̄ et
ne detis silētiū ei: donec stabiliat hierusa-
lē laudē in terra. Laudās hierlīm: ocūda et
decora laudatio. Nisi forte angelos ciues
hierlīm mutuis opinamur laudib⁹ delecta-
ri: et decipe de vanitate i idipz. Fiat volun-
tas tua pater sicut i celo et in terra: vt laus
hierlīm stabiliat i terra. Quid enim nō ē?
Nō q̄rit angelus ab angelo gliaz i hierlīm
et hō ab hōīe laudari cupit i terra? Execra-
da pueritas! sz eoz sit q̄ ignorātiā dei hñt
q̄ obliuī sūt dñi dei sui. Cōs q̄ reminiscimi-
ni dñi ne taceatis a laude ei: donec stabi-
liat et p̄ficiat i terra. Est enī silētiū irrep̄hē-
sibile: imo et laudabile magis: et ē sermo nō
bon⁹. Alioqn nō diceret p̄pheta: bonū esse
hōī p̄stolari cū silētiō salutare dei. Bonū
silētiū a iactātiā: bonū a blasphemā: bonū
a murmure et detractiōe. Alii enī ob labo-
ris magnitudinez et p̄dus dici exasperat⁹
aīo murmurat: et dūdicat eos q̄ p̄ aīa sua
p̄uigilant tanq̄ reddituri vtiq; rationem.
Clamor ē: sz supra oē silētiū clamor iste ani-
mi obdurati: silē facit q̄ audiri patī vocē
vbi. Alii enī p̄ uisillanimitate spūs i expectati-
one deficit: pessimūq; h̄ vbi blasphemie ē
q̄d nec i h̄ scō remittit nec i futuro. Terti

us in magnis ambulat et mirabilib⁹ sup̄ se:
dicens manus n̄ra excelsa: et putat se aliqd
ēē cū nihil sit. Quid loq̄ret hui⁹? q̄ loquit
pacē? Dicit enī: q̄ diues sum et nulli⁹ egeo.
Dono veritatis s̄cia ē. Ne vob diuites: q̄
habetis hic p̄solatiōē vestrā. Cōtra vob: bti
q̄ lugēt: qm̄ ipsi p̄solabunt. Sileat ḡ i nobis
lingua maledica: lingua blasphema: lingua
maguloq̄: qm̄ bonū ē i hoc triplici silentio
salutare dñi p̄stolari: vt dicas: loq̄re dñe
q̄ audit seru⁹ tu⁹. Eiusmodi q̄ppe voces si
ad eū sūt: sz aduersus eū: si ē legislator: mur-
muratib⁹ ait: Nō. n. Nos ē murmur vñm
sz h̄ dñz. Ita tñ ab eis taceas ne oīno tace-
as: ne dederis silētiū ei. Loq̄re illi h̄ iactan-
tiā i p̄fessioē: vt obtineas veniā de p̄terito
Loq̄re i grāz actiōe h̄ murmuratiōez: vt
ampliorē iuenias grāz i p̄nti. Loq̄re in oīo
ne h̄ diffidētiā: vt p̄se q̄ris et gliaz i futuro.
Cōfite inq̄ p̄terita: et p̄ p̄ntib⁹ grāz age:
ac deinceps ora studiosius p̄ futuris: vt ne
ipe q̄dē sileat a renuissioē: ab imissione: a p̄-
missione. Ne taceas inq̄: et ne dederis ei si-
lentiū. Loq̄re vt et ipe loquat⁹: et dicē possis
dilect⁹ me⁹ mihi et ego illi. Vocunda vox: et
eloquiū dulce. Nimirū nō vox murmuris
beci: sz vox turturis ē. Et ne dixeris quō cā
tabim⁹ cāticū dñi i terra aliena: non iā alie-
na reputabit⁹: de q̄ spōsū aī: Vox turtur
audita ē i terra n̄ra. Audierat enī dicētes:
Capite vob vulpes puulas: et forte ex eo i
vocē exultatiōis erupit vt dicēt Dilect⁹ me⁹
us mihi et ego illi. Plane vox turturis q̄ tā
vivētī q̄ mortuo singlari vtiq; castimonia
suo cōpari p̄seuerat: vt cā neq; mors: neq;
vita a t̄pi sepet c̄baritate. Intuere etenim
vtrū nā aliqd hūc dilectū auertē potuerit
a dilecta q̄ mun⁹ ei et peccāti et auerle p̄seue-
raret. Blomerate nubes radios solis: cū dē
p̄tēdebāt: vt iniquitates n̄re separēt iter nos
et deū: et inualuit sol et vniuersa dissoluit. Alii
oqn qm̄ redisses ad eū: nisi ille tibi p̄seuera-
ret: nisi clamasset reuertē sinamitis reuer-
tere reuertē: vt itueamur te. Esto ḡ et tu ni-
hilomin⁹ p̄seueras: v null⁹ ab eo fragell⁹ aut
laborib⁹ auertaris. Luctare cū angelo nec
succubae: qm̄ regnū celoz vñ patī et vio-
lēti rapiūt illud. An nō lucta: dilect⁹ meus
v iij

De tribus modis transiendi mare huius mundi

mibi et ego illi. Nota fecit dilectionem suam experiat et tuas. In multis enim tetat te dominus de tuus. Declinat sepius avertit faciem: sed non ira. Probationis istud est: non reprobationis. Sustinuit te dilectus: sustine tu dilectum: sustine dominum viriliter age. Non illum vicere peccata tua: te quoque ipsius flagella non superent: et obtinebis benedictionem. Sed quoniam? Eum aurora fuerit: tu aspiraverit iam dies: cum stabilierit iherusalem laudem in terra. Ecce inquit vir lucrabat cum iacob usque mane. Audiam fac mihi mane manas tuas: quia in te speravi dominus. Non tacebo: nec tibi dabo silentium usque mane: utinam nec ieiunium. Non enim dignaris et pasci: sed inter lilia. Dilectus meus mihi et ego illi: qui pascitur inter lilia. Non mirum et supra si meministi in eodem cantico evidenter expressum est: quod flos apparitio turturis comites auditus. Sed attende quod locum non cibum indicare videtur: nec quod pascit exprimit: sed inter quod. Forte enim non cibo sed portio pascit liliis: nec liliis vescit sed versat. Non enim odore potius quam sapore lilia placet: et visui magis sunt apta quam ei. Ita ergo pascit inter lilia donec aspiret dies: et venustati flos fructum succedat veritas. Interim quippe flos non fructum tempus est dum in spe magis quam in re sumus: et per fidem non per speciem ambulantes expectatio magis quam experientia gratulamur. Considera denique flos teneritudo me: et memeto ubi quod ait apostolus: Quia huiusmodi thesauri isti in vasis fictilibus. Quanta. n. videntur imminere pericula floribus quam facile spinarum aculeis liliis perforat. Merito pinde canit dilectus. Sicut liliū inter spinas: sic amica mea inter filias. An non erat liliū inter spinas quod dicebat: cum his quod oderunt pacem erant pacifici? Letetur et si iustus germinet sicut lilius: sed non ad liliū sponsus pascit: nec in singularitate complacet sibi. Audi denique inter lilia commorantem. Ubi inquit duo vel tres congregati sunt in nomine meo: ibi sum in medio eorum. Amat semper media iesus: diverticula semper et reclinatoria reprobat filii hominis dei et hominum mediator. Dilectus meus mihi et ego illi: qui pascit inter lilia. Eurem huiusmodi lilia fratres: extirpare spinas et tribulos et misere lilia festinem: si quoniam forte et ad nos pascendus dignetur dilectus de-

scendere. Apud mariam utique pascebat: idque copiosius per multitudinem liliorum. An non lilia virginis decus? humilitatis insignis: supereminetia charitatis? Erunt tamen et nobis lilia quibus inferiora valde: sed ne inter hec quod dedignabitur pasci sponsus: siquidem eas quibus perdamus actiones gratiarum devotio hylaritas illustraverit: orationem interitio puritas candida veritatis confessionem indulgentiam dealbauerit si scriptum est. Si fuerint peccata nostra ut coccinum quasi nix dealbabitur. Et si fuerint rubra quasi vermiculus: velut lana alba erunt. Letetur quicquid illud est quod offerre paras: marie commendare memeto: ut eodem alveo ad largitorum gratie: gratia redeat quo influxit. Neque enim ipotes erat deus: et sine hoc aqueductu infundere gratias putaret: sed tibi vehiculum voluit providere. Forte enim manus tue aut sanguine sunt plene aut infecte muneribus: quod non eas ab omni munere excussisti. Itaque modicum istud quod offerre desideras gratissimis illis: et omni acceptio dignissimis manibus offerendum tradere cura: si non vis timere repulsum. Non enim candidissima quedam lilia sunt: nec causabitur ille liliorum amator inter lilia non invenit: quicquid illud sit quod inter marie manus invenit.

Ad abbates qui conveniunt ad generale capitulum cisterciensium: quicquid modum noe daniel et iob suo quicquid modo mare transiunt: navi: ponte: vado. Sermo vnicus.

Hoc mare magnum et spatiosum in quo utique certum est nihil aliud quam peris seculi amarum fluctuans designari: tribus hominum generibus suo vnicuique modo primum est ut transiunt liberati. Tres enim sunt noe daniel et iob: quorum primus navi: secundus ponte: tertius vado transit. Porro tres homines: tres ecclesie ordines signant. Noe siquidem archa rexit ne periret diluvio: in quo perit rectorum ecclesie forma agnosco. Daniel vir desideriorum abstinentie et castimonie deditus: ipse est soli deo vacans penitentium et continentium ordo. Iob quoque substantia huius mundi bene dispensans in iungio: fidelis designat populum terrenam licite possidentem. De primo igitur et

cxv
vi

secundo nobis habendus est sermo: quoniam ad
sunt venerabiles fratres et coabbates nostri de
numero prelatorum: assunt et monachi de pe-
nitentium ordine: a quo tamen nec nos abbates
alienos reputare debemus: nisi forte quod ab-
sit officium nostri gratia nostre simus professionis
inimicos. Tertium coniugatorum videlicet
ordine magis succincte transcurro: tanquam
minus ad nos pertinet. Ipse est qui maxi-
me mare magnus vado pertransit laboriosum
periculosum etiam et longum ha-
bens iter: quippe qui nulla vie compendia
capit. Nam quod periculosum sit iter: in
eo patet: quia tam multos in eo perire dolemus:
tam paucos videmus sicut necesse est per-
transire. Valde enim difficile est presertim
diebus istis quibus malitia nimis inualuit
inter undas huius seculi voragine vitiorum
et criminalium peccatorum foveas declinare.
At primum quidem ordo pontis transsit: quod
iter breuius et facilius et securius esse nemo
qui nesciat. Sed omitto laudes: pericula ma-
gis ostendo. Hoc enim multo melius et utili-
us est. Recta quidem semita nostra fratres: et secu-
rior coniugatorum via: non tamen omnino securus. Tri-
plex siquidem in ea periculum est: si quis forte
aut equare se praedat alteri: aut respicere re-
tro: aut in ponte stare voluerit. Nullum enim
horum trium patitur pontis angustia: et arcta
via que ducit ad vitam. Contentions ergo peri-
culum fugientes oremus singuli cum propheta:
ne veniat nobis pes superbie: quoniam ibi ceci-
derunt qui operantur iniquitatem. Nam de eo
qui mittens manum ad aratrum postea retro con-
uertitur certum est quoniam labitur statim: et pela-
gus operit caput eius. Sed et qui stare vo-
luerit non quidem relinquens ordinem: sed profi-
cere in eo dissimulans: cadat necesse est ab
his qui sequuntur impulsus et euersus. Arcta
enim via est: et impedimento est proficere et pro-
ficisci cupientibus. Hinc est quod iugiter arguunt
et reprehendunt: quod ferre nequeunt tepidita-
tis eius segnitiam: quod velut quibusdam stimu-
lis urgent et impingunt manibus: ut unus ne-
cesse sit e duobus: aut proficere. Sicut omnino de-
ficere. Adhuc igitur oportet sistere gressum:
respicere quoque retro: aut equare nos alijs
multo minus expedit: sed tota cum humili

tate currendum nobis et properandum: neque
qui egressus est ut gigas ad currenda viam
longe fiat a nobis: quoniam si sapimus puden-
tes in conspectu nostro semper eius odore
tracti facilius citiusque curremus. Nec vero
angusta nimis inuenietur pontis semita: cur-
rere in ea volentibus. Tribus enim compactus
est lignis: ut qui inniti voluerint: non labat
in itinere pes eorum. Nec autem sunt pena cor-
poris: paupertas substantie mundialis: et hu-
milis obedientie. Nam per multas tribula-
tiones oportet nos intrare in regnum celorum:
et qui volunt diuites fieri incidunt in tenta-
tiones et in laqueum diaboli: et quem adeo
suo exturbauit inobedientia: sine dubio per
obedientiam recto ad eum tramite redit.
Nec itaque sibi inuicem compacta esse necesse est
Nam nec pena corporis inter diuitias sta-
bilis: nec obedientia sine pena facile potest
esse discreta: et paupertas in voluptate nec
stabilis est nec gloriosa. At vero his rite com-
positis: vide si non perfecte tibi maris huius
euasisti periculum: et cupiscentiam carnis et co-
puliscentiam oculorum: et superbiam vite. Rite
inquam compositis ut in pena quidem nodum im-
patientie: in paupertate vero cupiditatis scri-
pulum: in obedientia venenum caueas pro-
prie voluntatis. Nam et qui murmurauerunt
a serpentibus perierunt: et qui volunt diui-
tes fieri non aut qui sunt: sed qui volunt fieri
incidunt in laqueum diaboli. Sed et illud
quid refert: si forte quod absit non quidem di-
uitias: sed ea ipsa que paupertatis sunt tan-
to affectu desideres aut etiam ardentius quam di-
uitias cupiant homines seculares. Quid
distat quicquam substantia desideret dum equi-
liter sit corruptus affectus: nisi quod tolerabi-
lius illud videri potest quicquam pluris sit
plurimum desiderare. Porro quisquis apte
vel occulte satagit: ut quod vult ipse hoc ei
prelatus iniungat ipse se seducat: si forte sibi
quasi de obedientia blandias. Neque enim in
ea re ipse prelatus: sed magis ei prelatus ob-
dit. Verumtamen quia iuxta sententiam sal-
uatoris in qua mensura mensi fuerimus re-
metietur nobis: bonum est homini hoc ad
cumulum dare: ut de eorum sit numero quibus
mensuram bonam et confertam et coagulatam

In festo sancti michaelis archangeli

et supereffluentem dabunt in sinu suo. Sufficit enī ad salutem molestias corporis ferre patiēter: sed cumulus est etiam libenter in seruire spiritus eas amplecti. Sufficere potest superflua nō requirere nec propter ipsa si forte desint necessaria murmurare: sed cumulus est etiam exultare et libenter querere quomodo alius magis habeat et ipse penuriā patiat. Sufficit quoque ad salutem si nec impatientia nec fraude aliq̃ ad id quod desideras inuitum velis prelatis animū inclinare: sed cumulus est etiā fugere ea quibus voluntatē propriam senseris oblectari quantum sane bona conscientia potes. Porro prelati quidem ipsi sunt qui descendunt mare in nauibus: facientes operationem in aquis multis. Neque enī certa pontis aliqua seu vadi semita coartantur: ut libere possint vsq; quaq; discurrere et occurrere singulis ut oportet: ac dirigere pontis semitā? seu vadum inuestigare: ordinare gradientes. Deniq; ascendunt vsq; ad celos: et descendunt vsq; ad inferna: nūc quidem spūalia tractantes atq; sublimia: nunc infernalīa et horribilia facta diiudicantes. Sed que poterit nauis inueniri: que tā immanes sustineat fluctus? et in tanto possit securā esse discrimine? Aliq; fortis ut mors dilectio: dura sicut infernus emulatio: de q̃ et alibi legis qm̃ aque multe non potuerunt extinguere charitatē. Necessaria ē et oīno necessaria namis ista prelato tribus compacta lateribus: que est utiq; nauis forma: ut sit iuxta pauli doctrinam charitas de corde puro: conscientia bona: et fide non ficta. Puritatem quidem cordis in eo prelatus habeat ut prodesse desideret: non preesse: ut scilicet propriū commodum vel honorē seculi: vel aliud quippiam suū in prelatoe nō querat: preter solum beneplacitum dei et animarum salutem. Sed cum intentione pura irreprehensibilis quoque necessaria est conuersatio: ut forma facti gregis incipiat facere et docere: et sicut magistri nostri regulam: quicūq; discipulos docuerit esse contraria hec in suis actibus indicet non agendam forte submurmurare possit frat̃ quē arguit et dicere Adedice cura te ipsum. Ta-

lis enim occasio plurima damnatio prelati: plurima subditorum perditio est. Non quod ego bene id caueam: itcirco sic loquor? sed et mihi et omnibus pariter veritas clamat: quoniam oportet irreprehensibilem esse eū qui preest: ita ut secūra conscientia cum domino respondeat exprobrantibus verbis. Quis ex vobis arguet me de peccato? Nō quod sine peccato penitus esse possit in hac misera vita: sed quod ea que arguit in discipulis oportet sumopere vitare magistrū. Ad hec qualis est in conuersatione: talis sit necesse est et in occulta cogitatione: ne videlicet foris humil' intus sit elatus in corde suo: presumens de sapientia seu fortitudine sua: que est sine dubio fides ficta: quando nō sicut ostendit humilitas conuersationis in sola domini pietate confidit. Et vide q̃ proprie his tribus cordis scilicet puritati: conscientie bone: et fidei non fide conuenire videatur alia quoque apostoli verba dicētis: Adhibi pro minimo ē vta vobis iudicer aut ab humano die: sed neq; meipm̃ iudico. Non me iudico inquit: quia non mihi conscius sum quod meum aliquid queram: sed que iesu christi: sed pro minimo mihi est ut a vobis iudicer propter conscientiam bonam et irreprehensibilem conuersationē. Qui autē iudicat me dominus est: ut etiam in eo solo spem suam positam eē doceret humiliatus sub potenti manu altissimi. Sed et illud tu indica: vtrum possit his conueniēter aptari terna petri interrogatio: ut hoc sit dicere amas me: amas me: amas me: habes caritatem de corde puro: et conscientia bona: et fide non ficta. Merito si quidem de nauis interrogatur an charitatē habeat piscator hominū constituendus.

In solēnitate sancti Michaelis archangeli Sermo primus.

angelorum hoc cxx

vij

die memoria celebratur: et exigitur debitum pro tanta solēnitate sermonem. Sed quid de angelicis spiritibus viles loquantur vermiculi? Credim' sana et indubitata fide tenemus diuina eorū presentia et visione bea-

eos sine fine letari i bonis domini: que nec oculis vidit nec auris audiuit nec i cor hominis ascenderunt. Quis ergo de his homo loquatur hominibus? que nec ipse quidem cogitare nec illi saltem audire sufficiant? Profecto si ex abundantia cordis os loquitur: sileat nibilo. minus lingua necesse est ex inopia cogitationis. Attamen si multum est ad nos loqui de ea claritate et gloria qua i semetipsis: imo in deo suo angeli sancti nostris oino supereminet cordibus? de ea loquamur quam nobis exhibet gratia et charitate. In supernis enim spiritibus non solum admirabilis dignitas: sed dignatio amabilis inuenit. Dignum est proinde frater ut gloriam non capientes tanto magis amplectamur misericordiam: qua nimirum constat nibilo minus abundare domesticos dei: celi ciues principes paradisi. Testat denique apostolus ipse qui raptus usque ad tertium celum beate illi curie meruit interesse atque eius nosse secreta: quoniam omnes administratores spiritus sunt: missi i ministerium propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Neque id cuius incredibile videatur: quoniam quidem ipse quoque creator et rex angelorum venit non ministrari sed ministrare: et dare animarum suarum pro multis. Ut quod ergo ministerium illud angelorum quispiam dedignetur? in quo precedit eos cui in excelsis tota auditate et felicitate ministrant? Si et huic dubitas? utique qui vidit testimonium perhibuit: milia inquam milium ministrabant ei: et de ceteris centena milla assistebant ei. Alius quoque propheta ad patres de filio loquens ait. Adinuenisti eum paulo minus ab angelis. Sic plane sic decet ut humilitate vincat: qui sublimitate vincebat? sitque tanto minor angelis quam inferiori sese ministerio mancipavit: qui tanto excellentior est quanto differentius pre eis nomen hereditavit. Sed queras fortasse in quo minoratus sit ab angelis cum ministrare venit? quandoquidem ut supra meminimus in ministerium mittuntur et illi? In eo utique quod non modo ministravit sed et ministratus est: eratque unus et idem qui ministrabat et qui ministrabatur. Merito proinde sponsa in cantico canticorum ecce inquit venit bis saliens in montibus: transiliens colles. Administrans enim salit inter ange-

los: sed et ipsos transilgit ministratus. Administrant angeli sed de alieno: offerentes deo opera non sua sed nostra nobis eius gratiam referentes. Unde et scriptura dicens: quoniam ascendit fumus aromatum in conspectu domini de manu angelorum: solliciti premisit data ei fuisse incensa multa. Nostros enim sudores non suos: nostras non suas lacrymas offerunt deo: nobis quoque eius munera referunt et non sua. Non sic minister ille sublimior cunctis sed et humilior universis: qui semetipsum obtulit sacrificium laudis propter offerens animam suam: nobis ministrans usque hodie carnem suam. Idcirco itaque tanti ministri gratia: nihil mirum si dignatur nobis imo et libenter angeli sancti ministrent. Ipsi enim amant nos: quia christus nos amavit. Dicitur quodam vulgari proverbio. Qui me amat: amat et canem meum. Nos vero beati angeli: catelli sumus domini illius quem tanto affectu diligitis: catelli inquam cupientes saturari de micis que cadunt de mensa dominorum suorum qui estis vos. Et hec dixerim fratres ut amplius decetero erga beatos angelos fiduciam habeatis: ac proinde familiaris in omni necessitate vestra eorum innocetis auxilia: sed et dignius in eorum presentia conuersari et magis ac magis eorum vobis conciliare gratiam: captare benivolentiam: exorare clementiam: studeatis. Cuius rei gratia necessarium duco alias quoque charitati vestre opponere causas: que et ipsos beatos angelos pro nostra reddant infirmitate sollicitos absque sua sane anxietate si absque utilitate nostra: nec ad detrimentum felicitatis sue sed ad nostre salutis augmentum. Constat sine dubio rationis participes et capaces beatitudinis humanas animas: angelice si dicere id audeam cognatas esse nature. Nec decet vos o beati spiritus contra legis preceptum dedignari quam visitare debetis spiritum vestrum: sed i multa ut ipsi cernitis: delecta sit utilitas. Sed neque arbitramur vos o superni ciues civitatis vestre excidio delectari et ruina murorum: quod semiruptos esse videtis. Cuius istauratione si consideratis ut dignum est frequenter queso a throni glorie vestre precibus iterate dicetis. Benigne fac domine i bona

In festo sci michaelis archangli.

voluntate tua syon: et edificentur muri hierusalem. Si diligitis decorem domus dei imo quia diligitis experiam: et zelum vestrum vini et rationales lapides: qui soli in restoratione eius vobis possunt coedificari. Ille est dilectissimi funiculus triplex: quo de excelsis celorum habitaculo ad consolandos: ad visitandos: ad adiuvandos nos: attrahit superna mens charitas angelorum: propter deum: propter nos: propter seipsos. Propter deum utique cuius tanta erga nos misericordie viscera: ut si quoque ut dignum est imitantur: propter nos in quibus propriam similitudinem miseratur: propter seipsos quoque ordines instaurant: ex nobis toto desiderio prestolantur. In ore enim paruulorum qui lacte modo vescuntur et nondum solido cibo perficienda est laus illa maiestatis diuine: cuius habentes primitias angelici spiritus beati nimis delectatione fruuntur sed tanto avidius nos expectant quanto perfectionis eius expectatione sollicitantur. Que cum ita sint pensate quanta et nobis sollicitudine opus est dilectissimi ut dignos nos exhibeamus eorum frequentia: et eo modo conuersemur in conspectu angelorum ne forte sanctos offendamus obtur? Ne enim vobis si aliquando prouocati peccatis et negligentis nostris indignos nos indicauerint presentia et visitatione sua: ut iam necesse habeamus et nos plangere et dicere cum propheta. Amici mei et primi mei aduersum me appropinquauerunt et steterunt: et qui iuxta me erant de longe steterunt et non faciebant qui querebant animam meam: elongatus nimis eis quorum presentia pregere nos et propulsare poterat inimicum. Quanto magis ergo necessariam habemus familiaritatem angelice dignationis: tanto amplius cauenda nobis est eorum offensa: et in his maxime excruciantibus quibus eos nouimus oblectari. Sunt autem plurima que eis placet et que in nobis inuenire delectatur: ut est sobrietas: castitas: paupertas voluntaria: crebra in celum gemitus: et orationes cum lachrymis et cordis intentione. Altamen super omnia hec: unitatem et pacem a nobis exigunt angelis pacis. Quidni maxime delectentur in his que formam quandam ciuitatis sue re-

presentant in nobis: ut mirentur hierusalem nouam in terra? Dico autem ut quomodo ciuitatis illius participatio est in idipsum sic et nos idipsum dicamus omnes et non sint in nobis scismata: sed magis omnes simul unum corpus simus in christo: singuli autem alter alterius membra. Contra vero nihil equum offendit et ad indignationem prouocat eos quomodo dissensiones et scandala: si forte inueniantur in nobis. Audiamus siquidem quid loquatur ad corinthios paulus. Eum enim sit inter nos zelus et contentio: nonne carnalis estis et secundum hominem ambulatis? In epistola quoque iude apostoli legimus sic. Illi sunt qui segregant semetipsos: animales spiritum non habentes. Videre est animam hominis quemadmodum vniuersa corporis membra viuificet coherentia sibi. Separa ergo quod vis a iunctura ceterorum: et vide an decetero viuificet illud. Sic est omnis qui dicit anathema iesu: quod nemo dicit loquens in spiritu dei: quia anathema separatio est. Sic est omnis inquit qui ab unitate diuiditur: nec dubites quin ab eo recessit spiritus vite. Digne igitur contentiosos et qui separant semetipsos apostoli carnales vocant: et animales spiritum non habentes. Dicunt ergo sancti illi et beati spiritus: ubi scandala inuenerint et dissensiones. Quid nobis et generationi huic spiritum non habenti? Nam si adesset spiritus: per eum utique charitas diffunderetur et unitas non scinderetur. Et dicunt non permaneamus cum hominibus istis in eternum: quia caro sunt. Que enim conuentio luci ad tenebras? Nos de regno unitatis et pacis sumus: et homines istos in eandem unitatem et pacem sperabamus esse venturos. Nunc autem qua ratione nobis cohereant: qui dissident a seipsis? Videtis quod congruat huic solennitati euangelica lectio que sic deterrent nos a scandalo paruulorum: quoniam quidem tam vehementer angelis displicent scandala? Qui scandalizauerit unum de pusillis istis. Dux est quod sequitur. Sed iam preterit hora ad missas nobis eundum est. Suto quoniam non sit vobis molesta dilatio: quod non poterit non futilis fore: si capitulum per sermone altero diligentius persequamur.

cxx
viii

In in eadem solēnitate. Sermo. ij.

Adistis frēs

euangelicam lectionez: aduer-
sus eos qui pusillos scandali-
zant satis terribiliter intonan-
tem. Memini blandit veritas nemine pal-
pat nulluz seducit aperte denunciatis: qui
ve homini illi per que natus non fuisset hō
ille. Natus sane denuo natus ad vitam: na-
tus de spū: qui nimir carne post modū con-
sumatur. Expedit ei si quis est qui scandala
suscitat in hac domo in hac scā deo placita
et angelis eius ad modū grata et familiari
congregatiōe: vt suspendat in collo ei⁹ mo-
la asinaria: et p suavi iugo et leni onere salua-
toris graui mole terrene cupiditatis hume-
ris eius imposita demergat in pfundū ma-
ris huius magni et spatiosi manibus qd est
sine dubio seculi neqz. Adinus enī dānabi-
le erat ei: in seculo magis perire qz in mona-
sterio. Perire siquidem necesse est hoīez q
charitatē non habet: et si tradiderit corpus
suum ita vt ardeat. Et hoc dixerim frēs nō
quasi minus bene de vobis sentiam aut re-
gnare videat in vobis neqz vitiū illud
sed vt in ea charitate et vnanimitate et pace
in qua statis in dño solliciti sitis pfeuerare
et abundare magis. Que est enim spes nra
et gaudiū nostrū et corona glie? Nōne vni-
tas et vnanimitas vestra i qua gaudeo vos
inueniri fraternitatis amatores et ante oīa
mutuā i vobismetipsis charitatē hñtes qd
est vinculū pfectiōis? Propter qd obsecro
vos: sic state in dño carissimi. In hoc enim
cognoscunt oēs etiam angeli sancti q xpi
estis discipuli: si dilectionē habetis ad inui-
cem. Veniqz si tenetis memoria quā nobis
precedenti sermone tradim⁹ triplicem an-
gelice erga nos charitatis et sollicitudinis
cām: pōt hinc quoqz fraternē dilectiōis vti-
litas magnifice cōmendari. Facile siquidē
considerare est: homini qui non diligit pri-
mū nullam ex his que tunc diximus sup
petere cām. Nunquid enim xpi grā dilige-
mur ab āgelis: si de mutue dilectiōis inopia
cognouerint nequaquā eius esse discipulos?
Nunquid diligemur ab eis ppter nosmetip-

fos id est spūalis nature similitudinē: si inue-
nimur humane nature non diligere confor-
tes: imo vō si ex eis que inter nos sunt con-
tentionibus carnales nos magis qz spūales
esse cōstiterit? Veniqz nunqd diligent nos
propter seipsos et futuram de nobis ciuita-
tis sue restauratiōē: si quod absit vni illd
quo solo vñiri et coedificari illis possumus
deesse nobis viderint gluten charitatis i si
inuenierint nos non lapides viuos esse qui
possunt inuicem coherere sed magis pulue-
rem que picit ventus a facie terre que vni-
us verbi flatus in turbinem excitet et suspi-
tionis cuiuslibet lenissima aura dispergat?
Et hec quidē dixisse sufficiat: pro eo quod
ait dñs si quis scandalizauerit vnum de pu-
sillis istis. Credo enim q maiori sollicitudi-
ne deinceps ab hac tam neqzima peste ca-
uebitis. Jam vō quem nō moueat qd seqz
in euāgelio: si oculus tu⁹ scandalizat te erue
eum et proice abate? Nunquid enim cor-
poralem hunc oculum monemur eruere?
aut vñā ex manib⁹ istis similiter et vñū absci-
dere pede? Absit a nobis huiusmodi carna-
lis oīo et nimis ridiculosa cogitatio. Immo
vō postqz ab exteriorib⁹ scādalis deterruit
nos sermo diuinus: aspere satis sicut audi-
stis consilium dat quid de eo nobis agēdū
sit scandalo quod interius patimur et trariā
inuenientes legem in mēbris nostris. Ipse
enim nouit figmentum nostrum: q eiusmo-
di scandalum non tam facile a nobis valeat
euitari. Porro tripliciter fieri scandalū istd
quotidiano nobis aduertere est experimē-
to. Interdum enim est in nobis spiritualis
intentionis oculus simplex et qui gratie ma-
gis qz noster dicendus sit: sed scandalizat
nos oculus noster et qui vere a nobis est dū
voluntas nostra aliam minus castam impo-
tune ingerit intentionez. Sed habemus iā
super hoc salubre cōsiliū saluatoris. Erue
eum inquit: et proice abate. Ille autē fiet
si non consentias: si abitis: si resistas. Sili-
modo de manu: vt de pede est intelligendū
Cum enim bonis operibus intētos ad alia
opera trahere voluntas propria conatur:
manus nostra est que scandalizat nos: sed
abscidi debet et proici a nobis vt non ei con-

In festo omnium sanctorum

sentiamus. Sic enim proficere in sancta cō-
uersatiōe et ascendere per gradus scale que
iacob apparuit ac iuxta quod ait psalmista
de virtute in virtutem ire desiderantes se-
pius scandalum patimur a pede quodam
pusillanimitatis et negligentie nostre q̄ ni-
mirum descendere magis ac remissius ire
conatur: sed abscidi eum necesse est vt pes
gratie qui stat in directo currere possit sine
offensione sine scandalo sine impedimento
Quod autem dicit bonum nobis esse ad vi-
tam intrare cū vno oculo aut manu aut pe-
de q̄ duos habentes ire in gehēnam ignis
eos notat qui voluntatem suam seu bona
seu mala sit eque sequunt et ingrediuntur
duabus vijs nunc bona nunc mala sectan-
tes s̄m qd variantur desideria. Quib⁹ me-
rito vtilius fuerat gratie in omnibus adhe-
rere: et vbi obuiat propria voluntas abscidē
et a seipsis abicere eam. Est autem cum mul-
to tēpore in abscissione voluntatis n̄re exer-
citati aliquatenus eam domam⁹ vt discat
iam non superbie sed magis sine omni scan-
dalo vel contradictiōe deo subiecta sit aīa
nostra: nec iam abicere necesse sit oculū no-
strum: nempe qui simplici adherens oculo
factus est et ipse simplex aut certe iam nō al-
ter est oculus s̄ vnus cum eo: ap̄lo teste qm̄
qui adberet deo vnus spūs est euz eo. Qd
autem de oculo dictum est: de manu quoq;
et pede eodem modo est intelligendū. Qui
enim voluntas ex affectione et cum deside-
rio gratie coheret: vt nec concupiscat mala
agere nec bona minora nec minus bene q̄
gratia suggerit: hic plane perfectus est vir.
Sed pax ista poti⁹ ē felicitatis: abscissio vō
scandaloz et tēptationum victoria fortitudi-
nis. Illa inq; glorie hec virtus.

C In solēmtate oīum sanctorū de lectione
euangelica. Sermo primus.

cx
xix

Estiuitatē ho-

diernam scōz oīuz euz omni
deuotiōe dignū est celebrari.
Muniz si magnavides et ē bti
petri solēmtas seu bti stephani aut cuiusli-
bet ceteroz: quāta ista est que nō vnius tñ

est s̄ vniuersoz? Uex nō ignoratis fr̄es se-
cularibus id moris esse vt diebus festis fe-
stina sibi cōuiuia parent: et quanto fuerit so-
lēmtas clarior: tanto splendidius epulentur
Quid ergo? Nonne et his qui conuertunt
ad cor cordis delitie sunt querende: et spūa-
libus spiritualia comparanda? Propterea
iam paratum est conuiuium: iam cocta sūt
omnia: et epulādi tempus aduenit. Dignū
est enim vt prius anima satiatur q̄ hec por-
tio sine dubitatione et sine comparatiōe sit
potior: sed et sanctorū solēmtates manifestuz
est ad animas magis q̄ ad corpora p̄tinere
et que animaz sunt anime plus acceptant
quippe naturali quadam eis cognatiōe cō-
iuncte: quibus p̄pterea quoq; sancti isti cō-
patiuntur amplius. Propterea magis desi-
derant animaz bona et plus earum resectio-
nibus delectā: qm̄ et ipsi similes nobis fue-
re passibiles: et ipsi peregrinatiōis huius et
exiliū miserabiles deploauerunt molestias: et
ipsi graue huius corporis onus et tumultus
scli et tēptatiōes experti sunt inimici. Nihil
itaq; dubium qn̄ grauior eis sit et multo ac-
ceptabilior illa festiuitas qua intendit epu-
lio aīaz: q̄ sit ea que celebrat a secularibus
curam carnis pficientibus in desiderijs vo-
luptatum. Clericū vnde nobis aīaz panis
in terra deserta in loco horronis et vaste soli-
tudinis? Unde nob̄ sub sole spūalis cibus?
vbi nihil est nisi labor et dolor et afflictio spi-
ritus? Sed scio qui dixerit petite et accipie-
tis. Et illud. Si vos cū sitis mali nostis bo-
na data dare filijs vestris: quāto magis p̄
vester de celo dabit spm̄ bonū petentib⁹ se?
Nec ignoro q̄ obnixe tota hac nocte et die
petieritis medicantes dari vobis panē de
celo viuū: non eū q̄ corpus roborat s̄ q̄ p̄fir-
mat cor hoīs. Nā cōuiuas qdē nō ausus sū
dicere: s̄ medici sum⁹ in p̄bēda dei vniētes
et dendi inq; iacentes an̄ ianuā regis p̄e-
dimitis vlcereb⁹ pleni: et cupientes saturari
imo vel sustētari de micis q̄ cadūt de mēsa
dñoz n̄roz quoz celebramus hodie solēni-
tatē. Nēpe delitijs affluit: et mēsurā accipi-
unt bonā et p̄fertā et sup̄fluentē. Cōfidim⁹ at
qm̄ erit q̄ det nobis et haec enim magnum
et distātia est multa nimis: inter libertates et

benignitate dei et auari diuitis crudelitate. Propterea dedit nobis hodie pater noster pane. Pater enim misericordiarum: patre esse necesse est etiam miserorum. Dedit inquam panem nobis de celo: et cibaria in abundantia: quorum utinam ego fidelis cocus: utinam anima mea coquina uti vel videat. Si quidem ad preparanda fercula vestra tota hac nocte concaluit cor meum intra me: et in meditatione mea exarsit ignis ille sine dubio quem dominus iesus misit in terram: et voluit vehementer accendi. Spiritualem etenim cibum: et coquina et ignem habere necesse est spiritualem. Superest iam ut distribuam que paravi: vos autem considerate potius dante dominum quam ministrum distribuente. Ego enim quod in me est nihil aliud sum quam cōseruus vester: vobiscum pariter et mihi et vobis sicut ipse dominus nonit mendicans panem de celo et alimoniam vite. Propterea non ego do vobis: sed pater vester ipse dat vobis panem de celo viuum: ipse vos pascit et operibus et sermonibus etiam et carne filij sui: que vere est cibus. Nam et de operibus lego meus cibus est ut faciam voluntatem patris mei: et de verbis: quoniam non in solo pane viuunt homines: sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Ergo nunc quidem cibari habemus factis ei? et verbis: post hec etiam illibatum dñici corporis sacramentum in altaris mensa sacrosancta ipso propitio pcepturi. Legimus in euangelio hodie: quoniam videmus turbas iesus ascendit in montem. Predicantem enim dominum de civitatibus et castellis populi sequebantur: quorum saluabat animas: sanabat corpora: et adhibebant ei affatu pariter et aspectu illius delectati: cuius nimirum vox suavis: et facies eius decora: sicut scriptum est: Speciosus forma pre filiis hominum: diffusa est gratia in labijs tuis. Talis est quem nos sequimur: cui adheremus: totus desiderabilis: in quem non solum populi: sed et ipsi quoque angeli sancti desiderant perspicere. Quid vobis suauius apponemus? Nimirum hesunt delicia angelorum. Gustate pinde et videte quoniam suavis est dominus et huic suauitati: huic sapor: huic sapientie que vere trahit de occultis omne quod desiderat non valet comparari. Quid enim? Admiraris in sole splendor: in flore pulchritudo.

ne in pane sapor: in terra securiditate. Sed a deo hec vniuersa donata sunt. Nec dubium quin multo amplius reseruauerit si bi quod dederit creaturis. Nam ne hoc quidem ociosum putem? quod ascendit in montem: nimirum quod tanto ante predictum est tanquam a longe clamante propheta: Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas hierusalem. In qua ascensione si vos melius non habetis: ego illud intelligendum puto quod in initio actuum apostolorum beatus lucas meminit dicens: Primum quidem sermonem feci de omnibus o theophile qui cepit iesus facere et docere: utique non intra phariseorum morem qui alligabant onera grauia et importabilia: et imponebant ea in humeros hominum: digito autem suo nolebant ea mouere. An non bonus anima panis est iste? et plurimum confirmans cor hominis? Fidecialiter sequor te domine quocumque ieris et secure incedo viam mandatorum tuorum: sciens quod per eam precesseris ipse. Secure inquam viam mandatorum tuorum curro: quandoquidem noui quod a summo celo egressio tua ad currendam viam hanc: et occursum tuus usque ad summum eius fuerit per hanc viam. Non possum modo ego frater in hunc modum singula masticare: vos estote animalia munda et ruminata: ut fiat sicut scriptum est: Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. Logitenim succingere forsitan et precingere vbi: ita breuitas hore quam materie magnitudo. Videmus turbas iesus ascendit in montem. Videns miserationis intuitu: quoniam erant sicut oves errantes non habentes pastorem. Quid est quod priusquam docere inciperet ascendit in montem? nisi quod in hoc ipso docuit necesse habere predicatoris verbi dei desiderijs animi et conuersione sancta ad sublimia tendere: et virtutum conscendere montem? Et cum sedisset accesserunt ad eum discipuli eius. Cum sedisset inquit. Alioquin quis ad excelsum illum gigantem posset accedere? Benignissime prorsus inclinavit se et exinaniuit usque ad sessionem: ita ut dicat patri: tu cognoui sessionem meam et resurrectionem meam. Sedit enim: ut ad eum quem nec ipsi quidem angeli stantem attingere poterant: etiam publicani et peccatores accedant. Accedat

In festo omniū sanctorū

maria magdalenē: accedat et latro de cruce
Et cum sedisset: accesserunt ad eum discipu-
li eius. Accesserunt nō tam incessu pedū q̄
affectu cordis: et imitatione virtutū. Bene
autē nō turbe nō quilibet de populo acces-
sisse dicunt quatin⁹ sicut testamentū vetus
datum legi in mōte syna solo moyse ascen-
dente et populo expectante deorsū: sic et mō
susceperet mōtes pacē populo et colles iusti-
tiā: et velut in tenebris quibusdā et in occul-
to diceret aplis qd̄ postea diceret in lumie
et audirēt eo aure qd̄ predicaret postmodū
sup̄ tecta. Un⁹ et sequit⁹: Et aperiens os suū
docebat eos. Aperuit nūc os suū qui pphe-
tarū prius aperuerat ora. Hinc est qd̄ legi
in psalmo propheta dicente: dñe labia mea
aperies etc. Nunc autē qui multisarie mul-
tisq̄ modis olim locutus fuerat in prophe-
tis demū suo ipsius ore locutus est: tanq̄ si
diceret: et qui loquebar ecce adsum. Beati
qui audierūt in carne loquentē sapientiā:
beati qui verbi dei verba ab ipsius ore per-
cipere meruerūt. Verumtamen qd̄ audie-
runt illi adhuc reseruat nobis: et audire id
ipsum possumus: etsi quodāmodo non ab
ipso. Aperies os suū docebat eos dicēs:
Beati pauperes. Vere apertū est os eius:
in quo omnes thesauri sapiētie et sciētie sūt
recōditi: et eius hec doctrina q̄ i apocalipsi
iobānis loquit⁹: ecce noua facio omnia: qui
per prophetā olim predixerat Aperiam os
meum: eructuabo abscondita a cōstitutione
mūdi. Quid enim tā absconditū: q̄ paup̄ta-
tē eē beatā? Attamē veritas loquit⁹ que nec
falli nec fallere potest: ipsa est que dicit qm̄
beati pauperes spiritu. Sic vos infensati fi-
lij adam diuitias queritis: diuitias deside-
ratis vsq̄ adhuc: cum iam beatitudo pau-
perū diuinitus cōmēdata: predicata in mū-
do: credita sit ab hominibus. Querat eas
paganus: qui sine deo viuit: querat iudens
qui terrenas promissōes accepit. Sed qua
fronte: magis autē q̄ mēte christianus diui-
tias querit: postq̄ christus beatos esse pau-
peres pdicauit. Quousq̄ filij alieni q̄usq̄
vanitatē loquet os vestrum: vt beati dica-
tis populum cui hec sunt hec visibilia: hec
presentia: cum filius dei os suū aperiens

locutus sit veritatē beatos eē pauperes: et ve-
dinitibus. Sed diligēter attēde qd̄ nō sim-
pliciter pauperes nominat propter plebeios
pauperes: necessitate miserabili: nō lauda-
bili voluntate. Spero equidē p̄sutura eis
apud diuine bonitatis misericordiaz hanc
ipsam afflictionis sue miserā: scio tñ dñm
hoc in loco nō de huiusmodi fuisse locutū:
sed de his qui possunt dicere cuz propheta
voluntarie sacrificabo tibi. Attū nec volun-
taria quidē paupertas omnis laudē habet
apud deū: nam et philosophi sua omnia reli-
quisse legunt⁹: vt expediti mundialib⁹ cu-
ris studio vanitatis possent vacare liberi:
et nolebāt censū abundare terreno: vt abū-
darēt magis in sensu suo. Hos discernit qd̄
dictum est spiritu: hoc est spūali voluntate.
Beati ergo pauperes spiritu spirituali. s. in-
tentione: desiderio spirituali: propter soluz
beneplacitum dei: et animarū salutem: qm̄
ipsorum est regnum celorum. Sed quis est
qui sic loquit⁹: qui sic beatificat pauperes:
et sic dicit? Putas poterit verum esse? Erit
sine dubio: siquidē et verax est et potens est
qui p̄mittit. Si marmurat inimicus respō-
debitur ei. An non licet mihi facere qd̄ vo-
lo? An oculus tuus nequā est: quia ego be-
nus sum? Si tu iure humiliar⁹ es pro eo qd̄
aduersum me exaltare te voluisti: nonne q̄
se humiliant propter me sunt exaltadi? Et
vere fratres si miserrim⁹ ille e celo eiectus
est quoniam affectauit celsitudinem: altitu-
dinem concupiuit: sublimitatē presumpsit:
nonne consequens est beatos esse qui spon-
te in paupertatis humilitatē sese deponūt:
et iuxta domini promissionem ipsorum esse
regnum celorum quod perdidit ipse? Et at-
tende qd̄ sapienter ordinauerit sapiētia: cō-
tra primum peccatum remedium primum
opponens. Ac si apertius dicat: Quis obti-
nere celum quod perdidit superbiens an-
gelus: qui p̄silius est in virtute sua: et in mul-
titudine diuitiarū suarū? Paupertatis vi-
litate amplectere: et tuū eris. Sequit⁹ Beati
mites: quoniam ipsi possidebūt terrā. Bene
optime. Sic enim oportebat commendari
paupertatem: et mansuetudinem predicari:
qm̄ relinquentibus omnia prima solet esse

tentatio de molestijs corporis et afflictione
carnis insolita. Quid vō paupertas pderit?
si qd absit pauper in murmur deciderit fa-
ctus exasperas et ipatēs discipline? Opti-
me quoq; post regni pmissione; minus ali-
ud regni daf velut in aram: vt fm scriptu
rā pmissione habeamus vite eius que nūc
ē pariter et future: et de exhibitioe pñtium
firma sit expectatio futuroz. Beati mites
qm̄ ipsi possidebūt terrā. Hāc ergo terraz
corpus nostrum intelligo. Qd si possidere
vult aīa si regnare desiderat sup membra
sua: necesse est vt sit ipa mitis et supiori suo
subiecta: qm̄ tale inueniet suū inferi? qua-
lē se exhibuerit superiori. Armat enī crea-
tura ad vlciscēdam sui iniuriā creatoris: et
nouerit aīa que rebeli sibi inuenit carnes
suas se quoq; minus q̄ oporteat superiorib;
potestatibus eius subiectā. Hāc uiscat ipa
et humiliet sub potēti manu altissimi subie-
cta sit deo: et his pariter qbus vice eius ha-
bet obedire pñtis: et cōtinuo corpus suum
inueniet obediēs et subiectū. Tūc enī
ē que loquit: Beati mites: qm̄ ipsi posside-
būt terrā. Et vide si nō aduersus sed pñti
vulnus secūda pcessit medicina. Prima si-
qdē post angelice puaricationis ruinā eua
peccauit in gēdine spūs agitata: et inter-
dicti dñici iugū suauē et leue onus abitiēs:
qm̄ expectare noluit vt de manu dñi vnde
iā cetera acceperat pfectionez quoq; beati-
tudinis mereret pape illā serpētis cōsilio
attētauit. Propter hoc paradysum pdidit ter-
rā delitiaz: ppter hoc in ipō corpe suo cō-
trariā legē inuenit. Sed fortasse ad hāc do-
mini vocē desiderio mansuetudinis estuas
et cōquereris super asperitate cordis tui: et
belumis qbusdā motib; atq; indomita feri-
tate. Attēde ergo qd sequit: Beati q lugēt
qm̄ ipsi pñlabunt. Et quū indomitū flagel-
la domāt: aīa; imitē cōtritiō spūs et assidui-
tas lachrymar. Ergo in oib; opib; tuis me-
morare nouissima tua: honore mortis iudi-
cij tremēdū discriminē. Ardētis gehēne me-
tū ab oculis cordis tui elōgari nullaten⁹ pa-
tiaris. Cogita pegrinatiōis tue miseriā: re-
cogita annos tuos in amaritudine aīe tue:
cogita vite humane picula: cogita fragilita-

tē pñtiā: et in huiusmodi cogitacōe si pseue-
raueris dico tibi paz senties q̄qd fons vi-
dēt eē molestū: du toto corde circa interio-
rē molestiā occuparis. Sed nec paties dñis
sine pñlatiōe te eē: qm̄ pñ mīax ē et de⁹ toti-
us pñlatiōis: et iplebit oīno qd veritas pol-
liceat. Beati q lugēt: qm̄ ipsi pñlabuntur.
pccordat at hūc sūie etiā illud qd i salomo-
ne legisti: et Deli⁹ ē ire ad domū luct⁹ q̄ ad
domū cōuiuij. Propterea beata eēs eua si
post culpas pñlatiōne q̄eres lachrymarū
et pñsa ad pñiam veniā citius obtineat.
Nūc aut miser: imā quesisti pñlatiōne de
simili casu viri tui: et veneno pessimo neq̄si-
mo videlicet vitio totā infecisti posteritatē
tuā: vt vsq; hodie pditiōne alteri suam al-
ter reputet pñlatiōnem. Misera pñtis eue
pñlatiō: et eoz q miser iā hāc imitant. Sed
beati q lugēt: qm̄ ipsi pñlabunt. Tūc qd
aliud ē hec pñlatiō: q̄ pcedēs de spe venie
grā deuotionis et suauissima delectatiō ho-
ni et iust⁹ sapiētie: et exiguus qb⁹ interiz be-
nign⁹ dñis afflictā refrigerat aīa. Tūc qu-
stus ille nihil aliud ē q̄ irritamētūz deside-
riū et incētū amoris: sicut scriptū est: Qui
edūt me adhuc esuriēt: et qui bibūt me ad-
huc sitiēt. Propterea illico subinfert. Be-
ati q esuriūt et sitiūt iusticiā: qm̄ ipsi satura-
bunt. Qui esurit adhuc esuriat amplius: et
q desiderat abundanti⁹ adhuc desideret:
qm̄ quātūcūq; desiderare potuerit tñ est
acceptur⁹. Immo vō nō fm ipfectionē mo-
derni desiderij: qm̄ quidē donec pfecte ha-
beat pfecte desiderare nō pōt: sed nec hē
donec pfecte desideret: sed mēsuram acce-
ptur⁹ ē bonā et pñtā et coagitatā et supe-
fluctē. Beati q esuriūt et sitiūt iusticiā: qm̄
ipsi saturabunt. In firmiori palato cordis et
aīe languēt adhuc dura et insipida res vi-
dēt eē iusticiā: sed q gustauerūt: ecce ipsi sci-
unt q̄ beati sunt q esuriūt illā: qm̄ ipsi satu-
rabunt. Vere felix et glorioza facietas: o
sanctū cōuiuiū: o desiderabiles epule: vbi
nimiz anxietas nulla: nullū poterit eē fasti-
diū: qm̄ facietas sūma et summū inerit desi-
deriū. Beati q esuriūt et sitiūt iusticiā: qm̄
ipsi saturabunt. Iā vō hoc verbum aduer-
sus adā pcedere crede: q portione qdē ali-

In festo omnium sanctorum

quā videt tenuisse iusticie in eo qd mulieri
qdē cōpassiōe ē: sed si exurisset iusticiam cu
rasset sine dubio reddere qd debet: non so
luz vxori: sed multo magis creatori. Debe
bat enī vxori cōpassiōe vtiq; z disciplinā
tanq; inferiori: caput enī mulieris vir: de
debat aut deo obediētiā atq; subiectionē.
Sed qd putam⁹ frēs? Qd plurimi vsq; ho
die tactū illud grauitē diudicāt: z tñ in si
piēter imitant: indignant aduersus adam
qd obediēt voci vxoris sue qd diuine: z ipi
quotidie eū suā carnē videlicet audiunt
pius qd deū. Frates si modo pntes videre
mus adā in eo articulo positū ascēdētibus
cogitatioibus in cor eius coartari: inter p
cē vxoris z pceptū creatoris: nonne clama
remus aduersus eū dicentes: caue tibi mi
ser vide ne feceris seducta ē mulier nō acq
uiescas ei? Ut qd ergo quotiens apprehēdit
nostētatio similis nō persuademus simili
ter nobis ipsi? beati enim q esuriūt z sitiūt
iusticiā: qm ipsi saturabunt. Sed quid pōt
eē oīs iusticia nostra corā deo? Nōne iuxta
pphetā: velut pānus mēstruātē reputabi
tur? z si districte iudicet iniusta inuenietur
omnis iusticia nostra z minus hīs? Quid
ergo de peccatis erit? qm ne ipa quidē p se
pōterit respōdere iusticia? Propterea ob
mīte cū ppheta clamātes: nō intres in iudi
ciū cū seruo tuo dñe tota humilitate ad mi
sericordiā recurremus: que sola pōt salua
re aīas nostras: z solite pēsemus qd seqf
Beati misericordes: qm ipsi mīaz psequē
tur. Et attēde quēadmodū zachēus breui
ter vtrūq; vno verbo cōplecti dicēs: Di
midium bonoz meoz do pauperibus: z si
quēpiā defraudāui redde quadruplū. Ti
des quātū esurit iste iusticiā cui nō sufficit
equa mēsurā reddere? nisi restituat qua
druplū? Misericordia quoq; magna ē: qd
dimidiū bonoz suoz dat pauperibus. Cle
rūm nō silebo ego qd sentio. Laude dñi lo
que os meū: dñi plane nō nostrā. Illeq; n.
nobis attribuo: sed noi ei⁹ do gloriā. Za
chēus certe cuius laus ē in euāgelio dimi
diū bonoz suoz dedit paupibus: sed ego
multos zachēos hic video qui nihil sibi ex
oib⁹ relinquere. Quis mibi scribat euange

liū hoc de zachēis istis: imo de petris istis?
qui fiducialiter loquent: nō ecce nos reli
gimus oīa: z secuti sumus te? Sed scriptū ē
iā in euāgelio eterno: in libro vite scriptū
ē z signatū. Beati. n. misericordes: qm ipsi
mīaz psequēnt. Iā vō fratres ade crudeli
tate hec linā tāgit: q videbatur pus vxoris
amore peccasse. Ecce enī o adā: scim⁹ qd os
de osib⁹ tuis ē: z caro de carne tua: z eius
amore peccasti. Clideam⁹ nūc quātū dili
gas eā. Venit dñs ignē tenēs gladiū i vl
tione puaricatiōis. Oppone te discrimi
pter illā: z dic: Dñe mulier i firmior ē: mū
lier seducta ē: mea ē iniquitas: meū est pecca
tū: in me solū vindicta pcedat. Sed nō loq
tur sic: Mulier inqt quam dedisti mibi de
dit mibi de ligno z comedi. O pueritas.
Denā p eo suscipe refugis: z culpā admit
tere nō recusasti. Quō probdolo oīa cōsu
disti pntiose misericors? vbi seuerus eē de
bueras: z pntiosus crudelis: vbi mīaz im
pēdere oportebat? Illaz derelinquere nul
lo mō ppter eā: satisfacere vō ppter eā libe
ti animo debuisti. Sic enī oportet fieri fra
tres: vt nunq; ppter aliūz homo peccet qd
ē iusticie: z libeter aliena petā pōtet qd est
mie. Beati qui esuriunt z sitiunt iusticiā
qm ipsi saturabunt. Beati misericordes:
qm ipsi misericordiā psequēnt. Seqf. Be
ati mūdo corde: qm ipsi deū videbūt. Be
ati plane z oīno beati: qui videbūt in quez
desiderāt angeli pspicere: quē videre vita
eterna ē. Tibi dixit cor meū: exquirunt te
facies mea: faciē tuā dñe requiram. Quid
enim mibi est in celo? z a te quid volū sup
terrā? Defecit caro mea z cor meū: deus
cordis mei z pars mea deus i eternū. Nō
adimplebis me iusticia cuz vultu tuo? Cle
mibi ab imūdicia cordis mei qua impediē
te: necdū merco: ad beatā illaz visionē ad
mitti. Quāta sollicitudine fratres: quanto
studio danda est opera: vt mundari possit
oculus: quo videndus ē deus? Et ego qdē
triplici sorde inquinari me sentio: z cupiscē
tia carnā: z cupiscētia gloriē tpaliū: z pteri
toz psciētiā delictoz. Sūt enim in aīa mo
tus quidam desiderioz: quos nec ratio
ne: nec viribus extinguere possum: qd du

in hoc seculo neq̃z et in corpore mortis tene
or alligatus. Alit̃i contra fordes istas orati
onis oppono remediũ: et ppter ea sicut ocu
li seruoꝝ in manibus dñor̃ ita oculi nostri
ad dñm deum nostrũ denec miseretur no
stri: q̃ solus mundus est et potest facere mũ
dum de imundo cõceptum semine. Sic et
contra peccati p̃scientiã remediũ p̃fessõis
est institutum: et oĩa in cõfessione lauantur
Ecce hic sunt q̃ mũdant oculũ cordis: oĩo
et cõfessio. Porro bñ mũdo corde: qm̃ ipsi
deum videbũt. Videbũt quidẽ in fine fa
cie ad faciem: videbunt etiã nunc per spe
culum in enigmate et nunc cognoscent ex
parte perfecte postea cognituri. Oĩs enĩ in
cui⁹ p̃scia clausũ adhuc pctĩ vñit aut pec
cat in spe et ita sentit de deo tãq̃z si min⁹ ei
pctã displiceat aut peccat in desperatione in
misericoꝛde sentiens deũ quoz vtriq̃ me
rito dicif existimasti inĩq̃ qd̃ ero tui similis
qm̃ neuter deum videt: sed mentif iniqui
tas sibi formans sibi idoli pro eo qd̃ nõ est
ipse. Bñ vero mũdo corde qm̃ ipsi soli deũ
vident: soli de oĩ sentiũt in bonitate: sicut
vere bonus est ita vt nemo bonus sit nisi
ipse. Beati mũdo corde: qm̃ ipsi deum vi
debunt. Alit̃i p̃inde ad a et ena: qui cõ
uersi in verba malitie ad excusandas excu
sationes in peccatis dum confessionis mũ
dationem fugiunt in mundo remanẽt cor
de et a facie dñi eĩtuntur. Sequitur. Bea
ti pacifici: qm̃ filij dei vocabuntur. Alit̃i
to filij nomine vocabunt: qm̃ filij opus im
pleuerunt. Ipse enĩ est quẽ recõciliati pa
cem habemus ad deum: ipse qui pacifica
uit in sanguine suo q̃ in celis sunt et q̃ super
terram: mediator dei et hoĩũz homo cb̃ist⁹
iesus. Et attẽde quẽadmodũ in tribus qui
dum p̃ioribus sibi ipsi recõciliatur aia: in
duobus que sequũtur p̃imo in sexto deo
in septimo etiã alios recõciliat: tanq̃z rece
ptus in gr̃am dñi et felici familiaritate do
natus. Nam paup̃tate mansuetudine fletu
renouat in anima similitudo quedã eter
nitatis omnia t̃p̃a complectens: dum pau
pertate futura meret in aĩsuetudine sibi pre
sentia vedicat: luctu penitẽtie p̃terita quo
q̃z recuperat sicut scriptũ est. Recogitabo ti

bi omnes annos meos: in amaritudine aĩe
mee. Porro iustitia et mĩa p̃fecte proximo
choeremus: dum quicqd̃ volumus nobis
fieri alijs non faciamus p̃ iustitiã et quecũ
q̃ volum⁹ vj faciant nobis hoĩes et nos fa
ciamus illis p̃ mĩa. Jam reconciliati no
bis recõciliati etiã p̃imo: fiducialiter per
mundiciã cordis recõciliamur deo. Beati
vero q̃ de sua recõciliatiõe nõ ingrati et p
sribus suis pie solliciti: eos quoq̃ quantũ
p̃ualẽt et sibi et deo recõciliare laborat. Qui
bus enĩ laudibus dignũ: quãto amplectẽ
dũ putas affectu frẽm illũ q̃ sine q̃rela con
uersans inter fr̃es tota sollicitudine cauet
ne qd̃ in eo sit qd̃ ab alijs portari oporteat
et quicqd̃ in alijs est onerosum patientissi
me portat q̃ singuloꝝ scandala sua reputat
et aplo loquit̃ quis scandalizat et ego non
vro: quis infirmatur et ego non infirmor
Beati pacifici: qm̃ filij dei vocabunt. Nõ
est enim deus dissensionis sed pacis: ideo
q̃z filios pacis dei quoq̃ filios dignum est
appellari. Jam q̃ seq̃ octaua bñtudo mar
tyrũ est p̃rogatiua: cui⁹ nobis tollerãte nec
t̃p̃s videt̃ esse nec ṽtus. Il donat nũc iusti
tia magis: q̃ntũ is facie e aut nulli aut pau
ci p̃ ea sustinẽt p̃sentionẽ. Felices tñ si q̃
sunt: qm̃ ipoz est regnũ celoz vt eos nemo
p̃sequat. Q̃ si multiplex fuerit tribulatio:
tũc q̃z multiplicit̃is exultandũ nõ intuenti
bus q̃ vident in cõmoda s̃z p̃ma q̃ nõ vidẽ
tur. Que enĩ vident̃ tẽporalia sũt: q̃ aut nõ
vident̃ eterna. Beati inq̃t eritis cum vos
oderint hoĩes et cum sepauerit vos et eijce
rit et dixerit omne malũ aduersum vos me
tientes p̃pter me. Bandete in illa die et ex
ultate: ecce enĩ merces ṽra cop̃sa e in cel
copiosior longe q̃z sit labor in terra. Verũ
tñ qd̃ sibi vult q̃ eadẽ p̃missio facta est pau
p̃ibus et martyribus: nisi q̃ vere martyrij
genus paup̃tas volũtaria est. Beatus vir
ait p̃pheta q̃ post aurũ non abijt: nec spera
uit in pecunie thesauris. Quis est hic et lau
dabimus eũ? Fecit enim mirabilia in vita
sua. Quid mirabili⁹ aut qd̃ martyriũ gra
uius est q̃z inter epulas esurire inter vestes
multas et p̃ciosas algere: paup̃tate p̃mi in
ter diuitias q̃z offert mũdus q̃z ostẽtat ma

xij

In festo oium sanctorum

lignus qđ desiderat nř ipi appetit? An nō merito coronabit q sic certauerit mundū abijciens promittentē inimicum irridens tentantē z qđ gloriosus est de semetipso triumphās z crucifigēs pscientiā purientē? Deniq; ppter ea paupibus pariter z martirib⁹ regnū celoz pmittit: q; paupitate qđ dē emittit: sed in passione pro christo labq; omni dilatione pcepitur.

In eadē festiuitate. Sermo secundus.

cx
xx

Via sanctorū

oium festiuam hodie dilectissimi oiumq; dignissimā deuotione memoriā celebramus: ope p̄tūi puto de cōmuni felicitate eoz in qua btā iam requie pfruunt z futura qnā p̄stolant p̄sumatiōe adiunāte spū scō smonez facere charitati vīe ita sane vt nō opionis p̄prie p̄iecturas sed diuinorū verborum sequamur auctoritatē ne prophetare videamur de corde nřo s; imitatur quo ad poterimus testimonijs scripturaz. Erit enī p̄stante dño triplex huius smonis: vtilitas: quatinus agnita vel ex pte aliqua felici retributione scōz abūdantiori deiceps solitudine ipsoz sequi vestigia ac feruentiori desiderio ad eoz suspirare p̄fortia pro pensiori quoq; deuotione eozundē inuocare p̄ocinia studeamus. Fidelis quippe sermo z oī acceptitiōe dignus vt quos solenni veneratiōe psequimur etiā sili p̄uersatione psequamur: quos btillimos p̄dicamus ad eoz btitudinē tota auuiditate erramus quoz delectamur p̄conijs eoz p̄ocinijs subleuemur. Nec sane parū fructuosa inuenitur memoria scōz langore tepore errore qđ depellēs: cum eoz intercessione iuuēs in firmitas nřa p̄sideratione btitudinis excites negligetia nřa ignorātia quoq; nřa ipo rū erudiat exēplis. Propterea cū eruditof vos ad imitāda eoz vestigia hodierna sacra euāgelij lectiōe z ipsius dñi smone nō dubitē: erecta nimis an oculos nřos scala p quā vnīuersus quē hodie veneram scōz chorus ascendit: nec ignore iplorādis eoz suffragistorū paulomin⁹ noctis z diei huius religiosa deuotiōe tps expelluznam d.

eoz felicitate loqui vel exigui aliquid attētabo qđ donauerit ipse q eos z magnificat iam z glorificat: qđ vocauit prius z iustificauit. Legim⁹ in ppha Eouertē aīa mea i requiē tuā: q; dñs benefecit tibi: quia eripuit aīam meā de morte: oculos meos a lachrymis: pedes meos a lapsu. Et in alio psalmo Alia nřa sicut passer erepta ē de laqueo venatiū. Multa q; filia in diuinariū reperisse mihi video: serie scripturarū vba hominū q liberatos se eē nō sine multa admiratiōe letent: verba p̄fecte securitatis z felicitatis imēse vocē gfarū actionis z letitiē q; p meo sape his q luteas adhuc domos inhabitāt z in sudore vult⁹ sui comedūt panē suū minus arbitroz puenire. Quis enī eoz gliabitur castū se habē cor? Quis audeat gliari p̄ritū eē laqueū: liberatos pedes suos a lapsu reclamāte nimirū aplo z dicēte: q stat videat ne cadat? Unde z de semetipso in se lix inquit ego homo qđ me liberabit de corpore mortis huius? Et in alio loco fratres inquit ego nō me arbitroz comprehendisse. Unū autē q retro sunt oblit⁹: z in ea q ante me sunt extētus sequor ad palmā zc. Itēq; Ego aut sic curro nō quasi in incertum: sic pugno nō quasi aerē verberās: sed castigo corpus meū z seruituti subitio: ne forte cū alijs p̄dicauerim ipse reprobus efficiar. Nec planē tuba militie est: hec verba ducis strenui fortiter dimicātis. Mā supiora quidez vident⁹ potius triūphātis aut certe: necdū qđ triūphātis: sed cū victoria iā redeūtis de plio: z futuz magni triūphi diez leta ac secūra p̄sciētia p̄stolātis. Quid enim loquitur reuersus de plio fortis miles seruus, fidelis? Conuertere iā inqt aīa in requiē tuam. Dū enī in corpore mortis militaris reges nulla erat tum p labore certaminis: tūz p periculo exitus adhuc incerti. Hinc excitabat tumultus tētationū: inde succūbent dimetus grauius sollicitabat. Habebat tñ fratres etiā tūc gloriā miles xpī: s; requiez nō haberet. At siquidē strenuus ille z fortissim⁹ miles: cui⁹ z paulo antefecim⁹ metiōnē. Gloria nřa hec ē: testimoniū cōsciētie nře. Qđ testimoniū cōsciētie nō sic intellegendū puto tanq; ipa sibi p̄sciētia attestet:

non enim qui se ipsum commendat ille probatus est sed quem deus commendat. Est ergo testimonium per se in quo gloria apostoli non quod prohibet per se: sed quod loquitur spiritus veritatis in ipsa testimonio prohibens spiritui nostro quod filii dei sumus. Est enim testimonium per se in re non prohibetis sed precipitis. Cum enim veritas applaudit cum iustitia attestat: dei commendantis sine dubio vox est et spiritus sancti testimonium prohibetis: ac si decertanti viriliter militi rex suus pro cuius amore et honore decertat propter assistentes letus applaudit laudat fortia facta propter maiorem clamorem esse victoriam paratam iam premia et coronam pollicetur eternam. In quo testimonio gloria quidem probatur et strenuus miles minime tamen quiescit: sed tanto acius alacriusque decertat. Itaque dum adhuc militat gaudent utique electi dei: sed de premissis spiritus qui et infirmitatem eorum adiuuat virtute sua et pusillanimitatem eorum sua attestatio confortatur. Unde et his de quo paulo ante loquebatur apostolus non est inquit regnum dei et potius: sed iustitia et pax et gaudium in spiritu sancto. Nam vero consummato militie tempore gaudium habent sancti et in spiritu suo donec adveniat dies illa quae introire mereantur in gaudium domini sui gaudium habituri et in ipso corpore suo. Sic enim habes in psalmo. Signatum est super nos lumen vultus tui domine: dedisti letitiam in corde meo. Unde? Plane ex his que sequuntur: a fructu frumenti vini et olei sui. Audiant enim huiusmodi anima vocem dicentis. Date ei de fructu manuum suarum: et laudent eam in portis opera eius. Unde et iohannes scribere iubet in apocalypsi: qui beati mortui qui in domino moriuntur. Quare beati? Amodo enim iam dicit spiritus: ut requiescant a laboribus suis. Unde et in psalmo de quo paulo ante loquebamur eis que supra posuimus verbum adiunctum est. In pace in id ipsum dormiam et requiescam. Et de operibus habemus in apocalypsi. Opera enim illorum sequuntur illos. Ad quid vero sequuntur nisi ut multiplicent a fructu eorum et accipientes de fructu manuum suorum saginentur vituli: quos ex prophetico testimonio cum redificabuntur muri hierusa-

lem super altare domini novimus imponentes. Interim quippe sub altari eos esse et non supra ipse doceat cuius testimonium credibile factum est nimis: quod ut scribit in apocalypsi sub altari ipso eorum etiam voces audit. Adhuc ergo signatum est lumen vultus domini: et licet non plenam habent tamen letitiam multam in corde suo donec veniet dies illa qua introire mereantur in requiem domini. Adhuc laudat eas in portis opera sua: donec veniat cum erit unicuique laus a deo. Videtis fratres quanta est unitas scripturarum: quod vno sensu et eisdem pene verbis de beatitudine loquantur aiarum? Nam vero nemo ex vobis parvam aliquam requiem aut letitiam suspicet eorum qui ab omni penitus molestia liberi recitant annos suos in dulcedine anime sue. Letantur pro diebus quibus humiliati sunt annis quibus viderunt mala: cum iocunda admiratione et mira iocunditate considerant pro cunctis que evaserunt: labores quos protulerunt certamina que vicerunt: et pro his omnibus certa et in dubitata fide expectant beatam fidem et aduentum glorie magni dei et salvatoris sui qui resuscitabit et reformabit corpora eorum conformata proprii corporis claritati. Quanta est felicitas eorum quod in mensa letitiae: quod nimirum triplici gaudio de recordatione transactae virtutis: de exhibitione preteritis quietis: decerta expectatione future consummationis exultat. Nam de futura illa consummatione huiusmodi voces eorum in fine eius psalmi de quo superius loquebamur. Dicunt enim singule anime quibus iam datum est ad hanc requiem pervenire. In pace in id ipsum dormiam et requiescam. Quia tu domine singulariter in spe constitui isti me. Singulariter inquit in spe non iam inter spem et metum: ubi prius non sine solitudine et anxietate plurima fluctuabant. Sic et de sanctorum requie habemus in alio psalmo scriptum. Convertere anima mea in requiem tuam quia dominus benefecit tibi. Bene inquit fecit quantumvis nequaquam optime. Bene inquit audi quod bene. Quia eripuit animam meam de morte oculos meos a lacrymis pedes meos a lapsu: id est a peccato omni et a peccati pena a timore quoque tripliciter recedendi penitus liberauit. Hoc enim suavisimum anime

In festo omniū sanctorū

stratū qđ nullis iam lauet aut riget lachrymis: qm̄ absterfit deus omnē lachrymā ab oculis eius. Hoc cubile in quo nō cōpungi-
tur nec quertit in erūna sua dum p̄fringi-
tur spina: exijt enī de terra illa q̄ spinas ei ⁊
tribulos germinabat. Hoc plane stratū aīe
qđ minime iam versat in infirmitate eius
qm̄ vniuersa q̄ infirmitatis erant pariter
trāsierūt. Hoc est inq̄ suauiſſima ⁊ saluber-
rima requies p̄scientia mūda qm̄ et secu-
ra. Sit ergo hīc aīe culcitra conscientie sine
puritas: sit capitale trāquillitas: sit operto-
riū ei⁹ securitas vt in hoc interi strata dor-
miāt delectabiliter feliciter requeſcāt. Nam
vero de recordatione trāsacte virtutis ha-
bes in psalmo cētesimo vigesimotertio ma-
nifeste verba eorū q̄ ⁊ ipsa supius quoq̄ cō-
memoriaui. Cōsiderāt enī ⁊ mltā cū admi-
ratione recogitata quib⁹ laqueis quātisue
piculis diuino meruerint auxilio liberari
⁊ exultātes in dño dicūt. Nisi qz dñs erat
in nobis dicat nūc israel nisi qz dñs erat in
nobis: Lū exurgerēt hoīes i nos forte vi-
uos de glutissent nos. Torrentē p̄transiuit
aīa nostra: forsitan p̄trāsisset anima nostra
aquam intollerabile. Et addunt. Benedi-
ctus dñs: q nō dedit nos in captionez dēti-
bus eorum. Sed ⁊ verba q̄ iam tpe resoluti-
onis instante loquebat aplūs de eo magis
in quo nunc feliciter requeſcit statu p̄sum-
pta vident: ⁊ nunc ei multo melius vueni-
re. Nunc enī secure iam loquī: bonū certa-
men certauī cursum cōsummaui fidem serua-
ui. Dereliquo reposita est mihi corona in-
stitie: quā reddet mihi in illū diez iustus
iudex. Nec sunt dico vobis fratres hic mō
sunt vniuersa sctōz negotia hic cibus hic
somnia eorū: ⁊ p̄pterea voluit spiritus san-
ctus scribi verba ea q̄ protulimus ceteraq̄
similia vt ex his aliquatenus innotesceret
nobis status eorū. Longe aliter tñ affitiunt
in huiusmōi meditationib⁹ ⁊ mltō amplius
delectantur: qz nra excoꝑitatio capere aut
explicare queat oratio. Audi enī quomō
laboret p̄phetā inculcās ⁊ multiplicās vba
nec sic tñ verbis digne magnificare valēs
qđ intēdit. O magna inq̄ multitudo dulce
dimis tue quā abscondisti timentib⁹ te. ⁊ mda

gna quidem ⁊ magna valde necdū tñ p̄fca
qm̄ in manifesto nō i abscondito: qm̄ nō sub
altari quiescēt sancti sup thronos indices
residebūt. Ad requiē enī exute a corpibus
aīe sctē p̄tinus admittunt: ad plenā aut re-
gni gloriā nō ita. ⁊ De expectāt iusti ait pro-
pheta cū adhuc detineret in custodia cor-
poris hui⁹: donec retribuas mihi. Et vox
diuina ad aīas corporū suorū resurrectionē
flagitātes. Sustinete modicū tēp⁹: donec i
pleat numer⁹ frat̄z vestrorū. S; iam sermo
claudēdus ē: vocāt enī nos missaz solēnia
adhuc celebrāda. Qđ ḡ restat de eadē mā
siqđ habem⁹ sermoni alteri reseruē⁹.

Cū tē vnde supra. Sermo tertius

aduertistis mi

sal ex
lor xxi

ex his que p̄cedente sermone
sunt dicta tres eē sanctarū sta-
tus aīaz. Primū vide icet in
corpore corruptibili: secundū sine corpore:
tertium in corpore glorificato. Primū de
niq̄ in tabernaculis: secundū in atrijs: ter-
tium in domo domini. O dilecta taberna-
cula tua domine virtutū: multo magis tñ
atria concupiscibilia sūm q̄ ait Concupiscit
⁊ deficit anima mea in atria domini. Sed
quoniam in ipsis quoq̄ atrijs nōnullus vt
audis defectus est: beati omnino qui habi-
tant in domo tua domine. Letatus sum pla-
ne in his que dicta sunt mihi fratres: in do-
mum domini ibimus. O si queritis vnde
id fiducialiter presumam: inde sine dubio
q̄iam multi ex nobis in atrijs stent expe-
ctantes donec recipiant corpora sua: donec
impleatur numerus fratrum. In illam enī
beatissimam domum nec sine nobis intra-
bunt: nec sine corporibus: id est nec scī sine
plebe: nec spūs sine carne. Neq̄ enī p̄stari
deceat integrā beatitudinē: donec sit hō ite-
ger cui def nec p̄fectiōe donari ecclesiā im-
perfectā. Propterea cū resurrectionē expe-
tarēt corporū sicut p̄iore sermōe iā dixim⁹:
acceperūt diuinū respōsum dicēs Sustine-
te modicū tempus: donec cōpleat numer⁹
frat̄z vestrorū. Acceperūt tñ iam singulas
stolas: sed nō vestim⁹ duplicib⁹: donec ve-
stiamur ⁊ nos quēadmodū de p̄iarchis et

ppbetis ait apls de omeli aliqd pudente
p nobis: vt nō sine nobis cōsumenit. Stola
enim pma ipa ē quā diximus felicitas ⁊ re
quies aīaz: secūda vō immortalitas ⁊ gloria
corporum. Unde ⁊ dicūt. Cū dīca dñe san
guine sanctorū tuorū qui effusus ē: nō tanq̃
vindictē cupidi: nec de corpe vltiōis zelo
sed ex desiderio resurrectionis ⁊ glorificati
onis corporū suorū quā nimirū vsq; in diem
iudiciū differēdā eē nō dubitāt. Sed vnde
hoc tibi o misera caro: o feda: o fetida? vn
de tibi hoc? Anime sancte quas ppria deo i
signiunt imagine quas redemit pprio san
guine te desiderāt te expectāt: ⁊ ipaz sine
te cōplere leticia pfici gloria psumari beati
tudo nō pōt. Ad deo siquidē viget in eis de
sideriū hoc naturale: vt necdum tota affe
ctio eorū p̃gat in deū: sed cōtrahat quodā
modo ⁊ rugā faciat dū inclināt desiderio
tui. Unde ⁊ beatus iohānes qui multa no
bis de eo statu in quo feliciter beate aīe re
quiescūt p spm̃ reserauit: sine macula inqt
sunt ante thronū dei. Sine macula inq;: s;̃
necdū sine ruga: donec veniat dies cū sibi
gloriosam xp̃s exhibebit ecclesiā nō habentē
maculā neq; rugā. In his nāq; q̃ adhuc
militant: nec sine macula quidē ecclesia est
qm̃ nemo mūdus a sordē: nec infans cuius
ē vnus diei vita sup̃ terrā: quā vtiq; vitaz
beatus iob militiā eē testat. In his vō qui
sub altare dñi requiescūt: iā quidē sine ma
cula ecclesia ē: sicut habes in psalmo: Dñe
quis habitabit in tabernaculo tuo: aut q̃
requiescet in mōte sancto tuo? Qui ingre
dit sine macula. Ille ergo requiescet i mō
te dñi: qui ingredit sine macula: qui vō su
erit sine ruga exaltabit sup̃a mōtē. S;̃ vis
nosse qñ sine ruga erūt aīe sancte? qñ extē
dent celi sicut pellis que dilatat penitus vt
ne minima quidē ruga inueniā i ea? Tūc
sine dubio: qñ iam sequent agnū quocūq;
ierit. Clere enī extēdi ⁊ dilatari necesse est
aīas: qbus vbiq; sequēdus ē agnus. Quo
enī vadit? Attingit pfecto a fine vsq; ad fi
nē fortiter: ⁊ disponit oīa suauiter. Nis ad
buc nosse quo eat agnus? ⁊ quo necesse ha
beāt btē aīe seq̃ eū? In oib; requiē quesiui
Nec ē plane requies dñi nō iterisā nō cir

ca aliquid certū restricta: qm̃ in omnibus
gaudet in omnib; delectat in oib; requies
querit ⁊ inuenit. Nam ⁊ bona ei placent in
seip̃is et delectatur: nihilominus bona or
dia tione malorū. Diligit misericordias
iudiciū. nec mō in bonorū gloria sibi cōpia
cet: sed in ip̃is quoq;: vtpote iustis suppli
tis impiorū. Quid ergo? Putasne poterit
humana aīa in hoc gaudiū dñi sui: ⁊ i bāc
eius requiē intrare: vt ⁊ ipa quoq; in om
nibus delectet: nec aliqua iā p̃uata affecti
one cōtrahat in rugā: sed trāseat in affectū
quēdā diuinū ⁊ generalē? Poterit sine du
bio si fidelis inueniā: sup̃ pauca que acce
pit militie sue tpe: idest sup̃ artus: sup̃ sen
sus: sup̃ appetitus suos quos suscepit regē
dos: vt in his p̃betur q̃ fidelis sit dño suo.
Siat ergo seruus xp̃i vas suū possidere
in sanctificationē: glorificet ⁊ portet deum
in corpore suo: nec dubium qñ fidelē in mo
dico: seruū sup̃a multa constituat dñs li
beralis ⁊ diues. Sup̃a multa plane: quan
do constituet eum dñm domus sue ⁊ prin
cipem omnis possessionis sue. Neq; id vo
bis incredibile videat fratres tanq̃ a ine
ip̃o id loquar: quando veritas ipa manife
ste id pollicet: de cuius promissionibus om
nino dubitare nō licet. Beatus ille seruus
quem cum venerit dñs inuenierit sic faciē
tem. Amen dico vobis: super omnia bona
sua constituet eum. Tūc enim fidelis seru⁹
constituitur super omnia bona dñi sui: cuz
in gaudium eius meretur intrare: ⁊ cuz eo
deinceps letari in vniuersis: in cūctis gau
dere: i omnibus delectari. Etenim qui ad
heret deo apostolo teste: vnus sp̃s efficiē
⁊ voluntas eius omnino diuine adherens
voluntati sit vna cum ea: vt nihil quod cō
tra eam sit inueniatur in omnibus creatu
ris: sed vniuersa fiant vel magis maneant
p̃ eius arbitrio. Nec ergo beata spes quaz
expectant anime sancte: ⁊ i gratiarum
actione versentur pro ea felicitate: in qua
iam requiescunt: adhuc tamen orant ⁊ cla
mant ad deum: pro ea consumatione qua
prestolātur. Unde quēadmodū sine macu
la qdē vetustatis: sed nō sine ruga p̃tractione
nis eas dixim⁹ eē sic ad gratiarum actionē

f. iij

In festo oium sanctorum

iam puenisse vident: sed necdum ad vocē laudis: qm̄ pfectum pfectos laudare decet vt laudet cum hereditate sua: qm̄ iā et ipsi laudabunt deū: et erit laus vnicuiq; a deo. Unde et ppheta signanter futuri tps ver- bo vsus videt: beati in quēis qui habitant in domo tua dñe: in secula seculorū lauda- bunt te. Mā et beatus iohānes in apocalipfi nō vocē laudis: sed potius vocē p̄cis audi- nit. Sic enim habes. Sub altare dei audi- ui voces occisorū. Quas voces? Undica dñe sanguinē sanctorū tuorum q̄ effusus ē. Uox p̄cis nō laudis ē ista. Si quousq; a lō- ge circūdāmus altare istud? et veremur ac- cedere? Desiderat nisi fallo: charitas vīa audire sacramētū altaris huius: et sacrum secretūq; nosse mysteriū. S; quis ego lum- q; sanctorū cubiculū facile audeā temerari- us p̄scrutator irrupe? Quasi vō nō legeris scrutatorē maiestatis opprimēdū a gloria. Verūtāme pausēmus hic si placet hodie si forte pulsantibus nobis apire dignent my- steriū altaris illius inhabitricēs aīe sancte nō nostro sane merito: sed ppter eum q̄ di- lexit nos: et lauit nos a peccatis nris in san- guine suo: agnoscētes et nos inter oues et domesticos dei: nec tanq; hospites et adue- nas a secreta illa habitatione censeant pro- pulandos.

Cū itē vnde supra. Sermo quartus.

cxr
xij **Om de altari**
illo celesti sub quo beatus io-
hānes sanctorū voces audi-
uit sermo incidisset: dūtili-
mus sicut meminisse arbitror charitatē ve-
strā: vt oratiōe p̄missa securior nobis ad tā
sacru secretūq; cubiculū pateret accessus.
Tēpus ē vt dicamus iā qd̄ de eo nobis sen-
tire donatū ē sine p̄iudicio sane si cui forte
aliter fuerit reuelatū. Illud ergo p̄mū mo-
uere pōt qd̄ sibi velit q̄ beatus iohannes
sub altare dei audisse se phibet sanctarū vo-
ces aīarū: cū saluator in euangelio de lazari
anima loquēs: nō sub altare dei sed in sinu
abrahe dicat eā ab angelis deportatā. Mā
et sanctus iob: vt apparet: nequaquā ad alta-
re dei ausus ē aspirare cū diceret: Quis mi-

hi tribuat: vt i in inferno ptegas me: et absco-
das me donec p̄trāseat furor tuus? et p̄stitu-
as mihi tēpus i quo recorderis mei? Si iā
venerat fratres tēpus illud qd̄ beatus iob
postulabat iā recordādi tēpus: iā venerat
tēpus miserēdi qm̄ sanctorū voces sub alta-
re dei beatus iohānes audiuit. Donec ve-
niet desideratus ille q̄ sanguine suo dele-
ret cyrographū dānatiōis nre et flāmeum
attingēs gladiū apiret credentibus regna
celorū: nullus omnino cuiq; sanctorū ad ea
patebat accessus: sed p̄uiderat eis dñs i in-
ferno ipso locum quietis et refrigerij cha-
os magnum firmās inter sanctas animas
illas: et animas impiorū. Quis enī vtreg; i
tenebris eēnt: nō vtreg; erant in penes: sed
cruciabant impij: iusti vō consolabant. Qu-
aut in tenebris essent beati iob testimonio
didicimus: qui se quoq; in locū tenebrosū
et optuz mortis caligine phibebat iturum.
Nūc ergo locū obscurū qd̄ ē: sed quietum si-
nū abrahe dñs vocat: p eo vt arbitror q̄ i
fide et expectatiōe q̄scēt saluatoris. Abra-
he enīz fides tā manifeste p̄bata ē et appro-
bata: vt p̄m ipse future icarnatiōis xpi me-
ruisset accipe p̄missione. Si queris qd̄ ex-
pectationi et sinui r̄sdebit tibi ppheta: qm̄
reposita ē spes mea in sinu meo. In hūc er-
go sinū abrahe descēdēs p̄triuuit portas ere-
as: et vectes ferreos p̄fregit: eductosq; vin-
ctos de domo carceris: sedētes quidē hoc
ē quiescentes: sed in tenebris et vmbra mor-
tis: iā tūc qd̄ sub altare dei locauit abscon-
dēs eos in tabernaculo suo: in die malorū et
p̄tegēs eos in abscondito tabernaculi sui:
donec veniat tēpus quo p̄cedāt cōpleto iā
numero fratrum: et p̄cipiāt regnū qd̄ eis pat̄r
ē ab origine mundi. Iā vō sicubi forte p̄his
quoq; scōrū reges abrahe sinū vocat certuz
ē de euangelio hāc inoleuisse p̄suetudinē
lz neminē oporteat dubitare lōge aliū hūc
sinū eē q̄ illū: qppe cū ille in tenebris hic i
luce multa in inferno ille fuerit iste in celo
Nō incōgrue tamē etiam nūc dictuz eē vi-
det patriarcharū filius paternum in sinum
recipi: cum ad eorum confortiū ab hoc se-
culo trāfire meremur. Idcirco altare ip̄z de
quo nobis habendus est sermo: ego p̄ meo

sapere nihil aliud arbitror esse quod corpus ipsum domini saluatoris. Credo autem quod et ego super hoc sensum eius habeam: presertim cum audiam illum in euangelio promittentem: Ubicumque fuerit corpus: ibi congregabuntur et agle. Interim ergo sub christi humanitate felices anime quiescunt: in qua nimirum desiderant angeli ipsi prospicere donec veniat tempus quando iam non sub altari collocentur: sed exaltentur super altare. Sed quid dixi? Nunquid humanitatis christi gloriam non dicam hominum: sed vel angelorum assequi poterit quis necdum superare? Quoniam modo igitur super altare dixerim exaltandas eos qui nunc sub altare quiescunt? Visione utique et contemplatione: non prelatione. Ostendet enim nobis filius ut pollicitus est semetipsum non in forma seruus: sed in forma dei. Ostendat etiam nobis patrem et spiritum sanctum: sine qua nimirum visione nihil sufficeret nobis: quoniam hec est vita eterna ut cognoscamus patrem verum deum: et quem misit Iesum christum: et in eis quod non est dubium etiam spiritum utriusque. Transiens quippe ministrabit nobis nouas utique et usque ad tempus illud nobis peritus in expertas delicias manifeste sue contemplationis. Unde et beatus iohannes in epistola sua nunc inquit filij dei sumus: sed nondum apparuit quod erimus. Et addit Scimus autem quoniam cum apparuerit similes ei erimus: quod videbimus eum sicuti est. Audi denique sponsam in cantico canticorum fiducialiter loquentem: et spe quidem iam super altare locata: Leua inquit eius haud dubium quin sponsi sub capite meo: et dextra eius amplexabitur me. Transcendens enim beata anima christi incarnatione et humanitate: que nimirum leua eius iure vocatur: diuinitate ac maiestate quam non incongrue dexteram nominat sublimius contemplat. Tripliciter enim fratres in eterna illa et perfecta beatitudine fruemur deo: videlicet eum in omnibus creaturis habentes eum in nobis omnibus ipsis et quod his omnibus ineffabiliter iocundus sit atque beatus: ipsam quoque cognoscentes in semetipsa trinitatem et gloriam illam sine ullo enigmate mundo cordis oculo contemplantur. In hoc enim erit vita eterna et perfecta ut cognoscamus patrem et filium cum spiritu sancto: et videamus

deum sicuti est: id est non modo sicut inest nobis aut ceteris creaturis: sed sicut est in semetipso. Unde duo illa velut circumiacentia esse videntur que prediximus: et quasi cortex tertij. Nec vero cognitio summe beatitudinis tritici medulla adeps frumetum: quo nimirum ciuitas sancta hierusalem satiatur. Ceterum quod magna est beatitudo illa tam abscondita ab oculis nostris: quam nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit quanta claritas: quanta suauitas: quanta iocunditas moncat nos in illa cognitione. Pax dei est illa que exuperat omnem intellectum: quanto magis omnem sermonem nostrum. Quod ergo nulli donatum est experiri: nullus conetur effari. Adensuram ait dominus bonam et confortatam et coagitatam et supereffluentem dabunt in sinu vestros. Confortatam in interiori nostro homine: coagitatam in exteriori: supereffluentem in deo ipso. Ibi cumulus felicitatis: ibi supereminens gloria: ibi supereffluens beatitudo. Nam quomodo videndus sit in creaturis: quomodo in nobis habendus: possumus vel ex parte conijcere in ipsis nimirum quas accepimus iam primitijs spiritus. Cognitio autem illa omnino adhuc nobis incognita est mirabilis facta est: confortata est: ut non possimus ad eam: At vero quemadmodum in creaturis videndus sit: possumus aliquatenus intelligere nimirum cum et modo videamus in ipsis. Unde et paulo apostolo teste per ea que facta sunt dei inuisibilia conspexere. Ceterum quantumcumque proficiat quis intelligendo quod potentissime: quod prudentissime: quod benignissime maiestas eterna omnia fecerit cuncta regat: ordinet vniuersa: proisus modicum ab eo quod est comprehendit. Veniet autem quando iam ut precedente sermone diximus se quemur agnum quocumque ierit: et in omnibus consequemur creaturis: ut in omnibus gaudeamus: quod est gaudium domini dei nostri. Gaudeamus sane in omnibus sed non aliunde quod de ipso: sicut ipse non alijs fruitur: sed semetipso. Jam vero quemadmodum in nobis habendus sit: et hoc vel ex parte possumus cogitare. Constat enim animarum triplicem esse

In festo omnium sanctorum

naturam. Unde et sapientes mundi huius animam humanam rationalem concupiscibilem et irascibilem esse tradiderunt. Quam utique triplicem vim anime ipsa quoque natura et quotidiana experimenta nos docent. Porro quemadmodum circa rationale nostrum et scientia et ignorantia constat tanquam habitus et privatio: sic et circa concupiscibile desiderium et contemptus et circa id quod dicitur irascibile et letitia pariter et ira versatur. Implebit ergo deus rationale nostrum luce sapientie: ita ut penitus nihil nobis de sit in villa scientie: implebit concupiscibile nostrum force iustitie: ut omnino desideremus eam et ea penitus repleamur sicut scriptum est: Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Nulla enim alia res implere potest desiderium anime: nulla alia preter iustitiam beatificare animam potest. Cum ergo repleverit deus concupiscibile nostrum iustitia: quicquid respicere debet anima respiciet: quicquid debet concupiscere concupiscet: et omnibus his magis appetet quod magis fuerit appetendum. Merito denique concupiscibili nostro iustitiam attribuimus: ex quo nimirum aut iusti aut iniusti reputamur. Jam vero quod dicitur in nobis irascibile cum repleverit illud deus perfecta erit in nobis tranquillitas: et in summam iocunditatem atque letitiam replebitur pace divina. Et vide si non his tribus perfecta quantum sane ad animam spectat beatitudo consistit: quando scientia iam non inflammabit propter iustitiam iam non conturbabit propter letitiam: ut cesset proverbiis illud: qui apponit scientiam apponit et dolorem: quando iustitia nec indiscreta erit propter scientiam: nec onerosa propter letitiam: quando letitia nec suspecta erit propter scientiam: nec impura propter iustitiam. Sed in his omnibus nihil adhuc exterior homo non sibi accepit. Ipsi ergo ut inhabitet gloria etiam in terra nostra: et iuxta alium prophetam repleatur maiestate domini omnis terra: quattuor sunt querenda: quem nimirum constat ex elementis quattuor esse compactum. Nec mireris quod pluribus indigere videtur qui miser est: cum et in psalmo lege-

ris dicente propheta Sitiit in te anima mea: quod multipliciter tibi caro mea. Habeat ergo terra nostra immortalitatem: nec iam timeat demum se in pulverem redigendam. Resurgens enim corpus nostrum iam non moritur: mors illi ultra non dominabitur. Sed quid proderit si forte contingat in eternum vivere cum miseris et erumnis passibilitatis huius: qua nimirum incessanter corruptibile hoc corpus affligitur: et si non semel utique semper moritur. Habeat certe aliquando omnimodam impassibilitatem. Ab humoribus enim inordinatis causas autem procedere passionum. Sed iam desiderat corpus nostrum levitatem sicut eam nimirum quam habet ex aere portionem: ne vel ipso onere sit molestum. Tanta itaque futura credenda est corporum levitas et agilitas beatorum: ut possimus si velimus absque omni mora seu difficultate ipsam quoque cogitationum nostrarum sequi ad omnia velocitatem. Quid ultra deest ad perfectam corporis beatitudinem? Sola utique pulchritudo. Hanc perfectissimam habituri non immerito possumus attribuere parti quam habemus ab igne. Salvatorem enim expectamus ut ait apostolus: qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue: exhibens quod pollicitus est quoniam fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Sic ergo replebit animas nostras deus: cum fuerit perfecta in eis scientia: perfecta iustitia: perfecta letitia. Sic replebitur maiestate eius omnis terra nostra cum fuerit corpus immortale impassibile agile: configuratum denique corpori claritatis sue. Et vide ne forte isti sint septem panes quibus quattuor milia hominum salvator legitur satiasset: ex quibus eiusdem numeri sportas plenas apostoli reservandas sustulerunt. Nunc enim reficimur panibus istis cum iocunda meditatione beatam spem ruminamus: donec veniat: cum iam non de spe: sed de re ipsa et exhibitione gaudentes quasi plenas sportas recipere pro panibus singulis mereamur.

Item unde supra Sermo quintus

cxxx

iii

Estiua nobis

est dies hec: et iter precipuas solenitates hodierna solenitas numeratur. Quid igitur dicim?

Cuius apli cuius martyris cuius sci? Non vnus alicuius singulariter: sed pariter vniuersorum. Oes siquidem nouimus festiuitate omniū sanctorum dici et eē quā hodie cerebramus: omniū in quibus siue celestium siue terrestrium. Sunt enim sancti de celo: et sunt sancti de terra. Itemque eorum quod de terra sunt: quidam adhuc in terra alii qui iam in celo. Celebratur igitur festiuitas horum omniū cōiter: sed forsitan non vniuersim. Neque hoc mirum: cum non sit ne ipsa quidem sanctitas omniū vniuersim sed inter sanctos et sanctos distet: idque non par. Nec modo dico quod alius alio sanctior: hec enim quantitatis potius quam qualitatis distantia est: sed quod non modo magis et minus vix etiam aliter atque aliter sanctos dici et vere dici inueniam. Et forte inter angelos atque homines assignari possit diuersitas sanctitatis pariter et celebritatis. Neque tanquam triumphantes honorari posse videntur: quod nunquam pugnasse noscuntur. Aliter tamen honorandi sunt nimis etiam ipsi tanquam amici tui de cuius nimirum voluntati semper adhaeruerunt tanta utique felicitate quanta facilitate. Nisi forte in eo pugnasse credunt quod peccantibus alijs viriliter perfisterunt: non abeuntes in consilio impiorum sed singuli quique dicentes: mihi autem adherere deo bonum est. Celebranda ergo in eis gratia preueniens in benedictione dulcedinis: honoranda benignitas dei non ad penitentiam adducens sed adducens ab omnibus quibus penitentia deberetur: non eripiens a temptatione sed a temptatione conseruans. Aliud sane in his sanctitatis genus et proprio modo videbitur honorandum qui venerunt ex magna tribulatio et dealbauerunt stollas suas in sanguine agui: qui post multos agones iam nunc triumphant in celis coronati: quoniam legitime certauerunt. Est ne adhuc sanctorum aliquod genus? Est: sed occultum. Sunt enim sancti qui adhuc militant adhuc pugnant: currunt adhuc necdum comprehenderunt. Temerarie forsitan huiusmodi videar dicere sanctos: sed tamen noui vnum ex his non veritum dicere deo. Custodi animam meam: quoniam sanctus sum. Sic et apostolus diuinorum conscius secretorum euidentius ait. Scimus quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum: his qui finem propositum vocati sunt sancti. Nec nimirum diuersitas appellationis in nomine sanctitatis: ut alij quidem iam finem consummationis sancti vocentur: alij iuxta solam predestinationem. Latet ergo huiusmodi sanctitas penes deum clausa est: et clausa quodammodo celebratur. Si quidem nescit homo utrum amore an odio dignus sit: sed in futurum omnia reseruantur incerta. Sit ergo istorum celebritas sanctorum in corde dei: quoniam nouit dominus qui sunt eius et ipse scit quos elegerit a principio. Sit etiam apud administratores illos spiritus qui mittuntur in ministerium propter eos qui hereditatem capient salutis: nos in vita sua laudare hominem prohibemur. Quomodo namque secunda laudatio: ubi ne ipsa vita secunda? Non coronabitur nisi qui legitime certauerit: ait tuba illa celestis. Et lege certaminis ab ore ipsius legislatoris ausculata. Qui perseuerauerit usque in finem: hic saluus erit. Nescis quod sit perseueraturus: nescis quis sit legitime certaturus: nescis quod sit coronam acceptaturus. Illos lauda virtutem quorum iam certa victoria est: illos deuotis extolle preconijis quorum securus potes aggaudere coronis. Cantauimus sanctis hac nocte dicentes. Time deum omnes sancti eius: sed non istis. Non enim eos qui perseuerauerunt usque in finem timere hortabamur: quod scriptum est iam non erit timor in finibus nostris. Illis potius dicebam sanctis: quod custodia multiplex necessaria est per multitudinem piculorum. Si quidem non est eis colluctatio aduersus carnem et sanguinem terrarum: sed aduersus quod principat et potestates aduersus mundi rectores tenebrarum harum spiritualia neque in celestibus. Eget plane custodia quod tam multiplex non modo communis sed eminens appetit: et ubi tot pugne foris non debent intus deesse timores ut merito his dicat. Time deum omnes sancti eius. Tota iterum multitudo nostra est timere dei: dicente scriptura. Beatus homo qui semper est pauidus. Et tunc ait psalmista. Vbi omnes

cere sanctos: sed tamen noui vnum ex his non veritum dicere deo. Custodi animam meam: quoniam sanctus sum. Sic et apostolus diuinorum conscius secretorum euidentius ait. Scimus quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum: his qui finem propositum vocati sunt sancti. Nec nimirum diuersitas appellationis in nomine sanctitatis: ut alij quidem iam finem consummationis sancti vocentur: alij iuxta solam predestinationem. Latet ergo huiusmodi sanctitas penes deum clausa est: et clausa quodammodo celebratur. Si quidem nescit homo utrum amore an odio dignus sit: sed in futurum omnia reseruantur incerta. Sit ergo istorum celebritas sanctorum in corde dei: quoniam nouit dominus qui sunt eius et ipse scit quos elegerit a principio. Sit etiam apud administratores illos spiritus qui mittuntur in ministerium propter eos qui hereditatem capient salutis: nos in vita sua laudare hominem prohibemur. Quomodo namque secunda laudatio: ubi ne ipsa vita secunda? Non coronabitur nisi qui legitime certauerit: ait tuba illa celestis. Et lege certaminis ab ore ipsius legislatoris ausculata. Qui perseuerauerit usque in finem: hic saluus erit. Nescis quod sit perseueraturus: nescis quis sit legitime certaturus: nescis quod sit coronam acceptaturus. Illos lauda virtutem quorum iam certa victoria est: illos deuotis extolle preconijis quorum securus potes aggaudere coronis. Cantauimus sanctis hac nocte dicentes. Time deum omnes sancti eius: sed non istis. Non enim eos qui perseuerauerunt usque in finem timere hortabamur: quod scriptum est iam non erit timor in finibus nostris. Illis potius dicebam sanctis: quod custodia multiplex necessaria est per multitudinem piculorum. Si quidem non est eis colluctatio aduersus carnem et sanguinem terrarum: sed aduersus quod principat et potestates aduersus mundi rectores tenebrarum harum spiritualia neque in celestibus. Eget plane custodia quod tam multiplex non modo communis sed eminens appetit: et ubi tot pugne foris non debent intus deesse timores ut merito his dicat. Time deum omnes sancti eius. Tota iterum multitudo nostra est timere dei: dicente scriptura. Beatus homo qui semper est pauidus. Et tunc ait psalmista. Vbi omnes

In festo olum scōz

qui timēt dñm: q̄ ambulāt ī vīo ei⁹. Ceterū
longe aliter bñ: in q̄b⁹ iam pfecta charitas
foras mittit timorē nec iā timēt ambulātes
in vīo sed laudāt potius bitantes in domo
sicut idem dicit. Bñ: q̄ bitant in domo tua
dñe: in sc̄la scōz laudabūt te. Nostra ḡ fel-
citas nra interim festiuitas ī timore dei: nā
illoz magis in exultatiōe versat. Inde ē q̄
secure laudant hōes q̄ non sua iam viuunt
vita sed dei: nā hōiū vtiqz vita tēptatio.
Est autē gemina securitas laudis hui⁹: nisi
q̄ videbīs forte si diligenter attendim⁹ int
alteram alterā cōprehendi. Sigdem nō est
q̄d laudare vereamur vīssime certissimeqz
laudabiles: non est q̄ glificare cunctemur
sic absorbtos in glia vt nra oīo nequeāt lau-
datione moueri. Nō enī est quo vanitas in-
trēt: vbi veritas iā totū occupauit. S̄z que-
nam in quies glia sanctis? Neqz enī singuli
sefe glificant q̄ scriptū est: non te laudet os
tuū. Nō vicissim alter alterz laudat: q̄ ī lau-
dem p̄ditoris intenti z extenti in quo nimi-
rū tota eis repleta est bñtudo mutuis nūqz
vacare laudib⁹ p̄nt. dicente p̄pheta sicut su-
pra quoqz meminim⁹. Bñ: qui bitant in do-
mo tua dñe: in sc̄la scōz laudabūt te. Ceterū
tñ non acquiesco expertes glie credē scōs
maxime ppter illud q̄d ap̄ls ait. Nō ī p̄nti
est momentaneū z leue tribulatiōis nostre:
supra modū in sublimitate eternū glie pon-
dus opabit ī nobis. Et p̄pheta. Visita nos
in saluari tuo: ad videndū in bonitate ele-
ctorz tuoz ad letandum in leticia mētis tue
vt lauderis cū hereditate tua. Nō enim ait
vt lauderis ab hereditate tua sed cū heredi-
tate tua: vt cōis intelligat futura laudatio.
Q̄ si hereditas laudet dñm: hereditatē q̄
laudat ab ap̄lo audiam⁹. Tūc inq̄ vniciqz
laus erit. A quo? A deo. Adagn⁹ laudatoz
z vehemēter ambienda laudatio. Felix cō-
mutatio laudis: vbi z laudare bñū est z lau-
dari. Ad qd ḡ sanctis laus nra? ad qd glifi-
catio nra: ad qd nostra hec ipsa solēntas.
Quo eis terrenos honores? quos iuxta ve-
racem filij p̄missionē honorificat pater cele-
stis? Quo eis p̄conia nra? Pleni sūt. Proz-
sus dilectissimi istis sancti nō egēt: nec q̄qz
eis nra deuotiōe p̄stet. Plane q̄ eoz memo-

riam veneramur: nra iter est nō ipsoz. Tul-
tis scire quātū interest nra? Ego in me fate-
or: ex hac recordatiōe sentio desiderij vehe-
mens inflāmarī: z desiderij triplex. Vulgo
dicūt qd nō videt oculus: cor nō dolet. Ocu-
luū meus memoria mea z cogitare de sc̄tis
quodāmodo eos videre est. Sic nempe por-
tio nra in terra viuentiū. Nec modica sane
portio: si tñ vt decet memoriā affectio comi-
tes sic inqz cōuersatio nra in celis est. Ceterū
tñ non sic nra sicut illoz. Ipsoz enī ibi sub-
stātia est nra autē desideria: ipsi p̄p̄ntia nos
per memoriā ibi sumus. Quando z nos ad-
demur ad patres nros qñ essentialiter pre-
sentabimur eis? Hoc enī p̄mū desiderium
qd in nobis sanctorz memoria vel excitat vt
incitat: magis vt eoz tam optabili societate
frnamur: vt mereamur cōciues z p̄tuberna-
les esse spiritū beatoz misceri cetui patri-
archaz cuneis p̄phetaz senatui ap̄loz mar-
tyrū exercitib⁹ numerosis p̄fessorz collegijs
virginū choz in oīuz deniqz colligi z colle-
tari cōione scōz. Singuloz q̄ppe recorda-
tiōes quasi scintille singule imo quasi ardē-
tissime facies deuotos accendūt aīos: vt eo-
rū z p̄spectū sentiāt z cōplexū adeo. Ut ple-
rūqz etiā inter eos eē se reputēt mō ad oēs
simul: mō ad illos vel ad illos tota audita-
te z vehemētia corda vibrantes. Alioqz qd
istud negligentie qd pigritie imo qd vecor-
die est vt non crebris suspirijs z feruentissi-
ma affectiōe abrumpe hinc z in illa tam feli-
cia agmina iaculari aīos studeam⁹? Ne no-
bis a duritia cordis nri: ve a peccato gētiū:
quas ap̄ls memorat sū affectiōe fuisse. Pre-
stolaf nos ecclia illa p̄mitiuoz z negligim⁹
desiderant nos sancti z parūpendim⁹: ex-
pectāt nos iusti z dissimulam⁹. Excitemur
aliqui frēs resurgamus cuz xp̄o: queramus
que sursum sunt: que sursum sunt sapiamus
Desideremus desiderātes nos: p̄stolemur
prestolantes nos expectātes nos: votis p̄oc-
cupem⁹ aīoz. Ecce. n. ī hac nra cōione nihil
securitatis nihil p̄fectionis nihil quietis: et
tñ hic q̄z bonum z q̄z iocūdū habitare frēs
in vnum. Quicquid enim siue interius siue
exterius molestum occurrerit: ipso vtiqz tā
germanoz consortio fratrum cum quibus

est cor vnum et anima vna in deum tolerabili
inuenitur. Quod dulcior illa erit quam delectabili
or quam beator vniuersi ubi nulla suspitio esse po
terit nulla dissensionis occasio: ubi omnes per
fecta charitas indissolubili federe colliga
bit: ut sicut pater et filius vnum sunt sic et nos
vnum simus in ipsis. Non tamen modo societas
sed etiam felicitas nobis optanda est scilicet
ut quorum desideramus presentiam gloriam
quoque feruentissimis studiis ambiamus.
Neque enim pernitiosa ambitio hec: aut illi
affectatio glorie vllatenus periculosa est. Nam
quod dicimus non nobis deus non nobis sed
nomini tuo da gloriam huius temporis vox est
quam et ipsi angeli clamant gloria in excelsis deo
et in terra pax hominibus bone voluntatis.
Noli me tangere inquit: nondum enim ascen
di ad patrem. Verbum glorie est. Nempe fi
lius sapiens glorie patris. Noli ergo ait noli
me tangere noli interim querere gloriam: fu
ge potius et vide omnino ne me tetigeris do
nec peruenias ad patrem: ubi sit gloriatio omnis
iam secunda. Ibi ibi in domino laudabit anima
mea: audiant mansueti et letentur. Nunquid
non videtur audisse dicentem noli me tan
gere nondum ascendendi ad patrem: que i can
tico clamat fuge dilecte mi fuge? Hoc enim
est quod supra memorauimus: non nobis do
mine non nobis sed nomini tuo da gloriam.
Unde in hymno hodie canimus des pace
famulis nos quoque gloriam per cuncta tibi se
cula: iuxta angelicam scilicet distributionem. Quia
enim temptatio est vita hominis super terram: me
rito in terra homini non gloria sed pax querenda
est: pax cum deo: pax cum proximo: pax i
seipso. Custos hominum quare posuisti me con
trarium tibi? et factus sum mihi metipsi gra
uis. Vicina nimirum lucta et intestina sedicio:
bellum non civile sed domesticum: spiritus ad
uersus carnem et caro aduersus spiritum concu
piscens. Unde hoc mihi nisi quod posuisti me
contrarium tibi? Tu enim vera libertas tu
vita tu gloria tu sufficiencia tu beatitudo: ego
pauper et miser et miserabilis confusus et hu
miliatus usquequaque: mortuus propter peccatum
venundatus sub peccato. Denique tu perfecta
et sancta voluntas et requies spiritui beato
rum posuisti me ab initio contra eden quod

voluntatem sonat: in labore utique et erumna
Atque dicis conuertimini ad me in toto cor
de vestro. Liqueat quod sumus auersi quos ut
reuertamur hortaris: liqueat quod contrarii quos
renocas ut conuertamur. Sed quomodo? In
ieiunio inquit et fletu et planctu. Mira res.
Ita ne in ieiunio et fletu et planctu tu versa
ris: in fletu degis in planctu habitas? Pro
cul a te omnia ista: procul ipse ab his vebemen
ter. Nimirum regnum tuum in hierusalem qua
satiast adipe frumenti: nec ibi luctus aut cla
mor sed nec vllus dolor: magis autem gratia
actio et vox laudis. Iusti inquit epulenti in
conspetu dei: et delectentur in leticia. Qui vo
ne dum iustus est non nisi in ieiunio fletu
et planctu reperies. Ita plane. Sed iustus qui
iam conspectum meruit non qui adhuc vi
uat ex fide. Nimirum quod ait dominus: cum ipso
sum in tribulatione: ad eum pertinet quod per
fidem ambulat non ad eum qui ad fidem iam
peruenit. Et quidem vtriusque est caput vnum:
sed non vno modo membris omnibus exhibetur.
Quibusdam autem ostenditur caput
hirsutum spinis inclinatam in cruce ut hu
miliantur pariter pariter compungunt: qui
busdam gloriosum apparet ut ab ipso glorificetur
ut in ipso gloriantur facti ei filii quod videtur
eum sicuti est. Nec ergo semel desiderium quod
ex sanctorum commemoratione flagrat in nobis christus
appareat vita nostra: et nos cum ipso appa
reamus in gloria. Interim nempe non sic est
sed sicut pro nobis factum est caput nostrum
nobis representat non coronatum gloria sed pec
catorum nostrorum circumdatus spinis dicente scri
ptura. Egredimini filie hierusalem et vide
te regem salomonem in diademate quo co
ronauit eum mater sua. O regem: o diade
ma. Mater siquidem synagoga: non matrem
sane se exhibens sed non ercam regem nisi in
corona spinea coronant. Videat sectari
gloriam membra quibus caput suum tamen in
gloriam exhibet non huius specie aut decoris
aut aliquid eiusmodi. Nec mirum Salomon est
sane quod in presenti imperio sit. Est utique paci
ficus ac gloriosus: ut in omnibus angelicum
illud eulogium commendat quo in terris pace
celis gloriam tradiderunt. Videat sub spina
to capite delicatum fieri membrum: quod omnis ei

De visione isaie

interim purpura non tam honoris sit q̄ irri
fionis. Clidere est tñ hodie multis in locis
non sine multa ambitione ⁊ comestatiōe pre
sentez diem honorari an debonefari dicā?
Ipsi viderint qui hec agunt. Ipsorū est enī
huiusmodi celebritas nō scōz: qđ sibilibet
faciunt non quod sanctis. Erit cūz venerit
xps nec mors eius vltra annūciabit: vt scia
mus qm̄ ipsi quoq; mortui sumus ⁊ cum eo
abscōdita est vita nostra: apparebit caput
gliosum ⁊ cum eo membra glificata: fulge
bunt cum videlz reformabit corpus humi
litas nostre cōfiguratum glie capitis: qđ ē
ipse. Hanc ergo gliam tota ⁊ tuta ambitioe
cōcupiscamus: ne forte audiamus ⁊ nos q̄
gliam que ab inimicem est queritis ⁊ gloriā
que a deo solo est non vultis. Sane vt eam
sperare liceat ⁊ ad tantam beatitudinē aspi
rare sūm opere nobis desideranda sunt sus
fragia quoq; sanctorū: vt qđ possibilitas no
stra non obtinet eoz nobis intercessione do
netur. Adiferemini mei miseremini mei: sal
tem vos amici mei. Nostis ipsi periculū no
strum: nostis figmentūz nostrū: nostis igno
rantiam nostram ⁊ dolos aduersarioz: no
stis eoz impetus: ⁊ nostram fragilitatē. Glo
bis enim loquor: qui in eadem tēptatiōe fui
stis: qui eosdem superastis p̄slictus eosdem
laqueos euasistis: qui didicistis ex his que
passi estis compassionem. Confido equidez
⁊ de angelis qđ ne ipsi suam visitare spēm
dedignentur: maxime qz scriptū est visitās
spēm tuam ⁊ non peccabis. Etey tñ d̄ eis
mibi arbitror presumendum ob spūalis sub
stantie rōnalis forme similitudinē: ampliori
tñ fiducia ad eos mibi reor vtendum quos
habere me nouerim ⁊ ipsa humanitate cō
sortes: vt oporteat eos familiarius ⁊ specia
lius misereri os de ossibus suis ⁊ carnez de
carne sua. Veniq; transeuntes ex hoc mun
do ad patrē sancta pignora reliquerūt. Apđ
nos siquidem corpora in pace sepulta sunt
quoz noīa viuent in seculū: id est quoz glia
nunq; sepeliatur. Absit absit a vobis anime
sancte egyptia illa crudelitas pincerne pha
raonis: q in gradum pristinū restitut⁹ sta
tim oblitus est ioseph sancti qui in carcere
tenebatur. Non enim erant vnius capitis me

bra nec aliqua pars fidei cum in fidele: au
vlla societas israelite ad egyptium nō plus
qđ luci ad tenebras. Interpretat enī egypt⁹
tenebre israel videns deum: atq; ideo vbi
cūq; israel erat lux erat. Nō sic noster iesus
crucifixi secum latronis potuit obliuisci: fa
ctum est vtiq; qđ promissus est ipsa die qua
passus est ⁊ regnavit. Nos quoq; si non su
mus ipsius capitis membra cuius ⁊ sanctis
vnde eis tam solēnibus hodie votis ⁊ tanto
congratulamur affectu? Etey qui dixit si
gliatur vnum membrū cōgaudent oīa mē
bra: hoc quoq; nihilominus ait qđ si patitur
vnum membrūz compatiunt oīa membra.
Nec igit nostra ⁊ eoz coherentia est vt nos
cōgratulemur eis ipsi cōpatiant nobis: nos
denota meditatione regnemus in eis ipsi in
nobis ⁊ pro nobis militent pia interuentiōe
Nec est qđ de eoz pia erga nos sollicitudi
ne dubitem⁹ qm̄ qdem non sine nobis cōsū
mandi sicut sup̄ meminim⁹: expectāt nos t̄sq;
adhuc vt videlz nouissimo die magno festi
uitatis oīa simul in viz p̄fectum cum suo tā
excelsio capite membra cōcurrant et laudet
cum hereditate sua iesus xps dñs noster q
est super oīa deus bñdictus in sc̄la. Amen.
Cōnīca in klis nouemb: de visioe isaie
p: opbete. Sermo primus.

Vidi dominum cxix
xi.ii
sedentē sup̄ solū excelsū ⁊ ele
uatū: ⁊ plena erat oīs terra ma
iestatis ei⁹. Sublimis quedā

visio pphetico nobis sermone describitur.
Vidi inqt dñm sedentē. Magnū spectaculū
frēs: ⁊ bñ oculi q viderūt. Quis nō toto de
siderio cōcupiscat: tātē maiestatis gliaz cō
tēplari? Hoc gype scōz oīuz vnicū semper
desideriū fuit. Ipse est enī in quē desiderāt
angeli p̄spicē: quē vidē vita cetera ē. Sed
aliā frēs audio pphete eiusdez ⁊ eiusdē dñi
longe dissimilē visionē. Si qđ isaias iste est
q alio in loco sic loq̄. Vidi m⁹ enī ⁊ nō erat
ei spēs neq; decor: ⁊ estimauim⁹ enī tāq; le
prosum ⁊ c. Vbi illud p̄mū p̄siderādū est: q
cōis illa hec pphice p̄rogative p̄pā videat
Nō sine cā sane ibi vidim⁹ scriptū ē ⁊ hic vi
dim⁹: vt illā qdem itelligas esse cōem hanc

vo excellentie singularis. Siquidem absq[ue] specie et decore vidit euz et spreuit herodes: viderunt ipsi quoq[ue] iudei qui et dinumerauerunt oia ossa eius. Jam vo sup hac visioe beata manifeste ppha denuncians ait: Tola si impius ne videat gloriam dei. Multisarie ergo multisq[ue] modis non solu[m] locut[us] in pphetis: sed et visus est a prophetis. Agnouit eum dauid minoratu[m] ab angelis: Hiere[mias] etia[m] vidit in terris cu[m] hoib[us] puerisan[t]e. Isaias mo[n] sup solu[m] excelsum mo[n] non solu[m] infra angelos aut inter hoies: s[ed] tanq[ua]m leprosum se vidisse testatur: id est no[n] in carne tui: sed in similitudine carnis p[er]ti. Tu quoq[ue] si desideras videre sublim[e]: humile prius iesum videre curato. Intuere prius exaltatu[m] in deserto serpente: si videre desideras reg[e] in solio resident[e]. Ista te humiliet visio: vt illa exaltet humiliatu[m]. Repumat et lanet ista tumor[e] tuum: vt illa repleat et satiet desideriu[m] tuu[m]. Exinanitu[m] vides: no[n] sit ociosa visio: quia exaltatu[m] ociose videre no[n] poteris. Similis eris illi cu[m] videris eu[m] sicuti e[st] esto et nu[n]c similis ei vides eum sicut p[ro]pter te factus est. Si eni[m] ne in humilitate quide[m] similitudine[m] eius abnuis: cetera tibi sublimitatis quoq[ue] similitudo debet. Nunq[ua]m ille sociu[m] tribulationis a co[m]munion[e] gl[ori]e patier[etur] arceri. Deniq[ue] vsq[ue] adeo no[n] dedignat[ur] passionis sue co[n]sortem et in regnu[m] admittere secum: vt in cruce co[n]fite[n]s latro eade[m] die cum eo fuerit in paradiso. Hinc est q[uo]d ait etia[m] ad apostolos Vos estis qui perma[n]istis ineci in te[m]p[or]ationib[us] meis: et ego dispo[n]o vobis regnu[m]. Quia ergo si compatiunt[ur] et conregnabim[us]: sit interim meditatio nostra fr[atr]es ch[ri]stus et hic crucifixus. Ip[s]um ponamus signacu[m] sup cor: signacu[m] sup brachiu[m] nostru[m]: ip[s]u[m] amplectamur brachijs quib[us]dam vicarie dilectionis: ip[s]u[m] sequimur studio pie co[n]uersationis. Hoc enim iter quo ostendatur et nobis idem ip[s]e qui est salutare dei: sane non iam sine specie et decore: sed in claritate ta[m]ta vt maiestas ei[us] repleat orb[e] terraru[m]. Oportune siquide[m] visione prima tanq[ua]m hiemali adhuc in t[em]p[or]e no[n] sup solu[m]: sed in inferiori atq[ue] humiliori habitatione vides. Duplice[m] quippe solet ha-

bere magna domus quelibet mansionem: estiuam superius: inferius hiemale[m]. Legitur dum ipsa etia[m] discipulo[rum] corda hiemali adhuc glacie stringerent: et petr[us] q[ui] no[n] minus gelido corde q[ua]m corpore calefaceret se ad primas: t[em]p[us] o[mn]ino no[n] erat habitadi in solio vel potius appare[re]di. At vbi cantabitur canticu[m] noui hiemis abiit et recessit: flores apparueru[n]t in terra nostra: oportune ia[m] tuic ascendes in soliu[m] et habitabit d[omi]n[u]s in excelsis. Muta ergo isaiam cum hec loqueret illius gloriam t[em]p[or]is oculo preuidisse prophetic[o]. Vidi inquit d[omi]n[u]m sedentem sup soliu[m] etc. Sed quid putamus quale est soliu[m] istud fr[atr]es? Neq[ue] eni[m] altissimus in manifestis et manifestis inhabitat. Nulla o[mn]ino materia corporalis apta ta[m]to solio ta[m]te habitationi vides. Clinis est construenda lapidebus fabrica sp[irit]ualis: quaz vera et eterna vita sua in habitatione dignetur. Si minus tanto sufficit edificatio angelica creatura prenari: cato[rum] utiq[ue] minorata precipitio: suscitet certe de terra inopem: et de puluere erigat paupere[m]: vt collocet eum cum principib[us]: et solu[m] gl[ori]e co[m]pleat. Et fortassis p[ro]pterea ip[s]e qui vidit no[n] mo[n] excelsum solu[m]: sed elenatu[m] q[ui] describit: vt perinde et angelor[um] stabilitudo: et hominum misericors eleuatio designetur. Que sequunt[ur] diligetio[rum] et ipsa co[n]sideratione[m] desiderare vident[ur] sufficere hodie vel cepisse.

Unde supra

Sermo secundus

Lena erat ait cxxxv

co[n]templato[rum] noster de eo que sup solu[m] viderat maiestate ei[us] o[mn]is terra. Adueniat d[omi]n[u]s regnu[m] tuu[m]: vt maiestate tua sic celu[m] replet et terra. Ut quid eni[m] princeps huius mu[n]di ta[m]to vbiq[ue] furore bachat[ur] nisi q[ui] terra data e[st] in man[us] impij? S[ed] hec e[st] hora ei[us]: et potestas tenebraru[m]. Erit certe q[ui] in celo locu[m] no[n] habuit et ab ip[s]a q[ui] terre superficie ex turbabit[ur] miser cauernis utiq[ue] subterraneis recludendus. Hinc quippe ppha dauid scō[rum] p[er]seueritate premissa: de maligno et angelis seu membris eius adiecit et ait: Non sic impij non sic: sed tanquam puluis quem

De visione Isale

proficit ventus a facie terre. Nulla iam tunc
tētandi facultas erit: inquietandi nulla li-
bertas: possibilitas nulla nocēdi. Replebi-
tur maiestate eius omnis terra: qñ iam vo-
luntatis eius transgressio vlla nō erit. Ma-
gis autē qñ creatura ipsa liberabit a serui-
tute corruptionis huius: propter quā inge-
muit et parturit vsq; adhuc. Erit enī celū
nouum et terra noua: vt quaquā veritatis
oculos in ipsa tibi rerū facie diuina videas
quodāmodo resplendere maiestas. Sed ti-
bi altera quedā terra ppinquior: et sup hac
amphior: iustiorq; sollicitudo. Nemo quip-
pe carnē suam odio habuit. Cōsolare ergo
eam: vt et ipsa requiescat in spe: audiens ni-
mirū quia replebitur maiestate dñi omnis
terra. Quomodo enī nunc carnem nostrā
dilectissimi maiestas diuina repleat: cum et
magnus ille paulus primitias tñ spīritus
habens ingemiscat miserabiliter satis et di-
cat: scio quia non est in me: hoc est in carne
mea bonū. Et certe iā non dominabatur pec-
catum in eius mortali corpore. Nota tamē
adhuc et corpus mortale perhiberi: et pecca-
ti quoq; solū dominū negari. Erat enī etiā
tunc lex peccati in membris eius: quā qui-
dem maiestatis plenitudo cū venerit pro-
fus excludet. Non solum autē: sed et nouis-
sima inimica destruetur mors. Replebitur
ergo maiestate dñi terra nostra: qñ prius
de medio fiet et peccati omnis sensus et de-
bitum mortis. Replebit in quā omnis ter-
ra nostra dñi maiestate: qñ resurrectionis
gloriā vestietur: induet immortalitatis stolā:
conferabit deniq; claritati corporis chri-
sti. Saluatōre siquidē expectamus: qui re-
formabit corpus humilitatis nostre cōfigu-
ratum corpori claritatis sue. Quid adhuc
murmuras caro misera: quid adhuc recal-
citrās et aduersus spiritum cōcupiscis? Si
te humiliat: si castigat: si redigit in seruitū /
tem: id profecto in tuo genere nō min⁹ tua
interest q̄ ipsius? Quid eis inuides qui de
operibus vermium et murū pellibus in glo-
riam plane gloriā mendicare nō erubescūt
cultu indigno viris interdicto et mulierib⁹
semetipsos dehonestantes potius q̄ omnia
fieri? Reformet ipsi aut magis certe desor-

ment corpora sua: te si fueris corpus humi-
litis reformabit idem artifex qui forma-
uit. Illam si nō desipis prestolabere manū:
vt quod fecit ipsa reficiat. Jam vō quid in
ipsa prophetica visione sequatur attende.
Et ea inquit quē sub ipso erant replebant
tēplū. Propterea sane dixi: humiliare sub
potenti manu dei: vt exaltet te in tempore
visitationis. Cū vt sub ipso inueniaris.
Alioquin non poteris esse cum ipso. Quid
enī putas indifferenter admittet homines
in illud tāte beatitudinis templum? qui ne
ipsos quidem angelos indifferenter religit
in eo? Aut non discernet inter glebas? qui
discernit inter stellas? Examinabit certe ar-
gentum: qui ipsum quoq; aurum probauit
et reprobauit. Qualem vō putas necesse est
homine inueniri? qui repudiati locū ange-
li fortiaur? Plane imūne ab omni iniqui-
tate: s; ab ea maxime quē in ipso quoq; an-
gelo non ad leuem offensam: nō ad momē-
taneam iram inuenta est: sed ad odiū sem-
piternū. Semel turbauit superbia regnū il-
lud: concussit muros etiā prostrauit ex pte:
et parte nō modica. Quid ergo? facile ne
deinceps admittenda videt? Nūquid non
odit ciuitas illa et vehementer abhomi-
nabitur huiusmodi pestem? Certi estote frēs
eum qui superbis nō pepercit angelis: nec
hominib⁹ parciturū. Non est p̄trarius sibi
ipsi: nō est personarum acceptor: similia sūt
iudicia eius. Sola ei placet humilitas siue
in angelo siue in homine: et qui sedet i thro-
no solos eligit subditos et quibus repleat tē-
plum. Scriptū quippe est: Quis sicut dñs
deus noster qui in altis habitat? et humilia
respicit in celo et in terra? Cū autē ne for-
te michaelis verbū sit superbo illi dicenti:
similis ero altissimo in facie resisteris. Mi-
chael quippe interpretatum dicitur quis vt
deus. Bene ergo propheta cum dixisset vi-
disse se dñm super solū excelsum et eleuatū
ne forte aut excelsū intelligeres de eo di-
ctum qui ait: ascendam super altitudinem
nubium: aut eleuatū referres ad eos ho-
mines qui in superbiis eriguntur: addidit
et ea quē sub ipso erant replebāt templum:
vt manifeste intelligas nō eā altitudinem

comendari que extollitur aduersus eum
sed eos in templo siue solio fore qui sub eo
sunt alios quidem excelsos stabilitate soli-
da alios ex imo leuatos miseratione diuina
Ac ne forte obitias dicioni eius vniuersa
subesse nec quicqz determinationis habe-
re quod ait que sub ipso erant vt solaz que
voluntaria est et ex seruuore charitatis pce-
dit approbaret et comedaret dei subiectio.
ne addidit et de seraphi: de qb² et nos suo lo-
co dicem⁹ qd ab eo fuerit datu. Et ea inqt
que sub ipso erant replebat templu. Ab ini-
tio siqdem creauerat angelos deus in qui-
bus beati illius tēpli plenitudo paret: sed
nō in oibus beneplacitum est ei qz et in ipis
vt scriptū est angelis suis reperit prauitatē
fuit qppe in eis q diceret ponā sedez meā
ad aglonez: et pplm q sibi crederet habuit
Adler ipse qui sine deo esse maluit qz sub
deo: miseri et illi q videntes furē cucurre-
runt cū eo. Exierit in felices: et vacuus re-
lictus est locus que accipiat alter. Nonne
deo subiecta erit aīa mea? Alioqn nec tibi
locus erit in templo: qz q sub ipso erant re-
plebant templū Frustra pulsabūt satue vir-
gines iuuanū clamabūt: vbi implete furit
nuptie discumbentiū et ianua clausa erit.
Infelix aīa: cui a nuptijs illis cōtigerit ex-
cludi. In felix de quo clamabit. Tollatur
impius ne videat gloriā dei. Ut quid enī
lucem hanc temporālē miser ille vidit? qui
gloriā illā nō merebit intueri. Utinā nihil
vnqz vidisset oculus meus: si illa qd auer-
tat deus frustrandus est visione. Eant sup
bi insolecāt magis extollant inflentur ap-
petāt semper in cumulo apparere: vt cum
venerit equitatis linea a plenitudine ejci-
antur. Tu vero nō sic sed deo subiecta esto
anima mea: subiecta sane ex animo subie-
cta cum seruuore deuotionis quia seraphin
stabant super illud. Cum quibus stemus
et nos hodie fratres? ne dimoueamur a
templo isto in quo omnes dicunt gloriā
quia gliaz cōtemplantur domini nostri ie-
suhristi qui est super omnia deus benedi-
ctus in secula amen.

Item vnde supra. Sermo tertius.

Non vobis arbi^{cxx}
troz excidisse: de vob⁹ sera-
phin hodie nobis habendū
ēē sermonē: ppter illud isaie
qui postqz dñm sese vidisse testatus est sup
soliū residētē addidit seraphin stare sup il-
lud. Seraphin quidē dilectissimi sicut fre-
quēter audistis nomē ē supnoz spirituum
ordinis vnius de nouez sumi atqz suppmi.
Uez hoc loco vt arbitro: nō in ea ponitur
significatione: psertim cū innumera illa sint
agmina: hic duo tñ seraphin describātur.
Et ego quidez fratres scilicet in hac parte
vniciqz abundare in suo sensu in duobus
seraphin duplicē arbitroz intelligi creatu-
rā rationabilē: angelicā scilicet et humanā.
Ne mireris hominē seraphin factum: me-
mēto qz creator et dñs seraphin factus ē ho-
mo. Ad cōtūmeliā tuā o supbe qui creat⁹ i-
ter angelos: inter angelos stare nō merui-
sti: ecce rex noster nouos in terra angelos
fabricatur⁹ aduenit. Atqz vt tabescas am-
plius et liuore pprio torquearis non quales
cūqz nec inferioris alicuius ordinis ange-
los sed seraphin. Audi enim quid ipse loq-
tur: Ignem inquit veni mittere in terram
et quid volonisi vt accēdatur? Uult ergo
seraphin fabricari: vt ibi stent vnde tu cor-
ruisti. Seraphin inquit stabant super illud
Ut quid tu ergo q mane oriebaris lucifer
in veritate nō stetisti? nisi qz seraphin non
fuisti? Seraphin quippe ardens vel incen-
dēs interpretatur. Tu vō habuisti miser lu-
cem: sed ardorem nō habuisti. Bonū erat
tibi si ignifer magis esses qz lucifer: nec tā
imoderato appetitu lucendi vt eras frigi-
dus ipse frigidam quoqz eligeres regionē.
Dixisti enim: Ascendam super altitudinē
nubium: sedebo in laterib⁹ aglonis. Quid
festinas mane oriri lucifer? quid gloriaris
super sydera quibus aliquanto clarius ru-
tilare videris. Breuis omnino erit gloriatio
tua. Sequitur sol iusticie quem te ēē vana
simulatiōe iactabas: cuius seruuore pariter
et splendore in nihilum redactus omnino
dispareas. Frustra quoqz paras vētūrū in
fine seculi dñm tanqz veri solis ortū in dā.

De visione isaie

nato illo quē assumpturus es hoīe puenire
 et extolli supra omne qđ dicis aut qđ colis
 deus: qđ et tunc aduentus eius illustratione
 penitus destrueris. Quā melius et certe
 nō ad insipientiā sibi iohannes baptista si
 quidē et ipse lucifer fuit nō sua psumptione
 ne et ipse fur esset et latro: sed dei patris au-
 ctoritate pmissus est ante dñm. Ecce inquit
 mitto angelū meū ante faciē tuā et c. Ille habet
 et in psalmo de eodē. Paravi lucernā chri-
 sto meo. Ille enī erat lucerna ardens et lu-
 cens: et voluerūt indei ad hōiā exultare in
 lumine eius sed nō ipse. Unde ergo? Ipsū
 interroga: ipse de se loquatur. Amicus inquit
 sponsi stat: et gaudio gaudet ppter vocem
 sponsi. Stat ergo iohānes: neq; enī arundo
 est vērō agitata. Stat qđ amicus stat: qđ ar-
 dens est: et seraphi stare describunt. Vere
 amicus sponsi p pcedentis de thalamo suo
 nō emulat gloriā sed parat viā: sed predi-
 cat grām: vt et ipse de plenitudine eius acci-
 pere mereat. Lucet ergo iohānes tanto vt
 qđ clarius quāto amplius: feruet tanto ve-
 rius quāto minus appetit lucere. Fidelis
 lucifer: qđ solis iustitie nō vsurpare venerat
 sed pñitiare splendore. Non sum ego inquit
 xps. Venit fortior me post me: cuius non
 sum dignus soluere corrigiā calciamēti. Et
 illud. Ego baptizo vos aqua: ille baptiza-
 bit vos spū sancto et igne. Alci manifeste lu-
 cifer dicere videat. Quid admiramī intue-
 tes splendore meū? Non sum ego sol: longe
 aliū videbitis eū in cuius cōpatione tene-
 bre sum et non lux. Ego tanqđ fidus ante lu-
 canū matutino vos rore pfundo: ille emit-
 tet in feruore radios suos soluet glacies pa-
 ludes siccabit: algētes calefaciet: paupib;
 erit p vestimēto. Nec sane dissonat a ver-
 bo iudicis vox pcuratoris: s; manifeste ignē
 a iohanne pñissimū xps exhibet dicens.
 Agnem veni mittere in terrā. Dicas fortas-
 sis in igne: vt feruore sic et splendorem esse.
 Non cōtendo licet feruor et quodāmodo
 substantialior videat. Ipsū potius audi-
 amus qđ magis in igne cōmendet. Ignē
 ait veni mittere in terrā: et qđ voluisti vt
 ardeat? Cognouisti certe qđ velit. Sed ne
 illud qđem ignoras: qđ vita in voluntate

eius et seruus sciens nec faciens dñi volun-
 tatem plagis plurimis habeat vapulare.
 Quid lucere festinas? Mundū illud adue-
 nit tempus: in quo fulgebunt iusti sicut sol
 in regno patris eorum. Interz pñitiosus
 est appetitus iste lucendi: feruere enī mul-
 to melius. Veniq; si tam vehementer splē-
 dorem desideras: qđ videri vis esse cura-
 to: et pñmū quere feruore non dubium quī
 et splendor adijciatur tibi. Alioqn incassū
 laboras quia vanus splendor absq; feruore
 aduata aut magis certe simulata lux est
 qđ non ab igne pcedit. Qđ autē alienū est
 ad modicum poteris vsurpare. Erit maior
 confusio: qđ non erat tuum: tuum voluisse
 videri. Luna vt aiunt habet abiq; feruore
 splendorem sed et ipsum mutatur a sole:
 ideoq; tam frequenter immo et semper mu-
 tatur nec vnq; in eodem statu permanet.
 Sic profecto sic stultus vt luna mutatur:
 sapiens permanet vt sol. Ille inq; stultus
 qui in decore suo perdidit sapientiā: id est
 qui refriguit in splendore. Cecidit ergo lu-
 cifer tanqđ fulgur e celo: seraphim vero stāt
 super illud. Stant plane seraphim: quia cha-
 ritas nunq; excidit. Stant attoniti et su-
 spensi in contemplatione sedentis in thro-
 no stant in eterna incommutabilitate et eter-
 nitate incommutabili. Tu sedere tentasti
 o impie: propterea tui moti sunt pedes et ef-
 fusi sunt gressus tui. Filius est qui sedet in
 throno: dominus sabaoth cum tranquilita-
 te iudicās omnia. Sola sedet trinitas que
 sola habet immortalitātē: sola est apud quē
 nō est transmutatio nec vicissitudinis obū-
 bratio. Seraphim vero stant imutabiles qđ
 dem: sed suo modo non in eius cōpatione.
 Stant extendentes se et intendentes in eū:
 in quem prospicere concupiscunt. Qui se-
 dere presumpsit seipso voluit esse content;
 vnde solam hodieq; malitiam elurit quia
 solā hēt hanc a semetipso. Cū loq; mēdatū
 de proprio loquit: quia mēdat est et pater
 eius. Quod audis de verbo mēdaciū: intel-
 lige et de opere malitiē. Et licz male sibi in
 malo cōplacet: sufficere tñ sibi nunq; pote-
 rit nec in ipso. Sola promde sedet trinitas
 sūma que sola in se est: et ideo sola vere est:

sola se fruitur: sola nullius eget: sola sufficit
sibi ipsi.

Item vnde supra Sermo quartus

c. **xxx**
vij **ū dirisset pro-**

pheta quia seraphin stabant:
adiiuit deinde et ait Sex ale
vni: et sex ale alteri. Quid si
bivolūt ale iste frēs Ergo ne etiā cū hiems
trāfierit: et sedebit rex sup solū volandum
adhuc erit: et ipis seraphin vt possint diuer
sis occurrere necessitatibus diuersorū ab imi
nentibus liberare periculis: opem ferre la
borantibus in tribulatione positos conso
lari: Absit vt in illo eterne beatitudinis re
gno necessitas aut periculum aut labor aut
tribulatio sit: cui oporteat subueniri. Ad qd
ergo tunc ale? Placet mihi statio illa oīno:
sic volo manere: nec aliquid prorsus admit
to quo mihi stabilitas illa depercat. Clerū
tū scio brē isaia qd ppha es tu: et spm ei ba
bes: qui abundantia pietatis excedit om
nium hominum non modo merita: sed et
vota. Salua mihi sit illa tam amata stabili
tas: iam si quid ale iste ad beatitudinē addi
derint non recuso. Credo autē sicut in sta
tione immutabilitatē: sic et in volatu alacrita
tem promitti: ne videlicet insensibilis que
dam et quasi lapidea stabilitas estimes. Sz
dicas Et si alas habere necesse est: quare tā
multas? Quid sibi vult multiplicitas ista
pennarum? Audi quod sequitur: Duab⁹
alis velabant caput: duabus pedes: duab⁹
volabant. In quibus verbis videre mihi
video: quod de statione dictum est volatu
manifestius explicari. Quo enim seraphin
volant: nisi in eum cuius ardēt amore? U
de flammam quasi volantem et stantem fi
mul: nec miraberis iam seraphin stātes vo
lare: stare volātes. Sed quia diximus quo
volant: ipsas quoq; quibus volant alas exi
gere religiosa curiositas vestra videt. Ter
tius posset et credibilis perhibere: cui da
tum est et videre. Ego tamen opinor nō in
congrue pennas istas agnitionem et deu
otionē intelligi posse: quibus in eum qui su
pra ipsos est seraphin rapiunt. Leuat quip
pe cognitionis ala: sed sola nō sufficit. Ruit

citius qui vna tñ ala volare contendit: et q
magis attollitur peius colliditur. Experti
sunt hoc philosophi gentiū: qui cū cogno
uissent deum nō sicut deum glorificauerūt
sed euauerunt in cogitationib⁹ suis: et ob
scuratum est insipiens cor eorum. Deniq;
traditi in reprobū sensum: vsq; in ipsas etiā
passiones ignominie corruerūt. A deo pro
batur illa sententia: scienti bonum et nō fa
cienti peccatū est illi. Sic et zelus absq; sciē
tia quo vehementius irruit: eo corruit gra
uius: impingens nimirū atq; resiliēs. Ubi
vō intelligentiam charitas: agnitionē de
uotio comitat: volet secure quisquis eius
modi est: volet sine fine quia volet in eter
nitatem. Jam super ea que premititur ea
pitius et pedum velatione extat a patrib⁹ pro
bata sententia: dei caput, pedesq; velari eo
q; lateat quid ante mūdum fuerit quidne
futurum post consumationem. Et hoc qui
dem pro eo quod distinet in latinis codi
cibus scriptum est caput eius et pedes eius
Testatur autem interpretis noster in hebreo
verbum eē cōmune quod interpretari pos
sit eius et suam vt seraphin iuxta hebrei ser
monis ambiguitatē: vel faciem pedesq; dei
vel suam faciem ac pedes operire dicantur
Unde et mirum videri potest cur e duob⁹
magis interpretatione cum elegerit sensū
quem visionis ipsius consequentia minus
videtur admittere: vt videlicet et volarent
et velarent pariter caput pedesq; sedentis:
nisi qd Origenis expositione secutus est in
hac parte. Sz si de ipsis quoq; seraphin li
cet accipere sic pingē ea vt operto capite et
pedibus solum appareat corpus medium:
sed et ipsum quoq; nō penitus propter eas
nimirū alas quibus volare perhibentur.
Considero siquidem quasi quoddā caput
corp⁹ et pedes meos in verbis apostoli: qui
bus ait: Quos enim presciuit et predestina
uit cōformes fieri imaginis filij sui: et quos
predestinauit hos et vocauit. Quos autem
vocauit: hos et iustificauit. Et quos iustifi
cavit: hos et magnificauit. Ita initū meū
solius gratie est: et non habeo quid mihi in
predestinatione attribuiam sine vocatione.
Nō sic sane ab opere iustificationis alien⁹

¶ ¶

De visione isace pphete

sum: operat' z illud gratia: sed plane mecū.
 Uides ne quemadmodum seraphin in me-
 dio appareat aliquatenus? Porro consum-
 matio quidem z ipsa solius gratie: nec est
 mihi in hac parte vel cum ea siue in ea glo-
 riari quasi coadiutor: videar aut coopator.
 Uelat itaq; seraphin caput suū duabus pē-
 nis: si z veracit' cognouerit z humiliter fa-
 teatur: quia misericordia eum sola preuenit
 Uelat z pedes alis eque duabus: si miseri-
 cordie q̄z que subsequutura est: nec ignarus
 extiterit nec ingratus. Quam sane capitis
 z pedum velationem z nūc quoq; negligere
 non oportet: licz tunc maxime perficien-
 da sit quando iudex sedebit super solum z
 astantes sibi seraphin z agnitioe veritatis
 subtilius illustrabit z inflāmabit vehemen-
 tius charitatis ardore. In quorum nume-
 ro indignos nos seruos nominis sui: ipsa
 de qua locuti sumus constituere dignetur
 misericordia: q̄ ab eterno est z vsq; in eter-
 num super electos: in medio quidē aliqua-
 tenus ostendens liberum arbitrium meri-
 ti gratia principium z finem omniū: soli vē-
 dicās sibi vt sit nobis alpha z o dñs de' no-
 ster: z pro vtroq; iure clamemus Non no-
 bis domine non nobis: sed nomini tuo da
 gloriam Amen.

De visione Isae pphete Uidi dñm
 sedentem Sermo vnicus.

c.
 xxx
 viii

omendāt nob

sacre lre xp̄z dñm z exp̄ie z i
 patre z cū p̄ie z a p̄ie z p̄ pa-
 tre etiam z sub patre. Qd̄ vi-
 citur ex patre ineffabil' est natiuitas: quod
 in patre substantialis vnitas: quod cum pa-
 tre equalitas maiestatis. Sane enī tria hec
 ab eterno. Eterum si ex patre nascens: qd̄
 in patre aut cum patre? Non incōgrue for-
 sitan in patre cubans: cum patre sedens vi-
 catur: Et audite confessus huius z hui' ac-
 cubitus rationem. Sicut enim sessio maie-
 statem: sic confessio equalitatē exprimit maie-
 statem: presertim cum sit ei sedes a dextris
 patris: non sane sub pedib' vel quasi a ter-
 go z sedere quidem iam quiescere est: sed
 iacere magis. Quid autem delectabilius z

quodammodo dulcius esse videbitur filio
 q̄ in patre est: an q̄ cū patre omnib' preest?
 In quo putas horum summa illa pax dei q̄
 exuperat oēm sensum: z singularis requies
 domini competentius assignetur? Esti di-
 gne satis ore id exp̄mi nequeat: corde tamē
 forsitan pie concipitur: vt salua quidem in
 omnib' illius indiuisibili simplicitate essen-
 tie inter glorie equalitatem z substantie vni-
 tatem velut similis quedā ei que inter con-
 sessum z accubitum est cogitari posse distin-
 ctio videatur. Deniq; parum videtur spō-
 se videre sedentem: cubantem sibi flagitat
 indicari. Indica mihi ait quem diligit ani-
 ma mea: vbi cubas in meridie. Sed z ani-
 me omni que sanum sapit dulcius sapit per
 omnē modum quod apostolus ait: qui ad-
 heret deo vnus spiritus est: q̄z quod aposto-
 lis dicitur: cum sederit rex in sede maiesta-
 tis sue sedebitis z vos iudicātes. Mand mi-
 nus utiq; iocundior sessione cubatio. Ego
 in patre ait filius: z pater in me est. Nō po-
 tuit expressius substantie vnitas commen-
 dari. Ubi enim vterq; f altero nihil quasi
 exterius licet nihil interius cogitari: sim-
 plicissimā magis credi necesse est in ambo-
 bus substantie vnitatem. Clerum tamē ali-
 quatenus huic simile est quod dicitur: qui
 manet in charitate in deo manet z deus in
 eo: nisi q̄ hec quidem spiritualis quedam
 est vnio q̄m qd̄ supra memorauim': qui ad-
 heret deo: non quidem vnum: nō vna sub-
 stantia: sed vnus spiritus est. Illic vō natu-
 ralis potius z substantialis vnitas designa-
 tur. Unde z habes in euangelio Ego z pa-
 ter vnum sumus. Illud proinde iuxta pre-
 fatam similitudinem tanq̄ cubiculum vni-
 geniti z quasi summa quedam requies do-
 mini est. Nos q̄z per hanc voluntatū vni-
 tionem z adhesionem spiritus quam nimi-
 rum charitas facit pro nostro quidem mo-
 dulo in hoc suum cubiculum z in suam re-
 quiem factus etiam primogenit' introdu-
 cit. Nam vō qd̄ dicitur a patre ambulante
 significabat: z ad eum quem proxime ipso
 prestante celebraturi sumus spectat incar-
 nationis eius aduentum. Hinc nimirum z
 ipse ait: Ego enī a deo processi: z veni. In

terris dentis visus: et cum hominibus conuersatus medius nostrum quem nesciebamus stetit. Verus quidē emanuel nobiscū deus: nobiscū stans: sed pro patre. Quē enī nobiscū stetit adiutorius: quod pro patre stetit zelum designat. Paternam nempe quebat in omnibus gloriā: cuius et venerat facere voluntatē. Eterū si pendente consideres: si christum et hunc crucifixum attendas: ibi maxime euidentissimeque cum sub patre reperies. Hoc enim proprie ac specialiter ad humane pertinuit nature humilitatem: finē quā ipse ait Pater maior me est. Dicere ne audebimus quod aliquis etiā fuerit sine patre? Nemo id presumet: si nō prior ipse dixisset Deus meus deus meus: ut quod dereliquisti me? Quasi quedam ibi derelictio fuit: vbi nulla fuit in tanta necessitate virtutis exhibitio: nulla maiestatis ostensio. Habem' itaque christū iesum ex patre nascentem: in patre cubantē: cum patre sedentē: a patre ambulantē: pro patre stantem: sub patre pendentē: sine patre quodāmodo morientem. Quoniam igitur modo ex his vidisse eū credimus isaiam: cum diceret vidi dñm sedentē sup solū excelsum et eleuatū: Longe enī per omnē modū dissimilis ea visio fuit de qua alibi idem propheta vidimus eū inquit: et non erat ei species neque decor: et estimauimus eū tanquā leprosum et percussum adeo et humiliatum. Idem utrobique vidit eundem: sed nō vidit eodē modo: ac per hoc quodāmodo non eundem. Ibi enī vidit liuidū plagis: saturatū obprobriis: affectum suppliciis: laceratū iniurijs. Vidit denique preteribile: vidit pendente: vidit propter nos moriente: et ait attritus est propter scelera nostra: cuius luore sanati sumus: ibi in quā nouissimus viroꝝ apparuit et despectus: hic autē plena erat ois terra maiestatis ipsius: ibi vir dolor et sciens infirmitatē: hic dñs sedens. Et illa quidē visio cōmunis verbo plurali numeri designat: hec autē tā singularis ē quā sublimis. Ibi ergo tanquā vnus de multitudine vidimus ait: hic vero tanquā solus et solitarius leuās se supra se vidi inquit dñm sedentē etc. Sane cōpetēter dñs dicitur quod sedē respicit. Sedere enī presidēis est: sedere vo

minātis est et regnātis. Maxime vero sedere sup solū dominationē notat. nā sedere simpliciter aliquis et humiliationē. Eterum ut predixim' qui in patre cubat declinās cum patre imperās sedet: ibi sponsus amabilis hic dñs admirabilis. Denique gloriosus deus sanctis suis: mirabilis in maiestate sua. Ubi dicit inquit dñm sedentē sup solū excelsum et eleuatū: et plena erat ois terra maiestate eius: et ea quā sub ipso erāt replebant templū. Que enī sub ipso erāt? Nūquid ipsum quod dixerat solū quantumlibet excelsum et eleuatū: sub ipso tū nihilomin' erat? Si enim ipse sup solū sedens: solū plane sub ipso. Et quō illud replebat templū? Denique quā et ipsa iam terra omnis plena est maiestate eius: templū quō adhuc vel vnde replet? Enimvero discite ex his quod audis solū non machinā imaginari corpoream: sed angelicā intelligere creaturā. Si enī sedes est sapiētie anima iusti: quā dignior sedes angelici sancti? Hoc plane solū glorie eius excelsum per naturā: sed multo magis per gratiā eleuatū. Excelsum enī fecit natura cōditio: nis: eleuatos gratia cōfirmationis: de qua dicit Verbo dñi celi firmati sunt. Ea igitur agmina angeloz in quibus sedet deus et quod sub ipso sunt templū replent: licet iam terra ois ipsius plena sit maiestate. Ubique enim regnat: ubique imperat: ubique maiestas eius: sed grā forte nō ita. Non in quā ubique potestas sic et volūtas eius bona et beneplacens et perfecta. Alioquin quid est quod dicimus: fiat voluntas tua sicut in celo et in terra? Sit enim volūtas eius de omnibus: sit per omnes: non in omnibus tamen. In electis spiritibus sit voluntas dei: quādo eis efficitur cum ipso vna voluntas. Nec sane adhesio spiritualis vnum spiritum faciet: sicut multitudinis quoque credentium cor vnum et anima vna legitur extitisse. Et ea que sub ipso erant replebant templū. Replebāt omni benedictione spirituali: replebant cōsolatione diuina: replebant diuisionibus gratiarum: replebant denique fructu sanctificationis: siquidem domū tuam dñe decet sanctitudo: replebāt diuersis carismatum donis spiritu sapiētie et intelle-

De visione isaie

ctus: consilij et fortitudinis: scientie et pietatis: et replebant illud spiritu timoris domini. Seraphin stabant super illud. Illud nomen est ordinis angelorum summi atque supremi ut merito stare super ceteros describantur. Et ipsi tamen quamlibet ceteris prestant: astant nihilominus domino presidenti deuotum utique ministerium et plenum reuerentie obsequium exhibentes. Alii enim domini: aliter angeli: aliter homines intelligi conuenit statione. Stat christus pro patre zelans patris gloriam que reus: et tanquam fidelis unigenitus imo et primogenitus patris zelo patris adiutus adoptiuos. Sic illum stephanus stantem vidit: quem habuit adiutorem: sic propheta in adiutorium eum surgere precabatur. Exurge inquit dominus adiuna nos. Sane angelica statio ministerio est dicente propheta. Milia milium ministrabant ei: et decies centena milia assistebant ei. Illam hominis quidem stare: persistere est in vigore animi et obseruatione prepositi. Sic moyses stetit in confractione in conspectu domini ut auerteret iram eius: sic stetit sinees et placauit. Seraphin stabant super illud. Quid sibi vult quod non unum: non plurimos stantes vidisse se perhibet propheta: sed duos? Duos siquidem ei apparuisse constat: ex eo quod secutus adiunxit. Sex ale uni et sex ale alteri. Et bene duo stabant. Ne enim soli: quia si ceciderit non habet subleuantem. Ne tibi superbie spiritus solitudinis: et solitarie presumptionis amator. Non stetisti in veritate: expulsus es pes superbie stare non potuisti. Solus sedere volens tanquam fulgur cecidisti de celo: non habiturus aliquem subleuantem. Sex ale uni: et sex ale alteri. Ad quid multiplicitas ista pennarum? Duabus inquit velabant caput eius: et duabus pedes: et duabus volabant. Grande mysterium: et profundum utique sacramentum. Attendas in nobis hec verba desiderant aures: sed multo magis disertam in nobis linguam exigerent: maximeque animum spirituales. Dico autem utrumque quod sentio. nec sane affirmans dico: sed coniectans quod damodo et opinans. Quid enim estimare vetat defecto lucifero ad puigiles excubias

seraphin constitutos: sicut electo homine teste scriptura cherubin ad custodiam posuit dens. Nec incongrue forsitan cherubin flammens gladius traditur: ut a ligno vite incisio pariter et incensio: quibus nihil carni terribilius manum prohibeant corporalem. Porro seraphin tamen alas accipiunt: quarum velamine arceant oculum spirituales. Denique duabus inquit velabant caput eius: et duabus pedes: ut nec alta dei nec profunda eius iniquis ille valeat contemplari. Erunt cum reuelabitur gloria domini. Sed non erit hoc: nisi factum fuerit ante quod scriptum est: tollatur impius ne videat gloriam dei. Interim sane velatur caput: velantur pedes: ut medium quidem aliquid eadem impio videndum: sed ad inuidendum utique relinquatur. Et velantur alis: que nimirum sic illum arceant: ut istos sustineant et sustollant. Querendum tamen prius quibus alis volare dicantur: quia duabus inquit volabant. Nec incongrue forsitan duas alas istas nature et gratie dicimus: presertim cum prius quoque in hisce etiam solij celsitudo et eleuatio a nobis fuerit assignata. Cuius siquidem per naturam intellectu et seruenti nihilominus affectu per gratiam in eum qui supra ipsos est extenti iugiter et intenti stare quidem ut diximus per ministerium: sed et volare per studium prohibent. Licet enim velent caput domini: velent etiam pedes: sed ibi ista non velant: magis autem sedule volant et volitant inter ista et alta potentie eius et profunda sapientie vestigantes. Nec sane scrutatores sunt maiestatis: ut perinde opprimantur a gloria: quod non minus diligant quam intelligant: utpote quos ille regit et agit spiritus qui scrutatur etiam alta dei. Superbus ille lucifer lucem preferens: non ignem habens alteri tamen immixtus ale: casum facere potuit: non volatum. Exultauit enim lucidus esse: non feruidus: non incensus: quod seraphin sonat. Non ergo stetit: quia contempsit: sed nec volare potuit quod presumpsit. Sustulit enim nature viuacitatem: sed in sua plane precipitum: quippe quem defectus gratie mox deciecit. Nec dissimilis sane illoque casus quicquid co-

gnouissent deū non glificauerunt aut grās egerūt: quo tandem merito traditi sunt in reprobū sensum et obscuratū est inspicēs cor eorū. Deniq; et ipsi eorū pncipi interpositum est velamen qđ nullā iam nature viuacitate ptransseat: vt ipsius qui super solium sedet caput aut pedes valeat intueri. Si quidem seraphin stantes et astantes duabus alis caput velant duabus pedes. Non est corporalis diuina substantia: nec in formā hōiūz membrīs disincta corporis. Spūs est deus et que de deo dicunt sunt spūaliter vestigāda. Alioqn quis nobis reuelabit hoc caput et pedes illos quos geminis alis seraphin velant? nisi spūs ipse qui nouit oīa que i eo sunt et scrutat etiam alta dei. Ego enim opinor ipsa esse que hoc loco capitis noīe designantur. Itaq; fm hunc sensum: caput ei? maiestas eius: potestas eius sempiterna virtus atq; diuinitas. Caput eius iuxta illd ppheticum iusticia tua sicut mōtes dei. Necpe quod sequit iudicia tua abyssus multa: nō incōgrue forte videbit pedum posse appellatione signari. Sunt enim velut quidāz pedes eius inuestigabiles vie eius: inscrutabilia iudicia eius: pfundum sapientie eius et irreprehensibilis quedam sed incōprehensibilis dispositio eius. Ad hos pedes ipsūz quoq; incarnationis dñice mysterium specialiter noscitur ptnere: et oīs pariter opatio nre salutis. Lcernere est qđ sit iusticia illa sublimis: quā sicut montes dei ppheta eē mirat. Nostra enī si qua est humilis est iusticia: recta forsitan sed non pura. Nisi forte meliores nos esse credimus qđ patres nros qui non minus veraciter qđ humiliter aiebant. Omnes iusticie nostre: tanq; pannus mulieris menstruatus. Quomodo enim pura iusticia? vbi adhuc non potest culpa deesse? Recta pinde interim videri potest iusticia hominum: si tamen peccato non consentiant vt non regnet in eorum mortali corpore. Nam primi hominis in initio quidez non modo recta sed etiam pura fuit: qđ diu ei datum est nec sentire peccatum. Eteruz et hec ipsa quoniam firma non fuit: et puritatem facile perdidit et ne ipsa quoq; reti-

nuit rectitudinem suam. Sane apud angelos iusticia recta pura et firma est sublimis quidez: sed adhuc longe inferior qđ diuina. Non enim innata eis est sed collata a deo: vt natura ipsa quod ex se est non modo iusticie sed etiam iniusticie capax inueniatur. Nunquid non ista est prauntas quedā? quā in angelis suis vera illa iusticia legitur inuenisse? Non enim iustificabitur in pspectu tuo omnis viuens: ait is qui dei iusticiam minime ignorabat. Nec ait cuius homo s; omnis viuēs: forte ne ipsos angelicos eum noueris spiritus excepisse. Cuius enim et ipsi tanto verius: quanto propius astant ei apud quē est fons vite. Nihilominus etia iusti sunt sed ex eo nō coram eo: munere ei? non in eius comparatiōe. Ipse enim sibi iusticia est cuius voluntas non tam equa qđ ipsa equitas: et vtraq; non aliud qđ ipsa substantia est. Illa ergo iusticia verissime sicut mons est que recta est: pura est firma est et vt ita dixerim etiam substantia est. Quāta in hoc capite altitudo latet: quāta gloria est quantaq; sublimitas in hoc tam vmbroso et condenso monte reposita? Quibus tamen putamus alis hoc caput seraphin velant? vt nulla sue subtilitate nature nulla rationis pspicacitate neq; oculus in illius queat irrūpere veri luminis claritatem? Duabus nifalloz alis: sue videlicet ipsoz glorie et felicitatis. Ineffabiliter si quidem delectant in admiratione contemplationis illius: nec minus glorianur in ipsius veneratione. Iniquus ille admirationem quidem sed nō venerationem habens quia subdi voluit per venerationem: figi non valuit per admirationem. Deniq; admirationē ipsāz in emulationem conuertit: nec venerari dignatus sed conatus est imitari. Qđ melius seraphin sua ipsa admiratione felices veneratione etiam venerabiles fiunt: veram in ipso habētes gloriam cui seruire regnare est et apđ quem omnis qui se humiliat exaltabitur. Et nunc audi quēadmodum his duabus alis ipsūz quod diximus caput domini ne iniquus ille inspicat: velare seraphin videntur. Quotiens enī sursum dirigit aciem

In festo sancti martini

in angelicam statim felicitatem et gloriā magnus offendit: et offundit oculū pessimū hu moraliū: p̄p̄us ut penetrare ultra si possit. Sic nimirū quasi gemino quodā velamine ne sublimiora p̄spiciat inuidus p̄peditur ad illorū quos superiores habere dolet: mō q̄dem felicitatē mō gloriā mō utrāq̄ simul reuerberata acie cōtabescens. Quis enim tam grauis p̄uritus oculi? q̄ inuidia est? Nec vō alijs liuor inuidus q̄ aliena gloria et felicitate torquet. Miseria enī ut aiunt: inuidia caret. Sed et pedes dñi q̄bus nimirū impenetrabilem iudiciorū eius abyssum et dispositiōis eius vias dixim⁹ inuestigabiles designari: duab⁹ eque alis seraphim velant. Ego autē dico: prudentia et fidelitate. Cū enī et fideles pariter ministri sint et prudentes: sic diuina negocia gerūt et saluti pudent electorū: ut malignus ille deprehendere oīno nō possit. Ex hoc pedū velamento factū reor ut nesciens dñm glie fecerit crucifigi: ex hoc quotidie fieri ut salutis nre negotijs ignorās seruiat et inuitus: sero postmodū plangēs qd̄ dum obesse voluit inuentus sit p̄fuisse. Sic nimirū p̄ administratorios spūs illudis eius astutia qd̄ et fideles sint q̄ detegere nolint: et prudentes q̄ norint tegere diuine erga nos prudentie et dispositiōis archana. Et ex huiusmodi duab⁹ alis nequissimus ille admirationē habuit sed non venerationē ut dixim⁹: sic e medijs spūales ei intellectu q̄dem natura sed non etiā gra affectū dedit: sic nihilomin⁹ ex infimis istis facile satis aduertere est q̄ inuentus sit fidelitatis expers nō autē s̄l̄ caruisse prudentia. Nisi tu forte aliūz aliq̄e putas esse qui dictus est callidior cūctis aiantibus serpēs. Forte etiā non incōgrue dicim⁹ qm̄ corpore tam irremediabilis casus ei⁹ irreparabilisq̄ collisio fuerit: q̄ ex his quas dixim⁹ alis si ē in parte dextera nulla affuerit sic i leua nulla defuerit. Nō ita sane duo illi quos p̄phetica nobis visio cōmendauit stantes et astantes dño maiestatis. Cuius etiam duabus ut dictum est alis caput velant ipsa equidem sua admiratiōe in qua delectantur feliciter: ac veneratiōe in qua sublimiter gloriā: duab⁹ etiam pedes fidelitate videlz atq̄ prudentia

Dono duab⁹ volant: nature ut dixim⁹ p̄spiciat et efficacitā gr̄e. Sane mediam quasi quādam longitudinē nudam visibilem q̄ relinquunt: longanimitates dico et benignitatem dei ad penitentiaz hoīes inuitantis. Omnibus enim cernere est quēadmodum solē suū sup̄ bonos et malos oriri faciat: et pluat sup̄ iustos pariter et iniustos. Itac nimirū charitate verus ille salomon quasi quēdā media sua p̄strauit p̄pter filias hierusalem: ut q̄bus altiora se querere et p̄funda vestigare non licet in his saltem medijs valeant exerceri et ad sublimium subtiliūq̄ exundare cōtemplationēz p̄moueri aliqui mereant. Et ex nequissimus ille ex hac visione et i p̄nti torquet acrius: et grauius cruciabit in futuro. Primum q̄dem q̄ ip̄as nobis longanimitatis benignitatem inuideat deinde q̄ nequaquā sibi ip̄i hac saltem occasione p̄uideat ut ad penitentiam adducat. ¶ In festiuitate sancti martini de exēplis obediētie. Sermo vnicus.

cxr

Pro sermone xix

Perigit a nobis tam vester iste conuentus q̄ aduentus harū honorabilium personarum: quas de lōgino gratulamur adesse. Sane audirem eos ip̄s libentius: sed quoniam eligunt magis ut loquar mihi si nō licet audire eos: eis necesse est obaudire. Et quidē viuus nobis est sermo tam multa mansuetudo eorū: qua videlicet meritis sanctiores dignitate superiores sapia locupletiores non modo ad visitandos sed etiam ad audiendos nos dignati sunt declinare. Efficax eruditio et digna omni acceptiōe doctrina. Si quidem non verbo et lingua sed opere et veritate nos admonent imitatores suos esse si cut ip̄i sunt christi: et discere quod ab ip̄o utiq̄ didicerūt mites esse et humiles corde. Sic maria helisabeth petijt coniugatam et virgo ancillam domina p̄cursoris matrem iudicis mater dei genitrix: seruuli genitricē. Sic postmodum iesus etiā ip̄e ioannē adiit et adiit baptizandus: utpote quem decebat implere omnē iusticiam. Vos quoq̄ reuerendi patres deteriorē vobis nō facitis p̄tē

vestram: ad audiendū quippe q̄s ad loquē-
dum velotiores ⁊ iter ip̄os q̄ vestro magis
equerāt documēto. Nā nos quidē: q̄ oēs
nō possumus implere iusticiā vel eā nobis
exhibere curamus: iusti esse nō ignorātes
inferiorem sup̄ioribus obedire. Sed vnde
loquemur? Qui de terra est de terra loq̄s:
ait vox illa clamātis. De terra ergo loque-
mur: q̄ de terra subsistimus ⁊ in terra. Au-
dite quiq̄ terrigene ⁊ filij hominū: vobis
dicimus ⁊ de vobis. In terra orimur ī ter-
ra morimur: reuertētes in eaz vnde sumus
assumpti. Hic nobis angustus ītroit⁹: mo-
ra breuis: sola mors certa. Cogit tot⁹ adam
iudiciū portare qd̄ meruit. Dilatus est ve-
hemēter: multiplicatus ē ⁊ repleuit terraz
atramē velit nolit quātumcūq̄ recalcitret
vniuersus adhuc fert sententiā quā excepit
Terra inq̄t es ⁊ in terrā ibis. Buius equi-
dē sententia: sed nō sine grandis misericor-
die tēperamēto. Dura ad modū sed si me-
rita p̄ses indulgētie plena. Siquidem nō
minis iuste peccāti dicere terra es: sed ex
hoc sub terrā ibis. Iustus foret etiā tūc iu-
stus dñs ⁊ laudabilis nimis: dignus plane
qui laudaret: sed non ego idoneus qui lau-
dare. Alioqn tūc quoq̄ nihilominus vere
dicerē: si tūc dicere possem: iustus es dñe et
rectū iudiciū tuū. At nō infernus cōfitebi-
tur tibi: neq̄ mors laudabit te: sed nos qui
viniū benedicimus dño. Depisti igit
creature tue: peccisti glorie nōis tui: vt de-
scendentē de hierusalem: minime tū vsq̄ in
hierico patereris adduci. Seminiū ad-
huc relictus in via semilaudare possum vbi
totus vixero ibi totus in laudē: ⁊ dicēt oīa
ossā mea: dñe quis similis tibi. Propter h
nempe cum iratus fuisses mīse meministi:
nō dānās hominē in loco p̄ditionis: sed ī lo-
co afflictionis humiliās. Quid causaris ho-
mo: qd̄ sententiā queris duriorē? Terre
addictus es: factus ex terra: vt ip̄a tibi sit
patria que materia fuit. Sed audire inqui-
es velim: q̄ spūs es ⁊ ad spm̄ ibis. Siq̄dez
⁊ spūs sum qd̄ ad animā ptinet: nec portio
nē hāc mei dubitanerī potiorē. Audiuī sa-
ne ab ap̄lo: q̄ dñs spūs est: ⁊ ab ip̄o dño q̄
spūs ē deus. Nec nō spūs: sed ⁊ spiritus

pater. Utq̄d ergo tenet me mater: carnis?
q̄ caro ex p̄te spiritui pater nō recepit cū
ex p̄te sim spūs? Scio scio: agit hoc nō tam
substātia q̄ culpa. Sicut enim peccatores
spūs inter celū ⁊ terrā vētosum hoc medi-
um tenēt vnde ⁊ potestates hui⁹ aeris no-
minant: sic peccata nostra inter nos ⁊ deū
separāt inter creatorē patrēq̄ spiritui spi-
ritualē vtiq̄ creaturā. Traxit animā corp⁹
in regionē suā ⁊ ecce p̄ualēs opprimit pere-
grinā. Factū nāq̄ ē talentū plūbi: nō aliud
de tñ: nisi q̄ sedet iniquitas sup̄ illud. Corp⁹
enim aggrauat animā: sed vtiq̄ qd̄ corū-
p̄it. Corp⁹ autē: imo ⁊ teste ap̄lo: mortuū
ē p̄pter peccatū. Itaq̄ lz quodāmodo celū
sit homo celestibus si: e dubio spiritibus si
milis substātia: similis ⁊ forma: substātia q̄
dē qm̄ spūalis: forma vō q̄ rationalis: mi-
nime tñ iam lenare eū duo ista sufficiūt: vt
mereat audire: q̄ celum es ⁊ in celūz ibis.
Frustra gloriē de libertate arbitrij que ī
mēte ē: captiuus ducit in lege peccati que ī
carne ē. Nā si forsitan videret duplex funi-
culus posse alteri eque duplici p̄ualere: vt
videlicet quez sibi terra gemino quodā iu-
re tanq̄ patria pariter ⁊ materia vendicat
ob geminā nihilomin⁹ que p̄dicta ē substā-
tie ⁊ forme similitudinē: celūz quoq̄ recipi-
at in celestem: sed triplicatus inferior ille ⁊
deorūm trahens peccato equidē accēden-
te funiculus: nisi illi quoq̄ occurrerit ḡra
non rūpes. Sane illa vbi affuerit: haud du-
bium qn̄ soluat facile gravis iste quo trahi-
mur: imo quez trahimus funiculus iniqui-
tatis. Nec enim inter nos ⁊ deū nō sepa-
rās interuenit: sed reparās ⁊ coniūgēs. Itaq̄
ibi mibi ad mōtē gr̄e ⁊ colles miserationū:
quaz thesauros oēs repositos audio
penes xpm̄. Ibo ad eū q̄ plenus ē gr̄e ⁊ ve-
ritatis: si forte accipiam aliqd̄ de plenitudi-
ne illa: imo si forte accipiar in plenitudine
illā: vt cū ceteris aliqn̄ mēbris occurrā ī
mēsurā etatis plenitudinis xpi. Nemo qp̄
pe ascēdat in celū: nisi qui de celo descēdit.
Fidelissimus plane ⁊ benignissim⁹ media-
tor: q̄ equidez nō discernit: sed fecit vtraq̄
vniū medū parietē macerie solūes: donās
nobis oīa delicta delēs qd̄ aduersum nos

In natali sancti martini

erat cyrographū decreti qđ erat cōtrariū nobis: et ipsum tulit de medio affigēs illud cruci expoliatis pncipat⁹: et potestates tradidit pñdēter palā triūphans illos pacificāsq; p sanguinē suū que sunt in celo et q sup terrā. Propter hāc nēpe salutē quam ī medio terre erat opatus: nō confestim sub terra posuit hominē sicut peccādo meruerat sed in terra. Siquidē respirandū est nobis et nullatenus desperandū: donec in terra adhuc interim cōstituti et suspicere celū possumus: et suscipe data optima et dona perfecta desursus a patre luminū: a patre spiritū: a patre miar. Nā et ppter ea rectum fecit hoīez etiā i corpe suo: et os hoī sublimē dedit cū prona vtiq; spectēt animātia cetera terrā: vt attollens ad sydera vultus illo suspiraret: vbi tā beatā phēnēq; spicit māfionē. Nōne enim pie et fideliter intuentibus nobis vehemētissimū qđdā incētivū amoris et puocatio flagrantissimi desiderij est visio ipa tā lucidissime regiōis? Nō sūt stelle similes glebis terre. Inter splēdorē solis et caliginē huius nō parua distantia ē. Forte tñ hic quoq; nōnulla sed in suo genere pulchra vident: et hec ipavndiq; mixta nō pulchris: vt aurē in luto: gēma in sterquilino: liliū inter spinas. Tota pulchra es patria mea et macula nō ē ī te: tota pulchra es absq; eo qđ intrinsecus latet. Quid illud? Nēpe beati illi angelici spūs et aīe ipse scōp: q tā ingredi meruerūt in locum tabernaculi admirabilis vsq; ad domū dei. Sicut enī sunt corpora terrestria: et sunt corpora celestia: lōge vō alia est celestii glōria qz terrestrium: sic sunt et celestes spūs et terrestres: nec minor sane inter eos distantia angeli: archangeli: virtutes: pncipates: potestates: dñatōes: throni: cherubin atq; seraphim. Bene oīa noui. Forte hoc totum ē. Quid enim amplius capiam terrigena de celestibus? carnalis homo de spiritualib⁹ et diuinis? Verū tamen et si ignoro quid lateat in his appellationibus: illud equidē certissime noui: qđ magnū et mirabile aliquid sub hac tanta verborum maiestate clausum sit et signatum. Nō sine causā celum hoc dicif plane eximium nescio quid celat in eo. Le-

latur inq; tamen nō negatur fidei vsq; quā qđ. Clidere enim nobis datur in terra ipaz exteriorē celi pulchritudinem non adire internam: quoq; glōriam secretorū eius et si nō cōprehēdere cōcedit vel audire. Clidemus patriam: sed a lōge salutamus: adoramus illas delicias nō gustamus. Quin vō nō sine causā vniūgenitus qui est in sinu patris: ipse nobis in regiōe hac vmbre mortis quā inhabitamus celestii glōriam spirituum sane per fidē enarrat: corporū vō p speciem manifestat. Audi inq; filia et vide. Factū ē. Quorsum ista? Inclina aut aurē tuā et obliuiscere populū tuum: et domū patris tui. Clult nos ponere cōtumatiam? discere obedientiā: apprehēdere disciplinā. Clult nos obliuisci posteriora? despicere inferiora: terrenos mores et vitia gemina deserre: celestia sapere: supna querere: anterioribus inhiare. Clult in illum tñ decorem domus sue ingenuam cōcupiscere creaturaz quo scilicet in eandē imaginē transformet de claritate in claritatem tanq; a dñi spiritus ac pinde cōcupiscat etiam rex decorez illius vtiq; spūales. Sed i quo visus ille in quies vel auditus inclinare me aurē et obaudire monet? Nā qđ desiderij pariat manifestū est. Sane ergo cōsidera vniuersam habant celestium glōriam corporū incessanter legibus obtemperare diuinis: nec vnq; sibi positas in tam cōtinuis motibus metas excedere temporū aut locor terminos transgredi cōstitutos. Sed et ipos spūs tam sublimes audi oēs administratorios eē et i ministeriū mitti dignatissimū: vti ne dicam i dignum: minime tamē puto: reperies i scripturis aliquē quemq; illorū vel cōtradixisse mittenti: vel ergo ipos tam inferiores se ppter quos in ministeriū mittebat saltem tenenter fuisse cōmotū. Exempla sunt obediētie si diligenter attēdas: eo sane acceptabiliōra quo in materia digniori. Sed noui quid ad ista submurmure sensus hoīs: et cogitatio semp prona ad malum. Quid tū mibi inquit elementorū pponis obediētiā supnoy? Quasi vō aut sensus vllus in eis: aut vlla vigeat deliberatio rōnis: et nō potius agi ipa qz agere videantur. Quid vō

vel ipsoꝝ angeloz obedientiam sic cōmen-
das? Sentiunt quidem angeli sed delecta-
bilia sola: obediētes equidem creatori: sꝫ
tam felici qꝫ facili volūtate. Quidni obedi-
ant? Semper enim vidēt faciē patris: quē
videre pfecta beatitudo eterna gloria sum-
ma voluptas est. Producat nobis dñe patri-
archas et pphetas viros obediētes prece-
ptis tuis: obediētes ex volūtate: obediē-
tes cōtra pꝑriā volūtate. Factū ē. Exhibet
nobis ut ceteros breuitatis cā pter eā: exhi-
bet in qꝫ nobis abrahā ad pceptū dñi exiēs
de terra sua: eijtiens ancillam et filium eius
etiam charissimū: filiu iſaac imolare para-
tus. Quid hic humana astutia poterit ca-
uillari? Forte rñdeat qm̄ multipharie mul-
tisqꝫ modis apparēs eis de? suscipiebatur
hospitio picipabat cōminio aīabat alloqꝫ
instruebat p filio: donabat filiis: illustrabat
victorijs: diuitijs cumulabat. Quid dices
cū venerit xꝑs fact? obediēs patri vsqꝫ ad
mortē: mortē aut crucis? Alitū inqꝫ p oēs
modū. Qñ. n. vnigenitū dei p̄is: dei vtu-
tē et dei sapiāz xꝑm̄? qñ p̄sumere emulari?
Oblatus est quia ipse voluit? quantū et qñ
voluit passus est: vtpote hō qdem verus sꝫ
verus nihilominus de? Imo vero ne ipsā
applicā obediētiā auferas: velum quos
nimirū iuxta pphetica pmissione oculis su-
is vidisse p̄stat pceptore suū et auribus suis
vocem audisse monentis. Unde et vnus eo-
rū exp̄sius scribēs ait. Qd̄ vidimus et au-
diuim? qd̄ p̄serim? oculis nostris: et man?
noſtre palpanerūt de verbo vite. Quidni
reliquerēt oīa? qd̄ni ad oīa sequerent tan-
te pntiaz maiestatis? Quid ego nō facerē?
si mihi eadē copia prestaret? Sed non fecit
taliter omni nationi: non p̄eunt vtiqꝫ non
sequēti. Siquidē vt multi reges optauerūt
videre et nō viderūt: sic nihilomin? vene-
runt iam dies qñ deſiderē? videre diem
vnū filij hoīs nec tñ mereamur oportune.
Ergo iam martin? ad mediū veniat: vt de
medio fiat occasio pctōꝝ. Homo enī p oīa
similis nobis plane et passibilis: sꝫ et longe
post illa p̄iarchaz et ppheticarū tpa visio-
nū: et homo purus nihil de natura diuinita-
tis habens credens aut in eum quem non

vidit plentis fructu obediētie et virtutū lo-
cuples solū deſeruit polū subijt terre cōmē-
dans qd̄ hēbat et terra spm̄ dirigēs ad pa-
trē spiritū cui fideliter in adoptionis spū
deſeruiuit. Non fuit celeſte corpus sꝫ nec q-
dem spūs celeſtis: rōnale aīal mortale terri-
gena filius hoīs. In terra natus est: in ter-
ra educatus: in terra exercitatus et pbatus
in terra etiā p̄sumatus. Nec vero patriar-
cha erat aut vnus ex pphetis: de qbus ſa-
ne veritas in euāgelio ait: qꝫ lex et pphete
vsqꝫ ad iohannē. Alitomagis nō erat ip̄e
xꝑs sꝫ erat tñ xꝑs in ipso haud aliter vtiqꝫ
qꝫ p̄fidem. Enimvero iuxta hunc modū
etiā modo prope est verbū in corde tuo: et
in ore tuo: tantum ſi recto queſieris corde
Nempe apostolo interpretante verbum ſi
dei iſtud est de quo moyſes ait. Unde et
alibi idem apostolus. Ieſus chriſtus heri
et hodie: et in eternū. Aliternum quideꝫ ab
initio ſclī vsqꝫ ad dñicā aſcenſionē: hodie
nū vero diem exinde vsqꝫ ad ſeculi p̄ſuma-
tionem: porro in eternū itellige poſſi cōmu-
nē omniū reſurrectionē. Nulli horū deest
xꝑs nulli deest vnctio nulli ſal? P̄iarchis
et pphis in viſionē exhibit? est: aplis in hūa-
nitate martino in fide angelis iā in ſpetie.
Quā ſane ſpēm et electis hoībꝫ oſtenſuz
p̄miſſit nō qdem hodie sꝫ in eternū. Deni-
qꝫ iam tranſierat heri iā nrm̄ iſtud illux-
rat hodiernū: cū apli loqꝫrent. Et ſi cogno-
uimus xꝑm̄ ſm̄ carnē: ſed nūc iam non no-
uimus. Quidē tñ etiā in hoc mane de car-
nib? agnō nihil ſnati eſſe sꝫ qd̄ reſiduū
eſt vtiqꝫ iam dat igni: qd̄ videlicet vsqꝫ ho-
die eadē caro nob̄ ſꝫ ſpūaliter vtiqꝫ nō car-
nalr exhibeat. Neqꝫ enī ē qd̄ cauſerū nō
negatā tpi ſine qd̄ p̄ies veteris teſtamēti
facta ē apparitionē ſine eā qd̄ aplis exhibita
eſt p̄ſentiam carnis eius: ſiquidē fideliter
p̄ſiderantibus neutrā deſſe liquebit. Alit-
eſt enī nobis etiā nūc carnis ipſius vera
ſubſtātia haud dubiū ſane quī in ſacrō: ad
ſunt reuelationes ſed in ſpiritu et virtute
vt tempori gratie qd̄ nūc eſt nihil in vlla
gratia deſſe p̄betur. Deniqꝫ nec oculus
vidit nec auris audiuit nec in cor hominis
aſcendit: que p̄parauit deus diligentib? ſe

In natali sancti martini

nobis tamen reuelant p spiritū suū. Nec mireris q̄ carnales eis manifestatiōes exhibuit: q̄ carnalē eius p̄stolabant aduentū. Vobis enī tanto efficacior gr̄a z reuelatio dignior est necessaria: quāto nimirū excellentiora p̄stat esse que expectamus. Itaq̄ vt supra diximus martin⁹ iste x̄ps non fuit sed tū x̄pm habuit non quomō angeli in p̄sentia maiestatis: nō quō apli in visiōe hūanitatis: non quō olim loquutus est in visiōe sanctis suis: sed quō eum etiā nunc habet ecclia in fide z sacramētis. Non erat ille lux de iobāne dictū est. sed lucerna plane ardens z lucens: sed si illū ptulero puto dicetis. Maximus hoīum est plusq̄ p̄pheta est etiā angelus est dei p̄s: sicut ipse testatur: Ecce mitto angelū meū zc. Et martin⁹ erat lucerna ardens z lucens: eū saltem nō pigeat imitari. Sed imitare in eo qd̄ imitabile est: non aut qd̄ mirabile exhibet. Ad mensam diuitis sedes hodie: diligenter cōsidera que tibi apponunt. Discerne inter cibos z vasa ciborū: illos enī iuberis tollere z non illa. Diues est iste martin⁹: diues in meritis diues in miraculis: diues in virtutib⁹: diues i signis. Diligēter q̄ p̄sidera q̄ tibi apponit: q̄ nā v̄z ad admirationē q̄ v̄o ad imitationē. Aut certe q̄ seq̄ in scriptura illa qm̄ talia oportet te p̄parare: diligenter p̄sidera q̄ apponunt z in quo. Suscitauit martinus tres mortuos: quātos nimirū saluatore legerat suscitasse: reddidit visum cecis surdis auditū mutis loquelā claudis gressum: aridis sospitatē euasit diuina virtute picula proprii corporis obice flamas repulit: imane sacrilegā molem colūna parili celo descēdente p̄stravit: leprosus mūdauit osculo: curauit oleo paraliticā: demones vicit: angelos vidit: futura p̄vidit. Clerū hec siquidē ceteraq̄ huiusmodi altissima q̄ fecit magnalia. Quid ni mirifica quedā vasa dixeris: diuitis huius auro gr̄aia gēmis micantia pariterq̄ materia z opere preciosā? Noli in his saporem querere: sed imitare splendore. Lucet in huiusmodi lucerna nostra vt in lumine eius videamus volūmen: qd̄ quidem purum prout in se est nec dum preualet intueri. Non enī est ille lux

sed vt testimonium perhibeat de lumine: z appareat tibi interim gloriosus deus in scō suo dum non potes ad gloriā eius sicut est in semetipso. Ceterū ne putaueris ornatas qdem martini lāpades: sed vacuas inueniri. Non est fatua virgo: habet in vasis oleum habet vinū in fialis habet inter parapsides istas ciborū copiā delicias vtiq̄ spirituales vt non videāt z mereāt: sed edent paupes z saturent atq̄ in illis qdem dñm laudent. Porro in his iuuant corda eorum. Alioqn quō mortui laudabunt te dñe? Ut ergo sit iocūda decoraq̄ laudatio in admiratione etiā viuāt ex imitatione: vt auidius sumant delicias ipas q̄ diuitias curiosius p̄templent. Sic nimirū inter splendores z ardorem lucerne huius vicariis qbusdam affectib⁹ p̄curendū vt nobis alter ex altero cōmendet: z mutua collatiōe vterq̄ cōplatur fiat. Sigdē hūilis fuit z spū paup̄ iste martin⁹. Sicut euidentissime p̄bat effectus ipse diuine gr̄e quā p̄fectō tā multā nisi multū hūili nō dedisset. Ut tū pauca virtutū ei⁹ iudicia p̄mā pauperē illū spū beatus nouit hylarius cum imponere ei diaconatus officiū tentans nec p̄uales q̄ indignū sese vociferaret exorcistā eū esse p̄cepit in quo quidā locus iniurie videret: sciens nimirū q̄ humiliorē ordinationē minime repudiaret. Paup̄ fuit veste sordidus crine incultus facie despicabilis: q̄ qdez licet in electiōe eius a quibdam maliuolis obiecta fuissent: z in ipō tū ep̄atu sicut scriptū est penitus nō mutauit. Veniq̄ q̄ vere paup̄ spū fuit: martinus paup̄ z modicus meruit nominari. Audi vero māsuetudinē eius: suo illo suspitio sic scribente. Tantā aduersus oēs iniurias patientiā assumpserat: vt cui⁹ esset sūm⁹ p̄t̄ifex ipune etiā ab infimis clericis lederetur: nec propter id eos aut loco vnq̄ amoueret aut a sua quantū in ipso fuisset charitate reppulerit. Quod quidem in britiā manifeste probatum: omnes vos arbitror meminisse. Eum nēpe z omnibus sibi successorē elegit de tāto post futura aduersitate p̄mouit: postremo i fide z lēitate ipi⁹ sc̄m fecit illū ad cui⁹ os aure sue fuerāt cum responderet hoī q̄ de eo suscitabatur.

Si illum delix queris pspice eminus: ecce celum solito sicut amens respicit. Crebro si qdem hō dei vtpote terram despiciens: celū suspiciebat. Nepe sciebat ad hoc sese vt sup̄ meminim⁹ rectā z in ipso corpore accepisse staturam: sciebat illic esse thesaurū suū sciebat illic sedere in dextera patris xpm suū sciebat inq̄ sese donec illuc pueniret qd̄ de siderarat assequutur. Unde z hoc ipm qd̄ delirus vocabat in terra merito nō attēdit cuius nimiz cōuersatio esset in celis: cuius oculi i capite suo. Sane illuc etiā lachryme eius a maxilla ascendere p̄suerāt: qb⁹ sic abundabat vt soleret pro illoz quoq̄ q obtrectatores sui videbant fletu peccatis. Sane quātūz iusticiā esurierit tñ in ceteris ei⁹ actib⁹ tñ specialiter in idolatrie p̄secutiōe probatū est: in tempoz destructiōe in statuarum deiectione in succisione lucorū. Ubi se quoq̄ aliqui nō est veritus dare discrimini: vt occasio tanti criminis de medio tolleret. Nam misericordem eum in paupe se exptū saluator ipse apud angelos gliabat: datā sibi medietatem vestis ostentans. Utinā aut nobis etiam miseris apud summū iudicem in cuius iam admirabile tabernaculū itroivit misericordiā illaz exhibere dignet: qua z illos olim morti destinatos z tormētis varijs deputatos eripuit pro qbus anteterreni iudicis ianuam nocte media scribif iacuisse. Quomodo enim non audiet eum? nūc qui tūc quoq̄ fecit audiri. Porro mūdiciā cordis eius illud vel maxime indicat: qd̄ nō est p̄fusus inimico loquens in porta nihil in me fuisse reperies abrae sinus me recipit. Nam in ope pacificorū feliciter plane consumans labores suos: licet diez suoz finem non ignoraret clericos adiūt dissidentes inf quos reformata pace ipse quieuit. Etey p̄secutiones quas sustinuit ppter iusticiam longū ē numerare: quomodo apd̄ iulianū augustū intrepidus imo z illato terrore cōstantior custodie mācipatus est vt inermis postero die barbaris opponeret: quō circa alpes sub securi quā in verticem eius latro vibrabat securissim⁹ fuit: quomodo illum mediolani auxentius arrianus grauitē in sectatus multisq̄ appetitum iniurijs tandē

decinitate exturbauit: quō z alibi pius aduersus sacerdotū p̄fidia acerrime pugnas supplicij affect⁹ publice virgis celsus inde quoq̄ exire cōpulsus est: quō item cuiusdā funi euerfione cū gentilis eū stricto gladio peteret nudā ceruicē prebuit p̄cussuro do. nec ille extollēs ad ictum dexterā cecidit re supinus: quō alter eum cultro ferire voluit sed ferrū de manibus eius elapsūz repente disparuit. Pro qbus oibus dubiū nō ē multipliciter coronari: eū qui qdem z si non semel effectū p̄sumate passionis sed quoties martyr fuit affectu deuotissime voluntatis Comedit iā amici z bibite et inebriamini carissimi. Sic enim viuif et in talibus vita spūs mei. Nisi forte beatos p̄dicat s̄mo diuinus q mortuos suscitant cecos illumināt moribidos sanant paraliticos curant demonibus imperant futura p̄nunciāt miraculis coruscant: z non magis paupes spū mites lugentes esurientes z sitientes iusticiāz misericordes mūdi cordis pacificos p̄secutionem patientes ppter iusticiā. Agnosce mibi frēs exemplū obedientie paulomin⁹ preteritū qd̄ qdem vel solū iuxta p̄positum ordinē i martino quoq̄ nobis puenit exhiberi. Sane morā facim⁹ sed vt arbitroz bonum est nos hic esse: tardius enī hodie venim⁹ ad martinū. Dñe inq̄t si adhuc pp̄lo tuo sum necessarius nō recuso laborem fiat volūtas tua. Vere sanctissimā aīaz o inestimabile charitatē o obedientiā singularem. Bonū certamē certasti cursum p̄sumasti si dē seruasti de reliquo supe est tibi corona iusticie quā reddet tibi dñs hodie iustus iudex z adhuc dicis non recuso laborem fiat voluntas tua. Obtulisti plane isaac vnicū illū quē diligis qd̄ in te est ingulasti imolasti singulare gaudiū tuū pia deuotiōe itez parat⁹ redire in picula inouare certamina deuotē subire laborem sustinere tribulationē plangere tēptationē: deinde differri adhuc ab illa felicitate z diu desiderata societate beatorū spiritūū atq̄ in huius mortalitatis erūnas ab ipso introitu glie reuocari postremo qd̄ maximū est a xpo tuo peregrinari diutius si mō ipse voluisset. Nec sane dubiū qn ampliorē grām p̄sequat q paratū exhibet se ē.

In natali sancti clemētis

ante mandatū. Magna quidē obedientia
vestra angeli sancti: sed qđ dicere audeam
pace vestra nescio an inueniat in vobis qđ
qđ paratus in tale aliquā ministeriū mitti in
quo necesse habeat nō videre faciē patris
Magnū ē petere qđ dñm secutur⁹ oīa reliq
sti: sed audiui te in mōte dicentē: vbi trāssi
gurat⁹ ē corā vobis: dñe bonū ē nos hic eē
faciam⁹ tria tabernacula. Dñe si adhuc po
pulo tuo sum necessari⁹: nō recuso laborez.
Paratū cor tuū martine patū cor tuū: siue
manere ī corpe: siue dissolui t eē cū xpo. Et
magna qđ ē horrēda morte securitas: ma
gna ī vīdē xpi desiderāda t tā seruenter
ac singulariter desideranda pfectio repit:
sed id qđ lōge ampli⁹ p omne modū qđ q
mori nō metuis: imo qđ tāto desiderio pfer
tiā dñi pcupiscis: viuere quoq; nō renuis
t expectatione molestissima fatigari. In q
enī alio nō obedire potuerat⁹: qđ in hoc tan
to articulo tam deuote clamabat: fiat volū
tas tua? Nec ergo ps nra sit frēs in conui
nio hodierno? hāc nobis obediētiā in men
sa paupis: imo tā diuinitis hui⁹ appositā dili
gētē pferem⁹: sciētes qm ipa ē que a no
bis exigit ipa quā oportet nos pparare: vt
singuli quiq; dicam⁹: qđ parat⁹ sū t nō sum
turbat⁹: vt custodiā mādata tua. Nec mō
semel aut in parte: sed parat⁹ cor meū de
paratū cor meū: paratū ad vtrūq; t in nul
lo tue pscriptōis dispositioni. Forte hoc cu
pio spāliter t vehemēter: sed ne illud qđez
recuso: sicut fuerit voluntas in celo sic fiat.
Desidero requiem sed nō recuso laborem
fiat volūtas tua.

In natali sancti clementis De trib⁹
aquis. Sermo vnicus.

Preciosa in cō
spectu dñi mors scōz ei⁹. Au
diat pctōr t irascat dentib⁹ su
is fremit t tabescat: qm dep
hēsus ē in astutia sua: cecidit ī foueā quā fe
cit: incidit ī laqueū quē tetēdit. Inuidia siq
dē diaboli mors introiuit ī orbē terrarū: s
ecce p̄ciosa facta ē mors scōz. Audi igitur
hostis vite: mortis anctor attēde. Quid va
let iā frāns tua? perfutia tua qđ nocet? Im

mo vt plus deleas etiaz oīa coopanf in bo
nū his qđ fm ppositū vocati sunt scī. Neq;
enī aliter qđ ipa qđ tui ē opis de te hodie be
atus martyr: cui⁹ solēina celebrām⁹ morte
corpis triūphanit. Fecit siq; dē de necessita
te virtutē: penā peccati ī meritū glorie cō
mutauit: fidelez se pbauit in modico: vt di
gnus inueniret sup̄a multa cōstitui. Ad
dicū nāq; erat t oīno modicūz qđqd prius
acceperat anima illa beata: quantū ad illā
gloriā quā pnti pmeruit passiōe. Oīs enim
delectatio mundi huius vniuersa eius glo
ria quicquid deniq; in eo cōcupiscit p̄s
modicū est in illius felicitatis: in illius glo
rie: in illius beatitudinis cōpatiōe: si tamē
vel modicū dici debet: t nō potius nihilū
vapor ad modicūz parēs. Acceperat beat⁹
clemēs nobile gen⁹ amplas possessiōes he
reditatē multa: sciētiā quoq; qđ plurimā:
ita vt optimus quidem illius tps philoso
phus habēt. Acceperat hec vniuersa a do
mino: dei enim dona sunt etiā ista. Fidelez
ergo se pbauit ei qđ dederat: cū p ei⁹ amore
vniuersa p̄tēpfit oīa detrimētū faciēs t ar
bitrat⁹ vt stercoza vt xpm iucrificeret. S
forte murmurat etiā nūc inimicus pellem
inquiēs p pelle: t omnia que habet homo
dabit p animā suā. Quid ergo? Putas qđ
in ipa sui corporis vita quā acceperat a do
mino infidelis inueniat: vt vel ipam prefe
rat illi? Ecce hēs potestātē irruere in eūz p
satellites tuos: vt coartet ex duobus: aut a
dño necesse hīs: aut a corpe separi. Claria
t imania exgre gĩa tormentoz: sed noueris
te martyri nro fabricare coronas. Sic enīz
ipa vite hui⁹ onamēta t adiūmēta p̄tēpfit
sic p̄tēnt t ipaz: oē corp⁹ tibi exponit ī mor
tē: t ī faciē maledicet tibi: atq; idola tua sa
cro ore blasphemās dñm deū suū: etiā iter
tomēta libere p̄dicat īgenue p̄stef. Coro
nabis q; qđ legitime certauit: qđ fideliter vi
cit: qđ nec blācimentis vite huius: nec mor
tis horrore a charitate xpi potuit separari
Die queso nobis aīa scā qđ sic corp⁹ tuū sup
plūis expon ebas? obsecro diligebas illud
an nō? Utiq; diligebā inqt: nemo. n. odio
habuit carnē suā. Diligebā qđ ēā s; paz dili
gebā tanq; ancillā: t multo magis diligebā

dm dei. Utq; pbatio dilectiois eet exhi-
bitio opis: libenter ipsam qz p eius gloria
mortē amplectebat. Quid nos ad hec dici-
mus frēs? Cōgratulamur matri: sed iā glia
eius nō sine nra pfusione est. Ecce enī bea-
tus clemēs hō erat filis nobis passibilis ea-
dem circūdatus infirmitate: z carni sue eo-
dem vinculo naturalis affectōis inherens.
Si g ille sic glificauit xpm in corpore suo et
calicē salutaris accepit: qd nos retribuim⁹
dño p oib⁹ que retribuit nobis? Eadē cer-
te nos isigniuat imagine: eodē sanguīe nos
redemit: z vocauit in eandē hereditatez in-
corruptibile incontaminatā eternā cōserua-
tam in celis. Ut qd g non possumus z nos
cū beato clemēte bibere calicē eius? Sz for-
te respondeant aliq. Possum⁹ si oportuni-
tas non deesset: sed psecutiois tps cessauit.
At ego fateor: nō satis crediderim ista dicē-
tib⁹. Quid enī? Quotidie ceditis punctio-
ni acus vnius: z mucroni vos arbitramini
posse resistere? In minimis pbate pfictib⁹
qz viriliter in maiori certamine stare possi-
tis. Ecce enī nō nobis dicif: sacrificate idol⁹
z viuite: aut si hec nō vultis oportet vos di-
uersis supplicijs interire. Mouit dñs signē
tum nrm: nec dat nobis tam forte certamē.
Beato clemēti forte certamē dedit vt vin-
ceret: z cognosceret qm oīuz potentior ē sa-
pientia. Tlestū aut certamē quale est frēs?
Quotidie vobis suggerif in cordib⁹ vris?
frange ordinez tuū murmura detrahe age
remissius infirmitatē simula: responde ei q
forte durius locutus est vt satisfacias desi-
derio tuo. Nec dicif nisi hec feceris morie-
ris: sed vt multū cū difficultate z labore re-
sistas aīo tuo. Et quis sustineret tāta? Nec
enim intus audire hec respondere consue-
uimus exhortantib⁹ nos: aut foris homini
aut intus spiritui sancto. Si ergo in eiufmo-
di certamine periclitamur: si vix resistim⁹ si
interdum etiam succumbimus: quid in illo
tam graui certamine faceremus? Si iuncis
fragilibus cedit infirmitas nostra: quomo-
do telis resisteret? Videtis quomodo ad
nihilum redacti sumus: z sicut solent mulie-
res aut paruuli pugnātes laudamus alios
pugnare ipsi non possumus. Quid tamen

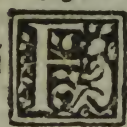
agimus? Omnes certe ad nuptias vocati
sumus: z in conspectu eius vacuos appa-
rere non licet. Diligenter ergo considere-
mus q apponunt nob: qm talia oportet nos
pparare. Cōsiderauit beat⁹ clemēs vinū si-
bi appositū eē a dño: z ipse quoq; qm diues
fuit ad nuptias illas vinū nihilomin⁹ ppriū
sanguis effusione portauit. Sz nos paupes
sum⁹ z vinū nō hēmus. At ille. Implete iqt
idrias aq. Ergo ne z ipsa suscipiet aq? si at-
tulerim⁹ eam? Utq; suscipiet: nā z ipaz cū
vino appositā inueniet: q fm monita sapien-
tis diligēter pconsiderauit q sibi apponunt ab
eo q venit nō in aq solū sz in aq z in sanguīe
Testimoniū enī phibuit q vidit qd apto la-
tere dñi dormietis i cruce exierit sanguis z
aqua. Et nos g frēs vt vel fideles i modico
nos pbem⁹ dño nro si martiriū sanguis si
hēmus. martiriū enī testimoniū ē: qramus
vel testimoniū aq: z ne ipm qdem despiciet
de⁹. Tres sunt enī q testimoniū dant i fra-
spūs aq z sanguis. Bti qb⁹ triū suppetit te-
stimoniū: qm funiculus triplex difficile rū-
pif. Nos si sanguis testimoniū non hēmus
hēmus spm in aq: qm sine spū nec sanguis
nec aq sufficit. Immo vō si spūs ipse sū aq
aut sanguīe inuenif sufficit testimoniū ei⁹:
qm spūs vītas est nec sanguis nec aq qcq;
poterūt a seipsis sz spūs ē q testimoniū dat i
illis. Sane tñ aut vīx aut nūq; sine aqua aut
sanguīe spm arbitror inueniri. Propterea
dilectissimi queram⁹ vel aquā: q sanguīez
nō hēmus. Et qm idriaz supra fecim⁹ mēti-
nē: queram⁹ mensuras binas aut ternas qis
idrie capiebant. Nā z xps triplicē nob ap-
ponit aquā z pfectus omnis q fuerit in no-
bis sicut ipse videt: tres metretas habere
potuerit. Propter hoc enim sub distinctiōe
dicif binas vel ternas: vt duas ad min⁹ cō-
stet necessarias esse tertiam non ab omnib⁹
exigendam. Accipe ergo triplicem aquam
quā tibi saluator apponit. Plorat super la-
zarum z super ciuitatem hierusalem: z hec
est aqua prima. Sudat imminente iam passio-
nis hora: z hec est aqua scda non ab oculis
tñ sz a toto mūdo manās. Nec aut rubea ē
sanguīezq; coloris sicut scriptū ē. Et fact⁹ ē
sudor eius tanq; gutte sanguinis decurrētis

In dedicacione ecclesie

in terrā. Jam vō tertia aquae quā & p̄dixi mus de latere eius vna cum sanguine emanaſſe. Et tu ergo p̄mā habes quidem ſi ri gas p̄ſciētie tue ſtratū & dolore cōpunctōis p̄teritorū diluis maculas peccatorū. Secun dā habes aquas ſi in ſudore vultus tui ve ſceris pane tuo: & labore penitentie corpus tuū fatigas ac reſtringis cōcupiſcētie flam mā. Eſt autē ſanguinei coloris ſeu p̄pter la bore ſeu etiā p̄pter ip̄m quē extinguit cōcu piſcētie ignē. Jā vō ſi p̄ficere potes vſq; ad deuotiōis gratiā potaberis aqua ſapiētie ſalutaris ē ſpūs xpi qui ſuper mel dulcis ē fiet in te ſons aque ſalientis in vitam eter nam. Et memēto hāc eſſe aquā que p̄cedit de latere dormiētis & ſine oī moleſtia fluit. Oportet eum iā mortuum eē mūdo qui in hac voluerit gratia delectari. Ergo vt bre uiter repetā: p̄ma quidē a p̄teritis delictis abluīt cōſcientiā: ſecūda vt futura caueas extinguit cōcupiſcētiā: tertia ſi ad eā pueni re merheris potat aīaz ſitientē.

In dedicatiōe ecclesie. Sermo p̄m.

c
xli

Estiuitas ho

dierna fratres tāto nobis de bet eſſe deuotior quāto fami liarior ē. Nā ceteras qdē ſan ctoz ſolēnitates cū eccleſijs alijs habemus cōmunes hec vō ſic nobis eſt propria vt ne ceſſe ſit vel a nobis eā vel a nemine celebra ri. Noſtra ē q; de eccleſia noſtra: magis au tē noſtra eſt: q; de nobis ipſis. Adirāmini forſitan & erubescitis celebrari feſta de no bis: ſ; nolite fieri ſicut equus & mulus qb nō ē intellect. Quid enī lapides iſti pote runt ſanctitatis hē: vt eoz ſolēnia celebra mus. Nābēt vtiq; ſanctitatē: ſed p̄pter cor pora nra. An vō corpora nra ſcā eſſe qd dubi tet q; tēplū ſpūs ſcti ſunt: vt ſciat vnusq; ſq; poſſidere vas ſuum i ſanctificatiōe. Itaq; ſancte ſunt aīe p̄pter inhabitatē ſpūs dei in nobis: ſcā ſunt corpora p̄pter aīas: ſcā ē etiāz p̄pter corpora domus. Adhuc certe incorru ptibili tenebat in carne & corpore peccati i quo & graue adulterij crimē admixit illius aīa q dicebat: Cuſtodi aīaz meā qm ſancti lum. Adirabilis plane i ſanctis ſuis nō mō

in celeſtibus: ſed etiam in terrenis. Utro biq; ſanctos habet: ſed & in vtriſq; mirabi lis eſt: illos quidē beatificās: iſtos ſanctifi cās. An expimentū q̄ritis ei de q loquimur ſanctitatis & ſanctorū vobis iſtorū miracu la deſideratis oſtendi. Multi certe ex vob a peccatis & vitijs in quib; computruerunt tanq; iumenta in ſtercore ſuo exiere virili ter: & quotidie impugnantibus eis potēter reſiſtunt iuxta apoſtolum: qui de ſcis vtiq; loquens conualuerunt inquit de infirmita te ſua: fortes facti ſunt in bello. Quid mira bilius quādo is qui prius vix per biduum poterat continere a luxuria: ab ebrietate: a crapula: ceteriſq; ſimilibus & diſſimilib; vi tijs nunc ab eis continet multis annis tota vita ſua. Quod maius miraculum quādo tot iuuenes: tot adoleſcentes: tot nobiles vniuerſi deniq; quos hic video velut in carcere aperto tenentur ſine vinculis ſolo dei timore confixi q; in tanta perſeuerāt af flictione penitentie vltra virtutem huma nam: ſupra naturam: cōtra coſuetudinem. Ipſi credo videtis: quanta iam poſſemus inuenire miracula ſi perſcrutari ſigillatim liceret ſingulorū exitū de egypto & deſerti viam id eſt ab renuntiatione ſclī introitū. monaſterij in monaſterio quēſionē. Quid vero ſunt hec niſi manifeſta inhabitantis in nobis ſpūs ſcti argumēta. Nam habita rein corpore animā probant vitales mor; corporis hītare in aīa ſpūs probat vita ſpi ritualis. In viſu & auditu illud dignoſcif iſtud ex charitate & hūilitate ceteriſq; vir tutibus veſtra iſt eſt frēs chariſſimi vīa eſt hodierna feſtiuitas vos dedicati eſtis dño: vos elegit & aſſumpſit in p̄prios. Ti bi inqt p̄pheta derelictus eſt paup; orpha no tu eris adiutor. Q; bene cōmutaſtis di lectiſſimi quicqd habere potui in ſclō quā do nunc relinquēdo ea p̄prij eſſe meruiſtis auctores ſeculi & cum habere p̄prias poſſe ſionem qui ſine dubio portio & hereditas eſt ſuorū. Neq; enī ſicut dixerunt filij iniq; tatis: beatus populus cui hic ſunt tempo ralia ſclīq; que promiſſa fuerant p̄mutaria eozū plena eructantiā ex hoc in illud oues eozū fetiſſe & ſimilia nō inq; beatus pplō

cui hec sunt sed beatus populus cuius dominus deus eius. Clidete ergo an idignū sit ut festū agamus diē quo nos assumpsit proprios et in uestiuit se per ministeriales et vicarios suos? ut fiat sicut ipse iam olim promiserat: ego in quies ero in medio eorum deus: nos autem populos eius et oves pascue eius. Quā enī domus ista per manus pontificum dedicata est domino propter nos sine dubio factū est: nō solū quātunc pntes fuistis sed et quātunc vsq; in finem seculi domino sunt in hoc loco militaturi. In nobis proinde spūaliter impleri necesse ē que in parietibus visibilibus pcesserūt. Et si vultis scire: hec utiq; sunt aspersio: inscriptio: unctio: illuminatio: benedictio. Hec quidē in hac visibili domo fecere pntifices: hec ipse assistens pontifex futurorum bonorum inuisibilibus quotidie opas in nobis. Primo siquidem aspergit nos x̄sopo: ut mundemur lauemur de albefi: dicatq; de nobis. Que est ista q̄ ascendit de albas? Lauet in q̄ nos in cōfessione: lauat nos lachrymarum imbre: lauat sudore penitentie magis autē lauat nos aqua illa preciosissima q̄ de fonte pietatis id est ab ei⁹ latere emanat. Aspergit nos x̄sopo q̄ est humilis herba et pectoris purgatiua: aqua sapiētie salutaris que est timor domini in initio sapiētie et fons vite: etiā cōdimentū salis imiscēs ne sit insipidus timor sine spe sine deuotione. Non solū autē sed et inscribit digito dei in quo eiciebat demonia: haud dubiū qui in spū scō. Inscribit inq; legē suā nō iam in lapide sed in tabulis cordis carnalibus: pphetica implens promissionē q̄ se pollicetur est ablatum eorum lapideū et carneū cor esse datur: id est nō durū non obstinātū nō iudaicū: spūaliū: sed mansuetū sed tractabile: sed deuotū. Beatus quē tu erudieris domine: et de lege tua docueris eum. Beati inq; qui docti et memores sunt mandatorum eius: sed ad faciendum ea. Alioquin sciēti bonum et non facienti peccatū est illi. Et seruus sciens voluntatem domini et non faciens plagis vapulabit multis. Unde et statim necesse est ut unctio spiritualis gratie adiunget infirmitatem nostram: obseruantiarum istarū et multimode penitentie cruce deuotionis sue gratia leniens: q̄ nec

est sine cruce sequi christū nec sine unctioe crucis aspitare ferre quis posset? Hinc est quod multi abhominant et fugiunt penitentiam: crucem quidem videntes sed non etiā unctionem. Cuius qui experti estis ecce ipsi scitis quod vere crux nostra inuncta est et per gratiā spiritus: suavis et delectabilis est penitentia nostra et ut ita dicam amaritudo nostra dulcissima. At postquā unctio gratie huius pcesserit oportune ex hoc lucernā suā x̄s non ponit sub modio sed super candelabū quia tempus est ut luceat lux nostra coram hominibus ut videant opera nostra bona et glorificent patrē nrm qui in celis est. Jam vero benedictionem quidem expectamus in fine quando aperiet manum suam et implebit omne animal benedictione. Nam in quattuor premisis merita constant: in benedictione sunt premia. In benedictione tota cōplebitur gratia sanctificationis quādo iam in domū transibimus non manu factam eternam in celis. Ipsa est que construitur ex viuis lapidibus: angelis scilicet et hominibus. Simul enī edificatio et dedicatio ipsa cōplebitur. Disiuncta nimirū ligna et lapides domū non faciunt nec in eis habitare quis potest: sola vero coniunctio domū facit. Sic celestium spirituum perfecta vnitas et sine vlla sibi diuisione cōnexa: integram et cōgruam deo reddit habitationem quam ineffabiliter beatificat inhabitans gloria maiestatis. Quis enim sic sciret vniuersa regum consilia? aut quis omnia eorum dicta vel facta sic nosset quomodo palatū ligna et lapides si non deesset illis intelligentie sensus? Itaq; celestis illius curie lapides viui ac rationabiles diuinis interfunt consilijs et trinitatis mysteria norunt: audiuntq; verba ineffabilia que nō licet hominī loqui. Beati qui habitāt in domo tua domine. in secula seculorum laudabunt te. Quanto enim plus vident plus intelligunt plus agnoscunt tanto plus diligunt: tanto magis laudant tanto magis admirantur. Verum quia coherere quidem sibi domū illam et perfecte connexam esse iam diximus: superest ut iuncturam et connexionē ipsam aliquatenus exprimamus. Regim⁹

In dedicatione ecclesie

in isaiā: glutino bonum est. Duplici igitur sibi coherent lapides illi glutino: cognitionis plene et perfecte dilectionis. Tanto si quidem maiori ad se invicem dilectione copulantur: quanto ipsi charitati que deus est viciniores assistunt. Sed nec vlla eos se parare ab invicem suspitio potest: ubi nihil omnino quod in altero sit alterum latere patitur penetrans omnia radius veritatis. Quoniam vero qui adheret deo unus spiritus est cum eo: nihil dubium est quin perfecte adherentes ei beati spiritus cum eo pariter et in eo penetrent universa. Ad hanc domum si pervenire desideras: sic concipiscat et deficiat anima tua in atria domini sicut propheta clamat: unam petij a domino hanc requirax ut inhabitem in domo domini omnibus diebus vite mee: ipsius nihilominus imitare prophetam sicut iuravit domino votum vouit deo iacob. si introiero in tabernaculum. Sed hinc alio sermone dicemus vobis quod dominus ipse donauerit.

Item vnde supra. Sermo secundus.

Lim rex glori-
osus et propheta domini dauid sanctus religiosa quadam cepit cogitatione moueri: indignum iudicans quod nullam adhuc dominus sabaoth domus haberet in terris: ipse vero domum inhabitaret regie dignitatis. Hoc ipsum fratres nos quoque decet cogitare fideliter: et viriliter effectum incipere. Nam quod licet deo placuerit cogitatio illa prophetę opus tamen reservatum est salomoni. Alia ratio est: forte prolixioris indigens disputationis. Jam vero o anima tu quidē sublimi in domo habitas que a deo fabricata tibi est: corpus hoc dico quod sic compegit quod sic aptavit: quod sic ornauit: ut glorioso et delectabiliter inhabitares. Sed et ipsi corpori domum fecit excelsum aptissimam et decoram: dico autem sensibilem hunc inhabitabilem mundum. Nonne ergo indignum reputas: ut tibi ipse fecerit domum? tu vero ei templum edificare dissimules? Ad huc quidem domum habes: sed certa esto quoniam in breui casura est domus tua et

tu nisi prouideris aliam pluvie vestito et frangi exponendam. Non a facie frigoris illius quis sustinebit? Felix prouide anima et multum felix que dicere potest. Scimus quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur quod edificationes habemus ex deo domum non manufactam eternam in celis. Propterea iam non dederis anima somnum oculis tuis et palpebris tuis dormitationem: donec inuenias locum domino tabernaculum deo iacob. Sed putamus fratres ubi inuenitur huius edificij locus: aut quis esse poterit architectus. Nam visibile istud templum utique propter nos factum est: ad nostram habitationem. Neque enim altissimus in manufactis habitabat. Quod ergo edificabimus ei templum? qui dicit et veraciter dicit: celum et terram ego impleo? Tribularer valde et anxierer super me spiritus meus: nisi quod audio eum de quodam dicentem: quia ego et pater ad eum veniemus: et mansionem apud id eum faciemus. Itaque iam scio ubi paranda sit ei domus: quando non capit eum nisi imago sua. Anima capax illius est que nimirum ad eius imaginem creata est. Propter quod iam festina adorna thalamum tuum syon: quoniam complacuit domino in te et terra tua inhabitabit. Exulta satis filia syon: habitabit in te deus tuus: dic cum maria Ecce ancilla domini: fiat mihi secundum verbum tuum. Dic iuxta beate elisabeth verba Et vnde hoc mihi? ut veniat mater domini mei ad me? Quanta enim dei benignitas: quanta dignatio: quanta dignitas: quanta gloria animarum: quod dominus universorum qui nullam habet indigentiam templum sibi fieri iubet in illis? Itaque fratres cum toto desiderio et digna gratiarum actione studeamus ei templum edificare in nobis. Primo quidem solliciti: ut in singulis deinde in omnibus simul habitet: quia nec singulos dedignatur nec universos. Primo igitur loco studeat unusquisque ne dissideat ipse a semetipso: quoniam omne regnum in seipsum diuisum desolabitur et domus supra domum cadet: nec intrabit christus ubi fuerit parietes inclinati et macerie depulse. Nonne corporis sui domum

anima integram vult habere ⁊ exire illam
necesse ē si fuerint a se inuicē mēbra disper
sa? Uideat ergo ⁊ ipa si desiderat habita
re xpm p̄ fidē in corpore suo: id est in se ipsa
solicite caueat ne a se inuicē mēbra eius di
fideant: id est ratio volūtas atq; memoria.
Sit ergo sine errore ratio: vt bene cōgruat
volūtatē. Talem enim volūtas amat. Sit ⁊
volūtas sine iniquitate: qm̄ ratio talem ap
probat. Alioqn si sese iudicat anima ppter
volūtatē prauitātē in eo qđ p rationem p
bat bellū intestinū est ⁊ discordia piculosa:
qm̄ voluntatē huiusmodi rō semp singulat:
sed accusat: sed diiudicat: sed condemnat.
Propter qđ ait dñs in euāgelio: Esto con
senties aduersario tuo dum es in via cū eo
ne forte aduersarius tradat te iudici: ⁊ iu
dex tradat te tortori ⁊ cetera. Sit etiam me
moria sine forde: vt nullum in ea peccatum
maneat qđ nō pura p̄fessione ⁊ dignis fru
ctibus penitentie deleatur. Alioqn consci
entiā i qua peccatus latet ⁊ volūtas odit ⁊
ratio execrat. Bonū p̄inde p̄parat habita
culū deo: cuius nec ratio decepta: nec volū
tas puerfa: nec memoria fuerit inquinata.
Nam vō sic se exhibentibus singulis etiam
omnes nos cōnecti ⁊ conglutinari necesse
est: mutua vtiq; charitate que ē vinculum
dilectionis. Nam cognitio quidem perfe
cta haberi i hac vita nō potest: forsita nec
oportet. In celesti siquidē domo cognitio
dilectionis est instrumentum: hic vō ē po
terat detrimentum. Quis enim gloriabi
tur castum se habere cor? Propterea faci
le erat ⁊ confundi cognitum: ⁊ cognosce
tem offendi. Ibi iocūda erit cognitio: vbi
macula iam nō erit. Illa enim domus con
nixa firmius est tanq̄ in eternum mansu
ra: hic tanq̄ tabernaculum bellatorum mi
nus solide copulata. Illa nimirum domus
leticie: ista militie est. Illa domus laudis:
ista orationis. Nec inq; vrbis fortitudinis
nostre: illa est ciuitas requiei nostre. Pro
pterea si victoriosi fuerimus hic illic glori
osi erimus: habentes loco galee diadema:
sceptrum ⁊ palinam pro gladio: proscuto
chlamydem deauratam: pro thorace stolā
iocunditatis. Interim sane premi: magis

qđ perimi videtur: vtilius ⁊ sustinere pon
dus clypei ⁊ lorice qđ maligni iaculis igne
is vulneraria quibus nos superna sua p
tectione custodiat: qui est benedictus in se
cula. Amen.

Cū vnde supra. Sermo tertius.

cxl
iii

Domus hec fra
tres eterni regis opidum est:
⁊ obsessus ab inimicis. Quot
quot igitur in ipsius arma in
rati sumus: ⁊ eius militie nomina dedim⁹
triplici nobis opus ē nouerimus: appara
tu ad custodiam castri huius: munitio vi
delicet ⁊ armis ⁊ alimentis. Que est ergo
munitio? Urbs fortitudinis nostre s̄d ait
propheta: saluator ponetur in ea murus ⁊
antemurale. Adurus continentia: antemu
rale patientia est. Bonus continentie mu
rus qui sic vndiq; circumdat ⁊ circūcingit
vt nec per oculos n̄m fenestras: nec per ce
teros sensus detur ingressus morti. Bonū
antemurale patientie qđ primos hostium
sustinet impet⁹ vt inter tēptamēta plurima
stemus viriliter: ⁊ perseueremus iugiter i
concussi. Unicum quippe remedium ē dū
continentia quatitur: ⁊ quodammodo nu
tat obijcere patientiam: ⁊ quantumcumq;
ferueat sensus peccati negare omnino con
sensum. In patientia inquit vestra posside
bitis animas vestras. Donatur ergo i ciui
tate sua saluator ip̄e murus ⁊ antemurale
factus nobis a deo patre iusticia: ⁊ prophe
te patientia: sicut idē ait: dominus meus
patientia mea. Adurus inq; ponitur in con
uersatione: antemurale in passione ab omni
b⁹ carnis ⁊ seculi p̄ntis illecebris abstinēs:
⁊ aduersa fortiter sustinēs vniuersa. Opor
tet autem ⁊ arma parare: sed arma sp̄ialia
arma potentia domini: non modo ad resi
stendum: sed ad pugnandum quoq; et ex
pugnandum viriliter inimicum. Indui
te vos armaturaz dei: ait paulus ⁊ cetera.
Quid enim putamus fratres? Grauis qui
dem nobis est inimici tentatio: sed longe
gravior illi nostra oratio. Tedit nos iniqui
tas eius atq; versutia: sed multo amplius

In dedicatione ecclesie

nostra cum simplicitas et misericordia tor-
quet. Dumilitate nostram non sustinet: vixit
nostra charitate: mansuetudine et obedientia
cruciat. Iam nec fame quidem vixeri possumus:
ut hostibus castro tradere compellamur:
quoniam gratias deo non venit super nos terribilis il-
la comminatio prophetarum: imo domini per prophetas: fa-
mes videlicet et sitis: non panis et aque: sed
verbi dei. Sicut enim legimus: Non in solo
pane vivit homo: sed in omni verbo quod proce-
dit de ore dei. Itaque non nobis alimenta de-
sunt qui et sermones frequenter et frequenter
sacras lectiones audimus et interdum spiritu-
alis quoque devotionis gustamus delicias tan-
quam si catelli edant de micis que cadunt de me-
sa dominorum suorum: celestes illos convivias dico
repleantur ab ubertate domini domini. Habemus
etiam panem lachrymarum: qui minus suavis
optime tamen confirmat cor hominis. Habemus et
obedientie panem de quo loquitur ad discipu-
los dominus: meus inquit cibum est ut faciam vo-
luntatem patris mei. Habemus super omnia de celo
panem vivum corpus salvatoris: in cuius utique
fortitudine cibi omnes adversus peris deicunt for-
tutudo. Sic ergo munita est castra domini: forti-
tudo: ut nihil iam timere oporteat: si tamen vi-
rienter agere voluerimus: ut videlicet nec
proditores: nec pusillanimes inveniamur.
Nam proditores quidem sunt si qui forte in hoc
domini castrum inimicos eius introducere moli-
untur: quales utique sunt detractores deo odi-
biles: qui discordias seminant: et nutriunt
scandala inter fratres. Sicut enim in pace
factus est locus domini: sic in discordia locum dia-
boli fieri manifestum est. Non miremini fratres
si durius loqui videor: quia veritas neminem
palpat. Omnino proditorum sese noverit si quis
forte quod absit vitia quolibet in hac domo
conesse inducere: et templum dei speluncam face-
re demoniorum. Gratias deo raro hic inveni-
mus huiusmodi: sed tamen deprehendimus in-
terdum forte nonnullos qui locuti hostibus pe-
pigerunt sedes cum morte ut molirentur quod in
eis erat imminuere ordinis disciplinam: inte-
pestere feruorem: turbare pacem: ledere chari-
tatem. Nec nos quidem cavemus ab eis quod
possumus: sicut scriptum est de quibusdam
iudeis autem non credebatur se eis. Dico autem vobis

et portent modo: sed portabunt graue iudi-
cium: nisi citius emendauerint: siue graue da-
num molunt inferre. Quid enim frater? Cla-
nitati aut tepiditati: seu cuilibet alteri vi-
tio fide servas operibus: et deo per consuetudinem
metiris? Optimus certe castrum tulisti christe: si
inimicis eius tradideris clara vallē. Opti-
mos inde singulis annis et preciosos in oculo
suis redditus accipit: et perdam multa quam
hostibus eripit in hunc munitionis sue locum
solet inducere: et habet fiduciam in multa for-
titudine eius. Ecce enim quos redemit de
manu inimici: de regionibus congregavit
eos: a solis ortu et occasu ab aglone et mari.
Quibus ergo proditorum castrum huius postquam
deprehensus et comprehensus fuerit: neque enim
latere aut fugere potest: quibus inquam putas
exponendum esse suppositum? Neque enim com-
muni ceterorum morte perdenabit: sed exquisi-
tis illum necesse est interficere tormentis. Sed
non modo plus imorum circa ista credo me-
lius deinceps ab hac tam execrabili proditi-
one cavebitis: studentes de cetero maiori so-
licitudine non attrahere: sed repellere vitia
quocumque sint illa: seu carnalia: seu etiam secu-
laria: ne proditoris notam vel penas incurrere
mereamini. Secundo loco etiam illud cave-
re ne quis forte pusillanimitate deiectus fugiat
a munitione: ibi trepidans timore ubi non
erat timor: ubi vero summum periculum est insana
temeritate securus. Hostilibus enim mani-
bus: hostilibus gladiis se exponit: quicunque
ille qui fugit ac si ignoret: quoniam hostes illi om-
ni non caret misericordia: crudeliter quidem in
alienos: sed multo crudeliores in suos: quia
peius crudelissimi in seipsos. Tertium periculum di-
co brevementer: quia hora preterit: dum vestre
ut dignum est salutis plurimum cupidus ad-
versus morum infirmitatibus remedia diversa
conquiro. Quid prodest si nec perdere castrum
nec retinere velis: sed segnis et delictuosus in
eo permaneat? Toto proinde animo tota vir-
tute dilectissimi commissum nobis castrum do-
mini et regis nostri manutene laboribus
soliciti per omnes inimici versutias: et adversus
omnia eius machinamenta parati: sicut scri-
ptum est: Resistite diabolo et fugiet a vobis
Et quoniam scimus a quo dictum sit: nisi dominus custo-

dierit ciuitatē: frustra vigilat qui custodit eam: humiliemur sub potenti manu altissimi domum istam tota deuotione eius misericordie cōmittentes: vt ipse nos custodiat ab omnibus insidijs inimicorum omnium ad laudem ⁊ gloriam nominis sui qđ ē benedictum in secula. Amē.

Item in dedicatione ecclesie De triplici māsioe. Sermo quartus.

cxl
iii

otinis laudi

bramus hanc diem: ⁊ festiuis eam gaudijs honoramus. Quia si nec religiosus competit: nec sapientes decet ignorare quid venerentur aut celebrare quod nesciāt: querēdum nobis est in cuius id agitur: vel in quorum cōmemoratōe sanctorum. Nec vō id mihi ex me arbitror presumendum: prius loquatur alter cuius testimonium maius sit ⁊ credibilius videatur. Adirantini forte cui ista p̄loquimur cum nostris sese obtutibus ecclesie p̄sens manifestius ingerat: cuius anni uersario dedicatio celebratur. Quid enīz parietes eius scōs dicere vereamur: quos manus sacrate pontificum tātis sanctificatione mysterijs. Ex tunc quoq; ⁊ deinceps sanctorum inibi lectionū resurgere frequentia: sanctorum orationum: murmurare de nota susurria: sanctorum reliquiarum honorari beata p̄sentia. sanctorum spirituum indefessa noscitur vigilare custodia. Dicat fortitā: cetera quidem euidētia sunt: sed qđ angelicas sese vidisse excubias gloriatur. Et si tu forte nō vides: est tamen qui videt ipse qui mittit. Quis ille? Nimirum qui loquitur per p̄phetā: Super muros tuos hierusalem constitui custodes. Est quidem sursum hierusalem que libera est mater nostra: sed minime ego crediderim super muros eius cōstitutos esse custodes: in cuius laudibus p̄pheta decātat: qui posuit fines tuos pacē. Tu vō si id parū iudicas: perge audire qđ sequitur in testimonio p̄cedēti. Tota die inquit: ⁊ tota nocte nō tacebūt. Siquidem aduertere est: vel ex ipso nō hāc ē hierusalem de qua legisti: Nocte eius nō claudetur per diem: nox enim non erit in ea. Illa

ergo hierusalem: nec vicissitudines patitur: nec custodibus eget: nostris potius custodes necesse est ⁊ diebus ⁊ noctibus deputari. Super muros tuos hierusalem constitui custodes. Benignus domine: nec nostrorum hac fragili protectione muros potes esse contentus: ipsis hominum p̄latis hominibus angelicam quoq; custodiā superponis: vt ⁊ muros defensent: ⁊ eos qui murorum ambitu continētur. Ita pater: quoniam sic est placitum ante te: sic necessarium nobis. Insufficiens est enim administratio nostra: nisi ⁊ nobiscum ⁊ pro nobis administrator: ideo illos spūs in ministerium mittas vt hereditatem capiamus salutis. Quid enī si nō videmus obsequium? cū experiamur auxilium? Quid si nō meremur aspectum cum sentiamus affectum? Discimus certe vel ex hoc ipso inuisibilia visibilibus p̄ferenda. Que enim videntur temporalia sūt que autem nō videntur eterna. Deniq; inuisibilibus visibilibus causa cōstitit: vt sicut apostolum: inuisibilia dei per ea que facta sunt a creatura visibili intellecta conspiciantur. Sic nimirum iudeos olim de inuisibili peccatorum indulgentia blasphemantes sanitatis corporee signovisibili consutauit. Ut sciatis quia filius hominis potestatem habet in terra dimittendi peccata: tunc ait paralitico: Surge tolle grabatum tuum: et vade in domum tuam. Sic ⁊ phariseum illum murmurantem aduersus medicum qui salutem operabatur: ⁊ succensentem laquei de que saluabatur manifestis: reuocit iudicis obsequia mulieris enumerans. Errabat siquidem qui tanq; adhuc peccatricez horebat: que diuinis inherēs vestigijs rigabat fletibus: tergebat crinibus: p̄mebat osculo: vnguebat vnguento. Quis enim crimina iam deleta recenscat? quis peccatrice censeat que dum cōmissa deplorat: odit iniquitatem: dum osculatur pedes diligit inuitiam: ⁊ rursum dum tergit crinibus exhibet humilitatem: dum vngit vnguento mansuetudinem p̄ferit? Nunquid possibile est regnare peccatum in animo contrito ⁊ spiritum ingemiscens: aut nō multa charitas operit multitudinem peccatorum? Di-

3 iij

In dedicatione ecclesie

missa sunt ei peccata multa: quoniam dilexit multum. **A**d merito proinde iam non peccatrix iuxta tuam pharisee sententiam sed sancta: sed discipula Christi vocabitur: a quo etiam didicit tam breui esse mitis et humilis corde. **N**imirum hoc est quod in propheta legitur: sed forsitan neglexisti: verte impios et non erunt. Sic charissimi: sic et antiquus ille accusator fratrum: si in quibus vos erubescitis preterita vestra impropere: apostoli audiat magnifice consolantem vos et dicentem. **N**ec quidem fuisse: sed abluti estis: sanctificati estis. Et illud. **N**abetis nunc quidem fructum vestrum in sanctificationem finem vero vitam eternam. Et manifestius exprimens: templum ait dei sanctum est quod estis vos. **N**imirum ipse est cuius reuerentie prima in huius sermonis principio referuimus vocem: dum quererem sanctos quorum sermonis agnoscitur deuotione solenni. **L**icet. n. parietes hos et dici sanctos et esse fateatur. **S**ecratio episcoporum: frequenter scripturarum: instantia orationum: relique sanctorum: visitatio angelorum: minime tamen eorum sanctitas propter se credenda est honorari quos nec propter se certum est sanctificari. **Q**uinimo sancta est propter corpora domus: corpora propter animas: anime propter spiritum inhabitantem. **N**ec huic dubitet quod cum invisibilis eius gratia visibile nobis signum fiat in bonum. **D**ico autem in eo quod et ipsi instar illius euangelici pacifici surgitis: quod corporei hoc grabatum quo iacebatis languidi tam facile tollitis: quod denique ambulatis in domum vestram: aliam sane domum de qua letamini cum propheta dicentes: **I**n domum domini ibimus. **O** domus admirabilis et dilectis tabernaculis et atrijs concupiscibilibus preferenda. **O** dilecta tabernacula tua domine: concupiscit et deficit anima mea in atria domini. **C**lerum multo magis beati qui habitant in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te. **S**i quidem gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. **I**n tabernaculis enim gemitus est penitentie: in atrijs gustus leticie: in te facietas glorie. **N**ec quidem infima domus orationis: media expectatio: tu gratiarum actionis et laudis. **E**lix qui hic declinauerit a malo quod est culpa et fecerit

bonum: ut illic a malo quod pena est liberetur in te percipiat bonum. **N**ec nimirum primitie spiritus illic diuitie: in te plenitudo: ubi bona illa mensura conferta et coagitata et supereffluens detur in sinus nostros. **N**ec denique sunt sancti illic securi in te beati. **N**ec si quidem primitie spiritus que militibus interim prerogantur: sanctitas in conuersatione: pietas in intentione: virtus in colluctatione. **I**n sanctitate conuersationis penitentie fructus intellige: et corporalia queque diuinorum: exercitia mandatorum. **E**t quoniam hec nisi simplex fuerit oculis simplicia esse non possunt: necessario puritas intentionis et puritas cordis exigitur: ne vel honoris ambitus: vel laudis subripiat appetitus: sed solus ille desideretur: qui solus desiderium replet: et ad proprii fontis originem omnis quam accepimus gratia reuertatur. **N**emento tamen solam ex omnibus perseverantiam coronari: nec eam facile inter tot videri posse discriminari ubi multiplicem obtineas in tam multiplici colluctatione virtutem. **N**ec in tabernaculis. **N**oro in atrijs que post molestos consistit amena iocunditate sonando excipit eximtes iam diuitie spiritus erogant: requies a laboribus: securitas a sollicitudinibus: pax ab hostibus. **I**pe enim amodo iam dicet: ut requiescat a laboribus suis: qui tanto seruiore otium hactenus interdiceret: labores indicare consuevit. **I**pe seorsum a curis faciet et ab omni solitudine segregabit: qui modo consilia ponit in anima et sollicitam facit erga multa turbam. **I**pe iam parta victoria in pace in idipsum suauiter dormire prestat: qui dum adhuc leo rugiens fremit et ad vigilias excitat et accingit ad pugnam. **C**lerum in his ut supra tetigimus liberatio magis a malo quam boni remuneratio est: nisi quod dura nos nostre necessitatis experientia cogit absentiam mali boni cumulos estimare quemadmodum scientia grauiorem inuinitatem criminum plenitudinem reputat sanctitatis. **N**unc aduertere est quod longe agimus a summo bono: quod carere culpa iusticia: carere miseria beatitudine indicamus. **A**bsit autem ut tale quod putet ubi tate domus illi et torretur

voluptatis et si qua sunt alia q̄ nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit que preparauit deus his qui diligunt eum. Nec audire velis o homo qd̄ auris hoīs non audiuit: nec ab hoīe queras qd̄ humanus nec oculus videt nec alius capit. Ne tū hinc penitus taceam: n̄ fāz hāc p̄tiaz a lōge salutates triplicē quando odorare videmur potētē scilicet et magnificētē et gl̄ie repromissionē. Siquidem hō erat si milis nobis passibilis qui dicebat. Introibo in potētias dñi. Eterū nos scire possumus quid sit infirmitate carere tanq̄ infirmitate circūdati: qd̄ vero sit virtute indui et potētā introire nec modo potētā sed et multā potētā forte et omnipotētā scire non possumus. Elamat etiā testis fidelis: quia quos iustificauit illos et magnificauit. At magnificentiā illam p̄sertim quā p̄cedere deceat a magnitudine cuius nec finis nec numerus est: vtinam nostre interiori eriguitati liceat expectare nam extimare nō licet. Tam vō ne ipsius quidē v̄ri necesse est aut habere suspectam gl̄ie p̄missionem. Feliciter tunc et fideliter hauries gl̄oriam: a cuius interim appetitu tantis cōminatiōib⁹ deterraris. Erat enī tūc vnici quā laus a deo secuta certe et sempiterna finis pariter et discriminis expers: et vt scriptum est iocūda decoraq̄ laudatio. Eia ergo fratres viriliter interz in tabernaculis militemus: vt suauiter deinde in atrijs qui escamus: vt nouissime in domo sublimiter gl̄oriemur cum momentaneum hoc et leue tribulationis nostre supra modum in sublimē pondus gl̄ie operabitur in nobis: cū in domino laudabimur tota die in veritate vtq̄ non in vanitate.

CItem in dedicatiōe ecclesie de gemina consideratione sui. Sermo quintus.

cxlv

tiaz hodie fra

tres solennitatem agimus et preclaras. Atq̄ id quidem facile dixerim sed pergitis querere cuius sancti illud iam forte nou ita. Quotiens enim apostoli seu martyris vel

confessoris alicuius memoria celebratur: haud difficile est dicere vtputa beati petri stephani gl̄oriosi aut sancti patris b̄ndicti vel alicuius ceterorum magnorum principum mogne curie celi. Nunc vero nullius eorum solennitas agitur: agitur tamen nō nulla solennitas. Nec mō nonnulla: sed nō parua. Et si tiaz vultis audire festiuitas est domus domini: templi dei ciuitatis regis eterni sponse christi. Nemo sane ambigit sanctam esse sponsam sancti sanctorum et omni celebritatis honore dignissimā. An vero domum dei sanctam esse quis dubitet de qua legitur domum tuam decet sanctitudo? Sic et sanctum templum eius mirabile in equitate: sed et ciuitates sanctā iohannes sese vidisse testatur. Vidi inquit ciuitatem sanctam hierusalem nouam descendentem de celo a deo paratam: tanq̄ sponsam ornataz viro suo. In quibus sane verbis aperire iam cepit: qd̄ adhuc fateor dissimulare volebam. Dico autem q̄ eadē sponsa que ciuitas est: sed et templum quoq̄ et domus ipsa nihilominus sit. Neq̄ id mirum: p̄sertim cum similiter vnus sit q̄ se ei et sponsum dignatur et regem et deum et patrē familias exhibere. Necdū vob tñ arbitror sanctificati donec euidentius que domus huius patris familias qd̄ hoc dei templum que ciuitas regis istius: quenam deniq̄ huius tam gl̄iosi sponsi sponsa diciz esse meruit addiscatis. Et ego sup hoc quidem non parum vereor loqui quid sentiam ne quem vestrum quod absit aut minus fideliter aut minus humiliter audire contingat: ne quis forsitan ab hoc auditorio aut elatus p̄ magnitudine gl̄ie aut incredulus exeat p̄ pusillanimitate spiritus sui. Opto enim vos semper et fideles et humiles inueniri: qd̄ vtrinq̄ summo opere sit necessarium ad salutem. Solis nempe humilibus ip̄e dat gratiā: cui etiā sine si de placere nihilomin⁹ ip̄osibile est. Opto igit et oimodis cupio vt puulos et magnos imo vt plus miremi nihil aliud q̄ grāde aliqd̄ ei vos exhibē curetis. Neq̄ enī sine magno aīo bona illa tiaz magna capere aut vī facere poteritis regno celoz: nō plus q̄

3 iij

In dedicatione ecclesie

idem regnum celorum intrare: nisi uerſi fueritis ⁊ efficiamini ſicut puuli. Non ſum homo profundī ſenſus: nec poſſum uobis quod non iuſtaueri eructuare. Dicam tñ q̄ interdum in me ſentiam actitari: vt ſi quis forte ſibi vtile indicauerit mittetur. Quia enim olim mihi perſuaſum eſt vt miſerear anime mee placiturus exide de meo frequenter de ea cogitato vtinam aut magis ſemel ſuperq̄ liceret. Erat quando id minime actitare libeat: nempe qđ minus ſi tamē minus ⁊ nō magis diligere eā. Quō enim amat quis cuius mortem amat? Qđ ſi vt verum eſt ⁊ indubitabile mors anime iniquitas eſt abſolutam perinde liquet eſſe ſententiā qđ qui diligit iniquitatē odit animam ſuam. Oderā ergo eam ⁊ odiſſem ad huc: niſi hoc mihi amoris eius initiū quod cūq̄ eſt iſ qui prior eam dilexerat contulilſet. Ipſius proinde beneficio nōnunq̄ de ea cogitans: videoz mihi in ea fateor velut duo quedā cōtraria inuenire. Si ipſam p̄ ut in ſe eſt ⁊ ex ſe iuxta rei veritatem intueor: nihil de ea verius ſentire poſſum qđ in nichilum eſſe redactā. Quid modo neceſſe ſingulas eius miſerias numerare? qđ ſit onerata peccatis: offuſa tenebris irretita illecebris: pruriens concupiſcentijs obnoxia paſſionib⁹: impleta illuſionibus prona in malum: in vitium procliuſis: poſtremo totius conſuſionis ⁊ ignominie plena. Nimirum ſi ipſe quoq̄ iuſtitie noſtre omnes ad lumen veritatis inſpecte velut pannus mēſtruate inueniunt⁹: iniuſtitie deinceps quales reputabuntur? Si lumen qđ in nobis eſt tenebre ſunt: ipſe tenebre quante erunt. Facile eſt cuiq̄ noſtrum ſi ſua plenius vniuerſa ⁊ ſine diſſimulatione veſtiget ⁊ indicet ſine acceptione perſone: atteſtari p̄ omnia apoſtolice veritati ⁊ libere proclamare. Qui ſe putat aliquid eſſe cum nihil ſit: ipſe ſe ſeducit. Quid eſt hoc qđ magnificas eū ait fidelis ⁊ deuota conſeſſio: aut quid apponis erga eum cor tuū? Qđ? Sine dubio vanitati ſimilis factus eſt homo: ad nihilū redactus eſt homo: nihil eſt homo. Quō tñ penitus nihil eſt quē magnificat deuoz? Quō nihil erga quem appoſit⁹ eſt cor di

uinum. Reſpiremus fratres: et ſi nihil ſumus in cordibus noſtris: forſitan in corde dei poteſt aliud latere de nobis. O pater miſericordiarum o miſerorum pater: quid apponis erga eos cor tuū? Scio ſcio vbi eſt theſaurus tuus ibi eſt ⁊ cor tuum. Quo modo q̄ nihil ſum⁹ ſi theſaurus tuus ſum⁹. Omnes gentes quaſi non ſint ſic ſunt ante te: ⁊ tanq̄ nichilum ⁊ mane reputabuntur. Sic quidem ante te: ſed non inter te. Sic in iudicio veritatis tue: ſed non ſic in affectu pietatis tue. Nimirum vocas ea que non ſunt tanq̄ ea que ſunt. Et non ſunt ergo: quia que non ſunt vocas: et ſunt quia vocas. Licet enim non ſint quantum ad ſe apud te tamen ſunt: vtiq̄ iuxta apoſtolum non ex operibus ſed ex vocante. Sic nimirum ſic conſolaris in tua pietate quem in veritate tua humiliasti: vt magnifice dilatetur in tuis qui merito anguſtiatur in viſceribus ſuis. Siquidem vniuerſe vie tue miſericordia ⁊ veritas requirentibus teſtamentum tuum ⁊ teſtimonia tua. Teſtamentum vtiq̄ pietatis ⁊ teſtimonia veritatis. Lege hec in corde tuo lege inter teipſum: ⁊ de teipſo teſtimoniū veritatis etiam hac communi luce te iudicabis indignum. Lege in corde qđ firmatum eſt dei teſtamentum qđ firmatum eſt in ſanguine mediato- ris: ⁊ inuenies qđ longe ſit aliud ſpe poſſidere quod retinere videris. Quid eſt inquit homo qđ magnificas eum? Magnus vtiq̄ ſed in illo ſiquidem magnificatus eſt ab illo. Aut quomodo non magnus apud illum? cui tam magna eſt cura de eo? Ipſi enī cura eſt de nobis ait apoſtolus petrus. Et propheta. Ego ait ſum pauper ⁊ dolens dominus ſollicitus eſt mei. Plane artiſtitio ſa connexio vtriuſq̄ conſiderationis: qua velut vno momento deſcendens pariter ⁊ aſcendens ⁊ ſe pauperem ⁊ dolentem ⁊ deum pro ſe videre potuit eſſe ſollicitum. Angelicum iſtud eſt: aſcendere ⁊ deſcendere ſimul. Videbitis ait angelos aſcendentes ⁊ deſcendentes ſuper filium hominis. Neq̄ enim vicifſitudo vlla in eorum aſcenſionibus et deſcenſionibus eſt. Simul enim et mittuntur in miniſterium propter eos

qui hereditatem capiunt salutis: et assistunt
vultui maiestatis: deo misericorditer prouiden-
te ut et nobis sit consolatio: et illis tribu-
latio nulla. Alioquin quādo equanimiter
pateretur ab illo vultu glorie: in quē semp-
pſpicere desiderant propter nos vel ad mo-
dicū separari? Denique ipsam audi in euan-
gelio veritatem. Angeli eorū ait haud du-
bium quā parvulorum in celis semper vi-
dent faciem patris: sic videlicet parvulorū
custodie deputati: ut nō priuari illo modo
beatitudine sua. Hinc est quod iohannes san-
ctus ciuitatem hierusalem descendente[m]
vidit: stantem non potuit intueri. Et aduer-
te quod descendente[m] dixerit: non cadente[m].
Cecidit enim quondam non minima pars
ciuitatis illius: sed ea quidem minime san-
cta: quippe cui grauissimus calus fuit quod to-
tius inimica facta est sanctitatis. Hanc qui-
dem ruinam terribilem et horribilem calus
videre non potuit qui necdum erat: sed vi-
dit eam verbum quod in principio erat: vi-
dit principium quod apostolis loquebatur
Videbam sathanam tanquā fulgur cadentē
de celo. Itaque pars illa que cecidit: a deo
reparanda est cum implebit rumas et reedi-
ficabit muros hierusalem: non tamen ex his
qui ceciderunt. Nec autem que descendēs
apparuit iam parata erat sicut secutus ad-
iunxit a deo paratam. Siquidem quod descen-
dunt non cadunt angeli diuina preparatio
facit: a quo nimirum hic ipsa eis et volun-
tas preparata est et facultas. Unde non so-
lum administratorios: sed et missos in mini-
sterium apostolus quoque testatur. Quidni
mittat angelos: pro quibus et ipse a patre vo-
luit mitti? Quid in pro eis inclinet celos: pro
quibus et ipse quoque celorum rex inclinat
se: ita ut digito scriberet in terram. Demi-
ne inclina celos tuos parum est: et descēde.
Quid ultra? Ut quibus condescendit: fa-
ciat etiam condescēdere sibi. Eterum ut iam
dirimus angelicus quidem ascensus et de-
scensus caret vicissitudine: nos autē modo
hac modo illac versari necesse ē: quod nec
supra diuini stare liceat: nec expediat infra
longius demorari. Ascendūt autē vsq[ue] ad ce-

los: et descēdūt vsq[ue] ad abyſſos: aīa eor[um] in
mal[is] tabescebat. Ut quid hoc? Propterea
sane anima in malis interim plus tabescit
quā delectetur in bonis: quod hec in re illa vo-
tū in spe videantur haberi. Quis poterit
saluus esse dicunt discipuli saluatori? Et il-
le: Apud homines impossibile est: sed non
apud deū. Nec est tota fiducia nostra: hec
unica consolatio nostra: hec tota ratio spei
nostre. Sed de possibilitate iam certū de vo-
lūate quid agimus? Quis scit si est dign[us]
amore an odio? Quis nō sentit dñi? aut
quis consiliarius eius fuit? Hic iam plane
fidem nobis subuenire necesse ē: hic oportet
succurrere veritate: ut quod de nobis
latet in corde patris: nobis per ipsius spiri-
tum reueletur: et spiritus eius testificans p-
suadeat spiritui nō quod filij dei sumus. Per
suadeat autem vocando et iustificando gra-
tis per fidem: in quib[us] nimirum velut me-
dius quidam transitus est ab eterna prede-
stinatione ad futuram magnificationem.
Propterea sane geminam illam confide-
rationem: alteram quidem iudicij et verita-
tis: alteram vō non incongrue vocari cre-
dimus fidei et pietatis. Nec mirabere i hu-
manis qualitatibus tam dissimilia reperiri
si solerter aduertas quanta et in ipsa ei[us] sub-
stantia conuenisse videtur diuersitas natu-
rarum. Quid enim spiritu vite sublimius?
Quid vō humilius limo terre? Quam pro-
fecto tam discoherentium in homine cohe-
rentiam rerum ipsos quoque sapientes secu-
li huius arbitror non latuisse: cum hominē
diffinirēt animal rationale et mortale. Ad-
mirabilis siquidem copia rationis et mortis
mira societas discretionis et corruptionis.
Sic nimirum: sic in moribus: sic in affecti-
bus: sic in studijs hominum non minor for-
te et amplior cōtrarietas inuenitur: ut si to-
tam sicut est prauitatem seorsum intuea-
ris ac rursus quicquid boni videtur inesse
confideres sigillatim: plenum censeas mi-
raculo quod tam aduersa conuenerint. Inde
homo nunc quidem bariona: nunc vō sa-
thanas meretur audire. Nolite mirari hoc
Recolite ex euāgelio cui dictū sit et vtriusq[ue]

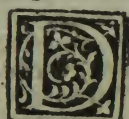
In dedicatione ecclesie

in veritate dictum: prius quidem beatus es simon bariona: nec multo post: vade retro sathanas. Unus ergo vtriusque etsi non vtriusque ex vno: illud enim ex patre: istud ex homine: ipse tamen vtriusque erat. Unde bariona? Quia non caro sanguis: sed pater ei quod locutus est revelavit. Unde sathanas? Quia sapuit que erant hominum: non que dei. Jam si in vtriusque consideratione diligenter inspeximus nos quid simus: imo in vna quibuslibet: in altera quibus magnificati: quippe pro quibus etiam sollicitudinem gerat tanta maiestas et cor suum apposuerit erga nos: puto temperata videtur gloriatio nostra: sed forsitan magis aucta est: solidata tamen si non in nobis: sed in domino gloremur: quibus nimirum in hoc solo respirare est ut dicamus. Si decreuerit saluare nos continuo liberabimur. Ex hoc iam in illa superiori specula vel paululum immorantes queramus templum: queramus civitatem: queramus et sponsam. Neque enim oblitus sum: sed cum metu et reverentia dico. Nos sumus. Nos inquam sumus: sed in corde dei. Nos sumus sed ipsius dignatione: non dignitate nostra. Non usurpet quod dei est: ut non apponat homo magnificare seipsum: alioquin faciet deus quod illius erat et exaltantem se humiliabit. Quod si et nos puerili aiositate gratis saluari volumus: merito non saluamur. Excludit misericordie dissimulatio miseratorem: nec dignatio locum habet nisi fuerit presumptio dignitatis: provocat vero compassionem humilis confessio passionis. Nec sola facit ut nos ipse tanquam diues per familias alat in fame: et sub eo panibus abundantes inveniamur perinde domus eius cui nunquam deest alimonia vite. Et memento quod domum suam domum orationis esse diffinit: quia et hoc prophetico satis videtur testimonio convenire: quod ab ipso nos in orationibus vtriusque cibandos pane lachrymarum: et in lachrymis potum asserit accepturos. Ceterum iuxta eundem prophetam sicut supra quoque meminimus dominum istam decet sanctitudo: ut videlicet penitentie lachrymas puritas continentie

comitetur: et que iam domus est fiat subinde etiam templum dei. Sancti estote inquit: quia ego sanctus sum dominus deus vester. Et apostolus: Nescitis quia corpora vestra templum sunt spiritus sancti: et spiritus sanctus habitat in vobis? Siquis templum dei violaverit: disperdet illum deus. Nunquid tamen vel ipsa sanctimonia sufficit? Pax quoque necessaria est apostolo teste: qui ait. Pacem sectamini et sanctimoniam: sine qua nemo videbit deum. Nec est que facit unus moris habitare fratres in unum: novam vtriusque regi nostro vero pacifico edificans civitatem: que et ipsa hierusalem nominetur: quod est visio pacis. Ubi enim sine federe pacis: sine observantia legis: sine disciplina et regimine acescens multitudo fuerit congregata non populus: sed turba vocatur: non est civitas: sed confusio: babylonem exhibet: de hierusalem habet nihil. Sed quemadmodum fieri posse videbitur: ut rex tantus in sponsum transeat: civitas promoveatur in sponsam. Sola hoc potest que nihil non potest charitas fortis ut mors. Quomodo enim non facile istam lenet: que illum iam inclinavit? Verum hinc tibi nullatenus consulenda est prior illa quam diximus consideratio tui: hic quibus potissimum fidei magnanimitas exercetur. Denique et ipse dicit. Desponsavi te mihi in fide: desponsavi te in iudicio et iustitia: non tuam intellige: desponsavi te in misericordia et miserationibus. Si non fecit ille quod sponsus: si non tanquam sponsus amavit: si non zelatus est tanquam sponsus non acquiescere sponsam te arbitrari? Itaque fratres mei si per abundantem refectionem magni patris familias domus esse probatur: si templum dei per sanctificationem: si civitas summi regis per socialis vite communionem: si sponsa immortalis sponsi per dilectionem: puto non est iam quod dicere verear nostram esse solennitatem. Nec miremini quod in terris agitur hec celebritas: si quidem agitur et in celis. Nempe si ut veritas ait et non potest esse non verum super vno peccatore penitentia agente gaudium esse in celo etiam angelis dei: non est

dubium quin sit eis hodie gaudium multiplex super tam multorum penitentia peccatorum. Adhuc amplius vultis audire? Ecce gaudium domini fortitudo nostra. Colletemur igitur angelis dei: congaudeamus deo: et in gratiarum actione presens sollemnitas celebretur: quia quanto nobis domestica tanto amplius debet esse deuota.

Cum in dedicatione ecclesie. Sermo sextus.

Domestica no-

bis celebritas dedicatio domus nostre: magis autem domestica nostra ipsorum dedicatio est. Nostra siquidem illa aspersio nostra illa benedictio nostra consecratio fuit: que per manus sanctorum celebrata pontificum etiam hodie anniuersario redditu votiuus laudibus ad memoriam reuocatur. Nunquid de lapidibus cura est deo? Non parietes dicunt sed homines: ipsi enim cura est de nobis. Unus homo erat iacob: et dormiens vidit descendentes angelos et ascendentes. Parum est hoc: etiam dominum angelorum adesse testatus est dicens. Vere dominus est in loco isto: et ego nesciebam. Adiratur enim gratiam: et dignationis magnitudinem exponat. Quod terribilius iste est locus: quam euidenter certiusque dominus est in loco isto vbi nimirum non modo duo aut tres sed tam multi in ipsius congregati nomine perseuerant. Nemo iam nesciat: nemo nostrum ignorat. Siquidem non accepimus spiritum huius mundi sed spiritum qui ex deo est: ut sciamus que a deo donata sunt nobis. Terribilis plane locus et dignus omni reuerentia que fideles viri inhabitant: que angeli sancti frequentant: quem sua quoque potentia dominus ipse dignatur. Quis enim tantus patriarcha nescire potuerat: quod non esset locus vbi non esset deus. Sed forte aliud esse miratus est vbi ait. Vere dominus est in loco isto. Vbi vere est et vere dominus est: vbi in eius nomine angeli simul et homines congregantur. Licet enim in omni sit loco qui nullo clauditur loco: signanter tamen dicimus pater noster qui es in celis quod aliter illic et proprio

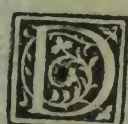
quodammodo presentem se exhibeat: non quidem ipse diuersus sed diuersa distinguens. Est ergo in omni loco omnia vniuersaliter continens omniaque disponens: sed longe tamē aliter atque aliter. Apud malos homines est prestans et dissimulans: apud electos homines operans et seruans: apud superos pascens et cubans: apud inferos arguens et dānās. Facit solem suum oriri etiam super malos: sed vbi malorum interim dissimulatio est: quodammodo veritas non est. Itaque si dicere licet: apud impios est in dissimulatione: apud iustos in veritate: apud angelos in felicitate apud inferos in feritate sua. Durum vobis sonat quod de feritate dixi. Ego vero et iram vereor et furorem. Domine ne in furore tuo arguas me. Vere inquit dominus est in loco isto. Vbi enim pluit super iustos et iniustos pater est et pater misericordiarum expectans homines ad penitentiam: vbi dānat obstinatos iudex est et horrendum incidere in manus dei viuētis: vbi cubat spiritus est et beatissima anima quam introduxit in cubiculum suum. Eterum in loco isto vere dominus est: si tamen seruamus ei in spiritu et veritate. Nō enim vere dominus erat apud eos quod dicebat. Quid vocatis me domine domine? et non facitis que dico? testantur sancte littere in paradiso olim positum primum adam: ut operaretur et custodiret. Sic secundus adam in ecclesia sanctorum in congregatione suorum in orto deliciarum: siquidem delitie sue esse cum filiis hominum: ita inquit et ipse dominus est in loco isto ut operetur atque custodiat. Alioquin sicut nisi dominus edificauerit domum in vanum laborauerunt qui edificauerunt eam: sic nihilominus nisi ipse custodierit ciuitatem frustra vigilat qui custodit eam. Porro angelos ascendentes et descendentes esse in loco isto patriarcha ipsa visio manifestat. Ascendentes ut videant faciem patris: descendentes ut prouideant nobis. Quid ergo nos? Quomodo hic esse debemus in quanta reuerentia stare in loco isto: vbi deus operans et seruans angeli ascendentes et descendentes. Nimirum penitentes et expectantes esse nos conuenit. Hoc est enim obliuisci que retro sunt: ignorare reprobare recogitare annos illos in amaritudine anime nostre: ac deinceps ce-

In transitu malachie epi

gitatione simul et auditate extendere nos in anteriora. Ad hoc venimus: in hoc positi sumus. Nec sunt que exiguntur a nobis preteritorum penitudo peccatorum: et futuroz expectatio premiorum.

CIn transitu malachie episcopi. Sermo vnicus.

cxl
vij

E celo nobis

Dhodie dilectissimi copiosa quidam est benedictio destinata: et fideliter eam non distribuimus vobis quidem danosum esset mihi vero periculosum cui nimirum hec dispensatio videtur esse commissa. Timeo igitur danum vestrum: timeo danationem meam: si forte dicatur paruuli petierunt panem et non fuit qui porigeret illis. Scio enim quod necessaria vobis sit et celo veniens consolatio: quos constat illecebris carnalibus et oblectamentis secularibus viriliter abrenunciassse. Nemo sane beneficii esse celestis et superno dubitet consilio diffinitum: ut episcopus malachias hodie inter nos obdormiret et desideratam haberet inter nos sepulturam. Cum enim nec folium quidem arboris sine diuino mutui cadat in terram: quis tam ebes ut non euidenter in huius beati viri aduentu et transitu magnum proorsus consilium superne pietatis aduertat? A finibus terre terram hic positurus aduenit: alia quidem occasione festinans quous ob speciale erga nos charitatem id plurimum desiderasse noscatur. Multa quidem in itinere ipso impedimenta sustinuit: nec transiret permittitur ei donec appropinquaret tempus consummationis eius: et terminus qui non poterat preteriri. Que quidem multis ad nos peruenientibus laboribus tanquam angelum dei pro reuerentia sanctitatis sue suscepimus: sed et nos ipse pro sua mansuetudine et humilitate altius radicata longe supra quam mereremur deuoto suscipiebat affectu. Paucos deinde apud nos dies fecit in incolumitate sua diuino socios prestolaretur qui dispersi in angustia sue

rant: cum regis illius vana suspitio dei hominem impediret. Jamque omnibus ad eum collectis ad romanam pro qua venerat curiam parabat iter: cum subito infirmitate preuentus sensit protinus ad celeste magis sese palatium euocari: deo melius aliquid prouidente pro nobis ne a nobis egressus alibi consummaretur. Nullum quidem in eo non dico mortis sed vel gravis egritudinis signum medicis apparebat: ille tamen exhiberatus spiritu aiebat omnimodis oportere ut hoc anno malachias ab hac vita egrediretur. Laboratum est contra et deuotis precibus apud deum et quibuscumque potuimus modis: sed illius preualuere merita ut desiderium cordis eius tribueretur ei et non fraudaretur voluntate labiorum suorum. Sic enim pro votis omnia ei concurrere ut huc maxime locum diuina sibi inspirante clementia elegisset: hunc quoque ex longo optaret sepulture habere diem quo fidelium omnium generalis memoria celebratur. Sed et illud nostra hec gaudia merito cumulanit: quod fratrum nostrorum ossibus de priore cimiterio asportandis huc et recondendis eadem nobis dies auctore deo fuisset electa. Que nimirum deportantibus nobis et ex more psallentibus idem vir sanctus plurimum sese illo cantu delectari dicebat: et non multo post ipse quoque secutus est somno suauissimo et felicissimo soporat. Agimus itaque gratias deo super omnibus dispositionibus suis: quod indignos nos beate mortis eius honorare presentia quod pauperes suos preciosissimo corporis eius locupletare thesauro: quod infirmos nos tanta ecclesie sue voluit fulcire columna. Alterum siquidem e duobus signum istud quod nobis in bono factum est persuadet: quod aut placitus deo sit locus aut sibi placitum facere velit ad quem tante sanctitatis virum a finibus terre moriturum sepeliendumque perduxit. Ceterum populo illi affectuosius condolere et eius que tam miserabili ecclesie virum hoc vulnus precepit inferre crudelitatem mortis vehementius abhorere: beati huius patris charitas ipsa compellit. Vira profecto et inexorabilis mors que

tantam hominum multitudinem vnus percussione mulctauit? ceca et improvida quae malachie ligauit linguam impediuit gressus: dissoluit manus oculos clausit. Illos inquam deuotos oculos qui pijsimis fletibus diuinam peccatoribus reconciliare gratiam conuenere. Illas mundissimas manus quae laudiosis et humilibus opibus exerceri semper amauerant? quae diuini corporis hostias salutare pro peccatoribus totiens offerebant: et sine ira et disceptatione in oratione lenabantur in celum: quae infirmis multa beneficia praestitisse noscuntur. Illos quoque speciosos gressus euangelizantis pacem euangelizantis bonas illos pedes qui toties fatigati sunt studio pietatis: vestigia illa digna quae semper deuotis osculis pmerent? sancta denique labia illa sacerdotis quae custodiebant scientiam: os inquit quod sapientiam meditabatur et linguam eius quae iudicium loquens imo et misericordiam tantis mederi solebat vulnibus animarum. Nec mirum fratres iniqua esse quae generauit iniquitas inconsiderata quae seductio noscitur peperisse. Nil inquam mirum si ferit sine discretionem quae venit ex preuentione: si sit crudelis et fatua quae ex antiqui serpentis fallacia et mulieris insipientia prodit. Quid tamen causamur quod malachiam ausa sit attemptare fidele equidem membrum christi: quoniam et ipsum malachie pariter et omnium electorum caput furibunda peruasit. Peruasit utique inuenerit: sed non inuenerit euasit. Impegit in vitam mors et inclusit intra se vitam mortem: et absorpta est mors a vita. Humanum sibi deuorans: inde tenebris cepit unde visa est tenuisse. Et fortasse quod dicat. Quomodo mors a capite supata videtur? quae tanta adhuc libertate senit in membris? Si mors mortuas? quomodo malachiam occidit? Si victa quomodo adhuc pualet vniuersis? et non est homo qui viuat et non videat mortem? Victa plane mors opus diaboli et peccati pena: victum peccatum causa mortis: victus et ipse malignus et peccati autor et mortis. Nec modo victa sunt haec: sed et iudicata iam et damnata. Diffinita quidem sed necdum promulgata sententia est. Denique iam

diabolo est ignis paratus et si nondum ille precipitatus in ignem: modico adhuc tempore finitur malignari tanquam maleus celestis opificis factus est maleus vniuersae terre. Erunt electos ad eorum utilitatem: reprobos conterit in eorum damnationem. Qualis ergo paterfamilias tales et domestici eius: peccatum seque et mors. Nam et peccatum licet simul cum christo cruci ipsius non dubitetur assumptum: adhuc tamen interim non regnare quidem sed habitare etiam in ipso dum viuere apostolo permittebatur. Adhuc si non ipse ait. Jam ego non operor illud sed quod habitat in me peccatum. Sic et mors ipsa nime quidem adhuc abesse cogitur: sed cogitur non obesse. Erunt autem cum dicet. Ubi est mors victoria tua? Et ipsa siquidem inimica nouissima destruetur. Nunc vero morante eo qui imperium habet vite et mortis et mare ipsum certis cohercet littorum metis: mors ipsa dilectis domini somni refrigerij est propheta attestante qui ait. Cum dederit dilectis suis somnum: haec est hereditas domini. Deserta quidem mors peccatorum quorum et natiuitas mala et vita peior: sed preciosa est mors sanctorum. Preciosa plane tanquam finis laborum tanquam victoriae consummatio: tanquam vite ianua et perfecte securitatis ingressus. Congratulemur itaque fratres congratulemur ut dignum est patri nostro: quia et pius est defunctus plangere malachiam et pius magis malachie congaudere viuenti. Nunc quid non viuunt? Et beate. Nimirum visus est oculis insipientium mori: ille autem est in pace. Denique iam conciuis sanctorum et domesticus dei psallit pariter et gratias agit dicens. Transiimus per ignem et aquam: et eduxisti nos in refrigerium. Transiunt plane viriliter: et feliciter pertransiunt. Uerus hebreus pascha celebravit in spiritu: et nobis transiens loquebatur. Desiderio desiderari hoc pascha manducare apud vos. Transiit per ignem et aquam: quae nec tristitia frangere nec detinere mollia potuerunt. Est enim deorum nos locus quem sibi totum vendicat ignis: adeo ut ne minimam quidem aque guttam de lazari digito miser

De transitu scti malachie epi

ille diues ibi habere potuerit. Est et sursum ciuitas dei quā letificat fluminis impetus: voluptatis torrens calix inebrians q̄z preclarus. In hoc sane medio boni et mali sciētia continetur et voluptatis et tribulatiōis: hic capere est experimentuz. Infelix eua i has vicissitudines nos induxit. Ille plane dies et nox: nā in inferno tū nox et i celo tū dies. Beata proinde anima que vtrūq; pertran sit nec voluptati inherens: nec deficiens in tribulatione. Breuiter vobis vnum aliqd ex multis huius viri magnificis actibus arbitror referendum: in quo strenue satis et ignem et aquam noscitur pertransisse. Magni illius patritij hiberniensium apostoli se dem tyrannica sibi progenies successionis ordine creans archiepiscopos vendicabat: hereditate possidens sanctuarium dei. Rogatus itaq; a fidelib; malachias noster vt tantis sese malis opponeret animam suam in manibus suis ponens accessit in trepid; suscepit archiepiscopatum tradens sese discrimini manifesto: vt tanto crimini finem daret. Inter pericula rexit ecclesiam: post pericula sibi continuo successorem alterum canonice ordinauit. Ea siquidem conditōe suscepit: vt postq; cessante persecutionis rabie alter secure posset institui: ad sedem propriam remeare permitteretur. Vbi sine ecclesiasticis secularibusve redditibus i cōgregationibus religiosis quas ipse extruxerat: degens inter eos tanq; vnus eorū vsq; ad hoc tempus vixit absq; vlla proprietate. Sic dei hominem examinauit non exinanit tribulationis incendium siquidem aurum erat: sic nec illecebra tenuit aut resolu it nec curiosus spectator in via substitit p pte peregrinationis oblitus. Quis vestrū fratres non vehementer eius imitari cupiat sanctitatem: si id audeat vel sperare? Eredo igitur libentius audituros: si dicere forte poterimus quid sanctum fecerit malachiam. Sed ne nostrum forsitan minus acceptabile testimonium videatur: scriptum audite dicentem. In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum. Fide calcabat mundū: iohanne attestante qui ait. Ille est victoria

que vincit mundum: fides nostra. Nam et spiritu lenitatis: dura quelibet et aduersa equo animo tolerabat. Ille quidem post christum fide calcabat maria ne caperetur illecebris: inde in patientia sua possidebat animam suam ne molestijs frāgeretur. De his enim duobus habes in psalmo casuros a latere tuo mille et decē milia a dextris tuis q̄ multo plures prosperitatis fallacie quā aduersitatis flagella deciant. Nemo itaq; nostrum carissimi plana mollioris et delectabilior inuenitur. Utrobq; tamen laborem utrobq; periculum esse noverat qui dicebat: p arma iusticie a dextris et a sinistris: vt merito congratulemur eis qui transierunt per ignem et aquam et in refrigerium sunt educti. Refrigerium vultis audire? Utinam id vobis aliud loqueretur: nam ego quod non gustari eructare non possum. Videor tamen mihi hodie super hoc refrigerio malachiam audire dicentem. Conuertere anima mea in requiem tuam: quia domin; benefecit tibi. Quia eripuit animam meaz de morte et. In quibus verbis quid intelligam: paucis audite. Sigdem inclinata ē iam dies et longius q̄ sperauerim sermo p cessit q̄ inuitus euellar a paterni dulcedine nominis: et malachiam filere lingua formidans finem facere vereatur. Adors anime fratres mei peccatum est: nisi forte excidit vobis quod in propheta legistis: anima que peccauerit ipsa morietur. Triplex proinde congratulatio est hominis ab omni peccato et labore et periculo liberati. Ex hoc siquidem nec peccatum in eo habitare dicitur: nec penitētie luctus indicitur: nec ab vllō deinceps lapsū ei predictur esse cauendum. Posuit helyas palium: nō est qd timeat: nō est qd tangi nedū teneri ab adultera vereatur. Currum conscendit non est iam trepidare ne cadat: suauiter scādit nō

laborans proprio volatu: sed celeri in vehiculo sedens. Ad hoc nos refrigerium dilectissimi tota animi aviditate curramus in odorem vnguentorum huius beati patris nostri: qui nostrum hodie torporem in ferventissimum desiderium visus est excitasse. Curramus inquam post eum crebrius illi clamantes: trabe nos post te et affectu cordis et profectu conversationis: devotas omnipotenti misericordie gratias referentes quod indignis servulis quibus propria desunt merita: aliena saltem voluit suffragia non deesse.

Epistola de eodem.

cxl
viii

Religiosis fra-

tribus qui in hibernia sunt: et his maxime congregationibus quod beate memorie malachias episcopus fundavit: frater bernardus clareuallis vocatus abbas paracleti consolatio nem. Si haberemus hic manentem civitatem: copiosissimis iure lachrymis plangere: mus talem nos amisisse conciuem. Ceterum si futuram magis inquirimus ut oportet: est quidem non modica doloris occasio tam necessario duce destitui: debet tamen zelum temperare scientia: et dolorem spei fiducia delinire. Nec mirari quempiam decet si gemitum extorqueat affectus: si desolatio lachrymas exprimit: modum tamen adhibere necesse est: imo et non modice etiam consolari intuentes non que videntur: sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna. Primum quidem congratulandum est anime sancte ne nos arguat de inopia charitatis: dicens et ipse quod dominus ad apostolos ait: Si diligereis me gauderetis utique quia vado ad patrem. Preuenit nos ad patrem spiritus spiritus patris nostri: nec modo charitatis inopes: sed ingratitudinis etiam rei esse cōvin cimus super omnibus que per eum nobis beneficium provenire: si non congratulamur ei qui de labore ad requiem: de periculo ad securitatem: de mundo transiit ad patrem. Itaque primum est malachiam flere defunctum: et primum

magis malachie congaudere viventi. Numquid non vivit? Utique et beate. Uisus est oculis insipientium mori: ille autem est in pace. Dehinc etiam utilitatis proprie consideratio exultandum nobis suggerit et letandum: quod tam potens nos patronus ad celestem curiam tam fideliter precesserit advocatus: cuius et ferventissima charitas oblivisci nequeat filiorum: et probata sanctitas obtineat gratias apud deum. Quis enim nunc malachiani sanctum aut minus posse prodesse aut minus suos diligere audeat suspicari? Profecto cum diligeret prius certiora nunc sue dilectionis a deo capit experimeta: et cum dilexisset suos in finem dilexit eos. Absit autem ut tua nunc o anima sancta minus efficax est metur oratio: quando presentium vividi supplicare est maiestati: nec iam in fide ambulans: sed in specie regnas. Absit ut imminuta nedum exinanita tua illa tam operosa charitas reputetur: cum ad fontem ipsius charitatis eterne procumbit pleno hauriens ore cuius et ipsa presentium fulcidia sitiebas. Non potuit morti cedere charitas fortis ut mors: immo et morte fortior ipsa. Nam et decedens non erat immemor vestri: affectuosius vos commendans deo nostram quoque exiguitatem sollicita illa sua mansuetudine et humilitate exponans: ut vestri non oblivisceremur. Unde et dignum duximus scribere vobis ut scitis nos et in spiritualibus si quid nostra in his exiguitas per beati huius patris nostri merita unquam potuerit: et in corporalibus si quando forte oportunitas preberetur omnem vobis consolationem impendere tota devotione paratos. Et nunc quoque dilectissimi hiberniensis ecclesie gravam hanc destitutionem toto miserabili affectu: et eo amplius vobis copatiuntur: quod vos amplius ex hoc novimus debitores. Magnificavit enim dominus facere nobiscum: cum locum nostrum dignatus est beate mortis huius honorare presentia: et preciosissimo corporis eius locum plebare thesauro. Nec molestum sit vobis quod apud nos habeat sepulturam: quando ordinavit deus secundum multitudinem misericordie sue: ut vos eum vivum haberetis: nobis habere liceret vel defunctum. Et nobis si quidem

In obitu patris humberti.

vobiscum pater ille erat et est: nam in morte ipsius hoc nobis confirmatum est testamentum. Quamobrem sicut nos huius tanti patris gratia vniuersos vos tanquam germanos fratres totis amplectimur visceribus charitatis: sic et de vobis idem sentire spiritualis ipsa cognatio persuadet.hortamur autem vos fratres ut beati huius patris nostri sp curetis sectari vestigia eo studiosius: quod vobis certis sancta eius conuersatio diuturnis experimētis innotuit. In hoc enim veros vos eius filios esse probabit: si paterna viriliter instituta seruatis: et ut in eo vidistis et audistis ab eo quemadmodum oporteat vos ambulare sic ambuletis et abudetis magis. Siquidem gloria patris sapientia filiorum. Illa et nostram non mediocriter excutere desidia et reuerentiam incutere cepit: presens nobis tante perfectionis exemplar. Atque utinam hic nos post se trahat ut pertrahat in tanta recenter virtutis eius odore avidius alacriusque curretes. Orante pro nobis vniuersitati nostram christus custodiat.

In obitu reuerendissimi patris humberti. Sermo unicus.

cxl
ix

Humbertus fa

mulus domini mortuus est: denotus famulus: seruus fidelis. Ipsi vidistis quomodo nocte preterita inter manus vestras expiravit tanquam vni ex vermiculis terre. Per hoc triduum sati gavit eum mors: et demolita est inter fauces suas: ut satiaret sanguine quem sitivit. Eia fecit quod potuit: occidit carnem: et ecce recondita est in corde terre. Separavit a nobis dulcem amicum: prudentem consiliarium: auxiliarium fortem. Ille mihi nec vobis pepercit insatiabilis homicida: mihi autem minus. Sic me sepat amara mors. O bestia crudelis! o amaritudo amarissima: o terror et horrore filiorum adam. Quid fecisti? Occidisti: possedisti. Sed quid? Carnem vniuersam solam. Anime enim non habes quid facias. Volat ad creatorem suum: quem tam ardentem concupierat: tam fortiter secuta fuerat omnibus diebus vite sue. Sed et ipsum corpus quod videris habere auferetur a te: cum tu novissi

ma inimica destrueris et absorberis in victoria. Reddes utique reddes aliqui corpus illud quod ad signum aduentus tui tantis beaterne die spuitis et excreationibus ac multiplici sordium squalore repleueras letabunda et laudans: quia et hunc tuis laqueis irretisses. Veniet vniigenitus patris cum potestate magna et maiestate humbertum querere: et illud cadauerosum corpus configurare corpori claritatis sue. Tu autem quid? Profecto quod in bieremia scriptum est In nouissimo dierum stulta remanebis: et humberto in eternum vivente tu imperpetuum morieris. Evomit prophetam marina bestia quem deglutierat: et tu humbertum reddes quem videris illo tuo vastissimo ventre penitus delussisse. De cetero fratres factitum vobis sermonem in omni forma sanctitatis iste dei servus exhibuit: quem et longum fecit et magnum. Longum quantum ad longinquitatem vite: magnum quantum ad vite sublimitatem. Non oportet me amplius aperire os meum si bene retinueritis sermonem eius: si vestris illum cordibus impressistis. Quinquaginta annis et eo amplius vixit in servitio illi cui servire regnare est: quia a puerilibus annis locatus est in sanctuario dei. Nobiscum triginta annis ab ipso pene principio monasterii huius conuersatus est non solum sine querela: sed et cum gratia: cuius ex hoc memoria in benedictione erit nobis et generationi que ventura est. Sicut advena et peregrinus pertransiit viam et vitam istam: quantum minus potuit accipiens de mundi rebus: utpote sciens quia non erat de hoc mundo. Non habebat hic manentem civitatem: sicut nec patres sui: sed in antea extensus sequebatur ad palmam superne vocacionis. Nihil habet mundus quod iure clamet in eo vel de eo: quia nec mundus ei placuit nec ipse mundo. Quantum parcius potuit de substantia eius accepit: et minus accepisset si non obedientia coegisset. Nictum et vestitum habens his contentus fuit: non ad superfluitatem: sed necessitatem: nisi quod ipsam quoque necessitatem superfluitatem esse sepius causabatur. Ante hos paucos dies si bene meminimus dum loqueremur ad invicem

dicebat se monasterij huius prebendarius
esse: et tanq[ua]m nullius vtilitatis hominem pa-
sci in domo dei. Erat enim vere mitis et hu-
milis corde: et cum ceteris floret et virtuti-
bus: gratiam tamen mansuetudinis specia-
liter obtinebat. Ideo sese amabilem et affa-
bilem omnibus exhibebat sicut erat ama-
bilis valde. Verumtamen in his omnibus
q[ua]s circumcissus fuerit os eius et lingua: oēs
vos plenissime cognouistis: qui tamdiu vi-
distis eius cōuersationem: et sermonē eius
audistis. Quis vnq[ue] ex ore eius sonum de-
tractionis: verbum scurrilitatis: sermonē
glorie: inuidie vocem auduit? Quis eum
vel alios iudicantem: vel iudicanti consen-
tientem aliquando deprehendit? Quis eū
loquentem inania audire potuit? Imo quis
ab eo non timuit si talia forte loqueret au-
diri? Nimirum sollicitate custodiebat vias
suas: vt nō delinqueret in lingua sua: sciēs
quia qui in verbo non offendit: hic perfe-
ctus est vir. Longe a te humberte ve illud
euangelicū: ve vobis qui ridetis nunc: qm̄
flebitis. Nunquid eum aliquis vestrum
ridentem etiam inter multos ridentes in-
uenit? Serenabat quidem vultum suū af-
fidentium gratia ne fieret onerosus: sed ri-
sum integrum si bene recolitis non admi-
sit. Porro quanti feruoris in opere dei die-
bus et noctibus fuerit: non solum vidistis:
sed etiam admirati estis vsq[ue] ad diem mor-
tis sue. Eum enim fere iam ad decrepitam
peruenisset etatem: preter incōmoda sene-
ctutis etiam tot et tantis infirmitatibus q[ua]s
multi vestrum nō ignorant lassatus atq[ue] q[ua]si
satus erat: tamen vt dicitur animus victor
annorum et cedere nescius infirmitati. De-
niq[ue] in frigoribus et caloribus per montes
et valles ascendens atq[ue] descendens inun-
ctum laborem prosequēbatur: ita vt admi-
rationi esset omnibus et stupori. Si eū quā-
doq[ue] propter multitudinem negotiorū cō-
siliū gratia retinuissem tristis perseverabat
et nubilus donec vestro confortio reddere-
tur. Rarissime vnq[ue] solēmbus vigilijs: q[ua]s
tamen non raro anticipabat rarissime cete-
ris horis psallentiū choro inuentus est de-
fuisse: nec nisi ea necessitate vt ex instāti re-

sponsum mortis habens infirmitas seque-
retur. Porro in refectorio vix communib[us]
cibis vtēs: siquid forte aliud apponeretur:
aut non accipiebat: aut tam moleste accipie-
bat: vt super hoc vniuersitatem nostram se-
pius molestaret. Deceuerat aquam bibe-
re semper: si non totis viribus restitsem.
Unum siquādo bibere cogeretur erat vi-
ni colore poti[us] q[ua]m sapore: adeo illud aquis
nimis obnebat. Vix vnq[ue] obedientia cō-
pellente infirmorum introiit: vix cum
intraisset teneri potuit. Fateor minus obe-
diens in hac parte grauctoritatis sue mo-
le me premeret. Laudo eum in hoc nō lau-
do: quia sicut vos scitis non parum in hu-
i[us]modi perstitit obstinatus. Credo quia
siquid triste sensit propter hoc sensit q[uod] mi-
nus nobis consensit de necessitate corporis
sui. Sed qualis erat in cōsilijs? Pur[us] vtiq[ue]
et discretus: quod ego tanto melius noui:
quanto sepius tetigi pectus eius. Non so-
lus anteq[uam] noui hoc: noui et vniuersitas ve-
stra. Quis deniq[ue] multitudine vel magni-
tudine tentationum percussus: non audi-
uit ab ore eius et radicem tentationis: et cu-
rationis remediū? Ita enim percurrēbat
omnes angulos conscientie infirmatis: vt
credere posset qui confitebatur eum vidis-
se omnia omnibus interfuisset. Quante au-
tem charitatis erat? Sic se induerat visce-
ra pietatis: vt omnes excusaret: pro omni-
bus intercederet: nesciētib[us] illis pro qui-
bus loquebatur: non personarum acceptor
sed necessitatum. Erat ergo humilis corde
dulcis sermone: strenuus ope: seruens cha-
ritate: in cōmisso fidelis: in consilio circum-
spectus et prudens. Compositus erat supra
omnes homines quos viderim in diebus
istis vnus et idem persenerans omni tem-
pore et omni hora. Plane in semitis domini
iesu posuit vestigia: nec retraxit pedem do-
nec cursum itineris consummaret. Ille fuit
pauper: et iste fuit. Vixit ille in laboribus: et
hic in laboribus multis. Crucifixus ille: et
iste multis et magnis crucibus affixus. Si-
gnata iesu tulit in corpore suo: adimplens
ea que deerant passionum christi etiam in
carne sua. Resurrexit ille: iste resurget. Ille

aa

De humilitate

le ascendit in celum: et iste creditur ascensurus. Ascensurus plane cum rex glorie propter nos descendet sicut prius ascenderat: ut notam faciat potentiam suam: cum non minoris excellentie sit descendere per aera quam per aerem ascendisse. Sic enim olim angeli predixerunt: quia hic iesus qui assumptus est a vobis in celum: sic veniet quem admodum vidistis eum euntem in celum. Ne laudaueris hominem in vita sua ait scriptura: pro eo quod non est segura laudatio nisi post mortem. Hoc et ego in eo studiose seruavi: qui dum adiuuaret in huiusmodi non aperui os meum: ne forte possemus vel ego adulationis notam: vel ille culpam incurere vanitatis. Ex hoc sane neutrum iam timetur: nec ego eum video: et ille forsitan me non audit. Sed et si audiat non mouet hominum verbis: fortius inherens atque felicius verbo dei. Nihil proficiet inimicus in eo: et vanitatis suggestor non apponet nocere ei. Ecce enim iam coram te est pater dulcissime fons ille puritatis: quem tanto ardore animi sitiebas: ecce immersus es in illam diuine pietatis abyssum: cuius memoria abundantie suauitatis tam deuote eructuare solebas. Quis enim tam deuotus predicator pietatis diuine? quis humane puritatis commediator: tam studiosus: quis utriusque rei tam affectuosus amator erat? Aut cui aliquando quinque verba locutus es: in quibus non vera puritas resonaret? in quibus non sanctae dei pietas audiretur? Non ego super te doleo cui desiderium anime tue tribuit deus mihi ademptum doleo fidele consilium auxilium gratiae: virum vnanime: hominem finem meum. In me hec omnia mala reciderunt: in me transierunt ire tue domine iesu: et terrores tui conturbauerunt me. Elongasti a me amicum et proximum et notos meos a miseria: extraheas me i miserijs reliquisti. Abstulisti mihi germanos carne germaniores spiritu: et in tuis negocijs et in secularibus finem te sapientes. Sustulisti alios atque alios qui onus meum portabant: onus grande quod mihi imposuisti. Unus mihi et prope solus humbertus supererat et tantis necessarijs meis eo suauior: amicus quo antiquior: et hunc tu-

listi quoniam tuus erat. Ego ego solus ad verbera relinquo: ego morior in singulis: et omnes fluctus tuos induxisti super me. Utinam quae flagellas occidas semel: et non miserum hominem tot et tantis mortibus seruies. Uerum tamen non contradico sermonibus sancti: sed qui cepit ipse me conterat et hec mihi sit consolatio: quod affliges me dolore non parcat. Ego in flagella paratus sum: si forte pius pater in beneficia flagella commutet: unde verba mea non murmure plena sunt: sed dolore. Non ploro humbertum: neque enim ille plorandus est: qui vocatus est ad mensam diuitis: sed super me et super vos ploro: super domum istam: super ceteros fratres nostros: qui omnes ab eius ore consilium expectabant. Sic et saluator: crucem suam tanquam latro suum laqueum portans: cum mulieres quae eum a galilea secute fuerant super se lamentantes respueretur: conuersus ad eas ait filie iherusalem nolite flere super me: sed super vos ipsas flete et super filios vestros. Etenim ea quae de me sunt finem habent. Quae videtis mihi preparari temporalia sunt: quae non videtis eterna. Si temporalia sunt: transitoria sunt. Si transitoria sunt: et mortalia sunt: transiendi vel moriendi argumentum hoc solum est quia videri possunt. Temporalia fuerunt quae in humberti morte conspeximus: sed iam obtinet gaudium et letitiam in perpetuas eternitates. Non ergo lugendus nobis: cui nec luctus nec dolor est. Sed nec pro nobis quibus ille sublatus est murmurandum: magis agamus gratias quod tam diu concessus est nobis. Si quidem ut ego arbitror decenuum iam decursu est quod non vixit nisi nobis et pro nobis. Atque hoc timor me: me ideo translatum sit: quod non eramus iam digni sortio illius. Quis scit tamen si propterea sublatus sit: ut nos suis intercessionibus protegat apud patrem. Utinam sit. Si enim tante charitatis erat dum esset nobiscum ut omnia quae ad corpoream necessitatem spectant libentius mihi quam sibi cederet: quanto magis nunc cum illi summe charitati quae deus est inheret maiorem habet in me gratiam et charitatem? Sed forsitan nunc de me et de conuer-

satione mea nouit plenius veritatem: nec compatitur vt solebat s; vt vereor indignatur. Quod si etiam propter peccata nostra abstulit eum deus vtinam idem ipse obtineat: vt nobis hoc ipsum misericorditer relaxetur ne penam super penam sustineam. De reliquo fratres dico vobis si sequeremini vestigia eius non tam facile in vanis cogitationibus et ociosis sermonibus in locis et scurrilitatibus laberemini: quia in his multum perditis et de vita vestra et de tempore vestro. Nolat irremediabile tempus: et dum creditis vos cauere penam istam minimam incurreris ampliozem. Illud enim scitote quia post hanc vitam in purgaliis locis centupliciter que fuerint hic neglecta reddentur: vsq; ad nouissimum quadrantem. Scio ego quia durum est homini dissoluto apprehendere disciplinam: verboso silentium pati: vagari solito stabilem permanere: sed durius et multo durius erit futuras illas molestias tolerare. Et homo iste qui hic sepultus est multa in principio sicut ipse cognoui super huiusmodi temptamenta sustinuit: sed cum multo luctamine pugnavit et vicit. Et sicut tunc ei durum erat pugnam et temptationibus sustinere: sic ei modo durius esset ad illas ineptias reuolare: quia bona consuetudo venerat in naturam. Exerceate vos in doctrina ista et attendite formam illam quam vidistis in eo et audistis: vt ad eum perueniatis ad quem ipse peruenit qui est deus benedictus in secula seculorum. Amen.

De humilitate.

Sermo vnicus.

cl

Omnis qui se exaltat humiliabit: et qui se humiliat exaltabit. Si diligenter considerem fratres: gradus hominum quattuor inuenimus. Dico autem summam felicitatem in celo ad quam suspiramus: mediam felicitatem vnde cecidimus. Itaque mediam in hoc mundo per quam gemimus: et in inferno extremam miseriam et infelicitatem quam merito formidamus. Breuius tamen

dicere possum: Vita et umbra vite: umbra mortis et morte. Itaque nec in summo positi timemus descendere et ascendere cupimus: eoque magis anxij quo videmur viciniores infimis quam supremis. Et ecce nobis dicitur: Omnis qui se exaltat humiliabit: et qui se humiliat exaltabit. Quid nam sibi vult hec conexio cellata exaltationis et humiliationis? Ita ne parum est domine quod in veritate tua humiliasti nos: quod adhuc exigis: vt apponat homo humilare seipsum: et quod restat adhuc quo possumus humiliari? Sed quod illo ceciderit: non adiciet vt resurgat. Qui humiliatur suerit vsque illuc: frustra speret exaltationem. Si quidem humiliasti nos in loco afflictionis: et cooperuit nos umbra mortis. Usque adeo vita nostra in inferno appropinquauit. Quomodo nos humiliabimur ultra? Que utilitas in sanguine tuo si descendimus in corruptionem? Sane nihil aliud infra nos quam irrepabilis illa corruptio post umbram mortis. Qui enim se inquit humiliauerit exaltabit. Si dixisset qui humiliatus fuerit exaltabit: exultare utique tanquam certissime humiliatur hic vehementer. Nunc vero cum dicat: qui se humiliauerit exaltabit mihi angustie sunt vndeque. Nec ignoro quid eliges: sed quid agam. Exaltari cupio: quod id summe necessarium et summopere. Sed quidem neque hic necesse est. Nabeo ciuitate: nec bonum est hic manere etiam si deceret. Porro inferius cum alijs irepire est. Itaque enim locum tenco inferiorem et qui solus habeat infra se infimum: hoc est infernum. Si me illuc humiliauero: non est spes exaltationis: quod qui se humiliauerit exaltabit. Et id verum. Si hec egero mors mihi est. Si autem non egero ab exaltatione repulsus: nec sic effugiam manum mortis. Sed si hoc difficile apparet: saltem quod promissum est considerem. Omnis qui se exaltat humiliabitur ait. Que enim veritas humiliat: ipse quomodo exaltatur? Neque hic dicimus quod sed quomodo: quod nec locus videtur esse sed virtus. Non inquit deest homini quo exaltare se possit sed deest omnino qui possit. Est quidem voluntas multa sed nulla facultas. Nempe velit non sint homines communis adei et totius humani generis vox est: in veritate tua humiliasti me. Qui autem in veritate humiliabit veraciter exaltabitur.

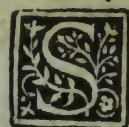
aa ij

De verbis apostoli

tabis: et e contra. Quid est autem falso exaltari: nisi vere non exaltari. Gratias ei qui non dixit ois qui se exaltauerit exaltabit. Quod enim conaremur in vanis si id arbitrareremur? qui nec ipsa quidem nunc despatio perficiendi appetiti cohibet exaltari. Et forte hoc est quod ait. Qui se exaltauerit humiliabit. Nec pertinet ad effectum qui nullus est: sed ad effectum qui stultus. Quantos enim videmus humiliatos: sed non humiles: percussos sed non dolentes: curatos quidem a domino: sed nec ipsa curatio sanatos. Illi sunt qui sub sentibus esse delicias conputant: dissimulantes peccata quae agunt. Lubricum in quo titubant tenebras quibus caligant: laqueos inter quos ambulat locum afflictionis quem inhabitat corpus mortis quod gestant: iugum graue quod tollerant grauiorem solacia quam occultant: guisimam suauitatem quam expectant. Talis erat ille: cui iohannes in apocalypsi scribere videbatur. Dicitur quod diues sum et nullus ego: et nescis quod tu es miser et miserabilis cecus pauper et nudus. Nec numquam si sit vana et medax exaltatio filiorum hominum: siquidem vani sunt et medaces. Humiliat eos veritas: exaltat eos vanitas. Dillexerunt tenebras magis quam lucem: amplectentes exaltationem: sed capiētes vanitatem et querentes mendacium. Porro contra veritatem qui se humiliant votis et studiis quibus possunt dissimulationibus et conatibus friuolis recalcitrantes fecimus? ne aliquid? Puto quod inuenimus et quod humiliet homo seipsum. Dico autem ut adhaereat humilianti se veritati: nec dissimulet sed cooperetur ei deuote pietatis affectu. Proinde cauebo deinceps quod sollicite potero duritiam cordis: sententiam et plagam dolorem meum: ne forte si insensibile fuerit sit etiam insanabile vulnus meum. Ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius ne veniat anima mea in consortio eorum de quibus veritas ait: Et percussi eos et non doluerunt: curauimus babilonem et non est sanata. Grauis curatio humiliatio hec: sed grauior morbus superbia est. Que utinam sic curetur ut sanetur hac cura. Consentiam itaque aduersario meo acqutescā iudicio meo. Cedam denique virgati aculeo ne pigra. Tale enim esse reos quod dominus ait: Ois qui se exaltat humiliabit: et qui se humiliat exaltabit. Et si dicat: Quisquis co-

tra stimulum recalcitrauerit duplo pūgetur. Parceat autem qui senserit et dederit locum ire. Amen.

De verbis apostoli. Non est regnum dei esca et potus. Sermo vnicus.

olet apostolus

lus in verbis esse brevis: in sententiis copiosus. Non ignorauit hoc ille tam eloquētie quam sa-

pietie donibus approbatus: qui singula pauli verba tonitrua iudicabat. Tam signatim enim vniuersa depromit: et sic intonat spiritu et virtute: ut in serie ordine: in sensu plenitudine: in utroque conexione mirabiliter ostendat. Non est igitur regnum dei esca et potus: sed iusticia et pax: et gaudium in spiritu sancto. Quid ad hec dicitis vos gulosi et luxuriosi: quorum deus vester est: quorum usus aut in ventre aut sub ventre est: qui ut ait idem apostolus: In luxurijs enutristis corda et corpora vestra. Audite audite: quod esca ventri et venter escis: deus autem et hic et has destruet. Ubi vobis qui dormitis in lectis eburneis: et lasciuitis in stratis vestris: qui comeditis vitulum de armamento: et bibitis vinum defecaturus: et pannis vngemini vinguētis. Filij hominum usquequo graui corde: qui pingui corpe: ut quod diligitis vanitatem et veritatem negligitis. Pinguedo carnis deliciae corporis: saturitas ventris: aut animae mortem vos deferret: aut vos in morte illa relinqueretis: qui inquit sanctus david: Cum interierit non sumet omnia: neque descendet cum eo gloria eius. Sicut oues in inferno positi sunt mors depascet eos. Quia bene sicut oues: qui detracto vellere nudum diuitem deliciarum dure ipsiusque detestati semper interius nudi deputabuntur incediis. Mors depascet eos: qui semper morientur ad vitam: et viuunt ad mortem. Ergo hic vermibus corpus: illic anima ignibus deputatur: donec rursus infelici collegio colligati tormentis penalibus socientur qui socij fuerunt in vitijs. O delicate qui delicijs et vitijs circumfusus atque confusus es: confusionem expecta et mortem. Non est regnum dei esca et potus: non purpura et bislus: quia diues ille utroque circumfusus in puncto ad inferna descendit. Quid ergo? Sed iusti-

Ha et pax et gaudium in spiritu sancto. Attēdis et intendis: quia gaudiū in fine est. Sic fatui filij adam precipiti saltu iustitiā trāsiliētes et pacem rem finalem in principiu cōuertere et peruertere vultis? Nemo enī est qui gaudere non velit. Non stabit et nō erit istud: quia sicut non est pax impijs: sic nec gaudere impijs dicit christus dominus. Prius est iustitiam facere: inquirere pacez et persequi eam: et sic demū apprehendere gaudium: imo a gaudio comprehendere. Sic et angelicus ille conuentus prius fecit iustitiam cum stetit in veritate: et veritatis deseruit desertorem. Post hec illa pace firmati sunt: que exuperat omnem sensum: quia cū diuersis honore primatibus distinguatur: nullus est qui murmure: qui inuideat nullus. Lauda hierusalem dominū: lauda deū tuum syon: quoniam confortauit seras portarum tuarum: benedixit filijs tuis in te. Qui posuit fines tuos pacem: et adipe frumenti satiat te. Lauda et laudes replica: quia munitissimis vectibus et inconuulsibilibus seris clausē sūt porte tue. Nullus inimicus intrat: nullus exit amicus. Benedicti filij tui in te omni benedictione spiritali in celestibus cū christo. Nam non ē timor in finibus tuis: quia posuit fines tuos pacē. Nulli ibi tentationes: nulla se tentationū turba confundit: quia versipellis ille et tortor longe est a muris tuis: et ille qui idem est: omnia in identitate consolidat atq; cōpingit. Euius participatio inquit in idipsum. Idicam tertio hauriunt aquas in gaudio de fontibus saluatoris: et nudis vt ita dicā oculis deitatis intuentur essentiam: nulla corporeorum fantasmatū imaginatione decepti. Ecce gaudium in fine: sed fine fine. Adiferi nos qui ab illa felici regione repulsi in hanc descendimus imo cecidimus vanitatem. Filij syon ait propheta inclyti et amicti auro primo: quomodo reputati sunt in vasa testea? Filij syon illius scilicet speculatiue ciuitatis: quam edificauit dominus vt videatur in gloria sua. Filij superne hierusalem que est libera et mater nostra. Inclyti per dignitatem cōditionis: amicti auro primo per dignitatem imaginis diuini.

tatis. Quomodo ergo ex his nos quidem reputati sumus in vasa testea: in hec lutea et fragilia corpora degenerauimus? Exhibent enim angeli frēs charissimi iustitiam deo: pacem inter se: gaudium sibi. Sic et tu homo noli prius rapere quod tuū est: et iustitiam deo: et pacem quam debes proximo noli contemnere. Iustitia virtus est: qua redditur vnicuique quod suum est. Tu non solum iustitiam: sed multas et multiplices iustitias debes creatori. Iustus enim dñs iustitias dilexit. Iustitia tua dñe sicut montes dei. Bene sicut montes: quia plures cumulos miserationū suarum ingessit tibi. Et prius quidē te cū ceteris et inter cetera creauit: non sine magne prerogatiua dignitatis: dixit enī de oib; fiant et facta sūt: post hec vehemētissimo tui amore inflamata illa maiestas redemit te. Nūquid vbo? Nō: sed triginta annis operatus est salutē in medio terre: affixus cruci: addictus morti: ludibrio deputatus. Deus tuus factus est frater tuus. Nō angelorū frater: quia nusquā angelos apprehēdit: sed semen abrahe apprehendit. Eo mune quidem habes quia factus es: quia frater spāle. Adiecit adhuc grā nob; spāli: quiddā: quod lata nos et spaciōsa via digito suo traxit: et posuit in consilio iustorū et cōgregatione. Quid vltra debuit facere et nō fecit? Qui vltimū peccatū tāta et talis a tāto et a tali collata bñficioz multitudo nō emolliat? Quicquid igitur es: quicquid potes debes creati: redimēti: vocati. Sed cū iustitiā feceris fac et pacē. Quia diu enī sumus in hā vasa testea et fragilitate cōplexionis humane: nō possumus inueniri scandalorū prorsus imunes. Si ergo recordatur fueris quia frater tuus hūc aliqd aduersum te: sis humiliter adueniā petēdā. Si tu habes aduersus illū: sis facilis ad dādū: et oīa mēbra erūt in pace. Sic enī ad duo ista charitatē et humilitatē paratissimi: nō poterim dissensionē sentire. Discite inquit a me: quia mitis sum et humiliter corde. Aditis quod pertinet ad charitatē: quia charitas patiens est: benigna est. Nō enim quod aptat et spectat ad ipsam ubi ppetrat. Sic pcedētib; nob; erit gaudiū in spiritu scō. Quod exptus nouit: interpretus ignorat. Alia enī bō nō pcepit ea quae sūt spūs dei.

De obsecratione et gratiarum actione

Aliquid non plerumque orantibus nobis omnia viscerum succutimus occulta: ad memoriam gaudij illius quod est mater nostra: et lachrymarum vnde vultus meditatum superfluit. Quod si duraret: si oblitus fuero tui hierusalem: oblivioni detur dextera mea. Adhereat lingua mea faucibus meis: si non meminero tui: si non proposuero tui hircin in principio letitie mee. Tere in principio letitie: quod finis illic repositus est. Non contemdes sacculum meum domine iesu et circumdabis me letitia: ut ceterum tibi gloria mea et non contempnar. Principium gaudij illius quod habet quicquid sentimus stulticia est de flumine illo descendens: cuius imperio legitur civitate dei. Non veniet tempus ut phenicibus gaudijs in ipso divinitatis fonte perfundis immergamur: ubi vnde vnda sine interceda pedine et interpellatione continetur. Non veniam et apparebo ante faciem dei? Non transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum dei? Non sicut audivimus sic vidimus in civitate domini virtutis? Etiam igitur fratres huic ternario fideliter insistamus et semper sumus memores ubi illi: amice ad quod venisti: quod non ad hoc venimus: ut simulatoria spe regem interficiamus: sed ut ei serviamus: qui est benedictus in secula Amen.

De obsecratione: postulatione: oratione: et gratiarum actione Sermo unicus.

clij **Q**uattuor mihi videntur orandi modos exprime apostoli verba dicentis: volo primum fieri obsecrationes: deinde orationes: post gratiarum actiones. Sunt enim quae ad huc peti conscientia terret et cruciat: non dum accepta resistendi virtute: tunc scilicet primum in ipso peccatorum ceno iacentes spiritus veritatis irradiat et excitat: timere et erubescere eos facit dum vident inhumanitatem criminum: meritorum exiguitatem: et velut ardentem coram se gehennam expauescentes: quoniam in seipsis boni nihil inveniunt: alii deprehendunt unde tegantur. Sciunt enim quod non sit tutum in conspectu dei sui vacuos apparere contra legis preceptum: et multo minus id presumere audet plenis stercore manibus. Quia ergo timet et merito timet: per seipsum

accedere studet quasi per alios supplicare. Tale est illud orationis genus quo solemus uti dicentes Sancte petre ora pro nobis: et filia. Maxime vero illud obsecratio est manifesta: per passionem et crucem tuam et ceterum in hunc modum. Tale igitur videtur ac si latro deprehensus et iam vicinus suspensio quoniam penitus desperat: nec invenit in se unde magis deprecetur: extendens brachia dicat: quod sic passus est Christus: ut coram a quibus tenetur animam moveat ad pietatem. Credo ego de talibus dici posse: quod regnum celorum vnum patitur: et violenti rapiunt illud. Cum faciebat regno celorum publicanus ille: quod dum non auderet oculos ad celum levare: ipsum celum ad se potuit inclinare. Simile aliquid mulier illa egisse videtur: quod perfluvium sanguinis habens dum timet ad Christum accedere fecit ab eo virtutem exire. Furtim enim tetigit fimbriam: et curata est ab infirmitate. Unde et indignatus quodammodo verbum videtur quod de ea dominus ait Quis me tetigit. Et addidit Senti de me virtutem exisse. Non credo quod sit inter vos quispiam: sed fortasse nonnulli in secula in habitu vel conversatione potuerunt aliquid experiri quod loquor: ut scilicet inuiti per os fluminis sanguinis paterentur: eius inquam sanguinis quod regnum dei non possidebit. Etenim qui facit peccatum servus est peccati: nec sua se poterit continere virtute etiam cum volet. Multo magis minime expedit per seipsum ad Christum accedere: sed tangere siquam inuenerit eius fimbriam: hoc est et cum extremum in ecclesia considerare hominem quem humilioris viderit: quod est vestis Christi. Eum inquam qui elegit abiectus esse in domo dei. Oportet considerare quod vere est fimbria posita in ora vestimenti ad quam utique spiritualis vnguenti descendens a capite copia tota decurrit. Nunc si beneficiis aliquibus seu prece humili atque confessione pura tetigerit: ut affectum eius erga se moueat ad compatiendum sibi habere fidem: et sine dubitatione sanabit. Aliud tamen non erit fimbria: non a se: sed a Christo exisse virtutem: qui et tangi se prestat in fimbria. Expressi vobis quantum potui quale sit: et cui anime necessarium genus obsecrationis. Aliter vero iam continendi virtute accepta secure accedit qui sibi conscius fuerit pro de

litis preteritis veniam petens: et vti oratione: que nimirum oris est ratio: quando iam oratio loquitur cum deo suo. Unde illud est quod maria magdalene quicquid non minus humilis emoriosa illa: non sic tamen veref accedens sed rigat lachrymis pedes: capillis tergit: ungit unguento: osculat ore deuoto. Unde satis liquet quod omnino iam posuerat in corde suo a peccato iam deinceps abstinere: et quasi profluuii stabat. Quod si iam consecutus es et tu primum est ut ipsi domino loquens in oratione recogites annos tuos in amaritudine anime tue: dehinc postquam in lamentis prae aliquandiu pserueras hilaritate quamdam et fiduciam precis indulgentie: accede iam ad postulatores: ut secure iam tanquam receptus in gratiam dei tui cōseruis tuis audeas petere quod oportet. Et fortasse regras: vnde aut quo nosse poteris vtrum hanc psecutus sis indulgentiam. Sic nimirum cōseruando humilitatis gratiam diuina solet pietas ordinare: ut quanto quisque plus proficit eo minus se reputet psecuisse. Nam et vsque ad supremum exercitij spiritualis gradum quisque eo usque psecerit aliquid ei de primi gradus imperfectione relinquit: ut vix primum sibi videatur adeptus. Atqui scio quod hodie lectum sit de euangelio. Dixit iesus paralitico. Confide fili: remittitur tibi peccata tua. Et reputatum est ei i blasphemiam. Ad ille nimirum cui cogitatio hominis cōfitebatur quid cogitatis inquit mala in cordibus vestris. Blasphemare me blasphematis: et quasi ad excusandam visibilis curatio virtutis mihi visibilis usurpare intēditis. Sed ego vos potius blasphemos esse cōuinceo: si gno pbans visibili inuisibilem prateritatem: ut sciat inquit: quod prateritatem huius filius hominis dimittendi in terra peccata: tunc ait paralitico. Surge tolle grabatum tuum et ambula. Et tu quod si iam surgis desidio supernorum si grabatum tollis. scilicet terre nis elevaris voluptatibus ut non ferat anima a cupiditatis eius: sed magis ipsa ut dignum est regat illud et ferat quo non vult: si demum ambulas que retro sunt obliuiscens et ad ea que ante sunt te extendens desidio et per peccatum proficiendi: curatum te esse non dubites. Neque enim surgere poteras si non aliquatenus esset alieniatus: nec grabatum tollere: nisi exponera-

tus magis: nec ambulare feruore conuersationis cum graui molle possibile est. Propter quod fiducialiter iam postulare potest quod eiusmodi est. Tamen caueat ne forte aut postulet non postulanda aut minus postulet que a deo sunt postulanda: aut ea tepide querat: que toto affectu et omni tempore sunt querenda. Petitis et non accipietis eo quod male petatis: ait iacobus. Sic agit omnis qui terrena querit ultra necessitatem: qui mundiale gloriā sectatur aut voluptatem: tale etiam quod solent homines seculares postulare in orationibus: ut mortē inimicorum et cetera talia quod non licet. At vero temporalia si fuerint petenda quodem sunt quantum necessitas humana requirit. Sed iuxta beati gregory sententiam non sunt hec nimie requirenda. In quo etiam genere illa sunt spiritualia sine quibus salus constare potest: ut sermo scientie: gratia curationum: omniaque de quibus certum non habemus quod expediat nobis: utpote si te fatigat temptatio supplicandum: quodem pro ea ut auferatur a te: sed non nimis obnixi: quoniam in talibus minusse semper oportet apostolice illius sententie. Nos enim quod oremus sicut oportet nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Et deo magis committere debemus: quod temere aliquid apud nos diffinire. Nec autem sunt toto affectu et omni tempore postulanda: pro quibus incessanter et obnixi quantum poterunt clamant ad deum desideria tua: scilicet ut habeas gratiam eius bonam: et placere possis in ceculis pietatis ipsius: et in eo viuas: et moriaris in ipso: ut gloriā eius videre: et ipso frui in perpetuum merearis. De his enim dictum est. Sine intermissione orare. Unde propheta. Exquisiuit te facies mea: faciem tuam domine requiram. Et alibi. Unam petij a domino: hanc requiram: ut inhabitem in domo domini omnibus diebus vite mee. Nonno ad quartum orationis genus quod est gratiarum actio: per paucos attingere credo. Et quo rarius eo preciosius est. Adul-tam enim pro: sus gratiam inuenit apud deum iuxta promissionem suam qua exaudit ante quod inuocetur: et testimonium reddit spiritui eius quod ipse que huius ex deo: quoniam exauditur est deside-

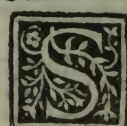
aa iij

De victoria sapie ptra maliciā

rium eius: ita ut certus iam orare qdem nō
sed grās agere possit. Sic enī in lazari resu-
scitatiōe dñs lz nihil prius orasset pater in-
q̄t tibi gratias ago quia exaudisti me. **P**ria
igif. i. obsecratio verecundo fiat affcū: scda
quā ppe dixim⁹ ozonez affectu puro ut v3
non dissimulem⁹ pctā: nō nos palpem⁹ sciē.
tes q̄ qsqz mīaz inuenit apud deū si inuen-
tus fuerit durus: v3 in semetipsum. Tertia
idest postulatio amplū querit affectū z fidu-
cie latitudinē: sicut scriptū est: postulet autē
i fide nihil hesitās. Credo enī ppter ea dcm
Quēcūqz locū calcauerit pes vester: vester
erit: q̄ tantū impetrabim⁹ quātū porxeri-
mus pedē fidei. Quarta que est grāz actō
ipsa d3 esse deuotiōe plenissima: z delitijs af-
fluens. Jam vō de reuerentia ozoneis in eo
qd lectū est caplo ipsius regule vos mō sol-
licitauit auctas: ex cuius occasione aliq̄ de
ozone dicēda putauit. Illud tñ breuiter dico.
Nonnulli ut arbitroz expti sunt accidere in
ozone aliqñ ariditatē z hebetudinē quādā
mentis: ut solis orātes labijs nō satis atten-
dant: neqz que dicāt: neqz cui loquāt. p eo
q̄ velut ex p̄suetudine quādā cū minus di-
gna reuerentia z sollicitudine accesserunt.
Quid enī aliū cogitare d3 frater intrās ad
ozone q̄z ppheticū illd ingrediar ad tab-
naculū dñi admirabilis: vsqz ad domū dei.
Oino si qdem oportet nos ozoneis tpe curiā
intrare celestē. Illā inqz curiā: in q̄ rex regū
stellato sedet solio circūdante eū innumera-
bili z ineffabili btōz spiritūū exercitu. Uñ
z ipse q̄ viderat q̄ maiore numex nō inue-
nit milia aut milia ministrabant ei: z decies
centena milia assistebāt ei. Quāta ḡ cū reue-
rentia quāto timore quāta illuc hūilitate ac-
cedere d3 a palude sua pcedēs: z repens ra-
nūcula vallis? Tremebūd⁹ q̄z simplex q̄z
hūilis q̄z deniqz sollicit⁹ z toto intētus aīo
maiestati glie in pñtia angeloz i pñlio scōz
z p̄gregatiōe assistere possit miser homūcio
In cūctis igif actiōib⁹ nris multa opus est
vigilantia: s3 p̄cipue in ozone. Etenī sicut i
regla nra legim⁹ licet oī hora z oī loco ocli
dñi sup nos speculent maxie tñ in oratione
Licet enī semp videamur: s3 tunc etiā pñtia
mur z ofidim⁹ nos q̄si facie ad facie cū deo

loquētes. Porro q̄zuis vbiqz sit de⁹: in celo
tñ orandus est. Vbiqz ozoneis tpe cogitād⁹
ut mensura eius nō oratorij tecto nō aeris
spatio nō ipa retardet nubū dēitate: iuxta
eā formaz q̄ nobis a xpo tradita est vbi ait.
Sic orabit. Pater nī q̄ es in celis. Celum
enī qdā p̄rogatiua sedes siue thron⁹ dei vo-
cat: q̄ ad eā cōpationē qua deū angeli scī i
celis z electoz aīe vidēt nos miseri z pegri-
ni sup terrā vix solū hīe videmur. Sic igif
orat q̄ orat tanqz assumpt⁹ z pñtatus ei qui
sup thronū excellim⁹ i angelis q̄ minime ce-
ciderūt z eleuatū in hoib⁹ quos suscitauit
de puluē inopes z erexit de stercore paupes
Sic inqz semetipsum p̄sideret sic attendat
tāqz pñtatum dñi maiestatis: ut dicat cum
abraā. Loquar ad pñm meū cū sim puluis
z cinis. Et q̄ tuo p̄cepto cōmonit⁹ tuo isti-
tutōe format⁹: te p̄sumo orare dñe de⁹ fons
pietatis.

C De victoria sapientie contra maliciam.
Sermo vnicus.

Sapientia vincit cliij

maliciā: dū sathanam cōterit
dei virt⁹ z dei sapia xps. Atti-
git ḡ vsqz ad finē fortiter i ce-
lo qdem eijciendo supbū: i mūdo supando
malignū: in inferno spoliando auar. Et di-
sponit oīa suauiter: in celo sedēs angelos cō-
firmādo: in mūdo venundatos redimendo
in inferno captiuos liberando. Aut si meli⁹
placet accipiam⁹ hoc mō. Ordinata p̄cedit
acie aduersus pcti septē gradus: spūs septi-
formis. Et p̄m⁹ ptra negligētiā timor exur-
git. Nimir ipse est quo cōcutit aīa: discuti-
p̄scia: excutit sopor letalis: incutit sollicitu-
do. Deniqz q̄ timer deū nihil negligit: sed
veret oīa opa sua. Letex ut grauior sit con-
flictus squama squame iungit: z sese comi-
tātia sē i hūano corde negligētia sui z curio-
sitas ceteroz. Triplex ē ut ait sapiēs icōmo-
dū qd d̄ domo eijcit bitatē: sum⁹ stillicidiū
z mala mulier vxor. Quādo vō hec deerūt
negligenti? Propria qdem negligit: sumus
non abigit: vxorē non corrigit: tectum non
reficit. Sumant pctā nullo misericordie stu-
dio z nullo lacrymarum vndis extincta:

et fumus ille teterrimus est et intolerabilis: malignatur voluntas ipso neglectu quotidie deterior: semetipsa: illat superius iudicis indignatio: ex defectu utique charitatis: que sola operit multitudinem peccatorum. Egrediatur itaque foras necesse est qui curiosus iam exteriora consideret: qui sic interna despiciat: presentia non inspicit: futura non prospicit. Euidetur proinde curiositati pietas aduersatur: et quem illa a corde euocat: illa reuocat. Nimirum pietas ipsa est cultus dei: et in corde colitur: que in corde cognoscitur habitare. Parit autem curiositas experientiam mali: ut facile qui per multa vagatur offendat: facile cadat in laqueum: facile inueniat quod perniciosè delectet. Cōfligit sane aduersus hanc scientie spiritus: docens eligere bonum: reprobare malum: docens quid periculosum sit: quidue experiri. Verum in multis iam in experientia concupiscentia transire videtur. Habes hos gradus in diuina filia iacob: quam nimirum ad videndas alienigenas mulieres egressam amor filius sicheem rapuisse: corripuisse: ac denum tristem blandimentis delinisse legitur: ita ut villius anime: anima eius adheferit. Dico autem in concupiscentia id est in affectus cordis pertransisse hominem: qui legem spreuit: honestate abiecit: valescit pudori: timorem autem domini penitus transiit: soloque vehetur appetitu: sequitur concupiscentiam solam: sola trahitur voluptate: et est apud eum per ratione voluntas. Contra igitur hanc concupiscentiam mali dimicat fortitudo. Illeque in vlla iam nisi in manu forti liberatio est. Unde dicat sibi homo ieiunia: corpus castiget: et subiiciat seruituti: ne forte iam de radice colubii egrediatur regulus de concupiscentia consuetudo. Quemadmodum enim misera nimium et miserabilis humana fragilitas: sine pruritu concupiscentie: aut impetu desiderij ipsa consuetudine ad illicita trahitur: utinam omnibus liceat ignorare. Nimirum peccatum faciens seruus fit peccati. Seruus plane diaboli ad praua queque prahitur se quens: a quo nimirum captiuus tenetur ad ipsius voluntatem. Est autem consuetudo

hec gravis quedam et pernitiosa cathena solueda utique facilius quam rumpenda: ut hic maxime illud vulgare puerbium oporteat versus: pari industria violentia potior est: ut quem admodum vis vi repellitur et feruore spiritus feruor extinguit desideriorum: sic maligni artem arte deludas: et consuetudini consilium opponas. Alioquin si forte violentiam queras et castigationem corporis speras consuetudini preualere: timendum omnino est ne sit perniciosa labor: et huius substantia ipsa deficiat quam inoluta concupiscentia preterit quoniam que dam altera natura sit ipsa consuetudo. Nec cessarium itaque consilium est: vel ab ipso magno consilij angelo ministratum: vel ab homine aliquo spirituali qui cogitationes sathane spiritus huius remedia non ignoret. Subtrahenda occasio est: et opportunitas fugienda peccati. Legimus fratrem in heremo fornicationis spiritui graniter impugnatum. Laudabili prius industria a patre curatum. Aduocans enim senior fratrem alterum secreto iussit: ut enim laceraret iniuriis: et prior ipse quasi accepta ab eo iniuria quereretur. Anxiusque ille et quasi confusus vehementer sic oblitus est in breui pristinae tentationis: ut que retri de ea non sine admiratione plurima. Responderet. Nape vinere non licet: et fornicari licet? Sed forte necdum venit cui reposita victoria est: quem triumphus manet: cui corona debet: et preceptus ex consuetudine preceps: ut tanto liberius quanto desperati peccans: totas iam concupiscentie laxet habenas toto impetu ferat in preceps: sicut scriptum est: Peccator cum venerit in profundum malorum contemnit. Illic ergo contemptum necesse est: ut spiritus intellectus impugnet illuminas tenebras cordis: et lucem diuine misericordie et copiose miserationis infundat. Intelligentia enim diuinis et altissimis rebus attribuenda est: quas quidem humana ratio nullatenus: difficile autem vel ipsa si des comprehendere possit: ut est illud: Ubi habundauit delictum: superhabundauit et gratia. Nam si contemptus presterit accidere necesse est et maliciam ut quam potest consolationem desperat miser admittat: et cui non est pars in bonis letetur vel in malis. Lete

De querenda sapientia

tur cum malefecerit: et in rebus pessimis exulter. Ex hoc ergo solum hoc remedium est ut ipsa aduersus maliciam sapientia congregiatur: propriaque dextera preliet: que succubere omnino non nouit. Quomodo enim liberetur que in babilone descendit: nisi preueniat in benedictionibus superne dulcedinis: ut clauum clauus expellat: et pestiferum dulcedine vitiorum iocunditas spiritualis vinctiois excludat. Attingit ergo a fine usque ad finem sapientia victrix eradicando singula vitia: singulasque inferendo virtutes. Excitit siquidem negligentia: ut timoris spiritus repleat mentem: abiciit curiositas: ut succedat pietas: experientia mali fugat: apponitur scientia: sic et concupiscentie praeualent fortitudo: et consilium consuetudinem amputat: et intellectus vigens contemptum amouet: et disparente omnino malitia sapientia regnat. Qua quidem triumphante de cetero miseram illam animam quae perniciosè negligentia soporauerat: prius exhortauerat curiositas: attraxerat experientia: tenuerat concupiscentia: ligauerat consuetudo: conreptus in carcere truserat: malitia ingulauerat: timor suscitauit: pietas blande demulcet: scientia quid actum sit indicat: dolor apponit quid suum est: fortitudo erigit: consilium soluit: intellectus educit de carcere: sapientia mensam ponit: refocillat esurientem: et salutaribus reparat alimentis.

De querenda sapientia. Sermo vnicus.

cl
iii

In hoc mundo

quid facimus fratres? aut quid facimus de hoc mundo? Si saluari pretendimus a perniciis seculo neque quid adhuc de mundo decernimus? Si exire volumus? quid adhuc comedes nostras nobiscum trahere laboramus. Donamus eas aureas esse: sed multo melius est sine his liberari: quam earum occasione teneri. Non extimemus precium: sed impedimentum consideremus: ne propter ipsam quod dura satis reputanda est perditionis necessitate: etiam cupiditatis visco inherere his incipiamus: et inanis sollicitudinis nexibus irretiri.

Quid enim in comediis faciat quod? Percutari forte minus congruum iudicet: quod videlicet ad patiendum quam ad aliquid faciendum soleant homines comedi: et actionis impedimenta comedere sunt et adminicula passionis. Agendum tamen nobis est aliquid in hoc mundo: non quod de hoc mundo: sed in hoc mundo. Cum enim legitur: adaz in loco voluptatis ab initio posuit ut operaretur: quod sanum sapiens filios eius in loco afflictionis ad ferendum posuit arbitrat. Operemur ergo: sed cibum qui non perit: operemur opus salutis nostrae: operemur in vinea domini: ut denarium diurnum mereamur: opere mur in sapientia que dicit: Qui operatur in me non peccabit. Elger est mundus. Sodiamus in eo: thesaurus absconditus latet: effodiamus eum. Ipsa est sapientia que trahitur de occultis. Omnes eam queramus: omnes concupiscamus eam. Sed frustra querit: qui in lecto querit. Neque enim inuenit in terra sua uiter uiuentium. Lectulus est: tibi gigante queris? Tuus lectulus est: tibi iuente speras: qui diuersoria semper ignorat? Si queritis inquit querite: et conuertimini et venite. Unde queris? A lectulo tuo. Si queris conuertaris. A voluntatibus tuis inquit auertere. Et si in voluntatibus meis inquis: non inuenio? ubi inuenio sapientiam? Vehementer enim eam desiderat anima mea. Nec inuenisse sufficiat si contigerit inuenire: nisi mensuram bonam et confertam et coagitatam et supereffluentem ponam in sinum meum. Merito quidem: Beatus enim homo qui inuenit sapientiam: et qui affluit prudentia. Quere ergo dum inueniri potest: et dum prope est inuoca illam. Nolo audire quod prope sit? Prope est verbum in corde tuo et in ore tuo: tamen recto illud si quesieris corde. Erige cor: surge de lectulo tuo: ut non frustra audias admonentem sursum habere cor. Sic enim corde inuenies sapientiam: et ore affluens prudentia. Sed affluere: non effluere vel euomere cura. Numirum mel inuenisti: si inuenisti sapientiam. Tamen ne multum nimis comedas: ne forte faciat te euomas illud: sic comede ut semper esurias. Nam et ipsa dicit: Qui comedit me adhuc esuriet. Noli multum reputare quod habes: noli faciri ne euo-

mas et hoc ipsum quod videris habere auferat a te: quippe qui ante ipsum querere destitisti. Neque tu potes inueniri dum prope est ab inquisitione vel inuocatione cessandum est. Aliter quoque: Sicut qui mel comedit multum ait idem salomon non est ei bonum: ita qui scrutator est male statim opprimitur a gloria. Quid tu pilate seorsum interrogas dominum ut tibi susurraret in aure quid sit veritas. Multum est a te. Non dabis sanctum cani nec margarita porco. Quere potius fidei gustum: sapientiam intellige: faciemque intelligentem interius ne regras. Merito interius merito fratres reuerberata facie protinus resiliuit et responsum non sustinens egressus est ad iudeos: qui ambulare cepit in magnis et in mirabilibus super se quod esset veritas per circuitus. Quo circa quam nos sapiamus in corde et sapiam quod ex fide est: quemadmodum apostolus ait. Non plus sapsimus quam oportet sepe: sed sapsimus ad sobrietatem. Sobria quidem sapientia est in penitudine peccatorum preteritorum in conceptu presentium in comodorum in desiderio futurorum primorum. Inuenisti plane sapientiam si prioris vite peccata defleas: si huius seculi desiderabilia perpendas: si eternam beatitudinem toto desiderio concupiscas. Inuenisti sapientiam si tibi horum singula sapiuntur: putantur: ut hec quod est amara et omino fugienda istaque velut caduca et transitoria contemnas: illa vero ut perfecta bona et totis appetenda desideriis. Itimo quodam a sapore diiudices et discernas. Atque hec quod est sobria est sapientia: et vomitum nescit: ubi et timoris frigus recordatione peccatorum et charitatis fervor ex appetitu diuinorum promissionum tepiditate amouet eam quod nunc sunt pessimorum occupationum: ubi nec euomas sapientiam nec euomaris ab ea. Sicut enim beatus homo qui inuenit sapientiam: sic etiam beatus vir vel beatorum quod moratur in sapientia. Forte enim habet ad effluentiam spectat. Sane in his tribus ore effluus sapientia vel prudentia: si sit in ore possessio proprie iniquitatis sit gratiarum actio et vox laudis. Sit etiam finis edificationis. Namque corde creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem atque in principio iustus acculator est suus: namque in medio magnificare dei: in tertio quoque affluit sapientia eatenus quod edificare proximum debet. Alut vero et in opere effluendum est sapientia

et maxime. Queramus ergo et in opere triplicem affluentiam. Nam et olim dictum est a sapiente quodam quod sapientia tripliciter scriberetur. Itaque si vos melius non habetis puto ego quod ad opus pertinet copiose satis affluere sapientia: quicquid inter nos continetur patenter et obedienter conuersantur: tamen ut fidelis obedientia propriam mortificaret voluntatem humilis continentia carnalem puter et seculares amputet voluntatem: hilaris patientia vitraque similiter et corporale scilicet et mundiale viriliter sustineat aduersitatem.

De verbo psalmi quis ascendet in montem domini.

Sermo vnicus

Vis ascendet i

clv

montem domini: aut quis stabit in loco sancto eius? Verbum exhortationis est fratres mei ut quoniam quidem omnes ascendere nitentur. Omnes tendimus in sublime sursum aspiramus: Ioseph: omnes conati in altum: illuc studemus ascendere ubi bonum ubi securum sit nos esse unde cadere non oportet: ubi stare possumus. Nec modo ut desiderium provocet ascensorem montis huius propheta requirit umbram etiam: ut ascendere cupientem modum doceat ascendendi. Felix qui huius montis ascendens in corde suo disposuit concupiscere et desiderans in atria domini. Si quidem mons iste mons vber bonorum omnium cumulus: mons voluptatis eterne domus dei est. Et beatus qui habitabit in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te. Audisti testem fidelem quod mons est domus ista. Quisrael quod magna est domus domini et ingens locus possessionis eius: magnus et non habet consumationem excelsus et imensus. Immo vero non solum mons est: sed et mons montium: multe in eo mansiones et multi montes. Denique etiam fundamenta eius in montibus sanctis. Et ne hec quod tacuit sanctus isaias. Erit inquit mons domini in vertice montium: et eleuabitur super omnes colles. Quidni montium mons sum datus exultatione vniuersae terrae ubi tam multiplex omnium delectabilium copia ubi una copiarum omnium plenitudo. Erit enim mons pacis mons gaudij: mons vite mons glorie. Et huius omnes unus mons consuetudinis felicitatis. An non mons pacis pax

De verbo psalmi q̄s ascendit in montē dñi

sup̄ omne pacem: pax que exuperat omnes
sensu. Plane mons magnus pax in corde
pax in carne pax ab iniquis hominibus pax cum
omnibus proximis pax ab ipsis demonibus pax
cum deo. Et pacis non erit finis. Erit gau-
diū sed quale dñs ait. Gaudiū plenū secu-
rū: gaudiū qd̄ nemo tollat a nobis. Sed et
vitā habituri sumus et abundanti⁹ bituri
q̄ nō possit inefficax esse tāti pastoris adue-
tus: qui ad hoc ip̄s venit ad oues: sicut ip̄e
testat̄ vt vitā habeāt et abundanti⁹ habeāt
Nūqd̄ nō etiā tibi mons videt̄ eternū glo-
rie pōdus supra modū in sublimitate? Por-
ro ex his oib⁹ et si qua possunt d̄siderabilia
cogitari similiter vna ē beatitudinis mēsurā
bona et cōferta et coagitata superfluēs: ac si
plurimos mōtes aliū qd̄ aurū: aliū argē-
tū: aliū ex iacinctis et sinaragdis: atq; om-
niū gemarū gloria: aliū quoq; ex vermicu-
lo purpura et bysso: ceterisq; eiusmodi opi-
bus pariter coaceruans in vnum redigas
montē. Oīa enī nobis multiplicata reddēt
Et q̄ aurū argentū lapides p̄ciosos supedi-
ficauerit fundamēto edificii hūile in men-
sos montes excreuisse mirabif: et ex modi-
co semine magnos metet nō tam manipulos
q̄ acervos manipulorū. Quis ḡ ascēdet in
montē dñi: aut q̄s stabit in loco scō ei⁹? In-
nocens manibus: et mūdo corde. Beatus
ille si q̄s tñ ille est. Quis gliabif innocētes
manus aut castū se habere cor? Ille non mun-
dus a sorde et infans cum vni⁹ diei est vi-
ta sup̄ terrā. Unus tñ est inter noxios ino-
cens: mūdus inter ip̄uros: inter mortuos
liber. Unus et nō extimabif aliū absq; eo
Ip̄se est de quo legisti. Nemo ascēdit in ce-
lū nisi q̄ descēdit de celo: fili⁹ hoīs q̄ est i ce-
lo. Erat enī innocēs manib⁹ q̄ p̄ctū nō fe-
cit: sed multa bona opar⁹ est vt iudeis libe-
re aiebat. Quis ex vobis arguet me de pec-
cato? An nō mūdissimū cor fuisse q̄s dubi-
tat vnicū p̄sonalit sapie⁹ in q̄ nihil inq̄natū
incurrit? Attigit aut̄ vbiq; p̄pter suā mū-
diciā. Sed nō inuani⁹ accepit aīam suā q̄ so-
lus potestātē habuit ponēdi aīam suā et ite-
rum sumēdi eā. Nō inuani⁹ accepit nascēs
nō inuani⁹ posuit moriēs: nō inuani⁹ recepit
surgēs. Aut quō nō in dolo nō inrauit p̄xi-

mo suo: quō nō in inuano accepit aīam suam
Quō non inuano oīa illa p̄fecit si hic solus
acipiat benedictionē? Ita ne optebat xpm̄
pati resurgere et sic intrare in glīam suam?
Sua erat. Que vtilitas in sanguine eius?
dum oēs descēdimus in corruptionē. Que
veritas in p̄missione: si vt supra meminim⁹
nemo ascendit in celū nisi q̄ de celo descen-
dit? Esto hic accipiat b̄ndictionem mīam
quare? At non solus hic accipiet aut certe
magis nō sibi soli accipiet si aduertat. Per-
ge enī p̄ sacra verba p̄phetica: et vide quo
nā modo velut occulte multitudinē subin-
ducit. Loquebat̄ de vno et dicebat hic Jac-
ci- piet sed cōtinuo trāssudit in hanc genera-
tionē et ait: hec est generatio querētū dñm
vt in vno nō p̄sone singularitatē intelligas
sed spūs vnitatē. Ille nimis sponso: et hec
sponsa est: et scimus qd̄ dixit: iam non sunt
duo sed vna caro. Ita ergo hic ascēdet hic
accipiet benedictionē: sed ascēdet et cū eo
vel magis i eo q̄ ab eo accipiet b̄ndictionē
Audi hoc a p̄pha. Et enī b̄ndictionē da-
bit legislator ibūt de virtute in virtutē vi-
debitur deus deorū in spon. Atq; hoc est p̄-
pter qd̄ optebat xpm̄ pati et surgere a mor-
tuis: vt p̄dicet in noīe ipsius p̄nia et remis-
sio p̄ctōrū et p̄nia ad innocētiā: remissio ad
munditiā deputet̄. Beatus enī nō in quo
nō inuenit p̄ctū: sed cū non ip̄tabit dñs
p̄ctū. Aut enī. Inueni hominē s̄m cor meū
Nūqd̄ vt gloriari possit castū se habere
cor? Ille non. Quia stelle nō sunt mūde in cō-
spectu eius. Sed cor cōtritū et hūiliatū de⁹
non despiciet. Cor contritū est p̄ximū cor
di mūdo: et hoc est eē s̄m cor dñi vel iuxta
cor ei⁹. Si q̄dem p̄pe est his q̄ tribulato sūt
corde. Samaritan⁹ est p̄xim⁹ illi q̄ incidit
in latrones. Non iurauit in dolo huic p̄xi-
mo suo: sed faciet qd̄ p̄misit. Amen dico vo-
bis sedebitis et vos iudicātes. Sim⁹ et nos
dilectissimi p̄ nro q̄dem modulo et manū
innocentie et cordis munditiē sectatores.
Ante omnia quidem solliciti et si cauere p̄
humana fragilitate non p̄ualemus quā-
tū tamē declinare a malo possumus nō mō
actionis sed et cogitationis. De cetero quo-
q; ne inuano acceperimus animas nostras

racionales exerceamus nos in bonis opibus: cōsilio rationis vtamur. Quō enī nō frustra humanā accipere hō aiām? q̄ tāq̄ vnū exirrationalib⁹ aiantib⁹ incubās cor poris voluptatib⁹ solū sequitur carnis appetitū. Addit q̄z pphā. Nec iurauit in dolo primo suo. Sicut. n. mūdiciā itra nos z i primū inocētia pūcit obseruare: sic z i nobis z erga primū exercenda sunt opa pietatis z totius virtutis. Non ḡ simus nobis in utiles ne inano recepim⁹ aiās n̄as. Non simus inutiles primis n̄is: ne inano eis iurasse pbemur. Nonuit figmētū n̄m spūs q loquebat p pphetā: nec de utilitate primū simpliciter voluit cōmonē. De iuramento puenit vt nos agnoscam⁹ debitū vt pmissā fidē irritā facere veream⁹. Oēs enī primus iurati sum⁹: cū qbus in ecclīe venim⁹ vnitatē. Et hec est p̄fessio fidei xpīane vt q viuit iam nō sibi viuāt: sed ei q p oibus mortuus est. Nec mihi dicat q̄. Ei viuā s̄z tibi nō q̄m qdē ille nō solū p oibus vixit s̄z p oibus mortuus est. Quō enī ei viuūt qui negligit sic ab eo dilectus? Quō ei viuūt q legem eius nō iplet q mandatu eius nū seruat? Queris legē? Queris mādātū? Illoc est inqt mandatu vt diligatis inuicē sicut dilexit vos. Et apls Alter alteri onera portate z sic adimplebitis legē xpī. Noli ḡ putare gratitū bonū qd exhibes primo: vt liceat z dissimulare si velis. Debitor enī ex sacramēti cautidōe z p̄p̄ia cautidōe teneris. Illic ḡ accipiet b̄ndictionē a dño z mīam a deo saluari suo. Illic q vnus accepit brauium. Sed ne vnū hominē putes. Ille est generatio querentū dñm. Illic accipiet b̄ndictionē: qz caput vnus est xps. Sed hec ē generatio qz in mēsurā etatis z plenitudis xpī oēs p̄ter occurrēt. Et forte idē ip̄e dñs mons dñi est de quo dicis: quis ascendet in motē dñi aut q̄s stabit in loco scō ei? Nimirū ip̄e est abscessus sine manib⁹ lapis q i monte crenit imensū ip̄e q exaltat a fra oia trahit ad se mōs coagulat mōs p̄guis vt qd vos indei inspicam⁹ mōtes coagulatoros montē in q b̄nplacitū est deo h̄itare in eo? In beelzebub inquit p̄ncipe demonioz eijcit demonia. Execrāda suspitio z blas-

phemia reprehensibilis. Princeps est xps z magnus est princeps: cuius ne ipi deimones qdē effugere possunt p̄ncipatū. Et illoz regnū in seipsum diuisum desolabit. Illius regnū integrū atq̄ p̄fectū: z regni eius nō erit finis. Distat ergo inter p̄ncipem z p̄ncipes nec vlla cōpatio inter mōtem coagulatum z pinguem z montes tantū coagulatos. Unde iste beelzebub mons est coagulatus sed nō pinguis: magis aut sterilitate p̄petua maledict⁹. Ad dñs qz clatus est: coagulatus qz squama squame iūgitur: z coagulatus est sicut lac cor eoz. Xps dñs mons est: mons coagulatus et mons pinguis. Ad dñs est sublimitate multoz cōgerie pinguis charitate. Et nunc vide quō trahat ad se oia: quō z oia vnian⁹ vnitatem substantiāli p̄sonali spūali sacramētali. Ad dñs in se patrē cū quo est vna substantia: habet assumptū hominē cū quo est vna p̄sona habet adherētem sibi aiām cū qua est vnus spūs: habet sponsam ecclīam vnā electoz matrē cū qua est caro vna. Et forte carnaliter vnio fuisse videbit dicēda. Sed sacramentalē dicere malui dignus hoc vocabulum arbitraf: p̄sertim occasiōe dāte paulo aplo vbi ait. sc̄m hoc magnū est. Ille aut dico in xpo z ecclīa. Pinguissimus plane z vberim⁹ mōs: in q b̄nplacitū ē deo h̄itare in eo. Si qdē p̄pterea vixit eū deus oleo letitiae p̄p̄cipib⁹ suis. Ad dñs celestū aro matū mōns charitatinū spūaliū nō ad inēsuram accipiens spm sed oīmedā obtinens plenitudinē gr̄az. Ad dñs magnus mons in quo oēs thesauri sapie z scie dei absconditi sunt in quo totū hūanitatis veritas tota diuinitatis inh̄itat plenitudo excelsus z inmensus. In quo oia instaurant q̄ in celis z q sup̄ terram vt sit de oia in oib⁹. Venite ascendentes in hunc montē fr̄s. Et si via videtur nobis ardua exonerem⁹ nos: si arda etiam exinanire nos nō parcam⁹ si longa tāto magis festinem⁹ si laboriosa clamem⁹ ei. Trahe nos post te: i odorē vnguetoz tuoz currim⁹. Felix q sic cucurrerit vt cōprehēdat imo vt ip̄e cōprehēdat z in illā amplitudinē mōtis z plenitudinē corpis xpī mereat admitti. Felix q in illū b̄nificiū montē tam

Stimulus

desiderāter et pſeuerāter ascendit vbi in loco ſcō locū accipiens ſtatiōis deo p̄i in ſcō eius appareat filio et videat virtutē eius et glia: Dauid aliā ſane q̄ eundē ſp̄m montem montū montē coagulātū et pingue domini n̄m iēſum xpm In qua nimirū p̄deſtinatiōe ab eterno apparuit ei q̄ dilexit nos et gratificauit in dilecto filio ſuo i quo elegit nos ante mūdi cōſtitutionē. Sed iā tunc cognoscemus ſicut et cogniti ſum⁹ cū plenius et perfectius exaltatus altiffimus fuerit et vberrim⁹ ille mōs oīa trahet ad ſe q̄ eſt ſup oīa b̄ndictus in ſc̄la ſclōz amen. **I**ncipit ſtimulus amoris b̄i Bernardi abbatis.

Quam vehemēti amplexu amplexatus es me bone iēſu: q̄n ſanguis tuus exiit de corde aqua d̄ latere: aīa de corpore. O amantiffime iuuenis qd feciſti vt talia patereris? Eerte ego ſum cauſa tui doloris. Oſtendit tibi xps manus o hō vt facias que fecit: latus vt ſentias que ſenſit: pedes vt ambules quo perrexit. O dulcis et deſiderabilis vmbra ſub alis iēſu. Ibi eſt et occurrentibus tutum refugium: et dulce tribulantis refrigeriū. O homo ſi colligiſ ſes guttas ſanguinis xpi cadentes i nonne eas cū ſollicitudine cuſtodires? Quāto magis animam tuā pro qua ſanguinem ſuū effudit cuſtodire debes. O bone iēſu quātū pro hominib⁹ paſſus es: dura vba: duriora verbera: duriffima carnis vulnera. O bone iēſu non eſt amor tuus ocioſus. Qui te diligunt non te peſcunt. Il lam mel dulcis meditatiō de te. Nil ſq̄z cibis ſuauiſ: de te loqui bona reſectio eſt: te noſce optima cōſolatio eſt: tibi adherere vita eterna eſt: a te ſeparari mors perpetua eſt. Nil ſibi queſo mihi dulce fiat nihil placeat: nihil precioſum adhb̄at. Uleſcant omnia ppter te: tedeat gaudē ſine te delectet cōtriftari pro te. O bone iēſu ſi oportuit te pati et ita intrare in glia tuā: quomodo nos miſeri credimus intrare in glia non noſtram poterimus niſi p̄us patiamur. O charitas patiens et compatiens: expectans et extrahens: ſuſtines et abduces

Charitas non irritatur ſed deprecatur. O q̄z indebita miſeratio q̄z gratuita et pbata dilectio q̄z inopinata dignatio: q̄z ſtupenda dulcedo: q̄z inuicta manſuetudo: regem glorie pro deſpectiffimo vermiculo imo a vniculo crucifiſgi. Quis audiuit vnq̄z tale? Quis vidit huic ſimile? O duri indurati obdurati in ſenſus filiozū adam quos non emoluit tanta benignitas: tanta flāma charitatis: tā ingens ardor amoris: tam vehemens amator: qui pro vilib⁹ ſarcinulis precioſas margaritas expendit. Quid debuit facere et nō fecit? Illuminauit cecos reduxit erroneos: reconciliauit reos et iuſtificauit impios. O anima mea dilige illum a quo tantum dilecta es: Intende illi qui intendit tibi. Tibi quere querentem te: ama amatorem tuum. Alma illum cuius amore preuentus es: qui e cauſa amoris tui. O anima mea ama illum q̄ eduxit te de lacu miſerie et de luto fecit. Elige illum amicum tuū pre oībus amicis tuis qui cum omnia extracta ſiue ſubtracta fuerint ſolus fidem tibi ſeruabit in die ſepulture tue. Cum omnes amici tui recedent a te. Ille te non derelinquet: ſed tuebitur a rugientibus preparatis ad elcam: et adducet per ignoratam regionem atq̄z perducet ad plateas ſuperne ſyn⁹ et ibi collocabit te cūz āgelis ſuis ante faciem maiestatis ſue. Ubi audies illud melos angelicum: vbi eſt canticum leticie. Uox exultatiōis et ſalutis gratiarum actio: et vox laudis atq̄z alleluia perpetuum. O aīa ſuſpira ardēter deſidera vehementer vt poſſit peruenire ad ciuitatem ſupernam de qua tam glorioſa dicta ſunt: in q̄ ſicut letantium omnium habitatio eſt. Celum et terramare et omnia que in eis ſūt nō ceſſant mihi dicere vt amen deum meum. O felix iocunditas et iocunda felicitas ſcōs videre: deum habere in eternum et vltra. O aīa ſi oportet nos quotidie tormenta pferre ſi ipſam gehēnam longo tēpore tollerare vt xpm in glia ſua videre poſſim⁹ et ſanctis ei⁹ ſociari: non erat dignum pati omne quod triſte eſt vt tanti boni tāteq̄z glie participes haberemur? Inſidient igitur demones preparent ſuas tēptationes: frangant corp⁹ ieiunia perimant veſtimenta: labores grauēt

vigilie excitent. Tanciet me iste: ingetet me ille vel ille: frigus incuruet conscientia muretur: calor vrat: caput doleat: pectus ardeat. Infletur stomachus paleat vultus: infirmetur corpus totum deficiat in dolore vita mea et anni mei in gemitibus: ingredias putredo in ossibus meis et subtus me scateat: ut requiescam in die tribulationis et ascendam ad populum accinctum nostrum. O anima mea reuertamur ad ciuitatem celestem in qua scripti sumus et ciues decreti. Sicut ergo coequies sanctorum et domesticorum dei et sicut heredes dei coheredes autem christi: consideremus in clita urbis nostre felicitatem. In quantum considerare possibile est. Dicamus ergo cum propheta. Unam petij a domino hanc requiram: ut inhabitem in domo domini omnibus diebus vite mee. O bone iesu fons indeficiens peccatorum: corda reficiens: ad te curro te solum ficiens. Tibi solus eris sufficiens fili dei. O vita vitalis vita sempiterna et sempiternae beata: Tibi gaudium sine dolore: Tibi reges sine labore: Tibi dignitas sine tremore: opes sine amissione sanitas sine langore abundancia sine defectu vita sine morte perpetuitas sine corruptione: beatitudo sine calamitate Tibi omnia bona in charitate perfecta. Tibi spes et visio faciei ad faciem: Tibi plena scia in omnibus et per omnia. Tibi summa dei bonitas cernitur et lumen illuminans a sanctis glorificat: Tibi praesens dei maiestas conspicitur: et hoc cibo sine defectu: mens intuentium faciat. O diues omnium bonorum ac beatorum superne facietatis opulentissime largitor: deus Da lapsu cibum: collige dispersum: libera captiuatum: reintegra scissum. Ecce sto ad hostium et pulso obsecro per viscera misericordiae dei quibus visitauit nos oriens ex alto inbe pulsanter aperiri: ut liberis gressibus ingrediat ad te: et requiescat in te: et reficiat de te pane celesti. Tu es enim panis et fons vite: tu lumen claritatis eterne Tu es oia ex quibus viuunt recti qui diligunt te. O amor qui semper ardes et nunquam exstingueris: dulcis christe deus meus bone iesu charitas amor cordis mei: accende me totum igne tuo: amore tuo dilectione tua que sancta est et bona que casta est et munda: ut totus

dulcedine amoris tui plenus totus flammari tatis tue vaporatus: diligam te dominum meum dulcissimum et pulcherrimum ex toto corde meo: ex tota anima mea et ex totis viribus meis et ex omni intentione mea cum multa cordis strictione: habes te in corde et pre oculis meis semper et ubique ita ut nullus in me mundanus vel terrenus habeat in me locum amor. O misericordissime tibi me recomitto redde et concedo per quem sum viuus et sapio. In te confido spero et totam spem meam pono per quem surgam viuam et quiescam. Te cupio: te diligo: te adoro: cum quo manebore gnabo et beatus ero. Anima que te non querit nec diligit peccatis seruit: vitij subiecta est nunquam quiescit: nunquam securae est. Famule tibi semper mea mens piissime domine: suspiret tibi peregrinatio mea: ardeat in tuo amore cor meum: requiescat in te deus meus anima mea: Contempletur te in mentis excessu canet laudes tuas in iubilacione. Ille est in hoc exilio consolatio mea confugiat mens mea sub umbra alarum tuarum a bestiis huius seculi: requiescat in te cor meum: cor mare magni tumens fluctibus. O clementissime te inuoco in animam meam que propter ad capiendum te ex desiderio quod inspiras ei. Intra rogo in eam et coapta eam tibi: ut possideas illam quam fecisti et refecisti: ut habeam te signaculum super cor meum. O piissime domine inuocantem te non deseras: quod prius te inuocantem me vocasti et que sisti: ut ego seruus tuus querere te: querendo inuenire: et inuenienti amare. Quesiui et inueni te domine: et amare desidero. Auge desiderium et quod peto quoniam si cuncta que fecisti mihi dederis: non sufficit seruo tuo: nisi mihi te ipsum dederis. O domine deus meus redde te mihi. En amo te: et si pax est fac ut amem validius. Tuo ego amore teneor: tuo desiderio flagro: tua dulci memoria delector. Ecce dum mens mea suspirat tibi et tua ineffabilis pietate meditatur ipsa carnis sarcina minus grauat: cogitatio tumultuosa cessat: post mortalitatis et miseriae more solita non abundat silens cuncta: tranquillata sunt oia ardet animus et gaudet: memoria viget et intellectus lucet. Totus spiritus ex visione tue desiderio accensus: inuisibilem amore raptus esse videt. O

Stimulus amoris

dulcissime dñe ihu xpē assumat spūs meus
pēnas vt aqla: volet ⁊ nō deficiat. Voleat ⁊
pueniat vsq; ad decorem domus tue: ⁊ ad
thronū glorie tue: vbi sup mensam ciuiū su
pernoxi pascas de occultis tuis in loco pa
scue tue iuxta fluenta plenissima. O de⁹ me
us nūc adesto mihi quē quero: quē diligo:
quē corde ⁊ ore: ⁊ quā valeo virtute laudo
atq; adoro. Adens mea deuota sit tibi: tuo
amore succēsa tibi inhabitans: te solū vide
re desiderans. Nihil habet dulce nisi de te
loq; de te audire: de te scribere: de te cōfer
re: tuā gloriā frequenter sub corde reuolue
re: vt tua suavis memoria sit inter hos tur
bines aliqua repansio mea. Te ergo in o
co desideratissime dñe. Ad te clamo clamo
re magno in toto corde meo: ⁊ cum te inuo
co: vtq; in meipm inuoco: qm̄ oīo nō esq;
nisi esses in me: ⁊ nisi ego essez in te. In me
es: qm̄ in memoria manes ex quo cognoui
te: ⁊ in ea inuenio te: cū reminiscor tui ⁊ de
lector in te: ex quo oīa: p quē oīa: i quo oīa
Tu celū imple oīa: portās sine onere oīa
implēs sine p̄clusionē. O beata spes cōfite
tiū: q̄ potēs es apud omnipotētē: q̄ facile
vincis inuincibīlē: q̄ cito tremebū dū indi
cē couertis ip̄issimū patrem. O humilis la
crysma tua ē potētia tuū regnū. Inimicis
accusantib⁹ silētiū ip̄onīs: sn̄iaz ab ore iudi
cis rapis. Tu sola intras: nunq; tu sola exi
bis: tu vincis inuincibīlē: tu ligas oīpoten
tē. O bone ihu tot⁹ mūdus videt in tua p
secutiōe cōiurasse: ⁊ illi q in tua p̄secutiōe
sunt p̄mi: q in tua ecclesia videntur regere
p̄ncipatū. O p̄nīa salus aīe restauratio vir
tutū: dissipatio vitiorum: obruptio inferni:
porta celoz: via iustoz: refectio beatorum.
Felix q te amat: ⁊ te vsq; ad vltimum vite
sue custodit. Oib⁹ oīa facta est virgo beata
Sapiētibus ⁊ insipicētib⁹ finū sue mīe apit.
vt de plenitudine sua accipiāt vniuersi: ca
ptiuus redēptionē: eger curationē: tristis
p̄solationē: peccator veniā: iustus gr̄am: an
geli leticiā: tota trinitas gloriā: p̄sona filiū
humane carnis substantiā: vt non sit q se ab
scōdat a calore ei⁹. O aīa mea oē tēpus ip̄e
sum regref a te qualiter fuerit ip̄esum. Oē
tēpus in quo de deo nō cogitas: hoc te cō

puta pdidisse. Iesus mel in ore: melos i au
re: in bilis in corde: O neq; vir ē illud neq;
q̄ moriemini: ⁊ ecce quotidie morimur: ⁊
nō ē q eat in mortē. Memoria crucifixi vi
tia crucifigit. Si passio xpī ad memoriā re
ducatur: nihil adeo dux q nō equo aīo tolle
ref. Cui cuire possum celum ⁊ terrā mare ⁊
oīa que in eis sunt: tñ nō te inuenio: nisi in
cruce. Ibi iaces: ibi cubas: ibi dormis i me
ridie. Videntes angustias dñi n̄rī ihu xpī
leuiter dolores n̄ros portauimus. Ab vte
ro virginis vsq; ad patibulū crucis volue
re reuolue vitā saluatoris: nō inuenies i eo
nisi stigmata paupertatis ⁊ doloris. Non de
bet eē mēbriū suū delicatū sub capite spino
so. Si scribas aut conseras nō sapit: nisi so
nuerit ibi nomē ihu. Per humilitatē etiā
aīa mea ascendit ad sublimitatē. Nec ē via
⁊ nō ē altera. Cōsidera xpm̄ pauperē natū
sine hospitio: inter bonē ⁊ asinū positū in p
sepio: vestitū vili pāniculo fugientē in egyptū:
sedentē sup asino: nudum in patibulo.
Quid supbis puluis ⁊ cinis: cui⁹ cōceptus
culpa vasi miseria: viuere pena: mori angus
tia? Quid inflaris ad verbi flatum: q nec
carnē vulnerat: nec mētē inqnat? O dulce
do amoris ⁊ amor dulcedinis. Lomedat te
venter meus nectare tui amoris impleant
viscera mea: ⁊ eructet mens mea verbum
bonū. Charitas deus meus: mel dulce: lac
iuuenū: cibus gr̄adiū: fac me crescere in te
vt sano palato possis manducari a me. Tu
es vita mea qua viuo: spes mea cui libereo
gloria quā adipisci d̄sido. Tu mihi cor: te
ne: mentē rege: intellectū dirige: amorē eri
ge: animū suspēde: ⁊ in supna fluēta spm̄ si
tientē trabe. O aīa mea insignita dei ima
gine: decorata similitudine: deputata cum
angelis: capax beatitudinis: heres bonita
tis: rōnis p̄nceps: qd tibi cum carne? O re
gnū celoz felicissimū: regnū carēs morte:
⁊ vacās sine: ⁊ cui mille tpa succedunt per
enū: vbi cōtinuus sine nocte dies nescit ha
bere t̄ps: vbi victor miles donis ineffabili
bus p̄miat nobili ⁊ p̄petua caput amplectē
te corona. Cogita vnde venis caro et eru
besce vbi es ⁊ ingemisce quo vadis ⁊ con
tremisce vbi eris et expauesce. Semp sunt

Mibi summa philosophia cogitare q̄lis ca-
ro mea ventura sit mortua. Quid fetidius
humano cadauere? Quid horribili? mor-
tuo homine: cui? erat gratissim' amplexus
erit terribilis aspectus in morte. Quid p-
sunt diuitie? Quid honores. Si diligenter
cōsideres qd p os z nares: ceterisq; corpo-
ris sensus: vel meatus egredit vili? sterili-
niū nunq̄ vidisti. Si p̄ciosas vestes te iu-
dueris: subter te tinea sternef: z operimen-
tum tuū erunt vermes. Nō potest anima
indui vestib' p̄ciosis: nisi prius sit vitij
spoliata. Qui enī plus diligit mūdū q̄ deū
seculi q̄ claustrum: gulam q̄ abstinentiā:
luxuriam q̄ castitatē: sequit diabolū z ibit
cum eo in sepulchrū eternū. Intolerabilis
imprudētia est: vt vbi exinanuit maiestas
inflexur vermiculus z intumescat. Adūd'
pmittit z deficit: diabolus pmittit z deci-
pit: christus pmittit z reficit. In via dei nō
pgredi regredi est. Securū habemus o hō
accessum ad deum: vbi habes matres ante
filiū: filiū ante patrē. Mater ostendit filio
pectus z vbera: filius ostendit patri latus
z vulnera. Nulla ergo potest esse repulsio:
vbi tot concurrunt charitatis insignia. Si
incurras scopulos tribulatiōis: si insurgāt
vēti tēstatiōis: respice stellam: voca mariā.
In periculis: in angustiis: in rebus dubijs
mariā cogita: mariā inuoca: non recedat a
corde: nō discedat ab ore. Sileat misericor-
diam virgo beata quicq; in suis necessita-
tibus fideliter inuocatā sibi meminerit de
fuisse. Si dñs sordib' z fetore peccator pec-
catorum sedamur: non timeamus a nob q̄
tuis vultus misericors auertat. Si vis er-
go inuenire gratiā eius: interuenientē vo-
ca mariā. Siquid gfe amittit ad eius recur-
rat interuentricē mariā. Quid ad mariam
accedere trepidas humana fragilitas: nī/
hil austerū est in ea: nihil terribile: tota sua-
uis est: omnib' offert lac z lanā. Bñdicta
es super oēs mulieres: q̄ angelos p̄cedis
puritate: patriarchas superas fidei magni-
tudine: aplos vincis charitate. Quis vnq̄
inuocauit eam z non est exauditus ab ea?
Hec est mater pulchre dilectionis: timoris
z magnitudinis z sancte spei: que pro mise-

ris orat: pro afflictis supplicat: pro peccato-
ribus intercedit. Amplectamur marie ve-
stigia frēs: z deuotissima supplicatione bea-
tis illius pedibus inuoluamur. Teneamus
eā nec dimittamus donec benedixerit nob
potens est enī. Lū mariā dicis vel nominas
celū ridet: angeli gaudent: mūdus exultat:
demonēs fugiunt: infernus contremiscit.
Bona virginitas in maria: que vtrumq;
sexum nō solum absoluit a crimine: verum
etia ad gratiā puocauit. Adrito in te vir-
go beata respiciet oculi nostri: quia in te z
ex te z de te benignissima man' saluatoris
quicquid creauerat recreauit. Quid enim
de fōte pietatis p̄cedere potest nisi pietas?
Laudemus virginitatē tuā: humilitatē imi-
temur. S; misericordiā dulcissime virginis
miserio sapit dulcius cū crebrius inuocaf.

CStimulus anime ad sui cognitionē.

Erret me vita mea. Nāq; diligenter discussa
apparet mihi aut peccatū: aut
sterilitas terre tota vita mea.

Et si quid videt in ea fruct' sic est aut stumi-
latū: aut impfectū: aut aliq' mō corruptū: vt
possit nō placē aut displicē deo. Ergo o pec-
cator vita tua nō iam fere tota: s; certe tota
aut in pctō ē z damnabil: aut infructuosa z
p̄tēptibil. Sed qd sepo fructuosa a dānabi-
li? Utiq; si ē infructuosa ē dānabil. Cōstat
enī z verū ē: qd vitas dixit Ois arbor q̄ nō
fert fructū bonuz excidet z in ignē mittet.
Deniq; si qd ago vtile p̄stas nullaten' illd
cōpēso alimētis corporis quib' abutor. S;
qs pascit pec': qd nec tantū p̄dest q̄ntū cō-
sumit? Et tū tu benign' de' tu nutris: expe-
ctas inutile tuū v̄mē: z fetentē petis. Tolerā-
bili' ē canis putrid' hoib': q̄ aīa peccatrix
deo: z iselici' ista deo q̄z ille hoib'. Hden nō
hominē: s; obprobriū hominū: vili' pecore:
pei' cadauere. Tedet aīam meā vite mee:
vinē erubescō: mori p̄timefco. Quid ergo
restat tibi o pctō: nisi i tota vita tua plores
vitā tuā? vt ipsa tota ploret se totā? S; in h
q̄z aīa miserabilis miserabil: qz nō tātu vo-
let q̄ntū se noscit: sed sic secura torpet: velut
qd patiat ignoret. Alia sterilis qd agis? qd
bb

vij

De miseria humana

torpes aia peccatrix? Dies iudicii venit: iuxta ē dies dñi magn⁹: iuxta ⁊ veloc⁹ nimis. Dies ire dies illa: dies tribulatiōis ⁊ angustie. dies calamitatis ⁊ miserie: dies tenebrarū ⁊ caliginis: dies nebule ⁊ turbinis: dies tube ⁊ clāgonis. O vox dici domini amara. Quid dormitas anima tepida ⁊ digna eno mi? Quid dormitas? Qui nō expugnat ad tantū tonitruū: nō dormit: s; mortu⁹ ē. Arbor instructuosa vbi sunt fruct⁹ tui? Arbor digna securi ⁊ igne: digna succidi: q̄ sūt fructus tui? Utiq; spine pūgētes: amara pctā: q̄ ytinā sic te penitēdo pūgerēt vt pfringeret: sic amarescerēt vt euanescerēt. Quod forsā putas puū aliqd pctū? Utinā districus iudex puū elimaret aliqd pctū. Sed heu mihi: nonne oē pctū p p̄uaricationē deuz exhonorat. Qd ḡ pctū audebit pctōr dicē puū? Deū enī exhonore qñ ē puū? O lignū aridū ⁊ inutile eternis ignibus dignū: qd rīdebi illa die: cū erigēs a te vsq; ad ictū oculi: oē tps tibi ipenū vinēdi req̄. ref̄ q̄lū fuerit a te expēsu. Tūc quippe p̄dē nabit q̄qd inuentū fuerit in opib⁹ oculi sermonis ⁊ silētijs vsq; ad minimā cogitatiōē ⁊ totū qd vixisti: si nō fuerit ad dei volūtātē directū. Ne q̄t pctā pueniēt tibi ex iprouiso q̄si ex insidijs: q̄ mō nō vides: q̄tq; nō eē mala putas: q̄tq; nō nisi eē bona credis: nudata facie appebūt tibi nigerrima pctā. Ibi pculdubio recipies put gessisti i corpe tūc cū iam nō erit tps mie: tūc cū penitētia nō recipies: cū emēdatiōe nō pmitte. Nec cogita qd gessisti: qd oporteat te recipe. Si multa bona: pauca mala: multū gaude. Si multa mala: pauca bona: multū luge. Inutilis pctōr an nō sufficiūt tibi ad imānē rugitū: an nō sufficiūt tibi ad eliciēdū sanguinē ⁊ medullas in lachrymas: vt miserabil duritia: ad quā pfrigēdā leues sunt tā graues mallei. O miserabil torpor: ad p̄citādū sunt obtusi tā acuti aculei. O letal sopor: ad quē excitādū rancū ē tā terrificū tonitruū. Pctōr inutil' satis tibi hec debēt eē ad cōtinuādū luctū: s; fīcē tibi p̄nt ad sorbēdū vagas lachrymas. S; cur debeo de granedine: de magnitudie imminētis miserie q̄quā dissimulādo tacē: ⁊ ocul' q̄e nre furari. An

vt ipronisi irruāt repētini dolores: vt subito ingruat itolerabil' tēpestas? Certe nō sic expedit pctōr. Si enī dixero q̄qd potero cogitare nōdū ad id qd res ē potit cōpari. Igit adducāt deducāt oculi mei lachrymas: p diē ⁊ noctē: ⁊ nō taceāt. Auge ḡ pctōr: auge supiorib⁹ erumnis pōdus: adde terrore sup terrore: vlulatū sup vlulatū. Nā ipse te iudicat ad cui⁹ p̄tū meliā spectat quicqd inobediēs deo: aut p̄uaricator peccas: q̄ tibi bonū p malo reddit: cui tu malū p bono: q̄ nūc patiētissim⁹: nūc discretissim⁹: clemētissimus nūc: iustissim⁹ tunc. Ne me cur peccauit? Deū inhonorauit: oipotētē puocauit. Pctōr qd feci: cui feci? Ne oipotētis ne irruas sup me: Ira oipotētis vbi potis capi? In me nō ē qd te possit tollerare. O angustie hinc erūt accusātia pctā: inde terrēs iustitia: subter patēs chaos inferni: desup iratus iudex: intus p̄sciētia: foris ardēs mūd⁹. Si iustus vir saluabit: pctōr dephēsus sic i latebrā q̄ se pmet: p̄strict' vbi latebo? Quo parebo? Latere erit ipossibile apparē erit itollerabile. Id desiderabo ⁊ nusquā erit: istud execrabo: ⁊ vbiq; erit. Quid tunc? Quid erit tunc? Quis eruet me de manu dei? Unde mihi consiliū: vñ salus? Quis est qui dicat magni p̄siliū angelus: qui dicat saluator: vt nomē ei⁹ vociferē? Idem ipse ē. Iam ipse ē. Iesus idē ē Iudex inf cui⁹ manus tremo. Respira iam o pctōr: respira ne despes. Spa i eo quē times. Affuge ad eū: a q̄ aufugisti: inuoca ip̄ortune quē supbe puocasti Iesu iesu obliuiscē supbi puocātē: respice miserū inuocantē. Nōmē dulce: nomē delectabile: nomē p̄fortās pctōrē ⁊ b̄tē spei. Quid enī ē iesus nisi saluator? Ergo iesus pp temetipm esto mihi: iesus q̄ me plasmasti ne p̄das: q̄ me redemisti: ne p̄demneos: q̄ me creasti tua bonitate: ne p̄eat opus tuū i sua iniquitate. Rogo te pijsime ne p̄dat mea iniquitas qd fecit tua bonitas oipotēs. Recogisce benissime qd tuū est: ⁊ absterge qd alienū ē. Iesu iesu miserē dū tps ē miserēdi ne dānes i tpe iudicādi. Ne nāq; tibi vtilitas i sāguie meo: si descēdero i etnā dānationem. Neq; enī mortui laudabūt te dñe: neq; oēs q̄ descēdūt i infernū. Si me admi

seris mīe tue sū nō erit āgustior: ppter me
dñe. Admitte g̃ desideratissime iesu admit
te me ītra numerū electōz tuoz: vt cū illis
te laudē: te p̃suar: z glier ī te. Inf oēs q̃ di
ligūt nomē tuū. Qui cū p̃e z scō spū viuus
z gliaris p̃ interminata secla Amen.

De miseria humana Sermo vnicus.

clx
viii

Hō qui ex ani

ma rationali z humana carne
substitis p̃ditionis misere: reple
tus multis miserijs: miser z mi
serabil' hō: paup': cec': nud': plurimis neces
sitatib' subditus: ad cor tuū reuertē. Quid
foris vagaris? Quid foris queris? Quid
in carnalib' studes? Quid in seclārib' te i
plicas? Quid in vanitatib' te inuoluīs: i in
feriorib' delectaris: z ab omnib' interiori
bus z superiorib' elōgaris: p̃ ea q̃ foris sunt
diffunderis? Quāto magis ad mūdū acce
dis: tāto lōgi' a deo recedis. Quāto magis
foris es sapiēs: tanto magis intus stult' effi
ceris. Quanto magis extra lucraris: tanto
magis int' p̃deris. Quāto magis ī his q̃ fo
ris sūt vagaris: tāto magis int' euacuaris.
Quāto magis ī tpalib' es sollicit': tāto ma
gis es medic' ī spūalib'. Quid ē hō q̃ oīa
ordinas: z teipm nō vis ordinare? Quid ī
oib' es prudēs: z circa temetipz es īspiciēs?
Quid est q̃ ad oīa q̃ foris sūt sollicit': es bo
na facē: z temetipm finis eē malū sp̃ z inuti
lē? Dormit in te spūs dei: z vigilat ī te spūs
mundi. Quiescat in te rō: z viget in te sensus.
Extiguit in te spūs dei: dñat ī te amor mū
di. Feruet in corde tuo amor terrenoz: z
monē in te amor eternoz bonoz. z sūndū
diligis z deū relinqs. Diu z recordaris z te
ipm obliuisceris. Que sup̃ terrā sūt deside
ras z diligis: celestia vō non curas. Elpro
pinqs ad iteritū: z lōge sis a salute. Curris
ad diabolu' z plōgaris a deo. Redi redi p̃
uaricator: hō ad cor: q̃ loq̃ de' pacē eis q̃
quertunt ad cor. Oīa mūdi hui' tibi dedit
de': z tu ppter oīa relinqs eū. Oīa ppter te
fecit de': z tu ppter oīa dimittis temetipz.
Propt' oīa q̃ occurrūt tibi dimittis deū: z
iccirco oīa dimittēt te. Propt' creaturas re
līngs creatorē: z iō p̃tra te sūrgēt oēs crea

ture. Quia offēdēdo creatorē offēdisti oēs
creaturā: z ideo creature q̃ facte sunt in mī
nisteriū z vtilitatē tuā quertunt ī vindictā
z penā tuā. Et ve tibi erit sine fine: q̃ nolui
sti habē bonū sine fine. Recognosce itaqz
hō miser recognosce temetipm. Recognita
quia nihil fueris. Attende q̃ vilis z malus
es. Cōsidera quid futurus es. Plange hō
miser plange incessanter peccata tua. Dele
lachrymis malitias z miseras tuas: q̃ vo
lūtate p̃pa peccasti. Displiceat tibi sup̃ oīa:
displiceat tibi toto corde: z p̃tinuo displice
at tibi: q̃ dñm īmensē maiestatis hñtē po
testatē omnis carnis: z mittere corp' z ani
mā ī gehennā: ausus fuisti offēdē. Ama
rescat tibi amarissime cor tuū q̃ deū sūmū
patrē incomprehensibilis bonitatis: qui be
nignus z misericors est sup̃ ingratos z ma
los volūtarie libēter ac delectabiliter offē
disti. Tot' displiceas tibi vt tot' possis pla
cere sibi qui est summ' verus z solus deus:
cui nemo placet nisi qui sibi metip̃i displi
cet: z nemo ei displicet nisi qui sibi metip̃i
placet. Dissipat nāqz deus ossa eoz qui ho
minibus placēt. Et quod altum z pulchrū
est apud homines: abhominabile est apud
deum. Adirū est de te homo miser: ad ma
la quippe es totus audius: totus prompt':
totus facilis: totus sapiēs: z totus sollicit':
ad bona autē es totus durus: totus piger:
totus trepidus: totus stultus: totus incre
dulus z rebellis. Unde tibi hoc nisi a car
ne quam diligis z sequeris? Quia vō car
nem diligis carnem sequeris: z quia car
nem sequeris opera carnis facis: z cum ea
punieris. Carnis tue fructus est libido: cō
cupiscentia: inuidia: infirmitas: id est fra
gilitas z dolor: vermis: putredo fetens: et
fetidus fetor. Triuple es tenebris igno: an
tie sic excecatus: vt nescias quid sis: non
attendis quo vadis: non animaduertis sa
etū tuum: neqz infidias inimici z tenta
tiones eius fraudulentas intelligis. To
tus negligens es: nec cogitas quo tendere
debes: viam nescis et non inquiris. Gran
dis nāqz tibi restat via. Sollicite tibi q̃ris
cibū vestitū z requiē z oēs carnis necessita
tes q̃n indiges: de vita vō z salute aīe tue
bb h

De miseria humana

semper te pes non curas licet semp indige-
as plen^o nequitijs et malicia. Misere homo
ut miserum pascas corp^o et vestias et carnis
voluptatib^o que post paucos dies a vermi-
bus deuorabitur satis facias sollicitus labo-
ras: discurre vigiliis et somnum non capis
oculis ut repleas ventrem? pro anima tua
que deo presentanda est in celis: cur non sol-
licitus fatigaris? ut ipsam pascas bonis ope-
ribus: et induas virtutibus: ne appareat nu-
ditas eius? Homo tristis queris semp im-
plere ventrem: cur non pascis animam esu-
rientem? De vase stercoreum semper curas
et de dei imagine cur non curas? Pascis ste-
rilem et que non parit: animam autem esu-
rientem non facias bonis. Ne tibi erit quia
anima tua propter famem in te deficiet? Ne
tibi est: et ve tibi erit: quia reddis que sunt
cesaris cesari: et non reddis que sunt dei deo
et ideo maledictus es a deo et confunderis
ab eo. Unde miser homo quia totum est va-
nitas: totum stulticia: totum dementia: quic-
quid cogitas: quicquid facis in hoc mundo
preter id solum quod in deum et propter deum
et ad honorem dei facis. Quicquid sine deo
facis totum est malicia et vanitas: quia nihil est
bonum sine summo bono. Et magna mise-
ria hominis est cum illo non esse sine quo non
potest esse. Unde homo miser qui ad simili-
tudinem et ad imaginem dei creatus est et
propter nimiam charitatem domini nostri
iesu christi a morte eterna ac turpissima re-
demptus es: et liberatus es: et ad videndam
claritatem summi dei sola inestimabili mi-
sericordia sua vocatus es et plurimis bene-
ficijs ex quo esse cepisti ab altissimo patre to-
tius bonitatis ad vitam eternam habendam
peruicuum filium suum inuitatus es: miser
homo recognoscere hunc honorem intelli-
ge dignitatem tuam qui a tanta maiestate
honoratus es. Eternus enim deus et inen-
sus creauit te formauit te: redemit te: et inui-
tauit te. Adaximus honor et amplius amor
Cognosce o homo honorem tuum et curre
gratias agens ad inuitatorem tuum ne for-
te si ingratus ire volueris: aut villa: aut bo-
nes: aut vxor te impederint iratus dominus
iubeat te succendi: et tibi hostium vite eterne

in perpetuum claudat. Cognosce ergo o homo
honorem tuum: et honora creatorem tuum.
Sed heu hodie potest recte dici homo cuius
in honore esset non intellexit: comparat^{us} est
iumentis insipientibus et similis factus est
illis. Dignum certe et iustum est: ut qui so-
cius noluit esse angelorum fiat similis iumen-
torum: et qui destruxit in se imaginem et fili-
tudinem dei: dignum est ut imago et simili-
tudo iumentorum adhereat ei. Cognosce te
ergo o homo miser cognosce te meliorem aut
bus meliorem cunctis animantibus: noli esse
similis iumentis insipientibus que solum vi-
tam presentem cogitant que tantum carna-
lia et temporalia diligunt: quia nec alia sciunt
Homo non te subicias carni non sis amator
mundi non te sustineas esse filium diaboli
propter honorem potentissimi et sapientissi-
mi et incomprehensibilis patris tui altissimi
dei eterni. Propter nomen dei admirabile
non te constituas aduersarium et homicidam
tui: propter amorem benignissimi dei non te fa-
cias inimicum omnipotentis dei: propter vni-
genitum et dilectum filium iesum christum non
te facias socium demoniorum et combustiōis
ignis eterni. Qui redemptus es preciosissi-
mo sanguine agni immaculati: noli tantum pre-
cium vilipendere quod pro te dei filius digna-
tus es exoluere: ne sempiternis inuoluntariis
incendijs. Tunc enim penam maximam ha-
bebis sine remedio: tunc dolorem inopinabilem
patieris sine fine et tormento plen^o eris
nunquam tibi aluiaberis: quia qui non fleuit quoniam
erat tempus flendi eterno luctu lugebit: sed
sine fructu. Redi ergo ad te homo redi ad
spiritualia. Redi ad eterna et celestia gaudia:
redi miser redi ad illum. Ne tardes peruenire
qui te sua pietate sua fecit sapienter redemit sua
incomparabili bonitate ad se vocauit et expe-
ctat adhuc quotidie ut te coronet. Quid quæ-
ris extra illum? Quid desideras preter ipsum?
Quid tibi placet sine ipso? Ipse fecit omnia:
ipse habet omnia ipse est omnia: quodcumque bonum cupis
quodcumque pulchrum queris quodcumque dulce
et delectabile requiris: totum in ipso inue-
nies et in ipso profueris. Si gaudere ipse gau-
diū est. Si te pugnare delectat ipse palma est.
Si coronari vis ipse corona est. Si vincere cu-

pis ipse victoria est. Si potentia desideras ipse potentia est. Si fortitudinem queris ipse fortitudo est. Si iustitiam vis habere ipse iustitia est. Si amas sapientia ipse fons sapientie est. Si charitate vis deus charitas est. Si diuitias appetis ipse diues est. Si pulchritudinem vis habere: summa pulchritudo ipse est. Si plenitudinem queris omnis boni ipse plenitudo est. Si gloriam et honorem cupis: vera gloria et summus honor deus est. Si pacem vis: pax eterna ipse est. Quicquid boni queris summum bonum et omne bonum ipse est. Immo semper est totus desiderabilis: totus dulcis: totus amabilis: totus suavis: et totus delectabilis. Ipse semper ubique totus est: ubicumque fueris sine ipso male eris et male tibi erit: et ubicumque fueris cum ipso bene eris et bene tibi erit. Subijce itaque te totum ei qui te totum fecit: a quo omnia habes: cuius gratia omni momento vteris. Serui semper ei qui non patitur omnia nocere tibi: que semper nocerent tibi libenter siue infirmitates: siue homines: siue bestias: vel demones: vel quecumque alia. Serui semper ei qui non sinit te cadere in omnia peccata: quod non permittit ut inferas tibi omnia mala ac damna que libenter faceres. Totus semper ama patrem et filium et spiritum sanctum solum verum et summum bonum: qui semper solus vere et summe te diligit. Placeat igitur tua voluntas sibi: et voluntas eius semper placeat tibi. Semper conorda te cum eo: semper sequere eius voluntatem in omnibus: qui semper bonum tuum vult: qui nihil aliud curat nisi salutem tuam: cuius voluntas ad miserandum tibi est beniuola: et delectatur benefacere tibi. Nunquid putas te ipsum magnum amicum tibi? Adagis amicus est deus tibi quod tu ipse tibi: quoniam magis ipse diligit te quam tu te ipsum. Nunquid credis alterius auxilium fortius: aut alterius consilium utilius? Erras si id credis. Stultissimus et demens es: quia tua desideria vel aliorum sequeris: et illius consilium dimittis: quod semper est amicum dulcis sapiens et pius consiliarius et saluator: et super omnia adiutor: fortis et potens: per te futuri seculi: et princeps pacis Amen.

De pugna spirituali Sermo primus.

Ex diues et po clir

tens deus omnipotens filium sibi fecit hominem quem creauit. Cui sicut puero delicato pedagogos delegauit: lege: prophetas: ceterosque tutores et auctores usque ad presens tempus eius consummationis et instruxit eum et monuit: dominum eum constituens patrem: omnesque thesauros glorie sue ei ostendens: et repromittens si se non desereret: et ne quid deesset bonis eius etiam liberum arbitrium indulxit: ut bonum eius esset voluntarium: non coactum. Accepta licentia boni et mali cepit eum tedere bonorum suorum: a concupiscentia sciendi bonum et malum. Egressus igitur de paradiso bone conscientie noua querens que nesciebat: qui nulla adhuc nisi bona nouerat: patris legibus et pedagogis relictis maducauit de ligno scientie boni et mali: contra vetitum patris: et abscondens se miser et fugiens a facie domini cepit vagari in speciem per motus altitudinis: per valles curiositatis: per campos licentie: per nemora luxurie: per paludes carnalium voluptatum: per fluctus curarum secularium. Quidam antiquus pater puerum laicum sine custode sine rectore: perculsa domo patris vagantem: accessit ad poma illa inobedientie manu male persuasionis illi porrigens. Postquam sensu ab eo elicit: aggressus est miserum: et in terram et in terrena desideria eius precipitans: pedesque in metis affectibus ne surgat fortissimis ei secularis concupiscentie vinculis alligans: manusque operis et oculos mentis misit enim in nauim male securitatis: et flante vehementer vento adulationis transiecit eum in longinquam regionem dissimilitudinis. Cuiusmodi ille in regione non suam: venalis factus est omnibus qui pretergreduntur viam. Discit porcos pascere: siliquas porcorum manducare. Dediscit omnia que didicerat: discit que nesciebat seruilia scilicet opera: victusque in desperationis carcere: ubi in circuitu impij ambulat: in mola illa ipse circumfisionis cogit molere emolumentum male scientie. Proch dolor ubi est nunc per te potissimum et dulcissimum atque liberalissimum? Nun

bb iij

De pugna spūali

quid potest obliuisci filium vteri sui? Absit. Non obliuiscitur? condolet: et conqueritur de absentia et perditione filij. Adādat amicus: sollicitat seruos: omnesq; suscitāt ad requirendum eum. Unus seruorum scilicet timor: ad imperium domini fugitiui vestigia persequens in profundum carceris inuenit filium regis carceralibus peccatorum fordibus oblitum vinctis et cathenis male consuetudinis ligatum miserum et amentem: et in miseris securum et ridentem. Quē vbi et verberibus vrgens vt exiret et rediret tāta miserum confusione deiecit: vt sicut mori iam vicinus iaceret: et adhereret in terra venter eius. Ingressus est eodem vestigio alius cui nomen spes vidensq; filium regis a timore non erutum sed oblitum non adiutum sed deiectum: accessit leniter et suscitās eum a terra inopem et de stercore erigens pauperem. Leuansq; caput eius et coacta in vnum veste consolatiois oculos eius detergēs et faciem: heu inquit quāti mercenarij in domo patris tui abundant panibus: tu autem hic fame peris. Surge obsecro et vade ad patrem tuum: et dicei. Pater fac me sicut vnū d mercenarijs tuis. Tunc ille tandem vir ad se reuersus modicum: tu ne es inquit spes? Et quomodo spei potuit introitus patere intantū et tam horrendum profundum desperatiois mee? Ego sum spes a patre tibi trāsmisā: te adiuturā: te non deserturā: donec te itroducam in domum patris tui et in cubiculum genitricis tue. Et o inquit ille dulce leuamen laborum: dulcis consolatio misero: o vna non infima de tribus cubilis regij assitricibus: Clides carceris mei profundum imane: vides vincula mea que tamen ad ingressum tuum maxima iam ex parte dirupta sunt: et dissoluta: Clides captiuatorum meorum imanem multitudinem: fortitudinem: velocitatem: astuciam: et quis est locus? At spes: ne timeas inquit. Qui nos adiuvat misericors est: qui pro nobis pugnat omnipotens est pluresq; nobiscum sunt q̄ cum illis. Super hec omnia ad duri tibi a patre equum desiderij: cui cum in sederis me duce ab his omnibus securus proficisceris. Duxit et mollibus stramentis

pie deuotionis submissis et bonorum exemplorum calcaribus additis: equo desiderij imposuit filium regis. Sed frenum defuit tanta erat festinatio fugiendi. Illico equus currit vt effrenis: trahit spes ante: timor retro verberibus vrget et minis. Tunc vidētes hoc conturbati sunt principes edon robustos moab obtinuit tremor: obaguerunt omnes habitatores chanaan. Irruat super eos fomido et pauor: in magnitudine brachij tui. Fiant immobiles quasi lapis donec pertranseat filius tuus iste: quē possedisti. Sed cum sic feruntur precipites: effugiunt quidem sed non sine periculo: quia sine mō et sine consilio. Propter quod a patre trāsmisā accurrit prudētia vna d summis principibus paradisi: in comitatu habens amicam sibi temperantiam et tenens currentes partius inqt obsecro partius dicit salomon noster. Qui festinus est pedibus offendit. Si sic curritis: offendetis. Si caditis: filius regis quem suscepistis liberandum inimicis redditis. Nam si ceciderit illico manus eorum super eum. Illoc dicens frenū discretionis imposuit seruio illi equo desiderij eiusq; abenas temperantie comisit regendas. Quq; timor de vicina virtute inimicorum et tarditate fuge causaretur: vade inqt prudentia retro sathanas: scandalum es nobis: fortitudo et laus nostra dominus et factus est nobis in salutem. Et ecce fortitudo miles dei egregius accurrens per campum fiducia extracto gladio letitiae: nolite inquit nolite turbari: plures nobiscum sunt q̄ cum illis. Tūc prudentie celestis curie assueta consilijs: caute inquit obsecro quia hereditas ad quam in initio festinatur sicut dicit salomon in fine benedictione carebit. Proficisci minime ergo non tam festinanter q̄ prudenter? Inimici nō sunt i itinere: sed iuxta iter scandalum solent ponere in buis et truijs et viarum amfractibus. Precedā itaq; vos autem tenete viam iusticie et velociter inducemus vos in castra sapientie que iam procul non sunt a nobis. Sapientia enim est de qua dicitur concupiscis sapientiam discite iusticiam. Sic itaq; dum viam vrget timor spes trahit munit fortitudo: tempe-

rantia moderatur prouidet et instruit prudentia ducit et producit iusticia: appropinquat filius regis castris sapientie. Que noui hospitis audito aduentu preoccupat eum qui se concupiscit: occurrit et ostendit se in uis hilariter. Fossa profunde humilitatis castra cingebat: supra quam fortissimus et pulcherrimus murus obediencie edificatus celos penetrabat quem bonorum exemplorum historie undique depicte mirabilis decorabant. Edificatus enim erat cum propugnaculis. Ad ille clipei ex eo dependebat omnis armatura fortium: porta professionis omnibus patens: ianitor in limine dignos inducens et indignos abiciens: prece super portas clamans si quis diligit sapientiam ad me declinet et eam inueniet et eam dum inuenierit beatus est si tenuerit eam. Ille filius regis occurrentis sibi sapientie ducatu introductus in omnia deportatus familie regie vallatus obsequijs ad medie ciuitatis arcem producit: ubi edificauit ipsa sibi domum excidit columnas septem: subdidit sibi igentes superborum ac sublimium colla propria uirtute calcauit. Ibi collocat in loco sapientie quem ambiunt. Ipe fortissimus ex israel uniuersusque ensis super semur suum. Adest dauid in tympano et choro in cordis et organo ceterique celestis curie parantur: gaudentes et exultantes magis super uno peccatore penitentiam agente: quam super nonaginta nouem iustis qui non indigent penitentia. Tunc ecce ueniens ab aquilone uentus turbinis et ignis inuoluens totam concussit domum sapientie castra rurbanit. Egredius est enim pharao cum curribus et equitibus persequens fugientem israel. Cogitauerunt etiam unanimiter aduersus eum: testamentum disposuerunt tabernacula idumeorum et israhelitarum. Adobab et agarenus gebal et amon et amalec: alienigene cum habitantibus tyruum. Etenim assur ille magnus exterminator diaboli uenit cum illis. Quid multa? Obsessa est ciuitas: iam surgunt tentationum machine. Urget undique inimicus ille: in insidijs draconum in aperto leo: cogit socios: ignes incit: fodit muros: bella suscitatur: insidias submittit totius urbis minans excidium. Intus uero timor et angustie et a uehementi et improuiso

hostium impetu omnes turbati sunt et moti sunt sicut ebrius: et omnis sapientia deuorata est eorum: et clamauerunt ad dominum cum tribularentur: et curritur ad arcem sapientie. Adala nunciantur: consilium querit. Reuersa enim ad se prudentia consuluit sapientiam quod facto operum sit. Illa accelerandum testatur: et querendum summi regis auxilium. Et quis inquit ibit pro nobis? At sapientia oratio inquit. Et ne moram faciat in eundo: ascendat super equum fidei. Quæstita diu oratio et in tanto tumultu uix inuenta adest. Ascendit illa super equum fidei: proficiscitur per uiam celi nec cessat donec intret portas domini in professione atria eius in hymnis. Et sicut familiare mancipium cum fiducia accedens ad thronum glorie dei: exponit necessitatis sue negocium. Audito rex filij periculo conuersus ad consortem regni sui charitatem: inquit quem mittam et quis ibit e nobis? At illa inquit. ecce ego: mitte me. Tunc rex preualens inquit preualebis et liberabis eum. Illico egressam a facie domini reginam celi charitatem: tota comitatur militia celestis. Tleniensque et descendens in castra a uirtute et leticia patrie sue illico omnia exhilarauit: comota composuit: turbata placauit. Reddita est lux miseris: timidisque fiducia. Redit coram spes que pene aufugerat: fortitudo que pene coruerat. Resumit constantiam: tota sapientie militia. At inimici ciuitatem obsidentes: que nunc est inquit tanta exultatio heri et nudius tertius? Ule nobis: uenit dominus in castra. Ule nobis: fugiamus israel. Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Sic et fugientibus inimicis gratie dei impetus letificat ciuitatem dei: sanctificauit tabernaculum suum altissimus. Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eam deus mane diluculo. Conturbate sunt gentes et inclinata sunt regna: dedit uocem suam mota est terra. Dominus uirtutum nobiscum suscepit noster deus iacob. Suscipiens enim puerum dei et puerum suum regina charitatis erexit ad celum: patrique deo presentauit. Qui pater placidus et serenus occurrens cito inquit proferte stolam primam et induite illum et date anulum in manu eius et calcamēta in pedibus eius et producite uulū saginatum et oc

bb iij

De pugna spūali

cidite. Epulari. n. et gaudere oportet. quia iste filius meus mortuus fuerat et reuixit: perierat et inuentus est. Nota hic quatuor in pueri nostri liberatione: primo penitentiam sed fatuam: secundo fugam sed temerariam et irrationabilem: tertio pugnam sed tepidam et meticulosam: quarto victoriam validam et sapientem. Que omnia in vno quolibet fugiente de seculo inuenies: primo enim hebes et insipiens postea preceps est et temerarius in prosperis deinde tepidus et pusillanimis in aduersis: postremo pronidus et eruditus et perfectus igne charitatis. Peccantes prima excipit negligentia sui: deinde curiositas rerum exteriorum et ad se non pertinentium: deinde ipsarum rerum concupiscentia. Concupiscentiam sequitur sensus: consensus: consuetudo consuetudinem contemptus: contemptum malicia. i. affectus et delectatio peccati. Negligentia tardat: curiositas impedit: concupiscentia ligat: conuersus stringit vel obdurat: consuetudo trahit: contemptus precipitat: delectatio incarcerat carcere desperationis. Quare peccator dum venerit in profundum desperat. Clemens autem spiritus sanctus et visitans miseram animam per septiformem gratiam suam primum infundit ei timorem: timori subinfert pietatem: ut miseriam timoris suauitas consoletur pietatis: pietati scientiam scilicet ut sciat uti et timore et pietate ne a timore tristitia abundantior absorbeat: ne a pietate presumptio vana precipitet: scientie fortitudinem scilicet contra temptationes: et ut perficiat in bono: non tantum scientie sed etiam fortitudinis consilium: ut nec scientie nec fortitudini minimum credatur sed omnia cum consilio agantur: consilio intellectum ut iam in interiori cordis sui legat per se non solum queque consulant homines sed etiam que sit voluntas dei bona et beneplacens et perfecta: intellectui sapientiam ut quod hactenus consilio vel intellectu didicerat iam ei transeat in affectum: ut per semetipsam gratia dei sapiat: et sapidum ei fiat et dulce quicquid hactenus durum videbatur et intollerabile. Idumque negligentie opponit timorem et qui timet nihil negligat: curiositati pietatem id est affectum ad deum: que sicut dicit apostolus ad omnes

opus bonum vtilis est et omnino contraria curiositati: concupiscentie scientiam ut sciat seipsam: et in interioribus suis vacans non egrediatur ad concupiscentiam seculari ne audiat illud: si ignoras te pulchra inter mulieres egredere et pascere edos tuas: vel vtsiat quod vana sunt et caduca que concupiscit: consensui fortitudinem ne vincatur ad consensum: consuetudini consilium quia cum ventum fuerit ad consuetudinem tunc vere opus est consilio: contemptui intellectum quia consilio iam hominum contempto nisi per se intelligat periculum suum iam proximus est desperationi: malicie sapientiam: quia sola sapientia vincitur malicia. Destruens autem spiritus scilicet per septiformem gratiam suam in anima humana septiformem hanc miseriam statim in ea edificat septiformem beatitudinem per spiritum timoris faciens beatos pauperes spiritu: per spiritum pietatis beatos mites: per spiritum scientie beatos elucetantes: per spiritum fortitudinis beatos lugentes et sitientes iusticiam: per spiritum consilii beatos misericordes: per spiritum intellectus beatos mundo corde: per spiritum patientie beatos pacificos: cum sapientia vincit maliciam et pax illa dei exultat in corde que exuperat omnem sensum: et hec est perfectio seruorum dei.

De pugna spirituali. Sermo secundus.

Post hierusalē

et babiloniam nulla pax est: sed guerra continua. Et dicitur autem unaqueque ciuitas regem suum. Rex hierusalē xps dñs: rex babilonis diabols. Et cum alterum in iusticia: alterum in malicia regnare delectet: rex babilonis quos potest de ciuibz hierusalem per ministros suos spiritus. scilicet imundos seducit: ut seruire eos faciat iniquitati ad iniquitatem: et babilonem trahit. Unde cum vinum de ciuibz suis constitutus speculator super muros hierusalem trahi cerneret: nunciavit regi captam predam in babilone duci. Rex vero hierusalem aduocans spiritum timoris militem in talibus strenuum vade inquit eri.

clx

pe predam nostraz. Ille aut vt semp est ad oia impanti paratus cū velocitate hostes psequitur et in aurib⁹ inimicorū factus est repente sonus tanq̃ aduenientis: spiritus vebemētis. Timor enī sup̃ eos intonuit et ad vocem virtutis eius hostiū robur contremuit: quos in fugam cōuersus timor non longius prosequutus est: sed ereptus reducebat ad ppria. Tūc vnus ex aduersarijs tristitie spiritus nō erat cum eis: quādo timor aduenit. Ille cū cerneret socios sic singrētes: ab insidijs in qbus latebat otius adnolauit. A timore inquit factū est istud obprobriū oībus nobis. Ne timeatis a timore isto ait tristitie spūs. Scio enī qd facto opus sit. Tūc et cō spiritus mendat in angelis semitā: et amicum me simulabo timoris. Noui enī hominē: nec ē agendū eū eo vī sed fraude. Cōs aut expectate finē. Fecit qd dixerat: et viarū cōpendia captas pcessit timorem. Referensq; iterq; per viam qua gradiebat timor: obuius ei factus est nō amica: sed iniqua cū eo cōmiscēs colloquia: ita vt seducere eū ceperit: et timor ne sciis bono animo sequebat. Prope iā erat vt eos in foveā despātiōis ipelleret: sed speculator regi indicat qd agatur. Rex autem hierusalem vnū ex militibus spēs. pcepit accersiri: quē cum equo desiderij et ense letitie in auxiliū iubet accelerare timoris. Fidelis miles ad impium regis egrediēs cū puenisset ad locū vibrās ensem letitie tristitiam effugauit. Sicq; liberatū cōcūem et impositū equo desiderij pcedēs trahēbat funiculo pmissionū: et timor sequēs urgebat facto flagello de funicul pctorū. Ibat igitur volūtari⁹ equus hinc attract⁹ inde compulsi⁹. Sed in tam rapido cursu timēdus ei fuerat de aduersariorū incurſu. Unde et collegerunt milites babilonie consiliū dicētes. Quid facimus qui sic euasit: quē iam cum securitate possidebamus? Quomodo plausus inferni versus est in planctū et per solos duos milites gaudium est in celis super sui liberatione concinis? Vnus autem ex eis ceteris nequior cum sceleris hui⁹ opifex esset: prophānum consiliū protulit dicē. Cōs nescitis quicq; nec cogi-

tatis: quia modo ad capiendū phas sit: et sic captus difficilīus eripi possit. Cōs igitur a loge psequimur ego me i angelū lucis transfigurabo: et vt ignaros vie tanq̃ aduenas et peregrinos docendi simulatione decipiam. In hunc igitur modum fraude exposita regi nostro speculator annunciat at quid agatur. Venire quidem hominem equo impositum desiderij sed plusq; oportet pperare: eo qd frenū et sella deessent. Hostes inquit a longe prosequuntur. Alij tanq̃ mueterati dyerum malorum viarū cōpendia captant. Sed et nunc vnū video in quo amicorum nostrorum reducit effigia: a nobis tamen non ille exiit. Necesse est eat qui interrogare nouerit eum nostres an aduersariorū. Porro rex cuius animū semper cura sollicitat animarū duos suos consiliarios ei mittit prudentiam scilicet et temperantiam: quarum temperantia quidem frenum discretionis imposuit: et spem moderatius incedere persuasit. Prudentia vero timorem increpans et arguens improbitatis eū de futuro comonuit: et equo sellam circumspectionis apposuit: vt non caderet assessor eius retro scilicet preteriti confusione peccati: ante meditationē iudicij: a sinistris patientia muniretur a dextris humilitate. Porro spes et timor dedere calcaria: spes in dextro pede expectationem premij: timor in sinistro metum supplē. Et facta mora cum aduersperasceret: et inclinata esset iam dies rursus congregati sunt hostes in multitudine vt dimicent cōtra eos. Pauet timor: spes accelerat: s; vix tandem eos ad consiliū prudentia temperantiaq; reuocauit. Et illa videtis inquit: quia nox appropinquabit: dies precessit et qui ambulant in tenebris: nescit quo vadat. Porro nobis grandis restat via: nec parua est hostium multitudo. Est autē milites quidam regi nostro fidelissimos: quem ego noui habens castrū prope nos positū et firmū est habitaculū: quia i petra posuit nldum suū. Diuertamīs ad illud si placet: qd bonū est nos illic esse. Quod eū placuisset omnibus: et dñe itineris quesiscit ait prudentia. Arnuger meus ratio pcedat

De pugna spūali

nos est enī gnarus viar: et notus iustitie vt pote p̄ sanguine. Precedēte itaq; ratioe et ceteris subsequētib; anteuenit ratio: et saluta iustitia nūciauit hospites aduentare. Querit illa q̄ sint: vñ ad qd veniāt sciscitaf. Et cū recognouiss; hylari vultu surgēs su gietib; occurrit cū panib;: et obuiauit illis q̄ si mī honorificata: susceptaq; aīam ab eq̄ deposuit et in penetrabilibus domus auida; collocauit. Insequitur hostilis exercitus et castrum obsidens inquit si quis forte pateretur ingressus: at tanq; leo rugiēs circuit querēs quē deuoret. S; cū illd vñdīq; mūitū iueniūt: tētona figūt et excubias ordināt ne qd īgredi v̄gredi valeat vt mane facto instructis machinis dirruant: et irruāt sup eos. Interī timor paniditate et sollicitudīe non piger: nec vnq; secur⁹ cōmiliones excitat: iustitiā puenit: de munitioe loci d̄ p̄p̄atioe armorū querit adiciēs ne forte sustetatiōi d̄ficiāt alimēta. Ad hec iustitia r̄ndit. Sir⁹ loci vt aīaduertēte pote. stis saxosus et inaccessibilis est paucos hēt indigenas quos arido ordeacei panis cibo sustentat: et nunc supersunt nobis qnq; panes ordeacei: et duo pisces. Et timor. Quid hec inquit sunt inter tātos? Lepit igit magis pauere et tedere: et arguēs animā q̄ ab equo desiderij descēdisset: illud sepius memorabat esse nouissima hominis illi⁹ peiora prioribus. Equus enī ille veloci cursu festinus aduolabat ad urbem: nūc solus ratio nis cōmissus ducatuī ipsa inquit videris si nō melius erat tunc magis q̄ nunc. Nape iam enim aduersus spem contraria sentientem timor insurgeret: sed temperantia prudentiā aduocauit. Accersita prudentia improbitatem timoris obiurgans in aduersarios inq; o timor mucro deseuat. Nescis quia rex noster rex virtutum est dñs fortis et potens: dñs potens in prelīo. Est igitur nuncius qui suorum necessitates exponat: adiutorium flagitet: auxiliores adducat. Et quis ire poterit aut timor? Tenebre operunt terram: et muros obsidet hostiū per uigil multitudo: et nos ignari tanq; i regio ne longinqua. Aduocant igit hospite suam iustitiam. Siquid inquit potes adiuna

nos. Quibus illa. Bono animo estote. Est enim mihi nuncius fidelissimus regi bene notus et curie oratio scilicet q̄ in secreto notis silētio per ignotas semitas archana celli penetrare: et cubiculū regis adire: et oportuna ip̄oportunitate; piū regis aīm īflectē nō indoctus supplicatione miserabili laborantibus auxilium solitus impetrare. Est ille si placet: ecce enim presto est. Cūq; omnea respondissent placet: prudentia quid regi insinuet dictante: iustitia vt fideliter agat: et ne vacuus reuertatur precipiente: ceteris et maxime timore vt iter acceleret deprecantibus per occultos quosdā muros exitus dimissus est. At ille hostiū cuneos penetrans securus omni aue velocior in momento in ictu oculi vsq; ad portas noue hierusalem peruenit. Quas cū clausas reperisset: et pulsasset ianitorib; egre ferētib; q̄ i tēpessenoctis silētio ciuitatē īpleret clamorib;: et regi ipsi nō vererē imp̄ortun⁹ existē: ille pseuerabat pulsans: et amplius loquebatur. Ape rite inquit mihi portas iusticie: et ingressus in eas cōfitebor domino regi nostro in ore meo fm multitudinem dolorum meorum: qui sunt i corde meo. Nec inquit porta domini mei: iusticia me misit ad vos: vt intro ducar ad regem: quia ad ipm habeo secreta que perferam. Vox turturis audita ē in terra nostra. Et cum cognouissent nuncius esse iusticie: introduci eum precipiunt. Ingressa oratio ad regem adorauit eum: et ait: Rex in eternū viuē. Et ille. Recte ne sunt omnia circa dominū tuū: et que illius sunt. Et oratio. Recte domine vestri grā. Porro vñum est necessarium. Seruus ille pater a cornibus vnicornium captus: sed ad imperium regis ereptus diuertit ad militem vestrum dominū meū. En dñe mi terra illa australis et austera est: et cibum nō habet. Det dñs benedictiones: et terra nostra dabit fructum suū. En cōgregati sunt hostes i multitudinē vt dimicet cōtra nos: et ignoramus quid agere debeam⁹: et nos fatigati sumus ieiunio bodie. Da nobis domine auxilium de tribulatione: quia nō est aliū qui pugnet p nobis: nisi tu de⁹ noster. Porro rex noster cuius natura bonitas: motus

bis lachrymis ait: Quem mittemus? Ad
quē charitas. Ecce ego dñe mitte me. Rex
autē querebat de socijs. Sed charitas do-
mesticam sibi familiā dixit sufficere. Exijt
igitur vna cum comitatu suo illo nobili sci-
licet: gaudio: pace: patiētia: lōganimitate:
bonitate: mansuetudine: benignitate: fide:
modestia: cōtinētia: castitate. Ille stipatus
dux insignis p̄gredit: certusq; de victoria
erecto signo triumphali p̄mā pertrāsijt in
micorum: secundūq; custodiā. Quq; venisset
ad portam ferream ciuitatis: vltro aperta
est eis. Ad cuius ingressu facta est leticia
magna in opido. Et q; suadēte gaudio vo-
ciferaret omnes: et acclamarēt exortus cla-
mor castra exteroꝝ perterruit. Et illi que i
quint: vox ista exultatiōis i auri b̄ nostris
de castris hierusalem: nō erat ita veri: et nu-
dius tertius. Forte venit eis auxilium: et i
petum faciet in nos. Fugiamus israelē: do-
minus enim p̄ eis cōtra nos pugnat. Inte-
rim charitas more impatiens ordinari ex-
ercitus aperiri portas: et persequi cepit ini-
micos aperte denunciāns: vadam ad por-
tas inferi: sicq; vno impetu vniuersus cha-
ritatis exercitus procedit. Quos babylō-
nij nō ferētes fugiūt: sed nō effugient. La-
det siquidem a latere timoris mille: et a de-
xtis charitatis decem milia. Amē.

De pugna spūali. Sermo tertius.

clxi

Pater hierusalē

et babyloniam ordinate sūt aci-
es ad bellū. Hinc dauid manu
forti aciez pducit virtutū terri-
bilem et ordinatam: inde nabuchodonosoꝝ
babylonis spūalia nequitie suumq; illuzvi-
tiorum tumultuosum exercitum dirigit ex-
aduerso. Procedit de castris dauid tirūcu-
lus nouitius nuper in militiam regis iura-
tus: et per manū ipsius dauid verbi dei gla-
dio accinctus: et spūalibus armis insignit⁹
ingētes qerēs animos: et contra regis edi-
ctum ad faciēdum sibi nomē: plusq; ad ho-
stem vincēdum impacientissimus. Equus
erat ei feruidus: pprius: corpus de fisco ad
huc seculi fortis viridis lasciuus: animusq;
eius cōueniēs: cui insidiens ferebatur insi-

gnis: castrorūq; suoz dedignās disciplinā:
cōtemptis socijs stolidā quadā p̄sūptione
lōge p̄ ceteris p̄grediebat estuans et anbe-
lās ad faciēdum sibi nomē. Vidēs dauid
impetuosam eius p̄sūptionem per filiū
suum salomonem sub interminatiōe ei mās
dauit. Cle soli quia si ceciderit non habe-
bit subleuantem. Cuius ille monita parui-
pendes: cum sibi vel alijs ostendende ma-
gne virtutis sue querebat occasiōes et pre-
clarum aliquid facinus moliret: conspicat⁹
eminus i parte hostili vnū de inimicis for-
tez malitie astutione nequitie arma habentē
igneā: manusq; plenas: iaculis igneis: mul-
tos vulnerāt: vulneratos occident: occi-
sos cōculcantem facile capientē: difficile re-
laxantē spiritū fornicatiōis. Ille se offensi-
rum p̄sumēs preclaram virtutē suā impe-
tū in eū dirigit: et promptum illum equum
suum ieiuniorum verberibus: et vigiliariū
calcaribus perurgens totus fertur in illū.
Clamata tergo prudentia parce parce: cla-
mat discretio sustine sustine: totusq; eū con-
crepat dauidicus exercitus. Quos ille oēs
surda aure p̄teriens ferf miser totus in ma-
lum suum: et nescit. Videns nabuchodonosoꝝ
for infremuit: et malū ei parās dolos p̄mit-
tit. Occurrūt enim illi a latere in p̄ceps ru-
enti fofores due supbia et vana gloria acci-
mātes ei in dolo euge euge. Quib⁹ ille mi-
ser nimis credulus totus fertur in p̄ceps: et
nescit que iā vndiq; eū circūvallēt insidie
Spūs qdē fornicatiōis iā crebro tales: et ta-
liū ipet⁹ expt⁹ fugā simulat et delusū miser
seq. puocat: donec per patentem portam in
medio babylonis introductum suis illum
socijs tradidit illudendū. Castrimargia et
fornicatio equum sibi vendicant: nec dñm
suū ius i eo habere vltra p̄mittūt. Iā q̄ppe
deficiebat: iā fatigat⁹ diuerticula q̄rebat i
medio q̄ppe pugne sub pugnate ceciderat
et casu suo vehementer attriuerat sefforem
suū. Quem illi cibis babylonis resectū re-
impingnatum suis subdidere seruitijs. In
miserum vō ira inuidia: ceteraq; vitioꝝ
turba cōsurgit: et fiducialiter supra dorsū
eius fabricāt peccatores. Sed et fornicatio
cuius nisi terga fugientis: nil adhuc ille vi-

De verbis sapientie

derat aperta iā facie: et impudēti frōte i eū
conſurgit: et ſpicula ignea in cor eius intor-
quet gladiuſq; in ceruicem eius erexit: pro-
iectumq; in terrā cōculcat: et coco regis ba-
biloniorum nabuzardam eum tradēs eius
inmūdis gurgitonibus ſubdidit illudendū
nec iam patitur: vt honeſta i eum vitia ma-
num mittat: ſed inmūdis ſcurris de coqui-
na regis ideſt ſedis et horēdis vitijs exhi-
bēt irridendum. Sic igitur captus ab ini-
micis ligatur ſumbus male cōſuetudinis
et precipitatur in carcerem deſperationis.
Ret autē dauid cooperto capite lugebat
dicens: Abſalon fili mi fili mi abſalon. Clo-
caſq; vnum de regie clientule aſſedis in
huiusmodi vtilem: et probatum timoreſ ſci-
licet ad requirendum eum dirigit et obedi-
entiam ſecum mādauit: vt ereptum de car-
cere tutele cōmitteret obedientie. Ad diſſus
timor venit: et ſuſcitāt miſerū: et ereptumq;
de carceraliſ clauſtris: et vinculis ſicut
ſibi iuſſū fuerat obedientie tradidit equū
ſuum ei reſtituit ſed ferocem et rebellem: et
qui vix vltra dominum dignaretur agno-
ſcere. Quem obedientia apprehendens: et
freſno ferro cohibens l3 renitentem pluri-
mū et recalcitrantem antiquo domino ſub-
didit: docuitq; eum mutare ſortitudinem.
Sulceptum itaq; a timore obediētia dedu-
cens militem chriſti: per aliam viam redu-
xit in regionem ſuam: primūq; ei manſionē
apud pietatem cōſtituit: vt ſcilicet animos
eius quos timor exacerbauerat pietas pa-
tris renocatis refocillaret. Secundā apud
ſcientiam: vt ſcīret vnde: et quo ſibi eſſet re-
deundū: ſcīretq; vti et pietate et timore: ne
pietas extolleret: timor frangeret. Tertiā
apud ſortitudinem: que eum ad peragēdū
redditus ſui iter cōfortaret. Quarta apud
conſilium: vt vltimus euz cōſilio omnia fa-
ceret: nec a ducatu obediētie in aliquo de-
clinaret. Quinta apud intellectum: vt non
iam conſilio tñ hominum: ſed ipſe per ſe iā
intelligere inciperet: que ſit voluntas dñi
bona: et benepiacens et perfecta. Sexto ad
manſionem peruenit miles chriſti ſapientie
hoſpitibus ſuis eum pſequētib; nec iter
eius deſerētib;: vt iam ei ſapiāt bona do-

mini: et exinde cum morſe velut de monte
abarim repromiſſiones dei incipiat contē-
plari. Et hinc iam peruenitur in hieruſalez
in regnum et ciuitatem dauid in viſionem
pacis: vbi beati paſifici filij dei interius et
exterius omnib; pacificatis ingreſſi i gau-
dium domini ſui celebrāt ſabbatum ſab-
batorum. Amen.

De verbis ſapientie Scitite de dño in
bonitate. Sermo vnic⁹.

Sentite de do. clxij

mino in bonitate: et in ſimpli-
citate cordis qrite illum. Ani-
malis homo non peccat ea q
ſunt ſpūs: ſpūalis autem iudicat omnia: et
ipſe a nemine iudicat. Anima hoīs inferio-
ra nō ſentit: niſi per inferius ſuum: de deo
autem vel deum niſi per ſeipm ſentire non
potest. Licet autem magna ſit anima: ſenti-
re non potest: niſi in enigmate q̄dū pegri-
naſ in hoc mūdo: vel per ſpeculum: cum tñ
ſpeculum nunq; tollēdum ſit: enigma autē
aliquādo remouēdum. Cum itaq; aīa ima-
go et ſimilitudo ſit: ſi nulla obſcūcat caligi-
ne: reuelatā gloriā dei cōtemplat et ſpecula-
tur: ſitq; vt talem ſibi ſentiat deū: qualem
ipſa ſe ſentit: videlicet reuelata reuelarum.
Anima dō offuſa caligine: et que verſatur i
tenebris talem eum qualis ipſa eſt ſentit: vi-
delicet turbida turbidum: et ita deus cum
ſancto ſanctus eſt: et cum peruerſo peruer-
ſus. Sunt igit quattuor genera hominum.
Ad ali videlicet et peiores: boni et meliores
qui de dño ſentiūt: ſicut ſentiūt de ſe. Pri-
mū videamus de malis. Ad ali ſunt q pec-
cāt: et nō timēt: qui dicūt in corde ſuo. Nō
regret. Quid peccata noſtra ad altiffimū
Et dixerūt: Quomodo ſcit deus: et ſi e ſcī-
tia dei in excelfo? Sed qui nō timēt zelum
iuſtie habere nō poſſunt. Et cōtrario timē-
tibus deum: ſol iuſtie oriū. Iſti pſunde ce-
citatis tenebris obnolūti exēcranda remiſ-
ſione ſibi remiſſum putant: ſicut ſentiunt ſe
remiſſos: ſic et deum ſentiunt eſſe remiſſū
Illoc vitio ſere omnes ſeculares inſtrum-
tur: qui poſt poſito timore dei et zelo iuſti-
cie derelicto: cum malefecerint letantur:

exultant in rebus pessimis. Securi igitur de securitate sibi blandiunt de spe sine timore audituri quādoq; a dño. Existimasti inique q; pro tui filis arguam te et statuam cōtra faciē tuā. Existimat iniquus simile esse dñm: dñi remissius putat eū esse remissum. Arguet et statuet oīa faciem suam cum ea q; obliuioni tradiderat videbit ante se in momēto in ictu oculi iam nō ad emēdationem sed ad dānationē. Est et aliud genus mīlaoz q; priores vocant: et p̄trario morbo laborāt. Isti siquidē sunt q; trabūt peccata sua sicut restem longam. Et cum ad omnē cumulū maloz puenierit tunc incipiūt de suis criminibus iudicare. Sitq; vt depressi mis tenebris ad solis radios venientes tam meracissimā lucem impugnant vt iuditio suo de dei mīa despiciant. Sentiūt enī q; si tāta tanq; crudelia aliqui in eos admisisent quāta ipsi in dñm admiserūt condonare letis foribus nō possent. Isti nām lucis splendore p̄stricti iudicantes sine mīa dñice dignationis et pietatis immemores non veniunt ad verbum in carne: ad solem in nube ad iudiciū cum misericordia ad solem in testa. Cum caym dicunt. Maior est iniquitas mea: q; vt veniam merear. Et cum p̄ditore. Peccaui tradēs sanguinē in sū. Sed facilius desperantes ad laqueū currūt: q; humilitate veniā postulent. Crudelē deus sentiunt et immisericordē: q; impietate sua sunt mentientes pietatē dei. Non attendētes q; mīe dei multe sunt: q; patiens et multum misericors est. Piores medicum non requirunt quia infirmos se esse non sentiunt: secundi infirmos se esse cognoscunt: sed de medici potentia et benignitate diffidūt. Adali remissus p̄ores crudelē sentiūt et ex suis effectib; dñm sentiētes parīs qdē morte: s; dispari infirmitate deficiūt. Alii enī dñm sentiunt de domino in bonitate: cum vtrumq; detestabile sit: et sperare sine timore: et timere sine spe. Est et aliud genus hominum qui vocantur boni: qui sepe quidē irascuntur et peccant: sed et irati mitigantur: et peccantes peccata confitentur: et peccantibus in se remittunt: credentes deum culpa offendi: penitentia placari. Et sicut

ipsi debitoribus suis dimittāt: ita deum dimittere sibi sentiunt: qui nec offendit nec placatur: quia cum tranquillitate iudicat omnia: suauiterq; disponit. Parati sūt alijs misereri: et quotiens peccauerint satisfaccere deo. Quales isti sunt: talē deum sentiūt. quia misericordes alijs misericordiam sibi a domino pollicentur. Hi tales etsi sentiūt de domino in bonitate: non tamen in scientia: non in simplicitate: quia mutabilem eū sentiunt: et simplicem in sua duplicitate duplicari existimant. Rara tamen auis est in terris que hunc possit transire profectum. Querendus est igitur in simplicitate. In qua simplicitate? Ut sentiam; eum simplicem nec peccatis nostris offendi: nec penitentia placari: sed nostram solūmodo velle penitentia. Et ideo sancti viri sicut dauid et petrus etiam post graues lapsus facile resurgunt: quia in simplicitate cordis querūt illum. Non enim mutabilem sentiunt: sed in sua simplici eternitate. Difficile autē huius temporis homines quālibet religio: si: quālibet magni possunt assequi hūc gradum: quia vix sperant post tantam ruinam tam propitium inuenire deum: vt ad pristinum statum reperentur. Māgne autē anime et spiritu prophetali redundantes statim reparāt se: statim dicūt: Peccaui. Laudabis me inquit: et super niuem dealbabor. Audi tui meo dabis gaudium et leticiam: et exultabunt ossa humiliata. Notandum autem q; de dño in bonitate sentitur: et in simplicitate cordis querit. Queritur autem nō inuenitur: quia tūc incipimus esse in via. Inuenitur autem ab illis qui nō tētāt illū. Et tētare dñm ē in duplicitate cordis cum dño ambulare. Duplicitas vō talis est cum inchoamus quidem bonum opus dei: sed tali pacto vsq; ad terminū quem nobis ipsi p̄figimus vt seruamus ei. Seruituri scilicet si bene nob; fuerit: si aliter dimissuri. Anima enim que amittit consolationē dñi ad quālibet statim consolationē relabit: sicut caro que cum dñm amisisset terrenā protinus consolationē quesuit. Inuenit autē dñs ab his qui ambulant ceram deo in toto corde suo id est in corde perfecto: qui vtrāq;

De spūali negotiatione

fortunam victu inuictissimo intuētes a mā
datis dñi nesciūt deuiare. Appet aut hys
q fidem habent illum. Iustus enī ex fide
vinit. Et credūt in illum: in quē q credide
rit non cōfundet. Apparet enī hic p fidem
ill: c p spetiem vbi ei similes erimus.

De spūali negotiatione Sermo vnic.

dx
iij

Negotiamī dux

venio. Verba pñs vnigenit^o
dei sol iustitie sumum^o ille ne
gatiator: de vltimis celoz fini
bus nre redēptiōis pñum asportauit. Fi
delis ista negotiatio: oī acceptiōe dignis
sima: q rex fili^o regis negotiator efficit au
rū p plūbo tribuit: p pctorē donat^o ē iust^o.
O qz indebita mīstio qz gūita z sic pbata
dilectio: qz inopinata dignatio: qz stupēda
dulcedo qz inuicta māfuetudo. O vilis ne
gotiatio: vbi filius p suo tradit p creatu
ra creator occidit: p mīcipio dñs cōdem
natur. Tua sunt hec xpe opa: q de lumine
celi ad tenebras in ferri a dextera maieſta
tis ad mīseriā hūanitatis: a gloria pñs ad
morte crucis descēdisti: in infernū illustran
do hominē redimēdo supando mortem z
mortis auctorē. Unus es z secūdū nō habes
quē ad nos redimendū pia benignitas in
uitauit mīa traxit: veritas q te ventur pro
mīseras cōpult puritas vteri virginalis su
scepit salua virginis integritate potentie
eduxit: obediētia in oībus deduxit patien
tia armauit charitas vbi z miraculis ma
nifestauit. Absint pcul negotiatores terre
theman: recedāt filij agar q exgrunt prudē
tiam: elongent a me gigātes a seculo nomi
nati: q ab initio fuerūt statura magni scien
tes bellū. Non hos elegit dñs: neqz viam
discipline inuenerūt. Propterea pierūt. Sz
dedit eam iacob puero suo: z israel electo
suo. Abscondisti enī eam dñe a sapiētibus
z prudentibus gigātibz: vñ z nōtatis qui
magni facti sunt in oculis suis: z reuelasti
eā puul z hūilib^o tuis. Libet āplector nego
tiationē tuā qz negotiū meū est. Nec mer
cimōia cū sūma suauitate rumfat aīa mea.
Nō solū aut rumfat: sz z reuocat rumiatio
nē tuā qz: z itelligit q diligit z memorie cō

mēdat q legit. In his negotiatiōibus pce
pis esse aīam meā: vt fiat nauis inſtitōis
de lōge portās panē suū. Negotiabor dum
venias veniēti leuis occurrā z vtinā audiā
enge sue bone. Tui sūt celi z tua ē tra. In
regionib^o tuis negotiabor: secur^o te solū ba
bes in itinere ducē: in piculis pctorē cō
fortē in tribulatiōe. Regiōes tue qnqz sunt
qz pambulat ad negotiandū inſtitōes tui
Ubi te querūt electi tui z inueniūt dilecti
tui. Prima regio: regio ē dissimilitudinis.
Vobis illa creatura in regiōe filitudis fa
bricata qz ad imaginē dei facta cū in bono
rē esset nō intellexit: z de filitudie ad dissimilitudine descēdit. Magna pñs dissimilitudo
de paradiso ad infernū: de angelo ad iumen
tū: de deo ad diabolū. Extrā da cōuersio
gliamini in mīseriā: vitā iū mortē: pacē in
pugnā ppetua captiuitate puertere. Ma
ledicta descēſio de diuitijs ad paup^oatē. De
libertate ad seruitutem: de requie ad labo
rem descēdere. z Miseri nos z mīserabili
ter nati qbus datū est nasci in morte: viuē
in labore i dolore mori. De pctorē pctorēs
de debitore debitores de corrupto corrupti
de subacto subacti geniti z generantes su
mus. Vens peccatū ppls qm in mīqta
te: semē pessimū filij scelerati: addētes pua
ricationē. Ecce qñ nō sum^o h sic sum^o coraz
eo qñ nihil z inane reputati: putātes nos
aliqd esse cū nihil sum^o Vulnerati sum^o in
grediēdo in mūdū: puerſādo in mūdo:
egrediēdo de mūdo. Al planta pedis vsqz
ad verticē nō est nob^o sanitas. Mouerat h
ille sublimis ppha: q statū hūane mīserie d
plorās in hec vba prupit. Graue iugū ē sup
filios adā a dieb^o exit^o de vētre mīris sue vs
qz in diē sepulture in matrē oīum. In hac
dissimilitudis regiōe qd negotiābim^o dñe
dens? Aspice genus hūanū ab ortu solis vs
qz ad occasū hui^o mūdi mūdinas pābula
re alios diuitias qz re alios honorib^o mbi
are: alios fauorales aure suauitate raptari.
Sed quid de diuitijs? Nonne cum labore
acquiruntur cum timore possidentur cum
dolore amittuntur? Tesaurizās z ignoras
cui pgregabis ea: vide quantū labore p pi
turi diuitijs assūpsiſti. Trās in archa: z
aliū tibi orbe apil nauigādo sz sapiētē trib^o

digitis distas a morte: patriam fugis: relin-
quis parentes: filios nescis: diuelleris ab
uxore: et omnium necessitudinum oblitus
queris ut acquiras: acquiris ut perdas: p-
dis ut doleas. Filij hominum usquequo gra-
ni corde: ut quid diligitis vanitates? et que-
ritis mendacium. Que est ista dementia fi-
lij adam: circuire maria: perambulare ter-
ras: rapi extra mundum in laboribus plu-
rimis: in vigilijs multis: in ieiunijs crebris
in mortibus frequenter? Ecce quales di-
uitie. Sed quid de honoribus? In sublimi
loco positus es: ducem te constituerunt: vi-
de si non iudicandus ab omnibus: spectan-
dus ab omnibus: ab omnibus lacerandus
Si miles es excubas ante lumina principis
ut principatum acquiras: et ferrato vestit-
amictu: proprio es vulnere quod honori: mor-
ti quod vite: periculo quod premio. Si de sorte dñi
es: nonne episcopus: romanum pontificem
archidiaconus vel decanus episcopum p-
timescis? Uide etiam utruque excusseris ma-
nus tuas ab omni munere: ne cum simone
audias: non est pars tibi neque soris in sermo-
ne isto: quoniam voluisti donum spiritus san-
cti cum pecunia possidere. Nihil ad nos: de-
rectoribus ecclesie iudicare. Uideant ipsi
amici sponsi: cum de sponsa inceperit exi-
gere rationem: qui iudicat orbem terre in eq-
tate. Nunquid in honore: sine dolore: in p-
latione: sine tribulatione: in sublimitate sine
vanitate esse quis potest? Ecce quales ho-
nores. Quid autem de gloria. Gloria unde
tibi setide puluis: simus terre: limus terre
vas in contumeliam? Non tibi non tibi: sed no-
mini domini gloriam cede. Illi permittite glo-
riam suam: qui gloriosus est in sanctis suis
illum lauda: quem laudant angeli in excelsis
Nunquid et ipsa inanis gloria: que nihil ali-
ud est quam aurium inflatio magna potest ha-
beri sine inuidia? Respice quos antecessis
et cogita quia omnibus inuidie semina pre-
buisi. Omnes ergo aduersum te toruis lu-
minibus inflamantur: tua felicitate torquen-
tur: tua viuunt gloria. Ecce unde glorio-
sus modo odiosus: inde humilis unde sub-
limis: inde sollicitus unde securus. Altius de
quia si per gloriam curreris: incurris inuidi-

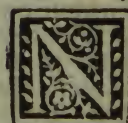
am: si felicitatem sequeris corrumperis in
felicitate. Uides ergo quia vane conturba-
tur omnis homo. Ille sunt mercimonia que
inueniuntur in regione dissimilitudinis.
Prudens ergo negociator: qui videt in di-
uitijs laborem: in honoribus penam: in glo-
ria inuidiam: facit sarcinam suam contem-
ptum mundi: et fugit. Secunda regio est pa-
radisus claustralis. Tere claustrum est pa-
radisus: regio vallo discipline munita: in qua
preciosarum est mercium secunda fertilitas
Gloriosa res: homines vnius moris habi-
tare in domo. Bonum et iocundum habi-
tare fratres in vnum. Uideas illum pecca-
ta sua flentem: alium in dei laudibus exul-
tantem: hunc omnibus ministrantem: ali-
um alios erudiantem: hunc orantem: illum
legentem: hunc miserantem: alium pecca-
ta punientem: hunc in prosperis humilem
illum in aduersitate sublimem: hunc in actiua
laborantem: illum in contemplatiua quie-
scentem: et poteris dicere: Castra dei sunt
hec. Quod terribilis est locus iste. Non est hic
aliud nisi domus dei et porta celi. Quid ti-
bi ergo fidelis anima in his nundinis considerat
dum est? Perambula virtutes: cohabitatiuque in
domo domini: et fac inde sarcinam tuam formam vi-
uendi. Que prius habitabas in regione vni-
us mortis: transi ad regionem veritatis et vi-
te. Primam despice: inspicere secundam: quia in pri-
ma desipis: in secunda resipis. Tertia regio
est regio expiationis. Tria sunt loca que mor-
tuorum anime: per diuersis meritis sortuntur: infer-
num: purgatorium: celum. In inferno impij: in
purgatorio purgantur: in celo perfecti. Qui in
inferno sunt redimi non possunt: quia in in-
ferno nulla est redemptio: qui in purgatorio sunt:
expectant redemptionem prius cruciandi: aut ca-
lore ignis: aut rigore frigoris: aut grauita-
te alicuius doloris: qui in celo sunt gaudio
gaudent ad visionem dei: christi fratres in natu-
ra coheredes: in gloria similes: in eternita-
te iocunda: quia igitur primi redimi non merentur
tertij redemptionem non indigent: restat ut ad me-
dicos transeamus per compassionem: quibus inueni-
mus per humanitatem. Uideamus in regione ista et
videbo visionem hanc gratam quod pius pater
glorificandos filios in manu tentatoris re-

De vijs dñi et pessione

Inquat nō ad occasionem: sed ad purgatio-
nē: nō ad irā sed ad misericordiā: nō ad de-
structionē: sed ad instructionem: vt nō sint
iā vasa ire apta in interitū: sed vasa miseri-
cordie pparata ad regnū. Surgā ergo i ad
intonū illis. Interpellabo ieiunijs: oratiōi-
bus intercedā: satisfaciā sacrificio singula-
ri: si forte videat dñs et iudicet. Ut labores
cōuertat in requiē: miserā in gloriā: ver-
bera in coronā. **N**is etenī et huiusmodi offi-
ciji potest eoz penitētia refecari: finiri la-
bor: destrui pena. Percurre igit quēcūq;
es fidelis aīa regionem expiatiōis: et vide
qd in ea fiat: et in mundis istis fac sarcinaz
tuā affectū cōpatiēdi. Quarta regio est re-
gio gehennalis. O regio dura et gravis: re-
gio exumescēda: regio fugienda: terra obli-
uionis: terra afflictiois: terra miserationum:
terra tenebrarū: in qua nullus ordo: s; sem-
piternus horror inhabitat: locus letifer in
quo ignis ardēs: in quo frigus rigēs: ver-
mis imortalis: fetor: intollerabilis: mallei p-
cutiētes: tenebre pa' pabiles: cōfusio pecca-
torū: innodatio vinculoz. horribilis demo-
nū facies. Totus tremor atq; horror ad me-
morā regiōis istius: et cōcussa sunt omnia
ossa mea. Quomodo cecidisti de celo luci-
fer q; manē oribaris? Omnis lapis precio-
sus operimētū tuum. **N**odo subter te ster-
nis tinea: et operimētū tuū vermis. O deus
quāta distātia inter operimētū p̄ciosi lapi-
dis et opertorū vermis: inter delicias padi-
si et tinea inferni. Scio q; parus est ignis il-
le diabolo et angelis et hoīb; similibus ei:
vbi sine fine sument: et sine morte moriētur
sine cessatiōe ferient. Quēs igitur in infer-
nū descēde: percurre mētalibus oculis tor-
mētoz officinas: fuge scelera et vitia: p qu-
bus scelerati et vitiosi pierūt: habe odio inui-
quitatē: et dilige lege dñi: et in tā formidolo-
sissimis nundinis fac sarcinā tuaz peccati.
Quinta regio est paradysus sup̄celestis. O
beata regio sup̄naz virtutū: in qua beata
trinitas a sanctis facie ad facie videt: vbi il-
la sublimia agmina sublimi pēnaz applau-
su: sanctus: sanctus: sanctus dñs de' sabaoth
clamare nō cessant. Locus voluptatis: vbi
torzēte voluptatis potant iusti: locus splen-

doris: vbi iusti splēdet sicut splendor firma-
menti: locus leticie: vbi leticia sempiterna
sup capita eoz: locus alacritatis: vbi nihil
deest videntib; eū: locus suauitatis: vbi ap-
paret dñs suavis vniuersis: locus pacis: vbi
in pace fact' ē locus ei: locus admirationis
vbi mirabilia sunt opa ei: locus sacietatis
vbi faciābimur cū apparuerit gloria ei: lo-
cus visiois: vbi videtur visio magna. O re-
gio sublimis plena delitiaz: de valle lachry-
marū suspirat ad te: vbi sapiētia sine ignorā-
tia: memoria sine obliuione: intellectus sine
errore: ratio sine obscuritate splēdebit. Re-
gio in qua deus trāsies ministrabit electis
suis: id est talē se qualis ē illis effēdet. Illic
erit deus oīa in oīb;: vbi retū vniuersitas
mirabiliter ordinata dabit creatori gloriā
leticiā creature. **C**urre igit spūalis aīa ocu-
lis desiderioz regiōē istā: et vide regē glo-
rie in decore suo gloriosum: sit patuz glorio-
sis legiōib; angeloz: sanctorū ornatū agmi-
nibus: deponētē sup̄bos: humiles exaltan-
tē: dānantē demones: homines redimētē:
et dic: Beati qui habitāt in domo tua dñe:
in secula seculoz laudabūt te. Cū ergo mē-
te pceperis tā p̄ciosas nundinas mercimo-
nia tā p̄clara: cōstrue sarcinā tuā amore
dei. **C**lidisti regiōes: aīaduertisti nūdinas:
sarcinas cōstruxisti: et beat' es. **N**egociare
ergo donec veniat dñs de' tuus: vt ei dice-
re possis: Dñe quq; talēta tradidisti mibi:
ecce alia quq; sup̄lucatus sum. Et audire
mercaris: intra in gaudium dñi sponsi tui
et ecclesie.

De vijs dñi et pessione. Sermo vnic'

Notas mihi feci

si vias vite: adimplebis me le-
ticia cū vultu tuo: delectatio-
nes in dextera tua vsq; in fi-
nē. Ad te quidē libenter accedimus dñe te
sū: discipuli ad magistrū: i. firmi ad medi-
cū: ad dñm serui. Tu es enī magister et do-
min': cū' schola ē in terris: et cathedra in
celis. Tu es ille eximius medic' q; solo verbo
restauras vniuersa. **T**uas tuas dñe demon-
stra nobis: et semitas tuas edoce nos. **T**ue
enī tue vie pulchre: et omnes seruite tue pa-

clx
iii

effice. Beati qui ambulant in via tua dñe virtutuz: beatiorez q currūt viam manda torū tuoz: qui currunt in odorē vnguento rum tuoz. Exultas enim vt gigas ad cur rendā viam: et non soluz currens: sed et sali ens in mōtibz trāsiliens colles. Exultau erunt gigantes philosophi nō ad currendaz viā: sed ad currendā glīam vanā: euanesce res in cogitationibz suis: nō humiliati in virtutibz suis. Viam enī sapiētie nescie runt: neqz meminerūt semitarū eius. Non enim audita est in chanaā: neqz visa est in theman. Maledicti q dixerūt dño iesu re ced: a nobis: scientiā viarū tuaz nolumus. Nos querim⁹ te de die in diē: et scire vias tuas volum⁹. Principales vie tue due sunt: cōfessio et obedientia. In cōfessione crimi na lauantur. In obedientia virtutes soli dantur. Bonū aīe ornamentū cōfessio que peccatōre purgat: et iustū reddit purgatio rem. Si peccata sunt in cōfessione lauant si bona opera: in cōfessione solidant. Cum mala tua cōfiteris sacrificiū deo spūs cōtri bulatus: cum dei beneficia imolas sacrifi ciū laudis. Absqz cōfessione iustus in glo riu indicat: et peccator mortuus reputat. Cōfessio igitur: peccatoris vita iusti glia. Video dauid dicentē peccaui: et audientē dñs transiit peccatū a te: et non morieris. Cōsidero mariā: si nō verbis tñ operibus sua publice crimina confitentē: et dñm pro ea ridentē. dimissa sunt ei peccata mltā: qz dilexit multū. Respicio principē apostolorū negantē timide: amarissime flentē: xpm re spicientē. Illū felicē latronē intueor: accu santē xpm: et dñm pmitentē: bodie mecu eris in paradiso. Qd sublimis ista cōfessio p quā de patibulo ad regnū: de terra ad ce lum: de cruce ad paradysum: latro dñatus et crucifixus ascendit. Gloriosa cōfessio: q petrū apostolū terne negationis crimine li berauit: et ab apostolatus culmine cadere non pmisit. Fidelis institutio: que marie multū diligenti: multum dimisit: et amoris multū titulo insignitaz: discipulorū corpori sociavit. Declara miseratio que regem et prophetam multiplici criminū inundatiōe misit: et in antiqz gloriā dignitatis pdu

cendo reduxit. Nec est via que viatorē suū nunquā fefellit: que nunqz deseruit nisi de ferentē. Multis multe multiplicesqz semite sunt ad inueniendū: difficiles ad tenen dū: ad enumerandū iextricabiles. Prima semita est primus gradus in via ista cogni tio sui. De celo cecidit ista sententia. No sce teipsum o homo? Vnde si non et spūs in amoris cantico: sponse idem loquat. Si ignoraste o pulchra inter mulieres. Cogni tio sui pstat in trib⁹ vt cognoscat hō qd se cit: que mernit: qd amisit. Quid vili⁹ o no bilis creatura: ymago dei creatoris simili tudo: qz carnē tuā carnalibus illecebris de turpare et p breui voluptate torrentē pde re voluptatis? Quid furiosius qz rapi mē tem ira supbia extolli: vexari inuidia: anxi etate torqueri? Que in croceis es nutrita quare stercorea amplexaris? Recordare et que merueris. Subeat memoriā tuā ge bennalis olla: foma ferrea magne babilo nis: domus mortis anxietatis domicilium flammā glob⁹ acerbitas frigoris: tenebre sempiternae. Cōsidera ordinē tormentorū tor torum facies: mutationez: penarum mi seriarum infinitatem: et intellectualib⁹ ocu lis ista discurre et poteris dicere. Melius erat mihi si natus nō fuisses. Reflecte ocu los et que amiseris aīaduerte. Reminiscē qualis sit ciuitas gloriosa: celestis habita tio locus vite: suauitatis palatium: splendor glorie: gratie magnitudo: claritas infinita. Attende ordinem gaudiorum gaudentiū vultus: premiorū vicissitudinē multitudi nem deliciarū: et potes exclamare qui te p didit totū perdidit dñe deus. Si ergo hoc triplici funiculo ligaueris animā tuā: in telliges et animaduertes qz initium salutis notitia peccati est. Scds gradus est penitē tia: hec duo sibi inuicem cōiuncta sunt vt cognoscere se nō possit nisi peniteat: peni tere nō possit nisi cognoscat. Peniteat igit aīa cōpunctionis iaculo vulnerata penitē tia triplici: qz innocentiaz amisit: amissam non requisit: et neglexit patientiam dei. Scio dñe iesu qz primā skolā innocentie nob in baptisinate reddidisti: et amicto nino cā didates in iustitie solio collocasti: cito rece

cc

De vijs dñi

sumus a via quā ostēdisti nobis et portione substantie que nos contingebat cum prodigo filio in dissimilitudinis regione expēdimus. Tulerūt ad nos vilissimi spiritus: et eternoz igniū reges: ad mūdatos inmundi: ad saluatos dānati: curui ad rectos: et dixerūt aie nostre incuruare vt transeam⁹. Andinimus illos et incuruati sumus. Trāsierunt per nos et innocentia amissimus. Si culpa est pdidisse: que putas erit non regisse perditā? Perdet aliq̄s aliq̄e: et in hac mortalitate querit indices: amicos puocat trahit in causam: nihil in temptatū relinqt donec vel amissa inueniat: vel ablata restituat et custodiat restituta. Illos hereditate nostrā incorruptibile incōtaminatam in celis: versutijs illius insatiabilis homicide pdidimus et non regrimus: incuruauit nos et nō resurgimus. Surgamus et eamus ad patrem nostrū: et dicamus ei. Pater peccauī in celū et coram te: et omne textū euangelice lectionis pcurrentes offeramus patri penitentia mentis: cordis p̄tritione: si forte dum adhuc longe sumus videat pater et misericordia moueat: et accurrens cadat sup collū nostrū et osculet nos osculo oris sui. Forsitan iubebit pferri stolam primaz innocentie: et indui nos vestimētis virtutū et dari annulū secretorū in manu nra et calciari pedes nostros in p̄paratione enāgelij pacis. Precipiet fortassis adduci vitulum saginatū et occidi in satisfactionē reuertentium: epulari et exultari et in symphonia et in choro reduci ad superna gaudia ciuitatis vbi gaudiū est angelis sup vno peccatore penitentia agente. Scimus dñe iesu: qz non priuabis bonis eos qui ambulāt in inocētia: sed nec illos q ambulāt in p̄nā. Quis enī peccatū nō fecit: nisi vnus. Beatus tñ vir cui nō iputauit dñs p̄ctū. Omne qd ipse mihi nō iputare dcreuerit sic est q̄si nō fuerit. Logita etiā q̄ta supbia patietia dei vsus immo abusus sis. Videbat te peccantē et dissimulabat q̄si nō vidēs: vocabat et nō audiebas: minabat et nō timebas nec p̄missis illect⁹ nec f̄rore pcussus. Igno ras qz patietia dei ad p̄nā te adduxit. Time tu more magno ne thesaurizaueris tibi

iram in die et renellatiōis iusti iudicij dei: et memeto qz horēdū est icidere in man⁹ dei viuentis. Liga igit hoc triplici chata: plasmate p̄nē vulnus aie tue et dic. Adisere mei dñe qm̄ infirm⁹ sum: sana me dñe qm̄ p̄turbata sunt oia ossa mea. Terti⁹ gradus est dolor: s; et ipe terna ligatiōe p̄nex⁹. Clere post cognitionē et p̄nā dolor meus renouatus est: et in meditatione mea ignis incādunt: qz creatorē offendi dñm non timui sp̄em benefactorē. Nunqd nō sicut lutum in manu figili: sic vos in manu mea dicit dñs. Sup hoc te fecit vas in honorem cur te in cōtumeliā facere p̄sumpsisti? Nūq̄d dicit figmentū figilo? qd me fecisti sic? Creatura creatorē factura factorē opus opificem ausus es puocare? Admēto vilissima testa: qz si cecideris sup lapidē istuz cōfringeris: si vero ipse sup te ceciderit: cōteret te p̄tritione timēda: ita vt ne vestigiū minutū p̄p̄at. Tu aut sanguinē sanguini miscuisti et creatorē offendēs et dñm non timens. Seruus eras illius dñi cui resistere nemo potest: et in p̄ceptis eius acceperas voluntatē noluisi intelligere vt bene ageres: sed recalcitrās dominātis imperio pp̄ia lege infra suā rempublicā viuere decreuisti. Ilam audisti quā sententiā accipiat seruus nequā: q̄ scies voluntatē dñi sui et non faciens multitudini verberū reseruabif. Assistunt angeli ad audiendū vocē s̄monū eius selle vocant et dicūt assum⁹ venti et mare obediunt ei: et oia lege p̄fixa et inconcussa retinet firmitati: tu solus peregrinus es et ip̄eratozie decreta maiestatis non curas. Audi qz potest te mittere in tenebras exteriores: vbi fletus et stridor dē tium perpetua infelicitate crebescunt. Quasi te nō monet creatoris offensio et reuerentia potestatis: moueat saltū ingratitudo tua q̄ tantū benefactorē in tantis b̄nificijs contempnisti. Tibi nam silez b̄nificiorē inuenies q̄ tibi ministrat fideri cursus: temperiē aeris fecunditatē terre fructū vbertatē. Ad extremū vō vt oīum vite b̄nificiorū cumulū aggregaret: pp̄io filio suo non pepercit: sed p nobis oībus tradidit illū. Tradens vni genitum p adoptiuis: dñm pro seruīs pro

impis iustum. Quid ultra debuit tibi facere et non fecit? Si igitur isto dolore dolueris poteris dicere cum propheta. Ventre meum doleo: ventre meum doleo: sensus cordis mei turbati sunt. Quartus gradus est confessio oris. Post cognitionem sui et penam post dolore cordis sequitur oris confessio. In his oibus corde creditur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad salutem. Sed et ipsa triplex: si veritatis salutem exequitur. Debet enim esse vera uerba propria. Veritatem querit altissimus et non fallit cui fallere non intendit. Nouimus plerumque et expti sumus: quod ad confessionis gratiam venientes: magis onerati quam liberati a peccatis ad suam conscientiam redierunt. Vicunt enim si clericia que litterato. rio si milites qui gladiatorio gessere perfutu: ut sub pallio humilitatis superbia induat. In tanto se signaculo pendentes sub quo totius humane salutis summa perfut. Sunt et alij quos timor impellit ad confessionem alij quos simulatio ducit. Ad hoc enim confitentur ut saltem specie videantur esse confessi. An tu illam veram putas esse confessionem quam aut timor extorsit aut simulatio fuxit? perfutim cuius spiritus sanctus discipline effugiat fictum et gratiam satisfactionem querat. Illa vero confessio vera est que de mentis contritione descendens: nec timore cogitur nec fictione palliatur: sed in spiritu contrubulato profert ea que sentit. Nuda autem eam esse oportet et totius absconffionis exitam esse velamine. Quid enim partem peccatorum dicere parte celare: ex parte munda ri et ex parte inmunditie deseruire. Nunquid denuo eodemque vase dulce et amara sapidum et inspidum stillare potest. Omnia nuda et aperta sunt oculis dei. Tu aliquid illi abscondis qui dei locum tanto obtinet sacramento. Ostende et denuda quodcumque in cor tuum latuerat: detege vulnus ut sentias operam medicantis. In simplicitate cordis oportet te querere deum non in duplicitate: quod ve illis qui loquuntur in corde et corde terram duabus viis ingrediuntur. Debet autem esse et propria. Sunt enim plerique quod aliorum peccata cum summa numerant grauitate: et sociorum excessum multis formi declinatione loquuntur

Nesciunt sua aliena autem perpetue memorie commendarunt. Infelices et miseri quibus datum est aliena plangere sua reliquere. An vero legisti: qui iustus in principio sermonis accusator est sui? Sui dicit scriptura non alterius. Nunquid obligatus es apostolum dicentem: confitemini alterutrum peccata vestra. Vestra dixit non aliena. Iniquitatem meam ego cognosco dixit ille propheta non tuam. Quintus gradus est mercatio carnis. Sed et ipsa ternario numero consecrata. Quod. uenit enim ut fiat occulte licetiose: discrete. Tenuos artus tuos: et exquisitis educatos delitijs diuturno confringe martyrio: tanto te noueris a licitis abstinere: quanto memineries illicita perpetrasse. Hoc autem occulte faciendum est ut nesciat sinistra quid faciat dextera tua. Non enim est in ore hominum tanti boni pondus custodia: sed in abscondito cordis tui: ut sit gloria tua testimonium conscientie tue. Nec hoc diximus ut non luceat lux tua coram hominibus: ut glorificent patrem tuum qui in celis est: sed ne intentionem tuam in breuitate utilis glorie condas. Nihil enim infelicius est quam hic carnem macerare ieiunijs: vigilijs affligere et recipere hic gloriam illic gehennam. Licetiose vero faciendum est: quia quicquid fit cum pastoris licetia: gratiosius est in conspectu dei: et illa hostiam singulariter accipit altissimus quam non de proprie sententia voluntatis: sed de preceptis offerit impio. Multum enim valet ad repellendam superbiam propria voluntatis exclusio: quam extirpare non potest qui huius mundi diligit unitatem. Discreto autem in hac discretionem tenendum est ne dum nimis flagellare cupimus salutem perdamus: et dum hostem subigere querimus ciuem occidamus. Considera corporis tui possibilitatem: intueri complexionem carnis impone modum tue discretioni custodi corpus incolume ad obsequium creatoris. Multos vidimus ita in principijs carnem suam verberasse et discretionis infregisse repagula: ut inabiles laudum solenes redderent et apparatu lautiori diuturnis fouerentur temporibus. Sextus gradus est correctio operis: sed et ipse numero triminitatis consecratus. Videlicet ut tibi malum

cc ij

De obedientia.

nō facias: alteri nō noceas: nocenti non cōsentias. Exptus es q̄ fragilis sit voluptatū inersio: et tu itē vadis illuc. Adauerti si q̄ voluptas trāsijt et peccatū remansit. Repzime pedē ab nephādis itinerib⁹ imū diffime libidinis: colla substerne mādatis altissimi: nō sit iniq̄tas in manib⁹ tuis. Desuienti gule solēnes epulas: et vana rescinde colloquā. Auerte oculos tuos ne videant vanitatē: obtura aures tuas ne audiāt sanguinē: et tūc dicere poteris: Castigans castigauit me dñs. Quid autē prodest infra rectitudinis lineā tui cursus opera cohibere: si alijs nocere desideras? Qui non fecit primo suo malū: et obprobrium nō accepit a duet⁹ suis primos suos: requiescet in mote sancto dei: accipies benedictionē a dñs: et misericordiā a deo salutari suo. Nō autē te innocentē psumas: nisi impios et cōtra virtutē gradiētes quanta poteris auctoritate redarguas et opponas te murum p domo israel: castigās te nō nocēs alteri: nec nocēti pnties. Vera ē enim sentētia. Qui cū emēdare aliū possit: negligit pncipem se: pculdubio delicti constituit. Eū enim caula dei vēnat in mediū et falsitas pponit veritati: q̄ p psona quaz gerit nō resistit: de suo dñabit silētio. Septimus gradus ē pseuerantia: sed et ipa ternarij numeri sanctificatione dicata. Perseuerantiā nāq̄ faciūt imitatio sanctorū: breuitas temporū: fragilitas corporū. Quid nāq̄ pati nō possis cū videas pueros: iuuenes: virgines: auus: senes: decrepitos diuersa p xpo nō solū excepisse sed etiā exquisisse tormēta? Cōsidera pueroz etatē: iuuenū ignē: virginū teneritudinē: annū fragilitatē: senū infirmitatem: decrepitoz impossibilitatē: et vbiq̄q̄ reflexeris oculos inuenies in his etatibus multitudinē exemplorū ad palmā martyrij viriliter cucurrisse. Nūq̄d nō de eodē luto formati et tūc et eodē spū inspirati. Et forsitan nō ingruit psecutio: vt martyriū patiaris: nec damnaris si xpo seruis: imo laudaris et p̄dicaris ab omnibus. Qd et si psecutio imminet: ptenenda est: ppter t̄pis breuitatē. Bene enim nobis natura puidit: que nullū dolorē vel longū vel magnū esse de-

monstrat. Si enim magnus est: longus et nō potest. Coniunctio enim corporis et aie exq̄ sita diu tormēta nō sustinet: s; stuporis magnitudine tremefacta sūma velocitate dissoluit. Magni ergo animi ē magna tormēta ptenere: que in breui tantā pariūt mutationē: vt de labore ad requiem: de miseria ad gloriā: patientē faciūt euolare. Cōsiderāda ē et fragilitas corporis: quā sepe aut aliq̄s leuissimis casus: aut incādetis febricitule cumlata congeries breui pnt suffocare momēto. Tribue ergo virtuti si necessitas fuerit quodcūq̄ debes necessitati: p breui piculo: sempiternū pmiuz adepturus. Cides ergo q̄ difficilis sit via confessiois ad currēdū: q̄ multiplices semite ad tenēdū. Alex est qd aut ille tātus ecclesie magister facili ē inueniri eos q̄ innocentia seruauerūt q̄ q̄ cōgruā penitētiā egerunt. Nec de via cōfessiois p modulo nro locuti sumus: sublimiorib⁹ sublimioris sentētie pondera referantes. Et ex obedientie viā sub alio sermonis pncipio apire tētabim⁹ ne vñq̄ in fastidiū veniāt verba dñi saluatoris qui est benedictus in secula. Amen.

De obedientia. Sermo vnicus.

Non possumus scire nos cogitare aliqd a nobis q̄ si ex nobis: sed sufficiētia nra ex deo est. Quid enī in hoc vase testeo: et fragili complexionis humane cogitare sufficiat: spūs carcere inclusus pctō corruptus: depressus terrenis? Corp⁹ enim qd corūpit aggrauat animā: et depri mit terrena inhabitatio: sensum multa cogitantē. Benignus ē tñ spūs sapientie: q̄ et spm̄ inclusum illuminat: corruptus sanat: et alleuat depressum. Est enim spūs pietatis cōpeditos soluens: cecos illuminans: et erigēs elisos. Est enim spūs veritatis: qui docet nos omnē veritatē. Nō solū aut docet: sed et suggerit. Suggestit vt queramus: docet vt intelligamus. Ipe est quē dñs iesus post patris obedientia vsq̄ ad mortē crucis misit aplis suis obediētibus. An nō tibi videt singularis obediētie p̄cedisse fastidiū qui accepta licētia sedendi in ciuitate: vni-

us domūcule septo pelusi vnanimiter vno ore in oratione perseverabant? Intellexisti quia ibant gaudentes a conspectu concilij: quoniam digni habiti sunt pro nomine iesu contumeliā pati? O quantis obediētie viribus inmitunt qui gaudent pro christo ad consiliū trahi dignitatē ducunt pro eo cedi: gloriam querunt pro eo mori. Vtē aīe abundāt in egestate ipsi influentes: quibus vilitas sublimitas: contumelia gloria: patientia victoria: mirabili mutabilitate vident. Multū repleta est aīa eorum: obprobriū abundantibus et despectio superbis. Eternis quibus libera fronte in pontificū faciē: in phariseorum supciliū: in tumultū plebis irrūpant dicentes: magis oportet obedire deo quam hominibus. Intuere magis illa duo luminaria petrū et paulum et vniuersum ordinē apostolici senatus obambula: et ibi videbis obediētie firmitatē: inter tormentorum multitudinē viriliter persistisse. Nonne ipse filius regis rex regionis illius que primis gaudijs in clarescit: factus est obediens patri vsque ad mortem: mortem autē crucis et didicit obediētiā ex his que passus est? Audisti miserā: audi et coronā. Clidisti piculū: vide et primum. Attendisti infirmitatē: attende et potestatē. Propter quod inquit deus exaltavit illū et dedit illi nomē quod est super omne nomē. Sed taceamus interī de illius obediētia: que singulari prerogatiua claudis et signatur. Procedat in mediū magnus ille patriarcha fidei lumē obediētie forma iusticie precipatus. Audit ab omnipotente: egredere de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui: et veni in terram quam monstrauero tibi: et ad vnius iussionis vocem patri am fugit relinquit parentes deserit hereditatem: et alienorum fines nouus hospes aggreditur. Magna res et primitiue dignitatis privilegio in prae multarum gentium consecrata. Primus primū suis facultatibus renūtiat: et obediētie viā indefessa velocitate percurrit. Denique cū accepisset filiū in senectute sua in quo totius mundi fuerat benedictio cumulāda dicit ei deus. Tolle filiū tuū vngentū quē diligis ysaac: et offer mihi illū in holocaustū. Quāta in verbis istis

amaritudo: quāta a corde patris separatio pietatis. Subetur namque occidere filium ex ossibus suis: et carnē de carne sua: filium magne promissionis: extreme senectutis: prae mulieris: filiū mirabiliter promissum: se liciter natū: innocēter educatū. Et ne tenuissimū infra paterna viscera doloris incendii exūdaret addit et vngentū. Sūt namque multi filij sed nō vngenti. Iste sic filiū ut et vngentus. Iste vnicus patri vngentus nisi i hereditate reseruatus. Ille respicias ad ismael: quoniam qui in seruitute et ex ancilla genitus fuerat: ad libertatē et hereditatē minime pertinebat. Quia vō multi sunt filij et vngenti: sed nō dilecti: ad exaggerādā in corde patris tribulationē: ad cōprobandam in mentis iusti obediētiā dñs subiūgit quē diligis. Ut vero tenacitudo patris ex memoria dilecti nominis recrudesceret et interior pietas ad dilecte vocis sonū tota ferueret puer nominat ex nomine: quod vocatum erat a dño priusquam in vtero conciperet. Clides quāta tribulationū malleis abraē pietas feriat cui precipit vtiliū tollat: occidat vngentū: quē diligit imolet: ysaac periciat. Multū tentat multū perbat adustus ē multū. Dulcis relatio filij ad patrem patris ad filiū. Hanc dulcedinē: et omnium necessitudinū affectū obliuiscitur abraam: sternit asinū suū ligna cōponit accēdit ignē eximit gladiū: nō a dño querit quē nō murmurat: nō cōquerit: nō saltē vultū parētis offendit: sed omnia que precipiunt ignarū in mortē filij pia crudilitate festinat. Nō sūme et admirabilē obediētie vītus i abraā et singularis excellētie laudib⁹ p̄dicāda. Fortissima res ē obediētia vā: et quā aīus descendere nō possit: nisi a mundi hui⁹ aspgine pur⁹ p̄stūq. Ut autē via ei⁹ euident⁹ elucescat cōdam⁹ quāto possum⁹ quā sit obediētia sp̄alis ad deū p̄pa ad hoīes: cōis int⁹ deū et hoīes. Sūt quāda sūma mala: quāda sūma bona. Sūma bona sūt diligē deū: amare. prīmū vītate loq: nō furtū facere: nō falsū testimoniū dicere nō adulterare et alia multa quā simōis breuitas nūerare p̄hibet. Sūma mala sūt eorum p̄ria et filia illis. Bona p̄cepit de⁹ vt faciam⁹ a malis iubet vt abstineam⁹. Preceptū hui⁹

De obedientia

scā et incommutabilis auctoritas non valz quod
modo refelli: quia illi est caractere signata quod
dixit Ego dominus et non mutor. Si ergo homo ille quem
ipsoiuit deus super capita nostra aliter sentire volue
rit: ponens tenebras lucē et lucē tenebras ut
vel precipiat bona predicta relinquere: vel mal
patis adherere: audacter refutandum est pre
ceptis imperii et libera voce dicendum. Obe
dire oportet magis deo quam hominibus. Nec est
specialis obedientia ad deum que nequaquam est
hominis arbitrio temperanda: sed inmutabili perser
uanda proposito. Certa igitur regulam tene
re nec impio prelatorum predicta bona re
linquas vel facias mala. Inter vero summa
bona et summa mala: quedam media sunt quod
alterutrum se habita boni malique nomine assu
munt. Media sunt ambulare: sedere: loqui:
tacere: comedere et ieiunare: vigilare: dormi
re: et si qua sunt filia: quod si pastoris licentia
fuerit: summam expectant retributionem. In his
igitur medijs subditi et obediētes esse debe
mus ad nutum propositorum nihil interrogantes
propter conscientiam: quia in his nullum prestitit opus
sed prelatorum derelictum impio disponenda. Non
te autem moueat magis impio indisereta precepta
sed memeto quod non est preceptum nisi a deo: et quod reser
uit preceptum: reseruit dei ordinationi. Nec est pro
pria hominis obediētia quam homines debemus: quod homines
subditi sumus. Quod est et ista inquit deus et homines:
quia obediētie quicquid prelati exhibet: exhibet ei
quod dixit: quod vos audit me audit. Cum magna
igitur cautela hoc tramite dicimus incedendum
quia et multi gradus ibidem delitescunt: quorum quod
vnum reliquit ceteros sine retributione tene
bit. Primus gradus est obedire libenter.
Ois etas ab adolescentia sua propria est in ma
lum: et unusquisque voluntatem cordis sui prau
sectat. Ab illa enim preme periculationis angus
tia innatus est homini amor proprie voluntatis
quod voluntatem creatoris reliquens: ibi subdita
est fuituri: ubi voluit dominari. Difficile est su
am relinquere voluntatem et alteri voluntati
deservire. Quilibet autem que sit non potest tamen pro
muni obediētie gradum ascendere quod voluntatem pre
cipientis suam fecerit. In voluntate sua inquit
gloriat se domino confiteri. Unde illud. Volunta
rie inquit sacrificabo tibi. Sola igitur voluntas
est quod toti operis ornat effectum: sine quo nec bene

agitur. etiam si bonum esse videatur. Ex voluntate igitur
tur suscipienda sunt ipsa prelatorum et ipsam coram
suis voluntariis reflexionibus abducendo do
nec propria voluntate mactata: mandatum diligat
ipantis. Hoc est ergo libenter obedire: prela
torum voluntatem voluntarie adimplere. Sedus gra
dus est obtemperare simpliciter. Qui ambulat sim
pliciter: ambulat confidenter. In simplicitate
cordis sui letus obtulit solummodo vniuersam.
Et in simplicitate cordis querere dominum promou
strat. Multos videmus post precipientis sim
pium multas facere questiones et cur qua
re quāobrem: sepius interrogare crebras
ingeminare querelas. Quare hoc precepit?
Unde hoc venit? Quis hoc inuenit? filium
Inde murmuratio inde verba murmura
tionem et indignationem sonantia amaritudinem
redolentia. Inde frequēs excusatio: simula
tio impossibilitatis aduocatio amicorum. Non
sic abraam fecit. Audi quem deus de simpli
cipopulo pretestet. In auditu inquit auribus obe
diuit mihi: ut videret vno eodemque mo
mento precessisse et impatis imperium et obsequi
um obsequētis. Nolite errare: deus non ir
ridet. Multas murmurat contra prelatum in taberna
culo corporis tui: eleuat manum suam ad pro
sternendum te dextera dei. Incede simplici
ter mandatis obediētie: addes voluntati sim
plicitatem: intetioni illuminationem. Fortitu
do enim simplicis via domini: quia illi fortitudines
induit: quod vias quod obediētie est simpliciter
incedunt. Tertius gradus est hilariter obe
dire hilariter enim dator diligat deus. Non ex
tristitia aut apostolus: aut ex necessitate. Sereni
tas in vultu: dulcedo in sermonibus multum
colorant obediētiā obsequētis. Unde et ge
tilis ille poeta sic ait. Super omnia vultus acces
sere boni. Quis enim locus obediētie ubi
tristitie cernit egritudo. Ostendunt plerumque
voluntatem animi signa exteriora: et difficile
est ut vultum non mutant: quod mutant voluntatem
Inlubilosa corporis compositio et faties tene
bris tristitie offuscata: deuotionem ab animo re
cessisse significat. Respice dauid an archam
domini hilariter saltantem: quod sapiēter superbiētis
femine reprimat indignationem. Unda inquit
et vilior ero an conspectum domini. Cernis igitur quod
necessaria et queniēs sit hilaritas in obediē

ris executione? Quis enī impat hōi libenter tristitiā efflātū? Si vis ḡ pfect^o esse hylariter z cū magna vult^o alacritate suscipe iūbētis impiū: vt volūtati cordis z simplicitati opis vult^o hylaritatē aduigas. Quartus ḡdus est velociter obsecū dare. Velociter currit fmo dei z velocē dīderat hīe sequēte. Uides cū quāta velocitate currat ille q dicit viā mādatorū tuorū cucurri? Fidelis obediēs nescit moras fugit crastinū ignorat tarditatē pcedit p̄cipientē: parat oculos visui: aures auditui: linguā voci: man^o opī itinēri pedes. z totū se colligit vt ipātis col ligat volūtātē. Uide dñm festināter p̄cipientē z hōiez festināter obediētes. Zachee inq^t festinās descēde: qⁱ hodie i domo tua oportet me manere. Et festinās descēdit z excepit illū gaudēs. Adiuertisti qⁱ z festināter descēdit z gaudēter excepit? Audisti obediētiā. Audi z obīe remunerationem. Quia hodie sal^o domui hui^o scā est. Intuē z ex occasiōe hui^o obīe p̄clusiōis grāde mīsteriū z ob signatā signaclo mīe sīntaz. Uenit enī inq^t fili^o hōis q̄rere z saluū facere qⁱ perierat. Nōne legisti qⁱ filiis israel p̄cipit vt agnū cōmendāt festināter. Festināter qppe veri agnū cōmestio significat implenda: qⁱ verba illa qⁱ per legē dedit p se metipm p̄ns exhibuit: qⁱ ecclesie p̄positos tradenda reliq^t veloci sunt obediētiā p̄sumēda. Et tu ḡ cū volūtātē cordis simplicitatē opī hylaritatē vultui cōiunxeris. adde z velocitatē vt sis iuxta aplm velox ad audiendū ad īplendū velotior. Quir^o grad^o est virilr adīplere. Quir^o adīplere z p̄fortetur cor vestrum oēs qui speratis in dño. Non est fortitudinis: ire ad obediētiā: s^z obediētiā nō adduci. Si tribulatio intro nat si p̄secutio resulat si p̄ctōres tibi laqueum ponūt: si maligni iter tuū īpediūt: non obediētiē viā deseras s^z dic. Parat^o sum z nō sum turbat^o: vt custodiā mandata tua. Quid enī sup̄ius enūterata pariūt vtilitatis si fortitudo desit qⁱ in arce p̄statiē v̄tutē collocat z eo vallomunit: quo furentiū īpetus aspirare n̄ possit. Admū tuā misisti ad fortia: agendū est instāter. z p̄stāter obediēdū. Nec inter aspiratē v̄borū tam regal est

semīta reliquēda s^z tenationi tenēda seruo re. Et vt breuif dotes fortitudinis p̄cludamus v̄tus est v̄tutes seruās: ac munies. Tūge igit velocitati fortitudinē: p̄statiā instātie: z tūc securus decātabis. Admū p̄ctōris nō mouebit me. Sextus ḡdus est humiliter obedire. In humilitate n̄ra memor fu it n̄r qⁱ fecit nos. Magna v̄tus humilitas sine cuius obtentu: v̄tus fortitudinis nō solū nō virt^o sit: sed etiam inde vitiū superbie erūpat. Quā fortiter currebat saul cūz esset puulus in ocul^o suis: q̄nta philistinorū agmina p̄sternēbat: quātis viribus exercebat gladiū. Postqⁱ aut tenuit eū supbia z trāsīuit in affectū cordis: debil^o z īpotēs factus īcircūcisoz armis facile p̄strat^o occubuit. Aspice regē in quo hūilitas sublimis z hūil^o sublimitas felici cōpositiōe m̄tescit Dñe inq^t nō est exaltatū cor meū neqⁱ elati sunt oculi mei: z totū itinerariū eius sedula intētiōe recurre z quaqⁱ v̄sum oculos reflexeris iuenies hūilitatis florib^o eē resp̄sum. Audināqⁱ alibi qd dicat. Fortitudinē meā ad te custodiā. Quā vere loq^r iustus iustitie executor. Sūt nāqⁱ plurimi qⁱ fortitudinē suā nō ad deū: sed ad manē glām. custodiūt: qⁱ p̄fidūt in v̄tute sua qⁱ de acceptis virtutib^o q̄si nō acceperit gloriāf p̄diti tori faciētes iniuriā a quo est oē datū optimū z oē donū p̄fectū. Ne ergo fortitudo in supbiā trāseat p̄diēda est sale hūilitatis: qⁱ nihil p̄derit fortiter obedire: si p̄tulerit infelicit supbire. Illi igit fortitudinē suā ad deū custodiūt: qⁱ cū fecerit qⁱ facere debent dicere possunt. Serui inutiles sum^o qⁱ facere debuimus fecimus. Septimus gradus ē īdefinēter obtēpare. Nō qⁱ īcepit: sed qⁱ p̄seuerauerit vsqⁱ ī finez h̄ salu^o erit. Incipe mltorū ē: p̄seuerare paucorū: p̄seuerātia singularis filia sūmi regis: v̄tutū finis earūqⁱ p̄sumatio toti^o boni repositoriū. Quir^o fine qⁱ nemo videbit deū: nec a deo videbif. Si n̄is ē ad iusticiā oī credēti: ī qⁱ v̄tutūz quēt^o reuerēdū sibi thalamū consecrauit. Quid enim currere p̄dest: z ante cursū metā de ficere? Sic cui rite dicit apls: vt cōprehēdatis. O qⁱ p̄seuerāti pede: cursū ille latro cōpleuit quez p̄seuerātia penitētē inuenit.

cc iij

De laude religionis

Consumatus in breui expleuit tpa multa.
Deniq; z dño pphetaz etiā p pphetā loq
tur. Si puerius fuerit iust^o a iustitia sua z
fecerit iniquitatē oīuz iustitiaz suaz n̄ recor
dabor. Vides g̃ qz p̄funda obliuio ē v̄rutes
ille sepeliānt q̄s p̄seuerātia nō insignierit?
Sola ē igit q̄ amatozē obdie ad regis cubi
culū itroducit vt eū videat i decore suo in
quā desiderāt angeli p̄spicere. In via igit
ista in q̄ ābulam^o abscođerūt supbi laqueū
mibi. Difficilima est via ista: z spinosis gra
uis anfractib^o mltiplicitū viculoz nexib^o
inudata. An tu ibi putas obedie fructū: cū
subdit^o audit obedientiā qz multis expetie
rat vor^o cū ei p̄cipit qd̄ redoleat dignitatē
gaudio z letitia fluitet potētē sulciat ima
gine? Ecōtrario aut. An tu illi obedientie
meritū assignas: q̄ cū aduersitate p̄cedens
terret aīum auditoris q̄uis ad audiendum
grauior ad iplendū? Nō est ita. Faciendū
est vt p̄spitātē aīo sepemur: z aduersitates
aīo p̄plectam^o: si volum^o illū seq̄ q̄ regnū su
git: z ad passionem volūtari^o venit. Ad ad
neris igit qz vie iste: vie vite sunt ducētes
ad vitā? Bt̄ mites: qm̄ mites docebit dñs
vias suas. Cōtinget aut eis qd̄ seq̄. Adiple
bis me letitia cū vultu tuo qz qz diu sum^o i
corpore p̄grinañ a dño Lōge sum^o a facie
deī a vultu gl̄ie: a cōtemplatiōe maiestatis
nisi qz p̄leriq; misericors z miserator dñs
illuminat vultum suū sup nos. Hoc autem
fit cū remota nube illa que opposita erat
ne trāsfiret oīo: accedimus ad illū: z illumi
namur reuelata facie gl̄iam speculātes.
Nō aut ita p̄prie reuelata facie accipiam^o
cū videamus adhuc p̄ speculūz in enigma
te z carcerali corpore teneamur. Reuela
ta enī dicit quātū ad caliginem corpōz: vñ
spūs iste creat^o aliqñ ad creatozē spm̄ emer
git z adherēs ei: vnus cum eo spūs efficit.
Nulli aut̄ momēti ē ista p̄tēplatio: qz spūs
corporeis claustris circūdat^o frequēti car
nis cōtagione relidit^o z supra creaturā con
stitutus: infra queq; vilissima p̄tinus repe
rit. Sed z creator spūs cuius magna sunt
opa exq̄sita in oēs volūtates eius: mō acce
dit mō recedit. Elccedit nesciētibz nobis
mō ignorantib^o nobis recedit: qz nescimus

vñ veniat aut quo vadat. Et p̄leriq; quan
to frequētius querit^o: tāto velocior elōgat^o:
iuxta qd̄ ip̄e loquit sponse. Auerte oculos
tuos a me: qz ip̄i me auolare fecerūt. Con
tingit etiā vt cū nō querit veniat: cū queri
tur fugiat: sicut sp̄s in canticis multiplici
ter osēdit^o quesisse z nō inuenisse. Nō ē au
tē vultus iste: vñ gl̄ie dñi inuenisse que
ē sup cherubin^o: qz vniuersitati angelozum
purissim^o z clarissim^o exhibet: nobis dō spe
culatozibz z vmbzati lib^o adumbrat imagi
nibus. Quia igit hic vultū dei sicuti est vi
dere nō possumus ad impletionē leticie nō
habemus: donec trahat nos ad seipz: z ac
cedat caput corpi: z sit deus oīa in oībz.
Illic erit adimpletio: hic ē gustus. Gusta
mus enim hic z videmus qz suauis est de^o
sed gustus iste nō trāsit in potū: qz lz vide
amus: nō tñ penetramus. In gustu est sua
uis: in adimpletioē admirabilis. Sāctorū
aut aīe terrenis exute corpibz que tñ ad
sedes ethereas aduolauerūt: lz bibāt: non
tñ adimplent^o: nō tñ inebriant^o. Quis enī
multa beatitudine p̄fruant^o: expectāt tñ re
surrectionē mortuoz corpōz: vt cum in ter
ra sua duplicia possederint sempiterna p̄
fundant leticia. Ad dō enim illis singulis
singule stole albe date sunt: z inuictū vt lu
stineāt modicū donec ip̄i p̄terant^o duplici
p̄titiōe: z ip̄i gemina beatitudine coronē
tur. Cū g̃ nōdū habeāt qd̄ h̄e desiderant
inebriari nō p̄nt: s̄ ē illa visio pot^o: vt sicut
absq; labore bibif^o: ita sine labore gescatur:
donec satient^o cū apparuerit gl̄ia sua. Cum
aut resurgem^o in viz p̄fectū in mēsurā eta
tis plenitudinis xpi: z gl̄iosa illa ciuitas
margaritis suis ornabit^o: z sic letitū habi
tatio erit i ea: tūc adiplebit nos leticia cū
vultu suo: qz videbim^o eū sicuti ē: tūc iebri
abimur ab vbertate dom^o sue: z torēte vo
luptatis sue potabit nos: z dicet nob. Bi
bite z iebriam^o charissimi: qz z aīa illumia
tionē z corp^o gl̄ificatiōz iure p̄petuo pos
sident. Seq̄. Delectatiōes i dextera tua
vsq; in finē. Sinistra dei vita p̄ns est. Et qz
p̄ sinistro ducim^o q̄cqd̄ nō multū curamus
p̄ sinistra vita p̄ns accipit in qua deus ele
ctos suos sic ab ip̄iis p̄mittit flagellari: vt

etiā patiat occidi. An non tibi vident obli-
uioni dati q̄ dicunt ppter te mortificamur
tota die estimati sum⁹ sicut oues occisionis
quare faciē tuam auertis: obliuisceris ino-
pie nre? Der dexterā vō: illa brā vita signi-
ficat: q̄ nescit nisi gaudia: d̄ q̄ nihil aliud di-
cere possum⁹: nisi q̄ gloriola dicta sunt de
te ciuitas dei. Ibi sunt delectatiōes ille q̄s
oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in
cor hoīs ascēdit: q̄s pparauit deus diligēti-
bus se. In sinistra retributiōes: in dextera
delectatiōes. Usq; quo autē? Usq; in finez.
Quis ē iste finis? Finis ad iusticiā xps oī
credēti. Finis ille de quo sapia dicit: Attin-
git a fine vsq; ad finem fortiter: et disponit
oīa sua uiter. Ipe ē finis ad quē cū veneri-
mus nihil ampli⁹ faciem⁹. Iesus xps spon-
sus ecclie q̄ ē de⁹ bñdict⁹ i sc̄la. Amē.

De verbis euāgelij Silē ē regnū celoz
hoī negociatori q̄rēti bonas margaritas
clx Delaudib⁹ religionis. Sermo vnic⁹

REges terre et
oēs ppli: pncipes et oēs iudi-
ces terre: iuuenes et virgines
senes cū iuniorib⁹ audite sup
plico verbū dñi dicētis: Silē ē regnū celo-
rū hoī q̄rēti bonas margaritas. Inuenta
autē vna p̄ciosa margarita: abiit et vendidit
oīa q̄ habuit et emit eā. Sed que ē ista que-
so frēs mei charissimi hec tā p̄ciosa marga-
rita: p qua vniuersa dare debemus: id est
nosmetipsos: q̄ totū deo dedit: q̄ seipm ob-
tulit vt possum⁹ eā h̄re. Mōne hec ē religio
scā pura et immaculata in q̄ bō viuūt puri: ea-
dit rari⁹: surgit veloci⁹: incedit cauti⁹: irro-
rat frequēti⁹: gescit securi⁹: mori⁹ fiduti⁹:
purgat citius: p̄m̄at copiosius. O religio
gloriosa et mirabilis: q̄ mēs cogitare: q̄s in-
tellectus plene cognoscere: q̄ lingua huma-
na te poterit sufficiēter et digne extollere?
Nec ē enī frēs mei q̄ miserāte deo pctā re-
mittit: et referat padisū. Que cōtritū sanat
hominē: et tristē exhilarat: vitā de interitu
renocat: statū restaurat: honorē renouat: si-
duciā reformat: viresq; et gratiā abūdātio-
rem refandit. O religio virtutibus ornata
O margarita p̄falgida: qd noui de te refe-

ra. Oīa enī ligata tu soluis: oīa soluta tu re-
seras: oīa aduersa tu mitigas: oīa despera-
ta tu animas. O religio rutilatio: auro: so-
le splēdidior. Si vere seruat nō vincit pctm
nec detractio superat: nec desperatio delet
vsq; in finē deo dāte: vt brauiū apphendat
pseuerat. Nec ē q̄ respuit auariciā: horret
luxuriā: fugit furorē: firmat amorē: calcit
supbiā: linguā p̄tinet: cōponit mores: odit
malitiā: excludit nequitia: cogitq; hominē
dei amore oīa libenter lūfferre. O religio
gratissima et toto corde p̄quirenda. Mōne p
te ceci vidēt: claudi ambulāt: leprosi mun-
dant: paupes euāgelizant. O religio paci-
fica a strepitu maligni seculi elōgata: et pro
xpo a seculo mortua: vbi spūs sanctus sup
humilē venit et quietū: sup deuotiū xpi de-
scēdit. O religio habitaculū dei et angeloz
eius: hic mātionē faciunt p̄serui sui. O reli-
gio vita beata vita angeloz. De ore p̄prio
iesus dicit: Optimā p̄tē elegit sibi maria: q̄
non auferet ab ea. O beatissima vita solita-
ria: vita p̄tēplatiua. Qñ in solitudine con-
tēplabat virgo maria tūc venisti et incarna-
sti in ea. O deus meus: o bone iesu qd plu-
ra referas? Clere clauis: frēs mei: vere re-
ligio est padisus. O religio valle discipline
munita: in qua ē p̄ciosarū virtutū secunda
fertilitas. Gloriosa res ē hoīes vni⁹ moris
habitare in domo. Bonū ē et iocūdū habi-
tare frēs in vniū. Videas illū pctā flentem
aliū in dei laudib⁹ exultātē: hunc hoīb⁹ mi-
nistatē: aliū alios erudiantē: hūc orantem
illū legentē: hūc miserantem: alium pctā
puniētē: hūc charitate fragrantē: aliū hu-
militate pollentē: hūc in p̄speris humilē:
illum in aduersis sublimē: hūc in actiua la-
borātē: illū in p̄tēplatiua gescētē. Et pote-
ris dicere castra dei sunt hec. Q̄ terribilis
ē locus iste. Clere nō ē hic aliud nisi dom⁹
dei et porta celi: o porta p̄clarissima et p̄ quā
in sanctā ciuitatē intrat: p quā regnū celo-
rū rapit et possidet. O religio p̄nobilissima
tu castitas religiosoz: tu corda clericoz: tu
thesaurus sup aux. O solitudo beata: o be-
reme mors vitioz: vita virtutū: te lex et p̄-
phete mirant: et q̄cūq; ad p̄fectionēz vene-
rūt: p te in paradisum intrauerūt. O beata

De verbis euangelij

vita solitaria ⁊ tēplatiua: qđ vltra de te lo
quar: ipse dei filiū saluator: ⁊ magister nŕ
exēplū dedit nobis fugiēs in desertū: ⁊ mā
sit in solitudine: vbi sunt rose charitatis q̄
semp flānescūt: q̄ semp in scō odoze viuūt.
Tibi mira pfectio mortificator ⁊ gratiarū
actio. s. p̄siderare q̄ ⁊ quāta sūt q̄ nobis p
mittant in celis: ⁊ vilescere faciūt oīa q̄ ha
bent in terris ⁊ dicere: Quid pdest hōi
mūdū lucres: se aut pdit. O solitudo nego
tiōz celestium apotheca. In te trāsitoria ⁊
terrena mutant in celestia ⁊ eterna. Hoc p
breue purgatoriū opat eternū ⁊ celeste co
muniū ⁊ pascue sempiternę. Veniq in te la
chrymę mutant in risum: ⁊ gaudiū pariūt
sempiternū. Ex possessione q̄ppe terrena q̄
vermibus mortalib⁹ relaxat: ad eterne be
reditatis patrimoniū puenit. O religio spi
ritualis exercit⁹: luctus: mirabilis: officina:
in te fidelis aīa creatoris sui in se restaurat
imaginē: ac ad sue reddit imaginis purita
tē. Tu fornax: vbi vasa supni regis forman
tur: vbi pctā soluunt: ⁊ cum angelis in diui
nis laudibus infundant: possessio que terrę
vere viuētū cōparat. O scā vita: balneum
aiar: moris pctōz: ⁊ aīaz purgatorū sordi
daz. Tu mentis secreta purificas: tu p̄sen
tiar squalorē diluis atq; ad angelice mūdi
cie puritatem puenire facis aīas. Tu scala
iacob que aīas pducit ad paradisū. Tu via
regia paradisi q̄ hōies pducit ad patriā. Tu
stadiū cōcērtatiū: luctatorūq; bñ currētū:
perducis ad altas coronas. O religio sepu
tura dñice passionis de te hieremias pphe
ta dicit: Bonū ē p̄solari cū silētiō salutare
dei. Stabit solitari⁹ ⁊ tacebit in heremo: qz
in q̄scēdo ⁊ tacēdo fit hō prudēs. De his
quedā sunt vñ dicis: O hō fuge: religionē
elige ⁊ saluaberis. Surge q̄ dormis in sclo
⁊ exurge a mortuis: dimitteq; mortuos se
pelire mortuos suos. O vita mirabilis spi
rituale habitaculū q̄ de supbis humiles fa
cis: de gulosis sobrios: de crudelib⁹ p̄tos ⁊
scōs: de traciūdis mītes: de luxuriosis pud
cos: de inobediētib⁹ obedientes: ⁊ de odio
sis facis in fraterna dilectiōe fruerēs. Tu
loquacibus lingue frenū īponis: tu imū
dis castitatis dulcis amoris xpi adhibes

cingulum: tu iesunior ac vigiliaru es nu-
trix: tu vagos ligas cathenis: tu patientie
custos: tu purissime simplicitatis es magi-
stra. Qui te fugiunt: luce dei puati sunt. Qui
diligunt te stringunt: q gustat q suavis e dñs
et dulcis. Tu u dñcis ad eterna gaudia que
oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in
cor hois ascendit: et lingua dicere non po-
test que tu parasti dñe diligentibus te. In-
gredimini igit fratres mei dilectissimi: ex
quo vocat vos magni cōsiliu angelus: et nō
tardate: qz precii magni: et nō paruum est
in mora in sanctā xpī religionē: et illumina-
bit vos filius dei p cōdignā satisfactionē.
Qui cū patre et spū sancto uiuit et regnat
p omnia secula seculor. Amen.

De verbis euāgelij. Ecce nos reliqm⁹
omnia ⁊ secuti sumus te. Sermo vnicus.

Ecce nos reli-
quimus oia: ⁊ secuti sum⁹ te.
Vere cōuersiōis exēplū nobis
h̄ pponit admirandū ⁊ imitā-
dū. Necesse ē enī vt vere p̄fessor religiōis
omnia relinquat: ⁊ xpm sequat. Et quidā
beatus qui sic relinquit omnia: vt cum seq̄-
tur in quo sunt omnia. Ille qui volūt xpm
expedita sequi mēte tria ipedimēta sūt de-
serēda: videlicet auaricia: supbia: luxuria:
auaricia mūdi: supbia cordis: luxuria car-
nis. Ille esse p̄cipue relinquēda: exemplo
no nos edocet petrus. Reliqui nāq; retia
mauim ⁊ conuigū. Methe qđ pisces aggre-
gat ⁊ cōcludit: cupiditate designat: qua de
ceter distētus homo domū ad domū iūgit.
agrus agro copulat. Mauis que superferit
vndis superbiam denotat: qua homo se ce-
leris p̄feret. Uxor exprimit carnalem vo-
luptatem. Ille tria iuncta homini seipsum
iniferunt. Per auariciam extra se vagatur
per superbiam supra se leuatur: per luxuri-
am intra se sedatur. Uagatur solitudine
leuatur sui extimatione: sedat inmundicie
delectatione. Extra timet supra timet: in-
tra fetet. Timet acquisita minui: timet que
desiderat non posse adipisci. Timet inferi
ores despiciens: paribus se preferens: supe-

ionibus se coequans. Fetet cogitatio: fetet actio: fetet consuetudine. Auaricia hominem alienat a proximo: superbia a deo: luxuria proicit a seipso. His tribus vitijs tenti et detenti tres illi miserrimi: de quibus loquitur euangelista: ad cenam patris familias venire recusarunt. Primum ut boues probaret: secundus ut villam emptam videret: tertius ut uxorem duceret: phario bouum: cultus terrenorum: villa emitur: cum dominandi facultas appetitur. Uxorē ducit: quia carnis desiderijs satisfacit. Tales nisi conuersi fuerint: nec ad cenam patris familias venire: nec christus sequi possunt. Primum enim citra iordanem remoratur: secundus transmigrat ad aquilones: tertius natat in flumine babilonis. Cum ceteri tribus in terram promissionis ingrederentur: iordanem transgrederentur: ruben et gad et dimidia tribus manasse habentes pecora multa: citra iordanem remanserunt: illos prefigurantes: qui more pecorum terrenis intenti: celestia spernunt: iordanis descensus dicitur: Descensus alius bonus: et alius malus. Malus est de quo dicit isaias. In egyptum descendit populus meus. Et in euangelio: Homo quidam descendebat ab hierusalem in hierico. Bonus descensus aliquando fit per humilitatem: plerumque per compassionem: per humilitatem sicut per rebecca factus est: que videns isaac de camelo descendit: illam designans vel aperte perhibens humilitatis subiectionem quam debet sponsa sponso: ecclesia christo: anima deo. Fit descensus per compassionem sicut in simbolo fidei habemus: quia propter nostram salutem descendit de celis. Iuxta moralem sensum per iordanem possumus intelligere descensum misericordie: qua ductus homo compatitur proximo. Sciendum quoque alius citra iordanem: alius intra: alius supra. Qui nulli: et cui nullus compatitur citra est. Qui alterius: et cui alter miseretur intra est. Qui alijs compatitur: et nullius eget compassione supra est. Auarus itaque quia nescit misereri: ac per hoc nec misericordiam consequetur: citra est. Iudicium

enim sine misericordia fiet illi qui non fecit misericordiam. Deinde sequitur: quia superbus transmigrat ad aquilonem: ut sancti doctor perhibent: aquilo significat superbie tumorem. Sicut enim ab aquilone pandit omne malum: sic initium omnis peccati et mali: superbia. Et item. In ipsa sumpsit initium omnis perditio. Inde est quia angelus apostata dicit in corde suo. Sedebo in monte testamenti: in lateribus aquilonis. Superbus itaque transmigrat ad aquilonem: quia superbi recedit a deo: quia superbi resistit et sequitur diabolus: qui rex est super omnes filios superbie. Deinde sequitur: quia lubricus natat in flumine babilonis. Flumen babilonis est fluxus libidinis. In hoc flumine natat: quia libidinis delectatione raptus in ea per consuetudinem volutatur. Nec tria vitia hominibus diabolus suggerit. Diabolus hominem per auariciam occupat: quia qui volunt diuites fieri incidunt in temptationem et laqueum diaboli. Inde legitur quia iudas cum veneno auaricie inebriatus: christum iudeis traditurus esset accepta ab eis pecunia: tunc introiit in illum sathanas. Auaricia largitatem excludit: pietatem nescit: misericordiam detestatur. Superbia solum est iniquitatis: vitium hominis: perditio diaboli. Superbia odibilis deo: angelis iniusta: hominibus intollerabilis. Superbia origo peccati: mater discordie: et concordie noverca. Superbia vitiorum subsidium: succidium virtutum. Sic per superbiā in homine diabolus regnans: per luxuriā in eo pausat: quia sicut legimus dormit in locis humentibus id est in cordibus luxurie subditis. Luxuria carnem dissoluit: mentem afficit: et totum hominem in luctum redigit. Luxuria stercus immundiciarum: vitiorum spurcicia: sex voluptatum. Si placet consideremus adhuc attentius quam viliter homo per tria prefata vitia tractetur. Per auariciam enim cecafus: per superbiam pendet: per luxuriā putrescit. Per auariciā cecafus ut legimus: Luz enim predictus iudas auaricia ductus dominum traditurus a collegio discipulorum exisset: interiore ei cecitate volens ostendere: dixit euangelista: Erat autem nox. Per

De vita epāli

auariciā cecat hō: p supbiā pēdet: qz dū se alijs ditiorē attēdit: nō attēdēs equalitatē pditionis: sed gloriās in multitudine diuitiarū: in terna cogitatiōe sup ceteros extollitur. Inde legim⁹ q due mulieres q̄s beat⁹ gregor⁹ dicit supbiā z inanem gloriā inter celū z terrā amphorā q̄ designat auariciāz leuauerūt. Qd nisi fieret nequaq̄z dixisset ap̄ls: Recipe diuitib⁹ huius scilicet: nō supbe sapes: nec sp̄are i incerto diuitiaz: p supbiā suspēsus hō i luxuriā resoluit⁹: qz dū se ditiorē ceteris videt: ac p hoc in eculo supbie suspēsus ē: vbi nec deū timet: nec homines veref: sicut equ⁹ z mul⁹ q̄b⁹ nō ē intellectus: stabulū voluptatis igredit⁹: z i stercore sue p̄suetudinis iacēs cōputrescit. Cū dī: Lō putruerūt iumēta i stercore suo. Adhuc nihilomin⁹ due mulieres iter celū z terrā eleuatā deferebāt: vt edificaret ei domū senaar: id est i fetore. Nec attēdēs dilectissimū: creatori laudes referam⁹: cuius ope z grā hec reliq̄se videmur. Testant⁹ hoc via paupertatis q̄ intranim⁹ habit⁹ humilitatis quē recepm⁹: obfuitia mūdiciē quā deuouim⁹: viā paupertatis igredientes: a nob auariciā depoluim⁹: humilitatis habitū suscipiētes: supbiā depoluim⁹: mūdiciā videntē: luxuriā postposuim⁹. Sciam⁹ itaqz: qz sicut i illis q̄ reliqm⁹ totū honestatis ē ruina: sic i istis ad q̄ trāsum⁹ totū honestatis summa p̄sistit. Religio nāqz hūilitate sūdat paupertate p̄seruat: mundicia decorat. Dis affectio vilē ē i amore pecunie. Alia pecunie auida etiā p exiguo pre nō metuit i nullū: qz i corde illi remanet iusticie vestigiū: in quo auaricia suū fixit habitaculū.

Ep̄la b̄i bernardi abbatis ad reuerendissimū p̄ez dñm hēricū archiep̄z senon. De vita episcopali.

clx
viii

Domino venerabili henrico senonensi archiep̄o frat Bernard⁹ si qd p̄t p̄ctōis oīo. Placuit p̄stare vestre: nouū aliqd a nobis dictatum regre re. Brauamur p̄dere dignitatis: s̄ dignitatis munere gratulamur: z blādis petēus fauor z petitiōis terret exactio. Qui enim

nos sum⁹: vt scribam⁹ ep̄is: z rurū q sum⁹ vt nō obediam⁹ ep̄is? Cū dare me z negare cōpe: lor qd postuloz. Scribere tāte altitudini supra me ē: z eidē nō obedire cōtra me ē. Utrobiqz piculū. S̄ in ea pte mai⁹ minere videt⁹: si nō obediero. Macis q̄ iens q̄ mai⁹ appet: facio qd iubetis. Indigna ē idulta familiaritas: s̄ excusat p̄sūptiōne dignitas iperantis. Iḡit ex quo regni celoz clauēs deo auctore vob traditas suscepistis: ac iuxta ritū fortis illi mulieris manum mittere cepistis ad fortia: si q̄ vos aut egisse q̄ nō deberetis: aut p̄tulisse que nolletis audiri: z illa agentē dolum⁹: z p̄dolum⁹ hec patiēt. Inter hec aut ego recordabor: illoz versiculoz. Qui descendūt mare i nauib⁹ faciētes opationē i ags multis: ascēdūt vsqz ad celos: z descēdunt vsqz ad abyssos: aīa eoz i malis tabescebat Turbati sunt z moti sūt sicut ebi: z oīs sapiētia eoz deuorata ē. Et ideo nō indicabā vt asolet: magis q̄ppe ad cōpassionē me p uocabat huiusmodi cogitatio. Si inqz tētatio ē cuiuscūqz hoīs vita sup terrā: quātis putatis piculis patet vita p̄tificis sup terrā: cui omnin⁹ necesse ē ferre tētatiōes? Si egolatēs i cauerna z q̄si sub modio: non q̄ dē lucēs s̄ fumigās: v̄toz tū ipetū nec sic declinare sufficio: sed p̄tinuis tētationū varisqz fatigar⁹ i pulsib⁹ istar v̄to agitate harudinis hac illacqz circūfero: qd p̄stus sup mōtē: posuit⁹ sup candelabz. Sol⁹ mihi seruādu: solus tū ipē mihi sū scādalo: sol⁹ tedio: solus oneri atqz piculo: ita vt p̄pe gule z vētri z oculo scādali zātī frequēter irasci oporteat. Quib⁹ q̄ molestus angit⁹: q̄b⁹ lacestat iniurijs: cui etiā z si p̄p̄ia cessent: nunqz tū de alienis cessent foris pugne: intus timores. Nunqz aut nob a vestris p̄tib⁹ flare cepit aura fecūdior. Rumorib⁹ siq̄dē recētiōib⁹ nūciata sūt de vob letiora: non ex incerto fame: s̄ ore veridico venerabilis mēdēs ep̄i. Nec ab eo responsū tenuile: tus accepi: q̄certus fui p̄silia viri fidelissimi fore. In nullo meli⁹ poterat nobis cordis vestri p̄positū cōmēdare in nullo spem dare certiorē vestri p̄fectus in dño. Secure nisi fallor: p̄fatus ambobus viris z vos

et vestra creditis. Talibus utendo consilia-
rijs bonā vobis suabitur et famam et pscien-
tiā. Sic dei sacerdotem sic tante ciuitatis
deceat epim: puerilibus non agi secularibus
consilijs. Des iuxta dñi pceptū etiā inimici
vniuersi. Sed ad pñliū soli eligant: qui et pru-
dētes esse videant et beniuoli. Propterea
dñs et ipudēns discipuli et frim infidele cōsi-
lium refutabat: rñdens iprouido: nō sapi-
s q dei sunt: et maliuolis: vos ascendite ad vi-
em festū hunc ego aut nō ascendā: nec isto-
rū malitie nec illius ipudētie se credendū
putauit. Queras deniqz cui se credere de-
beat cni tacito sua cōmittat dispēlanda mi-
steria et quasi difficile inueniēs: sub ammi-
ratione interrogat. Quis putas est fidelis
suus et prudens: quē pstituit dñs sup fami-
liā suā. Quāobrem et petro curā oīum tra-
diturus prius eius studit pbare beniuolē-
tiam: et sciscitās si se diligeret. Probauit
et pñdentiā: qñ euntibus hoibus et putan-
tibus eum esse quendā ex pphetis ille pru-
denter veritatē aduertēs deū potius pro-
phetarū confusus est: tu es ingens xp̄s fili-
us dei. Ube nostro generi ab imfectione
sua. Uix ī multitudinē hoīū vnū repias in
vtraqz grā pñmātū: baud facile siqz de vel
prudēt beniuolētiā vel fideli sapientiā in
esse deprehendas. Sine numero aut sunt: q̄s
vtriusqz mīeris exptes esse pñterit. Pru-
dētē igit ex cogitastis sacerdotale onus epi-
scopale opus curāqz pastorale: digne non
posse administrari sine pñlio. Nunc ipsa ca-
stroz pñlioz mī sapia de se ip̄a loquēs: ego
sapia inqt hīto in pñlio. Sed quali pñlio?
Vnūqd in qualicūqz. Et eruditio inqt in-
terfuit cogitationibz. Sed et q̄ infida pñ-
lia declināda sint p os salomōis taliter mo-
net. Causas tuā tracta cū amico tuo: et secre-
tum extraneo non reueles. Pulchre aut p
aliū quendā cū sine pñlio nihil agendū cō-
sulat: viroz tñ pñliū intus paucitatē ita lo-
quit. Multi sunt tibi amici: vnus aut sit ti-
bi pñliari de mille. Vnū inqt de mille Be-
nignā ego nō dubitaueri nobis esse diuini-
tate: cui de tāta raritate inter mortales nō
vnū s; duos iposqz ydoneos satis idulsi p
midos benignos vt facile adsint cōprouin-

ciales vt gratia debitorum iure subiectiōis
illoz acq̄scēdo pñlijs non p̄ceps eritis in
scia nec vehemēs in vīdicta: nō in corrigē-
dis remissior: nō seuerior in plectēdis: nō
pusillanimis in expetēdis: nec supflus in
victu nec notabilis in vestitu: nō citus ad
pñtēdū: nō ad reddendū tardus: nec p̄di-
gus dator. Istoz pñliū longe semp faciet a
vobis malū tp̄vetus sed cupiditati nouū:
simoniā et matrē eius auaritiā que est ido-
lorū seruitus. Et vt breui oīa sermone con-
cludā: si his credideritis in oībus: exēplo
apli honozificabitis mīsteriū v̄m et mīni-
steriū inqz vestrū non diuinū. Ip̄m itaqz
honozificabitis nō vos. Nā q̄ querit q̄ sua
sunt: se cupit honozari nō mīsteriū. Adono-
rificabitis aut non cultu vestrū: nō equoz
saustu: nō amplis edificijs: sed ornatis mo-
ribus et studijs spiritualibz: opibus bonis.
Q̄ multū aliter cernit in nōnullis sacerdo-
tibus: vestium cultus pñmus virtutū aut
nullus aut exiguus. Quibz ego si rememorē
illud dictū aplicū: nā in veste p̄ciosa vere-
or ne indignent: dum nimirū indignū du-
cant in se assumptā sententiā quā in viliorē
sexu et ordinē platā fuisse recognouerint.
Quasi vero non eodē vtant medici ferro
secandis regibus quo et popularibz hoīb?
aut capiti fiat mīria si ip̄is forpicibus ca-
pilli excresecētes detondeant qbus et vngui-
um fuerint refecata supflua. Ac tñ si dedi-
gnantur pati cū muliericulis nō qdē a me:
sed ab aplo sciri suā: dedignent et cū ip̄is
eadē inuolui culpa: despiciāt iam: tētercū
sine pellificū: et non p̄p̄ijs operibus gloria-
ri: horreant et murū rubercatas pelliculas
quas gulas vocant manibus circumdari
sanctis: et sacrantibus tremenda mysteria.
Resp̄nant et apponere p̄etori qd decenti?
ornat gēma sapiētie. Nūdeat et collo circū-
texere: qd honestius atqz suauius xp̄i in-
go subimit. Non christi stigmata sunt hec
que isti martyrum exemplo circūferant in
corpore suo. Muliebria potius noscuntur
esse insignia: que vitiqz curiosus et sumptu-
osus ille sibi preparare consueuerunt: co-
gitantes nimirū que sunt mundi quō pla-
ceant viris: verū tu sacerdos dei altissimi

De vita

Cui vis ex his placere? Be. his mundo an deo? Si mundo: cur sacerdos? Si deo: cur qualis populus talis et sacerdos? Nam si placere vis mundo: quid tibi prodest? nec enim potes duobus dominis servire. Qui autem vult huius mundi amicus esse: inimicus dei constituitur. Et propheta. Quia deus inquit dissipabit ossa eorum quod hominibus placet: confusi sunt quoniam deus spreuit eos. Et apostolus. Si hominibus placeat: christi servus non essem. Voles itaque placere hominibus: deo non placeat: cur ergo ut dixi sacerdos? Sin vero quod addidit placere intendis: non mundo sed deo: cur qualis populus talis et sacerdos? enimvero si sacerdos pastor est et populus oves: dignum est ut in non nullo appareat omnibus pastor dissimilis. Si instar mei quod ovium sum: pastor meus et ipse in curruis graditur: vultu gerens deos suos: et terram semper respiciens: et soli veteri mente ieiunio pabula querit: in quo discernimur? Ne si venerit lupus: non erit qui provideat: qui occurrat: qui eripiat. Decet ne pastorem more pecorum sensibus incubare corporeis: herere infirmis: iuvare terrenis: et non potius erectum stare ut hominem: celum mente suspicere que sursum sunt et querere et sapere: et non que super terram? Etenim mihi indignatur et vel nutum facere audeat: iubetque manu ostendere: dicentes monachi quod non habeant iudicare de ipsa. Utinam et oculos mihi claudas: ut nec cerneere possim que contradicere prohibes. Magna vero presumptio si ovium cum sim in ipsum pastorem lupas seuissimas vanitatem et curiositatem irruere cernens infremuero: quo ad meum forte balatum cruentis bestiis a quo piam occurrat et succurrat pituro. Quid faciet de me qui ovicula sum: que in pastorem tanta feritate insiliunt? Et quidem si non ultra ut clamem pro se: nunquid non ei pro me balare licebit? Sed et si ego sileo ne ponere videar in celum os meum: clamat tamen in ecclesia: non in veste preciosa. Clamatur autem spiritualiter ad feminas: ut erubescat in se reprehendi episcopus: quod in fragiliori quoque sexu audierit reprehendi. An forte nulla timeat confusio: et solus ego submittere desiero? Nunquid et si ego non loquor: sua cuique non loquitur conscientia? Quod si alius audat: me: non quidem de apostolo ut ego

non de propheta: non denique quippiam ecclesiasticum: sed illud tamen gentilium ingerat: dicite pontifices non quidem in sancto: sed in freno quid facit aurum? Quod tollerabilius cernitur in sancto quam in freno. Hoc me etiam tacente: et si non curia regum: tamen penuria pauperum clamat. Sileat ista fama: sed non fames. Fama quidem silet: quia non potest mundus odisse vos. Nam quomodo mundus arguet peccatum: a quo potius laudatur peccator in desiderijs anime sue: et iniunctus benedicatur. Clamant vero nudi: clamant famelici: conqueruntur et dicunt: Dicite pontifices in freno quid facit aurum. Illi quid aurum a freno aut frigus repellit: aut esuriem? Nobis frigore et fame miserabiliter laborantibus: quid conferunt tot mutatoria: vel extensa in partibus: vel plicata in manticijs? Illorum est quod effunditis: nobis crudeliter subtrahitur quod inaniter expenditis. Et nos enim dei plasmatio: christi et nos sanguine redempti sumus. Illos ergo fratres vestri: videte quale sit de fraterna portione pascere oculos vestros. Clita nostra cedit vobis in superfluas copias: nostris necessitatibus detrahatur: quicquid accedit vanitatibus vestris. Duo denique mala de vna prodeant radice cupiditatis: dum et vos vanitandopitis: et nos spoliando perimitis. Jumenta gradiuntur bonusta gemmis: et nostra non curatis erura nuda caligulis. Anuli catenule catenule: tintinabula: et clauate quedam corrigie: multaque alia tam speciosa coloribus quam ponderibus preciosa mulorum dependent cervicibus: fratrum autem lateribus nec semicinctia miserantes apponitis. Ille accedit: quod hec omnia nec negotiationis studio: nec proprio manuum exercitio vobis elaborastis: sed nec iure hereditario possidetis: nisi forte et vos in corde vestro dixeritis: hereditate possideam sanctuarium dei. Et hec pauperes modo quidem coram tantum cui corda loquuntur. Nec enim audent aperte causari aduersus vos: quibus interit pro sua vita necem habent potius supplicare. Etenim in futuro stabunt in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt: stante quippe pro eis

pater orphanorum: et iudices viduarum. Ipsi
us enim tunc vox erit. Quid non fecistis
vni de his minimis meis: nec mihi fecistis
Clos autem reuerendissime pater: vos in quibus
absit ut in talibus honorificandus putetis
ministerium vestrum. Videntur quidem
hominum: sed oculo qui videt in facie non
qui videt in abscondito. Nam que viden-
tur in abscondito nullis apparent siccata co-
loribus spectacula sunt tamen: nullis con-
dita saporibus predulcia tamen: et nullis ele-
uata culminibus excelsa tamen.

Castitas: charitas: humilitas: nullius quod
dem coloris sunt: sed non nullius decoris:
nec mediocris decoris qui diuinos quoque
delectare possit aspectus. Quid castitate de-
corius: que mundum de imundo conce-
ptum semine: de hoste domesticum: ange-
lum quoque de homine facit? Differunt qui-
dem intra se homo pudicus et angelus: sed
felicitate: non virtute. Sed et si illius casti-
tas que in hoc mortalitatis et loco et tempo-
re statum quendam immortalitatis glorie re-
presentat: sola inter nuptiarum solenia mo-
rem beate illius vendicat regionis: in qua
neque nubunt neque nubuntur: prebens quo-
dammodo terris celestis iam illius conuer-
sationis experientiam: vas interim fragile
quod portamus in quo et crebro periclitamur
tenet castitas ut monet apostolus in sancti-
ficationem: et instar odoriferi ballami quo
condita cadavera incorrupta seruantur et
integra sensus ipsa et artus continet et con-
stringit: ne dissoluatur in curis: ne corrum-
pantur in desiderijs: ne carnis voluptati-
bus computrescant: quemadmodum legi-
tur de quibusdam: quia computraverunt ut
iumenta in stercore suo. Hoc itaque tante pul-
chritudinis ornamentum digne dixerim sa-
cerdotium honorare: quod dilectum deo et ho-
minibus faciat sacerdotem. Cuius quippe
memoria: non in carnis successione: sed in
spiritali benedictione succrescit: redditque si-
milem in gloria sancto: um in hac adhuc
regione dissimilitudinis constitutum. Cle-
rum castitas quantalibet sui venustate im-
minere appareat: sine charitate: nec precium
habet: nec meritum: nec mirum. Quod absque

illa bonum suscipitur? fides. Sed nec si mo-
tes transferat. Scientia? Sed ne illa quidem
que lingua loquitur angelorum. Martyri-
um? Nec si tradidero inquit corpus meum
ita ut ardeam. Nec absque illa quodlibet bo-
num suscipitur: nec cum illa quodlibet cri-
gum respuitur. Castitas sine charitate: la-
pas est sine oleo. Subtrahere oleum: lampas
non lucet. Tolle charitatem: castitas non
placet. Sed omnisque pulchra est: ut sapiens cla-
mat: Casta generatio cum charitate. Cum
illa inquam charitate quam describit aposto-
lus: De corde puro: et conscientia bona: et
fide non ficta. Porro puritas cordis in du-
obus consistit: in inquirenda gloria dei et
utilitate proximi: ut in omnibus videlicet
actis vel dictis suis nihil suum querat epi-
scopus: sed tantum aut dei honorem: aut salutem
proximorum: aut utriusque. Nec enim agens
implebit non solum pontificis officium: sed
ethimologiam nominis: pontem utriusque se-
ipsum faciens inter deum et proximum. Per-
tingit pons iste usque ad deum: ea fiducia
qua non suam: sed illius gloriam querit.
Pertingit usque ad proximum illa pieta-
te: qua et ipsi non sibi prodesse desiderat.
Offert deo bonus mediator preces et vota
populorum: reportans illis a deo benedi-
ctionem et gratiam. Supplicat maiestati per
excessibus delinquentium: vindicat in pec-
cantes iniuriam dei: ingratis improperat be-
neficia pietatis: continentibus potentie se-
ueritates insinuat: utrisque tamen nibilemi-
nus placare studet indignantis furorem:
nunc quidem hominum obtendens infir-
mitatem: nunc diuine magnitudinem pie-
tatis. Denique siue excedat deo: siue sobrius
sit nobis: aut deo semper quantum in ipso est
prestare gestit: aut nobis: non quod sibi omni-
no utile est querens: sed quod multis. Fidelis
pontifex quod bona quolibet per manus suas
transmittit: siue diuina beneficia ad homines:
siue hominum vota ad deum colubino intu-
ens oculo: nihil sibi retinet et omnibus: nec
populi requirit datum: sed lucrum: nec dei glo-
riam usurpat: sibi acceptum talentum non ligat in
su clauio: sed partitur numularijs et viuas
a quibus recipit: non sibi sed domino. Non ha-

De vita epali

bet fouea vt vulpes? nō tanq̃ volucres ni
dū: nō loculos quomodo iudas: nō deniq̃
sicut maria locū in diuersorio. Imitatur p
fecto illū q̃ non habebat vbi caput reclina
ret: factus in p̃sentia tanq̃ vas p̃ditum.
q̃nq̃ p̃culdubio futurū vas in honorē z nō
in p̃timeliā. Deniq̃ p̃dit animā suā in
hoc mūdo: vt in vitā eternā custodiat eam
Hoc tanto puritatis intime bono gloriari
nō potest veraciter: nisi qui extrinsec⁹ glo
riolas p̃fecte respuerit. Nec enim pure va
let dei vel p̃imi querere lucra: q̃ p̃pria nō
p̃tēpserit. Is tantū puritatis interioris glo
ria nō fraudat: qui dicere potest cum dño.
Si ego quero gloriā meā: gloria mea nihil
est. Et cū ap̃lo: Adhī viuere xp̃s est z mo
rī lucrū. Et tū p̃pheta: Obluioni dat⁹ sum
tanq̃ mortuus a corde: nēst a p̃pria volun
tate. Bona obliuio si teipm nescias: vt p̃ri
mo p̃sis. Bene autē mortuus a corde q̃ di
cit: Quis ego iam nō ego. Sed si mortuus
a se: nō tñ a xp̃o. Sequit enim. Viuit vō in
me xp̃s. Adhōte: hāc que sit a corde infert
charitas: de qua loquitur sponsa in cāricis
Vulnerata charitate ego sum. Fortis qp̃
pe est vt mors dilectio z mortē in nobis nō
vitā occidit. Unde z audacter minas. O
mors ero mors tua. Peccatusz extinguit q̃
animē vitā expulerat: animāq̃ restituit in
nocētie. Ulex si p̃ueniat morti charitas ita
vt illā in congressu p̃imere possit cur dicis
fortis vt mors: z non potius morte fortior?
En forte: q̃ z ip̃a ē mors: z seipsa fortior: cē
nō potest? Bona mors: nō vite sed mortis
Bona mors z nequaq̃ abhorrēda: que vi
tā z si adimit quidē: sed ad tempus restitui
endū in tpe: duraturā sine tēpore. Deniq̃
mortui estis: z vita vestra abscondita est cū
xp̃o in deo. Eū aut xp̃s apparuerit vita ve
stra: tūc z vos apparebitis cū ip̃o in gloria
Libenter igit carebo ad tempus: vt in eter
nū possideas. Et ista sufficiant pro eo q̃ scri
ptum est charitas de corde puro.

CSane in tāta obliuione necessariū ē cor
bene esse p̃sciū sibi: quo se in lucra securus
foris extēdat: cū securaz intra se reliquerit
p̃scientiā. Quid enim p̃dest homini si vni
uersū mūdū lucres? anime aut sue detri

mentū patiat: sed z ordinis exigit ratio: vt
qui ad sūi mensuram proximum iubet di
ligere: post seipsum diligere noz.

CSitq̃ duo sunt p̃cipue que bonam red
dūt p̃scientiam. Denitere de malis: z absti
nere a malis. Nec est vt verbis loquar be
ati gregori: z cōmissa flere: z sēstēdū in dō
mittere. Noz neutrū solū sufficit. Nam si
p̃us absq̃ secundo sufficeret: frustra z da
uid hortaret dicēs: Declina a malo. Et isa
as. Quiescite agere peruerse. Et deus ip̃e
ad caym. Peccasti quiesce. Rursus si secū
dus p̃ se post peccatū sufficit restaurare bo
nā p̃scientiā: sine causā clamat penitens in
psalmo. Beati quoz remisse sunt iniquita
tes: z quoz tecta sunt p̃ctā. Et illud. Cū
humilitatē meaz z laborē meum: z dimitte
vniuersa delicta mea. Et in oratiōe. Dimit
te nobis debita nostra: sicut z nos dimitti
mus debitorib⁹ nostris. Cuiusq̃ virtutis
bene p̃sciū animus secure iam seipm dese
rat z quodāmodo p̃dit: vt alios lucrificat
ita vt cū infirmatibus infirmes: viatur cū
scādalizatis. Fiat etiā si oporteat iudeus iu
deis: nihilq̃ foamidet cū tali p̃scientia: ep̃e
plo hieremie z ezechielis in egyptū vel in
caldeā cū trāsgressorib⁹ captiuari: sed z cū
sācto iob frater fieri draconū z socius stru
tionum: cum moyse quoq̃ q̃ grauius ē de
leri de libro dei: z cū paulo anathema esse
a xp̃o p̃ fratrib⁹ nō timeat cum huiusmodi
p̃scientia: ip̃am deniq̃ si necesse est intrare
gebēnā securus medias penetrās flāmas
leta decāter consciētia. Et si ambulauero i
medio vmbre noctis: nō timebo mala q̃m
tu mecum es. Eōpemus si placet thesauros
regū z fastigia regnoz cū huiusmodi fi
ducia. nōne cūcta eoz felicitas p̃ tāti boni
diuitijs miseria reputabit? Et hāc fiduciā
opat charitas de puro corde z p̃scia bona.

CSi vō qd̃ restat de fide nō ficta: z item
q̃ ex alio loco in mentem venit: fides sine
operibus mortua est. Duo ista mittūt nos
ad quandam fidei triphariam diuisionem
vt dicatur fides mortua: ficta: probata. Et
mortuā quidē ap̃lo diffinit esse eā que sine
operibus est: idest que nō operat ex dilecti
one: quasi nō habēs anima in ip̃am dilecti

re quantulus videaris quāta libet vigilan-
tia rem possis seruare tuam quantocūq;
studio regum tibi ac principum gratiam ca-
ptare cures dicimus tamē. Ne terre cuius
rex puer est: et cuius principes mane come-
dunt. Nec dicimus quācūq; etatem dei
grat e prematurā sicut nec seram: cum mul-
tos videamus iuniorum super senes intel-
ligere: moribus antiquare dies preuenire
tempora meritis: qd etati deest compensa-
re virtutibus. Boni pueri: qui qd etati vi-
dentur esse student et malitia. Ad alitia in-
q; sed non sensu: quoz iuxta cōminationē
apostoli: nemo contemnat adolescentiam
Aduliores bone indolis adolescentes inue-
teratis dierum malorum. Puer centus an-
norum maledictus est: et est eregione sene-
ctus venerabilis non diuturna: neq; anno-
ruz numero cōputata. Bonus puer famu-
ei qui loquēti deo promptus aderat audi-
tor dicens: Loquere domine quia audit
seruus tuus. Ac si diceret. Paratus sum
et non sum turbatus: vt custodiam man-
data tua. Bon? et hieremias qui ante san-
ctificatus q; natus: cum se excusaret de pu-
eritia nihilomin? constitutus est super gen-
tes et regna. Bonus quoq; daniel cuius
spiritū suscitauit de? vt cōuinceret iniqua
iudicia et sanguinē innoxium liberaet. Ve-
niq; cani sensus hominis et etas senectutis
vita immaculata. Sicuti huiusmodi pu-
er senex p motus inuenit opus dei est: his
qui tales non sunt mirandū non mitandū
Eterum curritur in clero passim ab omni
etate et ordine a doctis pariter et indoctis
ad ecclesiasticas curas: tanq; sine curis iaz
quisq; victurus sit cum ad curas puenerit
Nec mirū de his qui in semetipsis necdū
experti sunt. Videntes nepe illos qui iam
proprios humeros cum capite facine sub
miserunt: non solū non genu tanq; sub one-
re sed in sup appetere plus onerari non de-
terrentur periculis que cupiditate cecati
non videant sed fauoribus amplius quos
illis inuident puccatur. O infinita semp
ambitio et insatiabilis auaritia: cū primos
honor gradus mernerint in ecclesia. Ad-
ruerint aut vel vite merito vel peccunie si

ue etiam carnis et sāguinis que regnū de
nō possidebunt prerogatiua nō ideo corda
quiescunt duplici semper estuantiā deside-
rio quovtiq; magis ac magis et dilacerat in
plura et ad celsiora sublimantur: verbi gra-
tia. Cum factus fuerit quis in quacūq; ec-
clesia decanus prepositus archidiaconus
aut aliquid huiusmodi non contentus vno
in vna plures sibi ymo quotquot valet cō-
quirere honores satagit tam in vna q; plu-
ribus. Quibus tamen omnibus si locus
euenerit: libenter preferret vnius episcopi
dignitatem. Sed nunquid sic faciabitur?
Factus episcopus archiepiscopus esse desi-
derat. Quo forte adepto rursus nescio qd
aliud somnias laboriosis itineribus et sum-
ptuosis familiaritatibus remanum statuit
frequentare palatium questuosas sibi qual-
das exinde comparans amicitias. Si lucri
spiritualis gratia hec faciunt: laudendus
est zelus sed presumptio corrigenda. Non
nulli cum ista non possint vertunt se ad ali-
ud ambiendi genus: in quo nihilominus
aperiunt eam quā habēt dominandi libi-
dinem. Nam cum president aut vrbis val-
de populosis et totas vt ita dicam patrias
pprie diocesis ambitu circūcludant occa-
sione inuenta ex quocūq; veteri privilegio
satis agunt vt et vicinas sibi subūciant ciui-
tates: quatenus due quibus duo vix presu-
les sufficiebant sub vno redigantur antissi-
te. Rogo que hec tam odiosa presumptio?
quis hic tantus ardor dominandi super ter-
ram? Que principandi tam effrenis cupi-
ditas? Certe cum primus tractus es ad ca-
thedram flebas: refugiebas: vim quereba-
ris multum a te et omnino supra te esse di-
ceres: miserum clamitans et indignum qui
non esses ydoneus tant sancto ministerio
tantis nō sufficeres curis. Quid igit nunc
verecundia depulsa formidine sponte am-
bis ad ampliora immo irreuerenti audacia
proprijs non ptentus inuadis aliena? Cur
hec? Forte vt plures populos salues? Sed
in alienam messem tuam mittere falcem in-
iuriosum est: vt tne prestes ecclesie. Sed ec-
clesiarum sponso non placet tale vnus in-
crementum. Crudelis ambitio et incredibi-

lis: si fidem oculi nō astruerent. Uix tenet manus quā illū ad s̄raz impleant q̄ legit in propheta. Secuerunt pregnantēs gala- ad ad dilatandum terminos suos. Ubi est illa terrifica cōminatio. Ne qui coniungi- tis domum ad domum: z agrum agro co- pulatis. Nunquid in his duntaxat exiguis ve istum metuendum est: nō autem cum vr- bes vrbibus aut prouintie prouintijs con- tinuantur? Immo etiāz respondeant si no- lunt se imitar i dñm christum facientes et ipsi vtrāq; vñū: adducētes z ipsi ex diuer- sis pascuis greges vt fiat vñ? pastor z vñū ouile. Quis rei gratia nō pigritantur cre- bro terrere lumina apostolorum: inuentu- ri z ibi q̄ magis dolendum est: qui sue fa- ueant improbe voluntati. Non q̄ valde ro- mam currēt quo fine res terminentur: sed quia valde diligunt munera sequuntur re- tributiones. Unde nuda loqr nec retego verēda s̄z vēcūda p̄futo. Utinā priuatim z in cameris hec fierent: ytinam soli videri- mus z audierimus: vñā nec loquētibz crederetur. Utināz nobis reliquerint mo- dermini: vnde a nobis possent aliquate- nus operiri. Nunc vero cernente orbe mū- di fabulam soli tacebimus? Caput meum vñdīq; conuassatum est: z ego sanguine circūquaq; ebulliente putauerim esse te- gendam. Quicquid apposuerō cruentabi- tur: z maior erit confusio voluisse celare cū celare nequiverit. Bona humilitas que in presentiarum ab huiusmodi mordacibus curis mentem facit esse quietam: z a minā- tibus penis in futuro securam reddit con- scientiam. Hoc vestros pater animos ab horum omnium pestifera emulatione com- pescat. Audite potius prophetam taliter a talibus debortantem. Noli inquit emula- ri in malignantibus: neq; zelaueris facien- tes iniquitatem. Emulari magis oportet apostolum non gloriantem in immensum nec se vltra extendentem nec audentem se vt ipse fatetur comparare quibusdam qui semetipsos comendant: sed se sibi compa- rantem et metientem secundum mensu- ram regule quam mensus est ei deus audi- endo etiam eius ore. Nolite fraudare inui-

cem proprijs placebit esse contentus. Qui z prouocans ad humilitatem suam illud ar-chiepiscopo nō cunctabitur salubriter in- timare: noli altum sapere sed time. In altū posito non altum sapere difficile est z om- nino inuisitatum. Sed quanto inuicentius tanto gloriosius. Timor de adepta iam alti- tudine sedere magis q̄z placere faciet altio- ra. Non vos ergo felice quia preestis: sed si non prodestis infelicem putate. Ut autē secure preesse possitis: subesse et vos si cui debetis nō dedignemini. Dedignatio q̄- pe subiectionis prelacionis reddit indignū Sapiētia est consiliū. Quanto maior es humilia te in omnibz: sapiētie vero prece- ptum: qui maior est vestrum fiat sicut mi- nor. Nō si expedit minoribus esse subiectus maioris iugum quomodo licebit euadere aut contemnere? Uideāt potius in nobis quid reddere debeant. Intelligitis que dī- co. Qui honorem honorem. Omnis anima inquit potestatibus sublimioribus subdita sit. Si omnis: et vestra. Quis vos excipit ab vniuersitate? Si quis temptat excipe- re: conat decipere. Nolite illorū acquiesce- re consilijs qui cum sint christiani christi ta- men vel sequi factus vel obsequi dictis ob- probrio ducunt. Ipi sunt qui vobis dicere solent. Sernate vestre sedis honorem. De- cebat quidem ex vobis cōmissam ecclesiā crescere. Nunc vero saltez in illa qua susce- pistis maneat dignitate. Nec vos enim ve- stro predecessore impotentior. Si non cre- scit p̄ vos nō decrecat p̄ vos. Nec isti. Chri- stus aliter z iussit z gessit. Reddite aut que sunt cesaris cesari: z que sunt dei deo. Qd ore locutus est statim opere implere cura- uit. Conditor cesaris: cesari non cunctatus est reddere censum. Exemplum enim de- dit vobis: vt z vos ita faciatis. Quādo vō dei sacerdotibus debitam negaret reuerē- tiam? quibanc quoq; secularibus potestati- bus reddē curauit. Porro vos si cesaris successori id est regi sedulus in suis curijs consilijs negotijs exercitibusq; adestis: in- dignū erit vobis cuiusq; vicario christi taliter exhibere qualiter ab antiquo inter ecclesias ordinatum est. Sed que sunt inqt

apostolus a deo: ordinata sunt. Cliderint ergo hec ignomine dissuasores q̄le sit dei ordinationi resistere. Unde ignominiosus est seruo si sit sicut dñs eius: aut discipulo si sit sicut magister eius. Plurimuz se vobis deretere putant cum vos christo preferre conatur: ipso reclamante ac dicente. Non est seruus maior domino suo: neq; apostolus eo qui misit eum. Quod non dedigna tus est magister et dñs: talisq; magister et dominus: indignum sibi iudicabit seruus bonus deuotusq; discipulus. Quis pulchre locutus est beatus ille ceterio cuius fidei nulla par inuenta est in israel. Et ego inq; homo sum sub potestate constitutus habes sub me milites. Non iactabat potestatem quam nec solam protulit nec priorem. Di- cturus quippe habens sub me milites pre misit: hō sum sub potestate. Prius se agno uit hominem q̄ potentem. Agnouit inq; se hominem homo gentilis vt in se iam im pleri ostenderet q̄ longe ante dixerat da- uid. Sciant gentes quoniam homines sunt. Homo inquit sū et homo sub potestate. Quia quicquid sub inferas suspectam non habe- mus iactantiam. Premissa siquidem est hu militas ne altitudo precipitet. Nec enim lo cum inuenit arrogantia: vbi tam clarum humilitatis insigne precesserit. Agnosceis i firmitatem: confiteris subiectionem. Jam et te sub te habere milites profiteri securus. Reuera quia nō pfusus est de subiectione: iure ex platione meruit honorari. Non erubuit super se potestatem: et ideo dignus qui haberet et sub se milites. Ex abundan- tia cordis os loquebatur. Et iuxta q̄ intus ordinatas habuit affectiones. Foris quoq; verba decenter composuit. Dedit prius honorem prepositis vt iam subditos iuste reciperet sciens se a superioribus accipere q̄ impenderet inferioribus: et quia melius proprie subiectionis disceret experimento sua moderare imperia forte non ignorabat q̄ subiecto sibi homini deus omnia subie- cerit sub pedibus eius: offendenti se in sen- sa reddiderit et is quem humile constitue- rat super opera manuum suarum superbie merito comparatus iumentis insipienti.

bus et similibus factus sit illis. Mouerat et fortassis q̄ humanus spiritus subditus co- ditori subiecta sibi possederit carne: rebellē rebellē inuenerit: factusq; trasgressor legis superioris sentire cepit aliam legē in mēbris suis repugnantē legi mentis sue et captiuā tem se in legem pcti. Adhuc quosdā in no- stro ordine monasterioz abbates hanc hu militatis regulā odiosa cōtentione infrin- gere: et sub humili quod penus est habitu et tōsura tā supbe sapere: vt cū ne vnū quidē vbulū de suis impijs subditos pretergredi patiāt ipsi proprijs obedire epis ptemnat. Spoliant ecclesias vt emācipent: redimūt se ne obediāt. Non ita xps. Ille siquidem de dit vitam ne perderet obedientia qua isti vt careant totū fere suūq; victū ex pendit. Quid hoc est psumptionis: o mo- nachi? Illeq; enī q̄ prelati monachis ideo nō manachī? Nempe monachuz facit pro- cessio: platiū necessitas. Ut aut non pūdi- cer necessitas pcessionis: accedat non succe- dat platio monachatu. Alioquin quō illud implebit: picipē te pstituerūt esto inter illos tanq; vnū ex illis manēs iter hūiles supb inter subditos rebell imitis iter māfuetos. Ut te putem? tāq; vnū ex ill: videam? tā exhibē patiū q̄ exigē obediētā tā libēter ppositis obteptare subiectū q̄ spare subie- tis. Si semp vis obediētes hē et nūq; cē- pbas te nō eē tanq; vnū ex ill dñ vnū eē re- nuīs ex obediētib: a qbus dñ supbiēdo se gregas q̄ aggregeris pfortio patēter ad- uertim? et si tu vlt ipudēter ptenis vlt ipudē- ter dissilas reputari pfecto te iter illos no- ueris de qb scriptū ē. Alligāt onera gūia et ipotabilia: et iponūt humeris hoīuz: digi- to aut suo nolūt ea tangē. Quoz g tibi idi- gni? pfortiū iudicas dīcatōz mgtōz q̄s vi- tas tcrepat: an obediētū monachoz q̄s a- mīcos suos cōmemorat? At siq dē. Clos a- mīci mei estis si feceritis q̄ pcepto vob. Li- des g q̄le ē iubē q̄ nō ipē feceris aut nolle facē qd docueris. Deinde vt taceā illd de re gla vta scō bñdicto tibi pceptū vt q̄ doceas discipulis eē pñai tuis scīs iudices nō agē- da vt itē nō ptermittā q̄ apte dissunt tertiū hūilitatis gradum esse vt quis p dei amo-
do uij

De vita ep̄ali

re omni obedientia se subdat maiori in re-
gula veritatis attende q̄ legitur. Qui sol-
uerit inquit vnum de his minimis meis
mandatis ⁊ docuerit sic homines minim⁹
vocabitur in regno celorum. Proinde tu
docens ⁊ renuens obedire non minimum
sed maximum christi mandati ⁊ docere ⁊
soluere conuinceris. Itaq; doctor ⁊ solu-
tor mandati minimus tu vocandus es in
regno celorum. Si ergo tu putas iniuriam
prioratus minores summis videri sacrodo-
tibus non magis indignum estimandum
est minimus vocari in regno celorum? Si
multum superbus es plus minimus q̄ mi-
nor vocari confundere. Minor quippe vi-
litas est minorem videri q̄ minimus. Lon-
ge autem prestantius solis subdi episcopis
q̄ vniuersitati. Sed nō propter me inquit
facio. Sed quero ecclesie libertatem. Oli-
bertas omni vt ita loquar seruitute serui-
or. Patienter ab huiusmodi libertate absti-
neam: que me pessime abdicat superbe ser-
uituti. Plus timeo dentes lupi: q̄ virgam
pastoris. Certus sum enim ego monachus
⁊ monachorum qualis vnq; abbas si mei
quandoq; pontificis a proprijs ceruicibus
excutere iugum tēptauero: q̄ satbar e mor-
tyrannidi meipm subito. Aduertens ni-
mirum cruenta illa bestia que circuit que-
rens quem deuoret elongatam custodiam
heu statim insilit in superbus. Merito enī
non cunctatur presidere superbo: qui se in
re regem gloriatur super omnes filias sup-
bie. Quis dabit mibi centum in mei custo-
diam deputari pastores? Quanto plures
sentio: tanto securior exeo in pascua. Stupē-
da infamia. Animarū non cunctos turbas
mibi non custod iendas colligere: ⁊ vnum
super proprium grauo: habere custodem.
Et quidem subiecti me de reddenda pro
se ratione sollicitant: qui autem presunt mi-
hi ipsi potius paulo dicente preuigilant tā
q̄ rationem pro me reddiduri. Illi ⁊ si ho-
norant onerant: hi nō tam premunt q̄ pro-
tegnunt. Scio me legisse Iudiciū durissimū
his qui presunt: eriguo autem conceditur
misericordia. Quid ergo vos monachi sa-

cerdotum grauat auctoritas? Metuitis in-
festationem. Sed si quid patimini propter
institiam beati. Secularitatem contemni-
tis? Sed secularior nemo pilato: cui dñs
astitit iudicādus. Non haberes inquit po-
testatem in me: nisi tibi datum est deo per-
fieri. Jam tunc p se loquebat ⁊ i se exprobat qd
post paplos clamauit i ecclesijs. Nō ē pote-
stas nisi a deo: ⁊ qui resistit potestati: dei
ordinationi resistit. Itē ergo nunc resistere
xpi vicario: cuz nec suo aduersario christ⁹
resisterit. Aut dicite si audetis sui presulis
deum ordinationem nescire: cuz romani p
fidis potestatem christus super se quoq; su-
isse fateatur celitus ordinatam. Clez aper-
te indicant quidam horū qd cogitēt: dum
multo labore ac precio apostolicis adepti
priuilegijs per ipsi sibi vendicant insignia
pontificalia: vtentes ⁊ ipsi more pontificū:
mitra anulo atq; sandalijs. Sane si attendi-
tur rerum dignitas: hanc monachi abhor-
ret professio. Si ministerijs solis liquet cō-
gruere pontificibus. Profecto esse deside-
rant qd videri gestuit. Meritoq; nō que-
unt esse subiecti: quibus iam ipso se compa-
rant desiderio. Quid si ⁊ nomen eis cōfer-
re posset priuilegiorum auctoritas: quanta
putas auro redimerēt vt eppellarēt pōtifi-
ces. Quo ista o monachi? Ubi timor mor-
tis? Ubi rubor frontis? Quis nunq; pba-
torum monachorum tale aliquid: aut ver-
bo docuit: aut exemplo reliquit? Duodeci
humilitatis gradus magister vester edisse
rit: proprijsq; distinguit descriptionib⁹. In
quo queso illorum doceat aut continetur
vt hoc fastu delectari monachus has que-
rere debeat dignitates. Labor ⁊ latebre et
voluntaria paupertas hec sunt monacho-
rum insignia: hec vitam solent nobilitare
monasticam. Vestri autem oculi omne sub-
lune vident: vestri pedes omne forū cir-
cueunt: vestre lingue in omnibus audiun-
tur cōcilijs: vestre manus omne alienum
diripiunt patrimonijs. Tamen si ita opor-
tet: vt emancipati a subiectione pontificū:
pari cum successoribus apostolorum gloria
pari cathedra: hisdemq; solemnium indu-

mentorū in signibus attollamini cur nō
et sacros ordines celebratis et benedictiōes
datis in populis. Quā multa moueor dice
re aduersus impudentissimā presumptio
nem. Sed frenat impetum quā auribus oc
cupatis scribere me recolens: longiori e
ctione vereor fieri onerosus archiepisco
po: et quia res tam manifesta est ut mul
titudine reprehendentium videatur impu
dentiam obdurasse. Quod si et hec ipsa cer
nuntur gratas excedere compendij metas
vobis o dñe donate: qui me et in hic pro
prium prodece coegistis imperitiam dum
morez modūq; solennem in scribendo ser
uare nescierim.

Beati bernardi abbatis ad guidonem
priorem et socios eius ordinis carthusien
sis epistola de lege charitatis.

c
lxxx

nter patres re

uerendissimis et inter amicis
charissimis guidoni priore ce
terisq; scis qui cū eo sunt. Fra
ter bernardus de clara valle salutē eternā.
Sanctitatis vestre litteras tam letus acce
pi q̄s audius olim desideraueraz. Legi eas
et quas volebaz in ore litteras scintillas sen
tiebam in pectore quibus et concaluit cor
meum intra me tanq̄ ex illo igne quē dñs
misit in terrā. O q̄ntis in illis meditationi
bus exardescit ignis: e quibus huiuscemo
di euolant scintille. Vestra illa succensa et
succendens salutatio: sic mihi ut verum fa
tear accepta fuit et est quasi non ab homine
sed certissime ab illo qui mandat salutē ia
cob descendere videretur. Non me sane ar
bitror salutatu in via nō in transitu non ve
lut ex occasione ut assolet p̄suetudinis: sed
plane ex visceribus charitatis prodijt hec
tam grata et inopinata benedictio. Bene
dicti vos a dño qui me in benedictionib⁹
dulcedinis tante puenire curastis ut dare
tur puero vestro vobis primū scribētibus
fiducia rescribendi: scribere quidem ad
vos iam pudem gestienti sed non presumē
ti. Verebar nimirū sanctam quā in dño ha
betis importunis scriptitationib⁹ infestare

quietē: iuge illud vestrum sacruq; silentiū
a seculo susurrum cum deo vela d modiciū
interrumpere: nostraq; ingerere auribus
secretis penitus occupatis supernisq; culo
gijs. Timebam omnino molestus fieri vel
moysi in mōte vel helye in deserto aut cer
te excubati in tēplo samueli: si diuini intē
tissimos confabulationibus aliquatenus
auocare temptassem. Clamat samuel. Lo
quere dñe quia audit seruus tuus: et ego
me audire presumere? Timebam inq; re
si et danid elonganti se et fugienti manenti
q; in solitudine importunis existerem: in
dignās excusaret et diceret. Si ne me. Nō
audio te modo. Audiam potius quēd dul
cius ausculto. Audiam quid loquar in me
dominus deus: quoniam loquitur paces
in plebem suam Et super sanctos suos et in
eos qui conuertuntur ad cor. Aut certe il
lud. Declinate a me maligni: et scrutabor
mandata dei mei. Quid est? Ergo ne tam
temerarius essem ut inter sponsi brachia su
auiter quiescentes audere suscitare dilectā
quousq; vellet ipsa? Putarem ilico me au
diturum ab illa. Noli mihi molestus esse.
Ego dilecto meo: et dilectus meus mihi:
qui pascitur inter lilia. Verum q̄ non au
deo ego audet charitas: et cum cinni fidu
cia pulsat ad hostium amici. Nequaquā pu
tans se pati debere repulsam quē amicitia
rum matrem se nouit: nec veretur vestruz
et si gratissimum paulisper inquietare oci
um propter suum negociū. Ipsa profecto
cum vult facit vos excedere deo. Ipsa eti
am cum voluit fecit sobrios nobis: adeo
ut minime duceretis indignū me non mo
do sustinere loquentē sed tacentē in super
promocare benigne. Triplex est benignita
tem: dignationem admiro. Laudo et vene
ror puritatem: qua de nostris profectibus
quos putatis tanta in dño exultatiōe glori
amini. Gloriosior et ego plurimum tanto testi
monio: et seruorum dei tam grata admodū
familiaritate delector. Nec iā gloria mea
hoc gaudiū meum. Nec delicie cordis mei
quod non frustra lenauerim oculos in mon
tes vnde quippe iam non mediocre venit
auxiliū mihi. Illi iam stillarunt nobis mō.

dd v

tes dulcedinem: et adhuc spero quod stillabunt
quousque valles nostre abundabunt frumē
to: festinus erit mihi dies ille ducendus et
memoriale sempiternum in quovirum illū
videre ac suscipere merui per quem factū
est ut in cordibus vestris ego reciperer. Et
quidem iam ante recipieris: ut apparet
in litteris vestris. Sed nunc artius ut cōpe-
ri et familiarius cum ille vobis retulit de
me quedam que et si non probavit putavit
tamen. Fidelis quippe et religiosus: absit
ut aliter loqueretur quā credidit. En reuera
exerior in me quod ait saluator. Qui re-
cipit iustum in nomine iusti: mercedē iusti
iusti accipiet. Mercedē quippe iusti dixerī
quod iustus reputor non ob aliud nisi quia iu-
stum recepi. Illam et si qua supaddita sunt
ea iustus non tam ex veritate rei quā ex pu-
ritate sui locutus est. Audistis credidistis
exultastis sensistis et me non parum letifi-
catis: non solum quod aliquem locum gratie
et locum non mediocrem apud vestras me-
ruisancitatem. Sed et quod nobis vestrorum
non parva ex parte puritas animorum in-
notuit: paucis pro certo aperuistis cuius
spiritus estis. Gaudeo proinde. Gaudeo et vob
mee utilitati et vestre sinceritati. Illa siqui-
dē vera et sincera est charitas et omnino de
corde puro et conscientia bona et fide non
ficta iudicanda procedere: qua proximi bo-
nū eque ut nostrū diligimur. Maxime magis
aut certe solū diligit suū: quicquid non caste di-
ligere bonū quod utique propter se diligit non propter
ipsum. Et huiusmodi talis non potest obedire prophete qui ait.
Cōfitemini domino quoniam bonus. Cōfitebor quod quod for-
tasse bonus est sibi: non autem quoniam bonus est in se. Quia
propter non novit in se dirigi illud ab eodem propheta
opprobriū. Cōfitebitur tibi cum benifeceris ei.
Est qui cōfitebor domino quoniam potes est: est et qui cōfitebor
quoniam sibi bonus: et ite qui cōfitebor quoniam simpliciter
bonus est. Idem scilicet finis est et timet sibi: sed si mer-
cenarius est et cupit sibi: tertius filius est et dicitur pater
Itaque et qui timet et qui cupit: utriusque pro se agunt.
Sola quod in filio est charitas non querit quod sua sunt
Quāobrem puto de illa dictū. Lex domini ima-
clata puerteris animas quod sola vix sit quod ab amore
re sui mundi avertē possit animus et deū diri-
gē. Nec timor quippe nec amor privatus cō-

vertit animā. Mutat iterdū vultū ut actū
affectū nunquā. Facit quidē etiam servus non
nunquā opus dei: sed quia non sponte in sua ad
huc duricia permanere convincitur. Facit et
mercenarius: sed quia non gratis propria
trahi cupiditate cognoscitur. Porro ubi p-
prietas ibi singularitas: ubi autem singula-
ritas ibi angulus: ubi vero angulus sine du-
bio ibi sordes siue rubigo. Sit itaque seruo
sua lex timor: ipse quo cōstringitur: sit mer-
cenario sua cupiditas qua ipse artatur quo-
niam ab ipsa tentatur abstractus et illectus.
Sed harum nulla aut sine macula est: aut
animas convertere potest. Charitas vero cō-
vertit animas quas facit et voluntarias. Por-
ro in eo eam dixeram immaculatam: quod nil
sibi de suo retinere consuevit. Cui nempe
de proprio nihil est: totum quod habet profe-
cto dei est. Quod autem dei est: immundum esse
non potest. Lex ergo domini immaculata cha-
ritas est: que non quod sibi utile est querit: sed
quod multis. Lex autem domini dicitur siue
quod ipse ex ea vivat: siue quod eam nullus nisi ei
dono possideat. Nec absurdum videatur
quod dixi etiam deum vivere ex lege cum ali-
am dixerim quā charitate. Quid vero in vni-
tate nisi charitas. Lex est ergo lex domini
charitas: que trinitatem in vnitatem quo-
dammodo cohibet et colligat in vinculo pa-
cis. Nemo tamen charitatem extimeat: hic
accipere qualitatem: vel aliquod accidens
alioquin in deo: ideo dicere quod absit esse ali-
quod quod deus non est: sed substantiā illā divinarū
quod utique nec novum nec insolitum est: dicere
te iohāne: Deus charitas est. Dicitur ergo
recte charitas et deus et dei donum. Itaque
charitas dat charitatem: substantia acci-
dentalem. Ubi dantem significat: nomen est
substantie: ubi donum qualitatis. Siquidē
in pondere mensura et numero per eam fa-
cta sunt universa: et nihil sine lege relinqui-
tur: cum ipsa quoque lex omnium sine lege non
sit: non tamen alia quā seipsa qua et seipsam: et si
non creavit regit tamen. Eternum servus et
mercenarius habent legem non a domino: sed
quā ipsi sibi fecerunt. Ille deum non amando
iste aliud plus amando. Habent inquit legē
non domini sed suam: illi tamen que domini est sub-

iectam. Et quidem suam sibi quisque legem facere potuerunt: non tamen eam icomutabili eterne legis ordini subducere potuerunt. Tunc autem dixerim quicquid sibi fecisse suam legem: quando comuni et eterne legi propria tulit voluntatem: peruerse utique volens suum imitari creatorem: ut sicut ipse sibi lex sui quod iuris est: ita is quoque seipsum regeret et legem sibi suam faceret voluntatem. Hanc itaque et portabile iugum super omnes filios adam: bene inclinans et incuruans ceruices nostras: adeo ut vita nostra inferno appropinquaret. Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius? quo utique sic premor: ut nisi quia dominus adiuvit me: paulominus habitasset in inferno anima mea? Sub hoc onere grauatus gemebar: qui dicebat Quare me posuisti contrarium tibi? et factus sum inimicus ipsi grauis: ostendit quod lex ipse sibi esset: nec alius quam ipse sibi fecisset. Quare autem deoloquens promissit: posuisti me contrarium tibi: se tamen non effugisse legem indicauit. Hoc quippe ad eternam iustitiamque dei legem pertinuit: ut quia a deo noluit suauiter regere penaliter a seipso regeret. Quoque sponte iugum suauiter et onus leue charitatis abiecit: proprie voluntatis onus portabile portaret leuitus. Ad id itaque modo eterna lex fugitiuum suum: et posuit sibi contrarium: et retinuit subiectum: dum videlicet nec iusticie premeritis legem euasit: nec tamen cum deo in sua lege: in sua requie: in sua gloria remansit: subiectus potestati et submotus felicitati. Domine deus meus cur non tollis peccatum meum: et quare non aufers iniquitatem meam? ut abiecta graui sarcina proprie voluntatis sub leui onere charitatis respirem: nec iam seruili timore cohercear: nec mercenaria cupiditate allicear: sed agar spiritu tuo: spiritu libertatis quo aguntur filij tui qui testimonium reddant spiritui meo: quod et ego sum vnus ex filiis dum mihi eadem lex fuerit que et tibi: et sicut tu es ita et ipse sum in hoc mundo. Non si quidem qui hoc faciunt quod ait apostolus nemo mihi quicquam debeat: nisi ut munus diligatis: proculdubio sicut deus est et ipsi sunt in hoc mundo: nec serui aut mercenarii sunt sed filij. Itaque nec filij sunt si-

ne lege: nisi forte aliquis aliter sentiat propter hoc quod scriptum est: iustis non est lex posita. Sed sciendum quod alia est lex promulgata a spiritu seruitutis in timore: alia a spiritu libertatis data in suauitate. Nec sub illa coguntur esse filij: nec sine ista esse patimur. Nunc audire: quia iustis non est lex posita? Non accepistis autem iterum spiritum seruitutis in timore. Nunc audire quod sine lege tamen charitatis non sint? Sed accepistis inquit spiritum adoptionis filiorum. Denique audi iustum utrumque de se fatentem: et quod non sit sub lege: et tamen non sit sine lege. Factus inquit his qui sub lege erant quasi sub lege essem: cum ipse non essem sub lege: his qui sine lege erant tanquam sine lege essem: cum sine lege dei non essem: sed in lege essem christi. Unde apte non dicitur iusti non habent legem: aut iusti non sunt sine lege: sed iusti non est lex posita: hoc est tanquam inuitis imposita: sed voluntariis eo liberaliter data quam suauiter inspirata. Unde et pulchre dominus: Tollite ait iugum meum super vos. Ac si diceret. Non impono inuitis: sed vos tollite si vultis. Alioquin non requiem sed laborem inuenietis animabus vestris. Bona itaque lex charitas et suauis que non solum leniter suauiterque portat: sed etiam seruatorum et mercenariorum leges portabiles ac leues reddit: quas utique non destruit: sed facit ut impleantur dicente domino: non veni legem soluere: sed adimplere. Illam temperat: ista ordinat: utrumque leuiat. Nunquam erit charitas sine timore sed casto: nunquam sine cupiditate sed ordinata. Implet ergo charitas legem serui cum infundit deuotionem implet et mercenarii cum ordinat cupiditatem. Porro timori permixta deuotio ipsius non annullat sed castigat. Pena tamen tollitur sine qua esse non potuit: dum sunt seruili: et timor non manet in seculum seculi castus et filialis. Nam quod legitur: perfecta charitas foras mittit timorem: pena intelligenda est que seruili ut diximus: nunquam deest timore: illo scilicet genere locutionis quo sepe causa ponitur pro effectu. Deinde cupiditas tunc recte a superueniente charitate ordinatur: cum mala quidem penitus respuuntur: bonis vero meliora preferunt: nec bo-

De laudibus

na nisi ppter meliora appetuntur. Quid cum
plane per dei gratiam assecutum fuerit di-
ligetur corp⁹ et vniuersa corporis: bona tñ
ppter animam/animā ppter deum: de⁹ au-
tem ppter seipm. Clerici tamen: quia carna-
les sumus: et de carnis concupiscentia nasci-
mur: necesse est cupiditas vel amor noster
a carne incipiat que sic iens spiritu tandem
consumabitur: quia non prius qđ spiritua-
le: sed qđ animale: deinde qđ spūale: et pñs
necesse est portemus imaginem terrestres:
deinde celestis. In pñis ergo diligit seipz
homo ppter se. Caro quippe est et nil sape-
re valet preter se. Quis se videt per se non
posse resistere: deū sibi quasi necessariū in-
cipit per fidem inquirere et diligere. Dili-
git itaqz in secundo gradu deus: sed ppter
se non propter ipsum. At vō cum ipsum ce-
perit occasiōe proprie necessitatis colere et
frequentare: cogitando: legendo: orando:
obediendo: quadam huiusmodi familia-
ritate paulatim sensimqz deus innotescit cō-
sequenter et dulcescit. Et sic gustato qđ sua-
uis est dominus transit ad tertium graduz
vt diligit deum non iam propter se: sed pro
pter ipsum. Sane in hoc gradu statuit et ne-
scio si a quoqz hominum quartus in hac vi-
ta perfecta: perfecte apprehenditur: vt se sci-
licet homo diligit tñ propter deum. Assie-
rant hic si qui experti sunt mihi fateor im-
possibile. Erit autem proculdubio cum in-
troducitur fuerit seruus bonus et fidelis in
gaudium domini sui: et inebriatus ab vber-
tate domus dei. Quasi enim ebrius miro
quodāmodo oblitus sui: et a se penitus ve-
lut deficiens totus perget in deum: et dein-
ceps adherens ei vnus spiritus erit. Arbi-
tror hic propheta sensisse cum diceret: In-
troibo in potētiās domini: domine memo-
rabor iusticie tue solius. Sciebat profecto
cum introiret in spirituales potētiās domi-
ni exutum se vniuersis infirmitatibus car-
nis: vt iam nil de carne habere cogitaret:
sed tot⁹ in spiritu memoraretur iusticie do-
mini solius. Tunc pro certo singula christi
membra dicere poterūt de se: qđ paulus aie-
bat de capite. Et si cognouimus fm carnē
christum: sed nunc iam non nouimus. Ne-
mo enim se cognosceret fm carnem: quia ca-

ro et sanguis ignum dei non possidebunt.
Non qđ carnis hic substantia futura non
sit: sed quia carnis hic omnis necessitudo sit
de futura: quia carnis amor amare spirit⁹
absorbendus: et infirme que nunc sunt hu-
mane affectiones in diuinas quasdam po-
tētiās habeant commutari. Tunc sagena
charitatis qđ nunc tracta per hoc mare ma-
gnū et spaciōsum: ex omni genere pisciūz
congregare non desinit cum perducta ad
litus fuerit: malos foras mittens: bonos
solūmodo retinebit. Si quidem in hac vi-
ta ex omni genere piscium intra sinum sue
latitudinis charitatis rethe cōcludit: vt se
pro tēpore omnibus conformās omniūqz
i se siue pspera siue aduersa traiciēs suaqz
quodāmodo faciens: non solum gaudere
cum gaudentibus: sed etiam flere cum fle-
tibus cōsuevit. Sed cum peruenerit ad lit-
tus velut malos pisces: omne qđ triste pati-
tur foras mittens: sola que placere et iocun-
da esse poterunt retinebit. Nunquid enīz
tibi verbi gratia paulus infirmabitur cum
infirmis: aut vretur pro scandalizatis: vbi
scādala et infirmitas procul erunt? Aut cer-
te lugebit eos qui ante nō egerunt penitē-
tiam: vbi certum est sic neminem sane fore
qui peniteat: quomodo qui peccet nō erit?
Absit autem vt vel eos qđ ignibus eternis
cum diabolo et angelis ei⁹ deputandi sunt:
plangat et defleat in illa ciuitate quam flu-
minis impetus letificat: cui⁹ diligit domi-
nus portas sup oīa tabernacula iacob: qđ
videlicet i tabernaculo: et si qñ gaudet d vi-
ctoria: laborat tamen in pugna: et plerūqz
periclitatur de vita. In illa aut patria nul-
la proorsus admittitur aduersitas siue tristi-
cia: quemadmodum de illa canitur. Sicut
letantium omnium habitatio est in te. Et
rursus. Leticia sempiterna erit illis. Deni-
qz quomodo misericordie domini recorda-
bitur: vbi memorabitur iusticie dei solius.
Proinde vbi iam non erit miserie loc⁹ aut
misericordie tempus: nullus profecto esse
poterit miserationis affectus. Longum qđ
dem adhuc texere sermones infatigabili col-
loquendi ad vos desiderio pulsor fratres
mei desideratissimi et amantissimi: sed tria
sunt que finem adducunt. Prīmū quidem

q̄ maxime vereor ne fiam. Porro si vobis
Secundum quia pudet loqui de hac re. Ter-
tium q̄ domesticis vigeat amicitia. In fine p̄
cor miseremini mei: et si exultastis in bonis
de me tñ auditis: certis queso compati-
ni malis. Uidit fortassis qui vobis ea nar-
rauit aliqua parua: et de paruis grandia ex-
timauit. Vestra autem sinceritas facile cre-
didit q̄ libenter audiuit. Gratulo: quide-
de charitate que omnino credit: sed confun-
dor pro veritate q̄ omnia nouit. Volo vos
mibi credere de me magis q̄ alteri qui tñ
videt i facie. Nemo quippe scit que sunt i
homine nisi spūs hominis qui in eo ē. Vi-
co ego vobis qui de me loquor: non ex con-
iectura: sed ex sententia: non sum talis qua-
lis puto: vel dico. Quid quidē tam securus
fateor q̄ cert⁹ experior: ita vt nil malum ve-
stris orationibus spāliter obtinere q̄ vt ta-
lis fiam qualem līe vestre p̄dicāt.
C Beati bernardi abbatis ad sophiā vir-
ginē de laudib⁹ virginitatis eplā.

clxx

B

ernardus ab

bas de claraualle Sophie vir-
gini virginitatis seruare titu-
lum: apprehendere fructum.
Fallax gratia et vana est pulchritudo: muli-
er timens deum ip̄a laudabitur. Condele-
cto: filia glorie virtutis tue: qua fallacem
mundi gloriam respuisse narraris. Ip̄a q̄-
dem digne respicitur. S; quia multi aliter
sapientes in eius estimatione desipiunt: tu
iure laudaris: quia non falleris. S; los seni
vapores ad modicum parens. Ip̄e eius
qualiscūq; status nōne plus anxietatis q̄
iocunditatis habet: dum vendicas: dum de-
fendis: dum inuides: dum suspicaris: dum
semp ambis q̄ nō habes: et multis adeptis
acquirendi respicit ardor. Que requies in
gloria tua? Si qua tamen est: preterit iocū-
ditas non reditura: et manet anxietas non
relicta. Ceterū videas eam q̄ plurimos
non apprehendere: cōtemnere per paucos.
Cur hoc? Profecto quia necessitas multo-
rum est virtus paucorum. Paucorum inq̄
paucorum presertim nobilium. Deniq; non
multos nobiles: sed ignobilia mundi ele-

git deus. Proinde benedicta tu in nobili-
bus: que pro gloria certantibus ceteris de
contemptu glorie gloriosius sublimaris et
sublimis gloriaris. Insignior plane atq; il-
lustrior q̄ de paucis scā es q̄ q̄ orta de ma-
gnis. Illud nāq; de munere tuum est: hoc
tuorum. Porro q̄ tuum est: tanto carius ē
quāto rarius. Nam si in viris virtus rara
est amē in terris: quantomagis in femina
fragili et nobili? Deniq; mulierem fortem
quis inueniet? Multo magis quis fortem
et nobilem? Adinime quidem dens est ac-
ceptor personarum. Nescio tamen quo pa-
cto virtus i nobili plus placet. An forte q̄
plus claret. Siquidem ignobilis cui caret
gloria nō facile liquet: vtrum quis nolitan
quia nō possit habere. Laudo factā de ne-
cessitate virtutem: sed plus illam quam eli-
git libertas: non indicat necessitas. Certet
ergo cetera que spem non habent p rerum
fugatum atq; fallacium vili breuiq; glorio-
la: tu spei q̄ nō p̄fundit inire. Tu te inq̄
ei q̄ breue hic ac momentaneum tribula-
tionis tue supra modum in sublime opera-
tur: ponderi glorie reservato. Q̄ si tibi ex-
probrauerint filie belial: ille que extēto col-
lo finctis incedunt gressibus composite et
circūornate vt similitudo templi. Respon-
de et dic: Regnum meū non est de hoc mū-
do. Responde: Tempus meum nondū ad-
uenit: tempus autem vestrum semper ē pa-
ratum. Responde: Gloria mea abscondita
est cum christo in deo. Cum autem xp̄s ap-
parebit vita nostra: tūc et ego apparebo cū
illo in gloria. Q̄q̄ et si gloriari oportet po-
tes: tu quoq; ingenne: potes secure tñ in
domino. Omitto sane coronam quam tibi
dominus preparauit i eternum: sileo repro-
missiones que tibi in posterum manent q̄
felix spōsa admittēda es revelata facie spe-
culari gloriam sponsi tui q̄ te exhibiturus
est gloriosam non habentem maculam: aut
rugam: aut aliquid huiusmodi: q̄ eternis
excepturus amplexibus ponat i cū sub ca-
pite tuo: et dextera illius amplexabitur te.
preterea locum nominatum quem virgini-
tatis prerogatiua singularem a filiis et filia-
bus in regno es proculdubio sortitura. Si

De contemptu

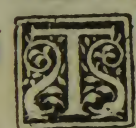
leo et canticum illud nonum quod virgo cum virginibus singulari nihilominus dulcior modula misericordie cantura letaberis in ipso et letificabis civitatem dei: caritas et curiositas et sequens agnum quocumque ierit. Illud siquidem nec oculis vidit: nec auris audivit: nec in corde hominis ascendit: quod tibi preparatum est: et cui te preparari oportet. Nec igitur premitto que in futuro sunt tibi presentia tantum: loquor quod de primitiis spiritus iam tenes: sponsi exenia aras sponsalitis benedictiones dulcedinis: in quibus te preuenit quem et subsequiturum: atque quod deest complecturum expectas. Ille in medium veniat summo decore spectabilis: ipsis quoque angelis admirandus: ornatus: et proferant si quid simile habent filie babilonis: quarum vere gloria in confusione. Induntur purpura et bysso: et subinde conscientia pannosa iacet. Fulgent monilibus: moribus sordent. Contra tu foris pancia: intus speciosa resplendes: sed diuinis aspectibus non humanis. Intus est quod delectat: quia intus est quod delectat: nisi forte tu dubitas habitare christum per fides in corde tuo. Denique omnis gloria eius filie regis abintus: Jocundare filia sponsum: et exulta satis filia hierusalem: quia concipuit rex decorem tuum: si tamen confessionem et decorem induis amicta lumine sicut vestimento. Nepe confessio et pulchritudo in conspectu eius? Cuius? Speciosi forma pre filiis hominum? Ipsius in quem desiderant angeli prospicere. Audis cui places: ama vbi places: ama confessionem ob quam amaris. Alma confessionem: si affectas decorem. Confessionem iungitur decore: iungitur pulchritudo. Ille habes utrumque: Confessionem et decorem induisti: et confessio et pulchritudo in conspectu eius. Reuera vbi confessio ibi pulchritudo: ibi decore. Si peccata sunt: in confessione lauantur: si bona opera: confessione commendantur. Cum mala tua confiteris: sacrificium est deo spiritus tribulatio: cum dei beneficia imolas deo sacrificium laudis. Bonum autem ornamentum confessio: quod et peccatorum purgat et iustum reddit purgatorem. Absque confessione iustus iudicatur ingratus: et peccator mortuus reputatur. Amor.

tno quippe: quod non sit perit confessio. Confessio igitur peccatoris: vita est in gloria. Et necessaria est peccatori: et iustum nihilominus decet. Denique rectos decet laudatio. Serica et purpura et tincturarum suis decoribus habent: sed non prebent. Quicquid tale applices corpori: exponit speciem suam non deponit. Secum denique tollit cum tollitur ipsum. Porro decore qui cum veste induitur: et cum veste deponitur vestis pulchritudo est non vestiti. Tu ergo noli emulari in malignantibus: et mendicantibus pulchritudinem alienam ubi perdidit suam. Multum quippe et inter nos prebent decore nudas: que tanto studio et precio de diversis et variis speciebus eius que preterit figure mundi foris sibi conficere satagunt vbi oculis insipientium appareant speciose. Indignum tibi iudica formam a pellibus murum et operibus vermium mutuari. Tua tibi sufficiat. Ille est verus propriusque cuiusque rei decore qui nulla interiacente materia per se inest. Quod decenti rubore genas suffundit virgineas: ingenti gemma pudoris. Que in aures reginarum huic comparabunt? Ille inferioris insignis decore disciplina perfert. Quod compositum reddit omnes puellaris corporis statum: nec non et mentis habitum disciplina. Cervicem submittit: ponit supercilia componit vultum: ligat oculos: cachinos cohibet: moderatur linguam: gulla frenat iram sedat formam incessum. Talibus decet pudicitie veste distingui margaritis. Isti modi circumdata varietate virginitas: cui glorie merito non perfertur angelice? Angelus habet virginitatem: sed non carnem. Sane feliciores quod fortiores in hac parte. Optimus optabilis valde ornatus iste: qui et angelis possit esse inuidiosus. Sed adverte et alius de eodem perfecto tanto manet tibi tuus: quanto et proprius. Clides nempe auro argento lapidibus preciosis et omni denique cultu regio: non tam ornatas quam oneratas: vides longas post se trabentes fimbrias ipsasque preciosissimas et depressas pulueris nubes excitantes in aera. Non te moueat hec. Ille illavus in morte deponent: te tua sanctitas non relinquet. Non sunt sua que portant. Eius in-

terierint non sument omnia: sed descendet
cum eis gloria hec. Multid sunt in
dis illis exultantibus retinere: sed te
vanas similiter alias sedulo. Et vo il-
le tuus ornatus non sic. Firmissime tibi ut
dixi: manet propterea tuus quia tuus. Nullis
facile aut cedit iniurijs: aut pater insidijs.
Aduersus huiusmodi: nil furis calliditas:
nil furis crudelitas potest. Nec a tunc
roditur: nec vetustate corrumpit: nec consu-
mitur usu in morte vivit. Minus anime res
est non corporis: et ob hoc simul cum anima de
corpore abit: non obit cum corpore. Porro ani-
me non habet quod faciat: etiam quod corpus occidit.

Beati bernardi ad thoma prepositum
de lauerla iuitatis cum ad scilicet preceptum epistolae.

lxix

Thome dilectio

Thome dilectio. Quod opus ver-
bis ferues spiritus et vehementer
desiderium aperiri sola lingua
non sufficit: loquantur nobis affectum tuum et
reliqua membra. Presens nobis melius et in-
nocentes et nos cognoscere. Iam dudum tene-
mur alterutrum debitorum: ego fidelis cure
tu humilis obediencie. Probet utrumque si pla-
cet opus: non calamus. Volo te et tibi vstur-
pare et in me probare illam virginem vocem. Opa
quod dedit mihi per ut faciam: ipsa testimonium
hibent de me. Sic reuera sic vnicuique filij spiritus
testimonium prohibet spiritui nostro quod filij dei sumus
et nos: cum suscitatus ex opibus mortuis: largitus
opere vite. Non ex folijs: non ex floribus arbor
bona malum dinoscitur. Denique a fructibus
ait cognoscetis eos. Opa enim et non verba
discernunt inter filios dei et filios diffidentie.
Opibus proinde desiderium: et aperi tuum: et expe-
re nunc. Desideram propterea tua: querimus
optata: imo promissam exigimus. Cur tanto?
Nil in ea sane expetimus de carne et sanguine
aut perficere ex te cupimus: aut posse tibi.
Generositas sanguinis: peritas corporis
forma elegans: iuuenilis decore: preda pala-
tia: imensa supplex: infulgens dignitatum: adde
et mundi sapientia. De mundo sunt hec: et mun-
dus quod suum est diligit. Sed quousque? Non solum
enim non semper: ut ote quod non semper erit: verum
nec diu quedam. Diu siquidem ista mundus in te

habe non poterit: et te prope ipsum in brevi non
habiturus. Iam breues dies hodie sunt. Multi-
dus quod cum suis concupiscentijs transiit: sed te pro-
us emittit: quod ipse pertransit. Quid te sine si-
ne delectat amor: mox sumendus? Nos vero
te non tua diligimus: tua sunt a quo sunt: tu tue
promissionis memor: tui nobis copia diutius
non negaris: amantibus te sinceriter: et amatu-
ris peremerit. Pure siquidem nos amantes in vi-
ta nra: in morte quod non erimus separati. Iam ea quod
in te vel potius tibi appetimus: non huius corporis
sunt: nec huius temporis tui: ideoque nec cum corpore
sicut: nec cum tempore perirent. Quinimo posito
corpore plus delectatur post tempora durat. Nil si-
habet cum supra enumeratis eorumque sibi: quod
utique insunt: non tibi ex parte: sed ex mundo. Quod
horum enim vel non pervenit mortis: vel non invenit
Et vero ista optima pars est quod non auferet in eter-
num. Quod istud? Nec oculus vidit: nec auris
audiuit: nec in corde hominis ascendit. Qui homo est et
sine hominem ambulat: quod videlicet ut mani-
festum dicam carni adhuc accrescit et sanguini:
quod illud sit perit: nescit: quod caro et sanguis
non reuelabit quod solus reuelat de per spiritum suum
Aliis quod homo ad hoc secretum nequaquam admit-
tit: siquidem non precipit ea quod sunt spiritus dei. Vt qui
audiunt: vos autem dixi amicos: quod omnia quodcumque
audiui a patre meo: nota feci vobis. O seculum
neque: quod si los tuos sic soles habere amicos:
ut dei facias inimicos: consequens et indignos
prosortio beatorum. Plane. n. quod amicus vult esse tuus:
inimicus dei constituit. Quod si suum nescit quod fa-
ciat deus eius: quanto minus inimicus. Porro autem
amicus spiritus stat et gaudio gaudet propter voces
spiritus: vni et loquitur. Alia mea liquifacta est ut dile-
ctus locutus est. Amicus utaque mundi excludit a con-
silio amicorum dei: quod non spiritum huius mundi acce-
perit: sed spiritum qui ex deo est: ut sciatur quod a deo do-
nata sunt sibi. Consiteor tibi per: quod abscondisti
hec a sapientibus et prudentibus: et revelasti ea
puulis. Ita per quod sic placuit fuit coram te: non
quod sic meritum vel ab ipsis. Omnes enim peccave-
runt et egredieris gloria tua: ut gratis mittas spiritum fi-
lij tui: clamantem in cordibus filiorum adoptionis
abba per. Hoc prope spiritum qui aqua huius filij sunt:
nec paterno prius accendi debent. Non enim nepe
in se manentem spiritum qui scrutatur et presum-
da dei. Denique quid ignorat quos unctio

De contemptu

docet de omnibus? Certe vobis filij huius seculi a vestra incipiente prudentia ignorant spiritum salutarem: nec participantes consilium quod solus soli pater eructuat filio excepto cui filius voluerit revelare. Quis cognovit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit? Non equidem nullus: sed rarus. Soli sane qui veraciter dicere possunt. Cuius generis qui est in sinu patris ipse annuntiavit nobis. De mundo a strepitu. Clamat in populis isdem unigenitus tanquam magni consilij angelus. Qui habet aures audiendi audiatur. Et quoniam dignos non invenit sensus quibus preteritis committat archanum: terit parabolas turbis: ut audientes non audiant et videntes non intelligant. Ceterum amici seorsum augiunt: vobis datum est nosse mysterium regni dei. Quibus et loquitur. Nolite timere pusillus grex: quia placuit patri vestro dare vobis regnum. Qui sunt hi? Alii quos presciunt et predestinavit conformes fieri imaginis filij sui: ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Magni secretumque innotuit consilium. Nominat dominus qui sunt eius. Sed quod notum erat dei: manifestatum est hominibus. Nec alios dignatur tanti principatus mysterij nisi eos ipsos quos suos presciunt et predestinavit. Nam quos predestinavit: hos et vocavit. Quis enim sane nisi vocatus ad dei accedit consilium? Quos autem vocavit: hos et iustificavit. Oritur quippe sol non is qui quotidie oriri cernitur super bonos et malos: siquidem solis ad consilium vocatis prophetica pronuntiatio promittitur: vobis inquit qui timetis deum orietur sol iusticie. Absentibus igitur in tenebris filijs diffidentie: enadit in novam hanc lucem lucis filius: per potestate tenebrarum: si tamen iam fidenter deo dicere potest: participes ego sum: omnium timerum te. Vides quia precedit timor: ut sequatur iustificatio. Foran ergo timore vocamur: amore iustificamur. Denique iustus ex fide vivit: illa periculumque operatur ex deo. Audiat utique in sui vocationem: et sic accedens ad solem iusticie: videt illuminatus quod diligit. Quid mirum? In misericordia domini

ni ab eter. Sed in eternum: super timetes eum. Non propter predestinationem: in eternum: propter beatificationem. Siquidem qui ab eterno predestinat: in eternum beatificat: intercedente sane media vocatione: una cum iustificatione duntaxat in adultis. Sic ad ortum solis iusticie sacramentum absconditum a seculis de predestinationis et beatificationis emergere quodammodo incipit ex abyssu eternitatis: dum quisque vocatus per timorem: iustificatus per amoris: presumit quoque se esse numero beatorum scientes nimirum: quia quos iustificavit: illos et magnificavit. Quid enim? Audiat se vocatum: in amore: sentit et iustificari cum amore: per timorem et de magnificatione diffidet. Ignita tur puerilis et de sola presumptione desperabit. Nepe si initium sapientie timor domini in quo dicta est nostra vocatio quod nisi puerctus in sapientia est amor dei is duntaxat quod interim ex fide est ex quo et nostra fit iustificatio. Quid itez nisi presumptione in sapientia est ipsam quam in fine speramus de divina uia et deifica visione glorificationis. Sic abyssus abyssum inuocat in voce cathari actus tuarum: cum in terrore iudiciorum suorum imensa illa eternitas et eterna immensitas: cui sapientie non est numerus: cor hominis prauum et inscrutabile mira sua bonitate et potentia educit in admirabile lumen suum. Verbi gratia: Nonamus hominem in seculo seculi adhuc et sine carnis amore retentum: et cum terrestribus hominibus imaginem portet maculante terrenis: nil de celestibus cogitantem. Quis hunc non videat horrendis circumfusum tenebris: nisi qui in eadem umbra mortis sedet. Quippe cui nullum adhuc sue salutis signum illuxerit: cui necdum in aliquo in terra testis inspiratio aut boni de se appropinquat eterna teneat predestinationis. At vos si supina cum miseratione digniter quique respexerit: imiseritque spiritum compunctiois quatenus ingemiscat: et resipiscat mutet vitam: domet carnem: amict primum: clamat ad deum: proponatque decetero vivere deo non seculo: ex qua deinde superni luminis visitatione gratuita et subita imitatione dextere excelsum agnoscat se: merito quod non iam re sed gratie filius: quippe qui paternum erga se divine bonitatis expressit affectum: quod se utique

bactenus in tñ latuerat: vbi nō solū nesci-
ret: verū nam dignus foret amore an odio:
vex etiā odiū magis et nō amorē ppria con-
uersatio testaret: erāt enim tenebre adhuc
sup facie abysso: nōne is tibi videt quasi de
abyssō pfundissimā ac tenebrosissimā hor-
rēde ignoratiē in aliā quandā quoq; trahi
abyssum eregiōe aīaz et lucidam claritatis
eterne. Et tūc demū quasi diuidit lucē a te-
nebris: cū peccator sole illucescente iusticie
abiectionis opib; tenebrarū induitur armis lu-
cis: et is q; prior vita ac ppria pscietia: tanq;
reuera filiū gehēne deputauerat ardorib;
sempiternis qd: itā vilitatis se orientis ex
alto dignatiōis respiras: gloriari etiā inci-
pit ppter spem in spe: glorie filiorū dei: qnā
iā nūq; eucino reuelata facie exultās no-
uō in lumine speculat et dicit: Signatū ē su-
per nos lumē vult; tui dñi: dedisti leticiam
in corde meo. O dñe qd est hō: q; inotūsti
ei: aut fili; hōis q; rputas eū? Iā se obone
p; vermis vilissimū et odio dignissimū sem-
piterno tñ confidit amari se pñtat nō recla-
mare pfundis: iā apparet in lumine tuo. O
inaccessibilis lux qd boni penes te etiā cū
malus eēt moneret hominuculū. Amat p
inde nō lmerito: q; amatus est sine merito:
amat sine fine: q; sine pñcipio se cognoscit
amatu; pedit in lucē ad miseri pñolationem
magis pñcilii qd ab eterno latuerat i sinu
eternitatis q; nolit videlicet de morte pec-
catoris: s; magis vt conuertat et viuāt. Ita
beas hō hui; archani iudicē: spm iustificā-
tē: eoq; ipō testificatē spū tuo q; fili; dei et
ipe fio. Agnosce pñcilii dei i iustificatione
tui. Cōfiteri et dic: Cōfiliū meū iustificatio
nes tuas. Pñs nāq; iustificatio tui et vniū
ē pñcilij: reuelatō: et qdā ad futurā gloriā p-
paratio. Aut certe pñdestinatio ipa poti; p-
paratio est: iustificatio aut magis q; appo-
pinctio. Deniq; ait: Agite pñiaz. Appropi-
quabit enī regnū celoz. Audi et de pñdesti-
natiōe q; ipa sit pñpno. Percipite inq; re-
gnū qd vob; pñpatū ē ab origine mūdi. Me-
mo itaq; se amari diffidat: q; iā amat liben-
ter dei amor quē puenit subsequē. Itaq; quō
reclamare pigebit quos amauit et necdum
amantes amauit? Amauit inq; amauit. Ita,

bes enī dilectiōis pign; spm habes et testes
fideles iesuz et hūc crucifixum. O geminū
ipm q; firmissimū dei erga nos amoris ar-
gumētū. Xps morit et meret amari. Spūs
afficit et facit amari. Ille facit cur ametur:
iste vt amet. Ille multā suā delectationem
i nob; cōmēdat: iste et dat. In illo cernimus
qd amemus. Caritas igit ab illo occasio:
ex isto affectio. Quāta pfusio dei filiū igra-
tis ocul; cernē mouētē. Qd qdē facile pñ-
git: si desit spūs. Nūc autē q; caritas dei
diffusa ē i cordib; nris p spm scē q; datus ē
nob; debet amari. Si enī cū adhuc inimici
essem;: recōciliati sum; deo p mortē filij ei;
multo magis recōciliati et saluati erim; i vita
ipius. Quid enī? Qui pprio filio non pep-
cit: s; p nob; oib; tradidit illū: non etiā cum
illo oīa datur; ē nobis? Cū ergo geminū
teneam; nre salutis iudiciū geminā sangui-
nis et spūs effusione;: neutra sine altera p-
dest. Itā nec spūs dat nisi credētib; in cru-
cifixū: nec fides valet si nō opat ex dilectio-
ne. Dilectio autē dñi spūs ē. Q; si secundus
hō xpm loquor fact; ē: nō solū in aīaz viuē
tē: sed et spm viuificatē: ex vno videlicet
moriēs: ex altero mortuos suscitās; qd mi-
hi pdesse pōt q; in ipō morit absq; eo q; vi-
uificat. Deniq; ipe ait: Caro n; pdest qd q;
spūs autē ē q; viuificat. Quid aut est viuifi-
cat nisi iustificat? Cū enī mors aīe peccatū
sit: aīa qppe q; peccauerit ipsa moriet;: vita
ei; sine dubio iusticia ē: qm iust; ex fide vi-
uit. Iust; aut q; ē: nisi q; amari se deo vicez
repedit amoris? Qd nō sit nisi reuelatē spi-
ritu p fidē hōi eternū dei pñpñtū sup suaz
salutē futurā. Que sane reuelatiō nō ē ali-
ud q; infusio grē spiritualis: p quā facta car-
nis mortificat. Itā ad regnū pñpat qd ca-
ro et sanguis nō possidēt: s; accipiēs i vno
spū: et vñ se pñumat amatu;: et vñ de redimet
ne gratis amat; sit. Itāq; illud factūz
secretūq; pñcilii qd a patre fili; i spū scō ac-
cipiens suis quos nouit petidē spm iustifi-
cādo eos cōicat et cōicādo iustificat: qñ id
q; accipit in sui iustificatiōe vt incipiat et
ipe cognoscere fient et cognitus est: cum vi-
delicet dat et; sentire aliqd de sua ipsi-
us futura beatitudine quēadmodū latuit

De contemptu seculi

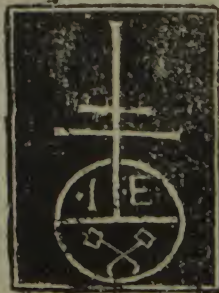
ab eterno in predestinante plenius apparit
tuz i beatificatē. De q̄ tñ iā pcepta summet
ex pte noticia: inter i qdē gloriē i spe: non.
dū tñ in securitate. O miserādi q ad tam
iocundū iustoz p̄siliū nullū adhuc tenent
sue vocatiōis testimoniū. Dñe q̄ credidit
auditiū n̄ro? O vtinam saperēt z intellige
rēt. Clez nisi crediderint nō intelligēt. Sz
habentis z vos o infelices seculi mali securi
amatores v̄m seorsū a iustis p̄siliū. Squa
ma squame p̄uigat: z nō ē spiraculū in vob.
Habentis inq̄ z vos ip̄ij cōicātū ad iuicē cō
scilium. Sz plane aduersus dñm z aduersus
p̄m ei. Etenī si dicēte scriptura: pietas ē
cult⁹ dei p̄fecto q̄q̄s plus amat mūdum q̄
deū: ip̄i atq̄ idolatra eē conuincit: colēs z
seruēs creature pot⁹ q̄s creatori. Habenti
b⁹ aut vt dictū est scis atq̄ ip̄ys suū ad se q̄
busq̄ consiliū magnūz p̄culdubio i vtroq̄
chaos firmatū ē. Nā quō iust⁹ lōge se facit
a p̄silio z p̄silio malignantiū: ita nec resur
gūt ip̄ij in iudicio: neq̄ p̄ctōres in p̄silio in
stoz. Est q̄ppe iustoz p̄siliū pluuia volūta
ria: quāz segregauit de hereditati sue. Est
p̄siliū vere secretū: descendēs nimirū sicut
pluuia i vell⁹. Est fons signat⁹ cui alien⁹ nō
cōicāt. Est sol iusticie q̄ timētib⁹ deū tñ ori
tur. Porro ceteros aduertēs p̄p̄a i sui sic
citate z cecitate manentes: iustoz sigdē im
bris z lucis exp̄es i secūdos ac tenebrosos
p̄sufos z auersos sublanat z notat. Nec ē in
quies gēs q̄ nō audiuit voces dei sui. Non
vultis o miseri dicē cū dauid: Audiā qd lo
quat i me dñs de⁹. Aliq̄ foris fusi in vani
tates z insanas falsas: int̄mū optimiq̄ nō
requitis veritatis auditiū. Filii hoīz vsq̄
quo graui corde: vt qd diligitis vanitatez
z q̄ritis inēdaciū. Surdi ad vocē veritatis
ignorātes p̄siliū: cogitātis pacē: sz loquē
tis pacē i plebē suāz: z sup scōs suos: z i eis
q̄ conuertunt ad cor. Iā vos inquit mūdī
estis p̄ simonē quē locut⁹ sū vobis. Ergo q̄
huic simonē nō audiūt: imūdi sūt. Ceterz tu
o charissime huic voci dei tui dulcior: sup
mel z fauē: si p̄paras interiorē fuge curam
exteriorē: vt expedito in vacatiōe interno
sensu: dicas z in cū samuele: Loquere dñe
q̄ audit seru⁹ tuus. Q̄p̄ hec nō sonat in so

ro: sed nec audis in publico. Secretū p̄siliū
um: secretū q̄rit z auditiū. Auditiū p̄ certo
dabit gaudiū z leticiā: si sobria aure p̄cepe
ris. Abbahe precipit exire de terra z de co
gnatiōe sua: vt videre z possidere mereret
terrā viuētū. Jacob relicto patre z patria
iordanem trāsit i baculo: z excipit rachelis
amplexib⁹. Joseph dñat i egypto mercati
one furtina p̄i sublatiis z patrie. Ecclesiē
iubet vt concupiscat rex decorē ei⁹: z obli
uisci pplm suū z domū patris sui. Duer te
sus inter cognatos z notos a parētib⁹ q̄rit:
nec tñ iuenit. Fuge frēs tuos z tu si tuam
vis inuenire salutē. Fuge inq̄: de medio ba
bylonis: fuge a facie gladij aq̄lonis. Para
ti sum⁹ cū panib⁹ occurrere fugiēti. Abba
tē tuū me nominas: nō renuo interim p̄p̄
obsequiū. Obsequiū dico nō q̄ exigā s̄ q̄
exhibeā: sicut fili⁹ hoīs non venit ministrā
ri sed ministrare: z animā suā redēptionē da
re p̄ multis. Clericū si dignū iudicas acci
pe p̄discipulūz: quē magistrū eligis. Unus
sit ambob⁹ magister xp̄s: z ipe sit eple finis
q̄ finis ē ad iusticiā omni credēti.

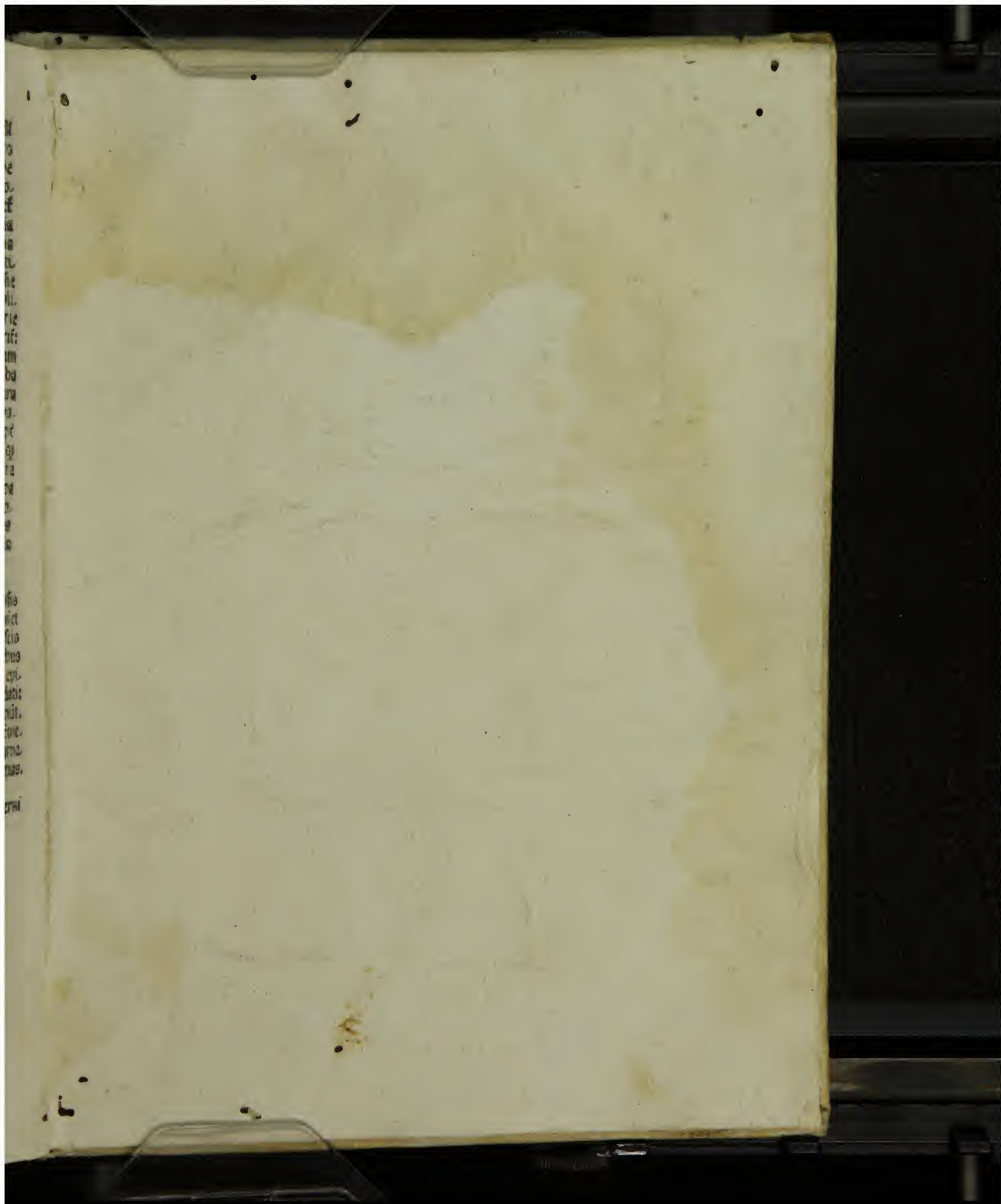
CDiui Bernardi abbatis clareuallensis
ordis cysterciensis doctoris deuotissimi et
melliflui omelie z sermones de ipe z de scis
multis p̄ anni circulū solēnitatib⁹ z diebus
accommodati: q̄b⁹ z nōnulli ei⁹ deuote epi
stole addite sunt diligentissime emendati:
z solertissime castigati feliciter exp̄cūti.
Impressi Cenerijs per Johannem Eme
ricū de Spira alemānū. Sub anno incarna
tiōis dñice. MD. cccc. xcv. q̄rto id⁹ martias.

Registrum.

A q̄ntern⁹. dd q̄ntern⁹. Oēs alij sūt q̄nterni

AAAAAAA
2210035 A
VVVVVVVV

- gkw. 3945